

Sermon.

De Sancto
S. Vincen

418

SERMONES DE
SANCTO

1767
Apud: d. Jacobi Canto,
M. D. L.

512
47
BEATI
VINCENTII

NATIONE HISPANI,
professione sacri Prædicatorum or
dinis, Theologiæq; doctoris,
& Euangelicæ doctrinæ
prædicatoris cele
bratissimi,

*

SERMONES DE
SANCTIS.

8-1353

LVGDVNI,
Apud hæredes Iacobi Giuntæ,
M. D. L.

TABVLA SERMONVM DE
sanctis sancti Vincetij p. rotius anni cir-
culum spaliunt punctore in his con-
tentorum alphabetice directi
ua & ostensa incipit.

Aron summus pōtiffex so-
 lus accedere solet alta-
 re sancti sanctorū, quid
 nobis hoc designat, patet
 Ser. ij. sancti Ioannis Ba-
 ptiste. 165

Abraā nō in iuētute, sed anno. lxxv. lo-
 cutus est cum deo. Ser. j. eiusdem Ba-
 ptiste xpi. 162

Abstinentia corporalis bonorū operū multi-
 plicationē comportat & administrat.
 Ser. de sancto Laurentio. 207

Abstinentias quas sanctus Antonius ha-
 buit nobis in exemplū factas. require
 Ser. de eodem. 60

Actiua ad uitā quatuor. cause. scilicet. efficiē-
 tialis, formalis, & finalis concur-
 rūt. ut hī in Ser. de sancto Gregorio. 110

Adolēscētes humiles erant & misericor-
 des, & fideles in cōuersatiōe, charita-
 te & fide. Ser. ij. sancti Martini. 317

Adoratio fiat ad deum, nō ad idola. Ser.
 primo sancti Martini. 312

Adoratio idolorū subtili disputatiōe san-
 cte Catharine uirginis annihilat. Ser.
 de eadem. 329

Ad gubernandū equū duo requiruntur
 que ad nostrā emēdationē dirigūt.
 Ser. de sancto Ioāne euāgelista. 31

Adversitatibus circūdatus quō patiens
 esse debeat. de hoc habet quedā mora-
 lizatio de sancto Syluestro. 46

Afflictio qua corpus nostrum affligere
 debemus ut deo placeamus. Ser. de
 sancto Nicolao. 6

Agatha beata similis xpo in sex fuit, ut
 habetur in Ser. de eius festo. 93

Alexander magnus quare interfecit Leo-
 nidem magistrum suū. Ser. de sancto
 Laurentio. 207

Altare dei in quāta reuerētia debet ha-
 beri, & quales erunt ministri altaris.
 Ser. ij. sancti Ioannis Baptiste. 165

Amauit xps beatū Ioāne propter purita-
 tem uirginale, ut in octaua sancti Ioā-
 nis euāgeliste. 53

Amici dei efficiuntur per tria, scilicet per
 orationē spirituale, p. uniuērsale sub-
 iectionē, & per martyriale afflictio-
 nē. Ser. de sancto Bartholomeo. 239

Amoris diuini tres sunt gradus, & quo-
 to gradu xps dilexit Ioāne euāgeli-
 stam, Ser. Ioannis euāgeliste. 31

Angeli nobis utilitates septem confe-
 runt & administrant. Ser. de sancto Mi-
 chaele. 277

Angeloz chori siue ordines, quot & qui
 sunt, & quō secūdū sub & supra disse-
 rūt. Ser. de cōmēmo. sancti Pauli. 180

An in hac uita posset sciri certitudinalit-
 er de aliqua persona an sit in gratia. Ser.
 de sancto Syluestro. 46

Angeli dei oēs uiderunt sanctissimā in
 carnationem filij dei, ut habetur Ser.
 in oct. sancti Stephani. 50

Angelus salutis beatā uirginem quare
 dixit, Ecce cōcipies in utero, cū tamē
 alibi nō cōcipitur. Ser. de incarnatione
 filij dei. 118

Angelus domini uirginē Mariā salutis
 in benedicta incarnatione declarauit si-
 bi octo secreta fidei, que habentur in
 Ser. de incarnatione filij dei. 118

Animarū perditio contingit ex septē ui-
 tijs capitalibus. Require illa secundū
 ordinem Ser. sancte Cecilie. 320

Animarū defunctorū quōduplex est gra-
 dus siue status, & quibus profunt sus-
 fragia, & quibus non. Ser. primo ani-
 marum. 303

Anna genitrix Marie quare plus colitur
 q̄ sanctus Ioachim pater Marie. Ser.
 de sancta Anna. 196

Apostoli post receptionē spiritus sancti
 mortaliter peccare nō potuerunt, ut
 habetur Ser. de sancto Andrea. 1

Apostoli ab fuerunt. xij. uel. xiiij. quere-
 hoc in Ser. de sancto Barnaba. 158

Ap̄loz duoz. scilicet. Petri & Pauli cōparatio,
 quis inter illos duos dicitur maior.
 Ser. de cōmēmo. bti Pauli. 180

Arcana dei uidit Paulus raptus in celū,
 que

que non licet homini loqui. require
 ibidem. eodem

Argumēta Rhetorū & philosophorum
 subtilia deuicit facillime beata Catha-
 rina. Ser. de eadem. 329

Argumēta que fecerunt legis periti con-
 tra sanctum Stephanū, quibus ipse uir-
 tuose resistit, ut habet Ser. de sancto
 Stephano. 27

Asimilamur & placemus xpo si feceri-
 mus opera que ipse fecit. Ser. de san-
 cto Nicolao. 6

B

Bella quinq; in hoc mūdo sunt, de qui-
 bus uictoriam haberi datur coro-
 na paradisi. Ser. de sancto Petro Me-
 diolanensi. 133

Beneficiū petens cū cura, hō etiā q̄tici-
 que sc̄tus efficit simoniacus. Ser. de
 sancto Thoma Cantuariensi. 41

Benedicti sancti exēplo diabolo resiste-
 re debemus. Ser. de sancto Benedi-
 cto. 114

Biblia dicit liber uite, sed codices poeta-
 rum libri mortis. Ser. de cōmēmo-
 ratione Pauli. 180

Blaspheḿas deum efficitur mutus, uide
 miraculū in sancto Petro Mediola-
 nensi. 133

Bona duo singularia de sancto Stephano
 offēdunt, in Ser. de sancto Stephano. 27

Bonorum uita crescit & augmentat, ma-
 lorū ō decrescit & minuit. Ser. de
 sancto Iacobo. 193

Bonum per successum & uariationē tē-
 poris efficitur probabiliter malū. Ser.
 de sancto Marco. 129

Bonitas uiri serui dei non solū ad seipm
 sed ad omnes proximos suos miseri-
 cordiam & pietatem respiciet. Ser. de
 sancto Barnaba. 158

C

Carcere tenebroso detenti sunt p̄ctō-
 rum multitudine inuoluti. Ser.
 Petri ad uincula. 203

Carmina angelorū Magdalenā septies
 in die eleuantū in aera que fuerunt.
 Ser. de Magdalena. 188

Catharina uirgo beata in tribus stri-

ctis & arduis disputationibus uictoriā
 obtinuit. Sermo. de sancta Cathari-
 na. 329

Catharina sancta quatuor excellentias
 habuit, scilicet nobilitatem generis,
 pulchritudinem corporis, potentiam
 in diuitijs, & sapientiam intellectus.
 patet ibidem. 329

Catharina ab heremita cōuertitur, Chri-
 sto per anulum desponsatur, quin-
 q; doctrinas in uisione ut sponso suo
 placeret a Maria recepit, quinquaginta
 rhetorum argumenta subtilia supera-
 uit, martyrij palmam per capitis trun-
 cationem promeruit, & in monte Si-
 na manibus angelicis deportata se-
 pulchrum recepit, de qua oleum mul-
 tis medicamentis incessanter fluit, pa-
 tet ibidem. 329

Charitatis. xij. grad⁹ quere in Ser. de san-
 cto Thoma apostolo. 19

Charitatis diuine exēpla maxime nobis
 fructuosa, ponuntur in Ser. sancti Frā-
 cisci. 282

Cataracta quid significet, & quō interp-
 tetur. habetur in Ser. de sancto Tho-
 ma apostolo. 19

Castitatem sanctus Ioannes euāgelista
 seruauit ultra omnes sanctos paradi-
 si, dēpta castissima matre xpi, & quō
 xps ipsum castitatē nōcauit. Ser. de sa-
 cto Ioanne euāgelista. 31

Cantus leticie, scilicet Gloria in excel-
 sis, Alia &c. non canitur in die inno-
 centum, quare hoc, habetur Ser. inno-
 centum. 36

Casus de duobus in carceratis a rege,
 qui tenebantur uolere regi, quid cō-
 tigit. Ser. de sancto Syluestro. 46

Cathene due sunt quibus peccator fixe
 ligatur & detinetur in peccatis, pri-
 ma est consuetudo longa, secunda
 est societas mala. Ser. ad uincula Pe-
 tri. 103

Catholice fidei lucida declaratio, mani-
 festa; demonstratio. Ser. sancte Ca-
 tharine. 329

Celorum tres dispositiones. quere in oct.
 sancti Stephani. 50

Centies in die & totidē in nocte flexis
genibus orabat sc̃us Bartholomeus.
ut in Ser. de eodem. 239

Cymbala bene sonātia, & cymbalū iubi-
lantiōis quō differunt in ps. patet Ser.
omniū sanctorū in fine. 294

Cōformes efficiuntur deo cū uestigia ei⁹
opando bonassequimur in humilitate
& patientia. Ser. Symonis & Iude. 389
& Ser. ij. beati Martini. 317

Consuetudo mala & longa p̃cipitatiōes
bonorū inducit, & infinita sc̃dala ge-
nerat. Ser. ad uincula Petri. 203

Contēplatiue uite gradus quere in Ser.
de sancto Gregorio. 110

Consilium demones habuerunt quomo-
do beatum Antonium de heremo
& bona uita reuocaret. Ser. de sancto
Antonio. 60

Conceptiōes quinq; beatissime x̃ginis
Marie, declarantur Ser. de concep-
tiōe uirginis Marie. 10

Chori siue ordines āgelorū qui & quot
sunt. Ser. p̃m sanctorū. 294

Correctiō quedā contra nō seruātes ie-
iunia p̃cepto. Ser. de sc̃to Nicolao. 6

Coronā glorie recipiet qui i bellis quin-
q; uictor extiterit. Ser. Petri Medio-
lansenis. 133

Corona uirginitatis uirginitatē seruan-
tibus datur, ut habetur in Ser. de san-
cta Lucia. 15

Corona unde componi solet, & quare
dicitur diadema, patet Ser. de coro-
na sp̃itica. 149

Corpus n̄m̄ spiritui comparatum equ⁹
dicitur. Ser. de sancto Ioanne euan-
gelista. 31

Correctiō quedā cōtra has uirgines que
clandestine matrimoniu a deū. i. fine
scitu parētū. in Ser. de sancta Agnete. 69

Contra uagos studētes habetur quedā
correctoria informatio, quō se exem-
plo Vincētiij i studio habere debent.
in Ser. de sancto Vincentio. 74

Corpus Iesu xpi gloriofissimi post uene-
rabile relictū tione xpi quatuor flori-
bus siue donis floruit. Ser. cōuersio-

nis sancti Pauli. 79
Creatura cui predicatū est euangelium
xpi, que est, quare dicit xps, Omni cre-
ature. & Ite in orbē uniuersum. patet
Ser. de cōmemoratio. Pauli. 180

Creaturas iterficere uel destruere an sit
p̃m̄ uel nō, & quare deus fecit crea-
turas. Ser. de sc̃to Ioāne euāgelista. 31

Christus antequam nasceretur, nouem
mensibus in utero uirgineo stare uo-
luit, quare hoc, quere sermone uigi-
lie natiuitatis Christi. 24

Christus saluator noster eodē die quo
Adā de terra formauit, cōcipi uoluit.
Ser. uigilie natiuitatis xpi. 24

Christus in hunc mundum uenit, ut ape-
raret tres portas paradisi. Ser. de inno-
centibus. 36

Christus solus mori uoluit, & non in lo-
cietatem aliquarum sanctarum p̃sona-
rum. Ser. de innocentibus. 36

Christus cognomen est, Iesus proprium
nomen est saluatoris. Ser. de comme-
moratione sancti Pauli. 180

Christiani quale gaudiū & quales scho-
las in primitiua eccl̃ia seruabant. Ser.
sancti Clementis. 325

Christus quō fuit principiu & principa-
tum factor & factus, finitus & infi-
nitus, causa & causatus. patet Ser. san-
cte Catharine. 329

Christiana fides anulo cōparat, ut habe-
tur in Ser. de sancta Agnete. 69

Crucis xpi festiuitas quare bis in anno
seruatur ab eccl̃ia, quare sub crucis
tormento uoluit mori xps. Vnde li-
gnū crucis cepit ortum & initium, pa-
tet hec oīa Ser. exaltationis. 269

& etiam inuentionis crucis. 142

Crucis scandalum euacuatum est multis
modis. Item crux quondam suppleu-
latronū, iā transiit ad frontes impato-
rū. Ser. ij. de inuentione crucis. 146

D

Antes eleemosynā de bonis male
acquisitis, miam quidē faciunt,
sed non cum iustitia. Ser. de sancto
Nicolao. 6

Defuncti sunt in triplici gradu uel diffe-

rentia

rentia. Ser. j. animarum. 303
Dei uoluntas est causa oīm fiendorū, ut
habet in Ser. de sc̃to Mathia ap̃lo. 99

Desperare nemo debet de m̃ia dei, ut di-
citur in quadā moralizatione in Ser.
de sancto Andrea. 101

Denotio sp̃ialis in duobus consistit, ut
patet in Ser. de sancto Nicolao. 6

Dies dñica sanctificari debet a nobis,
hoc demonstratur per exempla Iesu
& Marie, quere i sabbato, in litera. S.

Dies uite nostre qui & quot sunt, patet
Ser. ij. de sancto Martino. 317

Dives quis uere dicatur, habetur per di-
stinctionē cuiusdam questionis. Ser.
de sancto Andrea. 1

Differētia uite bone & male bonorū &
malorū. Ser. de sancto Iacobo. 193

Digitus quinq; i manu dei designat quin-
q; sp̃alia attributa q̃ deo iniunt, patet
Ser. ij. Ioannis Baptiste. 165

Digitus misericordie dei quinq; p̃plices. pa-
tet Ser. sancte Marga. 185

Dilectiōis diuine tres sunt gradus. i. ge-
neralis, specialis, & singularis. Ser. de
sancto Ioanne euāgelista. 31

Diligentibus deū oīa cooperantur in bo-
nu. Ser. de sancto Iacobo. 193

Dies in sacra scriptura quinq; pro die na-
turali, quandoq; p̃ die uiali sumit.
Ser. de sancto Nicolao. 6

Disputatiōes quas increduli contra b̃m̄
Syluestrum habuerūt. habetur Ser. de
sancto Syluestro. 46

Disputationes quas increduli cōtra bea-
tum Mathiam disputabant. habentur
Ser. de sancto Mathia. 99

Disputationes triplices contra tres sta-
tus hominum uirgo deo dilecta sup̃a-
uit. Ser. de sancta Catharina. 329

Doctrina quedam quomodo more pa-
rentum sancti Nicolai parentes suos
natos dirigere debent. Ser. sancti Ni-
colai. 6

Donā septē magna q̃ de b̃te Agneti tri-
buit. habent in Ser. de sc̃ta Agnete. 69

Doctrina sancti Thome quō approbata
sit q̃ nullus in ea diffidere debet. Ser.
de sancto Thoma de Aquino. 103

Doctrina sancti Pauli excedebat doctri-
nas aliorum ap̃lorū in tribus. Ser. de
commemoratione eiusdem. 180

Doctrina sapientum huius mundi sophi-
stica dicitur, & uacillant in compara-
tione ad doctrinā spiritus sancti, que
uerissima est, & inuincibilis. Ser. san-
cte Catharine. 329

Dominica dies sanctificanda est, quere
de sabbato in S.

Dormire in p̃ctis, & in carcere diaboli
teneri periculosissimum est. uide in
oc̃ta, sancti Dominici. 225

Dubium est quomodo sciri possit ab ali-
quo q̃ apparitio que in somno appa-
reret an sit reuelatio uel somniū. Ser.
in oc̃ta. sanctorum innocentium. 56

E

Eccl̃ia dei dicitur nauis, ministri, cō-
fessores, & uerbi dei seminato-
res dicuntur piscatores, doctrina &
predicatio eorum rete siue hamus,
quare hoc. Ser. beati Petri ap̃li. 175

Effectualia signa quinq; que in sc̃to Syl-
uestro reperta fuerunt. Ser. de sancto
Syluestro. 46

Effectus, pp̃ij uere sapientie, qui etiā in
beato Thoma de Aquino repti sunt.
Ser. de sc̃to Thoma de Aquino. 103

Electi pauci sunt, & tamē innumerabiles
sunt, quō hoc intelligi debet. Ser. ij.
de omnibus sanctis. 298

Eleemosynam facientes de bono iniu-
ste acquisito, misericordiam quidem
faciunt, sed non iustitiam. Ser. j. san-
cti Martini. 312

Eleemosynam facientes maxime diligi-
tur a deo. Ser. in oc̃ta. Ioannis euan-
geliste. 31

Electio dei eterna quō sit principium &
fundamentū saluationis hominū. Ser.
de conuersione sancti Pauli. 79

Electio regere debentium exemplo xpi,
qui non elegit germanum aliquem,
sed Mathiam. Sic in communitatibus
regendis non debet fieri electio nisi
pro cōmuni bono toti⁹ cōtans. Ser.
de sancto Mathia. 99

Epicurei felicitatē ponunt in delectatio-
nibus

aaa *** 3

TABVLA

ALPHABETICA

in his carnis uide diuersitatem sectarum. Ser. sancti Clementis. 325
 Equus in quo equitauit sanctus Thomas de Aquino, quod post mortem eius crepit, quod prior eiusdem couentus in quo sanctus Thomas obiit in eodem equo equitare uoluerat. Ser. de sancto Thoma de Aquino. 103
 Status huius mundi uel hominis habent in Ser. de incarnatione filii dei. fo. 118.
 & sermone sancti Ioannis Bapt. 162
 Etatibus quinque large acceptis placebimus deo. i. toto tempore uite nostre. Ser. ij. de sancto Martino. 317
 Euacuatus est scandalum crucis multipliciter. uide infra in scaldalo, de litera S.
 Euangelium christi predicandum est in uniuerso mundo, nullo loco decepto, oī creatura, id est omni homini, non autem doctrina poetarum, uel gentilium, Ser. de commemoratione Pauli. 180
 Excellentie x. reperiunt in deo, & quolibet illarum x. habet effectum, & sic decies decem faciunt centum, quare ceteris in die, & ceteris in nocte flebat sanctus Bartholomeus genua sua, deuote oratio, & gratiarum actiones faciendo. sermone de sancto Bartholomeo. 239
 Excellētias quatuor habuit sancta Catharina, patet sermone eiusdem. 329
 Expositionem sacre scripture triplicem, require in Ser. Petri ad uincula. 203
 Excellentias quinque de christo quere Ser. de sancto Ioanne euangelista. 31
 Exemplo sancti Andree non debemus nos implicare negociis secularibus. Ser. de sancto Andrea. 1
 Exemplum de sancto Nicolao, quomodo tres filias militis quas ad lupanaria dare uoluit, redemit. quere i. Ser. de sancto Nicolao. 6
 Expositio utilis huius autoritatis, In principio creauit deus celum & terram. Gen. i. quid per celum, & quid per terram intelligitur, habetur Ser. de conceptione beate uirginis. 10
 Exemplum de quodam presbytero, cui sanctus Thomas Caturicensis misse celebratione prohibuit, cui postea a beata uirgine

dictum fuit quod ipsum celebrare permitteret. Ser. de sancto Thoma. Caturicensi. 41
 Exempla plus quam uerba uirtutes in gentibus generant, ut habetur sermo in octa. innocentum. 56
 Exemplum de tribus sociis, quorum primus elegit uitam solitariam, secundus elegit seruire infirmis in hospitali, tertius elegit tractare pacem. Ser. in octa. innocentum. 56
 Exemplum de quodam principe latronum, in quadam uia ad depredandum existente, quod per quendam abbatem conuersus fuit. sermone conuersionis sancti Pauli. 79

F

Abule poetarum non debent predicari populo, sed euangelium christi per uniuersum mundum. supra in euangelio de litera E.
 Facies dei est predicatio euangelica, que animas grauidat. Ser. de conceptione beate Marie uirginis. 10
 Familiaritatem magnam fecit Christus ambulans super terram peccatoribus, & peccatricibus, quere de Magdalena. 188
 Femine castitatem seruare cupientes quod se in conuersationibus suis habebunt. Ser. ij. natini. Marie. 255
 Festum sancte Agnetis quare inter festum sancti Sebastiani, & sancti Vincentij mediat. Ser. de sancta Agnete. 69
 Festa tria de sancto Petro principe apostolorum colit ecclesia, quare hoc est, patet Ser. ad uincula Petri. 203
 Festum conceptionis sanctissime uirginis Marie triplici ratione colitur, ut habetur in Ser. de conceptione beate uirginis. 10
 Festum purificationis uirginis gloriose, que tamen purificari non indiguit, pulchre declaratur Ser. de purificatione beate uirginis. 83
 Fidei catholice corroboratio, & eiusdem defensionem maxime fecit sancta uirgo Catharina. uide de ea. 329
 Finis seculorum nunc est. patet Ser. de sancto Ioanne Baptista. 163
 Finitum ad infinitum nulla est proportio, quod

quod ergo diuinitas & humanitas in christo sunt unite, cum in infinitum distant. Ser. de sancta Catharina. 329
 Finis & principium uite christi differunt, ut habetur Ser. de innocentibus. 36
 Filij descendendi uel non descendendi, quomodo, habetur in sermone de sanctis innocentibus. 36
 Filius non portabit iniquitatem patris, & pater non portabit iniquitatem &c. q. autoritas habet Ezech. xviij. Expositio & similitudo habetur Ser. innocentum. 36
 Firmitas siue stabilitas uite bone nullum recusat laborem, non extollitur in prosperis, nec tristatur in aduersis. Ser. j. de sancto Martino. 312
 Fluminis impetus letificat ciuitatem dei, & quadruplex reperitur flumen peccatoris penitentis. scilicet olei, mellis, aque, & sanguinis, quomodo hoc intelligitur, require Ser. de sancto Ioanne Bapt. 162
 Fornicationem simplicem dicentes non esse peccatum mortale, contra hos querere quandam correctionem in Ser. de sancta Agatha. 93
 Franciscus minor quinque radios claritatis habuit in se, qui & quales fuerunt illi, patet Ser. de eodem. 282
 Fructificauit Maria equali uita quadrupliciter, patet de natiuitate eius sermone primo. 250
 Fuga Christi uirtuosa pulcherrime describitur Ser. innocentum. 36
 Fuga Marie & Ioseph cum Christo in Egyptum in tribus punctis pulcherrime declaratur. Ser. in octa. innocentum. 56
 Fuga Christi in Egyptum quare fuit beate Marie uirgini abscondita, sed potius ipsi Ioseph in somnis fuit manifesta, cum tamen beata uirgo melior sit Ioseph. Sermo in octa. innocentum. 56

G

Audens gaudebo in domino &c. istud uerbum Esaie. lxi. positum, per quatuor clausulas pulcherrime

declaratur in sermone de sancto Ioanne euangelista. 31
 Gaudia huius mundi tristitia & doloribus sunt admixta, patet hoc ex tribus, uide in Ser. ij. natini. Marie. 261
 Gaudia principalia beate Marie que fuerunt. ibidem. 261
 Genua flebat centies in die sanctus Bartholomeus, & toties in nocte. quare, uide in Ser. de eodem. 239
 Gloriam mundanam querens, & place-re hominibus, reprobis efficitur coram deo. patet Sermo. ad uincula Petri. 203
 Gloriarī uerus Christianus non debet, nisi in cruce domini, per quam omnes ad ueram gloriam & perfectissimum gaudium sumus reuocati. Ser. j. de inuentione sancte crucis. 142
 Gradus. xv. ascendebat uirgo Maria, cum presentabatur in templum, & quid designatur per illos, patet Ser. primo natiuitatis Marie. 250
 Gradus omnium supercelestium creaturarum, scilicet sanctorum & angelorum, sunt decem. Sermo. primo de omnibus sanctis. 294
 Gradus seu status animarum omnium defunctorum triplex. Sermo. primo omnium fidelium animarum. 303
 Gradus sex sanctificationis, quere in sermone de conceptione beate uirginis. 10
 Gradus tres philosophie, quos beatus Hieronymus ponit. vj. ca. ad Paulinum, require Sermo. de sancto Vincentio. 74
 Gradus tres sanctorum de quibus festa sunt, habetur Sermo. purificationis beate Marie uirginis. 83
 Gradus quatuor sanctitatis in sancto Mathia apostolo inuenti, declaratur in Ser. de eodem. 99
 Gradus triplici doctores sacre scripture distinguuntur, ut habetur in Sermo. de sancto Thoma de Aquino. 103
 Gradus tres seruitij dei. quere in Sermo. de sancto Gregorio papa. 110
 Gratia dei quod in homine sit mutabilis,

TABVLA

& non mutabilis. habet in Ser. de sancto Ambrosio. 122

Heresis oritur & nutritur ubi euāgelium Christi nō predicatur. Ser. de cōmemoratione beati Pauli. 180

Historia sancti Iohachim, & sancte Anne. parer in Ser. de sancta Anna. 196. & in Ser. natiuitatis beate Marie. 250

Historia de Constantino leproso, qui ex innocentem puerorum sanguine baptizari iussus fuit. Ser. de sancto Syluestro. 46

Historia martyrizationis sanctorum innocentum pulchre describitur in Ser. innocentum. 36

Homo primus de generatione carnali dicitur fuisse Adam. Ser. uigilie natiuitatis xpi. 24

Honores quos Christus beato Iohāni euāgeliste, ostendit & dotauit, habentur Sermo. de sancto Iohanne euāgelista. 31

Hoīm & iumētorū differētia. quere Ser. in octa. sancti Stephani. 50

Honorē dei in omnibus factis & actibus nostris preferre debemus exēplo sancti Vincētij. ut habetur Ser. de sancto Vincentio. 74

Hospita Christi dicebatur sancta Martha pre cūctis hominibus, & hoc propter opera multa pietatis & misericordie eius, que exhibuit Christo. quere Ser. de sancta Martha. 200

Humilitas cordis uera ad plurima bona dispōit, nihil de seipso presumēs. Ser. j. de sancto Martino. 312. & Ser. de sancto Clemente. 325

Humilitas & pietas in adolescentia magis placent deo. Ser. ij. de sancto Martino. 317

Humilitatem duplicem require Ser. de sancto Blasio. 89

I.

Idolorum adoratio maxime & lucidissime reprobata fuit. uide Ser. de sancta Catharina. 329

Idola dabant responsa paganis. Ser. primo sancti Martini. 312

Ieiunantes hora nona comedere debēt, quare hoc, quere Sermo. de sancto Nicolao. 6

Iesus est nomen suauissimū, & mire uirtutis, qđ caput sancti Pauli abicissum ter saltando, tribus uicibus uociferando expresit. Ser. de cōmemoratione Pauli. 180

Imago propria filij dei que est, & quō in eā tanquā in speculo transformemur de imperfecto ad perfectum. Ser. ibidem. 312

Imaginem dei quisque hominum tenet in se. Ser. primo animarum. 303

Imagines quare uenerantur a xpianis, & non adorantur, sicut idola inidelum. Ser. sancte Catharine. 329

Infirmas corporis a malo retrahit, & ad bonū inducit. nota de sancta Martha. 200

Ioannes euāgelista cum in pectore dñi quieuit, & in cena recubuit, coronabatur corona quatuor flores habente. ut in Ser. de eod. 31

Iohachim sanctus cur nō ueneratur ab ecclesia tantum, sicut sancta Anna, quere in Ser. de ead. 196

Ioannes Baptista quinq; mirabilia alta & singularia habuit a deo. patet Ser. de eod. 162

Iudeorū duas sectas distinctas. s. Saduceorum & Phariseorum, habes Ser. de sancto Clemente. 325

Iudices temporales nullam excipient personam, nec parentes, nec fratres, nec amicos, sed omnibus equaliter faciūt iustitiam. uide Sermo. ad uincula Petri. 203

Iugum domini ab adolescentia portādū est. Require hoc in Sermone sancti Laurentij. 207

Iurans falsē uel sine necessitate deū blasphemamat. Infra octauā sancti Domini. ci. Ser. j. 215

Ictu triplici presens mundus bellās multos necientes se defendere occidit. Ser. de sancto Antonio. 60

Ignorantes aut in aliquo dubitantes instructionē ab expertioribus petere nō formidēt. de quo habet subtilis instructio & correctio i Ser. de sancto Thoma apostolo. 19

Intentio omnium nostrorū bonorū operum debet ad deum dirigi. Ser. de sancto Nicolao. 6

Inimicorum uindictā exēplo beate Agathe optare & requirere nū debemus. Ser. de sancta Agatha. 93

Instructio parentum pueros habētium, quomodo exemplo parentum sancti Mathie suos natos dirigere debent. Ser. de sancto Mathia. 99

Inimici principales Christianorū & maxime clericorū qui sunt. require. Ser. de sancto Mathia. 99

L.

Labores principis apostolorum. uide de Sermone de sancto Vincentio. 74

Lauds species, patent in Ser. de sancta Agnete. 69

Landare deū tenemur, quomodo & qualiter. ibid.

Legenda sancti Andree per pulchre & intricate declaratur, Sermo. de sancto Andrea. 1

Legenda & uita sancti Nicolai per pulchre declaratur Sermo. de sancto Nicolao. 6

Legenda sancti Stephani per pulchre cū alijs intricatis, habetur Ser. de sancto Stephano. 27

Legenda & uita sancti Syluestri pulchre describitur Ser. de eod. 46

Leges generales hominum tres sunt. s. Paganica, Moysayca, & Euāgelica. Ser. de sancto Marco. 129

Legenda sancti Marci. uide in Ser. de eodem. 129. sed perfecti & pleni de eo & alijs sanctis reperies in nouo passionali sanctorum.

Leonides magister & informator Alexandri Magni ab Alexandro interficitur, qua de causa. uide in Sermo. de sancto Laurentio. 207

Leticia & gaudium mūdānū. patet supra in litera G.

Lex Moysi quondam bona quare nunc

ALPHABETICA.

reprobatur. patet in Sermo. de sancto Marco. 129

Libri sacre scripture dicuntur libri uite. libri uero poetarum & rhetorum gentilium dicuntur libri mortis. Ser. de cōmemoratione sancti Pauli. 180

Lignū sancte crucis unde traxit originē. quere Ser. de cruce. 269

Locus corporis defuncti quadruplex reperitur, & quis locus est nobilior. patet Ser. ij. anima. 307

Locus animarū defunctorū quadruplex est. patet ibid. 307

Lucia uirgo sancta matrem suam ad diuinios recurrere uolentem ad deum fugere compulit, & ab ipso de fluxu sanguinis sanitatem recepit. Sermo. de sancta Lucia. 15

Lucifer quō per superbiam cū oībus sibi adherentibus detrusus sit. Ser. de cōceptione beate uirginis. 10

Lucis quatuor conditiones, quas etiam habuit beata Lucia. habetur in Ser. de sancta Lucia. 15

Lumen in die purificationis tria que in Christo sunt significat. Ser. purificationis beate uirginis. 83

Lucerne persone deuote & contemplatiue dicuntur, ut habetur in Ser. de sancto Benedicto. 114

Lucernas septē Christus in hoc mundo fecit quādo ab eo separari uoluit. que habentur ibid. 114

M.

Macule septē reperiuntur, quibus totus mundus infectus est. Ser. de sancto Georgio. 125

Maculis duab; nascitur quilibet infans, demptis paucis. Ser. innocentum. 36

Maledicere creaturis dei est quodāmodo deum blasphemare. Ser. de sancto Ioanne euāgelista. 31

Manus pauperum dicuntur mensa camporum, quia thesaurus pauperibus hic distributus in alio mundo non erit diminutus, sed cum magno lucro reperietur. Sermo de sancto Laurentio. 207

Martinus apparuit post obitū sancto Ambrosio

222 *** 5 brosis

TABVLA

bro in Mediolano, & sancto Seuerino in Colonia. Ser. ij. de sancto Martino. 317
 Matrimonij tres gradus. quere in Serm. de sancta Lucia. 15
 Maria uirgo sacratissima expectabat uidere quatuor de suo dilectissimo, que declarantur in Sermone uigilie natiuitatis Christi. 24
 Matres & patres sanctorum in quo contra deum peccauerunt, quod deus tale stragem & plagam contra eos. coecisionem filiorum permisit. Ser. innocentum. 35
 Martha dicebatur hospita xpi. uide de hoc in Ser. de eadem. 200
 Matrimonium secundum quomodo seruabitur inter uirum & uxorem. uide in Ser. sancte Anne. 196. & natiuitatis Marie. 250
 Mendacium ratio est inuentum in ore eorum quibus merito ascribitur. uide in Ser. innocentum. 36
 Merces sanctorum quomodo copiosa erit in celis, cum tamen sit solum unum celum sanctorum. scilicet empyreum. Ser. iij. de omnibus sanctis. 310
 Michael quare in festiuitate omnium bonorum angelorum nominaliter exprimitur, cum tamen mille milia sunt in celo eo maiores. Ser. de eod. 277
 Militem quatuor trahunt ad superbiam, scilicet nobilitas generis, pulchritudo corporis, dominium de hominibus, & uictoria de inimicis. Ser. de sancto Georgio. 125
 Miraculum de horrendo iudicio. Ser. de corona spinea. 149
 Miraculum quomodo ad preces sancti Blasij quidam puer ex spina piscis in gutture suffocatus reuixit. Ser. de sancto Blasio. 89
 Miraculum quo sanctus Sebastianus duos Romanos a fide declinare uolentes confortauit. Ser. de sancto Sebastiano. 65
 Miraculum quo auicula a niso capta auxiliu a beato Thoma Cantuariensi petijt. Ser. de sancto Thoma Cantuariensi. 41
 Miraculum quo beatus Thoma Cantuariensis

cece mulieris uisum recuperauit. Ser. de eod. 317
 Miraculum quomodo demones in quada ciuitate corda hominum ad discordiam alliciebant, quos uidit sanctus Franciscus. Ser. in octa. sancti Ioannis euangeliste. 63
 Miraculum de quodam domino, qui audita fama sancti Sebastiani ipsum ad se uocabat, ut ipsum a languoribus redimeret, cui sanctus Sebastianus negauit. Ser. de sancto Sebastiano. 65
 Misericordia dei erga peccatores dicitur manus, quomodo hoc intelligit. Ser. de sancta Magdalena. 188
 Misericordia liberali promeretur salarium glorie celestis. Sermo. de sancto Luca. 287
 Misa non potest reperiri in deo sine iustitia, nec iustitia sine misericordia. Ser. de sancta Catharina. 329
 Missam proximam quis post Christum celebrauit. pater Sermone Philippi & Iacobi. 137
 Mysteriorum christi lucida declaratio. patet Ser. sancte Catharine. 329. sancti Marci. 129. & sancti Petri Mediola. 133
 Modus dandi elemosynam habetur Ser. de sancto Syluestro. 46
 Modum quem seruat deus in sua prouidentia. require de sancta Lucia. 15
 Mors innocentum in uno puncto subtiliter notatur. Ser. innocentum. 36
 Mortalia peccata omnia ad septem peccata capitalia reducuntur. Ser. in octa. sancti Stephani. 50
 Modi septem quibus peccator more sancti Pauli ad Christum conuerti debet. Ser. conuersionis Pauli. 79
 Monumentum hominis quadruplex est. Ser. iij. animarum. 307
 Monumentum animae quadruplex est. ibi. 307
 Mortis periculum quadruplex sustinuit christus in mundo hoc, sed solum in ultimo. scilicet crucifixionis, uoluit mortem gustare. Ser. exaltationis sancte crucis. 269

N.

Nascitur puer quilibet christo & beata uirgine demptis, cum duabus maculis

ALPHABETICA.

maculis. Ser. innocentum. 36
 Natiuitates sanctorum totius noui testamenti non coluntur uel festiuantur, nisi triu. scilicet Christi, Marie, & beati Ioannis Baptiste. Et quare sit de illis, patet Sermone natiuitatis beati Ioannis Baptiste. 162
 Nomen Iesus maxime uirtutis est. ut. s. in littera. I. De hoc nomine Iesu iocundas inuenies contemplationes Sermo. de commemoratione sancti Pauli. 180
 Nominatur sanctus Petrus diuersis nominibus. Ser. Petri & Pauli. 175
 Numerus electorum paucus est innumerabilis quomodo intelligitur. patet Ser. iij. de omnibus sanctis. 301

O

Officia tria exercuit Mattheus mala & periculosa. patet Ser. de sancto Mattheo. 274
 Officium omnibus creaturis corporalibus commune quid est illud. Ser. de sancto Dominico. 210
 Operarius dignus est mercede sua. Ser. sancti Luce. 285
 Opera pietatis & misericordie transcendunt alia opera bona. Patet de sancta Martha. 200
 Opinioniones quatuor falsas sanctus Paulus ante conuersionem habuit, ut habetur in Sermo. de conuersione sancti Pauli. 79
 Opera sex in quibus si quis se excusauerit deo placebit. Ser. de sancto Nicolao. 6
 Originale peccatum quid sit, & quedam subtilis declaratio ad intelligendum peccatum originale. habetur Sermo. sanctorum innocentum. 36
 Orabat centies flexis genibus in die & totidem nocte beatus Bartholomeus. uide Sermo. eius. 239
 Orationes & obsecrationes quomodo fient, & quando exaudiuntur. Sermo. de sancto Petro ad uincula. 203
 Orare tenemur pro prelato & domino terre, quia capita sunt totius communitatis. patet ibidem. 203

Ordines angelorum quatuor sunt, patet in Ser. omnium sanctorum primo & tertio. 294
 Ordines siue status omnium supercelestium creaturarum, patet sermone primo omnium sanctorum. 294
 Ordines angelorum & eorum nomina, quere Ser. de coeptione Marie uirginis. 10
 Ornamenta corporis quisque spiritualium & deuotum recusare tenetur. quere Ser. de sancto Augustino. 242
 Quis conditiones & proprietates. Ser. de corona spinea. 149

P

Paradisum gloriam meremur singulariter quatuor uirtutibus. que patet Sermo. sancti Luce euangeliste. 285
 Pariendi tempus Elizabeth quid nobis designat. uide in Serm. sancti Ioannis Baptiste. 162
 Parturire quid sit, & quomodo quilibet a malo declinans, & bono inherere uolens, parturire dicitur. Ser. de conceptione beatissime uirginis Marie. 10
 Passio & uita sancta quam habuit beatus Thomas apostolus subtiliter declaratur sermone de eodem. 19
 Patientia martyrialis consistit in tormentorum susceptione. Ser. de sancto Laurentio. 207
 Patres sancti ante Christi natiuitatem sanctissimam ardentem desiderauerunt, quot modis, & qui habetur Ser. uigilie natiuitatis Christi. 24
 Pauli labor & predicatio precellebat omnium apostolorum predicationem. Ser. de commemoratione beati Pauli. 180
 Peccatum quod per penitentiam statim non diluitur, mox suo pondere ad aliud trahit. 273
 Peccatores uocat Christus & non iustos. quomodo hoc intelligit, patet Ser. de sancto Mattheo. 274
 Perfectiones & excellentias tres in uita sancti Sebastiani repertas, require in Ser. de sancto Sebastiano. 65
 Perione multe sunt caste sine uirginitate. Ser. de sancta Agnete. 69

Perfo

TABVLA.

Personas bonas & deuotas tres disputa-
tiones uincere oportet, ut habetur ser-
mone de sancta Agatha. 93
Personarum quatuor conditiones qui-
bus subuenire est magna misericor-
dia. Ser. de sancto Gregorio. 110
Perditionem anime uide in Ser. sancte
Cecilie. 320
Peripateticorum secta ponit felicitatem
humanam in ueritate intellectuali, ui-
de differentiam illarum sectarum in
Ser. sancti Clementis 325
Petrus & Paulus apostoli comparantur
ad inuicem in dignitate tribus mo-
dis. Ser. de commemoratione sancti
Pauli. 180
Pietas operis ornatum & delicias, pprii
corporis abiicit, & penurias aliorum
compatiendo subleuat. Ser. primo
san. Martini. 312
Placebimus deo quinq; tēporibus siue
etate uite nostre. uide Ser. ij. de san-
cto Martino. 317
Placere uolēs hominibus displicet deo.
Ser. beati Petri ad uincula. 203
Potentiam diuitiarum an possumus di-
mittere. quere in Ser. de sancta Lu-
cia. 15
Prelatio nisi iuuetur a Christo, onus ha-
bet importabile. Ser. beati Am-
brosij. 122
Presentiam dei cognouit Ioānes Bapti-
sta in utero existens, quia uisus liberi
arbitrij secūdū quosdā in eo fuit acce-
leratus. Ser. j. Ioannis Baptiste. 162
Predicatio sancti Ambrosij in duobus
principaliter consistebat, ut patet in
Ser. de eodem. 122
Presens uita, quo ad corpus, & quo ad
animam, campus prelij dicitur, ut de-
claratur in Ser. de sancto Anto. 60
Predicator umbrā assimilatur. Sermo. de
sancto Vincentio. 74
Presentari in templum xps semp bene-
dictus propter quatuor uoluit. Ser. de
purificatione beate uirginis. 83
Principium & causa bonorum nedum
deus, sed etiam maior deus est. Ser.
de sancto Sebastiano. 65

Prole in matrimonio suscitare cupientes,
qualem medicinā adhibebunt, patet
Ser. de sancta Anna. 196. & Ser. nati-
uitatis Marie primo. 250
Promissio maxima & mirabilis quā xps
semper benedictus suis discipulis, alijs-
que martyribus & sanctis tribuit, que
fuerit. Ser. de sancto Stephano. 27
Prodigium quid sit, habetur Ser. de san-
cta Agnete. 69
Proximalis mīa duplex est. i. corporalis
& spiritalis. prima nutrit corpus, i.
reficiendo, colligēdo, uel uestiēdo.
secunda nutrit animā, cōfortādo in fi-
de & in bonis operibus, a malo retra-
hendo. Ser. de sancto Laurentio. 207
Prudentias siue sapientias quinque san-
ctus Vincentius in hoc mūdo habuit.
Ser. de sancto Vincentio. 74
Purificatio beate Marie celebratur, cum
tamen ipsa purificari nō indiguit. Ser.
mo. de purificatione. 83
Pulchritudo beate Marie uirginis in tri-
bus declaratur, qā in tribus pulchritu-
dinem habuit. Ser. in die purificationis
Marie uirginis. 60
Purificationis festū ut habeāt mulieres
post partū, quare deus hāc legē insti-
tuit, & quam differenter & multis mo-
dis mulieres que conceperunt & pe-
pererūt peccauerūt. Ser. purificatio-
nis Marie uirginis. 60
Pueri de societatibus malorū subtrahē-
di sunt, ne ex consuetudine sequantur
uestigia peruerforū. Ser. de sancto
Laurentio. 207
Pueri qualiter a parentibus erudiuntur,
dicendo Pater noster, Ave Maria,
Credo. Ser. ij. de sancto Martino. 317
Quare dicitur de sanctis innocentibus,
Rachel plorauit filios suos,
cum tamen ipsi filij Rachel non fue-
runt. Ser. innocentum. 36
Quare sanctus Ambrosius episcopatum
recusauit, cū sciret se multa bona pos-
se facere. Ser. de scto Ambrosio. 122
Quaternio quis dicitur. Ser. Petri ad uin-
cula. 203

ALPHABETICA.

Questio quare Ioachim uir iustus nō co-
litur tantum sicut uxor eius sancta An-
na. Ser. sancte Anne. 196
Questio inter theologos, quō pōt uer-
bum Christi uerificari cū dicit, Pauci
sunt electi. cū tamen Ioannes euange-
lista uidit turbā electorum tā magnā
q nemo eam dinumerare poterat. pa-
tet illud liquide, Ser. ij. & iij. de omni-
bus sanctis. 298. 301
Queritur quare merces sanctorum dici-
tur copiosa in celis, cum tamen uni-
cum sit celum, scilicet empyreum, lo-
cus sanctorum. Solutio habetur Ser.
iij. de omnibus sanctis. 301
Questio est qualiter beata uirgo an crea-
tionē abyssi concepta ab eterno fuit,
cum tamē pater eius & mater eius ne-
herabiles parētes non erant ante crea-
tionē abyssi, subtiliter declaratur Ser.
de conceptione beate uirginis. 10
Questio quare Christus in Egypto septē
annis morari uoluit. Ser. in octa. in-
nocentum. 56
Questio est profunda quare filius q idē
est substantia liter cum patre & spiritu
sancto, humanitatem assumpsit & c. de
claratur subtili exemplo in Ser. de in-
carnatione filij dei. 118
Quis reuelauit nobis omnia & ordina-
tiones ordinū beatorū. hoc habetur
Ser. de conceptione uirginis. 10
Quinq; lumina beatus Ambrosius ha-
buit, in quibus declaratio sue sancte
uite consistit. Ser. de eodem. 122
Quinq; sunt que faciunt hominē ualde
perfectū. Ser. j. sancti Martini. 312
Quinquaginta rhetores huius mundi sa-
pientissimi per unā puellā spiritu ue-
ritatis plenam sunt superati. Ser. de
sancta Catharina. 329
Quintupliciter arguit imperator Catha-
rine uirgini per quintuplicem locum
seu modum arguendi. patet ibi. 329
Quomodo ad preces sancte Agnetis q-
dam infidelis resurrexit, & postea fi-
dē suscepit. Ser. de sancta Agnete. 69
Quomodo differēter festum fiat de die
purificationis Marie, de xpo, beata uir

gine, & S. meone. habetur Ser. purifi-
cationis beate uirginis Marie. 83

Radio quintuplici illuminatus fuit
beatus Frāsciscus. Ser. de eo-
dem. 282
Rationes decem antiquas quare deus
proposuit creare beatissimam uirgi-
nem Mariā, habentur Ser. de conce-
ptione beate uirginis Marie. 10
Ratio quare Christi saluator noster deo
patri in omnibus obedire uoluit, ha-
betur Ser. innocentum. 36
Rationes mortis innocentū, quere Ser.
de innocentibus. 36
Radios uirtutum septem beatus Benedi-
ctus habuit, quibus hunc mundum il-
lustrauit. Ser. de sancto Bndicto. 114
Regulas quot, quales, & quare instituit
Frāsciscus. Ser. de eodem. 282
Regulas philosophorum perfecte no-
uit sancta Catharina patet Sermo. de
eadem 329
Reuerentie quinque que sunt anime
bone a corpore recedenti. Ser. uigi-
lie natiuitatis Christi. 24
Religiosus factus episcopus an adhuc re-
neatur seruare suas ceremonias sicut
ante. Sermo. de sancto Tho. Cantua-
rien. 41
Redimi xps uoluit qnq; scilicet in tēpo,
cū tamē sit mūdi redēptor. Ser. de pu-
rificatione uirginis Marie. 83
Regula quam deus ab initio mundi in
missione alicuius sancti obseruauit,
declaratur tripliciter, scilicet per tres
leges a deo datas, ut habetur in Ser.
de sancto Thoma de Aquino. 103
Rhetores eloquentissimos huius mundi
disputando deuicit uirgo tenera san-
cta Catharina. patet in Ser. de sancta
Catharina. 329
Romanus quidam sanctus in martyrio
beati Laurentij primo fuit cōuersus,
& ab eodē baptizatus, Ser. de sancto
Laurentio. 207
Rubus ardens quē uidit Moyses, de quo
habetur Exod. iij. de beatissima Ma-
rie exponitur, ut habetur Ser. de con-
ceptione

TABVLA

ALPHABETICA.

Ceptione beate virginis. 10
Sabbatu siue die festu solenizare tene-
mur, uide exempla quo xps & bea-
ta Maria festiuabat in die dominica,
& qua de caula, Sermo. in octa. san-
cti Dominici. 215
Sacerdos necessario tria habebit. scilicet. cla-
rant sciencia, sancta uita, bona famam.
patet. Ser. de sancto Marco. 129
Sal tres bonas conditiones habet, emundat
de infectioe, preseruat de corruptione,
& deletat in refectione, quo iste co-
ditiones conueniunt uerbi dei predica-
toribus. patet Ser. de sancto Domi-
nico. 210
Salarium glorie celestis acquiritur sin-
gulariter quatuor uirtutibus. Ser. de
sancto Luca. 285
Sanctificat deus hominem quintupliciter.
Ser. de sancto Ioanne Bapti. 162
Sanctitatis rota perfectio consistit in quatuor
quod uirtutibus. Sermo. de sancta Mar-
gareta. 185
Sanctificata sunt differenter beata uirgo
electa dei mater, beatus Ioannes, Hie-
remias, Maria Magdalena, sanctus Pau-
lus, homo mox baptizatus, latro, hec
omnia perpulchre in Ser. de conceptione
beate uirginis Marie 10
Sacramentorum tres species pro quolibet
eorum fiebat. Ser. in octaua sancti Ioan-
nis euangeliste. 53
Sanctus Antonius tres uictorias in hoc
mundo habuit, ut habetur Sermo. de
eodem. 60
Sanctitatem habere uolens, que & quot
seruare debet, habetur Sermo. de san-
cto Sebastio. 65
Sapientie & scientie pulchram inuenies,
differetiam in Ser. de sancto Vincetio. 74
Sanctitatem sanctus Mathias magnam
habuit ex ieiunio &c. patet in Sermo.
de eodem. 99
Sapientia cum peccato stare non potest,
sicut nec albu & nigrum. Ser. de san-
cto Thoma de Aquino. 103
Sapientia diuinalis in homine quale exer-
citium & gubernatione habet. Serm.

sancti Luce. 285
Sapientia diuina dicitur corona triplici
ratione, patet Sermo. de corona spi-
ritualis. 149
Scandalu quid est & quotuplex est, quo-
tupliciter euacuatu est scandalu eru-
cis. patet Ser. de inuentione sancte
crucis. 142
Scientia huius mundi stultitia coram deo.
Ser. de sancta Catharina. 329
Schole uel studia quinque quondam ui-
gebant in Ro. scilicet tres philosopho-
rum, & due theologorum. Ser. sancti
Clementis. 325
Seculum duplex reperitur. Ser. ij. natiui-
tatis Marie. 255
Senibus necessarium est habere uirtu-
tem patientie. Ser. ij. sancti Martini. 317
Sepulture tres inueniuntur de sancto Ioan-
ne Baptista. Ser. de eodem. 162
Sepulchru hominis quadruplex est, quo-
modo homines concientia fetidi dicuntur
sepulchra. Ser. ij. animarum. 307
Signo crucis quilibet Christianus sepe se-
ipsum & pueros debet munire. Ser. de
commemoratione sancti Pauli. 180
Synagoga quid sit, & quare doctores sy-
nagoge plus insurrexerunt contra san-
ctum Stephanum, quam contra disci-
pulos Christi, qui pro tunc etiam Hiero-
solymis fuerunt. ratio huius habetur
in Ser. de sancto Stephano. 27
Si uolumus saluari, quinque scilicet ex-
plo Christi nos redimi oportet. Ser.
de purificatione beate uirginis. 83
Simon & Iudas plus ceteris apostolis fue-
runt Christo similes scilicet corpore
materiali, anima rationali, opere uir-
tuali, conuersione spirituali, predi-
catione euangelicali, & passione mar-
tyriali. Ser. eorundem. 289
Societas mala plurimos ad casum tra-
hit, & ad inferni baratra ducit. Ser. ad
uincula Petri. 203
Solenizatur ter in anno festum Ioannis
Baptiste propter tres excellentias bo-
ne uite sue. Ser. de collatione eius. 246
Soror sancti Thome de Aquino in pur-
gatorio propter excessus nimios ne-
rium

stium detecta, quomodo precibus san-
cti Thome fuit liberata. Sermone de
sancto Thoma de Aquino. 103
Sponsa Christi dicitur sancta Cathari-
na per excellentiam pre ceteris uirgini-
bus. Ser. de sancta Catharina. 329
Spōsum quē aliqua puella uel matrona
matrimonio sumpscit, ipsam derelin-
quere poterit, uel econuerso. Ser.
de sancta Lucia. 15
Steriles quibus modis procurabant su-
scitare prolem, uide Ser. sancte Anne.
196. & natiuitatis Marie primo. 250
Stoici ponebant felicitatem humanam
in honestate uirtutis, epicurei in dele-
statione carnis, peripatetici in uerita-
te intellectuali. Sermone sancti Cle-
mentis. 325
Studiu in quo studuit sanctus Paulus apo-
stolus quale fuit, uide in Ser. de com-
memoratione eius. 180
Suffragia & orationes quibus defunctis
prostant, & quibus non. sermone pri-
mo animarum. 303
Superbia quam magnum peccatum sit,
quare sermo de conceptione beate
Marie uirginis. 10
Taciturnitatis plaga percussus fuit
Zacharias pater Ioannis Bapti-
ste, quare in Ser. de sancto Ioanne Ba-
ptista. 162
Temporibus quinque placebimus deo. scilicet
omnibus etatibus uite nostre. Ser. ij.
de sancto Martino. 317
Tentationes quas habuit sanctus Anto-
nius in hoc mundo. quare in sermone
de eodem. 60
Tentationibus diaboli resistens, corona-
ri promeretur in celesti paradiso. Ser.
in octa. sancti Dominici. 225
Timor dei in omnibus agendis propo-
nendus est, quia spiritualium gratia-
rum fons est redundans. sermone de
sancto Marco. 129
Timores quos habuit beata uirgo, & Io-
seph, quando Christum ducere ad
Egyptum debebant, require in Ser. in
octaua innocentium. 56

Thomas hoc nomen tribus sanctis com-
mune est sic nominatis. Et quomodo
diuersi anni temporibus talium san-
ctorum festa celebrantur. habet Ser.
de sancto Thoma Cantuariensi. 41
Thomas sanctus Cantuariensis quinque
conditionibus & obseruantijs deo se-
dile ministravit, & habetur in Ser. de
eodem. 41
Tormenta octo que sanctus Vincentius
perpassus est, habentur Ser. de sancto
Vincentio. 74
Tormenta que passus est sanctus Blasius
pro Christi nomine, habentur Ser. de
sancto Blasio. 89
Thome sancti de Aquino excellētia su-
pra alios doctores, quare in sermo. de
eodem. 103
Tormēto triplici martyrizatus fuit san-
ctus Bartholomeus, & quolibet mar-
tyr dici promeruit. eodem. 239
Tormētis decē martyrizatus fuit sanctus
Laurentius. patet Ser. de eodem. 207
Transitus quinque, quos transuerit san-
cti & electi, habentur Ser. de sancto
Gregorio. 110
Tres plagas & plenas deus mittit contra
illos qui contra deum hominibus pla-
cent. Ser. innocentium. 36
Tres condiciones personarum sunt que
non attendantur de quibusdam ne-
gocijs. sermone purificationis beate
uirginis. 83
Tres similitudines inter deum & hominem,
& de qua similitudine thema intelli-
gitur. de quo est Ser. de sancta Agatha. 93
Tria alta & transcendētia de incarnatione
filij dei, declarantur Ser. de incar-
natione filij dei. 118
Tria didicit Ambrosius ab Augustino
multum proficua. require in sermo.
de sancto Augustino. 242
Tribunus quis dicitur. Ser. primo sancti
Martini. 311
Turbam magnam sanctorum uidit Ioan-
nes euangelista, quam nemo dinume-
rare poterat, quomodo intelligitur
hoc, cum pauci sunt electi. Ser. ij. de
omnibus sanctis. 298
Vesti

Vestitus fuit sanctus Iohannes eodē panno cum xpo, ut habetur Ser. de scto Iohanne euangelista. 31
 Veste duplici nos induere debemus exemplo sancte Agnetis, ut habet Ser. de sancta Agnete. 69
 Vigilant quidā ex quatuor rōnibus, scilicet p lucro temporalī, uel ppter piculum, uel afflictionē corporis, uel propter uocem alicuius. Ser. in octa. sancti Dominici. scilicet, Tu uero. 225
 Vinculatur peccator carcere iniquitatis tenebroso duabus catenis de difficili solubilibus. Ser. Petri ad uincula. 203
 Vincenti quinque bella huius mundi, corona paradisi dabitur. Ser. de scto Petro Mediolanensi. 133
 Virtutes sex que in sancto Andrea fuerunt reperte, habentur in Ser. de sancto Andrea. 1
 Virtutes sex quas bñs Thomas apostolus habuit, declaratur in Ser. de sancto Thoma apostolo. 19
 Virtutes septē bñs Iohānes euangelista habuit, ut habet in Ser. in octa. idē Iohānis euangeliste, quibus seruatis a nobis, a deo diligemur. 31
 Virtutes quas debent habere hoīes qui nō habent ppijs manibus laborare. Ser. de scto Sebastiano. 65
 Virtutes quinq; in themate declaratur, in Beato blasio reperte. de quibus est Ser. de sancto Blasio. 89
 Virtutes eius noī Iesus, uide supra de Nomine in litera. N.
 Virtutes nobis infuse a deo dñr lucerne ardētes. quomodo hoc exponitur. Ser. de scto Bartholomeo. 239
 Virginitatē seruare uolens que & quot necessario respiciet. Ser. ij. natiuitatis Marie uirginis. 255
 Vita triplex reperitur. scilicet nature, gracie, & glorie, & quare prima dicii bona, secunda melior, tertia optima. Ser. de assumptione Marie uirginis. 229
 Vite stabilitas seruorum dei non deficiet,

uel agitabitur usque ad mortem. Ser. sancte Margarete. 185
 Vitas siue legendas sctorum perfectius quere in pāsonali nouo de q̄ plurimis sanctis. Vbi sit beatus Iohannes euangelista, quia aliqui dicunt eum esse in paradiso terrestri. Aliqui dicunt ipsum esse assumptum cum corpore & anima. Quid tamen dicendū & tenendum sit, habetur Ser. de sancto Iohanne euangelista. 31
 Vniuersitas siue latitudo creaturarum abyssi dicitur, ut habetur sermone de conceptione uirginis Marie. 10
 Vnum est necessarium nobis, quīs erga plurima turbamur. Ser. sancte Margarete. 185. & assumptionis Marie. 229. & Ser. de Maria Magdalena. 183
 Vocare uenit peccatores & non iustos, quomodo intelligit. require in Ser. de sancto Mattheo. 274
 Votum religionis uel melioris status dicitur quandoq; insufficiens & stultū ex tribus. Ser. j. natiuitatis beate Marie. 250
 Vira committitur in multiplici statu hominum diuersis negocijs & officiis se questuantibus. Ser. de sancto Mattheo. 274
 Vtilitates septem conferuntur nobis ab angelis. Ser. de scto Michaelē. 277

Zacharias diu stans in matrimonio cum uxore sua Elizabeth siue p le templum intrauit, orans deum ut Messiam uerum mitteret, de proprio fructu desperans, quia sterilis erat cū coniuge sua, statim per angelum consolatus est, ut Elizabeth conciperet. Ser. de sancto Iohanne Baptista. 162
 Zacharias q̄ incredulus percussus fuit, quid hoc designat, uide ibidem. 162
 Zacharias interpretatur memorans deum, & quare Iohannes non uocabatur nomine patris. scilicet Zacharias, patet ibidem. 162

Diuini uerbi preconiis, & predicatoris, ac sacrarū literarum interpretis, & pfectioris subtilissimi, sancti Vincentij cōfessoris de Valētia, ordinis diui predicatorum, sermones uberrimi de sanctis per totius anni circulum incipiunt feliciter.

De sancto Andrea apostolo. Sermo.

Diuēs in omnes qui in uocant eū. Habet uerbum istud originaliter ad Ro. x. & recitatur est statim in ep̄a p̄tis solennitatis. Sicut festum & solennitas hodierna tota est beati Andree ap̄i, ita etiā & sermo noster. Et habebimus bonas doctrinas & multas propria bona instructione, & animarū saluatione. Salutes x̄go Maria &c. Istud uerbum scribitur in ep̄a hodierna de beato Andrea, & dicit q̄ beatus Andreas est diuēs in oēs qui in uocant eū. i. intus in corde uocat eū. Pro meliori declaratione huius ybi, & introductione materie, uolo hic declarare unā antiquā questionem, q̄ fuit inter philosophos, maxime Stoicos, & theologos. scilicet q̄ sunt illa p que hō uere pōt dici diuēs. Huic q̄stioni fuit r̄sūm trip̄r, secundum tres opiniones. Prima fuit antiquorū philosophorū, dicentū q̄ diuitie artificiales faciūt hoīem diuē, q̄ sunt moneta de auro, uel de argento, q̄ arte humana sunt inuente & facte, quia a principio mundi nō erat moneta, sed gentes permutabant unū pro alio, & uiuebant, sicut bladū p uino, uel oleo, & ecōuerso, lanā p carne, agrū p domo, & sic uiuebāt grosso modo. Isto mō patriarcha Iacob emit agrum a filiis Emor centū annis. Gen. xxij. Sed post ex arte, ingenio, & subtilitate hoīm inuenta fuit moneta auri uel argēti. Iō dicunt artificiales. Dixerūt ergo illi philosophi, q̄ habere multas pecunias est esse diuitem. Ratio, quia cum illis homo habet omnia superabundanter. Pecunie obediunt omnia. Ecclesiast. x. Sed ista opinio est falsa, ut probabo etiam per regulam philosophie dicentem, Ab extrinseco non fit uera & q̄boluta denominatio.

Verbi gratia. De famelico habente corā se mensam opulentam, & plenam escis, nisi comedat non dicitur satiatus, quia ab extrinseco &c. Modo diuitie artificiales ybi cōsistunt in taxa vel bursa. Ideo non satiant, quia non intrant intus in corde, ubi est fames, sed si possent comedere, uel potari liquefacte, tunc satiantur. Sed sicut epule non satiant mensam, nec esurientem nisi comedat, sic diuitie satiant taxiam uel bursum quam implent, & faciunt diuitem, non hominem, quia ab extrinseco. Sic ergo non dicor prius de prandio alterius, nec alb⁹ de albedie alterius, nec magnus de magnitudine alterius. Ecce ratio clara, & concordat scriptura, dicens de quodam homine habente pecunias, Est quasi diuēs cum nihil habet. i. intra se, & est quasi pauper cum in multis diuitijs sit. Proverb. xij. Patet q̄ prima responsio non est uera. scilicet q̄ ex moneta artificiali non dicitur homo uere diuēs. Licet tamen multi etiam hodie sint istius opinionis. Alij autem uolētes corrigere primam opinionem, dixerunt q̄ diuitie naturales faciunt hominem uere diuitem. Diuitie naturales dicuntur, quia non arte humana inuente sunt, sed naturaliter sunt, ut bladū, uinum, oleum, possessiones, & huiusmodi, dicūt q̄ iste diuitie faciunt hominem diuitem. Sed ista opinio etiam est falsa, non solum p theologiam, sed etiam per regulam philosophie dicentem, q̄ nulla res naturalis simul in eodē inducit effectus cōtrarios, quia nulla res simul calefacit, & frigefacit, nulla res simul inducit sanitatem & infirmitatē, uel letitiā & tristitiam. Mō diuitie naturales causa sunt indigentie, ergo non sunt causa diuitiarum, quia effectus sunt cōtrarij. Si enī habetis agrum, oportet hīc aīalia ad arādū, & stabulum p aīalib⁹, & paleas, & aīonā. Itē iugum, uomerē, aratrum, semē, falcē, messorēs, horrea, molendinum, furnum &c. Ecce quot indigentias trahunt secum diuitie naturales. Itē si habetis uineā, oportet etia hīc istrumēta, uasa, cellaria, torcular,

famulos &c. Ecce quot indigentis qui non habet vineam est liber. Item si habetis gem, necessario habebitis terram ubi pascantur, pastores, tonfores, lauetur lana, cardet &c. Si ergo nulla res naturalis est simul cum contrariis, & diuitie naturales &c. ergo res naturales non faciunt diuites. Et concordat scriptura dicens, Et est quasi pauper cum in multis diuitijs sit. In naturalibus. puer. xiiij. Contra istas opiniones nota quatuor rationes. Prima est ista. Nullus debet dici uerus dominus, quia tractat multas pecunias, de quibus ipse non est dominus, ut famulus feneratoris, quia fenerator est dominus pecuniarum. Ita diuites de diuitijs artificialibus siue naturalibus non sunt domini, nec debent diuites nominari, sed famuli & administratores, quia Christus est dominus cui habent dare computum. Sic nos existimet homo ut ministros Christi, & dispensatores. j. ad Cor. iij. Stulticia esset dicere famulos feneratoris diuites. Secunda ratio. Nunquid bastaxus. i. ille qui portat insignia regalia, puta torquem aureum de perlis, & preciosissimis iocalibus, debet dici diues? non. Ratio. quia omnia sunt regis, siue domini sui. Sic et uobis, qui habetis diuitias artificiales uel naturales, commisit deus thesaurum diuitiarum siue iocalia portare usque ad portam palatii. usque ad mortem, datus uobis pro salario uictum & uestitum, & uos portatis onus. Ideo dicit de Abraam, Erat autem Abraam diues ualde. Gen. xiiij. Hic dicunt Hebrei, Erat autem Abraam gravis ualde. Qui enim portat costale auri & argenti, bastaxus est, & plus abundat, & nihilominus maius onus portat quam rex uel papa &c. Tertia ratio. Nullus debet dici diues de illo in quo nihil habet, licet hoc uideatur habere. Diuitie cuius sunt? non tue, sed mundi. j. Tim. vi. Nihil intulimus in hunc mundum, haud dubium, quia nec auferre quid possumus. Hinc Amb. Hominis non sunt que secum auferre non potest. Quod pendens lob, postquam omnia perdidit, ait, Nudus egressus sum de utero &c. lob. j. Patet per exemplum de cane se quente duos homines simul, sed in biuio altero dimisso sequitur dominum suum, & tunc cognoscitur cuius est canis. Ita non homo & mundus uadunt simul in societate, & canis. scilicet diuitie sequitur, & ignoratur cui est, siue sint diuitie, sed in recessu quando homo per mortem recedit a mundo, diuitie sequuntur mundum, & in ipso remanent, ergo ex diuitijs alteri us nullus debet dici diues. Quarta ratio est. Nullus debet dici diues eo, quia somniat se habere magnas diuitias, quia somniat quod est papa uel rex, sed quando excitatur, inuenit se nudum in lecto. Ita de isto mundo. Quia presens uita non est nisi somnium. Papa enim somniat quod est papa, & quod dat beneficia, sed quando excitabitur per mortem, & anima aperiet oculos, inueniet se solum &c. Idem de rege, etiam somniat &c. Sed bene excitabitur, non inueniet coronam, ergo ex somnio nullus nisi inter stultos debet dici diues. Autoritas. Dormierunt somnium suum, & nihil in uenerunt omnes uiri diuitiarum in manibus suis. ps. lxxv. Non uocat eos diuites, sed uiros diuitiarum. Tertia opinio, uel prius scientia certa dicit, uidetur quod uirtutes, opera meritoria, & sancta uita, faciunt hominem diuitem, scilicet humilitas, castitas &c. Ratio, quia intrat intus. Humilitas enim non est in arca seu bursa, sed intus in anima consistit, nec multiplicat indigentiam, imo diminit. Idem de uirtute castitatis, & liberalitatis, & sic de alijs. Patet ergo quod solum uirtutes faciunt hominem uiuere diuitem in hoc mundo, & etiam in alio, quia quando homo moritur, portat illum thesaurum. Et ista est uera opinio & determinatio questionis. Item Grego. improbat primis duabus opinionibus concludendo dicit, Ergo fratres siue re diuites esse cupitis, ueras diuitias uiribus efficiunt, que mentem faciunt, & secum omnia portant, ut in eternum diuites faciant. Cum ergo beatus Andreas fuerit uirtuosus, & cum uirtute moralis & theologialis, ideo de eo dicitur thema, Diues in omnes qui inuocant eum. De suis uirtutibus dicit uobis aliquas, de quibus poterimus recipere edificationem bonam

bonam pro uita nostra, & dicam sex uirtutes quas inueni in euangelijs, & in legenda eius.

Prima est sancta diligentia.

Secunda est prompta obedientia.

Tertia firma confidentia.

Quarta fructuosa sapientia.

Quinta rigorosa penitentia.

Sexta uirtuosa patientia.

Ex istis beatus Andreas singulariter dicitur diues. Ideo dicitur thema, Diues in omnes qui inuocant eum &c. Dico primo quod beatus Andreas fuit diues per unam singularem uirtutem, que dicitur sancta diligentia, que est quando homo curat non solum de factis temporalibus, sed prius de spiritualibus, quia taliter debent fieri negocia temporalia, ne deserant spiritualia, ita fecit beatus Andreas. Dicatur quod erat pauper piscator ipse & frater suus beatus Petrus, habentes uxores & filios, & piscabantur in mari Galilee. Tunc tempore beatus Ioannes exiit de deserto, ubi steterat uiginti quinque annis in magna penitentia, & austeritate, uestitus de pilis camelorum, qui ex reuelatione spiritus sancti predicabat dicens, quod Messias erat natus, dicens, Medius uestri stetit, quem uos nescitis &c. Hoc audiens beatus Andreas, fecit se discipulum beati Ioannis, ut patet Ioan. j. & secundum consilium Ioannis ordinabat uitam suam. Faciebat enim tres partes de nocte, & tres de die. In prima parte. scilicet noctis orabat dicens, Excita potentiam tuam, & ueni ut saluos facias nos. Domine deus uirtutum conuertere nos, & ostende faciem tuam, & salui erimus. ps. lxxix. Secundam partem noctis expedit in necessitate nature, dormiendo. Terciam in labore piscando, ut prouideret domui. Et nullus debet deferere uxorem, nec filios, ut seruiat deo. In prima autem hora diei ibat ad sermonem beati Ioannis & cum magna deuotione audiebat, & post ibat ad prandium, deinde curabat de domo. Ita erat diligens, quod pro temporalibus non dimittebat spiritualia, nec econuerso, sicut faciunt multi. Male dictus est qui totam curam ponit in rebus temporalibus. Hec oportuit facere, & illa non omittet. Mat. xxiiij. Ex ista diligentia Christus fecit sibi gra-

tiam, quod fuit primus discipulus eius. Unde cum semel esset cum Ioanne, dixit, O pater, & quando ostenderis nobis Messiam? Et Ioannes, in breui ostendam uobis. Cum enim semel beatus Ioannes predicaret, Christus solus, quia adhuc non habebat discipulos, transiit. Et spiritus sanctus reuelabat Ioanni quod ille erat Messias. Tunc Ioannes incepit clamare alta uoce, Ecce agnus dei, ecce qui tollit peccata mundi. Et digito ostendebat. Christus dissimulabat, fingens se non audire. Cogitate quomodo totus populus strinxit, uolens eum uidere. Et quando Iudei uiderunt eum pauperem, qui sperabant & etiam nunc expectant Messiam uenturum in magno comitatu & statu. Aliqui dixerunt, Nolumus hunc regnare super nos. De omni illa multitudine non nisi duo, scilicet Andreas, alius nescitur de certo, sed opinatur quod sit Ioannes Euangelista, secuti sunt Christum, recepto congerio a Ioanne Baptista, dicentes quod uolebant sequi Messiam, & placuit Ioanni dicenti, Me oportet minui, illum autem credere. Ioan. iij. Et iuerunt post Christum. Et conuersus Christus ad eos dixit, Quid queritis? Respondit beatus Andreas, Rabbi ubi habitas? Et Christus, Veni & uide. Ecce quanta diligentia. Et fuit uerificatum uerbum Christi dicentis post, Omnis qui petit accipit &c. Mat. viij. item plus. Ex quo beatus Andreas inuenit Christum, non fuit contentus, sed quesuit fratrem suum Petrum. Cui dixit, Inuenimus Messiam, qui dicitur Christus. & duxit eum ad Christum. Nota quod prius fuit discipulus Christi Andreas quam Petrus. Moraliter hic habebitis exemplum. Non implicare se in negocijs mundi, nec in diuitijs, quia false sunt, sed solum laborare pro necessitate domus, & curare de spiritualibus, querendo Christum, orando, audiendo missas, sermones &c. non contentari de sua salute, sed trahere alios ad Christum. Vir si sit deuotus, dulciter trahat uxorem deuotam siue ad deuotionem, & econuerso, & sic de alijs. Deus mandauit unicuique de proximo suo. Eccl. xvij. Secunda uirtus &c. prompta obedientia, que in hoc consistit quando statim preceptum impletur. Istam

habuit beatus Andreas, quia enim habebat, prout uidetur domum & uxorem, redibat ad domum, & ad officium piscationis. Et cum semel ipse & Petrus piscarent, Christus transiens per litus maris, clamauit eis dicens, Venite post me, faciam uos fieri piscatores hominum. At illi continuo relictis retibus, & navi, se cuti sunt eum. Mat. iij. Ecce propterea obediencia. Dicit hic Gregorius. Nulla hunc facere adhuc miracula uiderant, nihil ab eo de premio eterne retributionis audierant, & tamen ad unum domini preceptum hoc quod possidere uidebantur obliti sunt. O diceret tu, parum dimiserunt. Gregorius. Satis dimisit qui nihil sibi retinuit. Multum reliquit qui quantumlibet parum totum deseruit. Ita haec potius pensandus est affectus quam census, tamen illuminatione mentis habuerunt in uerbis Christi dicentis, Venite post me &c. quod intellexerunt quod essent magni predicatorum, quia predicare id est quod piscari. Sermo est rete, quo corda audientium trahunt. Et quod aliquis dominus conuertitur, dimittendo populum, uanitatem &c. & uult humiliari, potest dicere predicator quod cepit unum delphinum. Item de honorabili dea &c. unum salmonem &c. De ista materia dilata sicut tibi placuerit. Moraliter habemus hic exemplum obediendi preceptis dei, ne simus rebelles ei &c. Tertia uirtus &c. est firma confidentia, quia plus quam alij apostoli confidebat de Christo. Quod in hoc ostenditur, quando enim Christus fuit in deserto cum magna multitudine populi, qui secutus erat Christum, nec habere quod manducarent, Christus dicit Philippo, Vnde ememus panes ut manducent hi? Io. vi. Respondit Philippus, Ducetor denariorum panes non sufficiunt eis, ut unusquisque modicum quid accipiat. Modicum confidebat adhuc de Christo. Deinde dicit apostolus, Vos quid dicitis? Respondunt, Et quis poterit tantos saturare panibus? Omnes erant desperati, nisi beatus Andreas, qui dixit, Est puer unus hic qui habet quinque panes hordeaceos, & duos pisces &c. quasi dicere uellet secundum Chrysostomum. Vos domine potestis multiplicare. Iste habuit firmam confidentiam. Ita fecit Christus ut dixit

beatus Andreas. Moraliter instruimur hic, scilicet in omnibus necessitatibus & periculis nostris confidere in domino, & nunquam deficere nobis possumus. Ecce instrumentum Christi. Nolite solliciti esse dicentes &c. Mat. vi. Benedictus uir qui confidit in domino, & erit dominus fiducia eius. Hieronymus. xvij. Quarta uirtus &c. que inuenitur est sapientia uirtuosa, que est quando ex sapientia non solum seipsum, sed & alios dirigit & gubernat. Sic fecit beatus Andreas per suam sapientiam. Dicatur quomodo post Christi ascensionem, & spiritum sanctum missionem apostoli inceptum predicare & discurre per mundum, beatus Andreas inceptum primo predicare in Hierusalem, & conuertebat multos. Deinde per totam Iudeam, Gallileam, & Samariam. Deinde inuit ad Greciam, in ciuitate Achaie iuxta preceptum Christi, Eritis mihi testes in Hierusalem, & in omni Iudea & Samaria, & usque ad ultimum terre. Actor. j. Quando ibi magni philosophi audiebant secreta fidei ab eo predicari, admirabantur querendo rationem. Sed beatus Andreas faciebat probationes insolubiles. Ad practicum quod predicabat quod unus deus erat, quem philosophi uocabant primam causam, primum motorem &c. Sed ille deus est tres personae, pater, filius, & spiritus sanctus, philosophi contra arguendo dicebant, Essentie & quidditates multiplicantur secundum multiplicationem indiuiduorum. Sed beatus Andreas ad probationem ueritatis suscitauit mortuum dicens, Sicut hoc quod ego predico est uerum, ita anima, corpus, & uita sunt unum in isto. Et statim mortuus suscitabatur uiuus. Ecce probatio. Item quoniam predicabat de Christi incarnatione & passionem ne aliquis sibi credens & obediens suspenderetur in forca inferni. Item de sacro altaris, Et sic gentes conuertebantur ad Christum. Ecce quomodo sapientia sua erat fructuosa. Si dicat, Quomodo unus homo poterat conuerrere tot infideles, quomodo cum tot sunt predicatorum, nullum conuertunt? Respondet deo propter tria que habebat singularem. Primo quia sua sapientia erat euangelicalis, quia illa tangit corda, & conuertit gentes,

gentes, sed nostra est poeticalis, que solum tangit aures. Ideo Christus, Euntes in mundum uniuersum predicate euangelium, non dicit Ouidium uel Vergilium &c. Marti. Secundo habebat sapientiam uirtualem, quia sicut predicabat ore, ita seruabat opere. Non sicut illi, qui predicant humilitatem, sunt superbi, & sic de alijs, predicant enim uitam uirtuosam, & ipsi seruant uitam uitiosam. Sed apostolus dicit, Non enim audeo aliquid loqui eorum que per me non efficit Christus. ad Ro. xv. Tercio sapientiam miraculosam, in faciendo miracula. Sed modo miracula nostra sunt proximum scandalizare. Ideo non solum nullus conuertitur, imo Christiani perdant fidem ex mala uita nostra. Cuius uita despicitur, restat ut eius predicatio contemnat. Hec Gregorius. Quinta uirtus &c. patientia rigorosa in suo corpore. Licet enim esset plenus spiritu sancto, & non posset peccare mortaliter, ut dicunt sancti doctores, quod ex quo apostoli receperunt spiritum sanctum, fuerunt ita in gratia confirmati, quod non poterant mortaliter peccare, tamen affligebant se rigorose, non solum propter se, sed in exemplum aliorum. Dicatur miraculum de senes luxurioso conuerso, uocato Nicodemus, quod ieiunauit tribus diebus, nihil comedens. Ostenditur hic difficultas ad conuertendum illos qui sunt assueti ad peccandum, quia consuetudo quasi in naturam conuertitur, ideo Hieronymus. xij. Si mutare potest ethiops pellem suam, aut pardus uarietates suas, sic & uos poteritis bene facere cum didiceritis malum &c. Moraliter instruimur hic quod non est desperandum de misericordia dei, quantumcumque homo sit peccator, sed facere penitentiam ut iste senex. Unde dicit apostolus, Mortificate membra uestra que sunt super terram &c. ad Col. iij. Sexta uirtus est patientia uirtuosa, quia postquam conuertit Grecos, imperator Romanus Nero fecit magnam per se actionem Christianis, misit unum commissarium suum in partes Grece in Achaiam, qui uocabatur Egeas, & uidens populum ad Christum conuertum, sciens quod beatus Andreas conuertebat ipsum,

cepit eum, & uolens esse tenere dixit, Erit tu Andreas, qui contra ordinationem imperatoris ausus es predicare nouam sectam & falsam? Respondit Andreas, Non est falsa, imo est uera. Egeas dixit, Reuoca, alius in cruce interficiam te, ut magister tuus. Respondit Andreas, Si crucis patibulum expauescerem, crucis gloriam non predicarem. Et Egeas, Et sic respondes? Fecit enim cum sustibus uerberari. Et beatus Andreas in quolibet istud dicebat, Iesus, & confortabatur. Et sagiones perdebat uim, & renouabatur precepto Egeas intantum, quod uiginti homines fuerunt lassati & fessati. Finaliter Egeas dedit sententiam ut crucifigeretur. Et beatus Andreas grater acceptauit. Cumque duceretur ad crucem, & uideret eam a longe, adorauit flexis genibus dicens, Salue crux que in corpore Christi dedicata es, & ex membris eius tanquam ex margaritis ornata, suscipe me discipulum eius qui pependit in te. O crux inenarrabilis. O crux inestimabilis. O crux que per totum mundum fulges. Non me dimittas scilicet errantem sicut ouem non habentem pastorem. Habetis hic exemplum honorandi crucem, quando per uias inuenitur &c. Et quando fuit iuxta crucem, denudauit se ut Christus, & crucifixerunt eum per transfuerum, ut plus penalizaretur. Sed interim ipse predicabat Christianis, confortans eos, & animans, & sic uixit duobus diebus. Ecclesia dicit, Biduo uiuens pendebat in cruce pro Christi nomine beatus Andreas, & docebat populum. Et totus populus commotus uoluit occidere commissarium, sed beatus Andreas prohibuit. Dicit quod quando debuit mori apparuit sibi Christus, ad ipsum descendens cum multitudine angelorum in tanta claritate, quod populus non poterat respicere. Cui dixit Christus, secundum quod tangit Augustinus. Vis uenire mecum, uel uis uindictam de isto &c. Respondit, Domine uos nolistis uindictam de uestris inimicis, quomodo ergo reciperem ego? Et tradidit animam. Et uisibiliter ascendit in celum. In patientia uestra possidebitis animas uestras. Luc. xxj.

De sancto Nicolao. Sermo.

In diebus suis placuit deo. Eccl. xliij. transumptiue &c. Sicut tota solennitas & officium est beati Nicolai, ita erit & sermo, maxime quia in eius sanctissima uita inuenimus multa bona exempla uirtutum, per in formationem uite nostre. Sed primo salutem ergo Maria. In diebus suis. scilicet quoniam beatus Nicolaus uinebat in hoc mundo, talis fuit eius uita quod placuit deo. Nota quod dies in scriptura capiunt dupliciter. scilicet per diebus naturalibus siue artificialibus, seu usualibus, de puncto ad punctum, & sunt. xxiiij. horarum. De istis autoritas. In diebus illis non erat rex in Israel, sed unusquisque quod rectum sibi uidebatur hoc faciebat. Iudicum. xviij. Secundo modo capiunt per uirtutibus, quia in scriptura uirtutes dicuntur dies uirtuales. Nam uirtutes habent claritatem fidei, gratie, & boni exempli. Ideo uirtutes dicuntur dies uirtuales. Autoritas de Heliseo uirtuoso. In diebus suis. scilicet uirtutibus non pertinuit principem, & potentia nemo uicuit illum. Eccl. xlvij. Isto modo maxime reperio dies in themate. Etiam si uolumus loqui de usualibus diebus, in illis etiam placuit deo &c. Quisui amore uestri in scriptura iuxta hoc quomodo possemus placere deo. Et inueni quod in sex operibus uirtuosis qui libet in uita potest, si uult laborare, & se exercere in predictis operibus fideliter, deo omnipotenti placere, & sunt ista que sequuntur.

Primum intentio celestialis.

Secundum afflictio penitentialis.

Tertium deuotio spiritualis.

Quartum miseratio fraternalis.

Quintum humiliatio cordialis.

Sextum duratio uirtualis.

Ex his quilibet persona potest placere deo in uita sua. Et quia beatus Nicolaus habuit perfecte istas sex uirtutes, ideo de eo dicitur thema, In diebus suis placuit deo. Dico primo quod homo potest placere deo per intentionem celestialem, quoniam persona in operibus que facit & dicit habet to

tam intentionem celestialem. Sicut deus honoratur & laudatur, & non habet intentionem terrenam &c. Hoc fundatur scilicet ratione. Deus creauit hominem diuersum quantum ad principium & finem, quia principium essendi hominis est de terra, quia deus a principio de terra formauit corpus Ade, quo formato, creauit & infudit animam, & infundendo creauit. Idem etiam de nobis. Corpus nostrum format in utero matris, & ibidem creatur anima, & creando infunditur, ergo principium est terrenum. Finis uero est postquam homo uixerit bene & uirtuose in hoc mundo, finaliter quod homo habeat gloriam celestem, & eternaliter homo regnet in celis, non in anima tantum, sed etiam in corpore, quod etiam inuit animam ad bona opera exercenda. Sed primo habuit meritum cogitando, ordinando, ideo primo habet gloriam. Licet ergo principium hominis, quantum ad corpus & animam, sit diuersum in hoc mundo, finis tamen eius est regnare in celo. Non est ita de alijs animalibus, quorum principium & finis est in terra. Ideo respiciunt terram, sed deus fecit hominem rectum, ut respiciat celum. Patet diuersitas inter principium & finem. Ideo dicitur ante beatorem. Nostra conuersatio in celis est. Si diceret aliquis eis, Et quid erit de corporibus? Respondent, Expectamus saluatorem dominum nostrum Iesum christum, qui reformabit corpus humilitatis nostre. ad Phil. iij. Quando ergo persona omnia opera sua ordinat taliter, ut ad celum possit peruenire tanquam ad finem, talis persona concordat & conformatur suae intentioni cum deo, & multum placet deo. Sicut multum placet principi quoniam populus concordat cum eo in aliqua bona ordinatione, & gratis acceptat a populo. De hoc autoritas, Miserere anime tue placet deo, & contine & congrega cor tuum in scititate eius. Eccl. xxx. Not. miserere anime tue. nihil dicit de corpore, quia si domicella filia regis esset extra palatium patris, inter feras nuda & indiges, magna misericordia esset illi subuenire. Ita anima nostra filia est regis Iesu christi, in qua nihil facit pater carnalis, & nobilis & pulchra intus, quod si posses eam uidere &c. Et est extra palatium paradisi in isto

Isto loco iumentorum. Ideo dicit, Miserere anime tue. scilicet eleuando in altum, ut dicit David, Ad te domine leuaui animam meam. sequitur, Placens deo per bonam intentionem celestem, & contine. id est simul tene cor tuum, ne dissipetur in negocijs mundanis &c. Si uero sit iam dispersum in mundanis, dicit, & congrega cor tuum in scititate, ut si uis orare, uel dare elemosynam, & hominibus, intentio est celestis &c. Dicitur quoque beatus Nicolaus mirabiliter habuit istam uirtutem, quia in omnibus operibus suis habuit intentionem ad deum, & non ad mundum, nec uanam gloriam. Et hoc in principio sue uite fuit ostensum. Dicitur de nobilitate parentum, & genere, & moribus, & quod beatus Nicolaus die natiuitatis domini obstetrix uoluit eum laurare uidit ipsum stantem in pelui, quod admirans uocauit patrem &c. In quo iam ostendebatur intentio recta, quam habiturus erat. Exiit se, ac si haberet usum rationis, & regeretur deo, quia fecit ipsum creaturam rationalem ad imaginem suam, quia non fuit suffocatus in matris utero &c. Moralem habemus hic exemplum dirigendi in omnibus intentionem ad deum. Verbi gratia. Quando uis dare elemosynam, ordina intentionem ad deum, dicendo intra te, Ut uos domine faciat elemosynam mihi quando ueniat ad portam paradisi, dabo huic elemosynam &c. Item quare oras, & laudas deum? quia solum istud officium erit in celo. Ideo isto modo ordinando intentionem, omnia mala penalia essent meritoria, ut labor rusticorum malum pene est, sed est meritorium ex bona intentione, recta, & celesti. Sicut enim ille qui seruat penam confessoris, meretur, ita de penitentia data a deo confessor, qui dicit, In sudore uultus tui uesceris pane tuo. Gen. iij. Item de malis fortuitis per patientiam, ut lob, meritoria essent, quoniam diligentibus deum omnia cooperant in bonum. ad Roma. viij. etiam mala. scilicet penalia. Que sursum sunt querite, ubi christus est in dextera dei sedes. Que sursum sunt sapite, non quod super terram. ad Col. iij. Nota, non quod super terram, quia terrena transitoria sunt. Dico secundo, quoniam in hoc mundo homo affligit corpus

ieiunando, uel alias ex peccatis que homo fecit, & preseruet a facienda in futurum: istud multum placet deo. Nam si rex in suo regno haberet aliquod castrum rebelle, & inobediens, & esset aliquis miles ita ualens, quod ui armorum ipsum subiret regi ad obedientiam & uoluntatem, multum hoc placeret regi. Ita in proposito. Castrum inobediens & rebelle regi christo est corpus nostrum, semper faciens & inclinans ad oppositum. Deus enim precepit humilitatem, & corpus inclinat ad superbiam, pompam, & uanitatem. Deus precepit misericordiam & liberalitatem, & corpus inclinat ad furta, rapinas, uisuras &c. Deus precepit castitatem, corpus inclinat ad luxuriam, corruptionem &c. Deus precepit charitatem, & corpus inclinat ad inuidiam, iram, & malignitatem. Deus precepit abstinentiam, corpus inclinat ad gulam, & uoracitatem, frangendo ieiunia. Deus precepit concordiam, dilectionem, & pacem, corpus inclinat ad uindictam. Deus precepit diligentiam, corpus inclinat ad negligentiam. Castrum est rebelle. Ideo apostolus dicit, Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius? ad Roma. viij. Ideo multum placet deo quoniam aliquis subiecit deo castrum corporis, ut obediat. Et hoc fit per penitentiam, & afflictionem, quia sicut domatur equus in domitus amouendo annonam, ita & corpus. Ista est ratio quare penitentia placet deo. Dicunt ignorantes, Et quod bonum habet deus de meo ieiunio uel uigilia? & sic de alijs. Deus nullum bonum habet de hoc, sed honorem, ut rex honoratur quoniam sua baneria & uexilla sunt pulchra. Iste est hic honor deo, & nobis utilitas, quia ex hoc euadimus penas infernales, uel purgatorii. Ideo apostolus, Obsecro uos fratres per misericordiam dei, ut exhibeatis corpora uestra hostiam uiuentem, sanctam, deo placentem. ad Roma. xij. Dicitur quoque beatus Nicolaus habuit istam uirtutem intus, quod sibi non legit de alio sancto, quia adhuc puer lactans, iam bis in hebdomada ieiunabat, quia quarta feria in qua christus fuit uentus, & sexta in qua fuit passus semel hora nona fugebat ubera. Ad practicam, quoniam enim mater sua nobis

lis & pulchra corpore, sed melior & pulchrior in anima, ipa uoluit lucrare filium ut uirgo xpm, qd sicut deus ordinauit qd uenter matris esset camera prolis, ita ordinauit qd pectus & ubera essent cellarium siue uinarii eius. Non enim dedit ut ostendatur amatoribus. Dicat quo feria quarta & sexta mater pbit sibi ubera, & puer nolebat aperire os, & iterum inuitabat eum, & noluit. Mater timebat qd ubera sua essent exiccata, sed in hora nona ipse aperiebat os, & suggebat ubera &c. Sed quis docuit eum ieiunare in illis diebus? & comedere hora nona? Spiritus sanctus, qui habitabat in eo. Sed quare magis comedimus hora nona quam in alijs horis diei? Quia tali hora Christus exiuit dolores passionis per mortem, & tali hora cum xpo non debet exire dolor famis. Ideo beatus Nicolaus spiritus sancto edoctus ita faciebat. Ideo de eo cantat ecclesia, Beatus Nicolaus adhuc paruulus multo ieiunio macerabat corpus. Cogitate quando fuit magnus, quale penitentiam fecit, quasi iam puer &c. Ideo dicit thema, In diebus suis placuit deo. Moraliter. Quid dicent in iudicio illi qui non solum bis in hebdomada non ieiunant, imo nec uigilias, nec quatuor tempora, nec quadagesimam, cum sint corpulenti, & decipiunt confessores dicentes, Fortitudine indigemus ad laborandum, quare ieiunare non possumus. Quibus dicere deberet bonus confessor, Caueatis a luxuria, que auferit fortitudinem, & non ieiunium, quod dat uitam longiorem. Pro anima noluit ieiunare, sed obseruando inimicos in nemoribus ieiunauit diabolo. Item pro deo non portant cilicium, sed pro diabolo portat lorica &c. Idem de mulieribus, iam non inueniuntur penitentie, nec ieiunium, quia non possent dormire. Sed ut curentur de febre corporis, ieiunant, seruando dietam medici, sed ut curetur de luxuria, que est febris anime, nihil facerent. Idem de cilicio, quia sum delicata. Qualem excusationem dabis deo in iudicio, quando filij sunt parui, nutriendi sunt ut sciant se signare, orare sero & mane ante mater

egeritis, omnes simul peribitis. Luc. xij. Dico tertio &c. que in duobus consistit. Sicut enim esse hominis in duobus consistit. scilicet in corpore & anima, quia caro sine anima non est homo. Ita deuotio consistit in ardore spiritus, ut lete fiant qd sunt dei, ut orationes, uenire ad ecclesiam, & huiusmodi. Sed aliud requiritur, ut sciat opere corporali cum genusfectione, uel gestu corporis humili. Si alterum istorum deficit, non est deuotio. De istis autem. Dauid ps. lxxij. Cor meum, ecce ardor spiritus, & caro mea, ecce gestus corporis, exultauerunt in deum uiuum. Ista est deuotio, que placet deo, sicut cuilibet domino placet seruitium letum & reuerentiale seruorum, patri filiorum, uiro uxoris, magistro discipulorum. Ita etiam placet deo, quando cum letitia & reuerentia seruimus sibi. Auctoritas. Habemus gratiam per quam seruamus, placentes deo cum metu & reuerentia. ad Heb. xij. Dicatur quomodo beatus Nicolaus habuit istam uirtutem, & qualiter quando habuit discretionem, ordinauit uitam suam, & deuotionem, surgens qualibet nocte in media nocte, dicendo matutinas ut clerici, & postea orabat cum lachrymis, premisso signo crucis, & in aurora ibat audire missam, & cum silentio eam audiebat, cōtebatur, communicabat qualibet dominica. Ecce deuotio. Et quando alij filij nobilium & diuinit socij sui ibant ad uanitates, ipse ibat ad ecclesiam. Ideo ecclesia dicit de eo, Ecclesie sancte frequentans limina sacra pectore cōdebat mandata. Ergo in diebus suis &c. Moraliter ista deuotionem habuit beatus Nicolaus principaliter a deo, tanquam a causa agente, sed instrumentaliter a parentibus, qui cum magna cura & diligentia nutriebant eum, ne iuraret, ne diceret mendacium, ne faceret furta, ne contederet cum aliquo. Magna culpa est parentum malicia filiorum, sicut tortuositas arborum in uiridario est culpa hortulani, ita in uiridario Christi. scilicet ecclesia, hortulani estis uos de matrimonio. Ideo quando filij sunt parui, nutriendi sunt ut sciant se signare, orare sero & mane ante mater

mater det panem di. Scias fili mi qd est quedam regina &c. similiter in sero, & incutiendo timore de diabolis, qui uadit de nocte. Ita nutriuntur pueri, sed modo ostendunt eis uiam inferni. Idem de puellis. Ideo dicit scriptura, Ne iocuderis in filiis impij. id est deuotis si multiplicent, nec oblecteris super ipsos, si non est timor dei in illis. Rō, quia melior est unus timens deum quam mille filij impij, & utile est mori sine filiis, quam relinquere filios impios. Eccl. xvj. O miser parietes, qui de usuris, furtis, & rapinis cōgregatis pro filiis impij. Dico quarto &c. qd homo est ita misericors, quam libenter cōmunicat alijs bona sibi a deo cōmissa, multum placet deo talis miserario. Nā si aliquis uestri habet multos filios, ille qui magis assimilat ei, plus sibi placet & diligit eum. Omne autem diligit sibi simile, & sic omnis homo proximum sibi. Eccl. xij. Mō uideamus qd sunt conditiones patris nostri xpi. Dauid, qui cognoscebat eum dicit nobis, Misericors & misericor dñs, patiens & multum misericors. Per istam uirtutem ergo possumus ei assimilari. Idem dicit, Estote misericordes, sicut & pater uester misericors est. Luce. vj. Et possumus sibi placere. Aut. Facere misericordiam & iudiciū magis placet deo quam uictime. Prou. xxi. Nota, facere misericordiam. Misericordia fit quando homo subuenit pauperibus de elemosynis de bono iusto. Iudiciū fit qd usure, furta, rapine &c. restituntur, tunc fit iudiciū uel iustitia, quia de illis non debet fieri elemosyna, sed restitutio. Aliqui faciunt misericordiam, sed non cum iudicio & iustitia, ut diuites usuras qd dant elemosynas, construunt capellas, hospitalia, misericordiam faciunt, sed sine iustitia, quia deberent restituere. Quia sic facit duo mala. Primum recipiendo per usuras, uel furta, seu rapinas. Secundo dando, quia facit se impotentem ad restituendum illis quibus tenetur. Non magis placet deo quam uictime, hoc dicit cōtra illos confessores, qui nesciunt dare aliam penam nisi de missis. Si quis habuerit iniusta, dicunt, Faciatis dicere tot missas, ut ueniāt ad manus suas, sed melius esset restituere

re his quibus abstulerunt. ut pater. xiiij. q. vj. Si res. Item quando aliqui peccauerunt peccato luxurie, faciatis dicere tot missas, sed melius esset eos abinuiat separare, de peni. di. v. Falsas penitencias. Sed aliqua peccata sunt, que requirunt missas, ut pro homicidijs. Alia que requirunt aliam penam &c. Ideo dicit xps, Eūtes discite quid est, misericordiam uolo, & non sacrificium. Mat. ix. & Osee. vj. Dicat quo beatus Nicolaus fuit misericors. Remāsit enim heres diuitiarum parentum suorum. Cogitate quo loquebatur sibi de uxore, sed ipse plus uolens deo seruire, orabat deum ut sibi ostenderet modum quo posset distribuere hereditatem ad dei honorem, & saluationem anime sue sine uanagloria. Dicat quo ista ciuitate erat unum miles, sed ex uanitatibus effectus fuit pauper, intus quod non poterat maritare tres filias quas habebat magnas, nec sibi nec eis poterat prouidere. Dixit pater filiabus, Filie habeatis lucrum si potestis habere. Responderunt filie, Bene placet nobis, filiando &c. Nō, dixit pater, quia illud modicum lucrum esset, sed quia uos estis pulchre, quelibet teneat suam cameram, quando milites & scutiferi uisitant uos, faciatis bene soluere. Cogitate quod flendo ista dicebat. Filie uero que erant bone & honeste dixerunt flentes, O pater, & est istud consilium boni patris? & noluerunt cōsentire, quia in his que sunt cōtra deum, filij non debent obedire parentibus, sed potius deo. Quando ista fuerunt dicta beato Nicolao, dixit, O dñe, mō possum distribuere hereditatem meam ad uestri beneplacitum. Dicat quo emit pomum, & imposuit pecunie quantitatem, forte trecentorum florenorum, & una nocte proiecit in cameram militis per tripam. Cogitate gaudium militis in crastinum. Et de primo maritauit primogenitam. Idem de secundo maritauit secundam. Tertium pomum publicauit, ut de illo posset maritare tertiam, & ipse uiueret. Et pater obseruans, secutus est beatus Nicolaus, qui fecit eum iurare ne in uita sua reuelaret hoc. Ecce quanta misericordia. Si ergo ex misericordia aliquis placet deo, quid dicemus de beato Nicolao? In diebus suis &c. Mora

habetis hic exemplū exercitadi uos in opibus misericordie, quia omnia bona mudi aurū & argentū, & alia per ignē collagationis in breui cōsumuntur, solum remanebit mīa scēa, quia illud quod dabitur hic, inuenietis in celo. Ideo iuxta cōsiliū apostoli dī. Caritas fraternitatis maneat in uobis, hospitalitatem nolite oblitisci, per hāc em placuerūt quidā angelis hospitio receptis. ad Heb. ult. Dico quinto &c. quādo hō pro nulla re, nec diuitiarū, ne honorū, officio, dignitatis, uel sanctitatis, inflatur ad superbiam, imo semper habet se humiliter, cogitans, Quid sum ego nisi uas putridū, corrūpens mihi gratias a deo datas, quia si alius haberet tot gratias, plura bona faceret q̄ ego. talis multum placet deo. Rō. cuilibet uolenti quiescere, placet sibi camera quiesca, nō uetosa uel fumosa. Camera in qua deus uult quiescere est cōscīentia cuiuslibet. Iō placet sibi q̄ nō sit uetosa & fumosa per superbiam, pompā &c. Aut. Nec supbi ab initio placuerūt tibi, sed humilī & mansuetorū semper tibi placuit deprecari. Iudic. ix. Dicatur quō. b. Nicolaus fuit semper humilis, imo quanto plus augmentabatur in fama & sanctitate, tanto erat humilior. Postq̄ em fecit illā mīam de pomis aureis gētes que sciebāt paupertatē militis, querētes unde haberat &c. fama diuulgabat. Iō beatus Nicola⁹ ut uitaret uanā gloriā, recessit & iuit ad ciuitatē Mirā, & cōduxit unam domūculā, & uiuebat ibi in pnia humiliter, surges qualibet nocte ad matutinas, & ibat ad sedē, & ibi secreta in aliqua capella dicebat officiū suū deuote. Sed deus exaltat humiles. Dicat de morte archiepiscopus ciuitatis, & de congregatione episcoporum & canonicorū pro electione, & de reuelatione facta uni scō epō, q̄ ille q̄ hora matutina intraret per talē portā, uocatus Nicolaus, esset ep̄s. Nota q̄ uolēter accepit ep̄atū, & quā humiliter se habuit in eo iuxta illud, Quāto maior es, humilia te in oibus, & corā deo inuenies gratiā. Quoniam magna potētia dei solius, & ab humilibus honorat. Eccl. iij. Iō deus

exaltauit illum in miraculis magnis cum adhuc uiueret, ut patet de peregrinis tribus interfectis a carnifice. Idem de tritico tpe famis. Idē de capitis &c. Ad libitū dicit ut in legēda inuenies. Moraliter ergo humiliemus nos, iuxta illud, Oēs em inuicē humilitatē inuicē, quia dñs superbis resistit, humilibus autē dat grām. Humiliamini igitur sub potēti manu dei, ut uos exaltet in tpe uisitatiōis. j. Pet. v. Dico sexto &c. cōtinuate opera pnia uel orationes, nō dico multiplicare. Quare? Forte non posset hō adimplere, sed augmentādo ardorē & deuotiōē spūs, quia hoc multū placet deo. Rō. inter alias bonas cōditiones amico necessarias est firmitas, aliter si sit variabilis, non placet. Enoch, qui interpretat dedicat⁹, placuit deo, & translatus est in paradysum. Eccl. xliij. Dicat quō. b. Nicolaus perseuerauit in bona uita, & placuit deo, intm q̄ in fine in die obitus, receptis sacris ecclesie, tradidit aīam in manibus angelorū sibi a deo missorū, & translatus est in paradysum, cantans angelorū fuerit audiri. Dicat de oleo quod emanat de eius tumba. Moraliter continue in bona uita, & in bonis operibus usq; ad mortē, que est porta paradisi. Ideo xps Matt. x. & xx. iij. c. Qui perseuerauerit usq; in finem, hic saluus erit.

De conceptione uirginis Marie.

Sermo.

Nondum erat abyssi, & ego iam concepta erā. Prouer. viij. & in epistola hodierna. Solēnitās & festū hodiernū est de conceptione uirginis Marie, ita erit sermo. Materia est iatis speculatiua. Sed ut xpo impetret nobis gratiā, presentemus sibi speculationē angelicā. Verbum propositū in persona uirginis dicit, Nondum erant abyssi &c. Pro huius uerbi breui declaratione, & materie introductione, sciendū q̄ tota latitudo siue uersitas creaturarū dicitur abyssi, secundum etymologiam, ab a quod est sine, & byssus. Et est abyssi profunditas immensurabilis, sicut

si homo respiceret profundissimum puteū, illa profunditas dicitur abyssi. Ita profunditas que est a celo empyreo usque ad terram, dicitur abyssi, quia immensurabilis est. Ex ista ratione uersitas creaturarū dicitur abyssi. Et cōcordat autoritas. In principio creauit deus celū & terrā, terra autē erat inanis, & uacua, & tenebre erāt super faciē abyssi. Gen. j. Oēs doctores sancti cōcorditer dicūt, q̄ celū sumitur ibi pro celo empyreo, terra autē pro uersitate creaturarū corporaliū. Si ergo uolumus cōparare omnes creaturas corporales, spūales, uisibiles, & inuisibiles ad altitudinem, dicuntur & pnt dici abyssi, & in isto sensu loquitur thema in persona uirginis dicens, Nondum erant abyssi scilicet, nec celū, nec terra, nec angeli, nec aliqua creatura, & ego iam concepta erā. Et est intellectus thematis, quē uolo modo pertractare, sed per questionē uolo intrare materiā. Quō xpo erat concepta uel ubi, si nondū pater & mater? Et declaratio huius questionis erit prosecutio sermonis. Pro huius declaratione sciendum q̄ inuenio. v. cōceptiones uirginis Marie gloriose.

Prima est conceptio diuinalis.

Secunda conceptio angelicalis.

Tertia conceptio humanalis.

Quarta conceptio scripturalis.

Quinta conceptio maternalis.

Ecce hic quinque mirabiles cōceptiones uirginis Marie, & licet de qualibet posset intelligi thema aliquo modo, tamen proprie loquitur de prima cōceptione di. Nondum erat abyssi &c. Dico primo q̄ prima conceptio est diuinalis. Ista fundatur sub ratiōe & autoritate, ut melius intelligatur. Ratione sic. Propositū cordis proponit in corde, mente, seu uoluntate facere aliquid, illud firmum propositum dicitur conceptio. Et iam uulgariter dicitur de aliquo facto notabili faciēdo, ita concepī facere in mente mea, ubi gratia. Quā hō cognoscit pāā suā que fecit, malā uita quam tenuit, & periculū dānationis quod imminet, & proponit emen-

dare uitam suam, & uult conteri, & conteri de pāā, & facere pniām, illud propositum dicitur conceptio, & ita dicitur cōiter. Ego cōcepi mutare uitā meā. Auto. A facie tua domine cōcepi, & quasi parturiuimus, & peperimus spū salūtis. Esa. xxvj. No. a facie tua domine concepimus, & quasi parturiuimus &c. Facies dei est predicatio euangelica, q̄ grauidat animas. Rō. quia sicut in facie cognoscitur hō, ita in predicatione uos quā nescitis scripturas cognoscitis deū. Ideo dicit scriptura, Faciem tuā. i. predicationē, dñe requirā. Ibi em grauidantur anime, quia multi ueniunt ad predicationē magni peccatores, superbi, pomposi, & in predicatione attente audita aliquis pponit humiliter uiuere decetero, talis pregnans est. Idem de auaricia, luxuria, acidia, ira &c. No. parturire est habere dolores partus, anteq̄. i. opus exequatur uel executetur, quia executio boni propositi partus est. Multi em concipiunt a facie domini. i. in predicatione, sed in partu ibi est dolor, ut patet de usurario, quando proponit satisfacere, sed in partu, scilicet quando uult satisfacere, ibi est dolor. Idem de illo qui proponit dimittere malam societatem. Idem de illo qui proponit remittere iniurias. Patet ergo ex ista autoritate quod firmum propositum dicitur conceptio. Ad propositum dico, quod deus antequam aliquid crearet in sua uoluntate firma & incommutabili proposuit creare unam puellam uirginem sanctissimam, que esset mater filij sui, camera spiritus sancti, porta paradisi, regina celi. Autori. Dominus posse me ab iniuriarum suarum, antequam quicquam face. a principi ab eterno. sum, & an. prouer. viij. Nota, Dominus possedit me, scilicet in uoluntate sua immutabili, in initio uiarū suarum, id est, creaturarum, & ex antiquis sanctis rationibus. No. decem rationes antiquas quare deus proposuit ipsam creare. Prima est, sciebat enim deus eternaliter quod quedam mulier erat futura, scilicet Eua, que esset initium & causa omnis

la omnis mali, quia ipsa primo peccauit. A muliere initium factum est peccati, & per illam omnes morimur. Ecclesi. xxv. Ex ista ratione proposuit deus creare unam mulierem, scilicet uirginē Mariā, que esset causa totius boni & initium. De fine muliere potuisset redimere & salua re hominē &c. Secunda ratio est, quia sciebat quod mulier quod esset causa mali existens uirgo peccaret. Ideo ordinauit aliam, ut posset carnē assumere. Tertia, quia mulier causa mali fuit desponsata. De fine sacerdos, quod ipsos desponsauit, dicens, Cre scite & multiplicamini. Gen. j. Iō de muliere uirgine & desponsata uoluit nasci. Quarta, quia mulier que esset causa mali esset per angelum malum incitata & uisitata scilicet per Luciferum, & serpētem. Ideo proposuit quod mulier que esset causa boni per angelum bonum esset salutata. Quinta, quia prima esset tentata & decepta siue seducta. Cur precepit uobis deus ut nō comederetis ex omni ligno paradisi? &c. proposuit deus quod secunda non esset tentata, sed informata, quādo dixit angelus, Spiritus sanctus superueniet in te &c. Sexta, quia prima fuit inclinata ad consentiendum diabolo, uoluit quod secunda esset inclinata ad consentiendum angelo &c. Ecce ancilla dñi, fiat &c. Septima, quia prima fuit saturata fructu, quia comedit, & in utero misit. Ideo uoluit uirginem cōcipere fructū &c. De quo dicitur, Bñdīcť fructus uentris tui. Octaua, quia per Euā fructus comestus fuit cā mortis, sic fructus uirginis natus uenit ad nos, & fuit causa uite. Nona, quia per primā in miseris & doloribus tota natura debuit p̄sterni, & uirginem Mariā reparari. Decima, sciebat deus quod per primā porta paradisi esset clausa, sed per uirginem Mariā impregnatam, dilatam, porta paradisi esset aperta. Ideo ecclesia canit, Paradisi porta per Euam clausa est, & per Mariā uirginē iterum patefacta est. Ecce quare dicit, Dñs possedit me ab initio &c. Fiat ergo cōclusio &c. Si ergo firmū propositū & uoluntas deliberata ad alioud faciendum dicitur cōceptio, & deus

ab eterno & uoluntate immutabili proposuit facere istā gloriosissimā uirginē. Ecce quare dicit thema, Nōdū erant abyssi, & ego iā concepta erā. s. in mente diuina. Dico secūdo &c. Ista nō fuit ante mundū creationē, sed fuit i principio creationis mundi. Dicit theologi, quod quid deus creauit celū empyreū, ubi sunt mō aīe beate, simul creauit in eo nouē ordines angelorū. Primus ordo inferi est angelorū, secundus archangelorū, tertius principatū, quartus potestatum, quintus uirtutum, sextus dñationū, septimus thronorū, octauus Cherubinorū, nonus Seraphinorū. Si dicatur, Et quomodo seuit? Quis descendit? Dicitur quod xps, & beat Paulus, quod reuelauit Dionysio discipulo suo, quod de hoc fecit unum librū uocatū, De celesti hierarchia. & licet tunc essent angeli, tamē nondū beati. Et dicit Greg. quod melior creatura & in dignitate altior, quā deus creauit, tunc erat Lucifer, de supremo ordine. s. Seraphinorū, qui respiciēs, uidit oēs creaturas sub se, & solū deū supra se, uoluit itaq; deo parificari, & istud p̄ctm manifestauit oībus angelis, dicens, Quid uidetur uobis? & multi ut serui adulatorē uolentes dño cōplacere, consenserūt sibi falsi consiliarij, dīcēdo, Certe bonū esset quod haberetis illū honorē, cōformitatē, & parificationem. Boni autē angeli, ut Michael, Gabriel, Raphael, non consenserūt, imo cōtrādixerunt. Videns deus quod in domo sua mouebatur talis arrogantia, & gnera de superbia, dixit, Non habitabit in medio domus mee quod facit superbiā. Cogitate hic quale & quantū p̄ctm est superbiā, quod de angelis sanctis fecit demones dñatos, de habitatoribus celi habitatores inferni. Si illi ex superbia sunt expulsi de celo, quō cum superbiā poterimus nos intrare celū? Si sciretis quō ē graue peccatū, teneretis cōsiliū Thobie dicens, Superbiā nunquā in tuo sensu aut in tuo uerbo dominari permittas. In ipsa enim initium sumpsit omnis perditio. Thob. iij. Modo cogitate rationabiliter, qualē tristitiam debuerunt habere sancti angeli.

Non

Non dico quod haberent dolorem seu tristitiam, sicut haberetis uos si ista ciuitas, dominus custodiat eā, depopularetur, quod remanerēt dicerent, Heu &c. Ita cogitate de angelis, quā in quolibet ordine uiderunt tot cathedras uacuatas, potestis cogitare quod supplicabant deo dicendo, Domine ista ciuitas uestra sic remanebit depopulata? Tūc deus reuelauit sanctis angelis, quod eorum ordo repararetur, non de angelis, sed de hominibus penitentibus, & obediētib; & credentibus. Et archangelis, quod repararetur locus eorum de personis deuotis, & spūalibus, Principatibus, quod de personis misericordiosis. Potestatibus, de personis patiensibus. Virtutibus, de personis pacificis. Dñationibus, de bonis presidētibus. Thronis, de personis paupertatem euāgelicā, & apostolicā seruantibus. Cherubinis, de personis sapientibus diuinā scientiam. Seraphinis, de personis que sunt de summa charitate, dicens omnibus quod ipse crearet & formaret unam uirginē, ex cuius fructu tota ciuitas ista populabitur. Cogitate quomodo sancti angeli conceperunt illam sanctam uirginem in mentibus eorum, per quā eorum ruina repararetur, & inceperunt tripuāre, & facere magnum festum &c. Ecce uirgo Maria quomodo fuit concepta in mentibus angelorum. Ideo dicit ipsa, Ego ex ore altissimi prodii, quando eam reuelauit sanctis angelis. Primo genita ante omnem creaturam, non in tempore, sed in sanctitate & dignitate. Ego feci in celis ut oriretur lumen inde scis. s. dies reuelationis. Eccl. xxiij. de illa dicit, Nondum erant abyssi. s. creaturarum inferiorum distinctiones. Ego iā concepta erā. s. in mētibus angelorū. Di co tertio &c. quod fuit humanalis. Ista fuit post creationē Ade & Eue, qui post p̄ctū uidentes & cōsiderantes eorū condēnationem, & totius generis humani p̄ditionem. Cogitate quātus erat dolor & tristitia, ac si meo defectu & culpa oēs p̄sonae huius ciuitatis magne & parue deberent iugulari, & ego cū eis, quanta esset

mea tristitia? Quē ergo Adam cogitabat quot mala, quot infirmitates, quot dolores in corpibus, & quot dñationes aīarū sequerētur ex eius culpa, quā aīa nihil horum fuisset. Dñs; mirū si tristitab, & lamentabatur. Hoc inuenit scriptura sacra cū dicit, Et uocauit Adam nomē uxoris sue Euā, eo quod mī esset cunctorū uiuentium. Fecit; dñs deus Ade & uxori eius tunicas pelliceas, & induit eos. Et ait, Ecce Adā. Ge. iij. Anq̄ peccauerat, uocauit eam uirago, sed postea uocauit eā Euā. i. uē, ppter miseriam & calamitatē. Ideo dicit uersus, Oēs dicūt e uel a, quotquot nascuntur ab Euā. i. uē, ppter miseriam & dolorem in quē intrāt. Dū autē Adam & Euā essent in illa tristitia, deus reuelauit eis quod ab eis pcederet una uirgo scilicet sima, que afferret maius bonū quod ipsi p̄di dissent, quā Euā abstulit nobis paradysum terrestrem, & uirgo Maria nobis attulit paradysum celestē. Illa. s. Euā attulit mortem corporis, uirgo Maria nobis donauit uitam animarum. Illa etiam fecit perdere deuotionem, ista fecit iuenire dei fruitionē. Euā clausit ianuā paradisi, quā uirgo aperuit. Cogitate Adam & Euā quō conceperunt uirginem Mariā, ipsam desiderando, quod deus eis hoc reuelauit, expresse dicit doctores scī. Sed adhuc autoritas, de maledicens diabolo dixit, Inimicitias ponā inter te & mulierē, & semē tuū & semē illius. Ipsa cōteret caput tuū, & tu insidiaberis calcaneo ei. s. cut habetur Gene. iij. Caput diaboli est dominatio tyrannica huius mundi, quā sibi usurpauerat, quam sibi abstulit uirgo Maria per filium suum benedictum. De hoc Sigisbertus, Dixit deus ad serpētem, eternus ad ueterem, Inimicitias ponam inter te & mulierem &c. Si queratur, Que nam mulier operata est huiusmodi uictoriam, que nimirū illud anti qui serpentis caput uenenatum fuitis pede contriuit? De ista conceptione dicit scriptura in p̄sona uirginis, Ego in altissimis habitavi, & thronus meus in colūna nubis. Girum celi circuiui sola, & profundum abyssi penetraui, & in fluctibus

maris

maris ambulati, & in omni terra steti. Et in omni populo, & in omni gente pri-
matum habui, & omnium excellentium
& humilium colla uirtute calcaui. Eccli.
xxiij. Alii fuerunt Adam & Eua, quia ca-
put humane generationis. Altiores quā-
tum ad locum paradisi terrestri. Altissi-
mi quantum ad iusticiam originalem &
felicitatem, quibus uirgo Maria fuit colūna
nubis, ardore dolorum refrigeratis. De
ista cōceptione dicit, thema, Nōdū erāt
abyssi. i. mortis & dānatiōis, quia adhuc
nullus fuerat mortuus, & ego iā cōcepta
erā. Sin mente humana. Quarta conce-
ptio uirginis est scripturalis. Sancta em
scriptura maxime ueteris testamenti to-
ta, grāuida est, continens in se celestia
mysteria, ut mulier continet in utero fi-
lium. Sic secretum mysterium dici po-
test conceptus. Beda dicit de scriptura sa-
cra, Scām uenerā dāq; pñtis festi memō-
riam paucis quidem uerbis euangelista
comprehendit, sed non pauca celestia
mysterij uirtute grāuidam reliquit. Cū
ergo uirgo Maria in omnibus libris sa-
cre scripture, & in oībus cāticis, imo etiā
in singulis s̄ssibus, directe uel indirecte
sit mystice contenta, patet eius conce-
ptio scripturalis. Declaretur. Legitur in
historia Moyſi, dū pasceret oues in mō-
te Synai, uidit rubum ardere &c. Exo. iij.
Ista scriptura grāuida est de uirgine Ma-
ria. Mons Synai altus est uita uirginis
Marie. Rubus incōbustus est psona uir-
ginis. Ignis nō cōburēs rubū, flores, nec
folia, est filius dei incarnatus sine corru-
ptione. Et sic possēt declarari conceptio
multis alijs historijs, sed sufficiet modo.
De ista cōceptione dicit ygo, Ecce quasi
terebinthus. i. arbor extendens ramos,
extēdi ramos meos, & rami mei honor-
is & gratie. Eccli. xxiij. Virgo Maria cō-
cepta in scriptura scā extendit ramos. i.
libros. Ramunculi sunt capitula. Rami
mei, dicit ip̄a, honoris & gr̄ie apud gen-
tes, qā pphetata fuit. Magnus ei honor
Ioāni est, q de eo dicitur, q fuit in sacra
scriptura prophetatus. Malachi. iij. Ecce
ego mitto angelum meū &c. Qualis er-

go honor & gratia est uirgini, q in oībus
libris & capitulis figuratur. Ideo dicit,
Nōdum erant abyssi. i. doctrinarū euan-
gelicarum noui testamēti, & ego iā con-
cepta eram. Sin scriptura ueteris testa-
menti. Quinta conceptio est materna-
lis, qū beata Anna in utero suo sancto i-
psam concepit, & de ista fit hodie solēni-
tas. De nullo sancto fit festū conceptio-
nis, nisi xp̄i, & uirginis Marie. De uirgi-
ne autem fit triplici ratione.

Prima quia fuit impetrata digne.

Secunda quia fuit conseruata alte.

Tertia quia fuit conseruata firme.

De prima dicatur, quomodo pater eius
Ioachim & Anna ambo sc̄i & iusti. xx.
annis fuerūt sine ple, sed oīonibus, ui-
gilij, & eleemosynis impetrauerūt istā
bndictam filiā cōtra cursū nature, quia
de matre sterili. Non est ergo ut de hoc
fiat festū. Cognouit Helcana Annā uxō
rē suam, & concepit Anna, & peperit. j.
Reg. j. Helcana. i. possessio dei, significat
Ioachim, qā fuit sc̄ificata alte. Nota hic
sex gradus sc̄ificationis, tres ante natiui-
tate, & tres post natiuitatē. Prim⁹ grad⁹
sc̄ificationis post natiuitatem & infir-
mior est per contritionem finalem. Quā-
do enim aliquis toto tempore uite sue
uixit in p̄tis, sed aliquoties in puncto
mortis, dat deus sibi cōtritionem, & sic
anima sc̄ificatur. Isto mō sc̄ificatus fuit
latro, & aliqui qui mortui fuerunt, p si-
de. De isto gradu auctori. Congrega eos
quasi gregē ad uictimam, & sc̄ifica eos
in die occisionis. Hiere. xij. Secundus gra-
dus est illorū. i. qui de nona hora conuer-
tuntur ad deum, dimittūt p̄tā, cōterunt,
cōfitentur, & seruant pñiam. Iste est me-
lior, quia deserunt mūdū & p̄tā, anquā
mūdus & p̄tā deserant eos, & sc̄ificā-
tur. Isto modo fuit sc̄ificatus Paulus,
& Maria Magdalena. Liberati a p̄tā,
serui autē facti deo, habetis fructū uestri
in sc̄ificatione. ad Rom. vi. Tertius gra-
dus est in baptismo, ubi sc̄ificatur nō
solū puer, sed etiam infideles adulti, qū
non hnt accedunt. Peccatores aliquan-
do fuistis, sed abluti estis, sed sc̄ificati
estis,

estis, sed iustificati estis in nomine do-
mini nostri Iesu xp̄i, & in spiritu dei no-
stri. j. ad Corin. vi. Quart⁹ est i utero ma-
tris, ut Hieremias. Anquā exires de uul-
ua, sc̄ificauit te. Hiere. j. Sc̄ificatus
est in utero, quia dicit, Anquā exires de
utero. Quintus gradus est maior, & nō
legitur nisi de b̄to Ioanne Baptista, quia
per tres menses ante eius natiuitatē fuit
sc̄ificatus. Spiritus sancto replebitur ad
huc ex utero matris sue. Luc. j. dicit Chry-
sosto. qm salutatione uirginis & Eliza-
beth, qū exultauit Ioānes in utero, tunc
fuit sc̄ificatus. Sextus gradus & super
omnes alios est sc̄ificatio uirginis
Marie, quia non quando debuit nasci,
nec in ultimo die, nec hebdomada, nec
mense, sed in eodem die & hora forma-
to corpore & anima creata, quia tūc fuit
rationalis, & capax sc̄ificationis fuit
sc̄ificata. Autoritas propria. Fluminis
impetus letificat ciuitatem dei, sc̄ificā-
uit tabernaculum suū altissimus. No-
ta, fluminis impetus fuit sc̄ificatio uir-
ginis Marie, quia sc̄ificatio aliorum
sanctorum non dicitur fluminis, sed una
gutta gr̄ie. Berni. Ceteris per partes da-
tur gratia sp̄ualis, Marie autē tota se infu-
dit plenitudo gratiarū. Impetus, scilicet
sc̄ificationis, quia eadem hora nō ex-
pectauit diem, hebdomadā &c. letificat
ciuitatem dei. i. sanctos angelos. Ratio,
quia si gaudium est angelis, ut dicitur,
super uno peccatore penitentia agente,
non mirum si fecerunt festum de illa
que nunquam peccauit, nec corde, nec
ore, minus opere. Sc̄ificauit taberna-
culum suū altissimus, scilicet uirginē
Mariam, que fuit tabernaculum dei. Le-
gitur Exo. ult. q Moyses ex p̄cepto dei
fecit tabernaculum. Quando enim cor-
pus gloriose uirginis fuit organizatū,
& lineatū, & anima coniuncta corpori p
creationem, tunc altissimus sc̄ificā-
uit tabernaculū suū. Scitis qualiter, sicut
constructa ecclesia, & nō ante, intrat epi-
scopus ad consecrandum. Ita de uirgine
Maria postquā corpus fuit organizatū,
& anima infusa, uenit episcopus, scilicet

spiritus sanctus qui eā sc̄ificauit. Auto-
ri. Postquā omnia perfecta sunt, operuit
nubes tabernaculum testimonij, & gr̄ia
dñi impleuit illud. Exodi. ult. Tertia ra-
tio, qā fuit conseruata firmiter. Ioannes
Baptista, & Hieremias fuerunt sc̄ifica-
ti, sed beata uirgo fuit ita firma, q nec
ore, nec corde peccauit aliquo mō. Ideo
Dauid dicit, Deus in medio eius, nō cō-
mouebitur. Moueri & cadere differunt.
Cedit homo & prosteratur per morta-
le p̄tā, & cōmouetur per ueniale. Mo-
do nunquā fuit sanctus quin ceciderit p
mortale, uel fuerit motus p ueniale, xp̄o
& uirgine Maria exceptis. De xp̄o non
est dubium, sed de uirgine Maria dicit
scriptura, Deus in medio eius, non cō-
mouebitur, non solum nō prosteretur.
Ideo Berni. Ego puto q copiosior sancti-
ficationis benedictio quā in alios in ute-
ro sc̄ificatis in eam descendit, que nō
solum ip̄ius ortum sc̄ificaret, sed &
uitam eius ab omni p̄tō deinceps im-
munē conseruaret, qd alteri nemini in-
natis quidem mulierū creditur esse do-
natum. Ergo dignum q de eius conce-
ptione materiali dicit uirgo in themate,
Nondum erāt abyssi. i. euangelistarū, pre-
dicatorū, apostolorū, & ecclesie deter-
minationum, & ego iam concepta erā.

De sancta Lucia. Sermo.

Reposui pro luce habe-
re illam. Habetur uerbum
illud originaliter in lib.
Sap. vij. Sicut tota solenni-
tas est beate Lucie, ita &
sermo. Pro declaratione huius uerbi
secundum sensum quem uolo pertrada-
re, & introductione materie, inuenio q
deus seruat regulam in sua prouidentia,
quod cuiuslibet sancte persone iuxta pro-
prietates & uirtutes quas habitura est, or-
dinat nomē imponi. Ratio, quia tot sunt
uirtutes in uita unius sancti, q hō non
posset recordari. Ideo pro nostra recor-
datione uult ut uocent noīe, in quo eorū
uita summarie cōtineat. Videt em̄ deus
tenere modū istorū magistrorū faciē-
tiū libros, ubi in uno ybo designat tota
mate

materia libri. Hoc patet primo de philosophia, in libro q tractat de conditionibus, de potestis, de proprietatib⁹ aie, q dī de aia. Itē de libro q dicit de celo & mūdo. Itē de alio libro, q tractat de creaturis inferioribus. Qui dicit de generatione omnium rerum, dicitur Genesis. Itē Exodus. Itinerarius, quia loquitur de maioriū Israel exitu de Egypto. Item Levitic⁹ Grece. i. offertorium Latine, quia loquitur de sacrificijs p pētis, uel p bñficiis, uel de sacrificijs p uictoria. Patet igitur q qui facit librum, in titulo summarie cōprehendit totū librum, siue totā materiā libri. Ita facit xps. Vita enim hoīs quasi un⁹ liber, tot cōprehendēs sexternos q̄t habet hō annos, tot capitula quot mēses uel septimanas. Charta sūt dies & noctes. Charta alba est dies, & nigra nox, in qua charta natus es, alba uel nigra, in illa incipit liber uite tue. De isto libro uite humane dixit de⁹ pater filio, Sume tibi librum grādem, & scribe i eo stilo hoīs. Esa. viij. Vita hoīs est maior liber q̄ biblia, uel Decretū, quot anni, quot mēses, q̄t hebdomade, quot dies, quot hore, scribitur em stilo. i. i. libero arbitrio hominis. Qñ ergo aliq̄ psona debet tenere scām uitam, & uirtuosam, in baptismo de⁹ di sponit & ordinat per reuelationem, uel alias q̄ uocetur nomine summarie eius uitam continente. Autoritas Iudicij. xij. Dixit angel⁹ ad matrem Sampsonis, Sterilis es, & absq; liberis, sed concipies & paries filium, & ipse incipiet liberare Israel. & sequitur, Peperit filium, & uocauit nomē eius Sampson. i. robust⁹. In ei⁹ noīe innuit tota ei⁹ fortitudo. Et de Iesu Naue dī Eccl. xlvj. Fuit magn⁹ scdm nomē suū. Itē de pcone suo dī pronūciādo, Elizabeth uxor tua pariet tibi filiū, & uocabitur nomen eius Ioannes. Erit enim magnus coram domino. Luc. j. Per oppositum, quando aliquis habet nomē significans bonum interpretatē, uel alias, & uita est mala, multum displicet deo. Autorit. Scio opera tua, scilicet mala, quia nomē habes q̄ uiuas, & mortu⁹ es. Apo. iij. Dicit glosa, q̄ uocabat Melicus.

i. dulcior, & ipse erat amarus p malā uitā. Ideo Ioannes reprehendebat eum. Patet ergo regula diuine pudentie. Cū ergo beata Lucia in tota uita sua habuerit proprietates, uirtutes, & conditiones lucis, congrue uocata fuit Lucia, que dicitur a luce. Quatuor modis nomina denominantur ad significandum uel p propriam significationem, ut hoc nomen Paulus pacem, uel per derivationem, ut Lucia a luce, uel p etymologā, ut Lucia, q̄ si Lucina, uel per interpretationē quali lucis uia. Ideo de beata Lucia, q̄ sumit lucis proprietates, dicit thema, & loquit Christus, Proposui p luce habere illam, ac si responderet q̄stioni q̄renti, Quare fuit hoc noīe uocata? Rñdit, Proposui p luce &c. Nota quatuor conditiones lucis, quas habuit beata Lucia, scilicet

Pulchritudinem sine deformitate.

Amplitudinem sine tenacitate.

Rectitudinem sine obliquitate.

Longitudinem sine retarditate.

Dico primo &c. Hoc patet i radio solis, q̄ nō sordidat, nec in q̄nat, licet tangat multa imūda & corrupta, imo purificat, desiccādo &c. Itā cōditiōē lucis habuit beata Lucia in hac uita, quā nūq̄ solida fuit p aliquam immundiciā, nec corporalem, nec spiritualement, licet staret inter multas personas & infideles, imo purificauit eos. Dicitur cum esset quindē annorū pulchra in corpore, sed pulchrior in anima, & esset desponsata, q̄ antiquitus simul stabāt uirginitas & desponsatio, non tamē modo, maxime inter nos, lō sunt multe q̄ grauide ueniūt ad missām. Tunc tps mī sua infirmabat de imūda infirmitate. s. fluxu sanguinis, quā passa est per. xviij. annos, & q̄ uidit q̄ medicinis naturalibus nō potuit curari, cogitare q̄ uoluit recurrere ad diuinos, & cōiuratores. Sed beata Lucia retraxit, dicēs sibi historiam de muliere eandē infirmitatē habente, q̄ ad tactum simbrie xpi curata fuit, ut patet Matt. ix. inducēs eā ut ad xpm recurreret. Et mater nñdit, Filia ubi est modo xps, iam est in celo, quō ergo &c. Mater faciam⁹ q̄d in nō-

in nobis est, & xps faciet quod in se est. Vadamus ad ecclesiā, & tangatis simbriā sui altaris. Et iuerunt ad ecclesiam beate Agathe, in qua beata Lucia orauit, & rapta uidit celū apertū, & sanctos angelos, & beatā Agathā sibi dicentē, Soror mea Lucia, ygo deo deuota, quid a me petis, quod ipia poteris p̄stare cōtinuo matri tue? Nā fides tua matri subuenit, & ecce sanata est. Ecce Lucia ut lux, nō sustinēs maculā infidelitatis, uitādo diuinos, q̄a recurrere ad diuinos, p̄ quauis cā est macula turpissima aie. Nō declinetis ad magos, nec ab ariolis aliquid sciscitemini, ne polluamini per eos. Leuit. xix. Itē nō habuit maculā carnalitatis. Nam curata mīe humilit⁹ petijt ab ea ut decetero nō noīaret sibi sponsum, narrās mī reuelationē quā uiderat, & quō Agatha, ppter yginatē tñi placuerat deo. Rñdit mī, Quia mīmoniu bonū est, & a deo institutū in paradiso terrestri, & xps primū miraculū fecit in nuptijs, ideo filia diuinitatis illud ppositū, quia forte tentatio est. Rñdit Lucia, Mater, mīmonium bonū est, sed melior est yginitas. Iō dimittēdo bonū p̄ meliōr bonū est. ygo Maria & Iesus semper fuerūt ygines. Et mater, O filia uultis mihi auferre gaudiū quod spero de nuptijs uis &c. Rñdit bñ Lucia, Mater multotiens gaudiū nuptiarū uertit in luctū ad semp. Iō &c. Et fecit aliā rōnē mater, ut h̄ret filiū heredē de oībus bonis, redditibus &c. Rñdit bñ Lucia, Mater, habere filiū incertū est, quia multi sunt in mīmonio qui non hñt. Sed hoc est certū, quia ex fine mīmonij mulier perdit meliōrē thesaurū quē habet. s. yginitatem. Ecce quō perdidit yginatē, quia licet mīmoniu sit sine p̄cto, tñ in eo perdit yginitas. Iō possumus dicere de ea, Nihil inquinatū in illā incurrit. Candor enim est lucis euerne, & speculum sine macula. Sap. viij. Est hic questio. Cum beata Lucia esset desponsata &c. An sit licitum dimittere sponsum, uel ecōuerso. Respondeo, tres sunt gradus in matrimonio.

Primus est incarnatio.

Secundus desponsatio.

Tertius matrimonij consummatio.

Licet alia sint yba iuris, quia secūdū ius incarnatio, sponsalia dñr a spōdeo spon des. i. pmitto. Scd⁹ gradus est, qñ p yba de p̄senti spōsant in facie eccleie, uel aī. Istud licet apud nos dicat spōsare, tamē iam est uerū matrimoniu. Tertius gradus est copula carnis. Mō uideam⁹ utrū est licitū dimittere sponsum, uel ecōuerso &c. Et uidet q̄ sic, quia bñ Lucia ipm dimisit. Dico de primo gradu, nō debēt retrocedere. Nam ille qui retrocedit, peccat mortāl⁹, & est periurus. Sed dimissus pōt cōtrahere. Dico de secundo gradu, q̄ nō pōt diuidi aliquo mō, quia iam est uerū mīmoniu, nisi p̄gressum religionis, si nō habuerūt copulā carnalem, & tunc facta p̄fessione alter poterit cōtrahere. O quot sunt in mundo, q̄ secrete faciūt mīmoniu &c. & post cōtrahūt cū alijs. Iō puellē & mulieres caueant a clandestinis. Sed dicāt, Si uultis me in uxorem, loquimini cū pfe, uel parentibus &c. De hoc mīmonio aut. His qui in mīmonio iuncti sunt, p̄cipio nō ego, sed dñs, uxore a uiro nō discedere, & uir uxore non dimittat. j. ad Cor. vij. De tertio gradu dico, q̄ nō pōt separari nisi per mortē, licet de licentia p̄lati possint separari, & intrare religionē, sed alter in sc̄so manēs nō pōt cōtrahere. Iam nō sunt duo, sed una caro. Quos de⁹ cōiunxit, homo nō separet. Matt. xix. Bñ autē Lucia erat in primo gradu, & poterat separari a sponso ppter impedimentum qd̄ dicit, dispar cultus, quia ei⁹ spōsus erat infidelis. Dico secūdo &c. quia in instanti illuminat mediū, & dat lumē sine sui diminutione, ut patet de candle accensa. Itam cōditiōē habuit beata Lucia per opera mīe & pietatis, dando elemosynas. Ad prādicam. Postquā enī obtinuit a matre q̄ sibi nō noīaret sponsum, alia die humiliter petijt a matre dicens, Istud qd̄ mihi datura eras eunti ad hoīem mortalem ad corruptionem, da mihi eunti ad dominum Iesum xpm in-

regitatis meae custodē. Filia, xps nō indiget aliquo, qā dñi est terra, & plenitudo eius &c. Et Lucia Nō indiget aliquo in sua psona, sed in mēbris. s. paupibus dicens. Qd uni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis. Et mī, Tege primo oculos meos, & postea facias de oibus facultatibus quicquid vis. Dicat quō antiquitus erat consuetudinis q heres primogenitus clauderat oculos ex singulari officio, Autoritas de primogenito iacob, qui fuit Ruben, sed ex delicto pdidit primogeniturā, & data fuit ioseph. Dixit deus iacob, ioseph quoq; ponet manus suas super oculos tuos. Gen. xlvj. In signū q esset heres. Idem de Thobia, Reversus est autē ad loceros suos, inuenitq; eos in columes in senectute bona, & curā eorum gessit, & ipse clausit oculos eorū, & oēm hereditatē domus Raguelis ipse pcepit. Thob. xiiij. Ex ista cōsuetudine dixit mī, Tege primū oculos meos. q. d. uulgare puerbium, Nemo debet se exuere, quousq; uult ire ad lectum ad dormiendum. Rñdit bñ Lucia, Non est magnum dare deo qd perferri non pōt, uiuēs ergo ad xpo qd possides, qā illud est meritum. Obtenit autē a mīe incepit distribuere & uendere iocalia, & dare in elemosynis &c. Dum autē iocalia uenderet, sponsus cognouit, & uenit ad nutricē, petēs quare illa uendebantur. Nutrix autē xpiana & deuota rñdit sapienter dicens, q unam magnam uellet emere hereditatem. Ipsa intelligebat de grā celesti, quā sponsa uolebat emere, ut sibi & cunctis bñ eēt. Ipse autē ut carnalis nō intellexit de gloria, sed de baronia aliqua. Iuit ad uidendum eam, ut sciret territoriiū &c. Dicat quō se reputauit derisum qñ intellexit. Ecce quō habuit secundam lucis pprietatem, dans & distribuens &c. recte tenuit consiliū euangelice pfectionis, Si uis esse perfectus, uade & uende omnia que habes, & da pauperibus, & ueni & sequere me. Mat. xix. Moraliter. Vos ex necessitate non tenemini quicquid habetis dare nec dimittere. Dimittere enim diuitias est in triplici gradu.

Primo totaliter derelinquendo. Secūdo misericorditer distribuēdo. Tercio liberaliter restituēdo. Primus gradus cōpetit religiosis, qui ex uoto se obligarūt ad consilia euangelica seruāda nihil habere, pprium. Bñdñus est ille qui pōt dicere cū Petro, Ecce nos reliquimus oīa. &c. Mat. xix. Nota cū dicit, oīa, quia qui totum dicit, nihil excludit. oīa, scilicet diuitias, honores, dignitates, familiaritates, oīa habita & habenda. Quantum ad secūdu gradū, distribuēdo, & hoc conuenit oibus, maxime autē clericis. Nō est necessariū eis dimittere beneficia, nisi simoniace sint habita, nec redditus, sed non debent cōgregare, qā qui habet fontem in domo, nō oportet facere cisternā. Bern. Quicquid clerice de facultatibus ecclesie tibi retinueris, preter simplicē uictū & uestitū, furum facis, sacrilegiū committis. Quantum ad tertiu gradū, cōuenit usurarijs, raptoribus, latronibus, & oibus qui sciūt se aliquid habere de malo iusto, tenentur restituere illis a quibus receperunt, si est certum. De incertis autē secūdu cōsiliū boni confessoris, restituere uisuras, furta secreta, rapinas, seruitoribus solidatā, elemosynas mortuis, iuxta eorū uoluntates. Reddite ergo omnibus debita. Ne mini quicquā debeatis. ad Ro. xij. Dico tertio &c. Nā recte mittit & dirigit radios suos, ut patet in radijs solaribus & cādele. Istā pprietatē habuit. b. Lucia, que in oibus suis opib⁹ habuit suā intētiōē. s. rectā, nec amore, odio, nec fauore seu timore, aliqñ deuiauit ad practicā. Dic quō oīa postq distribuuit, cōduxit quandam domiculā, uiuens pprijs manibus ut beguina. Venit sponsus ad nutricē, dicens, ubi erat illa baronia &c. Et illa declarauit sibi totum. Ille autē uidens se cōfutum & delusum, accusauit eam, imponens ei titulu xpianitatis &c. q cōtra legem Augustorū uiueret. Paichasius autē pfectus uocauit eā, querēs ab ea ubi eēt p̄moniu. Que rñdit, se constituisse in loco tuto. Et iudex, Tu p̄moniu tuū cū corruptoribus expēdisti. Que rñdit,

corru-

Corruptores corporis & aīe nūq cognouit. Et Paichasius, Sacrifica dijs, aīa &c. Respondit bñ Lucia, Ego p tres annos nō cessauī sacrificare deo quicquid habui, mō qā nihil superest, meipam offero, faciat de hostia sua quicquid uoluerit. Et iudex, Ista uerba potes dicere xpiano. Mihi autē qui principum decreta custodio, ista frustra psequeris. Et Lucia, Tu principū leges attendis, ego dei leges attendo. Tu illos times, ego deum timeo. Tu illis placere desideras, ego deo. Et iudex, Cessabunt yba cū peruentū fuerit ad uerbera. Et Lucia, Ancilla xpi sum, q dixit, Spūs sanctus loquitur in uobis, & ideo non cessabunt. Et iudex, In te ergo est spūs sanctus. Rñdit & noluit dicere q sequitādo uanam glām, sed dixit, Ap̄s dixit, q caste uiuentes templū sunt dei, & spūs sanct⁹ habitat in eis. Et iudex, Ego te duci faciam ad lupanar, ut a te recedat spūs sanctus. Rñdit, Si me in uitam uiolari feceris, castitas mihi duplicabitur ad coronam. Dicatur historia quomodo non potuit moneri. Nota q uirginibus datur una corona uirginitatis, qñ custodiunt yginatatem nō solū in corpore, nō faciendo actum, sed in membris oibus, in ore nō loquendo de illa materia &c. in oculis, auribus, manibus &c. sed si eis fiat uolentia, ipsis nō consentientibus, dat alia corona. Ideo dixit, Castitas mihi duplicabitur ad coronam. Ecce quō habuit rectitudinem intentionis sine obliuione. Rectas facite in solitudine semitas dei nri. Esaie. xl. & Luc. ij. Morā cōtra mulieres meretrices, que sunt in hospitij &c. digni sunt morte nō solū qui faciunt ea, sed etiā qui consentiunt faciētib⁹. ad Ro. j. Glo. Augustini, Cōsentire dicuntur, qui debent & possunt corrige, & nō faciunt. Et. xvij. q. iij. Om̄s. j. pari pena agentes & consentientes cōprehendit. Et. xxij. q. iij. Qui pōt. Vbi dicitur, Qui potest obuiare & perturbare peruersos, & non facit, nihil est aliud q fauere impietati eorum. Dico quarto &c. quia lux subito emittit radios. Verbi gratia. De sole, qui quando oritur, in

primo mittit radios ad occidentē, idem de cereo illuminato. Istam cōditionem siue proprietatē habuit beata Lucia, qā in instanti per martyrium anima sua intravit in celum empyreum. Ad practicā &c. Dicatur quomodo Paichasius fecit preconizationem, q quicunq; uellent peccare cum tali domicella uenirent ad lupanar &c. O quot misui, uenerunt ad cadauer, & cum uellent eam ducere ad lupanar, non potuerunt eam remouere &c. Dicatur de oleo seruienti super eam &c. Ecce quomodo habuit conditiones siue proprietates lucis, ita etiā lucis effectus in illis qui habent ad eam deuotionem, illuminando mentem, oculos aīe & corporis, & caleficiēdo uolūtātē & deuotionem erga xpm. Deo gratias.

De sancto Thoma apostolo. Serm.

Thomas unus ex duodecim, qui dicitur Dydimus. Io. xx. & recitatum est in euangelio hodierno. Sicut tota solennitas hodierna est beati Thome ap̄i, ita etiā & sermo. Sed salūtetur prius uirgo Maria. Verbum thematis est responsio questionis quam possent facere ignorantes dicendo, Quod festum est hodie, & iste sc̄us quomodo uocabatur? & qualis dignitatis fuit? Rñdit thema, Vñ ex duo decim &c. Et est qñ descriptio, continēs nomen & conditiones sancti Thome. Quēsiui amorē uestri uirtutes apostoli huius tam in historia euangelij quam in legenda. Inueni de eo sex magnas uirtutes, tres enim colliguntur ex textu euangelij ioannis, alie tres de eius legenda, que subtiliter & ingeniose possunt notari in themate iuxta singula uerba:

Prima est alta charitas, quia Thomas. Secunda uera humilitas, qā unus. Tertia clara fidelitas, qā ex duodeci. Quarta castimonia gratiosa, quia qui. Quinta mia copiosa, quia dicitur. Sexta patiētia uirtuosa, qā Dydimus. Ecce hic tota nostra materia cōprekēdens totā uitam sancti Thome &c. Dico

bbb a primo

primo &c. Alta charitas q̄ est amor & de uotio ad deū sup̄ oīa, de qua dicā uobis duodecim gradus. Et uidebitis in quo gradu charitatis fuit beatus Thomas. Primus gradus est quādo habet tantā charitatē ad deū, q̄ totū intellectū dat deo ad cogitandū & contēplandū. Iā scitis quō res ualde dilecta sepe cogitat, & nō facile obliuiscitur, ut patet de filio &c. Secundus gradus altior, q̄ nō solū intellectus, sed etiā uoluntas desiderat honorē dei & esse cū eo, quia res amata est multum desiderata. Tertius q̄ nō recordatur de beneficijs creationis, redemptionis, iustificationis &c. Voluit enim suspēdi ne aliquis sibi obediēs &c. Quartus in ore loquendo, non uanitates, nec mēdacia, sed loqui de deo orādo, nō iurando, legendo, uel predicando, quia libenter hō de re ualde dilecta loquitur. Quintus in oculis ad plorandū ex xpī passiōe, & xpī cōpassione, & ex pētorum remissione. Sextus in auribus, audiendo missas cum deuotione, quia libenter audit hō noua de re dilecta. Septimus in manibus, ex eleemosynarum largitione amore sui. Octauus in tibis & pedibus, peregrinādo amore sui. Nonus in toto corpore, in ieiunijs, cilicio, disciplinis, cauēdo a delicijs luxurie. Decimus, dare diuitias & bona tēporalia amore sui, & uiuere in paupertate ap̄lica. Undecimus, tenūciare honoribus & dignitatibus huius mūdi. Duodecimus & super oēs, q̄ amore sui hō dat uitam corporālē, q̄ hō est ita philocaptus de deo, q̄ amore sui homo sustineret mortē anteq̄ aliquid faceret cōtra eum. Si enī homines mundani, p̄ una muliere uana sustinent &c. quanto magis pro deo &c. Et iste est maior & altior gradus charitatis. Maiorē charitatē nemo habet ut animā suā ponat quis pro amicis suis. Io. xv. Nullus est tam bonus amicus sicut xp̄s. Ista dicit alta charitas. In isto gradu fuit. b. Thomas. Diceret aliquis, Etiam & alij ap̄li. Dico q̄ nō ita excellenter in casu quem dicam uobis. Legitur Ioannis. vii. q̄ cum xp̄s predicasset iudeis de sua eternitate & diu-

nitare, Iudei uoluerūt lapidare xp̄m tāquā blasphemū, sed quia nondū uenerat hora sue passiōis, nec tali morte erat moriturus, dicit Ioannes q̄ abscondit se. i. fecit se inuisibilem, & iuit ad aliam prouinciā. f. Gallilee. Sed cū xp̄s passiōis appropinquaret, dicit ap̄lis, Eamus iterū in Iudeā. Io. xi. Cogitate q̄n ap̄li q̄ erāt adhuc timidi audierūt &c. & dixerunt xp̄o, Rabbi nūc querebāt te Iudei lapidare, & iterū uadis illuc? Thomas autem super alios dixit, Eamus & nos, & moriamur cū eo. q. d. Nunquid gloriosius nos possumus mori? In isto casu oēs ap̄li timuerūt preter beatum Tho. Ecce quō erat in altiori charitate. Iste gradus charitatis ostēditur in hoc q̄ dicit Thomas, quod Hebraice interpretat̄ abyssus, q̄ est pfunditas obscura & immēsurabilis, & fuit eo cōpleta, p̄phetia David dicentis, Abyssus abyssum inuocat dicēs, Eamus & nos &c. mors enim abyssus erat ante xpī passiōē, quia per eam oēs descendebant in abyssum inferni, in uoce catharaētū. No. catharaēte secundū primā significationē sunt ostia siue aperture acute flumiorum, unde aqua fuit, ut patet de Nilo fluuio Egypti, & q̄n aqua exibat, faciebat sonū. Trāsumptiue autē nubes dicunt catharaēte. Catharaēte celi aperte sunt, & facta est pluuia sup̄ terrā. Gen. vii. Figuratiue autē ap̄li dicunt catharaēte secundū beatū Aug. in glo. or dina. ex abūdantia aquarū. i. doctrinarū euangelicarū cū magnis uocibus predicādo, quas doctrinas deus misit in hunc mundū, steriles p̄ apostolos ad fructificā dum. V ox autē catharaētū. i. apostolorum fuit tremulosa, q̄n dixerunt xp̄o, Rabbi nunc Iudei &c. Sed abyssus. i. Thomas, abyssum. i. mortē inuocat. f. super uocē catharaētū. f. apostolorū di. Eamus & nos, & moriamur cū illo. Morali ter hic multi sunt similes apostolis, & non beato Thome, quia multi sunt qui non audent ire cum xp̄o per bonam uitam, qui timent lapidari cum apostolis. Lapidēduri sunt uerba derisorīa, & truffe, que sunt a malis ad infernum euntibus cum Iudeis.

Iudeis. Multi religiosi sunt & clerici, q̄ non audent sequi xp̄m, ne dicatur eis, Hypocrita &c. sed sicut Thomas non timeamus, dicendo, Eamus & nos. f. per bonā uitam, & per p̄niam, moriamur cū ipso. Vultis cognoscere debilitatem illorum, qui isto timore non sequuntur xp̄m? Dicat similitudo de puero paruulo, qui mittitur a p̄fe, qui uidens catellū in uia latrantē, nō audet trāsire, cum tñ nō posset sibi nocere. Multi sunt hodie in ista stulticia, quia pater n̄r Iesus xp̄s, & mater n̄ra ecclesia sancta mittit nos ut portemus iocalia bone uite, usq; ad portam paradisi, q̄ est mors, & multi sunt q̄ non audent trāsire ex latratu caniculo rum, id est, malariū personarū timore, de quibus dicit David, Sagitte paruulorum facte sunt plage eorū, & infirmate sunt cōtra eos lingue eorū. ps. lxiij. Nota de sagittis & balistis puerorū. Sagitte sunt quasi palee, que nō interficiūt muscam. Tales sunt lingue obloquentiū, infirmate. i. debilitate contra eos. f. bonos, ideo requiritur solū q̄ intentio sit bona, & dicere cū ap̄to, Magnificabit xp̄s in corpe meo siue per uitam siue per mortē, mihi autem uiuere xp̄s est, & mori lucrum. ad Phil. j. Dico secūdo de eius uera humilitate. Videamus uera hūilitas unde pcedit. Sciendū q̄ sicut superbia uenit i cor cogitādo, p̄prias excellentias, ita hūilitas uenit in cor cogitādo, p̄prios defectus. Verbi gr̄a. Quādo hō cogitat suum genus magnū, & nobile &c. cor eius mouetur ad superbiā &c. Sed si cogitet defectus di. O miser ego sum generosus secundū corpus, sed secundū aīam ex peccatis meis sum turpis & deformis. Idem de pulchritudine & dispositiōe corporis, de qua multi habent superbiā, & uanam gl̄iam. Sed cogita quō anima est turpis & maculata. Idem cogitando, q̄ non habet magnas diuitias, redditus, possessiōnes &c. sed cogita quō in aīa es pauper, sine meritis, quō nudus apparebis corā deo in morte, & sic humiliat hō. Idē qui superbit de scia di. O miser de⁹ dedit mihi magnā sciam, & ego habeo malā con-

sciā, & humiliaberis cogitando defectus, sicut p̄ano q̄n respicit caudam pulchrā, & plumas pulchras superbit, sed q̄n respicit pedes turpes & deformes, humiliat & deponit caudā. Ita de illis q̄ hnt superbiā, respiciēdo plumas uanitatis &c. Sed q̄n respiciūt pedes. f. p̄p̄tā, & uilitates, & defectus, humiliant. Io. b̄tus Ber. definiēs humilitatē p̄ cām dicit, Humilitas est uerissima p̄p̄ri defect⁹ cognitio. Qui ergo uult humiliari, sepe cogitet p̄prios defectus. Ista p̄tutē humilitatis habuit b̄tus Tho. sup̄ oēs alios ap̄los in casu quē uobis dicā. Dñs Iesus xp̄s in nocte passiōis facta cena recipiēs cōgeriū ab ap̄lis, cōsolabatur eos inter alia dicens eis, Quō ego uado scitis, & uia scitis. Dixit ei Thomas, Dñe nescimus quō uadis, & quō uia scire possumus? Ioā. xiiij. Ap̄li autē tacebāt, ut quasi gauderēt, quia xp̄s cōmendabat eos de scia, & tñ nesciebāt quo xp̄s ibat, uel quia uerecundabantur petere quo ibat, ne uiderent ignari. Sed b̄tus Thomas cognoscens & confitens defectū suū pro te & pro alijs dixit, Dñe nescim⁹ quō uadis, & quō possum⁹ uia scire? Est hic q̄stio. xp̄s dicebat, Quo ego uado scitis &c. Tho. dicit, Dñe nescimus quō uadis. uidet q̄ alter ipso dicat falsum. R̄sio, Terminus ad quem xp̄s ibat erat dolorosa passiō. Nōne hec oportuit pati xp̄m, & ita intrare in gloriā suā? Luc. xxiiij. Xp̄s uero multoties p̄ dicauerat de sua passiōe & resurrectione, ideo ap̄li sciebāt uiam & terminum, & hoc dicebat xp̄s, Quo ego uado scitis, & uia scitis. sed ap̄li nesciebāt q̄ xp̄s iret ad illū terminū, nec p̄ illā uia, sicut uerbigratia, si dicerē uobis, habeo ire ad talē locū, & dicerē uobis, Quo ego uado scitis &c. Sic de ap̄lis, nesciebāt uia &c. ga nesciebant q̄ p̄ uia passiōis xp̄s iret ad gloriā resurrectionis. Io. dixit, Quō possumus uiam scire? Ecce magna humilitas beati Thome. Ideo dicitur unus. i. singularis inter alios ad cognoscendum proprium defectū. Et uidetur in eo completa fuisse p̄phetia illa, Vnus est. f. Thomas ap̄lis singularis. f. in collegio ap̄lorum.

& fecundū nō habet, qui scilicet cognosceret defectū, non filiū, non fratrem. Filius est Ioannes euangelista, de quo xps dixit uirgini, Ecce filius tuus. Frater Petrus, quia sicut frater fratri committit domū, ita xps Petro commisit ecclesiā. Nec alij apłi cognouerunt defectū suū, nisi beatus Thomas, & ideo dicit, Et tñ laborare nō cessat. Eccl̃s. iij. supple scire ueritatē dī. Dñe nescimus quo &c. Moraliter istruimur hic exēplo beati Thomae, ne uerecūdemur cōfiteri nostrā ignorātiā, & petere dubia ab illis qui sciunt. Quia ista superbia q̄ est in mūdo, suere cūda, de dubijs certificari, ne hō reputetur ignarus, multa mala facit. Verbigfā. Multi nesciūt se signare, & uerecundantur petere. Idē de Pater nŕ, Aue Maria, Credo in deū &c. Itē quot clerici q̄ erāt in formis sacramentorū, & q̄ dānatio? & ex uerecūdia nolūt petere &c. Itē quot notarij ignorātes, qui recipiūt cōtractū, & nesciūt clausulas &c. nihil ualebit instrumentū uel testamentū. Et iō sequuntur questōes & diuisiones. Itē quot male sūnt, quot falsē aduocationes ex ignorantia, & nolunt petere ab antiquis iuristis. Item quot mōtes sequuntur ex ignorantia medicorū, & nolunt petere, sed &c. Itē quot errores p̄dicant a religiosis uel clericis ex ignorantia, & nolūt petere, imo uerecundant sermōnes predicare alterius, sed uadūt ad concordantias. Ber. Veniāt, uel nō habeo sermonē. Itē quot ieiunia frāguntur & festa ex ignorantia, quia nō fuerūt in missā in dūica &c. Ideo dicit scriptura talibus, Ve q̄ sapientes estis in oculis uestris, sed non dei nec gentiū, & corā uobismetipsis prudētes. Esa. v. Ideo deponat talis uerecūdia damnata, tenendo consiliū Moysi dicentis, Interroga patrē tuū, & annūciabit tibi, maiores tuos, & dicēt tibi. Deut. xxx. ij. Dico tertio clara fidelitas. Fidelitas em̄ nō est obscura qñ in corde credit q̄ dicit ore, sicut Dauid dicit ps. cxv. & Paulus. ij. ad Corinth. iij. dicit, Scriptū est, Crediti, scilicet in corde, propter quod locut⁹ sum. & nos credim⁹, propter qđ

& loquimur. Istam habuit beatus Thomas super omnes alios apłos in isto casu. Postq̄ enim xps surrexit a mortuis, apparuit apłis, sed nō erat ibi beatus Thomas. Apłi autē gausi sunt uiso dño, habuerunt enim fidē resurrectionis in corde, sed nō legitur aliquid eos dixisse ore. Apłi autē dixerūt Thome quō uiderūt dñm. Qui dixit eis, Nisi uidero in manibus eius fixurā clauorū, & mittā digitū meū in locū clauorum, nō credā. lo. xx. Deinde post dies octo iterū apparuit eis Iesus, & Thomas erat cū eis, quibus salutatis dixit Thome, Infer digitū tuū &c. qui credidit in corde, & locutus est ore clamando dī. Dñs meus & deus meus. Dicunt Aug. & Greg. q̄ xps uoluit ut palando p̄baret, ut sequentes cōfirmaret. Non legitur qđ alij apłolorum post xpi resurrectionē ita cōfiterē fidē diuinitatis xpi, deus meus, & humanitatis, & dñs meus. Ideo dicit ex duodecim. Ratio est, xps enim uolens ostendere claritatē fidei apłorū dixit, Nonne. xij. hore sunt diei. lo. xj. Dies clara est xps. Duodecim hore clare huiusmodi diei sunt. xij. apłi. Inter quos beatus Thomas in hoc quia ore confessus est fidē, fuit clarior. Hoc patet autoritate ecclesie, que apłos nominādo in sacro canone ponit Thomā sexto loco dī. Petri, Pauli, Andree, Iacobi, Ioannis, Thome. ubi sexto loco ponit Thomas. Iacobus uero. vij. & Matheus decimo loco ponitur. Mō clarum est q̄ qñ dies habet. xij. horas, hora sexta diei clarior est, & fuit hora qñ xps dixit. Si quis ambulat in die, nō offendit, quia lucē huius mundi uidet. Ioā. x. Sic Thomas ambulauit in luce clare fidelitatis. Moraliter in hoc mūdo oportet habere clarā fidelitatē in corde credendo, & in ore loquendo, & fidē cōfitemdo, dicendo Credo in deū, mane & sero, cū probatione, sicut miles faciens regi homagium, talis uirtute fidei ad bonum finem uenit. Autoritas. Corde creditur ad iustitiam, ore autē cōfessio fit ad salutem. ad Rom. x. Tres uirtutes alie sunt de legenda siue de historia. Dico quarto &c. casti-

monia

monia gratiosa, fuit enim castissim⁹ tantū, q̄ loquendo uerbis impressit uoluntatē castitatis in cordibus audientū, quia uerba recipiunt sapore & proferent. Si proferēs superbus fuerit, uerba recipiunt sapore superbie. Si humilis, humilitatis, & sic de alijs. Dicatur quō post pentecostē apłi diuiserunt sibi mundum ad predicandū. Dicat historia quō bñs Thomas iuit ad Indiā, & dū iret fuit in quadā ciuitate, & audiuit preconē dī. q̄ oēs qui essent in ciuitate essent in cōuinctio de nuptijs filiē regis sub pena indignationis. O dixit beatus Thomas, Non possumus etiā esse ibi? & fuit in nuptijs, & sicut erat male indut⁹, cogitate q̄ fuit de ultimis. Iam scitis in nuptijs quot dissolutiones & excessus sūt. Quod uidēs beatus Thomas, per quandā fenestram respiciens celum contemlabatur, siue cōtemplando flebat. Quod uidens unus qui seruiebat de aqua, percussit eum alapa dicens, Iste proditor confundit regē, omnes letantur & gaudent, & ipseplorat. Subito beatus Thomas, ut tangit Aug. habuit reuelationē de punitione percutientis. Ad quem dicit beatus Thomas non ad uindictā, sed dixit ut diuina uirtus manifestaretur coram oibus, Anteq̄ surgemus, manus tua per os canis portabitur huc. Quod ita factum est, uel fuit &c. Ex isto miraculo rex uoluit ut benediceret sponsum & sponsam, qui adhuc erant uirgines, & benedixit eis dī. Dñe Iesu xpe amator castitatis & puritatis da benedictionē tuā super istos &c. Subito enim corda eorum fuerunt ita alterata, intantum q̄ fecerunt uotum uirginitatis. Ecce uirtus sue castimonie quid fecit. Et baptizauit eos, & fuerunt sancti, & multi fuerunt ibi conuersi. Ecce casti monia gratiosa de ipso trāsens ad alios. Ideo dicitur qui. Qui enim scribitur tribus literis, ita castitas cōseruatur cum tribus. In corde non desiderando illud &c. nec ore loquendo, nec corpore faciendo. De isto qui, autoritas. Qui diligit cordis munditiā, propter gratiam laborum habebit amicū regem. Prover.

xxij. Moraliter audiuit q̄ illi sponsi uirgines uenerunt ad matrimoniu. Videatis modo quomodo ueniunt, quia nisi perquisierint oīa lupanaria. David ps. xij. Corrupti sunt, & abominabiles facti sunt, non est qui faciat bonū, scilicet castitatis, non est usq; ad unū. f. de adulteris. Domicelle credo q̄ ueniunt uirgines, utinam non mentiar. Ideo perdunt gratiam dei in matrimonijs. Ideo xps, Sint lumbi uestri precincti, & lucerne ardentes. i. bona opera in manibus uestris. Luc. xij. Dico quinto &c. scilicet mīa copiosa, opere & uerbo predicando ut facerent elemosynas, quia tales nunquā sunt egentes. Dicatur quō qñ fuit in Indiā, rex uolebat fabricare palatium, tunc Thomas habuit occasionē, & dixit regi q̄ ipse erat magister &c. dicens q̄ faceret fundamenta que non possent dirui, nec parietes, & q̄ palatium esset inexpugnabile, & nō mentiebatur, quia loquebatur spūaliter. Fundamenta sunt articuli fidei. Fundamentū aliud nemo potest ponere preter id quod positū est, quod est xps Iesus. Glo. i. fides Iesu. j. ad Cor. iij. Parietes sunt uirtutes. Fenestre sunt contemplationes. Testum est charitas. Rex autem erat totus carnalis, & nō intelligebat. Et q̄ erat recessurus a regno, tradidit magnas pecunias beato Thomae, & dedit sibi unum scutiferum ut custodiret pecunias &c. Thomas autē intra se dixit, Oportet primo me conuētere istū &c. & ita fecit. Deinde obtenta litera a rege, q̄ in toto regno & ciuitate fieret illud qđ Thomas preciperet. Tūc beatus Thomas incepit predicare xpm, & edificare ecclesias de illis pecunijs, intantum q̄ acquisiuit xpo magnā multitudinem gentium. Cum autē rex rediret, obuiantibus sibi suis de regno, quesit de palatio &c. Responderunt, De quo palatio? nihil est. Rex uero reputauit se deceptū. Ideo cepit & incarcerationi beati Thomae. Dicatur de resurrectione fratris regis &c. Ecce de sua mīa copiosa. Ideo dicitur, Qui dicitur. i. famosē nōiatur, quia persone misericordes fa-

moſe noſantur. Autoritas. Dicit xps de Magdalena que fuit miſericors, In toto mūdo dicitur. noſabit q̄ hec fecit i me moriam eius. Moraliter credo q̄ nullus ueſtrū eſt, quin in celo uellet habere palatū, & non curatis edificare, ſed edificatis hic palatia, domos, cameras, que deſtinentur in breui. Edificate ergo in celo unam cellā, fundat em̄ eleemoſynis. Si magnas eleemoſynas facitis, magnā domū habebitis, ſinautē remittet uos ad hoſpitale miſerorū. ſad infernū. Iō auſeſtis uos ut habeatis domum ubi ſemper habetis ſtare. Dicunt uiatores, q̄ una mala nox leuiter tranſit, ſed ſemper ſtare &c. Auſa. Ideo ap̄s. ij. Cor. v. Scim⁹ quoniam ſi terreſtris domus noſtra huius habitationis diſſoluat, q̄ edificationē a deo habemus domū non manuſactā, ſed eternā in celis. Dico ſexto &c. Patientia uirtuoſa eſt quando pro xpo homo eſt paratus ſuſtinere patienter iniurias yboſas, uel etiam in operibus. ſ. mori pro xpo. Ideo xps, Trademini a parentibus, & fratrib⁹, & cognatis, & amicis, & morte afficient ex uobis, & eritis odio omnibus hominibus propter nomē meū &c. In patientia ueſtra poſſidebitis animas ueſtras. Luc. xxj. Dicaſ ei⁹ martyriū, quod fuit in ultimo Indiarū, ubi adorabāt Solē tanquā deum, quia nō uidebāt pulchriorē creaturā. Beatus autē Thomas incepit predicare cōtra iſtum errorē. De hoc uide in ſermone Symonis & Iude. Dicatur quō uolebant q̄ diſcalciatus iret ſuper lamas ferreas ignitas. Et ſignās ſe ſigno crucis, fons erupit, & eas extinxit. Secundo fuit poſitus in furno ferro ignito, i quo ſtetit per diem orādo ac ſi eſſet in prato. Tunc dixit quidā incantator, Deus ſuus cōſeruat eū, ſed faciam⁹ q̄ faciat aliqd contra dominum ſeu deū ſuum, & dimittet eū. Tunc duxerunt eū ad templū ſolis ut adoraret per uim, tunc non fuiſſet p̄ctm ſi uadoraret, q̄ p̄ctm iō p̄ctm q̄ uoluntarium. Et dixit, Ego adoro nō ſolē, ſed deū, non creaturā, ſed creatorem. Et precepit demoni ut egrederetur de idolo, & comminueret, & ita factum eſt.

Quod uidentes pontifices tēpli, & ſacerdotes, lanceis interfecerunt eū &c. Ideo dicitur Didymus. i. deo dubius, uel geminus, id eſt, duplicatus. Angeli em̄ ſunt ſimplices. Nos autē ſumus gemini, quia habemus ſpiritu ut angeli, & carnem ut animalia. Spiritus quidem prōptus eſt. ſ. ad patiēdū, caro autē infirma. Mar. xxvj. uel dubius, quia caro dubitat mori. Moraliter ſi tantum deo cōſtitit paradīſus, & apoſtoliſ amicis dei, quid faciemus nos, quo precio ememus? Simus penitentes, ut ad ſuam perueniam⁹ ſocietatem. Amen.

In uigilia natiuitatis Chriſti,
Sermo.

EXpectabo deum ſaluatorem meum. Michæ. vij. Hodie uirgo Maria expectabat natiuitatem fili⁹ dei, quia licet uirgo ſemper expectaret deum, & in nullo alio ſperaret, ſingulariter tamen modo in partu expectabat uidere quatuor de filio ſuo, ſcilicet,

Primo natiuitatem gudioſam.
Secundo maiestatem uirtuoſam.
Tertio dignitatem copioſam.
Quarto poteſtatem glorioſam.

Et qui ſubtiliter uellet predicare eſſet nimis longus. Iſta quatuor notantur in themate, in quo ſunt quatuor diſtinctiones, Primum in prima. Secundum in ſecunda, &c. Dico primo &c. ſ. natiuitatē gudioſam, & magis modo quā in alio tpe. Ratio, quia inuenimus q̄ uirgo Maria cōcepit filiū dei die. xxv. Martij, eadem ſ. die qua Adā fuit formatus de terra uirgine, & p̄ſe deo. Virgo dieiſ perſona que nunquā ſenſit corruptionem, nec in corde deſiderādo, nec in ore loquendo, nec in corpore operando actum illum. Talis erat tunc mater Ade. ſ. terra, quia quando Adam fuit formatus, adhuc in terra nullum p̄ctm fuerat cōmiſſum. Tali die uoluit xps in utero matris formari opere ſpūſſancti. Prim⁹ homo de terra terre nus. Secundus homo de celo celeſtus. i. Cor. xv. Nota, Adā dicitur hic prim⁹ hō, uerum

uerum eſt, ſed quod xps fuerit ſecundus quō eſt uerū, cū tot fuerint homines in mundo? Reſpōdeo, q̄ Adā fuit primus. Xps uero ſecūduſ, quia ambo fuerūt p̄cipiū unius generationis. ſ. Adā fuit p̄cipiū de generatione carnali. Xps uero de generatione ſpūali. Ideo dicebat xps xpianis, Oēs uos fratres eſtis, & patrē nolite uocare uobis ſuper terrā. Vnus eſt enim pater ueſter qui i celis eſt. Matt. xxij. itē, Secūduſ hō de celo celeſtis. Ex iſta autoritate aliq̄ heretici dixerūt q̄ xps habuit corpus celeſte, quod falſum eſt. Sed uirgo diciſ celū. Celum celi domino. ſ. ad habitandū. Et nunquid uterus uirginalis fuit habitatio dei? Imo. Ambroſius, O uēter capaci⁹ celo, quia quem celi capere nō poterāt, tuo gremio cōtulifti. Si ergo uolum⁹ cōputare meſes a. xxv. die Martij, erūt nouē meſes lunarū. ſ. xxx. dieſ cōpleti. Sciens autē uirgo ſecūduſ cōmune curſum q̄ mulieres portāt nouem meſibus proles, ipſa cū Joſeph cōputabat meſes. Ideo uirgo Maria hodie expectabat illam gaudiolam natiuitatem uidere. Et ſicut mulieres que ſunt iuxta partum parant ſibi neceſſaria. Ita uirgo Maria, & expectabat cū magno gaudio, & poterat dicere, Expectas expectaui domini, & intendit mihi. ps. xxxix. Nota expectans. ſ. deū, ſemper expectaui, modo maxime, & intendit mihi. i. accenſum deſiderium accendit intente, formalis eſt quando ignitū plus ignitur. Sic deſideriū incenſum uirginis, plus incēdebatur hodie. Xps autē recipit ſex dies de decimo meſe, & fuit cōpleta, p̄phetia q̄ de hoc dicit, In uentre matris figuratus ſum caſtro decem meſium tēpore. Sap. vij. Moraliter quicquid xps fecit in ſua benedictione, non ſine magna ratioe fecit. Voluit enim in utero nouem meſes ſtare, ad innuēdum fruētū. ſ. reparatio nis nouem ordinum angelorum, q̄ ſunt in celo, de quibus mali angeli ceciderūt ex peccato &c. Item recepit ſex uel ſeptē dies de decimo meſe, innuens ex ſua in carnatione ſex uel ſeptem ſtatus ſanctorum in celo. ſ. patriarcharū, apoſolorū,

martyrum, confeſſorum, & doctorū, & uirginum. Item quia in hoc mūdo mere mur decem preceptis, & ſeptem operibus miſericordie, quia ſepelire mortuos parum eſt. De preceptis dicit xps, Si uis ad uitam ingredi, ſerua mandata. Matt. xix. De operibus autē dicit xps i iudicio, Venite benediſti patris mei &c. Matth. xxv. Multa alia opera allegabit, tñ nō dicet, Si fuiſti ſciēs, potens, diues, generoſus &c. Dico ſecundo &c. ſ. maiestātē uirtuoſam. Expectabat enim filiū dei & ſuū ſine homine patrē. Iſtud deſiderium ſundatur ſic. Nam inueniſ in ſcriptura, q̄ ex quo deus pater promiſit filiū ſuū mittere pro mundi redēptiōe, ſancti patres ardentē ipſum deſiderabāt. Primū Abraā, cui ſpecialiter fuit promiſſus. De quo dicit xps, Abraā pater ueſter exultauit ut uideret diē meū, uidit, & gauſus eſt. Io. viij. Quāto magis ſi ipſum uidiſſet in propria perſona. Secundo Moyſes, qui. xl. diebus fuit cum eo locutus in monte Si nai, & non uidēs eum dixit, Si inueni gratiā in conſpectu tuo, oſtende mihi faciē tuā, ut ſciam te, & inueniā gratiam ante oculos tuos. Exo. xxxij. Et non uidit eū. Tertio David, qui de hoc fecit unū pſalmum dicens, Quemadmodum deſiderat ceruus ad fontes aquarum &c. ps. xlj. Quarto Salomon dicit deo, Quis mihi det te fratrem meum ſugentem ubera matris mee, ut inueniam te ſolum foris, & deoſculer? Cant. viij. Quinto Eſaiās dicit, Utinam diſrumperes celos, & deſcenderes. Eſai. lxij. Sexto Thob. di. Beatus ero ſi fuerint reliquie ſeminis mei, ad uidendum claritatem Hieruſalē. Thob. xij. Septimo omnes alij ſancti ſecundum Ambro. clamādo dicebāt, Quando ueniet? quando naſcetur? quādo apparebit? putasne hic me inueniet illa natiuitas? O ſi oculi mei uideant per quem oculi cordis reuelabuntur. O ſi oculi mei uideant in ſcripturis promiſſum. Ad oſtendendum iſtas ſeptem deſiderationes cantamus ſeptem, O, ante Chriſti natiuitatem. Fiat ergo ratio. Si illi ſancti patres ita ardentē eum uidere deſidera-

bant in hoc mundo, quid dicemus de uirgine Maria, que enim habebat in utero? De siderabat uidere ista facie, que dat gloriam angelis & beatis, os euangelizans nouam legem, manus que celum & terram creauerunt. Neque mirum si desiderabat uidere ista maiestate, & poterat dicere, Expecta bo dūm, qui abscondit faciem suam a domo iacob, & prestolabor eum. Esa. viij. Nota, abscondit faciem &c. antiquis patribus ipsi sum desiderantibus uidere, qui mortui sunt ante &c. Moraliter hic. Si uero Maria & Ioseph & sancti patres ita ardent desiderabant uidere in hoc mundo puerum paruum, passibilem, & mortalem, cum quanto desiderio nos debemus ipsum desiderare, ut eum possumus uidere in gloria magni, impassibilis, & immortalis? Si ardentessimus, statim uellemus esse cum eo. Sed malum signum est, quia coacti eximus de hoc mundo, ut captus de carcere, ad audiendum sententiam, quando sentit se culpabilem. Innocens tamen libenter uenit ad iudicium coram iudice. Io. Dauid, Domine deus uirtutum conuertere nos, & ostende faciem tuam, & salui erimus. ps. lxxix. Nota, conuertere nos. ad bonam uitam, quia alius melius esset anime in iudicio uidere. c. milia demonum, quam faciem Christi irati. Apo. vj. Tunc dicet montibus & petris, Cadite super nos, & abscondite nos a facie sedentis super thronum, & ab ira agni, quoniam uenit dies magnus ire ipsorum. Ideo dicit, Conuertere nos. scilicet cooperando taliter, quod qui est superbus, proposus &c. conuertatur & fiat humilis, & sic de alijs, & tunc letet & cum gaudio uidebit faciem Christi in iudicio. Iste uersus, Domine deus &c. ter replicatur in prefatio, quia tres sunt status ecclesie. religiosorum, clericorum, & laicorum, qui omnes debent conuersionem ad bonum desiderare. Dico tertio &c. dignitatem copiosam. Fundatur sic per rationem theologalem. Quando personis datur aliqua gratia, non contentantur de gratie inchoatione in ipsis, sed ad perfectionem anhelant paulatim augmentando, quia nemo repente fit summus, ideo disponunt se preparare, ut in

eis gratia perficiatur. Auto. Non quod iam acceperim, aut iam perfectus sum, sequor autem si quo modo comprehendam. ad Phil. iij. Io. ad Heb. vj. Inter mittentes inchoationis Christi sermonem ad perfectionem eius feramur. Istam regulam seruauit uirgo Maria, in qua deus inceptum maiorem gratiam quam unquam fecerit alicui, quod scilicet esset mater dei, non regis seu Imperatoris, quam alijs mulieribus hoc etiam concessum est. Sed dicitur sine uirginitatis detrimento. Non ex uirili semine, sed mystico spiramine, uerbum dei factum est caro, fructusque uentris floruit, canit ecclesia. Virgo autem non contenta de gratie inchoatione, nec de eius continuatione, ipsum nouem mensibus in utero portando, sed affectabat uidere perfectionem. Ideo Dauid in persona uirginis dicebat, Expectabam eum qui saluum me fecit a pusillanimitate spiritus. scilicet in concipiendo, in qua alie mulieres habent spiritum pusillanimum ex timore & miseria. Sed uirgo Maria habuit spiritum magnanimum reuelatum plusquam alicui mulieri, & tempestate. scilicet tedio portandi aquam sitis salua. Moraliter nunquid reputatur ad magnanimitatem & dignitatem uirginis Marie quod sit mater dei & uirgo? Ita etiam & nos omnes potestis esse, si uultis, & angelos nunciare filii dei portabitis, & uirgines parietis. Declaretur. Angelus nunciatus & Gabriel est predicator. Auto. Labia sacerdotis, quia predicator debet esse sacerdos, custodiunt scientiam, & legem requirunt de ore eius, quia angelus domini exercituum est. Malac. ij. Et mittitur a deo. Et quomodo predicabunt nisi mittantur? ad Ro. x. Saluat uos primo dicendo, Aue Maria. Deinde uenit parlamentum predicationis, & quando uos consentitis, proponendo corrigere & emendare uitam, & ordinare in melius, tunc anima uestra est grauida, & uirgo, quia sine corruptione concepit. Auto. A facie tua domine concipimus, & quasi parturimus, & peperimus spiritum salutaris. Esa. xxvj. Et portatur iste partus quamdiu durat bonum propositum, quando autem excutitur opere,

operetur, tunc parit. Istum partum debet expectare quilibet nostrum. Patet ergo quoniam quilibet potest dici mater dei isto modo, non per equiparentiam. Auto. Dicatur breuiter historia. Cum Christus predicasset, uirgo Maria cum aliquibus consanguineis suis uenit ad domum ubi Christus predicabat, & pregentium multitudine non potuit intrare. Et unus uolens Christum perturbare, dixit, Ecce mater tua, & fratres tui foris sunt, querentes te. Qui respondens dixit, Mater mea & fratres mei, hi sunt qui uerbum dei audiunt & faciunt. Lu. viij. & Mat. xij. Dixi quarto &c. scilicet potestate gloriosam. Fundat sic. Oia miracula que in hoc mundo fiunt sunt a potestate dei, & in gloriam suam, quia nullus scilicet propria autoritate seu potestate potest facere miracula, nisi instrumentaliter, & ad dei gloriam. Propter futuram resurrectionem Lazarum miraculose dixit Christus, Infirmitas hec non est ad mortem, sed tanquam terminum ad quem, sed bene per quem, quia per illam erat uenturus, sed pro gloria dei, ut glorificetur filius dei per eam. Io. xj. In partu uirginis enim multa miracula debebant contingere in gloriam dei. Dicatur primum de claritate noctis, secundum de apparitione angelorum ad pastores, tertium de cantu ipsorum, de gloria in excelsis deo, quartum de adoratione bouis & asini. Ideo Esa. ix. Paruulus natus est nobis, & filius datus est nobis. Nota de miraculis propter miraculorum naturam. Hec ergo sciens uirgo Maria, uehementer expectabat singula uidere, & poterat dicere, Veniat qui mittendus est, & ipse erit expectatio gentium. Genes. xij. Moraliter ista quinque miracula debemus nos expectare, que uentura sunt in partu corporis, quando per mortem parit bonum spiritum, quia alias nisi sit bonus spiritus non fiunt ista miracula. Primo enim in partu bonorum, quando anima exit de corpore per mortem, nox presentis uite, que nox dicitur respectu glorie, clarescit, & anima dicit, Nox precessit, dies autem appropinquabit. ad Ro. xij. Secundo quando angeli

mittuntur ad eam. Anima enim bona quando egreditur de corpore, non inuenit se solam, sed associatam angelis bonis, mala autem malis angelis associatur. Tertio angeli cantando ducunt eam ad gloriam, ut ipsona ducitur ad ecclesiam. Factum est ut moreretur mendicis, & portaretur ab angelis in sinum Abrahe. Luce. xvj. Quarto, quia bestie scilicet infernales in aere existentes faciunt reuerentiam in transitu fugientes. Quinto de letitia & gaudio, quod fit in plateis uel ordinibus angelorum, quia gaudium est in celis angelis dei super unum peccatorem penitentiam agente. Luce. xv. Multo maius est eis gaudium de sancto penitentiam complete. Videtur ergo uobis si ille paratus debet ardentius desiderari, quem admodum domicella expectat & desiderat gloriam nuptiarum, que nihil est respectu illius glorie & honoris, Ideo dicit de his omnibus Dauid, Hec, supple miracula, recoratus sum, & effudi in me animam meam. Ecce partus. Quoniam transibo in locum tabernaculi admirari usque ad domum dei. ps. xlij.

Sermonem secundum uigilie nativitatis Christi, quere in parte hyemali de tempore.

De sancto Stephano protomartyre.

Sermo.

Disputantes cum Stephanano, & non poterant resistere sapientie & spiritui qui loquebatur. Act. vj. Inter omnes alias promissiones magnas & mirabiles quas Christus fecit apostolis & discipulis, singularis fuit illa. Ego dabo uobis os & sapientiam, cui non poterunt resistere, & contradicere omnes aduersarii uestri. Luc. xxj. Nota, Ego dabo uobis eloquentiam ad loquendum, predicandum, & disputandum, & dabo uobis sapientiam, scilicet per infusionem. Ratio huius promissionis fuit, quia uolebat eos mittere per mundum ad predicandum, ideo tunc necessaria ista promissio, maxime si uultis cogitare defectus apostolorum Christi & discipulorum

discipulorum, quia erant rudes piscatores, & sine eloquentia. Iam scitis quod per malam locutionem homo perdit ius suum. Deficiebant autem in scientia intellectuali, quia nunquam studuerant Logicam, philosophiam, theologiam &c. & habebant disputare etiam contra principia philosophie cum magnis philosophis. Dabo vobis os, id est eloquentiam in ore coram regibus, principibus, & philosophis, ne rationibus vestris & argumentis possint resistere, & possitis argumenta sophistica philosophorum intelligere. Ista promissio in omnibus apostolis & discipulis fuit completa. Sed singulariter ostendit thema fuisse completum in beato Stephano, cum dicitur, Disputantes cum Stephano &c. Patet thema. Secundum verba thematis notavi in beato Stephano duo singularia, scilicet

Primo ex parte Iudeorum bellum multum rigorosum, ibi, disputantes cum Stephano.

Secundo ex parte Christi uictoria miraculosam, ibi, & non poterant resistere sapientie & spiritui qui loquebatur. Dico primo quod secundum verba thematis ostenditur in beato Stephano bellum multum rigorosum, quia de fide catholica de materia tam alta & subtili, & tot erant argumenta contra unum respondentem, sicut plures essent rigorosum & periculosum alicui militi habenti plures contra eum preliantes, diuersis generibus armorum loriceis, rigorosius & periculosius est prelium, ubi de fide catholica cum inimicis fidei disputatur, & unus solus contra multos cum tot argumentis, rationibus, deductionibus, & persuasionibus, que sunt lancee, gladij &c. Ita fuit de bello sancti Stephani, quia ipse solus inuenit se in campo, & uenerunt ad eum magistri, & Arabes, & rabini de quinque; synagogis siue studiis generalibus, disputantes contra eum. Dicit textus, Surrexerunt autem quidam de synagoga, que appellabatur Libertinorum, & Cyrenensium, & Alexandrinorum, & eorum qui erant a Cilicia & Asia disputantes cum Stephano. Act. vi. Synagoga autem idem est quod congregatio doctorum, rabinarum &c. Questio est hic. Certum est tunc temporis, quando iste

synagoge insurrexerunt contra beatum Stephanum, quod apostoli Christi & discipuli erant in Hierusalem, quare ergo surrexerunt contra Stephanum, & non contra Petrum, & Ioannem, vel Iacobum? &c. Potestis cogitare quod aliquid singularis gratie & uirtutis erat in predicatione beati Stephani in conuersione gentes plusquam in alijs. Hoc dicit textus, Stephanus plenus gratia & fortitudine, faciebat prodigia & signa magna in populo. Act. vi. Nota, plenus gratia. scilicet illa de qua David, Diffusa est gratia in labijs tuis, propterea benedixit deus in eternum. ps. xliij. Secundo erat plenus fortitudine. Legitur Act. vi. & vij. ca. quod in primitiua ecclesia multi homines & mulieres conuertebantur, & uolebant stare in societate apostolorum, tantum quod inter mulieres erat dissensio, propter quod apostoli proposuerunt eis in rectorem unum hominem sanctum, castum, & forte, iste fuit beatus Stephanus, ita fuit fortis quod nulla occasio peccauit, & rexit eas laudabiliter. Ecce fortitudo, quia unus homo satis habet facere quod gubernet uxorem & filias, & beatus Stephanus regebat tot, de quo regimine apostoli excusauerunt se ratione predicationis. & cum toto hoc beatus Stephanus non dimittebat predicationem. Item faciebat prodigia, id est procul a digito, que nullo posse creature possunt fieri, ut suscitare mortuos, illuminare cecos, & sic de alijs, que per naturam non possunt fieri. Item faciebat signa, sicut sunt illa que possunt fieri per naturam, sed non illo modo. Verbi gratia. De febre curatur homo naturaliter. Sed non conuertebatur, propter quod quinque; synagoge Iudeorum surrexerunt contra beatum Stephanum. Ecce bellum rigorosum, quia disputantes cum Stephano. Dico secundo quod in uerbis thematis notatur in beato Stephano non ex parte lesu Christi uictoria miraculosa, cum dicitur, Non poterant resistere sapientie & spiritui qui loquebatur. Ita erat armatus beatus Stephanus, quod nec sagitte argumentorum, nec gladij rationum, nec baliste persuasionum, nec lancee deductionum, ipsum potuerunt uulnerare. Verbi gratia.

gratia. Surrexit contra eum synagoga Libertinorum. Primo contra beatum Stephanum, cum predicaret de materia aduentus Christi, dicens quod iam Messias, in lege promissus uenerat, dicens quod erat cecus qui non uidebat clare, maxime cum patriarcha Iacob de hoc dedisset signum dicens, Non auferetur sceptrum de Iuda, nec dux de femore eius, donec ueniat qui mittendus est, & ipse erit expectatio gentium. Gen. xlix. Modo dicebat ipse, iam uidetis quod sceptrum perditum est, quia Herodes alienigena regnat, ideo non oportet Messiam expectare, licet multi deceptores ueniant post eum dicendo se Messiam esse. Item de lxx. hebdomadibus annorum. Dan. ix. que sunt. cccc. x. anni, & iam sunt completi. Contra hoc synagoga Libertinorum, uolens confundere beatum Stephanum, coram tota multitudine surrexit dicens, Et nunc quid dicit Esaias, Egredietur uirga de radice Iesse? Nonne ista debet esse mater Messie? Respondit beatus Stephanus, Immo. Esaias de radice eius ascendet. scilicet Messias filius dei? Immo. Et nunc quid ibi ponit signa de Messia aduentu dicens, Habitat lupus cum agno, & pardus cum hodo accubabit. Vitulus, & leo, & ouis simul morabuntur, & puer paruulus minabit eos. Esai. xi. Cum ergo ista signa non sint completa, quia lupus non habitat cum agno, imo deuorat, nec pardus cum hodo, ergo Stephane renoua quod dixisti. Ecce uictoria. Respondit b. Stephanus dulciter, Signum prophetie uerum est, & iam completum est, nec intelligendum est quod loquatur de illis bestiis, quia ille naturaliter possent domari, sed prophetia loquitur singulariter de hominibus per bestias figuratis. Sicut locutus fuit Iacob dicens, Catulus leonis Iuda, Iaschar asinus fortis. Nephthaliim certus emissus. Benjamin lupus rapax. Gen. xlix. Ex ergo nostra Mosaiica uocat bestias secundum proprietates & condiciones quas habituri erant bestiales. Non enim intellegebat Iacob quod Iuda esset leo, nisi secundum proprietates, quia sicut leo dominatur bestiis, ita Iuda & Dauid ex illa tribu

debat dominari. Ideo Esaias dans illa signa, de hominibus loquebatur. Lupus enim rapax fuit Mattheus, ut dicit Beda, propter uilras &c. Agnus purus & simplex fuit Ioannes euangelista, qui simul habebat, Pardus diuersorum colorum fuit Nicodemus phariseus. Hodus Petrus apostolus, qui simul habebat. Vitulus enim de quo fiebat principale sacrificium signat corpus Christi, Ovis simplex etiam Christi. Leo potentissimus significat diuinitatem. Et puer paruulus. scilicet Christus nouiter natus minabit eos. Et caro, & anima, & diuinitas tria hec simul erant in Christo. Et quod Esaias loqueretur de hominibus patet ibidem, quia sequitur in textu, Non nocebunt, & non occident in uniuerso more meo, quia repleta est terra scientia domini, sicut aque maris orientis. Esai. xi. Clarum est quod loquitur de bestiis, que significant exemplum de hominibus bestiales conditiones habentibus. Et non poterant resistere &c. Ecce uictoria rigorosa de tam rigoroso bello. Secundo surrexit contra eum synagoga Cyrenensium, predicante de materia diuinitatis Christi, & humanitatis, quia sicut deus qui uoluit dare legem Iudeis, assumpsit formam ignis, ut patet Exo. xix. & xx. Et uocabatur ignis. Aut. Dominus deus tuus ignis consumens est, dixit Moyses populo. Deuter. iij. Sic qui uoluit dare legem nouam euangelicam, & gratie, assumpsit formam humanam. Vtra est nobilior & melior forma, ignis an humanitatis? clarum est quod humanitatis, ideo nunquam dimittet istam formam. Et iam dimisit formam ignis, quia est irrationalis. Item nisi esset deus, non posset saluare aliquem, nec etiam se ipsum, quia sicut lucerna sine lumine non potest illuminare, nec etiam humanitas sine diuinitate. Tunc illi contra, Vos predicatis errores. Et nunc quid legis psalterium? & in psalmo. lxxx. dicitur, Audi popule meus, & contestabor tibi. protestabor tibi Israel si audieris me, non erit in te deus recens, neque adorabis deum alienum. Cum ergo ille uerter Iesum sit deus recens, quia de matre, ubi habuit initium, natus, igitur &c. Respondit Stephanus, Christus Iesus non est re

est recens, sed eternus, sed est homo recens. Sicut de filio regis. xxx. annorum, qui sit nouiter miles, est nouus miles, sed non est nouus filius regis. Ita dominus noster Iesus Christus est eternus filius dei secundum diuinitatem. Sed in aula uteri uir ginalis factus est nouus miles, recipiens habitum humanitatis, ut posset bellare. Et sic licet fuerit homo recens, non tamen fuit deus recens, nec alienus. Hoc patet cum in eodem possequitur, Ego sum dominus deus tuus, qui eduxi te de terra Egypti, dilata os tuum, & implebo illud. Deus enim in Hebraico ore stricte nominatur. scilicet & etiam in Latino deus, sed dilata os tuum & implebo illud. In Hebraico dicendo Adā. i. homo, in Latino dicendo homo, uult dicere quod ero deus & homo, & uicti recesserunt. Populus autem gaudebat, quia non poterat resistere sapientie & spiritui &c. Tertio cum semel predicaret de trinitate, dicens quod licet sit unus deus solus, tamen ille est tres persone, pater generans, filius genitus, & spiritus sanctus spirans. Exemplificatio in sole uno, in quo est pater generans. scilicet substantia, & que generat pater potest dici, & filius genitus. scilicet radius, & spiritus sanctus spirans. scilicet calor. Ita deus de sua substantia generat radium, quem filium dicimus, quem misit in hunc mundum, & non recedit ab eo, sicut nec radius a sole, & charitas spirata a patre & filio spiritus dicitur. Dicebat beatus Stephanus, Non intelligatis quod tres persone sint ut tres reges uel gigantes, quia non sic sumitur persone, sed sicut dixi. Iohannes dixit psalmi. In sole posuit tabernaculum suum. i. similitudinem suam. Tunc surrexit contra eum synagoga Alexandrinorum dicens, Et nunquid dicitur? Audi Israel. Dominus deus tuus deus unus est. Deuteronomio. iiiij. Et uos ponitis tres deos, reuocate &c. Respondit beatus Stephanus. Verum est quod deus non est nisi unus in sua essentia, sed ille deus unus est, tres persone, & hoc non est contra Moysen in autoritate allegata per uos, immo Moyses in dicta autoritate ponit tres personas secrete, quod ponit ibi tria uocabula, uolens noscere deum dicit, Audi Israel, dominus deus. Dominus enim est nomen potentie, ecce persona patris, cui attribuit po-

tentia. Secundo dicit deus, quod est nomen sapientie, ecce persona filii, cui appropriatur sapientia. Tertio dicit, tuus, quod est nomen clementie & bonitatis, quod spiritus sancto attribuitur. Et nunquid in principio biblie habetis, In principio creauit eum, in plurali, ubi accipitur pluralitas personarum, Et non poterat resistere sapientie & spiritui qui loquebatur. Quarto cum semel predicaret de sacramento altaris, dicens quod ante uerba illa est panis, sed dictis uerbis a christo ordinatis a sacerdote, statim substantia panis conuertitur in corpus christi, & continetur intra illam cortinam albam, & adoratur. Quod admodum rex quilibet missam, est inter cortinas & milites, licet non uideant regem, inclinant contra cortinas. Ratione quare deus instituit istud sacramentum fuit, quia sicut diabolus per fructum introduxit totum malum in mundo, & damnationem, ita deus sapientior diabolo uoluit per fructum afferre omnem bonum mundo & saluationem, de quo dicitur uirgini Marie, Benedictus fructus uteris tui. Iohannes dixit christus, Hic est panis qui de celo descendit, qui manducat hunc panem uiuet in eternum. Iohannes. vi. Populus autem hoc clare uidens & intelligens conuertebatur. Tunc surrexit contra eum synagoga Cilicia norum cum furia, dicens, Vos predicatis stultitias, quia panis non est adorandus. Nunquid dixit deus, Dominum deum tuum adorabis & ille soli seruias? Deuteronomio. vi. Iohannes reuocate quod dixistis, quia panis non debet adorari. Respondit beatus Stephanus dicens, Verum est quod adoratione latrice solus deus adorandus est, iohannes deus adoratur in hostia consecrata, quem admodum adorabatur a Moyse, & Aaron, & alijs in arca. Non enim adorabant lignum, nec aurum, uel figuram, quia fuissent idolatre. sed adorabant deum, quia tunc in figura arce uoluit adorari. Ratio, quia sicut deus uitam gratie hic, & glorie in futuro. Ideo sicut tunc non reputabatur inconueniens adorare deum, nec modo debet reputari inconueniens adorando deum in hostia. Illi autem confusi recedebant, quia non poterat resistere sapientie. Quinto cum semel predicabat quod lex Moysi cessabat, & erat dimittenda quantum ad iudicia

iudicialia & ceremonialia, non autem quantum ad moralia. scilicet precepta, quia licet esset bona pro illo tempore, non tamen pro isto, quia est bonum & melius, quemadmodum in formatione hominis. Genesim. ij. Formauit deus hominem de limo terre, & inspirauit in faciem eius spiraculum uite &c. Bonum fuit corpus formatum, sed melius fuit anima inspirata, optimum autem fuit quando homo fuit perfectus in corpore, anima, & uita. Ita lex Moysi de limo terre, quia tota est terrena in promissionibus, nihil celeste promittit. Bonum erat ut corpus sed melior est anima, quia est spiritualis, ita melior est lex euangelica, tota spiritualis & perfecta, que non promittit temporalia, immo dicit quod despiciantur, & promittit celestia, gloriam & beatitudinem. Bonus est puer, sed melior est uir magnus, fortis, & discretus. Sed deus qui fecit puerum, fecit ipsum magnum etiam &c. Ita de lege ueteri puerorum, & noua uirorum &c. Surrexerunt de synagoga Assanorum dicentes contra, Et nunquid dicit David, Fidelia omnia mandata eius, confirmata in seculum seculi, facta in ueritate & equitate. psalmi. cx. Respondit beatus Stephanus, Immo ista autoritas declarat quod lex Moysi debeat durare in seculum seculi. Primum seculum fuit ex quo fuerunt in terra promissionis post exitum de Egypto, & durauit usque ad transmigrationem. Secundum seculum fuit a transmigratione usque ad christum Messiam. De hoc David, Redemptionem misit dominus populo suo, mandauit in eternum testamentum suum. Et non poterant eum superare. Tunc uenerunt ad magistrum, & accusauerunt eum coram iudicibus etiam obstinatis, & habuerunt tres falsos testes, accusantes eum de blasphemia in deum, in Moysen, & in legem. Beatus Stephanus excusans se, facta est facies eius ut angeli, & illi stridebant dentibus in eum. Videns beatus Stephanus quod nec eius excusatio, nec predicatio proficiebat, incepit eos redarguere &c. Narra breuiter eius martyrium. De sancto Ioanne euangelista. Sermo.

Rat uir magnus apud dominum suum, & honoratus. iij. Regum. Pro declaratione huius biblicae & introductione materie predicande, recorder de quadam historia que habetur Hester. vii. de qua recipiamus fundamentum mei sermonis. Ille magnus rex & imperator Assuerus fecit semel quod stionem cuidam subtili consiliario suo, querens ab eo consilium dicens, Quid debet fieri uiro quem rex honorare desiderat? Cogitans modicum ille, post respondit, Homo quem rex honorare uult, debet indui uestibus regijs, & imponi super eum qui de sella regis est, & accipere regium diademata super caput suum, & primus de regis principibus teneat equum eius, & per plateas ciuitatis uadens clamet, & dicat, Sic honorabitur, quemcumque uoluerit rex honorare. Hester. vii. Omnia ista debent fieri. Ista quinque homini quem rex uult honorare. Dominus Iesus rex potentissimus omnia ista quinque magnifice coepit in beato Ioanne euangelista, ideo de eo proposui uobis thema dicens, Erat uir magnus apud dominum suum, & honoratus. Ex his quinque patet thema. Modum uideamus de quolibet unum modicum. Quantum ad primum dicit, Homo quem rex uult honorare debet indui uestibus regijs. Dico quod beatus Ioannes fuit induitus uestibus regaliis. de eodem panno cum christo. Ecce quoniam humanitas, qua christus indutus est in utero uirginis, dicitur uestis. Ratio, quia sicut uestis cooperit corpus uero uideatur, ita dicit scriptura, Qui cum in forma dei esset, semetipsum exinaniuit, formam serui accipiens, in similitudinem hominum factus, & habitu inuentus ut homo. ad Philippi. ij. Dico quod de eodem panno. scilicet de eadem carne inductus fuit beatus Ioannes. Unde cogitate, ac si de eadem pecia panni preciosi. scilicet scarlata indueretur rex & miles. Rex de uno capite, & miles de alio. Ita fuit de rege Christo, & milite Ioanne. Pecia preciosa panni habuit beatus Anna, quod ut pecia panni habuit dno capite. i. duas filias. Prima tanquam caput principale fuit & Ma-

go Maria, ultima Maria Salome. De primo capite, f. uirgine Maria fuit indutus xps. De ultimo capite fuit indutus beatus Ioannes euangelista. Ecce quod habuit primum honorē, qd fuit frater Iesu xpi p singularē filiationem yginis Marie. Quia xps rex in die ueneris sancta fuit in plio, equitās sup equū crucis, dixit ygini matri sue de Ioanne, Mulier, ecce filius tuus, nō solū nepos, sed filius spiritualis. Et Ioan. dixit, Ecce mater tua, nō solum cognata siue auūcula, & ex illa hora accipit eā discipulus in suam. f. matrē. Modo ista singularitas de nullo alio legitur. Iō ac si de eodem capite pāni esset indut⁹, ygo Maria uocabat eū filiū. Itē Ioannes uocabat eā matrē. Et Ioannes cōsiderans istum honorē, letus cātabat cātationē, dicens, Gaudens gaudebo in dño, & exultabit aīa mea in deo meo. Quia induit me uestimētis salutis, & indumēto iusticie circūdedit me. Esa. lxx. Nota in autoritate quatuor clausulas, reddēdo singula singulis. Prima, gaudēs. f. de cōsanguinitate xpi, qd de eadē pecia pāni indut⁹. Secūda, gaudebo etiā qd filius yginis Marie. Tertia, & exultabit, id est, extra saltabit aīa mea in deo meo, qd induit me uestimētis salutis, id est Iesu, qui Hebraice salus interpretatur, uestimētis. f. cōsanguinitatis & germanitatis Iesu fuit indutus. Quarta, & indumento iusticie. Moraliter. Mantellus est bona uita uel penitentia cooperiens malas uestes inferiores. f. superbie, auaricie, & luxurie, inuidie, gule, ire, acicie. Induite uos mantello pnie, & nullum pēn apparebit in confusione uestri. Iō David, Beati quos remisit iniquitates, & quorum tēta sunt peccata. Ecce quare dixit, Indumento iusticie. f. penitentie circūdedit me. Vel aliter si uis, Indumento iusticie. i. bone uite & iusticie circūdedit me. f. ante uersus deum per obedientiā ad diuina precepta, plus facere secundum dei uolūtātē, q̄ secundū sensualitatē. Retro per beneuolentiā ad oēs tā xpianos q̄ infideles, tā amicos q̄ inimicos. A dextris prosperitatis per temperantiā, nō su-

perbire, nec excessum facere. A sinistris. f. aduersitatis per patientiā, & licet non portetis uestimēta cōsanguinitatis ut Ioannes, tamen portabitis mantellū bone uite, de quo plus gaudebit Ioannes, qd licet esset de xpi parentela, nisi habuisset bonā uitam, nō habuisset paradisu. Ideo apłs, Renouamini spū mentis uestre, & induite nouum hominē, scilicet sanctam uitam, qui secundum deū creatus est in iustitia & sanctitate. Si aliquis sit discipulus ante per inobedientiā, retro per inimicitiam, a dextris per in temperantiā, a sinistris per impatiētiā, induat se mantello bone uite & c. Quantum ad secundum gradum honoris, dicit, Vir quē rex uoluerit honorare, debet imponi super equum de sella regis. Istum honorem fecit xps Ioanni. Equitauit enim equum Christi de sella, freno, & calcaribus eius. Si dicatur, Xps nō equitauit equū, sed aīnū p necessitate. Pro quo sciendum qd in scriptura sancta corpus nrm spiritui cōparatū dicitur equus. Ratio, qd sicut miles regit equum, ita corpus nrm regitur a spiritu equitate, cundo añ per bona opa, uel refrenando p tēperantiā a dextris uel a sinistris. Nota qd ad gubernandū equū requiruntur duo. Primo frenum, secundo calcaria. Frenum retinetur si est indomitus, calcaribus percutitur si est piger. Multi enī tā religiosi, clerici, q̄ etiā seculares equitāt equum sine freno, iō pīciūt in lūtu luxurie & corruptiōis comparū & cōmatrum, & c. Et totus mundus est corruptus. Multi dicunt, Ego uellem uiuere caste si deus faceret mihi grām, sed non possum & c. Rō, qd equitatis sine freno. Ecce stulticia, ac si miles uellet equitare equum indomitum sine freno, si cadit, culpa est sua, iō qd nullus equus est tam infrenis q̄ corpus hominis. Ideo dicit la. co. Equis frena in ora mittimus ad cōsentiendum nobis, & omne corpus illo rum circūferimus. Iaco. iij. Calcaria autem sunt amor de saluatione de pede dextro, & timor de damnatione de pede sinistro. Si equus tuus sit piger ad re-

inundū, uigilandū, orandū, uel ueniendum ad ecclesiam, percutiat calcari de pede dextro dicendo, Corpus labora mō, quia resurges impassibile, clarū, subtile, leue & c. Si autē sic non uult se mouere, percutiat cum illo de pede sinistro. f. timore dānationis, dicēdo, si mō non uis ieiunare, in inferno nunq̄ comedes. Idē de uigilia, cilicio & c. Qui hic nō uult facere pniām, faciet in inferno, & sine fructu. Ideo dicit scriptura de istis calcariibus, Qui timetis deū, ecce unū calcar. diligit illū, ecce sedm. Eccl. ij. Et aliqui male equitant, ut luxuriosi, qd spūs non equitat sup carnē regēdo ut miles equū, sed ecōuerso, quia caro dñatur. De quibus dicit apłs, Qui secundū carnē sunt, q̄ carnis sunt sapiunt. ad Rom. viij. Aliqui autē equitāt ad os sine sella, ut sunt illi de matrimonio, q̄ tangunt carnē, licet nō cadant seruādo modū circa mutuam fidelitatē. Virgines enī equitant cū sella equū, q̄ nunq̄ tangūt carnem, nec corde desiderando, nec ore loquēdo, nec ope faciēdo. De quibus apłs, In carne ambulantes nō secundū carnē militamus. ij. Cor. x. Xps autē rex & dñs noster equitauit equū carnis sue, siue corporis sui cum sella yginitatis, qd nunq̄ sciuit experimētaliter illā delectationē quā luxuriosus querit. Iō apłs, Talis dicebat ut nobis esset pontifex scētus, innocens, ipollut⁹, segregat⁹ a pōrōribus, & excelsior celis factus. Ad Heb. vij. Quinq; excellēcias de xpo dicit cōtra quinq; modos peccandi per luxuriā. Primus modus est cogitandū, desiderandū, & delectandū, sed quia xps nō cogitauit, nec talia unq̄ desiderauit, quia sanctitas principaliter consistit in corde. Secundus modus est loquendo de materia, uel cantando & c. Corrupti enim bonos mores colloquia praua. j. ad Cor. xv. tales non sunt innocentes. Hiero. Non longe est a facto qui delectat in ybo. Et quia xps nunq̄ de tali materia loquebat, nisi reprehēdendo, ideo dicit innocens. Tertius modus est mollicies de illis qui per se polluantur, timētes confundi si cum alijs & c. ideo dicit

impollutus. Quartus qui peccāt cū mulieribus faciēdo opus, xps uero nunq̄, ideo dicitur segregatus a peccatoribus. Quintus modus est contra naturā, qn non potest sequi generatio & c. xps dicitur altior celis factus, scilicet in puritate. In isto equo equitauit beatus Ioānes, sciuit enim regere corpus suū cum freno abstinentie, & calcaribus & c. qd nunquā cecidit de sella uirginitatis, ecce equus de sella regis, ideo de ipso potest intelligi qd ipsemet dicit, Ecce equus albus. f. corpus beati Ioannis, & qui sedebat super eum, uocabat fidelis & uerax. Apo. xix. Fidelitas respicit cor, quia nunquā corde desiderauit inhonestatē, & uerax, quia non fecit opere actū carnalem. Si dicatur, Hoc nō fuit singulare in Ioāne, quia multi alij fuerunt uirgines. Dico qd multi sunt in paradiso ygines, & in hoc mundo, sed non credo qd tali modo sicut Ioannes, quia non credo qd aliquis in tali puncto seruasset uirginitatem, sicut fecit beatus Ioannes. Cum enī fuisset. xxxvij. annorū, desponsauit uxorem, deinde fecit conuiuium nuptiarum, in quo fuit xps & mater eius uirgo Maria, ut dicit Hiero. ubi xps mutauit aquam in uinū. Et factō conuiuiū in sero, forte iam sponsa erat in camera, & forte in lecto. Et sponsi quid nunc cogitatis? uos scitis qui transiistis a capite usq; ad pedes, sunt carnales, tunc xps uocauit eum di. Veni mecum, uolo qd sis religiosus, quia ut dicit. f. Tho. in. ij. apłs, cōfitebant tria uota, castitatis, paupertatis, & obedientie. Et statim Ioānes recepto congerio a sponsa, secutus est xpm, ipsa potuit ducere alium uirum. Et ex hoc etiam determinatur, qd desponsati possunt separari per ingressum religionis. Ecce in quali puncto expectauit dominus eum uocare, non ante desponsationem, nec ante conuiuium, sed quando iam lupo uolebat deuorare ouem. Ideo dicit Hiero. in prologo super euangeliū Ioan. Hic est Ioannes euangelista unus, id est, singularis ex discipulis domini, qd uirgo a deo electus est, quem de nuptijs

uolente nubere uocauit deus. Moralit^r Ioānes piscator. xxxvij. annorū. & uirgo uenit ad matrimoniu, mō si esset un⁹ talis, nō inueniret uxore, statim dicerent, Nō dabo illi &c. Itē qā statim obediuit xpō, dimittēdo spōsam. Xps nō precepit uobis dimittere uxores nec sponsas, sed qā careris ab immūdicis, qā sitis cōtenti de uxore ufa alba uel bruna, iuvene uel antiqua, sana uel infirma, qā illud est o-nus matrimonij. Qui xō nō sunt de mī monio, abstineāt, uiuāt caste, secundum cōsiliū Thobie dicētis, Attēde tibi fili ab oī fornicatiōe, & pter uxore tuā nūq pariaris crimē scire. Thob. iij. Quātū ad tertiū gradū pfecta oīm rerū. Rō, qā sicut corona portat in capite, ita & sapiētia. Iō dicitur uulgariter de sapiente, Bonam testā habet. Corona autē xpi habuit quatuor flores ad silitudinē corone regis circumquāq. An per scientiā trinitatis, quā habuit in conceptiōe, nō solum inqū deus, sed inqū hō uidit trinitatē ita clare sicut mō in celo. Vidit em patre & filium spirātes spūsctū. Retro habuit sciam & cognitionē oīm creaturaz, & oīm rerū factarū, & faciēdarū, quot homines fuerunt añ & post erunt, & quot aīalia de die iudicij, & de oībus cordiū cogitationibus. A dextris habuit cognitionē de scia, & glā padis, qā in instanti cōceptionis apuit sibi librū predestinationis, & cognouit quot essent saluādi, & cām saluationis. a sinistris autē habuit sciam & cognitionē penarū inferni, & oīm dānadorū, in libro pscientiā uidēs clare, & causās dānationis. De ista enim corona xpi fuit coronatus in pūcto sue cōceptionis, qñ xgo cōsentis dixit, Ecce ancilla dñi, fiat mihi secūdu xbu tuū. In isto ultimo xbo corpus xpi fuit formatum, & aīa infusa statim habuit scientiā oīm pdictorū. De ista corona auctori. Egredimini filie Syō, & uidete regē Salomonē in dyademate quo coronauit

eum mater sua in die despōsatiōis illius, & in die leticie cordis eius. Cāti. iij. Nota, filie Syō. i. cōtēplatiōis aīe, & uidere regē Salomonē. i. xpm. Regula est tā ludeorū q etiā doctorū nostrorū, q in libro Cāticorū ubi dicit Salomō, uel dilectus, uel spūs, intelligitur deus. In die demate quo coronauit eū mat sua, qā ex pte matris sibi debebat de iure regnum Dauid, & nō ex pte patris, qā nō habuit hoīem patrē in die despōsatiōis illius. i. assumptiōis, hūanitatē, & uanitatē suppositi, quia sicut uir & uxor non sunt o-mnino duo, sed una caro. Itaq; tam non sunt duo, sed una caro. Quod ergo deus coniunxit, homo nō separet. Mat. xix. Ita humanitas & diuinitas in xpo non sunt nisi una persona diuina. Et in die leticie cordis eius, & scientia quam habuit subito. De ista corona sapiētie fuit etiā coronatus btūs Ioānes euāgelista super oēs alios in nocte pāssionis xpi. Dicit quō beatus Ioānes, qā nō fecisset, rediit caput, quasi uellet coronari supra pectus xpi in cena, & tunc habuit scientiam, qā tūc fuit sibi imposita coronare regis, quatuor hīs flores. Ante per cognitionem dei. Iō btūs Ioānes fecit euāgelium. Retro per cognitionē oīm creaturaz &c. A dextris p cognitionē glē & saluadorū, iō fecit primā epām canonicā. A sinistris per cognitionē dānatorū, iō fecit secundā & tertiā epistolā canonicas. Iō possum⁹ de eo dicere, Corona aurea sup caput eius expressa signo scitatis. Eccl. xlv. Nota, expressa signo scitatis, quia sicut intus in anima habebat coronam sapientie, ita etiā expressabat extra per signū scitatis & bone uite. Multi enim hodie portant coronā sapientie, sed non expressam signo scitatis, sed uanitatē. Habent magnam scientiam, sed habent malā conscientiā. Sunt enim multi habentes coronā sapientie in capite quatuor floribus lilij ornatam in circuitu. Ante. s. per scientiā quā hū de deo, legendo, disputando de attributis, relationibus, & nominibus diuinis, sed non expressatur signo scitatis, qā nullum

nullum saporem sentiunt deuotionis. Retro p scientiam creaturaz, disputādo de impressionibus & constellationibus corporū celestiu, de generatione & corruptione &c. sed non expressatur signo scitatis, despiciendo creaturas corruptibiles, imo aliqui maculantur ibi. A dextris per sciam de glā celesti, de illis qui saluātur, & per que opa, predicādo, disputando, disponendo, de ordinibus angelorū, de gradibus glorie disputando, sed non expressatur signo scitatis, qā non paramus nos p bonā uitā ut ad illā perueniamus, nec illam ardentē desideramus. A sinistris p sciam certā quā habemus de inferno, de penis dānatorū disputando &c. sed non expressantur signo scitatis, cauendo a peccatis, ne il luc descendamus. Quātū ad quartū gradū honoris, dicit, Vir quē rex honorare uult primus de regis principibus teneat equū eius. Istū honorem fecit xps beato Ioāni. Maior princeps curie xpi inter angelos qui ueniūt ad nos est Michael. Ecce Michael unus. i. singularis de principibus primis. Danie. x. Iste princeps ex mandato xpi tenuit equū. i. corpū eadēdo per mortē in aliquo tormento, cum tamen alij apī mortui sunt in tormentis. Ioānes autem nec in tormēto olei feruentis, in quod fuit missus a Domiciano imperatore propter xpm, cum tamen esset iam senex. Item nec in suo exilio in deserto captiuus fuit mortuus &c. nec uenenum sibi datū ab Ariosto demo principe idolorū sibi nocuit. Rō, qā maior princeps curie xpi tenuit & duxit equū suū. Et fuit cōpleta prophētia in eo dicens, Seruus meus es tu, cum transferis per aquas, scilicet quādo ducebatur in exilium in Pathmon, tecū ero, & flumina non operient te, & cum ambulaueris in igne, scilicet in tormento olei, non combureris, & flamma non ardebit in te. Esa. xliij. Quātū ad quintū gradum dicit, Et per plateas ciuitatis incedens. s. equitando cum corona in capite, & pīcipe equū dūcēte, clamet

princeps dicens, Sic honorabitur quencunq; rex uoluerit honorare. Istum honorem fecit deus beato Ioāni. Ciuitas est paradysus. De qua Dauid, Gloriosa dicta sunt de te ciuitas dei. ps. lxxxvj. Platee late sunt ordines angelorū, & platee ciuitatis aurū mundū, tanq uitrūm plucidū. Apoc. xx. Modo uideamus quō princeps magnus. s. Michael clamant per plateas huius ciuitatis. Dicatur cum btūs Ioānes fuit centum annorū senex, xps sibi apparuit inuitans eū ad glām. Dicatur quomodo beatus Ioānes ante diē sui obitus fecit fieri foueam quadratā in ecclesia, & proiecit terrā extra eccliam, & uocato ppo predicantē magnum sermonem de pace, dicens, Filioli diligite inuicem. Cūq; nihil aliud diceret, cogita quomodo pps debuit dicere, O pater oblitus es tū pulchros sermones &c. Rūdit, quia erat recessurus, ideo dicebat ista ultima uerba, ut recordaretur, qā si diligitis uos ad inuicem, non habetis inter nos rixas, discordias, nec malas uoluntates, nec inuidiam de honore, diuitijs, officijs &c. Facto sermone intrauit foueā populo respiciente. Cogitate sletus de recessu tantī patris dicentis, Inuitatus ad conuiuium tuum domine Iesu xpe ecce uenio. Et subito xps cum apostolis & sanctis angelis descendit cum tanta claritate, qā populus non poterat respicere, & beatus Ioānes sine dolore tradidit animam in manib⁹ xpi. Ideo dicit Hieron. Tam extraneus fuit a dolore mortis, qā a corruptione carnis inuenitur alienus. Post recessum claritatis populus iuit ad foueam, & nō inuenerunt nisi manna ibi quod scaturiebat. O dixerunt aliqui, Ipse est deus, ecce anhelitus eius quid facit, sed falsum est, sed istud bullire de manna significat qā sic sua doctrina euāgelica scaturiunt per mundum. Alij dixerunt quod est in paradiso terrestri, ut predicet contra antichristum, ut sint tres testes contra eum, unus de lege nature, ut Enoch, alius de lege scripture, ut Helias, alius de lege gratie, & erit

tertius, ut Ioannes, sed hoc est falsum, quoniam ipsemet dicit Apo. xj. quod erit solus duo testes. scilicet Helias & Enoch, predicantes contra antichristum. Ergo ubi est? tene doctrinam & opinionem sancti Thome ordinis fratrum predicatorum, qui in postilla super Ioannem dicit, quia postquam fuit mortuus in fouea, ibidem resurrexit, & in corpore & in anima iuit in celum siue in paradysum. Et intravit paradysum, transiens per plateas, id est ordines angelorum equitans, quia, scilicet in corpore & anima transibat, Michael princeps clamabat dicens, Sic honorabitur quem rex uoluerit honorare. Et sic cum tali honore ascendit usque ad ordinem Seraphin, ad pedes domini nostri Iesu Christi, & uirginis Marie, ubi habebat cathedram. Iohannes potest dicere Ioannes, Quod procedebat ad portam ciuitatis in platea, scilicet superiori, parabant mihi cathedram. Iob. xxix. Ecce quare dicit thema, Erat uir magnus &c.

De Innocentibus. Sermo.

Reros percusserunt gladio, & euasi ego solus. Iob. j. Hodie est tertium festum iunctorum natiuitati domini nostri Iesu Christi. R. O. huius societatis est ista. Christus uenit in hunc mundum ut aperiret tres portas paradysi. Prima est de penitentia per quam possent intrare peccatores. Ideo dixit Christus, Non ueni uocare iustos, sed peccatores ad penitentiam. Lu. v. Et quia beatus Stephanus fuit magne penitentiae, non solum in ieiunijs, uigilijs &c. sed etiam uoluntarie patienter sustinens de martyrio. Et sic intrauit per portam penitentiae, id est iungit natiuitati Christi. Secunda porta est obedientia, & quia beatus Ioannes fuit obediens, non solum ad precepta, sed ad consilia euangelica, id est fuit singularem dilectus a domino, ideo iungit natiuitati Christi in secundo loco. Tertia porta est innocentie, & istam aperuit pueris innocentibus. Ideo in tertio loco iungitur natiuitati Christi. Festum hodiernum de quo modo uolo predicare erit de innocentibus. Sed prius salutetur uirgo Maria. Pro declaratione huius uerbi, & introductione materie, sciendum quod inter principium sa-

cratissime uite domini nostri Iesu Christi, quam tenuit in hoc mundo. xxiiij. annis, & finem, inuenio magnam differentiam, & diuersitatem, & quasi contrarietatem. Nam in fine uoluit mori sine societate alicuius sancte persone, licet inter latrones uoluerit mori, non tamen cum societate sanctarum personarum, sed solus uoluit portare onus. R. O. quia si aliqua persona sancta & innocens cum eo fuisset mortua, dixissent aliqui infideles, quod sua passio non fuisset sufficiens. Imo fuisset necessarium quod talis sanctus cum eo fuisset mortuus. Ideo ad expellendum istum errorem solus uoluit mori cum latronibus, de quibus nulla fuisset huiusmodi suspitio seu error. Ideo in nocte passionis quando debuit capi a Iudeis, obtulit se eis dicens. Quae queritis? At illi, Iesum Nazarenum. Et ille, Ego sum. Et precipiens eis ait, Si ergo me queritis, finite hos abire. Ioh. xix. Solus uoluit pati, ostendens quod sua passio fuit precium sufficiens & superabundans, & fuit completa prophetia. Esa. liij. Torcular calcami solus, & de gentibus non est uir mecum. Torcular fuit sancta crux, ubi calcatus fuit racemus humanitatis, & uinum sanguinis effusum cum uerberibus, corona spinarum, clauis &c. Et de gentibus non est uir mecum. scilicet uirtute sanctus & iustus. Non est uir mecum, sed solus uoluit pati. Ecce finis uite Christi, sed principium uite sue gloriose fuit diuersum, quia ipso nato, omnes innocentibus illius praefere de attinentia de Bethleem mortui sunt, & ipse solus euasit. R. O. quia licet fuisset redempti per mortem illam si uoluisset, tamen adhuc indigebamus instructione euangelice doctrinae ab ore eius. Item quia dixissent infideles quod inuoluntarie fuisset mortuus. Ideo noluit mori puer, sed in meliori etate uoluit uoluntarie mori. De hoc Moyses prophetans, & est simul figura Christi & preceptum Iudeis, dixit, Non coques hedum in lacte matris suae. Exo. xxxiii. Iudei utrumque exponunt ad literam &c. ac si deus fecisset se eorum coquinarium, sed est uerbum prophetie, & dirigitur Herodi regi, Non coques, scilicet per anticipationem mortis

mortis, hedum. id est Christum in lacte matris suae. scilicet puerum paruulum lactentem. Istud uerbum ter replicat a Moyse. scilicet Exo. xxxiii. & xxxiiij. & Deu. xiiij. Et ter proposuit Herodes occidere puerum Iesum, sed deus impeduit. Primo in eius natiuitate, quod auditis miraculis de claritate noctis, de pastoribus, de animalibus, & de angelis in aere cantantibus, cogitauit ipsum occidere, sed non fuit ausus, timens insultum, quia erat nouus. Secundo in aduentu regum orientis querentium & dicentium, Vbi est qui natus est rex Iudeorum? Tunc etiam proposuit ipsum occidere, sed non potuit, quia filij sui insurrexerunt contra eum, & in illis occupauerunt. &c. Tertio quando fuit quadragesimo die praetatus in templum in Hierusalem, ubi erat Herodes, & sanctus Symeon, & Anna, prophetissa omnibus prophetabat quod ille erat rex Messias. Cogitate quod ista uerba uenerunt ad aures Herodis, & tunc Herodes uoluit eum occidere. Sed angelus in somnis apparuit Ioseph dicens, Accipe puerum, & matrem eius & fuge in Egyptum. Tunc alij pueri fuerunt occisi, & Christus euasit per fugam. Ideo dicit thema, Pueros percusserunt gladio, & euasi ego solus. Istud thema tangit duas materias.

Primo de morte innocentium preciosa, cum dicit, Pueros percusserunt gladio.

Secundo de fuga Christi uirtuosa, cum dicit, Et euasi ego solus.

Solum predicabo de prima materia. scilicet de morte innocentium, de qua inueni tres rationes siue causas.

Prima ex parte Christi.

Secunda ex parte Herodis.

Tertia ex parte Iudeorum.

Si enim mortis istorum puerorum causa seu ratio sumitur ex parte Christi, uenit per obedientiam copiosam.

Ex parte Herodis, uenit per maliciam ueniosam.

Ex parte Iudeorum, uenit per duritiam maliciosam.

Dico primo quod &c. Fundat sic. In tota uita sua noluit deo patri obedire, in quantum homo, seruando omnia precepta legis ueteris usque ad mortem. R. O. ad complendum

eam, quia sicut fuit initium nouae legis, ita fuit complementum ueteris. Iohannes uoluit seruare utrumque, quia sicut sol est initium diei, & finis noctis. Practice. Ita Christus fuit terminus siue finis, ut dicunt omnes doctores. Autoritas Christi, Ego sum alpha & omega, primus & nouissimus, principium & finis. Apo. ult. Nota, sicut enim in nostro alphabeto prima littera est a, & ultima est z. In alphabeto Iudeorum prima littera est aleph, ultima tau. Ita in Greco alphabeto prima littera est alpha, & ultima o. Ideo dixit, Ego sum alpha. id est principium nouae legis, & o. id est finis ueteris legis. Iohannes mortuus Christus mortuus est lex Moisaica, & resurgendo resurrexit noua lex. Autoritas. Nolite putare quoniam ueni soluere legem aut prophetas. Non ueni soluere, sed adimplere. Amen quippe dico uobis, donec transeat celum & terra, iota unum aut unus apex non preteribit a lege donec omnia fiant. Mat. v. Nota, celum. Celum continens secreta celestia est anima Christi, terra corpus. Celum & terra transierunt in morte Christi, quoniam anima cum diuinitate transiuit ad limbum, & corpus ad sepulchrum, tunc lex Moysi transiuit, quam Christus seruauit, nec aliquod preceptum dimisit. Modo inter alia precepta erat unum de primitiis offerendis. Verbi gratia. Qui habebant agrum, tempore messis colligebant primas spicas albas, & ponebant in canistro, & offerebant eas deo in templo. Idem de primis racemis maturis, & de alijs fructibus fuit preceptum. Cum intraueris terram quam datus deus tuus daturus est tibi possidendam, & obtinueris eam, atque habitaueris in illa, tolle de cunctis frugibus tuis primitias, & ponas in cartallo, pergesque ad locum quem datus deus tuus elegerit, ut ibi inuocet nomen eius. Deut. xxvj. Hoc simul fuit preceptum & figura de Christo. In quantum est preceptum, est uerbum dei ad populum Israel. In quantum est figura, est uerbum dei patris ad filium dicentis, Cumque intraueris terram, quam intrauit in die incarnationis, & obtinueris eam, atque habitaueris. scilicet nascendo, tolles de cunctis frugibus tuis. Fructus quos Christus expectabat erant marty-

res, & doctores, confessores, uirgines, penitentes, continentis, & innocentes, qui fuerunt innumerabiles, intus q. Iohannes qui uidit dicit, Vidi turbam magnam quam dinumerare nemo poterat. Apoca. vii. Primitie autem istorum fructum fuerunt sancti innocentes, quos xps obtulit deo p. de fructibus sui agri. s. huius mundi. Ecce prima rō huc causa mortis innocentum ex parte xpi. s. obedientia copiosa, seruando pceptū p. s. & cōplendo prophetiam. Sed nota cū dicit, Et pones in cartallo. i. canistro, & nunquid tū ualeret aliud uas? Nō, ppter figurā. Cartall^o enim figurabat limbum inferni sanctorum patrum, ibi innocentes fuerunt positi. xxxij. annis, & post passionē xpi in die ascensionis obrulit in tēplo paradisi primitias deo patri. Ideo dicit, Pergesq; ad locū &c. De hoc autoritas noui testamenti. Hi empti sunt ex omnibus. s. scilicet futuris, primitie deo & agno, & in ore eorum non est inuentū mendacium. Sine macula enim sunt ante thronū dei. Apo. xiiij. No. q. dicit, In ore eorum nō est inuentū mendaciū. Que cōmendatio est ista cū ipsi nunq. fuerint locuti? Non dicere mendaciū in adultis loquētibz est uirtus, sed in pueris nondū loquētibz q. ytuus est? Rūdeo q. in hoc mundo non fuerunt locuti, sed in cartallo. i. in libo. Cogitate hic quō illi sancti p. s. uiderūt simul uenire tot pueros &c. Et interrogabant eos unde ueniebāt &c. Pueri in ceperūt loqui &c. dixerunt eis cām mortis eorum, quia ppter xpm uerū Messiam natū. Cogitate quale gaudiū fuit sapētis patribz. Cogitate Moyses qui pphetauerat de istis primitijs ponēdis in cartallo, quō fuit gaudiū q. uidit suā pphetiā cōpletā. Et quia pueri dixerūt purā ueritatē, ideo dixit, In ore eorum nō est inuentū mendaciū. Item dicit, Sine macula enim sunt. s. modo in paradiso ante thronū dei. No. q. pueri q. nascunt de lege cōmuni, nascunt cum duabus maculis. i. cum macula culpe, q. a theologis dicitur p. m. originale, & cum macula pene. s. ignorantia, q. est pena peccati origina-

lis. Dicatur quid sit p. m. originale, ac si ista uilla fecisset imaginē de auro uel argento, ut ponat in tēplo, & dū portatur, cadit in lutū &c. Aia hois est p. p. rissima imago dei pulchra, intus q. si posset uideri &c. Deus ut bonus argentari^o fecit eā, ut ponat in tēplo paradisi, sed cadit in lutū gnationis hūane in utero matris ubi creat & infundit, ibi recipit maculā sine culpa sua, & nisi lauet p baptismū, nō intrat templū paradisi, sed quia nō est culpa sua, ideo nō habebit penā. Ecce quid est p. m. originale. Ideo dicit scriptura, Quis hō ut immaculatus sit. s. sine p. m. originali, & ut iustus appareat natus de muliere. iob. xv. Secūda macula est pena. s. ignorantia, quia pueri q. nascuntur, nullā hnt. scientiam, aīalia autē & aues q. nascunt iam hnt. sciam suā & industriā, ut pullus statim natus scit eligere grana milij siue panis inter paleas si apponant. Item agnus uel capreolus nouiter natus statim inuenit ubera, & puer nihil. Item in clamore cognoscit matrē, & puer nihil. Item pullus si uidet miluum, & agnus lupū, statim cognoscunt q. sunt inimici sui, puer nihil. Iō philosoph^o coactus est dicere q. aīa in principio sue creatiōis est tanq. tabula rasa, in qua nihil est depictū. Ab istis duabus maculis pueri isti innocentes per martyrium fuerunt mūdati, licet eis displicerit, sicut mūdant ab eadem pueri i baptismō, licet displiceat eis, sed in fide parentū purificant. Plus purificat baptismus sanguinis, quā aqua, quia nō solū purificat aīam, nō tū ut fiat festum. Purificabant em in fide parentū. s. xpi, in cuius noīe occidebant, & matris ecclesie. Hi sūt q. uenerūt ex magna tribulatiōe, & lauerunt stolas suas, & dealbauerunt eas in sanguine agni. Apo. vii. quia uirtute passionis xpi purificati sunt. Item mūdant a culpa ignoratiē, quia statim amabz separatis per martyriū, infusa & data fuit eis tanta scia de philosophia & theologia, pl^o q. hūerit aliquis magister seu doctor unquam in hac uita, licet nō statim hūerūt glām, habuerūt tū sciam. Dicat similitudo de tacea febrida, q. sub

cappa

cappa abscondita nō clarescit. Ita de aīa sub carne absconditis, sed a carne exute seu separe hnt. tantā sciam. Grego. Quid est q. nō uidet q. uidet oīa uidet? Ecce quare dicit, Sine macula em sunt. s. culpe & ignorantie. Sed a rō seu cā mortis scōrū innocentū est ex parte Herodis, fuit malicia uenenoīa. Qū em audiuit xpm natū fuisse, & miracula, & reges orientis, timuit ne p. p. s. insultaret cōtra eū, & cogitauit eū occidere. Et q. ipm nesciebat determinare, occidit innocētes. Ecce malicia uenenoīa. Fūdat sic p. p. p. p. etiā moralē, & theologiā diuinale. Regla est, q. idē act^o respectu diuersarū cārum est ytuosus & uitiosus, bon^o & mal^o. Si autē cū inuēculē paup. elemosyna mita dño pio p. malū seruū & lubricū, q. occasiōe illi^o elemosyne peccat cū ea, illa elemosyna habet duas contrarias causas, bōa & ytuosa est ex parte dñi, mala & uitiosa ex parte serui. Idē in p. p. p. p. iuuenula g. f. erat gens Iudaica, & paup. cula de bonis & iustis personis. Et dñs Iesus de mēsa g. f. uoluit mittere elemosynā sibi unū manipulū denario. i. s. multitudinē scōrū innocentū, quā misit p. seruū lubricū. i. Herodē, intētiō xpi fuit bona, ut abdueret i. scis &c. intētiō autē Herodis mīstri mala, q. ut corrūperet eū, tyrānce occideret. Iō dicit euāgelista, Herodes mittens occidit oēs pueros q. erāt i Bethleē, & i oib^o finibus ei^o ab imatu & ifra. Mat. ij. Dicat practica, secū dū q. rōnabīl^o pōt cogitari, quō factū fuit. Herodes uocauit gētes armorū quas tenebat, q. nōdū reputabat se se cū, dicens eis, Iā audiūstis de isto puero nato, & murmurat q. ē rex Israel, timeo q. una die p. p. s. ifurgat cōtra me & cōtra uos &c. Mal^o rex & mali mīstri dixerūt, Ergo moriat ille puer. Dixit herodes, nō possum scire ubi est, bñ tū scio q. est in Bethleē nat^o. Iō ibi est, u. i. locis uicinis. Iō cogitauit ut oēs pueri ill^o p. p. i. f. ciant. Et mīstri, Bonū est. Sed quō fiet ne p. p. s. se auiser, ne abscondant pueros filios? Dixit Herodes, Mō oportet q. hoc sit secretū, & ordinauit taliter q. eodem

die & hora interficerent. Cogitate q. sub aliquo colore. Et dixit Herodes, Nō inuenio aliū modū nisi q. sic. Octauianus imperator mādauit describi oēs masculos, ut soluerēt unū denariū de argento, sic & ego ordinabo, quasi uolens scire quot pueri sint in terra, nolens q. aliqd. soluant, ne forte abscondant, imo dices q. dabo eis strenas, & sic fuit ordinatū. Ita fuit p. p. nizatū in terra Bethleē, q. tali die & tali hora oēs pueri fuissent congregati in platea, & ita fuit, & hoies armorū posuerūt se in angulis platearū, ne aliq. pater aut mater cū filiis possent fugere, uel si uellēt se defendere, q. interficerent, & quelibet mater leta portabat uel mittebat per nutriticē suū filiū, sperās strenas habere, etiā forte clenodiā. Dicat de crudeli strage & occisione innocentū. Dicebāt alique, Non est filius, sed filia, uolentes filiū saluare a morte. Alie abscondebāt, ne etiā perderent, deinde perquirebant domos si inuenirent per thecas, & interficerant pueros. Tot innocentes occiderūt, q. innumerabiles quasi fuerunt. Parentes uero uidētes tot gentes armorum, nō poterant resistere. Aliqui uolentes defendere filios, mortui fuerunt cū ipsis. Ecce ista effusio sanguinis sanctorū innocentū, qualiter fuit facta ex crudelitate Herodis. De hoc p. p. phetauerat Hiere. di. Vox in Rhama. i. in excelsu audita est, ploratus & ululatus multus. Rachel plorans filios suos, & noluit consolari, quia nō sunt. Hiere. xxxj. Et allegatur Matth. ij. Cogitate quot lamentationes & fletus erant in locis illius patrie. Diceret aliquis, Quare dicit, Rachel plorans &c. quia non fuerunt filij Rachel, sed Lye, que fuit mater trib^o Iude. Duas rñsiones dabo, unam literalem, aliam allegoricalem. Literalis est, quia Rachel fuit sepulta iuxta Bethleē, & quia erat sancta, reputabatur mater tribus Iude & patrona, ut beata Eulalia Thchie. Ideo dicitur Rachel plo. &c. Allegorice. Rachel. i. uisum principium, & significat secundam xpi uxorem. Prima fuit synagoga, sed ut putana Christi ab-

negavit per bentozinā. Secunda est sancta mater ecclesia. Lya lippa signat synagogā, Rachel pulchra ecclesiam. Rachel. i. ecclesia plorat filios suos. Ideo hodie dimittitur cantus leticie. i. Gloria in excelsis. Te deum lauda. Alfa. & noluit consolari, quia non sunt nec in hoc mundo, nec in gloria, quia. xxxij. annis steterit in limbo, ideo cessant cantus leticie. Ioh. Hiere. quasi consolando dicebat, Quiescat uox tua a ploratu, & oculi tui a lachrymis, quia est merces operi tuo, ait dñs oīpotes, & reuertent de terra inimici, & est spes nouissimis tuis, ait dñs, & reuertent filij tui ad terminos suos. Hie. xxxj. Limbus dicit locus inimici, ideo quia ipse procurauit illum locū. Moraliter habem⁹ exemplū in dicta autoritate, qui filij sunt flendi in morte, & qui non. Rachel. i. ecclesia plorat filios quia nō sunt. i. in gloria. Ita quādo moriuntur filij qui non intrant in celum, sicut pueri non baptizati, qui ex culpa parentum moriunt, aliquoties ex culpa patris, qui male tractat uxore grāuidā, uel ipsius matris grauide, que tripudiando, uel equitādo, uel partū abscōdendo fecit abortiuum, illi sunt flēdi, & in iudicio petēt iustitiam a deo &c. Itē flendi sunt filij & filie adulteri, & filij & filie male uite, ribaldi, truffatores &c. quia illi nō intrant in celū, sed ad furcam inferni. Sed in morte filiorū innocentū post baptismū maius festum deberet fieri q̄ in nuptijs. Dicatur de domino, qui i morte primogeniti gaudēs, uestitus de scarlata, iō &c. Ideo apostol⁹, Nolumus uos ignorare de dormitib⁹, ut non contristemini sicut & ceteri qui spem non habent. j. ad Thessa. iij. Tertia ratio est ex parte Iudeorū. i. parentum puerorū fuit duritia malignosa. Fundat sic ista ratio. Deus habet iudicium in sua prouidentia, q̄ nunquā dimittat peccatū impunitū, quia uel puniatur in hoc mundo, uel in alio mūdo, uel in utroq̄. Sicut em̄ nō dimittit aliquod bonū irremuneratū, quia uel hic, uel in alio mundo, uel utrobq̄ remunerat, & dicūt doctores q̄ in punitionib⁹ pnia corrūdet culpe. Aug⁹. De

pnia tua peccatū tuū accusa. Verbi gratia. Si doles caput, cogita q̄ per caput peccasti superbiendo, uel uane ornando crines &c. Quia per que quis peccat, per hec & torquet. Sap. xj. Itē si per oculos, uident uane, torue, ex odio uel inuidia. uel p nares &c. De pnia tua uel d pena tua peccatū tuum accita. Si in facie, cogita q̄ expiatur. Dicat illa nobili muliere, q̄ electa fuit leprosa. Itē de alia, que habuit cancerum in iberibus, que ostendebat, & mortua est. Patet ergo quod secundum culpam deus dat penā. Dicat exemplum de rege Adonibezzech superbissimo, qui sibi subingabat reges multos, quia tunc quelibet ciuitas habebat regē, sicut mō ep̄m, & scindebat eis manus & pedes, & sine manibus & pedibus faciebat eos comedere sub mēsa cū canibus, proiciēdo ossa, & quādo se percutiebāt ppter ossa, ipse ridebat. Ecce qualis crudelitas. Cum autē semel intrasset preliū contra populū Israel, percussus fuit, & perdidit man⁹ & pedes, & dixit percussoribus, Anteq̄ interficiatis me audite modicum. & dixit, Septuaginta reges amputatis manib⁹ ac pedum summitatibus colligebant sub mensa mea ciborum reliquias. Sicut feci, ita reddidit mihi dominus. Iudicij. Per que quis peccat &c. Patet regula ad propositum, uideamus patres & matres innocentū in quo peccauerūt cōtra deū. Nonne in hoc q̄ noluerūt hospitio recipere x̄ginē grāuidā, nec Ioseph sp̄osum, nec etiā post natiuitatem uisus tot miraculis noluerūt recipere filium dei, & matre, & Ioseph, ne Herodi regi displicerent, ideo deus prouocauit cōtra eos Herodē &c. quia per que quis peccat, per hec & torquetur. Et fuit completa propheta Osee. ix. Ipsi intrauerunt ad Beelphegor. i. ad Herodem. i. deuorantem, & abalienati sunt. i. a rege suo in cōfusione, q̄ & si enutrierint filios suos, abiq̄ liberis eos faciā in omnibus. Si dicatur, Dñe qñ erit hoc? Respondet. Ve eis cū recessero ab eis. i. fugiens in Egyptū. Moraliter habetis hic doctrinam & instructionem ne cōplaceatis creature contra deum, quia 2⁹ deus

deus prouocabit cōtra uos dñm. Iō pauci diu durant in amore dominorū, quia contra deū &c. Idem de muliere cōplacente uiro contra deū. Deus prouocabit istum cōtra eā. David, Quoniā deus dissipabit ossa eorū qui hominibus placēt, confusi sunt, quoniam deus spreuit eos. ps. liij. No. duas penas quas deus dat talibus, qui hominibus placent cōtra deum. Prima, deus dissipabit ossa eorū. i. diuitias, honores, & officia que sustinent te. Secunda confusio. i. in morte, quia nihil obtinet a deo. Tertia quia in iudicio particulari uel generali tales despiciuntur a deo & sanctis &c. Sed est hic questio. Diaceret aliquis subtilis, Et que iustitia dei fuit, ex peccatis parentū punire filios? Et nunquid dicit scriptura, filius non portabit iniquitatem patris, & pater nō portabit iniquitatem filij? Ezech. xviij. Respōdeo, q̄ patres fuerunt puniti, & non filij. Primo, ppter crepitudinē de morte filiorum. Secundo, quia multi patres uolentes filios defendere mortui sunt, uel fuerunt, & dñati ex eorū peccatis, filij autem non fuerunt puniti. Declaretur per similitudinē de male induto, cui rex motus cōpensione facit dilacerare illā malā tunicā quā portat, ut post induat eum de serico uel de auro, licet displiceat sibi, & tristetur quando tunica dilacerat, tamen quādo uidet se optime indutū, gaudet. Nunquid dicitur hoc punitio? Ita est de carnis. Nō est nisi unus saccus, sed post induitur purpura glorie. Ideo non filij dicuntur puniti, sed patres. Ideo apostolus, Oportet corruptibile hoc induere incorruptionem, & mortale hoc induere immortalitatem. j. ad Cor. xv. Vel de rege, qui facit destruere domum ruinosa ruina, & post dat sibi castrum, nō dicitur hoc punitio, sed remuneratio. Idem de corporibus sanctorum innocentum. Domus erant ruinosae, quibus destructis per martyrium, dedit castrum paradisi in xp̄i ascensione. Ideo poterāt dicere sancti innocentes, Scimus qm̄ si terrestris domus nostra huius habitationis dissoluatur, q̄ edificationem ex deo habemus, domum

non manufactā, sed eternam in celis. ij. Corinthiorum. v.

De sancto Thoma Cantuariensi.

Sermo.

Bi ego sum, illic & minister meus erit. Io. xij. De tribus sanctis uocatis hoc nomine Thomas, fit festum in ecclesia dñi. Et primo de beato Thoma ap̄o ante natiuitatem domini. De secūdo Thoma, qui dicitur de Cantuaria, quia fuit archiep̄s ciuitatis de Cantuaria in Anglia, fit festum hodie, que est quinta dies post natiuitatem domini. De tertio, qui dicitur beatus Thomas de Aquino, ordinis nostri fratrum predicatorum, fit festum in principio Martij. Ideo non intelligatis q̄ isti tres sint unus & idem Thomas. Et de isto de quo facimus hodie festum, dicit xp̄s in themate, Vbi ego sum, illic & minister meus erit. Pro cuius declaratione sciendum q̄ doctrina est cōis in sacra theologia, q̄ xp̄s adhuc in utero yginis existēs, etiā in instanti sue conceptionis habuit tantam gratiā & benedictionē, & tātam gloriā & fruitionem, quantam habet hodie in celo. Non cogitatis q̄ beatā trinitas dederit gratiā, sapientiam, sanctitatē, & benedictionē xp̄o, sicut nobis dat gratiam & paulatim. Dicit Beda, q̄ nemo repente fit summus, sed gradatim ascendendo, continuando bonā uitam & uirtuosam. Sed dominus Iesus xp̄s repente factus fuit summus, quia sancta trinitas in instanti sue cōceptionis dedit sibi summū gradū sanctitatis & gl̄ie. Hoc pōt exēplo declarari, & fundatur per regulā philosophie. Dicit philosophus in libro de causis, q̄ omne agens perfectū necessario habet uirtutes propriorū effectū, productiuas. Verbi gratia. Ignis est agens perfectum in multis effectibus, quia calefacit, illuminat, decoquit, liquefacit metallā, incinerat ligna. Ideo necessario oportet q̄ habeat uirtutes istorum effectuum productiuas. i. calorem, claritatē, actiuitatem &c. Etiā pōt declarari regula in istis mundanis. Si rex constituit unum uicarium

riū seu gubernatorē, ille gubernator dicitur agens, quia habet conferuare cōitatem in iustitia & pace, conferuare, & custodire, & defendere ab inimicis. Ad istos effectus producēdos oportet eum habere uirtutes talium effectū productiuas. scilicet potentia, seu potestatem regiā. scilicet iudiciā, corrigēdi, preconizandi, & sic de similibus. Idem in proposito. Sancta Theologia dicit q̄ xps in instanti sue cōceptionis fuit constitutus & factus principis, & causa illuminationis mundi, iustificationis peccatorū, sanctificationis, animarum redēptionis, & glorificationis. Ipse em̄ habebat illuminare mundum de uirtute fidei, & secretis, & gloria paradisi, de pena inferni, & purgatorii, de limbo puerorū, & sanctorū patrū. Quid credendū, quid faciendū, quid sperandum? Item alius effectus ad eū pertinens tanquam principis causae, iustificandi peccatores, remittendi pēta, itē scificandi aīas, dandi gratias, sanctitates, uitā spirituale. sed finalis gloriā eternā. Autoritas. Vos estis in xpo Iesu, qui factus est nobis sapientia a deo, & iustitia, & sanctificatio, & redēptio. j. ad Cor. j. Nota cū dicit, Qui factus est &c. Inquantū deus, non est factus, sed factor filius a patre solo est non factus nec creatus, sed genitus. Sed loquitur de incarnatione, in qua factus est nobis principium effectiuū sapientie, quātū ad fidē. Et iustitie, quātū ad iustificationē peccatorū. & sic de alijs. Ex quo ergo in instanti cōceptionis factus est nobis principium & causa talium effectū, ergo necessariū erat ut haberet uirtutes productiuas talium effectū. scilicet sapientiam, potentia, & gloriā &c. Gloriā autē habuit in aīa statim de instanti sue conceptionis, & merebatur etiam habere in corpore, sed dispensatiue fuit retenta in anima, quia ad huc habebat facere opus nostre redemptionis in corpore. Iō Esa. lxij. Dicit filie Syon, Ecce saluator tuus uenit, ecce merces eius cū eo, & opus eius corā illo. Nota, dicite, scilicet uos predicatorēs, filie Syon. ecclesie uel anime deuote & contēplatiue, Ecce saluator tuus uenit,

ecce merces eius cū eo. Declaret per cōtrarietatem de operibus mundanis, quia si conductis operātes uel laborātes, primo opus est cū laboratoribus facere precium, siue mercedē, uel salariū, & ponere cū eis uel corā eis, & nō usq; ad fero soluitur. Nō sic in xpo operāte opus nostre redemptionis, quia opus eius. scilicet gloria cū eo erat ab instanti sue conceptionis, sed opus illius. scilicet passionis, ex quo opere debuit sequi effectus nostre saluationis, corā illo fuit in puncto conceptionis, quia tunc deus pater apperuit sibi librum predestinationis di. Fili ecce quot sancti in limbo, & quot anime in purgatorio, & nunquā poterunt celū intrare nisi per uestram passionē, & mortem dolorosam, uel ea sustinere? Respondit, Placet mihi. Ecce opus illius coram illo. Item ostendit sibi pueros innocentes, qui sola xpi passionis uirtute saluant sine proprijs meritis. Idem de penitentibus, quia nulla penitentia fuisset sufficiens ad gloriam, nisi ex Christi passione. Idē de martyribus. Filij, uultis uos ieiunare, capi, ligari, uapulari, spinis coronari &c. ut omnes uobis credentes & obedientes habeant gloriā? Respondit, Placet. Ecce opus eius corā eo. merces. scilicet gloria paradisi, quam daturus est bonis, iam erat cū eo. Ecce quare dicit, Dicite filie Syon, Ecce saluator tuus uenit, & incepit uiam in die sue cōceptionis. Patet ergo uera doctrina theologorum, q̄ xps in instanti sue conceptionis habuit tantam scientiam, grām, uirtutem, sanctitatem, & gloriā, quā ahabebat mō in celo. Iō dicit in themate, Vbi ego sum, illic & minister meus erit. Non loquitur de Hierusalem, ubi tūc erat corporaliter in mensa cū esset in cena domini, quia modica promissio esset illa. Nō dicit, Vbi ego ero, quia iam habebat gloriam. Ideo dicit, Vbi ego sum, illic & minister meus erit. Patet thema. Notā iterū. Vbi ego sum, illic, quia non erit meū in cathedra, quia nullus est sibi equalis gloria. Sic illic, scilicet in ordine, si erit minister meus bñs Tho. No. ad hoc quod declaratiōes morales, secūdu quod beatus

beatus Thom. xpo sedule ministravit in hoc mundo tota anima & corpore.

Primo fideliter per obedientiam.

Secundo humiliter per pñiam.

Tertio utiliter per misericordiam.

Quarto prudenter per diligentiam.

Quinto stabiliter per patientiam.

Dico primo &c. omni tēpore, etiā puer. Puer fidelis xpo, nihil faciens q̄ cognosceret esse contra preceptū dei. Dicatur quō propter suā sanctitatē uite, & honestatē cōuersationis, & sciam erat multū famosus in Anglia, propter quod mortuo archiep̄o de Cantuaria, factus est archiep̄s, & est dignitas pinguis, ualeat. lxx. milia francorū annuatim. Cogitate quot cōpetitores habebat talis dignitas, sed super oēs sc̄tus Thomas fuit electus. Et prefata sibi electione renunciavit cū instro publico. Electores uero recurrunt ad papā, & papa confirmat eū. Qui renunciavit, & papa coegit eū per sniam excoicationis, & tūc flens acceptauit, ne deo displiceret. Et post modicū tps uidēs tñ onus de rōne reddēda de animabus &c. uenit ad papā Alexandrū, supplicans sibi ut acceptaret renūciationē, & tantū fecit q̄ papa acceptauit, & ad sui petitionem dedit sibi habitū beati Benedicti, & cū staret in quodam monasterio, & nullus inueniret sufficiens pro archiep̄o, iterū coactus per papam habuit reassumere onus, & pōt dicere, Sic nos existimet hō ut ministros xpi, & dispensatores ministeriorū dei, cō mūdi, non diaboli. sequit, Hic iam queritur inter dispensatores, ut fidelis quis inueniat. j. ad Corin. iij. ut. f. irent per portā & coactē, quia alias infideles sunt. Sicut ille qui usurpabit domini regnum sine scitu regis, faciens se gubernatorē, infidelis est ipse, & eum manutinentes. Idem de illo qui immergit animarū. Dicit beatus Thomas, q̄ quantumq; sit dignus, sanctus, & iustus homō, si petierit beneficiū cum cura, est sy moniacus. Ratio, quia presumit se dignū, & ecce temeritas & presumptio, & efficiatur indignus, uel reputat se indignū, Iō

non debet petere. Ideo cōcludit sanctus Tho. q̄ nullo modo beneficiū cum cura pōt peti. Beneficiū autē sine cura pōt hō petere si aliter non habet unde uiuat hō. Patet in secunda secunde. q. c. Sed modo quilibet ingerit se, uel precibus, uel donis &c. Ideo dicuntur infideles, quia sine uoluntate domini. Legitur de imperatoribus Romanis, ut Iulio Cesare, & alijs, q̄ fecerūt legē ne aliquis sine licentia imperatoris reciperet nomen regis, nec aunderet ullo mō, & istam legē allegauerūt Iudei contra xpm, Pilato dicentes, Si hunc dimittis, non es amicus Cesaris. Omnis em̄ qui se regem facit, contradicit Cesari. Ioan. xix. Istam legē facit Christus, imperator celi & terre, ne aliquis p̄cureat sibi nomen principis. Prelatus em̄ dicitur princeps ecclesie. Dicit enim lex, Nec quisquam sumat sibi honorē. scilicet prelationis, sed qui uocatur a deo tanquam Aaron. Sic & Christus non semetipsum clarificauit, ut pontifex fieret, sed qui locutus est ad eum, Filius meus es tu, ego hodie genui te. ad Heb. v. Contra oppositum facientes dixit xps, Ipse regnauerūt, & non ex me principes extiterunt, & nō cognoui. Aurum suū & argentum suum fecerunt sibi idola ut irriterent. Osee. viij. Ecce infidelitas. Ideo xps preuidens tempus quod modo teneamus, dixit Petro, Quis putas est fidelis dispensator & prudens, quem constituit dominus supra familiam suam, ut det illis in tempore tritici mensuram? Luce. xij. Nota, mensura tritici est doctrina euangelica, & sanctitas uite. Poterat respondere beatus Petrus, Iste est Thomas. Ideo Christus in themate dicit, Vbi ego sum &c. Dico secundo quod ministravit humiliter per penitentiam. Iam antequam esset prelatus, faciebat magnam penitentiam, sed maiorem fecit postquam fuit prelatus, di. intra se, Modo habeo magnas occasiones peccandi ex abundantia diuitiarum. Ideo modo est magis mihi necessaria penitentia. Indutus est aspero cilicio, & femoralia habebat cilicina usque ad poplites, dormiebat super terram, ieiunabat, &

bat, & sic macerabat corpus suum. Magis indiget prelati penitētia quā alij, quia nō habet maiore ppe se. Religiosus & simplex clericus timet prelatū &c. De tali ministro dicit xps, Ambulās in uia immaculata hic mihi ministrabit. scilicet ad placitū meū. ps. c. p. nra em dicitur uia immaculata, q̄ sicut ille qui ambulat per uiam p̄te dicitur immaculatus, secus de gulo sis ambulātibus p uiam humidā, qui cadūt in lutū luxurie. Querit beatus Thomas in quolibetis. An religiosus factus eps teneatur seruare ceremonias sue religionis? Determinatio sua est, q̄ cerimonie incōpetibiles sue dignitatis possunt dimitti, ut silentiū. Dicatur de silentio religiosorū. Ad istud nō tenetur episcopus, quia habet respōdere &c. Factus eps tenetur portare habitū, sue religionis, sed ppter dignitatē pōt portare capam longiorē. Sed de cerimonijs, que sunt competibiles dignitati, tenetur ad eas, immo enā decorat dignitatē, ut nō cōcedere carnes, nō uti lineis ad carnē. Idem de ieiunij ordinis &c. & sic de alijs, multū decorat, & ornant, & pficiunt dignitatē, q̄ licet cerimonie nō obligēt ad mortale p̄ctū, tamē p̄seruat a mortali. De ista uia dicit dñs, Beati imaculati in uia, qui ambulāt in lege dñi. ps. cxviij. Quasi seruitiū & ministeriū beati Thome in p̄ntia placuit deo. Dicatur miraculū de illo clerico sui ep̄atus, qui nesciebat nisi missam b̄tē Marie, quam dicebat semp i die natalis resurrexiōis &c. Quē sanctus Thomas priuauit missā ex sua ignorantia, cui flenti pre tristitia semel uirgo apparuit, dicens q̄ diceret archiep̄o q̄ restitueret sibi missam &c. Et ille, Dñā, nō credet mihi. Et uirgo, Dicas q̄ amore illius q̄ fuit ciliciū, q̄ in nocte deposuit, & inueniet in eo adhuc unū filiū de terico, & dabit tibi lūm celebrandi &c. Et archiep̄s de iure sp̄ali ex diuina dispensatione cōcessit sibi licentiā. Nullus sacerdos faciat de hoc cōscientiam. Ecce quō seruitiū beati Thome placebat dño. Dixi tertio q̄ ministravit utiliter p misericordiā, scilicet aīe sue, & pauperū re-

creationē. Nā de redditibus pauperibus impēdebat, q̄ solū necessitatē recipiebat, nō dabat histriōibus, nec amicis, sed pauperibus xpi. Sciebat iam quot uidue indigētes erant in ciuitate, quot pupilli & pauperes. Itē quot puellae ad maritandū, quot captiui ad redimendum. In his expēdebat redditus, nōlebat aliquid recipere de ordinib⁹, nec de sigillo. Iā habebat suos notarios sub certo salario, mādans eis q̄ nihil reciperent. Item quolibet die ultra elemosynas dabat ad comedēdum. xij. pauperibus xpi in xpi memoria & apostolorū, quibus ipsemet seruiēbat in aliqua camera secrete. Poterat dicere pauperibus, Quis maior est, an q̄ recumbit, an qui ministrat? nōne qui recubuit? Lu. xxij. Immo qui ministrat. Not. quid uult dicere ep̄m esse manumissorē illius hominis diuitis domini nostri iesu xpi, qui licet uoluit uiuere ut pauper, cū diues erat secundum ueritatem, quia domini est terra & plenitudo &c. Et in suo ultimo testamento per mortem cōfirmato de bonis suis ecclesiasticis, dimisit prelatos, manumissores, & distributores. Sic nos, scilicet platos, existimet homo ut ministros xpi, & dispensatores misteriorum dei. j. Cor. iij. Modo non complentes uoluntatem testatoris non quid dicerentur uere proditores &c. Isti manumissoribus dicit Petrus, P̄scite te qui in uobis est gregem dei, prouideat qui nō coacte sed spontaneē secundū deum, neq; turpis lucri gratia, sed uoluntarie, neq; ut dominantes in cleris, sed forma facti gregis ex animo, & cū apparuerit princeps pastorū, percipietis immarcescibilem glorie coronā. j. Petri. v. Nota q̄ sicut beatus Thomas dabat bona temporalia p deo, ita deus dabat gratiam in miraculis faciēdis. Dicatur miraculū de auicula fugiente de gregib⁹, sciente loqui, Sancte Thoma adiuua me. Quam cū Nisus uellet capere, cū mauit, Sancte Thoma adiuua me, & cito bito mortuus fuit Nisus, & auis ad reuerētiā, quātomagis in personis deuotis &c. claret miraculū. Diues est in oīs inu-

inuocant illū. ad Roma. x. Dicatur quarto q̄ ministravit prudenter, per diligentiam seruendo, uisitando ep̄atum, corrigendo p̄tā notoria, concubinas, usurarios, putanas &c. dādo sententiam ex cōicationis. Sicut fecit ap̄s. j. Corin. v. Si is qui frater. i. Christianus nominatur inter uos est fornicator, aut auarus, aut idolis seruus, aut maledicus, aut ebrius, aut rapax, cum huiusmodi nec cibū sumite. Auferre malum ex uobis p̄p̄is. Pro animabus habebat predicatorēs, & magistros, & doctores, ut predicarent eis, tenens cōsiliū beati Petri, Vos autē curam oīm subinferentes, ministrare in fide uestra uirtutē, in uirtute autē scientiam, in sciētia autē abstinentiā, in abstinentiā autē patientiā, in patientiā autē pietatem, in pietate autē amorem fraternitatis, in amore autē fraternitatis charitatem. ij. Pe. j. De pecunijs autem recipiendis iam habebat suum thesaurarium. De corporibus uero non multum curabat. Dicatur miraculū de muliere pulchra & uana, cui nihil deficiebat nisi oculus, & cū arte medicine nō posset assequi, recurrit ad sctm Thomā, ut saltē suis orationibus obtineret uisum sanū. Dicatur quomodo perdidit uisum, quousq; cognouit suā fatuitatem, & promissit decetero deponere ornāmēta, & tūc orationibus sancti Thome recuperauit uisum. Dicatur cōtra mulieres que ornant se, & faciunt sibi oculos nigros cū coloribus, & deus faciet eos lippos. Idē de equis de castello. Dicatur quinto q̄ ministrabat stabiliter per patientiam ad sustinendum martyrium pro xpo. Dicatur quomodo rex Anglie usurpauerat sibi aliquas ecclesie libertates. Sicut, uerbi gratia, q̄ nullus sacerdos exiret suum regnum sine sui licentia, & sic de alijs multis. Et predecessores beati Thome timore non audebant resistere. Beatus autem Thomas nolens talia sustinere, tanta cōmotio regis & suorū fuit cōtra eū, q̄ septem annis fuit in Francia, exul a sua ecclesia. Papa & rex Francorum ille sanctus Ludouicus prouidebant sibi, &

amicis etiam exulatis, & permittebatur sibi regressus si uellet sustinere sicut sui predecessores, & noluit. Finaliter papa minatus est regi Anglie, qui sustinuit quod beatus Thomas rediret ad suam ecclesiam. Cui apparuit Christus, nunciāns ei quod ad suam ecclesiam rediret, & per martyrium celos intraret. Regressus ergo ad suam ecclesiam, suscepius est tam a clero quam a populo toto. Cum autem post paucos dies iterum mota esset questio inter regem & archiepiscopum. Rex existens in mensā dixit coram suis, O bene est miserabilis rex Anglie, quod non habet aliquem qui defendat eum de uno capellano, siue de uno sacerdote. O quantum dībent attendere magni domini quid loquantur, q̄ licet rex ille ut postmodum iurauerat, non haberet intentionem quod archiepiscopus occideretur, tamen audientes sua uerba quatuor mali homines, capita nei latronum, cupientes regi placere, statim iuerunt contra sanctum Thomam, quem in sede inuenerunt, & primo uerbis iniurijs inuaserunt, deinde armis, ipso dicēte, Virgini Marie, & beato Dionysio, & sanctis patronis huius ecclesie commendo causam ecclesie. Et percussus in capite dixit, In manus tuas domine. &c. & secundus & tertius percusserunt in eodem uulnere, & quartus amouit medietatem capitis, & sic per martyrium receptus est in celum. Ex ista constantia ad recipiendum ictus, quando canonici in sepultura uolebant facere officium de mortuis, magna multitudo angelorum fuit in sede, qui inceperunt officium martyris cantantes, Letabitur iustus &c. & dixerunt totum introitum missę, tunc canonici depositis uestimentis, Da requiem continuauerunt. Ecce quod eodem die fuit canonizatus a papa Iesu in celo, mittente canonizationē per angelos, ut facerent officium martyris. Deinde fuit canonizatus a papa Alexandro. Ideo potest dici de eo, Qui mihi ministrat, me sequat, & ubi ego sum, illic & minister meus erit. Io. xij.

46 De sancto Sylvestro. Sermo.

Ratia dei erat in illo. Lu. ij. Pro thematis declaratione, & materie introductione, sciendum qd est questio in theologia. An i hac uita possit sciri certitudinaliter de aliqua persona qd habeat gratia. Decisio & determinatio huius questionis consistit in duabus conclusionibus. Prima qd aliqua personam habere gratiam dei ex gratie effectibus scitur coniecturaliter. Secunda qd habere aliquam personam gratia dei non potest sciri certitudinaliter. Iste conclusio declaratur ex similitudine de arbore. Quo enim potest scribi qd ei radix sit uiua an mortua? homo non potest scire scientialiter per causam propriam, que est radix, quia radix est sub terra abscondita, sed potest sciri coniecturaliter. Quando enim arbor emittit flores, folia, fructus, ex istis effectibus coniecturatur qd radix est uiua. Idem in proposito, homines uel mulieres sunt ut arbores, i Christi uiridario, scilicet ecclesia plantati in die baptismi. Video homines uel arbores ambulantes. Marci. viij. No ambulantes per tres effectus quasi dietas in floribus, foliorum & fructuum productione. Si gnum est ergo qd radix uiuit, gratia dei que est uita anime. Sicut autem anima rationalis est a solo deo infusa, ideo per propriam causam non potest sciri de se uel de alio utrum habet gratia dei, quia deus qd propria & totalis causa, non potest hic a nobis uideri, nec gratia, etiam nec ipsa, anima, ideo scientialiter non potest sciri, sed per effectus potest coniecturari, quia homo facit flores bonorum uerborum dulciter loquendo, non iurando, nec meriendo, non diffamando, nemine uerbo iniuriando, bonas doctrinas dando, signum est qd radix uiuit. Idem de folijs honeste conuersationis. Idem de fructibus operum misericordie uel penitentie. Facite fructus dignos penitentie. Lu. iij. Ex istis effectibus coniecturatur qd radix uiuit, sed scientialiter non potest sciri, nisi specialiter deus reuelaret, quemadmodum Paulo reuelauit di. Sufficit tibi

gratia mea. ij. Cor. xij. Aliter non potest sciri scientialiter. Autoritas. Sunt iusti atq; sapientes, & opera eorum in manu dei. scientialiter, & tamen nescit homo utrum amore an odio dignus sit, sed omnia in futurum seruatur incerta. Eccl. ix. Licet bene per effectus posset coniecturari, ut Paulus, qui antequam deus sibi reuelasset qd habebat gratia sua, dicebat, Gratia dei sum id quod sum. j. Cor. xv. Et quomodo scitis? Aplos respondit, qd gratia dei in me uacua non fuit, quia propter ipsum labores sibi erant dulces, & laborabat diligenter. Ecce effectus gratie. Ideo dicit, Abundantius oibus alijs laboraui, non ego solus, sed gratia dei mecum. j. ad Cor. xv. Considerando ergo diligenter effectus uirtuosos, quasi quedam manifesta signa diuine gratie in beato Sylvestro, possumus dicere, Gratia dei erat in illo. Patet the. Modo iuxta suam uitam & legendam inuenio quinque effectualia signa diuine gratie in eo, scilicet

Largam misericordiam in pspersis.
Firmam patientiam in aduersis.
Dignam presidentiam in maiestate.
Claram sapientiam in sanctitate.
Altam eminentiam in potestate.

Ita qd iam in uita sua poterat dici de eo, Gratia dei erat in illo. Dico primo qd beatus Sylvester habuit in uita sua largam misericordiam in pspersis, que fuit effectus diuine gratie in eo existens. Nota de magno patrimonio suo in Roma, cum esset filius nobilius, & nutritus fuit in uirtutibus. Et sicut erat pulcher in anima, ita & in corpore, quia uidebatur quasi angelus dei, & mortuo patre remansit heres. Et uidens se in tanta prosperitate diuitiarum, noluit dicere uxore, sed uoluit fructum misericordie. Primo de suo patrimonio fecit hospitale pro Christianis qui male recipiebantur in Roma, propter infideles, & ministrabat eis de bonis suis, etiam seruando eis in propria persona. Ecce primus effectus diuine gratie, seruando uerbum sacre scripture. Caritas fraternitatis maneat in uobis, & hospitalitatem nolite obliuisci. Per hac enim placuerunt quidam.

Ideo angelis hospitio receptis. ad Hebr. ul. Qui enim seruat hospitalitatem, antequam moriatur, recipit Christum in domo sua in forma pauperis. Item nunquam patietur ipse indigentia. Autoritas. Dicit scriptura de persona misericordis, Manu suam aperuit inopi, & palmas suas extendit ad pauperes. Et quid consequatur ex hoc, respondet, Non timebit domui sue a frigoribus hiuis. Omnes enim domestici eius uestiti sunt duplicibus. Prouer. vi. Nota, manu suam aperuit inopi, non dicit taxiam uel bursam. Inuit hic modum faciendi elemosynam. Quando enim in die dominica uaditis ad ecclesiam ad petendum elemosynam a Christo, ut det uobis gratiam, & remissionem peccatorum, uel bona temporalia &c. quilibet debet recipere in manu sua elemosynam quam uult dare, duos uel tres denarios, uel plures, ne in aptione bursae propter aspiciendum habeatis occasionem uane glorie. Secundo dicit, & palmas suas extendit ad pauperes, recipiendo pauperes ad hospitium cum gaudio & charitate. Et sequitur, Non timebit domui sue a frigoribus hiuis, scilicet tribulationis, infirmitatum, uel mortalitatum, uel siccitatum, uel de morum, uel inimicorum, quia deus uirtute misericordie dat dulcem saluam adiutorium uel patientie. Omnes enim domestici eius uestiti sunt duplicibus. Hoc dicit quantum ad hoc, quia quilibet pater tenetur dare filijs suis, seruitoribus, & domesticis duplicem provisionem, corporalem scilicet, & spirituales. Corporalem, scilicet cibum, potum, & uestitum. Spirituale de doctrina, ut sciant dicere Pater noster, Ave Maria, Credo in deum, confiteri, audire missam, sermones, communicare ad missam in pascha. Alias ecce quid dicit scriptura, Si quis suorum, & maxime domesticorum, curam non habet, fide negauit, & est infidelis deterior. j. ad Ti. v. Infidelis iure nature prouidet suis &c. Dico secundo qd in eo fuit firma patientia in aduersis, quia modicum ualere misericordia in prosperis, quia sicut salua prosperitatis est misericordia, ita salua aduersitatis est patientia.

tia. Dicatur de persecutione christianorum magna in Roma, quia adhuc imperator erat infidelis, intantum qd nullus christianus auderet emere uel uedere aliquid. Tunc temporis quidam sanctus christianus, Timotheus nomine, uenit Romam, predicans christum, & doctrinam euangelicam. Et cum nullus christianus auderet ipsum recipere hospitio, nec etiam episcopus, beatus Sylvester recepit eum hospitio. Hac de causa Timotheus & Sylvester fuerunt capti, & Timotheus fuit sententiatus. Targuillius autem prefectus uocauit Sylvestrum, redarguens eum, quia contra edictum imperatoris reciperet Christianos in domo sua. Sylvester respondit qd immo de uoluntate imperatoris recipiebat, sed equiuocabant de imperatore, quia unus dicebat de Christo, alius de infideli. Cum ergo prefectus minatur fuisset Sylvestro qd in crastinum sententiaret eum, beatus Sylvester habita a christo prius reuelatione dixit, Non poteris, quia ista nocte a diabolo suffocaberis, & ad infernum ibis. Et suffocatus fuit media nocte, propter spinam piscis in gutture transuerlatam. Mortuo prefecto, in crastinum populus extraxit beatum Sylvestrum de carcere, & sic euasit. Deinde autem propter uerbum dei passus est exilium ab imperatore in quadam montana desertum, solum comedens herbas &c. Sed in omnibus habuit patientiam, quia gratia dei erat in eo. Moraliter instrui mur hic si aliquis uestrum habet aliquam aduersitatem infirmitatis, uel paupertatis, uel persecutionis, recipiat saluam ipsam patientiam, quia talis omnem cibum dulcorat. Autoritas. Omne gaudium existimate fratres mei cum in tentationes uarias, i. tribulationes uarias incideritis, scientes quod probatio fidei uestre patientia operatur. Patientia autem opus perfectum habet, ut sitis perfecti & integri, in nullo deficientes. Si quis autem uestrum indiget sapientia, postulet a deo, qui dat omnibus affluenter. Iacob. primo. Nota hic casum de incarcerationis, qui reneatur soluere regi in crastinum mille florenos, nec habent obolum unde redde

reddere possent, sed rex pi^{us} & mitis cō-
patiens eis iunxit duas massas auri, &
tunc uni fragit caput suū, qui iratus pij-
cit massam extra. Alteri brachiū fregit,
sed uidens aurum gauisus est, quia habe-
bat unde solueret. Ita de nobis, omnes
obligamur deo &c. Rex autē pius dñs le-
sus mittit aurum tribulationis, q̄a omne
malum pene est a deo, ut possim^{us} solu-
re, & si patienter recipimus, dimittit no-
bis debitū. Quare Thobias ait, Benedi-
ctum est nomen tuū de^o patris nostrorū,
qui cum iratus fueris, miā facies, & in
tempore tribulationis pctā dimittis his
qui inuocant te. Thob. iij. Iō non debe-
tis indignari, contra deum murmurā-
do, nec contra primum, uos uindicādo,
cogitando q̄ illo thesauro poteritis solu-
ere debitum peccatorum. Ecce quare
dicit, Omne gaudium existimate &c.
Dico tertio q̄ in eo fuit digna presiden-
tia in maiestate, q̄a fuit papa subito per
communē inspirationē, oēs tā clerici q̄
laici clamauerunt, Sylvestrum uolumus
in papā, q̄a tunc tēporis nō solū cardina-
les eligēbat. Hoc presentiens beatus Syl-
uester, uoluit fugere, sed retēsus fuit, &
contra suam uoluntatē inthronizatus,
sed uidens diuinā uoluntatē acceptauit.
Nō credatis q̄ ex tanta dignitate muta-
uit uitam, scilicet miā & pñiam, imo fa-
ctus papa habebat noīa uiduarū, paupe-
rum, orphanorū, & hospitalia ciuitatis
Romę, & oībus p̄uidebat. Ex ista digna
proidentia deus fecit sibi istā gratiam,
q̄a cum ceteri p̄decessores fuissent in o-
dio & ira imperatoris, bñs Syluester ha-
buit gratiam Imperatoris, int̄m q̄ con-
uertit eū ad fidē. Dicatur quō Constanti-
nus ante suam conuersionē fuit crude-
lis persecutor xpianorū. Propter qd^o de^o
persecutus est eum de infirmitate lepre
in tertia specie. Medici autem fecerunt
sibi multas medicinas, sed incurabilis e-
rat naturaliter. Dicatur quō fuit curatus
miraculose, q̄a nolebat se lauare in san-
guine puerorum, sicut medici ordinaue-
rant, di. q̄ mallebat mori, uel uiuere cū
illo dolore, q̄ cum tanta crudelitate cu-

rari. Tunc illa nocte apparuerūt sibi Pe-
trus & Paulus, dicentes q̄ uocaret Syl-
uestrum, & ille ostenderet sibi fontē in
quo si uellet lauari, q̄ curaretur. Qui ita
tim misit pro eo. Beatus Syluester cre-
dens se uenire ad martyrium, totus timi-
dus uenit corā eo. Cui impatore aslur-
gente gauisus est bñs Syluester. Ad quē
imperator dixit, Scias in hac nocte mihi
duos deos apparuisse di. q̄ tu scis fontē
in quo si me lauerō, curatus ero. Hoc in-
telligens Syluester respondit, & dixit il-
los nō eē deos, sed ap̄os Iesu xpī. Qui
dixit se scire predictū fontē, sed anq̄ in
eo lauaret, requirebatur tres dispositio-
nes. Prima in aīa. s. p̄ fidē Iesu quam sibi
predicauit. Et dedit sibi Credo in deum,
qui corde didicit. Secunda dispositio in
corpe. s. ieiunare. & fecit ip̄m ieiunare p̄
hebdomadam. Tertia dispositio in op̄e,
ut. s. haberet oēs xpianos quos tenebat
in carceribus, & totum factum est. Et cū
baptizaretur, descendit super eum ma-
gna claritas, in qua dixit se xp̄m uidisse,
& ex hoc dedit ip̄erū eccl̄ie. Questio,
si bñs Syluester fecit bene uel male re-
cipiendo imperium. Dicūt aliqui q̄ ma-
le fecit. Iō ut dicitur, fuit audita uox di.
Hodie effusum est uenenū in eccl̄ia dei.
Alij dicūt q̄ bene fecit. Pro declarati-
one huius questiois ponatur casus de di-
uite, qui in morte dimisit magnas diui-
tias distribuendas iuxta manumissorum
discretionem. Quo mortuo, mali hoīes
occuparūt sibi alias diuitias & posses-
siones, ne in manus manumissorū ueni-
rent. Sed quidā doctor acutus & subtilis
sciuit facere & taliter ordinare q̄ illa bo-
na uenirent in manus manumissorū ut
distribuērentur. Mō quis diceret q̄ ille
doctor nō fecerit bonū opus? imo fecit.
Ita xp̄s magnus diues in morte fecit ma-
numissores bonorū suorū, prelatos, ep̄os
&c. Clausula testamenti habet Mat. xxv.
Hō quidam peregre proficiscens uoca-
uit seruos suos, & tradidit illis bōa sua.
Et uni dedit quinq; talenta, alij autē duo,
alij uero unum, unicuiq; secundum pro-
priam uirtutem, & profectus est &c. Ad
literam

literā xp̄s loquit de se, qui suis platis di-
misit bona sua. Vni quinq; talenta. i. abun-
dantiā magnā, alij autē duo, ad sufficien-
tiā, alij unū, & p̄fect^o est statim. Sed mū-
dani hoīes. i. impatores Romani & tyrā-
ni occupauerunt sibi bona diuitis. Sed
bñs Syluester ut doctor subtilis sciuit
ita bñ allegare in iudicio diuino, q̄ ha-
buit sniam ut illa bona ueniret ad man^{us}
manumissorū, & dispensatorū. Sic nos
existimet hō ut ministros xpī, & dispen-
satores. j. Cor. iij. Ergo bñ fecit bñs Syl-
uester. Si tu dicas, Verū est, sed plati oīa
expēdūt in uanitatib^{us} &c. Nō est culpa
beati Sylvestri. Nam credendū erat q̄ il-
la bona melius distribuērent p̄ ipsos pla-
tos, q̄ &c. Iō nulla culpa est doctoris. Sed
si uerum sit de illa uoce, Hodie effusum
est uenenū &c. fuit ybū p̄phetiū p̄ isto
tpe. q̄ nō tenent plati, occupādo sibi illa
bona. Sed xp̄s est testator & iudex, q̄ di-
cit, Iudiciū durissimū in his qui presunt
siet. Exiguo enim concedit miā, potētes
autē potēter tormēta patiētur. Sap. vj.
Dico quarto q̄ in eo fuit clara sapientia
in sanctitate, nō solū ad cōsolandū xpia-
nos, sed etiā ad conuertendū infideles.
Dicat hic quō Helena mater imperato-
ris Constantini effecta fuerat Iudea, ma-
lens adorare deū celi q̄ idola, q̄ fili^{us} ado-
rabat cū esset infidelis, & morabatur in lu-
dea. Et qñ audiuit q̄ filius suus effectus
fuit xpianus, credidit mori p̄ dolore, &
scripsit talem literā in effectū, Fili & dñe
mi placuit mihi qñ audiui q̄ dimisistis
idola, sed doleo q̄ estis xpianus, & ado-
ratis hoīem crucifixū, & inducebat eum
ut se faceret Iudeū. Cui respondens di-
xit, q̄ ueniret Romā, & duceret secum
oēs Iudeos, magos, rabinos. Et ip̄e ex-
ficeret disputatio ut uideretur ueritas. Et
multū placuit matri credēti q̄ Iudei uin-
derent &c. Venit Romā. Et cōstituto die
disputationis disposerunt q̄ haberent
iudices non partiales, sed indifferentes,
nec essent xpiani, nec Iudei, & q̄ essent
homines iusti, qui nec donis, aut amo-
re, aut odio, seu fauore dicerent opposi-

tum. Et facti fuerūt iudices duo magni
philosophi, hoīes insuspecti. Quorū un^{us}
dicebatur Cratō, qui nihil terrenū habe-
re uolebat. Alter Xenophon, qui consil-
existens, nunquā munus ab aliquo susce-
pit. Et placuit utriq; parti. Helena autem
obtulit p̄ parte Iudeorū centum Iudeos
aptissimos. Imperator autē obtulit pro
parte xpianorū solum bñm Sylvestrū. O
dixerunt iudices, Nimis esset. Ideo de
centū Iudeis illis fuerunt electi duode-
cim, qui disputauerunt cū beato Sylue-
stro cū tali pacto, & cōditione, q̄ pars ui-
cta adhereret alteri in fide & credulita-
te. Et inceperunt disputationem. Prima
conclusio fuit de trinitate personarum.
Dicatur disputatio cum autoritatibus,
prout habetur in sermone beati Step̄a-
ni. Dicatur in fine quomodo iudices im-
posuerunt silentium Iudeis ut uictis. Se-
cunda questio, utrum xp̄s esset deus &
homo. Tertia de p̄sione. Quarta de sa-
cramento altaris. Quinta de cōsolatione
legis, & sic ad libitum secundū questio-
nes Iudeorum. Et sic uicti fuerunt unde-
cim Iudei, remansit duodecim & ulti-
mus, qui dicebatur Zambri, qui erat ma-
gnus rabinus, qui dixit imperatori, Dñe
non in uerbis, sed in operibus. Dicatur
quō uoluit & requisit ut adducerent
unū taurū indomitū &c. Ita factum est.
Et ait Iudeus, Ut intelligatis q̄ lex no-
stra est sancta, beata, & uera, & nulla alia
est bona, ego dicā unum uerbiū ad aurē
tauri, & si moriatur, credatis legē n̄ram
siue fidem uerā esse, & ita fuit, & omnes
Iudei clamauerunt uictoriam &c. Et bea-
tus Syluester de stultitia illius incepit
subridere, dicens Iudeo, Iudee, nunquid
de^o dicit, Ego occidā, & ego uiuere faci-
ciā, percutiā, & ego sanabo, & nō est qui
de manu mea possit eruiere? Item, Dñs
mortificat & uiuificat, deducit ad inferos
& reducit. Deute. xxxij. Si ī noīe dñi tau-
rū occidisti, in noīe dñi ip̄m uiuifica-
ui. Bene dixit, dixerunt iudices. Respōdit,
Nō, sed Syluester suscitauit eū. Quod si fa-
ciat, ego & Iudei oēs qui hic sumus eri-
mus xpiani, & ita fuit compromissum.

Tūc bñs Syluester de loco in quo erat elamauit dicens, In noīe dñi nostri Iesu xpi surge, & ferocitate deponē, & subito taurus surrexit, abulās ut ouis. Tūc Helena, iudices, & Iudei tria milia, & infideles de Roma baptizati sūt. Ergo gratia dei erat in illo. Morat̃ hic nota, fides xpiana quō fuit pbata, & p quōt furnellos purificata. Purior est auro liqfacto. Non oportet ergo dubitare in aliquo, sed ut florenus Florētie ponat in bursa consciētie, dicendo, Credo in deū. Modicū nūc. Sin hac uita, si oportet contristari, qā multi habēt multas tērationes de fide, sed si eis duplicet, nō peccāt in nariis tērationibus, ut probatio fidei uestre multo p̃ciosior sit auro qd̃ p ignē pbatur. j. Petri. j. Dico quinto q̃ i Syluestro fuit alta eminētia in potestate. f. facienda miracula, ut dixi de boue. Sed mō dicam aliud de dracone. Post conuersionē imperatoris, & p̃dictorū Indeorū, quidam draco posuit se in qdā pfunda fouea in era ciuitatē Rome, & ex suo anhelitu corrupto & infecto moriebantur quotidie i ciuitate ultra, ecc. psonas, intantū q̃ depopulabatur. Propter quod pontifices idolorū uenerunt ad imperatorem, indirecte innuentes, q̃ ex quo factus est xpianus, illa plaga eis accidit, quasi dicens q̃ meli⁹ esset si adhuc esset gētilis. Ecce qualis tēratio. De tali casu respondit imperator, Ego, p̃uidebo. Et uocauit beatum Syluestrū, dicens q̃ in hoc p̃uideret, qui posuit se in oratiōe, in qua apparuit sibi bñs Petrus ap̃s di. q̃ sine timore descenderet ad eum in foueam, in qua erant centum octoginta gradus, qui descendit cū cruce in una manu, & chorda forti de filo in alia, & ligauit draconem. De hac ligatione pphetia Ioannis loquitur, Et uidit angelū descendentem de celo, habentem clauē abyssi, & cathenam magnam in manu sua, & apprehēdit draconem serpentē antiquū, qui est diabolus, & Sathanas, & ligauit eū per annos mille, & misit eum in abyssum, & clauisit, & signauit super illum ut nō seducat amplius gentes donec cōsummentur mille

anni, & post hoc oportet illum solui mō dico tempore. Apo. xx. Omnes sancti doctores & glole ordinarie exponunt Sathanam ligari, p̃ Luciferō, qui mille annis debuit ligari, & post tempore antixpi debet solui ad tentandum, sed ligatus fuit tpe Syluestri, qñ. f. impator fuit conuersus. Et dico q̃ isti mille āni per quos debuit ligari, inceperunt cōputari a beato Syluestro, qui in figura ipsum ligauit, & iam illi mille anni sunt completi. Solus enim mundus stat in quadam parua prorogatione &c.

In octa. sancti Stephani protomartyris. Sermo.

Ecce uideo celos apertos. Actuum. vij. Volens inclinare corda uestra ad amādum celestia, & despiciendum terrena, uolo in hoc sermone declarare uobis aliquas celestias cōditiones. Sed prius salutetur uirgo Maria. Pro breui declaratione, & materie introductione, sciendum q̃ inter homines & iumenta deus posuit istā differentiam, q̃ iumenta sunt terrestria, & nihil habent celeste, sed nos homines principalem partem formalem. f. aīam habemus celestē. Et eī anima rationalis, substātia spiritalis, & supracelēstis, propter habitationem, quia licet corpus corrumpatur, sicut corpora iumentorum, aīa tñ in celum tanq̃ propriā habitatiōe ascēdit, nisi onus peccatorum impediat. Iō ap̃s, Scimus, non dicit opinamur, qñ si terrestris domus nostra huius habitationis dissoluatur, q̃ edificatiōe ex deo habemus, domum non manufactam, sed eternam in celis. ij. Corin. v. Iumenta uero, quia nihil habent in celo, terram respiciunt, iō de eis dicit scriptura, De terra facta sunt, & in terram pariter reuertuntur. Eccli. iij. Patet differentia inter homines & iumenta. Ideo de nostra habitatione loquēs thema dicit, Ecce uideo celos apertos &c. Ideo si uolum⁹, possimus intrare ut filij ad domum patris, patet thema. Modo habent tres diuersas dispositiones, seu habuerunt.

Prima

Prima, fuerūt duri impenetrabiliter. Secūda, fuerūt molles delectabiliter. Tertia, fuerūt aperti uniuersaliter.

De tertia loquitur thema, Ecce uideo celos apertos &c. Quantū ad primū &c. fuerunt duri impenetrabiliter. Ista cōditio celorū fuit a transgressionē primorū parentum, & durat usq; ad xpm, intantū q̃ anime hominum, que sunt spūs subtilissimi plus q̃ aer & lux que transit per fenestram uitream, & etiā plus quā uox, subtiliores sunt anime. Rō, qā nulla creatura potest impedire earū egressum uel ingressum, ut patet de sp̃situdine terre quā transeūt, descendendo ad infernum uel purgatoriū. Cum tota ista subtilitate nulla p̃tute poterant intrare celū. Ecce quō erāt duri impenetrabiliter. De hoc quō plangendo dicebat, Tu forsūt cum eo fabricatus es celos, q̃ solidissimi quā ere fusi sunt. Iob. xxxvij. Rō huius dispositionis fuit, qā oēs creature tā terrestres q̃ celestes fuerunt create per deum ad seruiendum homini, qā deus p se nō indigebat, iō deus qñ ulouit facere hominem dixit, Faciamus hominē ad imaginem & similitudinem nostrā, & p̃fuit piscibus maris, & uolatilibus celi, & bestiis terre, uniuersq; creature, scilicet corporali. Gen. j. Iō propter p̃tū hominis non solum inferiora, sed etiā celestia deteriora sunt. Quia sicut quādo aliquis magnus nobilis seu baro facit aliquid quod magnam delictum seu proditiōem contra regē, rex destruit sibi terram, ita fecit deus, qñ ille magnus & nobilis baro Adam peccauit, deus uastauit terrā, & noluit omnīa annihilare ut prius, sed destruxit, minuēdo p̃tutes ad fructificandum. Sed o aquā & aerem, qā non est ita purus, postea ignē & celum. Nam scientia est indeterminate theologorū in. iij. sententiarū, q̃ de omnibus rebus abstracte deus septem partes p̃tutis, & p̃prietatum, & qualitatum, scilicet de claritate solis, lune, & stellarum septem partes amouit. Iō celum qd̃ ante transgressionē & p̃tū erat aptū hominibus, nō solum aiabibus, sed etiā corpibus, p̃pter pec-

catū indurātū fuit, nō solum corpibus humanis, sed etiā aiabibus, non solum p̃tōribus, sed etiā sanctissimis. De istis auctoritas. Si non obediētiis mihi, addam correctiones uestras septuplum, p̃pter peccata uestra, & cōteram superbiā duritiē uestre, daboq; uobis celū desup sicut ferum, & terram eneā. L. euiti. xxvj. No. Addam correctiones uestras septuplum propter p̃tā uestra. Oīa peccata mortalia que possunt fieri reducuntur ad ista septem. Rō, qā in septem possunt gentes peccare. Primo in honoribus, officiis, & dignitatibus possunt peccare, inordinate contra deum appetendo, & sibi pcurando. Ecce hic p̃tū supbie. Alia autem bona sunt temporalia, ut diuitie, bladū, uinum, oleum, & huiusmodi. Si inordinate & contra dei preceptum lucentur, ecce hic peccatum auaricie &c. Tertia bona sunt bona delectationis carnalis, & quando inordinate recipiūt, sequitur luxuria. Quartū est amicitia p̃ximorum. Istud bonum non habet iumenta, quia unum non curat de alio. Et quando homines de amicitia nō bene se gubernant, sequitur inuidia. Quintum bonum est cibus p̃ necessitate uite, sed qñ inordinate sumitur, sequitur p̃tū gula. Sextum bonum est inimicorū, qā ex eis fabricantur corone paradisi. Nam si beati, Laurentius & Vincentius, nō habuissent inimicos, non fuissent ut martyres coronati. Item si castitas non habuisset inimicam luxuriam, uirgines non habuissent laureolam. Septimum bonum est tps, & est p̃ciosum bonū, intū q̃ si unus damnatus posset habere tantū tempus, q̃tū duraret unum Aue Maria, ita ut esset uator, posset saluari. Et qñ male expenditur, ecce p̃tū acidie. Ex his septem bonis si inordinate sumantur, sunt septem peccata mortalia. Ecce quare dicit, Addam correctiones uestras septuplū propter peccata uestra. f. infirmitates, mortalitates, carissitas, succitates, guerras, & malignitates. Sed o di. Et conteram superbiam &c. Et non facit mentionē de alijs peccatis. Rō deo, qā nunq̃ fit p̃tū mort-

rale, quin habuerit initium in superbia. Illud periculum in se habet, quia perit. Verbi gratia. Quare aliquis est auarus, faciens usuras, furta &c. quia non vult humiliter ad seruandum mandatum dei. Non feneraberis fratri tuo ad usuram &c. Idem de luxuria. Iam enim deus dedit homini regulam certam. Cum actu in simonij seruatio modum &c. Alij autem non curant de illo actu, sed nolunt subijci regi deo. Ecce superbia, quia istud periculum in se habet. Idem de gula. Iam dedit regulam in cibis sumere necessitatem, per uita corporis sustentanda, sed gulosi nolunt seruare. Ecce superbia. Et licet non dicat ore, Volo seruare, tamen opere ostendunt oppositum. Idem de inimicis. Deus precepit ne recipiat uindictam, nec in ore, nec in corde habeat eis malam uoluntatem, & nihil seruati. Ecce superbia. Etiam dedit legem ne perdamus tempus, sed in operibus spiritualibus sumus diligentes, & nihil facimus. Ecce superbia. Patet ergo quod omne periculum habet radicem & initium in superbia. Ecce quare dicit. Et contra superbia &c. Tertio, Et dabo uobis celum desuper sicut ferrum. Dicit scriptura quod omnes humiles & deuote facte per uos sunt sagitte penetrantes celum, & ascendunt usque ad christum, ad uocandum per uos ut procurator uel aduocat coram iudice. Oratio humiliatis se nubes penetrabit, & donec appropinquet non consolabitur, & non discedet donec altissimus aspiciat, & dominus non elongabit. Ecce. xxxv. Sed quoniam sumus in peccatis, celum est ferreum, & non possumus penetrare celum. Quarto, Et dabo terram eneas, ne fructificet, & in cassum consumat labor uester. Ecce de prima celorum dispositione. Quantum ad secundam celorum dispositionem, Transactis quinque milibus annorum in quibus celi fuerunt duri, sublata prima dispositione celi mutauerunt conditionem, & fuerunt molles & dulces delectabiliter, & durauit ista dispositio a christi incarnatione usque ad ascensionem. Ratio huius dulcedinis & mollificationis est, quia tadium posset ferum ad ignem applicari, & in igne stare quod liquefieret. Ita ex quo ille ignis infiniti diuini amoris ardentissimi & dulcissimi, de quo apostolus, Deus noster ignis consumens est. ad Hebr. xij. pertransiuit celos ueniendo ad nos, iam ipsi celi mollissimi & mellisui facti sunt. Ideo cantat ecclesia in natiuitate domini, Hodie de celo pax uera descendit, hodie per totum mundum mellisui facti sunt celi. Nota, non dicit mellei, sed mellisui, id est stillantes guttas dulcedinis in cordibus contemplatiuorum, sed terreni homines & carnales non gustant. Ratio huius dispositionis est per contrarium ad primam. Nam per aduentum filij dei multum meliorata est humana conditio, & deteriorata omnium rerum casualitate omnia proportionabiliter fuerunt deteriorata, alias non fuisset proportio. Modo autem homo est melioratus, quod ex quo rex duxit in sponsum filiam rusticum, omnes de illo genere meliorantur. Ita de christo rege ducite sororem nostram naturam humanam in sponsum, omnes nos sumus meliorati, etiam creature, sed maxime celi. De hoc dicit David in psalmo, Deus cum egredieris in conspectu populi tui, cum pertransires in deserto, terra mota est, et cetera. Nimis celi distillauerunt a facie dei Synai, a facie dei israel. Pluuiam uoluntariam se gregabis deus hereditati tue, & in hereditate tua est, tu propter perficisti eam. Aialia tua habitabit in ea, parasti in dulcedine tua pauperem. ps. lviij. Nota secreta, cum dicit, Deus cum egredieris in conspectu populi tui. Ecce hic tangit mysterium incarnationis filij dei. Ratio, quia questio est theologie & beati Bernardi in epistola ad Hugonem de sancto Victore, quod in die incarnationis omnes angeli uiderunt ipsum incarnatum, ideo dicit in conspectu populi tui. sancti angeli. Dicatur quod sunt noui ordines angelorum. Ordo altior est seraphin. Secundus Cherubin, & sic de alijs descendendo. Cogitate quod egrediebatur, non intelligatis per modum localem, sed per contemplationem eorum & uisionem, quod in quolibet ordine dicebat sibi, O domine assumatis naturam humanam, & nunc quid homines sunt nobiliores nobis &c. Et sic omnes angeli sciuerunt in celo. In terra autem solus scieuit ygo Maria, que cum concepit. Cum pertransires in deserto, hic tangit natiuitatem christi. Iste mundus dicebatur locus

locus desertus. Ratio, quia licet tunc mundus esset bene populatus, & hominibus associatus, tamen sicut persona associata nisi habeat deum, dicitur deserta. Sed si habet deum per gratiam licet sit in deserto, non est sola. Et quia tunc mundus ex predictis non habebat deum, ideo dicitur, Cum pertransires. scilicet per uirginem que fuit uia per quam uenit in desertum huius mundi. Terra mota est, scilicet ex edicto imperatoris, ut quilibet profiteretur in suam ciuitatem. Celi distillauerunt a facie dei Synai igniti. scilicet charitate. ecce causa a facie dei literaliter, ecce effectus, quia ut mundus uideret deum per fidem. Ecce secunda celorum dispositio. Quantum ad tertiam &c. Sunt apti uobis, ideo dicit the. Ecce uideo &c. Ista dispositio inchoat in christi ascensione, et durabit usque ad diem iudicii. In introitu christi & sanctorum porte fuerunt aperte. Chrysostomus loquens de conditionibus celorum dicit, Erant prius obstacula quedam, quibus obstitentibus anime defunctorum introire non poterant celos. Sed nota qualiter christo ascendente obstacula amota sunt, secundum quod tangit prophetia David ps. xliij. Attollite portas principes uestras, et eleuamini porte eternales, & introibit rex glorie. Et date fuerunt due rationes. scilicet quod erant duo obstacula. Primum est in regione aeris &c. ubi est maior multitudo demonum transitum obseruantium, & quando angeli dixerunt eis, Attollite &c. Responderunt, Quis est iste rex glorie &c. Et sancti angeli, Dominus fortis & potens, dominus in prelio &c. qui. scilicet uicistis principem, & fugerunt. Et sic motum est primum obstaculum sanctis personis. Secundum obstaculum erat sanctorum angelorum celum custodientium, quibus dictum fuit, Attollite portas &c. Responderunt, Quis est iste rex glorie? non ignoranter, sed admiratiue, quia tantam gloriam dat animabus, & sic aperti sunt celi. Iam beatus Stephanus, qui post christi ascensionem passus est, uidit celos apertos, ideo non dubitauit mori. Quando enim uiuimus, celi sunt nobis apti, & post mortem non aperiuntur, nisi iam in uita fuerit

aperti. Cum intraverit paterfamilias, & clausit ostium, incipietis foris stare, & pulsare ad ostium dicentes, Domine aperi nobis. Et respondens dicit uobis, Amen dico uobis, nescio uos unde sitis &c. Lu. xliij. Non clausit ostium. scilicet ostium, ergo festinemus, non expectemus mortem, nec iuuenis expectet senectutem, quia etiam hircus uel agnus moritur, sicut & ouis, nec sanus expectet infirmitatem. Ne accidat nobis sicut legitur de duobus uiatoribus simul ad suam uillam ambulantes. Dicatur parabola, que uilla habebat consuetudinem portalia claudendi in sero, quorum unus remansit in prato amensissimo, & porte fuerunt clausae &c. Villa nostra ad quam nos sumus ambulantes est paradysus, quia non habemus hic manentem ciuitatem. ad Hebr. vij. Et in nocte. scilicet culpe, clauditur, ideo oportet uenire de die. scilicet cum claritate gratie. Sed mundani remanent in prato luxurie. Auari in fonte montis auaricie. Superbi in arbore uanitatis, in uestitu, ornatu &c. Sed prudens transit cum labore penitentis. Sed pro tempore ueniat ad portam &c. Ideo apostolus, Festinemus ergo ingredi in illam requiem. ad Hebr. iij.

In oct. sancti Ioannis euange. Sermo. **I**c est discipulus ille quem diligebat Iesus. Ioan. ul. Sicut in festo beati Ioannis predicauit de amore quem christus habebat ad beatum Ioannem super omnes alios, modo uolo predicare per que opera possumus nos diligere a christo. Sed primo salutetur ygo Maria. Verbum thematis proprie dicitur de beato Ioanne euangelista. Diceret aliquis, Nunquid christus diligebat omnes alios apostolos? Immo. Quare ergo dicitur, Hic est &c. Licet enim christus diligeret omnes alios magno amore, singulare tamen amoris & familiaritatem habebat ad beatum Ioannem, sicut parentes naturaliter diligunt omnes filios, sed singulariter diligunt eis magis similem, gratiorum, & pulchriorum, ita christus diligebat omnes, sed singulariter Ioannem sibi similem in puritate uirginitatis. Beda. Diligebat Iesus Ioannem, non exceptis ceteris sin-

14
 similiter solum, sed pre ceteris quos diligebat familiaris unū, quena specialis prerogativa castitatis ampliori dilectione fecerat dignum. Ecce quare de beato Iohanne proprie dicitur thema. Et dicit Beda rationem dilectionis. Spiritus enim unit. Modo uideamus an sunt alie rationes seu uirtutes ex quibus deus diligit nos. Ego amore uestri quesui & inueni septem uirtutes.

- Prima est contemplatio de sapientia.
- Secunda dilectio de beneuolentia.
- Tertia obseruatio de obedientia.
- Quarta simplicitas de conscientia.
- Quinta puritas de continentia.
- Sexta largitas de misericordia.
- Septima unitas de concordia.

Et pro omnibus in simul potest aliquis diligere deo, & de tali poterim dicere, Hic est discipulus ille &c. Dico primo quod contemplatio sapientie est ratio quare homo diligitur a deo. Quia enim creatura dat se contemplationi diuine, legendo, studendo, sermones audiendo, deuote orando, & per ista uisibilia deū intuen- do, ex mundi gubernatione & prouisione diuinā prouidentia considerando, gloriam paradisi, & penas inferni meditando, talis creatura multū diligitur a deo. Autoritas. Fundamenta eius in montibus sanctis, diligit dñs portas Syon super omnia tabernacula Iacob. ps. lxxxvj. Nota secreta. Fundamenta eius. i. contemplationi, in montibus sanctis. i. articulis fidei. Tamen debet fundari contemplatio, ne sit contra aliquem articulum fidei, quia edificium sine fundamento cito cadet. Diligit dñs portas Syon. i. contemplationes. Porte dicuntur sensus per quos homo contemplatur. Si enim homo contemplatur legendo sacram scripturā, tunc oculi sunt porte, si audiendo sermones, aures sunt porte, si orando, os &c. super omnia tabernacula Iacob. Patriarche non edificabant domos, sed habebant tantas mobiles seu barranas, & signant scientias philosophorum mobiles & transitorias in fine mundi. Astrologia, quia non erit motus celi, item nec inuentia, nec genera-

tio, nec corruptio. Tunc non erit necessaria medicina, quia nullus erit infirmus, nec regule Grammaticorum seu Logicorum erunt tunc necessarie. Ideo dñs ille scientie tabernacula Iacob, quia mobilis. Vult ergo dicere quod magis deus diligit contemplationes etiam uirtutes de his quod fidei sunt, quod contemplationes philosophorum de astris &c. Neminem diligit deus nisi eum qui cum sapientia inhabitat. i. contemplationis. Sap. vij. Secunda est dilectio de beneuolentia. Inuenitur enim duplex amor siue dilectio. scilicet concupiscentia & beneuolentia, & ex secunda homo diligit a xpo. Amor enim beneuolentie est ratione bonitatis rei dilectae, quia tota ratio de beneuolentia amoris est in re dilecta, quia scilicet est bona, utilis, deuota, & sancta. Amor autem concupiscentie est, quia unum amat propter aliud, ut seruus amat dominum ratione salarii, uel amor pædagogum ratione filii. Vos enim diligitis matrem & filium, sed alia ratione diligitis filium, quia caro uestra &c. Ideo ille amor dicitur beneuolentie. Et alia ratione diligitis magister, quia propter filium. Ideo ille amor dicitur concupiscentie. Idem de amore filij uel filie, & nutricis. Ita aliqui amant deum amore concupiscentie, & non placet deo. Aliqui autem amant eum amore beneuolentie, & istos diligit deus. Verbi gratia. Si tu diligis deum ut det tibi diuitias temporales, honores, & dignitates, ergo plures diligitis creaturam quam creator, quia si diligitis matrem propter filium, plures diligitis filium, quia propter quod unum quoddam tale, & illud magis. Sed si diligitis deum propter infinitam suam bonitatem, clementiam, & misericordiam, ita quod tota ratio dilectionis sit in eo, talis amor est bonus, & est amor beneuolentie. Ita quod de amore concupiscentie non faciatis rationem antecedentem dicendo, Dilige deum ut det mihi diuitias &c. bonam famam, uel gloriam eternam. Sed faciatis de ea effectum consequentem isto modo dicendo, Si bonus debet diligi, deus est tumme bonus, utilis, pulcher, uel misericors, ideo uolo diligere uos domine, dilectoribus uestris datis bonam familiam, honores, bonam famam, & gloriam, spero domine

ro domine quod etiam dabitur mihi. Isto modo non ponit amor creaturarum pro ratione, sed per dispositionem. Talis amor est beneuolentie, & tales diligit deus. Autoritas. Ego diligentes me diligo. Et sequuntur effectus consequentes quod subdit, Mecum sunt diuitie & glorie, opes superbe, & iustitia. Prouer. viij. Opes superbe sunt diuitie, honores, quia dant occasionem superbie. Iohannes xps, Qui diligit me, diliget a patre meo. Dñe & quilibet effectus sequitur uel sequetur. Rñdet, Ego diligam eum, & manifestabo ei me ipsum. Ioh. xiiij. hic per gratiam, & in futuro per gloriam. Tertia est conseruatio obedientie ad dei mandata. Quia homo per ista refrenat se, quod ante permetteret se occidere quod faceret contra dei mandatum, talis diligit a xpo. Rom. Cuiuslibet domino est amabilis persona, uilla, ciuitas, seu terra sibi obediens, inobedientes autem odit, & conatur destruere. Idem de deo. Si quis sermonem meum seruauit, ecce obedientia. pater meus diligit eum, & ad eum uenimus. i. ego, & pater, & spiritus sanctus. Ioh. xiiij. Dicatur quod anima est creata ad imaginem trinitatis, quia sicut unus est deus in essentia, & tres persone, ita & anima una, & tres potestates. Cui ergo dicit, Et mansionem apud eum faciemus. In memoria enim persona patris manet per recordationem operis & creationis. In intelligentia persona filij. Voluntas autem est camera spiritus sancti. Et ad uoluntatem pertinet desiderare dei bonitatem, quod spiritus sanctus attribuit. Ecce quale signum amoris, ac si rex amore uellet uenire ad domum rusticum, & quietere ibi. Ideo dicit beatus Iohannes. Qui manet in charitate, in deo manet, & deus in eo. Ioh. iij. De ista obedientia ad precepta dei dicit xps, Si precepta mea seruaueritis, manebitis in dilectione mea, sicut ego precepta patris mei seruauit, & maneo in eius dilectione. Et loquitur in quantum homo, quia seruauit precepta patris. Ioh. xv. Quarta est simplicitas de conscientia. Quia homo in omnibus suis factis, dictis, & operibus habet cor ad deum, & intentionem rectam, non habet cordis duplicem, cui duplicem, solum quod placeat

deo. Aliter quam homo dicit, Tenebo bonam uitam &c. ut gentes laudent me, uel honorent, uel ut habeat hominum familiaritates, cor est multiplex. Legitur in tertio libro Biblie, uidelicet Leui. j. & ij. quod erant tres species sacrificiorum. Primum erat hostia pacificorum. Secundum erat sacrificium pro peccato. Tertium sacrificium holocausti. Primum offerebant pro gratia a deo recepta, de quo fiebant tres partes. Pinguedo & sanguis offerebant deo, & comburebantur. Secunda, scilicet pectus & spatula dextra dabatur sacerdoti. Tertia pars, scilicet totum aliud, erat offerentis. Ecce triplicitas. Secundum sacrificium erat pro peccatis, ut deus remitteret sibi peccata. De isto solum fiebant due partes. Prima offerebatur deo. Ecce simplicitas. Hoc primum sacrificium placebat deo, & magis secundum, sed maxime tertium. Ita est de uita nostra. Aliqui offerunt se deo per penitentiam, uel per ingressum religionis, sed faciunt de se tres partes. Pinguedinem deuotionis dant deo cui uellent placere. Secundo uellent habere bonam famam. Tertio uellent habere diuitias, non tamen contra deum, quia iam non esset sacrificium. Istud sacrificium placet deo. Alii offerunt se deo secundo modo, quia cupiunt placere deo, secundo cupiunt habere bonam famam, & placere gentibus, & non curant de diuitijs. Istud sacrificium magis placet deo quam primum. Sed super omnia est sacrificium holocausti, quia solum curat placere deo dicendo, Sufficit domine quod uita mea placeat uobis, non curo utrum placeat uel displicet gentibus. Sed diceret aliquis, Nunquid dicit apostolus, prouidentes bona non tantum coram deo, sed etiam coram hominibus. ad Ro. xij. intelligitur non ratione fame, sed timore dei. Et de ista simplicitate dicit David, Scio domine deus meus quod probes corda, & simplicitatem diligas. Vnde ego in simplicitate cordis mei letor, obtruli uniuersa hec. j. Paral. xxix. Per contrarium multipliciter conscientie odit deus. Dicatur hic historia de Isaac patriarcha, cuius uxor peperit duos filios geminos. i.

Elau & Jacob. Esau aut erat totus multiplex & dilatus in negocijs, dicit text⁹. Quibus aduultis factus est Esau uir gnar⁹ uenandi. Iasturus, & hō agricola. Jacob aut uir simplex, & habitabat in tabernaculis. Gen. xxy. Et dicit deus Malach. j. Jacob dilexi, Esau odio habui. Quinta est puritas de continentia. Ista est rō quare p^r alijs dilexit xps Ioannem. Puritas em conscientie est, qm uir & uxor seruāt sibi mutuā fidelitatem & modū &c. De alijs aut qui nō sunt de matrimonio, nō curare de illo actu quocūq; . Tales diligūt a xpo ex puritate cōscientie. Rō est, xps est in domo sua, q dom⁹ fumus nos. ad Heb. iij. Infidelis autem est domus diaboli. Iō qm baptizatur, exorcizatur, ut diabolus eiiciat. Iō cauēdū est ab immundicijs. Iō dicebat xps deo p^r os David, Dñe dilexi decorē dom⁹ tue. s. p^rone xpi ane, & locū habitationis glie tue. ps. xxv. Nota differentiā inter domū & locū habitationis, cum dicit, Domine dilexi decorē domus tue, & locū habitationis glorie tue, scilicet si sit pulchrum, nō cogitando nec desiderando immundicias. Ideo Prouerbio. xxi. Qui diligit cordis mundiciam propter gratiam laborum suorum, habebit amicū regem. Sexta est largitas misericordie. Qm cōspōna est liberalis in elemosynis dādis, uel de spiritalibus, uel de temporalibus. Eleemosyne spūales sunt bone doct^rine, predicationes &c. tunc datur prandium animabus de pane celesti. Dicunt aliqui, Fratres semp petūt, & nūquā faciūt elemosynā, imo de cibo scientie parato in coquina spūssancti dant elemosynam pauperibus ignorantibus &c. Itē redimūt capti uos, qm predicator cū thesauro sapientie redimit animas de captiuitate diaboli. Itē induunt nudos yⁿuitibus. Itē cōsolant^r tristes ad patientiā prouocādo. Idem de illis qui faciūt elemosynas corporales, tales diliguntur a deo. Rō est, si uos habetis p^res agros, clarum est q plus diligitis & seminatis campum qui abūdātius reddit fructū. Ideo dominus Iesus xps est seminator, persone uite humane sunt agri,

diuitie sunt semina dei. Ipse enim seminat abundanter, dans uobis libere, & uos redditis unū denarium fractum, uel &c. Sed de illo qui facit magnū fructū elemosynarū, O dicit deus, in isto agro uolo seminare, quia dat abundanter. Hilarē datorē diligit deus. Potens est autē deus oēm grām abūdare facere in uobis, ut in oibus semper oēm sufficiētā hñtes abūdetis in omne opus bonū, sicut scriptum est. Dispersit, dedit pauperib⁹, iustitia ei⁹ manet iⁿ scām seculi. ij. Cor. ix. Itē David ps. lxxxij. Miam & ueritatē diligit deus. Septima est unitas de concordia. Quando em in domo uir & uxor concordant. Vxor uero obedit uiro secūdm deū, & uir non despiciat eam, sed concorditer uiuūt. Idē in cōmunitate, qm maiores non odiūt nec despiciūt minores, nec diuites pauperes, tales diliguntur a deo. Rō huius est, quilibet plus diligit domū p^rpriā quā alienam. Domus dei & locus est ubi est pax & cōcordia. Factus est in pace locus eius. ps. lxxv. Per oppositū, ubi sunt diuisiones & guerre, est diabolus, & loc⁹ demonū. Dicatur miraculū quod legitur in uita bñ Francisci de ciuitate Assisi diuū, & cum semel in duas partes essent diuisi, uolētes se interficere, bñs Franciscus habuit per reuelationē q demoni faciebant illā cōmotionem totam, & eleuat^r oculis uidit infinitos demones suū pra ciuitatem, qui mouebāt corda gētiū &c. quos expulit bñs Franciscus, & statim secuta est inter eos pax. Factus est in pace locus eius. Ideo apostolus, Pax habete, & deus pacis & dilectionis erit nobiscum. ij. Cor. ultimo.

In octaua innocentum.

Sermo.

Accipe puerum & matrem eius, & fuge. Mat. ij. Pro declaratione huius uerbi, & introductiōe materie, recordor de uno notabili uerbo beati Gregorij dicentis q ad informandum homines in uirtutibus plus proficiūt exempla. s. opera uisa quā uerbu. Nā maior impressiō fit in hoīb⁹ oculis

oculis uidendo, q auribus audiēdo. ybi gratia. De homicidio pl⁹ cōmouet & turbatur ille q uidit, q ille qui audiuit. Idem de alijs. Ideo dicit, q melius est exemplū de uisu q de auditu. Exemplificet etiā de magistro uitioso, qui docet discipulum ore de bonis moribus, plus puer informabitur exēplo eius male uite q uerbis sue doct^rine. Iō dicit Greg. in quadā collecta, Omnia in nobis uitiorū mala mortifica, ut fidem tuā quam lingua nostra loquitur etiā moribus uita fateatur. Iō xps ut magister ueniens ad informādū nos de uirtutibus, non solū uerbo uoluit nos informare, sed etiā opere. Sicut pictor uolens docere discipulū, nō solū docet, sed exemplum in imagine opere ostēdit. Ideo dicit A⁹thū. j. Cepit Iesus facere & docere. Ad propositū. Inter alias uirtutes nobis necessarias est uirtus prudentie in periculis uitadis, quia periculis fluminū, periculis latronū &c. ij. ad Cor. xj. Et nisi esset magna necessitas. s. propter honorem dei, uel utilitatem proximi, hō uitādo pericula debet fugere iuxta dictū xpi. Cum autē persequuntur uos in ciuitate ista, fugite in aliam. Mat. x. Et primo ostēdit opere fugiendum Herodis periculū, uidēs nō esse necessitatē nec utilitatē mori puerū, fugit. Hoc dicit uerbum theomatis. Accipe puerū & matrē eius, & fuge. In die ueneris sancta nō fugit, imo uenit obuiā eis dicens, Quem queritis &c. Io. xviij. quia tunc mors sua erat utilis secundū suā & patris ordinationem. Patet the. Ex quo scitis rōnē fuge, oportet de ea tria puncta declarare.

Primo quomodo fuit reuelata diuinitas.

Secundo quomodo fuit practicata humanitas.

Tertio quomodo fuit reuocata temporaliter.

Quantum ad primū &c. quia xps debuit

ibi usq; dū dicā tibi. Futurū est em ut Herodes querat puerū ad perdēdū eū. Nō hic duas questiones. Prima quare ista reuelatio fuit facta in somnis de tā magno negocio, quia multa somnia sunt q creduntur diuine reuelationes, & sunt illusiones. Rñsio, quia reuelatio diuina regit dispositionē in persona cui debet fieri. s. tranquillitatē cordis, & quietē mentis, & segregationem negociorū seculariū & temporalium, qta tales sollicitudines sunt, ut nubes claritatem solis diuini radij impediēt. Hoc ostēdit in uitis patrum de istis tribus socijs. Quorū unus elegit uitā solitariā. Alius elegit seruire infirmis in hospitali. Tertius tractare pauperes. Primus habebat magnas reuelationes, alij duo non, imo erāt multū occupati in bonis tñ negocijs. Et isti duo iuerunt simul ad uisitandum tertium solitariū, qui dixit eis, quō erat cōsolat⁹ &c. Alij rñdendo dixerunt, q nullam habuerunt reuelationem. Tūc ille accepit peluim plenā aqua, & cōmouit aquā &c. dixit, Tale est cor hoīs in negocijs occupatū, sed separatū a negocijs &c. est sicut aqua quieta, & tunc apparet in eo imago diuine reuelationis. Patet ergo q diuina reuelatio requirit cor quietū. Iō dicebat deus personis in negocijs occupatis, Vacate. s. a negocijs, & curis superfluis, & uidete qm suauis est dominus. in ps. xlv. & xxxij. pro ultima particula. Mō ad propositum. Licet Ioseph esset hō iustus, sanctus, & bonus, tamen non habebat uigilādo cor quietū, timebat em uigilādo Herodem ne xpm occideret, & erat totus alteratus. Sed cū dormiret, habebat cor quietū, & tunc habuit diuinā reuelationem. Ecce angelus domini apparuit in somnis &c. Ecce quare in somnis fuit facta. De hoc autoritas. Per somnū in uisione nō sterna, quando irruit sopor super hoīes, & dormiūt in lectulo. Tunc aperit aures uirorū, & erudiens eos instruit disciplina, ut auertat hoīem xpianū. s. ab his que fecit. & liberet eū a superbia. s. Herodis. Eruens aīam eius a corruptione, & uitā illius ut non trāseat in gladiū. Iob. xxxij.

Si dicatur, Domine est dubiū quō pōt se regere hō, & determinare, utrū sit somnū, an reuelatio &c. Dicat quod qñ est reuelatio dei, cū tanta certitudine uenit in claritate, ac si oculis proprijs uideret. Iō dicit ap̄s de quadā reuelatione quam habuit, Sciō, cui credidi, & certus sum. ij. ad Tim. j. Itē dicit b̄t̄s Aug. in lib. de cōfessio. de matre sua, que habebat multas reuelationes, Mater mea nescio quo sopore, quod ybis exprimere non poterat, dicebat se scire distinguere inter deū reuelantē, & aīam somniantē, aīa reuelatio prophetarū non fuisset certa & uera, quia in somnis &c. Ecce quid dicit deus, Si quis fuerit inter uos propheta dñi, in uisione apparebo ei, uel per somnū loquar ad illū. Nume. xij. Secunda questio est quare ista reuelatio de fuga xp̄i ad infideles non fuit facta ȳgini Marie q̄ erat sanctior Ioseph, que erat ita quieta, uigilās sicut dormiens, & sibi uigilanti apparuit Gabriel qñ salutauit eā. R̄sio, q̄ licet uirgo Maria incōpabiliter esset magis sc̄ta quā Ioseph, tñ ad ostendendū q̄ regimē domus ad uirū pertinet, & non ad mulierē, quia mutatio domus & huiusmodi ad aliud regimē pertinebat. Iad Ioseph, iō &c. Iō fuit lex imperatoris Afflue ri cōfirmata in textu bible di. Cūte uxorē tā maiorū, quā minorū deferāt maritis suis honorē. Hester. j. Hic mulieres habēt exēplū cogitādi, quō ȳgo Maria erat nobilis, quia de genere David, pulchra, & sc̄ta, & deus uoluit ut esset iubeatā spōso suo. Et uos dicitis, Certe nihil fiet in domo nisi illud q̄ ego uolo, gallina cātabit in domo. Iō sunt tot diuisiones inter uiros & uxores, quia cōtra ius diuinū & humanū est q̄ mulier dñetur. De hoc sunt in cā uetule alique dicētes dilige uos, recipiat dñi, cāter gallina, semper eris dñi. O malū & iniquū cōsiliū, quia sustinet talia, quādiu durat panis nutritiū, durat ille hō fatū. Sed postea hō cognoscit se, & dicit, O stulta uult dñari. Et ecce tumultus in domo. Iō bona uxor debet honorare uirū suū, & h̄re eū ut do

minū. Ecce qd dixit ap̄s, Mulieres uirū suis subdite sint sicut seruus dñi, quia caput mulieris est uir, sicut xp̄s est caput ecc̄le. ad Ephe. v. Quantū ad secundū, quō ista fuga fuit practicata humanitus, dicit euangelistū, Qui cōsurgēs accepit puerū & matrē eius nocte. Ad practicam. Cogitate quō Ioseph facta sibi reuelatione est excitat⁹ cū quāta sollicitudine, & credo q̄ fletus inuit ad camerā uirginis, & credo q̄ ipa iam surrexerat. Iuxta illud David, Media nocte surgebam ad confitendum &c. & quale reuābulū habebat corā se, q̄ filiū dei quē genibus flexis cōtemplabatur corā se dormientē secundū humanitatē, oīa regentē secundū diuinitatē. Sed cū esset in sua cōtemplatione & dulcedine, Ioseph cū magna reuerentia tetigit ad portā camerę &c. & dixit uirgini, Cito cito fugiamus, quia Herodes uult occidere filiū uestrū. Cogitate quanta mutatio debuit esse in corde uirginis Marie subito referente sibi Ioseph reuelationem media nocte, quāta sollicitudo ad fugiendū. Statim Ioseph strauit asinā, & ȳgo fletus & orans dicendo, Fili uos qui liberastis Dauid & tres pueros de camino, nūc adiuuate me matrem uestrā & Ioseph. Equitauit uirgo cū puero, & recesserūt de domo. Cogitate quid fuit de periculo mortis, maxime de rege, cū quāto timore & pauore ibāt. Et qñ ȳgo sentiebat aliquos discurretes per ciuitatē cū exibat, statim uidebat sibi q̄ esset Herodes. Cū autē fuerunt extra ciuitatē, uirgo Maria quesitū a Ioseph an dixerat sibi angelus quo irē Rūdīt q̄ sic, in Egyptū. Virgo Maria tū ualde timuit, singulariter ppter tria, sc̄l in singulis data est sibi consolatio a deo. Primo timuit cōsiderādo crudelitatem Egyptiorū ad pueros Hebreorū inuētiū. Sed exo. j. patet, quod occidebāt oēs pueros Iudeorū. Hoc sciens uirgo, cogitauit quō dicebat, Dñe qui Moysen liberasti ab illo periculo, libera matrem cum filio. Sed arbor inclinādo se ad uirginem in uia, & fons de radice scaturiens, significauit sibi Egyptios obscuratos ex cōtra de. Hoc intelligēs ȳgo Maria, fuit cōsolata

lata. Et tūc fuit cōpleta prophetia David in persona uirginis dicētis, Pp̄s quē nō cognoui seruiuit mihi. ps. xvij. Morali-ter. Arbor ostēdit nobis quō debeamus salutare uirginē inclinādo, quia regina, reuerēter corde cogitādo quō est in cathedra glorie ad dextrā filij pro nobis ad uocandū, & sic scaturiet fons lachrymarū &c. Secūdo timebat cōsiderādo eorū carnalitātē. Erāt eīm ualde luxuriosi, & habebāt uxores turpes, & Hebręe erant ualde pulchre. Iō custodes portarū habebāt mandatū a rege, ut si aliqua pulchra mulier ueniret, ducerent eā ad regē. Dicat historia de Sara uxore Abrahę. Gene. xij. Hoc totū sciens uirgo Maria, cogitate si habebat rōnem timoris, cū nunquā fuit pulchrior, sed dicebat, Vos dñe qui liberastis Saram &c. Dicat qñ custodes uiderūt eā, admirātes de tāta pulchritudine, eorū corda mutabātur in deuotionē, exhibendo sibi magnā reuerentiā. Hier. di. Aspectus uirginis fugabat affectū libidinis. Sed propter regis mandatū iuerunt excusare se regi quō una pulchra mulier sed mutatis cordibus &c. Cogito ego q̄ rex ipsemet uoluit uidere eam quā honorauit, offerens se sibi, precipiēs ne aliquis si bi displiceret in aliquo. De hoc h̄s p̄phetia in persona uirginis, Ego quasi uitis fructificauit suauitatem odoris, & flores mei fructus honoris & honestatis. Eccl̄i. xxij. Nota hic uirtutem floris uinee, quā dicunt naturales, qui tractant de proprietatibus rerū, q̄ bestie uenenose & serpētes uirāt flores uinearū. Serpentes & aīa uenenata sunt persone luxuriose, in quibus uirgo Maria fugauit motus carnis pro tunc. Iō dicitur, Ego quasi uitis fructificauit &c. Morali-ter cogitādo luxuriā & p̄cā notoria in omni loco, sed fugantur ubi est inuocatio uirginis Marie. Ideo dicitur, Transite ad me omnes qui concupiscitis me. Tertius timor uirginis fuit cōsiderādo Egyptiorū infidelitatem, quia erant peisimi idolatre. Nota hic secundam magistrū historiārū, quō ad uaticiniū Hieremie eos de idolatria

reprehendentis fecerūt imaginē puellę puerū gestantis, quā secrete adorabāt. Et ingrediete domino Egyptū, omnia idola corruerūt. Et fuit completa prophetia Esa. Onus Egypti. Ecce dñs ascēdet sup nubē leuē, & ingrediet Egyptū, & mouebūt simulachra Egypti a facie eius. Esa. xix. Nubes est caro seu xp̄i humanitas. Que est uita nostra, uapor ad modicū parens, & deinceps exterminabit. Iac. iij. Dñs eīm ascendit sup nubē, quia ipse regebat humanitatē leuē, quia sine opere peccati. Cū autē uirgo intrasset per primā ciuitatē Egypti, que dicitur Heliopolis, inuenit gētes plorātes, quia simulachra ceciderant, & confracta fuerūt. Et interrogabāt uirginē unde ueniret, que respon- dit q̄ de terra promissionis. Dicebāt ei, Scitis uos, quia uirgo peperit? quia tale fignū fuerat eis datū a Heremia, quod quādo illa uirgo pareret, simulachra corruerent. Credo q̄ uirgo uoluit uidere illam imaginē puellę &c. dicens q̄ non adorarent eam, sed deum in imagine rep̄sentatū. Et qualis cōsolatio fuit ista uirgini Marie? & poterat dicere, Secundum multitudinē dolorū meorū in corde meo cōsolationes tue lenificauerūt animā meā. O si cognouisset eā. Morali-ter hic prouocatis, ne credant se adorare imagines, sed Christum. Dominum deum uirū adorabis, & illi soli seruias. Mat. iij. Quantū ad tertium, quomodo ista fuga fuit reuocata finaliter siue tēporaliter, dicit euāgelium, Et erat ibi usque ad obitum Herodis, sc̄licet per septem annos, secundum magistrū historiarū. Defuncto autē Herode, ecce angelus domini apparuit in somnis Ioseph in Egypto dicens, Surge, accipe puerum & matrem eius, & uade in terram Israel. Defuncti sunt enim qui querebant animā pueri usque in finem. Nota hic duas questionēs. Cum uirgo fuisset quasi exul in Egypto per septem annos, de quo uiuebat? Quia Ioseph erat iam senex, & non poterat laborare. Respondeo quod uirgo Maria de manibus consuit, filauit, texuit, prouidebat

bat sibi, & filio, & Ioseph. Dicatur quō p
filiū mittebat capitia uel camisas ad do
mū cuius erāt. Angeli prouiderunt sibi,
sed noluit. Ad hoc, pprie iste est textus,
Considerauit semitas domus sue, scilicet
paupertatis & humilitatis, & panem
ociosa nō comedit. Prouerb. ul. Morali
ter mulieres habent hic exēplum & do
ctrinā, quia multe cōsentiunt peccato ex
paupertate. Nunquid habetis man? &c.
Ideo apostolus, Rogamus autē uos fra
tres, ut abūdetis magis, & operam detis
ut quieti sitis, & ut uestrum negocium
agatis, & operemini manibus uestris, si
cut precipimus uobis, & ut honeste am
buletis ad eos qui foris sunt, & nullius
aliquid desideretis. j. ad Thesal. iij. No.
q̄ regula est iuristarū, q̄ ubicunq; dicit
papa, precipimus, obligat sub pena pec
cati mortalis, non autē cū dicit, manda
mus. Secunda questio est, quare Christ⁹
uoluit stare septē annis in Egypto, nec
plus, nec minus, quia quicquid faciebat
xps, erat mysterium. Responso q̄ tripli
ei de causa.

Prima anagogica.

Secunda allegorica.

Tertia tropologica.

Propter quam rationē filius dei, uirgo,
& Ioseph fuerunt in Egypto septē annis
corporaliter, sed quantū ad animas erāt
in terra promissionis. Et post septem an
nos angelus apparuit Ioseph, & redie
runt ad terram promissionis. In quo in
nuitur q̄ post septem etates ibimus ad
terram promissionis, scilicet gloriam, in
qua nunc sunt solum anime sanctorum.
Sed post septē annos, idest septē etates
simul corpora cum animabus. De hoc
Osce. xj. Sicut mane transit, pertransit
rex Israel, quia puer Israel, & dilexi eū, &
ex Egypto uocaui filium meum. Voca
uerunt eos, sic abierunt a facie eorū &c.
Secunda allegorica. Egyptus significans
tenebras, signat, q̄ sicut xps septē annis
fuit in Egypto, & post angelus apparuit,
& reuerus est in terrā promissionis. Sic
peccatores septē annis, idest, ex septem
peccatis sunt in Egypto. i. in tenebris

peccatorū. Superbia est una tenebra, q̄
non uident periculum in quo sunt, & sic
de alijs. Autoritas. Nescierūt, neq; intel
lexerunt, in tenebris ambulant. ps. lxxvj.
Et loquitur de peccatoribus. Sed reuer
tuntur ad terrā Israel. i. lucis, quando ue
nit angelus. i. contritio cordis de pecca
tis. Tertia est tropologica. Cōclusio est
sanctorum doctorū, q̄ pro quolibet pec
cato mortali homo obligatur deo in sep
tem annis de penitentia in hoc mūdo,
uel restat in purgatorio. Ratio, quia in
quolibet peccato mortali fit cōtra septē
dona spiritus sancti. Sed qualitas penite
tie est arbitraria. Iō xps uoluit stare se
ptē annis in Egypto. i. angustia, ostēdes
q̄ septem annis conuenit stare in angu
stia penitentiae, & post hoc homo est li
ber a penis. Cum completi fuerint septē
anni, dimittit unusquisq; fratrem suum
Hebreum. i. penitentem, qui uenditus
est ei. s. diabolo a peccatis. Hiere. xxij.
Transit peccator de culpa ad gratiā pen
itentiam.

De sancto Antonio cōfessore. Sermo.

Erramen forte dedit il
li ut uinceret. Sap. x. To
ta solennitas & officium
pūtis diei est illius beati
& amici dei Antonij con
fessoris, ita etiam erit & sermo noster.
&c. Saluetur uirgo Maria &c. Pro de
claratione huius uerbi, & breui introdu
ctione materie, sciendum q̄ est scriptu
ra literalis, & etiā hoc declarat experien
tia sensualis, q̄ p̄sens uita nō est nisi cō
pus prelij, & quātū ad corpus, & quantū
ad animā. Primo quantum ad corpus, q̄
homo statim natus a die natiuitatis usq;
ad finē est in prelio, quia quatuor quali
tates intra corpus continue bellant, scilicet
calor cū frigiditate, & siccitas cū hu
miditate, quousq; interficiant hominē,
semper bellāt corrumpendo, alterādo,
& contradicendo adinuicē, ac si tenerent
in utero quatuor serpentes inter se bel
lantes, mordētes &c. Ita potestis cogita
re de quatuor qualitatibus intra corpus
humanū. Item ad extra corpus est in pre
lio &

lio & miseria sudorū, frigorū, periculo
rum, infirmitatū, paupertatū, tristitiarū
&c. Itē cū proximis ad inuicem uel lin
gua, uel manu, uel opere, in tantum q̄
David de isto prelio corporis facit unū
psalmū dicens, Miserere mei deus, quon
iam conculcauit me homo. Hoc quan
tum ad prelium cum proximis, tota die
impugnans tribulauit me. Conculcaue
rūt me inimici mei, scilicet quatuor qua
litates elementorum tota die, quoniam
multi bellantes aduersum me, quantum
ad miseria. ps. lv. Secundo quantum ad
animam quod est prelium periculosius,
quia anima est melior corpore.
Istud prelium potestis intelligere per
talem similitudinem. ac si in isto cam
po esset una domicella nobilis & delica
ta, & impugnaretur a tribus militibus ar
maris. Quorum unus uenit ante cū ense
euaginato, alius a dextris cum balista &
sagitta &c. alius a sinistris cum lancea, &
ipsa stat innixa ad parietē. Bene talis do
micella esset in magno prelio & pericu
lo, gratia dei esset q̄ euaderet, quia nul
lum habet defensorium nisi parietē ubi
sustinetur. Ita est de anima cuiuslibet no
strum, que est domicella nobilis, quia
nullum habet patrem nisi deum, qui eā
creauit ad imaginē suam, & stat innixa
ad parietē &c. ad parietem. s. fidem xp̄ia
nā, quia sicut paries sustinet & impedit
uifum, ita fides xp̄iana est appodiamētū
xp̄iani. Item fides est de his que homo
non uidet. Ideo apostolus diffiniēs fidē
dicit, Est enim fides substantia speranda
rerum. Ecce fundamentum. Argu
mentum non apparentium scilicet de
his que non uidentur. ad Hebre. xj. Ad
istam parietem armatur anima xp̄iana,
quia & iā capta esset, mortua, & destru
cta. Et impugnatur a tribus militib⁹. An
te uenit mundus ense euaginato. s. cum
negocijs, curis superfluis, iniustitijs &c.
A dextris autem caro cum sagittis mala
rum inclinationum, luxurie &c. A sini
stris autem diabolus cum lancea tenta
tium diuersarum rerum De istis mili
tibus dicit Petrus ap̄s, Militant aduer
sus animā. j. Pet. ij. Et propter hoc dicit
Iob, Militia est, scilicet quantum ad ani
mam, quia ubi nos habemus militia, alia
translatio autentica habet tentatio est, q̄
respicit animā, uita hominis super terrā.
Et sicut dies mercenarij dies ei⁹. Iob. viij.
Qui si fideliter laborat, meretur salariū,
als penam. Ita de nobis, si fideliter milita
mus, non frāgendo dei precepta, habemus
coronam. Si autem ut couardus hō
sit uictus, captiuatur in inferno. Ergo be
ne est uerū q̄ tota uita nostra est preliū
quantum ad corpus, & quātū ad animā.
In isto plio deus dedit gratiā beato Anto
nio ut uinceret, ita thema dicit, Certa
men forte &c. deus scilicet dedit illi sci
licet beato Antonio ut uinceret. Ad pra
cticam quō beatus Antonius habuit pre
liū, & quō habuit uictoriā. Vicit enim,
Primo mundum, qui uenit ab ante cū
gladio euaginato.
Secundo carnem, que uenit a dextris
cum balista extensa.
Tertio diabolum, qui uenit a sinistris
cum lancea uibrata.
Ideo dicit thema, Certamen forte dedit
&c. Dico primo q̄ beatus Antonius ha
buit preliū cū mundo, quia ueniebat co
ram eo ense euaginato. Dicat quō puer
fuit nutritus a parētibus, ut timeret deū,
ne iuraret, ne diceret mēdacia, erat to
tus uerecūdus, & didicit literas, ibat cū
parentibus semper audire missas & ser
mones, p̄ indulgentijs, & sic de alijs. Pa
rentes eius obierūt, & ipse erat quasi uig
inti annorū, & remansit heres multarū
possessionum, & reddituū, & cuiusdam
magni oliuarij. Tunc mundus incepit
pugnare contra eum, dicens imaginatio
ni modos mundi, Antoni tu es mō dñs
domus & diuitiarū &c. & poteris duce
re uxorem, & eris de maioribus ciuita
tis, & in regimine &c. Et si uis mutare
decem pro duodecim, poteris ualde di
tari, uel mutare super possessiones, &
interim recipere fructus, uel emere mi
noris pro parata pecunia &c. uel uedere
pluris ratione expectationis &c. Ecce tē
tationem mundi. Sed cū beatus Anto
nius

nus fuisse affuetus audire missam & sermones, gatales raro faciunt malū si nē, dū semel audiret missam, audiuit cōsiliū euāgelij, Si uis perfectus esse, uade & uende omnia que habes, & da pauperibus, & habebis thesaurum in celo, & ueni & sequere me. Matt. xix. O dixit beatus Antonius, Habeo modo scutum, cū isto potero me cooperire ab istibus mundi &c. Dieatur quomō statim post missam dedit bona sua ad uendendum seruitoribus. Quibus uenditis, pecuniā distribuit in pijs causis, & personis pauperibus. Hoc facto, secutus est xpm ī uita spūali, dimittēs mūdū iuit ad desertū, & sic euasit a primo ictu mūdi. s. penitēdo sup eū. Sed iterū mūdus inuasit eum, q̄ aliquoties qū homo non pōt percutere inimicū ad caput, ducit gladiū per transuersum &c. ita uoluit facere mundus. b. Antonio, qū enim fuit in deserto, & in sua paupertate seruiret deo, ecce q̄ mūdus per trāuersum & a latere percussit, dicens imaginationi, Modo Antoni tu es in deserto. Nūquid bonū fuisse referre tibi aliquid de quo fecisses unā cellam, altare, oratoriū. leculū, tabulā, & hmoi. Cūq; sic cogitādo incederet per desertū, inuenit unā platā argenteā pulchrā. Cogitate qūo statim sensualitas dixit, Antoni, de hoc poteris facere cellam &c. & nō audebat eam tangere, sed admirās itra se dicebat, Et qūo est hoc cū hic nō sit uia? Ecce qūo percussit a latere. Sed tunc est remediū. s. retrahere pedē. Et ita fecit beatus Antoni, dicēdo Iesus retraxit se, & scutella disparuit ut fum⁹. Et potuit dicē b. Antoni, Elōgau fugiēs, & māsī in solitudine. ps. liiij. Istud est bonū remediū ne hō uincatur &c. Sed iterū mundus uoluit sibi dare unū ictum iuxta cor. Cū enim semel staret in cella in deserto, dixit mundus imaginationi, Antoni, tu es hic modo, & cui p̄ficiēs? deus fecit te hominē, qui est animal sociale per naturā, & tu facis te animal. Cōtra illud David, Homo cū in honore esset, nō intellexit, cōparatus ē t̄ iumentis insipientibus, & similis fa-

ctus est illis. ps. xlvij. Si fuisses in ciuitate, potuisses multis proficere, tractando paces, dando consilia, corrigendo, & huiusmodi, uel ad minus si fecisses unum monasteriū hic p te & alijs qui uellent facere occasiones mundi. Dum sic cogitaret, exiuit cellam, & inuenit massam sine pomum auri. Statim sensualitas stulta locuta est, O Antoni, de isto auro potuisses adhuc construere hic monasteriū. Ecce ictum ad cor, ut perderet amorem paupertatis q̄ corde cōsistit. Sed b. Antoni, induit se de una pētera. s. una auctoritate scripture dicēs, Beat⁹ hō q̄ in uel⁹ est sine macula, & q̄ post aurū non abiit, nec sperauit ī pecunia & thesauris. Eccl. xxxj. Forte dixitiple, Possit esse tētiatio, & dixit signādo se, Iesus, & aurum euasit ut fum⁹. Ecce qūo b. Antoni⁹ uicit primū militē. i. mūdū cōtra eū bellātē. Iō thema dicit, Certamen forte dedit illi. Moraliter iste mūdus triplici ictu bellauit multos interfecit, q̄ nesciūt se defendere, nec ab ictu se munire. Priō ad caput superi⁹ uulnerat laicos, eos inclinādo ad usuras, furta, rapinas, calūnias, & hmoi, dicat cōtra hoc iuxta audiētū q̄litate. O modernis tpibus, & quot iterficiunt isto uulnerē? Sc̄ p̄o p trāuersum mūdus uulnerat religiosos, q̄ p paupertatē eūgelicā uel apostolicā euaserūt ab ictu la piori. s. ad caput, sed per transuersum, ne meritorie possint ad paradisum ambulare p̄prietatē, cōgregādo bona, diuitias &c. Tertio de daga, qua uulnerat & interfecit prelatos, & curatos, quia spiritualia sacramenta que habent ministrare propter honorem dei & saluationē animarum, modo iam non sic, nisi ratiōe p̄cunīe, omnia sacramenta uendunt ut quomodo. Alij etiā, ne habeant soluere laudes, impositiones, & huiusmodi iura faciunt falsa iuramenta, tales occidūt per dagam feriendo. Propter hoc x̄p̄s auisando nos dicebat, Cauete ab omni avaricia. No. ab oī, scilicet his tribus modis, contra avariciam laicorum, proprietatē religiosorū, & symoniam clericorum, q̄ nō in abundantia cuiusquā uiuunt

eius ex his que possidet. Lu. xij. Dico secundo q̄ uicit carnem. Caro enim bellat cum sagittis acutis siue intoxicatis. s. inclinando, incitando, & motus uarios luxurie ministrādo, & nisi homo sciat se defendere, interficiunt. Sed in isto p̄lio beatus Antonius sciuit se mirabiliter defendere. Cum enim esset in deserto, & uicisset primum militem. s. mundum, ut audiuiſtis. Secundus miles, scilicet corpus carnale incepit ipsum impugnare, quia erat in flore iuuentutis. Et secundū quod prolixē ponit Athanasius, qui suā legendam composuit, caro diuersimode ipsum impugnauit, modo uigilando, dādo motus, cogitationes &c. Modo dormiendo in somnis q̄ erat cum mulieribus &c. Et qualis sagitta est ista persone spirituali, quia personis carnalibus non displicent talia somnia siue motus. O dixit beatus Antonius, Ego indigeo medicina. Qui enim uult curari a uulnere sagitte, oportet expellere sagittam. Deinde apponere tyriacā contra uenenū qd̄ remanet intus. Ita fecit b. Antonius. Primo expellebat sagittas. s. tentationes, ista tim mutādo imaginationē, cogitādo passionē xpi, uel penas inferni, & similia. Secundo contra uenenum sagitte recipiebat tyriacam abstinentie a spiritu sancto cōfectam. Primo abſtinebat a cibo, nihil enim aliud cōdebat nisi panē cum sale post solis occasum, & bibebat aquam, semel in die tantū cōdebat. Et aliquoties trāſibat duos uel tres dies q̄ nō cōdebat aliquid. Itē abſtinebat a somno, solū per duas uel tres horas dormiendo super terrā. Itē portabat asperū scilicium, desuper mantellum, & opere manuum suarū uiuebat, operabatur cisteletas uel cistulas paruas, & huiusmodi, & cū ista tyriaca cōseruabat se contra uenenum luxurie quod nūquā sibi nocuit, quia nunc cōsensum inclinationi prebuit, tenens consiliū apli, Fugite fornicationē. Omne enim pētū quodcūq; fecerit homo, extra corpus est. Qui autem fornicatur in corpus suum, peccat. An nescitis, qū membrā uestra templum sunt spiri-

tus sancti, qui in uobis est? quē habetis a deo, & nō estis uestri. Empti enim estis p̄cio magno. Glorificate & portate deū in corpore uestro. j. ad Cor. vi. Ecce primum remediū. s. expellere uenenū. s. primos motus. Ecce secundum remedium de abstinentia. Item, Mortificate mēbra uestra que sunt sup terrā, fornicationē, immundiciā, libidinē, concupiscentiam malā, & avariciā, quē est simulachrorū seruitus, p̄pter quē uenit ira dei sup filios incredulitatis, in quibus ambulastis cum uiueretis in illis. Nunc autē deponite & uos omnia, irā, indignationē, maliciā, blasphemiam, turpē sermonē de ore uestro, nolite mentiri inuicē, expoliantes uos ueterē hominē cū actibus suis, & induentes nouū, eū qui renouatur in agnitionē dei secundum imaginem eius qui creauit eū. ad Colo. iij. Sed iterū nō dixit caro, quia fortis sagittabitur sagitta de pennulis ornata. Dicitur qūo diabolus uenit ad eum in specie pulcherrime mulieris, & prima facie nō cognouit de monē fuisse. De quo Antonius admirās ait cū spiritu, Et qualis estis uos hie? Respondit, Audita fama uestre sanctitatis uellē seruire deo, & uolo cōsiliū a uobis qūo & in quo loco possem facere penitentia, & huiusmodi, & seruire deo. Statim caro dixit, Antoni, ecce ista mulier iuuenis est, & pulchra, & sola, si peccares eū ea nullus sciret, non pderes famā. Iō uidens beatus Antonius q̄ caro caleſcebat, O dixit ipse, un⁹ ignis expellet aliū, expecta modicum, eleuatis fimbrijs a tergo, posuit se in igne, dicens mulieri, Si uis habere mecum placitum, uenias huc &c. & disparuit diabolus. Et deus fecit gratiam beato Antonio q̄ in igne sedens non fuit cōbustus, sed fugauit tentationē tā fortem, & poterat dicere cū David, Probasti cor meū, & nistasti nōde, igne me examinasti, & nō est inuenta in me iniquitas. ps. xvi. Sic uicit secundū militē. Ideo the. Certamē forte dedit &c. Moraliter habemus hic exēplū castitatis seruāde nos religiosi, q̄ hēm⁹ uotū xp̄isū, & clerici an exū, fugiēdi occasio-

nes, uita diuina familiaritates, & locutiones, & opportunitates. Dicebat. b. Hieronimus. ad rusticum monachum. Feminam quam bene conuersantem didiceris, memento diligere, non corporaliter. Et ille. Quid de matre mea? Respondit. Hieronymus. Matrem tuam iras uideas ne per illam alias uidere cogaris. Habet enim famulas, habet pedisequas, & quanto melior earum conditio, tanto facilius ruina. In isto plio coplures interficiunt, qui nesciunt expellere sagittas temptationis, nec recipe medicinam abstinentie. Dicitur hic etiam de impedimentis matrimonij, si materia hoc requirat. De tertio. Dicitur cum semel beatus Antonius staret in sua contemplatione in heremo, demones qui te nuerunt consilia ut idem expelleret a cella, ne ipsi perderent illam habitationem, in specie hominum uenerunt ad eum dicentes. Et quid Antoni, & tu uis nos expellere de nostra habitatione? Et respondit ciuitates & uille sunt habitationes hominum, & deserta demoniorum. Ideo recedas & uadas ad ciuitatem, aliter expellemus te. Respondit sanctus Antonius. Dominus mihi adiutor, non timebo quid faciat mihi homo. Hoc ideo dixit, quia ipse erat in specie hominum. Et quia noluit recedere, fuit grauer a demonibus perussus, in tantum quod quidam sanctus homo, qui uenerat uisitare eum, tunc uenit, & inuenit ipsum mortuum ut credebatur, qui credens ipsum a latronibus occisum, plaxit eum, & reportauit ipsum ad cellam suam. Cuique, ut moris esset, uigilaret de nocte iuxta corpus beati Antonij, Antonius uirtute dei fortificatus aperuit oculos, & miratus ubi esset, cogitauit negocium sicuti euenerat. Et dum uigiles dormiret, Antonius surrexit, & secrete recessit, & reuersus est in cellam suam ad heremum. O & qualis miles fuit Antonius. Cogitate quando non inuenerunt eum uigiles, quantum debuerunt admirari. Quando autem beatus Antonius fuit in spelunca sua, statim incepit excitare demones dicens. Hic sum ego, & homines. Statim uenerunt demones in speciebus diuersarum bestiarum. S. unicornis, leonis, ursi, lupi, serpentis, & crudeliter inuaserunt eum. Cuique iam esset uulne-

ratus ad mortem, dicebat ut poterat, Iesus, Iesus, Iesus, & subito spelunca magna claritate illustrata respersit, & demones fugerunt. Tunc beatus Antonius uidit dominum Iesum Christum. Cui dixit. O bone Iesu ubi eras? & quare a principio non affuisti mihi ut sanares uulnera mea? Respondit Iesus. Antoni hic eram, sed expectabam uidere certamen tuum, & quia tam fortiter dimicasti, faciam te in toto orbe notari. Et curatus fuit subito, nec demones decetero ausi fuerunt ad eum accedere. Ergo certamen forte dedit illi ut uinceret. Sed hic per questionem intrabimus ad moralitatem. Et queris quare deus uoluit quod beatus Antonius haberet tantam magnam pluri cum demonibus, etiam uisibilibus apparitionibus, quia inuisibilibus etiam multi impugnant ab eis, sed sic inuisibilibus non legit nisi de beato Antonio. Responsio, quia primus heremita in nouo testamento notorius post christum fuit beatus Antonius. In ueteri autem testamento leguntur aliqui tenuisse uitam heremiticam, sicut Helias, Heliseus, Ioannes Baptista. In nouo autem testamento christus fuit primus, deinde beatus Paulus, sed erat secretus & incognitus. Sed beatus Antonius fuit manifestus. Ideo uidentes demones quod beatus Antonius consistebat multis eum sequentibus in futurum uiam paradisi, quantum in eis fuit, uoluerunt ipsum occidere, sed deus non permisit, & quia ceteri in preliis ille qui portat uexillum magis impugnatur, ut ceteri sequentes deuicti & succumbant. Et quia Antonius fuit primus & princeps huius uite, deus sibi promissit quod ipsum faceret in toto orbe nominari. Moratur. Illi qui incipiunt bonam uitam, portant uexillum saluationis, dando bonum exemplum alijs. Sic etiam illi qui incipiunt malam uitam, uel uanitatem in indumentis uel ornamentis, portant uexillum damnationis. Dicunt mulieres. Bene cognoscimus uanitates & superfluitates quas facimus, quia faciunt nos & uiros nostros damnari, sed que incipimus et dimittere? quia si una inciperet, etiam omnes dimitteremus. Hoc uult dicere, quis portabit uexillum? uel quis lucrabitur

bitur coronam? quia licet omnes martyres habeant coronam glorie, singularius tamen. b. Stephanus, qui fuit primus. Licet licet omnes penitentes saluentur, & habeant coronam, specialius tamen beata Maria Magdalena. Ideo David. Omnis qui percussit Iehusem. i. diabolum, in primis erit princeps & dux. j. Para. xj. Ita dicit christus. Omnis qui habet uictoriam de diabolo, erit princeps & rex in paradiso, sed principium incipientes bonam uitam, & eam continent. Virtus enim boni operis perseverantia est, ut dicit Gregorius. Et quia beatus Antonius incepit, continuit & perfecit bonam uitam, uirtuosam, & sanctam, ideo quod fuit. xcix. annorum, receptis sacramentis, & uale a discipulis, ac si deberet ire ultra mare, eos osculando, leta facie uidens angelos sanctos ad se uenientes, remisit animam suam sanctam, & statim coronata fuit gloria. Et sicut in hoc mundo nominatur ex singulari sanctitate, ita etiam in celo nominatur ex magna dignitate. Et potest dicere. Bonum certamen certavi, quantum ad primum militem. Cursum consummavi, quantum ad secundum. Fidem seruavi, quantum ad tertium. Ideo in celo reposita est mihi corona iustitie. s. gloria eterna. ij. ad Tim. iij. Deus concedat nobis istas uictorias. Amen.

De sancto Sebastiano. Sermo.

Rosuit me quasi signum ad sagittam. Habet uerbum istud origenes in libro Threnorum uel lamentationum. iij. c. Licet hoc festum sit duorum beatorum martyrum, tamen de beato Fabiano non habemus in sua historia nisi quod fuit papa sanctus & bonus, & post modum fuit martyr. Sed in uita sancti Sebastiani legimus multas uirtutes, de quibus poterimus recipere ad gubernandum uitam nostram. Sed prius salutem uirgo Maria &c. Pro breui declaratione thematicis sciendum quod doctrina est generalis, communis, & uera in sancta theologia, quod deus non solum est ratio, causa, principium, & autor bonorum omnium, imo etiam est ratio, causa, principium, & autor omnium malorum,

non tamen culpe, nisi permissiue, quia mala culpe a libero arbitrio hominis procedunt, quod deus non impedit, quia hanc libertatem deus non aufert uiatori. Sed mala pene non solum a deo permittuntur, imo etiam ab ipso infliguntur, sicut dolores, infirmitates, & similia. Res est, quia omnia mala penalia licet carni sint dolorosa & aliquoties uerecundiosa, sunt tamen anime medicinalia, & proficua, quemadmodum medicus quando amputat uulnera, dat purgationem, dat cauteria, talia licet sint dolorosa, tamen sunt medicinalia, quia dant per sanitatem consequenda. Idem est de malis penilibus. Sunt enim multi qui in sanitate uel prosperitate non curant de deo, uiuunt in peccatis, totam animam habent uulneratam, & grauer infirmam. O dicit deus, ut bonus medicus. Iste uel isti indigent medicina curatiua, & infligit dolores, infirmitates, miseria, paupertates, & tunc isti conuertuntur ad deum, continentur, satisfaciunt, remittunt, & huiusmodi. Iohannes David di. Multiplicate sunt infirmitates eorum, postea accelerauerunt. s. conuertit ad deum. ps. xv. Vel sunt aliquoties ut medicina preseruatiua, quia licet homo non sit in peccato, deus tamen qui omnia uidet, scit omnia, quod homo habet aliquam magnam gratiam, proprietatem, uel uirtutem, superbiat, uel aliter caderet in peccatum. Deus autem ut bonus medicus dat medicinam preseruatiuam, scilicet aduersitatem aliquam, uel huiusmodi, ut patet in Paulo, qui de se dicebat, Ne magnitudo reuelationum extollat me, datus est mihi stimulus carnis mee angelus Sathane, qui me colaphizat. Propter quod ter dominum rogaui ut discederet a me, & dixit mihi. Sufficit tibi gratia mea. Nam uirtus in infirmitate perficitur. Libenter igitur gloriabor in infirmitatibus meis, in contumeliis &c. ut inhabitet in me uirtus christi. ij. Cor. xij. Vel ut medicina nutritiua, ut augumentetur in uirtutibus, quando deus immittit mala penalia alicui, non pro peccatis ad puniendum, sed ad merita & uirtutes ad augmentandum. ut patet in Iob, qui post omnia mala illa fuit sanctior, cui non dedit illam medicinam ut ipsum curaret, quia non habebat

eee bebat

bebat p̄tā, sed ut p̄seruaret a p̄tō, & nū-
triret in p̄tibus. Auf. Ego dñs, & nō est
alter, formās lucē, & creās tenebras, faci-
ens pacē, & creās malū. Ego dñs faciens
oīa hec. Esa. xlv. Nota, formās lucē, s. in-
tellectus in claritate scie per sciam acqui-
sitam uel infusam, uel ppter ingenij sub-
tilitatem, ad cognoscendum deū & dili-
gendum. Et creās tenebras, s. ignorātie
& ruditatis, qā est malū pene, & medici-
na p̄seruatiua, qā multi sunt qui si habe-
rent sciam, supbirēt. Iō ut sint humiles,
nō dat eis scia. Itē faciens pacē ut sibi ser-
uiatur, & creās malū, s. guerras, ut gētes
corrigan, quia ciues & milites tpe pacis
qñ nihil hñt facere, dant guerras mulie-
ribus, eas impetēdo, qñ aut sunt in guer-
ra, nō curāt, cōstēt, & timēt deū. Itē alia
auto. Bona & mala, uita & mors, pauper-
tas & honestas a deo sunt. Eccl. xj. Itē alia
auto. Si erit malū scilicet pene in ciui-
tate qd dñs nō fecerit, quasi di. non. A-
mos. iij. Ergo cōclusio est yā, q oīa mala
penalia sunt a deo. Iō btūs Sebastianus
sciens illā doctrinā, siue malum pene, s.
sagittarū, attribuit deo dicēs, Posuit me.
s. deus. &c. qā imperator & alij sagittan-
tes solum fuerunt ministri. Patet thema.
In eius aut uita notauit tres excellentias
siue perfectiones.

Pr̄io uitam uirtuosam ibi, posuit me.

Scdō doctrinam gratiosam ibi, quasi
signum.

Tertio passionem dolorosam ibi, qā
ad sagittam.

Quantū ad primū notatur. s. uita ytuosa,
que notat. Posuit me. s. deus. Iā scitis qm̄
ille qui facit pulchrā uiridariū, perquirat
arbores bonas & fructuosas, & plātāt in
suo uiridario. Istū modū tenuit xps, qui
fecit unum uiridariū. s. sanctam eccliam
xpianam, ubi uult habere psonas uirtu-
tibus p̄ficientes. Iō de nemore huius
mundi elegit btū Sebastianum ut arbo-
rem fructiferam, & plantauit in uirida-
rio suo, iō dicitur, Posuit me. Et ad hoc
est auto. Ego elegi uos, & posui uos ut
eatis, & fru. affe. & fructus uester ma. Io.
xv. No. ut eatis. Vadunt enim arbores p

tres dietas. I. pducendo flores, folia, &
fructus. Ita quilibet bonus xpianus de-
bet facere istas tres dietas &c. qā nō po-
nitur in uiridario ecclie ut sit ociosus.
Iō dicit, ut fructū. Dicatur hic fructus be-
ati Sebastiani, de q dicit legēda, q erat
uir totius prudentie, & uniuersa morū
honestate preclarus. Et necesse erat ut
quem deus perfunderat gratia, ut ab o-
mnibus amaret. Si ergo dico uobis ali-
quas uirtutes suas, non possum errare,
cum in omni morum honestate fuerit
preclarus. Virtutes enim sue erant in tri-
plici gradu, quia aliquae uirtutes ordināt
hoīem erga deū, aliquae erga seipm, & al-
iquae erga pximū. Istas uirtutes debent
habere milites & diuites, qui nō habent
pprijs manibus laborare. Prima ytuor
dinans hoīem erga deū est deuotio, qñ
habuerat sanctus iste Sebastianus. Hoc
sic pōt fieri, quia fuerat primo ciuis Nar-
bone, dein de Mediolani, postmodū Ro-
me fuit officialis impatoris. Et quotidie
regratiabatur deo, qā dederat sibi uitam
opulentā, & qā pprijs manibus nō opor-
tebat eū laborare, & ergo illud tempus
qd expendisset in temporalium acqui-
sitione, expēdebat in deuota oratione.
Surgens ante aurorā ad orationem, & fa-
cta die ibat ad missam, quā audiebat de-
uote & cū silentio. post missam autē ibat
ad negocia uel consilia impatoris &c.
De sero itē orabat, & examinabat uitā
illius diei, si in aliquo defecerat, cōfite-
batur, & cōicabat in omni die dñico. Et
ista debet esse uita diuitū & militū erga
deū. Sed hodie diuites parum curant de
deo. Si sint paupes laborant p uita, & be-
ne. Si aut sunt diuites, nunq est finis in
acquirendo pecunias. Vnde de hoc dicit
scriptura, Qui argentum thesaurizant &
aurum in quo confidit hoīes, & non est
finis acquisitionis eorum. Baruch. iij. Se-
cunda uirtus ordinans hoīem erga se-
ipsum est abstinentia a superfluis. Hāc ha-
buit scūs iste. Quia fuit bene ordinatus
erga seipsum. Primo in cibo nō faciebat
excessum, quia seruabat ieiunia ecclie.
Item in uestitu satis honorabiliter secun-
dum

dum suum statum, q nō faciebat supflu-
tates uel uanitates in manicis, uel in scis-
suris, quia milites debēt portare uestem
non nimis lōgam, nec nimis breuē, sed
medio modo se habentē, & honorabilē.
Item in scutiferis iuxta suū gradū, & da-
bat eis salarium, non sustinebat q essent
lufiores uel ruffiani, sicut multi faciunt
mō, nec erat expediens q ipsi iurarent,
alias ipse puniebat eos. Melius est hīe
paucos & bonos, q multos & malos. Nō
placebat sibi audire trussas de mulierib.
&c. Et sic custodiebat seipm secundū dei
preceptum, quia scriptura dicit cuilibet
hominum, Custodi te metipsum, & aīam
tuam sollicitē. Deute. iij. Tertia ytuor
dinans hominem erga proximū est pro-
uidētia. Et hāc habuit scūs iste, qā bene
ordinatus fuit erga proximū, quia oī-
bus amabilem se exhibebat ex sua sapien-
tia & bono regimine. Dicit historia, q
imperatoribus Diocletiano & Maximia-
no ualde charus fuit, & a tota eorū cu-
ria ualde uenerabatur. Erat eū in consilio
puidus, & nō sustinebat q alicui fieret
inuria. Et ex mīa quam summe habebat
defendebat causas uiduarum & pupillo-
rum ut suas, & pacificabat discordantes.
Et istud est officium militū, sed mō diui-
tes seu milites decipiūt iuuenēdas & ui-
duas, ut sint eorū putane. i. meretrices.
Idē dicendum est de monialibus, qā oēs
faciūt meretrices. De redditibus suis e-
tiam expēdebat certū quid p uictū, &
certū quid pro uestitu, & certum qd pro
aiatibus, & certū quid p aīa in eleemo-
synis. Ita debent facere milites, sed ho-
die milites nullam regulam seruāt, debe-
rent enim ita ordinare sua scia, hoc mō
cogitando, Ego habeo mille uel duo mi-
lia florenorum in redditibus, tot expen-
dam p seruitio corporis, & tū p aīa. re-
stringere se deberent de uanitatibus, &
tunc non facerent illas rapinas, uel exa-
ctiones a subditis, & possent facere elee-
mosynas. Ideo dicit scriptura, Deus mā-
dauit unicuiq de proximo suo. Eccl. i.
xv. Ita faciebat beatus Sebastianus. Iō
etiam si non fuisset martyr, fuisset excel-

lentissimus cōfessor. Ideo possumus di-
cere de eo, Quasi uas auri solidū, ppter
charitatem, ornatum omni lapide preci-
oso. Eccl. i. l. uirtutibus multis. Quantū
ad secundum notatur doctrina gratiosa.
ibi, quasi signū. & hoc sequit ad primū,
qā si primo hō uellet habere doctrinam,
scdō uitā &c. esset ordo pposterus. Verū
ba eū sunt signa uite hoīs & eius cōditi-
ōis. Iō dicit, quasi signū, ybi gfa. Qui lo-
quit de honoribus, uanitatib, & pōpis,
in hoc cognoscit cōditio illi creaturę,
qā signū est supbie. Si aut loquat de ne-
gocijs, ferijs &c. signū est auaricie. Si aut
loquat de mulieribus, & immūdis &c. si-
gnū ex luxurie. Si loquatur malum de
proximis &c. signū est inuidie. Sunt ergo
ea que sunt in uoce earū que sunt in aīa
passionū uel conceptionū note. i. signa.
primo Perihermēias. Idem alibi, Qualis
unusquisq; est, talia loquitur & opatur.
Idē patet in theologia. Dixit ille magn⁹
theologus Iesus xps dñs nř, Ex abūdātia
cordis os loquitur. Bonus hō de bono
thesauro cordis. s. profert bona, & mal⁹
hō de malo thesauro profert mala. Mar-
tij. Item Deut. vj. Erunt hec uerba que
ego precipio tibi hodie in corde tuo, &
narrabis ea filiis tuis, & meditaberis se-
dens in domo tua, & ambulans in itinere,
dormiēs atq; cōsurgēs, & ligabis ea quā
si signū i manu tua. Iō dicit, quasi signū.
In quo ostēdit doctrina gratiosa btī Se-
bastiani. Nō intelligatis q p̄dicaret in ca-
thedra, sed dabat bonas doctrinas, sicut
tenet facere quilibet bonus xpianus p̄ti-
cularit̄ instruēdo uel corrigēdo. Dicatur
quō in illo tpe ab impatoribus fuit facta
maxima psecutio xpianorū & xpianis, in
tū q Sebastianus cū mātello occultabat
se esse xpianum, nō timore, sed ut posset
xpianos in carceribus uisitare, & ad cō-
stātiā aiare, ne deficeret in fide, & deus
cōfirmabat doctrinā suā miraculis. Dica-
tur hic miraculū de illo magno dño in-
fidei infirmo, qui audiens famā & mira-
culum btī Sebastiani, uocauit eū dicens,
& rogās eum q ipm curaret sicut cura-
uit talem & talem. Rndit q nō erat me-

dicus, nec faciebat miracula nisi secundum hominum deuotionem. Si ergo habes deuotionem ad christum, proiciendo idola a domo tua, christus dabit tibi sanitatem. Qui statim proiecit omnia idola, & in christum credidit, & curatus fuit. Ecce testimonium quod deus dedit doctrine sue. Moratur nota hic quod ille qui uult habere sanitatem in domo sua, uel persona non debet sustinere idola. scilicet sortilegia, uel putanas, uel ludum taxillorum, ubi negat deus, quod est maius peccatum in christiano quam idolatria in infidelibus, quia de illis, scilicet de bestis modicum curat deus, sed de christiano sine de christiano per quibus tot fecit, reputat sibi graue factam ex his iniuriis. Ideo foras proicite hominum idola, ut possitis dicere, Non est idolum in iacob, nec uidetur simulachrum in iherusalem. Numeri. xxij. Dicat cum semel beatus Sebastianus ierem per Romam, & uideret duos honorabiles ciues Rome, Marcellianum & Marcum fratres carnales, & christianos, in tormentis positos, ut uidelicet abnegarent fidem, uel morerentur, ad quos uenerunt uxores nobiles, & filii filietes, parentes & amici, ut animas illorum emollerent. Cum iam inceperent decedere, ita ut fide uellet negare, tunc O dixit beatus Sebastianus, modo oportet ut in ipsum manifestet, & in medium se obiciens, dixit, O fortissimi milites, o diuini filii bellatores, per nimiam virtutem puenistis ad palmam, & nunc per misera blademata coronas deponitis sempiternas. Dicat hic quomodo beatus Sebastianus confortauit eos, & ex hoc non solum ipsi, sed etiam uxores eorum, filii, pariter, & amici eorum omnes fuerunt martyres effecti. Ideo de eo possumus dicere, Perfectio tua & doctrina tua a uiro sancto tuo quod probasti in tentatione. Deut. xxxij. Sed hodie alia doctrina predicatur, & particulariter docet de sortilegijs & uanitatibus &c. Quantum ad tertium, notat passio dolorosa, quia ad sagittam, non dicitur bombardam que statim occidit, sed sagittam, que maiorem dolorem infligit, quia posuit est quasi per signum inter alias martyrum mortes, & ita fuit magis dolorosa. Ideo Iob uolens ostendere suos dolores, dixit, Verba mea dolore sunt plena, quia sa-

gitte domini in me sunt, quarum indignatio exhibuit spiritum meum. Iob. xj. Ad practicum dicitur eius martyrium. Postquam confortauit illos, dictum fuit imperatori quod erat christianus effectus. Qui impator furibundus, uocauit beatum Sebastianum dicens, Dicis de te quod christianus es. Cui respondit, Ita est, & uolo esse. Cui imperator ait, O proditor decepisti me. Respondit beatus Sebastianus, Dicatis quod ego fuerim fidelis Iesu christo & uobis, per quo orauis semper, sed ex peccatis uestris estis indignus ut christus audiat orationes meas. Tunc cogitauit imperator quomodo posset maiorem penam sibi infligere, & precepit ipsum assagittari, permittens sibi remissionem si uellet christum abnegare. Dicat practica de assagitatione, in quolibet actu dicebat Iesus, & dicit historia quod fecit eum quasi hericum impleri sagittis, ita ut mortuus ab omnibus reputaret. De nocte autem deuoti christiani uolentes eum sepelire ipsum uiuui inuenerunt, & secrete portauerunt eum ad quendam domum. Dicitur de magno eius dolore in extrahendo sagittas a mulieribus, & ponebant unguentum in uulneribus in nomine Iesu christi, & curatus fuit. Mō cogitate quid dicebatur sibi a christianis quod fugeret. Respondit, Et qualis miles essem si fugerem? Et nunquid christus obuiam uenit crucifixoribus dicens, Quis queritis? Ergo bene poterat dicere, Quis sagitte tue, quia pro christo eas recepit, infixae sunt mihi, & confirmasti super me manus tuas, ps. xxxvij. Deinde cum Diocletianus & Maximianus irent adorare idola, fuit eis obuius. Quibus admirantibus de eo dixit eis, Deus suscitauit me, ut reprehendam uestram maliciam. Tunc precepto imperatoris sustinuit in hippodromo. i. stabulo, coronam martyrii suscepit uel accepit. Unde de eo congrue dicitur illud, Beatus uir qui suffert tentationem, quoniam cum probatus fuerit, accipiet coronam uitae. Iaco. j. Moraliter si uolumus coronam glorie obtinere, oportet hic nos sagittari & sustigari. Nam incipientes deuote uiuere, sagittantur, & sustigantur. Unde apostolus, Omnes qui pie uolunt uiuere in christo Iesu, persecutionem patientur. ij. Timotheo. iij. Dicatur de quolibet statu. Statim enim sagittantur irrisionibus & detractionibus malorum, & multi timet istas sagittas intus, quod non audent incipere, sed non sunt timide, quia debiles sunt. Unde dicit David, Sagitte puerorum factae sunt plaga eorum. ps. lxxij. Dicitur de balistis puerorum sagittantibus muscas &c. Scilicet sustigatur primo a diabolo per uarias tentationes, secus de illis qui uiuunt in solatijs. Unde Gregorius. Eos tētare negligit quos quieto iure le possidere sentit. Tercio a carne per infirmitates & dolores, sed per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum dei. Actuum. xxiij.

De sancta Agnete uirgine. Sermo.

Ollaudo te deum saluatorem meum. Ecclesiast. l. Hoc festum beate Agnetis positum est inter duos martyres. scilicet beati Sebastiani & beati Vincentii, quia optime conuenit una rosa alba per virginalem puritatem inter duas rubeas per martyrii acerbitatem. Et de ipsa erit sermo, & habebimus multas bonas doctrinas pro uite gubernatione. Sed primo salutem ego Maria. Theophrastus propositum in persona beate Agnetis christo loqueris de beneficijs receptis sibi regratiatis dicit, Collaudabo te deum &c. Pro cuius declaratione & materie introductione, sciendum quod in sacra scriptura inueniuntur due species laudis, ut dicit sanctus Thome. ij. q. xcj. ar. j. scilicet laus mentalis, & laus uocalis. Laus enim mentalis est, quando homo actualiter siue mentaliter cogitat gratias & beneficia a deo recepta cum cordis affectione cogitando, O quot gratias fecit mihi deus. Primo, quia me creauit creaturam rationalem ad imaginem & similitudinem suam, cum potuisset me fecisse lapidem, uel lignum, uel animal brutum. Ergo domine & tu teneor uobis. Item quia de christianis & inter christianos fecit me nasci, quia si in infidelibus & inter infideles fuisset natus, etiam fuisset damnatus, & fuisset infidelis ut ipse. Item quia me redemit. Vo-

luit enim suspendi in ligno crucis, ne aliquis sibi credens & obediens suspendatur in ligno inferni. Item quia ad sanctum baptismum me perduxit. O quot sunt filii christianorum qui moriuntur sine baptismo. Item de peccatis que ego feci non me statim punit, imo dulciter ad penitentiam expectat. Istam gratiam domine angelis peccantibus non concessistis. Et sic de alijs beneficijs. Talibus cogitationibus mentis absque uocali expressione deum laudamus. Et iste sunt laudes mentales que multum placent deo. Isto modo sancti angeli & beati qui sunt in celo laudant deum mentaliter. De ista laude David dicit, Laudate dominum de celis, laudate eum in excelsis. ps. cxlvij. Secunda laus est uocalis, quando predicta beneficia a deo accepta non solum contemplantur mente, sed etiam proferuntur ore dicendo, O domine quot gratias mihi fecistis? Primo in creatione &c. Isto duplici modo tenemur deum laudare. Ratio, quia essentia humana in duobus consistit. scilicet in anima & corpore, quia non est homo dissolutum siue diuinum, sed totum compositum facit hominem. scilicet anima & corpus, ideo tenemur ad duplicem laudem. scilicet ad mentalem que est principalis, & placet deo, & ad uocalem. Prima correspondet anime. Secunda corpori. Prima non est perfecta sine secunda, nec secunda sine prima, quia corpus sine anima non est homo. Ideo apostolus, Offeramus hostiam laudis semper deo. i. fructum laborum contentium nomini eius. ad Heb. ult. Propter plurima ergo dona a diuina matre recepta dicit beata Agnes, Collaudabo. i. semper mente, uel corde, uel ore laudabo. scilicet in qualibet specie laudis, te deum saluatorem meum. Patet thema. Nota septem dona magna que deus dedit beate Agneti, scilicet primum est

Sancta charitas.
Vera fidelitas.
Digna honestas.
Perfecta puritas.
Clara sanctitas.
Plena firmitas.

Alta felicitas.

Ex istis gratijs & bñficijs a deo receptis dicit beata Agnes in themate xpo regi & deo saluatori suo, Collaudabo te dei saluatorē meū. Dico primo q̄ beata Agnes recepit a xpo sanctā charitatē. Charitas enim est amor dei, suiipsius, & pxi mī ordinat⁹. Amor em̄ dei debet esse in corde xpiani sicut oleū in lāpade, natās super aquā, oīa mūdāna despiciens propter deū. Istā charitatē habuit beata Agnes. Cū em̄ esset puella in ciuitate Rome ualde nobilis & generosa, recepit tū amorē & deuotionē ad xpm, q̄ sicut cre scebat corporaliter, ita etiam crescebat uirtualiter in aīa in dei amore. Et ista est optima pportio. Vnde cū esset duodecim annorū, erat deuotissima in aīa & in corpore. Ratio est, quia sicut lucerna cristallina de se est pulchra, pulchrior tū est qū cādela ardens in ea ponit. Ita est de persona q̄ est pulchra corpore, sed qū intra tenet cādela diuine gracie, pulchrior efficitur. Cum autē secundū cōsuetudinem antiquā Romanorū puellē nobiles addicerent artes liberales in certa schola, iuuenes Romani semel uoluerunt uidere puellas a scholis redeuntes, & posuerunt se iuxta portā scholē. Inter quos erat filius pfecti, qui pfectus erat quasi rex, & secundus post imperatorem, attēdentes pulchritudinē puellarū. Lupi enim libenter uadunt ad cadauera. Inter alias autem puellas Agnes fuit iudicata pulchrior. Et intantū filius pfecti adamauit eam, q̄ quasi rabidus effectus est pre amoris magnitudine. Et ut inclinaret eā ad consentiendū, ut esset uxor sua, obtulit Agneti iocalia q̄ cōiter placent mulieribus. Sicut pīcator uolens capere pīscē ponit escam in hamo quam scit pīscibus placabilē. Beata autē Agnes uidēs suas stultas salutationes, noluit iocalia recipere, sed ad terrā proiecit iocalia, & pedibus calcauit dicēs, Discede a me palabulum mortis, quia iam ab alio amatore preuenta sum, quem cum amauero casta sum, cum accepero uirgo sum, cū terige ro munda sum. Et sic eo despecto recepit

fit. Cogitate quid dixerūt alie puellae & domicelle, O quid erit de ista superbiosa, & nunquid posset habere meliorē uirum &c. Ecce quōd habuit sanctā charitatem ad xpm, despiciens ppter amorem xpi omnia mūdāna. Et poterat dicere, Regnū mūdi & omne ornatū scī cōtempnū ppter amorē dñi mei Iesu xpi, quem uidi, quē amauī, in quē credidi, quē dilexi, ut cantat in ecclesia. Moraliter hic habēt doctrinā oēs mulieres cuiuslibet statū, si uolunt esse caste & bone, q̄ nō recipiāt dona a uiris, quia que dona recipiunt, uēdunt sese. Sicut enim pīces capiuntur hamo, sic mulieres dono. Mulier pauper, ut uidua, uel monialis, seu puella, pōt recipere elemosinā a uiro. Aliud enim est recipere elemosinam, aliud iocale uel munus. Et hanc diffērentiam pōt cognoscere ex parte dātis, ex parte dati, & ex modo dandi. Neq; mirū si mulieres capiunt & obligant donis. Quia magni dñi & sapientes iudices, & aduocati, qui uolūt esse casti in iusticia, caueant ne mulier recipiāt, quia & leges subuertūt, & excecāt oculos iudiciū, & capiunt, ideo dixit lex diuina, Nō accipies personā, nec munera, quia munera excecāt oculos sapientiū, & mutāt uerba iustorū. Iuste qd iustū est, psequaris, ut uiuas & possideas terram quā dñs deus tuus dederit tibi. Non plantabis lacū & omnē arborem iuxta altare dñi dei tui. Nec facies tibi atq; cōstitues statuā quā odit dñs deus tuus. Deut. xvj. Ideo antiquitus qū aliquod magnū negociū uolebant cōmittere alicui, perquirebāt iudices q̄ nō reciperēt dona. Sed modo nō inuenirentur huiusmodi. Dico secundo, q̄ secundū donū fuit uera fidelitas, quia ualde fuit fidelis suo spōso domino Iesu xpo, quia nec donis, nec promissis, aut minis uoluit ipsum dimittere, cui p uotum castitatis se dederat, ut patet in ei⁹ legenda, ubi sic dicitur. Postquā autē filius pfecti uidit se ab ea ita despectū, lecto prosternitur de febre amoris sine rabie. Et per alta suspiria amor a medicis aperitur, dicentibus patri, Filius uester

ster nullum defectum corporalem patitur, sed patitur febre amoris. Et ideo uos qui estis pater eius, secrete queratis causam istius. Cum autē pater interrogasset causam huius, aperuit filius cor suū patri, sibi referens qualiter Agnes filia talis nobilis ipsum desepxit. Et nisi haberet ipsam uxore, q̄ moreretur. Respondit pater, Fili non dubites, habeas bonā spem, quia ipsa erit uxor tua, uel cōcubina, & statim pfect⁹ misit pro ea. Et beata Agnes cum parentibus & amicis uenit corā pfecto. Qui primo affabiliter dixit, quōd dii fecerunt sibi magnā gratiā q̄ esset uxor futura filij sui, qui tū poterat ducere filiam regis in uxore, & similia uerba. Cui respondit beata Agnes, Iā ab alio amatore preuenta sum. Ipsi enim sum desponsata cui angeli seruiunt, cuius pulchritudinē sol & luna mirantur. Tūc pfectus nouit ipsam esse xpianā, & uoluit eam terroribus inclinare, quia tunc erat maxima persecutio xpianorū sue cōtra xpianos, dicēs, Filia, oportet unū ex duobus eligere, uel q̄ sis uxor filij mei, uel tormentis interire. Sed ipsa terrentē sicut blandientē deridebat dicēs, nunquā se ducturā hoīem mortālē in uirum. Ecce hic uera fidelitas ad spōsum suum. De quo dicebat, Anulo suo subaurauit me dominus meus Iesus xps, & tanquā spōsam decorauit me corona. Posuit signum in faciem meā, ut nolum preter eum amatore admittā. Not. Anulo suo. Anulus est fides xpiana figure circularis, quia uoluit in duodecim articulis. Lapis preciosus est meritū fidei. Signū in facie est charitas quem recepit in baptismo. Moras hic hnt exemplū mulieres maritate seu moniales, q̄ receperūt xpm in spōsum. Ex quo enim se dederunt unī, non recipiant aliū, als essent infideles, non seruando promissum. Beata autē Agnes licet secrete xpm in spōsum recepit per uotū castitatis, non tū fuit excōdicata propter inīam de clandestinis. Dicat hic cōtra hoc, q̄a mul te clandestine desponsantur, & post timorem parentum nō audentes reuelare,

re, cōtrahunt cum alijs, & nihil faciunt, uel si reuelat, contradicunt, & male. Sed optima punitio esset q̄ pater nō daret sibi dote, ex quo sine scitu suo despōsaret sibi uirum. De his dicit scriptura, His autē q̄ in mīmonio iūcti sunt pīcipio nō ego sed dñs, uxore a uiro nō discedere, q̄ si discesserit, manere innuptā, aut uiro suo recōciliari, & uir uxore nō dimittat. j. Cor. vij. Dico tertio q̄ tertiu bonū est digna honestas, quia de⁹ noluit esse honestissime cōseruare. Ad practicā dicatur ex legēda. Vidēs ergo pfectus, q̄ nec amore nec timore uoluerit despōsari cū filio suo, qui moriebat amore sui, opposuit sibi titulū xpianitatis, & dedit inīam cōtra eā. s. ut ducere ad lupanar pmissio preconē dicere, q̄ oēs iuuenes q̄ uellent cum tali domicella hīe placentiā, ibi cōuenirent, quousq; moreretur. O qualis iudex iste fuit. Hoc fecit ut ei⁹ filius ad minus uideret eam nudā &c. Ista inīa fuit sibi durior quam inīa mortis. Tunc ipsa eleuatis oculis in celū ad suū spōsum Iesum xpm flens orauit dicēs, O dñe non placeat uobis, & non sustineatis tantam cōfusionē q̄ isti infideles uideant me nudam, & ne corpus meum polluat, tamen quia uos dñe nudus fuistis in cruce, parata sum sustinere sicut uobis placuerit. Dicatur quōd cum denu daret, tunc uisibit angeli submiserunt eius capillos in tāta dēitate, q̄ ita perfecte fuit cooperta, ac si esset ueste induta, ita q̄ nihil uidebat de ei⁹ corpore. Et sicut debuerant cōuerti uiso hoc miraculo, ita dixerunt q̄ erat incātatio, & arte magica hoc factum fuisse. Et tunc precepit pfectus ut ad lupanar ducere. Ducebatur autē ad lupanar ut ouis ad macellum, & introduxerunt eam in domū cuiusdā meretricis, & ibi inuenit angelum circūdantē eā tanto lumine, ut nullus eam pre splendore uideret, induens eā ueste candidissima, quā spōsus sibi misit, quam induit, gratias agens deo, & poterat dicere, Gaudēs gaudebo ī dño, & exultabit anima mea ī deo meo, quia induit me uestimentis salatis. Esaie. lxx.

Nota de uestimētis. s. capillorum densitate. secūdo, ueste cādda. Ecce dignitas honesta. Iō dicit, Collaudabo &c. Moralliter, Duplici ueste hōestatis iudicare nos debemus exēplo bē Agnetis. s. capillorum densitate. Capilli em̄ sunt uolantes, & signant cogitationes uolantes & diuersas, quas induere debemus per honestatē, nī hīl in hōestū cogitare in corde. Secūdo in corpore induamur ueste cādda honeste cōuersatiōis, cauēdo ab opere immūdicie carnalis. Iste uestes sunt nobis necessarii, aī qñ aīa sine istis apparet corā xpō & sanctis, est ita abominabilis q̄ statim mittit ad infernū. Iō dicit Iō. Brūs q̄ uigilat & custodit uestimenta sua, ne nudus ambulet, & uideant turpitudinē ei⁹. Apo. xvj. Dixi quarto q̄ quartū donū est alta & perfecta puritas. Triplex est gradus puritatis. s. cōiugal, uidual, & ygnalis. Vñ dicit Beda, Bona est castitas cōiugal, melior est cōtinentia uidualis, optima est pfectio ygnalis. Magnā gfm fecit creature deus quam conseruat in puritate ygnitatis, cum sit utro debilior. Vitru em̄ non frāgit nisi tāgāt, uirginitas aut solo uiu cōcupiscētie leditur, nō tñ perditur nisi per opus quis uolūtariē delectatiōē illā uenerē fuerit expertus, ut dicit doctor s. Tho. in. q. ij. q. clj. art. j. ad quartū. Beata aut Agnes fuit a deo puritate cōseruata. Vñ cū esset in dicta dōmo meretricis, & multi iuuenes essent ibi cōgregati, & aliqui intrassent ad eā, uidentes tñ lumē, timebant, & egrediebantur. Interim uenit pfectū filius cum sodalibus suis, deridens alios, ingressus est audacter, & uidens tñ lumen circa yginē, & irruēs in eā in ipso lumine priusquā eā manu tangeret, cecidit in faciem suā, & suffocatus a diabolo expirauit. Vidēs aut unusq̄ morā faceret, credēs ipm cū ea delectari, ingressus est ad iuuenē, & inuenit eū mortuū, & exclamauit dicens, Pijsimi Romani succurrite, meretrix ista magicis artibus pfectū filiū interfecit. Pfectus aut audiens, uenit illuc, & uidēs filiū unigenitū suū mortuū, dicit beate Agneti, Cruelissima femina

rū in meo filio uoluisti tuā magicā artē demonstrare? Respondit bē Agnes, Ille cuius uoluntate uolebat perficere, in eū pātē accepit. Patet ergo alta puritas beate Agnetis ex dictis, quia nec cogitatione nec opere uirginitatē amisit. Iō apostolus dicit uirginibus, Despōdi em̄ uos uni uiro uirginē castā exhibere xpō. ij. Cor. xj. Nota cū dicit uirginem castam. Multe pertone sunt caste sine uirginitate, ut ille quē fuerūt de matrimonio, uel aī, sed post uiuūt caste. Alie aut sunt yginēs sine castitate, quia nūquam fecerunt actū, sed sustinent tactus, amplexus, & oscula. Talis uirginitas modicū ualet. De talibus Hieremias fecit planctum dicens, Virgines Syon squalide. inuerecunde & impudentes, & ipsa supple uirginitas oppressa amaritudine. Threnorū. j. Virginitas em̄ nō solū cōsistit cauēdo ab actū, sed etiā oportet cauere ab actū & cogitationibus malis, imo etiā uirgines omnes sensus corporales debent habere castos, ut. s. nolint uidere uilitates, nec audire nec loqui de materia carnali, qā aī est uirginitas fetens. Dico quinto q̄ quintū donum est clara scitās. Aliq em̄ hnt scitatem, sed nō clarā in mūdo, imo obscura est, & abscondita, quia abscondunt eā timore uane glorie, & bene faciūt iuxta xpī cōsiliū, Autēdite ne iusticiā uā faciatis corā hoīb⁹ ut uideamini ab eis &c. Mat. vj. Sed alia est scitās aliquorū, quam deus publicat & clarificat etiā miraculorū testimonio ad laudē dei, & dicit xp̄s istis, Sic luceat lux ufa corā hoīb⁹, ut uideant opera ufa bona, & glorificēt patrē ufm qui in celis est. Mat. v. Tāle scitātē clarā habuit bē Agnes. Vñ cū pfectus genibus flexis & stendo supplex caret sibi dicēdo, In hoc apparebit q̄ nō magica arte ista fecisti, si deprecata fueris angelū tuum, & restituas mihi filium. Respondit beata Agnes, Quia tps est uftus domini mei Iesu xpī manifestetur, egredimini foras. Orate ergo beata Agnete apparuit ei angelus dñi, & eleuauit eā stetem, & iuuenē suscitauit. Cogitate qualiter petijt ueniā a bē Agnete. Qui

Qui egressus foras cepit clamare, Vnus est deus in celo, & in terra, & in mari, q̄ est deus xpianorū. O dixerūt sibi aliqui, Quid dicitis? Respōdebat, Ego scio quid dico. Cogitate quomodo dixit multa de alio mūdo, de inferno, in quo fuerat, de purgatorio, de padiso, qā dānati pnt beatos uidere in gloria usq; ad diē iudicij. Etia multi ex hoc fuerūt cōuersi. Dicatur contra illos qui dicūt q̄ nullus uenit de alio mūdo, imo multi uenerunt. Nūquid xp̄s, & Lazarus, & quā plūres alij, & iste filius pfecti? Iō xp̄s, Qui credit in me, opera quē ego facio & ipse faciet, & maiora horū faciet. Io. xij. Tunc fuit cōpleta ista promissio in bē Agnete. Querit in glo. Aug. quē sunt ista maiora q̄ mortuos suscitare, cecos illuminare, & leprosos curare. Et dicit ipse q̄ maius est de impio iustū facere, q̄ celū & terrā creare. Et hoc ē dicit doctor scētus prima. ij. q. cxij. ar. ix. in corpore. In hoc miraculo nota duas resurrectiōes magnas. Vñā corpis, quia diuina uirtute anima quē erat in inferno fuit reunita corpori orationibus beate Agnetis. Secunda fuit resurrectio aīe, quia de infidelitate & mala uita ad nū dē xpī & bonā uitā fuit cōuersus, hoc est maius q̄ suscitare corpus. Sed aliqui plus admirantur de miraculis corporalibus q̄ de spiritualibus, quē sunt maiora. Dicunt aliqui, O si modo fierent ista miracula. Dico q̄ maiora sunt. Magnū miraculū esset suscitare aliquem, qui iam per mentem uel per annū fuit mortuus. Mai⁹ miraculū esset suscitare xpianos pēdores in anima mortuos ex pēis, qui fuerūt mortui quinq; uel. x. annis. Item magnū miraculū est cecos illuminare, mai⁹ est illuminare infideles cecos in fide. Itē magnum est miraculū est leprosos curare, sed maius corrigere, & emendare. Itē magnum miraculū est contractū curare, maius accipere bona opera. Idem de mutis, quia modo loquuntur consentientes peccata sua. Item orando deuote. Idem de surdis, sed modo audiunt sermones. Ecce quare di

cit, & maiora horum faciet. Item magnū miraculū esset si homo mortuus membratim diuisus suscitaretur, sed mai⁹ miraculū est quando corpus mixtum. s. domus, uilla, ciuitas, uel regnū, quod est diuisum, unitur & uiuificatur in uno. s. ipū sancto in bona pace & cōcordia. Homines aut carnales solum attendunt ad miracula carnalia, quib⁹ dicit Dauid, Venite & uidete opera domini qui posuit prodigia super terrā, auferēs bella usq; ad finem terre. Nota q̄ prodigiū est miraculū quod fit supra naturā, quod intel lectus uix pōt capere uel intelligere. Dixi sexto q̄ sextum donum est plena firmitas, scilicet in martyrio cū esset tenera & delicata. xij. annorū. Viso miraculo pfectus de filij sui suscitatione, noluit ipsam liberare, sed tēplorū pontifices timētes perdere lucrū, si populus ad xpā cōuerteret, cōmouerūt & turbauerūt totū populū. Pfectus aut hoc uidens, obmutuit, sed ne uidere cōtra templorum pontifices aliquid dicere, uicarium dere linquens, recessit cum filio tristis, quia eā liberare non potuit. Tunc uicarius Aspasius igne copioso accenso iussit eā iactari in mediū, quod cum fuisset factū, flamma in duas partes diuisa est, ipamq; in nullo continebat incendium, sed ministros exurebat. Tunc beata Agnes os oronem fecit dicens, Op̄s, adorandē, colendē, tremendē pater domini mei Iesu xpī, qui per filiū tuū euasī minas impiorum, & spurcicias diaboli impolluto calle trāsiuit, & inter flāmas intrepidā ad te peruenire bone Iesu permittis. Videntes hoc gētilēs multi cōuertebantur, alij autem contradicebant. Aspasius autem populi seditionem non ferens, gladiū in eius gutture immergi fecit. Et sic migravit ad xpā. Patet ergo eius plena firmitas. Vnde scriptura dicit, Fortitudo & decor in dumentum eius, & ridebit in diē nouissimō. prouer. ul. Moralliter hic habemus exemplum in beata Agnete perseuerandi in bona uita incepta, non desistendi timore uerborū detrahentiū, nec tētationibus diaboli, nec occasionibus mundi.

Idcirco dicit apostolus, itaque fratres mei dilecti stabiles estote, & immobiles, abudantes in omni opere domini, semper scientes qd labor uester non est inanis in dño j. Cor. xv. Dico septimo, alta felicitas. Licet enim sit doctrina firma qd martyres sunt in felicitate paradisi, singulariter tamē sunt ostēsum de brā Agnetē. Fuit enī eius corpus sepultū honorabiliter, & cū iuxta patrie illius consuetudinē parētes eius flentes uigilaret ad eius sepulchrū, uiderunt exercitū uirginū pretereūtem cum ingenti lumine, que omēs erāt indute cycladibus auro textis, & palme in manibus earū in signū uictorie. Inter quas uiderūt beatā Agnetē, & ad dexterā eius agnū niue candidiorē, que stās dixit eis, Videte ne me quasi mortuā lugeatis, sed cōgaudente, qd cū his oībus lucidissimas sedes accepi, & pertransiui. Ex isto miraculo fit festū Agnetis secūdo. Moraliter dicatur hic cōtra illos qui indiscrete flēt illos, de quibus sunt certi, qd sunt in paradiso, sicut sunt pueri innocentes, iō non sunt flendi nisi pueri, satis faciēdo nature. Sicut si rex duceret secum filium uestrū, ut ipsum faceret magnū dñm, & de hoc ploraretis. Idē in proposito &c. Ideo dicit apostolus, Nolumus uos ignorare de dormientibus, ut non contristemini sicut & ceteri qui spem non habent. j. ad The. iij. Flendi autem sunt mortui qui damnantur.

De sancto Vincentio.

Sermo.

Beatus uir qui in sapientia morabitur. Hic uerbū istud originalit Eccē. xij. Per totū mūdū inter xpianos fit hodie festum beati Vincentij, de quo erit sermo noster. Sed primo salutetur uirgo Maria &c. Beatus uir. hic per grām, & in futuro p gloriā, qui in sapientia morabitur. Pro declaratione huius, & introductione materie, sciēdū qd questio fuit inter antiquos philosophos, imo etiam inter theologos, que differētia est inter sapientiam & scientiam, qd scā scriptura loquens de sapientia, di-

cit qd saluat creaturā. Locatiō autē, & cū dicit qd scientia inflat. j. Cor. viij. Mō autē dimittendo opinioēs philosophorum & theologorum, in textu biblie ostēditur quid est uera sapientia, dicente, Sapientia doctrine secundū nomē eius est, & non est multis manifesta. Quib⁹ autē cognita est, permanet usq; ad conspectū dei. Eccē. vi. Nota secundū nomē eius est, quia sapientia secundū hōis etymologā idē est qd sapida scā. Scientia enī dicit cognitionē ueritatis de deo & de creaturis. Sapientia autē plus dicit. sc. cognitionem de deo & creaturis cū sapore deuotionis. Verbi grā. In theologia multi sunt qd habent sciam theologie in intellectu ad di- spūtdū, arguēdū, respondendū, legendū, & predicandū, sed in corde nō sentiunt saporem spirituā deuotiōis & dulcedinis, tales hñt sciam, sed nō sapientia. Tu enī scis legēdo, predicando, & studiēdo qd est unus deus in essentia, & triū in personis. Et qd filius dei fuit incarnatus, natus, mortuus, & passus. In istis sententiis tu sapore amoris & deuotionis. Si dicās qd sic, tūc habes sapientia. Si dicās qd nō, tūc habes sciam solū. Idē si uolueris loqui de iure canonico uel ciuilibi, qñ uos dñe doctor legitis uel disputatis, qñ cogitatis diuinā prouidentiam, qñ isto modo deus regit mūdū. si qd hōes sapientes regūt alios, uel ut habeant mercedē iustitie per eos ad ministrādū per ordinationes, & maiorū punitiones, si in his sententiis saporem, sapientiam habent, sin alī, sciam tūc, debetis dici sciēs, & nō sapiēs. Idē de magnis philosophis & dīcis, sciētibus cursum celi, & stellarū, & stellationes, & uirtutes herbarū, lapidū & stellarum. In tali scia si sentitis in corde deuotionem, dicendo, O benedictus deus, & quār disposuit & ordinauit ista inferiora regantia superioribus corporibus &c. tūc habetis sapiam, alī sciam. Ecce quare dicit, Sapientia secundū nomē eius est. Sed heu cū sequit, & non multis manifesta, qd licet mū habēat sapientia, pauci tñ hñt sapientia. Hñt enī mō sciam, & malā cōsciam. Iō apłs loquens

illis magnis philosophis dicit, Quia cum cognouissent deū, nō sicut deū glorificauerūt, aut grās egerūt, sed euauerunt in cogitationibus suis &c. dicētes enī se esse sapiētes, stulti facti sunt. Ro. j. Quib⁹ autē cognita est, permanet usq; ad cōspectum dei. Iō dicit thema, Beatus uir. sc. beatitudine uite, & post beatitudinē pñe, q in sapia morabitur. Appropriādū autē the. ad bñm Vincentiū, inuenio qd in mūdo habuit quinq; sapientias, & non sunt plures, scilicet,

Prima sapientia physica.

Secunda sapientia theologica.

Tertia sapientia apostolica.

Quarta sapientia angelica.

Quinta sapientia heroica.

Ita quinq; sapientijs de⁹ in hoc mūdo doctus Vincentiū. Iō de eo appropriate dicit thema, Bñs uir. i. ytuosus q in sapientia &c. Dico primo qd beatus Vincētius habuit sciam physicā. Sapientia enī antiquorū uirorū philosophorū in hoc erat. si ut haberēt cognitionē ueritatis de prima cā, & de alijs. Et abstinebat se ab oib⁹ delectationibus, maxime luxurie, q hebetat & obscurat intellectū. Vitabāt enī negotia, ut haberēt intellectū recollectiū, qd uirtus unita fortior est seipsa dispersa, & cauebat a pñis. Iō Salomō magnus philosoph⁹ de se dicit, Cogitavi in corde meo abstrahere a uino carnē meā, ut animum meū trāsferre ad sapientia. Eccē. ij. Vinū enī signat illa tria. Primo luxuriā, quia hebetat. Iō apłs Ephē. v. Nolite inebriari uino, in quo est luxuria. Secundo negocia tpalia, quia dat fumositates. Tertio delectationes, que impediūt profectū sapiētie, qd uinū lenificat cor hominis. ps. cxxx. iij. istā sapientia habuit bñs Vincentius. Dicat enī esset Arragonensis, de ciuitate Hostiēsi, de nobili gñe, & in domo pñis esset occasio pñorū, negociorū, & delectationū, & bñs Vincētius uellet habere sapientia, dimissa domo pñis in uerbum Augustā, ubi tūc erat studiū gñale de philosophia, & tñ pfecit q intra breue tps. oēs alios pñessit. Tenebat istū modū q sūme uitabat pñā. Dicat hoc ad corre-

ctionē studiū, ne expendat in uanū pecunias parentū &c. Ista pñā uitabat bñs Vincē. qui yginē se cōseruauit, sciēs illud, In maleuolā aīam nō introibit sapiētia, nec habitabit in corpe subdito pñis. Sap. j. No. in maleuolā aīam per inuidiā, inuidiā &c. nō introibit sapiētia, licet iuret scia. Iō. b. Vincē. cōseruabat se ieiunādo, orādo, & habebat intellectū clarū, & tenebat portā aptā. Itē uitabat negocia mūdā, que spargūt cor hominis, nec pōt cōprehēdere. Iō oportet q sit vacuum a negocijs. Iō dicit sapiēs, Sapientia scribe in tēpore uacuitatis, & qui minorat actu, sapientia pñcipit, qd sapientia replebit. Eccē. xxxviii. Tertio uitabat oēs delectationes carnis, imo macerabat corpus, ut ad sapientia eleuaret itellēctū, sciēs illud, Oīs sapiētia a dño deo est, & cū illo fuit sp, & est ante eū. Eccē. j. Nō solū occupabat se in libris tpalib⁹ philosophorū, sed etiā in libro spūalis amoris, & deuotionis dei, qd sicut aqua descendit de alto fonte ad hortū, ita sapiētia descendit ab illo fonte, de quo Eccē. j. Fōs sapiētie ybum dei in excelsis. Iō si uultis qd detēdat ad hortū cordis uestri siue itellēct⁹, ponatis canale oīsois & deuotionis. Iuxta consiliū beati Iacobi apłi, Qui indiget sapientia, postulet a deo, qui dat oībus affluēt, & nō impropert. Iac. j. Ita faciebat bñs Vincētius, ideo habuit magnā sciam physicā, iō in laudē dei & honorē beati Vincentij cātat ecclesiā, Sāct⁹ Vincētius a pueritia studijs literarū tradit⁹, superna sibi prouidēte clemētia gemina scientia efficacissime claruit. Nota gemina scia. I philosophi ponūt duplicē sciam, speculatiuā. sc. & practicā, quam dicit praxim, qñ scia speculatiua descendit in cor p deuotionē & spōrē, & in uita per sanctā cōuersationē. Sed mō solū curat de sciētia speculatiua ut appareant. Not. efficacissime claruit, in superlatiō, quia tres sunt gradus philosophice scientie, ut dicit Hieron. ad Paulinū. c. vj. rationalis, naturalis, & moralis. Rationalis autem ostendit modum rōcinandi, disputandi &c. ut Grammatica, Logica, & Rhetorica.

rica. Et in isto gradu claruit beatus Vincētiū. Naturalis est cognoscere motus celorum & stellarum, naturas elementorum, & similia, & in ista efficacius claruit beatus Vincētiū. Moralis autē docet quō est uiuendū secundū quatuor uirtutes morales, erga seipsum, & erga proximum suū, in p̄p̄ritate quā in aduersitate. Et in ista beatus Vincētiū excellētissime claruit. Iō dicit thema, Beatus uir in uirtute. scilicet meritoria, qui in sapientia &c. Morali mō est totū oppositū. Nā multi enāt de philosophia rōnali, disputādo, arguēdo, & legēdo &c. Alij autē de naturali, scientes motus, & naturas, mutationes, generationes, corruptiōes, & alterationes rerū, & Astrologiā. Sed de tertio gradu philosophiē & principali nullus curat mō ordinare uitā suā. Multi sunt q̄ habēt intellectū plenū q̄nibus & sophis matibus, & uoluntatē infecā, & plenam corruptionib⁹, & uitā plenā dissolutionibus. Melius esset habere ignorātiā, q̄ ignorātiā q̄ nō est affectata excusāt aliq̄r. Iō dicit dñs Iesus xps, Ille seru⁹ q̄ cognouit uoluntatē dñi sui, & nō se p̄parauit, & nō fecit scd'm uoluntatē ei⁹, plagis uapulabit mētis, q̄ aut nō cognouit, & fecit digna, plagis uapulabit paucis. Luc. xij. Ergo meli⁹ esset nescire, quā scire, & malā uitā tenere. Iō dicit de beato Vincētiō, Efficacissime claruit. Dico sed o q̄ habuit sapiētiā theologicā, q̄ maior est quā physica q̄ hoc cōstituit, q̄ ex quo creatura tenet bonā uitā quam habet, & cū hoc ostēdit alijs ueritatē creatoris & creaturarū, nō solū uerbo docendo, sed etiā exēplō, ope adimplēdo, ita q̄ nō solū dicat, uadatis ad paradisum, sed ueniaris, sequimini opa mea, q̄a sicut bon⁹ p̄dicator nō solū instruit puerū ore loquendo, sed etiā manib⁹ operādo, & lineādo &c. Ita est de bono theologo. Iō de eo dicitur, Ipse tanquā ibres mittit eloqa sapiētiē sue. Et paulo post, Ipse palā facit disciplinā doctrine. Eccl. xxxix. Nota, ipse p̄dicator theolog⁹ tāquā imbres, q̄a p̄dicatio tāquā aq̄ diuinā doctrinā refrigerat ardorē, supbie in supbis, auari-

tie in auaris, luxurie in luxuriosis, & sic de alijs. Et sicut pluuia facit fructificare in bonis opib⁹ & meritis. Nō ipse palā facit &c. ne dicat, Iste frater dicit & loq̄ multa bona de humilitate, sed ipse est in p̄p̄is. Pulchros sermones facit de mīa & liberalitate, sed ipse est auar⁹. Multū cōmēdat castitatē, sed ipse est luxuriosus, & sic de alijs. Ista sapiētiā habuit bt̄s Vincētiū excellētē. Ex quo em̄ habuit p̄mā sapiētiā. scilicet physicā, dedit se ad studiū bibliā, & postquā in ea fuit bñ instruitus, inceptit p̄dicare, nō solū p̄bo, sed et ope. Postquā em̄ sua fama diuulgata erat, q̄ eēt deuotior, sanctior, & aptior alijs, eps Cesaraugustan⁹ Valeri⁹ nō uolē p̄uidere omnibus suis de p̄dicatiōis passura, uocauit bt̄m Vincētiū, & ordinauit eū usq; ad diaconū. Et q̄ eps erat senex, iō cōmisit sibi officiū p̄dicatiōis p̄ totā diocesim. Nā p̄dicare offm̄ est epale, ut patet in primis epis. sap̄is, ut dixit Iohannes trus de se & de alijs, Nos p̄o oratiōis, q̄ tū ad missam, q̄ est principalis oratio, & ministerio uerbi instantes erimus. Act. vi. Iō q̄ eps cōsecratur, in ei⁹ dorso, p̄notatur euāgeliiu apertū, & dicit sibi, de p̄dicatiōe uerbi dei, ut dicit Decretaliū cū ex iniūcto, extra de hereticis. Hoc officiū fuit principale filij dei in hoc mundo, quare ait, Eamus in p̄ximos uicos & ciuitates, ut & ibi p̄dicē. Ad hoc em̄ uenit Mar. j. Tūc bt̄s Vincēti⁹ cogitauit intrare maiore p̄dicatore. scilicet xpm̄, q̄ cepit facere & docere. Incepit seruētē p̄dicare nō solū uerbo, sed etiā exēplō & opere. Primo em̄ fundauit suā uitā in magis humilitate, itātū q̄ nec genere, nec facie, nec dignitate supbiebat. Iō poterat dicare cōtra supbiā. Itē despiciebat cōtra deo oīa bona tp̄alia. Iō p̄dicabat cōtra auaritiā, uisurā, rapinā, furta &c. Itē q̄a seruauit se in uirginitate, poterat p̄dicare cōtra luxuriā, rephēdēdo hostes, lieres, clericos, & religiosos, q̄a habebat faciē ferreā siue carneā de ferro, &c. q̄a erat fundat⁹ in charitate, p̄dicabat cōtra rācores, malas uoluntates. Quia abstīnēs, audaciter poterat p̄dicare cō-

tra gulosos, & ebrios, & ieiuniorū fractores. Et quia erat patiens, p̄dicabat cōtra iracundos. Itē q̄a erat diligēs, nunquā erat ociosus, sed laborabat in operibus sp̄ualibus. Ideo poterat rephēdere ociosos, q̄ per dū tēpus eis a deo concessum ad penitētiā. Prelatis p̄dicabat, ut magis curarēt de aīabus quā de redditibus. Clericis, q̄ haberēt deuotionē. Religiosis, obediētiā. Dñis uillarū & cōitatū rectorib⁹, ut facerēt iustitiā & uitaret p̄tā notoria. Subditis, fidelitatē. Diuitibus, misericordiā. Pauperibus & tribulatis, patiētiā. Ecce quō habuit sapiētiā theologicā. Iō de eo cātat ecclia, Scitāte q̄ in insignis archidiaconatū suscepit, & uices p̄tōficis diligētē exequēbat, quō tā glōsūm officiū predicationis debet exequi qui cū diligētiā siue diligenter. Et quod p̄tū est illorū q̄ solū ore curāt exequi officiū predicationis, & nō ope? Vultis intelligere qd' p̄tū est, ac si aliquis iret ad papā uel regē, p̄ aliqua dignitate seu bñficio obtinēdo, & rex uel papa de hoc fecit literā uel bullā opte scriptā, tū ille nō curat de sigillo, nihil obtineret qū uellet intrare possessionē dignitatis, q̄ nō adhiberetur ei fides. Ita est de p̄dicatoribus, q̄bus deus p̄mittit magnā dignitatē & beneficiū in celis. Qui fecerit. scilicet opa bona, & docuerit alios ore ut faciāt, hic magnus uocabitur in regno celorū. Mat. v. Si ergo nos de isto bñficio uolumus habere literā seu bullā. i. sermonē optime ordinatū, colore rhetorico adornatū, cū magnis autoritatibus originalibus, realibus, & uocalibus, sed si ibi nō est sigillū bone uite, nō datur fides & nō penetrāt corda gentiū ut conuertantur, & corrigantur. Iō necessariū est sigillū qd' data autoritatē doct̄rine. Iō cū a xpo p̄missum, dicēte xpo, Qui cōfitebitur mihi in uisum, & docuerit sic hominē, minimus uocabitur in regno celorū. Mat. v. Minim⁹. i. nullus, q̄a nunquā intrabit in illud. Iō dicebat ap̄s uis p̄dicator, Nō audeo aliqd loqui. scilicet in p̄dicati-

one eorū que per me nō efficit xps in obediētiā gentiū in uerbo, & factis, in uirtute signorū, & p̄digiorū, in uirtute sp̄ualitatis. Ro. xv. Dico tertio q̄ tertia sapiētiā est sapiētiā ap̄lica, q̄ in hoc cōstituit, scilicet p̄dicādo uerbo, & ope, & cū hoc p̄pter honorē dei & saluationē animarū laborādo, per mundū discurrendo de uilla in uillā &c. exemplo xpi de p̄cepto, Eantes in mundū uinuerum. Mat. ul. Quēadmodū mercatores per terrā, & marinarij per mare laborāt cū magnis periculis p̄ modico lucro, ita ap̄s & p̄dicatores ap̄fici laborāt per mundum ut xpm̄ lucrificiāt. O qd' lucrū portabunt in iudicio Paulus, & Petrus, & alij. Ideo predicatoribus ap̄ficis dicit ap̄s, Videte itaq; fratres quō caute abuletis, nō quasi insipientes, sed ut sapiētes, redimētes tēp⁹, qm̄ dies mali sunt. ad Ephe. v. Ista sapiētiā habuit beatus Vincētiū, q̄a non solum in ciuitate Cesarauguste laborabat predicando, sed per uillas & castra cum magnis periculis p̄pter infideles. Tunc enim temporis fuit maxima persecutio xpianorū, Imperatib⁹ Diocletiano & Maximiano, q̄ miserūt unū gubernatōrē qui tormētis cruciabat & occidebat xpianos qui nolēbāt fidē xpi abnegare. Crudelis dñs, sed crudelior minister. Et fuit sibi dictum quō beatus Vincētiū fuit captus ex p̄cepto Daciani, qui ipm̄ captū, cathenatū & pedestrē misit ad Valentianā, ubi sunt diete mīte, quas iuit one ratur cathenis & ferro. Quale fuit istud tormētū, & hoc fuit primū tormētū, sed cogitās onus xpi p̄ xps portauit qn̄ ducebatur ad crucifigēdū, patiēter portauit attēdēs ad uerbū xpi dicētis, Si quis uult post me uenire, abneget semetipm̄, & tollat crucē suā, & sequatur me. Mat. xvj. Secundū tormētum fuit, quia Dacianus noluit q̄ statim presentaretur sibi, ut magis timeret, & mānuiseret, & precepit ut poneret in carcere sine cibo & potu tribus diebus. Et cū corpore esset ibi detentus, aīa ibat p̄ plateas paradisi cōtēplādo, & cū ista cōfortatione transiit. Cogitate quō oneratus ferro dormiebat.

mebat in terra, & erat sine cibo, & poterat dicere recte cū apostolo, Nostra conuersatio in celis est, quātum ad animā, & ulterius dicitur, Vnde etiā saluatorē expectamus dñm nostrū Iesum xp̄m, q̄ reformabit corpus humilitatis nostre con figuratum corpi claritatis sue, secundum operationē uirtutis sue qua etiā possit subiacere sibi oīa. Phil. iij. Tertiū tormētum fuit qñ illa die fuit Daciano pñtatus, & uidēs ipsum pulchrū inuenē, & rubicūdū, & in nullo alteratū, credēs q̄ custodes ei ministrassent cibaria, uoluit eos occidere. Et dixit beatus Vincētius, Nō occidas eos, q̄ bñ tenuerunt tuum crudele pceptū. Tūc dixit sibi Dacianus q̄ abnegaret fidē xp̄i, al̄s oīa tormēta expēderentur in eū. Rñdit beatus Vincētius, Scito nephariū esse apud xp̄ianos deitatis cultum abnegare. Tormēta tua nō timemus, q̄ ipsa deducimur ad coronā, & per mortē ad uitā. Insurge ergo miser, & toto malignitatis spū debaccharē. Videbis me dei uirtute plus posse dū torqueor, quā possis ipse qui torques. O qualis xp̄i miles intrepidus, & statim denudauerit eum. Quartū tormentū fuit, q̄ statim positus in eculeo, sed cogitans penā xp̄i in cruce pendētis, patienter sustinuit illud tormētū. Cui dixit Dacianus, O miser miserere tui &c. Beatus autem Vincētius alacri uultu rñdit, Hoc est qd̄ modis oībus exquisiui. Quintum tormētū fuit, qñ cū falcistris ferreis ei caro crudeliter lacerabatur, ipso autē dicente, Nō sunt cōdigne pāsiones huius tēporis, sustinuit patietē. Sextū tormētū fuit de laminis ferreis ignitis ad eius latera applicatis, ipso dicente, Probasti cor meū & uisitasti noctē. f. tribulatiōis, igne me examinasti, & nō est inuēta in me iniquitas, etiā sustinuit. Septimū tormētū qñ depositus de eculeo posit⁹ fuit in craticula, ut beatus Laurētius. De hoc cārat eccl̄ia, Assumptus ex eculeo leuita Vincētius, atq; ad patibulū raptus moras carnificū arguēdo ad penā alacriter pperabat. Dicit cū fuit in craticula ferrea, uoluebat eū, p̄iiciētes sal ignē. Xpi

miles p̄ciolus leuita Vincētius ut tribunal sponte rogū. i. focū cōscēdit intrepidus, cuius salis crepitātis p corpus minutie sparsim ibāt, atq; prunae uernabantur sanguine. Octauum tormētum fuit q̄ a motus de craticula positus fuit in carcere tenebroso, pedibus cōstricis ligno, & tūc sternuntur fragmēta testarum, ut quocunq; se uerteret, uulnera ipsa inueniant. Priuatur omni cōlorio humano, ut si nō moreretur, darentur sibi alia noua tormēta. Sed adiunt angeli, lux refulget in carcere, laxantur ligamēta pedibus, testarū asperitas uertitur in florū molliētiem, dantur laudes deo, & angelice uocis suauitas pcul diffunditur. Euigilantes custodes & hec uidentes cum multis alijs cernētibus ad dñm conuertuntur. Ecce principalia tormēta q̄ beatus Vincētius sustinuit in dei honorē, & in aliorū saluationē. Ecce hic sapiētia ap̄lica. poterat dicere cum ap̄lo, Omnia sustineo ppter electos, ut & ipsi salutē cōsequantur, que est in xp̄o Iesu cū gloria cēlesti. ij. Timo. ij. Igitur, Beatus uir qui in sapiētia &c. Moraliter. Melius fuit possimus nos habere de paradiso. Cōtēpla mini hic quō chare uēdidit xps suis amicis, ideo faciamus pñiam, & laboremus in bonis opibus. De illis qui nolūt laborare dicit D̄s, In labore hoīm nō sunt cū hoīb⁹ nō flagellabunt. Gl. sed cū demonib⁹ in inferno. Dico q̄nto q̄ q̄nta sapiētia est sapiētia angelica, q̄ in hoc cōstitit. f. in omnibus angelorū opibus. In p̄ferunt & pponūt honorē dei & gloriā super oīa. Hoc declaratur sic. In principio enim mūdi antequam deus crearet hominē, deus creauit angelos, ut dicit Greg. Qui uoluit deo p̄ficari, ut dicit Greg. Qui uoluit deo p̄ficari, & reuelauit hoc alijs angelis, & multis senserunt, dicēdo q̄ esset bonum, uel adulatores, cupientes dñs complacere. Boni autē angeli ut Michael, Gabriel, & Raphael nō consenserūt, immo contrā dixerunt, p̄ferentes & pponētes honorem dei, & eius gloriā. Ecce sapiētia angelorum, ideo cōfirmati sunt in gloria.

ma. Per sapiētiā sanati sunt quicūq; plauerūt tibi dñe a principio. Sap. ix. Nota. Per sapiētiā sanati sunt ab infirmitate. f. creaturā, que est peccabilitas, quia oēs creature erāt peccabiles, sed sancti fuerūt sanati angeli, quia confirmati fuerūt sancti in gratia & in gloria quam tūc habuerunt. Ista est sapiētia angelorū. Ista sapiētiā habuit sanctus Vincētius, q̄ in nullo tormētō mortuus fuit, ut Dacianus cōfunderetur, & de⁹ haberet gloriā & honorē. Quoniā enim Dacianus audiuit miraculū de his q̄ in carcere uixit, Victi sumus, & insaniens dixit, Reponatur in lecti molliētiē, ut post renouēterū ad tormēta. Et habuit medicos, & singens se ipm dimississe, p̄misit ut xp̄ianus curaret de eo, ut cito fortificatus durior tormenta sui daret. Quod cū fieri p̄p̄s credētiū manibus, xpo sp̄m reddidit, ut deus haberet gl̄iam & honorē, quia nullus pōt aliquem interficere nisi deus uelit p̄mittere. Et poterat dicere cū suē per uitā sine per mortē. Mihi autem uiuere xps est, & mori lucrum. ad Phil. j. Nota, Mihi autē uiuere xps est, q̄a superis tormētis, & mori inter xp̄ianos receptis ecclesiasticis sacris lucrū. Moraliter ista sapiētiā debemus nos habere. In oībus dictis & factis nostris p̄feram⁹ dei honorē & gl̄iam, nō mētiendo, nec progando, decipiēdo, nec iurādo, nec renouēter de⁹ per Iesum xp̄m dñm nō calorum amē. j. Pe. iij. Dico quinto q̄ i. diuina, ista est alijs maior, que in hoc nō quē ipse intēdit infallibiliter, q̄a nūllus ordinauit de creatura, immo cōtra regulas logicales. Dicit enim Logicus, qd̄ ex puris negatiuis nō seq̄r cōclusio affirmatiua. Sed de⁹ ex negatiuis concludit affirmatiua ut sibi placet. Philosophus

autē dicit, Ex cōtrarijs nō pducitur cōtrariū, imo deus ex cōtrarijs pducit esse & cōtrariū, ut patet in Ioseph, de quo ordinauit q̄ esset dñs fratru suorū, quod intelligētes fratres sui ipsum uendiderūt, ut esset captiuus, & nō dñs eorū. Et ex illius uenditōe secutū fuit q̄ Ioseph fuit dñs eorū. Ecce quō ex cōtrarijs de⁹ cōcludit suū propositum. Ad hoc auctoritas. Sapiētiā, supple diuinā, non uincit malitia, supple creaturā. Attingit a fine usq; ad finem fortiter, & disponit oīa suauiter. Sap. vij. & viij. Ista sapiētiā habuit beatus Vincētius ex dei uoluntate, q̄ eā. f. sapiētiā cōcanit. Iō dicitur Vincētius, quasi uincēs Dacianū, Quia Dacianus ordinauit q̄ moreretur in tormentis. Et qñ audiuit q̄ mortuus fuerat in lecto, dixit, Victi sumus. Sed ex quo in uita nō potuit ipm uincere, in morte cogitauit habere uictoriā de corpe. Ecce malicia. Et mandauit eius corpus p̄iici in capū a feris & anibus cōsumendum. Sed affuit coru⁹, qui aues cū feris abigebat, & creditur fuisse angelus. Quod reuelatū fuit Daciano, qui fecit corpus p̄iici in mare cū mola funibus collo ligata, ut ex quo i terra nō poterat eū uincere, ad minus in mari uinceret eū. Sed nō erat ita, quia sapiētia diuina aliter ordinauit. Et dū submersores redirent ad denūciandū quō p̄cissent corpus in mari, dei p̄tute corp⁹ delatū est ad litt⁹ quod dā, & facta reuelatiōe sup hoc cuidā uiro fideli, & cuidā uiduo, cōcurrentibus illuc fidelibus, repertū corpus sepultum est ab eis in quadā parua basilica ibi prope. Cessante uero rabie p̄secutionis, deuotio fidelīū honorabilis eū extra muros ciuitatis Valentie sepeliuit. Iō cātamus, Vincētē mundum adoremus dñm, in quo p̄surā mūdi martyr uicit Vincētius. ergo b̄s uir q̄ i sapia. f. diuina morabit⁹. De cōuersiōe sancti Pauli ap̄li. Sermo.

As electionis est mihi iste. H̄s ybū istud i actib⁹ ap̄lorū. c. ix. Hodie fit festū in ecclesia de cōuersiōne scti Pauli. De nullo sctō fit

ne festum cōuersionis nisi de beato Paulo aplo. Nō solū rōne sui, q̄a fuit miraculo sa, sed etiā rōne nostri, q̄a fuit peccatori bus p̄ficuosa, q̄a in sua cōuersione ostē dit quō peccator debet ad xpm cōuerti. Sed primo salutetur x̄go Maria &c. Pro breui declaratione & materie introdu ctione sciendū, q̄ principale fundamen tum & principiū saluationis hoīm est e lectio dei eterna. Anteq̄ deus crearet ce lū, & terrā, aut aliqd, iā in secreto cōsisto rio trinitatis facta fuit electio de saluan dis, tali mō, Tot dñi, impatores, reges, duces, comites &c. erūt i mūdo. De istis, dixit p̄f, fili⁹, & spūs sanct⁹, tot saluabunt amore iustitie, quā facient in subditorū correctioe. Itē tot plati, pape, cardiales, patriarche, archiepi, & epi &c. erūt i mū do, de istis tot saluabunt ȳtute charitatis & diligētie suarū omiū. Itē tot religiosi erūt, de quib⁹ tot saluabunt ȳtute obe diētie, suū ordinē seruādo. Itē tot cleri ci, uirtute deuotiōis. Itē tot diuites, uir tute mīe. Tot pauperes, uirtute patien tie. Item tot mulieres, uirtute honestatis & cōtinentie. Ita q̄ ista electio est primū fundamentū & principale, & principiū saluationis hoīm ac mulierū. Auto. Ele git nos in ipso ante mūdi cōstitutionē, ut essemus sancti & immaculati in con spectu ei⁹ in charitate, qui predestinauit nos in adoptionē filiorū per lesū xpm dñm nrm. ad Ephe. j. Et ista electio dicit̄ p̄destinatio. Et quia. b. Paulus fuit a deo eternatē electus, ut esset de maioribus sanctis paradisi, de eo dicit xps in thema te, Vas electionis. i. electū p̄sine est mi hi. f. Paulus. Sed q̄a diuina electio fctā in eternitate habet executionē in tpe, dicā uobis practicā executionis electiōis. b. Pauli, prout in ep̄la hodierna cōtinetur. Dicat historia, put dicit Lucas in ep̄sto la hodierna. Act. ix. Quō periequebatur xp̄ianos ut lupus oues, intantū q̄ multi xp̄iani fugerēt de Hierlm, iō dicit ipse, Ergo sequar eos. Dicat quō furis infe st⁹ ibat Damascū &c. Saule. Saule, quid me persequeris? No. Non dicit, cur per tequeris meos seruitores? quia tātus est

amor xpi ad suos seruitores, qd illorum persecutionē reputabat suā. Sicut enim bonū qd fit suis seruitorib⁹ amore sui, recipit in personā suā, ita & malū. Ideo dicit in iudicio uniuersali, Esuriui em, & dedistis mihi manducare &c. Tunc di cent, Qñ dñe uidimus te esurientē, & pa uimus te &c. Quibus dicit, Amen dico uobis, quādiū fecistis uni de his fratrib⁹ meis minimis, mihi fecistis. Matth. xxv. Hic patet quō hō debet cauere ne di sp̄li ceat seruitoribus dei, quia ipse recipit in persona sua, quēadmodū rex recipit in se qñ offendit miles, uel eius officialis. Et ppter hoc tñ timetur ne offendatur regis officialis. Ideo dicit xps, Saule, Saule, quid me persequeris? Ecce amor xpi ad nos. Et Paulus timens ac stupens dixit, Quis es dñe? Rñdit Iesus, Ego sum Iesus Nazarenus quem tu persequeris. Durum est tibi cōtra stimulū calcitrare. Nota q̄ Paulus ante cōuersionē suā habebat quatuor falsas credētiās, seu o piniones, & errores contra dñm nostrū lesū xpm. Prima q̄ non credebatur ipm esse deū, sed purū hoīem. Secūda q̄ non fuit saluator mūdi, sed deceptor. Tertia q̄ nō surrexit a mortuis. Quarta q̄ non erat iudex bonorum, & malorū. Sed xps in rñsione qñ dixit, Ego sum Iesus Naza renus &c. fugauit oēs errores. Et primo qñ dixit, Ego sum, quod est nomen diu nitatis, quia deus pprie habet esse. No strum autē esse est nobis a deo datū, iō non debet dici esse. Sicut nullus debet dici diues de pecunijs mutuo receptis. Totū enim nostrū esse mutuātū est nobis a deo. Ideo pprie loquēdo null⁹ ha bet esse nisi sol⁹ de⁹. Ideo legimus Exo. iij. q̄ quando deus uoluit mittere Moysen ut liberaret pp̄m Israel de Egypto, dixit sibi Moyses, Si dixerint mihi, quod est nomen de⁹, quid dicā eis? Rñdit dñs, dicēs filijs Israel, Qui est misit me ad uos. Exo. iij. Ecce quare respōdit Paulus, Ego sum. Et dixit Aug. in lib. de uideb⁹ deum, q̄ xps ostēdit tunc Paulo diuinā essentia,

essentiam, ut ibi determinat Augu. Con tra scdm̄ errorē dixit, Iesus, qd idem est q̄ saluator, ostēdens sibi clare q̄ nullus potest intrare paradīsum nec saluari nisi sibi credēdo & obediendo. Contra ter tium dixit, Nazarenus. i. floridus, q̄a ei⁹ corpus in resurrectione sua gloriōsa flo ruit quatuor floribus. Primo impasibili tatis. Scd'o leuitatis. Tertio subtilitatis. Quarto claritatis. Ideo dixit Nazaren⁹. Contra quartū errorē dixit, Durū est tibi cōtra stimulū calcitrare. Stimulus est snia dura, quam dabit ut iudex uniuersa lis bonorū & malorū, quando dicit ma lis, Discēdite a me maledicti in ignē e ternum &c. Mat. xxv. Tunc Paulus tre mens ac stupens dixit, Dñe, quid me uis facere? scilicet ut possim saluus fieri. Mō enim uideo clare errores in quibus erā. Erat dñs ad eum, Surge, & ingredere ciuitatem, & dicetur tibi quid te oporteat facere. Surrexit autem de terra, aper tisq; oculis nihil uidebat. Tanta est clari tas que eum circumfulsit, q̄ perdidit ui sum, ac si homo diu respiceret solem, a mitteret uisum. Ad manus autē illum tra hentes uiri qui comitabantur cum illo, qui stabant stupefacti, introdixerunt Da mascum. Et erat ibi tribus diebus non ui dens, & non manducauit, neq; bibit. Di cit & uidit in schola paradisi quicquid postmodū predicauit. Interim xps appa ruit cuidā discipulo suo in Damasco ex istēti, qui dicebatur Ananias, & dixit ei, Anania. Et ille, Ecce ego dñe. Et ait, Sur ge & uade in uicem qui uocatur rectus, & quere in domo Iudei Saulū noīe Tar sentem. Et timuit Ananias di. Dñe, audi uia multis qm̄ psequitur nomē uſm &c. Iō dñe nō mittatis me ad illum lupū &c. Tunc dixit dñs ad eū, Vade, qm̄ uas ele ctionis est mihi iste, ut portet nomen meum coram gentibus, & regibus, & si presentatur fructus dñis, ita iste porta bit nomen meum &c. Perficiatur histo ria ep̄le concludendo the. Vas electiōis est mihi iste. Ecce electio eterna. Quan

tum ad scdm̄, dico q̄ in cōuersione bea ti Pauli ostenditur modus cōuersionis peccatoris ad deum. Ideo ecclesia facit festum de ista cōuersione Pauli solum. Et sunt septem modi quibus peccator conuertitur ad deum, ut Paulus, qui se quuntur. f.

- Illuminatio diuinalis.
- Humiliatio personalis.
- Reprehensio fraternalis.
- Ostensio iudicialis.
- Instructio doctrinalis.
- Exemplificatio uirtualis.
- Afflicto penitentialis.

Primus modus est illuminatio diuina lis, quando peccator conuertitur ad deū ut Paulus, a deo subito illuminatur, quia peccator q̄diu existit in p̄ctis, est cecus. Cecus em̄ nō uidet periculū in quo est. Sicut ille qui transiit per uicem, & modo cadit in lutum, mō inter lapides, mō in ter uepres, cecus indicatur, q̄a uere ille est cecus. Ita de p̄ctore transeunte per ui am huius mundi uel uite, mō em̄ cadit in lutū fetentis luxurie, modo inter spi nas pungentis auaricie, modo inter lapi des iracundie & malicie. Ideo scriptura sancta tales iudicat cecos. Ambulabunt ut ceci, quia dñs peccauerunt. Sopho j. Ideo necessaria est lux diuina, illustrans mentem peccatoris. Ideo lumine illumi natur peccator qñ dicit, O miser, quot annis fui in luto luxurie, uel spinis auaricie? & sic de alijs. O miser, quid erit de me siue de anima mea? Qñ diuinum lu men irradiat eius conscientiam, cognos cit p̄ctā, q̄a lux naturalis intellectus nō sufficit, nec etiam lux scientie acquisite, sed lux diuina est necessaria. Hoc ostē ditur in cōuersione sancti Pauli, ubi dici tur, Et cū iter faceret, subito circumfulsit eū lux de celo. Not. lux de celo. Act. ix. Non de intellectu naturali seu ingenio humano. Ille modus cōuersionis est mul tum dulcis, quādo deus subito illuminat peccatorem in domo, camera, lecto, uel in uia existentem, ut cognoscat p̄ctā sua dicens, O miser, qd erit de me &c. Istud lumē petebat Dauid di. orādo, Illumina

oculos meos, ne unquam obdormiam in morte &c. Secundus modus est illuminatio personalis, uel defectio. Quia enim per se ipse inflatur, que non curant nisi de mundanis, deiciuntur uel humiliantur, & hoc si contingit, quia o dicit deus, isti alio remedio indigent, & facit eos perdere bona temporalia, & amor est deus in quibus confidebat, & tunc conuertunt ad deum, quia autem non curarent de eo. Io David, Imple facies eorum ignominia, & queret nomen tuum domine. Benedicta est aduersitas, seu tribulatio paupertatis usque ad uersitatis, infirmitatis seu persecutionis dominorum, que conuertit peccatores ad deum. Iste modus ostenditur in Paulo, qui ibat foris in seculo, dirigitur; toto peccatore uirtus afflata, & cadens in terram, ex percussore factus est uas electiois dei. Domine, quid me uis facere? Ecce quoniam ex aduersitate fuit conuersus. Tertius est reprehensio fraternalis. Sunt enim aliqui qui nec primo nec secundo modo conuertuntur, quia deus non exequitur in eis die prima, sed quando aliquis ut amicus, frater, socius, pater, uel uicius, dulciter corrigat amicum suum uel filium dei. Hoc dicitur de uobis. Iam gentes loquuntur de uobis ista. Io amore dei corrigatis &c. Iste modo multi conuertuntur ad christum. Io dicit christus, Si autem peccauerit in te frater tuus, uade & corripe eum inter te & ipsum solum. Si te audierit, lucratus eris fratrem tuum. Mat. xviii. Iste modus ostenditur in Paulo, quando christus corrigendo eum dixit ei, Saule Saule, quid me persequeris? Quare est ostensio iudicialis, ut quando deus per se inuisibiliter, uel per os alicuius sancti & deuoti hominis ostendit sibi rigorem iustitie tali modo. Videamus si tu uis persequerare in ista mala uita, quid dices in iudicio? quid respondebis christo dicenti, Quid fecisti pro me? Ostendens uulnera, & dicens, Ecce quid ego feci pro te, cognosce ista uulnera? uideamus quid tu fecisti pro me. quid dices tu, qui modo stas & uiuis in peccatis & nihil boni facis? quoniam euades inferni penas? Tales ostensiones iudiciales faciunt conuerti in christum, confitentur, & faciunt penitentiam, ut possint aliquid ostendere in iudicio. Io David, Co-

gnosceatur dominus iudicia facies, in operibus manuum suarum comprehensus est peccator. Conuertantur peccatores in infernum. Super cogitationem. ps. ix. Iste modus ostenditur in Paulo, cui christus ostendit se in forma iudiciali, quemadmodum debet stare in die iudicii, quando dicit sibi, Durum est tibi contra stimulum calcitrare. Et statim Paulus dixit, Domine, quid me uis facere? Quintus est instructio doctrinalis, ut in predicatione, ad quam multi ueniunt peccatores, & in magnis peccatis inuoluti, & redeunt conuersi ad deum, quia in predicatione, quando predicator predicat bonas doctrinas, peccatores cognoscunt suam uitam malam. & dicitur, O miser secundum hoc in malo statui sum ego. Et isto modo conuertuntur plures quam alij supradictis modis. Ideo dicebat apostolus, Non erubescam euangelium. Virtus enim dei est in salutem omni credenti. Rom. i. Nota, non erubescam euangelium, sicut illi qui magis curant de poetis quam de euangelij. Doctrina poetarum neminem saluat. Io predicatoris euangelice doctrine singulare coronam habet in paradiso. Iste modus conuersionis ostensus fuit in Paulo cui dixit christus, Surge & ingredere ciuitatem, & dicetur tibi quid te oporteat facere. Si uoluisset dicere Paulus, Domine ostendat mihi uos quid habeo facere. Cur me ad alium remittis? Dixisset christus, Vade, quia in te do instructionem christianis, ut quoniam tu inuisti, ita & ipsi faciant & instructionem habeant. Nota, illa ciuitas ad quam christus remisit Paulum dicens, Surge, & ingredere ciuitatem &c. dicebat Damascus que interpretatur sanguinolenta, & significat ecclesiam, ubi sanguis christi conficitur & sumitur. Quando ergo dicit, Ingrederem ciuitatem, id est ecclesiam ad audiendam missam, & sermonem. Ibi enim dicitur tibi quid te oporteat facere. Iste est principalis modus conuersionis peccatorum. Sextus modus est exempli uirtutis. Quando enim uidentur quod aliquis tenet bonam uitam & sanctam, etiam si non loquatur predicando, exemplo tamen illius multi conuertuntur. Dicatur hic de conuersione cuiusdam principis latronum in quadam uia ad de-

dandum

dandum existentis. Quidam autem sanctus abbas uolens ipsum ad christum conuerti, iuit ad eum, & statim captus est ut eum denudaret &c. Abbas uero interrogauit eum de quo uiueret in tali heremo. O dixit abbas, in magno labore & piculo uiuitis, si uultis mecum uenire ad monasterium, ego prouidebo uobis opulenter. Ille timens de captione, non audebat ire, sed abbas ipsum adsecutus, & secutus est eum, & dedit illi optimam cameram, & unum monachum deuotissimum in seruitorem, ut seruiret sibi, daret ei & ministras quicquid uellet, gallinas, pedices, capones &c. Et postquam ipse erat praeceptor, frater ille seruitor coram eo coedebat panem & aquam. Item quando ipse iacebat in lecto, frater orabat genibus flexis cum lacrymis &c. Post multos dies ille capitaneus dixit fratri, Et quale uitam tenuistis uos in mundo, quia tanta penitentiam facitis? Respondit frater, quod fuit ualde peccator. Et ille, Et dicatis mihi in quibus peccastis. Et dixit frater, In multis domine. Et dicatis mihi si placet uobis. Ego dicam, Risi excessiue, & truxi, & sic de alijs uenialibus. Et capitaneus, O miser, & quid erit de me qui tot homines de predatus sum & occidi, quia uos de tam paruis peccatis facitis tantam penitentiam? de cetero uolo uiuere ut uos, non detis mihi lectum nec gallinas. Et sic fuit exemplum illius conuersus. Io dicit Gregorius. Plus mouet exemplum quam uerba, exemplum. scilicet bone uite. Forte si centum annis aliquis predicasset illi, non conuertisset eum, & in exemplo bone uite conuersus est. Legitur quod tempore beati Petri apostoli, quando ipse predicabat Rome, alique bone mulieres iam ad christum conuerse habebant uiros peruersos conuerti. Et eis ostendens istum modum dixit, Mulieres subdite sint uiris, ut & si qui non credunt christo, per mulierum conuersionem sine uerbo lucrifiant, considerantes in timore sanctam conuersionem uestram. j. pe. iij. Iste modus ostensus fuit in Paulo, quando ad manus illum trahendo in ciuitatem introduxerunt. Manus signant opera, quia manibus operamur. Ideo dicit, ad manus illum trahentes. In quo innuitur quod exemplum operum trahuntur peccatores ad deum.

Septimus modus est afflictio penitentialis dicendo, Domine, licet sum malus & peccator, spero tamen quod ex ista pena extraheris me de peccato, & conuerteris ad bonam uitam. Ideo licet homo sentiat se in peccatis, non debet penitentiam dimittere, quia dispositus est ad conuersionem, & finaliter ad saluationem. Penitentiam agite, appropinquabit enim regnum celorum. Mat. iij. Iste modus ostenditur in conuersione beati Pauli apostoli, qui tribus diebus non manducauit, neque bibit, qualis afflictio penitentialis? Signum fuit quod ex penitentia deus ducit peccatorem ad conuersionem & saluationem. Ecce quare ecclesia facit festum de conuersione beati Pauli apostoli, quia non solum fuit miraculosa, sed etiam peccatoribus fuit proficua. Amen

De purificatione beate Marie. Sermo.

Ies purgationis Marie. Luce. ij. Istud presens festum unum est de maioribus totius anni. Ratio, quia tres sunt sanctorum gradus, de quibus facimus festum.

Primus de persona eminenti. scilicet alta.

Secundus maior. scilicet de persona sancta & excellenti.

Tertius multo maior de persona sancta transcendenti.

Dico prius quod de primo gradu fuit quilibet apostolorum, Petrus & Paulus &c. Io. Baptistam. Baptistam, confessores &c. Io eorum festa sunt magna. De secundo gradu est ygo Maria, qui non solum est sancta, sed habet excellentiam super omnes sanctos, io eius festa sunt maiora. In tertio gradu est solus christus, qui transcendit omnem altitudinem creaturam. Io eius festa, ut natiuitatis, epiphanie, presentationis, resurrectionis &c. sunt multo maiora. Istos tres gradus sanctorum inuenio in festo hodierno, quia hodie fit festum

De Symeone sancto eminenter.

De ygine sancta super omnes excellenter.

De christo sanctissimo transcendenter.

Qui hodie fuit in templo presentat a ygine Maria, sicut modo mulieres post partum ueniunt ad ecclesiam cum plebe. Io istud festum habet

tria nota. Inquātū est Symeonis, dicitur dies oblationis Symeonis. Inquātū est Iesu xpi, dicitur dies pſentatiōis. Inquātū yō est ygis Marie, intitulat dies purgatiōis Marie. Et qā spālī hodie fit feſtū de ygie Maria, iō linguſt dicit the. Dies purgatiōis &c. Iō primo loquit de uirgine. Secundo de xpo. Tercio de ſcō Symeone. Quantū ad primū, & inquātū pſens feſtū tāgit uirginē, dicit dies purgatiōis Marie. Qñ aut auditis q ygo Maria indigeret purgatiōe, qā nunq peccauit aliquo mō, nec corde male cogitando, nec ore uane loquēdo, nec corpore male operādo, imo fuit purior ſole, in tñ q ſpūſſatū de ea philocaptus, de ſua puritate fecit anā cantilenā di. Quā pulchra es amica mea, q pulchra es. Et iterū, Tota pulchra es amica mea, & macula nō eſt in te. Caſi. iij. Nota, q, eſt dictio admirantis. Et dicit ter, pulchra fuit in aīa, qā nūq habuit malā nec uanā cogitationē, ſecus de nobis. Secūdo pulchra in ore, qā nunq uane, ſeu ocioſe, uel indiſcretē locuta fuit. Nos uero nō habemus pulchrum. Tercio pulchra ī toto corpore, quia ſine omni defectu & negligentia, tēperata in cibo & potu, diligēs in ſeruitio dei, ſecus de nobis. Quare ergo dicit the. Dies purgatiōis Marie? Iſtā qōnē declarat. b. Luc. in euā. hodierno di. Dies purgatiōis Marie, ſtatim dixit, ſecundū legē Moyſi, & nō dixit ſecundū perſonā ſuā, qā non indiguit. Mō uideamus q lex eſt Moyſi quā dedit mulieribus parientibus maſculos. Dicit enim lex, Mulier ſi ſuſcepto ſemine peperit maſculum, immunda erit. vii. diebus, nec ingrediētur in ſanctuariū donec impleant dies purgatiōis ſue. Leui. xij. Hoc ergo preceptū nō tangebāt yginē Mariam, quia nō peperit ſuſcepto ſemine. Vnde querit ſ. Tho. iij. par. q. xxxv iij. ar. iij. An cōuenienter mater dei purganda ad templū dei acceſſerit. Et reſpōdet q, ſic, quia ſicut plenitudo gratie a xpo deriuatur in matrē, ita decuit ut mater humilitati filij conformareſ. Humilibus enim deus dat gratiā, ut dicit Iaco. iij.

Et ideo ſicut xps licet legi nō eſſet obnoxius, uoluit tñ circūſiōnē & alia legis onera ſubire, ad oſtendendū humilitatis & obediētię exēplū, & ut approbaret legem, & ut calumnie occaſiōem Indeſſet tolleret. Propter eaſdē rationes uoluit matrē ſuam implere legis obſeruantias, quibus tñ nō erat obnoxia. Licet enim beata ygo nullā haberet immundiciā, uoluit tñ purificatiōis obſeruantia implere, nō ppter indigentia, ſed ppter legis pceptū. Et ideo ſignāter euangel. Lu. ij. dicit, q impleti ſunt dies purgatiōis Marie ſecundū legē Moyſi. Ipſa em de ſe purgatiōe nō indigebat. Nam Leui. xij. dicit, Mulier ſi ſuſcepto ſemine peperit maſculū, immunda erit. Vbi Moyſes uidet fuiſſe locutus ad excipiendā matrē dei ab immundicia, que non peperit ſuſcepto ſemine, & iō patet q nō obligabat ad impletiōnē illi precepti, ſed uoluntarie purgatiōis obſeruantia impleuit. Sed hic eſt queſtio, Quare deus ordinauit iſtā legē, nunquid eſt pſtū generare filios in ſtatu matrimoniali? Reſpondeſ q nō, ſed multe rōnes aſſignantur a ſcīs doctōribus, ſed unā ſolā ego nolo declarare. Rō illius legis eſt, quia oīa pcepta legis reducunt, & includunt in decē pceptis decalogi, q franguntur quadrupliciter. ſ. opatione, omiſſione, locutione, & cogitatione. Et quaterdecies faciunt numerum quadragenariū. Mulieres autē in cōcipiendo, portādo, pariendo, & nutriēdo, iſtis quatuor modis peccāt cōtra dei pcepta, ideo faciūt dies purgatiōis. Primo peccāt in opatione cōcipiendo. Nam de ordinauit ad ſū gnationis ad cōſeruationē humane nature. Et multoties nō mouētur ad eā niſi ſicut equus, & mulus, canis, uel porcus, ſecundū carnis ſenſualitatē, cum tñ deberent habere intentionē p̄dicatoris, q p̄dicat ut cōuertat gentes ad deū, ut p̄ radifus impleat filijs dei, ita genitores debent habere intentionē generādi filios pro paradifo. Virgo aut Maria non peccauit operatione, quia non ab hoīe, ſed a ſpūſſcō cōcepit, qui formauit illud corpus

corpus dñi nſi Ieſu xpi, ut formaſ granū infra auellā uel amigdalum. Ideo eccleſia cantat, Non ex uirili ſemine, ſed myſtico ſpiramine uerbū dei factum eſt caro, fructus q; uentris floruit. Secundo peccant mulieres omiſſione portando, quia ſi primo faciebāt p̄niam. ſ. ieiunia, orationes, peregrinationes, & h̄mōi, qñ ſunt grauide, totū omittunt. Et licet ſint ſatis ſtudioſas, tñ ipſe ſe faciunt plus ſtudioſas, & magis delicatas ſe fingunt. Sed uirgo Maria in hoc nō peccauit aliquid omittendo, quia dicit Bernar. q erat grauida ſine grauinā, imo p̄gnatus portabat eam. Sicut de nube, q non pōt eleuari, ſed qñ radius ſolis tāgit eā, eleuat, & eſt magis leuis. Ita radius ſolis eterni in utero yginis exiſtēs. Ideo non dimittebat aliquid de ſuis deuotionib, imo amplius faciebat, quē ad modū facerdos qñ portat cuſtodiam eucharistię eſt deuotior. Ita uirgo, q cuſtodia erat tunc corporis xpi. Tercio mulieres peccant locutione parturiendo, qñ enim ſentiunt dolores partus, dicunt multa uerba uana & indiſcreta. Cum tñ deberent recurrere ad xpm dicēdo, Ieſus, & ad uirginē Mariā, q ſine dolore peperit, & ad ſcōs dei. Ipſarū tñ alique maledicūt Euā, alie uiros, alia dicit, O ſi mō euadā nunq accedā ad uirū. Sed ygo in hoc nō peccauit, quia ſine dolore & miferia peperit. Sicut radius ſolis trāſit per fenestrā uitrā ſine ruptura, imo pulchriorē reddit eā. Ideo Elā. Germinans germinabit, & exultabit letabiūda & laudans. Gſa Libani data eſt ei, decor Carmeli & Zaron. Eſa. xxxv. Quarto mulieres peccant cogitatione nutriēdo, Cogitāt em, Modo habeo heredē, modo ſum dñā. cū tñ in magno timore dicere deberēt, O dñe, dedisti mihi filiū, quid ſcio modo qd erit de filiō meo, an erit malus hō taliter, ut me interficiat, uel qd faciat aliqd malū ut ſit ſuſpēſus, & finaliter dānatus? Sed ygo in hoc non peccauit, ſciebat enim ſcripturas. Iō qñ in partu ipſa uidit mirabilia q facta fuerunt, cogitabat ſuā paſſionē. Iō dicit beat⁹ Lucas, Maria aut

cōſeruabat oīa yba hec cōferens in corde ſuo. Luc. ij. Qñ uidit puerū Ieſum natum, & nudū, cogitauit in corde ſuo di. O ue, ſic filius meus erit nud⁹ in cruce. Deinde pānis eū inuoluit, cogitās q ſic eius corp⁹ inuoluereſ ſyndone in eius ſepultura. Deinde poſuit eū in pſepio in medio duorū aſaliū, cogitās q ſic ſuſpēderet in medio duorū latronū. Patet ergo q uirgo Maria nullo mō peccauit, nec cōcipiendo operatione, nec portando omiſſione, nec pariendo locutione, nec nutriēdo cogitatione, tñ uoluit humiliter ad ſeruandū legē Moyſi, ac ſi eſſet immunda, & peccatrix ut ceterę mulieres. Recte dicit Bernar. q ſuit ſimilis filio ſuo, q uoluit circūſiōnē recipere, ad quā nō tenebat, quia dabat in ſignum p̄ſti, ut ſcindunt aures latroni in ſignū furti. Ita ygo uoluit ſeruare iſtā legē, ad quā non tenebat. Dicatur practice hic & p̄babit quō fuit ab ea lex iſta ſeruata, qā in. xl. die a natiuitate filij ſui, ut eſt dies hodierna, uenit ad templum dñi, in quo ſeorſum ſtabāt mulieres generoſe & diuites, & ſeorſum ſimplices, & pauperes, & ſeorſum ygines. Et iſte mos hodie a Iudeis ſeruatur. Virgo aut Maria in iſteſu tēpli reſpexit, cogitās quibus ſe aſſociaret, quia licet eſſet generoſa & nobilis de gñe Dauid, tamen erat pauper & ſimpliciter induta, qā totū patrimoniū dedit amore dei, & totū aurū qd ſibi obtulerūt reges oriētis, & uolebat uiuere manibus p̄prijis. Ideo ſi iunxiſſet ſe mulieribus diuitibus, potuiſſent ſibi dicere, Vadatis ad locum ueſtrum. Benediſtus deus, uxor unius pauperis carpentarij uult ſe nobis ſociare &c. Si cum uirginibus, licet fuiſſet uirgo, dixiſſent ſibi, Et uos que habetis uirum & filium uenitis nobiscum? & unde hoc &c. Ideo poſuit ſe cum ſimplicibus & pauperibus mulieribus. Et ſuit completa quedā prophetia quam predixit ſpirituſſanctus p os Salomonis dicens, Sicut lilium inter ſpinas, ſic amica mea, ſupple eſt, iter filias. Can. ij. Habemus hic exemplum humilitatis, & tamen modo quilibet ſe ingerit, quia

quilibet uult esse in capite in conuiuijs
&c. Et ideo xgo Maria regina paradisi
posuit se retro. Ideo dixit Maria, Quia
respexit humilitatē ancille sue &c. Non
dicit charitatem, nec uirginitatem. Ecce
enī ex hoc beatā me dicēt oēs genera-
tiones. Et hēc fuit prima humilitas quā
hodie fecit in impletione legis. Itē nota
alia magnā hūilitatē in uirgine Maria,
quia dicit euāgeliū hodiernū, ut faceret
secundū cōsuetudinē legis. p. eo. Cōsue-
tudo enī legis erat, ut patet Leuiti. xij. q.
quā post partū in .xl. die mulier ueniebat
ad tēplum, flexis genibus corā sacerdo-
te dicebat, Ecce oblationē, offeratis pro
me sacrificiū, ut deus remittat mihi pec-
cata q̄ cōmissi, cōcipiendo, portādo, pa-
riendo, & nutriendo. Sacerdos autē re-
cepta oblatione, & factō sacrificio, dabat
mulieri benedictionē, & recedebat mu-
lier. Istā cōsuetudinē uoluit xgo Maria
hodie seruare, ueniens in tēplo, dicens
sacerdoti, nō Symeoni, quia nō legitur
ipm fuisse sacerdotē, sed hominem sanctū.
Hodie est quadragesima dies q̄ peperit
istū filiū, & octaua die fuit circūcisus, &
uocatus fuit Iesus, & dedit sibi oblationem
par turturū, aut duos pullos colum-
barū, dicēs ut oraret p. ea. O maxima hu-
militas, scīssima dicebat p̄dōri, Orate
p. me. Et sacerdos non cognoscebat eā,
melius cognoscebat eam Esa. dicens, Ec-
ce uirgo cōcipiet, & pariet filiū, & uoca-
bitur nōmē eius Emanuel. Esa. vij. Tunc
fuit cōpleta, pphetia Salomonis dicen-
tis in persona uirginis, Nigra sum, sed
formosa filie Hierlm̄ &c. Nolite me cō-
siderare q̄ fusca sim, q̄ decolorauit me
sol. Cant. j. Virgo erat nigra oclis igna-
ris eā non cognoscebat, sed erat forma-
sa angelis dei. Nolite me considera-
re, supple despiciendo, quia decolorauit
me sol, quia ardor diuini amoris sic hu-
miliari faciebat, sup. incēdendo. Iō pōt
nobis dicere illud Mat. xj. Discite a me,
quia mitis sum, & hūilis corde, & inue-
nietis requiē aīabus uestris. Iugū enim
meū suauē est, & onus meū leuē. Quan-
tum ad secundū punctū, tunc hoc festū

tāgit dñm nfm Iesum xpm. Intitulat enī
dies p̄sentationis Iesu xpi. Non intelli-
gatis q̄ xps indigeret p̄sentatione, quia
nunq̄ fuit elongat⁹ a deo patre, nec un-
quā fuit absens, imo sicut sol mittit ad
nos suū radiū, & tñ semper est cū sole,
ita de xpo. Nos autē p̄ctis elongamur a
deo, ideo indigemus p̄sentatione. Xps
autē semper fuit p̄sens patri, etiā i uer-
ro xginis existens de die, & etiā de no-
te. Ideo dicebat pater ad eū, Tu fili sem-
per mecum es. Luc. xv. Licet miserim te
in mundū ad illuminandū in fide euāge-
lica, calefaciendū in amore dei, & fructi-
ficandū in bonis operibus. Ideo hodie
na xpi p̄sentatio nō fuit necessitatis, sed
humilitatis, sicut xginis matris purga-
tio. Voluit enī xps seruare legem p̄sentationis,
ut dicit sanctus Tho. iij. par. q.
xxxvij. arti. iij. ubi sic dicit, q̄ xps uoluit
sub lege fieri, ut eos qui sub lege erāt re-
dimeret, & ut iustificatio legis i suis me-
bris spūaliter impleret. Et in solutione
ad tertiū dicit q̄, ppter hoc ipm etiā uo-
luit legales hostias pro se offerri, q̄ erat
uera hostia, ut figura ueritati congrue-
ret, & per ueritatē figura approbaretur.
Et illud dictum est cōtra illos qui deum
legis negant a xpo fuisse in euāgelio
predicatū. Non enī putandū est, ut Ori-
genes dicit, q̄ filiū suū bonus de⁹ sub le-
ge nasci fecerit, quam ipse nō dederat.
Hec ille ibidē. Vnde ut ex corpore istius
articuli tertiij, & ex solutionibus argumē-
torum colligit, Xps uoluit in tēplo ho-
die presentari ppter quatuor. Primo, p-
pter legis impletionē. Et hoc tangit do-
ctor ibidē in corpore articuli, ubi dicit
sic, De prole nata duplex preceptū in le-
ge traditur. Vnū quidē generale quo ad
oēs. ut. f. cōpletis dieb⁹ purgationis ma-
tris offerretis sacrificiū pro filio siue p.
filia, ut habetur Leuiti. xij. Et hoc quidē
sacrificium erat, & ad expiationem pec-
cati, in quo proles erat concepta & na-
ta, & etiā ad consecrationem quandam
ipius, quia primo presentabatur in tem-
plo, & ideo aliquid offerebatur in ho-
locaustum, & aliquid pro peccato. Aliud
autem

autem preceptū erat speciale in lege de
primogenitis, tam in hominibus quā in
iumentis. Sibi enim deputauerat omne
primogenitū filiorū Israel p. eo qd̄ ad
liberationē populi Israel percussit primoge-
nita Egypti ab hoīe usq; ad pec⁹,
primogenitis filiorū Israel seruatis. Et
hoc mandatū ponitur Exo. xij. In quo
etiā p̄figurabatur xps qui est primoge-
nitus in multis fratribus. ut dicit ad Ro-
m. vij. Quia igitur xps ex muliere natus e-
rat quasi primogenitus, ideo uoluit fieri
sub lege, & in tēplo offerri & p̄sen-
tari. Et hec duo circa xpm Lucas ostēdit
obseruata. Primo quidē id qd̄ pertinet
ad primogenitos, cū dicit, Tulerūt illū
in Hierusalem, ut sisterent eū dño sicut
scriptū est in lege dñi, quia oēs masculi-
nū adaperiēs uuluā, sanctū dño uocabit.
Secūdo illud qd̄ pertinet cōiter ad oēs,
cū dicit, ut darent hostiā, secundū quod
dictū erat in lege dñi, par turturum, aut
duos pullos colūbarum. Secūdo uoluit
xps in tēplo offerri propter tēpli sancti-
ficationē. Et hoc tangit ibidē doctor in
sol. ad primum, ubi dicit sic. Sicut dicit
Greg. Nazansenus illud legis preceptū,
Sanctifica mihi omne primogenitū, qd̄
aperit uuluā in filiis Israel. Exo. xij. In so-
lo deo incarnato singulariter, & ab alijs
differēter impleri uidetur. Ipse nāq; so-
lus ineffabiliter cōceptus, ac incōprehē-
sibiliter editus, uirginale uterū ape-
ruit, nō antea cōubio referatū, conser-
uans etiā post partū inuolabiliter signa-
culum castitatis. Vñ cū dicit, Adaperiēs
uuluā, designat q̄ nihil antea intrauerat
uel exiuerat. Per hoc etiā qd̄ dicit ma-
sculinū, significat quia nihil de feminei
tare culpe portauit. Singulariter etiā san-
ctus dicit, quia terrene cōtagia corrupte
le imaculati partus nouitate non sensit,
ideo nō indigebat sanctificari in tēplo, sed
potius templum debebat sanctificari per
ipsum, qui erat & est sanctus sanctorum.
Vnde Aggri. ij. Adhuc unum modicum,
& ego mouebo celum, & terram, mare,
& aridam. Et mouebo celum & terram,
& ueniet desideratus cunctis gentibus

&c. Magna erit gloria domus istius no-
uissime, plusquam prime. & Malach. iij.
dicitur, Statim ueniet ad templum suū
dñator quem uos queritis, & angelus te-
stamenti quē uos uultis &c. Tercio uo-
luit xps in tēplo offerri propter nostrā
instructionē, ut doctor ibidem tangit
ad secundū, quia sicut dei filius nō pro-
pter seipsum factus est homo, & circūci-
sus in carne, sed ut nos per gratiā face-
ret deos, & ut spūaliter circūcidamur, sic
propter nos sistitur dño, ut discam⁹ deo
presentare nos ipsos. Et hoc post circūci-
sionem eius factum est, ut ostendat ne-
minem nisi circūcisum uitij dignum
esse diuinis cōspectibus. Quarto uoluit
in templo offerri propter mysticam si-
gnificationem, ut ibidem doctor tangit
ad quartum. Nam Leuiti. xij. precipitur,
ut illi qui possent offerrent agnū simul,
& turturem, siue columbā p. filio aut fi-
liā, qui uero non sufficerent ad offere-
dum agnū, offerrent duos turtures, aut
duos pullos columbarū. Xps ergo cum
diues esset, propter nos egenus factus
est, ut illius inopia diuites essemus. ut di-
citur ij. Cor. viij. Pro se itaq; pauperē ho-
stiam offerri uoluit, sicut & in natuitate
pannis inuoluit, reclinatur in p̄sepio. Nī
hilomin⁹ tñ hmōi aues figure cōgruūt.
Turtur enim, q̄ est aīal & auis loquax,
predicationē & cōfessionē fidei im-
portat, quia uero est aīal castum, signat
castitatē, q̄ uero est aīal solitariū, signi-
ficat cōtemplationē. Columba uero est
aīal simplex, & mansuetū, & signat man-
suetudinē & simplicitatem. Est autē aīal
gregale, unde significat uitā adtiūā, & hu-
ius hostia significat perfectionem xpi, &
mēbrorū eius, utrūq; aut ppter consue-
tudinē gemēdi p̄sentes f̄torū lud⁹ de-
signat. Sed turtur, q̄ est solitaria, signifi-
cat orationū lachrymas. Colūba uero q̄
est gregalis, significat publicas ofones
ecclesie. Vtrūq; aut aīal duplicatū offere-
batur, ut sanctitas nō solum sit in anima,
sed etiā i corpore. Hec sanctus Tho. ibi-
dem. Et propter hec quatuor xps uoluit
in templo presentari. Tamen etiam ex

dictis pater ratio literalis, quare xps sibi
reseruauerat oē primogenitū. Sed ratio
moralis est ista. Sicut em inter uirū & u-
xorē fit matrimoniu ad ples generādas,
ita inter spū & carnē est quasi mīmo-
nialis cōiunctio ad generandū proles. f.
actus xtuosus, & opera meritoria, q̄a ca-
ro sine spū nihil ualet. Nā spū mouet car-
nē ad opa xtuū & meritorū exercēda, q̄
proles dicuntur. Vñ dicit Dauid, Filij tui
sicut nouel. oliua. in cir. mense tue. De
istis filijs. factibus uirtuosis deus uult pri-
mogenitum sibi offerri. Sed quis est ille
primogenitus? Regula est philosophic, q̄
illud qd est ultimum in executione, est pri-
mū i ierōe erga deū. Verbi gr̄a. Si que-
ratur, Quare hodie uenistis ad missam,
que fuit uia prima intētio? Si dicitis, p-
pter honorē dei & uirginis, & ex ordina-
tione ecclie, tūc bene statis in cōsciētia,
quia primogenitū offeretis deo, quia in
retio uia bona est, quia propter deū ue-
nistis. Si uero dicitis, Veni ad eccliam ut
uideā tū mulieres &c. tūc primogenitū
offeris diabolo, & nō deo, q̄a uia inten-
tio mala est. Idē de eleemosyna, si datis
eā intētiōne uane glorie, uel hūmōi, pri-
mogenitus datur diabolo. Si aut dāt ut
de⁹ faciat uobis eleemosynā de gr̄a quā
ab eo petitis, qñ aia uia ueniet ad portā
paradisī, pulsans & petēs eleemosynā, q̄
deus uobis faciat eleemosynā, tūc offert
primogenitus deo. Iō in quolibet opere
uirtuoso queratis inter uos cui datur &
offertur primogenitus, ne meritū perda-
tur ex mala intētiōe, quia nihil ualet o-
pus xtuosum mala intētiōe factū, & mul-
ta & magna opa xtuosa p̄dūtur ex mala
intētiōe facta, quia primogenitus non
offert deo. Ecce quare deus p̄cipit sibi of-
ferri primogenita. Iō dicit ap̄s, Siue er-
go māducatis, siue bibitis, siue aliud qd
facitis, oia in gl̄iam dei facite. j. Co. x. Iō
dñs n̄s Iesus xps ut primogenit⁹ & unige-
nitus xginis Marie, uoluit in tēplo p̄nta-
ri deo patri, & in manibus sacerdotis of-
ferri. Et quinq; siclis, quasi quinq; regali-
bus argētū, redimi iuxta legē, que habet
Nu. xviij. ubi dicit, Quicqd primū erum

pet a uulua cūctē carnis, quā offerat dñs
siue ex hoīsbus siue de pecoribus fuerit,
tui iuris erit. Ita dñtaxat ut pro hoīs pri-
mogenito p̄ciū accipias, & facias redimi
quinq; siclis, q̄ uiginti obolos habet. Et
sic nisi redimeret, erat sacerdotis, & ser-
uiebat in templo. Dicitur practica p̄nta-
tionis. Virgo em Maria obtulit filiū suū
xpm in manib⁹ sacerdotis, & ille obtulit
eū dñō. O q̄ fatu⁹ sacerdos, si cognouis-
set eū, ipm adorasset. Dein de uoluit eū
retinere sacerdos, uidēs xginē matrem
paupere. Et ait uirgo, Nō retineatis eū.
Ecce quinq; siclos habeo. Hos paulatim
cōgregauit, & recepit a labore tuo pro-
prio, forte minus comedēs ut filiū suū
redimeret. Et aperuit bursam nō de au-
ro uel serico, & soluit quinq; siclos secu-
dū legis cōsuetudinem. Questio est hic.
Quare xps uoluit redimi quinq; siclis,
cū esset mūdi redēptor, & hac de cā fue-
rit missus a deo p̄fē? Nota duas ad hoc
r̄siones, unā allegoricā, aliā moralē. Al-
legorica est ista. Voluit eū qñq; siclis re-
dimiti, quēadmodū ipse redēptor erat mū-
dū quinq; principalibus plagis, in quib⁹
cōsistit tota n̄ra redēptio. f. circūciōe,
fuga in Egyptū, flagellatione, coronatio-
ne, & crucifixione. Iō Dauid, Apud dñm
mīa, & copiosa apud eū redēptio. Secū-
da rō est moralis, dās nobis exēplum, ut
quī hō est uēditus diabolo ex peccato, q̄a
peccare mortaliter est seipm uēdere dia-
bolo. Verbi gr̄a. Qui facit pōpā & uanita-
tē, p̄cio superbie statim uēdit se diabolo.
Auarus recipiens usurā & p̄ciū quo uē-
ditur diabolo, & etiā p̄ furtū, rapinam, &
sic de alijs speciebus auaritie. Luxurio-
sus illa delectatione dat suā aīam diabo-
lo. Idem de alijs p̄ciis. Iō oportet redimi
quinq; siclis, si uolumus saluari. f. operi-
bus p̄nie. Primū est contritio, cū propo-
sito non redeūdi ad p̄ciā. Secundum est
oris cōfessio. Tertiu corporis afflictio.
Quartū debitorū restitutio. Quintū in-
iuriarum remissio. Et uerificatur illud sa-
cre scripture ysbū. Est qui multa redimat
modico p̄cio, restituēs ea in septu plū.
Eccl. xx. Quātū ad tertium, hoc fecit in
quan

quantū tangit sanctū Symeonē, dicitur
dies obuiationis Symeonis. Dicitur pra-
ctica. Nā tunc tēporis qñ uirgo peperit
filiū suū, oēs Iudei apti & in lege eru-
diti pro certo habebant q̄ Messias erat
natus, quia uidebāt tps in prophetis assū-
gnatū, & cōpletū, sed non cognoscebant
eū. Et propter hoc dicit Ioānes Baptista,
Medi⁹ uestrū stetit quē uos nescitis. Io.
j. Ideo multi orabant ut ostēderet se eis,
singulāriter sanctus Symeon, & iust⁹. Et
r̄sponsum accepit Symeō a spiritu scō,
nō uisurū se mortē, nisi uideret xpm do-
mini. Et scīs illā prophetiā, Statim ue-
niet ad tēplum sanctū suū dñator quem
uos queritis, & angelus testamēti quem
uos uultis. Malachie. iij. Propter hoc q̄-
libet die ueniebat ad tēplū. Et qñ uide-
bat aliquā mulierē portantē prolē, ipse
petebat. Est ne filius an filia? & spū scō
nihil sibi dicebat, usq; in hodiernū diem
in quo sibi dixit, Hodie obuiabis in tem-
plo Messie regi, ipm; uidebis. Iō post
somnia bene mane surrexit, & iuit ad tē-
plū, mūdans ipm, & ornans, quā qñ rex
debet intrare domū, debet dom⁹ orna-
ri. Ideo cantat ecclesia, Adorna thalamū
tuū Syon, & suscipe regē xpm, & cū ma-
gna deuotione expectabat uidere eū. Se-
cus de sacerdote, qui expectabat eū ut
acciperet potius oblationes, & haberet
turturē & colūbā. Oēs em que sua sunt
quērūt, nō q̄ Iesu xpi. ad Phil. ij. Nā tres
cōditiones personarū sunt, q̄ non attēdi-
antur de quibuscūq; negocijs. Primo de lu-
do pueri. Secundo mulieres de choriza-
tione. Tertio sacerdotes de offertorio.
Sed de illis que sunt Iesu xpi, statim at-
tēdiuntur. Cū aut uirgo cum Ioseph intrauit
tēplū, spū sanctus dixit Symeoni, Sy-
meon ista est mater eius, & filius eius est
rex & Messias in lege promissus. Statim
senex s̄iens pre gaudio adorauit eum, &
ipsū recipiens in ulnas suas, incepit cā-
tare dñā cātilenā pulchrā quatuor uer-
sū. Nunc dimittis seruū tuū domine se-
cundū uerbum tuū in pace &c. Ecce diē
obuiationis Symeonis. Ideo hodie cātāt
ecclesia, Cum inducerent puerum Iesum

parentes, accepit eum Symeon in ulnas
suas, & dixit, Nunc dimittis seruū tuū
domine secundū uerbum tuum in pa-
ce. Queritur quare scīs Symeon acce-
pit eū in ulnis suis, quia hoc non fuerat
sibi a spū sancto promissum, sed promissum
fuit sibi q̄ non moreretur nisi prius ui-
deret xpm dñi. Vnde ergo tāta presum-
ptio q̄ ipm accepit? R̄spondēdo q̄ ad sal-
uationem nostram non sufficit uidere
xpm per fidem, sed ipm recipere oportet
in manibus per bona opera. Ideo Mar-
ti. Qui crediderit & baptizatus fuerit,
saluus erit. Diceret aliquis, Ego habeo
istos oculos anime. f. dextrū credendo
xpi diuinitatē, & sinistrū Christi huma-
nitatē. Sic uidet xps a nobis in uia, quid
ergo opotet me aliud facere? Dico sicut
Symeon, q̄ accipiat xps in manibus
per bona opera. Quid proderit fratres
mei si fidem quis dicat se habere, opera
autem non habeat? Nunquid poterit fi-
des saluare eū? Fides sine operibus mor-
tua est. Iaco. ij. In signum huius portamus
candelas accensas in manu, que signifi-
cant tria que sunt in xpo. Cera mollis si-
gnat carnem xpi, quam habuit passibilē,
que liquefacta fuit in passiōe. Ellychniū
album signat animam xpi purissimā. Lu-
men uero signat xpi diuinitatem immē-
sam. Non enim sufficit uidere lumen in
altari, nec xpm per fidem, sed manibus
per bōa opera ipsū recipere. Ideo apo-
stolus, Glorificate & portate deum in
corpore uestro. j. ad Cor. vj. Tunc enim
portatur xps a nobis, quando eius amore
uitamus peccata. Deo gratias.

De sancto Blasio.

Sermo.

Rranum frumenti ca-
dens in terram mor-
tuum. Verbum istud ha-
betur Io. xij. Sicut tota so-
lētitas hodierna est bea-
ti Blasij epi & martyris gloriosissimi,
ita erit & sermo maxime, quia eius bona
uita sunt multe uirtutes & exempla, de
quibus poterimus recipere bonam in-
structionem pro bono uite nostre regi-
fff 5 mine.

mine. Sed prius salutetur ygo Maria &c. Istud thema est rñsio ad questionē querentem per aliquem ignorantem, Quis fuit iste sanctus Blasius, & cuius conditionis? Respondet the. Granum frumenti cadens in terram &c. Verba sunt figuratiua, secrete iudicantia uirtutes & excellentias iuxta quinque uerba thematis.

Prima uirtus est humilitas ytuosa, q̃a granum & non palea.

Secūda est sublimitas gratiosa, q̃a frumenti & non hordei.

Tertia est aduersitas rigorosa, quia cadens. s. de dignitate.

Quarta est acerbitas dolorosa, quia in terram. s. per tormenta.

Quinta est felicitas preciosa uel gloriosa, quia mortuum.

Quantum ad primam, dico q̃ una uirtus magna, & excellentia una beati Blasij fuit humilitas uirtuosa. Licet enim esset plenus uirtutibus, tamen eas conseruabat in bursa humilitatis, alias enim perderentur. Qui uirtutem sine humilitate congregat, quasi puluerem in uentū portat. Nota hic duplicem humilitatem.

Prima est uirtuosa.

Secunda est uitiosa.

Virtuosa est, quando homo ex una parte cogitat dei immensitatem, & eius potētiā infinitam. Ex alia propriā sui paruītatē & defectus, & sic cor humiliatur. Et t̃a humilitas, que est respectu dei, est uirtuosa, & multum placet deo, quia isto modo creatura nihil se reputat, nec presumit de se. Istam laudat beatus Iacobus dicens, Humiliamini in conspectu domini, non dicit hominum, & exaltabit uos. Iaco. i. iij. Secunda humilitas est uitiosa, quando quis in conspectu hominum humiliatur, & tamen intus habet cor inflatum, ut uenter mulieris grauide, & corā hominibus faciunt ut hypocrite. De illis dicit scriptura ista, Est qui nequit se humiliat, & interiora eius plena sunt de lo. Eccl. xix. Humilitas autem beati Blasij fuit uirtuosa, quia humiliabatur in conspectu domini, abscondebatur enim sua

opera, ut uitaret uanā gloriā. Pernoctabat enim orando, & contemplando, & secrete tenebat lectum penitentie, & portabat cilicium, & extraibat honeste indutus, ieiunabat, & quantum poterat ex humilitate, abscondebatur suam sanctitatem, sed deus exaltauit eum. Autoritas. Humiliamini sub potenti manu dei, ut uos exaltet in tpe uisitationis. j. Pet. v. Item humiliamini in conspectu domini, & exaltabit uos. Iaco. i. iij. &c. quia deus uult ei manifestare ad gloriā dei, & bonum exemplum hominū. Not. super illo uerbo. Non potest ciuitas abscondi supra montem posita, dicit glo. Aug. i. persona sua per ingentem uitam, secus de hypocritis, qui appetunt uideri & laudari, & fide faciunt multa opera, & tales ut fumus trāseunt totaliter, & non habent fundamentū in deo, quia dicit scriptura, Gaudium hypocrite ad instar xpi. Iob. xx. Humilitas uirtuosa beati Blasij notatur & dicit, granū. Nā palea, signat superbiam. Ratio, quia plures sunt eorum q̃ humilium. Secundo etiam, quia palea est uel na, & leuis, & semper eminet, granū uero paruum, & semper subijcitur, sic humilis &c. Iuxta hoc dicit scriptura, quod fuit uirtuē est. s. persona sancta seminās. i. i. hoc mundo, sed nudum granum. s. a uanitatibus. Ecce humilitas. j. Cor. xv. Deus autē dat illi &c. Quantomagis beatus Blasius abscondebatur suam sanctitatem, t̃aro magis publicabatur in miraculis que faciebat. Dicitur quomodo erat de ciuitate Cappadocie &c. Et dicatur miraculū de puero curato filio uidue, in cui⁹ gutture spina piscis trāuerſa ipm suffocauit, ut suffocabat &c. xps uero cōceſsit sanitatem pro illo, & pro omnibus q̃ de malo gutture ipsum inuocarent. Ex hoc hodie benedicunt in honorem beati Blasij panem uinum, & huiusmodi, & uerificatur illud in beato Blasio. Luc. xviij. Omnis qui se humiliat, exaltabitur. Not. qui se humiliat. s. de humilitate uera, exaltabitur. Dicitur secundo q̃ secunda uirtus est sublimis gratiosa. i. in dignitate, quia fuit episcopus ciuitatis Sebaste, ideo dicit frumentum

quia. s. inter alia grana est melius. Iō prelati, q̃ in populo sunt maiores & nobiliores, significatur per frumentū. Zach. ix. Quid bonū eius. s. populi xpiani, & quid pulchrum eius, nisi frumentū electorū. i. prelatorū. Et quia bt̃s Blasius fuit ep̃s, ideo dicit, frumētū. Dicitur quō fuit electus non solum a canonicis, sed etiam ab omnibus laicis Sebaste orantibus &c. Et subito inspirauit deus in cordib⁹. s. taliū oim, ut peterent Blasium in episcopū alta nocte. Ipo autē cōtradiciente oīno fuit electus, & flens assumpsit. Ratio, quare ipse flebat? quia in iudicio ep̃i h̃nt reddere rōnem non solum de suis proprijs animabus, sed etiam de omnibus sibi cōmissis. Ideo dicit scriptura, iudicium durissimū in his qui presunt fiet. Exiguo em̃ cōceditur misericordia, potentes em̃ potenter tormenta patientur. Sap. vi. Nota iudicium durissimū. Tria enim iudicia sunt prelati. Primum est quō intrat dignitatem. Vtrū per portam, quando. s. sine ciuitatis eligitur, uel papa prouidet sine sui uel suorū requisitione. Si uero aliter intrat, fur est & latro, nec potest saluari nisi renūciat. Vnde scriptura de hoc dicit, Amē amen dico uobis, qui non intrat per ostiū in ouile ouium, sed ascēdit aliunde, scilicet per literas uel per p̃ces armatas, uel per dona &c. ille fur est & latro. Ioan. x. O durum iudicium fiet ei. Secundū erit durius iudicium, quod ei fiet. s. quō uixit postquā intrauit, & quomodo redditus expendit, quia tres partes debet facere de eis, unā pro se, secundā pro sua familia, tertiam pro pauperibus. Tertiū erit iudicium durissimum, quod fiet ei q̃ reddet computum de animabus damnatis ex sua negligentia. Nā cuilibet tali dicitur. Ezech. xxxij. Speculatorem te dedi domui israel. Audiens ergo ex ore meo sermonem, annūciabis eis ex me. Si meris, non fueris locutus ut se custodiat impia uia sua, ipse impius in iniquitate sua requirā. Si autē annūciāte te ad impium ut a uis suis conuertatur, & nō fuerit cō-

uersus, ipse in iniquitate sua morietur, porro tu autem aīam tuā liberasti. Iam uide-tis quomodo & qualiter curatur de aīabus, quia parū. Ecce quare dicit, iudiciū durissimū &c. Ista cōsiderantes antiqui sancti, cum maximo timore accipiebant onus ep̃atus, & contradicebant, quousq; sciebant dei uoluntatē, & tunc cōfite-do de auxilio diuino accipiebant. Dicitur quomodo beatus Blasius factus ep̃s non mutauit statū suū, ut faciūt multi mali, statim em̃ faciūt uanitates in familia nimis magna, in equis & p̃p̃is, dicēdo, Honores mutant mores. s. in malis, & in bonis non est uerū. Et quia beatus Blasius non dimisit suū statū, ergo nec deus abstulit sibi gratiā miraculorum, imo augmenta uit eā, quia nō solum curabat homines, sed etiam animalia ferocissima, que etiā sibi obediebāt. Dicitur miraculū de muliere pauperculā, habente unicū porcellū, qui a lupo fuit captus, que cū maxima festinatione accurrat ad beatum Blasium, ut preciperet lupo ut restitueret sibi porcellū quē emerat &c. Quod & fecit. Statim em̃ uiuum prestitit sibi lupo. Modo cogitate hic duo diligēter. Primo uirtutem beati Blasij. Secūdo duritiā nostrā. Vir⁹ enim erat beati Blasij, quia mouit cor lupi ferocissimi ad restituendum carnes quas tantum ipse diligit, obediendo beato Blasio, quia erat amicus dei, & deo obediens. Sic etiam fuit in primo statu, q̃ quādiu Adā fuit deo obediens, animalia obedierūt ei. Secundo cōsiderate duritiā nostrā. Lupus em̃ rapax ad preceptū beati Blasij restituit furtū, & tu fur, latro, non ex precepto Blasij, sed dei, non uis restituere furtū seu usuram, peiores sumus quam bestie. O quot uiuarij sunt qui mutuāt decē florenos, & ponitur in instrumento q̃ sunt. xij. uel emunt minoris pro precio parato, uel uendūt in plus propter pretiū separarū, uel super possessiones, accōmodat pecuniā, & interim recipiūt fructus, uel recipiūt a cōtate &c. uel retinent sibi solidatā seruiciū, uel bona eccl̃e, ut decimas, uel primitias, uel bona defunctorum, tales non possunt sal-

uari nisi restituant, non enim dimittitur pctm nisi restituitur ablatum. Regula est iuristarum iij. q. vi. Si res. & ite theologo rñ & est Augustini originaliter. Hic poteris dicere contra ipsos usurarios. Dico tertio q. tertia uirt⁹ est aduersitas rigoroſa cū dicit cadēs &c. f. d' dignitate epa h. Cū enim fuisset diu in suo epatu, uenit aduersitas cōtra xpianos, uel q. abnegarent fidē xpi, uel q. morerentur. Propter qd' b. Blasius fuit depositus & exul a suo epatu a pfecto. & iuit in desertum ubi in quodā mōte & in quadā spelūca uiuit in maxima penitētia. Ecce quō potest dici cadēs. Et poterat dicere cū Dauid, Impulsus euersus sum ut caderem & dñs suscepit me. f. de deserto. Et q. in tāta aduersitate noluit deū deserere, nec deus ipsum deseruit. Nā cū esset in deserto, ne haberet ad comedendū confidēs in deo dicit, Oculi oīm in te sperant dñe &c. dicit suas horas deuote acsi fuisset in ciuitate, & hora pradij exibat speluncā. Et dicit historia q. uolucres ueniebant ad eū portantes ei cibū de illo q. ipse aues comedebat. Portabant enim sibi hora pradij, s. hora nona ueniebant q. n. quaginta uel centū colūbi cū granis tritici. Itē stornellus cū oliuo in rostro. Itē corni portabāt ficus nouas. Item falcones ueniebant cū perdicibus. Et beatus Blasius dicebat uersum & omnes aues erant in circuitu. Nota q. nullus eps nec rex habet tot seruitores, & comedebat illud qd' sibi placebat, nō carnes. Et post diuidebat eis cibū, precipiēs eis q. nō litigarēt. Dicatur quō est cōsidendum de deo. Qui enim bene seruiunt deo non oportet eos timere q. eis deficiat. Nō dicat ergo religiosus, O miser unde habebō alia cappam qū ista erit rupta &c. Seruiatis deo diligēter quia nihil uobis deficiet. Nunquid dicit ipse deus Iesus xps. f. Primū querite regnū dei & iustitiam ei⁹, & hec oīa adiicientur uobis. Mat. vi. Idem de clericis & laicis. Sed modo talis est uita multorū q. mirū est quō inueniunt aquā in fontibus, q. nō sunt digni. Sed de illis qui seruiunt deo dicit

xps, Nolite solliciti esse dicentes quid manducabimus aut qd bibemus, aut quo operiemur, scit enim pater noster quia his omnibus indigetis. Mat. vi. Itē nō solum aues, sed etiam animalia ut leones, ursi, lupi, si aliqui infirmabantur q. habebāt aliquid in gutture &c. uel spinā, ueniebant ad eū ostēdētes ei uulnera, qui curabat ea in noīe Iesu cū signo crucis. Et sup plagā dicens, Decetero caueatis nulli nocētis, q. ex malitia uestra & ex culpa euenit uobis hoc malū, uel similia uerba. Nō hic qd' aīalia irrationalia pro sanitate obtinēda recurrēbāt ad ipsam, & uos ad quē recurritis ad diabolu, q. ad diuinos uel, sortilegos. Si dicat, Hoc facimus, q. nō habemus medicos apothecarios nec medicinas &c. Dicatur de uirtute huius noīs Iesus. Iuxta illud, homines & iumēta saluabis dñe quēdam dū multiplicasti misericordiā tuā deus ps. xxxv. &c. Ideo d' b. Brūs uir cuius nomē dñi spes eius & nō respexit in uirtutes & in sanias falsas ps. xxxix. Quanta uirtus est acerbitas dolorosa. f. multū tormētōrū, quod innuit cū dicitur in terrā, q. de deserto ductus fuit ad terrā iudā ubi per martyriū coronā glorię acquireret. Eia. xxi. Coronans coronabit te in tribulatione quasi pilum mittet te in terrā latā & spaciōsam. i. de tormētō in tormētū. Cū em fuisset in deserto dixi in spelūca, xps sibi apparuit dicens q. sibi offerret sacrificiū, qui intellexit diceret missam, & surrexit, & interim nēnerūt ad eū aliqui homines mīsi a consulario imperatoris ut ipsum adducerent captū. Et tūc brūs Blasius intellexit q. xps dicebat de sacrificio sui corporis in martyrio, & flexit genib⁹ gratias egit xpo q. recordabatur de seruo suo. Cū autē duceretur captus conuertit multos uidētes miracula que faciebat. Cū adductus esset coram prefide dixit ei, f. Gaudēte Blasii amice deorum salutem, Gaudēte Blasius, & ait Blasius, Nō dicas de sed demones. Tūc iratus prefes dedit sibi quinq. tormēta. Primum quia fecit eū sustibus cedi, & in quolibet iēu

tus Blasius dicebat Iesus xps, & uirtute huius noīs uiuebat, q. als mirum erat quō poterat uiuere. Secū dū fuit captio carceris fetētis sine cibo & potu, sed licet corpus detineretur in carcere, aīa tū ipsius discurrēbat p palatia paradisi deuote cōtēplādo ordines angelorū. Fuit etiā confortatus a muliere cui lupus porcum reſtituerat. Que audiēs beati Blasii captiōnem portauit caput porci coctū & panē & cinū cū lucerna accēsa ad beatū Blasium. Que habita licētia a carcerario intrauit carcerē. Ad quā dixit beatus Blasius, Filia uolo tibi soluere charitatem quam erga me fecisti. Noueris q. ego in breui debeo martyrizari, & impetra tibi solutionē. Et quia filia tu es pau per, dabo tibi modū ditandi. Quolibet enim anno cum candela accēsa uenies ad ecclesiam meā. Et ita fecit. Et ditata est itra breue tps. De nullo alio sancto legitur promississe alicui diuitias tēpora les. Tertiū tormētū fuit eculeus, in quonudas & ferreis pectinibus dilaniatus fuit, tantum q. fluuius sanguinis decurrebat de corpore eius. Ipso autē dicitur. Nō sunt condigne pāsiones huius tēporis ad futuram gloriā. Ro. viij. Nō curauit hoc tormentum. Et iterum reduci tur ad carcerem, ut interim pararentur res que sanguinem martyris colligebāt ex deuotione capite truncantur. Quartū tormentum fuit, quia prefes iussit ipsum mitti in lacum, qui signatus ab eo fuit sicut arida, & ipse in medio. Cultores uero idolorum uolentes ad eum uenire, demersi sunt. Aqua enim sustinet leuē, sed non grauiā onera, peccatorum felicitas gloriōsa, cū dicitur, mortuum, nullū enim tormētū facit martyre gloriōsum nisi mors. Ideo ait Dauid, Pretioſa in conspectu dñi mors sanctorū eius. Sic ordinatum est a xpo, & nullus habet nec ipse xps, nec eius mater uirgo Maria aliter habuerunt. Nōne sic oportuit pati, & xpm ita intrare in gloriā suam?

Lu. xxiij. Ideo dicitur mortuum in thema. No. eius martyrium. Cum enim fuisset in stagno, angelus domini dixit ei, O gloriōse egredere, & suscipe coronā. Ipso autē egresso, apparuit lux magna ante faciem eius. Et dixit prefidi, Vt cognoscās quia reputo mihi ad gloriā mori pro xpo, ecce me huc presentē. Et q. multi conuertebāt ex eius miraculis, ideo dedit preles contra eum sententiā, decapitationis. Cum autē beatus Blasius oraret, dicit ei dñs, Oīm petitionē tuā implebo, promittēs iuuare omnes aduocātes eum. Et hoc dicto, capite cecisus est. Nō hic sancti & amici dei cū quāta penitētia habuerūt paradysum, & nos credimus illū habere sine penitētia, sed mentita est iniquitas sibi &c. Ideo oportet nos facere penitentiam. f. in corde p contritionē, in ore per confessionem, & in corpore per afflictionē. Ideo ait xps, Penitentiam agite, quoniam appropinquabit regnum celorum. Mat. iij.

De sancta Agatha uirgine & martyre. Sermo.

Imilis est homini patrifamilias. Habet uerbum istud Mat. xij. Sicut tota solennitas & officium hodie. Est beate Agathe uirginis pretiosissime, & martyris, ita erit & sermo. Sed primo salutetur uirgo Maria. Istud uerbum, secundum q. ego uolo illud pertractare de presenti, habet tale intellectum, q. beata Agatha est similis homini patrifamilias. Queritur ergo q. est iste paterfamilias. Dico q. nullus alius est nisi Christus. Vnde ipse ait, Patrē. f. uniuersalem nolite uocare uobis super terra. Vnus est enim pater uoster. f. uniuersalis qui in celis est. Mat. xxij. Dicit ergo thema nostrum, q. beata Agatha est similis homini patrifamilias. i. gentis Christiane, quia genitiuus singularis est secundum declinationem Grēcā. Sciendū autē q. in sacra scriptura inueniuntur clare tres similitudines inter deū & hominem. Et sic uidebimus de qua loquitur thema.

Prima est per essentialem uel substantialem creationem.

Secunda per humanale incarnationem.

Tertia per uirtuales imitationem.

Per primam homo factus est ad imaginem & similitudinem dei. Quoniam enim deus creat animam, imprimit in ea suam imaginem. Sic curtu, qui imprimit sigillum cere, imprimis simul & imaginem sigilli, uelut etiam mulieres sigillando panem in furno. Ita quando deus creat animam, in ea imprimit suam imaginem. Cogita quod deus sit ut sigillum unius essentie uel substantie, & trium personarum. Ita anima est unius essentie, & trium potentiarum. Prima est memoria, que est de preteritis. Secunda est intelligentia, de presentibus. Et tertia est uoluntas de futuris. Nulla alia creatura huius mundi habet istam similitudinem cum deo, nisi homo, non solus, licet sit tam pulchra creatura, nec luna &c. Et sicut deus est unus in toto mundo, & ipsum regit & gubernat. Ita anima est una in toto corpore, & tota in toto corpore, & tota in qualibet parte, ut uult Philosophus in ii. de anima. Et ex ista similitudine dixit deus quando uoluit creare hominem, Faciam hominem ad imaginem & similitudinem nostram. Gen. i. Verbum est dei per se ad filium & spiritum sanctum, qui possunt creare hominem, & non ad angelos, ut felse dicunt Iudei. Ista est prima similitudo inter deum & hominem, sed ista similitudo sola non sufficit ad saluationem, quia omnes homines habent istam similitudinem cum deo, & tamen non omnes saluantur. Ideo donabile est tota similitudine diuine imaginis indigne seruare. Magnum enim peccatum esset, precipere imaginem crucifixi in luto uel in igne. Maius peccatum est illorum, qui proieciunt animam quam fecit non faber lignarius uel argenteus, sed deus ad imaginem suam. Et tu auidere proijcias eam in luto auidie. Et tu luxuriose in igne luxurie. Ideo conseruanda est honestissime, ut reliquie ligni crucis, uel uirginis Marie, quia pretiosior est anima, quam quicquam reliquie. Secunda similitudo inter deum & hominem est per humanale incarnationem, quoniam deus factus est ad imaginem & simili-

tudinem hominis, assumens perfectam humanitatem in unitate persone. Sicut enim in creatione homo factus fuit ad imaginem dei, ita deus factus est ad imaginem & similitudinem hominum. Hoc dicit scriptura, Qui cum in forma dei esset, non rapinam arbitratus est esse se equalē deo, sed semetipsum exinaniuit, formam serui accipiens, in similitudinem hominum factus, & habitu inuentus ut homo. ad Phil. ij. Nec illa etiam similitudo, sufficit ad saluationem, imo consequenter aggrauatur donatio hominis indigne tractantis naturam quam deus assumpsit. Deus enim exaltauit humanitatem in gloria super angelos, & tu uituperas eam uiuendo ut porcus luxuriose. Tertia similitudo est per uirtuales imitationem. Per hoc enim reficitur homo ad imaginem & similitudinem dei sicut ad exemplar omnium uirtutum. Verbi gratia. Sicut fuit misericors & liberalis contra auaritiā, noli esse auarus per usuram, furum, uel fraudem &c. Sicut Christus fuit castus & purus &c. abstinens, charitatuus, & plenus amore, ita & tu. Ista similitudo sufficit ad saluationem, prout positis primis. Et ista est maior, & dat complementum alij, quia sine ista alie similitudines non saluaretur. Ideo dicit scriptura, Estote imitatores dei. i. similes deo, sicut filij charitatis, mi, & ambulare in dilectione, sicut & Christus dilexit nos. ad Eph. v. Iuxta istam similitudinem tertia dicit the. de beata Agatha, Similis est homini, non solum per uirtutes, sed & per uirtuales maiores Agathe ad christum, & de quibus possumus recipere bonam instructionem pro regimine uite nostre. Et notauit lex in eius uita. Fuit enim

Primo in uirtuosa conuersatione.

Secundo in fructuosa predicatione.

Tertio in luminosa disputatione.

Quarto in sua passione.

Quinto in sua defunctione.

Sexto in sua tumulatione.

Quarto ad primum, dico per beata Agatham, similis fuit christo in conuersatione uirtuosa, quia recte ut Christus fuit conuersatus in hoc mundo, ita uoluit etiam beata Agatha

conuersari, quia sicut pictor uel mulieres operant de serico iuxta exemplar depingunt imaginem, ita beata Agatha ad imaginem, scilicet uite christi, depingebat suam uitam uirtutibus & operibus bonis. Primo enim respiciebat faciem christi, principium uite humane, quia cum esset altius in suo palatio paradisi cum patre & spiritu sancto, cum suis baronibus, angelis, uoluit descendere & claudere in parua cella uteri uirginalis. In quo beata Agatha notauit infinitam christi humilitatem, & uoluit ei in hoc assimilari, quia cum esset nobilior genere, purior corpore, & famosior in bonitate ciuitatis Cathanensis, & mortuis parentibus, remanserunt illius magni palatii patris sui, que exemplo christi dimisit palatium patris, & ornata, & uasa aurea & argentea, & restinxit se in quadam parua domo, ut simplex persona. Ecce quomodo fuit similis christo in humilitate. Item sicut christus in sua conuersatione fuit purissimus & castus, quia nunquam gustauit de illa delectatione uenerea. Ita beata Agatha in hoc fuit sibi similis. Ecce quomodo ad christi exemplum depingebat uitam suam. Vitabat familiaritates hominum, quia alius uirginitas non potest bene conseruari. Dicat correptione beguinarum, ut uirtutes familiaritates &c. Sicut etiam christus in hoc mundo soluit ferrum asperam uitam, quia ultra quadraginta annos quam fecit tota uita christi fuit quadragesima. Dicit magister historiarius, quod nunquam comedit carnes, nisi forte de agno paschali, uolens seruare legem, nunquam bibi assimilari, ieiunabat, dimisit carnes, persona enim gulosa semper erit luxuriosa, & si ad extra ostendat casta, secrete tamen non. Item Christus in hoc mundo uoluit esse pauper, cum tamen esset dominus omnium rerum, terra domini est terra & plenitudo eius. Tamen xxiiij. annis portauit eandem uestem, quam fecit mater sua cum esset puer. Ita beata Agatha uoluit idui pauperime ut beatus amor dei, & uiuebat propriis manibus, si lauit, siuit, & texuit, quia nullus potest con-

tinue orare &c. Isto modo uirgo Maria prouidebat sibi, filio, & Ioseph. O benedictus est qui sic diuidit tempus, modo orando, modo operando &c. Item christus fuit diligens laborando, predicando de uilla in uillam. Ita beata Agatha fuit diligens in operibus suis spiritualibus. Surgebat in media nocte ad orandum &c. qualibet hebdomada confitebatur, etiam cum lachrymis, & qualibet die dominica coicubabat cum maxima deuotione. Ecce quomodo fuit similis homini patrifamilias. Moraliter si non possumus ita esse sicut christus uero fuit & go beata Agatha, ad minimum quilibet die te neatis certam orationem mane & sero cogitando quod uideatis christum presentem. Item post labor sex dierum hebdomade in dominica quietis ab omni opere temporalis, non tangeatis partem domini, sed audiat missam completam cum silentio. Aliud autem tempus sit tuum ad delectandum, ludendum, non ad taxillos &c. sed balistam, non per pecuniam & hominem, non uendo ad lupanar, uel ad furandum fructus uel aliud, quia si sic feceritis, melius est fodere &c. quia non est tanta magnus peccatus. Dicit enim deus, Memoreto ut dicis sabbatum sanctifices. Sex diebus operaberis & facies omnia opera tua. Septimo autem die sabbatum domini dei tui est. Non facies in eo opus. Exo. xx. Sabbatum quietis est dominica in qua christus quieuit ab opere nostre redemptionis. Sanctificatur enim audiendo missam, sermones &c. Item in quolibet anno coicare in pascha. Si ista regulam uelletis seruare, iretis ad paradysum absque purgatorio. Omnia honeste. i. deuote & secundum ordinem fiat in uobis. j. Cor. xiiij. Dico secundo quod beata Agatha fuit similis Christo in fructuosa predicatione. Modo uideamus quomodo christus in hoc mundo predicauit. Deinde uidebimus quomodo beata Agatha predicauit. Christus predicauit solum in una domo scilicet Iudeorum. Non sum missus nisi ad oues que perierunt domus Israel. Mat. xv. Et nunquam uenit christus per redemptionem omnium &c. quare ergo dicit, Non sum missus &c. sed ad predicandum personaliter. Et predicabat contra seipsum peccata seu uitia in quibus ille populus stabat. Non predicabat philosophiam, nec poeticas, nec de astro-

logia,

logia licet sciret oīa. f. ad correctionem
uitorū. In hoc sibi fisis fuit beata Aga-
tha, q̄ p̄dicauit in una domo cōtra sepiē
p̄tā seu septē uitia. Cū enī beata Agatha
uideret simpliciter ut dixi, uenit com-
missariū impatoris Quintianū noīe cō-
tra xp̄ianos ut abnegare xp̄m, uel interfici
cerent, & fuit sibi dictū de uita & sancti-
tate beate Agathe, q̄ erat nobilior & pul-
chrior & ditior alijs & quō erat xp̄iana,
iō q̄ faceret eā abnegare, & posset eam
ducere i uxore. Et q̄ erat superb⁹ illud
attēdebat ut sonaret i aurib⁹ uulgi q̄ tā-
tus esset q̄ posset nobiles subiugare. Et
q̄ erat libidinosus ad aspectū ygis pul-
cherime, suā cōcupiscētiā cōmouebat,
& ut auar⁹ ad suas diuitias siue ad ei⁹ fa-
cultates suspirabat. Et ut idolatra xp̄i no-
mē audire nō poterat. Et uolēs beatā A-
gathā puertere tradidit eā cuidā meret-
rici noīe Affrodisia, q̄ habebat nouē fi-
lias corpe pulchras, sed etiā meretrices,
ut ei⁹ animū immutaret. Mater uenalis
docet ut sit filia talis. Quelibet ēt illarū
tenebat camerā suā ornata i eadē domo
ut peccādo acquerēt magnas pecunias,
& dabant se delictijs & placitis, & multis
mulierib⁹ auferebāt uiros, nō curabant
de deo, & corā brā Agatha faciebāt disso-
lutiōes, tact⁹, & oscula ut eā accēderēt.
Itē inhonestas locutiones, ut possent eā
inclinare ad cōmissarij uoluntatē ut cō-
sentiret, ut esset ei⁹ uxor, & esset magna
dñā aliqñ cū minis. Beata Agatha respō-
debat, Verba uestra nō sunt nisi uentus,
& p̄missiones ut pluuia, mine uero quasi
unde. Ego autē fundata in petra fortissi-
ma. xp̄o nō timeo aliqñ. Filie yō Af-
frodise cogitantes eā uanitatibus incli-
nare, ornabāt se uestimētis aureis & seri-
cis, dicētes Agathe q̄ ita posset ipsa or-
nari si uellet. Ipsa autē reprehēdens eas
dicebat, O misere, & tanti cōstabit ille
ornat⁹ in alia uita? & flebat. Itē comede-
bant capones, perdicēs &c. quia ignis lu-
xuriei ignis ciborū conferuabat. Agatha
dicebat eis q̄ in inferno essent temper-
esurientes, & ipsa comēdebat panem &
aquā. Ecce quō fuit fisis patrifamilias in

p̄dicatione. Quia sicut xp̄s predicauit in
domo illi⁹ meretricis. f. Iudaice, q̄ me-
retrix est uxor q̄ dimisso uiro recedit cū
alio. Ita Iudea &c. Sic beata Agatha i do-
mo illius meretricis Affrodise, igit &c.
Sisis est hoī patrifamilias. Moraliter illa
meretrix Affrodise cū filiabus suis cor-
rūpebant totā illā ciuitatē. Qñ enī me-
trices sustinent per uicos ciuitatis, corrū-
punt totā ciuitatē. Ideo ciues debent ad
partē facere lupanar ante portas, dicat
ergo cōtra illū errorē q̄ simplex forni-
catio nō sit p̄mū mortale, sic dicēdo, E-
go sum liber & ipsa fister, & placet sibi
& mihi, cui ergo facio iniuriā? Ista ratio
ne decipiunt & dānantur multe aīe. Re-
spōdeatur ad hoc per similitudinē de re-
ge habēte plures filias, & tu peccas cum
aliqua filia sua, & sibi placet & tibi, & di-
cis, cui facio iniuriā? Nunquid dño tuo
facis p̄ditionē? Itē xp̄s rex tuus est pater
oīm mulierū & iure creationis & redē-
ptionis. Et quia eas genuit in regenera-
tione baptismali. Vel etiā si peccas cum
captiua, nunquid dño tuo facis iniuriā?
Oēs mulieres sunt captiue xp̄i, quia suo
sanguine empte sunt. Ergo heresis est di-
cere q̄ simplex fornicatio nō est pecca-
tū mortale. Iō dicit scriptura, Abomina-
tio facta est in Israel. i. christianitate, &
in Hierlm a clericis, quia filiā dei habite-
runt alieni. f. qui nō erant eius uiri. Ma-
lach. ij. Si uero rex dat tibi filiā suā i uxo-
rem, recipias eam & habeas placitū cum
ipsa. Aliter nō uult deus q̄ fiat. Ideo Nu-
me. v. Locutus est dñs ad Moysen dicēs.
Precipe filijs Israel ut ejiciant de castris
oīm leprosum, & qui semine sunt. f. per-
sonas publice & notorie luxuriosas. Di-
co tertio q̄ fuit similis xp̄o in sua dispu-
tatione, xp̄s disputauit solēniter cū dia-
bolo. Postq̄ ieiunauit. xl. diebus, diabo-
lus uoluit ipm inclinare ad peccatū gū-
le primo, secundo uane glorie, tertio uo-
uarit. Sed xp̄s habuit uictoriā, ita bea-
ta Agatha disputauit cum diabolo, scilicet
et Quintiano cōmissario in cuius ore
diabolus loquebatur. Nam uidēs Affro-
disia q̄ nihil faciebat, abiit ad Quintia-
num

nam dicēs ei. Facili⁹ possent saxa emol-
li quā ab intentione Christiana mens
fistis puellē reuocari. Tunc Quintian⁹
fecit eam ad se adduci, tunc incepit di-
sputatio. Qñ autē Quintian⁹ ut carnalis
expectabat uidere Agathā ornata, quia
ita fuerat sibi laudata, qñ uidit eā in habi-
tu despecto, cū despectu dixit, Cuius cō-
ditionis es? & fudit Agatha, Ingenua sum
& nobilis, & spectabilis genere, ut oīs pa-
rentela mea testatur. Cui Quintianus,
Quo ergo i habitu tali despecto itedis?
Respondit Agatha, Quia ancilla Christi
sum suo sanguine empta. Ideo me osten-
do seruile personā. Et Quintianus dixit,
contradicis tibi ipsi, quia dicis te nobile
& captiua siue seruile. Et Agatha, Sūma
ingenuitas. i. nobilitas ista est, in qua ser-
uitus xp̄i cōprobatur. Et sic fuit Quintia-
nus uictus de prima qōne. Et quia nō po-
tuit replicare, minatus est ei dicens, Eli-
ge unum de duobus, aut diuersas penas
incurrere, aut dijs sacrificare. Hoies ado-
rabant idolum Iouis. Et mulieres aliud,
q̄ dicebat Ven⁹. Agatha rīdit, Sit uxor
naturalis qualis est dea sua Venus, & tu ta-
lis qualis deus tuus Iuppiter. Tūc Quin-
tianus indignatus iussit eam alapis ce-
di. Iniuriā iudicis noli garrere. Agatha
autē cogitās quō xp̄s fuit etiā celus, su-
stinuit patienter dicens Quintiano, Mi-
ror te uirum prudentē, quia ideo impe-
rator te cōmissariū suū instituit, ad tantā
sollicitā deuolutum, ut illos dicas deos,
quorū uitā nec te nec uxore tuā uelis
imitari. Si credis q̄ sint boni, bonū tibi
erit. Si uero mali, dimittas eos. Et sic
fuit uictus de secūda. Et iussit eam i car-
cerem mitti dicēs, Cogita tecū ut possis
euadere. Ait illa, Tu minister Sathane
cogita & penite ut possis euadere dāna-
tione eternā. Tertia disputatio fuit non
de tormentis, sed de tormentis. Sequenti enī
die fecit eā adduci coram se & ait, Quid
tractasti circa salutem tuam? Agatha re-
spondit, Salus mea xp̄s. Et Quintianus,
Cessabit ista responsio friuola, quia tor-
mentis te atfigā. Agatha respondit, Si
bestias promittis, audito nomine Chri-

sti mansuescunt. Sic ignem uirtute xp̄i
angeli rore celi extinguunt. Gaudiū meū
est pati pro xp̄o. Neicis tu quia granum
tritici non reponis in granario usque-
quo excussum est a palea? Ita nec anima
mea, quousq̄ sit a corpore soluta p̄ mor-
tem, non poterit celū intrare. Ecce quō
disputauit. Ideo similis est hoī &c. Mo-
raliter. Ita oportet personas bonas & de-
notas uincere tres disputationes. Prima
est male loquentiū illorū. f. qui uadunt
ad paradysum, tam inter religiosos quā
inter clericos, quā etiā inter laicos. Ista
disputatio uincitur cogitādo uerbū xp̄i
dicētis, Cum maledixerint uobis hoies,
& persecuti uos fuerint, & dixerint oē
malū aduersus uos, mentientes propter
me, gaudete & exultate, quia ecce mer-
ces uestra copiosa est in celis. Matt. v. Se-
cunda disputatio est carnis. f. infirmita-
tum, dolorū &c. uincitur enim talis co-
gitando uerbū illud ap̄si, Per multas tribu-
lationes oportet nos intrare in regnū
dei. Act. xiii. Tertia est diaboli per ua-
rias tentationes uel contra fidē, qui pōt
hoc sustinere &c. Dico quarto q̄ fuit si-
milis xp̄o in sua p̄sione. Legit de xp̄o
Luce. xxiij. q̄ in nocte p̄sionis cū ora-
ret, & tota p̄sio fuit simul xp̄o p̄sens,
factus est sudor eius ut gutte sanguinis
decurrentis in terrā, quia tene strinxer-
unt se, & sic sanguis abunde exiuit. Sta-
tim affuit angelus de celo cōfortās eū,
licet nō indigeret, sed angelus exhibuit
debitū famulatū dño suo. Ita fuit de brā
Agatha, q̄ in p̄sione sua posita fuit in
eculeo, & in mamillarū tortura. f. in ab-
scissione earum, ad quā dicebat, Modo
habes q̄ optabas. Modo uideamus an
ille Iesus liberabit te de manibus meis,
& an poterit ipse tū quantum ego. Aga-
tha ex infinito dolore, quia mamilla est
pars delicata & iuxta cor, incepit clama-
re dic. Adiua me domine in tortura
mamillarum. Tunc ille iniquus prece-
pit abscindi eius mamillas. Cogitate uul-
nera siue foramina que remanserunt, &
riuos sanguinis defluentis, & apposuit
sibi manus, retinens sanguinem, & ait

Quintiano, Impie, crudelis, & dire tyrāne, non es cōsulū amputare in femina qđ ipse in matre luxisti? Ego habeo millas integras intus in aīa mea, quas ab infātia dñō consecraui. Et tota sanguinolenta iterū posita est in carcere. Et cū oraret, ecce circa mediā noctem senex quidā in forma medici, quem āncedes bat luminis portator, q̄ credi fuisse angelus, ferens diuersa medicamēta, & illuminato carcere salutauit eā, & postea dixit, Cū te afflixit consularis, ibi erā & uidi qā potes curā recipere. Agatha dixit, Medicinā carnalē nunq̄ corpi meo exhibui, sed habui saluatorem dñm Iesum xp̄m, qui solo ybo curat oīa. Tūc tubridēs senior ait, Et ipse me misit ad te. Nā & ego ap̄s eius. I. Petrus sum, & in nocte eius scias te esse sanandā. Et hoc dicto disparuit. Tūc Agatha p̄stravit se in oratione, ḡfas agens, & finita ofone in nomine Iesu xp̄i inuenit se oīno sanatam. Per totā autē noctē lux refulsit in carcere. Quo uiso custodes territi fugerunt, relicto carceris ostio apto. Ipsa autē nolēbat fugere, ne coronā martyrii amitteret, & custodes in tribulatione poneret. Ecce quō fuit s̄sis xp̄o, qā confortata ab ap̄o, ergo s̄sis est hōi &c. Morālī Agatha noluit fugere, nec custodes in angustias ponere, cū tñ eīssēt inimici sui. Habemus hic exemplū, ne uelitis uindictā inimicorum, ne portetis eis malā uolūtātē, qđ in eī sumus in malā uolūtātē, sumus in ira dei. Iō oportet remittere. Akr autē dixit xps, P̄r meus celestis tradet uos torribus, si nō remiseritis unusquisq; f̄ri suo de cordibus uestris. Mat. xvij. Dico quinto qđ fuit similis xp̄o in sua defunctioe. Xps enī post multa tormenta in cruce clamando, Pater in manus tuas cōmendo sp̄m meū, & cū lacrymis mortuū fuit cū clamore ualido, & lacrymis se obtulit deo. Heb. v. Ita recte beata Agatha post plurima tormenta. Nam postq̄ fuit curata, Quintianus fecit eā sibi presentari, cui admiranti de curatioe, & q̄renti quis eā sanauit, Agatha r̄ndit, Dñs Iesus qui est salus mea. Indignat⁹ Quin-

tianus qā adhuc Iesum nō iabat, de cōsilio duos malos hōim fecit eā superacutiissimas testas & carbonēs uolūtari, ligatis pedibus & manibus ne se iunare posset. Crudelis dñs, & crudeliōres cōsiliarij. Sed statim uindicta sequebat, quia subito mor⁹ est loc⁹ ille, & pars patietis corruēs oppressit cōsiliarios predictos, & oīs ciuitas exagitata est & cōmota contra iudicē. Et cū cōcurrerēt ciues tumultuantes ad Quintianū, ipse iussit eā poni in carcerē, & fugit. Btā autē Agatha cū in carcere rogaret dñm ut acciperet spiritū eius, regratiādo deo qā cōseruauit eius corpus a corruptioe, & aīam a malis desiderijs, & de uictoria inimici, & patientia in tormentis, & clamās, In manus tuas dñe &c. emisit sp̄m. Similis est ergo patrī familias. Morālī habemus hic exemplū faciēdi aliquā penitentiā, qā si truffando & ridēdo nō possumus intrare paradysum. Iō recipiamus tormētū pnie, si uolum⁹ obtinere premiū gl̄ie. Iō Christus, p̄niam agite, appropinquare enim regnū celorū. Mat. iij. Dico sexto qđ fuit similis Christo in eius tumulatione uel sepultura. Xps enim licet habuerit mortem ignominiosā, crudelē & dolorosā, tamen habuit sepulturā honorabilē & gloriosā. Dicat quomodo dicitur Eia. xj. Et erit sepulchrū eius gl̄iosum. Ita de btā Agatha postq̄ fuit mortua, xp̄iani receperunt eius corpus, & eū balsamo, & myrrha, & aloe honorifice, p̄cessionē clericis ciuitatis, nō Requite sed Gaudeamus oēs &c. canētes portauerūt corpus ad eccliam, ut poneret in monumento nouo. f. tumba lapidea. Con autē corp⁹ sepeliret, ecce quidā inuenit sericis indutus, quē sequebant plurē cētum alij armati & pulchri, quos nemo unq̄ uiderat, angeli autē erāt, & posuerūt caput eius tabulam breuem ex marmore, in qua erat scriptū, Mentem sanctam spontaneā, honorem deo, & patrie liberationem. Est hic figura que dicitur egyptiis, uult dicere, Mentē sanctam, sup̄ habuit, spontaneā. f. martyrio se exhibuit honore deo, supple dedit, & patrie liber-

rationem supple acquisiuit. Ista quatuor uerba sic intelliguntur. Et tunc ergo tā indei q̄ gentiles ceperunt uenerari sepulchrū eius. Quintianus uero post paucos dies i flumine interijt. Similis est ergo p̄familias. Morālī. Ista quatuor debemus nos habere. Primo mentē sanctam, & cor mundū a malis cogitationibus. Ibi enim est initium bone uite, expellendo malas cogitationes a corde, ut prunas a manu subito, aks cōburetes manus. Imaginatio enim hominis tā dormiendo q̄ uigilando aperta est diabolo, in qua potest ponere prunas malarū cogitationū siue tēstationū, sed nisi uelitis eas retinere delectabiliter cogitando, non cōburent uos, si statim expellitis dicendo, Iesus Iesus &c. Iō dixit scriptura, Omni custodia serua cor tuū, quia ex ipso uita p̄cedit, puer. iij. Sin bñ custodiat, alias mors. Secūdo sp̄taneā. f. ad faciēdi p̄niam, quia noui, sed gratis p̄niam debemus facere, qā p̄niam coactam faciūt illi de inferno, sed nihil ualet eis. Ideo. j. Pe. Non coacte sed spontaneē secundum deū supple p̄niam faciamus. Tertio honore deo, nō sustinēdo ludū taxillorū, in quo uituperatur deus, & damnantur tot aīe. Vñ de hoc scriptura, In oībus honorificet deus. j. Pe. iij. Quarto p̄rie liberationē iuuādo cōmunitatē, ut liberes ab omnibus oneribus. Aliqui tñ reddūt terrā in captiuitatē & destructionē, ut utatur, in quo cognoscit qđ sit cēsualē uel uirga? Ad cēsualē requirunt due conditiones. P̄ria qđ sit ēptio & nō mutuum. Secūda qđ pretiū sit iustū. Si uero est mutuum, tunc est uisura damnata.

De scō Mathia apostolo. Sermo.

Mathia pater quoniam sic fuit placitum ante te. Mat. xj. textualiter, & in euan. hōdie officiat. Sicut totū officium ecclie, & tota solēntas est illius gl̄iosi apostoli bñ Mathie, ita ēt & sermo, maxime quia de sua scētissima uita poterimus recipere bonas informationes & instructiones.

Salutetur ygo Maria &c. Verbū p̄positum secundū intellectū quē nolo praeferre indiget declaratione theologicali, & sic declarādo intrabo materiā quam nolo predicare. Scđm sanctā uerā theologiā oīa illa opa que sunt in hoc mundo, siue sint naturalia, siue uolūtaria, siue meritoria, hñt unā causā principalē. f. bñplacitum diuine uolūtatis, licet p̄ philosophiā alsignent aliē cause oēs, tñ aliē cause sunt instāles & intermedie, & quasi dispositiue. Principalis causa oīm est uoluntas dei. Si dicatur, Quare hoc fuit factum, que fuit causa istius? R̄ndetur, Voluntas dei, quia deus uoluit. Et hoc facilius pōt uideri. p̄ similitudinē in horologio, in quo omniū motionū causā tantem reducit in magistrū seu gubernatorem horologii. Sicut pōt deduci in naturalibus, & artificialibus, & moralib⁹, & meritorijs. Si enī queratur q̄re mō sit uer⁹, diceret philosophus, Quia terra emittit uapores, qui nō possunt ascendere, quia talis planeta regnat &c. Si ultra querat, Quat̄ habet planetā talē uirtutē? R̄ndet, Quia de⁹ a principio sibi dedit. & q̄rat, Quare? quia placuit sibi. si ultra, & quare sibi placuit? stulta est q̄stio, hic iubet Plato quiescere. Idē qñ queritur, Quare sunt fames alieubi? R̄nderet philosophus, Quia non seminauerunt, nec collegerūt. Si ultra queratur, Quare nō? quia terra erat arida. Diceret ipse, & etiā sicca, quia nō pluerat. Quare non pluerat? Quia uapores uō eleuabantur in altum, nec condensabantur &c. Hoc responderet philosophus. Quare nō? Quia de⁹ dedit talem uirtutē. Quare dedit? Quia sibi placuit. Sola ista ratio satiat, alie autē rationes non satiant. Idem de mortalitatibus, infirmitatibus, non est attribuendum causis secundis, & instrumentalibus, sed diuine uoluntati. Item idem patet in causis artificialibus, notarius enim uolens bene scribere chartam, multis indiget, & multa concurrunt ad illam scripturam charte, scilicet calamus, scindipendium, regula, & in caustum, tamen bonitas literē non auri-

buitur calamo, nec alijs, sed notario, qui est cā principalis. Idē de cista q̄ est optime fabricata, nō attribuit alicui mar- tello, sed carpentario. Idē de citho argē- ti &c. Idē de illis operibus que sunt in hoc mūdo, sola diuina uoluntas est cau- sa omniū q̄ sunt de pto pto, qd nō est opus suū. Idē in operib⁹ uoluntarijs. Si dicat & querat, Quare Dauid, & ita intel- ligat de quolibet alio, fuit ita sanctus? Si dicat, Quia tenuit hic bonā uitā, & uita- uit pta, quia nolebat facere, cōtra diui- nā uoluntatē & ordinationē, nondū fa- tiat responso. Sed si dicat, Quia ita pla- cuit deo, ista respoſio ſatīat. Et si querat, Quare placuit deo? qd est ista, quia ul- tra summum gradū nō est aliud. Iō Da- uid in pō de se dixit, Eduxit me in latitu- dinē, sanctitatis & bone uite, saluū me fecit. Rō, quia uoluit me. Et etiā habef. ij. Reg. xxij. Quia placuit ei, qd idē est. Ex ista ratiōe sancti patres totū attribue- bāt deo, & i hoc pōt hō errare, & sit deo magnus honor. De hoc exēplū in Iob di- tiſſimo, qui una die perdidit quingenta paria bouū, & totidem paria aſinū, quia Sabei ſecū duxerūt, & uoluerūt interficere cōſto des, quia defen debant, & eadem die duxerūt ſecū, & etiā tria milia came- lorū. Itē habebat ſeptē filios milites, & tres filias, & eadē die dū comederent in eadē domo facientes cōuiuiū, uenit hō- tus, & diruit domū, & oppreſſit oēs. Qū- autē uenerunt noua ad Iob, creditis q̄ ipse dixiſſet, hoc fecerunt inimici, ignis, uel uetus, nō curauit de ſecūdis cauſis, q̄ ſolū iunt instrumenta, ſed totū attri- buit deo dī. Dñs dedit, dñs abſtulit, ſicut dñs placuit ita factū eſt. Iob. j. Itē Iacob q̄ Eſau frater ſuus q̄ſiuit ab eo, Quid ſi- bi uolūt iſti? & ſi ad te pertinet? Rōdit, Paruuli ſunt quos donauit mihi de⁹ ſer- uo tuo. Gen. xxxij. Ecce ergo quō patet doctrina q̄ oīa q̄ ſunt in mūdo, ſiue o- peribus naturalibus, ſiue artificialibus, ſiue uoluntarijs, deus eſt cā principalis omniū, dēptis culpis ptoſū, de quibus actus eſt a deo, culpa uero a peccatore.

Ideo dī. magiſter ſuāſū in primo, & alle- gat Aug. dī. Sufficit xpiano ſcire & cōſi- teri oīm rerū & operationū que ſūt in hoc mūdo cām eē diuinā uoluntatē. Iō- ga b. Mathias fuit ita ſctus, ſi querat que fuit cā eius ſctitatis? Rōdetur q̄ oſones, & ieiunia, uel pnia, non q̄ iſte cauſe ſo- lum, q̄ ſunt iſtales & diſpoſitiue, ſed cā principalis fuit bñplacitū diuine uo- luntatis. Ideo xps dixit pti. Ita pti. eſt ita ſanctus bñs Mathias. Et inde ſic fuit pla- citū ante te. Patet the. Et notauī quatu- or gradus ſanctitatis Mathie.

Primus ſanctitas laicalis.

Secundus ſanctitas clericalis.

Tertius ſanctitas pontificalis.

Quartus ſanctitas martyrialis.

Si querat, Quare habuit tot gradus ſan- ctitatis? Rōdet the. Ita pti, qm ſic fuit pla- citum ante te. Dico primo q̄ in Mathia fuit ſctitas laicalis, q̄ in hoc cōſiſtit, ut ſer- uent ſtrictē dei pcepta, & q̄ hōes ponāt in corde ſuo nihil facere quod ſit cōtrā deū, etiā p toto mūdo acquirēdo. Quid enim pdeſt hō ſi mūdū uniuerſum lu- cret, aie uero ſue detrimentū pariat? Matt. xvj. Modicū lucratur qui aīam per- dit. Qū hō magis uult uiuere ſecundum diuinā ordinationē, q̄ ſecundū ppriam inclinationē, qm ſi dicit caro ad deū, Vos dñe ordinaſtis oppoſitū cōtra malā in- clinationē, iō uolo humiliari ad ſeruicē dū uſis mādatis, & ſic diſcurrendo pec- cata, ut erit expediēs, iſta eſt iſctitas laica- lis. De hoc aut. Sanctificamini, & eſtote iſti, quia ego ſctus ſum dñs deus ueſter. Et ſi querat, Dñe quō ſanctificabimur? Rō- det, Custodite pcepta mea, & facite ea. Ego dñs qui ſanctifico uos. Leui. xx. Iſto modo b. Mathias habuit ſanctitatē laica- lem. Cum enim fuiſſet laicus, potius q̄ ſer- uabatur ſe ſecundū dei mandata q̄ ſer- uat ſanctitatis Beſlehe de tribu Iuda. Iſte fuit quō fuerunt. xij. tribus, & principalis fuit tribus Iuda, de qua fuit xps, etiā bea- tus Mathias. Patet quō erat nobili gene- re, & parentes eius erant diuites in diu- tijs & moribus, & habuerūt magnā dili-

genti

gentiā ad nutriēdū puerū. b. Mathiā, q̄ pueri in pueritia lucrant uel perdunt ex negligētia parētū, q̄ dimittūt eos ad li- bītū eorū &c. Dicit hīſtoria, q̄ parentes ipſum ab annis puerilibus diuine legis inſtructionib⁹ māciparūt. Ad practicā. Dicat quō pater eius uocabat eū corā ſe dī. ei, Fili, ſcias q̄ deus dedit nobis pre- cepta & ordinationes, ſecundū quas de- bemus uiuere, & nō ſecundū noſtrā uo- luntatē ſeu inclinationē, iō caue ne dic- cas mōdaciū. Itē ne iures niſi p neceſſi- tate. ſ. cōaſt⁹ iudicio & utilitate, & tunc cū ueritate. Aliter em iurare ſemper eſt pti. Itē q̄ nō diffamaret aliquē, uel diceret malū de proximo, ne cōtenderet, ne iniuriā alicui faceret. Itē ne furtū faceret, ne inuētū aliquid retineret, ne uellet nīdīſtā de iniuria, ut oraret, & ad templū iret, & cū ſilentio officiū audī- ret. Ecce quō diuine legis inſtructioni- bus cū māciparūt. Et ſicut augmētāba- erat, etiā augmētābat ſanctitatem. Nō le- git ipſi feciſſe carnalitatem, imo dicit hīſt. q̄ erat corpe mundīſſimus. Mundi ſunt uir & uxor eius ſeruātes ſibi mutuā fide- litatē & modū &c. Mundiores ſunt con- tinentes. Sed mūdīſſimi ſunt ſgines. Ec- ce ſctitas laicalis. Ita pater, qm &c. Mora- liter habetis hic inſtructionē nutriendi filios. Magna dānatio eſt parentū q̄ non curant de ſpūali inſtructione puerorū. Vultis cognoscere qd pti eſt. Sicut ſi pater nollet providere de filijs paruulis de cibo, potu, ueſtitu, & mōrerentur fa- me, nunquid eſſet magna crudelitas, & magnū peccatū? Maius pti eſt, qm nō curat inſtruere de hijs q̄ pertinet ad ani- mā, q̄ plus ualeat q̄ corpus. Quid eſt cor- pus niſi ſacc⁹ ſtercorū, & cibus uermiū q̄ morit⁹ & corrūpitur, & nō aīa? Iō Iō. vj. Spūs eſt qui uiuificat, caro nō pdeſt quicq̄. Si ergo tā magnū pti eſt paren- tum nō curare de corpore filiorū, quan- to magis de aīa eorū, & maxime qm ſunt paruuli, tūc em ſecti poſſunt ut arbores tennes, magni autē minime, ſed in fur- ca inferni caſtigabuntur, ideo parentib⁹ dicit ſcriptura, Patres nolite ad iracun-

diam, ſupple dei, puocare filios ueſtros, ſed educate illos in diſciplinā & corre- ctione dñi. Ephe. ul. Dico ſecundo q̄ in eo fuit ſanctitas clericalis, que in hoc cō- ſiſtit, ut dicit Zacharias pater Iōānes Ba- ptiſte, qui fuit ſacerdos, De manib⁹ ini- micorū noſtrorū liberati ſeruām⁹ illi. In ſanctitate & iuſtitia corā ipſo omni- bus diebus noſtris. Luce. j. Tres ſunt ini- mici oīm xpianorū principales, ſed pre- cipue clericorū. ſ. diabolus, caro, & mun- dus. Diabolus manu ſua capit. Man⁹ dia- boli eſt ludus taxillorū, cū iſta manu dia- bolus aufert ludentes. Secūdo cōſentē- tes. Tertio aſpicientes. Quarto mutuan- tes taxillos. Quinto pecunias. Sexto do- mū & tabulariū. Septimo rectores ciui- tatis permittētes ludū. Oēs iſti capiunt manu diaboli in ludo. Ideo fugere debe- tis, ut poſſitis dicere cū Thobia, Mūdā ſeruāui animā meā ab oī cōcupiſcentia, nunq̄ cū ludētibus mīſui me, neq̄ cum hijs qui in leuitate ambulant participem me prebui. Tho. iij. Maledict⁹ eſt qui lu- dit cū clericis, cū ſit eis phibitū. di. xxxv. c. Epſ. Vbi dicit, Epſ, ſacerdos, diacon⁹, aut ſubdiaconus, ebrietati aut alea deſer- uiens, aut deſiſtat, aut certe dāneſ. Secū- dus inimicus eſt caro, cuius man⁹ eſt cū qua capit multas aīas. Iō eſt illos qui uo- lunt habere delectationes p illas partes pter uirū & uxorē, quia nō uult de⁹ q̄ il- lud opus turpe fiat niſi inter uirū & uxo- rem matrimonialiter cōiunctos, & ſer- uantes modū &c. Si aut dicat, Vxor mea eſt ſenex, uel infirma, uel dimiſit me. Di- co q̄ uiuatis conſequēter caſte. Iſtud eſt onus matrimoni. Clerici uero tenent uiuere caſte ex uoto ordinibus annexo. Tertius inimicus eſt mundus, cuius ma- nus ad capiendū eſt uſura in laicis, & ſi- montia in clericis. Iſta manu capit prim⁹ oēs ad uſurā mutuātes. Secūdo notariū, quia periuſus eſt, & infamis, qm enim ſit notarius, iurat nō recipere cōtractus il- licitos. Tertio teſtes dātes fauorē uſura- rio. Quarto uxorē uſurarij, ſi de illo lu- cro facit uanitates. Quinto filios reci- piētes hereditatē, & filios recipiētes de-

usura dotē, quia deberēt dicere patri q̄ daret eis simplicē dotē uel hereditatē. Sexto generōs, quia recipiunt dotē. Septimo illos iurarij succedētes, qui deberent totū restituere, & non faciūt ab ista usura &c. Simoniā maxime cauere debent clerici. Dicunt aliqui q̄ clerici, religiosi, & uidue possunt recipere usuram, hoc est falsum & error. Si papa mutaret ad usurā, dānaret. In hoc ergo cōsistit sanctitas clericalis, ut sint liberati de manu inimicorū. scilicet diaboli, carnis, & mundi. Istā sanctitatem habuit bñs Mathias. Postq̄ em̄ habuit sanctitatē laicā, audiuit xpm predicantē, & miracula facientem, ostēdens q̄ ipse erat Messias in lege p̄missus. O dixit b. Mathias, mutare statū oportet, & ascendere alt⁹, unde statim intrauit societate xpi, & xps fecit eū unū de lxxij. discipulis. Rō, quia post diuini mūdus diuisus fuit in lxxij. partes & linguas. Gen. j. Et quia xps uenit ad cōuertendū mundū totū, elegit lxxij. discipulos, qui fuerūt sacerdotes. De quibus Lu. x. Designauit dñs Iesus & alios lxxij. & misit illos binos ante faciem suam in oēm ciuitatē & locum quo erat ipse uerturus. Et cōparando yba ad b. Mathiam, qm̄ xps misit ipsum ad predicandū penitentia. Ecce materia de qua predicabat. Rñdebat, Dñe non credent mihi. Et xps ait, Iō do tibi potestate faciēdi miracula curare infirmos. Dicat p̄actice. Ecce quō habuit sanctitatē clericalem, liberat⁹ de manu inimicorū, diaboli, carnis, & mundi. Ita pater, qm̄ &c. Ideo assimilēmur ei in aliquo nos ecclesiastici, uincēdo diabolum, subiugando carnē, & despiciendo mundū & mūdāna. Dico tertio q̄ in eo fuit sanctitas pontificalis, que in hoc cōsistit. scilicet esse ap̄m xpi, quia sicut discipuli xpi fuerunt sacerdotes, ita omnes ap̄i fuerunt ep̄i. Sanctitas ep̄alis in hoc consistit, ut dicat apostolus ad Titū. j. Oportet ep̄m sine crimine esse, sicut dei dispensatorem, nō superbū, non iracundū, nō inuolentū, non percussorem, nō turpis lucri cupidū, sed hospitālē, benignū, sobriū, iustū, sanctū, continentē &c. Sed

quis est hic, & laudabimus eū? Istā sanctitatem habuit b. Mathias. Ex quo diuinitatē in sanctitate clericali, post Christi ascensionē & ipsū sancti missionē, prim⁹ papa post xpm. b. beatus Petrus uocauit cōcilij grāde. Erat autē turba hoīm fere. cxx. Act. j. dicēs quō numerus ap̄orum erat duodenarius, sed diminutus erat p mortē Iude di. Oportet impleri scripturam, quā p̄dixit sp̄s sanct⁹ per os David de Iuda, qui erat dux eorū qui cōprehēderunt Iesum, q̄ cōnumeratus erat in nobis, & sortitus est sortē ministerij huius &c. Act. j. Dicatur quō in concilio aliqui tenebāt q̄ loco Iude eligeretur Ioseph, qui cognominatus est iustus ex sua sanctitate, qui erat cōsanguineus german⁹ xpi, & nepos yginis Marie, que erat p̄ns in concilio, & fili⁹ Marie Cleopie, que habuit quatuor filios. scilicet Iacobū minore, Simeon, & Iudam, qui fuerunt xpi ap̄i, & Ioseph iustum. Alij autem dicebant q̄ Mathias sua sanctitate & magna scia. Iō statuerunt eos in medio. Et orando flexis genibus ap̄i dixerūt hanc orationē, Tu dñe qui nosti corda omnīū, ostende quem elegeris ex his duobus unum accipere locum ministerij huius & apostolatus, de quo preuaticatus est Iudas, ut abiret in locū suū. Et dederunt sortes eis, & cecidit fors super Mathiam. Act. j. Beatus Dionysius declarās que fuit ista fors, dicit q̄ fuit radius ignis, qui de celo descendens posuit se super caput Mathie. Ecce quō fuit elect⁹. Morā habem⁹ hic exēplum in electionibus faciendis. Xps em̄ non elegit cōsanguineū germanū suū, licet esset sanct⁹, & haberet tres fratres apostolos, & uirgo Maria esset auicula, tamen radius descendit super Mathiam. Cogitate qualem uerecundiā debuit habere Ioseph, sed nō curauit, imo regratias est xpo. Exemplū habetis, ne in electione iuratorū, seu cōsulum, uel aliorum, qui habēt regere ciuitatē uel communitatē, respiciatis parētes uel amicos, seu propriā utilitatē, sed bonū cōe. Dicatur contra illos qui faciunt & procurant regimen pro amicis ut se manuteneant in

in regimine &c. Xps noluit eligere cōsanguineū germanū suū. Ex ista affectione amicorū perdunt ciuitates, quia assumunt insufficientes. O qd̄ peccatū est. Cōtra hoc dicit ap̄s. Oēs q̄ sua sunt querūt, nō que Iesu xpi. ad Phil. j. Dico quarto q̄ in eo fuit sanctitas martyrialis, de qua dicit ecclia. Ii sunt sc̄i, qui pro dei amore minas hoīm contempserunt. Sancti martyres in regno celorum exultāt cū angelis. Sanctitas ergo martyrialis in hoc cōsistit p̄ manutentione uirtutum, sanctitatis, & honoris dei effundere sanguinē suū. Istā habuit beatus Mathias. Dicat quō post xpi ascensionē sancti ap̄i diuiserūt sibi mundū ad predicandum. Beatus Petrus inuit ad Antiochiā, Andreas Achaia, Iohānes Asia, Iacobus Hispaniā, Bartholomeus & Thomas India. Et beatus Mathias predicauit in Iudea. Rō, quia erat nobilis gñe, & Iudei habebant ipm̄ reuerētia. Et q̄ erat de magna scia, dabāt ei fidē, itm̄ q̄ multi Iudei ex sua predicatione cōuertebantur ad xpm. Propter qd̄ summus pontifex uoluit eū occidere, & ne diceret q̄ ex inuidia eū occidisset, noluit ipm̄ statim occidere, sed disputare cū eo de mysterio trinitatis dicēs, Tu Mathias predicas tres deos cōtra uerbū Deut. vi. Audi Israel, deus tuus unus est &c. Rñdit Mathias q̄ ipse solū p̄dicabat unū deū, sed ille unus deus est tres persone, pater, filius, sp̄s sanctus. Non em̄ in deo accipiunt persone sicut in nobis. Nec intelligat q̄ tres persone diuine sint ut tres reges, sed sicut in sole est pater, filius, sp̄s sanctus. Nūquid deus est maioris uirtutis quā Iō? Ideo David, in sole posuit tabernaculū suū. scilicet in dñe. Secūdo de xpo, q̄ est deus & hō. Contra quia dicit scriptura, Audi pp̄e meus, & cōtestabor te Israel si me audieris, nō erit in te de⁹ recēs, neq; adorabis deū alienū. Rñdit q̄ xps est uerus deus eternus, sed hō recēs, ut filius regis incipit esse nou⁹ miles, licet sit xxx. annorū qm̄ sit miles, sed nō incipit esse nou⁹ filius regis &c. Tertio de xpi passione. Si erat deus, qd̄ er-

go oportebat ipm̄ mori? quia frustra sit per plura quod pōt fieri per pauciora. Rñsio q̄ ille modus fuit conuenientior pro nostra salute. Nam si uilla obligatur regi sub pena mortis soluere mille milia florenorū, & nō pōt soluere centum, si aliquis soluit p̄ eis, ipsi euadent mortem &c. Sic totū genus humanū erat sententiatum ad mortē, uel q̄ solueret deo &c. Et nullus hominū sufficiens erat ad soluendū, nec xps nisi fuisset de⁹. Quarto disputabant de sacramēto altaris, ubi adorabāt de⁹, ut antiquitus in arca Moy si. Quinto de circūcisione, & prim⁹ fuit Abraham, & ultimus debuit esse xps. Gen. xvi. Dicit historia q̄ facta est lōga disputatio inter summū pontificē & ipm̄. Ipse uero per legem & pphetias ostēdebat manifeste de quo erant, propter quod pontifex tanquam in blasphemum protulit in eum sententiā. Dicatur eius martyrium.

De sancto Thoma de Aquino. Ser.

Antecedebat me ista sapientia. Verbum istud habet originaliter in libro Sap. vij. & recitatu est statim in ep̄a presentis sollemnitatis. Iam scitis q̄ hodie in nostra sancta religione ordinis fratrum predicatorum per totū mundū sit festū illius sanctissimi cōfessoris, & gloriosissimi doctoris bñi Thome de Aquino. Ita etiā de eo est sermo noster, & de eius uita, sanctitate &c. & poterim⁹ recipere exempla & doctrinā ad gubernandum uitam nostrā. Saluetur uirgo Maria &c. Verbum propositum in persona beati Thome uult dicere, Antecedebat me &c. Modo istud uerbum indiget declaratione, & sic declarando intrabo materiam quam uolo predicare. Pro cuius declaratione recipio tanquam pro regula generali in sancta theologia, quam regulam deus seruauit & p̄actauit. Ab initio huius mundi usque modo quando uult mittere aliquem sanctum pro generali mundi illuminatione seu reformatione, consue-

deus, uel per uerbum prophetiū, uel per signū uniuersaliter cognitū. Hec potest statim declarari in quolibet statu mundi, si uel lege nature, scripte, & gē. Primo patet predicta regula in statu siue lege nature. Dicit autem lex nature, quia tunc gētes gubernabant se solo intellectu naturali. Non enim habebat legē scriptā, nec libros, nec magistros, seu doctores, & durauit illud tps ab Adā usque ad Moysen, & trāactis mille & quingēis annis, cū multiplicarent pccā in terra, deus uoluit mittere unū hominem ad illuminandū & reformandū mundū. scilicet Noe, qui centū annis predicauit pñiam, tādū durauit etiā fabricatio arce, p̄dicabat ut cōuerterētur, quia diluuiū instabat. Et tāta erat malitia pccōre in mūdo, q̄ intra centum annos nō cōuertit nisi septem personas. scilicet uxore suā, & tres filios, & uxores filiorū. Tū autēq̄ deus ipm mitteret, ostēderat ipm uerbo prophetico dicente patre ipsius, Noe, in nois impositione dicēs. Iste uocabit Noe. Iste cōsolabitur nos ab operibus & laboribus manū n̄rā in terra, cui maledixit dñs. Gen. v. Et Iudei qui solum uadunt ad literā, exponūt istā cōsolationem fuisse, quia primo nō inuenit q̄ terra coleretur aialibus orādo, q̄ ante manibus proprijs colebāt terrā. Et iste est intellectus l̄salis. Sed altius speculādo intellectus ip̄ualis est, q̄ Noe cōsolaret eos. scilicet dupliciter. Primo predicando spatiū pñte centū annis ex parte dei. Secundo promittēdo ueniā de pcc̄is certitudinaliter si uellēt cōuerti. Istā practicā seruauit deus. Secundo hec regula patet in lege scripta, que incepit tpe Moysi, quādo deus in scriptis dedit legem, secūdu quā hoīes uiuērēt, quia lex nature non sufficiebat, ideo descēdit deus in montē Synai, & dedit in scriptis quicquid factū essent. Tunc em̄ misit Moysen, quem ostēdit nō uerbo prophetico, sed signo diuino. Dicit Magister historiā, & etiā Ioseph⁹, q̄ cū Moyses esset puer pulcherimus, & fuisset per filiā Pharaonis in filiū adoptat⁹, cū proiecisset coronā de capite Pharaōis regis, dixerūt sapiētes Pha-

raonis, Dñe moriatur iste puer, qm̄ hoc signū q̄ iste puer debet nos destruere, & regnū uestm̄. Alij autē uolētes ipm amore defendere, dixerūt factū fuisse ex igno- rātia & pueritia. Et ad hoc probandū & experiēdū posuerūt in manu sua unā prunā de igne. scilicet carbonē ignitū, quā im- mediate misit in os. Iō fuit innocēs iudi- catus, & sic euasit mortē. Iō quādo deus uoluit ipm mittere, excubabat se dicens, Dñe nō sum eloquēs, ab heri & nudius tertius impeditioris & tardioris lingue sum. Exo. iij. Dicit hic glossa quod ex il- lo carbone ignito uel pruna quē opposuit ori, nō fuit eloquēs. Sed ista dispositi- q̄ corone fuit signum diuinū. scilicet ipse Moyses esset destructor Pharaonis, & re- gni sui, & reformator populi Israel. Pruna ignis significabat legē dei, quā deus in forma ignis sibi tradidit, & Moyses ore suo populo exposuit, & publicauit. Ecce quō deus primo dedit signū anteq̄ fieret factū. Tertio patet practica dñe regule in lege gē, in qua deus ordinauit mittere Ioānē Baptista, ut oēs credērēt per illū. Io. j. Et ipm premōstrauit uerbo prophetico p angelū dicētē. Hic erit magnus corā dño, uinū & sicerā non bibet, sed spū sctō replebit adhuc in utero m̄ris sue, & multos filios Israel cōuertet ad dñm deū ipsos. Luc. j. Itē signo diui- no, qm̄ ygo Maria post cōceptionem filij dei uenit ad Elizabeth, Ioānes exultauit in utero m̄ris, de quo dicit sc̄tus Thom. in. iij. sen. dist. iij. v. q. j. & ar. j. q. j. & ij. q. usus liberi arbitrij fuit acceleratus in Ioā- ne salutādo xpm, & exultādo i utero ma- tris. Ideo dicit Elizabeth, Ex quo facta est uox salutationis tue in auribus meis, exul- tauit infans gaudium in utero meo. Mō ad ppositū uēdēdum, est sciendū q̄ deus ad illuminandū & reformandū mundum misit bñm Thomā, qui ex sua uita sc̄ta, & sciētia clara totū mūdum illuminauit. Et nunquid iā ante eum misit deus doctores sc̄tos. scilicet Remigiu, Hilariū, Hierony- mum, Chrysostomū &c. Quare ergo iste fuit missus singulariter ad illuminandū &c. Pro r̄sione nota q̄ doctores Theo-

logi

logi sunt in triplici gradu. Aliqui doctores fuerunt qui habuerūt de se magnam & altam auctoritatem, sed nō habuerunt claritatem, ut sc̄ti apostoli, & euāgeliste, & doctores, qui sunt antiqui, quia ex sc̄titate uite habuerūt magnā auctoritatē, sicut litera regis uel pape ex sigillo au- thorizatur, sed non habuerūt claritatē, imo ad intelligendū eos sunt necessa- rie glossa & postille, tantū q̄ de libris eorum heretici recipiunt auctoritates & argumenta ad defendendū hereses suas, sicut nos ad defendendū fidē catholicā. Secundo, gradus doctorū fuit aliquorū doctorū, qui postq̄ habuerūt magnā clari- tatē, quia clare in libris suis posuerunt scientiam per distinctiones, argumen- ta, & rōnes, sed nō habuerūt auctoritatē. Tercio, gradus doctorū fuit aliquorū doctorū, qui postq̄ habuerūt auctoritatē & claritatem. In hoc tertio gradu est sol⁹ bñs Thomas, qui habet predicta duo. scilicet auctoritatem & claritatem. Auctoritatem enim habet ex sua sc̄tissima uita miracu- lis approbata, & ex canonizatione, quia ecclesia uniuersalis uidens tot miracula eius, & libros suos catholicos, canoniza- uit eū. Secundo habet claritatē, quia sim- plex grammaticus & philosophus per se potest suā doctrinā studere & intelligere. Clarus em̄ fuit, quia multas qōnes in quibus Angu. & Hiero. uidentur dicor- das concordauit. Pater ergo q̄ bñs Tho- mas fuit specialiter a deo missus pro mū- di uniuersali illuminatione ex sua clara scientia. Nō est inuentus similis illi. scilicet tantā auctoritatem & claritatē. Ita quod anteq̄ ipm deus mitteret, uoluit seruare regulā predictā ipm demonstrādo uer- bo prophetico, ut Ioānē Baptista. Et si- gnū diuino ut Moysen. Pro primo dicat quō ille sc̄tus heremita & ualde famosus uenit ad marem beati Thome comi- tiam, que se grauīdam ignorabat esse, dicit⁹ p̄bū prophetiū, Gaude dñs Theo-

dora, quia concipies & paries filium, & Thomas uocabit⁹. scilicet abyssus ex profundi- tate sciētie nomen eius. Hic erit magn⁹ in toto orbe, in uita, & sc̄ia, eritq̄ frater ordinis predicatorū. Recte sicut Gabriel salutauit matrē dei, & sicut uirgo Maria post saluationem flexis genibus dixit, Ecce ancilla domini &c. Ita mater bñi Tho- me dixit, Faciat de me & de meis dñs qd placitum est in sua uoluntate. Itē ostēdit eū per signum diuinale ut Moysen. Nā qm̄ fuit natus, & unius esset anni etatis sue, & nutrix secūdum morē uellet ipm abluere, & denudasset eum in manu sua, inuenit charitā angelicā salutationē solū continentē, & nūq̄ fuit sc̄tū unde illā charitā habuit, intellexit eius mater, que multū erat spiritalis, q̄ sibi fuit missa a uirgine Maria. Magnū signū fuit scientie sue, & saluationis, cuius fundamentū est filij dei incarnatio. Patet regula. Ideo de sciētia sua loquens thema dicit, Ante cedebat me. scilicet per uerbū prophetales, & si gnū diuinale. Ista sapientia. scilicet quam ha- buit pro mundi illuminatione & refor- matione, nunc pateat thema. Quatuor sunt signa seu effectus proprii uere sapiē- tie, que omnia fuerūt in beato Thoma.

Primum est de fine ordinare.

Secundum est offensum & scandalum cauere.

Tertium est perfecte docere.

Quartum est perseuerāter omnia cō- plere.

Oīa ista signa siue effectus fuerūt perfe- cte in bño Thoma, propter quod potest di- cere, Antecedebat me ista &c. Dico pri- mo q̄ primū signū sapientie est de fine ordinare. scilicet uita suā & ea que habet face- re ad finē debitū. Si enim uis cognoscere an religiosus, cleric⁹, uel laic⁹, sit sapiēs, attende utrū ordinat uita suā ad finē, & ea que habet facere. scilicet utrum seruat reli- gionē, si sic, sapiens est, alias stultus est. Nam fecit deus rationalem creaturā, ut summum bonum intelligeret, intelligē- do amaret, amando posideret, & poside- do frueretur, ut dicit Magister in. ij. sen. dist. ij. Non ergo est finis hominis in

hoc mundo cōgregare magnas diuitias, & honores, dignitates, aut delicias, sed ut hic mereatur ut paradīsum possideat, quia nō habemus hic manentē ciuitatē, sed futurā inquirimus. ad Heb. vlti. Qui ergo taliter ordinat uitā suā, ut ad illum finē attingat, sapiens dicitur. Sicut enim bonus patronus, qui cōtra undas maris, fortunam, ventū, & pericula nauem gubernat, & ad bonum portum perducit, sapiens est, quō quī fuit quinq; annorū, mater recordans de uerbis scti heremite ipm tradidit literis imbuendū, & intra quinq; annos tantū profecit, q̄ fuit magnus grammaticus, logicus, & philosophus, ita q̄ in duodecimo anno etatis sue nō habebat parē in studio, & iam tūc fecit fallacias, que dicuntur sancti Thome. Ecce qualiter sciuit ordinare uitā suā ad finem studijs, qui est sciētia habere. Ex isto fine patres mittūt filios ad studium, non autē ad faciendum ribalarias, ad discendum artē dimicatoriam, & similia. Iuuenis enim qui uult habere sciētia, debet esse attentus circa studium, & deuotus erga deum. Talis fuit beatus Thomas. Legit q̄ quādo debebat se ponere ad studendū, primo orabat dicens, Declinate a me maligni, & scrutabor mandata dei mei. Verius, Emitte spm tuum, & creabuntur, & renouabis faciē terre. Oratio, Deus q̄ corda fidelīū sancti spūs illustratione docuisti, da nobis in eodem spū rectā sapientia &c. Vnde cum semel disputaret multū acute & curaliter, & quidam deuotus religiosus ipsum audiret contemplando ipm, & admirans de tanta sapiētia in puero tā paruo, subito uidit radios splendoris ab eius facie procedere, & totum mundum illuminare, ostēdēti in hoc deo qd

intēdebat de eo facere. Quando autem uoluit studere theologiā, quēsiuit ubi melius legebatur, & inuenit q̄ in cōuentu predicatorum. Iō cogitauit intrare ordinem predicatorum, & secrete uenit ad Priorem cōuentus Neapolitani, aperiens ei suum desiderium, asserens qd de sciētia quam deus sibi declarat uolebat deo seruire & proximo, quia ista sancta religio ad hoc est instituta. Alique religiosi sunt solū uite cōtemplatiue, alique solū actiue, sed ista utrūque comprehendit & enim cōtemplatiua in studendo & orando, & actiua predicando. In predicatione enim cōplentur opera misericordie, q̄ ibi captiui demonū cōtritione redimuntur, elurientes uerbo diuino pascuntur infirmi ex pētis uisitanti, nudi uisitanti induuntur, & sic de alijs. Prior uero let ex una parte de tanto puero, & ex alia parte timēs comitē dixit puero, Vtū haberet licentiam a parētibz. Qui respondit qd boīes mūdiales & carnales non periciunt negotia dei, sed q̄ ipse requirit eum q̄ ipm recipiat ad ordinem ante per aliquem impediretur, quia facta ritualia ante debēt esse facta quam dicitur propter qd Prior ipm recepit. Ecce qd ordinauit uitā suā ad seruitium dei, nō ad temporalia. Ad honores, dignitates, prelationes &c. ut faciūt mīti. Ideo pōdicere ut Salomon, postq̄ dedit illi de sciētiā, Opraui, & dat^{us} est mihi sensus. Ad intelligendū philosophiā, & inuēni, & uenit in me spūs sapiētie. I. theologie, & p̄posui illam regnis. I. domini temporalibus, & sedibus. I. prelationibus ecclesiasticis, diuitias nihil esse diuī cōparatiōe illius. Sap. vii. Sapiētia q̄ habebat non attribuebat sibi, nec in proprio, sed spū sctō. Ipse mercedem suo secrete, & papa refert in canonicatione, q̄ plus habuit scientiam suā studendo, q̄ ab ingenio proprio. Dico secundo qd secūda sciētia seu effect^{us} sapiētis est cauere offēdas cōuentū cū quatuor fratribz ipm cōstantibus, & receperunt eum, uolentes eum expoliare habitu, sed non potuerunt, & tanquam captum duxerunt eum

ad castrum, & miserunt eum in quadam turri, promittentes sibi honores & bona temporalia si uellet habitū deponere, & ordini renunciare, sed nihil profecerunt. Et tenuerunt ipm captum in dicta turri duobus annis, non tamen fuit onerosus, imo continue studebat, ac si fuisset in studio, imo & plus, habebat enim unum magistrum. Scilicet qui docuit apostolos rudēs in die pentecostes. I. spiritum sctū, q̄ secrete docebat eū, & in dicta camera seruabat suū ordinem &c. Videntes fratres qd ipm non poterant sic a bono incepto retrahere, cogitauerunt per mulierem ipm inclinare, cum tunc fuisset iuuenis. xv. uel. xvj. annorum, & dixerunt, Iste nō est sanctior Adam, nec fortior Samphone, Dauid, uel Salomone, qui introduxerunt domicellam pulchram, promittentes ei si posset ipm Thomam inclinare, qd sibi donaria daret satis magna, que reputauit sibi ad magnum honorem, propterea ipsa ornauit le ad ostendendū uanitates. Que intrans cameram, ipm dulciter salutauit, qui tanquam ignorās, nō statim cognouit malitiā dicte domicelle. Que posuit se cum eo in uerbis. Deinde recepit manus dicens, O quō estis frigidus, ponatis manus in sinu meo. Not. bene legendam. Dicitur quomodo angeli dixerunt, Ex parte dei te cingimus cingulo castitatis, quod nullatenus decetero dissoluetur, & ex hoc intantum fuit castus, qd decetero nō habuit motus in illis partibus. Sed licet esset certus de sua castitate & uirginitate, adhuc tamen noluit loqui secrete cum mulieribus. O quod exemplum dat nobis, qui sumus in certi de fortitudine, ut caueam^{us} a familiaritatibus mulierū, quia serpit &c. item mulieres caueāt a familiaritatibz hoīm &c. Dicitur quō tūc fuit ordini restitutus, & a fratribz cū magno gaudio susceptus, ut xps qd redijt de exilio Egypti. Si ergo sapiētia est uitare pētā, & b. Thoma uitauit pētā, uere fuit sapiēs. Et pōt dici de eo, Cor sapiēs & intelligibile absit nebit se a peccatis, & in operibus iustitie successus. I. profectus, uel augmentum

tū habebit. Eccl. iij. Dico tertio q̄ tertiu signū sapiētie est docere perfecte. s. uerbo & exemplo. s. per doctrinam celestialem, uerbo; & exēplo. s. per uitā spiritualem, hoc est docere perfecte. Ratio, quia pictor solo uerbo nūquā faceret bonum discipulū. Ita predicator est pictor, depingens nobis imaginē patriarcharum, qñ p̄ dicat de misericordia. Et prophetarū, qñ predicat de deuotione. Et apostolorum, qñ de charitate, & sic de alijs. De patientia, qñ de martyribus &c. Sed si solo uerbo dicat, nunquā faceret bonos discipulos, quia oportet ut operi etiā man⁹ apponatur, ut opere adimpleat q̄ alijs seruadū p̄dicat. Afs̄ dicitur nobis, O ribaldus iste tam bene dicit, & male facit &c. Ideo dicit scriptura, Vir sapiēs plebē suā erudit, sup. uerbo doctrinali, & fructus sensus illius. s. qñ opa cōcordant cū doctrina in uita spūali, fideles sunt. Eccl. xxxvij. Modo de nullo alio sancto legit qd̄ inuenit de sancto Tho. s. de eius uita spūali, & raptu cōtēplationis, qd̄ est maximū in theologia, q̄ ita rapiebat, & ita erat in p̄tate, sicut tua est claudere oculos uel apire, nec tūc utebat sensibus corporalibus. Dicatur hic de fistula in tibia, eo q̄ non mouebat de studio, & cū esset delicatissimus, timebat, quia medici cū cauterijs ignis dabant sibi medicinā sueturā. Dicat q̄o p̄ mediā horā añ fuit ita raptus, nō sensit cauteria &c. Itē de candelā accensā, que combustis sibi digitos, & nihil sensit, cū legeret librū Boetij difficilē & ingeniosum. Itē qñ ad p̄ces sororis sue iuit ad ei⁹ castrū, & in camera fuit raptus in cōtēplatione, q̄ soror credit ipsū fuisse mortuū, q̄ nō rñdebat sibi, & soror incepit clamare, sed focus fecit eam tacere, dicens sibi suā consuetudinē, & ipso dimisso iuerunt ad prandiu, & sic fuit raptus p̄ tres dies ut Paulus, sine cibo & potu, & tertia die dixit focus, Hoc nimis durat. Et ipse cum sorore clamando, Magister Thoma, & tangentes reduxerūt eum ad se. Quibus dixit, Parcat uobis deus, tā bonū pradiū mihi abstulistis &c. Ecce quāta erat eius spūali-

tas uite. Itē qñ orabat in ecclesia, & fratres aliquoties obseruabant eū, uidebat ipsū a terra eleuatū ex fornore spūs, q̄ ad se trahebat corpus, & de nobis miseris est oppositū, q̄ pondus corporis trahit ad se spiritū ad cogitandū de coquena seu taberna, non possumus orare q̄ deberemus &c. Itē dicit scriptura, Cor quod corrumpitur aggrauat aīam, & itē fēna inhabitatio deprimit sensum multū cogitantem. Sap. ix. Verum est in nobis sed non in beato Tho. imo corpus fēbatur animā. Itē ut posset legere, discere, disputare, & predicare, uitabat colloquētia hominū, sed deus de alio munde mittebat sibi cū quibus loqueretur, sanctos de paradiso, ut angelos, uel aīas de purgatorio, ut eas suis orationibus uiuaret, & sic cōsolabatur. Qui enim climatit p̄ deo cōsolationes mūdanas, de⁹ sibi cōsolationes celestes. Dicatur de magistro Romano, quem ipse dimisit Parisijs ut regeret scholas suas, qñ uenit Neapolim. Qui mortuus fuerat nescit te sancto Thoma. Et cū oraret, apparuit sibi aīa eius, dicens q̄ fuerat. xv. diebus in purgatorio, p̄pter negligētiā quā habebat in quadā manu missoria sibi ab ep̄o commissa. Dicatur hic contra manumissoria & heredes, qui nō solū sunt negligētes imo sunt bona defunctorū occupantes & retinētes. A quo. b. Tho. q̄ fuit multū placebat deo. Rñdit q̄ sic, q̄ cōtinuaret q̄ magna ḡfia erat sibi parata. Multas has questiones fecit sibi, & ad oēs respondit, sed modo non est curādum. Dicatur de sorore suā defuncta, & missa in purgatorio ex uanis ornamentis. & picturis sibi apparuit, petēs ab eo suffragia. Qui ab eo adiuta, iterū apparuit sibi in purgatorio ad paradisu euolare & congratulando. Qui etiā quesuit ab eo de sua uita & statu utrum placebat deo. Ita in quo dubio uiuebant sancti. Et q̄ bī q̄ multum. Item cum semel oraret fratre suo ab imperatore interfecto in defensione ecclesie, apparuit sibi aīa

lus dei cum libro. Et in una parte erant scripta nomina confessorū de litera lazurina, & alia noīa martyrum de literis aureis, ubi inuenit scriptū nomē fratris sui. Patet de eius uita spūali. Modo uidēdū de eius celesti doctrina. Qui cū uolebat disputare, scribere, uel dictare, recurrebat ad orationē. Itē qñ sibi dubia occurrebāt, & statim ab āgelo uel ap̄is, Petro & Paulo ei uisibiliter apparētibz de duobz certificabatur. Ecce quales magistros habebat, imo semel apparuit sibi uirgo Maria cū filio in brachijs q̄ ait filio, Fili declaratis sibi hoc dubiū, &c. Itē cū scripsisset sup̄ materia accidentiū sacramētis, q̄ est m̄ateria ualde subtilis, i quo illa accidentia existūt subiectiue, posuit se in extremis altaris orās &c. Dixit sibi cōsiliū, Bene scripsisti de me Thoma. Ecce sua doctrina approbata a papa Iesu, qui ergo recipies p̄ tuo labore mercedē? Quid rñdisses tuē Dñe q̄ sim ep̄s uel cardinalis. Sed bñs Tho. rñdit, Dñe nō aliā mercedē recipiam nisi teipm. Et q̄ xps fecit mētionē de mercede, innuebat de eius obitu, p̄p̄inquo. Et tūc. b. Tho. scribebat ultimā partē, in qua tractabat de p̄dicta materia accidentiū, quā nō perfecit morte preuentus. Idē de officio corporis xp̄i, qd̄ de mādato dñi p̄ape ordinauit. Quo cōpleto, librū sup̄ aliatē posuit, & ip̄o orante xps in forma p̄uēti sup̄ librum se posuit, dicens qd̄ illa ordinatio erat sc̄ta & bona quāuū intellectus humanus posset cōprehēdere. Ergo de eius doctrina dubitari nō debet, quia nō solū a uicario xp̄i, sed etiā ab ip̄o dño Iesu xp̄o approbata fuit. Ideo libri eius sunt ita per mūdū multiplicati. Ideo de ip̄o cantatur hodie, Ip̄e tanquam imbrēs mittet eloquia sapiētie sue, quātū ad doctrinam spūali. Ip̄e palā faciet discipulā spūali. Collaudabūt multi sapiētiā eius, & usq̄ in seculū nō delebitur. Eccl. xxxix. Dico quarto q̄ quartū signū sapientie est perseveranter complere, sibi q̄nū sapientie est bñ incipere, & meli⁹ continuare, sed optime finire & perficere

re. Nā nō reputaretur sapiēs, q̄ tempore indulgētiarū iret Romā cū magno labore & periculis, p̄ indulgētijs lucrādis, & qñ esset iuxta portale ciuitatis Rome rediret abiq̄; hoc q̄ non uisitare sanctuariā, nec intraret Romā cū tot expensis fecerit, & nullā indulgētiā lucratus fuerit, q̄ nō dantur nisi intrantibus. Sic est de multis, q̄ incipiunt peregrinationē, & nā bone uite, quot religiosi, quot clerici, & quot laici incipiunt bene, sed antequā sint ad portā paradisi, est mors, redeunt retro per p̄tā &c. Itē oportet perficere, & omnia cōplere. Vnde autoritas Sap. vij. & viij. Sapientia uincit malitiam. Ratio, attingit eā a fine usq̄; ad finē fortiter, & disponit omnia suauiter. Not. p̄ rñsione duos fines in bona uita. s. deliberationis siue intentionalis, executionis siue tpalem, quia ut dicit philosophus, q̄ primū i intentione est ultimū in executione, & eonuerso. Finis intentionalis est, ut bona q̄ facit, fiat p̄ dei honore, & anime saluatione. Et duratio bone uite debet attingere a fine intētionis usq̄; ad finē temporalis executionis. Sicut fecit beatus Tho. qui semper perseverauit in bona uita, propter honorem dei nihil faciens ex uana gloria uel hypocrisi. Ergo uolens deus ipsum remunerare, reuelauit sibi finē tpalem. Dicatur quomodo eūdo ad consiliū declinauerat monasterium fuisse noue, & certus de sua morte cū intrabat monasteriū dixit, Hec reges mea in sc̄m sc̄i, hic habitabo, quoniam elegi eā. Et qdam cometa apparuit super dictum monasteriū per tres dies ante obitum sancti doctoris. Et aliq̄ dicebant hoc signum guerre, aliqui, imo mortalitātis. & aliq̄, imo alicuius magni principis mortis. Sed mortuo sancto doctore, stella non apparuit. In quo patet quod ueniat associandum eū, quem admodum legitur de stella que associat reges orientis. Cū autē sup̄prior dicti conuentus, q̄ erat cecus, audiret obitum sancti doctoris, uenit ad stabulū ubi erat aīa sancti doctoris in quo equitauerat, tunc illud crepuit, quasi reputaret indi

indignū aliū in eo equitare. Cū autē frater Albertus de Brixia oraret deū ut sibi reuelaret gloriam sancti Thome, apparuerūt sibi due reuerende persone. Vna in habitu episcopi, alia in habitu p̄dicato-
ris. Quorum unus erat beatus Augustinus, alter beatus Tho. ut in nono r̄sforio dicitur. Sertū gēstāt cū torque dupli-
ci, cappa gēmis ornata cernitur, ex mo-
nili fulgoris celici lux emissā mūdo dis-
funditur. Augustinus fratri sic loquitur,
Tho. mihi par est in gloria uirginali īp-
stans mundicia. Lapis p̄ciosus quē habe-
bat in p̄core significabat intentionem
sanctā quam habuit. Stelle autē figurabāt
libros, tractatus, & ep̄as scripturas quas
fecerat. Torques sunt due corone, una
doctoratus, alia uirginitatis. Habemus
ergo exemplum perseuerantis in bona
uita. Qui autē adhuc non inceperunt, in-
cipiant dimittere peccata &c. Ecce qua-
re dicit beatus Thomas, Antecedebat
me ista sapientia &c.

De sancto Gregorio. Sermo.

Beatus ille, seruus. Matt.
xxiii. Sermo noster erit
de beato Gregorio. Pro
declaratione huius uerbi
oportet scire p̄ quibus ser-
uitijs sp̄ualibus creatura pōt cōsequi ce-
lestem beatitudinē. Pro quo sciēdum q̄
inuenitur clare in sancta scriptura q̄ ser-
uitiū dei sp̄ituale in hoc mundo habet
tres gradus seu differentias.

Primus est de uita actiua uel opera-
tiua.

Secūds est de uita contemplatiua.

Tertius est de uita prelatiua.

Isti tres gradus ponuntur a beato Augu-
stino, q̄ dicit, Triplex est genu suuendi,
actuolium, ociofum, & ex utroq; cōposi-
tū. Et q̄ creatura bene seruit deo in hoc
mūdo in aliquo gradu p̄dicorum, q̄
morietur, sine dubio optinebit bēdi-
ctionem siue beatitudinem paradisi. Et
quia beatus Gregorius in his tribus gra-
dibus diligenter seruauit xp̄o in mūdo,
ideo de eo dicit thema, Beat⁹ supple est
modo ille seruus. s. beatus Gregori⁹. Di-

co primo q̄ primus gradus seruendi
deo in uita actiua est facere opera p̄fici-
tuosa, & utilia p̄ximo, amore sui & dei.
Et ad hec opa exercenda cōcurrūt qua-
tuor cause. Prima est efficiens, q̄ est de⁹,
& liberum arbitrium hominis. Materia
lis que est exercere opera misericor-
die erga proximos. Formalis uero que
dat rei p̄fectionē. Et etiā finalis, que est
respectus dei, siue debita intentio, scilicet
q̄ illa opa misericordie fiant amore
dei, nō uane glorie, non intentione
proprie utilitatis, non laudis &c. sed so-
lo respectu dei fieri debent. Species est
bonitatis uel malicie in actibus moralibus
sumitur ex fine, ut dicit sanct⁹ Tho.
prima secunde. q. xviij. arti. iij. Siue illa
opera sint corporalia, ut puta quia respiciūt
utilitatē corporis, siue sint sp̄ualia, oīa
alia meritoria sunt. Ad utilitatem enim
corporis sunt opa mīe corporalia, ut eia
corporis pascendo, sitientem potando,
nudum uestiendo, peregrinū hospitando,
& sic de alijs. In his est opibus magis ser-
uit hō deo quā p̄ximo, quia dicit Philo-
sophus, Propter quod unū quodq; tale
& illud magis. Si uos seruistis p̄ximo p̄-
pter deū, ergo magis seruistis deo, & xp̄o
recipit in p̄ona sua tale seruitiū. Dicit
enī in iudicio p̄sonis opa mīe faciētib⁹.
Esurini, & dedistis mihi māducare. Non
dicit, Esurini pauper, & non dedistis ei
comedere, sed ego esurini, quia quicquid
uni ex minimis meis fecistis, mihi fecis-
tis. Matt. xxv. Ita q̄ ip̄e recipit seruitiū
illud in p̄ona sua. Idē de opibus mīe in
ritualibus uite actiue, q̄ exercentur erga
animas p̄ximorū, q̄ sunt meliora quam
corporalia, q̄a aīa est melior corpore, ut
dicare uerbu dei, dare cōsiliū in dubi-
o p̄ximo, corrigere errātes dulciter & carita-
tatiue, cōsolari tristē, importare te-
fos, uir uxore, & cōuerſo, socius soci-
religiosus religiosum, uicinus uicini
&c. remittere iniurias inimicis proprie
dei, rogare p̄ p̄ximis si sunt in bono
ut cōseruetur, alias ad bonū statū re-
ducantur. Ista est uita actiua sp̄ualis, se-
ruendo ut dictum est. De ista uita actiua

ptura, Vos in libertatē uocati estis fra-
tres, hoc dicitur de libertate liberi arbi-
trij, q̄ nō cogit, tñ ne libertatē in oc-
casionē detis carnis, sed p̄ charitatē sp̄s
seruite inuicē, ad Gal. v. Istud seruitiū ui-
te actiue ita placet deo, q̄ ex isto hō cōse-
quitur eternā beatitudinem. Si uultis sci-
re & intelligere quare, audiat parabo-
lā de nobili dño, q̄ habebat filios & filias
& multos seruitores, qbus dedit multas
diuitias. Et motus deuotione, uoluit ire
in peregrinationē, & in suo recessu reco-
misi filios suos & filias seruitorib⁹ suis,
si aliquo indigerēt inuaret eos, & recess-
sit, & in peregrinatione morā fecit. Filij
autē & filie ex tā lōga p̄fis absentia ex in-
digētia reuerſerūt ad seruitores p̄fis,
ut subuenirēt eis. Aliqui dixerūt, Nō cu-
ro, ego habeo filios & filias qbus opor-
tet me subuenire. Alij autē amore p̄fis p̄-
uidebāt eis de oībus necessarijs. Tādem
uenit pater, & filij dixerūt sibi quō serui
sui se habuerant erga eos. Pater autē di-
ces & nobilis retribuit seruitoribus suis
q̄ p̄uisione dederāt filijs, alios autē ser-
uitores q̄ noluerant eis subuenire, dure
punitit. Iste diues & nobilis dñs est xp̄s
diues, q̄ dñi est terra & plenitudo eius
&c. Qui habet multos seruitores & mi-
nistros, oēs. s. diuites, & multos filios &
filias, oēs xp̄ianos, sed maxime & appro-
priate pauperes dicunt ei⁹ filij. Ita dicit bea-
tus Ioannes q̄ erat paup, dicens alijs pau-
peribus, Videte qualē charitatē dedit no-
bis deus, ut filij dei nominemur & sim⁹.
I. Io. iij. Qui in die ascensionis iuit in pe-
grinationē ad sanctuaria paradisi, rece-
dēdo de mundo ascendit corporaliter ī
celum. Hō quidā nobilis abiit in regio-
nem longinquā accipere sibi regnum, re-
uertit ad iudiciū, & loquitur de se Luc.
xix. Filij autē sui. s. pauperes indigentes
reuerſerunt ad diuites, quibus pater eorū
dedit quicquid habuit. Nō credatis uos
diuites habere bona ex uestris laborib⁹,
q̄a multi laborant qui nihil lucrant, sed
xp̄s dedit uobis. Aliq̄ autē nolūt eis sub-
uenire, aliq̄ sic. Qñ ergo ueniet pater. s.
ad iudiciū, retribuet illis qui in opibus

mīe corporalibus uel sp̄ualibus seruie-
rūt sibi & filijs suis, collocando eos ad
dexterā ut saluetur, alios autē ad sinistram
ut puniantur. Ecce quare ex uita actiua
cōsequitur homo beatitudinem. Vnde
ad hoc autoritas. Beati serui illi quos, cū
uenerit dñs, inuenerit uigilantes. i. dili-
gentes in exercitio uite actiue. Lu. xij.
Amen dico uobis, q̄ p̄cinget se, & faciet
illos discubere, & trāiens ministrabit il-
lis. ibidem. Nota, p̄cinget, q̄ qui est p̄-
cinctus, habet fimbrias restrictas, secus q̄
nō est p̄cinctus. Xps in gloria sue huma-
nitatis nō est p̄cinctus, q̄a tantā gloriam
habet quantā creatura pōt habere. Sed p̄-
cinget se dando gloriam alijs, q̄a licet
posset dare gloriam infinitā, non tamen
dat premiū alicui creature, nisi secundū
meritum eius. Et q̄a nulla creatura habet
meritum infinitum, iō p̄cinget se dando
gloriam secundū mensurā meritorū, &
ita exponit glosa. Ideo dicit apostolus,
Vnusquisq; propriam mercedem acci-
piet secundū suum laborē. j. Cor. iij. Se-
cundo dicit, Et faciet illos discubere, eo
quia in uita actiua seruendo laborauit,
corruet eis quies que est in mēsa para-
disi, q̄ est in cēntia diuina. Vnde autori-
tas. Vos estis qui permāstis mecū in tē-
tatiōibus meis, q̄a uita actiua multas ten-
tationes habet, tedia, & impatiētias. Ego
dispono uobis ut edatis & bibatis super
mensam meam in regno meo. Lu. xxij.
Tertio dicit, & trāiens ministrabit illis.
Nō dicit stās, sed trāiens. Not. quinque
transitus in beatis. Primus est de fruitio-
ne diuinitatis, trāsit ostendēs eis suā hu-
manitatē, & cōuerſo in his obiectaliter
consistit beatitudo. Secundus de intelle-
ctu per clarā cognitionē, quia ibi cōsistit
uisio, trāsit in uoluntatem per fruitiōē
& delectationem. Tertius transitus ad
omnes, quia tanta est delectatio uolūta-
tis quod os prorumpit in laudes. Vnde
dicit Aug. Videbimus, & amabimus, &
laudabimus. Quartus transitus de gau-
dio. s. accidentalī in gaudium. Gaudium
est angelis dei super uno p̄core p̄niam
agēte, Lu. xv. Quintus transitus est post
dñe

die iudicij, q̃a gloria aīe trāſibit in corp⁹. Modo ſolū aīe habēt gloriā, & cor
pora iacent in ſepulchris incinerata, ut
corpus beatorum Petri & Pauli, & alio
rum. Sed tunc gl̃a animę redundabit in
corpus, q̃a non eſt gl̃a corp⁹ alia a gl̃a
aīe, niſi q̃a gl̃a aīe redūdabit in corpus.
In laterna cryſtalli eadē lux eſt luminis
& laterne. Patet ergo q̃ ex ſeruitio uite
actiue, ppter deū hō meret̃ beatitudi
nē. In iſta uita actiua beatus Gregorius
ſeruiuit deo. Dicat ex eius legēda, quō
fuit de ciuitate Rome ex nobili p̃genie
Romanorū, qui adoleſcēs in liberalibus
artibus ſufficiēter inſtrūctus, tandē mor
tuo patre remanſit heres magnarū opū,
& cogitauit expendere illas pecunias ad
ſeruitium dei in operibus mīe. Cogitate
q̃ ſui amici ſuadebāt ſibi ducere uxore,
ſed noluit, & oēs illas pecunias diſtri
buit in operibus mīe corporalibus & ſpū
alibus. Nā quatuor ſunt condiciones p̃ſo
narum que habēt neceſſitatē corporale,
quibus ſubuenire eſt magna mīa. Primi
ſunt captiui, & quo ad aliquid precipi
u⁹ opus mīe corporalīs eſt redimere capti
uos, ut dicit. ſ. Tho. iij. ſcript. di. xv. q. ij.
ar. iij. ex hoc em̃ aīa liberatur & c. Secūdi
ſunt pauperes uerecundi, qui de p̃ſperi
tate uenerunt ad magnā paupertatē, qui
citius morerent̃ fame q̃ mēdicarēt. Iſtis
ēſt ſubuenire eſt magna mīa. Terti j ſunt
pupilli & orphani & c. & his bt̃s Grego
rius diſtribuit magnā partē hereditatis.
Scđo in operibus mīe ſpūalibus que re
ſpiciunt aīam, q̃a ſeptē monaſteria inſti
tuit, & mō rēges nō p̃nt facere unū ſine
adiutorio eccl̃ie. Et bt̃s Gregorius fecit
ſeptem. Cordinis beati Benedic̃ti qui
tunc incipiebat, & fundauit ad modum
antiquorū, uitando uanitates & ſup̃flui
tates. Si ergo ex ſeruitio uite actiue pro
pter deū hō cōſequit̃ beatitudinē, & bea⁹
Gregorius in dicta uita ſeruiuit xp̃o in
hoc mundo diligenter, quid dicemus de
eo? Beatus ille ſeruus. Scđs gradus. ſ. ui
te cōtrēplatiue eſt melior, qui eſt occu
pare ſe ſolū in operibus mīe ſpūalibus,
que immediate reſpiciunt deū. Ita q̃ ma

teriale. f. opa spūalia, & fōmale huius nīte cōtēplatiue, solū respiciūt deū, ut ora re deuote cum feruore spūs certis horis dīei, & certis horis in nocte, cogitare de grāa paradisi, legere libros spūitales, ut de* cognoscat, audire missas, sermones, cogitare iustitiam dei in penis dātorum, cogitare diuinam prouidēciam in mūdi gubernatiōe, potētia in mūdi creatiōe, sapientia in gñalis iudicij ordinatione. Istud seruitiū desiderabat Dauid dicens, Seruus tu* sum ego, da mihi intellectum dñe. Ad cōtemplandū, qā cōtemplatio est actus intellectus, & ista uita est melior q̃ uita actiua. Rō, qā licet actiuis faciat plus, & seruiat, tñ plus premiat̃ apud deū cōtemplatiuis q̃ actiuis. Nota ad hoc similitudinem in curia pape, ubi regis, in qua sunt multi seruiores, & mīta officia. Cubicularij aut̃ seruiunt solum in camera p̃sone regis uel p̃prie. Alij autem seruiunt extra, ut coquij, p̃p̃e, & alij, qui plus laborant, & plura op̃a exercent, tñ plus premiantur illi qui solum curant de pape p̃sōna, & sūt cōtēplati in camera. Magnum quid est esse immedieatē qā papa uel rege. Idem de papa & rege Iesu xpo, cuius palatium est ecclēsia. Cōtēplatiui aut̃ seruiunt xpo solū. Alij uero aut̃ extra camerā laborāt. Et meritiū seruitiū faciāt, tñ maius est meritiū cōtēplationis. Autoritas de hoc, & est uerbum allegoricū. Ecclesie ad xpm̃ dicentis. Beati uiri tui, & beati serui tui. Beati sūt cōtēplati semper. iij. Regū. x. Nota, beati uiri. i. a uirtute scīe bonę uite & moralitatis, qā uitiosi nō possunt esse cōtēplatiui, & beati serui tui. Et ostendit quibus loquit̃ dicens, Hi qui sūt cōtēplati semper. i. cōtēplādo. Nota, semper, uita actiua finitur in morte, cōtemplatiua non, imo in morte cōtemplatiua crescit. Ideo xps dixit Marthe, que desat re uite actiue, & dixerat xpo, Dñe, est tibi cure qđ soror mea reliquit me, ut lam ministrare? Respondit xps, Martha, sollicita es, & turbaris erga parua, Maria autem optimā partem elegit, que non auferetur ab ea. L. x. in.

uita beat⁹ Gregori⁹ seruiuit xpō, postq̃
enim in uita actiua seruiuit xpō, dedit
se uite cōtēplatiue. Et iste est ordo, q̃a
de uita actiua hō debet uenire ad uitam
cōtēplatiuā. Et ita fecit sct̃s Gregori⁹,
quia in uno illorū septē monasteriorū
recepit habitū, in quo dedit se cōtēplā
tioni, leparādo se a negocijs huius mū
di, & ab amicis. Et dicit historia, q̃ quan
quā infirmato stomacho propter absti
nētiās & oratiōis quotidie langueret,
nunq̃ tū quiescebat quin oraret, aut le
geret, aut scriberet, aut dictaret. A ma
tre autem sua beata Syluia ibi crudis le
guminibus pascabatur. Ideo spiritus for
tificabatur in cōtemplando. Nota hic
unū singulare de eius cōtemplatione,
quia eius diaconus dixit se uidisse super
caput eius sepissime spiritū sanctū in spe
cie colūbe. Iō sua oratio erat magne ef
ficacie & uirtutis, intm̃, q̃ nō legit simi
le de aliquo sctō alio. Dicit hic de Traia
no imperatore infideli, sed iusto morā
li iustitia. Dicit hic de strictissima iusti
tia quā fecit idē imperator de filio suo,
qui cū equo interfecerat filiū mulieris
uiciale. Et ecce hāc iustitiā & historiam
Romani depinxerūt in quadā domo, in
quā cū ingressus fuisset brūs Gregori⁹,
& cōtēplare gloriā paradisi, & penas
infernī, & uidisset dictā historiam depi
ctā, orauit dñm dicens, O dñe, & tanta
iustitia erit in inferno, & quia sciebat
ipsum esse in inferno, nō audebat sim
pliciter dicere, Dñe liberetis eū ab in
ferno, sed flens dicebat, O dñe & tanta
iustitia istius imperatoris dānabit? & sic
tacite eius liberationē petiuit. Et ange
lus dñi locutus est ei dicens, Gregori ob
tines p̃ Traiano, nunq̃ tū decetero o
res p̃ dānato, sed exorāti, ideo patieris
dolores in corpore. Super hoc habemus
q̃ ille Traian⁹ diffinitiuē nō erat dāna
mus, sed ad tps̃ quantum ad locū. Et habe
mus dicere q̃ angelus dñi deduxit aīam
Traiani ad eius corpus. Et suscitāt⁹ est.
Et beatus Gregorius ipm̃ baptizauit, &
sic oportet hoc intelligi. Vide super hoc
beatū Tho. in. iij. distin. xlv. utrum sus

fragia profunt &c. in so. ad argumentū. Ecce quante efficacie fuit oratio beati Gregorij uirtute cōtemplationis. Null⁹ debet hic recipere exēplū orandi, p̄ dānatis, quia peccaret, quia sancti imitādi sunt in uirtutibus moralibus, sed non in miraculis. Si ergo ex seruitio uite cōtemplatiue acquiris beatitudinē &c. quid dicemus de beato Gregorio? Beatus est ille &c. Moraliter. Vos dñi, officiales, & rectores cōitatis, habetis hic exemplum diligendi & seruandi iustitiā, sicut ille Traianus seruauit antiquū statutū in filio. Non respexit magnitudinē persone, nec affinitatem, ergo diligite iustitiā, qui iudicatis terrā, Sap. i. Itē David, Beati qui faciūt iustitiā in omni tpe. Tertiū seruitiū est maius. s. uite platiue, q̄ includit uitā actiuā, & uitā cōtemplatiuā perfecte, sicut bonū est corpus hoīs, sed melior est aīa. Itē bona est uita actiua, melior cōtemplatiua, sed optima est platiua, q̄ amplectit utrāq̄. Ideo dicit bñs Gregorius de prelatō, Sit rector actione p̄cipuus, pre cunctis cōtemplatione suspens⁹. Nota, actione p̄cipuus. Opus uite cōtemplatiue est predicare. Ibi cōplēnt opa mīe, quia famelici & esurientes uerbo dei satiant, tristes cōsolationib⁹ potant, & nudi uirtutib⁹ induuntur, & infirmi peccatis uisitantur &c. De ista uita auctoritas Matt. xxiiij. Beatus ille seruus quē, cum uenerit dñs eius, inuenerit sic facientem. Amen dico uobis, quoniam super omnia bona sua. s. ordines angelorum constituet eum. s. cum Seraphinis. Istam uitā prelatiuā habuit beatus Gregorius, quia mortuo papa eum licet reuerentem senatus & populus concorditer elegerunt oēs una uoce clamantes, Gregorius sit papa. Ipse uero misis literis adulatorijs ad imperatorem eum ut patrem suum rogauit ne consentiret, & uidetur q̄ tunc imperator cōsentire habebat in electionem pape, qui tñ desidebat q̄ super omnes Gregorius esset papa. Dicatur ergo quō fugit ad doliū, ut patet in legenda, quia porte custodiebantur ne fugeret de ciuitate Romana.

in quadam spelunca latuit, sed indicio columine fulgide super se de celo descendens inuentus capitur, trahitur, & summus pontifex consecratur. Quando autem fuit papa, seruauit optime uitam actiuam, quia oes uiduas, pauperes, & orphanos habebat in scriptis, & prouidebat eis. Et palatii papale non erat nisi granarium coitatis. Pauperibus autem uerecundioribus de mensa mittebat suam scutellam. Ceterum Hierosolymis xenodochium constituit, & tam ibi quam in monte Synai famulis dei uictum & uescimenta annualliter misit. Cum autem quidam heremita rogaret, ut fertur, dum, ut sibi ostendere dignaretur, quam mansionem habiturus esset in celo, & sibi reuelatum esset quod cum Gregorio papa. Et ille conferens suam inopiam eius diuitijs super hoc miraretur, audiuit uocem dicentem sibi, Cur audes comparare paupertatem tuam diuitijs Gregorij, magis diligis cappam tuam quam habes, quam ille tantas diuitias. Ite seruauit etiam deo in uita contemplatiua studendo, legendo, & dictando, quia predicauit in xl. Ecce quo in uita prelatiua seruauit deo. Ergo beatus ille seruus. Moraliter quilibet uestrum est prelatus, habens uasculos. scilicet sensus corporales, cogitationes cordis, & desideria eiusdem. Iam modo in isto sancto tempore rogamus & gubernamus ea diligenter, deo seruando in uita actiua & contemplatiua, iuxta consilium Luc. j. De manu inimicorum nostrorum liberati. scilicet per penam, modo facta confessione, seruiamus illi in sanctitate & iustitia &c.

De sancto Benedicto. Sermo.

Sicut lucerna fulgoris illuminabit te. Luce. xj. originaliter. Sub isto intellectum ego recipio istud ymbum, scilicet quod beatus Benedictus fuit sicut lucerna &c. Pro cuius declaratione, & materie introductione, sciendum est quod in multis locis sacre scripture inuenitur quod septem rationes quod habent claritatem fidei, & ardorem deuotionis, & seruiorem bone uite, dicuntur lucerne ardentes. Rō est propter officium, &

imitationem, uel similitudinem quam habet ad lucernas ardentes. Vnde non ob aliam causam accedunt lucerne, nisi propter solis absentiam ne simus in tenebris, quod diu enim sol est pater, non sunt necessarie lucerne ardentes. Ita etiam quod diu ille sol, de quo dicitur yginij Marie, Felix namque es sacra uirgo Maria, & omni laude dignissima, quia ex te ortus est sol iustitie Christus deus noster. Quod diu hic sol fuit presens mundo, illuminauit mundum in fide catholica predicando, & calefecit in deuotione, & fecit fructificare in penam, in meritis &c. tunc enim non erant necessarie lucerne sanctarum personarum. Sed postquam sol occubuit, scilicet per suam passionem & mortem, & recessit a mundo per ascensionem, fuerunt necessarie lucerne ardentes sanctarum personarum, sicut apostolorum, martyrum, doctorum, confessorum, yginium, continentium, & penitentium. Ecce igitur quare sancte persone dicuntur lucerne ardentes. Autoritas de hoc propria, quod deus per cepit Moysi ut faceret tabernaculum, inter alia precepta que sibi fecit fuit istud. Facies lucernas septem, & pones eas super candelabrum, ut luceant ex aduerso. Exo. xxv. Nota quod hoc uerbum est dei patris filium, sed in figura dictum fuit Moysi, quoniam enim dei filius de hoc mundo recedere uoluit, dixit sibi deus pater, Facies lucernas septem.

Prima est sanctitas apostolorum.

Secunda martyrum.

Tertia doctorum.

Quarta confessorum.

Quinta uirginum.

Sexta continentium.

Septima penitentium.

Supra candelabrum fidei christiane, in quo fundamento fundant, nemo accedere potest, & in abscondito. scilicet peccatorum penam, neque sub modio. Erroris seu falsitatis opinionis, sed super candelabrum. Luc. xj. Noli tunc, ut luceat ex aduerso. scilicet per septem uirtutes, quas ponas eis. Nam prima lucerna. scilicet sanctitas apostolorum lucet ex aduerso contra auariciam per uoluntariam paupertatem, dicitur enim, Habentes alimenta, non dicite

testamenta, & quibus tegamur, non dicit, & quibus ornemur, his contenti sumus. j. Timo. vj. Sanctitas martyrum lucebat contra iram ex aduerso. scilicet per patientiam, quia canitur, Non murmur resonat, non querimonia, sed corde tacito mens bene conscia conseruat patientiam. Sanctitas doctorum lucebat contra acidiā per diligentiam in studendo, & predicando, de quibus dicitur ps. lxxij. Conuertetur populus meus hic. scilicet doctores, & dies pleni inuenient in eis. Sanctitas confessorum lucebat contra gulam lumine abstinentie, memores de uerbo Christi dicentis, Attendite uobis ne forte grauentur corda uestra in crapula & ebrietate. Luc. xxi. Sanctitas yginium lucebat contra luxuriā lumine yginitatis & puritatis, quia nec cogitando, nec gaudento, nec tangendo seu operando senserunt aliquā luxurie corruptionem. Vnde de eis dicitur, Non sunt coquinati, ygines enim sunt. Apoc. xiiij. Sanctitas continentium conuincit luxuriā lucebat ex aduerso contra inuidiam, per dilectionem & charitatem ordinatam dei & proximi, quibus dicit scriptura, Deponentur oem malicia, & oem dolus, & simulationes, & inuidias. j. Pet. ij. Sanctitas penitentium lucet ex aduerso contra superbiam lumine humilitatis penalis, tenentium consilium Petri, Humiliamini, supple in penam, sub potenti manu dei, ut uos exaltet in tempore uisitationis. j. Pet. v. Patet ergo ratione & autoritate quod sancte persone dicuntur lucerne ardentes, & de quolibet sancto potest dici quod erat lucerna ardens & lucens. Ioā. v. Cum ergo beatus Benedictus fuit persona sanctissima, de ipso dictum est thema, Sicut lucerna fulgoris &c. Notum in beato Benedicto septem radios uirtutum, tres uirtutum theologicalium, & quatuor cardinalium, quibus illuminatur mundum. Et radius

Primus est de prudentia intellectuali.

Secundus de iustitia generali.

Tertius de temperantia corporali.

Quartus de fortitudine uirtuali.

Quintus de fide cordiali.

Sextus de spe supernali.

Septimus de charitate integrali.

De istis quilibet uestrum potest recipere lumen per uita sue anime. Quantum ad primum, dico quod primus radius est. scilicet de prudentia intellectuali, que in hoc consistit ut homo sciatur eligere illud quod melius & utilius est. Ista prudentia habuit beatus Benedictus, unde pariter eius uidetur eius dispositio nem, & ingenij subtilitatem, miserum ad studium. Hoc debet respicere parentes, qui uolunt mittere filios ad studium, ne sint rudēs, grossi, sed subiles. Beatus Benedictus a pueritia cor senile gerens, nulli uoluptati animi dedit, ut dicit Greg. qui eius uita scripta in lib. dialogorum. Cum autem fuisset missus ad studium Rome, & liberalibus per sciplinis traditus, & multos studet per abrupta uitiorum ire cerneret, quorum aliqui studebant in lib. supbie, presumptiois, & uanitatis, aliqui in lib. auaricie, ludi & falsitatis, aliqui in lib. luxurie & carnalitatis, aliqui in lib. gule & uoracitatis, alij in lib. ire & malignitatis. & sic de alijs. O dixit beatus Benedictus, Melior est ignorantia cum bona conscientia, quam habere magnam scientiam & malam conscientiam, quia deus non dat paradysum propter scientiam solum, sed dat propter bonam conscientiam. Nocte igitur dimissis socijs secreta recessit, de quo dicit Greg. laudans eum, Despectus studijs & relicta domo, sancte conuersationis habitum quesuit. Moraliter. Isto radio debent illuminari religiosi, clerici, seu laici si habent malas societates, seu familiaritates in occasione peccandi, fugere & recedere ab eis, imo etiam a patre, & matre, & ab amicis, ut saluent animam suam. De ista materia dicebat Christus, Si oculus tuus scandalizat te, erue eum, & proijce abs te. Si manus uel pes tuus scandalizat te, abscede eum & proijce abs te. Mat. v. & xviij. Oculi qui habet officium ostendendi, significat magistrum uel confessorum tuum. Si ergo scandalizat te, proijce eum abs te. Manus que facit opera, significat procuratorem uel aduocatam, si ergo scandalizat te, proijce eum abs te. Pes qui sustinet corpus significat dominum uel amicum, qui dat tibi uitam seu prouisionem te sustinendo, si ergo te scandalizat, proijce eum. Vnde dicit Da-

uid. Dissumpamus uincula eorū, & pij-
ciamus a nobis iugum ipsorum. ps. ij. sci
licet amoris vani, & familiaritatis praue.
Quot sunt in hoc mūdo, qui uiuerēt
sancti, nisi ex istis malis familiaritatib⁹
retraherentur? Ideo fugere debet exem-
plo bñi Benedicti, & ergo sicut lucerna
fulgoris illuminabit te ex uita sua beat⁹
Benedictus. Quantū ad secundū, radius
secundus est de iustitia generali, q̄ secun-
dum iustitias & theologos est reddere
unicuiq; qd̄ suū est, nec recipe ab alio
nisi qd̄ iustū est, ideo iustitia dicitur e-
quitas. Istam habuit bñs Benedictus, de
qua laudat abtō Gregorio. Cū em̄ fuge-
ret de studio, & iret ad desertū, hospita-
tus fuit in domo cuiusdā mulieris pau-
perculē, q̄ mutuo receperat capisterium
ad purgandū triticū, & fregit in duas par-
tes, & hoc uidet fuisse de terra, & ince-
pit flere, nō habēs unde restitueret. Bea-
tus autē Benedict⁹ cōpatiēs mulieri ora-
uit forte sic, Dñe deus omps q̄ duos po-
pulos. s. iudaicū & gentilem adunasti ad
unā sanctā fidē catholicā, adunā istas du-
as partes mulieri flenti. & sic reintegratū
capisteriū reddidit mulieri. Hoc miracu-
lum uidētes incolē, pre admiratione in
ingressu ecclēie ipsū capisteriū suspē-
derūt. Notate hic quāta erat iam sua san-
ctitas, cū tñ esset ualde iuuenis, in quo
ostēditur uirtus iusticie. Orauit etenim
p̄ integratione, ut illa mulier posset re-
stituere qd̄ mutuo receperat. Moraliter
isto radio luminis illuminant illi q̄ rece-
perūt aliquid de usura. Itē illi q̄ retinent
aliquid de mortuis, nō cōplendo testa-
mēta. Itē si aliquid retinetis de ecclēsia, ut
decimas & primitias, quia sacrilegiū est.
Itē si de rapina uel solidata seruorū ali-
quid retinetis. Itē si dāuificastis aliquē,
soluatis. Item si impediuistis iusticiā fal-
se iurando. Item si uestro consilio obru-
listis alicui officiū, beneficiū, siue lega-
tum, tenemini ad restitutionē, recipia-
tis istud lumē, alias ira dei est sup̄ domū
uestrā. Iō ap̄s. Reddite oībus debita, cui
tributū tributū, cui uestigal uestigal, cui
timorē, timorē cui honorē honorē. Ne-

mini q̄cūq; debeatis, nisi ut inuicē diliga-
tis. Ro. xij. Quantū ad tertiū, tertius ra-
dius est. s. de tēperantia corporali, p̄ quā
in delictis hui⁹ mūdi hō recipit menū-
ram. Istā habuit. b. Benedict⁹. Nā post di-
ctū miraculū de capisterio, oēs gētes cu-
piebāt ipm uidere, ut tangit Greg. O di-
xit ipse Benedictus, Ego fugio unum, &
possem cadere in aliud. Dicit Greg. Bea-
tus Benedictus x̄o laudē fugiēs, deserti
secessum petiit, quo dū pergeret, mona-
chus quidā sc̄tus & senex Romanus no-
mine ipm reperies, & desideriu ei⁹ co-
gnosces, habitū ei sc̄tē cōuersionis tra-
didit, forte habitū heremitarū, & p̄misit
sibi dare p̄uisionē panis, qui cū cistella
quotidie cū chorda sibi submitebat de
cella sua alta panē & aquā, & raro legu-
mina, & tribus annis ibi in spelunca soli
monacho p̄dicto Romano cognitus ma-
sit, cōdebat cōtinue panē & aquam, uel
forte raro legumina &c. Solū habebat
pellem & ossa. Post tres autē annos i die
pasche quidā clericus bone uite, q̄ ieiunau-
erat p̄ quadagesimā, parauerat sibi
bonū prandium. Cui dñs apparēs, dixit.
Tu tibi delicias preparas, & ieruus me⁹
in alio loco cruciat fame. Qui protinus
surgens, cū alimētis q̄siuit eū, & in spe-
cu reperit. Quē cū beatus Benedict⁹ ui-
disset, cogitauit q̄ esset diabolus uel il-
lusio. Sed sacerdos dixit sibi quomodo
erat missus a deo &c. dixit, Sumamus ci-
bum, quia hodie pascha dñi est. Vir autē
dñi hoc ignorabat, quia nō habebat li-
brū nec breuiariū. Morat⁹ habem⁹ exē-
plū p̄nē si nō fecerimus ita magnā peni-
tentiam ut Benedictus, tñ ad minus ierue-
mus ieiunia ecclēie, & in die pasche
sacerdos dabit nobis prandiu, scilicet a-
gnū paschalem, filiū illius ouis beate ui-
ginis Marie. Ideo in isto sancto tpe can-
tat ecclēsia, Paradisi portas aperuit no-
bis ieiunij tps, suscipiamus illud orātes
& deprecantes, ut in die resurrectionis
cum dño gloriemur. Ecce sicut lucerna
fulgor &c. Quantū ad quartū, quart⁹ ra-
dius est. s. de fortitudine uirtuali, & non
de fortitudine bestiali. Fortitudo enim

secundū q̄ est uirtus moralis, & donum
spūs sancti, est fortitudo resistēdi incli-
nationib⁹ carnis, occasionib⁹ mūdi, & ten-
tationibus diaboli. Istā habuit. b. Bene-
dictus. Cū em̄ diu uixisset in illa p̄nā &
abstinētia, quadā die tentator adfuit, nā
nigra auis quasi merula, cepit uultui ei⁹
importune insistere, ut mulca asina, q̄
licet ad signū crucis recessisset, tñ mira-
bilis & inuictata tentatio carnis secuta
est, inuisibit⁹ ipsum tentando. Cepit em̄
cogitare de quadā muliere gibbosa, quā
uiderat in ciuitate, & intantū tēratio au-
gmentabā, q̄ uolebat dimittere. here-
mū, & redire ad mandū ad inquirendā
dictam gibbosam, quā fecisset si fuisset
pulchra? Sed ecce fortitudo, quia statim
post hoc, nudū se piecit in spinas & ur-
ticas, ita q̄ fuit totus cruentatus & san-
guinolentus. Et dicit Greg. q̄ per uulne-
ra cutis eduxit uulnus mentis, nec post
unquā tale aliquid sensit. Ecce fortitu-
do maior q̄ si decem gigantes uicisset.
Morat⁹ habemus hic exemplū resistēdi
inimico nostro diabolo, quia nihil pōt.
Debilis est em̄ hostis qui nō pōt uince-
re nisi uolentem. ut dicit Greg. Propter
hoc dicit Aug. Ideo aliquid est peccatū,
quia uoluntariū. Nisi em̄ esset uolunta-
riū, nō esset p̄cū. Estote ergo fortes in
bello, & pugnate cū antiquo serpente,
& accipietis regnū eternū cū beato Be-
nedito. Quantū ad quintū, radius quin-
tus est prima uirt⁹ theologalis. s. fides
cordialis, & dicunt⁹ uirtutes theologica
les, a theos qd̄ est deus, quia immediate
respicunt deū p̄ obiecto, quia fides est
credere deo, spes sperare i deo, charitas
diligere deū p̄pter se, & proximū p̄pter
deū. Secus de uirtutibus moralibus, que
hnt̄ primū p̄ obiecto seu creaturas. Istā
uirtutē fidei excellenter habuit bñs Be-
neditus ad illa q̄ sunt fidei xp̄iane, sed
ad eius nomē, ut patet ex eius legenda,
ubi sic habet. Cū autē celebre ei⁹ nomē
& famā haberet, quia per illū sacerdotē
& p̄ pastores fama sue sanctitatis fuit di-
uulgata, cōgregatio cuiusdā monasterij

ad eum uenit, ut sibi preesset petierunt,
quia abbas eorū erat mortuus, & q̄ ipi
erāt male uite, & male fame, & ribaldi,
gentes nolebant eis facere eleemosy-
nas. Et iō sub mātello sanctitatis sc̄tī Be-
nediti uolentes cooperire suā malam
uitā, & p̄ eū famā recuperare, elegerunt
ipm i abbatē. Cui licet diu displicuisset,
dicēti suos & illorū mores cōuenire nō
posse, tñ x̄tus assensum dedit, mot⁹ em̄
fuit cōsciētia, q̄a forte illi emēdarēt ui-
tā, & iuit cū eis, & uisā reglā eorū, & cō-
stitutionib⁹, inuenit q̄ nō debebāt cōe-
dere carnes, ne chfe aliqd̄ p̄priū, & pre-
cepit seruare regulam & cōstitutiones,
nolens q̄ loquerent cum mulieribus, &
hmōi. Et monachi hoc uidētes, quolibet
die tenebāt sua cōsilia qd̄ facerēt sibi ut
recederet ab eis. Et dixit unus, Ego scio
qd̄ poterimus facere, demus sibi unum
infectū ad bibendū. & oēs cōsenserunt,
& ita fecerunt, & in collatione dederūt
sibi unū infectū. Cum autē beatus Bene-
dictus iuxta morē benedixisset unū si-
gno crucis, & cyphus frangebāt in qua-
tuor partes, quia ubi sit signū uite, non
potest nocere cib⁹ mortis. Et intelligēs
uir dei q̄ de morte sua tractassent, allo-
cutus est eos di. Misereatur uestri ops
deus, quare ista facere uoluistis? Nunqd̄
nō dixi uobis, quia uestri meis moribus
nō cōuenirent? Et recessit ab eis, rediēs
ad solitudinē. Ecce fidem quā habuit ad
crucē qua armanit se, als̄ infectus mor-
tu⁹ fuisset. Itā debetis uos facere, qn̄ de-
betis aliqd̄ comedere & bibere, signetis
uos &c. Iō ecclēsia cātat, Salue crux san-
cta, salue mūdi gloria, uera spes nostra,
uera ferēs gaudia. Signū salutis, salus in
periculis, uirtale lignū, nitā ferens oīm.
Quantū ad sextū radiū, sextus radi⁹ est
de spe sup̄nali, que sequit ad fidē. Spes
em̄ secundū q̄ est uirt⁹ theologalis, est
qn̄ p̄sona nō desperat de mīa dei, quan-
tūcūq; sit peccatrix, sed sperat dicendo,
Vtar medicinis a deo ordiat⁹ cōtra pla-
gas p̄cōrū, & s̄rmitates, & sperat nō so-
lū saluare se, sed et multos alios. Hāc ha-
buit. b. Bñdict⁹, qn̄ em̄ fama sc̄tatis sue

fuit extensa per mundū, ceperūt nobiles filios suos ei dare nutriendos oipotentī deo. Itē clerici cōueniebāt ad eū ut posset saluari, totū q̄ tot sunt ab eo congregati, ut xij. monasteria constitueret. Credatis q̄ de licetia pape. Et ita placuit deo, quia cū nō haberet aquā in quodā monasterio illorū, imo distaret, monachi de mādato Benedicti foderūt in rupe, & statim fons aque dulcissime prupit, q̄ adhuc durat. Itē tpe famis sperabāt in dño, & abūdabāt, ita q̄ ipsi dabāt eleemosynas. Istō lumine debetis illuminari, sperare in deo, nō in diuitijs, nec in diuinis &c. nec in psona uestra, nec in sciētia, nec in fortitudine. Vñ dicit ap̄s, Diuitib⁹ huius seculi p̄cipe nō sublimē sapere, nec sperare in incerto diuitiarum, sed in deo uiuo, q̄ prestat nobis oīa abū de j. Tim. vj. Iō David ait, Sperate in eo oīs cōgregatio populi, effundite coram illo corda uestra, deus adiutor noster in eternū. ps. lxx. Quantū ad septimū, septimus radius est de charitate integrali. f. dei & pximi. Vñ ap̄s, Maior autē horū est charitas j. Cor. xij. Charitas autē integralis est diligere deū sup oīa, & proximū sicut se, ppter deū. Istā habuit beat⁹ Benedictus. Postquā em̄ habuit magnā famā sanctitatis, ex charitate motus dixit intra se, Modo potes p̄dicare, & proficere, quia predicare cum mala fama est sicut scindere gladio non acuto, sed qñ predicator habet bonā famā, tunc facit fructū. Ideo dicit Greg. Sancti predicatorēs laudari appetunt, ut reuerenter audiant, reuerenter audiri desiderant, ut maiore fructū faciant. Ideo beat⁹ Benedictus famosus de uita & de scia nō acquiritur, sed habuit sciam infusam, predicauit primo in castro mōtis Caisini, & conuertit eos ab infidelitate, fregerunt idola in tēplo Apollinis, oraculū beati Martini fecit. Ecce charitatē quā habuit erga proximos. Ex qua in uita sua suscitauit mortuos. Item de charitate ad deū, quia ut philoaptus de deo semper cogitabat de deo. Dicat illud singulare. Cum de nocte ad portam camere orasset deū,

ostendit sibi totū mundū, & omnes creaturas. Beatus Tho. in quolibet. j. art. j. querit utrū beatus Benedictus tunc uiderit diuinā essentia. Dicit q̄ nō, sed uidit oēs creaturas mūdi nō solū in genere seu specie, sed etiā in indiuiduis, scilicet tunc plus de philosophia quā Aristoteles uel Ptolemeus, uel aliquis philosophorū. Cogitate eius ardorē charitatis, propter quē deus reuelauit sibi diē obitus, sepulturā aperiri fecit ut Iōā euange. & sexta die portat⁹ ad ecclesiā inter discipulos mane orādo, spm̄ efflauit. Viderūt autē ipso die duo monachi uia ab eius cella in celū tendentē, strā paleis, & corruscantē innumeris lampadibus. Et uir clar⁹ desuper assisēs ait illis, Hec est uia qua dilect⁹ dei Benedict⁹ celum ascendit. Ergo sicut lucerna fulgoris &c.

De incarnatione filij dei. Sermo.

Ecce, ecce, ecce. Verbum huius thematis colligitur ex euangelio hodiernē festiuitatis, qđ originaliter habet Lu. j. Solēntas hodierna tota est cūssime incarnatiōis filij dei in utero uirginali, & de ista erit sermo. Sed ut sit i filij dei, & ei⁹ genitricis honorē, & nostrarū animarū cōsolationē, hūiliter presentem uirgini salutationem, que hodie fuit dicta per angelū Gabrielē &c. Credo q̄ multi mirant ubi habet istud thema, quia uidet q̄ non sit in euange. nec in ep̄la. Dico q̄ colligitur ex euangelio, in quo ter dicitur ecce, nō sine magnis secretis & transcendentibus. Primo qñ angelus nūciat uirgini q̄ esset mater dei di. Ecce concipies in utero, & paries filiū. Secūdo qñ denūciat uirgini q̄ Elizabeth conceperat di. Ecce Elizabeth cognata tua, & ipsa cōcepit filiū i senectute sua. Tertio qñ finaliter ygo missus? Talis fuit humilitas filij dei. Vinea regis est iste mundus. Vinea enim dñi exercituum domus Israel est. Esa. v. ad q̄ misit cultores, scilicet patriarchas, & prophetas, promittens salarium si ante solis occasum. i. mortē benefacerent, intrarent regnū celorū. Vidēs filius dei

planda in ista benedicta incarnatione. f.

Diuinalis benignitas.

Humanalis utilitas.

Virginalis humilitas.

Ecce scilicet aperiat aures cordis ad contemplandū cum magna deuotione & affectione ista tria predicta. Dico primo q̄ est acute contēplanda ex ista benedicta incarnatione diuinalis benignitas, quā deus nobis ostendit in ista sancta incarnatione. Quod deus amore nō stri factus sit homo, hoc est plusquā si aurum fieret lutū, uel celum plumbū, & huiusmodi. Creator factus est creatura, rex seruitor, & dñs seruus, diues pauper, op̄s debilis, eternus tēporalis, infinitus amor noster factus est finitus, & paruus ut formica in hūanitate, imensus circūscriptus in utero uirginali, impassibilis fact⁹ est passibilis. Null⁹ intellect⁹ pōt cogitare nec cōprehendere istā benignitatem. Totū hoc fecit ad adiunādū nām imitationē quasi oēs prophetie loquentes de ista materia incipiūt per ecce. Vñ de David, Ecce enim deus adiuvat me, & dñs susceptor est aīe mee. ps. liij. De isto adiutorio nota parabola de illo magno rege, habente uineā iuxta suū palatium, ad quā misit cultores, p̄mittēs eis magnū salariū si eadē die excolerēt, alij q̄ nihil haberent, ppter q̄ dicti cultores laborabāt diligēter, tamē hora uesperarum habebāt facere tñ quantū fecerāt. Vidēs filius regis per fenestram q̄ illi nō poterāt perferre, uoluit eos iuuare, & intrauit cameram, & se dissimulando recepit habitum cultoris, & iuuit eos, & perfecit, & finit illi habuerūt salariū. Nōne uidet uobis magnā benignitas in filio regis primogenito tñ humiliare se, ut seruitores haberent lucrū eis promissum? Talis fuit humilitas filij dei. Vinea regis est iste mundus. Vinea enim dñi exercituum domus Israel est. Esa. v. ad q̄ misit cultores, scilicet patriarchas, & prophetas, promittens salarium si ante solis occasum. i. mortē benefacerent, intrarent regnū celorū. Vidēs filius dei

Iesus xps per fenestrā sue scientie q̄ nō poterant acquirere lucrum glorie, quia ex morte xpi & eius merito opera nostra sunt meritoria, & ante mortem xpi nullus quantūcūq; sanctus poterat ingredi celum, erat enim porta clausa. Iō filius regis intrauit cameram uteri uirginalis. hodie, ubi indutus fuit ueste illi⁹ rustici Ade, ut eos iuuaret, qui usq; ad mortem inclusue continue laborauit. Ecce quare dicit, Ecce enim deus adiuvat me, adiutorio gratie in presenti, & dñs susceptor est aīe mee. f. in gloria eterna. Item Esaiās dans signum de ista incarnatione dicit, incipiens per ecce, Ecce uirgo concipiet, & pariet filiū, & uocabitur nomē eius Emanuel. Esa. vij. Nota, Ecce uirgo concipiet. Licet enim de alijs mulieribus posset carnē assumere, tñ de uirgine assumpsit. & pariet filium, non patrem, quia nunquam fuit homo, nec est, nec erit. Item nec spiritū sanctū, sed pariet filium. Magis enim erat conueniens q̄ filius incarnaretur, si uolumus attendere ad finem huius incarnationis, qui est ut peccatores & inimici fierent dei amici, & filij dei, & heredes sue coheredes regni. Hanc rōnem tangit ap̄s di. Quos presciuit & predestinauit cōformes fieri imagis filij sui, ut sit ipse primogenitus in multis fratrib⁹. ad Ro. vij. No. Emanuel. Ema. i. nobiscum. el. i. deus. ideo Emanuel. i. nobiscū de⁹, quia alij nisi fuisset deus, nec posset se ipsum saluū facere. Iō inter alij prophetias istā maxie cōtēplamur. Et qñ angelus eā salutauit, istā pphetiā legebat ut ipsa ygo reuelauit Elizabeth. Cogitabat tunc uirgo intra se, O dñe, & qualis erit ista uirgo, que sit digna cōcipere filium dei, esse mater dei, & regina celi? Et rogabat dñm ne moretē quousq; illā uideret, & posset illi seruire di. Dñe cōser ueris mihi uisum ut eā uideā, auditū ut eā audiā, os ut sibi posim loqui, manus ut sibi seruiā. O benedicta erit illa ygo, & flebat, nec poterat de se cogitare q̄ ipsa esset illa ex hūilitate. & cū sic cogitaret, subito Gabriel archāgel⁹ intrauit sine por

110
tari ap[er]tione. Et totus rutilas & pulcher cum magna reuerentia yginē salutauit di. Aue grā plena, dñs tecū, benedicta tu in mulieribus. Que cū audisset, turbata est in sermone eius, nō de angeli uisite, quia di. Hiero. q[ui] affueta erat uidere angelos, sed turbata est in sermone eius. Ante aduentū angeli, uirgo cogitabat de illa ygine, & de tāta grā. Et statim angelus eā salutauit di. Aue grā plena. q. d. tu es illa ygo plena grā. Secūdo cogitabat de tanta eius propinquitate cum deo, ut esset mater eius. Iō angelus dixit sibi, do minus tecū. s. in maiori cōiunctione quā cū alijs creaturis. Tertio cogitabat de excellētia illius yginis sup alias mulieres, ideo dixit sibi angel⁹. Benedicta tu ī mulieribus. Et turbata est in sermone eius. Si angel⁹ salutasset eā mō cōsuetō, ut bene persone salutāt, non fuisset turbata, sed quando audiuit istā salutationē. Hic habetis exemplū uos mulieres iuuenes, si alijs salutāt uos mō cōsuetō, nō oportet uos turbari, sed resalutare mō cōsuetō, sed si mō inusitato uos salutauit aliquis stultus, nō oportet rīdere nisi dicendo, Quid tu mecū habes &c. quia talis saluatio iniqua est. s. qñ dicit, Deus uos salutet flos lilij, uel flos de paradiso, uel angelus grātiōsus, uos estis mea uita &c. Si ygo turbata fuit. s. de angeli inusitata salutatione, cū tū cū angelo non poterat peccare, quātomagis uos debetis turbari de mō inusitato hoīm stultorū? Et angelus cōsolās eā dixit, Ne timeas Maria, quia in ista salutatione nō est p[er]t[ur]batio. Inuenisti em̄ grām apud dñm, sup oēs creaturas, supple. Et uirgine cōsolata angel⁹ sibi explicauit ambasiatā suā, incipiens per ecce di. Ecce concipies in utero, & p[er]f[ec]t[us] usq[ue], Regni eius non erit finis. Ecce hic tota ambasiata, q̄ habet octo clausulas secreta fidei xpiane cōtinentes, q̄ angel⁹ sibi tūc declarauit. Primū ibi, Ecce concipies in utero. Diceret aliq[ui]s, Quid opus est dicere in utero, cū alibi nō cōcipiat? sicut quid opus dicere, uos uidebitis oculis, cū p[er] alias p[ar]tes hō nōn uideat? Rñdeo, q[ui] nō sine eā dixit āgel⁹, Ecce cōci.

utero, q[ui]a ygo Maria iā ante aduentū angeli cōceperat deū ī mēte, cōtēplādo illā pphetiā, sed angel⁹ declarās sibi maternalē cōceptionē, dixit, Cōcipies ī utero, nō solū ī mēte, ī qua iā cōcepisti, sed ī utero, declarās sibi modū cōceptionis, ut auellāna cōcepit granū sine fractura &c. Si dicat ab aliquo, Hoc facit natura. Iam bñ est bestia, Et nūq[ui]d pōt plus de⁹ q̄ uirginē grauidauit? Et qñ ygo Maria itellexit hoc, cogitate quale gaudium habuit. Scdo dixit, Et paries filiū. Ecce natiuitas. Nā paries filiū, nō patrē, quia nūquam p[er] nec est nec erit hō, nec sp[irit]u sctm. Sed dixeret aliquis, Qūo est possibile cū pater, fili⁹, & sp[irit]u sctus sint unū in essentia indiuisibili, q̄ filius assumpsit humanitātē, & factus sit hō, cū sint una entitas? Declaret p[er] similitudinem de sole uno, in quo pōt cōsiderari p[ar]t[es] generās. s. substātia, & filius genitus. s. radius, & sp[irit]u spirat⁹. s. calor, & tamen non est nisi unus sol, & transte radio p[er] fenestram uitream, rubea, uel alterius coloris, radius recipit illū colorem, & nō substātia solis, nec calor. Sic fenestra clarior crystallo erat ygo Maria. Iō cātat ecclesia, Celi fenestra facta est. Et p[er] eā transiit radius solis eterni, filius dei, intrans ad illuminandum domū huius mundi sine fenestre fractione, imo clarior remansit. Et qñ angelus dixit mater nō patris, nec sp[irit]u scti, sed filij. Tertia est ibi, Vocabis nomē eius Iesum. Ecce passionem, q[ui]a Iesus idē est quod saluator, & cuius passione saluati sumus. Vnde ait Greg. Nihil nobis nasci profuit, nisi redi mi profuisset. Et qñ uirgo audiuit ab angelo hoc nomē Iesus, credo q[ui] inclinauit se. Rō, quia antiqui prophete habebāt ipm in magna reuerentia. Esa. xxi. Dñe nomē tuū & memoriale tuū in deriderio aīe. Aīa mea desiderauit te in notā. Iō laudabilis cōsuetudo est qñ nomē nā Iesus, inclinari. Si predicātes qñ p[er] uocāt corā papa inclinatur qñ noīant eū, quāto magis qñ sūmus papa noīat? Quātū, Hic erit magn⁹. Ecce descētionem ad inferos, quia sicut erat magn⁹ in celo nō

in celis

incarnationē, debuit etiam ostendi magnus in terra corā hoīb[us] per miracula, uoluit ēt ostēdere suā magnitudinē in inferno cōtra ipm litigādo, & sctōs p[re]sentes educendo. Quintū ibi, Et filius altissimi uocabit. Ecce resurrectionē. Dicit philosophi q[ui] diffinitio hoīs habet unum gen⁹ & duas differētiās, q[ui]a hō est animal rōnale mortale. Ante passionē aut xps erat rōnalis & mortalis, iō poterat uocari filius hoīs, sed post resurrectionē tūc debet uocari filius altissimi, q[ui]a immortalis & imp[er]abilis. Sextū ibi, & dabit illi dñs deus sedē Dauid p[re]s ei⁹. Ecce eius mirabilē ascētionē, q[ui]a sicut cathedra Dauid fuit altior per excellentiā & potentiā dñi alijs regibus, sic xps in sua ascētionē fuit collocatus in cathedra glorie ad regnādū sup oēs creaturas. Septimū ibi, Et regnabit in domo Iacob ī eternū. Ecce sc̄m eucharistie. Ecce ecclesia dicitur domus Iacob, in qua est iustādū cōtra diabolu[m] per humilitatē. Hoc est quātū ad hoīm cognitionē, q̄ nesciūt ultimū diem mūdi. Prima dies in qua nulla missa dicit in hoc mūdo, illa dies erit ultīma huius mūdi. Hoc habet ex illo textu xpi, Ecce ego uobiscū sum oīb[us] diebus usq[ue] ad cōsummationē seculi. Matt. ult. Iō ait Dauid, Dñs ī tēplo sctō suo, domus in celo sedes eius. Octauū ibi, Et regni eius, siue gr̄ie, siue pene, nō erit finis. Ecce iudiciū gnale. Regnabit em̄ sup malos & cōdēnatos rigore iusticie, quia nūq[ui]d a penis liberabuntur. Sup bonos, & bñs regnabit dulcore mīe in celo sine fine. De ista clausula pphetauit Dauid dñi regnū tuū regnū oīm seculorum, & dñiatio tua in oī generationē. s. saluandorū, & gnationē. s. dānātorum. ps. cxliij. Nūc habemus primū ecce huius ambasiatis dico secūdo q[ui] hic est notāda humanis utilitas. Nō credatis q[ui] pro sui utilitate & bono sit incarnat⁹, q[ui]a bonorū nō utilitate nra, q[ui]a oēs bonū radicāt[ur] procedit a filij dei incarnatione, sicut flores & fructus arboris a radice oriūt[ur]. Sic totū bonū & maxime fidei & obediētie a radi

ce incarnationis procedit, q[ui]a isto supposito alij articuli fidei leuis credentis sunt, q[ui]a nō est mirū si natus est de muliere, ex quo est hō. Itē credis q[ui] fecit miracula. Dicat p[re]dicte, neq[ue] mirū ex quo est de⁹. Idē pōt dici de oīb[us] articulis fidei ad xpi humanitatē uel diuinitatē pertinentibus. Patet ergo q[ui] incarnatione xpi est radix siue ianua oīm aliorū articulorū fidei, propter hoc dicebat xps, Creditis in deū, & in me credite. s. quātū ad humanitatē. Iō. xliij. Itē in benedicta filij dei incarnatione est totū bonū de obediētia supernali. Antiquus em̄ nō fuit doctor qui non errauerit in uia, quē possemus seq[ui], q[ui]a nec Moyses, quia peccauit, nec alios, nisi solū Iesum, qui hodie ut possumus ipm sequi, recepit humanitatē ut esset uisibilis. Vnde Aug. ait, Deus sequendus erat, qui uideri nō poterat, hō sequendus nō erat, qui uideri poterat. Vt ergo hoī exhiberet qui ab homine uideret, & quē hō sequeretur, p[ro]pterea deus fact⁹ est hō. Itē de utilitate & bono nre redēptionis in benedicta incarnatione totū principij nre redēptionis fuit positū in bursa uteri yginis, & in passione precij fuit solutum. Vnde ait Dauid, Redēptionē misit dominus p[ro]p[ri]o suo. ps. cx. Idē ex utilitate & bono nostre saluationis, que ex incarnatione procedit, sit restauratio in celo & in terra. Ratio est, sicut enim de statera, quando una pars plus humiliat, alia magis eleuat, ita filius dei humiliat se ut nos exaltaret, ut dicit Greg. Deus qui in filij tui humilitate iacētē mūdū erexit, fide libus tuis perpetuā cōcede leticiā. s. eternam, ut numerus angelorum reparetur. Et hoc significauit angelus yginē, qñ dixit sibi secūdu[m] ecce, Ecce Elizabeth cognata tua & ipsa cōcepit filium in senectute sua. Ad literā. Dicit glose & postille q[ui] hoc dixit angelus ad cōfortandū yginē. Sed spūaliter itelligit sic. Elizabeth secūdu[m] Hebraicā interpretationē ex tribus hoīb[us] Hebraicis est cōposita. El. i. dei. i. meus. Zabeth. i. septima. Elizabeth. i. dei mei septima. Ista dei mei septima est natura humana. A principio creauit

h h h s deus

deus terrā cum arboribus, aquam cū piscibus, aerē cū proprietatibus, ignem cū qualitatibus, celum cum planetis. Naturam angelicam. Septimo formauit naturam humanam, Ecce dei mei septima. Ista toto tempore uite sue fuit sterilis, quia non potuit concipere meritum pro gloria obtinenda usque modo in senectute. Mo. q. septē sunt etates mundi uel hoīs. Prima est infantia, ista fuit ad Adam usque ad Noe. Secunda pueritia, ista fuit a Noe usque ad Abraam. Tertia est adoleſcentia, ista fuit ab Abraā usque ad Moysē. Quarta est iuuentus, ista fuit a Moysē usque ad Dauid. Quinta est uirilitas, ista fuit a Dauid usque ad trāsmigrationē Babylonis. Sexta est senectus, a trāsmigratione usque ad xpī incarnationē. Septima est decrepitus, ista durabit a xpō usque ad finē mundi. Et in ista Elizabeth. i. natura humana cōcepit meritū pro gloria obtinēda per fidē, spēs, & charitatē. Ecce quare dī, Ecce Elizabeth cognata tua &c. Itē Elīas ait, A facie tua dñe cōcepimus, & qñ parturimus, & peperimus spiritū salutis. Esai. xxvj. Dico tertio q. est hic notanda yginialis hūilitas, cū dī tertiū ecce. Postq. em angelus proposuit sibi suam ambasiatam, q. esset mater dei, regina celi &c. Ipsa cum maxima humilitate respondit dicens, Ecce ancilla domini, fiat mihi secundum ybum tuum. Cogitate q. flexis genibus & cum lachrymis pre gaudio dixit ista yba, Ecce ancilla dñi. Notate hic deuote qñ ygo Maria dixit primū uerbū. Ecce, non statim fuit grauida, nec mater dei effecta, nec in secundo, nec in tertio &c. sed in ultimo. scilicet tuū. Et tūc statim ygo adorauit deū in utero suo, quem non uidebat oculis sui corporis, sed mētis. Sic est etiā in cōsecratione hostie in missa, nō in primo uerbo, nec in secundo est ibi corpus xpī, sed in ultimo, & tunc sacerdos adoratur hostiā grauidā, & tunc uos debetis adorare, & nō an, sic ygo Maria fecit. Bene est ergo hic cōtemplāda yginialis hūilitas. Angelus uocabat ipsam dñam, matrē dei, & reginā celi, & ipsa uocauit se ancillā, Ecce ancilla dñi &c. Recte fuit figurata humi-

tas yginis per illā sanctā mulierem, quae audita ambasiata regis Dauid, quae etiam nolebat in uxore duci ut esset regina, sed dixit, Ecce famula tua sit in ancillam ut lauet pedes seruorum dñi mei. j. Reg. xxv. Abigail interpretatur patris mei exultatio. Ecce uirgo Maria quae iustificauit patrem suū Adā tristēm & fletū ex suo peccato, eo q. occasione sui tot dārentur. Iō nō modica exultatio fuit sibi reuelatio huius uirginis in maledictione serpentis, qñ dī dixit diabolo in serpente existēti, Inimicitias ponā inter te & mulierem, & semē tuū & semē illius. Ipsa cōteret caput tuū. Gen. iij. Ecce Abigail. i. patris mei exultatio, quā xp̄s rex uoluit in reginā celi, quē rñdit, Ecce famula tua sit in ancillā ut lauet pedes seruorum dñi mei. Nota ut lauet pedes seruorum dñi mei. Ipsa enim uirgo lauat pedes. Pedes enim sunt uoluntates corporis humani, etiā & myſterii. Caput mūdi fuit stat⁹ patriarcharum, pedes lūi prophetarū, ueter apostolorū, pedes fessorū, finis mūdi est tps presens. Nos in quos fines seculorū deuenerunt. Cor. x. Et uirgo lauat nos ab immūdi peccatorū nostrorū, & maculis, quia continue orat pro nobis, quia alias iam sumus destructi. Ideo cantat ecclesia pro ea. Mōstrate esse matrem, sumat per te pedes qui pro nobis natus tulit esse tuus.

De sancto Ambrosio.

Sermo.

Nextinguibile est lumen illius. Sap. vij. Pro aliquo declaratione huius uerbi ueniēdo ad materiam predicandā, sciendum q. gratia diuina existens in aliqua persona hac uita pōt cōsiderari dupliciter. Primo respectu conditionis humane, & sic gratia dei est uariabilis & mutabilis, & deperdi. Ratio, quia conditio humane ex libero arbitrio est mutabilis ut gratia in campanili. Ideo gratia pōt deperdi per inclinationes carnis, uel per occasionē mundi, uel per tentationes diaboli. Ideo gratia spūalis in creatura in hoc

non est ita firma quin possit mutari & deperdi. Ideo semper debet esse homo cū timore, qñ cūq. homo sit sanctus & bonus, quia pōt effici malus, nec peccatores debent desperare, quia possent redire ad lumen gratie. Ideo dicit apostolus aliquibus qui prius fuerant mali, Eratis aliqui tenebre, nunc aut lux in domino, ut filij lucis ambulate. ad Ephe. v. Illi aut qui habent lumen gratie uideant ne extinguatur uento superbie, uel luto auaricie uel luxurie, & sic de alijs. Iō xp̄s. Vide ergo ne lumen quod in te est tenebre sint. Luc. xj. Vel possumus loqui de gratia dei respectu dispositionis diuinalis quae est impermutabilis, quia quod deus ordinat, disponit, & predestinat, impermutabit ita uenit. Ergo Greg. in quadā oratione dicit, Deus cuius prouidentia in sui dispositione nō fallitur. Mō loquendo de gratia dei in bō Ambrosio respectu diuine dispositionis dicitur, Inextinguibile est lumen illius. Patet thema. Ad comprehendendum suam historiam in certis punctis inuenio q. habuit quinque lumen.

Primo lumen de celesti deuotione.

Secundo lumen de intellectu cogitatione.

Tertio lumen de spiritali prelatione.

Quarto lumen de iudiciali correctione.

Quinto lumen de integrali perfectione.

Et de quolibet dicit thema, Inextinguibile est lumen illius. Dico primo q. bñs Ambrosius habuit lumen de celesti deuotione. Denotio em nihil aliud est nisi quedam celestis illustratio in corde hominis, quae dupliciter afficitur, & cū leticia operatur quae dei sunt. Nā aspectus rei dilectae super nos lumen uultus tui dñe, dediſti leticiā in corde meo. ps. iij. Istud lumen habuit beatus Ambrosius, qui in uita sua magna seruauit deo. Signū erat q. lumen deuotionis erat intus. Dicit cum aduenisset duorū annorū, & dormiret, exa-

intraret & exirent de aluorio. Quod uides eius p̄, dixit, Aliquid magni erit in infantulo isto si uixerit. Apes aut faciunt mel, & figurabant dulcedinē deuotionis eius, & quae exhibat de ore eius, figurabant suā predicationē futurā. Nā qñ fuit magnus in sciētia & etate, predicauit seruū de, cuius predicatione erat circa duo principia paliter. Primo ut deus cognosceret. Secundo ut p̄tā uitarentur. Vñ cū semel extirparet quoddā p̄tū in quo quidam erat ualde culpabilis, & sicut debuit corrigi, ipse fuit ualde indignatus cōtra beatum Ambrosiū, qui inuocauit demones, dicens eis q. faceret de eo quicquid uellet, solum q. Ambrosiū sibi interficeret, uel grauius terberet, q. promiserunt se facituros. Cū aut uenissent ad domū beati Ambrosij, in nullo potuerūt sibi nocere dicentes, circa ei⁹ domū esse murū igneū, nec poterant ad eū accedere. Ecce quō deus manifestauit suā deuotionē. Dico secundo q. habuit lumen de intellectu cogitatione. Habere sciētiā nō solū ex studio, sed etiā ex infusione. Sciētia em naturalis quae habet ex studio partim est sensuualis. scilicet quātū ad principij, & partim intellectualis. scilicet quātū ad finē, quia nihil est in intellectu quin pri⁹ fuerit in sensu, ut uult Aristoteli. Sed sciētia infusa, seu cognitio supernaturalis, tota est intellectualis, quia nō pertinet ad portas sensuū, sed a fonte diuini luminis procedēs intrat intellectū per diuinā potētiā. Vñ Dauid, Apud te est fons uite, & in lumine tuo uidebimus lumen. ps. xxxv. Istud lumen habuit bñs Ambrosius. Primo em habuit sciām acquisitam. Dicit quō pater eius presētus Rome eum tradidit liberalibus artibus instruēdū, qñ aut studuit theologiā, mirabiliter se habuit, intātū q. habuit spiritū propheticū. Dicit cū puero offerret manum ad osculandum, & soror noluit osculari, respondit, Quando ero episcopus osculabimini &c. Quidam Ambrosio fecit magnum festum & conuiuium, qui uolens dare aliquam bonam doctrinam hospiti, interrogauit diuitem de eius uita, q. respondit q. erat beator huius mundi, di.

di, diuissimus in bonis temporalibus, in filiis &c. oia sibi succedebat prospera &c. Dicatur quo beatus Ambrosius dixit ad suos, Vadamus, uadamus, quia ira dei est super domum istam, & statim tota illa domus submergebatur. Quod uidet beatus Ambrosius, cepit predicare seruitoribus suis de timore dei. Nota bene hic legenda. Ecce quo habuit spiritum prophetie. Cogitate hic quoniam deus dat aduersitatem, signum est quod deus ut pater corrigit filium. Malum signum est & reprobationis, quoniam oia prospera succedunt. Ideo Christus ait Apoc. iij. Ego quos amo arguo & castigo. Quot sunt in mundo qui in prosperis non cognoscunt deum, & in aduersis redeunt? Idem de mulieribus. O benedicta aduersitas que gentes trahit ad deum. Ideo Tho. iij. Benedictum est nomen tuum deus patrum nostrorum, qui cum iratus fueris, misericordiam facies, & in tempore tribulationis peccata dimittis his qui inuocant te. Nota, cum iratus fueris secundum iudicium gentium, que dicunt deum iratum contra illum qui patitur aduersitates. Sed non est ita, sed sicut medicus dans cauteria non reputatur iratus contra infirmum, nisi a fatuis, sic nec deus dans aduersitates. Dico tertio quod habuit lumen. scilicet de spirituali prelatione, prelatio enim spiritualis dicitur lumen. Nemo accedit lucernam, & in abscondito ponit, neque sub modio, sed super candelabrum, ut qui ingreditur lumen uideat. Lu. xj. Hic comparat prelatio luminis. Prelatus est lucerna, quod quoniam per deum est electus, quoniam si ipsemet non tradidit, nec per potentiam est intrusus, tunc est lucerna accensa, & statim in candelabro dignitatis ut lumen uideatur. Ita fuit de beato Ambrosio quod non fuit intrusus, sed ipse deus elegit. Dicatur quo beatus Ambrosius erat in ciuitate Mediolani, & mortuo episcopo ciuitatis fuit per episcopale electionem, quod est magnus episcopus. Et cum esset in ecclesia ut introducerent unum episcopum, unus uoluit habere illum, alij alium. Cum autem beatus Ambrosius cederet traditionis, que erat in populo, perrexisset ad ecclesiam, ubi ro fertur uox infantis sonuisse Ambrosium episcopum. Ad quam uocem totus populus

clamauit Ambrosium episcopum. Dicatur quod fecit, ut euaderet ne esset episcopus. Primo cum minis, minabatur enim graues populo perditiones &c. nec sic potuit populum a proposito reuocare, tunc cogitauit intra se de ceteris, isti credunt quod ego sum bonus homo &c. Iam introduxit ad se meretricem publicas, non ut peccaret cum eis, sed ut euaderet, quia semper fuit uirgo, ut testatur Hieronimus. nec propter hoc populus clamauit, imo clamando dixerunt, Peccatum tuum super nos, tantum sis episcopus noster. Scripsit imperatori ut contradiceret, & ipse approbavit. Deinde fugit, & abscondit se, sed inuentus fuit. Deinde iterum uoluit fugere, sed in crastinum inuenit se ad portam que Romana dicitur. Tunc cognouit deus pietatem, & accepit cum fletu, ac si duceret a furca. Quoniam autem fuit consecratus episcopus, inuenit magnam abstinentiam, semper fuit in quadagesima, expendebat redditus in pijs causis, predicabat, scribebat libros, habuit lumen spiritualis prelationis. Quod scio quare tunc contradixit, cum sciret se multa bona posse facere. Responsio, quia pietas habet onus importabile, nisi deus ueniat. Obligandi se, ad reddendum rationem de tota uita quot sunt in diocesi, cetera de sua homo debet tremere. Hoc cogitabat sancti antiquitus, sed modo non cogitant. Nisi de bonis temporalibus, non attendentes lud uerbum terribile. Sap. vi. Iudicium dicitur simum his qui presunt fiet. Exiguo enim conditur misericordia, potentes autem potenter torquentur. Nota, iudicium durum fiet, si deo computum de sua uita, cum sit multum in copulo reddendo de diuitijs, sed de simum in copulo reddendo de auiabus. Exiguus dicit, Domine animam meam porto uidet, Anima mea in manibus meis semper. ps. cxvij. Idem de rectoribus coitatis, etiam coacti debent uenire, etiam perclamando, quod si sustinent peccata notoria, damna. Ideo dicit, Fortioribus autem fortioribus stat cruciatio. Sap. vi. Iam Ecclesi. vij. Non time fieri iudex, nisi ualeas iurare in perire iniquitates, ne forte extimesceas in ciem potentis, & ponas scandalum in

tate tua. Ibidem. Nec te immittas in populum, neque alleges peccata duplicia. Dico quarto quod habuit lumen de iudiciali correctione. Nam iudicialis correctio non est nisi lumen. Hoc dicit apostolus, Omnia que arguuntur a lumine manifestantur. Omne enim quod manifestatur lumen est. ad Ephe. v. Istud lumen habuit beatus Ambrosius ad arguendum & corrigendum magnos & paruos, diuites & pauperes. Et licet esset episcopus, nihilominus posuit se ad audiendum confessiones, & quoniam ueniebat aliqui ad confitendum frigidum, ipse animabat eos ut dicerent peccata, quia non est ita in curia dei, sicut in curia seculari. In curia enim dei absoluntur, & in curia seculari condemnantur. Et flebat, ut puocaret peccatores ad flendum, & orabat pro eis dicens, Tu pastor bone redde oues errantes. Magnos autem feriebat grauitate, ut patet de Theodosio imperatore, qui peccauit puniendo quandam ciuitatem, occidendo innocentes. Cui negauit ingressum ecclesie, donec publicam ageret penitentiam. Et dicenti sibi quod Dauid peccasset, illi respondit, Secutus es errantem, sequere & penitentem. Quod ubi audiuit, ita suscepit publicam penitentiam non abhorret. Propter hoc in Lombardia beatus Ambrosius depingitur cum funiculis, quia ita percutiebatur magnos dominos omnes, & etiam pueros, amicos, & inimicos &c. Dico quinto quod habuit lumen de integrali prelatione, quoniam creatura perseuerat in bona uita usque in finem, quia nec diaboli tentationibus, nec mundi occasionibus, nec carnis inclinationibus dimittit bonam uitam inceptam. Tunc lumen sancte uite indefinenter perfcitur, cum usque in finem uerit. Iustorum semita quasi lux splendet. Ideo christus dicit, Vide ergo ne lumen quod in te est tenebre sint. Si ergo cor purum tuum lucidum fuerit, non habens aliquam partem tenebrarum, erit lucidum totum, & sicut lucerna fulgoris illuminabit te. Lu. i. Istud lumen habuit beatus Ambrosius. Postquam enim uixit sancte & uirtuose.

Dicatur quomodo conuertit Augustinum, qui tunc temporis ibi legebat Rhetoricam, & ueniebat ad sermones beati Ambrosij, & fuit ad fidem christi conuersus. Tunc temporis erat etiam ibi quidam alius infidelis, ualde aptus, nec aliquis poterat illum ad fidem catholicam trahere. Fuit dictum sibi quod iret ad audiendum sermones Ambrosij, uixit, & uidit angelum dei loquentem cum Ambrosio ad aurem cum predicaret, & statim conuersus fuit. Cum autem in fine uite sue iaceret, apparuit sibi dominus dicens, In pascha eris mecum in paradiso. Tunc beatus Ambrosius uocauit sacerdotes dicens eis, quomodo modo erat iturus ad domum in pascha. De hoc scientes ciues & rectores ciuitatis, dixerunt inter se, Lombardia est modo perdita, quia ex sancta uita istius Ambrosij deus dissimulauit peccata nostra. Ideo uadamus ad eum ut roget, per uita sua ne modo moriatur, & ita fecerunt. Sed beatus Ambrosius sciens dei uoluntatem determinatam, noluit pro uita sua orare, sed respondit, Non ita conuersatus sum apud uos ut pudeat me uiuere. Canonici autem congregati in camera sua, tractabant de episcopo futuro submisso loquendo. Aliqui dicebant quod Simplicianus esset bonus. Respondit beatus Ambrosius, se nex est, sed bonus. Ab hora autem undecima, quando migraturus erat, usque ad horam mortis extensis manibus in modum crucis orauit. Honoratus autem sacerdos, uir excellens, qui quiescebat in domo, tertio audiuit uocem dicentem, Surge, festina, quia modo es recessurus. qui descendens obtulit ei totum corpus, postea emisit spiritum, & multi pueri uiderunt multa miracula. Modo autem est in lumine, quod quidem lumen est inextinguibile. De sancto Georgio martyre. Sermo.

Beatus uir qui inuentus est sine macula. Habetur uerbum istud originaliter in libro Ecclesi. xxxj. c. & recitatum est in epistola hodierna. Ista solennitas annualis beati Georgij fit propter adiutorium quod exhibuit christiani

xpianis in captione nobilis ciuitatis maioritatis. Sed prius salutetur uirgo Maria &c. Declarationem huius uerbi & in introductione materie recipio a quadam lege a deo antiquitus data, in qua ostendit quō sibi offerri debet sacrificiū uictorie dicēs, Homo q̄ obtulerit uictimam pacificorū dño, uel uota soluens, uel spō te offerens, tā de bobus quam de ouibus immaculatum offeret ut acceptabile sit. Omnis macula nō erit in eo. Leuit. xxij. Hoc est propter excellentiā dei, in quo nulla est macula, purissimus est in substantia sua. Ideo antiquitus ualde respiciebatur sacrificium, ne haberet aliquā maculam in oculis, nec esset cecum uel cōtra stum &c. Dicebat enim illa lex, Nō immolabis dño deo tuo bouem & ouē in quo est macula, aut quippiam uitij, quia abominatio est dño deo tuo. Deu. xviij. Quis signat personam simplicē, bos autem personam nobilē, habens duo cornua. scilicet potentie & scientie. Caueant ergo tales si uolunt deo offerre sacrificiū, q̄ sit sine macula, quia alias abominabile esset dño. Propterea beatus Georgius ut sacrificium martyrij sui esset deo acceptū, seipsum obtulit immaculatum, quia non legitur unquā habuisse maculam peccati mortalis. Iō de eo dicit thema, Beatus uir. scilicet in uirtute, qui inuentus est sine macula. Patet thema. Ego inuenio in sacra scriptura septem maculas, scilicet quod sunt septē p̄tā capitalia, scilicet, Prima macula est de supbia & uanitate. Secunda de luxuria & carnalitate. Tertia de auaricia & cupiditate. Quarta de ira & malignitate. Quinta de gula & uoracitate. Sexta de pigritia & ociositate. Septima de inuidia & peruersitate. Nullā istarū habuit beatus Georgius, ut uidebitis. Iō, Beatus uir q̄ inuētus est sine macula, q̄ em̄ habet aliquā maculā de istis, non intrabit in regnū celorū. Non intrabit in eā aliquid coinquinatum aut abominationē faciens. Apoc. xxi. Dico primo q̄ beatus Georgius fuit sine macula superbie & uanitatis p̄ gratiam dei.

No. quatuor q̄ cōiter dant supbiā militibus, q̄ oīa habuit excellēter beatus Georgius, sed custodiuit se a macula supbie. Primum est nobilitas de sanguine. Secundum pulchritudo de corpore. Tertium dominium de hominibus. Quartum uictoria de inimicis. Quando enim miles cogitat, Ego sum nobilis de genere antiquo &c. supbit i cor de. Beatus Georgius habuit nobilitatem sanguinis. Dicit historia q̄ erat Cappadocie nobilissimus, sed nunquā ex hoc ascendit supbia in caput suū. Duas nobilitates habebat in aīa, quia filius regis & regine scilicet ecclesie. Et de ista nobilitate se appreciabat. Secunda in corpore, sed de ista nō curabat, immo dicebat David, Que utilitas in sanguine meo dū descēdo in corruptionē? Secundo pulchritudo corporis est multis occasio supbie, uadunt ornati ut fatui. Nō opus est follo suspēdere cymbala collo. Sed beatus Georgius licet pulcherrimus, nō tamen se appreciabat, nisi de pulchritudine alio, ut esset alba & clara p̄ uerā fidē, & rubra p̄ memoriā passionis, ornata uirtutibus. Recordabat de uerbis Salomonis dictis, Fallax gīa & uana est pulchritudo corporis, mulier. i. aīa timēs deū ipsa labitur. puer. ult. Tercio dñum hominū est occasio supbie, qm̄ miles se uidet capitaneū multorū &c. Beatus Georgius fuit tribunus. scilicet capitaneus mille hominū armorū, nec supbiebat, nec alicui faciebat iuriā, nec ipse nec sui gubernabat nisi humiliter & simpliciter. Iuxta illud. Quanto magnus es, humiliā te in oībus & corā deo inuenies gratiā. Quoniam magna potentia dei solius, & ab humilibus honoratur. Altiora te ne q̄sieris, & fortiora te ne scrutatus fueris, sed q̄ peccati tibi deus illa cogita semp, & in ploratu operibus eius ne fueris curiosus. Non em̄ tibi necessariū eā q̄ abscondita sunt, dere oculis tuis. In superuacuis rebus nō li scrutari multipliciter, & in pluribus operibus non eris curiosus &c. Ecce. Quarto, uictoria inimicorū cōstituit re superbiā uictoriosus. Beatus Georgius

fuit semp uictoriosus. Bene habebat materiā superbiendi, sed totum attribuebat deo dicens, q̄ uictoria inimicorū gratia & donū dei est, quia plerūq̄ plures uincuntur a paucis, & fortes superantur ab impotentibus. Ideo dicebat, Non nobis dñe, non nobis, sed nōmini tuo da gloriam. Patet ergo q̄ macula superbie nō maculauit eum, nec inuenta fuit in eo. Ergo, Beatus uir qui inuētus est sine macula. Secundo fuit sine macula luxurie. i. carnalitatis, intantū q̄ creditur fuisse uirgo, qm̄ enim capiebat aliquā uillam, castrum, uel ciuitatē, hoīes carnales solent se dare ut lupi ad cadauer. Beatus Georgius custodiebat, & conseruabat mulieres, ac si fuisset pater omnium earū. Imo dicā uobis unū factum singulare qd̄ accidit in quadam prouincia iuxta Cappadociā, in qua omnes erant idolatre. Rex uero illius prouincie habebat unicā filiā. Demones uero q̄ nō cōtēbantur de paucis peccatis, sed paulatim deducunt ad magna, eorum ordinatione actum est, ut gentes illius prouincie offerrent filios suos & filias suas diabolo. De hoc David in ps. Immolauerūt filios suos & filias suas demonijs. Iuxta ciuitatē regis illius erat stagnū, in quo erat draco ingēs, qui adorabatur ut deus. Rex uero inuocauit deū suū, q̄ si inuaret eū, offerret sibi filiā suā, quia adiutus a demone oportuit eum implere promissum. Georgius uero diuina reuelatiōe dimissa gēte sua solus sine famulo uenit. Qui uidēs puellam taliter ornatam & stentem, descendit de equo q̄rēs ab ea qualiter &c. Que narrat beato Georgio totū factū, dī. q̄ deus petebat eā in cibum suū, intantū q̄ ei p̄ficeret esset rex nō potuit eā liberare. Ad quā beatus Georgius, Nō dubito te hodie. Dicatur quō draco exiuit de lacu, & beatus Georgius signauit se signo sancte crucis, & exiuit cōtra eū, quē percussit, quo facto duxit puellā ad patrem suū. Cogitate quā domicella uidit militē pulchrū, & ita audacē. Cogitate quō dicebat patri, q̄ daret sibi ipm̄ in uirum,

quia magis uellet eū quā imperatorem. Pater autē dabat sibi filiam suā in uxore cum regno. Rēdit beatus Georgius, Nō detis eam mihi, sed xpo dño, & baptizet, quia xps illam filiam liberauit. Tunc baptizati sunt puella & rex pater eius, & ultra. xx. milia fuerūt in illa ciuitate baptizati. Ecce quō erat sine macula luxurie & carnalitatis. O quot milites duxissent eam libēter, dicētes, Veni filia ad uillam meā, & bñ tibi faciā &c. ut ipi deuorassent eam, & non draco. Sed beatus Georgius, ut miles urbanus liberauit eam, & tradidit patri suo, nec uoluit eam, nec regnum. Et potuit dicere illi Thob. iij. Tu scis domine, quia nūquā cōcupiui, supple mulierē. Mūdā seruauī animam meam ab omni concupiscentia. Hic habent exemplum milites qui modo non curant nisi de luxuria, nec sufficiunt eis mulieres cuiusuis conditionis siue status. Ideo, Beatus uir qui inuentus est sine macula &c. Tercio fuit sine macula auaricie & cupiditatis. Cum enim potuisset multa congregare in captione uillarum, ciuitatum, & castrorum, non curabat. Itē rex ille cuius filiam liberauit, ex quo nolebat filiam suam in uxorem, dabat sibi infinitum thesaurum, noluit recipere, sed ut daret pro ecclesijs construendis, & hospitalibus pro pauperib⁹ personis, instruxit. Patet ergo quomodo fuit sine macula, & qui postea aurum nō abiit, nec sperauit ī pecunia & thesauris. Eccl. xxxj. Sed hodie est tāta auaricia militū, q̄ prestantur uasallō, dicendo q̄ sunt gratiose petitiones, tñ includūt eos in carceribus uel alio loco dicendo, Non exhibitis quousq̄ detis tantū. Ecce gratiose petitiones, retinent sibi decimas & primitias. Et iā ipsimet attrādāt iura ecclesiasti ca cū magno periculo, aīa nō permittūt colligere decimas & primitias. Et iā ipsimet retinent solidatā seruorū & ancillarum, quia iam redditus non sufficiūt, tot sunt uanitates. Iō dicebat xps, Videte & caute ab omni auaricia, q̄ nō in abūdātia cuiusquā uita eius est ex his q̄ possidet. Lu. xij. Quarto fuit sine macula ire & mali

malignitatis. Nunq̄ em̄ uoluit uindictā de aliqua iniuria sibi facta nisi secundū ordinem iustitie, sed patiēter sustinebat iniurias, remittēdo bono corde. Dicat quot iniurie fuerūt sibi facte in tormentis quas patienter sustinuit p̄ Christo. Regnantibus aut̄ Diocletiano & Maximiano imperatoribus, qui graues persecuciones dederunt xp̄ianis. Isti miserūt Dacianū x̄pus ptes Cappadocie ad psequendū xp̄ianos, ut scilicet abnegarent fidē, uel tormētis interirent, qui infra mēse interfecit plus q̄. xx. milia xp̄ianorum, & multi deficiebāt in tormētis. Tunc bt̄us Georgius dixit intra se, Diu militauit, & bellauit cū equo & armis corporalibus, iō iam decetero uolo bellare pedib⁹ & cū armis spūalibus. Dedit oīa bona sua pauperibus, & in simplici habitu uenit corā Daciano q̄ cruciabat xp̄ianos, & clamādo dixit illū x̄tum psalterij, Om̄s dij gentium demonia, dñs autē celos fecit. Tūc Dacianus interrogauit eū uñ eēt, & q̄s uocabatur. Qui rñdit se Cappadocē esse quo ad nationē, quo ad nomen rñdit & dixit, Ego uocor Georgius, & sum miles nōsatus p̄ totum mūdū. Tunc Dacianus iussit illū poni in cuculo. Dicat quid est cuculus, qui memorās quō x̄ps fuit extensus in cruce sustinuit patienter. Tūc Dacianus dedit sibi aliud tormentum, cum ferreis tenalibus totū corpus fecit dilaniari, sed cogitans effusionē sanguinis x̄pi in cruce sustinuit patiēter. Deinde applicauit laminas igneas ad latera eius. Deinde iussit uerbera & plagas facile congeriri. Et beatus Georgius dicebat, Non sunt cōdigne passiones huius t̄pis ad futurā gloriam que reuelabitur in nobis. Nā expectatio creature reuelationē filiorū dei expectat. Vanitati enim creatura subiecta est non uolens, sed p̄pter eum qui subiecit eam in spē. Quia ip̄a creatura liberabit a seruitute corruptionis in libertatem gl̄ie filiorū dei. Sci mus em̄ q̄ om̄is creatura ingemiscit & parturit usq̄ adhuc. Non solum autem illa, sed & nos ipsi primitias spūs habentes, & ipi intra nos gemitus adoptionē

filiorum dei expectantes redēptionem corporis n̄si. Ro. viij. Patet ergo q̄ non habuit irā, nec odiū, nec malā uoluntatē, sed dulciter sustinuit. Iō cantatur, Non murmur resonat, non querimonia, sed corde tacito mens bñ cōscia, conseruat patientiā. Secus de militibus modernis impatientibus & bricosis. Iō lob. v. Viri stultum interfecit iracūdia. Stultus dicit iracundus. Rō, quia sicut ille esset stultus qui uolens recipere uindictā de iniurico reciperet uenenum. Ita est de iracundo querente uindictā, p̄rio interfecit seipm̄. Oīs qui odit fratrem suum homicida est. s. i. iij. p̄s. j. Iōā. iij. Quinta macula est gula & uoracitatis. Ista em̄ macula destruit corpus & animam. Primo destruit uisum, sed & anhelitū corrumpit, tollit fortitudinem, quia uinum percutit neruos, aufert intellectum, inducit podagram, morbum caducū, & alias infirmitates. Ideo x̄ps, Attendite uobis ne forte grauentur corda ustra in crapula & ebrietate. Lu. xxj. Bestie recipiūt necessitatē cibi & potus, & hoīes ultra necessitatem. Ab ista macula fuit liber beatus Georg. Fuit enim ualde abstinentis, semper ieiunabat quadragesimā & uigilias ecclesie, quatuor t̄pa, & bis in qualibet hebdomada. s. feria quarta & sexta. Et modū dicunt milites confessoribus, Non debet mihi ieiunia, quia ego indigeo fortitudine, ieiunent clerici. Dicatur quō melius custodirent fortitudinem cauendū a mulieribus ex quibus perdunt fortitudinem corporis, & audaciam animi. Scimus em̄ q̄ macula est pigritie & ociositatis. Dicatur de diligentia beati Georgij in spūalibus & t̄palibus. In tempore enim pacis faciebat bellum cōtra corpus suum p̄ p̄nitentiam. Quolibet mane genibus flexis, cum silentio audiebat missam, quolibet die dñm communicabat. Ex ista diligentia dedit sibi uirtutem. Dicatur quō Dacianus uolens ip̄um terrere fecit rotas gladij, ut legitur de beata Catharina. fidem x̄pi abnegaret. Sed beatus Georgius signando se saltauit in mediū rotarum, & in nullo sibi nocuerunt, sed uirtute dei confracte sunt, & multos gentiles necauerūt. Deinde ponit in sartagine plena feruente plūbo, sed facto signo crucis ibi quasi in balneo roris iam cadētis sedebat. Sed mō milites t̄pe pacis dāt se ocio & p̄tis & c. Quilibet tamē eorū dicit scriptura, Quodcumque p̄t facere manus tua. i. x̄tus instanter opare, q̄a nec op⁹, nec rō, nec scia, nec sapiētia erūt apud inferos quo tu pperas. Eccl. ix. Septima macula est inuidia & pueritas, q̄a cōiter p̄sone excellētes & notabiles qñ audiūt cōmendari uel laudari alium, statim strāt in corda eorū uermis inuidie, & oderunt illū. Ab ista macula fuit immunis. b. Georgius, nō em̄ inuidebat alicui. Dacian⁹ em̄ cogitauit q̄ generosus animus magis inclinaret p̄cibus & dulcib⁹ sermonibus quā tormentis seu terroribus. Ideo blandimentis tētauit emollire beatū Georgiū dicēs, Georgi nunquid uides quāta est patiētia deorū nostrorū? Iō si uis tenere leges & decreta imperatorū, eris magn⁹ & c. Et sic uoluit decipere beatū Georgiū cū malicia. Rñdit beatus Georg. Modo dicis mihi ista post tādura tormēta, quare nō dixisti a principio? Voluit decipere Dacianū per suā sapientiā bt̄us Georgius, simulās q̄ uellet deos adorare tā solēnter. De quo gaudens Dacianus fecit p̄conizare quō beatus Georgius adoraret deos & c. Cū autē deductus esset in templū, in porta tēpli adorauit dicēs, Ego adoro nō idola, sed x̄pm saluatore. Subito ignis descendit de celo, & tēplum cum idolis & multis gentibus qui exiuerant omnino destruxit. Quo audito, Dacianus indignatus uoluit uel q̄ adoraret idola, uel q̄ morere quō credis q̄ adorē deos tuos quos ego destruxi? Propter qd̄ Dacianus p̄tulit istam capitalem cōtra sanctū Georgiū. Et primo q̄ sustibus cedere. Cum ergo fuisset distractus per ciuitatem, & capitalem istam signo crucis se muniens recepisset, Dacianus inde recedens igne celesti subito cōsumpt⁹ est. Et beatus Geor

gius in celo receptus. Non enim inuidit bonis Daciani sibi promissis, quinimo eo deluso martyriū sustinuit. Iuxta illud, De⁹ qui p̄cinxit me uirtute ad bellū, & posuit immaculatā uitam meam. ps. xviij. De sancto Marco. Sermo.

QVITMET DEŪ FACIET bona. Eccl. xv. & in ep̄la hominū dierna. P̄s sermo noster erit illius gl̄iosissimi euāgeliste beati Marci, quia hodie est uia solennitas & festum. Si placeat deo habebimus multas bonas doctrinas p̄o intellectus illuminatione, & uite correctione, & peccatorum detestatione. Sed primo salutetur uirgo Maria & c. Pro breui declaratione huius uerbi, & materie introductione, sciendum q̄ inter alia per q̄ quis p̄t h̄re sufficientiam & abundantiam bonorum tam spiritalium quā etiā tēporalium est timor dei. Qñ enim creatura in corde suo timorose proponit nō facere aliquid contra deū, nec corde cogitando, nec ore loquendo, nec opere perficiendo, dicens, Deus custodiat me ne faciā aliquid contra eius uoluntatē. Qñ surgūt de mane, cōmendant se deo dicendo, Modo incipit ista dies, ideo dñe gubernā me ne faciā malum. Item si incipiunt uiuam, uel si ponunt se ad mensam dicunt, Modo habeo recipere refectionem, ideo dñe utinā cum mensura comedam & bibam ne te offendā. Item qñ ponūt se ad dormiendum, & in operibus alijs. Talis timor dat abundantiam bonorū spūalium. Nam si aliquis habet intra domū suam fontem uiuum, certum est q̄ talis nō habebit penuriam aque. Ita timor dei in domo conscientie est ut fons redundās gratiarum spiritaliū, uirtotū, & perfectionum, & meritorū. Autoritas. David, Time de dñm oēs sc̄i eius, scilicet xp̄iani, qui in baptismo sanctificantur, quoniam non est inopia timentibus eū. Diuites scilicet bonorū tēporalium eguerunt & esurierunt, inquirentes autē do minum. s. timorose, non minuent omni bono. ps. xxxij. Ex ista ratione de beato Marco

Marco qui semper timuit dñm, dicit thema, Qui timet deum faciet bona. Ideo habuit bona tpalia hic, & spūalia in patria. In historia enim beati Marci inueni tria bona magna que habuit.

Primum fuit conuersio de ueritate.

Secundum perfectio de humilitate.

Tertium deuotio de sanctitate.

Ecce tria magna bona beati Marci, quare patet thema, Qui timet deū faciet bona. Dico primo qd primū bonū bti Marci fuit cōuersio de ueritate, quia primo fuit Iudeus de tribu Leui, & de gñe Aaron, erat enī sacerdos, & ad p̄dicationē beati Petri ap̄li fuit ad fidem cōuersus. f. xpi. Cogitate qd uenit cū multis argumentis & rōnibus, quas sibi soluit beatus Petrus. Prima fuit de trinitate. Secunda de xpi incarnatione. Tertia de p̄sione. Quarta de lege Moyfi. f. de duratione eius. Quinta de tpe Messie. Ad p̄dicationē, qñ beat⁹ Marcus audiuit qd beatus Petrus & alij ap̄li p̄dicabāt de trinitate, qd est unus deus, & ille de⁹ est pater, & filius, & spūsanct⁹, dixit Marcus, Hoc nō pōt esse, quia dicit Deut. vi. Audi Israel, dñs deus tu⁹. unus est. Istā rationē faciūt hodie Iudei. Sed ecce rñsio clara, qd per sone non sic sumunt in deo sicut in nobis. Quia quilibet persona in nobis facit unā essentia. Credūt enim Iudei qñ dicimus tres p̄sonas, qd sint quasi tres gigantes, uel tres reges, sed sumunt ut in sole, in quo designatur pater, & filius, & spūsanct⁹, tñ non est nisi un⁹ sol, sed est tante perfectionis, qd de se gñat radium quē mittit huc, & tñ non recedit ab eo. Mō substantia solis pōt dici pater generans, radi⁹ filius genitus, & calor ab utroque pcedēs pōt dici spūsanct⁹, & tñ nō est nisi un⁹ sol. Sic intelligimus nos trinitatē, quia deus nō est minoris uirtutis q̄ sol. Et dixit Petrus Marco, Attende qd pphete qñ loquunt de deo ponunt tria, ad innuendū trinitatē personarū. Vnde in autoritate allegata dicit, Audi Israel, dñs de⁹ tu⁹. tria noīa sunt ibi, ad innuendū trinitatē p̄sonarū. Itē Esa. vi. ubi dicit Esaias, Vidi dñm sedēte sup soliu excel-

sum & eleuātū, & plena erat dom⁹ maiestate eius, & ea q̄ sub ipso erāt replebant tēplū. Vbi iter cetera uidit duos angelos clamātes, alter ad alterū, Sanctus, sanct⁹, sanct⁹ dñs deus exercitū. Et sic de multis alijs autoritatibus posset dici. O dixit Marcus, credo trinitatē, aliter intelligebam ego, sed errabā, mō uideo clare. Secunda fuit de incarnatione xpi. Dicebat enī Marcus, Vos dicitis qd deus fact⁹ est homo, quōd hoc est possibile, cū scriptura dicat deum esse immutabile. Ego dñs & nō mutor. Malach. iij. Si factus est homo, igit mutatus est. Sed ista ratio pcedit ex ignorantia, quia licet de⁹ sit immutabilis, etiā est infinitus, & est ubiq̄. Et oīs creatura est plena diuinitate, quia diuisitas implet totū mundū, ut claritas solis totū aerē. Incarnatio ergo nihil aliud est nisi qd illa humanitas in utero uirginis formata a spūsancto erat plena diuinitate, nō solū potēcialiter, ut est in creaturis, sed etiā personaliter, quia alis nec seipsum posset saluare. Sicut enī ferrū ignitū calefacit & illuminat non uirtute ferri sed ignis. Ita illa humanitas xpi habuit uirtutē redimendi genus humanū, & saluādū credētes & obediētes rōne diuinitatis sibi cōiuncte, alis enim nec se nec alios posset saluare. Ideo dixit Petrus Marco, Nō intelligatis qd de⁹ sit mutat⁹, sed illa humanitas fuit subiecta in diuinitate p̄sonaliter. Tūc Marcus credidit incarnationem. Tertia fuit de xpi p̄sione. Dixit Marcus, Vos dicitis qd xps sustinuit mortē & p̄sionē in cruce, ut saluaret sibi credentes & obediētes, cū tñ dicit David, Omnia quecunq; uoluit dñs fecit in celo, & in terra, in mari, & in oīb⁹ abyssis. Si ergo xpi erat deus, sine morte & p̄sione poterat saluare dicendo, Ego parco omnib⁹ decetero custodiat uos, que madmodum unus rex facit unā generalem remissionem, quare ergo uoluit pati, capi, & ligari? Rñdit ei Petrus dicens, Scias quod uideō iustitia & misericordia sūt sua effecta & substantia. In nobis autē iustitia & substantia sunt qualitates accidentales. Ideo ha-

mines aliquoties faciunt cōtra iustitia, aliquoties cōtra miam. Sed deus in oīb⁹ operibus suis ostēdit suā iustitia, nō cōtra miam, sicut nec contra diuinitatem suam. Si ergo remississet generaliter oīb⁹, ut dicitis, opus esset mie, sed ubi fuisse sua iustitia: si autē dānasset omnes in inferno, fuisset rigor iustitie, & ubi fuisse sua mīa? Oportuit ergo seruare modum, in quo ostenderet sua iustitia summā, solū in cruce precii sanguinis &c. & ostēderetur summa mīa, quia ipse qui nō tenebat, uoluit soluere. Et qd ita debuit fieri, & qd deus deberet pati, idē Dauid pphetauerat in ps, Deus deus meus respice &c. In quo psalmo ponit clare xpi p̄sionē. Itē Esa. Vere languores nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse portauit. Et nos reputauimus eū quasi leprosum, & percussim a deo, & hūiliatū. Ipse autem uulneratus est ppter iniquitates nostras, attritus est ppter scelera nostra. Esa. liij. Item Dauid. ix. Post hebdomadas. lxxij. occidet xps. Tūc beatus Marcus credidit. Quarta fuit de lege Moyfi, cū sit bona a deo data, & multis & magnis miraculis approbata, quare ergo est dimittenda? Rñdit bti Petrus, qd lex Moyfi fuit bona & ista suo tpe, sed modo iā nō esset bona. Dicit silitudo de p̄se, qui dat leges pedagogo pro filiis paruis nutriendis, p mittens eis fructus &c. Talis lex bona est p pueris nutriendis, sed non p adultis, quia aliā legē & promissionē dat lege Moyfi, data a patre deo pueris Iudeis, sed mō oportet recipere legem euangelicā, & istā petebat David dicēs, Legē pone mihi dñe, uia iustificationū tuarū, & exquirā eam semper. ps. cxvij. Et nunquid habebat iam legem Moyfi? Imo, sed petebat legē euangelicā. Tūc beatus Marcus credidit. Quinta de tpe Messie. Dicebat bti Marcus qd nōdum erat cōpletum, quia Esaias dederat signū dicens, Et cōstabunt gladios suos in uomeres, & lanceas suas in falces. Esa. ii. In isto capto Esaias loquitur de cōuersione gentiū p Messia, faciēda, non ui-

lenter sed gratiose. Ibidē, Et fluent ad eū oēs gētes, & ibunt p̄p̄li multi, & dicent, Venite ascendamus ad montē dñi, & ad domū dei Iacob, & docebit nos uias suas &c. Cū ergo dicit, & cōstabunt &c. intelligit qd p conuersione gentiū non exercebunt ultra ad preliū, sed predican do & dicendo, Domus Iacob uenite, & ambulemus in lumine dei nostri. Tūc beatus Marcus credidit, & fuit letus, & rogauit beatū Petrū p gratia speciali qd ipse baptizaret eū, & ita fecit & recepit ipm in discipulum suū. Ecce quōd p̄dicatione beati Petri fuit ad fidē xpi cōuersus, & ab eo baptizatus, atq; in diuino sermone eius discipulus. Ideo beatus Petrus uocauit ipm filiū dicens, Salutate uos Marcus fili⁹ meus. j. Pe. v. Patet quōd bti Marcus habuit primū bonū. f. conuersionē de ueritate. Ergo qd timer deū &c. Secundū bonū qd habuit fuit perfectio de humilitate. Ille dicit habere perfectionē humilitatis uite, qui quātō est maior, tātō est hūilior, iuxta illud Eccl. iij. Quanto magnus es, humilia te in oīb⁹, & corā deo inuenies gratiā. Ita fecit beatus Marcus, qñ enī fuit ad fidē cōuersus, habuit tantā sciam theologie, qd effectus est secundus euangelista. Mattheus fuit primus, Marcus secundus. Ecce quantā gratiā fecit deus, & sicut scripsit euāgelii, ita p̄dicabat, & dicta sua cōfirmabat miraculis. Qñ enim predicabat de trinitate qd erant tres persone, & unus deus, non solū hoc confirmabat autoritate, sed etiam miraculo, suscitādo mortuum sibi adductū, dicēdo, Sicut est uerū qd pater, filius, & spūsanctus sunt un⁹ deus, ita corp⁹, & aīa, & uita, ista tria uniantur in isto. Et statim suscitabat. Itē qñ predicabat de incarnatione, & de p̄sione, & resurrectione. Itē alijs cōfirmabat miraculis, & poterat dicere, Nō audeo aliquid loqui eorū que per me nō efficit xps. Ro. xv. Et cum toto hoc erant ita humilis qd p nullo se habuit. Videns enim qd papa. f. beatus Petrus tantū ipm diligebat ex humilitate, ne faceret ipm sacerdotē nec episcopum, abscedit sibi

bonā famā, tū non reputabat se dignū
facierdotē ex hūilitate. Ideo abstulit sibi
pollicem. Sed deus p̄uidit, q̄a beatus Pe-
trus uocauit eū, uolēs eū ordinare in sa-
cerdotem & ep̄m Alexandrie. R̄ndit, Pla-
ter nō est possibīle, ostendit sibi pollicem
defectū. Sed beatus Petrus orauit, & cu-
ratus est, & factus est sacerdos & ep̄s A-
lexandrie. Ideo Lux. viij. Oīs qui se hūi-
liat exaltabitur. Tertiū magnū bonū
ati Marci fuit deuotio de sanctitate, quā
est qū homo in oībus quā facit & dicit
dat gloriā & honorem deo. Multa bonā
opera p̄duntur, q̄a multi nesciūt dare ho-
norem deo, sed dant honrē suis opibz
Verbigrā. Quare facitis filiū sacerdotē
ut uiuat delicate, & in quiete, hic defici-
deuotio sanctitatis. sed si facitis filium
sacerdotem ut oret pro uobis, & deus
eo laudetur & glorificet. Item si facitis
filium religiosum ut sit abbas, uel magis-
ter in theologia, uel ep̄s. Idē de remi-
sione iniuriarū amore hoīm. Istud opus
p̄ditur, q̄a in iudicio qū xp̄s dicit mori
Ecce quid ego feci p̄ te, quid fecisti
pro me? Si tu uis dicere, Dñe ego remi-
mortem p̄ris &c. Dicit xp̄s, Amore em
regis? Respondens, Pro amore talis ad
quē me rogabat &c. Et xp̄s, Ideo nabi-
ad eum ut det tibi paradiūm, qui habet
bit satis facere ut habeat pro seipso. Se-
q̄ remissio fit p̄ amore & honore dei
tunc est deuotio sc̄itatis. Io ap̄s, Regni
eulorum immortalī, inuisibīlī, soli de-
nor & gloriā. ad Tim. i. Si fecit beatus
Marcus, qui uenit Alexandriam, ubi p̄
dicando & miracula faciendo cōuertit
innumerabiles hoīes, & fuit sibi datus
q̄ retores terre indignabātur cōtra eū.
R̄ndit, Non curo, ex quo ego do hoī-
rem deo in omnibus. Cū autē tibi ma-
tipicatis fratribz, & ecclesia ab eis co-
structa miraculis corrūperet, & ip̄s
in festo pasche cōcurrēte tūc cum fa-
gentium celebraret diuina, ligato
ad collū eius traxerunt eum per ciuitē
gratias agentem. Deinde oclatō eo
carcere, apparuit ei angelus primo, &
cundo dñs Iesus xp̄s confortans eū.

SER
 ait in crastino traherent eum per ciuita-
 tem ut prius, orauit dicendo, In manus
 tuas domine commendo spū meum. Et
 tradidit spūitū. Cum autē reliquias eius
 uellent comburere, tanta facta est tēpe-
 stas qd̄ fugerunt gentiles. Et uiri religi-
 osi sepelierunt corpus eius quod post-
 modum apud Venerias est translatum.
 Igitur in omnibus honorificetur deus
 per Iesum Christum, cui est gloria, & im-
 petum in secula seculorum amen. j.
 Petri iij.

De sancto Petro Mediolanensi. Ser.
Coronabitur qui legiti-
 me certauerit. Verbum
 istud habet textualiter .ij.
 ad Tim. .ij. Et recitatur est
 statim in ep̃a hodierna.
 Hodie p totum mundū in n̄ra religione
 predicatorū fit festum de b̄to Petro mar-
 tyre. Et sicut fit totū festū de eo, ita erit
 & sermo noster. Et habebimus multas
 bonas doctrinas ad instructionem uirtu-
 tum, & correctionē peccatorum, & conso-
 lationem animarū nostrarū. Salutes uir-
 go Maria primo &c. Istud uerbū, pposi-
 tum p̄ themeat & fundamentum sermōis
 habet talem intellectum. Ille coronabi-
 tur in celis corona glorie, qui legitime
 certauerit in hoc mudo per uictoriam.
 Amore usi ego quesiui quot bella habe-
 mus in hoc mundo, pro quibus habēdo
 uictoriam coronemur in celo. Ecce quō
 materia erit bona. Et inueni q̄ in hoc
 mudo pro habendo uictoriam habemus
 quinque bella, in quibus uincētibz a deo
 datur corona glorie in paradiso.
 Primo

intelligentiâ, de quo habemus uictoriâ
per simplicem credentiam.

Secundo habemus bellum contra no-
stram voluntatē, de quo habemus victo-
riam per humilem obedientiam.

Tertio habemus bellū cōtra nostram
carnem, & de illo habemus uictoriam p
puram abſtinentiam.

Quarto habemus bellū contra diabolum, & de illo habemus uictoriam per ueram sapientiam.

Quinto habemus bellū contra mun-
dum, de quo habemus uictoriam p man-
suetudinem & patientiam.
Oibus his modis fuit uictor beatus Pe-
trus. Iō de eo singulariter dicit thema,
Coronabit qui legitime certauerit. Di-
co primo q̄ in hoc mundo habemus pre-
lium satis forte. Sin nra intelligēcia na-
turali. Intellectus enim noster naturaliter
querit rōnē rei mirabilis, & iminense, &
trāscēdētis, dicēdo, Qūo hoc est possibi-
le? ac si mō dicere f ab aliquo, Noueritis
q̄ ego uidi equos nolare, statim intel-
lect⁹ cogitat & bellat dicēs, Qūo est pos-
sibile hoc, cū nō habeāt alas? Itē si dicat
q̄ ultra mare sunt hoīes qui habēt unū
pedē solū tam magnū q̄ tegunt se cū eo
contra pluuiā & solē, statim intellectus
querit rationē anteq̄ assentiat firmiter,
ideo est regula philosophic, Quod pro-
pter hoc admirari ceperunt philosophi
philosophari. i. questiones facere, maxi-
me qn̄ uidebāt eclypsim solis & lune, di-
cebant quare est hoc, qūo est possibile,
& hmōi. Mō nihil est tā extraneū & tā
trāscēdēs mirabile q̄ secreta fidei xpia-
ne, scilicet q̄ sunt tres p sone distinctę, &
q̄ nō sit nisi una essentia & diuinitas tri-
um psonarū, statim intellect⁹ bellat q̄res
rationē. Sed uincit p simplicē credentiā
captiuando & subigando eū ad creden-
dū illud qd̄ dixit ille qui nō pōt mētiri,
nec decipere, nec decipi, & sui ap̄i p̄di-
cauerunt, & eccl̄ia affirmat & determi-
nat. De hoc triumpho mererem coronā
in celo. Itē de xpī incarnatiōe fuit unq̄
aliquid ita extraneū, mirabile, & inaudi-
tum q̄ q̄ de⁹ fact⁹ est hō, plus est q̄ q̄ sol
fuisse factus laus, ut celū lurū, magis est
mirabile, q̄ deus infinitus fuerit factus
hō in utero unius puelle, statim intel-
lectus querit rationem. Sed habet uictoria
dicendo, Credo dñe simpliciter ex quo
uos dixistis, & ap̄i predicauerūt, & ita ha-
betur in euangelijs, & eccl̄ia determi-
nat. Itē de sacro altaris, q̄ ex uerbis ipsius
sacerdotis forte peccatoris celum a-
peritur, & Christus descēdat in hostiā,
& etiā in multas hostias, ut uox mea in

uestras aures, & cū diuidit hostia, nō diuidit xps, sed tot⁹ integer manet in qua libet particula, ut imago ī speculo est in qualibet eius parte. Statim intellectus querit quō est hoc possibile, & quō stat xps in hostia sedēdo, an iacendo, & huiusmodi. Sed uictoria habet p simplicē credētiā, Dñe ego credo simplr, ex quo uos ordinastis, & ecclia tenet, & tot miraculis est cōfirmatū. Ista est uictoria ex qua meremur coronā in celo, sic subiungendo & captiuando intellectū nostrū. De hoc dicit apłs, Destruētes oēm altitudinē extollētem se aduersus sciām dei, & in captiuitatē redigētes oēm intellectum in obsequiū xpi. ij. Cor. x. Ex tali uictoria subiungādo intellectū ad credēdum dat corona a deo in celo, nō unius regni corruptibilis, que hodie habet, & eras pditur, sed dat corona gñe duodecim stellarū, ut dicitur de ygene Maria. Apoc. xij. Mulier amicta sole, & luna sub pedibus eius, & in capite ei⁹ corona stellarū duodecim. Moraliter potest dici de quolibet xpiano habēte triūphum p intellectū p simplicē credētiā. Ista mulier est aia xpiana, amicta sole. i. xpo p simplicem credētiā. Et luna, scilicet scie philosophie sub pedib⁹ eius, nō curādo in his que fidei sunt de ratiōibus. In capite ei⁹ corona stellarū duodecim. i. duodecim articulos fidei, secundū q fuerūt duodecim apłi, qui articuli cōtinētur in credo. Dicat. Ecce hic duodecim ueritates tanq̃ duodecim stelle. Efflet pulchra corona regine in qua esset stella matutina, pulchrior est corona que dat anime, que habet uictoriā de intellectu tuo. De qua dicit apłs, Bonum certamē certauī, cursum cōsummaui, fidē seruauī, in reliquo supple seculo reposita est mihi corona, ij. Timo. iij. In isto bello habuit triūphū beatus Petrus martyr qui fuit Lombardus de ciuitate Cumana, ubi erāt multi heretici & infideles, & eius parētes oēs fuerūt infideles, inter quos exiuit beat⁹ Petrus ut rosa inter spinas. Qui cū esset puer quinq; uel sex annorū, ueniens de schola in quadā platea obuiat auiculus

suo infideli. Et querenti unde ueniret. Rndit puer q de schola. Interrogatus quid didicisset. Rndit, Credo in deum patrem &c. Auunculus autē reprehēdit eū dixit, Et quis docuit te hoc modo? credas q nō est ita. Rndit puer, Ita docuit me magister, & habetur ita in charta mea, & ita ego credo. Et auiculus uoluit eū perire, sed erat sibi dictum q nō faceret, sed faceret sibi aliquā ratiōē cōtra dīctā pueri, qua statim puer esset uictus. Et fecit sibi ratiōes de philosophia, quas puer auiculus nihilauit, pro quo auunculus in dignatione percussit eum dī. O Petripe & mecum attenditis uos: Rndit puer, In ista fide uolo uiuere & mori. Et tunc recepit fidem in tantā firmitatē q desiderabat & orabat mori p fide. Qñ uidebat corpus p sicut alij dicūt, Adoram⁹ te dñe &c. nō dicebat, Vtinā dñe moriar p te & p me tua, ut tu dñe mortuus es p me. Vñ quā semel foci⁹ quereretur ab eo scire cōmitem quā faciebat in eleuatione corporis xpi, dixit sibi istam que non placuit illi. Fiat ergo rō. Si uincētibus intellectū priūm p simplicem credētiā datur corona, & Petrus habuit uictoriā, ergo coronabitur qui legitime certauerit. Moraliter habetis hic exemplum ut addiscat. Credo in deū, nullus pōt se excusare, sed cū addiscitis cantiones, ita & symposium addiscere potestis, & dicere quolibet mane & sero cū ptestatiōe, lucrabitur corona. Bñdictus erit qui hoc cōsiliū tenuerit. Sed m plū est cōtra uolūtātē ppriā. Super oēs creaturas hō habet hoc q habet liberū arbitriū. Aut. Deus ab initio constituit hōem, & reliquit eum in manu cōsiliij sui. Glo. In libertate arbitrij. Eccl. xv. Uictoria habetur per humilē obediētiā. i. cōtra liberū arbitriū obediēdo deo. Verbi gratia. Si uoluntas te inclinat ad supbiā, pōtētiā, & uanitatē, & deus precepit humilitatem, dicas, Dñe licet incliner ad supbiā, tū dñe quia uos precipitis humilitatē, pot⁹ uolo uobis obedire q p potētiā. Idem de auaricia, luxuria, gula,

inuidia, & acidiā. Ecce quō habet uictoria p humilē obediētiā, quasi dicendo ut xps dixit in nocte passionis, Non mea, sed tua uolūtas fiat. Ex isto triūpho meremur coronā paradisi. Aut. Hoc autē habet p certo oīs qui colit te, quia uita ei⁹ si in pbatōe fuerit coronabit. Tho. iij. In isto bello. b. Petr⁹ habuit uictoriā. Postq̃ em habuit uictoriā de intellectu p simplicē credētiā, uoluit habere uictoriā de uolūtātē p humilē obediētiā, nō solū obediēdo preceptis quib⁹ oēs tenemur obedire, sed ē cōsilijs euāgelicis. Iō inuauit nrm ordinē pdicatorū, & postq̃ se recognouit, dixit, O q̃ malū est stare inter serpētes & bestias uenenosas, & sine lnia parētū recessit ad monasteriū pdicatorū, quia tūc incipiebat ordo nr. Et dicunt aliqui q adhuc uiuebat bñs Dominicus, dicens Priori quō erat natus & nutritus inter infideles qui non credūt articulis fidei, sed deus fecit sibi gratiā, quia non fuit ab eis deceptus. Propter qd uolo, inquebat, intrare ordinē uelū, qui predicat fidē xpi. De quo Prior & oēs fratres fuerunt gauisi, qā erat puter iam famosus, & receperūt eū, in quo ordine obediuit nō solū preceptis dei, sed etiā cōsilijs. Seruauit enim ibi obediētiā generalē, continentia angelicā, & paupertatē apostolicā. Nō oportebat hñe clauēs sicut modo, qā nihil habebat in cella, ut lucraretur meritū paupertatis apostolice. Item seruauit certimonias religionis, in cibo & potu, in ieiunijs, in habitu & silentio, in inclinationibus, & in alijs, ita q sua uita non erat nisi exemplū religionis. Et qā sic humiliter se ad obediēdū non solum deo, sed etiā hōibus, ppter deū, deus ēt obediēbat ei in miraculis. Nota de blasphemio heretico quē rephendit, qā ita debet fieri. Cū ille nō corrigeret se, imo fortius blasphemabat, Petrus orabat ut deus auferret sibi uerbū, ex quo ita male utebatur eo, & subito effectus est mutus. Ecce quō deus facit uoluntatem illorū qui faciunt uoluntatem dei. Si quis dei cultor est, & uolūtatem eius facit, hunc de⁹

exaudit. Io. ix. Ecce quō habuit uictoriā de uoluntate p humilē obediētiā. Ergo coronabitur qui legitime certauerit &c. Moraliter habetis hic exemplum obediēdi preceptis dei, & cauēdi a blasphemijs, qā ex isto pto ueniunt siccitates, & mortalitates, & fames. De blasphematoribus autē deberet fieri punitio. i. ut pderent linguā. Et licet rectores nō faciant, deus faciet, qā morient sine cōfessione, & sine testamento. Dñe maledicti erūt qui cōtēpserint te, & cōdēnati erūt omnes qui blasphemauerint te. Tho. xij. Tertiū bellū est cōtra ppriā carnē. Ecce quō sequit per ordinē. Primū bellum est cōtra intellectū. Sed m cōtra uolūtatem nostram. Tertiū cōtra carnē, de qua habemus uictoriā p purā cōsciētiā. Qñ hō habet eratē discernendi, caro consurgit cōtra ipsum qui uellet in delectationibus & luto luxurie uoluntari ut porcus. Caro concupiscit aduersus spm, spiritus autē aduersus carnem. ad Gal. v. Sed uincit per purā cōtinentiā, uel purā penitentiā, humiliando carnē afflictionibus. Sicut enim equus qui aufertur annonā stat simpliciter, ita de equo corporis, auferendo delectationes sibi placitas, abstinendo a cibo & potu, solum recipiendo necessitatē. Sed illis qui nimis curant de corpe, accidit ut domino qui nimis curat de suo equo, quia proiecit eum in lutum. Teneatur corpus sub freno temperantie, & uiuetis in pace. Ex hoc triūpho meretur homo coronam in celo. Auto. O quam pulchra est casta generatio cum charitate. Immortalis est enim memoria illius, quoniam & apud deum nota est, & apud homines. Et sequitur, In perpetuum coronata triumphat. Sapientie. iij. Nota cum charitate. Aliqui sunt casti, sed non cum charitate, sed ex necessitate. Verbi gratia. Sunt multi religiosi uel clerici qui solo timore perdendi honorem & famam uiuunt caste. Sed habent istud desiderium, si posset fieri secrete, facerent. Talis castitas non est pulchra & cum charitate, quia non amore dei, sed

timore periculi fit. Idē de multis mulieribus castis solo timore, sed si secrete possent, daret se luxurijs & immundicijs, tales corā deo sunt meretrices. Ista habuit b. Petrus martyr, qui cū magnis abstinentijs, & afflictionibus, & asperitatibus uite semper cōseruauit uirginitatem, ut papa testatur in sua canonizatiōe testimonio cōfessorū. Nūquā enī in corde desiderauit illud opus, licet forte in somnijs, hoc non est culpa &c. Fuit enī purus ut puer quinq; annorū, propter hoc deus faciebat sibi grām, qā qñ tāgebat infirmos, ista tim curabantur, illum inabat cecos, curabat surdos, mutos &c. Tantā grātiā habebat ex sua uirginitate, q̄ etiā eius uestes curabāt infirmos, & possumus dicere de eo illud Lu. vj. Oīs turba querebat eū tāgere, quia uirtus de illo exibat & sanabat omnes. Patet uictoria quā habuit cōtra carnē. Ergo coronabitur qui legitime certauerit. Morāsi habetis hic exemplū uiuēdi caste. Multi enī deficiūt in illo prelio, & uincuntur. Dicat iuxta auditores &c. Iō apostolus, Hec est uoluntas dei, sanctificatio uſa, ut abstineatis uos a fornicatione, & sciat unusquisq; uesterū uas suū possidere in sanctificatione & honore. j. Thessal. iij. Quartū bellū est cōtra diaboliū, qui fortiter bellat cōtra nos, nec cessat die ac nocte. Bellū intellectus, uolūtatis, & carnis cessat aliquoties, sed bellū diaboli nō cessat. Iō Petrus apostolus, Fratres sobrij estote, & uigilate, quia aduersarius uester diabolus tanq̄ leo rugiens circuit, querēs quē deuoret. j. Pe. v. Vincitur aut per uerā sapiām dupl̄. Aliq̄ enī uincit diaboliū expellēs eū a se, & non solū a se, sed etiā ab alijs per uerā sapiām, & ista est melior uictoria. Sicut miles qui diligenter custodit castrum sibi commissum a rege bene facit, qui uero custodit castrū & cū hoc acquirit regi populū sua sapiā & astutia, meret maior salarium. Ita si ille qui predicat custodit castrū persone siue per bonā uitā, talis meretur coronā. Sed si per sapiām diuine predicationis acquirit regi xpo castra inimicorū, qñ predicādo cōuertit super-

būm q̄ erat castrū diaboli per superbiam uel per auariciā, & sic de alijs, talis melius meretur coronā. Aut. Pascite qui in uobis est gregē dei, prouidēs nō coacte sed spontaneē secūdū deū, neque turpis lucrī grā, sed uolūtariē, neq; ut dñan tes i cleris, sed forma facti gregis ex aīo, & cū apparuerit princeps pastor, immarcescibile percipietis grā coronā. j. Pet. v. Ista uictoriā habuit b. Petrus. Quādo enī fuit magnus, & studuit theologiā, incepit predicare. O quot castra acquisiuit xpo. Primo enī ipse custodiuit castrū corporis sui. Dicit papa q̄ nunquā peccauit mortaliter, sed in gratia baptismali cōseruauit se, eā cōtinue augmētando. Deinde predicādo sapiētiā dei. Quot superbi fuerunt cōuersi, & fecerūt penitentia, & sunt modo in paradiso ex sua predicatione? Item quot auari & usurarij? Item quot luxuriosi & cōcubinarij, quot gulosi, quot iracundi qui remittebāt inimicis, & faciebant pacē, quot infideles & heretici cōuersi sunt? Si ergo per uerā sapiētiā quis cōsequitur coronā, quid dicemus de beato Petro? Coronabit &c. Dicatur hic de nube adducta cōtra estumulis mirabiliter propter populū cōsolatiōe. Moraliter habetis hic exemplū docti filios seruitores & ancillas uestras, quando hō docet alios, illud bonū quod hō sit hō, acquirit coronā. Aut. Rectore posuerūt, noli extolli, esto in illis quā si unus ex ipsis. Curā illorū habet, & sic considerat, & omni cura tua explicita recumbet, ut leteris propter illos, & ornamentis gratie accipias coronā. Eccl. xxxij. Qui tū bellū est contra istū mundū tpālē, qui bellat contra nos infirmitatibus, pauperitatibus, siccitatibus, tribulationibus, & aduersitatibus. Ideo dicit xps, In mūdū p̄sura habetis, sed confidite, ego uici mundū. Io. xvj. Vincit aut iste mūdus per suā patiētiā dicēdo, Dñe nos posside me iunare, sed ex quo uobis placet q̄ peccat, patienter recipio. Ex hoc hō meretur coronā. Apo. ij. Esto fidelis usq; ad mortē, & dabo tibi coronā uite. Ista uictoriā habuit beatus Petrus. Dicat cū esset inq̄-

stior, & disputaret cōtra hereticos, nec si bi poterant respondere, heretici tractauerunt eius mortem. Fuit enī uenditus ut xps, ut dū iret per uia, occideret. Not. eius martyrium, & quō pluit sanguis de arboribus illi* nemoris ubi fuit occisus, & celū fuit uisum apertū, & xps cū ygene Maria recipientes in celo brūm Petrum. Illa terra ubi fuit occisus, habuit magnā uirtutē ad curandū infirmitates. Fuit sepultus honorifice, & lampades accēdebātur lumine de celo descendēte. Iō cantatur. Ad sancti Petri tumulū frequens lux descendit, in cuius laudis titulū lāpades accēdit. Miracula que fecit in terra, & in mari, & in mulieribus pro filijs habēdis, infinita sunt. Patet ergo quō beatus Petrus habuit uictoriā de intellectu per simplici credētiā, de uoluntate per humilē obediētiā, de carne per nitidā continētiā, de diabolo per uerā sapiām, de mundo per firmā patientiā. Ergo, Beatus uir qui fuffert tērationem, quoniam cū probatus fuerit, accipiet coronam uite, quā repromissit deus diligentibus se. Iacob.

De sanctis Philippo & Iacobo apostolis. Sermo.

ECCE quo modo cōputatis inter filios dei. Hic uerbum istud textuali. Sa. v. officialiter in ep̄a hodierna. Hodie est festum duorū gloriosorū apostolorū. Et si de uno ap̄lo est magna solēnitās, multo maior de duobus. Ita & sermo erit de duobus apostolis. Et si placet deo, habebimus bonas doctrinas ad uirtutū instructionem, p̄torū correctionē, & uite reformationē. Sed primo salutetur uirgo Maria &c. Pro huius ybi declaratiōe, & materie p̄dicade introductione, sciēdum q̄ inter omnes sanctos qui fuerūt a principio mūdi, & sunt & erunt in posterum, qui prius & excellentius dicuntur filij dei sunt apostoli. Licet oēs sancti, & deuote persone dicantur filij dei, magis proprie & super omnes apostoli dicuntur filij dei. Ratio est ista. Nam filiatio diuina causatur in

homine ex uita spiritali, que habet per gratiā & presentia spiritali, &c. quātūcumq; sit magnus, uel prelatus, uel magister, seu graduatus, si non habet uitam spirituale, nō est filius dei, sed inimicus. Sicut enī fetus conceptus nō habet rationem humane filiationis, donec infundat anima rōnalis, que cōplet humanā uitā, & dat esse substantiale in specie humana. No. ad hoc pulchrum miraculū beati Petri martyris de muliere pariente fructū carnis &c. Patet ergo q̄ filiatio humana uenit ex spū rationali, quo deperdit per mortē, illud corpus nō dicitur filius nec filia uestra proprie loquēdo. Ita licet hō sit genitus a deo in baptismo, & sit cōfirmatus, & sit magnus dñs &c. nisi habeat uitā spūalem, & spūm sctūm secū per gratiā, nō dicitur filius dei, sed qñ post baptismū & confirmationē hō uiuit in uita spiritali, quia plus curat de anima, q̄ est spiritus, & melior corpore, q̄ de corpore, dolet de peccatis preteritis, cauet de futuris, talis dicitur filius dei. Aut. Quicūq; spiritu dei aguntur. i. regūtur, mouētur, & informantur, hi filij dei sunt. ad Rom. viij. Item alia de ueteri testamēto. Dauid loquēs personis que tenēt uitā spiritualem, dicit, Ego dixi dii estis, & filij excelsi oēs. ps. lxxxj. No. dii estis, non essentialiter, sed per participationē. Modo ad propositum. Cōstat q̄ inter oēs sanctos apostoli excellentius tenuerunt uitam spirituale, & fuerūt pleni spiritu sancto. Nā doctrina est clara in sancta theologia, quia xps est fons oīm gratiarū spiritaliū. Iō sancti qui fuerūt xpo propinquiōres fuerūt magis spūales, qā q̄ magis appropinquat xpo fonti spūali, magis est spūalis. Mō inter sanctos qui fuerūt ante xpm uel post eū apostoli fuerūt xpo propinquiōres, qā cū ipso steterūt, comederunt, & biberunt. Iō fuerūt magis spūales & maiores sancti. No. similitudinem digitorum in manu ad digitū longiorē. Sancti patriarche qui fuerunt ante xpm fuerunt sancti & spirituales, sed magis sancti & perfecti fuerūt prophete, qui fuerunt xpo propinquiōres, ut Moyses Dauid, & alij, sed in-

ter eos sanctior fuit Ioannes Baptista, quia fuit xpo propinquior, quia xpm baptizauit. Vnde dicit xps de eo Mat. xj. Inter natos mulierum non surrexit maior Ioanne Baptista. Virgo autem Maria super omnes fuit spiritualior, quia fuit Christo propinquior, quia ipsum portauit in utero nouem menses. Post uirginem autem maiores sancti, & magis spirituales, & pleni spiritu sancto fuerunt sancti apostoli. Post eos sancti martyres, & post sancti confessores. Vltimo uenimus nos qui iam nihil ualemus, non sumus nisi labrusca in uineis. Ideo dicebat apostoli, Nos spiritus primitias spiritus habentes. Gloia, quia tempore prius, & ceteris abundanti. Ipse enim spiritus testimonium reddit spiritui nostro, quoniam sumus filij dei. Ro. viij. Recte ergo de apostolis dicit thema, Ecce. ratione & modo quo modo. Isti duo apostoli computati sunt inter filios dei. Patet thema. Mō predicare de uita unius apostoli est magnus sermo, quanto magis de duobus apostolis? Ideo dicam modicum de quolibet. In beato Philippo notaui tria signa diuine filiationis, quorum. f.

Primum est dilectio spiritualis.

Secundum predicatio euangelicalis.

Tertium passio martyrialis.

Quātū ad primū, dilectio quā beatus Philippus habebat ad suos pariter & amicos tota erat spiritualis. Primus apostolus uocatus a Christo fuit Philippus, ut patet Io. j. Dixit sibi Christus, Sequere me. Nōdū Christus hoc uerbum dixerat alteri. Philippus uero illuminatus & instructus a xpo uoluit etiam attrahere & ducere fratrem suum ad xpm, ut sibi daret aliquid non temporale, sed ut saluaret animam eius, & ibat querendo fratrem suum Nathanael qui erat magnus doctor in lege. Quo inueto, dixit sibi Philippus, Quem scripsit Moyses in lege & propheta, inuenimus Iesum. Veni & uide. Io. j. Et duxit eum ad Christum, quasi uellet dicere, Domine, sicut me illuminasti & conuertisti, illumina & conuertis fratrem meum. Placet mihi, dixit Christus. Et dixit de Nathanael, Ecce uere Israelita, in quo dolus nō est.

Dicit ei Nathanael, Vnde me nostis? Respondit Iesus & ait, Priusquam Philippus te uocaret, cum esses sub ficu uidit te. Tūc Nathanael a xpo illuminatus & conuersus dixit xpo, Rabbi, tu es filius dei, tu es rex Israel. Io. j. Ecce quomodo ostenditur amor spiritualis beati Philippi erga fratrem suum. In hoc deficiamus modo in mundo, quia tota dilectio nostra ad parentes & amicos est carnalis, diligimus corpora, honores, & officia &c. comedit, & bibere, ridere, & trullari, ualde pauci sunt qui habeant amorem spirituales, diligendo animam alterius, eum inducendo ad bonam uitam, omni tamē homini precipit xps dicens, Hec mando uobis ut diligatis inuicem. Domine, & quali amore? Respondet, Sicut dilexi uos amore spirituali. Io. xv. Iō bonus uir debet diligere uxorem suam, non solum dilectio seu amore carnali, sed etiam spirituali. Quia si uir sit bonus & deuotus, & uana & pomposa, uir debet tenere bonos modos ut eam trahat ad Christum, & conuerso uxor uirum ribaldum, & parentes filios suos instruendo, ut sciant se signare, & orare &c. Etiam debent dare opportunitatem audiendi missam, confiteantur &c. uicinus uicinus, socius socii, religiosus alium religiosum, clericus clericum trahant ad Christum, quātum possunt bonis modis. Ista est dilectio spiritualis, bona, & sancta. Ideo dicit scriptura, Spiritus & sponsa dicunt, Veni. Apoc. iij. Sponsus est Christus, sponsa est ecclesia, qui dicunt, Veni, scilicet ad paradysum, dimittas uias inferni. Tu enim uadis per uiam superbiam que ducit ad infernum. Ideo ueni per uiam humilitatis, & sic de alijs. Qui audit, scilicet uerbum Christi, obediendo dicat, scilicet alteri, Veni. Quātū ad secundum signum filiationis diuine beati Philippi, fuit predicatio euangelica siue apostolica. Postquam enim dixit cum Christo spiritualiter, finaliter per Christi passionem, ascensionem, & spiritum receptionem, Philippus memorans uerbum Christi dicentis, Eritis mihi testes in Hierusalem, & in omni Iudea, & Samaritana

ria, & usque ad ultimum terre. Act. j. Notatis mihi testes de uita mea, conuersione, predicatione, passione, resurrectione, & ascensione. Propter hoc beatus Philippus primo incepit predicare in Hierusalem in plateis & uicis ciuitatis, ubi fecit magnum fructum, conuertendo multos ad fidem Christi. Deinde per uillas & castra predicando uisitauit totam Iudeam. Deinde transiit ad prouinciā Samariam. Deinde transiit ad Asiam que est maior pars mundi. Dicit historia quod innumerabiles ad fidem Christi conuertit. Iō Philippus dicitur os lampadis, propter suam luculentam predicationem. Lampas enim habet os latum, secundo est uncta oleo, tertio est clara ad illuminandum. Ita os beati Philippi fuit latum ad predicandum, ubique unctum, & medicinale ad conuertendum populos multos, clarum ad illuminandum corda gentium. Ergo dicitur per prophetam, Si separaueris preciosum a uili, quasi os meum conuerteris ad eos. Hier. xv. Preciosa res est fides catholica, uilis est error & idolatria. Hoc separabat beatus Philippus ore predicando. Item preciosa res est uirtus, uilis res est uitium. Hoc separabat beatus Philippus. Idem de superbia & humilitate, auaricia & liberalitate, luxuria & castitate, & sic de alijs, beatus Philippus separabat preciosum a uili, quia superbū conuertebat, & faciebat ipsum humilem, & sic de alijs. Iō sequitur, Ipsi conuertentur ad te. Iad fidem quā tu predicas. Et tu nō conuerteris ad eos. Iad eorum sectam & errorem. Est hic questio quō unus homo simplex secundum mundum tantos populos conuertebat, qui erant antiquati & eorum secta mala, & statim credebant & conuertebantur ad Christum. Idem de peccatoribus assuetis in peccatis, & statim conuertebantur ad uirtutes, & modo cum finis tot predicatorum, non possumus conuerrere unum infidelem, imo si conuerterent quasi totum mundum, quia in omnem terram exiit sonus eorum &c. & modo multi pueri sunt. Pro

responsione dicatur quō apostoli habebant tria, quare neque mirum si gentes conuertebantur. I. primo per doctrinā celestialem, nos habemus oppositum, igitur &c. sed doctrina apostolorum tota erat celestis, inclinando gentes ad amorem dei, & ad amandū celestia. Modo autem doctrina multorum tota est poetarū dānatorū, quō ergo poterit aliquem saluare talis doctrina? aures tangit nūbibus atris &c. sed nō conuertit corda. Doctrina celestis & euangelica habet oppositum, non habet illas cadentias doctrine poetarū, sed doctrina euangelica frangit & penetrat corda, & illuminat intellectum, & inflamat uoluntatem. Detur exemplū de aqua, que ascendit naturaliter tantum quantum descendit. Si uero procedit a principio infirmo, non potest ascendere. Ita est de doctrina euangelica, que ab altissimo principio procedit ab illo fonte, de quo Ecclesiastici primo, Fons sapientie uerbum dei in excelsis. Ideo facit ascendere personam deuote predicantem, & ipsum obseruantem usque ad celum. Sed aqua doctrine poetarum procedit a principio & fonte humani intellectus, quomodo ergo faciet te ad celum ascendere? Propter hoc dicebat Christus, Omnis qui bibit ex hac aqua. I. doctrina philosophie secundum intellectum allegoricum, sitiet iterum. Qui autem biberit ex aqua quā ego dabo ei, nō sitiet in eternum. Ioā. iij. Et quia beatus Philippus predicabat doctrinam euangelicam & celestem, & disputabat sine forma philosophie, simpliciter dicendo uerba fidei, gentes credebant & conuertebantur, quia hoc promiserat eis Christus dicens, Ego dabo uobis os & sapientiam cui non poterunt resistere & contradicere omnes aduersarij uestri. Luce uigesimo primo. Secunda ratio est quia apostoli habebant uitam spirituales, nō curabant de bonis huius mundi, imo dicebant gentes, Quid uult iste homo, uult pecunias an dignitates? Respondabant alij, Non. Ergo quid uult? Dicebant alij, Nihil aliud uult nisi honorem dei

dei & saluatione animarum. Ieiunabāt, faciebāt magnas penitētiās & afflictio-
nes in suis personis, uitabant familiari-
tates. Nos uero modo nescimus predicare
nisi p. uanitate, ut uideamur, & laude-
mur, uel p. pecuniis acq̃rēdis, uel p. fami-
liaritatibus habendis. Non est ista uita
sp̃ualis, q̃a in mala hora iſtrahis religio-
nem, q̃a licet iſta regis uel pape sit opti-
e ordiata, & colore rhetorico falerata, si
uero nō habet sigillū, nō credatis aliqd.
Iſta sermo rhetorice & optime ordinat⁹
est ut litera regis xpi uel pape, sed q̃n ille
q̃ p̃dicat caret sigillo bōe uite, nō credis
sibi. Iſta est cā quare mō nō cōuertūt in
fideles, nec peccatores. Ap̃li aut̃ habebāt
uitā sp̃ualē, & sicut dicebāt ore, ita serua-
bant opere, ideo credebatur eis. Iō ap̃ls,
Nō audeo aliqd loq̃ eorū que p me non
efficit xps. ad Ro. xv. Tertia rō, nō solum
habebāt doctrinā celestē, & uitā sp̃ualē,
sed etiā habebāt opera diuina. s. in mira-
culis q̃ faciebāt, quia q̃n p̃dicabāt de arti-
culis fidei ut de trinitate, de incarnatione
xpi, & passione, resurrectione, & ascen-
sione, p̃babāt hoc nō solū autoritatibus
sacre scripture, sed etiā p demonstrationē
evidentē seu potissimā. s. per miracu-
lū. Iō neq; mirū si cōuertebant gentes.
Ideo dicit de apostolis, Illi aut̃ p̃fecti p̃-
dicauerūt ubiq; dño cooperante & ser-
monē cōfirmate sequētib⁹ signis. Mar-
ulti. Dicā uobis unū singulare de beato
Philippo, qui p̃dicādo per Syriam uenit
ad quandā ciuitatē, ubi erat qdā draco
terribilis, q̃ emittebat anhelitū ut fur-
n⁹ de calce emittebat fumū, & corrūpebat
oēs de illa ciuitate, & interficiebat mul-
tos. Quibus dixit Philippus, Credite mi-
hi, & statuam istam cōfringite, & in loco
eius crucē dñi adorate, ut infirmi uestri
curentur, & sanentur, & mortui susciten-
tur. Et inceperūt clamare dicendo, Tū
fac ut sanemur, & hunc Martē prius cō-
fringemus. Tunc sanctus Philippus dra-
conē precepit ut in locū desertū iret, &
nulli noceret. Qui statim recessit, & ul-
terius non cōparuit. Tunc sanctus Phi-
lippus oēs sanauit, & tribus mortuis ex

dracōne bñficiū uite impetrauit. Sicq;
uniuersis credentibus eis presbyteros &
diaconos ordinauit. No. moraliter. Dra-
co corruptens communitatem est no-
tabilis persona uiuens in mala uita, quia
eius exemplo omnes corrumpuntur. Si in
aliquo loco est aliq̃ clericus uel religio-
sus concubinaris, talis dicitur & est dra-
co corruptens & occidens omnes, au-
diendo missam suā &c. Sed habetis duo
remedia, scilicet primum intimare pre-
lato, secundū quod rectores faciāt ordi-
nationē q̃ omnes male mulieres essent
in lupanari &c. & sic draco exibat de no-
bis, & infirmi & mortui ex peccatis su-
scitabuntur &c. Ideo dicit scriptura, Ne
scitis, quia modicū fermentum totā mai-
sam corrūpit? Expurgate uetus fermentū
ut sitis noua cōsp̃sio sicut estis azymi. Et
enim pascha nostrum immolāt⁹ est xps.
Itaq; epulemur nō in fermento ueteri,
neq; in fermento malicie & nequitię,
sed in azymis sinceritatis & ueritatis. Et
sequitur. Auerſte malum ex uobis im-
p̃lis. j. Cor. v. Vide ibi pulchra. Quāto
ad tertiū signum diuine filiatiōis, est eū
passio martyriū. Pro Christo enim su-
stinuit martyriū. Vnde cum predicasset,
& multos populos conuertisset, & esset
iam annorum octoginta septē. Post hec
infideles eū tenuerunt, & cruci ad instar
magistri sui. s. Iesu xpi quē predicabat si-
fixerūt, & crucifixum etiā lapidauerunt
eum. Et sic ad dominum migravit, & le-
liciter uitā cōpleuit. Moraliter. Ita nos
uelimus mori in cruce penitentie, quia
sicut crux fuit xpo afflictio, sed in ea ui-
luit mori, ita penitētia est afflictio, & in
illa oportet nos mori si uolumus salu-
ari. Ideo ap̃ls, Qui xpi sunt, carnē suā er-
cixerunt cum uitijs & concupiscentijs
ad Gal. v. Modo uideamus de uita beati
Iacobi q̃ est lōga, sed eā dicā breuiter in
decem conclusionibus. Prima conclusio
quare dicitur Iacobus minor, ad differe-
tiam Iacobi Zebedei fratris Ioannis eu-
geliste, qui dicitur maior, eo quia prior
fuit apostolus xpi. Vnde hec consueue-
re in religionibus obseruatur, ut ille qui pri-
or

greditur prior, maior uocetur, & ille qui
posterior, minor, licet sit prior etate, aut
sanctitate, uel dignitate. Iō dicebat apo-
stolus de se, Ego sum minimus aposto-
lorum. j. ad Cor. xv. cum tamē sit de ma-
ioribus in dignitate & sanctitate. Sed q̃a
ultimus fuit uocatus ad apostolatū, di-
cit, Ego sum minimus &c. Secunda con-
clusio q̃ dicebatur Iacobus iustus, pro-
pter meritū excellentissime sanctitatis.
Nā secundū Hiero. tante reuerentie &
sanctitatis fuit, q̃ uinum & sicerā nō bi-
bit, carnes nunquā māducauit. Tertia cō-
clusio q̃ dicebatur Iacobus frater domi-
ni. Sed quō? quia certū est q̃ uirgo Ma-
ria non peperit nisi xpm Iesum, quō ergo
dicitur frater dñi, cū nō esset nisi con-
sanguineus germanus filius Marie Cleo-
phę? sed dicebatur frater dñi, quia similis
sibi fuisse perhibetur in tantum, ut
pleriq; in eorū specie fallerentur. Vnde
cum Iudei ad capiendū xpm pergerent,
a Iuda qui xpm a Iacobo tanquā eorū fa-
miliaris optime discerneret, signū oscu-
li acceperūt, dicēte Iuda, Quēcūq; oscu-
latus fuero ipse est, tenete eum &c. Mat.
xxvi. Tanta erat similitudo eorum quod
sanctus Ignatius qui erat in Antiochia, &
nunquā uiderat xpm, in ep̃la ad beatum
Ioā. dicit, Si licitum est mihi apud te, ad
Hierosolyme partes uolo accedere, ut
uideā illū uenerabilē Iacobum qui cō-
gnominatur iustus, quē referūt xpo Iesu
similimū facie, uita, & modo conuersa-
tionis, ac si eiusdē uteri frater esset ge-
mellus. Quem, dicunt, si uideo, uideo &
ipm Iesum xpm, secundū oīa corporis eius
lineamēta. Quarta conclusio q̃ erat ma-
gne orationis & deuotionis. Toties in
oratione genua flectebat, ut callos in ge-
nibus sicut in calcaneis uideretur habere.
Hic solus inter ap̃los, ppter nimiam san-
ctitatē suā permittebatur intrare in san-
cta sanctorū, non quidem causā immola-
tionis, sed orationis. Quinta conclusio
q̃ mortuo dño in die ueneris sancta, uo-
catus uouit se non comedurum donec ui-
deret dñm a mortuis surrexisse, sicut di-
cunt Hieronymus & Iosephus in li-

bro de uiris illustribus. In ipsa autem die
resurrectionis cum usq; ad diē illā non
gustasset, eidē dñs apparuit, ac eis q̃ cum
eo erāt, & dixit, Ponite mēsam & panē,
deinde panē accipies benedixit, & dedit
Iacobo dicēs, Surge frater mi, comede,
quia filius hoīs a mortuis resurrexit. Se-
xta cōclusio, quia primus inter ap̃los mis-
sam celebrauit. Nam ppter excellentiā
sue sanctitatis sibi hūc honorē apostoli
fecerūt. In Antiochia Petrus missam ce-
lebrauit. Marcus in Alexandria. Iacobus
in Hierl'm. Quando apostoli debebant
ire ad predicandum per mūdum, tenuerunt
cōsiliū quis eorū esset ep̃s Hierl'm,
& fuit cōclusum q̃ Iacobus. O qualis ho-
nor, in ciuitate ubi inceperat xpianitas, ubi
xps passus est. Ap̃li autē omnes erant sa-
cerdotes & ep̃i ordinati a xpo, sed nō ut
in certis ciuitatibus essent ep̃i. Septimā
cōclusio, quia habet singulārē patiētiā.
Vnde cū septimo anno ep̃atus eius ap̃li
ad diē pasche cōuenissent, interrogante
eos Iacobo quāta p eos fecisset dñs, co-
ram populo referebāt. Cū ergo septem
diebus Iacobus cū alijs ap̃lis in tēplo p̃-
dicasset corā Caypha & alijs Iudeis
intantū ut iam ppe esset q̃ baptizari uel
lent, repente quidam tēplum ingrediēs
clamare incepit. O uiri israelite qd faci-
tis, cur ab istis magis uos decipi permit-
titis? Intantū autē populū cōcitauit, ut apo-
stolos lapidare uellet. Ascendit autē hō
iste sup gradus ubi Iacobus p̃dicabat, &
ipsum precipitauit deorsum, & extūc clau-
dicauit. Cū alios infirmos sanaret, no-
luit seipm sanare, sed ppter honorē Iesu
xpi illā diuissam uoluit portare ut bonus
miles. Octaua conclusio, q̃ fuit martyr
gloriosus. In anno enim ep̃atus sui octā-
uo uidētes Iudei q̃ nō possent occidere
Paulū, eo q̃ ad Cesarē appellasset, & Ro-
mā missus fuisset, persecutionis sue ra-
biē in Iacobū cōuerterunt, contra eū oc-
casionē querentes. Ideo ad eū cōuen-
erunt dicentes, Oramus te ut reuoces po-
pulum, quia ipse errat in Iesu, putans q̃
ipse sit xps. Deprecamur ergo te ut dissi-
deas oībus cōuenientibus in diē pasche
de te

de Iesu. Tibi enim obtemperabimus omnes, & de te tam nos quam populus testimonium ferimus, quia iustus es, & persona nulli accipis. Statuerunt illi ergo super pinnaculum templi, & voce magna clamantes dixerunt, Virorum iustissime cui omnes obtemperare debemus, annuncia nobis quid tibi uideatur de Iesu. Tunc Iacobus cum ingenti uoce respondit, Quid me interrogatis de filio hominis? Ecce ipse sedet in celis a dextris dei, uenturus iudicare uiuos & mortuos. Hoc audientes Christiani gauisi sunt ualde. Pharisei autem & scribe dixerunt, Male fecimus tale testimonium prestare Iesu. Ascendamus & precipitemus eum deorsum, & clamauerunt dicentes, O o, & iustus errauit. Alcederunt ergo, & precipitauerunt eum, & lapidibus obruebant eum dicentes, Lapidemus Iacobum iustum. Qui deiectus non solum mori non potuit, sed corpus uersus & super genua procumbens orabat dicens, Rogo domine dimitte eis, quia ne sciunt quid faciunt. Tunc unus ex ipsiis periticam fullonis arripiens ualido ictu caput eius impetijt, & cerebrum excussit, talique martyrio migravit ad dominum. Nona conclusio quod refert Iosephus quod propter peccatum mortis Iacobi iusti factum est excidium Hierusalem, & dispersio Iudeorum, sed non solum ob mortem Iacobi, sed etiam ob mortem domini, precipue hec destructio facta est, secundum quod dominus dicit in euangelio Luc. xix. Non relinquet in te lapidem super lapidem, eo quod non cognoueris tempus uisitationis tue. Titus enim filius Vespasiani imperatoris Hierusalem cepit, & captam subuertit, templumque funditus destruxit. Et sicut Iudei christum triginta denarijs emerunt, sic & ipse uno denario triginta Iudeos uendidit, ut narrat Iosephus. Nonaginta septem milia Iudeorum uenditi sunt, & undecies centena milia fame & gladio perierunt.

De inuentione sancte crucis. Sermo. j.

Mhi autem absit gloriarī nisi in cruce domini nostri Iesu christi. Verbum istud habetur textuale. Gal. vi. & officiale in epistola hodie

na. Solenitas ista & festum patris dicit inuentio sancte crucis, quia beata Helena mater Constantini imperatoris cum multis miraculis inuenit crucem domini nostri Iesu Christi, quam Iudei absconderunt. De hoc etiam erit sermo noster. Si placet deo, habebimus bonas doctrinas ad intellectus illuminationem, uite ordinationem, & anime nostrarum consolationem. Sed primo salutem ergo Maria. In presenti sermone intendo tractare uerbum propositum tripliciter.

Primo in persona christi in cruce patiens. Secundo in persona beate Helene crucem requirentis.

Tertio in persona cuiuslibet hominis uere credentis.

De primo tractando uerbum in persona christi in cruce patiens dicit ipse christus, Mihi absit, scilicet quod ueniam ad gloriam resurrectionis corporis, nisi per crucem. Inuenitur enim clare in sacra scriptura quod christus multoties fuit in periculo mortis inter Iudeos, & aduersum modum fuit eius mors intentata, sed nulli alii modo moriendi placuit sibi nisi in cruce, alios modos moriendi uitauit fugiendo, uel aliter. Sed ad mortem crucis uenit gratis ipsemet de Gallilea in Hierusalem. Primo quidem fuit in periculo moriendi statim quando fuit natus. Tunc enim regebat Herodes alienigena, qui fauore imperatoris Romani obtinuit regimen Iudeorum, qui audiens natiuitatem regis Iudeorum a regibus orientis, & locum natiuitatis a rabbinis Iudeorum, uoluit ipsum occidere, propter quod misit homines armorum ut occideret oves, pueros ciuitatis Bethleem, & eius attinentie, & ita factum est. Sed angelus domini apparuit Ioseph, dicens quod fugeret in Egyptum cum puero & matre eius, & sic euasit christus. Et fuit completa prophetia Iob. i. Nonne percussit te gladio, & euasisti? ego solus. Queritur quare ista mors non placuit tibi. Rursus moralis, ad instruendum nos ut timeamus mortem gladii spiritualis, scilicet excruciationis. Legitur quod in passione solus Petrus portabat gladium. Symon Petrus hunc gladium eduxit eum, & percussit pontificis seruum, abiecit auriculam eius dextram. Io. xviii. Ratio, quare solus sanctus Petrus portauit

bat gladium, quia solus papa uel prelatus habet gladium spirituale excruciatum. Iste gladius multum est timendus & cauendus. Sicut enim gladius materialis scindendo diuidit membrum a corpore, ita gladius excruciationis diuidit & scindit hominem qui est membrum mysticum ecclesie a corpore ecclesie intantum, quod si in ecclesia daretur mihi optio quid uelle potius an perdere digitum, an stare in excruciatione? potius uelle perdere digitum, etiam manus & pedes &c. quam esse excruciatum per mediam horam. xj. q. iij. Omnis. Nil sic debet formidare christianus quam separari a corpore christi. Si enim separat a corpore eius, non est membrum eius, quod si non est membrum eius, non uegetur spiritus eius. Vide ibi pulchra. c. abist. de excruciatione. Dicitur miraculum de arbore nucum. Ecce ro quare christus noluit mori gladio, ut nos uitemus gladium spirituale, quod ferit quando dicitur, Denunciamus tale excruciatum esse &c. Fugite ergo a facie gladii, quoniam ultor iniquitatum est gladius. Iob. xix. Fugit homo faciem gladii, quando ponit se in ratione, quod statim homo inuenit abolitionem. Nullus dicat, ita bene comedo, bibo, & dormio sicut ante excruciationem, comedo panem &c. sed non comeditur, quod est peius. Sed christus fuit in periculo moriendi precipitatus, ut recitat Lucas. iij. Christus enim natus fuit in ciuitate Bethleem, & fuit nutritus in ciuitate Nazareth. Ioh. dicitur Iesus de Nazareth. Et in ciuitate predicare & miracula facere in ciuitate Capharnaum. Tunc Iudei dixerunt, Quam ta audiuimus de te facta in Capharnaum, fac & hic in patria tua. Lucas. iij. Respondit eis christus in sententia quod non merebantur, quia non credabant in eum, imo despiciebant eum diuicendo, Nonne hic est filius fabri, & illius mulieris Marie? Et repleti sunt omnes ira, & surrexerunt, & eiecerunt eum extra ciuitatem, & duxerunt eum usque ad suppelilem montis, super quem ciuitas illa erat edificata, & precipitarent eum. Ipse uero reddidit eis, & ubi est Iesus autem transiens per medium illorum ibat. Lucas. iij. Quare noluit sic mori? Quia si uoluisset, per istam mortem etiam saluasset totum mundum. Ratio qua

re noluit sic mori, ut daret nobis instructionem uitandi mortem precipitij, quod sit ex peccato superbie. Quando enim demum nult aliquem precipitare in infernum, primo facit eum ascendere in suppelilem montis superbie. uerbi gratia. Primo de religiosis, quoniam enim religiosus uiuit deuote in claustro, seruando regulam & constitutiones, talis uia plana uadit ad paradysum, sed diabolus uolens ipsum precipitare in infernum, ponit in corde suo hanc imaginationem dicens, Quare tu non uadis ad studium, & forte esses magister in theologia, & post confessor regis, deinde episcopus, & sic dimittit deuotionem & obseruantias &c. Et quando est aliter in supercilio montis, precipitatur in infernum. De qua dicit David diabolo, Deiecisti eos cum alleuarentur. ps. lxxij. Idem de simplici clerico, quoniam habet paruulum beneficium, non curat de concubina, quia non posset prouidere sibi & filiis, nec dat amicis. O dicit diabolus, ego faciam te ascendere. Ponit in corde suo ut ponat se cum magnis dominis, ut cum eis habeat beneficia &c. & quoniam sunt alte, precipitantur a diabolo. Deiecisti eos &c. Idem de uobis laicis, quoniam mechanicus uel laborator uiuit simpliciter de suo labore uel officio, uadit recte ad paradysum per uiam planam, sed diabolus ponit se in corde suo di. Quare tu non esses in consilio & in officijs uille ut talis &c. Et quando sunt, tunc nihil aliud querunt quam lucrum temporale. Deiecisti eos &c. Idem de mulieribus, quoniam enim mulier uiuit simpliciter, euarat de domo, de filiis, diligit uirum suum, & obedit ei in omnibus licitis & honestis, talis mulier recte uadit ad paradysum, sed diabolus ponit in corde suo ut sit domina, quomodo possit suppeditare uirum, & quod nihil faciat nisi quod ipsa ordinabit dicens, Quare ego non faciam ut talis facit, & quare non ibo ut talis sic induta &c. O quot moriuntur precipitati. Ideo dicit Iob in persona precipitati diabolo, Eleuasti me, & quasi super uentum ponens elisisti me ualide, scio quia morti trades me. Iob. xxx. Ecce ratio quare Christus noluit mori precipitatus. Tertio fuit in periculo

periculo moriendi lapidatus, ut narrat a Ioanne euangelista. viij. & x. cap. Cum em eps pdicaret Iudeis de sua diuinitate dicens, Amen amē dico uobis, si quis sermonē meum seruauerit, flegē euangelicā, mortem nō uidebit in eternum. Io. viij. Cui dixerunt Iudei, Quē teipm facis? Nunquid tu maior es pfe nostro Abraam qui mortu⁹ est, & pphete mortui sunt, & tu dicis, Si quis sermonē meum &c. Rndit Iesus, Amē amē dico uobis, anteq̃ Abraam fieret ego sum. Tunc Iudei dixerunt, Moriaf. Tulerunt lapides ut iacerent in eum. Dicit Ioannes, Iesus autē abscondit se, & exiuit de templo. Quare noluit mori ista morte? Rndeo, q̃ ad instructionem nram ex peccato auaricie. Auarus enim est ut lapis durus & frigidus, nullam hñs pietatē de p ximo indigēti. De auaro dicit Iob, Cor eius indurabitur quasi lapis. Iob. xij. Auarus ergo moriunt lapidati. Tot lapidibus percutiunt quot sunt modi auaricie. Primus lapis est prima⁹ modus auaricie, qui dicit rapina. Isto lapide percutiunt dñi tpales a diabolo, qñ nō sunt cōtēti suis redditib⁹, quia nō sufficiunt, tot sunt uanitates quas faciūt, & perquirūt modos uarios &c. contra suos uasallos. Secundus lapis dicit symonia. Isto lapide percutiuntur p̃lati, clerici, & religiosi, qui nesciūt dare bñficia, nec ministrare sacramenta nisi cū pecunijs &c. totū oportet emere. Tertius lapis dicit usura. Antiquitus soli Iudei lapidabant isto lapide, sed modo & xpiani, si p̃stent aliquid alicui, statim dicunt, Vos dabitis mihi tm̃, usura est & dñatio, quia p̃stando, nec ēt papa posset aliqd recipere sine p̃tō. O quot lapidant isto lapide. Itē si hñt aliqd uendere ad sperā, uendūt amplius ppter expectationē, usura est. Itē si p̃stet super possessiones, recipiūt fruct⁹, usura est. Item si p mutuo obligat libertatē alterius ad cauendū uel molendū in suo molendino. Si ergo uis cēsualia, sit uera emptio & uera uenditio, & precium sit iustum, autē quouis mō q̃s capiat pecuniā, uel aliquid equiuales ultra fortē, usura est,

& animarū dñatio. ut patet. xliij. q. iij. putāt. imo sola spes usurariū facit. xliij. q. iij. si feneraueris. Quart⁹ lapis est fra⁹, male uendēdo uel emēdo. Isto lapide lapidant mercatores, tabernarij, hospitalarij, & hmōi. Quint⁹ lapis est calūnia. Isto lapide lapidat iuriste, aduocati, iudices, pcuratores, & notarij, qui calūniose dilant questionē, faciunt q̃ durat licet quandiu sentiunt pecunias &c. Sext⁹ lapis est q̃ dicit detentio. Isto lapide lapidant qui detinent sibi solidatā seruiciū, ancillarū, decimas & primitias, & legata defunctorū, non cōplendo testamenta. Itē illi qui detinent illud qd inuenerūt. Ecce quot lapides p̃icit diabolus cōtra hoīes. Iō xps noluit mori lapidatus. Ideo dicit scriptura, In uia ruine, id est auaricie nō eas, & nō offendas in ponas aie tue credas te uie laboriose, ne ponas aie tue scandalū. Eccl. xxxij. Quarto fuit in periculo moriendi intoxicatus seu potione. Ipse em uenit pauper in hñc mundū iuxta pphetiā Zacha. ix. Exulta filia Syon, in bñlia filia Hierlm̃, ecce rex tuus uenit tibi iustus, & saluator ipse pauper. Intm̃ tenuit uitā pauperē in hoc mūdō q̃ nō habebat domū nec cameram potest sermonē, sed inuitabat ab aliquo &c. Iudei uero inimici sui uidentes q̃ eū nō poterant occidere, nec p̃cipitando nō lapidando, uoluerunt ipsūm potionare secreta, & inuitabant eū ad prandiu. Potestis cogitare si faciebant sibi saltem de arsenico sublimato, potionando nūm uel aliud. De hoc ppheta in periculis xpi dicit, Tu dñe demonstra mihi & cognoui, tu ostendisti mihi studia coris cognouerūt cōtra me cōsilia dicentes. Mittamus lignū in panē eius, & eradimus eum de terra uiuentiū, & nō ēt nō memoretur amplius. Hiere. xi. Scit xps q̃ oīa sciebat, nolēbat cōedere de morte &c. Rñsio, Ad instruendū nō uitemus mortē potionatā ex p̃tō luxurie. Qui enim uult potionare, committere ponit uenenum in cibo dulci & delectabili. Ita facit demon. Cibus dicit

cis & delectabilis uidet luxuria &c. sed ibi est uenenu peccati quod animā occidit. Cibus est uenenatus, nisi fiat inter uirum & uxore, seruando modū &c. Iob, Nunquid poterit aliquis gustare qd gustatum affert mortē? Iob. vi. q. d. nō. Nul lus quantūcūq; esuriret uel sitiret comederet cibū quē sciret uenenatū esse. Iō dicit, Nunquid poterit &c. Et tu luxurio se comedis de illo cibo quem scis uenenum ueneno peccati mortalis, nisi sis infidelis. Quanto fuit in periculo moriendi per crucē, seu crucifixus. Sed iste modus moriendi placuit sibi, & acceptauit. Videntes Iudei q̃ nō poterant ipsum occidere precipitatu, lapidatu, nec potionatu, dixerūt, Moriaf crucifixus, uel crucifigatur, & parauerūt crucē. Et tunc xps predicabat in illa pronincia. f. Gallilee, & sciens q̃ iam Iudei parauerunt crucē, ait discipulis suis, Ecce ascendimus Hierosolymā, & filius hoīs tradet principibus sacerdotū, & scribis, & cōdenabunt eū morte &c. Matt. xx. Ita q̃ nō uiolenter, sed gratis uenit ad mortem crucis, & data snia a Pilato non appellauit, nec se excusauit, sed dicit Iō. q̃ baiulans sibi crucē exiuit in eū qui dicit caluarie locum. Iō. xix. Quare iste modus moriendi p̃ alijs placuit sibi? Rndeo, lam scitis q̃ totū malum tam aīarum, ut peccatum ignorantie, inclinationes male, quā etiā corporū ut infirmitates, dolores, labores, & finaliter mors, totū hoc uenit ex peccato Ade & Eue, quare p̃tū uenit ex receptione illius fructus uetiti. Xps ergo uenit ad reparandū oīa mala tam aīarum q̃ corporū. Ipse em̃ est ille fruct⁹ de quo dicit uirgini Marie, Benedict⁹ fructus uetris tui, reuersus est fructus ad arbore, quare dicit historie Grecorū antiq̃, q̃ arbor crucis erat de illo met ligno de quo Adam recepit fructū. Iō qñ xps fuit in arbore crucis, tunc fruct⁹ fuit que ex peccato Ade fuerūt secuta seruādo ordinē, quia sicut mala aīe uenerunt primo, deinde mala corporis. Sic xps reparando primo reparauit mala aīarum,

dando remedia per baptismū, ex quo remittunt oīa p̃tā, & reparauit sciam, denunciando nobis gñam paradisi. Qñ autem redibit cito & bene cito ad iudiciū generale, tunc reparabit mala corporū, quia tunc resurgemus ipaisibiles & immortales &c. Ecce rōnem quare uoluit mori in cruce. Et de hoc habet figura Numeri. xxj. de serpente eneo iūspensio in patibulo, qd totū figura fuit passiois xpi, ex qua nos sumus saluati. Ergo dicit in euāgelio, Sicut Moyses exaltauit serpentē in deserto, ita exaltari oportet filium hoīs. f. in cruce, ut oīs qui credit in ipm̃ nō pereat, sed habeat uitā eternam. Io. iij. Ideo dicit ap̃s Ga. vj. Mihi autem abst̃ gñari nisi in cruce domini nostri Iesu xpi, in quo est salus, uita, & resurrectio. Quantū ad secūdū, hoc uerbū pertractabitur in persona sancte Helene crucē requirentis. Nam post xpi passionem, resurrectionē, & ascensionē factā crux faciebat infinita miracula, ex quibus multi cōuertebant ad fidē Christi. O dixerūt Iudei, Ista crux destrueret nos, iō abscondat ne a xpianis inueniat, & foderunt in montē caluarie quasi. xx. passus sub terra, & ibi absconderunt sanctā crucē, ubi fuit abscondita per annos. cc. & ultra, quousq; illa sancta mulier Helena, mater Constantini imperatoris ipsam inuenit, q̃ nouit fuit ad fidē conuersa ex multis miraculis ibi factis, ppter qd illa sancta mulier uenit Hierlm̃ ad inquirendū crucē xpi, que oēs Iudeos sapiētes corā se uocauit. Cū autē regina interrogasset de cruce & de loco ubi fuerat dñs crucifixus, & illi nullatenus indicare uellent, iussit omnes igne cremari. At illi timētes, tradiderūt Lucam dicentē, Hic oīa q̃ queris indicabit tibi. Iste em̃ totū scit. Ad quē regina ait, Per crucifixū fame te perimam nisi mihi dixeris ueritatē. Ipsum igit in puteū sicū iussit p̃icere, & ibidē molestia famis cruciari. Cū ergo die septima inde extrañus ad locū ubi sancta crux erat uenisset, & orasset, locus subito cōmouet, & fumus aromaticum miri odoris sentit, ita ut mi-

rarē Iudas, & diceret manibus iūctis, In ueritate xpe tu es saluator mūdi. Et pcingēs, se uiriliter incepit fodere, & uiginti passus fodiēs tres cruces absconditas repit. Cū autē crucē xpi ab alijs discernere nescirent, posuerunt eas in medio ciuitatis, & cū circa horā nonā quidā iuuenis mortuus deferreret, Iudas feretrū tenuit primā & scdā crucē sup corpus defuncti posuit, sed nequāq̄ ille surrexit, apponēte autē eo tertiam, defunctus rediit ad uitā. Et multa alia miracula circa infirmos fuerunt ibidem facta. Diabolus autē in aere uociferando clamabat di. O Iuda quid fecisti? Iude meo contraria opatus es. Nā ille me suadente fecit pditionē, & tu me renuēte crucem xpi inuenisti. Per illū multorū lucratus sum aīas, p te uideor pdere iam lucratas. Per illū regnabā in pprio, p te iam expellor a regno. Rūdit Iudas, Xps te dānet in abyssum ignis eterni. Et baptizatus est. Et multi Iudeorum uisis tot miracis conuersi sunt & baptizati in gīam dei. De ista inuentione fit hodie festū, & potuit tunc dicere beata Helena, Mihi autē absit glīari, nisi in cruce dñi nři Iesu xpi. Dicatur hic q̄ta fuerit uirtus crucis ad curandū oēs infirmitates, & hodierna die est, nisi obster q̄ sanitas corporis esset anime nociua, q̄a deus nō est occasio pēti. Multis est meli⁹ p aīa q̄ sint infirmi, q̄ si essent sani. Nō ergo recurratis ad demones, uel ad cōiuratos, sed ponatis sup infirmitatem emplastrū crucis xpi cū nō mine Iesu, cū calore deuotionis & sanctitatis, tāta est uirtus crucis xpi q̄ habebitis sanitatem. Iō cantatur modo, Salue crux scđā, salue mundi glīa, uera spes nostra, uera ferēs gaudia, signū salutis, sal⁹ in periculis. Virtus crucis etiam apud infideles maxie p oīa comprobaf. Nam refert Greg. in lib. iij. dialogorum, q̄ quadam die quidam Iudeus Romā ueniēs, cū declinata esset iam dies, & ubi remanere posset minime reperisset, in quodā templo idolorum ad dormiendū se contulit. Qui ipsius loci sacrilegium prime scens, quis hīc xpi nō haberet, tū signo

crucis se munire curauit, nocte autē media euigilans uidit malignorum spūm multitudinē, & Sathanā sedēte, & oīs euasitētes. Et ueniēs un⁹ de malignis spiritibus adorauit eum. Cui ille, Vñ ueniēs. Et ille, In tali puincia fui, & bella plurima cōcitauī. Nō hū in legēda usq; ibi. Vas uacūū, sed signatū. Ad hanc uocem illa malignorum turba disparuit. Iudeus autē ad ep̄m uenit, & ei oīa p ordinē enarrauit, & baptismū suscepit. Quam ad tertium, xpi ppositū ptractabit uis, persona cuiuslibet hoīs uere credentis. Nā gīam quā nos speramus in celo, habemus p xpi crucē, q̄a in illa passus est, nullus autē xpi passionē intrauit in celum, sed ibat uel ad infernū, uel ad locū purgandorū, uel ad locum puulorum, sicut limbū, uel sinū pfectorū, qui dicitur Ios. Abrae. Dicit quō infernus est in corde terre, ubi sunt domicilia ut in corde pmi. In sinū ergo Abrae ibāt aīe sanctorū. Prima fuit Abel &c. & ibi expectabatur xpm, qui extraxit eos inde qñ surrexerunt mortuis. De hoc prophetia Zach. ix. Tū quoq; in sanguine testamēti tui educti uinctos de lacu, in quo nō erat aqua. Mō autē ex q̄ xpian⁹ fit credēs in xpm, est ei obediēs, qñ moritur, iam inuēit portā paradisi aptā in x̄tute crucis. Cui xpi clauis est paradisi, dicit Rabanus, requiritur credētia & obediētia, & uadimus ad gīam paradisi quā p crucē habemus. Iō dicimus mō, Nos autē xpian⁹ oportet in cruce dñi nostri Iesu xpi, quo est salus, uita, & resurrectio nostra, per quam saluati & liberati sumus.

De sancta cruce. Sermo. ij.

Vacuatum est scandalum crucis, ad Gal. vi. declaratur quid est scandalum uulgariter. Scandalum enim est uocabulum Grecum, & in lingua nostra uulgariter est quod impingere, uel ledere, uel cecidit. Verbi gratia. Qñ aliquis uadit in uiam, & non auisando se impingit in lapidem uel aliquod lignum, hoc dicitur scandalum. Vñ dicit beatus Tho. ij. q. 1. q. 1.

Alij. art. ij. q. 1. scandalum est dictum uel factum prebens alteri occasionem ruine. Et hoc ibidem pulchre declarat per similitudinem obicis, uide ibidē. Idem spū aliter, quando aliquis incepit bonam uiam uel in religione, uel in militia, uel in statu clericali, uel in statu seculari, caute ne impingatis per familiaritates, uel al. Quot homines, quot mulieres, quot uidue &c. uadunt directe ad paradysum per uiam bone uite, sed post modicum impingunt & frangunt sibi collum peccato mortaliter. Ideo dicit scriptura, In uia ruine. i. periculosa in occasione peccandi, nō eas, & nō offendas in lapides, nec credas te uie laboriose, ne ponas animę tue scandalum. Eccl. xxxij. Mō ad propositum in sacra scriptura inuenitur triplex scandalum siue occasio peccandi contra crucem xpi.

Primum est discipulorū adherentiū, & hoc ueniebat ex ignorantia.

Secundum est hominum delinquentiū, & hoc ueniebat ex malicia.

Tertium est psonarum nō credentiū, & hoc ueniebat ex cordis duricia.

Sed quodlibet istorum fuit euacuatum. Primum fuit euacuātū p xpi gloriosam resurrectionē. Scd'm fuit euacuātū p celi miraculosam ap̄tionē. Tertium p crucis xpi euacuātū est scandalum crucis, primum, scd'm, & tertium. Dico primo q̄ primū scandalū seu occasio cadēdi in pētm est discipulorū adherentiū. s. ap̄torū & aliorum, & hoc ueniebat ex ignorantia. Ante xpi passionē & resurrectionē oēs discipuli ualde scandalizabant de cruce xpi, in q̄ nō possent patienter audire nec credere q̄ xps obiret in cruce. Vñ cum semel xps diceret eis, q̄ oportebat ire in Hierlm, & ibi multa pati a seniorib⁹, & cecidi in cruce, & tertia die resurgere, qñ discipuli audierunt talia, scandalizati sunt intus, q̄ Petrus assumens Iesum cepit increpare eum dicens. Absit a te dopidem uel aliquod lignum, hoc dicitur scandalum. Vñ dicit beatus Tho. ij. q. 1. q. 1.

scandalum mihi es, qui nō sapis ea que dei sunt, sed ea que hoīm. Mat. xvj. Nō. Vade post me Sathana. i. aduertiare, scandalum mihi es, q̄a nō sapis ea, supple confilia, que dei sunt, sed ea que hoīm. Pro huius declarationē nota similitudinē, qñ aliqua ciuitas est ab inimicis obfessa, cuius rex est potentissimus, ab hoīb⁹ ciuitatis datur cōsiliū regi ut per potentiam & uiolētiā liberet ciuitatem dicēdo, Ex quo uos dñe estis potens, liberate ciuitatem & gentē usam p potentia. Ecce cōsiliū hoīm. Sed cōsiliū dei est ad oppositum. Nam licet xps uerus rex & Meisias esset summe potens ad liberandū ciuitatem gñis humani, p potētiā & uiolētiā, tamen noluit, sed p humilitatē, & patiētiā, & iustitiā, satisfaciēdo p̄i uoluit liberare, & ipm redimere. Istud est cōsiliū dei. De hoc pphetia, Nō em cogitationes mee cogitationes use, neq; uie mee uie use, dicit dñs. Quia sicut exaltantur celi a terra, sic exaltate sunt uie mee a uis uēstris, & cogitationes mee a cogitationibus uis. Ecl. lv. Quia ergo Petrus & alij apostoli nesciebāt cōsiliū dei, sed hoīm, iō errabant, ppter qd' dixit xps Petro, Nescitis ea que dei sunt. Iō scandalū ap̄torū ueniebat ex ignorantia. Iō dixit eis xps in nocte passionis, Oēs uos scandalū patiemini in me in ista nocte. Mat. xxvj. Et hoc quia oīs fugerunt, qñ iuxta cōsiliū dei xps pmissit se capi, & ligari &c. & per humilitatem, & patientiam, & iustitiam uoluit mundū liberare. Iō qñ discipuli uidebant crucem, maledicebant eam dicēdo, O maledicta crux. Sed hoc scandalū fuit euacuātū p gloriosam xpi resurrectionē, qñ xps apparuit eis, & aperuit illis sensum ut intelligerent scripturas. Lu. vl. Et intellexerunt fructus pro uenientes ex cruce. Primum quia xps ex passione crucis assecutus est gīam corporis. s. impassibilitatem, claritatē, agilitatem, & subtilitatem. Scd's fructus de liberatione sanctorum patrum de inferno, qd' intelligentes apostoli tunc benedicebāt deo. Tertius fructus de uniuersali redemptione, quia soluit precii super

hunc mundū. ideo dicit celū fuisse apertum. Secunda ibi, Ecce equus albus. Ecce hic conuersatio Christi. Equus albus fuit eius gloriosissimū corpus, quia sicut regitur a milite freno, & calcaribus amoris, & timoris, equitante super sellā, sic corpus xpi fuit a spū sancto gubernatum freno tēperantie, & calcaribus amoris & timoris filialis, uel reuerētialis, sedente in sella uirginitatis uel puritatis. Talis enim decebat ut esset nobis pontifex sanctus, innocens, impollutus, & segregatus a peccatoribus. ad Heb. vij. Tertia ibi. Et uocabatur fidelis & uerax. Cū doctrina euangelice predicationis. Fidelis. ad cōplendum oēs promissiones factas in ueteri testamento. Verax, quia doctrina euangelica, quā predicauit, puram, & ueram, & certam continet ueritatem. Quarta ibi, Et cū iustitia indicat & pugnat, & hoc in humani generis redemptione, quā noluit facere sine uolentia & portētia, sed cū humilitate, patiētia, & iustitia, satisfecit p̄i, pugnādo p nobis in die ueneris. Quinta ibi, Oculi autem eius sicut flāma ignis. Cū eius gloriosa resurrectione. Ratio, quia sicut flamma, deitas, aīa, & corpus simul ascenderunt gloriose resurgēdo. Sexta ibi, Et in capite ei⁹ diademata multa. Ego q̄siui amore uestri in sacra scriptura quot xps coronatus habuit. Et inuenio quod ad similitudinem pape uel imperatoris habuit tres coronas.

Prima fuit de sapientia diuinali.

Secūda fuit de penitentia corporali.

Tertia fuit de presidentia generali.

De secūda loquitur thema, Coronā de spūnis &c. Et de ista sit sollemnitas hodierna. Dico primo qd rex noster Iesus xps fuit coronatus in hoc mundo corona de sapientia diuinali. Pro cuius declaratione sciendū qd sapientia recte dicitur corona triplici rōne. Prima, quia corona in capite portat, qui alibi portaret, nō diceret coronatus. Sic sapientia ad instar corone in capite residet, iō dicit uulgariter de p̄sona sapiente, O quō habet bonum caput, uel bonā testā. De ista dicit, Corona au-

rea super caput eius, expressa signo sanctitatis. Eccl. xlv. Not. expressa signo sanctitatis, aliqui habent coronā sapientie in capite, quia sunt apti in aliqua facultate, uel theologie, uel iuris &c. ad legendū, disputandū, & predicandū, sed nō expressam signo sanctitatis, sed uanitatē, quia cōscia & eorū uita nō cōcordat cū diuina sapientia, sed qū uita cōcordat cū sapientia, tūc corona sapientie est expressa signo sanctitatis, quia habet magnā scietiam, & deuotionē, & bonā cōsciam. Secūda ratio est, quia corona caret terminis, fine & principio. Ideo dicitur diadema, quasi duo demēs. scilicet finē & principiu. Habet em figurā circularem, & nō quadrangularem. Ita sapientia diuina caret fine & principio, ut deus, sicut em in figura circulari finis unius principiu, ita p̄sona sapiens quicquid facit, facit ad laudem dei, & non ad uanā gloriā, seu lucrū, uel ppter honores, seu dignitates mundanas acquirendas. Secus de multis, qui habet sciam, sed nō diuinā, quia finis eorū nō unitur principio. Ideo. Verbi gratia. Multi sunt sapientes in legib⁹, qui laborauerūt in studio, principium est a deo, quia oīs sapientia a dño deo est. Eccl. i. Sed uideamus de fine, utrū sit ad deū uel mundū, si em finis eorū est mundanus, & non diuinus, principiu est a deo, finis uero nō. Si em homo interrogaret studentem dicendo, Quare studes? que est intentio tua? Oēs responderent, Ut postq fuerint baccalarius, uel doctor, uadā ad patriā, & ducā uxore, ero aduocat⁹, & cōgregabo &c. Ecce qualis finis, cū tñ finis debet esse dicēdo, Ego studeo ut secundū deū & iura regā primo personā meā, deinde cōitatē &c. Idē de canonistis, quia cū dignitatibus obtinendis principiu est a deo, & finis nō cōcordat. Sed si dicēdo, Deus dedit canones & leges, ut ecclia mundus eis gubernet. Iō uolo studere sciam me regere, & eccliam dei. Talis finis est bon⁹, si post datur uobis beneficium uel dignitas, bene uenerit. Idē de theologis. Modo solū pauperes curant de theologia, cuius principiu est a deo, sed

sed finis multorū est ad mundū. Cū uideant, laudent, & habeāt cōfessiones, familiaritates, curas, uel epatū &c. talis finis nō unius principiu. Sed theolog⁹ debet studere ut cognoscat deū, & eum cognoscendo diligit, & faciat ipm alios cognoscere, & amare p̄dicando uel legendō, & sic lucrā coronam gr̄ie quā multi perdunt, quia eorū finis est solū ad illa mūdāna & transitoria. Vñ Iacobus ap̄l⁹ dicebat, Non est ista sapia desursum descendens a p̄fe luminū. i. diuina, sed terrena, aīalis, diabolica. Iac. iij. Tertia rō, quia corona quibuscūq floribus eminet, fulget, & ornat. scilicet quatuor, secus de garlanda seu crīnali, qd est simplex. Ista corona sapientie eminet quatuor floribus, ante & retro, a dextris & a sinistris. Flos qui ante eminet, est cognitio dei, qui est creator & gubernator oīm creaturarū, simplex in essentia, & trinus in personis, p̄mator bonorū, & punitor malorum. Flos retro est cognitio creaturarū, quō sūt i triplici gradu. Quedā sūt pure spūales, ut angeli & aīe, qdā pure corporales, ut elementa, & iumēta, qdā spūales & corporales, ut hoīes. Flos a dextris est cognitio bonorū operū q̄ facere tenemur, & glorie sperāde. Flos a sinistris est cognitio peccatorū, ut caueant, & penarū inferni, ut uitent. Ecce triplex ratio quare diuina sapientia dicitur corona. Ideo Salomon loquens de sapientia diuina dicit, Sapientia dabit capiti tuo augmenta gratiarum, & corona inclinat p̄teget te. Prover. iij. Dico qd de ista corona q̄ est sapientia diuina xps fuit coronatus. Hec corona fuit imposita xpo homini in die incarnationis, qñ x̄go Maria dixit angelō, Ecce ancilla dñi &c. Dicitur theologi qd in instāti conceptionis aīa xpi habuit tantā sapientia quātā habet nūc in celo. Habuit em hec corona xpi quatuor flores eminetes ante, quia habuit sapientia de deo, cognitionē de trinitate &c. cū tñ corpus eius gl̄iosissimū non esset ita magnū ut formica, & iam illa aīa uidebat essentia diuinā clare, & trinitatē personarū &c. Retro, quia in instāti sue con-

ceptionis habuit cognitionē oīm creaturarū, & proprietatū earū, stellarū, uolucrum, pisciū, aīaliū, metallorū, gemmarū, & oīm factorū, & faciendorū, & factibiliū, de die iudicii, & de oībus cogitationibus cordiū hūanorū. A dextris, quia habuit cognitionem oīm angelorum, & oīm p̄destinatorū. De⁹ pater ostendit sibi librū p̄destinationis diuine, in quo uidit oēs saluādos per eū. A sinistris, quia habuit cognitionē de inferno, de oībus penis, & de oībus dānandis, & causas & rationes eorū dānationis. Itē quot imperatores, quot reges &c. essent in mūdo, & de illis tot dānarent ex iniustitia. Itē quot plati, & tot dānarent ex simonia, quot religiosi ex inobediētia, quot clerici ex luxuria, quot de m̄fimonio ex mala uita, quot uidue, quot moniales, quot puelle, oīa cognouit subito. De ista corona autoritas, Egre dimini filie Syon, & uidete regē Salomonē in diademate quo coronauit illū mater sua in die desponsationis illi⁹, & in die leticie cordis eius. Canti. iij. No. egredimini filie Syō. i. aīe deuote & cōtēplatiue, & uidete regē Salomonē. i. xpm. Regula est & uera doctorū, theologorū xpianorū, & etiā Iudeorū, ut ubi in isto libro dicit Salomon, sponfus, uel dilectus, & similia, intelligit xps, & ubi ponitur sponsa, uel columba, intelligitur & exponit de ecclia uel de uirgine Maria, seu de aīa deuota. Hec est expositio secundū nos, sed Iudei exponunt de synagoga. In diademate quo coronauit eū mater sua. Not. Iudee, ergo deus habet matrē, ergo conceptus & natus de muliere, ergo natus homo, est argumētū insolubile. Synagoga autē nō genuit, nec cōcepit, nec peperit eū. Sed quare dicit, Quo coronauit eū mater sua? & nō de patre? Quia xps in quātū hō nō habet patrē hoīem, sed solū matrē x̄ginē, sicut in quātū de⁹ habet patrē sine matrē. Not. in die desponsationis, sicut in die desponsationis uir & uxor sunt una caro, erunt duo in carne una, ita qd iam non sunt duo, sed una caro. Mat. xix. Ita unio humanitatis & diuinitatis

tatis in xpo non sunt due pſone, ſed una caro, & incarnatio illa dicitur deſponſatio. Et in die leticie cordis eius. ſ. gignis Marie, quia illud fuit primum gaudiū, & letitia cordis eius. O quale gaudiū fuit gigni Marie qñ ſciuit ſe eſſe matrē dei, reginā celi &c. De prima corona hec ſufficiat. Dico ſecūdo qd fuit coronatus in hoc mūdo corona de penitētia corporali, de qua loquitur thema, Coronā de ſpinis impoſuerunt capiti eius. Ipſe enim p̄dicabat, & affirmabat ſe eſſe regē Meſſiā promiſſum in lege. Propter hoc dixerūt iudei, & milites Pilati, Si rex eſt, ergo coronet. Tūc milites plectentes coronā de ſpinis impoſuerunt capiti eius. Et ſequitur, Exiuit ergo Ieſus portās coronā ſpineā, & purpureū uestimentū. Veſtimentū tūc fuit purpureū. i. ſanguineis guttis ex corona diſtillatibus rubricatū. lo. xix. Rō, quare uoluit de ſpinis coronari eſt, quia nos ex p̄cto Ade, & ex noſtris, iurimus duo magna mala & dāna. Primum, quia eramus cōdēnati, & obligati ad furcā inferni, in qua ſuſpēduntur p̄ctōres igne ſuppoſito, nec p̄t mori. Secundum eſt, quia perdidimus paradīſi regni coronā, quā ex grā habere debebamus, ppter hoc xps uoluit in cruce ſuſpēdi, ut ſibi credentes & obediētes liberarentur a ſuſpēdio infernalis patibuli, dicens patri, Ego ſol⁹ ſuſpēdar &c. Ita etiā uoluit corona ſpineā coronari, ut ſibi credētib⁹ & obediētib⁹ dareſ corona regni celeſtis. Ideo cātat ecclia, Coronat regē omnium corona cōtumēlie, cuius nobis op probriū coronā cōfert grā. Moraſt ſi uolumus obtinere coronā glie in paradīſo nobis a xpo pmiſſam, oportet nos in hoc mundo habere in capite coronā ſpinarū, quatuor genera ſpinarū continēt. Anterioris memoriam peccatorū, que cōmiſimus amare cōterēdo. Cōtritiō em eſt ſpina que pūgit cōſcientiā. Ita faciebat rex Ezechias dicens, Recogitabo tibi oēs annos meos in amaritudine aīe mee. Dñe ſi ſic uiuī, & in talibus uitā ſpūs mei, corripies me, & uiuificabis me, ecce in pace amaritudo mea amariffima. Tu aut erui

ſti animā meā ut non periret, proieciſti poſt tergū tuū oīa p̄ctā mea. Quia nō in fern⁹ cōſtrebiſt tibi, neq; mors laudabit te, & nō expectabūt qui deſcendūt in laſcū ueritatē tuā. Viues uiuens ipſe cōſtituit tibi, ſicut & ego hodie, pater filijs nō tam faciet ueritatē tuā. Dñe ſaluum me fac. Eſa. xxxviii. Poſterius cogitare penam in inferno quas meruimus. Propter hoc dicit xps de Iuda, Bonū erat ei ſi nāt⁹ fuiſſet homo ille. Mat. xxvj. Dextro ſum cogitando bona que peccando perdidimus, tps perditum, & merita perditā, & premia, iſte ſpine pungūt cōſcīam. Sinistro ſum cogitādo iudiciū generale, in quo xps dicit, Ecce qd feci pro te, oſtēdes uulnera, quid feciſti pro me? Si nō potetiſtis oſtendere aliqua bona, qd dicetiſtis? Dico uobis qd dānati uellent eſſe tibi in profundū inferni, ne uiderēt illā dēterribilē. Nota hic miraculū de illo iuue ne ſcutifero male uite, iurator, blaſphēmator, luſor, leno fuit, & cū in quadā cōſte dormiret, ſomniauit qd fuit tractus ad iudiciū dei, ubi uidebat xpm, & uirginē Mariā matrem, & ſctōs, & coram xpo ducebantur aīe. Et xps dicebat cūlibet. Quid feciſti pro me? & aliqui qui tenebāt hic bonā uitā, oſtēdebāt aliqua bona, & aliqua mala, & xps dabat ſnām bonam, ut irent ad paradīſum & gloriā. Alij autē erant qui nullū bonū habebāt, ſed impunitētes deceſſerāt. Iſtis dabat ſnām cōditionis eterne, & crudeſt ſubito recipiebāt a demonibus, & ducebant ad infernum. Iuuenis hoc uidens ualde timebat. O miſer, quid dicam, qñ interrogabit me, qd nullū bonū feci? & poſt pauca ſuū uocatus coram iudice. Cui dixit iudex, Quis es tu? & dē rōnē uite tue. Tūc iuuenis ad hoc uerbū iudicis fuit excitatus, & fuit totus canis ſine albus, & totus nigratus. Et quid erit de ſitate? qd tali ſomnio ille fuit alteratus. Tūc ille iuuenis dimiſit oēs uanitates, & recepit cilicū, & niſta ieiunia, cōſtebat ſepe, & ſic fuit coronatus. Perſonis qd hac coronā ſe coronant dicit deus, Sicut Iſrlū inter ſpinas,

ſic amica mea inter filias. ut hī Cāti. ij. Dico tertio qd fuit coronatus corona de preſidentia generali. Xps em dñs per ſuā paſſionē nō ſolū nobis, ſed etiā ſibi meruit. ſ. coronā uniuerſalis preſidentie, & dominiū uniuerſale ſuper oēs creaturas, & hoc maxime apparebit in iudicio gñali. De hoc Dauid p̄s. viij. & ap̄ls ad Heb. ij. dicit, Minuiſti eum paulominus ab angelis, grā & honore coronasti eum, & conſtituiſti eū ſup opera manū tuarū. Oīa ſubiecisti ſub pedibus eius, oues & boves uniuerſas, in ſuper & pecora cāpi. Volucres celi, & piſces maris, qui perambulāt ſemitas maris. Et loquitur patri de filio ſuo Ieſu xpo, in quātū homo, dices, Minuiſti eū paulominus. i. min⁹ paulo. i. modicū ab angelis. Sed quare dicitur hoc, cū xps etiā in quātū hō, eſſet maior angelis in ſcīa, honore, & dignitate, & excellēti⁹? Hoc dicitur, qd xps in quātū hō modicū fuit minor angelis. ſ. in hoc qd fuit paſſibilis, propter hoc gloria & honore coronasti eū dñe, & cōſtituiſti eū ſup opa manū tuarū. Mō iſta preſidentia, & dñiū xpi, nō uidet nec percipitur niſi a xpianis per fidē, ſed in generali iudicio qñ ueniet in maiestate, & nō in humilitate, ut in primo aduētū, & ſtabit in aere, ſedens in throno iudiciali, & cōgregabuntur ad eū oēs gētes. Quinque conditiones ponuntur a Dauid. Primus dicit, oues, & ſunt perſone que habent cōditiones ouis. Ouis enim non nocet dentibus ut canis, nec cornibus ut boves, nec pedibus ut equ⁹, uel mulus. Sic perſone ſimplices ſunt oues, qd nō mordent diſſimādō, & qualis morius eſt diſſimatio? nec cornibus potētie uel ſcīe p̄ nec pedibus deſpiciendo aliqū, dāns lanam & lac. Item ouis non eſt uindictiua, ut canis. Itē eſt obediens paſtori ſuo. Qui habebunt cōditiones ouis, in iudicio erūt a dextris. Statuet qd oues cum dicit, Boves, qui ſignāt perſonas de uita apoſtolica triplici ratione. Prima, quia boves eſt maior oue, ita perſona de ui

ta apoſtolica eſt maioris perfectionis. Secunda, quia habent cornua. Ita perſone de uita apoſtolica habent duo cornua. Primum bone uite, ſecūdū uere doctrine. Tertia boves nō portat onus, ſed trahit aratū colendo terrā. Ita perſone de uita apoſtolica nō dñt portare onus proprietatis, ſed trahere aratrum p̄cie, colendo terrā proprii corporis. Notā cū dicitur, Boves uniuerſas, in feminino, cū deberet dici in maſculinō, ad innuendū qd perſone de uita apoſtolica debēt eſſe ut uacce, habentes ubera doctrinarū, lactando dulciter populos, & eos nutriēdo in deuotione & penitētia, trahēdo eos ad deum. Tales in iudicio erūt cū xpo cōiudices. Amen dico uobis, qd uos qui reliquiſtis oīa, & ſecuti eſtis me, in regeneratione cū ſederit filius hoīs in ſede maiestatis ſue, ſedebitis & uos ſup ſedes. xij. iudicantes. xij. tribus Iſrael. Mat. xix. Tertia cōditio eſt, Et pecora cāpi. Iſti ſunt qd in hoc mundo tenuerunt uitā beſtialē, comedendo, bibendo, luxuriando, ſicut beſtie ſine freno reguntur ſenſualitate. Quādo aſinus uidet aſinā, equus equam &c. ita hoīes beſtiales ſine freno rōnis & timoris dei ſequuntur ſenſualitatē peccādo, habita oportunitate. Quarta cōditio eſt, Volucres celi. Iſti ſunt ſcti angeli, qui in iudicio ſeparabūt bonos a malis. Quinta cōditio eſt, Et piſces maris. Iſti ſunt demones, qui ut piſces latitāt & uadūt per mare, ita & demones per mūdū. Iſti ſtabunt in gula inferni parati ad recipiēdum malos, & ſecum portabūt. Super oēs autem Chriſtus habet dñiū uniuerſale merito ſue paſſionis.

De ſctō Ioanne euangelista, qd dicitur ſctus Ioannes ante portam Latinam. Sermo.

Ic eſt diſcipulus ille quē diligebat Ieſus. Io. xxi. Sācta mater ecclia hodie ſe ſtū facit, & magnā ſolēnitatem de ſanctō Ioāne euan gelista, qui dicitur ſctus Ioānes ante portam Latinam. Bis in anno ecclia facit feſtū de ſctō Ioāne euāgelista. Primum kkk s feſtum

festum & maius est circa festū natiuitatis domini, secundum est hodiernū, & de isto habeo vobis predicare. Et si placet deo habebimus bonas speculationes, & morales instructiones. Sed primo salutem ego Maria &c. Hoc uerbu loquit de scō Ioāne euāgē. di. Hic est discipul' ille &c. Et loquitur de amore Iesu xpi ad beatū Ioāne. Ideo ego habeo motuum & rōnem predicandi & declarandi mō quot sunt gradus amoris & dilectionis quos deus habet ad suas creaturas, & amore uestri ego quesui in sacra scriptura, & inueni q sunt tres gradus amoris.

Primus est de amore generali.

Secundus de amore speciali.

Tertius de amore singulari.

In primo gradu deus diligit oēs creaturas generaliter sine exceptiōe. In secundo diligit solū bonas personas per deuotio nē. In tertio gradu diligebat Ioāne euāgelistā. Et de tertio gradu dicit the. Hic est discipulus ille quē diligebat Iesus. i. amore singulari. Ecce hic in summa tota materia predicāda. Primus gradus diuine dilectionis est q deus diligit omnes creaturas generaliter sine exceptiōe, quā nulla creatura eximitur. Nō solum deus eximie diligit angelos scōs & hoīes, sed etiā animā, arbores, lapides &c. Rō patet ad oculū. Nam quilibet artifex bonus seu magister diligit oīa opera sua, quantumque modica, intū q moleste fert si eis aliquid detrahatur. Verbi grā. Si artifex domū cū omni sapientia sua fecit unā pulchrā, optime dispositā, & ordinatā domū, & de illa dicatur malū, & detrahatur, displicebit magistro, nec in hoc habebit patiētiam, cum uelit in suis operibus laudari & cōmēdari. Sic etiā deus a principio fecit domū huius mūdi sapiēter dispositā & ordinatā, superius in celo sunt camere. i. mansiones paradisi, in quibus habitant nobiles & barones, amici regis Iesu xpi, fenestre sunt sol, & luna, & stelle. Nos autē sumus hic inferius in stabulo cum bestiis. De ista domo dicit propheta, O Israel, q magna est dom' dei, & ingēs. i. inestimabilis locus possessionis

eius. Magnus est, & nō habet finem, supple in duratione, excelsus & immetus. Baruch. iij. Hanc fecit deus cum magna sapia, mēsurā, & decore. Vñ David, Quā magnificata sunt opera tua dñe, oīa in sapientia fecisti. ps. ciiij. Quia ergo oēs creature sunt opera dei, iō oēs creaturas diligit generaliter. Nec habet patiētiam, quā aliquis dicit malū de suis creaturis, quantumque modicis, imo in eis uult cōmēdari. Ideo qñ tu uidebis serpētem, uel leonē, siue aliquod aliud turpe aīal, nō maledicas ei, quia magnum pētm est. i. fēdicas, Benedictus deus, & quod aīal siue qualē creaturā fecit? Recitetur hic mōculū de scō Auguierio epō, qui cū descendere in mare de uno loco, indignus de magno uento, maledixit uento, ppter quod de hoc habēs magnā cōfessionē. Includit se in quādā cella, & tēcit ppter clauē in mare, promittens se nūquam de exiturū quousq; illa clauis inueniret, & in hoc cognosceret se remissionē habuisse de pēto. Post annū uero quidā piscator presentauit sibi piscem unū, cuius uentre inuēta est clauis cū aperiretur &c. Ecce quod pētm est maledicere creaturas quas deus diligit. De isto gradu amoris diuini dicit sapiēs, Diligite omnia que sunt, & nihil odisti eorum quia fecisti. Nec em odiēs aliquid cōstituit aut fecisti. Sap. xj. Nota, diligis oīa que sunt. ecce amor generalis. Et nihil odisti eorū que fecisti. ecce sine exceptione amor. Signat rationē dicēs, Nec em odiēs aliquid fecisti, sed ponit amor. Ecce primus gradus. Modo ueniunt hic due questiones peritiles oībus. Prima, an sit pētm destruere uel occidere creaturas. Si pētm sit eis maledicere, uidetur q maius pētm sit iplas destruere, quā maius peccatū est hominem occidere quā ipsum maledicere, dicendo, Maledictus sis tu, &c. iusmodi. Idē etiam uidetur de alijs creaturis, ergo nō debemus occidere pulices, pediculos, cimices, & similia ista ratione fuerunt aliqui qui habebant. O q creature dei sūt. Sed nō hnt eorū

tiam occidēdi pēdices, gallinas, lepores, & huiusmodi. Pro declaratiōe huius questionis sciendū q deus fecit oēs creaturas duplici fine. Primo pro honore & gloria diuina. Secundo pro utilitate humana. Cauendum est ergo ne illud quod hō dicit seu facit creaturis sit cōtra honorē dei, & utilitatē humanā, aī pōt hō uti creaturis, & comedere, & occidere pēdices & gallinas, mūtōnes, & huiusmodi, nō est pētm de se, imo cōcordat cū fine propter quē facte sunt p nostra utilitate &c. Et iā pōt hō occidere pulices &c. quia faciūt contra nostra utilitatem, nec enim permittunt nos dormire, & nō est pētm, imo meritū, & oppositū esset stultitia seu error. Iō possum occidere lupos, uulpes, & similia, qā dānificāt nos. Secundus finis principalis quare de' fecit creaturas, est pro honore & gloria diuina, ut in eis deus laudet & benedicat. Et iste est principalis finis. Iō magnū pētm est maledicere creaturas, quia in eis maledicuntur creator. Iō est quasi peccatū blasphemie, quia repugnat huic fini principali. Et iō dicebat Daniel, Benedicite oīa opa dñi, laudate & superexaltate eum in secula. Dan. iij. Si dicat, Et quō formice & muice pnt deū benedicere? intelligis sic, Benedicite. Quos hoīes ex oībus creaturis dñi dñō laud. &c. Mō ad argumentum. Si dicitur, Si pētm est creaturis maledicere, uidet ergo maius peccatū esse eas destruere &c. Rñso. Si maledictio & destructio sumātur uniformiter, dico q maius peccatū est creaturas destruere quā maledicere. Maius pētm em est hō occidere, q sibi dicere, Maledictus sis tu &c. Si autem sumātur difformiter, sic q destruere referat ad creaturā, & maledicere ad creatorē, maius pētm est maledicere quam destruere, quia sapit blasphemiam. Iō apostolus, Benedicite, & nō sicut cum sentibus. Ro. xij. Et hoc de prima questiōe. Secūda qstio quā uos posse mihi facere est, Vos frater dicitis q deus diligit oēs creaturas &c. Queritur,

Vtrū hoc amore deus diligit pēdices, & dānatos, & demones? Hec questio est secundum plures interrogatiōes, ut dicit Logici, ac si dicere uel dicat, Frater, mel & fel est dulce & amarum. Due questiones sunt in una, ita etiā cum dicitur, Vtrū deus diligit pēdices & dānatos, an non, quia pētor duo dicit. i. naturā seu substantiā hoīs, & culpa seu peccatum que est in eo. Cū ergo queritur utrū deus diligit peccatores an nō. Quia peccator duo dicit. i. naturā & culpam. Oportet rñdere cū distinctione, dicendo q deus diligit naturā, quia opus suū est, sed non diligit culpam seu pētm, quia non est opus suū. Nota ad hoc propositū pulchrā similitudinem de pictore, qui diligit imaginem quam ipse depinxit, sed si est deturpata, non diligit maculā &c. Ita de deo. Imago quā deus depinxit est anima, ad imaginē & similitudinem suā, intū q si anima posset uideri a nobis absq; macula, nolletis comedere &c. Sed peccator sup inducit maculā seu turpitudinē peccati, imo propter illā punit peccatōrē, eo qā maculauit imaginē dei. Similiter odio sunt deo impius & impietas eius. Sa. xij. Nota similiter, quia deus odit impietatem, & propter eam odit etiā impiū, ita q eadem ratio odij est utrobique. Quid de dānatis? Ad idē. Quid uult dicere damnatum esse? duo dicit. i. creaturā dei, & culpam obstinatam irreparabilem, ratione cuius datur sibi pena seu punitio dicendo damnatis, Dabo tibi penā, quia tu maculasti & deturpasti imaginē meā, ita quod deus diligit naturam, sed non culpam. Ideo auertis uos, & caueatis a macula peccatorum, scilicet superbie, auaricie, luxurie, si appropiare uolueritis creatori. Ideo uult q hostia in qua ipse est dictis uerbis sit munda, & uinum etiam mundum & purum, & corporalia & alia. Nam propter immundiciā fuit reprobatur sacrificium ueteris testamēti. Aut. Non est mihi uoluntas in uobis, dicit dominus exercituum, & munus nō fuscipiā de manu uestra. Malac. j. Fiat ergo ratio. Si ināta & irrationabilia uult deus

deus q̄ sint sine macula, eo q̄a sibi appropriant, quāto magis uult animas nostras rationales esse mūdas cum lixiu istius penitētie. cōtritionis, cōfessiōis, & satisfactiōis. Ergo lauamini, mundi estote, auferite malū cogitationū uarū ab oculis meis. Quiescite agere peruerse, & discite bñfacere. Eia. j. Et hoc de primo gradu. Sed's grad⁹ diuine dilectionis est, q̄ deus diligit amore speciali nō oēs creaturas generaliter, sed solum bonas ppter earum deuotionē. Rō, q̄a licet bonus homo uel bona mulier diligat oēs p̄ximos amore generali, diligit tñ parentes, amicos, & uicinos amore speciali cū eis loquēdo, cōseruando, comedendo, dando, & iuuando &c. Ista enim sunt signa amoris specialis. Sic etiā deus licet diligit oēs creaturas generaliter, tñ solum bonos diligit specialiter, cū eis loquēdo, cōseruando &c. Dicit Isido. in lib. de summo bono, q̄ qñ quis orat, loquitur cum deo dicendo, Pater noster, & cū uirgine Maria qñ dicit, Aue Ma. Et deus loquitur sibi rñdendo, qñ in oratione dat consolationes aliquas, & illuminationes, q̄a iste sunt dei locutiōes. Et nōne qñ tu orasti de mane deuote, uel dixisti matutinas, uel missam, sentis in aīa singularem consolationē? Deus loquitur tecū qñ legis uel studes in bono libro. Liber enim est os dei. Sed'o conuersando, qñ duo stant simul, dicitur de eis, illi simul sunt una res, cū tñ distent. Magis, ppe est de⁹ illis quos diligit singulariter, q̄a intrat eos, & semper cōuersatur, & stat eū eis. Aut. Deus charitas est, q̄ qui manet in charitate, in deo manet, & de⁹ in eo. j. Io. iiii. Tertio comedēdo, q̄a per fone bone & deuote sepe debēt cōicare, tunc em hō comedit cum xp̄o in mensa sua. Bene est amicus regis q̄ comedit cum eo. Quarto dando, xps em dilectis suis speciali amore mittit dona, uni donū humilitatis, alteri donū liberalitatis, alteri donū castitatis uel patiētie &c. Et Iō sicut amicus regratiatur amico de donis, ita etiā xp̄o regratiandū est dicēdo, Grates uobis dñe, ego consueui esse su-

perbus, sed uos misistis mihi donū humilitatis, & sic de alijs. Idē etiam de donis corporalib⁹. s. sanitatis, & hñmōi, uel teporalibus q̄buscūq; a deo datis. De isto amore speciali dicit scriptura, Neminē diligit deus nisi eū q̄ cū sapiētia inhabitat. Sap. vii. Nota, nisi eū qui cū sapiētia inhabitat. Quia isto amore speciali non diligit deus stultos, sed solum sapientes. Mō uideam⁹ q̄ sunt stulti, & q̄ sapientes. Mō si abhinc usq; ad talē locū esset una uia a dextris aspa sine tabernis, tñ est securā, & a sinistris est alia uia plana deliciosa cū tabernis de uno miliari ad aliud cū arboribus & uolucris cantantibus, tñ est ibi unus passus periculosus, i quo oēs trāsēntes occiduntur & depredantur, & super turrim esset aliq̄s respiciens ambas uias, & clamādo diceret uiatoribus, Ad dextram respiciatis, & non ad sinistram, quia omnes ibi depredantur. Nunquid nolentes credere clamantē dicendo, Ipse uellet q̄ dimittamus bonā uiam & deliciosa, & q̄ uadamus per uiam asperam &c. reputabuntur fati, & credentes sapientes, imo utinam inter uos non sint multi stulti. Ecce abhinc usq; ad aliū mūdū sunt due uie, a dextris est una uia uirtuosa & spiritalis. A sinistris est alia. s. uia uitiosa & carnalis. Prima est uia penitentie, aspera est. Aspera enim est conteri, cōfiteri, & satisfaci. Sed est securā. Ideo Christus optime monet dicens, Penitentiam agite. appropinquabit enim regnum celorum. Mat. iij. Alia uia a sinistris est deliciosa & carnalis, scilicet comedere, bibere, dormire, luxuriari, se uindicare &c. Sed in passu periculoso, scilicet mortis, omnes decedunt, & depredantur, & occiduntur. Sed dicatur, Etiam in alia uia est passus periculosus mortis. Verum est, sed non depredatur, quia secum portat thesaurum meritorum, & bonorum operum. Vnde tur ergo uobis magna stultitia uelle in per uiam sinistram quam scitis, que decit ad infernum. Sciūt se esse superbos, avaros, luxuriosos &c. Et hec uia quoq; dicitur. Si dicatis q̄ ad paradysum, herent

etiam estis, quia uia spiritalis est paradysus. Ecce quare dicit, Neminem diligit deus nisi eum qui cum sapientia inhabitat. s. sapienter eligit uiam securam, licet asperam. Talibus dicit xp̄s, Sicut dilexit me pater. s. amore speciali, & ego dilexi uos. Manete in dilectione mea, sed non dimittendo uiam bonam. Si dicatur, Domine & quō manebimus in dilectione uia? Rñdet dicens, Si precepta mea seruaueritis, que in hoc cōsistunt ut homo dedineta malo, & faciat bonū, manebitis in dilectione mea. Sicut ego p̄cepta patris mei seruauī, & maneo in eius dilectione. Ioā. xv. Patet sed's gradus. Tertius gradus diuine dilectiōis est de amore singulari quo dilexit Ioannē euāgelistam propter suā conditionē. Non solum enim xps dilexit Ioannē amore generali & speciali, sed etiam amore singulari. Hoc declaratur sic. Quilibet dñs & pater familias dom⁹ diligit domū suā, & quid est in ea amore generali. Non solum diligit uxorem, & filios, & famulos, sed etiam iunēta. Deinde amore speciali diligit filiū sibi magis simile, pulchrū, humile, & obediētē. Ita etiā in domo hominis mundi deus ut paterfamilias diligit oēs creaturas generaliter, & bonas specialiter. Sed inter oēs habebat unū filiū sibi simile & pulchrum. s. Ioānem, uirginem, humilem, & obediētē. Secus de alijs ap̄lis, qui habuerūt uxores. Sed Ioānes semper fuit pulcher. Primo in ore nō loquēdo de illa materia, in oculis ab aspectibus, in auribus nolēs audire turpia, in manibus a malis tactibus, in corde a malis desiderijs & cogitationibus. Propter qd⁹ xps & uirgo Maria diligebant ipsum singulari amore. Vñ cū xps in passione existeret in cruce, & uideret ibi matrē tristē & desolatam, uolens ipsam cōsolari, sciēs q̄ uirgo Maria singulari amore diligebat Ioannē, dixit uirgini matri q̄ recipet Ioannē in filiū. Ecce amor singularis ex sua pulchritudine uirginitatis. Quātū deberem⁹ laborare ut essem⁹ pulchri & casti, uir & uxor seruātes modum sunt pulchri, magis pulchri

sunt tñ illi qui uiuūt cōtinentes, sed super oēs pulchriores sunt uirgines, tales em singulariter diliguntur a xp̄o, ut patet de beato Ioanne, de cuius dilectione dicit thema. Hic est discipulus ille quē diligebat Iesus. Dicit hic glosa Bede, Diligebat Ioannē Iesus, nō exceptis ceteris singulariter, sed pre ceteris quos diligebat familiaris unū, quē sp̄alis prerogatiua castitatis ampliori dilectione fecerat dignū. Nota huius singularis dilectionis signū. Ex euāgelio hodie. & historia huius festi de dolio feruentis olei. Dicit euāgelista, q̄ xps uolens ostendere Petro martyriū qd⁹ debebat pati, p xp̄o dixit sibi, Cum esses junior, cingebas te, & ambulabas ubi uolebas, cū autē senueris, extēdes manus tuas. s. in cruce, & ali⁹ te cinget. s. in cruce ligado, & ducet te quo non uis. s. ad mortē. Ideo ueni seque me. Sicut ego moriar in cruce, etiā & tu. Petrus uero uidens Ioannē, nolēs scire si moreretur per martyriū, dixit xp̄o, Domine hic aut quid. i. quō morietur? Respōdit Iesus, Si eū uolo manere donec ueniā, quid ad te tu me sequare. Ex hoc ap̄li opinati sunt q̄ Ioānes non moreretur usq; ad diem iudicij, cū dicitur, Donec ueniā. Sed ipsemet Ioannes annullat illā opinionem di. Et non dixit Iesus quia non moritur, sed sic eum uolo manere donec ueniam. No. sic eū uolo manere, scilicet ne moriatur per martyriū, quia licet multoties fuerit in tormento &c. deus tñ ipsum cōseruauit, quousq; fuit. xcix. annorū, tunc xps uenit ad eum di. Veni dilecte mi. &c. Ecce quare dicit, Si eū uolo manere. s. sanū, uiuū, & incolumem, donec ueniā, supple ad eū. Recte xps ostendit Ioāni amorē quē ostendit uirgini matri, ad quā uenit sine di. Veni colūba mea &c. Et uirgo sine dolore emisit sp̄m. Ita etiā de Ioāne. Ecce rō quare nō fuit mortuus, cū a Domiciano imperatore fuisset missus i. dolium seruētis olei Rome añ portā Latinā, eo q̄a cōtra decreta ipsius imperatoris p̄dicabat Christi fidē. Dicat historia breuiter. Et fuit cōpleta, p̄phetia Eia. que recte uidetur fuisse

fuisse de beato Ioanne dicente xpo Ioā-
ni, Cū ambulaueris in igne, nō cōbure-
ris, & flamma non ardebit in te, qā ego
dūs deus tuus, sanct⁹ Israel saluator tu⁹.
Ex quo honorabilis factus es in oculis
meis, & gloriosus, ego dilexi te. Esa. xliij.
Multi efficiuntur honorabiles in oculis
gentiū suae hoīm, sed nō in oculis dei.
Aliqui per oppositum in oculis dei, sed
non hominū. Aliqui nec in oculis dei,
ne hoīm. Aliqui aut sunt honorabiles
in oculis dei, & in oculis hoīm. Istud est
melius. Primi sunt p̄sone hypocrite fa-
cie, & palliate ad extra, ostendentes ma-
gnā humilitatē, intus autē sunt pleni su-
perbia, uana gloria, presumptione &c.
Tales in oculis dei, q̄ uidet corda, non
sunt honorabiles. Secūdi uero qui sunt
honorabiles in oculis dei, sed nō hoīm,
sunt persone deuote, q̄ orāt & faciūt pe-
nitentiā, sed aliquoties forte faciūt ali-
qua bona intēione, tñ gētes scādalizan-
tur. Talibus dicit ap̄s, Prouidētes bona
nō tñ corā deo, sed etiā corā oībus ho-
minibus. Ro. xij. Tertij q̄ nec in oculis
dei nec hoīm sunt honorabiles, sed abo-
minabiles, sunt publici & notorij p̄cō-
res, ut cōcubinarij, & meretrices, & lu-
lores &c. De q̄bus dicit scriptura, Letan-
tur cū malefecerint, & exultāt in rebus
peffimis, quorum nūc peruerse, & infā-
mes gressus eorū, puer. ij. Quarti q̄ sunt
honorabiles in oculis dei & hoīm sunt
illi q̄ taliter uiuūt, & talē intēionem ha-
bēt in factis, ut q̄quid dicūt uel faciunt
p̄ honore dei & saluatione aīarū, cauēt
ne in aliquo scādalizat gentes. Vnde
ap̄s de se dicebat, Si esca scandalizat fra-
trē meū, nō manducabo carnes ineter-
nū, ne fratrē meum scādalizē. j. ad Cor.
viii. De isto gradu dicit scriptura d⁹ Tho-
bia & cognatioe sua, Oīs autē cognatio
eius, & oīs generatio eius, in bona uita,
& in sancta cōuēratione permansit, ita
ut accepti essent tam deo quam homi-
nibus, & cūctis habitātibz terrā. Thob.
xiiij. In isto gradu fuit beatus Ioannes
euāgelista. Ideo sibi dixit Christus, Ego
dilexi te &c.

De sancto Barnaba ap̄s. Sermo.

Rat uir bonus, plenus
spiritu sancto & fide.
Verbum istud habetur in
actibus apostolorū. cxi.
Iam scitis q̄ festū & solē
nitas p̄ns tota est beati Barnabe aposto-
li, ita erit & sermo noster. Et si placet
deo de sua sanctitate uite poterimus re-
cipere exēplū gubernādi uitam nostrā,
ut ad paradisum perueniamus, & ut ita
sit, saluetur uirgo Maria &c. Pro intro-
ductione materie predicāde posset hic
querere aliquis simplex & ignorās, Vñ est
hoc q̄ beatus Barnabas dicatur aposto-
lus, cum apostoli sunt xij. & ipse nō sit de
numero illorū? Stricte aut sunt apostoli
illi, quos xps in uita sua elegit & misit,
& solū fuerūt electi xij. Autoritas. Voca-
uit discipulos suos, & elegit. xij. ex ip̄s,
quos & ap̄s nominauit, ut habet Luc.
vj. c. & notantur ibidē. Itē dicit xps, No-
ne duodecim hore sunt diei? Si quis am-
bulauerit in die, non offendit, qā luce
huius mūdi uidet. Si aut ambulauerit in
nocte, offendit, quia lux non est in eo.
ut habetur Ioā. xj. Nō loquebatur de die
naturali, quia uiginti quatuor horas ha-
bet, nec de usuali, qā aliquoties plures
horas habet, aliquoties min⁹, sed loque-
batur de se, q̄ est dies ille, d⁹ quo Dauid
Melior est dies una in atrijs tuis sup̄ mi-
lia. Duodecim hore huius diei sunt duo-
decim ap̄s, q̄ fuerūt clari in sanctitate,
& simul cū xpo. Isto mō nec beatus Bar-
nabas nec Paul⁹ sunt de duodecim apo-
stolis. Sed beatus Mathias fuit de nume-
ro illorū, quia licet in uita xpi nō fuerit
de numero apostolorū, tñ successit lu-
de, & iam xps in corde suo elegerat ip̄m
qñ dixit, Amē dico uobis q̄ uos q̄ secuti
estis me, in regnatione cū sederit filius
hoīs in sede maiestatis sue, sedebitis &
uos sup̄ sedes duodecim, iudicātes duo-
decim tribus Israel. Mat. xix. In dicta
toritate nō loquebatur de Iuda, sed de
beato Mathia eius successore, quē iam
in corde suo elegerat. Si aut largo mō

do nolumus loqui de ap̄s, nō solū illi
duodecim, q̄ per xpm in uita sua fuerūt
electi sunt ap̄s, sed etiam illi q̄ post xpi
ascensionē fuerunt electi sunt ap̄s, & sic
sunt plures quam xij. Beatus Paulus ma-
ximus apostolorum, quē elegit cū iret
Damascum ad persequendū xpianos di-
cēs, Vas electionis mihi est iste, ut por-
tet nomē meū corā gentibus, & regib⁹,
& filijs Israel. Act. ix. Et ista rōne in bul-
lis papalibus in sigillo plumbeo Paulus
ponitur ad dextrā, & Petrus ad sinistrā,
als bulla esset falsa. Rō, quia beatus Pe-
trus fuit electus a xpo in sinistra. Cū hac
uita mortali, q̄ p̄ sinistrā designatur. Pau-
lus autē electus fuit a xpo in dextra ḡlie,
quia iam xps erat in ḡlia impāsisibilis &
immortalis. Etiam beatus Barnabas fuit
electus a xpo in dextera ḡlie. De ista ele-
ctione autoritas. Ieiunātibz ayte disci-
pulis dixit illis sp̄s sanctus, Segregate
mihi Paulū & Barnabā in opus ad quod
assumpsi eos. Tunc ieiunantes & orā-
tes, imponētesq; eis manus dimiserunt
illos. Et ip̄s quidē missi a sp̄s sancto ab-
ierat. Act. xij. Patet ergo q̄ beatus Bar-
nabas est uerus ap̄s xpi, licet non ele-
git cū in uita. Si aut dicatur, De omnib⁹
discipulis, quare beatus Barnabas fuit
electus in apostolum, & non alij? Ratio
assignatur in themate dicēte, Erat uir bo-
nus. Nota, erat uir, nō dicit, erat homo,
qā multi sunt hoīes qui sunt magni p̄cō-
res, sed uir dicitur a uirtute, qā erat uir-
tuosus & bonus. Patet thema, in quo sub
tiliter ostenduntur quatuor excellentie
debeato Barnaba apostolo.

Primo quia fuit alte uirtuosus, quia
erat uir.

Secundo quod fuit plene pius, quia
erat bonus.

Tertio q̄ fuit uere graciosus, quia
plenus spiritu sancto.

Quarto q̄ fuit digne gloriosus, quia
plenus fide.

Dico primo q̄ beatus Barnabas fuit alte
uirtuosus, quia erat uir. i. ytuosus. Quid
est ytuosum esse? Dico q̄ qñ intellectu,
memoria, & uolūtas, & opa sūt secūdu

deū & eius mādāta, & non curāt qd di-
cunt gentes, sed qd debet fieri secūdu
deū, talis est uirtuosus & fortis. Sic enī
dicit de illo q̄ leniter cadit modico uē-
to uel impetu, nō habet uirtutem, nō est
fortis, ecce qualiter cadit. Sed quando
stat fortiter dicitur, O uirtutē habet, for-
tis est. Ita sp̄saliter totus iste mund⁹ est
plenus uētis, q̄ sunt tērationes demonū.
Sp̄s. i. uētus grādis & fortis, subuērtēs
montes, & cōterens petras. iij. Reg. xix.
Mōtes alti fuerūt Adam, Eua, Sampson,
Dauid, & Salomon, tñ subuersi fuerunt
uento tentationis, nō erant fortes, quia
statim ceciderūt. Ideo uirtuosi & fortes
sunt, qui nō p̄mittunt se cadere quacū-
que tentatione. Sec⁹ d⁹, qñ q̄s portat on⁹
fortiter, dicitur, uirtutē habet, iste fortis
est, secus si cū onere cadit. Ita glibet no-
strū portat magnū onus carnis. Sap. ix.
Corpus qd corrumpit aggrauat aīam.
Qui ergo p̄mittit se cadere onere mala-
rū inclinationū carnis, nō est uirtuosus
nec fortis, sed ille q̄ tenet se fortiter, est
uirtuosus. Tertio p̄ns uita nō est nisi q̄
dam uia arenosa. Tot sunt occasiōes pec-
cādi. s. audiēdo, uidēdo, & operando, &
oportunitates male, q̄ ille q̄ non cadit,
est fortis & uirtuosus. Quarto i hoc mū-
do habemus multas erumnas tribulatio-
nū, dolorū, & infirmitatū, paup̄tatū, & p̄-
secutionum, ita q̄ multi cadūt p̄ impa-
tētiam. Sed q̄ scit se tenere fortiter cō-
tra uentū tentationū, cōtra onus mala-
rū inclinationū, cōtra arenam occasio-
nū, & cōtra impetus tribulationum, ta-
lis est ytuosus. Autoritas de illo sancto
Iob, qui in his quatuor fuit fortis, ideo
dicitur de eo, Vir. i. uirtuosus erat in ter-
ra Hus noīe Iob. Et erat uir ille simplex,
quia cū haberet corpus & aīam, solū se-
quebatur aīam quā regebat, & rect⁹, nō
p̄mittebat se cadere, ac timēs deū, quia
diaboli tērationib⁹ nō cecidit. Et recedēs
a malo. s. uitādo carnis inclinationes ma-
las. Iob. j. Talis fuit. b. Barnabas. Erat uir.
j. ytuos⁹, qā d⁹ sp̄s cūctis sp̄salib⁹ bōis
ytuose appetebat celestia & eterna. No.
quō fuit d⁹ Cyp̄o, de ciuitate i Cassia, d⁹
genere

gñe Aaron, de tribu Leui, hñs domū & possessiones, & erat lñatus in lege Moy si, qñ audita fama yñtū, miraculorū, & doctrinē apñorū, uolebat uidere & audire, & uenit Hierlm, & uidit apños, & audiebat sermones eorū, & erat totus attentus. Et qñ ipse erat magnus clericus, & cognoscebat tps aduētus Mesiē cōplecti, cū magna reuerētia & attentioe audiebat sermones apñorū, iō fuit illuminat⁹. Nota cū qñ diligētia est audiendus sermo. Deidē dixit intra se, Ex quo audiui doctrinā istorū hominū, uolo uidere eorū uitā, qñ multi pñdicant bñ, qui tñ uiuunt male. Et uidit qñ uiuebant cōiter, nullus habebat nec portabat pecunias particulariter, nisi rectores hoim & mulierū. Et fuit multū cōtētus de eorū uita. Deidē respexit miracula eorū, qui cura bāt cecos, surdos &c. O dixit beat⁹ Barnabas, Et quis posset ista facere nisi de⁹? Nolo aliā pñationē. Et reuersus est Cyprium, & uēdidit oīa bona sua, & recepto cōgerio ab amicis uenit ad apños, dicens eis uñ erat, de quo gñe & tribu. Et illuminatus predicationib⁹ supplicauit eis ut ipm recipērēt in societate, & fuit receptus & baptizatus Barnabas, qñ idem est qñ filius cōsolationis, qñ apñi fuerunt ualde cōsolati de eo, & pñū bonorum tñalium posuit ad pedes apñorū ut distri bueretur paupibus. Erat ergo uir, iō xps sibi apparuit in oīone di. Cōstās. i. ytuosus esto Barnaba, qñ premia eterna pñcipies. O qualis pñmutatio, dare terrena, & accipere celestia. De his autē qñ diuī auctoritas de biblia, in qua maxime uita bñ Barnabe hñ. Ioseph at qui cognominat⁹ est Barnabas ab apñis, qñ est interpretat⁹ filius cōsolationis, leuites, Cyprius genere, cum haberet agrū, uēdidit eū, & attulit pñciū, & posuit ante pedes apñolorū. Añ. iij. Iō possumus dicere de eo, Naamā princeps militie regis Syriē erat uir magnus apud dñm tuū, & honoratus. Per illū em dedit dñs salutē Syriē. Erat enim uir fortis & diues. iij. Reg. v. Morañ p nobis. Si uos de mūdo nō habetis tātam yñtutē dimittēdi oīa p deo,

nec tenemini. Nos religiosi tenemur ex uoto, sed dimittere tenemini oīa de mūdo in iusto, de usura, furto, rapina, & calūnia, solidata, de decimis defūctorū, & calū alijs. s. male emēdo uel uēdendo, & reseruare de illis, de bono iusto potestis cōgregare p uobis & filijs. Itē tenemini ad reseruationē de damnis datis, & multi nō faciunt sibi cōsciētia. Si ex negligētia uis uel sciēter oues nre intrarunt capū uineā alterius, licet curia nō cogat nō tenemini satisfacē. Idē de notarijs in testamētis faciunt mutare uoluntatē statoris. Item si papa, rex, uel dñs, uolebat dare alicui offm uel bñficiū, & uolū impediuit, tenemini. Idē de falsis testibus in iudicio in damnū pñmi. Idē si alijs displicuit uobis, & uos odio colatis sibi uineā uel hortū, arbores, & huiusmodi, tenemini, & null⁹ curat. Idē de iudicijs, aduocatis, notarijs, pñcuratoribus, non potestis saluari nisi reseruationē. Iō dixit ille scñs pñarcha Iacob Laban socero suo, Ego oē dānū reddebā quē quid furtim pibat a me exigebas. Gen. xxxj. Scñā excellētia bñ Barnabe est, qñ fuit plene pius, qñ erat bonus. Proprie esse bonum est, qñ non solum pñcurat de bono sui, sed etiam pñcurat bonū pñmi sui, qñ añs nō esset bonus, si pñcuraret de se. Ant. De mādauit unicuique de pñmo suo. Eccl. xvj. Idē dicit Dñs ny. Bonū est qñ est cōciliatium uel cōfiliū suū ipsius. s. ad utilitatem aliorū. Ideo dixit rex Achis ad Dauid, Scio qñ bonus es tu in oculis meis, sicut angelus dei. j. Reg. xxix. Angelus em dei licet possit perdere gloriam, nec ipm augere essentialiter, expedit tamen qñ ad bonū instiget, & a malo reuocet. Patet ergo qñ esse bonum est curare non solum de bono suo, sed etiā alterius. Cupit enim saluare totū mundū, quare incipit ire predicando de uilla in uillam, de ciuitate in ciuitatem, nolebat hñe uillam ciuitatem, nec domum propriam, sed uir bonus. Singulariter dicā uobis

bonitatē quā fecit, qñ Paulus fuit conuersus in uia dum iret Damascum, redijt Hierusalē, qñ uoluit sociari xpianis, oēs fugiebāt, sciebāt ipm pñsecutorē. b. Barnabas sol⁹ se sibi associauit, & ipm ad apostolos duxit. Cū autē Paulus uenisset Hierusalē, tentauit se iungere discipul⁹, & oēs cauebāt eū, nō credētes qñ esset discipulus. Barnabas autē apprehensum illū duxit ad apños, & narrauit illis quō i uia uidisset dñm, & quia locut⁹ est ei, & quō in Damasco fiducia egerit in noīe lesu. Act. ix. No. quale festū & gaudiū fuit factū de eius cōuersione mirabili. Item nota quō pie recōciliauit sibi sociū Ioānem, Marcū uocatū, qñ dimiserat eū cum fuissent in periculo mortis, patet Acto. xij. & xv. Bñ ergo possumus sibi dicere, Bonus es tu, & in bonitate tua doce me iustificationes tuas. ps. cxvij. Morañ ē nos debem⁹ hñc bonitatē habere, nō solum pñcurādo bonū nrm, sed et pñmi. Accidit aliquoties in domo, qñ uir erit bonus & deuot⁹, & uxor erit mala, inde uoluptas, seu lamina, & uerbosa, nō saluē aiam dicere, Nō curo, sufficit qñ dñs, & pñbis dulcib⁹ iducat eā ad bonū. Et pñpositū, si mulier est bona, & uir sit malus, iurator, iulor, &c. & uxor sit bona & deuota, oportet qñ uir erit in bonis, qñ ipsa dulcis iducat eū ad bonū, dicēdo, O marite quare nō cōsitemini &c. Idem de parētib⁹ erga filios, nō sufficit habere & tenere filios pñstos & indutos, sed nec fures &c. Not. qualiter matres tenent eis ostēdere ut signēt se, orēt &c. mane & sero, & si filij sunt mali, culpa est parentū, qñ licet de se sint boni, tñ erunt dñati ex mala cura filiorū, qñ sicut arbor tenuis pōt adaptari, & si non fit, est culpa hortulani, ita &c. Hortulani i hortos &c. s. filios. Si ergo qñ sunt tortuosi, & male uite, & ribaldi &c. culpa est parentū. Si qñ sunt filij, & maxime domesticorū, curā nō habet, fidē negauit, & est infideli deterior. j. Timo. v. Itē qui ha-

bet aliquod officiū, uel regimen ciuitatis, uel cōtatis, debet pñcurare bonū nō solū sui, sed etiā totius cōtatis, corrigēdo peccata. Tertia excellētia, qñ fuit uere gratioſus, quia plenus spiritu sancto. Sciendū qñ gratia gratū faciēs nō est nisi qñ persona habeat spiritū sanctū, quia simul stāt, & simul perdunt qñ homo peccat, sed beatus Barnabas habebat simul spiritū sanctū, & grām gratū facientē. Iō dico qñ erat uere gratioſus in oībus dictis & factis suis. Nota quō fuit pñmi in ciuitate Antiochie, & magnā turbam cōuertit, & ibi ipse mutauit nomē. Xpiani em tunc dicebantur discipuli. Hoc nomen discipulū est correlatiuū. s. ad apostolos, quorū erant discipuli. O dixit beatus Barnabas, Melius est qñ relatio, cognominatio, siue deriuatio fiat ad xpm. Iō ordinauit qñ discipuli uocaretur xpiani. ut patet Act. xi. & fuit cōpleta pphetia Esa. dicentis, Sernos suos uocauit nomine alio. In quo qñ benedictus est super terram, benediceſt in deo, amē. Esa. lxxv. Item qualiter recusauit diuinos honores sibi oblatos &c. Act. xij. Plenitudo spiritū sancti repellebat ab eo spū inanis glorie, sed omnia referebat in deū. Ideo poterat dicere, Spūs tuus bon⁹ deducet me in terrā redēā. ps. cxlij. Morañ habetis hñc doctrinam, qñ in omnibus factis & dictis ueſtris detis honorem deo, quia multa bona perduntur, quia honor non datur deo. Omne quodcumqñ facitis in uerbo aut opere, omnia in nomine dñi nostri Iesu Christi facite. ad Col. iij. Quarta excellētia est, quia fuit digne gloriosus, quia plenus fide, qñ propter plenitudinem fidei fuit glificatus, quia fides xpiana habet tantam uirtutē, qñ qui eam tenet in corde, sine errore uel falsa opinione, deus facit ipsum gloriosum in miraculis in hoc mundo, & in alio per gloriā eternā. Ideo qñ curabat aliquem dicebat, Fides tua te saluum fecit. Non dixit, humilitas tua, uel patientia tua &c. Autoritas. Accēsum habem⁹ per fidē in gratiam istam in qua ſtamus, scilicet faciēdi miracula, & gloriāmur

in spe glorie filiorum dei. Rom. v. Ideo
bñs Barnabas ex fide firma quā habebat
p̄dicabat ore, & curauit oēm infirmita-
tem. Nā legitur q̄ portaret aliū librum
nisi euāgelii bñi Matthei, q̄ magis lar-
ge ponit uitā xpi. Et qñ portabat sibi in-
firmus ad curādū, ponebat illud euāge-
lium sup eū in nocte Iesu &c. & curabat.
Ecce quā sit in hoc mūdo p̄fusus in
miraculis, & signis, & in alio in p̄mijis &c.
No. hic eius martyriū. Morat̄ nota q̄ ex
quo fides xpiana habet tantā p̄tutē, cōsu-
lo ut sciat̄ eā, q̄ tota continet in Cre-
do in deū, & dicatis mane & sero cū p̄te
statiōe. Deī rō de cādela accēsa, q̄ extin-
gitur nisi respiciat. Iō ait Dī, Credidi. s.
in corde, p̄p̄t q̄ locutus sū. s. in ore, &
quātr̄ Ego aut̄ hūiliat̄ sum nimis. p̄. exv.

De sancto Ioanne Baptista. Sermo. j.

Antequā exires de uul-
ua sanctificauit te. Habe-
tur ybū istud textual̄ in li-
bro Hieremie, p̄phete. c. j. &
recitatur in ep̄la hodi-
erna de uigilia &c. Salutē uirgo Maria
&c. Pro introductione materie predica-
de, & declaratione thematis, sciendū q̄
ille magn⁹ p̄pheta & amīc⁹ dei Hieremie
as in ep̄la hodierna recitat magnas gr̄as
quas deus fecit sibi dicens, Factū est uer-
bum domini ad me dicens, Priusq̄ te for-
mare in utero noui te, & anteq̄ exires
de uulua sanctificauit te, & p̄phetam in
gentibus dedi te. Hier. j. In his ybīs nar-
rat quatuor magnas gratias quas de⁹ fe-
cit sibi.

Prima familiaris collocutio.

Secunda eternalis predestinatio.

Tertia specialis sanctificatio.

Quarta p̄pheticalis illuminatio.

De prima, s. familiaris collocutione: quia
cum Hieremias esset adhuc puer, de⁹ si-
bi loquebatur familiariter. Legitur de
Abraā, cui p̄ singulari gratia de⁹ uoluit
loqui, sed in qua etate: non quando erat
puer, uel iuuenis, sed quando fuit. lxxv.
annorum, Gen. xij. Sed Hieremie fuit lo-
cutus cum adhuc esset puer. Ecce quare
dicit, Factum est uerbum domini ad me

dicens. De scd̄a, q̄a essentialiter deus p̄-
destinauit eū ut eēt sc̄tus in hoc mūdo,
& gloriosus in paradiso, & hoc reuelat
sibi, quasi ut ap̄iret sibi lib̄ū p̄destinati-
onis, in quo nullus legit nisi deus. Si
t̄is intelligere istam gr̄am, cogitare illud
ybum, Nemo scit utrum amōre an odio
dignus sit. Eccl̄. ix. Sed Hieremias sc̄tus
quia deus sibi dixit, Priusq̄ te formare
in utero noui te, non solum scientia
culationis, sed etiā sc̄itū approbatū.
De tertia, sc̄licet sanctificatione specia-
li. Maxima gratia, q̄ ante fuit sanctus q̄
t̄us. Noe habebat p̄ singulari gratia q̄
do fuit quingētorum annorū, quia t̄us
fuit a deo sanctificatus. Sed Hieremie
iam in utero m̄tis. Anteq̄ exires de uul-
ua, sc̄tificauit te. De q̄rta, illuminatione
p̄phetali, nā deus fecit eum consiliari-
um, & secretariū, reuelādo sibi uerba
ra. Iō dixit, Et p̄phetam in gentibus
te. Ista uerba, & iste quatuor ḡr̄e, p̄p̄-
& historice dicuntur de Hieremia p̄-
pheta, sed appropriate & allegorice re-
citantur de beato Ioanne Baptista hō
in eccl̄ia, quia sibi etiam deus fecit
quatuor gr̄as, & fuit in utero sanctifi-
tus. Iō appropriate dicit thema, Anteq̄
exires de uulua &c. Quasi amore
stri quot sint modi quos deus tenet
sanctificandū p̄tōrem, & qui sint. Et
do loquitur thema, Anteq̄ exires de uul-
ua &c. & sunt modi isti qui sequuntur.

Primus est finalis contritio.

Scd̄s penitentialis conuersio.

Tertius est martyrialis afflictio.

Quartus baptismalis ablutio.

Quintus specialis preuentio.

Dico primo q̄ unus modus quem deus
tenet sanctificandi peccatorem est finalis
contritio, ut qñ persona uixit de
peccatis, & mala uita, sine timore dei,
uerecūdia gentiū, nec curat de deo, iū
forte non credit. Sed finaliter quādo
bet mori, deus aperit sibi fontem, &
dans sibi contritiōē de peccatis, ex quo
non facit quotidie, quia in tota sacra

ptura non legitur q̄ aliquis fuerit sancti-
ficatus nisi un⁹. s. latro, de quo dicit Leo
papa, q̄ semp fuit male uite, & nunq̄ fe-
cit aliq̄d bonum in uita sua, & p̄ suis cri-
minibus captus & sententiatus fuit, & ad
latrō xpi suspensus, & subito xps apuit si-
bi fontem m̄e, & flumen cōtritionis ue-
nit ad eū, & dixit xpo cū magnis singulti-
bus & suspirijs, Dñe memento mei dum
ueneris in regnū tuū. Luc. xxij. Et xps si-
bi respōdens dixit, Amē dico tibi hodie
mecū eris in paradiso. & fuit sanctificatus
ab omnibus suis p̄ccis. Sed posset queri
ab aliquo, cū duo legant latrones fuisse
cū xpo suspensi, quare unus fuit sanctifi-
catus, & alius non? R̄sio q̄a a sc̄tis do-
ctoribus assignatur est ista. Dicūt euāge-
liste q̄ xps expirauit hora nona, & tunc
sol est alte, & incipit declinare ad occa-
sum. & umbra brachij xpi tetigit latro-
nem, que fuit tante uirtutis q̄ conuertit
eum. Neq̄ mir⁹, q̄a legitur in Actibus ap-
p̄torum q̄ umbra beati Petri sanabat in-
firmos. Act. v. Dicitur quō ponebantur
infirmi in grabatis, ut umbra beati Petri
tangeret eos. qd̄ mir⁹ ergo si umbra xpi
conuertebat p̄tōrem? De nullo alio le-
gitur q̄ habuerit malā uitā & bonū fi-
nem nisi de latrone. De isto modo san-
ctificationis h̄ p̄phetia, Congrega eos
quasi gregem ad uictimam, & sanctifica
eos in die occisionis. Hierem. xij. Hoc di-
cebat propheta orando. Modo quilibet
nū sic uellet sanctificari, uiuere ad libi-
tū, & h̄re bonū finem. Iō usurarij, & le-
uones, & meretrices, qñ iurant dicūt, Si
deus portabit me ad bonum finē, bonū
erit, sed ipsi nolunt h̄re bonā uitā, iō
non habebunt bonū finem. Iō nō expec-
ti finē, sed pro tpe dimittatis malā uitā
& p̄tā, & ueniat̄ ad deū, q̄a in fine tot
sunt dolores, q̄ non p̄t habere deuotio-
nem, nec contritiōem, nec recordan-
de p̄ccis, nullus dicat, Eya deus qui latro
ni peccet parceret mihi. Considerare de
mia sine penitentia stulticia est. Iō mō p̄
tempore redite ad bonā uitā & pe-
nitentiam, & sic eritis sanctificati a p̄ccis.
Ita dixit ap̄s quibudam peccatoribus,

postq̄ redierunt ad bonā uitā, Libera-
ti aut̄ a p̄tō, serui facti estis iustitie. Hu-
manū dico propter infirmitatem carnis
uestre. Sicut em̄ exhibuistis membra ūa
seruire immundicie, & iniquitati ad ini-
quitatem, ita nunc exhibete mēbra ūa
seruire iustitie in sanctificatione. Cū em̄
serui essetis peccati, liberi fuistis iusti-
tie. Quem ergo fructū habuistis tunc in
illis in quibus nūc erubescitis? Nam finis
illorū mors. Nunc yō liberati peccato,
serui aut̄ facti deo, habetis fructū ūm in
sc̄tificationem, finē uero uitā eternā. Rō
vj. Scd̄s modus sc̄tificationis est, ut h̄ p̄
pnālē confessiōem, qñ p̄sona que fecit
plura peccata, supbie, & uanitatis, auari-
cie, & cupiditatis, luxurie, & carnalitatis,
& sic de alijs, nō exspectat finem, q̄a iue-
nis non exspectat senectutem, nec sanus
infirmitatem, sed de bona hora redit ad
deum, dolet de peccatis, & proponit ab-
stinere, confitetur, acceptat p̄niam, satis-
facit, parcat inimicis, seruat festa, cōicāt
deuote. Iō modo multi sanctificant̄. Iste
est secundarius modus. Isto modo Ma-
gdalena fuit sanctificata, ut h̄ Lu. vij. q̄
in iuuentute cecidit, nesciens se cauere,
intū q̄ ita fuit dissimata, q̄ perdidit no-
men, & dicebatur peccatrix. Sed quid fe-
cit? nō exspectauit senectutem, nec finē,
sed auditis sermonibus xpi dicentis, Pe-
nitentiam agite &c. O dixit ipsa, adhuc
potero saluari si faciam penitentiam, &
uenit ad pedes xpi, & lachrymis rigauit
pedes eius, & recepit in se magnam pe-
nitentiam, ieiunia, orationes, & alia, in-
tū q̄. xxx. annis fuit in deserto solitaria,
que nihil comedit nec bibit, dormiebat
super lapidem &c. Iste modus est meli-
or quā primus. De isto dicit David, Flu-
minis impetus letificat cōstatem dei,
sanctificauit tabernaculum suū altissi-
mus. psalmo. xlv. Nota, flumib⁹ impe-
tus. i. percutiens. Quatuor flumina se
percutiunt in anima peccatoris peniten-
tis. s. flumen olei, flumen mellis, flu-
men aque, & flumen sanguinis. Et de
quolibet istorū dicitur, Fluminis impe-
tus. De primo, de cathedra dei procedit

Inuen olei mē, significatū p oleū q est medicinale, & curat uulnera intellectus cōtra errores, & falsas opiniones, uolūtatis cōtra odia, & rācores, & memorie cōtra dei bñficiū obliuiones. Curat em uulnera cordis cōtra malas cogitationes, oris cōtra mēdacia & falsa periuria &c. oculorū a malis aspectibus, aurīū ab auditu malorū uerborū, manus a furis, rapinis, percussionebus, tactibus immundis &c. finaliter totius corporis, & cōtra uulnera luxurie tanquam bonū medicus mittit flumē sue misericordie, ungens uulnera peccatorum. Ecce quare dicit, Fluminis impetus, quia subito uenit. De secundo etiam mittit flumen mellis spiritus sancti, & hoc qñ persona recipit spem uenie, dicēdo, Verū est q sum peccator, & feci multa mala, sed decetero emendabo uitā meā, fui superbus & uanus, sed decetero uolo humiliari, & sic de alijs. De tertio flumine aque est qñ persona penitēs lachrymatur p pēis di. O miser, qd erit de me? Si dicat, Nō est flumē, sed distillatio aliquarum lachrymarū. Dico q, imo, quia maiorē yntem habet una gutta lachrymarū, q totū mare ad abluendū pēā. De quarto flumine sanguinis est qñ ex pēis hō disciplinat se. Ista pñia est pñia homicidis, & oib⁹ qui tractant & cōsentit in mortē alicuius, secundū illud, Quicūq; effuderit huiusmodi sanguinē, fundetur sanguis illius. Gen. ix. Ecce quare dicit, Fluminis impetus. No. letificat ciuitatē dei, qā gaudiū est angelis dei in celo super uno pēore pñiam agēte. Lu. xv. Sanctificauit tabernaculū suū altissimū, quādiū hō est in pēis, est stabulū porcorū, sed postq fluminis ipetūs mūdauit eū, efficit camera & habitaculū dei. Tertius mod⁹ est melior. s. martyrialis afflictio, qñ aliq, p fide catholica, uel p aliqua yntem manutenda moritur p xpō, martyr efficit, & scūs, ut si capti⁹ permitteret se occidere anteq fidē catholicā uellet abnegare, martyr esset, & i numero scōrū martyrū cōputaret. Idē de muliere captiua, si pmitteret se iterficere anteq cōsentiret

pēto, esset martyr cū bñ Catharina. Item inter xpianos si meretrix cōuertatur, & post cōuersionē cogit p aliquē, & ista cōtradiciō tandē ab illo occidit, martyr efficit. Idē de seruitore, cui pcepit facere aliqd malū dñō, & nō uult facere, & occidit a dñō, martyr est. Idē de muliere nō lente cōsentire uiro in aliqd inhonestū, & occidit a uiro, martyr efficit. Idem de illo q manutinet cōmunitatē, si ppter hoc occidit, martyr est. Bñ q psecutionē patiunt propter iustitiā, qñ pōtū est regnū celorū. Mat. v. De isto mō sanctificationis dicit ppheta, Preparauit dñs hostiā, sanctificauit uocatos suos. Sopho. Quartus mod⁹ est baptismalis ablutio. Iste mod⁹ est leuis, p quē modū nō solum pueri sanctificant ab originali pēto. Dicat qd est, qā anima de se inquinatū est ad imaginē dei, est pulchrior sole. Nulla creatura corporalis est ita pulchra, intus q si possit uideri &c. sed maculat q inquinat. Sicut si ego mitterē uelū albiū cōchā de tincta siue incausto. Ita de anima si moriatā baptismū, nō intrat paradiisum, licet possit uenire ad portā, pēto ingressum. Sed dicit sibi a xpō, Respicite te quō es turpis. Ideo quō staret cū illis &c. Respondet aīa, Dñe ego nullum peccatū feci &c. Et xps, Et iō nō dabo uobis penā cū illis de inferno. & remittit eam ad limbum puerorū, ubi nō est ignis, nec demones, & ibi stant delectabiles & disputant inter se &c. Non intrabit in ea aliqd coīquinatū. Apo. xxj. Isto modo etiā adulti sanctificant, nō solum ab originali, sed etiam ab oībus actualib⁹ intm q si moriatā adultus anteq peccatū subito euolat recta uia, etiam si antea habuisset oīa pēā, ex quo nō fide accedat ad baptismū. No. cōtra uetulas dicentē q aīa pueri nouiter baptizati qñ mori transit purgatorij ex dolore matris &c. Non credatis, quia error est. Sic sanctificatis dicit apostolus, Peccatores aliqui fuistis, sed abluti estis, sed sanctificati estis, sed iustificati estis in nōe dñi nostri Iesu xpī. j. Cor. vi. Quintus mod⁹ est excellentior. s. spālīs puētio. Isto mō solum

tres psonae fuerūt sanctificate iam in utero mris, sine meritis ipius creature pcedentib⁹. Isto mō legit Mariā fuisse sanctificatā in utero mris, & sic decebat, qā mater dei esse debuit &c. Etiam legit de Hieremia ppheta, qui etiā in utero matris fuit scificat⁹, qā debebat de xpō pphetizare. Tertius & ultim⁹ fuit bñs Ioannes Baptista, qā debebat xp̄m baptizare. Non legit q bñs Ioannes euāgelista fuerit scificatus, nec Petrus, nec Paulus. Sed de Ioanne legitur q postquā uirgo Maria cōcepit filium dei, iuit ad uisitan dñi Elizabeth cōsanguineā suā, quā Gabrielis reuelatione sciuit esse grauidā, ut patet Lu. j. & uirgo Maria intrauit domū, & salutauit Elizabeth. Et ut audiuit salutationem Marię, exultauit infans in utero matris. Tunc Elizabeth a spū sancto sciuit q ygo Maria erat grauida de filio dei, & dixit, Bñdicta tu in mulieribus, & bñdict⁹ fructus uentris tui. Ecce enim ut facta est uox salutationis tue in auribus meis, exultauit pre gaudio infans in utero meo. Luc. j. Et eis amplexatus est uirgo, & osculanti⁹, tanta scitatus exiuit de uirgine, q sanctificauit Ioannē in utero mris existentē, & Ioannes cognouit pñiam filij dei, qā dicit. s. Tho. q usus liberi arbitrij fuit in eo acceleratus. Ecce qualiter beatus Ioannes fuit sanctificatus iuxta angeli reuelationem. Spū scō replebit adhuc ex utero matris sue. Lu. j. Ioanni appropriate dicit thema, Anteq exires de uulua scificauit te. De sancto Ioanne Baptista. Sermo. ij.

Elizabeth impletū est tempus pariendi. Lu. j. Ab isto themate ego recipio motuū predicandi de fine mūdi, qui erit in breui. Ideo in presenti sermone uolo uobis declarare per aliquas similitudines palpabiles & morales, quō finis mundi instat de propinquo, nullus tñ scit tps determinate, & annū, mensem, uel diem. Credo q erit materia grōsa & acceptabilis, & nobis proficua & meritoria. Saluetur uirgo Maria &c. Anteq ueniā

ad materiā predicandā, oportet declarare duo motiua. s. q est ista Elizabeth, & quid est eius tps pariēdi. Hoc nomē Elizabeth est cōpositū ex tribus nominib⁹ Hebreis siue Hebraicis. El. i. deus. i. i. meus. zabeth. i. septima. Elizabeth. i. dei mei septima. Ideo secundum istam interpretationem signat gñerationē. i. durationē humanā, q est iam septima, quia sicut in hoīe, q secundū cursum nature uiuit, cōputantur septē etates. Prima est infantia. i. nō fantia, a for faris. Ideo prima etas mūdi fuit infantia. s. ab Adā usq; ad Noē, quia tunc nesciebant loqui de deo, nō habebant reuelationes, nec libros, nec magistros, nec doctores. Secunda etas hominis dicit pueritia a puritate, a septem annis usq; xiii. In ista etate fuit mūdus a Noe usq; ad Abrahā, tūc em fuit mūdus aquis diluuij purificat⁹. Tertia est adolescentia. i. crescētia. a xiii. annis usq; ad xxv. annos. In ista etate fuit mundus ab Abrahā usq; ad Moysen, qā creuerūt in dei cognitione. Quarta est iuuentus. a xxv. annis usq; ad xxxv. uel xl. in ista fuit mundus a Moysē usque ad Dauid. Quinta est uirilitas. a xl. annis usque ad lx. In ista fuit mūdus a Dauid usque ad trāsmigrationē Babylonis. Sexta est senect⁹ a lx. annis usq; ad lxx. In ista fuit mundus a trāsmigratione Babylonis usq; ad xp̄m. Septia est decrepit⁹. i. deficiens a lx. annis usq; ad finē mundi. Propter hoc dicebant apli, Nos sum⁹ in quos fines seculorū deueniunt. j. Cor. x. Ecce ergo Elizabeth. i. dei mei septima. s. etas nature humane, & duratio ei⁹ usq; ad finē mūdi. Modo uideam⁹ quid intelligēdum est per tps pariēdi istius Elizabeth uetule. Dico q finis mundi erit cito & breuiter. Qui finis potest dici partus ex quatuor similitudinibus, quas habet cum muliere parturiente, de quibus Dauid, ipsi uidētes sic admirati sunt, conturbati sunt, cōmori sunt, tremor apprehendit eos. Ibi dolores ut parturientis. ps. xlvij. In muliere grauida, que est iuxta partū, inuenio quatuor conditiones. Priā q cōputat tps & aliqñ errat in

computo, & subito ueniunt dolores in partu. Ita multi errant circa computum finis mundi, dicēdo, nō erit ita cito, primo erit hoc & hoc &c. O quot erunt decepti in cōputo, quia quādo ipsi non credēt, subito ueniet. Ideo dicit, Ipsi uidentes sic, subuersionem mundi, admirati sunt. Secunda conditio est, quia mulier quādo sibi ueniunt signa partus turbatur, & mittit pro obstetrice, & pro tali &c. Ita in fine mūdi turbabūtur gentes, unus dicit, O miser, uellem cōiteri &c. Dicit alius usurarius, Vidistis talem? Et quid uultis? Vellem sibi restituere. Modo faciatis, quia tūc nō erit hora, quā tunc quicquid est in mūdo, debet in cinerari. Idem dicēt illi qui mō nolunt parere, tunc perquirent inimicos ut faciant pacē. Idē de religiosis, qui modo nō curāt seruare regulā, tūc ibunt ad acriā ut uideant regulā &c. Ecce quare tunc nō erit hora. Idē de illis qui modo nō curant seruare pñam. Ideo dicit, Cōturbati sunt. Tertia cōditio est, quia mulier in partu a capite usq; ad pedes habet dolores. Ita in fine mūdi, qñ gentes uidebūt cōflagrationē ignis, dicit un⁹, O miser, quid faciam? ego habeo tot castra &c. modo cōburentur. Dicit ali⁹, O miser ego habeo tot florenos in taxa. Et alius dicit, Et ego tot capita gregum. Idē de mulieribus, q ornant se crinibus &c. Ignis oīa cōsumet, imo etiā corpus. Ideo dicit, Cōmori sunt. Quarta conditio, quia mulier qñ parit, timet ne moriatur, uel ne creatura possit exire. Ita tunc gentes tremēt, uidentes mortē in gutture. Idē dicit, Tremor apprehendit eos ibi. In fine mundi, dolores ut parturiētis. Ecce quare finis mundi dicitur partus. Bene ergo dicit thema, Elizabeth, id est duratio generationis humane quā tenemus, impletum est tempus parienti. Idē de propinquo. Hoc nolo modo declarare palpabiliter secundum q manifeste potest cognosci finis diei ex recessu radiorum solis.

Ab imis torrentibus.

A planis conuallibus.

Ab eleuatis costis.

Ad excelsis collibus.

Et a summis montibus.

Dicitur finis diei, est qñ radij solares nō illumināt torrentes, & ualles, costas, colles, & mōtes. Iste sol est xps. Autoritas. Oriet nobis timentib⁹ nomē meū sol iustitie, nō dicit, sol nature. Malach. iij. Ite in nouo testō qñ laudam⁹ uirginē i matutinis dicit sibi, Felix nāq; es sacra uirgo Maria, & omni laude dignissima, quā exte ortus est sol iustitie xps de⁹ noster. Modo uideamus an radij claritatis hui⁹ solis illuminēt torrentes, uel ualles &c. & sic poterim⁹ dicere & cognoscere an dies mundi est ad finem. Torrentes dicuntur laboratores, mechanici. Ratio, quia torrentes sunt asperi ad ambulādum, & petrosi. Ita uita laboratoris est aspera in pane, uino, indumentis, domo, lecto, & laboribus multis. Item torrentes aliquādo abundāt aquis, aliqui nō, quod una aqua abundat in pane & uino &c. aliqui tunc neniunt siccitates, grando, & pruina, qñ nihil colligunt. Tercio torrentes sunt plus basii. Ita laboratores parū appreciantur, & tū tam prelati qñ reges oēs uisimus cū eis de eorū laboribus. Ex tribus rationibus laboratores dicuntur torrentes. Autoritas, qñ possunt dicere laboratores, imminuti sumus dñe plus quā omnes gentes, sumusq; oēs humiles in uniuersa terra. Dan. iij. Modo uideamus an isti torrentes illuminent & calefiant a radijs solis iustitie. Nam illuminatio est per sapientiā, calefactio per deuotionē. Dico qñ nec illuminant, nec calefunt. Antiquitus quantūcūq; laborator esset uel fuisset grossus, simplex, uel piscator, al minus habebat quatuor que sunt necessaria ad sciendū cuilibet. Primo sciebant se signare, & modo nihil nisi circuli in chorea, & similib⁹ &c. Secūdo sciebant Credo in deum, quod debet sciri pl⁹ quā Pater noster. & quot petitiones cōtinet seprē. & mō nihil sciunt nisi coniurationes, & fortilegia. Quarto sciebāt Aue Maria, & quātē

gina celi est saluta da, mō nihil, sed bene sciūt quot denarij sunt in uno florenno. Iam sol recessit a torrētibus. Antiquitus erāt calidi in deuotione, quā quilibet postquā surrexerat de mane anteq aliquid faceret, genib⁹ flexis faciebat suā orationem, uir i uno angulo dom⁹, & uxor in alio, & filij in alijs. Mō uos quā oratis qñ recipitis camisiā &c. Iā sol nec illuminat nec calefacit. Itē antiquitus quolibet die audiebāt missam in aurora, deinde ibāt ad sua negocia, & de⁹ dirigebat eos in oibus. Mō nec in dñica uolūt missam audire, sed sunt in platea uel taberna, & qñ pulsāt p corpore xpi, ueniūt ut porci ad stabulum, uel si uadūt ad missam, nō ueniūt p tpe, & qñ sunt int⁹, nō faciūt nisi loqui de negocijs, & post cōiōnē statim recedūt. Iam sol recessit. Itē cōcabāt & confitebant⁹ quolibet die dñico, ueniebant ad cōmunionē duo & duo, & post dabant sibi pacē, osculantes se. Idem faciebāt mulieres. Mō nec semel in anno uolunt cōiteri in xl. nec cōicare in Pascha, licet obligent⁹ ex pceptis penalib⁹ sub pena dānationis aīe, & sine sepultura corporis, ut patet extra, de pe. & re. oīs uiriq; sexus. Itē antiquitus si aliquid deficiebat in ecclesia, erat benigna contentio inter parochianos & curatū, quia quilibet uolebat illud facere. Dicebat pps, Nos, puidebimus domui dei ut ipse puideat de nostris. Mō contendunt de oppposito. Dicit rector, Vos debetis facere, quia uobis seruit. Dicit pps, Imo debetis facere, qui recipitis reddit⁹. tōtū est cōtrariū. Ab hōi cū torrentibus iam uidetur retraxisse radios suos uerus sol iustitie xps de⁹ nō, & iam est cōpleta propheta David, Nescierūt, neq; intellexerūt, in tenebris ambulāt, mouebunt oīa fundamēta terre. ps. lxxvj. Not. nec scierūt, s. se signare, nec Credo in deū, nec Pater noster, neq; intellexerūt, s. qd debeant facere de spūalibus, in tenebris ambulāt. Secūdo uideam⁹ an illuminētur ualles, quia qñ sol retrahit suos radios a torrētibus, adhuc tū illuminat ualles. Valles dicunt⁹ ciues, burgenses, mer-

catores, & persone diuites. Rō, quia sicut ualles abundant frumēto, uino, fructibus, & hōi. Ita p̄dicti abundāt diuitijs. Itē p ualles hō ambulat delectabiliter, ita isti uiuūt delectabiliter. Habent plures domos, & magnas, bonos lectos & cortinas, uas aurea & argētea, escas &c. & de istis dicit autoritas David. ps. lxxij. Valles abundabunt frumēto, clamabunt quātū ad primū, etēm hymnū dicēt quātū ad secundū, delectabūt⁹ uiuēdo, & cū leticia. Mō uideam⁹ an illuminentur a sole. Dico qñ non, iam retraxit radios suos. Antiquitus qñ unus mercator, ciuis, uel burgēsis, perdidit bona sua i terra, uel mari, uel per ignē, statim alij congregabāt se dicendo, Talis perdidit oīa sua, etiā hoc posset cuilibet interuenire, iō inuenimus eū, ego do tū &c. Sed mō si un⁹ posset auferret oculū alteri, totū est inuidia & malicia. Antiquitus qñ un⁹ diues ibat extra uillā, si uidebat capū inculatū uel nineā, petebat inquirēdo cui⁹ esset, qñ sibi dicebat de tali, statim ibat ad illum dicēs, Quare uinea ufa nel camp⁹ est incultus, quare nō seminastis, de quo uiuitis? Dicebat ille, Dñe non habeo iumenta, nec semē &c. dicebat diues, Mō teneatis bladū, uel pecunias, recipiatis bestias meas &c. & nō dicatis alicui. Mō si ueniret pauper laborator ad diuitem, petēs ab eo decē florenos ad prestandū ut posset seminare &c. diceret diues, Ila cet mihi, sed qñ ueniet notarius, dicetis qñ sunt duodecim, & ita ponet in charta, & ita iurabit, intantū qñ dānabit ipse laborator, ppter falsum iuramentū, & notarius, & testes. Ergo sol iustitie occidit eis. Antiquitus qñ uidebant uiduā inueniem, uel puellam pauperculā discalciatam &c. dicebant, Quis est? dicebat eis, Filia est talis, & uocabant patrē dicendo sibi, Et quare nō maritatis istam, nescitis qñ periculū est tenere puellas magnas? Rndit pater, Quia mīti uellēt eā, quā ip̄a est bona, sed nō habet dotē. Dicebat diues, Ecce ego do uobis tū, nihil dicatis, & detis sibi uirū. Dicebat mulier, Et ego do sibi unū lectū &c. Sed mō qñ diues

uidet iuenculā pauperculā, mittit ad eā uon ruffianū, dicens q si uellet loq fecit, daret sibi tunicā, & facit eā meretricē. Et nūquid scimus quod est illud colloquū? Et ergo procul ab illis foris est sol. Antiquitus si aliquis uēdebat aliquid alicui mercatori, dicebat quāti ualeret. Vnde dicit Aug. q quidā uēdidit unam rē, petēs pro ea mediū florenū. O dixit mercator, qui empturus erat rē illā, Vos essetis deceptus, q illa res ualebat decem florenos, & iō dabo uobis nouem, ut & ego q sum mercator lucrer aliquid uobi scū. Sed mō statim unusquisq decipiet aliū. Nā uēditor uult decipere emptorē, & ecōuerso. Antiquitus si un⁹ mercator uendebat, & uicinus suus nō uendebat, quādo perfecerat uenditionē suā, dicebat emere uolentibus, Ego iam uendi hodie, sed ille non uēdidit, qui habet ita bonū pannū &c. ut ego, uadatis ad eū. Sed mō est inter eos tāta inuidia, q nulus facit aliter quod sibi fieri uellet. Antiquitus iurati uel rectores cōitantes uolebant aliquid recipere de cōitate, nisi salarium iā eis taxatum. Iā aut uolunt plus recipere. Ordinationes em⁹ eorū sunt ut tela aranea, q solū retinet muscā, non tamen deū. Iā ergo a cōuallibus sol iustitie retraxit radios suos &c. & uidetur cōpleta prophetia xpī dicentis, Et qm abūda bit iniquitas, refrigescet charitas multorū. Mat. xxiiij. Tertio uideamus an illuminet costas, que sunt sacerdotes. Rō, qa co ste sunt eleuate, & altiores uallibus. Ita sacerdotes & ministri altaris super alios sunt eleuati ad seruendū xpō, & ministrandum. Ideo dicit de ipsis, Separauit nos deus israel ab omni populo, etiam iunxit sibi ut seruietis ei in cultu tabernaculi, & staretis corā frequētia ppī, & ministraretis ei. Nume. xvj. Sed dico q iam sol iusticie ab eis retraxit radios suos. s. sapientie & deuotionis. Antiquitus autē habebāt tantā deuotionē, q etiā in unā parua parochia, ubi nō erat nisi unus clericus, surgebat de nocte ad matutinas, & tangebāt cāpanā, & est bene factū, ut licet gentes non surgerēt, tñ qn audierūt

cāpanā dixerūt, Benedictus sit deus. Deinde corā altari accenso lumine dicebat suas matutinas deuote & distincte, intus q multe gentes ueniebant ad ecclesiam ut audirent, sed modo uel nō pulant cāpanē, uel si pulant, ibi nō surgūt. Sed cāpanē dicūt matutinas de nocte, ipsi autē dicūt matutinas rubeas uel albas in horro, uel platea, uel in fenestra indeuoto, &c. Cū tñ de qualibet litera & dictione habeamus reddere computū in iudicio dei. Antiquitus parabāt se ad iussū dei, cū habēt denarios, nō curant celebrare, sed si sunt pecunie, tñ celebrāt. Antiquitus sacerdotes considerantes q eorum lingua erat clauis paradisi, ut dicit Gregorius, cauebant a iuramentis & mēdacijs cōseruabāt man⁹ a ludis & tactibus. Mō aut iurare & renegare plus inuenitur eis q in latronibus, similiter dicere mendacia, & in ludo ipsi sunt primi. Itē cōseruabāt corpus, quod est monumentū spiritus, proprius & uerius q sepulchrū in Hierosalem, sed modo proiciūt se in latrinam luxurie, tenendo cōcubinas, ergo solocidit eis. Et nūq uidēt uobis paruū pccm? Nā unus presbyter concubinator damnat totū populū propter scādalam & detractionem. Et plus peccat mulier cum clerico semel, q cum pluribus hominibus laicis. Ideo fiat statutum contra in synodo sancta &c. Antiquitus etiam sacerdotes dabāt exēplū bōe uite, q os ciuitatem, & transibat per uiciū, oēs surgebant, & se orationibus eius cōmēdabant, osculando sibi manus uel uelut &c. Et modo dicūt, O sacerdotes nō uadit ad illam &c. Peius dicūt de illis q de legē deis ex malo exemplo uite qd uidēt. Ego iam sol retraxit radios suos a torrefactis, a cōuallibus, & costis. Iā completa est prophetia Ezechielis dicentis in populo dei, Sacerdotes dei cōtēpserūt legem meā, & polluerūt sanctuaria mea. Intra sanctū & prophanū non habuerūt distinctionē, inter pollutū & mundū nō intellexerunt.

serunt, & a sabbatis meis auerterūt oculos suos, & coinquinabāt in medio eorū. Ezechie. xxij. Quarto uideamus an sol illuminet colles. Nā colles dicuntur religiosi triplici rōne. Prima, quia per colles trāseūt merces de una terra ad aliā, sic p religiosos trāseunt merces paradisi ad terrā istā. Secunda, quia colles dant gaudij & leticiā ex alterius patrie cōtemplatione. Sic religiosi cōtēplantur patriā ad quā tendimus, & ciuitatē paradisi quā querimus, quia nō habemus hic manentē ciuitatē, sed futurā in grām. ad Hebr. ult. Tertia, quia cōiter in collibus uia est arcta & aspa. Sic uita religiosorū est stricta & aspera. Nā de ipsis dicit, Pugnascēt. s. in deuotione speciosa deserti, & exultatione colles accingēt. ps. lxiij. Et potius ibi predicte tres cōditiones. In his enim non apparet splendor solaris, sicut antiquitus, quādo seruabāt castitatē angelicā, habebant cor castū, statim expellebant malas cogitationes, & os claudēbāt ab illis locutionibus, oculis, auribus, & manibus, & totū corp⁹. Sed modo pauci sunt, qui uelint habere speciales sibi dilectas, & incipiunt a Credo in deum, & finiunt in carnis resurrectionem, sed non intrabūt in uitā eternā. Melius esset illis habere generales q speciales, qa plus timent hominē q deū dicēdo, Si nō uiuis caste, tamen caute. Antiquitus seruabāt illā paupertatem apostolicā, quia secū portabāt oia quādo exhibāt de uilla, sed modo habent pulchras cellas &c. qa eos oportet habere plures clauēs q si esset mercator. Antiquitus seruabāt obedientiam generalem ad oia quātuncumq; dura, aspera, & difficilia, & cōtra cor statim obediētiā prelati. Hic nota obediētiā fratris minoris, qui nudus iuit ad predicandum ex precepto bī Francisci. Idē de sancto Mauro, qui ex obediētiā intrauit flumē, ut extraheret puerum qui submergebatur in uitis patrū de illo qui dimisit litterā imperfectā &c. Sed modo obediētiā est parua. Quia si prelati precipit aliquid contra cor, statim appellant &c. De ceremonijs aut nihil seruant, sed quili-

bet uult uiuere ad libitū suū, ergo iam sol retraxit radios. Iō de religiosis dicebat Heremias in spū prophetie dicens, Ecce magis hi simul frēgerūt iugum. i. uota essentialia, ruperūt uincula. i. ceremonariū. Hiere. v. Quinto uideamus an sol illuminet montes. Mōtes alti sunt p-lati ecclesie, & domini tpales rōne duplici. Prima est, quia ut montes eminent in altitudine domini & dignitatis. Secunda, qa in montibus uox resonat intū, q si hō clamat, uidentur due uoces. Sic precepta & ordinationes eorū resonant per mūdum. Resonat de altis mōtibus echo. i. uocis reuerberatio. Sapient. xvj. Ab istis montibus iam recessit sol iustitie & charitatis. Antiquitus prelati coacti intrabāt prelacionē, cogitantes periculū. Sed si mō sunt in anxietate, quāle computū dabo de anima mea, quāto magis est reddere computū de tot aīa, sed mō laborāt cū rege &c. cū simonia intrāt. Antiquitus qn erant intus, cōputabāt hoc mō. Nam ualeat epatus meus sex milia florenorū, & retinebāt duo milia pro uita propria, & duo milia dabāt in operibus ecclesie siue ecclesiarū, & duo milia in eleemosynis. Et modo oīa sex milia non sufficiūt, tot sunt pompe & uanitates, imo oportet inuenire nouos modos extorquendi pecunias &c. Antiquitus prelati predicabāt, ut Augustin. Ambrosi. Gregori⁹ &c. sed modo totum est uanitas & pompa &c. Iā cōpletū est ybū apostoli dicentis, Oēs que sua sunt querunt, nō que lesu xpī. ad Phil. ij. De dominis autem tēporalibus iam completa est prophetia Elā. Principes tui infideles, locij furū. Omnes diligunt munera, sequuntur retributiones. Pupillo non iudicant, causa uidue nō ingreditur ad illos. Esa. j. Nota, principes tui infideles, ex fauore inordinato quē dant infidelibus. s. Iudeis & Agarenis cōtra legem, quia debent esse separati, & sic de alijs. Secundo socij furum, omnes Iudei sunt fures, quia usura furtum est, sed Iudei fundant se in illa autoritate, Non feneraberis fratri tuo ad usuram. Deut. xxiiij. hoc dicit Moyles, non ut da-

relatentiam, sed ut uitaret maius peccatum, quemadmodum dixit Loth de filiabus suis istis sodomitis, ac si ego dicerem euidam luxurioso, O ribalde, quare peccas cum uxore alterius, nadas ad lupanar, non quod de sibi licentiam eundi. Quia ergo domini recipiunt a Iudeis, id dicitur loci furum, oēs diligunt munera &c. Non corrigunt peccata notoria, secus de occultis. Fiat ergo ratio finalis, quoniam sol naturalis iam re traxit radios suos a torréribus, a collibus, a conuallibus, & a montibus, tunc dicitur, Factum est, dies transiit. Et iam ad oculum uidetur quod sol iustitie modo non illuminat uel splendet in torréribus, nec conuallibus. Quid ergo dicetur? nisi quod finis mundi erit cito, & bene cito, & breuiter. Ideo bonum est confiteri, restituere, remittere iniurias &c. Ecce quare dicebat the ma, Elizabeth impletum est tempus pariendi.

De sancto Ioanne Baptista.

Sermo. iij.

Manus domini erat cum illo. Habet hoc uerbum textualiter Luc. j. officialiter in euangelio. Tota solennitas hodierna est illi gloriofi & sancti patriarche, prophete, martyris, & amici dei Ioannis Baptiste. Si sermo noster erit de eodem. Si placet deo, habebimus multas bonas instructiones ad nostrarum animarum consolationem, & uite correctionem. Sed primo salutem uirgo Maria &c. Verbum istud propositum pro themate & fundamento totius nostri sermonis dicit de beato Ioanne quod manus domini erat cum eo. Pro huius ubi maiori declaratione, & materie predicande introductione, sciendum quod in sacra scriptura tam in ueteri testamento quam in nouo inuenitur quod per manus dei intelligitur uirtus dei infusa, per quam cuncta operatur. Sicut nos manibus facimus opera, & sicut manus hominis uel mulieris habet quinqué digitos quibus operatur, ita uirtus Christi habet quinqué attributa, quasi quinqué digitos, quibus deus cuncta operatur. Primum est potentia, secundum sapientia, tertium mi-

sericordia, quartum gratia, & quintum iustitia. Primum attributum uirtutis dei dicitur potentia, que est quasi pollex. Isti deus fecit opera creationis, celum cum stellis, elementa cum proprietatibus & contentis, elementata. Homines, iumenta, arbores, montes, & ualles &c. Secundum est sapientia quasi index. Isti gubernat uniuersum celum, solé, & lunam. Tertium attributum est misericordia, quasi digitus medius, qui longior est alijs, sicut misericordia dei super omnia opera eius. David. Misericordias tuas super omnia opera tua. Operatur est opera nostre redemptionis. Quia maxima misericordia fuit uelie humilari, ut ei credentes & obediens altaret. Etiam uoluit suspendi in ligno crucis, ne sui suspenderentur in furca infamii. Quartum est gratia, quasi medicus, uel uenae cordis, ipse illuminando cognoscendum peccata, & conuertendum confitendum &c. Isti operatur est opera sanctificationis peccatorum, ut sunt septé sacramenta ecclesiastica. Quintum est iustitia, quasi auricularis, quia minor alijs apparet, quia in hoc mundo boni non remunerantur, nec mali puniuntur. Isti operatur est opera retributionis. Ecce quinqué uirtutis dei, quibus deus cuncta creatur. Aut. Quis ignorat quod hec omnia manus domini fecerit, in cuius manu anima omnis uiuifica. Patet ergo quod manus dei dicitur uirtus dei, quia omnia corporalia, & spiritualia, corruptibilia, & incorruptibilia fabricata sunt. Cum ergo Christus diuina opera sit mirabilis, & magnas excellencias in beato Ioanne Baptista, id dicitur. Manus domini erat cum illo. Inuenio quod manus Christi dei operatur est in beato Ioanne Baptista quinqué mirabilia, alta, & singularia.

Primum est annunciatio gloriosa.

Secundum generatio uirtuosa.

Tertium sanctificatio gratiosa.

Quartum manifestatio gaudiosa.

Quintum nominatio miraculosa.

Ex his dicitur the. Manus domini erat cum illo. Dico primo quod manus Christi dei operatur est in beato Ioanne Baptista quinqué

mirabilia, quia antequam fuisset genitus, uel in uero matris conceptus, fuit mirabiliter natus. Illemet archangelus Gabriel, qui uirginem Marie nuntiavit filij dei miraculo in incarnatione, nuntiavit etiam Zachariae patri beati Ioannis natiuitatem. Ad praesentiam Zacharias pater beati Ioannis, & Elizabeth eius mater, steterunt multis annis in matrimonio, & nunquam habuerunt fructum proliis. Cum autem fuissent iam senes, & antiqui, miserant orationem quam consueuerant facere, ut deus daret eis fructum de suo matrimonio, propter eorum antiquitatem. Zacharias autem cum esset sacerdos magnus, semel intravit in templum dei ut oraret, non ut oblineret prolem, ut dicit magister Nicolaus de Lyra, sed orabat deum ut mitteret Messiam eis promissum mundi saluatoris, quia uidebat iam tempus completum, & prophetae, & orabat quasi uellet dicere, Postquam non fui dignus habere prolem, ad minus mittere Messiam &c. Et ipso sic orante, ecce apparuit sibi archangelus Gabriel, respondens & clarus, inquit quod Zacharias tremens inuit, quia conditio est spiritus sancti reuerentiam mali terrere & incutere terrorem quoniam apparet. Ratio, quia ex fragilitate carnis non possumus sustinere uisum spiritus sancti. Ideo dicit beatus Lucas de uirgine Maria &c. Et turbata est in sermone eius. Luc. j. Tamen angelus bonus statim dat consolationem. Ideo statim sibi dixit, Ne times Zacharia, quoniam exaudita est oratio tua, quia Messias ueniet illi tibi, & tu uidebis eum &c. Etiam annuncio tibi Elizabeth uxorem tuam concipiet & pariet tibi filium, & uocabitur nomen eius Ioannes, & erit gaudium tibi & exultatio, & multi in natiuitate eius gaudebunt. Erit enim magnus coram domino. Primo erit magnus in alperitate uite, quia non bibet uinum, nec aliquem liquorem quo possit inebriari, nec comedit panem nec carnes, nec piscis, nec fructus, sed cibus eius erit mel syluestre, & locuste. Vestis erit non de auro, serico, lana, nec de lino, sed de pilis camelorum, non dormiet in lecto, sed in terra, non morabitur in ciuitatibus, sed

in deserto. Secundo, erit magnus coram domino in sanctitate uite, quoniam ante eius natiuitatem erit iam factus. Spiritus sancto replebitur adhuc ex utero matris sue. Luc. j. Tertio erit magnus coram domino deo in magna utilitate, quia multos filios Israel conuertet ad dominum deum, & ad fidem Messie, & ad pacem. Quarto erit magnus coram deo in dignitate, quia precedet ante eum in uirtute & spiritu Helie, quia sicut Helias uenturus est ante iudicium generale ad predicandum contra antipsum, sic iste ueniet ante saluatoris aduentum ipsum notificando mundo, & ostendendo. De istis nouis Zacharias habuit gaudium singulare. Sed considerata sua senectute, uidens manus suas rugatas, cogitata senectute sue uxoris, & eius sterilitate dubitauit, hic deficit. Et dixit angelo, Vnde hoc sciam? ego enim sum senex, & uxor mea processit in diebus suis. Luc. j. Respondit angelus ad modum persone indignate, Dubium ponis in uerbis meis qui mentiri non possum? quia angelus bonus non potest mentiri nec decipere, & dixit, In hoc cognoscis ueritatem quam tibi nunciaui. Ecce enim eris tacens, & non poteris loqui usque ad diem natiuitatis eius, pro eo quod non credidisti uerbis meis. Et angelus recessit. Et Zacharias remansit mutus. Ecce hic eius nuntiatio gloriosam, quia manus domini &c. Moraliter hic cum dicitur, Zacharias dubitauit, in quo errauit, sicut de multis, quod de secretis fidei, & ueritatibus diuinis, quas deus denunciavit, non solum per prophetas, sed etiam per angelos, & per ipsum incarnatum. Sed multi dicunt cum Zacharia, Vnde hoc sciam? uolentes disputare quomodo potest hoc fieri quod Christus tam magnus sit in tam parua hostia consecrata. Item quo hostia frangitur, & non frangit Christus. Argumeta sunt naturalia. Vnde hoc sciam? Magnum peccatum est, maxime quia de hoc habetis iam exemplum in natura. In speculo &c. Io. Amb. Tolle argumenta ubi fides queritur. Si dicatur, Et nunquid Aug. & Tho. & alij doc. quesiuerunt argumeta? Dico quod rationes & argumenta bona sunt pro confortatione intelligentie, sed non pro confortatione

tione credēte, nec p fundamēto, credē
re. Si fuisset dictum beato Augustino,
Quare credis tres psonas in trinitate, &
unū deū? Certe non respondisset ex tali
argumento uel ratione, sed dixisset qd
ita predicauit, & docuit xps uerus deus
& homo, & apostoli etiā determinauerunt.
Qui ergo nunc querit argumenta
& rōnes p fundamēto fidei, tales cum
Zacharia efficiuntur muti tempore an
tixpi, quia illi statim cadent, quia facient
rōnes infinitas & argumenta. Sed psonae
obedientes & simplices stabunt firmiter
& secure, dicētes ministris antixpi, Pla
cent nobis noua nostra, quia fides no
stra non fundatur in argumentis, sed in
obedientia. Ideo apłs, Sermo meus & p
dicatio mea nō in persuasibilibus huma
ne sapiētie uerbis, sed in ostensione spi
ritus & uirtutis, ut fides uestra non sit in
sapientia hominum, sed in uirtute dei. j.
Cor. ij. Nota, sermo me^o & c. i. non facio
fundamētū in argumentis Logicali
bus seu Physicis, sed in uirtute dei per fi
dem & simplicem credentiam, & hec de
primo mirabili & c. Dico sed^o qd manus
uirtutis dei operata est in beato Ioanne
generationē uirtuosam, quia a parenti
bus genitus fuit uirtuose & miraculose,
quia non sufficiebat uirtus patris ad ge
nerandū, nec matris ad cōcipiendū, sed
uirtus dei suppleuit, dans uim patri ad
generandū, & matri ad concipiendū. No
ad practicā. Iste bonus hō Zacharias fa
cta sua ratiōe redijt ad domū. Erat ei de
nobiliorib⁹ Hierosolē, & etiā Elizabeth
uxor sua, & ex senectute diuiserāt iā le
ctos, quilibet dormiebat seorsum solus
in camera sua. Ista honestatē sanctā ser
uabāt antiq⁹ sancti, quia nō curabāt de co
pula carnali nisi rōne prolis. Iō qm mul
lier erat grauida, diuidebāt lectū statim,
quousq; creatura erat ablata. Idē qm
erant senes. Hochf ex textu biblie Gen.
xviij. Dixit Sara uetula, & Abraā senex,
qm deus pmissit sibi filium. Postquā con
senui, & dñs meus uetulus est, uolupta
ti operā dabo? Zacharias ergo ueniens
de oratione, mutus intrauit domū suā, &

nō potuit loqui uxori, nec petere de
tum uerbo, sed signis. Et admirans Eli
zabeth dicebat, Huy huy huy dñe, huius
ctus deus quid habetis? quid accidit
uobis? nihil sciens de annunciatione ang
li, & cepit eū inter brachia. Cogitate
litter Elizabeth antiqua mirabatur, se
naliter uidens uoluntatē uiri sui, cō
fitebatur. Nota hic qd ex quo sunt in maria
nio, unus debet alteri consentire,
sint iuuenes siue senes, nec debet se
ter excusare aliqua fista deuotione
dānat se & aliū. Ideo apłs, Vxor ui
ritū reddat, similiter & uxor uiro. No
bilitatē sui corporis potestātē nō habet
uir. Similiter autē & uir sui corporis
testatē nō habet, sed mulier. Nolite
dare inuicem, nisi forte ex cōsentu
pus, ut uacētis orationi. j. Cor. viij. N
hic de illa muliere deuota, qm uir
bat ab ea debitū, semper inueniebat
excusationes. Si in dñica, Huy sancta
ter dei, hodie que est dies reuerē
dñi, uultis talia facere? Si die lune
bat, Huy hodie debet hō rogare p me
tuis. Si die martis, Hodie ecclesia fac
angelis. Si feria quarta, Hodie Chri
fuit uenditus. Si feria quinta, Huy
ga hodie xps ascendit in celū. Si feria
xta, quia hodie xps fuit passus pro
bis. Si sabbato, dicebat, Hodie qd dicit
uirginis Marie, ga tali die in ipā
mansit fides. Videns uir qd ipa semper
ueniebat excusationes, uocauit an
di. De sero uenias ad me, dormias
cū. Rñdit, Libēter mi dñe. Quod
mulier, uoluit se ponere in lecto
noluit. Non dñe, oreis pro nobis
toribus. Et nunquā ex tunc uoluit
rē cognoscere, ita abhoruit eā, sed
mauit captiuā. Ipse peccabat mortal
& damnauit se ex culpa uxoris. I
cta Elizabeth licet esset deuota
& antiqua, ex quo requirebatur a
consensu, & cōcepit ab eo, trāsa
bus mēsis uenter intumuit, & dicit
ipa, Ah misera qd est hoc? nunquā
hydropica? finaliter cognouit qd erat
uida. De hoc sancta Elizabeth multū

recūdebatur, intantum qd dicit Lucas qd
occultauit se mensibus quinq;. Cogito
ego qd fecit sibi amplas hopulandas siue
uestes, ut absconderet partū, timens ne
gētes dicerēt, Ecce licet sit deuota, tamē
adhuc uacat libidini & c. Ecce hic genera
tio uirtuosa beati Ioannis, quia manus
dñi & c. Moraliter hic per consequētiā.
Si Elizabeth ita uerecundabatur de hoc
qd aliquis psumeret qd ipa cum uiro suo
ueneretur matrimonio, quāta uerecūdia
debet eē mulierib⁹ uel uiris qui curāt de
alij: p dicitores sunt tales. Et si mulier eē
foras, possit assignare campū uiro pro
ditiōi. Ideo apłs, Honorabile cōnubiū
in oibus, & torus immaculatus. Fornica
tores eū & adulteros iudicabit deus.
Heculti. Dico tertio qd manus uirtutis
dei operata est in beato Ioanne per san
ctificatiōē gratiosā, ga adhuc existēs
in utero matris sue, Lu. j. non solum fuit
plenus spiritu sancto, sed etiā repletus.
Modo audite modū ipsius quō fuit san
ctificatus. Dicit Chrysostomus qd beat⁹ Ioānes
in utero matris sue per quinq; mēses, &
per aliquos dies de sexto mēse stetit cū
pālo originali, sed in sexto mēse fuit san
ctificatus. In sexto etiā mēse sue conce
ptionis missus est Gabriel ad uirginem
Mariā, que concepit tunc filium dei, &
sterilis cōcepit angel⁹ uirginē quō Elizabeth
go Maria ibat ad uisitandū Elizabeth. Et
quā intraisset domū, fuit dictum Eliza
beth qd Maria uenerat, de quo Elizabeth
gaudia, exiens ei obuiā salutauit eā. Tūc
uirgo Maria dixit sibi, O mea benedicta
cogitata, pficiat uobis, ga filiū concep
isti. Ista uerba fuerunt tāte uirtutis, qd si
te xpi sanctificat aīam baptizati, sic illud
uerbum uirginis uirtute filij dei in ea in
carnati, & in ea existentis, sanctificauit
Iuanē Baptistam. Sanctificatur eū crea
tura per uerbum dei. j. Timo. iij. Dicit
beatus Tho. in. iij. sent. dist. vi. in litera
libus qd tunc fuit acceleratus usus rōnis
in Ioanne, & habuit usum liberi arbitrij,
& exultauit in utero, sicut letaretur mi

les si rex daret sibi mille florenos, uel ca
strum unū de speciali gratia. Sic tūc bea
tus Ioan. fuit totus letus & gaudiosus.
Bernardus uocat illud gaudiū tripudiū.
Tūc Elizabeth spūsancto ispirata cogno
scens qd uirgo Maria cōcepit filiū dei,
uoce magna dixit, Benedicta tu mulieri
bus, & benedictus fructus uentris tui. Et
unde hoc mihi qd mater dñi mei ueniat
ad me? Luc. j. Rogo nos, cōtēplamini hic
modicum. Sancta Elizabeth erat antiqua,
uirgo autē Maria erat tunc iuuenis. xiiij.
annorū, & eis amplexatibus & osculantib⁹
bus se, uēter Elizabeth se eminebat sup
uentre uirginis, ideo Ioannes erat altior
xpo. Propter hoc Ioā. retraxit se i utero
matris, dans filio dei honorē, sicut face
ret miles regi in eodē scāno sedere uol
lēti, ga miles proijceret se statim ad ter
ram. Ecce hic sanctificatio gratiosa. Mo
raliter beatus Ioā. ostendit nobis quāta
reuerentiam deberemus facere altari
xpi, & ministris suis. Ego Mariā erat tūc
altare, in quo erat corpus xpi, & qm Ioā
nes accessit ad xpm per amplexus ma
tris, beatus Ioānes retraxit se humiliter
inclinādo. Multi errāt in hoc, stātes pro
pe altare, etiā desuper appodiati. Miror
qd nō interficiuntur ab angelis qui sunt
ibi pntes. ut di. b. Greg. Antiquitus ut ha
betur Nu. j. c. Hō nisi de genere Aaron,
si accesserit ad altare meū, morte moria
tur. tamen in illo nō sacrificabatur corp⁹
xpi, sed aīalia, quanto ergo magis debet
haberi in maiori reuerētia altare in quo
offertur filius dei. Cogitate etiā quid fa
ciat de clericis luxuriosis, immūde eū
trādātibus. Danid tā magnus rex & san
ctus cum magna reuerentia ueniebat ad
templum dñi, dicit ipemet, Ego autē in
multitudine mīe tue introibo in domū
tuā, adorabo ad tēplum sanctum tuū
in timore tuo. ps. v. Dicatur de his que
minus iuste fiunt in ecclesijs & c. Dico
quarto qd manus uirtutis dei operata
fuit in beato Ioanne manifestationem
gaudiosā, quia in partu gaudiose fuit
manifestatus, quia in partu non potuit
latere. Secrete possunt concipere, sed
non

non sine clamoribus parere. Et quia Zacharias & Elizabeth erant nobiles, ideo ab omnibus cognoscebantur, & dicebat gētes, Scitis noua? Et quid est? Illa nobilis mulier Elizabeth peperit unū filiū. Et alij rīdebant, Nobis uī q̄ nō erat grauida, & etiā quia erat nimis antiqua. Sed alij cōuēto dixerūt, Imo pro certo. sed abscondebatur. Tūc amī eius & cognati ueniebāt ad eā, & cōgratulabantur ei dicentes, O certe bñ uidetur q̄ deus diligit uos, quia in tāta senectute dedit uobis heredē. Ecce quō manus dñi erat cū eo in manifestatione gaudioſa. Moraliter ostenditur nobis hīc quō debemus gaudere de p̄sona sterili in bonis operibus, & antiquata in peccatis, & malā uitā, qñ parit fructū bonorū operū & meritorū, ut Elizabeth congratulabantur amici ei⁹. No. q̄ hoc nomen Elizabeth est cōpositū ex tribus noībus. s. el. i. de⁹, & i. i. meus, & zabeth. i. septima. Iō Elizabeth. i. dei mei septima. Hec est interpretatio huius nominis Elizabeth. Mō uideamus que est ista dei mei septima. Respondeo & dico q̄ ista dei mei septima est creatura humana. Oīa q̄ deus fecit uadūt de septē in septē. Septē em̄ sunt creature principales quas deus fecit. i. terra, aqua, aer, & ignis, quinta essentia. s. celi, sexta est natura angelica, septima natura humana. Ecce dei mei septima, sed multoties creatura senescit, & antiquatur, sterilis sine fructu bonorū operū & uirtutum. O quot religiosi & presbyteri, & hoīes, & mulieres sunt in mūdo steriles, q̄a nunquā fecerūt fructū boni opis, sed em̄ deponūt p̄ctā, & malā uitā, & uolunt redire ad deū, p̄ponēdo facere illa ad q̄ tenentur feciū suū statū, tūc cōcipiūt. Pariūt autē qñ faciunt bona opa, qñ religiosus seruat suā regulā, uota, & cerimonias, tūc parit. Idē de alijs. Tūc oēs amī eius & uicini debēt gaudere & cōgratulari, & regādo deo dicere, O de isto bñ dicto, modo in sua senectute dedit se deo. Sed hodie fit totū oppositū in mundo. Si est aliq̄ religiosus dissolut⁹ & imbalus, null⁹ dicit sibi aliqd, imo oēs cō-

medat & laudat eum, sed si uult ferre
sua regulā, & uiuere secundū q̄ no
statim psequit ab alijs. Idē de clerico, de
de laico, hoīe, & muliere uana, si uult
mittere uanitates, & pōt dicere, Cogit
tulamini mihi oēs, q̄ inueni ouē. Idē
quā perdidit. Lu. xv. Et tñ ille intant
psequit ab alijs, quousq; faciāt cū p
aiam cū alijs. Dico quinto q̄ manus
fuit operata in beato Ioāne Baptis
minationē miraculosa, fuit em m
liter notatus. Post eius natiuitatē, lo
ua die secundū legē Moysi circumci
pueros. Et sicut nunc in baptismo
imponimus nomina, ita tunc in circ
sione imponebantur. Cū aut rabinu
neret iam illā pelliculā &c. quesit
tre q̄ uocaret, dixerūt circumfātē, V
tur ut pater suus Zacharias. Sed m
reuelationis spūsancti contradixit,
quaquā, sed uocabitur Ioānes. Illi
admirātē de tali noīe, dixerūt ad d
Quia nemo est in cognatione tua q
cetur hoc noīe. Tūc iuerūt ad patē
& inuebāt p̄i eius quē uellet uocare
adhuc aut pater eius erat mutus. Et
hic Ioāne q̄ etiam erat surdus, iō inue
ei p̄ scripturā etiam uocabetur. Qui p
lans pugillare, scripsit dicēs, Ioānes
nomen eius. q. d. nō ipōno ego lib
nomen, sed dñs. Tūc pater subito r
perauit loquemal d. Benedictus dñ
nus deus Israhel &c. Ecce hic q̄d fuit
nō strano miraculosa. Moraliter h
ta, & strabimus p̄ questionē. Quo
mē est melius, Zacharias an Ioāne
uidef q̄ Ioānes, q̄ dixit mater, Ne
quā uocabit Zacharias, sed Ioānes.
deo, Zacharias secundū interpretat
Hebraicā interpretat memoras d
Illud nomē Ioānes in .x. gradibus ex
lithoc nomē Zacharias. Nā si aliq
siona sit in pētis, & uult dimittere p
pēs saluaria g̃sa dei, oportet q̄ talis
na sit p̄rio Zacharias. i. memoras d
quē offendit, & q̄ habeat cōtritionē
peccati. Scđo q̄ habeat p̄positū m
dedi ad p̄dā &c. Dico q̄ .x. iunt op
pnālia, nec tñ i nono opere est Ioā

sed Zacharias, sed in decimo opere. In
coicatione sacramentali, quia tunc habet
non gratis, uel in quo est gratia, & tunc est
Ioannes. Ecce ratio quare dicit, Nequa-
quam uocabitur Zacharias, sed Ioannes
&c. ad inuendū quod esset perfectus in pnia &
glia dei. Iō Esa. xlix. Dñs autero uoca-
uit me, & de uentre matris mee recorda-
tus est nominis mei. & dicit in psona beati
Ioannis, quod secūdū gratiā & perfectionē
quā deus debuit sibi dare, imposuit sibi
nomen. Ergo manus dñi erat &c.

Debeato Petro apostolo. Sermo.

Beatus Symō bar Io
na. Mat. xvi. Festū & solē
nitas hodierna est duorū
ap̄lorū maiorū & princi
pū aliorū, q̄ eodem die
martyrizati sunt p̄ xp̄o, & i eadē ciuita
te. Rome sub eodē imperatore. f. Ne
rone. Et tāta est dignitas cuiuslibet ip̄o
rū, q̄ ecclesia hodie facit festū de beato
Petro, & cras de beato Paulo. Idē faciā
t ergo, q̄a hodie erit sermo de beato Pe
tro, & cras de b̄to Paulo, q̄a hodie nō su
ficeret de ambobus p̄dicare. Sed ut fer
mo p̄s sit in laudē & reuerētiam & c. la
luterū uirgo Maria & c. Et resumat the
ma. Verū p̄positū p̄thematē & funda
mētō n̄si sermonis regit aliquale f̄lale
declarationē. Pro quo sciendū q̄ Petrus
anteq̄a esset xp̄i discipulus, ap̄s, & pa
pa uniuersalis, uocabat Symō, sed postq̄
fuit discipulus xp̄i, & ap̄s, xps cōstituit
eū papā & uicariū suū uniuersalē, & im
posuit sibi nomē Petrus. Sicut fit etiam
mō q̄n papa eligīt, mutat sibi nomen, &
quasi mutatur in alterū uirū, & nouam
creaturā, ita facit xps. Mar. iij. Et impos
uit Symoni nomen Petrus. Pater uero
beati Petri uocabatur Ioannes, & aliquo
ties grossū mō uocabat Ioāna, & aliquo
ties diminutiue Ioannet, aliquoties ut
communiter dicit Ioan. Sicut nos cōiter
facimus in n̄so uulgari de aliquo p̄prio
noīe, ita Iudei uocabāt patrē Petri. Et ita
etia xps ip̄m noīauit. Aliquoties ut cōi
ter dicit Ioānes, ut ibi, Symon Ioānis i.
filius Ioannis diligis me. Io. ult. Aliquo

SERM O.

ties grosso mō, ut ibi, Tu es Symō filius
Ioanna. Io. j. Aliquoties diminutivē, u
ibi, Beatus es Symon bar Iona. i. filius Io
anna. i. Ioannet. Patet thema secūdu
positiōē Iſalem, & sum in materia pre
dicanda in themate. Petrus uocatur bi
nomius, & ponuntur ibi duo nōia. sc. Sy
mon & bar Iona, & quodlibet nomen
habet duas interpretaciones, in quibus
ostenduntur quatuor uirtutes in Petro, p
pter quas est beatus in celo, scilicet

Prompta obedientia.

Aspera penitentia.

Recta intentio.

Et dura passio.

Quantū ad primā uirtutē, per quā beatus Petrus est beatus, dicit prompta obediētia, q̄ notat hic cū dicit, Symō, qd̄ interpretatur obediens. Qm̄ em̄ p̄sona audit & obedit uerbis & mādatis dei, & si ne aliq̄ excusatione īplet uolūtātē dei ut seru⁹ fidei uolūtātē dñi sui, obediens est, & meret salariari. i. solui in fine seruitij. Sic q̄ in hoc mundo seruit promptē, & obedit uerbis & mādatis dei, qñ finierit seruitiū. Cū morte, iuste habebit retributionē & beatitudinē, p̄ salario. Iō Lxxi. Beati q̄ audiūt p̄bū dñi, & custodiunt illud. Hāc obediētiā habuit Petrus, ut patet Mat. iij. Ambulans Iesus iuxta mare Gallilee uidit duos fratres Symonem, q̄ uocat Petrus, & Andream fratrē ei⁹, mittentes rete in mare. Erant em̄ piscatores, & ait illis, Venite post me, faciam uos fieri piscatores hoīm. At illi cōtinuo relictis retibus & nauī, secuti sunt eū. Ad practicā. Btūs Petrus anteqm̄ esset discipulus xp̄i erat piscator pauper, intantū q̄ ip̄e & frater suus btūs Andreas hēbāt solū unam barchā, & unum rete, & uiuebat sic de suis laboribus. Sic piscando quadā die, ip̄o existēte in stagno. i. in mari Gallilee iuxta littus dicti maris seu stagni, tunc ip̄e xp̄s uidit Petrū & Andream, quibus dixit, O boni homines & quid ibi facitis? Respōderūt, Dñe uolumus pisces capere. Sciens Christus quod alibi plus p̄ficerent quam ibi, dixit eis, Venite post me, faciam uos fieri piscatores hominū.

Ego enī docebo uos piscari reges, principes, duces, comites, & multarū gentiū gnationes. In his uerbis, Venite post me &c. sunt duo. Priō dat intelligi qđ ecclia xpiana est sicut nauis triū coopturarum. Prima cooptura bassa siue inferior est religioforū se humiliatū. Et sicut cooptura inferior est secreta, sic religiosus debet esse secretus in clauetro, & in cella, nō ire p uias uel p plateas tractādo negocia scilaria. Scđ a cooptura signat statū presbyterorū, qđ debent ministrare sacramēta ecclie, cōter in media cooptura stāt bone merces & magni ualoris. Sic in manu presbyterorū & posse eorū stāt merces paradisi. i. sacramēta, ppter que habemus uitam eternā. Tertia cooptura est status laicorū, qui uadunt hinc inde p mūdum sicut mercatores, & illi de nauī qui uadūt p coopturam exercēdo laborē nauis. De ista dicebat Salomon, Facta est quasi nauis istitoris. i. mercatoris, de lōge portās panē suū. i. mercatiā, hoc est aīam bonā. Prouer. v. Scđ m secretū est cū dicit, Faciā uos fieri piscatores hoīm, qui sunt pdicatores. Predicatio est ut rete, qđ sicut rete est totū colligatū, & una chorda trahit, sic predicatio euangelica est de diuersis chordis. i. autoritatibus, rōnib⁹, & pabolis, & oīa sunt colligēda. Si predicatio sit bñ ordinata, & trahunt una chorda, scilicet themate, qđ est fundamētū sermōis, predicatorēs istos mittit de⁹. Hie. xvj. Propterea ecce dies uenient, & mittet eis piscatores multos, & piscabunt eos. Multos piscatores misit, qđ aplos, martyres, confessores, & nos, quibus dicit, Laxate retia uia in capturā. Nō dicit, plicate, cōtra illos qui hnt magnā sciam, & tenēt plicatā, & nolūt se disponere ad predicādū, ad capiendū pisces. Ecce quare dicit, Venite post me &c. ac si diceret, Dimittite illā barcham parnā, cū qua mō capitis pisces, & ponā uos in magna nauī ecclie triū coopturarum. Dimittite retia illa, & habebitis doctrinā euangelicā. Dimittite illud mare, & faciā uos piscatores hoīm, regū, militum, & aliorū. Hec oīa intellexit Petrus

virtute diuina, qñ xps ore suo dixit, Venite post me &c. Cognouit ipm uerū Meissit &c. Vt ergo beat⁹ Petrus haberet locū re-
tis doctrinā euangelicā, et posset ī nauē ecclie p mūdū piscari hoīes, pōtē obediuit. Nā dicit euāgelistū, Relictis retibus & nauī, secuti sunt eū incōtinētī Petr⁹ & Andreas. Btūs ergo Petrus flexis genuib⁹ dixit corā xpo in corde suo, Nolo re-
nec nauē, ex quo uos posuistis in cor-
meo affectionē piscādī in mari hui⁹ m-
di cū nauī ecclie, & doctrina euangelica
incorruptibili &c. & subito iuit cū xpo
Ecce pōtē obedientia Petri. Dicitur
cōtra defectū huius mūdi. Nā oēs uocatur
mur a xpo. i. xpiani, Iudei, Agareni, &
nos nolumus ire. Vocat em nos illum
nando corda nra, dans cognitionem
pctis, & statim debem⁹ ipm sequi, sed
cidit nobis ut Samuēli, qui uocabatur
deo, & ipse ibat ad Hely. No. hystor.
Reg. iij. Nō sic fecit Iob, qui dicit, Vocat
bis me, & ego respōdebo tibi, non He-
ly. Iob. xliij. Cōtra tales dicit xps, Vult
ui, & renuistis, extendi manus meas
non fuit qui aspiceret. Prouer. i. Mors
cum dicit, Faciā uos fieri piscatores hoīm
minum. Notent hic religiosi, & alij
hnt predicādī offiū, quia oēs sunt p-
tores, rete est pdicatio euangelica. E-
mō extēdo rete, & cū aliquis audierit
cationē, pponit dimittere pctā, & uocatur
& habet redeūdi ppositū ad deū, tūc
dicatōr pōt dicere, Vnū piscē cepi. Quia
bilis uel miles ppter pditionē dimittit
pōpā, odiū, uel rancorē inimico suo, &
pimus unū delphinū. O tales pisces &
scatores qñ placēt deo. Idem de nouis
dñā dimissis nanitatibus, ornamentis
& hmōi, & cōfitef, & pponit bñ uocē
tūc pōt dici qđ cepimus unā tonycā
aut in predicatione cōuertitur agri-
aut simplex hō, capīt fundul⁹. Idē de
liere paupere, capitur una sarpina. E-
die iudicij dicit xps predicatoribus,
nre nūc & prādere. Et qñ ipi dicent,
quo dñe? Tunc ipse rñdebit, Afferte
piscibus quos prēdidistis. Io. xxi. O
erit de isto predicatorē qui dicit,

ego non sum piscatus nisi algua & bro-
sam. i. pecunias, raupas, comeras, familia-
ritates, & famā. Iō amore dei laborem⁹
ut capiamus aīas. Nā in iudicio quilibet
uenit cū aīas⁹ quas cōuertit dicēdo, Ec-
ce duos pisces qđ ego prendidi. O quot
pisces & qđ aīas ducit btūs Petrus secū,
qui in prima pditione cōuertit tria mi-
lia aīarū & hoīm. uide Act. ij. & iij. Quā-
tum ad secundā uirtutē p quā btūs Pe-
trus est btūs in paradiso est aspera pnia,
qđ oñdit cū dicit, Symon, qđ secundo
mō interpretat⁹ ponēs tristitiā. i. pnie, de
qua aplos dicit, Que secūdū deū tristitia
est, pniā ī salutē stabiliē operat⁹. ij. Cor.
vi. No. qđ sed m deū. i. qđ displicet hōi de
offensis factis deo, talis beatitudinē me-
ret, qđ uerā pniā facit. uñ Mat. v. Beati-
tudine celesti. Mō attendatis ad pniā
beat⁹ Petri. In quibus em fecit pniā in
comedendo, in potādo, in uestiēdo. In
comedēdo sciatis qđ semel fuit interro-
gatus qđ uita ducebat. Rñdit, Cibus quo-
tidianus est panis cū oliuis, & raro cum
oleribus, quia solū in magnis festiuita-
tibus. Ecce uita sua, licet esset papa. Sed
qñ. Vñ ergo exiuerūt tot capones, gal-
line, fassiani, fassē de diuersis manerijis,
qđ sunt in mentiā platurū? Dicit truffa-
tue. qđ ille oliue btī Petri erāt grauide,
pepererunt capones, & alia pdicta. Item
fuit interrogatus de uestitu, & rñdit, Ve-
stimēta mea tunica quā uides cū mātē-
lōtā in hyeme qđ in estate. Ecce prima ue-
stis primi uicarij xpi. Sed qđat, Vñ ergo
exiuerūt tot sumptuose uestes &c. quas
portat prelatus, tot foderature? Dicit qđ
māellus Petri peperit eas &c. Item uita
fuit talis qđ de oculis fecit fontē la-
chrymarū, recordās de renegatione, pro
quo quādiu uixit lachrymatus est, & ui-
xit post xpi ascensionē. xxxvij. annis, ut
in li. de uiris illustribus dicit sctūs Hier.
qđ tū flebat qđ habebat faciē quasi adusta
ex caliditate lachrymarū. No. pniā de
renegatio. Ipse peccauit per os xpm
renegādo, ideo fecit penitentiā per os,
nō comedens nisi panē & oliuas. q. d. qđ

peccasti, ideo ieiunabis. Secūdo renega-
uit xpm, calefaciēdo corpus suū, ut dicit
Ioānes, iō fecit pniā in corpe, solū por-
tās tunicā cum mātello. Tercio sicut fa-
cies sua nō fuit uerecūdata xpm negare,
ideo fleuit. Isti sunt fructus digne pnie.
Lu. iij. Facite fruct⁹ digne pnie, ut p que
quis peccat, p hec & pniā agat &c. Mo-
raliter hic btūs Petrus p trina xpi abne-
gatione, quia ex timore mortis abnega-
uit xpm, & tū fecit. xxxvij. annos oēs de
pniā. Quid erit de illis renegatoribus, qđ
nō solū ter, sed millies in die renegant
p una minimā re, uel parua occasione,
iurādo magna iuramēta, blasphemādo
xpm. O maledicte renegator, qđ erit de
aīa tua? Si btūs Petr⁹ p trina negatione
tantū fecit &c. qđ deberes tu facere, qui
nō timore mortis, sed mala cōsuetudi-
ne iuras? Itē b. Petrus solū dixit, Nō co-
gnosco eū. Cogita quid erit de aīa tua.
Amore dei adhibeant modi, qđ ista dete-
stabilia iuramēta cessent. Ego dabo uo-
bis tria remedia. Primū qđ uos mulieres
qđ habetis filios paruos, instruat⁹ ne iu-
rent nisi p aduerbia. Secūds mod⁹ qđ
quibet iuratur ponet sibi istā legē. i.
soluere certū quid p quolibet iuramen-
to, & dare pauperibus in die dñica, & sic
corrigeret. Terti⁹ mod⁹ corrigēdi per-
tinet ad rectores patrie, qđ per statutum
dñt ordinare qđ qui iurant de deo, pun-
niant tali mō &c. & nulli parcere in his
qđ tāgūt xpi honorē. Sed qđ rectores nō
corrigit, cōquerit deus dicēdo, Dñato-
res ppi inique agunt, dicit dñs, & iugi-
ter tota die nomen meū blasphematur.
Propter hoc sciet ppls meus nomē meū
in die illa, quia ego ipse qui loquebar ec-
ce adsum. i. puniēdo. Esa. lij. Ecce de se-
cūda uirtute, in hoc qđ dicit Symō. i. po-
nens tristitiā. Quantum ad tertiā uirtutē,
p quā btūs Petr⁹ dicit btūs, est recta intē-
tio. i. in oīb⁹ qđ faciebat pdicando, cele-
brādo, & alia opa xpiana exercēdo, sem-
per respiciebat honorem dei, qđ notat in
hoc qđ dicit bar Iona, qđ interpretat filius
simplicitatis, non dicit duplicitat⁹. Qñ
em aliqđ aspiciat in mūdū, & ad honores,

De comemoratione beati Pauli. Ser.

Notum vobis facio euangelium. Gal. j. Et recitatur in epistola hodierna. Sicut totum officium est beati Pauli, ita et sermo &c. Salvetur ergo Maria &c. & resumatur thema. Questio solet fieri de istis duobus apostolis Petro & Paulo, uter eorum sit maior & excellentior. Huic questioni oportet respondere cum distinctione, & est talis responsio, quod isti duo benedicti & gloriosi apostoli Petrus & Paulus possunt considerari tribus modis, scilicet

Secundum conditionem apostolicam.

Secundum prelationem ecclesiasticam.

Secundum predicationem euangelicam. Si comparare volumus secundum conditionem apostolicam. Ratione, quod unus non est maior alio, nisi excellentior, sed equales, quia ita unus sicut alter est apostolus Iesu Christi, sicut omnes presbyteri secundum consecrationem eucharistie equales sunt Petro & Paulo, sed prius fuit electus in apostolum Petrus, & ultimus Paulus. Et de hac conditione applica deus tamen uni quod alteri dat, quasi dicens Christus Petro, Volui huic novissimo. scilicet Paulo dare sicut & tibi. scilicet de apostolica conditione. Mat. xx. Ecce prima distinctio. Secundum si secundum prelationem ecclesiasticam loquimur, maior est Petrus quam Paulus, quia papa maior est legato. Beatus Petrus fuit apostolus Christi, & papa vobis, & Christi vicarius, cui dicit Christus, Tu es Symeon filius Ioanna, tu vocaberis Cephas. Ioan. j. Cephas Grece. i. capitaneus vel maior aliorum. Beatus Paulus fuit Christi apostolus & legatus a latere, qui per totum mundum poterat episcopos facere, & beneficia alia dare. Iohannes dicit, Legatione fungimur tanquam deo exhortante per nos. ij. Cor. v. Si ergo secundum prelationem ecclesiasticam Petrus fuit papa, & Paulus legatus a latere, apparet Petrum fuisse maiorem. Tertio si loquimur secundum predicationem euangelicam, Paulus fuit excellentior & abundantior Petro in ardenti predicatione, & et apostoli alij, ideo in persona ipsius per excellentiam potest dicere the. Notum vobis facio euangelium. Hoc excellentius pertinet ad eum, quia

maior in predicatione euangelica. Patet the. Reperi iuxta thema quod predicatione euangelica beati Pauli fuit super predicationem aliorum excellentiam in tribus.

Primo quod fuit magis apostolus & copiosus.

Secundo quod fuit plus clara & luminosa.

Tercio quod fuit magis longa & virtuosior.

Ergo bene pertinet ad eum thema, Notum vobis facio euangelium. Primo dico quod predicatione euangelica. scilicet Pauli super alios apostolos fuit plus apostolus & copiosus quam aliorum apostolorum. Nam post receptionem spiritus sancti in die Pentecostes quilibet accepit unam portionem vel legionem per mundum ad predicandum euangelium. Petrus iuit in Iudea & Antiochia. Beatus Iohannes in Phrygia. Mattheus in Galilea. Iacobus maior in Hispaniam. Linus in una parte firmus, non calefaceret mundum, tunc una pars esset coarctata, & alia frigida, & alia fructuosa, sed sol discurrat per totum mundum, & illuminat, & calefacit, & facit fructificare. Sic boni religiosi vite apostolice debent ire per mundum. Caveant ne eos retineat voluptas, sed discurrant per mundum, illuminando in fide catholica, & calefaciendo in charitate, & dei dilectione, & faciendo fructificare in operibus pijs misericordie, & meritorijs, quia quanto una ecclesia est magis preciosa & excellens, tanto est plus necessarius quod voluatur in olla, ne adherat olle ab intra, sicut patet de cucurbitone, & excellens in scientia, & preciosus in predicatione, necesse est sibi quod faciat familiaritatem alicuius filie spiritualis, vel aliquarum personarum, iam per denotionem, indigeo camera, per tenendo vinum, granum &c. Et sic acquireret familiaritates, & adherbit quasi olle, & coarctaret se &c. quia animam que deberet habere ad deum, ponendo, predicando, non congregat pecunias, neque homines, quia secum portaret mortem, nec curat de familiaritatibus, nec cameris. Ecce quare dicit, Eritis in mundum universum. Unde propheta Oseas dicit figura-

eum, nec propter hoc dimittebat. Quod videntes ministri impatoris ita forte, posuerunt ipsum in capto clauso ad leones, sed in nullo sibi nocuerunt, imo labebant sibi pedes. Et sic ab infidelibus passus est multas iniurias & vituperationes pro Christo & predicatione. Videat ergo vobis quod fuit sua predicatione ampla & copiosa super omnes apostolos? Recte tenuit Paulus super alios Christi preceptum, qui quando debuit in celum ascendere, dimisit apostolos & mandavit, Euntes in mundum universum predicare euangelium omni creature. Mar. vl. Moraliter hic ponuntur tres clause, in quibus ostenditur predicationem Christi dei quid agere debeant. Prima cum dicit, Eritis in mundum universum. Non dicit quod simus in una civitate seu villa, sed in mundo universum. Nam si sol staret in una parte firmus, non calefaceret mundum, tunc una pars esset coarctata, & alia frigida, & alia fructuosa, sed sol discurrat per totum mundum, & illuminat, & calefacit, & facit fructificare. Sic boni religiosi vite apostolice debent ire per mundum. Caveant ne eos retineat voluptas, sed discurrant per mundum, illuminando in fide catholica, & calefaciendo in charitate, & dei dilectione, & faciendo fructificare in operibus pijs misericordie, & meritorijs, quia quanto una ecclesia est magis preciosa & excellens, tanto est plus necessarius quod voluatur in olla, ne adherat olle ab intra, sicut patet de cucurbitone, & excellens in scientia, & preciosus in predicatione, necesse est sibi quod faciat familiaritatem alicuius filie spiritualis, vel aliquarum personarum, iam per denotionem, indigeo camera, per tenendo vinum, granum &c. Et sic acquireret familiaritates, & adherbit quasi olle, & coarctaret se &c. quia animam que deberet habere ad deum, ponendo, predicando, non congregat pecunias, neque homines, quia secum portaret mortem, nec curat de familiaritatibus, nec cameris. Ecce quare dicit, Eritis in mundum universum. Unde propheta Oseas dicit figura-

tiue, Effraim factus est subcinericius panis, qui non reuerfatur, coederunt alieni robur eius, & ipse nesciuit. Sed & cani effusi sunt in eo, & ipse ignoravit. Osee. vij. No. Effraim. i. persona alta vel crescens, ut persona crescens in scientia, deuotione, vel excellenti predicatione. Dicit quod est facta sicut panis coctus inter cineres, qui non reuerfatur, de una parte est destructus siue adustus, & ex alia crudus. Sic est de persona que non reuerfatur, & habet excellentem vitam, calefacit se in amore mundi, refrigerans se de deo. Et quid sequitur? Alieni coederunt robur eius. Adhuc habuit mentis, & incepit dimittere deum, deuotionem, & lachrymas copulationis, & de modo eo in modicum vadit in terram. Iohannes David, Non est illis commutatio. Ratio, quia modo satisfactio questionis dicenti, Quare mutant se fratres quolibet anno de conventu ad conventum, quia oportet quod baculo platioidis agitare & mouere istos sicut cucurbitas, vel alium cibum delicatum, ne adhereant capiendos familiaritates. Secundo dicit, predicare euangelium. Non dicit Ouidium, uel Vergiliu, uel Horatium, sed predicare euangelium. Tota scriptura est euangelium figuratum, vel figuratum, & clarum. Unde rota erat in medio rote. Ezech. j. Scitis quare precepit predicare euangelium, quia alie doctrine non habent finem seu terminum ad principium. Sicut de fonte, quod non potest cedere naturaliter per canale altius quam sit fons, quia caret virtute ad plus. Ita de doctrina poetarum videmus amari unum exit. Nunquid de intellectibus hominum? Immo, ideo non potest facere ut aliquis ascendat in celum. Et tu qui predicas tamen eas, semper eris terrenus. Sed doctrina euangelica, que exiit de celo, ad illum locum de quo exiuit, facit ascendere personam que ipsam predicat & seruat. Iohannes Christus Iohannes. Aqua quam ego dabo fiet in eo fons aque salientis in vitam eternam. Iohannes predicare euangelium, quia predicare uerba damnatorum damnatio est. Dicit enim Hieronymus. Aristoteles & Plato in inferno sunt. Accipe ergo doctrinam Christi, que ducit ad vitam, ut est biblia, que liber nite dicitur. libri uero poetarum dicunt libri mortis.

is. Tercio dicit, Oī creature. hincinde, non dicit solum in una ciuitate, nec dicit magnis dñis, sed etiam agricolis. Nō solum diuitibus, sed etiam pauperibus, & alijs, quā omī creature. Dicit magis Vincentius quod dolet. Nā reperit in Lombardia nonē uales hereticorū, ppter defectum p̄dicato- rum. Dixit sibi unus de illis ualibus, Fra- ter. xxx. anni sunt quod nullus frater uenit huc nec clericus ad instruendum nos in fide, sed ueniūt heretici de p̄tibus lōgin- quis, & p̄dicant nobis suos errores, quos euitemus si habuissēmus doctrinā euā- gelicā. Iō dicit, Omī creature, & in omī loco supple. Iō Hieremias in spū uicens hunc defectū dicit, Paruuli petierūt panem, & nō erat qui frangeret eis. Thre. iij. Paruuli. i. rustici simplices, pauperes, & ignorātes, & heretici petierunt doctrinā euāgelicā, & nemo ministrāuit eis. Sed b̄tūs Paulus uniuersā extendit doctrinā euāgelicā. Iō dicit, Notū uobis facio euāgelīū. Dico sc̄dō quod p̄dicatio euāgelij beati Pauli fuit super omnes alios plus clara & illuminosa. Audite bene. Omnes alij ap̄tī p̄dicabāt doctrinas quas a xpo audiuerant, sed nō uiderant, sed b̄tūs Paulus p̄dicabat illud quod uiderat, quā realiter fuit raptus in celū. Ioannes ȳo secundū spū. Iō dicit, Euangelium quod euāgelizatū est a me, nō est iecundū hoīem, supple purum, nec ego ab hoīe. s. puro accepi illud, & didici, sed p̄ reuelationē Iesu xpi. ad Gal. j. Nota, non habui ab hoīe. i. mortali, sed immediate a xpo deo & homine habui, quē uidi in sua gl̄ia & diuinitate cū tota curia celesti. Iō si dicat tibi, Vbi didicit Paulus? potes dicere quod in celo empyreali in schola angelorū tribus diebus studuit, & sc̄iuit plus quā Salomō aut oēs philosophi in tota uita sua. In libro uite eterne cito efficitur hō magis. Nec mirū si quando agricolae rustici, uel rudes, ignorātes, uel pui hodie nati, baptizati & mortui, sicut in- trant scholā angelorū ap̄to libro uite p̄ deū, & sibi onīo maiore sc̄iam hūt in pū- cto quā ȳgo Maria aut sc̄i doctores habuerunt in hoc mūdo unq̄. Iō bone gentes

laboretis ire ad istud studium, quā in tuo momento est intellectus illuminatus sc̄ia, nec oportet legere p̄ capsa seu disti- ctiones. Hic liber solū habet duas char- tas. sc̄iuitatē & diuinitatē. Et xps est uer- ber uite. Cogita ergo si infans uel rusti- cus intrat paradīsum, habet in puncto tan- tam sc̄iam, quid de beato Paulo, qui tri- bus diebus fuit raptus per potentia de- i, & aīa eius tribus diebus & noctibus ad- ducit ibidē? O quantā sc̄iam debuit addi- scere, b̄n poterat clare, ueraciter, & lum- nose p̄dicare. Et ut melius intelligat, ponā in practica, ut ueniamus ad moralitatem. Vñ si un⁹ diues homo edificat domū que cōstitisset decem milibus si- corum, & ueniret amicus eius de ultra mare, quē inuitallet, iam sibi onderet tam domū, dicendo amico, Noveritis mi- ce quod ex quo non fuistis hic, edificasti istam domū, & ista est camera ubi de- mīo ego, & in ista filij mei, & in ista sc̄i- tiferi. Ecce coquina, stabulū, cellarium &c. Sic et fecit xps, qui ondit sibi totā domū paradisi. O quā pulchra est illa. Certe si quis solū posset p̄tere caput p̄ aliam fenestram ad uidendū domū paradisi, tan- ta est illa pulchritudo corporalis, quā staret hō centum annis sine cibo & potu, & nō- set mirabiliter consolatus, etiam si nō- deret xpm, nec uirginem Mariā, solū pulchritudine corporali celi. Iō dicitur, O Israel quā magna est domus dei, & ingē- i. inestimabilis locus possessionis eius. Magnus est, & non habet finē, supple in- duratione. Baruch. iij. Totus mūdus est quasi unus pūctus respectu illius domus paradisi, cuius minima camera est maior decem regnis. Neque mirum, quā una flet- la est maior tota Hispania. Ecce quod on- dit sibi palatium regni. Consequenter re- puit eū, & ostendit sibi nouem ordines angelorū in celo, & nunq̄ hoīes sc̄iuerūt aliqd de eis, donec Paulus reuelauit eis. Primo ondit sibi primū ordinem. Cheru- bīm hūano mō loquendo, ubi est re- ctor seu capitaneus sanctus Raphael, & xix, O dñe, & quō est beatus qui huc uenit,

nit. & uix poterat loqui, ita stetit attoni- tus de illa gl̄iosa habitatiōe quam uide- rat. Ad quē xps dixit, Paulus, scis quod habi- tabit cū istis? Dixit Paulus, Nescio. R̄ndit xps, Oēs illi qui post p̄ctū fecerunt rigo- riam p̄niam, qui nō solū seruauit ieiunia eccl̄ie, sed amplius faciūt, confiten- tes, cōcitant &c. Dixit Paulus, O tā b̄ndi- ctū erit quod de suis peccatis egerit p̄niam. Sc̄dō ondit sibi sc̄dū ordinē. Sarchāge- lōrū ubi est capitaneus sc̄lūs Gabriel. Cū Paulus uidit istā gl̄iam, fuit totus stupe- factus, & interrogabat xpm dicens, Dñe & quis stabit hic? R̄ndit xps, Persone spi- rituales & deuote. Nā sicut aīa est nobili- or corpe, sic deuotio que in aīa consistit est maior p̄nā. Quasiuit Paulus, Dñe, & in quibus reperietis R̄ndit xps, In p̄sonis quē faciūt q̄onē die ac nocte, que au- diunt missas deuote &c. & ap̄s, O in tā bono pūcto p̄ illis quod faciūt deuotā oī- nē &c. Tercio ondit sibi tertiū ordinē, sc̄lūs Michael. In istū locū uadunt p̄so- ne misericordes. Vñ, B̄tī misericordes &c. Quarto ondit sibi ordinē potestati, in quē uadunt qui in aduersitatibus hūt patientiā. Iō ap̄s, Patientia uobis est ne- cessaria, supple ad h̄ndū istā gl̄iam, ut fa- cientes uoluntatē dei reporteris p̄mis- sionē. ad Heb. x. Quinto ondit sibi ordi- nem ȳtutū, in quo collocabunt qui habe- bunt cōcordiā tpalem, iō dicit ap̄s post- quā defecēdit, Pacem habete cū oībus. Non nos defendētes. i. uindicātes charitissimi, sed date locum ire. Scriptū est enī, Mihi uindictā, & ego retribuam. Rō. xij. Sexto collocat in ordinē dñationū, in quo col- locantur prelati bone uite, qui intra- uerūt p̄ portam, qui hūt gubernare ani- mas, plus curātes de aiabus quā de redditu- bus. Item dñi tpales. Septimo thronorū, ubi collocabuntur qui pro xpo seruauē- runt paupertatem, terrena ppter xpm di- mittentes. Octauo Cherubinorum, qui interpretatur plenitudo sc̄iētie, ubi col- locabuntur doctores deuoti. Vñ de tali- bus dicit Daniel, Qui docti fuerint, fulge- bunt tanq̄ splendor firmamētī, & qui ad

iustitiam erudiunt multos, tanq̄ stelle in ppetuas eternitates. Dañ. xij. Nono Sera- phinorū, & in illo ibunt qui habebūt su- pernalē charitatē. Vñ maior horū est cha- ritas. j. ad Cor. xij. Et quā tales cogitat de deo, totaliter liquefuit, sicut candela ad ignem. Ieiunium est eis refectio, uigilia dormire, p̄secutio cōsolatio, tota aduer- sitas amore xpi est eis cōsolatio, hūt fer- uētē affectionē. Si xps diceret eis, adhuc usq; ad annum uenietis ad me &c. R̄nde- rent, O dñe, annus. xij. menses habet, & debemus tādiū priuari illa claritate &c. Iō Paulus postquā uidit oīa ista, tunc uidit unā p̄ciosam cathedrā, in qua stabat xps super oēs ordines angelorū, & ad latus aliā, & dixit, Dñe, & quis erit hic? R̄ndit xps, Sup oēs ordines angelorum erit mī mea, & in ista cathedra collocabitur. O tam b̄n uidetur gl̄iosa, cuius precibus to- tus mūdus sustinetur. Iō cantat eccl̄ia, Ex- altata est sc̄la dei genitrix fup choros an- gelorū ad celestia regna &c. Deinde ui- dit diuinā eēntiam, ut dicit Aug. in lib. de uidendo deū, & in libro ad Paulinū, & c. Tho. in. j. pte. & c. elxxv. ar. iij. dicit quod uidit diuinā eēntiam, & quā re- uersus fuit, quod ap̄tī crediderunt quod stud- erat in studio celesti, & dixerunt sibi, Vñ uenis? R̄ndit, Sc̄io hoīem in xpo añ an- nos. xiiij. siue in corpe siue extra corpus nescio, deus sc̄it, raptum huiusmodi usq; ad tertium celum, & audiuit arcana ȳ- ba que nō licet hoī loqui. iij. Cor. xij. No- ta, Ego sc̄io hoīem in xpo Iesu, qui fuit raptus usq; ad tertium celum. Scriptura sancta non fecit mentionē nisi de tribus celis. Primo de firmamento. Secūdo de cristallino seu aqueo, de quo ps, Aque que super celos sunt &c. Tertiū est ce- lum empyreum. Ergo clarior fuit doc- trina, quā p̄prijs oculis uidit omnia que p̄dicauit. Iō dicit, Notū uobis facio euāgelīū. Dico tertio quod doctrina & p̄- dicatio beati Pauli fuit plus longa & uir- tuosa. Declaratur sic. Omnes alij aposto- li finierunt suā predicationem in morte, sed Paulus in uita, xxxvij. annis predica- uit in morte, & post mortem p̄dicauit.

Idem plus longa & uirtuosa. Dico praedicte. Qui predicauit. xxxvij. annis, Nero imperator Romanus captiuauit ipm ad mortem, & qd predicauit xpm contra ordinationem & uoluntatem Neronis, Nero madauit ipm capi, & dedit suam capitalem contra eum, qd erat nobilis, & priuilegio Romanorum gaudebat. Dicitur quomodo fuit ductus ad decapitationem. Et facta oratione licet decapitauit eum, de cuius collo exiuit lac, deinde sanguis. Lac ostendit suam puritatem, qd semper fuit ygo. Deinde uenit tanta claritas de celo, qd facilius aspiceret hō solē q̄ illā claritatem, & statim anima bti Pauli egressa, uenit ad Neronē in palatium, qd loquebatur eū philosophis dicēs, O & tā magnū miraculū est istud, & aīa intrauit, quā uidēs Nero fuit territus, & non mirū, qd si sanctas personas terret bonus spiritus, licet postea cōsoletr eas, multo magis terret malas. Et dixit Neroni, Venio ad te, si uis ad xpm cōuerti, porta paradisi est tibi aperta, ego fui mortuus de mādato tuo, & ui uo in eternum. Sic poteris tu si uolueris. Ecce quomodo predicauit post mortē, nō legitur hoc de alio sancto. Patet ergo quomodo sua predicatio fuit lōge ytuosa. Statim Nero soluit oēs xpianos quos tenebat captos, sed nō fecit e xpianum, sed permāsit in pēto suo. Iā ipse Paulus prophetauerat hoc, quia dicebat, Magnificabit xps in corpore meo, siue per uitam siue per mortē. ad Phil. Itē in morte predicauit. Et iā dicat de capite quō fecit tres saltus, & in quolibet dixit Iesus, & exibat in quolibet saltu unus fons. Tres predicationes fecit in quolibet. f. Iesus, Iesus, Iesus. Multā materiam habebat ad predicandum. Hic est secretū Iesus. Ego dico qd istud nomē Iesus habet tres ytutes super omne nomē. Vnde dedit illi nomen de, quod est super omne nomē. ad Phil. ij. & Luc. ij. Vocatū est nomē eius Iesus, xps cognomē est, & alias etiā tribus uicibus propter tres ytutes quas habet principaliter.

Prima contra defectus spirituales.

Secunda contra malitias corporales.

Tertia contra pericula seu mala temporalia.

Defectus spirituales sunt pēta. Si aliquis est qui nō habeat contritiōem de peccatis suis, & habet cor lapideū, & nō scit qd dicit, Mat. xxvij. qd Iesu xpo in cruce pendente petre scisse sunt, & monumēta aperta sunt, & mortui surrexerunt. Si uis contritiōem habere, ponas te corā crucifixo, & uobis flexis, & deuote dic Iesus, facies signū crucis iuxta cor, & mollietur ad penitētiā, & monumētū aperiet. f. os penitentiam, & mortuus. f. spūs resuscitabitur. f. ad statum gratie. Idē est si aliquis in desiderio uindictae ponat se corā crucifixo, dicendo Iesus &c. cogitās quomodo xps pepercit crucifixoribus, & immedie ueniat ad te una dulcedo de illo in uo mellis paradisi, & intrabit cor tuū, & in memoriā passionis xpi remittes inriā. Vnde oīs quicūq; inuocauerit nomē dñi saluus erit. Ro. x. Notā. inuocauerit. f. intus in corde. Nomē dñi. f. Iesus, deus dabit sibi cōtritiōem pēto. Iō hoc nomē Iesus cōtra defectus spirituales facit terribiliter, scilicet mollificat cor, facit cōfiteri, facit tātā aīam. Secundo dico qd hoc nomē Iesus est cōtra malitias corporales. Si de uoluntate haberemus, medici parū lucrarentur nobiscum. Nā oēs uirtutes sanctorū & angelorū sunt in hoc nomē Iesus. Et ideo noster Hippocrates uel Galenus noster, postq̄ salutē procurauit animab⁹ nostris per redemptionē, uoluit etiā procurare & dimittere medicinam, qm̄ cū debuit recedere per ascensionē, ordinauit aphorismum dicendo, Signa eos qui desiderint, nō dicit qui sancti fuerint, nec sequētur. In nomē meo demonia ejiciē, linguis loquēti nouis, serpētes tollē. Et si mortiferū quid biberint, non eis nocet, super egros manus imponent, & bene habebunt. Matth. xvj. O si haberemus deuotionem ad istud nomē, sed nullam habemus nisi ad uanitates, & sortilegia & coniuurationes. Vnde dicit ps. Vires & iumenta saluabis domine &c. Vnde de si dolet caput, fac signū crucis in eo, dicendo, Iesus &c. si fidem habes, & san-

Nuetauna preciosa margarita abijt. Matth. xij. Cogitanti mihi magnā deuotionē & scitatem beate Margarete inuenio quinq; uirtutes in ea, in quibus stat tota perfectio sanctitatis.

Prima est uera humilitas.

Secunda sancta charitas.

Tertia firma stabilitas.

Quarta pura claritas.

Quinta plena felicitas.

Et subtiliter iste quinq; uirtutes notant in quinq; ybis thematis. In prima dictione. f. inuenta, ostenditur prima uirtus, & in secunda secūda, & in tertia tertia &c. Dico primo qd bta Margareta fuit ornata magna ytute, que est uera humilitas, qd notatur in primo uerbo thematis cū dicit, Inuēta. Rō. Inuentio totius humane perditionis fuit superbia. Dicatur qm̄ hō uult facere ad libitū suū, nec uult obedire mandatis diuinis, hec est superbia. Dicitur quō Lucifer uoluit parificari deo. Ecce sua perditio per superbiam, & sibi cōsentientiū, noluit stare sub regula sibi a deo data, noluit humiliare se dei uoluntati, sed uoluit facere secundū suā inclinationē. Ecce pēta & perditio sua. Idē de Adā, cui precepit deus in signum dñij ne comederet de ligno uetito, sed de alijs. Si tenuisset regulā, bonum fuisset sibi & nobis. quia nullā miseriam, nec tribulationem, nec mortē incurissemus, qd oīa ista habemus ex suo pēto, sed noluit, & mulier incepit malū di. Et quare non comedimus? & ipse comedit. & ecce hec sua perditio, & cōsequenter nostra ex superbia. Ideo dicitur, Superbia nunq̄ in tuo sensu aut in tuo uerbo dñari permittas. Ratio, In ipsa enim initium sumpsit oīs perditio. f. angelorū & hōm. Thob. iij. Si ergo per superbiam perditur creatura, quia non uult uiuere iuxta regulam sibi a deo datam, per oppositum. f. qm̄ nō uult facere iuxta suam uoluntatem seu inclinationē, sed iuxta dei ordinationem, inuenitur. Verbigratia. Quādo dicitur, Dñe ego sum inclinat⁹ ad superbiam, pō

m m m s p m,

tas corporis non sit nociua aīe, sine dubio curaberis. Itē si habes filiū infirmū, si scit loqui, ipsemet signando dicat Iesus &c. alias facias tu. Non fiat subito, sed cū deuotione, & emplastrum suauiter ponis, & cum caliditate & deuotione. Itē uos mulieres que cupitis cōcipere in utero, dicatis Iesus. quia uirtus huius nominis Iesus dabit uobis prole si uultis. Itē quādo est pregnans, ut deus conseruet prolem in utero, quia multe concipiunt que nō possunt portare. Idem de mulieribus, quando debent parere, faciant signū crucis, dicendo Iesus, ubi sentiunt dolores, quia melius est dicere Iesus quā clamare uocarpa. Ecce secunda ytu contra malitias corporales. In hoc ergo nomine habetis deuotionē, quia non est aliud nomen datum hominibus sub celo in quo oportet nos saluos fieri, nec est ī aliquo alio salus. Act. iij. Et loquitur de sanitate de uno contracto quem scūs Petrus curauerat. Illud ergo nomen inuocate, nō aliud. Tercio contra pericula temporalia ualeat hoc nomen Iesus. Tu homo bellicus si sis in bello iusto, dic Iesus, & non deficiet tibi uires. Secus de bello iniusto, quia nescit diuina iustitia patrociniū dare criminibus. Similiter si esses in deserto, & in circuitu tuo essent inimici tui, uel animalia, dicas Iesus, & tu liberaberis. Item contra tempestatem fac erucem cum nomine Iesu, & non nocet. Contra omnia pericula est medela. Vnde, Turris fortissima nomē domini, ad ipsum currit iustus, & exaltabitur. Proverbio. xviij. Nomen domini Iesus. Vocatum est nomen eius Iesus. Luce. ij. Patet secretum, cum tribus uicibus caput beati Pauli saltauit, significans uirtutem contra predictos tres defectus. Ecce quomodo beatus Paulus non solum in uita, sed etiam in morte, & post mortem predicauit. Ergo conclusio tertia clara est. f. quomodo sua predicatio fuit magis longa & uirtuosa. Ergo thema, Notum uobis facio &c.

De sancta Margareta.
Sermo.

panem, uanitatē &c. sed quia uos domine precipitis oppositū, id uolo humiliari. Idem dicatur de alijs peccatis iuxta auditorum facultatē. Id dicitur, Inuenta. Dicatur historia breuiter de pastore habente centum oues, & perdidit unā, qua inuenta letus dixit, Congratulamini mihi oēs, quia inueni ouē quā perdidērā. Luc. xv. Iste pastor est xps, centum oues sue sunt humiles & obediētes suis preceptis. Rō, quia oīa mandata legis in summa sunt decē, & decies decē multiplicando sunt centum, & signat perfectionē decē mandatorū super se, & perditur una ouis quādo exit de grege, & comedēdo uadit de herba in herbam. Sic perdit xpian⁹ ouis xpī, cui⁹ ouis clausula est obedientia. x. māndatorū, quē quādo preterit, ouis dicitur perditā, & pōt dīcere cū Dauid, Erraui sicut ouis quē perijit, quere seruū tuū dñe, quia mandata tua non sum oblitus. ps. cxvij. Queritur ouis a xpo quādo dat sibi cognitionē de pētis, & inuenit eā, qū dat sibi contritiōnē de pētis, & portat in humeris per suā passionē, dicens angelis amicis suis, Congratulamini mihi oēs &c. Ecce quare dicitur, Inuenta. Modo uideamus quō beata Margareta habuit uerā humilitatē. Dicat cū esset filia patriarche Antiochie ciuitatis, sed parentes eius erāt infideles, tñ habuit nutricē xpianā. Cū autē beata Margareta esset. vij. uel. viij. annorū, nutrix predicabat sibi quolibet die xpm, & yginem Mariā, itū, qd secrete btā Margareta fuit baptizata, & fecit uotū castitatis. Hoc yscariōs pf, habuit eā exosā eā flagellādo, nec propter hoc uoluit adorare idola, ppter quod pater uoluit eam interficere, sed mater contradicebat. Qua mortua, pater dixit sibi uel qd abnegaret xpm, uel patrē. Et ipa uoluit potius abnegare patrē q xpm, & potuit dicere cū Dauid, Pater meus & mater mea dereliquerūt me, dñs autē assumpsit me. ps. xxvj. Et dimissis ornamētis & uestimētis, recessit de domo patris, & iuit ad domū nutricis pauperum, quē habebat. xx. uel. xxx. oues, quas cōmisit Margarete custodiēdas, dīcēs sibi qd caueret a nemoribus & locis

separatis, ne hoīes eā inuenirēt solitari, & sibi nocerēt, sed iuxta uīā in pratis pasceret oues. Dicatur hic cōtra pastores qd simul cum puellis stāt in nemoribus &c. Dicat prae dīce quō beata Margareta custodiebat oues, & cōsiderate hic suā magnā humilitatē. Cū ergo esset in data de auro, & ornata Margaritis, p xpo humiliauit se tñ, induēdo se simplici panno. Itē primo erat in palatio, nunc in heremo. Itē ante comedebat gallinas, modo panē cū caseo, ante dormiebat in magno lecto &c. nūc autē cū illa paupere nutrita &c. Vide ergo uobis an fuit hūilis? Si uero ergo hūilis facit inueniri psonā, & beata Margareta fuit ita hūilis ut audiuisset, ergo dicit thema, Inuenta &c. Morat cū uolum⁹ hūiliari, si nō possum⁹ ut btā Margareta, qd dimisit oīa, ad min⁹ illi q uadit semis pōpōse in habitu ultra suū statū cōditionē, dimittat, qā illd nō ē yscariōs dīcētis, q nō uadit i habitu clericali sed seculari, dimittat. Id ē de religiosis, q nō portāt habitū suū iuxta suā regulā. Id ē de ceteris xps, Dīcite a me quā mitis sum. in uita & conuersatione, & humilis corde. Matt. xj. Dico sed dō qd habuit sanctā ueritatē, q ostēditur cū dicitur, Vna. Declinatur hic. Caritas pprie est amor deuotissimus, scilicet qū psona charissimā uā oīa quē dicit, cogitat, & operatur, ordinat ad deū, ideo dicitur, Vna. Rō. Caritas & cupiditas sunt oppositae, quia cupiditas spargit cor in rebus mundanis, sed caritas unit & congregat cor, nihil aliud uolens nisi deū. Dicatur hic exemplū de duabus sororibus, scilicet Magdalēna & Martha, ad quāru domū cū xps semel uenisset lassus & fessus, Martha tangebāt se in exercitio charitatis ppter xpm &c. Magdalēna de istis nō curauit se ad pedes xpi dicēdo, Dñe deus meus, sed charitas bonū uerbū, uel de quibet, predicastis hodie. Videns Martha qd soror sua federet dixit, Domine non est tibi cure qd soror mea reliquit me solam ministrare? dic ergo illi ut me adiuet. Cui respondit xps dī. Martha Martha sollicita es, & turbas erga plurima, paruum

unum est necessarium. i. unitas cordis ad deum. Luc. x. Patet ergo qd caritas ostenditur cum dicitur, Vna. Dicatur quō beata Margareta habuit istā uirtutem. Vnde cū semel iuxta uīā pasceret oues, & esset. xij. uel. xij. annorū, decora ualde in corpore, sed pulchrior in aīa, illac transiuit Olibrius prefectus psequens xpianos, quidē tā pulchrā puellā, admirās stetit, dīcēs, Si ista puella est generosa, ducā eam in uxorem. Sin minus, ducam eam in concubinā, & fecit eā uenire corā se. A qua quesuit tria. Primo nomē suū. Secundo genus. Tertio conditionē. Ipsa autē humiliter respondit dicēs, Ego uocor Margareta. i. perla. Dicit prefectus, propriū nomē habet, & pulchrū. Secundo de genere nobili, filia sum patriarche. Tertio de conditione, Christiana sum. Respondit prefes, Prima duo sunt cōuenientia, sed tertium nō, quia stultitia est adorare hominē crucifixū, traditū a discipulis, & mortuum in cruce. R. f. dīcē Margareta, Et quō scitis uos qd xps sit mortuus in cruce? Respondit, Quia ita legi in libris xpianorū. Et Margareta, In eisdem libris inuenistis qd xps est deus & homo, uoluit pati i crucē sibi credētes & obediētes patient in inferno. Et uolens Margareta ex causa pronocare ipsum ad irā, ut eā odisset, ne perderet uirginitatem, dixit, Stultitia est de eisdem libris recipere unū & non aliud. Et ipse indignatus posuit eā in carcere tenebroso. Ecce charitatem quā habuit, nō curās de pēfide, nec de honore, seu promissionibus sibi factis, quia noluit nisi deū, & poterat dicere, Vnam peccatā dñō, hāc requirā, ut inha. in do. dom. dīc. uite mee. ps. xxvj. Moraliter hic uos de mundo isto habetis exemplū ut uniatis uos qui habetis cor dispersum in campis, uineis, animalibus &c. sed ad minus in die dominica oportet uos recolligere. Dicat qd si seruatis festa ut fieri debet, recolligēdo cor in die festo, ne cogitet de negocijs uanis, & os ne loquatur completā, & cū silentio, & deus dabit uobis abundantiam, & omnia uestra plus

proficient seruādo sic festa, q ex omnibus curis uestris, & deus custodiet uos a siccitate, mortalitate, fame &c. Dico tertio qd habuit firmā stabilitatem, quē ostenditur cū dicitur, Preciosa. Tūc persona est preciosa coram deo, qn̄ est stabilis & firma in seruitio dei, & nulla occasione dimittit bonā uitam inceptā. Ideo dicitur de martyribus, qui ante eligebant mortem quā dimitterēt bonā uitam, Preciosa in cōspectu domini mors sanctorum eius, propter stabilitatem quam habebāt. Dicat hic quomodo beata Margareta fuit constans & firma, quia de carcere educta coram pēfide audacter confitebāt xpm. Ad quā prefes dixit qd abnegaret fidem Christi, & faceret eam magnā dñam, aliter eam interficeret. Respondit, Fac quod potes, quia quod dīcis ego non faciam. Dicatur hic quomodo prefes dedit Margarete quinque tormenta. Primo denudauit eam. Magnū tormentū est mulieri uerecundē, sed ipse fecit ut uideret suā pulchritudinem, & cum uirgo uerecundaretur, dicebat intra se xpo, Domine talem uerecundiam sustinistis uos pro me quā fuistis denudatus in monte caluarie &c. Secundo fuit flagellata, & libenter & patienter sustinuit, cogitans qd xps etiam fuit flagellatus. Tertio fuit lacerata, & ferro caro eius cardata, & gentes in circuitu flebant, dicendo qd misereatur sue pulchritudini. Ipsa respondit, O mali cōfiliatores, nunquid pro sanitate corporis debeo nocere anime mee peccando &c. Quarto lamine ferree ignite fuerunt eius lateribus applicare, ipsa dicente, Nō sunt condigne passionēs huius temporis ad futuram gloriam quē reuelabitur in nobis, Patenter sustinuit. Quinto proiecit eam in aquam, ut ibi submergeretur, sed ipsa signauit se signo crucis, & secutus est tremotus magn⁹, ex quo xij. milia gentium conuersi sunt. Ecce quomodo fuit firma. Moraliter hic nota cōtra illos qui incipiūt penitentiā, uel alia bona, & post statim dimittunt. Et dicatur de illis qui perseuerant in penitētia, quomodo aīa poterit dicere xpo in iudicio, Feci

Feci iudiciū & iusti. non tra. me calū. ps. cxxij. Dico quarto q. bta Margareta habuit purā claritatē, cū dicitur, Margari- ta. erat enim clara in mente ad cogno- scendū secreta dei, & puritatē uite. Mat. xij. Simile est regnū celorū homini ne- gociatori, quēti bonas margaritas. Di- catur quō beata Margareta habuit clari- tatē scientie, & puritatē uite. Nā cū fuis- set reducta ad carcerē, diabolus uolēs eā terrere, ut sic territa consentiret presidi, intrauit ad eā in forma ingentis draco- nis, fingens ut eā absorberet, sed ipa di- cēdo Iesus, signauit se, & draco crepuit, & recessit. Dicit hic de uirtute signi cru- cis cōtra omne periculū, & ostēde quō populus se debet signare. Ideo dicit ec- clesia, Contra hoc signū nullū stet pericu- lū. Scd'o diabolus iterū intrauit carce- rē in forma doctoris antiq. dicēs se xpia- num esse, uolens ei persuadere ut presi- di cōsenseret. Nā si esset sua, multa bo- na posset facere xpianis. Ipā p'o orauit di- cēs, Dñe quis est iste talia suadens &c. & spiritus qui habitabat in ea dixit sibi, Margareta diabolus est. Tunc ipa arri- piēs ipsum p' barbā, piecit eū ad terrā, & posuit pedē sup' eius collū dicens, Qua- re uenisti proditor? Rēspōdit q. ad deci- piēdū eā. Et iterū quesiuit ab eo, Quare persequeris sic xpianos? Rēspōdit, Ego non persequor eos, sed ipsi me persequunt' se p' inuidias suas, & malas uoluntates, li- cet ego de hoc iniuste sim diffamatus. Ec- ce claritatē quā beata Margareta habuit ad cognoscēdū ipsum malignū spm. Istā claritatē debemus nos h'ere, cognoscēdo spm, qm uenit ad nos transfigurans se in angelū lucis. Ideo dicit Ioannes, Charis- simi nolite credere omni spiritui, sed p- bate spūs si ex deo sint. j. lo. iij. Et pban- tur dupliciter. Primo ex parte nostra di- cēdo, Et quis sum ego, cū sim iā pecca- tor &c. sed in hoc multi decipiuntur, ere- dētes de aliqua illusione q. sit angelus bonus, xps, uel uirgo Maria &c. Scd'o, p- batur ex parte diaboli, c' respiciēdo quid dicit, q. si dicit contra dei mandata, sine dubio diabolus est. Verbigratia, si dicit,

Interficiatis uos p' deo, quia multū mihi placet. Idē de penitētijs indifferētis, a di- bolo sunt talia. Ideo p- batur ut beata Mar- gareta, q. noluit credere diabolo, dicens sibi q. duceret uirū, quia cōtra uotū qd fecerat castitatis suadebat. Dico quinto q. beata Margareta habuit plenā felicitatē cū dicit, Abijt scilicet ad gloriā. Dicitur hic eius martyriū. Quando preses ei- cit eā uenire corā se, uidens eam curatā a plagis dixit, O Margareta magna est patientia deorum &c. Dicatur eius pati- sio, qua dicta potest dici autoritas. Non est uir in domo sua. spūs in domo car- nis. Abijt uia longissima. scd' celum, lac- culum pecunie. i. meritorum & bonorū secū tulit, in die plene lune. In die iudi- cij reuersurus est in domū suā. scd' car- nē ueram resurrectionem. Prouer. vij. qui- tunc omnes resurgemus.

De sancta Maria Magdalena.

Manum suam aperuit in opus. Habet uerbum illud originaliter in li. pueri. Et sicut tota solennitas officium hodie est beate Marie Magdalene, ita etiā & sermo no- ster. Si placet deo habebimus materiam bonas & speculatiuas, pro illuminatione intellectus, & morales pro reformatio- ne uite. Salutetur primo uirgo Ma- ria, & resumatur thema. Intellectus uerbi secūdū quē ego uolo p' tractare the- ma, est q. xps aperuit manū suā bte Ma- rie Magdalene p' prime. f. g. f. dei & uir- tutum ante suā cōuersionē. Pro cuius de- claratione sciendum q. in scriptura sūm- mia dei quā habet circa p'ctōres, dicitur manus. Ad hoc est rō & auto. Rō est ista. Experimentaliter uidetur q. si aliqua per- sona cadit in lutum, aqua, uel ignē, si al- iquo subleuetur, datur ei manus. Idem quando aliq. cadit in terram per auarici- am, uisuram, rapinam, uel furtum &c. uel in lutum per luxuriam, uel in aliq. p'ctū aliud, xps q. est iuxta eū erectus uel recte stans, quia nunquā cecidit per pec- catum, extendit manū. scd' miam suā, per- sonam eleuans. Aut. Mat. xij. Xps exi- tens

stans in mari sup' aq's tanq. dñs oim crea- turarū, ad quē dixit Petrus, Dñe si tu es, in- be me ad te uenire sup' aquas. Et ipse ait, Veni. Et descendens Petrus de nauicula, incepit uenire. Cū autē uidisset uen- tum ualidum, timuit. Et cū cepisset mer- gi, clamauit dicēs, Domine saluū me fac. Et cōtinuo Iesus extēdēs manū suā ap- prehēdit eū, & ait illi, Modice fidei, qua- re dubitasti? Et quia loquitur de manu, innuitur q. persona que cadit & incepit mergi i peccatis, si debet subleuari, oportet ut per manū mie dei eleuetur. Idē de David, postquā peccauit cū Bersābea, & occidit uirū suū. scd' Vriam, cupiens sub- leuari dixit, Fiat manus tua ut saluet me. f. q. d. cecidi. Patet ergo q. mīa dei dicit manū. Cū ergo Maria Magdalena in sua inuentute primo caderet in terrā p' amo- rē terrenorū, nō curās diligere celestia, cecidit in lutū per luxuriam &c. Cecidit etiā in superbiā, in quātum uolens se cla- rificare sup' oēs per suā pulchritudinem, sed Iesus xps manu sue mie eā eleuauit. Nō dicitur. Manū suam aperuit inopi. Nūc pater the. Notandū est hic cū dicit, Aperuit manū. In manū aptione quinq. digiti ostendunt, qbus lapsus erigit. Ita de manu mie dei xpi Iesu, in qua apuit Marie Mag. quinq. digitos eā eleuādo. Primus digitus est lōga expectatio. Secundus benigna conuersio. Tertius alta promotio. Quartus spiritalis affectio. Quintus celestialis fruitio.

Dico p'io q. xps ostendit Marie Magd. quē ceciderat in peccatum longā expe- ctationem, quia diu eam expectauit ad penitētiā, noluit eam damnare post primū peccatū, nec post scd'm. Creditur enim q. xij. annis uixit i peccatis, conti- nue addendo peccata peccatis. Et Chri- stus expectabat oem perditā. q. d. adhuc etiam erit sancta & bona. Ad practicam. Dicatur quō erat de genere regio, nobi- lis baro, & magnus dñs unius partis Hie- rusalem. Quandiu uixerunt pater & ma- ter eius, custodierunt eā bene, sicut de-

bent facere boni patres & matres, ne fi- lie uisitentur & truffent cum hominib'. scutiferis, seu militibus. Sed mortuis pa- rentibus, Lazarus, Magdalena, & Martha diuiserūt sibi hereditatē. Quando autē Magdalena uidit se liberā, & dominam baronie de Magdalo, neminē timuit, & scutiferi & milites incepterunt eam uisi- tare, & sic paulatim ipsa fuit philocapta de uno secrete, & secrete peccauit cum eo, cogitans, hoc erit secretū. Sed ille tra- ctans illud cū socijs suis, dicebat, Certe ego habui pulchriorē domicellā &c. O dixerūt alij, Postquā chorea est incepta, uideamus quē sit pulchrior, & ueniebāt ad eam dicēdo, Certe nisi mihi consen- tiatis ego reuelabo &c. Et ex quo prima uice mulier perdidit uerecundiam, tūc factū est, nō enim habet faciē resistendi. Ideo mulieres resistite in principio, q. postquā uerecūdia est perditā, de pecca- to in peccatum rueris, intantum q. Ma- dalena perdidit nomen, propter qd di- cebatur uulgariter peccatrix, ipa tamen ignorante, quia nullus sibi dixit. Dice- bant tamen gentes, O quid eris de ista peccatrice publica &c. sed deus iā expe- ctauit eam ad pñiam. Ideo Esa. xxx. dicitur, Propterea expectat dominus ut mise- reatur uestri. Moraliter hic cogitare quā- ta est mīa dei expectantis p'ctōrem, & nō statim dānat eū. Dicatur de latrone, de quo factus est iam processus, & data est sententia, sed executio nō fit, quia expe- ctat rex ut conuertatur, & parcatur sibi. sed ille adhuc adiecit & multiplicat fur- ta, & si rex adhuc expectaret, stultus ma- gis quā misericors iudicaretur. Tamen xps hoc faciens nō reputatur stultus, sed summe misericors. Nā postquā hō pec- cat, statim fit processus, & scribitur i lib. dei. Autē d' d', Imperfectum meū uiderūt oculi tui, & in libro tuo omnes scriben- tur. ps. cxxxvij. & sententia est data. Ani- ma que peccauerit ipa morietur. Ezech. xviij. Vide miam dei, quot anni sunt q. tu incepisti peccare, processus fuit factus, & sententia data, tamen executio suspen- ditur. Dicunt angeli xpi, Dñe iste conti- nua

que addit malum malis, & multiplicat peccata &c. Dicit xps, Expectemus eum adhuc, Ioh. Hieremias dicit, Mīe dñi, quia non sumus consumpti, quia non defecerunt miserationes eius. Thre. iij. Istā gratiam non fecit deus angelis. Nam doctores theologi cōcorditer dicūt qd Lucifer qui tunc erat sanctior Michael, & angeli mali, tūc &c. erāt sancti, sed postquā peccauerūt, deus nō expectauit eos p annū, nec p mēsem &c. sed statim executio fuit facta, & proiecti sunt in infernū irreuocabiler, intantū qd nec xpi passio, nec incarnatio, nec aliquod op^o xpi eis pfuit, de quo dicit xps, Videbam Sathanā sicut fulgur de celo cadentem. Lu. x. q. sicut fulgur in puncto inflammationis peccati ceciderūt de celo, & nos qui sumus uermes deus expectat. Videtur ne uobis maxima mīa? imo, p certo. Et sic patet primus digitus. Scd^m digitū ostendit deus in scd^o ope beate Magdalene, s. in benigna cōuersione. Postquā em dñi expectauit, xps tūc cōuertit eā. q. d. xps. Oportet qd trahā eā, & qd releuē manu mea. Ad practicā quā tāgit euāgelii hodiernū cū glossis. Dicatur, qñ xps p̄ dicabat, tūc ipa erat peccatrix, & xps uenit p̄dicare ad locū ubi erat, & cū oēs gētes uenirent ad sermonē, dicebāt, O propheta Iesus debet predicare, uadam^o ad eū audiēdū. ipa etiā uenit, & credatis qd ut uideretur, ideo uenit, & ornata tota. Sed cū xps p̄dicaret, uidens eā, sagittauit in corde, incipiēs p̄dicare cōtra luxuriā, dicēs qd p̄ tā modica delectatione maxima est pena. s. semper cōburi in inferno. Itē cōtra supbiā. Et Maria Mag. p̄tebat collū, respiciēdo hinc inde. Et qñ audiuit sic xpm p̄dicatē, incepit inclinare caput, & flere, & xps continuabat p̄dicationē. Et xpo ordinatē qdā inuitauit xpm. s. Si mon leprosus, cuius dom^o erat circa domū Magdalene, & xps ut Magdalena haberet maiore occasionē ueniēdi uoluit ut comederent circa ianuam domus ianuā apertis. Ex xps uoluit tenere dorsum ad ianuā, ne ipa uerecūdaretur intrare. Magdalena aut reuerſa de sermo-

ne ad domū suū, incepit deponere rōtates, & ornamenta, inuit simpliciter cum mantello, & capite nudo, scita prius domo ubi xps comederat uenit ad xpm. Cogitauit quō sui sentiferi uoluerunt ei affluere, sed nō pmisit. Cogito ego qñ intrauit domo, Simon leprosus dixit sibi, Quid uultis uos hic? sed factō signū a xpo sibi tacuit Simō. Et Magdalena uenit retro ad pedes xpi, osculās, & unguēto ungēs, clamās in corde suo, & flex, cendo, Mīa dñe, mīa dñe, mīa dñe, qñ peccatoribus de muliere nasci uoluit. O dñe, & mō detis mihi indulgentiā & licentiā. Ego sum ouis, & uenio ad pastorem mīe & gratiarū, & sic lachrymis uibat pedes xpi, & capillis tergebat. Simon incepit mala cogitare intra se dñi. Ite effert ppheta, sciret utiq; qd & qualis mīer q tāgit eū, qd peccatrix est. Lu. x. Et Magdalena uidēs qd xps sibi nō p̄batur, dixit in corde, Dñe, nunqd potui mīhi? Tunc xps respexit Simonē dñi, & dñs hāc mulierē, remittuntur ei peccata multa. Et nunqd nō oīa? Et xps dixit illi, Remittuntur tibi peccata tua. Sed ite potuit dubitare an remittebat sibi peccata? Et xps tūc dixit sibi, Fides tua te saluācit, qd si tūc fuisset mortua, ppter peccatū nullū habuisset purgatoriu. Itē adhibet potuit dubitare cū esset iuuenis an uenit ad xpm in cōfessione, & cōfessio in pace. q. d. Ego dabo tibi bonā penitentia. Ecce infinita mīa. De ista mīa dicit Greg. in hom. iij. ho. d. Quid miramur fratres Mariā ueniēte, an dñm suscipiēte? traxit eā chorda mīe quā cordi suo ligauit in p̄dicatione. Moraliter hic dicit qd dimittat p̄tā exemplo Magdalene, uadāt ad xpm in cōfessione, & cōfessio tenet locū xpi. Iō dicit ppheta in perna peccatoris, Nisi qd dñs adiuit paulominus habitasset in inferno anima mea. Ideo dñi. Thema, Manum suam aperuit inopi. Tertius digitus est alia p̄dicatione, qui est digitus longior, xps uero in lum despicit, si uero corde redit ad eum imo honorat, dās grās & dignitates. Ne

quinq; officia qd xps dedit Marie Magd. gradatim post suā cōuersionē. Primo fecit thesaurariā suā, magnū officiū est, qm xps ibat p̄dicado, & non portabat pecunias, sed dicit Marcus qd post sermonem circūspēctis oībus, gl. s. qd eum inuitaret ad p̄diciū. Hoc sciēs beata Magd. ditiſi ma sequebatur xpm audiens sermones. Ipa dicebat hospitalarijs, Paretis p̄diciū p̄ Iesu xpo & suis, & inuitate eū, & ego solua uobis, & sic exequabatur officiū thesaurarie. Auri. de hoc, iter faciebat Iesus per ciuitates & castella, p̄dicās & euāgelizans regnū dei, & duodecim cū illo, & mulieres aliquę, & Maria qd uocatur Magdalena, que ministrabant ei de facultatibus suis. Lu. viij. Scd^o nō deponendo eā a p̄rio officio, fecit eā secretariā suā. Lu. x. Maria sedebat secus pedes Iesu, & audiebat uerbū illius. Ex isto textu habetur qd est secretaria. Nō enim legitur qd in isto plamento fuissent apli, nec alij, sed solus cū sola, nec uerbū qd Christus sibi dixit fuit scitū, qd null^o euāgelistarum ipm ponit, sed cogito ego qd ipa petebat a xpo audire de ordinatione & gloria sanctorū. Et xps dixit quō i celis sunt tres hierarchie, & nouē ordines angelorū. Itē quō aīe collocantur in illis ordinibus, quō in primo ordine collocantur penitentes &c. super omnes autē quo ordine collo caretur, & forte fuit dictum a xpo qd cū Seraphinis ex ardente charitate. Item petijt de penis inferni, & de purgatorio. & limbo puerorū, & xps sibi dixit totū. Ecce quō fuit secretaria. Tertiu officiū fuit, qd fecit eā familiarē suā, & sociā matris sue. s. uirginis Marie, qd licet esset purior sole, dedit tñ sibi istā sic superbe despiciunt peccatores, & tamē xps fecit eā familiarē, & sociā matris sue. Itē, qd xps ordinauit duas uias ad paradīsum. Prima est innocentie, siue de innocentia pura, que recte uadit ad gloriā. Vnde dicit David, Dñs nō priuabit bonis eos q ambulant in innocentia. ps. lxxxiij. Alia uia est digna peniten-

tia, qd si deus non ordinasset nisi uiam innocentie, despare possemus nos. Ideo ordinauit secundam penitentiam di. Penitentia agite, appropinquabit enim regnū celorū. Mat. iij. Per istas uias deus elegit duas Marias. Prima qd fuit per uiam innocentie fuit uirgo Maria, & ipam sequuntur omnes innocentes. ipa portat uexillū. Prima persona que primo inuit per uiam penitentie fuit beata Maria Magdalena i nouo testamēto, ipa enim fuit capitanea. Ideo hodie cātāt ecclesia, Laudemus opus dei in Maria genitrice. s. innocentie, laudem^o in Maria peccatrice. s. penitentie. Illa est speculū innocentie, Maria hec est exemplum penitentie. Quartum officiū fuit qd fecit eam apothecariam & medicā suā. Magnum officiū est esse medicū uel apothecarium regis uel pape, qd in eorum manibus ponit uitā suam. Hoc officiū exercuit beata Maria Magdalena, quando xpo fatigato ex itinere unxit manus, & pedes, & caput. Ideo Ioan. xj. dicitur, Maria hec erat que unxit dominum unguento, & exteris pedes eius capillis suis. Quintum officiū & maius est qd eam fecit apostolā, quod est altius officiū & principale. Autoritas. Nos ipsi primitias spūs habentes. ad Ro. viij. Glosa, quia tēpore prius, & ceteris abundantius. Petrus & Paulus & alij fuerunt apostoli. i. missi ad peccatores, sed Maria Magdalena apostolorum apostola. s. missa ad conuertendos apostolos dubios de Christi resurrectione. Auri. Vade ad fratres meos, & dic eis, Ascēdo ad patrem meum & patrem uestrum, deum meum & deum uestrum. Venit ergo Maria Magdalena, annūcians discipulis, quia nidi dominum, & hec dixit mihi. Io. xx. Iō cātāt ecclesia, O pas & margarita prefulgida, que resurrectione Christi nunciando apostolorum apostola fieri meruisti. Quart^o digit^o manus misericordie dei fuit spiritualis affectio siue perfectio, que consistit in hoc quod dicit xps, Si uis perfectus esse nade & uende oīa que habes, & da pauperibus, & habebis thesaurū i celo, & ueni sequere

quere me. Mat. xix. Hic ponit duo pun-
ctus. Vnde oia. ecce paupertas spialis.
Secundo, Sequere me. ecce hic doctrina
euangelicalis. In his duobus consistit perfe-
ctio spialis. Ista duo habuit excellenter
beata Maria Magdalena. Nam post xpi
ascensionem, quia iam p. Christo non indi-
gebat pecunijs, vendidit quicquid habuit,
& dedit pauperibus. i. posuit ad pedes a-
postolorum iuxta xpi consilium, si uis per-
fectus esse &c. retraxit se in parua do-
mo, & uiuebat manibus laborando, quoli-
bet die audita missa & sermone ab aliquo
apostolorum, filabat lana uel linum. Aut in epula
hodierna, Quiescit manu suarum. & sequitur, Manu
sua misit ad fortia. laborando, & digiti
ei apprehenderunt fustum. & sequitur, Panem
ociosa non comedit. puer. ul. Nulla ergo
mulier dicat, Oportet me ipsam tradere
alicui, ut possit mihi. Idem de moniali-
bus dicentibus, Oportet me hunc spalem ut
possit mihi, quia conuentus non sufficit
&c. quia beata Maria Magdalena, & etiam
uirgo Maria, possit sibi, filio suo, &
Ioseph manibus suis septem annis exul in
Egipto filio, texendo, & suendo. Secun-
do sequebat ipsam predicando. Dicat de per-
secutione christianorum in Hierusalem post xpi
ascensionem, aliquos occidendo, exulando.
Et quia Magdalena, & Martha, & Lazarus
erant nobiles, noluerunt publice eos occi-
dere, sed miserunt eos in quadam barcha si-
ne prouisione aliqua, sine uelo, sine remi-
sionibus, ut sic submergerentur. sed beata Ma-
ria Magd. facto signo crucis pro arbore
dicendo, In nomine patris &c. & subito
de portu iassa uenerunt ad portum Mar-
tilie. Et inceperunt predicare per prouin-
ciam, & habuit tantam gratiam in labijs suis
propter hoc, quod tot uicibus osculata fuit
xpi manus & pedes, quod conuertit ad xpm to-
tam puiciam. Ecce spiritualis deuotio. dicit
Egesippus doctor antiquus, quod beata Magda-
lena post conuersionem nunquam respexit homines
in facie, nisi xpm, & interrogata de causa
quare respondit, quod propter aspectum hominis fece-
rat tot peccata. Dicat hic contra mulieres, qui
quando sentiunt transire equos, statim

faciunt se ad fenestras &c. Quintus digi-
tus est celestialis fruitio. Dicatur quod
modo post conuersionem prouincie, &
gitauit quomodo posset contemplantari, &
ciuitate Aquis orauit di. Dne Iesu xpe
recorderis quod in domo Marthe ipsa faciebat,
& ego contemplantabar ad pedes tuos,
tu promissisti mihi, Maria optima parte
elegit, quod non auferes ab ea. placeat tunc me
iustitiam hanc gratiam mihi dare. Et statim
angeli uenerunt, & portauerunt ipsam de
Aquis usque ad Balmam, & die noctemque
contemplantari, & non habebat ibi ultra
panem, neque herbas, & ibi stetit ultra xxx
annos quod nihil comedit. De Moyse repe-
tatur ad multum quod xl. diebus in monte
comedit &c. Si dicat, De quo ergo
bat Magdalena? Dico quod de cibo celestia-
li. Nam septem horis canonicis. scilicet in matu-
tis &c. angeli ueniebant, & in qualibet
ra cantantes uocibus corporalibus
uocabant eam, quolibet eleuatio ualebat
bonum prandium, & sic septem uicibus
bat septem carmina. Et dicit b. Thomas
j. par. theologie. q. cxiij. ar. j. & Gre. i. ap-
p. lob, quod locutio angelorum est secundum
ad quam se applicat, & cantus iste angelorum
est laudare deum de factis gratis Magda-
lene, & reperietis ista carmina in hys
nis hodiernis. Cum ipsa surgebat in
dies nocte de rupe, ubi dormiendo faciebat
bat penam, prius flebat genua, & signa-
bat se, quia crux est clauis quod aperit celum, &
incipiebat dicere, Credo in deum &c. Post
& post Aue Maria, & post matutinas co-
ntemplando in suo spiritu, cogitans, Hanc
ra xps fuit captus, ligatus, & ductus ad
mum Anne, & finaliter cogitabat de
opprobrijs. Tunc descende debant angeli, &
lenabant eam in aera caritates, Lauda mat-
rem ecclesiam, lauda xpi clementiam, quod septem
gat uitia per septiformam gratiam. Et quando
bat ipsam in altum, remittebat eam ibidem
ce quali cibo angelico uiuebat. Secundo
hora prius incipiebat orare, & postea
templari. Cogitabat enim, Hora prius dicitur
est Iesus ad Pilatum traditus gentibus, mulier
tunc accusatur, in collo percussus, manibus
ligatus, uultu dei conpunctus lumine celorum

lum. Et superfluebat de lachrymis, & an-
geli ipsam eleuantes cantabant, Maria so-
ror Lazari, qui tot commisit crimina, ab ipsa
fauce Tartari, redit ad uitam limina. scilicet ad
portas. Ipsi soror Lazari de porta inferi
uenit ad portam paradisi. Hora tertia oras
& contemplantas. Crucifige clamit hora terti-
a &c. Hec sententia fuit data contra Christum
uicem latrones crucifigere, & Iohannes a-
poc. i. ueni ueni ueni. Maria, quomodo consolata
fuit. Cogitate quomodo deficiebat. Et tunc age
scandala, sit ex lebe filia in uas translata
glorie, de uase contumelie. Post scandala
glorie de caldario inferni factum est uas
glorie & paradisi &c. Hora sexta orabat
contemplando quod uidebat xpm in cruce suspen-
sum, & petere potum, & quomodo misit Ioh-
annem. In de cogitans quando, quomodo deficiebat,
angeli ueniebant, & eleuando eam cantabant,
Ergo currit ad medicum, uas ferens aroma-
ticum, & a morbo multiplici xpo curat me-
dici. Hora nona cogitabat quod xps expi-
ranit, & hely dicens, clamauit. In hac hora
petre rupte fuit. Et cum quasi defecisset, an-
geli ueniebant & eleuabant eam, & cantando
dicebant, Surgente cum uictoria lesu uidet
ab istis, prima merces gaudia quod plenus arde-
bat ceteris. quomodo xps resurrexit uictoriose,
ista uidit eum primo, & ideo fuit ardentior in
amando. Hora uespertina cogitabat quod
xpm deposuerit de cruce &c. & sic ab an-
gelis eleuabat cantando, In thesauro reposita
est regis drachma perdita, gemma; lucet
habebat, & uos potestis habere, cogitatio in
mysterijs xpi passionis. Post hec cum sic tra-
sisset xxxij. anni, angeli nuntiauerunt sibi suam
montem, & tunc ipsa petit per gratiam a xpo ut a-
ngeli portarent eam ad sanctum Maximinum,
& de manibus beati Maximini commu-
nicauit, & quando uidit hostiam conse-
cratam dixit, Domine Iesu Christe ego
credo quod sicut fuistis in utero uirginis, &
in hostia, & in fide ista recipio uestrum
in hac hostia, & in fide ista recipio uestrum
Christum est ducta. Cogitate si ista tam

excellens creatura & gloriosissima san-
cta super omnes alias excepta uirgine Ma-
ria, noluit mori quousque; comauit. Scitis
quare? Quia recordabatur de uerbo xpi di-
centis, Amen dico uobis nisi manduca-
ueritis carnem filij hominis, & biberitis eius
sanguinem, non habebitis uitam in uobis. Item,
Qui manducat meam carnem, & bibit meum
sanguinem, habet uitam eternam. Io. vi. Non
fuit secuta quousque; comaret. Patet quod
debetis esse diligentes ad comendandum quo
libet anno, cum sit expellum preceptum in
quolibet anno in paschate comicare, sed
de bono consilio etiam in magnis festiuita-
tibus. Hic est cibus gloriosus qui ducit
ad uitam eternam. Nunc patet quod xps
manum sue mie aperuit inopi. Placeat
ei quod eius sanctissimis orationibus habea-
mus hic remissionem peccatorum, & in
futuro gloriam eternam.

De sancto Iacobo apostolo. Sermo.

Rescit in templum san-
ctum in domino. ad E-
phe. ij. recitatur autem in
epistola hodierna &c. Pro bre-
ui declaratione huius uer-
bi, & introductione materie nostre, sci-
endum quod inuenit in sancta scriptura satis
clare ista distinctio inter uitam bonorum, iustorum,
& malorum, quia uita iustorum, bonorum sem-
per crescit & augmentatur, malorum uero
decreuit & minuit. Dicit enim textus, Ius-
torum autem semita. i. stricta uia pnie timo-
ris dei & deuotionis, quasi lux splendet
pcedit, & crescit usque ad perfectam diem,
uia impiorum tenebrosa, nesciunt ubi
corrumpant. Propter istud. Not. quasi lux splen-
dens pcedit. Nam ex quo exit, continue a-
scendit, & magis clarescit hora prime quam in
aurora, & hora tertie, quam prime, & sic de-
inceps. Ita est de uita iustorum, continue
crescit. R. o. huius differentie bonorum. scilicet &
malorum, est quia persone iuste sunt in gratia
dei. ecce hic lux. Et quicquid operantur,
deliberant, siue sint cogitationes cordis,
siue locutiones oris, siue operationes
corporis, imo quod plus est, opera natu-
ralia sunt eis meritoria. De cogitationi-
bus & alijs non est dubium, ex quo sunt in

est scriptura, Audi Israel dñs deus tuus unus est. Deute. vi. Dicitur quò rñdebat eis, dando similitudinē de sole uno, ubi est pater generās. scilicet substantia, & filius scilicet radius genitus, & spūs sctus. scalar. Itē in dicta autoritate ponunt tria uocabula, scilicet dñs, qd' est nomē potentie, quē patri attribuit, deus nomē sapiētie, quē filio appropriat, tuus nomē bonitatis, quē spūs sancto attribuit. Scd'o p'dicauit q' xps est deus & homo, & Iudei contra, q' illud est cōtra istud scripture, ps. lxxx. Israel si audieris me, non erit in te deus recēs, neq; adorabis deum alienū. Rñdeo q' licet xps incepit esse hō recēs, nō tñ incepit esse deus recēs. Dicitur sūtudo de filio regis uel imperatoris. xxx. annorū qñ sūt similes, nō tñ sit nouiter fili' regis &c. Tercio qñ p'dicauit de xpi passiōe, tñc Iudei cōtra. Quat' hoc cū Moyse dicat, Dñs quasi uir pugnator, ops nomē eius. Exo. xv. Et p'terea si deus fuisset ops, qd oportebat pati & mori, nō ne potuit remittere oibus dicendo, Simus amici decetero? Rñdeo q' in deo essentialiter sunt misericordia & iusticia, q' sua essentia est, in nobis yō accidēter. Et ergo sicut deus non pōt dimittere suā essentiam, ita nec suā miam & iusticiam. Si oibus peccasset, ubi esset sua iusticia? Si oēs dānasset rigore sue iusticie, ubi fuisset sua mīa? Hō uoluit seruare modum, ut simul oñderetur sua infinita mīa, & sua iusticia. Misericordia fuit ostēsa, quia uoluit pati innocēs, & sine culpa. Iustitia yō soluēs precii sufficiētissimum &c. Vere languores nostros ipse tulit, & dolores nros ipse portauit. Esa. liij. Quarto qñ p'dicabat de sacro altaris &c. & Iudei cōtra. Vos dicitis q' gētes ueniant ad uestrum sacrificium, & facietis eos adorare panē & uinum, cū tñ scriptura dicat, Dñm deū tuū adorabis. Deut. vi. Rñdeo q' a principio mūdi usq; ad finē deus uoluit in forma corporali adorari cū deus in sua substantia nō posset uideri, ut tpe Moysi in arca, in nubē &c. & mō n figura ista. Panis dat uitā. Et de panis ornatōe dixit Dauid, Exalta

te dñm deū uestrū, hoc dicit clerici, & adorate scabellum pedū eius, id est hostiam cōsecratā, hoc dicitur toti populo. Sic Iudei nō poterāt contra dicere. Ibi imo uicit eos btūs Iacobus, & fuit completa pphetia xpi dicētis, Ego dabo uobis os. eloquentiā & sapientiā, cui nō poterunt resistere & cōtradecere omnes aduersarij uestri. Luce. xvj. Tercio dicit q' creuit in habitatorē celestiale, qd' ostenditur cū dicit, Crescit in dño. Quis similis tui popule me' qui saluatis in dño mino? Deut. xxxij. Hoc specialiter dicit ap'ls. Sicut beatus Iacobus fuit primus ap'ls, qui exercuit legationem euangelicam, ita fuit primus de apostolis qui intravit paradysum. Et posset hic fieri talis consequentia, quia sicut dicitur Iacobus maior, q' primo fuit discipulus xpi & pater Iacobus, licet alter esset antiquior, ita etiā primo intravit paradysum & pōt dici maior alijs apostolis. Dicitur eius martyrium. Videntes Iudei q' nō poterant eum superare disputationibus, recurrerunt ad Herodē regē nouiter nientem, qui cupiens placere Iudeis, dedit sñm decapitatiōis cōtra beatum Iacobum. Dicitur cum duceretur ad martirium, quomodo curauit unum hydopicum &c.

De sancta Anna matre beate uirginis Marie. Sermo.

Abecitis fructum uinum in sanctificatione. Verbum istud habetur originaliter ad Ro. vi. & recitatur in epistola currentis huius lennitatis. Festum & solennitas hodie nostra est illius bñdictē & sancte matris yginis Marie beate Anne. Et sicut offitium se fit de ea, ita erit & sermo n'r. Et si placet deo de uita sua habebim' multas bonas doctrinas ad peccatorum correctionem, & animarum nostrarum instructionem, & bonā informationē. Sed primo salutetur filia sua ygo Maria. Verbum ppositum pñto ego beate Anne di. Vos beata Anna habetis fructū uestrum. Iugine Mariā in sanctificationē uestram.

Pro cuius declaratione sciendū q' questio est inter multas personas, quare sancta mater ecclesia & populus xpianus nō facit festū de patre yginis Marie sancto & iusto, uocato Ioachim, sicut de matre ei' bñ Anna. Rñdeo q' licet Ioachīm fuit sanct' & bñdict' amic' dei, tñ maioris sctitatis fuit bñ Anna. Rō, quia maiorem participationē habuit cū ygine Maria filia sua. Pater yō modicū participat cū filijs, sed mater q' nouē mentes portat, & post natiuitatē lactat, nutrit, dormit cum eis, & osculatur. Quia ergo bñ Anna habuit maiorem participationē cum ygine Maria filia sua fonte totius sctitatis, q' iam in utero mris existens erat sctā, cogitate ergo quanta sctitas remāsit in bñ Anna que ipsam portauit, & nutriuit, dādo sibi illa que habebat, uirgo Maria dābat matri sctitatē, iō fuit sctior, perfectior, & spiritalior Ioachim uiro suo. Nō sctitudinem ad hoc de rosa, que colitur ab uno, & dātur alteri, & ille eā porget, & tenet in manu clausam, in quo ergo remanet plus de odore illius rose uel pomian dante an recipiēte? Certum est q' in recipiente. Ita rosa paradisi & pomum yutum uirgo Maria per Ioachim beatā Anna recepit, portauit, nutriuit, & tribus annis lactauit, plus ergo remansit in ea de odore sctitatis. Ista est rō quare festum de beata Anna, & non de Ioachim. Et ecce autoritas, que bñ facit ad uos xpiani, & cōstitemini memorie scti xvj. Ista rōnem tangit thema di. Habetis fructum uestrum in sanctificationem. Pater maiorem q' pater eius Ioachim. Fructū suum. scilicet yginem Mariam matrem dñi Iesu xpi. scilicet

Desiderando longe.

Sperando certe.

Conseruando digne.

Dico primo q' bñ Anna habuit fructum suum. scilicet yginem Mariā desiderādo longe. Dicit btūs Hieron. Btūs Ioachim no-

bilis hō ex ciuitate Nazareth, & Anna nobilis de gñe Dauid ex ciuitate Bethlem fecerunt mrimoniū, & fuerūt. xx. annis sine fructu mrimoniij, non habentes prolem. Rō erat ex parte Anne, que erat sterilis & infecunda. Ita erat frigida, q' sua complexio refutabat ne conciperet, ppter quod satis tristabant. Rō, q' ad p'creationem, plis matrimoniū est ordinatum, q' totū aliud nō ualet unū denariū. Videntes ergo q' uirtute naturali nō poterant obtinere prolem, tenuerunt quatuor modos, ut uirtute dei obtinerent.

Primo per deuotas orationes.

Scd'o p' largas elemosynas.

Tercio per multa ieiunia.

Quarto p' notum & p'missionem.

Pro primo ibant frequenter ad tēplū orare, ut deus daret eis fructum mrimoniij, q' ille eff'ct finis, quia iō arbores plantantur in horto, ut faciant fructum, & dixerunt, Ita dñe uos posuistis nos in horto matrimoniij &c. Et plorantes petebant prolem. Vñ cum semel bñ Anna in horto uideret nidū cuiusdā auicule, bñ Anna flens dixit deo, O dñe huic auicule dedistis tot filios, quibus cū magno labore puidet. Dñe da mihi, plem aliquā. Ecce primū modū recurrere ad deū orādo, q' nullus alius pōt dare filium uel filiam, q' requiritur ibi creatio. Nā deus format corp' i utero mris, ac si tu de terra uel luto formares imaginem, deinde creat aīam de nihilo. Hoc sciens Iob dixit, Manus tue dñe fecerunt me, & plasmauerunt me, & non pater nec m'r, totum in circuitu. Memēto queso q' sicut lutum feceris me, & in puluerem reduces me. Nōne sicut lac multisti me, & sicut caseum me coagulasti &c. Iob. x. Mō habetis cognoscere qd' p'ctū est multorum, qui qñ non pnt h're prolem de suo mrimonio, recurrunt ad diuinos, sortilegos &c. Iō penitemini, & cōstitemini, & petatis a deo, quia infallibiliter si fructus matrimoniij sit utilis anime uestre, dabit uobis. Autoritas xpi de hoc, Amē amen dico uobis, si quid petieritis patrem in noīe meo, dabit uobis. Ioa. xvj.

No. In noie meo, qd est Iesus. i. saluator. Peti ergo in noie saluatoris, qñ hō petiū ē utile ad saluationē, & nō ad damnationē. Secūdo Ioachi & Anna petebant plem a deo p eleemosynas, qā dixit angelus Thobie, Bona est ofo cū ieiunio & eleemosyna. Thob. xij. Et quia ipsi erāt diuites, nō de usuris, sed de suis possessionibus. Et dicit Hiero. q faciebant tres partes de suis bonis. Primā dabāt deo. Secundā peregrinis, orphanis, & pauperibus. Tertiā retinebāt sibi & familie domo. No. quō diuidebant suū frumentū. Primā partē mittebāt tēplo, secūdam apportabant pauperib⁹, tertiā p se. Idē de uino, oleo, & alijs. Iſto mō ofo iunat eleemosynis, & econuerso. Iō dicit scriptura, Ex substantia tua fac eleemosynam, & noli auertere faciem tuā ab ullo paupere. Ita em fiet ut nec a te auertat facies dñi. Tho. iij. Moralr hīc doctrina, q si nō potestis facere tantas eleemosynas ut tenemini, nec cor sufficit, soluat ad minus decimas & primitias. Sunt aliqui qui dicūt, O dabo ego bona mea malis clericis, cōcubinarijs? nō certe. Dicat q deo danf, & nō eis. Si autē de⁹ teneat malos clericos, ipse castigabit eos, & ex hoc nō debetis sibi auferre ius suum. Quia si rex tenet malos scutiferos, non ex hoc auferūt sibi reddit⁹, quia alias reciperet sibi incōmissum. Ita & de⁹, qā dñi est terra, & plenitudo eius, orbis terrarū, & uniuersū qui habitant in eo &c. Et ipam nobis cōcessit p censu annuali, & in signū dominij retinuit sibi decimā, sed ipse nō comedit, sed dat suis seruitoribus. Et qñ soluit bñ, custodit & conseruat, alr totū perdit. Qñ uos creditis hīc bladiū uel uinū, nō dicit de⁹, Quia male mihi soluitis, totū uastabo. Iō ueniunt tempestates, grādines &c. Ideo Malach. iij. dicit de⁹, Vos cōfigitis me i decimis, & primitijs, & in penuria uos maledicti estis, & me uos cōfigitis gens tota. Remediū hoc est, Inferte oēm decimā in horreū meū, ut sit cibus in domo mea, & pbate me super hoc, dicit dñs. Si nō aperuerō uobis catarractas celi, & effunderō

uobis benedictionē usq; ad abundantiā, & increpabo pro uobis deorantē. No. Inferte. Non dicit q dimittat in uineis & campis, ut comedant bestie, porci &c. Itē si nō potestis facere tantas eleemosynas ut beata Anna, ad minus restitueris forta, usuras, rapinas, solidatas, & damna. Iō Iacob ait, Ego omne dānū reddebam, & quicquid furtim peribat, a me exigebas. Gen. xxxj. Tertiū petebant ieiunijs, licet essent nobiles & delicatissimi oia ieiunia & pcepta seruabant, & etiā alia, dicēdo, Vt de carne nostra ex fructu matrimonij, faciamus fructum ieiuniorum. Et poterat dicere uterq; Humiliabam in ieiunio animam meā, oratio mea in sinu meo cōuertetur, p xxxiij. Moraliter habetis hic doctrinā, ut seruetis ieiunia ecclesie. Ad hoc tū xime tenentur illi qui possunt habere unam bonam refectionem. Aliqui ieiunatores excusant se a ieiunio ecclesie, qui tamen nō excusantur si nō audiant missam ieiuni. Itē ne bibāt in tabernis in loco ubi habitet domū. Iō apostolus Nunquid domos nō habetis ad manducandū & bibendū? contra illos qui bibunt in tabernis, aut ecclesiā dei cōtinentes tra illos qui nō ueniūt ieiunij ad missam. j. Corinth. xj. Quarto petebāt plem a deo, quia si deus daret eis fructū matrimonij, seruient deo in tēplo. Sicut si uos mō pmitteretis q esset religiosus uel religiosa. Sed multi dnmant ex promissionib⁹ & uotis, facientes uota, & nō curāt cōplere. Maius peccatum est fractio uoti aliquo mō, quam homicidiū, quia est infidelitas. Ergo mō sapiens Eccl. v. Si quid uouisti deo, nō moreris reddere. Displicet em ei in iustis & stulta pmissio. Sed quod dicit ueris, redde. Multo melius est nō uouere, q post uotū pmissa nō reddere. Idem. Qñ sunt iuuenes, faciunt aliquos uotū, uel eidi ad sctm Iacobū &c. & tunc eunt de anno ad annū, & nō curāt cōplere, & qñ sunt senes, petūt dispensationem in uoto. Qñ ponit certū tps, intra illud

debet cōpleri. Si autē nō ponit tps deterrinatū, intelligit q statim cōpleant. Et qā sunt multi q nō curāt de deo, iō damnant. Iō canēdū est a uotis. Patet ergo quō fructus beate Anne fuit in sanctificationē longe desiderādo. Dico secūdo q bñ Anna habuit fructū suū. i. uirginē Mariā, sperādo certe, qñ fuit certificata p angelū, quē de⁹ sibi misit. Pro quo nota hic historiā quomō Ioachim & Anna uenerūt de Nazareth in Hierlm ad templum, ut offerret secūdū cōsuetudinē. Qñ Ioachim qui erat nobilis baro uoluit offerre, sacerdos respexit eū dicens, Et q estis uos? Rndit, Pf ego sum Ioachim seruator uester, qui ueni offerre. & sacerdos, Certe non recipiā oblationē uestrā, quia uos estis maledictus a deo, quia nō habetis prole, signū ergo est q aliqd pctū secretū est in uobis. Et ait illi Ioachim, Pater nescio in me aliquod magnum peccatū, licet nō possim excusari a peccatis, quia nō habeo prole, & hoc bñ displicet mihi. Et ait ei sacerdos, Recedatis a tēplo. Et Ioachim rndit, Pf nō faciatis mihi istā uerecundiā. Et ait sacerdos, Certe nisi recesseritis, ego nō faciā officii nec sacrificiū. Tūc Ioachim cum magna uerecundiā exiuit de tēplo. Si ita uellet mō facere sacerdos. i. expellere a tēplo de ecclesia de nobilib⁹, statim diceret scutifer, Per corpus meū talis mortiet &c. ego inueniā eū. Sed Ioachim patienter recessit, & non iuit ad domū ex uerecundiā uicinorū, sed iuit ad pastores suos ad syluā, & ibi flens orādo dicebat, O dñe qd peccatū est meū, quia ita sum maledictus &c. Vxor autē eius Anna que erat in templo, qñ audiuit q sacerdos ita cōtēdebat cum uiro suo, uidens q uir cōfortaret uirū suū, & refrenaret eū, ne noceret sacerdoti, exiuit de templo, & iuit ad domū. Hic habet exemplū mulieris, quō debent cōsolari uiros suos, qui ex negocijs tristantur, & qñ ueniunt ad domū, uxores debēt eos cōsolari. Sed sunt aliquē q nō cōsolantur eos, sed magis cōtristant. Qñ autē beata Anna fuit

in domo, & non inuenit ibi uirum suū, tunc transiit sibi totū desiderii de creaturis. Et flexis genib⁹ orauit p uiro suo sancto & iusto ut deus eum cōseruaret. Ecce sancta uxor. Dū autem Ioachim sic orando fleret in deserto, apparuit sibi archāgelus Gabriel, & Ioachim timuit, qā ista est cōditio spūs, quia caro non pōt sustinere presentiam spūs, sed conditio boni spūs est statim cōsolari, dicens sibi, Ecce orationes tue sunt exaudite. Ex illa patientia quā habuisti deus misit me ad te, ut nunciē tibi q tu de uxore tua habebis unā filiam, non filium, que erit melior cunctis filijs, & erit mater regis Mesie regis celi &c. Et in signū huius uade in Hierlm, & in porta deaurata inuenies Annam uxore tuam, quia ego ista etiam nunciabo sibi. Et angelus recessit, & apparuit Anne in domo flenti, quia nihil sciebat de uiro. Bene poterat dicere angelus illud, Vos cōtristabimini, sed tristitia uestra uertetur in gaudiū. Io. xvj. Moraliter secūdū q dixi in prima parte. Ioachim & Anna steterunt uiginti annis, orantes, eleemosynas dantes, ieiunantes, & uouentes, & cum toto hoc non obtinuerunt prolem. Et quia in ista uerecundiā a sacerdote sibi facta habuit patientiam, statim habuit promissionē de prole. Ex quo sequit q melior est patientia quā ofones, eleemosyne, ieiunia, uel pmissiones corā deo. Mō cogitate hic, qā si uultis hīc patientiā in iniurijs uel factis, ista irtus ualet plus apud deum ad obtinēdū illud quo indigetis in hoc mōdo, & saluationē in alio, q aliqd aliud. Iō eijcite foras rancores, odia, & malas uoluntates. Ideo, dicit scriptura sancta, Patientia uobis necessaria est, ut uoluntatem dei facientes reportetis promissionem. ad Heb. x. Ecce quā beata Anna habuit fructū suū in sanctificatione sperando certe &c. Dico tertio &c. conseruando digne. i. tripliciter. Primo in utero, in quo formato corpe & creato spū a deo, i. eadē die & hora fuit sanctificata. Nouem mēsis fuit in utero mris sancta & benedicta, & mater eius beata Anna

na cauebat q̄ non equitabat hincinde ut
viri, cauebat a tripudijs, quia his m̄te mu-
lieres perdūt thesaurū eis cōmissum. Se-
cundo conseruauit post natiuitatē ip̄am
lactando. Ita faciebant sancte mulieres
antiquis. Sed mō statim dicit uir uxore,
Habeatis nutrem, & hoc facit ut ip̄a pos-
sit ostendere ubera &c. Nolūt dare lac fi-
lio, & dāt canicule, & male faciunt, quā
sicut uterus est camera prolis, sic ubera
cellariū ipsius debent esse. Sed br̄a Anna
ip̄amē voluit lactare uirginē Mariā, q̄
filij & filie recipiunt bonā cōplexionem
a matre, sed perdunt eam multoties ex
malo lacte. Nota hic exemplū de illo nō
bili in Lombardia, qui habuit nutricem fi-
lio suo, que perditio lacte lactauit filiū la-
cte cuiusdā porce, ne perderet bonā pro-
missionē & salariū, qui fuit & uixit sicut
porcus. Ecce qualiter destruitur cōple-
xio. Idē de captiuis, que lactant filios do-
minorum. Tertio cōseruabat eā in templo.
Postq̄ beata Anna ablaclauit uirginem,
dixit uiro suo, Domine nō recordamini
de uoto? R̄ndit, Imo, lō cōpleamus uotū.
Non dixerūt, Expectemus q̄ habeat de-
cem annos ut multi. Vel q̄ sunt pulchre
tunc dicunt, Dabimus sibi aliā gibbosam
uel monoculā &c. Et statim Ioachim &
Anna presentauerunt deo filiā suā in tē-
plo, ubi fuit decē annis continuis in ser-
uitio dei. Iō possumus dicere beate An-
ne, Habebis fructū in sanctificationē, con-
seruando digne. Moraliter hic habebis
exemplum standi in tēplo dei in diebus
dominicis & festis audiendo missam &
sermonē. Qui bene uult seruare festa, de-
bet facere quinq̄. Primo cessare ab oib⁹
operibus temporalibus, nō facere barbi-
tonsurā, nec aliud opus seruile. Rō, quia
in dominica xps cessauit ab omnibus ne-
gocijs & laboribus resurgēdo, ideo uult
q̄ Christiani representantes illā resurre-
ctionem & quietem q̄scāt in diebus do-
minicis. Idē de sanctis, quia illa die quie-
uerunt in quiete glorie. Qui autem non
uult quiescere, semper laborabit in infer-
no. Secundo q̄ ieiunandi missam. Di-
catur rō, nec taberna debet aperiri ante

missam in die festo. Tertio q̄ sitis pro
pore in missa. Nam in principio debet
esse, scilicet in cōfessione, que fit pro
bis. Quarto debetis esse in missa, quon-
iam que datur benedictio a sacerdote, quo-
to q̄ nō loquamini dū missa dicitur, ho-
die abusus est, quia non faciunt missam
qui de uanis rebus sub missa &c. Men-
to ergo ut diem sabbati sanctifices. Se-
de illis qui seruant ista quinq̄, potest
ci, Habebis fructū, scilicet bonorū op-
rum, in sanctificationem uestram.

De sancta Martha. Sermo.

Martha Martha sollicita
es. Lu. x. Octauo die
fuit beate Marie Magda-
lene fit festū beate Mar-
thae sororis sue, quia octa-
die post beatam Magdalenam ascen-
sum in celum. Iō de ea uolo nunc uobis
care. Saluetur prius ygo Maria. The-
propositū est uerbū xpi ad beatā Mar-
in quo ostendit xps summarie uitā quam
nuit Martha. Actiua, maxime quia
due forores Maria Magdalena & Ma-
tha diuiserunt sibi duas uitas spirituales,
Beata Maria Magdalena dedit se ui-
contēplatiue. Maria sedens secus pec-
dñi audiebat ybū illius. Luce. x. Martha
autē elegit uitā actiua, dās se laboribus
xpi cum dicit, Martha Martha sollicita
es. i. anxia. Nota cū dicitur dupliciter, Ma-
tha Martha, q̄ uita actiua si bona est, nō
solum curat de corporibus, sed etiam
animabus, dās bona consilia &c. Pro-
quod summarie Christus ostendit in
beate Marthe. Sed subtiliter uolens
his predicare de isto uerbo, inuenio
in eo ostenduntur tres excellentie be-
te Marthe quas habuit in hac uita.

Prima est puritas uirginalis.

Secunda est pietas proximalis.

Tertia est dignitas personalis.

Prima ostenditur cum dicitur, Martha
dicitur. Sollicita es. Dico primo &c. in
istud nomen Martha in lingua Syriaca
idem est quod dominans. In hoc ostendit
tur puritas uirginalis, que non est in

dominiū, quod p̄sona recipit super sen-
sualitatē corporis, nec cogitando, nec lo-
quendo, nec operādo aliquā corruptio-
nē luxurie, & dñatur quinq̄; sensib⁹ eos
custodiendo. Dicatur de quolibet ab illa
corruptione carnis, quō br̄a Martha con-
seruabat se in puritate uirginali. Iō dicit
Martha. i. dñans uel principās, quia sicut
princeps non habet supra se aliquē dñan-
tem in quantū talis, sic nec puritas ygi-
nalis habet supra se maiore gradū casti-
tatis. Iō dicit Beda, Bona est castitas cōiu-
galis, melior cōtinentia uirginalis, sed opti-
ma perfectio uirginalis. Ecce principat⁹,
sed cū pauci sint qui habeāt istā puritatē
uirginalē, q̄ quasi nullus nisi pueri pa-
rui, & illi etiam iā inclināt ad malū. Di-
catur quō ludunt &c. contra p̄tū luxu-
rie. Iō xps faciens de hoc planctū cū Ioā-
ne dicit, Habes pauca noīa in Sardis, que
nō inquinauerūt uestimenta sua, & am-
bulabunt mecum in albis, quia digni sunt.
Apo. iij. Nota in Sardis. Sardis iuxta He-
braicā interpretationē. i. pulchritudo pri-
cipatus, q̄ magna pulchritudo est q̄ si-
li de m̄monio seruāt sibi fidē castitatis,
pulchritudo de uiduis castitatē seruātibus,
sed maximū quādo est principatus ygini-
tatis. Sed q̄ sint pauci, dicitur historia de
demone in corpore cuiusdā nolēte exi-
re, nisi dicerentur tres misse a tribus cle-
ricis uirginibus &c. Ideo dicit principū
enangelij, Mulier quedā Martha nomi-
ne. i. dominans suo corpori, recepit xpm
in domo sua. i. per uirtutis imitationem,
que semper fuit ygo. Questio est hic que
fuit rō q̄ Martha cōseruauit uirginitatē,
cum br̄a Maria Magdalena soror sua fue-
rit ita ih̄esta i sua iuuetute, ut cū essent
ter equaliter & diuites, & nō timen-
ter aliquem post mortem parentū, quare
ergo fuit tāta diuersitas? R̄ndeo, presup-
posita diuina ordinatione, que est causa
omnium rerum, nō inuenio aliam rōnē
particularem nisi infirmitatē, quā pas-
sit beata Martha. Ideo audiuitis histo-
riam de muliere habente fluxū sangui-
nis. xij. annis, que habetur Mat. ix. Dicit
Ambro. expresse q̄ ista mulier fuit beata

Martha. Que infirmitas facit tria, primo
fecit perdere colorē, secūdo fecit ip̄am
fastidiosam, & tediōsam, siue grauē, ter-
tio fecit ip̄am fetidā. Quam infirmitatē
habuit immediate post mortē parentū.
Ideo nullus miles nec scutifer curauit de
ea. Oppositum fuit de Magdalena iuue-
ne, pulchra, leta, & solatioia, que uisitaba-
tur a militibus & scutiferis. Dicatur hic
contra mulieres que osculantur homi-
nes iuuenes di. O tu es amicus meus. O
benedicta infirmitas, preseruans a p̄tīs.
Iō Ecclesia. xj. Militia unius hore obliuio-
nem facit luxurie magne. No. malitia, id
est infirmitas, que initium habuit a mali-
tia diaboli, unius hore, q̄ tps p̄s respo-
ctu eternitatis non est nisi una hora. Mo-
raliter habemus hic exēplū recipiendi pa-
tienter infirmitates q̄s deus nō daret ni-
si pro salute anime. Quot peccata uitantur
rōne infirmitatis? Nam quādo mulier
est clauda, uel habet perlā in oculo, non
curat de tripudijs, uanitatibus &c. Dica-
t hic historia de Petronella filia beati Petri
apostoli pulcherrima, non uidebatur fi-
lia piscatoris, sed imperatoris. Et quidam
comes uolebat eam in uxore. Ad quam
mittebat milites. Quod sentiens beatus
Petrus, rogauit xpm ut mitteret sibi fe-
brem &c. Ecce rō quare Martha fuit uir-
go, & non Maria Magdalena. Ideo Da-
uid, Dum appropriant super me nocen-
tes, ut edant carnes meas. Qui tribulant
me inimici mei. i. tentationes, ip̄i infir-
mati sunt, & ceciderūt. ps. xxvj. & Ecclē.
xxxj. Infirmitas grauis sobriam facit ani-
mam. Dico secundo q̄ secūda excellen-
tia est pietas proximalis. i. in elemosy-
nis corporalibus & spiritualibus, que tā-
gitur cum dicitur secundo, Martha. i. pro-
uocans seu irritans secundum interpreta-
tionem Hebraicā. i. incitans ad bellū,
quod fit per pietatem proximalem, sicut
quando aliquis ente incitat alium, irri-
tat eum. Ita operibus pietatis, dando pa-
nem, unum, & pecunias pauperibus, hō
incitat diabolum. Sic faciebat Martha. i.
irritans. Iō de ista pietate dicebat aposto-
lus ad discipulum suū Timotheū, Exerce

teipm ad pietatē, nā corporalis exercitatio ad modicū utilis est. Pietas autē ad oīa utilis est, promissionē hūc uite que nūc est, & future. ad Timo. iij. Exercitatio corporalis fit per ieiunia, uigilias, cilicia &c. sed respectu opum pietatis ad modicū utilis est, qā solū sibi prodest gubernando corpus, sed opera pietatis, & qbus dantur habent promissionem uite que nūc ē, & future. Iō iuxta hoc cōsiliū apłi, brā Martha dedit se operibus pietatis ad xpm, & ad discipulos suos in domo sua recipiendo. Dicat historia quō in die ramorū postq̄ xps predicauit, circūspēctis oībus cū iā uespere esset hora, regressus est Bethaniā cū discipulis ad prādiū in domo Marthe. Mar. xj. Iō Martha dicebatur hospita xpi. Dicatur quō post xpi atēctio nē uēdidit oīa, ponēs precium ad pedes apostolorū, ut diuideret xpianis pauperibus. Ecce opera pietatis corporalia. De spiritualibus opibz dicat, cū propter exiliū uenisset ad prouinciā, quō predicabat, dans promissionē animabus de coquina spūali, eis ministrās escas spūales, intū q̄ ipa ex una parte, & brā Magdalena ex alia predicabāt, & predicādo cōuerterūt totā prouinciā. Dicat quō predicabāt de articulis fidei, & de trinitate, incarnatione &c. & probabant hoc miraculis, curādo infirmos &c. ideo conuertebātur. Iste pietates maiores erant q̄ corporales. Dicat hic cū recederet de territorio Aquēsi ut iret Auinionē, transiuit per Tharascum, ubi erat ingens draco, maior balena, & erat semipiscis, & semianimal, ideo niuebat in aqua & in terra. Et iā aqua Rhodani subuertebat naues transeūtes ut comederet hoīes. Super quo gentes illius terre scientes suam sanctitatem, scilicet beate Marthe, recurserunt ad eam ut prouideret de hoc. Dicatur quomodo beata Martha cum aqua benedicta & cruce inuit contra draconē. Cōmendetur hic uirtus aque benedictē. Et cum draco uel let eam inuadere, beata Martha subito cū scuto crucis dixit, Ecce crucem domini, fuge &c. & ligauit eum. Et draco sequebatur eā ut ouis sequitur pastorem, & in

terfecerunt eū. Et in memoriā huius miraculi dicit mō locus Tharascū, cū ante diceretur Nerluc. i. niger loc⁹ uel luc⁹. Sed qā ille draco dicebatur Tharascus, ideo locus dicitur modo Tharascū. Post hoc inuit ad Auinionē, & cum predicaret ibi in quadā magna platea, ubi est nunc conuentus predicatorū, quidā iuuenis infidelis uolens uenire ad sermonē, sine nauī natādo uoluit transire Rhodanū, submersus fuit, & post triduiū inuē⁹. Brā Martha suscitauit eum, deuote orando Iesum xpm, sicut ipse uoluit suscitare Lazarū fratrem suū, ita uellet suscitare illū iuuenem. Ecce quō exercebat opera pietatis, ideo dicitur Martha. i. irritā monem per opera pietatis corporalia & spūalia. Iō dicit euangelistū, Martha autē satagebat circa frequens ministeriū in corpore q̄ spūale. Dicatur similitudinē de duobus militibus, quorū unus custodit castrum regi, & alius non solū custodit castrū, sed et acquirat multa alia ab inimicis, cui magis tenebatur rex. Ne magis tenebatur illi qui custodit & acquirat multa, ita deus custodit & acquirat cōmiste castrū. i. corpus, ideo custodiat ab inimicis ne intrent. Debet tū quilibet non esse contentus de seipso, sed multa alia debet acquirere predicādo, exorcizando demones, quod fit quando humiliatur, avarus restituit &c. Idē de leptē pñis. O tūc q̄ta diligentia predicator res deberent facere istas cōquestas, magis magistri qui habēt sciam. Iō Martha non solum custodiuit castrū suū, sed multa alia xpo acquisiuit. Ideo xps dicit. Qui autē fecerit, & docuerit, hic magnus uocabit i regno celoz. Mat. v. Docere nō facere bonā uitā nihil ualeat. Iō apłi Attēde enī tibi. i. castrū tuū custodire & lectioni, exhortatiōi, & doctrine. Nō li negligere grām que in te est, & q̄ tibi est tibi. j. ad Tim. iij. Dico tertio q̄ tū dignitas psonalis cū dicit, sollicitus. i. anxius. Nā persone in dignitate exultes debēt esse solliciti. ad Ro. xij. c. c. pest, in sollicitudine, supple prelit. Iō dicit, Sollicita es, ostēdit dignitas psonalis.

fuit liberatus a captione miraculose, & istud fit hodie. Secundum quādo fuit exaltatus in cathedra honorabiliter. i. in fine Februarij. Tertiū quā in celo fuit coronatus gloriose, & istud fit in fine Iunij. Mō habeo uobis predicare de primo. i. quō fuit liberatus. Sed primo salutē ygo Maria, & resumaf thema. De materia & festo hodie, bñ Petri uolo predicare, & uobis dare tres declarationes.

Prima erit historica seu literalis.

Secunda erit allegorica & figuralis.

Tertia erit tropologica & moralis.

Et pro qualibet bene pōt dici thema, Dominus eripuit &c. Nā p prima dicit Petrus quando fuit educus de carcere per angelum, ut patet in textu. Pro secunda dicit anima beata quā intrat paradysum, Dñs eripuit me de manu Herodis. i. diaboli. De tertia persona que exit de pñis & mala uita, & redit ad statū grē, pōt dicere, Dñs eripuit me de manu Herodis. i. pñi. Dico primo q̄ prima declaratio erit historica & literalis. Secundum q̄ legitur in textu biblie Act. xij. ille mal⁹ rex Herodes, non ille qui interfecit innocentes, quia ille dicebatur Herodes Ascalonita, & iste qui cepit Petrum uocabat Agrippa, qui uenit noniter constitutus rex super Iudeā ab imperatore Romano. Et ideo ut Iudei ipsum bene reciperēt, sciēs q̄ Iudei habebāt Petrū exosum, qui tunc predicabat & cōuertebat mltos Iudeos, uolens eis cōplacere Herodes, cepit Petrum, & posuit in carcere ligatum duab⁹ cathenis, demptis manicis & compediabus, & ultra hoc intus in carcere fecit stare duos homines armorum, & porta carceris erat ferrea. Et cogitauit Herodes, Iste Petrus qui suscitauit mortuos, si uel let posset fugere, propter hoc extra ad portam carceris posuit. xx. homines armorum. Hoc dicit tex. cum dicit, Tradens eum quatuor quaternionibus militum ad custodiendū eum. Quaternio dicitur capitane⁹ quatuor hoīm armorū. Iō dicit text⁹, Trāseūtes primā & scdam uigiliā. Et sic tenebat Petrū captiū, ut sic placeret Iudeis. Ista ratio assignat in textu cū dicit

Dominus eripuit me de manu Herodis. Verbum istud hī originat in Actibus apostolorū. c. xij. & recitatur in eplā hodierna. Solennitas & festū hodiernū dicitur bñ Petri ad uincula. Tria festa sunt de beato Petro apłō in anno. Primum quando

dicat. Vidēs autē qd placeret Iudeis, appo-
sui apprehendere & Petri. Ecce hic to-
ta corruptio iudiciū, dñi ptales, iudices,
assessorēs cupiūt magis cōplacere gēti-
bus quā deo, destruit iustitia. Isto modo
iudiciū xpi fuit puerum p Pilatū, qā nul-
lā cām mortis inuenit in xpo, tū ut pla-
ceret Iudeis dimisit ipm voluntati eorū
ut crucifigeretur. Isto mō etiā fuit per-
uersum iudiciū uicarij sui beati Petri p
Herodē. Ista de cā damnantur multi iu-
dices, uolentes magis cōplacere populo
quā deo. Ideo David dicit, Deus dissipauit
ossa eorum, q hoībus placēt confusi
sunt, qm̄ deus spreuit eos. ps. liij. Ideo ad
Gal. ij. Nō quero hoībus placere, si adhuc
hoībus placere, xpi seruus nō essem. Ista
ossa sunt dinitie, possēsiōes, officia, seu
dignitates, sunt em̄ fortalicia quibus ho-
mines sustentantur. smūdani. Rō sicut in
corpore hoīs ossa sunt fortiora, & sustinēt
corpus & carnes, ita fortalicia in qb⁹ ho-
mines mūdi sustentantur sunt dinitie, di-
gnitates, & parētes. De qb⁹ dicit David,
Deus dissipauit ossa. i. in hoc mūdo, &
in alio qd erit. Rñdet, Cōfusi sunt. i. in iu-
dicio dei. Rō, qm̄ de⁹ spreuit eos, qā pre-
ciū sanguinis xpi infiniti ualoris nō uale-
bit ad saluādū tales. Iō dñi, & iudices, as-
sessorēs, & rectorēs cōitātū auisētis nos
in tentētijs dādis, poti⁹ habeatis respec-
tum ad deū & ad iustitiā quā ad homi-
nes. In iudicio iudex nō debet cognosce-
re patrē, matrē, fratrē, filiū, nec amicum,
sed deū & purā iustitiā. Iō Herodes uo-
lēs placere Iudeis, dānauit se in tali intē-
tione tenēdo Petri capti, sed deus, pui-
dit. Nā dicit text⁹, Petri⁹ qdē seruabat in
carcere, oīso autē habebat sine intermissio-
ne ab ecclesia ad deū p eo. Act. xij. Dica-
tur quō apli orabāt p liberatione beati
Petri flentes di. Dñe Iesu xpe libera uica-
riū, & capitaneū, & pastore nrm. Ex alia
pte orabat p eo uirgo Maria cū alijs mu-
lieribus dicēdo, Dñe & ita cito moriet
uicarius uester. Hic habemus doctrinam
quō totus populus debet orare p suo p-
lato in tribulatione posito, ut puta p pa-
pa, epō, dñō terre, itē p rege. Talis ora-

tio multū placet deo, qā tāgit totā cōmū-
tē eorū malū, qā signat bonū uel malū ca-
pitis est bonū uel malū oīm mēbrorum.
ita de plato, q est caput bonū uel malū
xpianorum. Iō dicit ap̄s, Obsecro igitur
primū oīm fieri obsecrationes, oratiōes,
postulationes, gratiarū actiōes, p oīb⁹
hoībus, p regibus, & oīb⁹ q in sublimi-
tate cōstituti sunt, ut quierā & trāqui-
uitā agam⁹ in oī pietate & castitate. Hic
em̄ bonū & acceptū est coram saluatore
nro deo, q uult oēs hoīes saluos fieri
ad Tim. ij. Mō uideam⁹ quō de⁹ audi-
oratiōes ipsorū. Nā in nōte post q
noctem beatus Petrus debebat tradere
deis ut morerē, dū Petr⁹ dormiret, an-
gelus inter illos duos hoīes armorū, ang-
lus dñi cū magno splēdore uenit, & in-
minauit totum carcerem, & terruit
duos hoīes armorū, percussioq; laterū
tri excitauit eū dicens, Surge uelociter.
Et fraße te, & calcia te, & circunda te.
Precinge te, & calcia te, & circunda te.
uestimentū tuū, & sequere me. Ang-
elū recipiēs Petri⁹ p manū extraxit eū
carcere. Custodes autē quasi mortui
hil senserūt. Existimabat autē se uisum
dē, sed qn̄ fuerūt extra palatū in
dā uico, angelus disparuit, & Petrus
uenit se liberatū, & dixit, Verū est q
ego sum liberatus & nō est somnū.
Nūc scio uere qā misit dñs angelū
suū, & eripuit me de manu Herodis.
de oī expectatione plebis Iudeorū. Et
declaratō historica & literalis. Et ista
cā respectu psonē liberate, quia papa
respectu oratiōis, & respectu miraculi
utilitatis xpianitatis, & respectu mira-
culorū, cathēnarū beati Petri, fuit istud
scū hodiernū institutū, & facta est ecc-
lesia Rome, & dicit sancti Petri ad uinc-
ula. Et uidetur cōplēta pphētia fuisse
uid in psona beati Petri di. Diripisti
mine uincula mea, tibi sacrificabo
stīā laudis, & nomen dñi in uocabo
stī ecclesie. Ecce quare dicit beatus
Petrus in themate, Dñs eripuit me &
qd scd'a declaratio erit allegorica
guralis. Et sunt in dicta liberatiōe

Petri quatuor pūcta significatiua secreta.
Primo quid significet carcer.
Scd'o qd significet illi duo milites in
ter quos beatus Petrus erat uinctus.
Tertio qd significet ille due cathene.
Quarto quid significet quatuor qua-
rteriones militum.
Dico primo q carcer signat statum pec-
catoris mortalis. Ratio, quia q carcer habet
septem cōditiones representantes septē
pccata mortalia. Prima cōditio carceris q
est tenebrosus, & signat pccatū tūbie, q
uenit ex modica claritate, qā pccatō nō co-
gnoscit suā miseriam nec pccatū &c. Scd'o
carcer est subterraneus, basse inferi⁹, ecc-
ce auaritia, qā auari in infimo terre stāt,
nec curāt de celestibus. Tertio carcer fe-
ret, qā ibi faciūt negocia. Ecce hic pccatū
inurie, qā etiā dā facit psonā luxuriosam
pccatū famā, qā gētes loquūt de ipa di.
O de isto ribaldo, uel ribalda, seu puta
na. Quarto carcer est loc⁹ solitari⁹. Ecce
hic pccatū inuidie, qā persona inuida so-
la nō uellet habere bonū, & tristatur de bo-
no alteri⁹. Quinto carcer est humidus,
ecce hic pccatū gula, qā gulosi sunt humi-
di in cibo & potu inordinato &c. Sexto
in carcere est desperatio, ecce hic pccatū
ire. Septimo in carcere nihil operatur, ec-
ce hic pccatū acidie in bonis operib⁹ me-
morij. Scd'o dicit, Dormiēs inter duos
milites. Quid isti duo milites significat?
No. Petr⁹ dormiēs significat peccatore
in carcere peccati dormiētem iter duos
milites. angelū bonū, & angelū malū.
angel⁹ bon⁹ inducit ad bonū. Nūqd au-
tem nos uerba sua qn̄ loquit imaginati-
ōe ad cōfite dū. Tu peccasti, & fecisti hoc & hoc,
aliud lat⁹ rñdet, Vah qd oportet mō cō-
fiteri, sufficit in qdragefima, diceret gen-
tes q es hypocrita. Itē qn̄ dicit angelus
bon⁹ imaginatiōi loquēs, Tu es uisura-
ria, uel furatus fuisti hoc, & retines les-
tū de mortuis, uel solidatā seruorum,
ideo nade fatiscas, alias dānaberis. Rñ-
det alius a sinistris, Vah sufficit dimitte-
re in testō &c. Itē dicit bonus miles, Ec-
ce tu habes inimicos, remitte, & deus di-

mittet tibi pccatū tuā, nā nihil meli⁹ est ad
obtinēdū remissionē pccatōrū. Dicit alius
malus, Vah dicitur postea q es Iudeus
Ecce quomodo pccatō dormititer duos
milites, unus est celestis, alius inferna-
lis. Propter hoc dicit ap̄s, Surge q dor-
mis, & exurge a mortuis, & illuminabit
te xps. ad Eph. v. De tertio dico qd signi-
ficant due cathene q tenent pccatōrē uin-
ctum. Dico q prima est longa cōsuetu-
do, scd'a mala societas. O quot sunt uin-
cti istis duabus cathenis. Primo iurato-
res qn̄ reprehenduntur a cōfessorib⁹ di-
cūt, cōsuetudo est. Itē apothecarij, in cito-
res, barbitōsiores, q in dñicis & festiuita-
tibus habent opatoria apta, allegantes
cōsuetudinē cōtra ius diuinū. Itē de fa-
bris & alijs officijs. Hoc uolo dicere qd
ista cathena estis ligati, cū qua ad inter-
nū trahemini, nisi corrigatis uos de futu-
ro, & faciatis pñam de preterito. Idē de
diuitibus, qui mutuāt ad usurā, q cō-
fitentur, & de ista materia interrogātur,
rñdent, Nō pater, nō facio usuram. Di-
cit cōfessor, Est usura mutare. x. & reci-
pere unde cim. Rñdet, Dñe, nō, qā cōsue-
tudo est, & ecclesia permittit. Dicatur q
ecclesia pmittit multa, qā nō pōt corri-
gere, sed nec papa nec beatus Petr⁹, si ui-
ueret, posset in usura dispētare. Censua-
lia bona sunt duabus conditionibus ser-
uatis. Prima est q sit uera emptio uel uē-
ditio. Scd'a q pccatū sit iustū. Idē de mer-
catoribus, qui uēdunt ad usurā, p qua re-
cipiūt plus, dicētes q cōsuetudo est. Idē
de mulieribus, & uanis ornāmētis earū,
de caudis &c. ostēdēdo carnes nudas di-
cendo, cōsuetudo est. Ista cathena quot
ducuntur ad infernū? Idem de religiosis
carnes comedētibus dicendo, cōsuetu-
do est. Contra illos tales dicebat Hierē-
mias, Si mutare pōt ethiops pellē suā,
aut pardus uarietates suas, & uos potēti-
tis benefacere cū didiceritis malū. q. d.
nō. Hierē. xij. Secunda cathena est mala
societas. O quot dānat ē ista, multi irēt
ad paradīsum nisi propter malā societa-
tem seducerentur. Dicatur cōtra malos
homines, qui despectis uxoribus uiduis,
uel

vel alijs habētibz procuratores uel magistrōs, & iam incipiūt ludere &c. foras. Idē de clericis cōcubinarijs, foras, quan tūcūq; societas sit uobis chara, si est cau sa peccati, foras, hoc nō solū est doctrī na xpī, sed etiā poete. Que nocitura te ne, quāuis sint chara relinque. Ecce qua re dicit, Vincit̃ cathenis duabz. De quar to, quaterniones militū significāt q̃ ani ma ad portā. s. mortē obseruatur a multi tudine demonū. Solū uirgo Maria p̃ sin gulari gratia obtinuit q̃ non fuissent de mones in eius morte, sed de alijs hoīb⁹ quātūcūq; sanctis nullus est exēptus. Iō David, Inhabitatū, & abscondent, ipsi cal caneū meū obseruabunt. ps. lv. Inhabita bunt. s. demones in camera ubi hō mori tur, & abscondēt se, supple, quia nō uidē tur nisi aliquoties a sanctis psonis. Et cal caneū, que est ultima pars corporis, si gnat mortem, obseruabit. Ecce quater niones militum custodiētēs. Sed reme dium quod deus dat nobis est, quādo ho mo penitet de peccatis, fuit confessus, & satisfecit, & proponit abstinere. Sic quā do anima exit a corpore in gratia, deus mittit angelū suū secūdū p̃missionem a deo factam. Exo. xxij. Ecce ego mittam angelū meū q̃ precedat te, & custodiat te in uia, & introducat in locū quē p̃pa rui. Quantū ad tertiū dixi, q̃a tertia de claratio esset tropologica & moralis. Pro qua notauī octo puncta in liberatio ne beati Petri, significantia octo q̃ deus facit, uolens liberare peccatōrē a carce re, & uult ipsum reducere ad bonam ui tam.

Primo angelus illuminauit carcerē.

Secūdo percussit in latere Petrum.

Tertio Petrus exiit se.

Quarto ceciderunt cathene.

Quinto Petrus precinxit se.

Sexto calciauit se.

Septimo circumdedit sibi uestimētū.

Octauo secutus est angelum.

Primum opus quod deus fecit in libera tione peccatoris est illuminatio carce ris. Peccator enim stat in carcere tene broso, nō cognoscit pericula nec p̃tā

in quibus stat, & quod amisit & amittit indies propter p̃tā que incurrit. Sed uenit lux, & refulsit in habitaculo carceris. Sic oportet primo q̃ radius luminis di uini seu diuine gratie illuminet. Tunc ad talem illuminationē dicit religioſus clericus, uel secularis, O miser quia uide me? tot anni sunt q̃ sum in mala uitā &c. Istud lumen petebat David postea peccauit dicens, illumina oculos meos ne unquā obdormiam in morte, ne quā do dicat inimicus meus, preualui aduersus eū. ps. xij. Nō loquitur de oculis cor poris, quia non legitur ipsum fuisse cecū, sed de oculis anime. Secūdo, Petrus soq; latere Petri excitauit eum. Ecce hic secundum opus, q̃ personam quā deus uult ad se conuertere percussit, dādo ei cordis compunctiones, & cordis com punctiones, q̃ a deo sunt. Ezech. vj. Ego percussis istas compunctiones: mo. Tercio Petrus erexit se fricando oculos, tunc quod esset somnū. Ecce propositum re deundi ad peccatum, tunc homo peccat recte, & circa deū. Iō David, Surgite panem quem federitis qui manducatis pane mē. Ecce confessio. Quot peccata mea lia habet homo, tot cathenis est ligatus, & q̃ homo confitetur, & confessoria uans manum dicit, Ego te absoluo, & rumpuntur. Magnum mirabile est, q̃ omnes homines mundi cultellis nō possent soluere unam cathenam. Sed est uirtus confessoris, q̃ statim omnia rumpuntur. Dicatur hic miraculū bre uiter de illo magno peccatore i omni ciue peccatorum, qui in ductione alie rum deuotarum personarum iuste ad portam ecclesie, quedam sancta pericula uidit septem demones ipsum homi nem cathenis trahētes ne intraret ecclesiam dicatur ab aliquo, Quare non retinē eum cum sint ita potentes? R. nō deo, propter liberum arbitrium quod possunt cogere &c. Ideo apostolus, Qui est sermo dei & efficax, & penetrabit

guinē, habet uitā eternā &c. Io. vj. Tunc peccator pōt dicere, Dominus eripuit me de manu Herodis. i. peccato.

De sancto Laurentio martyre. Sermo.

Abetis fructū uestrum in sanctificationē. Verbum istud habetur origi naliter ad Ro. vj. & recita tiue in epistola currentis festiuitatis. Sicut totum festū & solenni tas hodierna est beati Laurentij militis xpī, ita erit & sermo noster, maxime q̃a de eius uita gloriosa, & morte, & passio ne dolorosa poterimus recipere bonas doctrinas &c. Salutes prius uirgo Maria. Pro declaratione huius uerbi, & intro ductione materie predicande, sciēdum q̃ in sacra scriptura bona opa, uirtuosa, & meritoria, que homo facit in hac uita, dicuntur fructus uite humane. Ratio est. Nam principale, ultimum, & finale quod homo expectat de arbore est fruct⁹. Nā si in horto suo habet quicquā pulchrā ar borem, non erit contentus de radicib⁹, uel de ramis, floribus, uel de folijs, sed de fructibus, quia est illud quod sperat. Idem est de domino Iesu Christo, qui habet hortum pulcherrimum, scilicet ec clesiam militantem, clausam preceptis & consilijs, plenam arboribus, & quili bet Christianus est una arbor. Vnde dicitur Mar. viij. Video homines uelut arbo res ambulantes, & plantantur in die baptisimi, & rigātur aqua baptismi. De istis arboribus principaliter uult deus fructū dulcē. Ideo dicit ecclesia dño Iesu xpō, Veniat dilectus meus in hortum suum, ut comedat fructū pomorū suorū. Canf. v. Non enim contentat Christus quod mittamus radices magnas in terram, sci licet parentes & amicos &c. De talibus enim qui habent magnam gloriam, dicitur uulgariter, Ille habet magnas radices. Nec etiam contentatur Christ⁹ de trunco siue de ramo forti & grosso, que est psona iuuenis, pulchra, & fortis, Nec de ramis. s. possessionū, uinearū, uillarū, & castrorū. Nec cōtētat de florib⁹. i. bo na

omni gladio ancipiti. Ad Heb. iij. Quin to cum dicit angelus, p̃cinge te. Hic sub tiliter ostēdit restitutionē. Nā ille q̃ re net bona aliorū, & non restituit, q̃a uult te ample in pōpis, uanitatib⁹, ut patet i multis scutiferis &c. Et q̃a a confessorib⁹ dicitur eis, q̃ restituant, & quod strin gant se, rident, O oportet me mittere de statu &c. Ecce quare dicit, Precinge te peccator, nō faciendo uanitates de bo nis aliorū, sed restituere oportet, & pre cingere se &c. Ideo xp̃s Lu. xij. Sint lum bi uestri precincti. s. uinendo de bono iu sto. Et lucerne ardentes in manibus ue stris. i. opera meritoria. Sexto calcia te. Ecce hic remissio iniuriarū, discalcia t̃ uero est iniuriatus, & sentit, quia sunt i patientes, & uindictiui qui sentiunt iniurias, dicendo, Non per corpus xpī ego me uindico. Calciati sunt patientes in dextro pede p̃ amorē dei. In sinistro per timorē inferni, nō sentiūt iniurias proxi mi quātūcūq; magnas. Nullus sic discal ciatus potest intrare paradysum. State ergo calciati in preparationem euangelij p̃ced. ad Eph. vj. Septimo, Circunda tibi uestimētum tuum. s. matellum tuū. Hoc signat honestā cōuersationē. Mantellus cooperit alia indumēta. Ita honesta con uersatio cooperit peccata. Ideo conuer samur honeste corā deo a parte ante per deuotā orationem, & p̃ ieiunia a parte post a dextris per elemosynam, a fini stris per patientiam, a sinistris per uestimētum. Ideo dicit Io. Beatus q̃ uigilat & custodit uestimēta sua, ne nudus ambulet, & uideat turpitudinē suā. Apoc. xvj. Octauo cū dicitur, Sequere scriptura uocat sacerdotem angelū. Ma lach. ij. Labia sacerdotis custodiunt sciē tiam, & legem requirunt de ore eius, q̃a angelus domini exercituum est. Notate hic quāte sanctitatis debet esse. Epiloga me dicta, & dic, Postquā habuisti cogni tionem de peccatis, contritionem, & p̃positum non redeundi &c. sequaris ian gelum, & cōmunicā. Ideo xp̃s dicit, Qui manducat meā carnē, & bibit meum san

na fama & honoribus. Nec de folijs. sbo
nis uerbis. fratiocinando. aduocando. pre
dicando. & disputando. Nec cōtentatur
de umbra prelationū. dignitatū. domi
nij. & officiorū. sub cuius umbra multi
se ponunt. Sed uult fructū dulces & sapi
dos bonorū operū. intū q̄ si aliqua per
sona haberet oīa predicta. radices &c.
& nō haberet fructū bonorū operū. ta
lis esset in ira dei. Ecce qd dicit xps. Oīs
arbor q̄ nō facit fructū bonū. excidetur
& in ignē mittet. Mat. iij. & vij. Patet er
go rōne q̄ bona opera in hac uita p nos
fāciā dicunt fructū. De hoc autoritas xpi
dicētis. Ego elegi uos ut eatis & fructū
afferatis. & fructū uester maneat. lo. xv.
Ego elegi uos. Sicut hō eligit arborem
de nemore. & plantat in suo horto. ita
deus eligit xpianos de nemore infide
liū. & plantat in horto ecclie. No. ut ea
tis. s. de uirtute in uirtutē. pficiendo. Cū
ergo. b. Laurentius in uita sua abundaue
rit in fructibus bonorū operū. & perse
uerauerit usq; in finē. possumus sibi dice
re thema. Btē Laurēti habetis fructū ue
strū in sc̄lificationē. Patet the. Mō inue
nio in bto Laurētio q̄ habuit tres fructū
sanctificationis bonorum operum.

Primus est de abstinentia personalī.

Secundus de misericordia pximali.

Tertio fructū ē de patiētia martyriali.

Et pro quolibet possumus dicere thema
mō ppositū. Habetis fructū ue. &c. Di
co p̄rio q̄ beatus Laurentius sicut arbor
bona in horto sancte ecclie plātata fecit
fructū de abstinentia personalī. quia sem
per abstinuit a uitijs & p̄tijs. a uanitatib⁹
mundi in tribus locis. Primo in ciuitate
Ostia. Secūdo in Cēsaraugusta. Tertio
in Roma. De primo sciēdum est q̄ ipse
fuit de Ostia natus. de magno genere.
multū dilectus. & licet in domibus ma
gnorū fuisset nutritus. tū btiūs Lauren
tius abstinuit a ludis puerorū. quia iam
incipiebat timere deū. cauebat a menda
cijs. a iuramentis. & orabat deum quo
tidie. Dicat hic modus uiuendi. Recte
fuit cōpletū in illo illud x̄bū Salomo
nis. Puer erā ingeniosus. & sortitus sum

aiam bonā. Sap. viij. Si em̄ uidebat ali
quē sc̄utiferū uitiolum in domo patris
sui. uitabat illum. quia magnū periculū
est pueris si in pueritiā dāt se alicui pec
cato. quia qn̄ sunt magni. uix possunt se
ab illo cauere. ideo legē de Alexandro
magno q̄ dum esset puer. pater eius co
misit ipm̄ uni magistro. qui ostendit sibi
aliqua magna uitia. Et qn̄ fuit magnus.
uolebat abstinerē. & nō poterat. Et disp
cebat sibi. ppter qd̄ occidit maḡm suū
uocatū Leonidē. & iuxta nomē suū. de
dit ipm̄ leoni uiuū. Ideo multū debet
cauere a societate malarū personarū.
Ita fecit btiūs Laurentius. & uidetur
eo fuisse cōpletū uerbū sacre scripturę.
Bonū est uiro cū portauerit iugū dñi
adulescentia sua. Thren. iij. Nota iugū
bone instructiōis. Scd̄o abstinuit in Cēs
saraugusta. q̄ qn̄ habuit discretione.
missa domo patris iuit ad Cēsaraugustā
ad studēdū. Mō iā scitis studētes quā
stultitias faciūt. & dissolutiōes. sed btiūs
Laurētiū abstinuit in oībus. cōfitebatur
sepe. & cōicabat. & studebat p̄ in die
aliq̄ in una hebdomada. domabat carnē
suā. & sic seruabat se in ȳginitate. in
q̄ ordo bone fame sue redolebat. inue
niunt usq; Romam. & fuit ieo uerificatū
bum sacre scripture dicentis. Memoro
creatoris tui in dieb⁹ iuuentutis tue. & qn̄
ueniat tps afflictionis tue. i. senectutis.
Eccl. xij. Tertio iuit Romā. Et ecce hie
ctus Sixtus papa uadens ad celebrandū
cōsiliū Toletanū fecit transitū p Cēsaraugustā.
& audita fama beati Laurentij
uocauit eum. & scita sua sanctitate dile
xit eum secum. Quē habuit ita charū & dile
ctū. q̄ papa uolebat missam celebrare
ne eo. Item qn̄ papa cōicabat p̄p̄m. dicit
tur quō consecrabat multas hostias & dicit
coīmunicantibus. & cōmisit beato Lau
rentio dñici sanguinis dispensationē. sed
postmodū fuit statutum quod nō
daretur sanguis populo communi ppter
pericula que possunt sequi & sc̄o
dala. quia etiam iam in hostia consec
ta est sanguis xpi ex naturali cōcomi

tantia &c. Deinde papa fecit eū diaconū
cardinalē. licet cōtradiceret. sed propter
obediētā acceptauit Btiūs Stephanus &
Laurentij fuerūt diaconi cardinales. Et
officiū istud nondū noīabatur isto nomi
ne cardinales. Sed nō credatis q̄ ex hoc
ipse mutauerit statū uel modū suū uiuē
di. sed uixit sicut pri⁹ in cibo. potu. & ue
stitū. & abstinentijs. Ecce quō. b. Laurēti⁹
fecit fructū de abstinentia psonali. & pos
sumus sibi dicere thema. Habetis fructū
ue. &c. Et concordat autoritas Pauli di.
Hec est uolūtas dei. sanctificatio uſa. ut
abstineatis uos a fornicatione. ut sciat
unusquisq; uſm uas suū possidere i san
ctificatione & honore. non in passione
desiderij. sicut & gētes q̄ ignorāt deū. j.
ad Thes. iij. Secūdo btiūs Laurentius
fecit fructū de mīa proximali. quia ita e
rat misericors. & nihil sibi retinebat. sed
totū dabat pauperibus xpi. Nam tūc tē
poris erat in Roma imperator quidam
xpianus nomine Philipp⁹. qui dicit fuis
se cōuersus a beato Laurentio. Sed post
fuit imperator quidā tyrannus nomine
Decius. maximus persecutor xpianorū.
qui scens q̄ suus pdecessor dederat ec
clesie totū suū thesaurū. uoluit repetere
uolenter dictū thesaurū. Hoc sciens bea
tus Laurentij. distribuit totū thesaurū.
& perquirebat Romā que tunc erat ma
xima. & ubi inueniebat xpianos abscon
ditos metu imperatoris. dabat eis ele
emosynā. Primo in anima eos confortan
do in fide. Secūdo corpora eorū reficien
do de illo thesauro. No. ex legenda sua.
quō curauit illā uidiuā q̄ habebat in do
mo sua multos xpianos absconditos. &
dedit eis largas elemosynas. & confor
tauit eos. & dixit q̄ miles nō potest me
lius mori q̄ in iusto bello. & illuminauit
cecos. & sic distribuit totū thesaurū in
p̄ijs causis. Iō cantat ecclesia. Laurentius
bonū opus operat⁹ est. q̄ per signū cr
uce cecos illuminauit. & thesauros ecclie
dedit pauperibus. Ecce fructus beati
Laurentij de misericordia proximali.
Moraliter hic beatus Laurentius dedit
in hoc exemplum diuitibus & potenti

bus. qualiter se debent habere in pecu
nijs. Nam cogitauit. b. Laurentius q̄ nō
posset illum thesaurum retinere in pe
cunijs contra imperatorem. Ideo p ma
nus pauperum misit in celum. propter
hoc dixit imperatori thesaurum queren
ti. Facultates ecclesie quas requiris ma
nus pauperum in celum deportauerūt.
Videſ ergo q̄ manus pauperū sunt mēse cā
psorū. Et dico q̄ sic. & p xpm̄ sunt assecu
rate. Ecce istrumentū securitatis ex scri
ptura. Da pauperibus. & habebis thesau
rū in celo. Mat. xix. Nihil pōt perdi. Mō
audite. oēs scimus q̄ non possumus diu
retinere nec possidere diuitias hui⁹ mū
di. q̄a hodie uel cras oportet eas dimit
tere. Sed si uultis ne perdantur. detis in
manus pauperū. Nunquid esset magna
stultitia diuiti periculōsum passum trāsi
re. in quo omnes depredant. si secū uel
let portare pecunias. nunquid esset me
lius dare in mensa cāpsoribus &c. Multi
sunt in hac stultitia. Oēs habemus transi
re passum mortis periculōsum. ubi oēs
depredant. Fures sunt uxor. & filij. & scu
tiferi. Nam qn̄ medic⁹ dicit. Faciū est. di
cit uxor. Per ȳginē Mariā cista cū pecu
nia erit mea. Scutiferi & parētes rapiūt.
& aīa nuda uadit ad iudiciū. Ad quā di
cit xps. Et quō uenis ita? Et respōdet sic.
Dñe. sūi depredata. Tunc xps dicit. Qua
re nō dedisti pecuniam meam ad men
sam. & ego ueniens cū uſuris. i. crescen
tius utiq; exegissem illam? Lu. xix. Quō
ille se poterit excusare nullo mō. nisi di
cat. Dñe. fui stultus. & xps dicit. Iō na
das ad hospitale stultorū. & remittet eū
ad infernū. Ideo recipiatis exemplum a
Laurentio. & habebitis thesaurum in ce
lo. Ille diligit pecunias qui eas custodit
eternaliter. & nō ille qui depredatur. Be
nedictus est qui non dimittit filio onus
restitutionis. Ideo Iacob. iij. Que de sur
sum est. sapientia est &c. bonis consen
tiens. plena misericordia. & fructib⁹ bo
nis. Tertio fecit fructum de patientia
martyriali. Inuenio q̄ sustinuit decem
tormenta. & in omnibus habuit patien
tiam. Primum. Nam uidens imperator

q. non poterat habere thesauros, oppo-
nit sibi titulum xpianitatis. Propter qd
fuit captus, & in tenebroso & fetido car-
cere corpus detinebatur, sed aia cōtem-
plabatur, transibit per choros angelorū,
& sic cōsolabatur ibi. Et potest dici de eo,
Qm̄ in hac peregrinatione solo corpore
constitutus, cogitatione & auditate
in illa eterna patria conuersatus est. Se-
cundū tormentū fuit. Nam postq̄ multis
diebus fuit in carcere sine cibo & potu,
cogitauit Decius q̄ esset debilitatus, &
fecit ipm̄ uenire corā eo dicēs, Vel ha-
beas dijs sacrificare, uel mori. Et ait Lau-
rentius, O stulte, & quō dicis q̄ dimittam
deū, & adorē idolā? Indignatus Decius
fecit eū pcuti fortiter baculis, & in quo
libet idu dicebat Iesus, & sic patieret su-
stinuit. Tertiū tormentū fuit, q̄a positus
in eculeo, & scorpionibus celus est sibi
di. Abnega xpm̄. Rndit, Infelix, has epu-
las ego semper optaui. Quartū tormētū
fuit de laminis ferreis ignitis eius lateri-
bus appositis, qui cū sentiret maximū do-
lorem di. Igne me examinasti, & non est
inuenta in me iniquitas. Quintū tormē-
tum fuit, quia Decius iussit eū plūbatis
durissime cedi, & miraculū est q̄ tū ui-
uebat. Istud tormentū fuit asperū intū
q̄ clamauit. b. Laurentius di. Dñe Iesu ac-
cipe spm̄ meū. In instanti uox uenit ipso
Decio audiente di. Adhuc multa certa-
mina tibi debentur. Sextū fuit q̄ pectus
nibus ferreis &c. Tūc adfuit angel⁹ dñi
cum linteo, tergens eius uulnera. Et tūc
miles quidam Romanus noīe credidit
in xpm̄. Et clamauit ad b. Laurentiū di.
Video añ te iuuenem pulcherrimū stan-
tem, & linteo tergentem uulnera tua. &
baptizatus fuit a b. Laurentio. Septimū
tormentū, q̄a ne sic moreretur fuit posi-
tus in alto carcere, sine cibo & potu, &
consolatione aliqua, sed poterat ipse di-
cere cum aplo, Nostra cōuersatio in ce-
lis est. ad Phil. iij. Octauum tormētum
fuit de craticula, quia Decius fecit eum
uenire coram se, & ait, Sacrifica dijs, sin-
autem, nox ista in tuis expendetur sup-
plicijs. Cumq; sacrificare noller, ministri

exutum sup eratē ferream posuerunt, &
extenderunt prius suppositis, cogitate
tormentū. Nonū fuit de furcis ferreis
quibus eū compresserunt, ut diutius ali-
retur. Ipse autē lerissimū uultu respice-
bat ad imperatōrē di. Ecce miser, afflū uis
partē, gira aliā, & mādica, q̄a iam uideo
qd̄ diu desiderauī. Decimū fuit de sale
in igne posito. Et tūc orauit b. Laurentius
di. Gfas ago tibi dñe, quia cum patienter
dedisti mihi uictoriā, & tradidisti spm̄, et
ecce quō fact⁹ est mō gloriofus, & fecisti
fructum de patietia martyriali. Et post
de eo uerificari prophetia in pō. expe-
Inimicos eius. f. Deciū, & ministros ei.
induam confusione, sup ipsum autem
florebit sanctificatio mea, ppter fructū
martyrialis patietie. Ergo beate Laure-
nti habetis fructū uestri i sanctificatione.

De sancto Dominico.

Vos estis sal terre. v. originaliter, & in eua-
ho. recitatur scribitur
bū istud. Sicut totū mū-
& solennitas pñtis diei
gloriosissimi pñtis & dñi nři cōfessoris
b. Dñici, ita & sermo nři. Si placet deus
bebimus multas bonas doctrinas dñi.
Sed prius salutetur uirgo Maria & c.
aliquali declaratione huius xpi, & c.
ductione materie predicade, sciendū q̄
omnes creature corporales uisibiles
sunt in hoc mundo, hñt unū offiū in gē-
li. Representare & signare res spūales &
inuisibiles. Et ista est una rō de pñtis
lioribus. Quare deus creauit mundum
quia ad representandum res inuisibiles
& spirituales. Ratio est, quia quando
uiuimus & sumus mortales in hac uita
non possumus uidere res spūales nō p-
figuras, & repñtationes siles. Defectus
huius est ex parte carnis que impedit,
non pōt uidere nisi corporalia, sicut
qui coram oculis teneret berillis uiridi-
uel rubeos, quicquid uideret esset uiridis
de uel rubeus, defect⁹ nō est ex pte oculi
tibus repñtare nisi sub colore suo. Ita &
de nobis. Oculi anime hñt corpus sicut
berillus.

berillus, iō nō pñt uidere nisi corporalia,
sed dimissis berillis, scilicet carne, statim
uidet spūalia, angelos, aīas. Ecce defe-
ctus. Vñ est q̄ in hac uita non uidemus
res spūales. Et ista est cōis doctrina i phi-
losophia in. iij. de aīa, & in theologia. Di-
cit em̄ Philosophus, Impossibile est nos
intelligere nisi p phantasmata. i. similitu-
dines. In theologia etiam dicit Diony-
sius, Impossibile est nobis aliter lucere
diuinū lumen nisi uelamine figurarū fu-
erit circūuelatū. Propter hoc sciens deus
q̄ spūalia a nobis in hoc mundo nō pñt
uideri, creauit mundū, in quo quelibet
creatura gñeūq; parua repñtat & fi-
gurat spūalia. xpi gfa. Nullus uestrum ui-
dit unq; in hoc mundo xpm̄, nec uirginē
Mariam, nec aliquem aplo. Iō subtilis
pñtor pingit imagines nō ad adorandū,
sed ad repñtandum xpm̄, xginē Mariā,
& alios sctōs. Iō deus subtilissimus de-
pingit istū mūdū tanq̄ rotabulū plenum
imaginibus ad repñtandū. Iō dicit aplo,
inuisibilia dei a creatura mundi per ea
que facta sunt intellecta conspiciuntur,
semper eterna quoq; eius uirtus & diuini-
tas, ita ut sint inexcusabiles. ad Ro. j. Pa-
ter ergo doctrina ista p rōnem & autori-
tate, q̄ omnes creature corporales hñt
idem officium generale, iō illa inuisibi-
lis & spūalis pfectio aplo, & illorū te-
nentium uitam aplicam, uoluit xps ut p
eā creaturam corpalem figuraretur. sp
sal. Iō dicit xps aplo, & uitam aplicam te-
nentibus, singulr. b. Dñico patri nostro,
Vos estis sal terre. Mō patet the. & ego
sum in materia predicanda quā uolo uo-
bis predicare. Notaui ergo tres proprie-
tates in sale per quas signat mihi aposto-
los, & singulariter beatum Dominicū
patrem nostrum.

Primo sal emundat de infectione.

Secundo sal preseruat a corruptione.

Tertio delectat in refectione.

Existis tribus conditionibus sal repñen-
tar. b. Dñici, iō sibi singlr dicit, Vos estis
sal terre. Dico primo q̄ sal emundat de in-
fectione. De hoc. iij. Reg. ij. dicit text⁹ q̄
ille scūs ppheta & amicus dei Heliseus

uenit ad ciuitatē Hierico, & pceres & re-
dores ciuitatis uenerūt ad eum, dicētes
sibi q̄ illa ciuitas erat nobilis & pulchra,
hñs bonū territorium, sed habet defectū,
q̄a aque sunt infecte, & faciūt terrā steri-
lem, & instant psonas que bibunt de illa
aqua. Iō pf uos qui estis ita sctūs & ami-
cus dei, possetis in hoc puidere, & dare
remediū. Rndit ppheta, Placet mihi. Af-
ferte mihi uas nouum. Cumq; attulissent
uas, dixit, Mō habet sal. q̄ cū attulissent,
sparsit sup aquas. Hoc factū dixit, Hec di-
cit dñs de⁹. Sanauit has aquas. Sanate sūt
ergo aque in diē hanc iuxta ybū Helisei
qd̄ locutus est. iij. Reg. ij. Hic sunt qua-
tuor secreta declarada. Prio que est ciui-
tas Hierico. Secdo que sunt iste aque in
fecte. Tertio quid est uas nouū. Quarto
quid est sal sanans & purificans aquas. Ci-
uitas Hierico signat eccliam. Hierico se-
cundū interpretationē Hebraicā inter-
pretatur luna. Ecce xpianitas uniuersa-
lis. scēcia, q̄ recte facit cursum lune. Nā
in luna inuenio septē differētiās seu sta-
tus. Prio est noua. Secdo est crescēs. Ter-
tio plena. Quarto minuens. Quinto est
gyrans. Sexto est eclipsans. Septimo erit
perfecta. Idē de ecclia. Prio fuit ut luna
noua tpe aplo, q̄a tūc primo apparuit
xpianitas, & stricta, & tunc simpliciter
ibant xpiani, nō habebant tot superbias
nec uanitates in prelatis sicut mō. Secdo
post fuit crescēs tpe martyrū, q̄a ex mira-
culis q̄ fiebat tunc multi cōuertebant, &
sic ecclia augmētabat. Tertio fuit plena
tpe sctōrū doctorum, q̄a ex eorū pñca-
tionibus, & doctrinis, exemplis sctitatis,
totū mūdū illuminauerūt, q̄a tpe Aug-
tota Affrica erat xpianorū. Quarto fuit
minuens. tpe quo religiones predica-
torū & minorū inceptūt, q̄a tūc ppter
pctā cito & subito pñssent, iō ad corrigē-
dum illa pctā uenerunt iste religiones.
Quinto mō est gyrans, q̄n luna gyatur,
non uidetur p duos uel per tres dies. Ita
mō quasi nulla obediētia exhibet pape,
dicētibz quibuscūq; papa sit supra con-
ciliū, aliquib⁹ ecouerio. Sexto eclipsabi-
tur, & hoc tpe antixpi, q̄a tūc quā mor-
tua

tua apparebit. Sicut dicunt simplices quoniam luna eclipsat, dicitur quod morietur, & tota apparet sanguinea. Talis erit tempus antixpi, post sanguinis xpianorum effusionem. Septimo post mortem antixpi erit perfecta, quia tunc omnes ad fidem xpi reuertentur. Ecce curius ecclesie. Iste ecclesia signat per Hierico .i. lunam. Et de ultimo statu dicit David, Sicut luna perfecta in eternum, & testis in celo fidelis. ps. lxxxvij. Secundo videndum est quod sunt aque infecte huius civitatis. Iste aque sunt vitia, peccata, & mali modi vitii xpianorum, quia ante adventum beati Dominici omnes gentes erant infecte. Fides obliuioni dabatur, virtutes erant fastidium. De hoc Apo. viij. Multi homines mortui sunt de aquis, quia amare facte sunt. Sed dixit Heliseus, Haec uas nouum. Ecce ordo predicatorum dicitur uas, quia continet plures fratres, dicitur nouum & uetus plus quam omnes. Si uolumus loqui quantum ad officium predicationis, quod est per mundum dilcurrere, non cameras edificare. Ista est religio. b. Dominici quantum ad essentialia, totum hoc iam Christus ordinauit. Primus Prior fuit Christus, quia dicit sanctus Thomas in .iij. q. lxxxvij. art. iij. ad tertium. quod apostoli relinquentes omnia propter Christum, uouerunt pertinere ad perfectionis statum, ex quo elicitur quod ista uouerunt, scilicet castitatem, paupertatem, & obedientiam Christo. Item de officio predicationis precepit eis dicens, Euntes in mundum uniuersum predicate euangelium omni creature. Mar. ult. Ecce hic religio Christi. Istamet est beati Dominici. Habeamus ergo & teneamus super nos tria uota. scilicet castitatem angelicalem, paupertatem euangelicalem, obedientiam generale, aliter caueat sibi quilibet de ordine isto. Item ire ad predicandum, non ponere se in uno loco. Iste dicit historia beati Dominici, Cogitauit instituere ordinem, qui fratrum predicatorum diceretur & esset. Ecce ergo quod est religio antiqua. Et bonus religiosus ista seruans in iudicio generali quando reges & magni prelati stabunt in terra cum alijs, ipse stabit cum

apostolis alte cum iudice. scum Christo. O qualis honor erit iste. Hic rideat uni quoniam liturgiose, quod est inter clericos & religiosos. Dicunt clerici quod ipsi fuerunt antequam religiosi, quod non est. Nam non fuerunt clerici usque in die cene, & tunc prius fuerunt religiosi. Capiti quod predicta nouerunt. Sed religio beati Dominici dicitur uas nouum quantum ad ceremonias, ut si portemus cappam nigram, & scapulare album &c. Item quod comedamus in refectorio, & sisia, quantum ad istas ceremonias, est uas nouum. De isto uase possumus dicere quod Christus dixit de Paulo, qui fuit primus in officio predicationis, per uocationem ad apostatum, Vas electiois est mihi iste. s. ordo predicatorum, ut portet nomen meum coram gentibus & regibus. Act. ix. Quarto uidendum est quid est sal in uase. Ecce hic. b. Dominicus in uase ordinis, ex prima proprietate, quia sal emundat in infectione. Sic. b. Dominicus positus in uase nouo emundat infectiones peccatorum huius mundi. Nam totus mundus erat infectus magna inuidia ad inuicem, sed uenit b. Dominicus predicans charitatem dei & proximorum, hoc figurauit deus. Nam mater eius uidit in somnis se gestare catulum accedentem in ore facula bailantem, qui egressus ex utero totum mundum incendere uidebatur, de quo mater admirans illuminata fuit deo dicens, quod filius suus esset canis magnus de ouili Christi, qui latraret contra lupos inferni, ignis in ore eius, quia debuit mundum inflammare in amore dei & proximi. Item ab infectione luxurie, quia ante adventum beati Dominici tanta erat infectio huius mundi, quod quasi nullus erat mundus. Sed uenit. b. Dominicus, predicando castitatem & paupertatem, ad quas gentes habuerunt deuotionem. Hoc iam ante figurauit deus, quia mti spirituali uisus est. b. Dominicus puer quasi stellam habens in fronte, quod totam terram suo lumine perlustrabat. Que super facta matri eius cum ingenti gaudio quod uiderat nunciavit. In quo innuitur quod cut stella est pura & clara, sic ipse debet in eis sal, quod restringit humiditates &c. Item licet sit clarus, tamen autoritas de Tho-

superbia, pompa, & uanitate, sed ad predicationem, & doctrinam, & exemplum. b. Dominici multe persone humiliabant, dimittendo uanitates ornamentorum, scutiferorum, equorum, uasorum auri & argenti, & similia. Hoc ostendit deus, quia cum esset delicate nutritus puer, forte uni anni, deprehensus est frequenter lecto relicto super terram accubare, ostendens humilitatem. Item mundus erat infectus gula. Iam uix quadragesima comestione, nec ieiunia quatuor temporum, nec uigilie sanctorum, sed. b. Dominicus emundauit ista infectionem, quod ostendit quoniam ipse de cenio abstinuit a uino, ieiunabat sepe in pane & aqua. Item mundus erat infectus auaricia, uisuris, furtis, rapinis, & deceptionibus, sed. b. Dominicus predicando & per exemplum emundauit. Hoc significauit ope, dum esset in Valeria ubi erat fames magna, & pauperes moriebant fame, diuites dicebant, Custodiamus bona nostra pro nobis & filiis nostris, quia istud nescimus quantum durabit. Sed. b. Dominicus uendidit libros & suppellectilem pro uocati eius exemplo fecerunt elemosinas. Idem de peccato ire, quia gentes dicebant dimittere seu remittere iniurias, sed desiderabant uindictam. Sed uenit b. Dominicus predicans patientiam, & faciebant pacem. Hoc ostendit ope, quia quando predicabat in Gargafona, ubi erant multi heretici, & faciebant sibi multa uituperia, lutum & alia proieciunt in eum, & sustinebat patienter. Item mundus erat ociosus in bonis spiritualibus, nullus curabat facere penitentiam. Sed b. Dominicus eam ostendit per bonum & exemplum, quia facit die disciplinabat se cathena ferrea. Item b. Dominicus ut sal possumus in uase nouo sanauit & emundauit aquas peccatorum. Iste de. b. Dominico potest intelligi per bonum Augustini in Home. Aquis peccatorum quorum condidit extinguendis; fetoribus apostolicum salem dicit misit. Dico quod secunda conditio salis est quod preferuat de corruptione, non tamen corruptionem factam curat & emundat, imo uult preferuare carnes uel pisces, ponit in eis sal, quod restringit humiditates &c. Hoc licet sit clarum, tamen autoritas de Tho-

bia, qui cepit unum piscem, de quo comederunt parte, cetera salierunt quod sufficerent eis in uia, quousque; perueniret in Rages civitatem Medorum. Thob. vj. Ita de. b. Dominico. Nam inuenio quod iste mundus debuit corrumpi & finire, bene sunt ducti anni & ultra elapsi. Sed uirgo Maria uolens mundum adhuc preferuare, posuit sal. scilicet. b. Dominicus, & saluauit mundum. Nam legitur in floribus sanctorum, & in uita beati Dominici, etiam in duobus locis uisio quam uidit. b. Dominicus, & b. Franciscus, & illi quando erant Rome laborantes pro confirmatione ordinum suorum, de quo papa & cardinales reddebant se difficiles de re tam noua, quia petebant confirmationem status plus alte & plus basse. Aliter propter uitam ceteram platiuam in studio, & actiuam. Nam opera spiritualia exercendo, celebrando, & predicando, ubi satiant famelicis per bonum dei, ignorant in fide instruunt &c. Et mortui. i. peccatores sepeliunt in uulneribus Christi. Item captiui diaboli redimunt. Exercitum militum, quia demones uincunt. O quot castri. i. peccatores ex predicatione subiungunt Christo. Secundo tam basse, quia despecti nimis, quia mendicantes, ideo papa nolebat confirmare, quia non erant redituari. Cum; una nocte. b. Dominicus esset in quadam ecclesia orans, & beatus Franciscus in alia, uisus est eis Christus cum tribus lanceis uolens mundum destruere. Dum autem isti sancti dicerent intra se, O si nullus sanctus erit in celo qui reuocet istam iram. Et subito uenit uirgo Maria, sicut ueniret mulier festina ad eripiendum filium a lupis deuorandum. O fili, modo portatis lanceas qui consueuistis portare clauos in manibus uestris per mundum. Respondit Christus audientibus sanctis Dominico & Francisco, Mater mea & amplius quod debeo facere, cum tot gratias fecerim mundo misit patriarchas & prophetas, & illos occiderunt, & finem egomet iui &c. Dicat historia, usque, modo non parca. Iste tres lancee mundi destructione sunt tres magne tribulationes mundi in breui uenture. Prima est tribulatio & persecutio antixpi, qui lancea potest dici, quia totum mundum perforabit &c. Secunda erit conflagratio mundi

per ignē, tot⁹ mūdus cōburef &c. Tertia est iuxta xpī iudicialis. De his trib⁹ lanceis auctoritas allegorice. ij. Regū. xvij. de Abīalo filio Dauid p̄ditore & rebellī, sed interfect⁹ fuit tribus lanceis a loab principe militie. Dicatur historia. Tulit ergo loab tres lāceas in manu sua, & inuixit eas in corde Absalon. ij. Reg. xvij. Quare uoluit deus ut tribus lanceis Absalon occideret, cū una fuisset sufficiēs, maxime hominī suspēso &c. Figura fuit. Nam filius proditor deo patri est totus mundus iste, faciēs cōtra dei mādāta, expellens patrē suū. scdē de mūdo quātū pōt. Sed p̄iceps milite. xp̄s interficiet eos tribus p̄dictis lāceis. Et iā tpe beati Dñici mundus debebat a xpō destrui, & corrūpi, sed uirgo Maria posuit sal. f. Do minicū, obtinēs unā prorogationē. Cogitate mō hic quō totus mundus est in una prōgatione, & nō habem⁹ tps certū, sed dixit cōditionālī, Si cōuertit, bñ, sin aut, nō parca amō. Mō contēplamini si mūdus sit correctus in his regionibus. Credo q̄ nūq̄ fuit tāta pōpa & uanitas &c. sicut mō est, nec tanta luxuria nisi tē pore Noe. Nā hospitālia sunt plena, & uile etia sunt plene meretricibus. Miſce poma corrupta cū bonis, ī breui omnia erūt corrupta. Idē de auaritia, & usuris, quia mutāt nōia, usuras uocāt false censuales, quia qñ intentio non est emendi uel uendēdi, sed muruādi, usura est. Itē nec p̄ciū iustū, quicquid recipitis ultra fortē est usura & dānatio. Idem de symonia in clericis, oīa sacramēta finaliter habetis emere aliquo mō. Idē de inuidia, si aliquis inter religioſos habet aliquam excellentiā conuersandi, uel de scientia p̄dicandi, alij inuidēt. Idē de clericis & laicis de gula. Iam uidetis quia nec quadragesima seruat, nec uigilie ap̄forū, nec quatuor tēporū seruāt &c. De ira iam uidetis, imo quod peius est contra deū & rationē. Si aliquis facit aliquā iniuriā, & non possunt habere illum, interficiunt aliquē amicū illius innocentem cōtra ius diuinū, quia est contra iudiciū diuinum & humanum, q̄ innocens occi-

datur. De acidia. Nam ad hoc uenit mūdus ut omnes reputentur ociosi, nisi sit negociator, sed si uacant aliqui seruitio dei & ofoni, dicuntur ociosi, sed in sero apparebit q̄s fuerit ociosus, & q̄a mūdus non est correctus, imo quod deteri⁹ est, religiones que erāt date ad corrigendū mūdū, iam sunt destrūte. Vnde si modo ueniret beat⁹ Dñicus, uel Prācicus, non inuenirent suū ordinē. Cum ergo mūdus nō sit correctus, quid sequit, nisi q̄ in breui corrūpet ante uenturū iudiciū dīcē: & sic de alijs obiectionibus rōde &c. Ecce sal. f. beat⁹ Dñicus, p̄pter hoc laudem⁹ deū dicēdo. Bñdīct⁹ redēptor oīm, qui salutē p̄uidens hoīm mūdo dedit scīū Dñicū. Dico tertio q̄ alia cōditio salis est, q̄ deleat ī refectiōe, dāe scis saporē. Sed ut sit clar⁹ auctoritas, q̄ si sal euāuerit. i. defecerit, in q̄ salis cibibus? Mat. v. ad nihilū ualet ultra. Scdē nisi ut mittat foras, & cōculcet ab hoīb⁹. Cibis aīarū sunt opera bona & sp̄tālīa. Aut Operamini nō cibo qui perit, sed q̄ permanet in uitā eternā. Io. v. Iō dicit xp̄s, Ego cibū habeo māducare quē uos nescitis. Io. iij. Cibis xpī de quo ipse loquitur sunt opa uirtuosa. Sed iste cibus erit insipidus ante aduentū beati Dñici, dñi tpales dimissa uirtute iusticie dñi, se ad tyrānides. Sed uenit btūs Dñicus, ponēs sal, reducēs eos ad uirtutē iusticie, cōtētos de suis redditibus &c. dē cibis prelatorū insipidis, quia p̄p̄ curabant de redditibus, quā de aīabus. Scdē btūs Dñic⁹ posuit sal suē doctrine, quā plus de aīabus q̄ de redditibus debebat curare. Quot religioſi erāt de uita diluta, nihil seruātes de religione, sed beatus Dñicus reducebat eos ad religionē obseruantīā. Quot clerici in deuotiā, dicētes officium, nisi a. e. i. o. u. & quā oēs cōcubinarij, uenatores p̄ tabernaculū, reduci sunt &c. Quot mercatores uisuri, ementes minoris p̄ parata pecuniā, uel uendentes pluris expectādo. Quot ciues crudeles, permittentes pauperem mori fame, reduxit ad pietatem, mixta liberalitatem. Quot mulieres luxuriosas

riofas sua predicatione reduxit ad castitatem &c. Finaliter dixit deus, O istud sal ego uolo q̄ ponat in mēsa mea. Et ecce quō. Dicat quō apparuit tibi xp̄s, inuitans eum ad gloriā suā. Tunc. b. Dominicus uocauit. xij. fratres in cōuentu Bononie, & ibi coram eis condidit testamentū tale, ut decebat eum, dimittens fratribus firmā humilitatē. f. q̄ nō p̄pter sanctitatē nec sciam superbirent. Secundo dimisit fratribus thesaurū paupertatis, quo emitur regnū celorū. Beati pauperes spū, qm̄ ipsorū est regnū celorum. Mat. v. Tertio dimisit charitatē fraternalem, & osculatus est fratres, & receptis sc̄is obiit. Dicat de glā quam deus sibi ostendit de duabus sc̄is, quarū xp̄s tenebat caput unius, & uirgo Maria alterius &c. Et ipse corona aurea coronatus intravit gloriā. Si dicat, Quare duas sc̄as? nunquid una sufficeret? Rñsio, Ad inuendū q̄ religio predicatorum non solū per unam sc̄alam. f. uite contemplatiue mittit fratres, sed etiā per aliā, scilicet uite actiue coartans. Celestini & similes solum ascendunt per sc̄alā cōtemplatiōis. Milites sancti Io. sancti Iacobi, sancti Georgij, & fratres de mercede, ascendūt p̄ aliā sc̄alā. f. uite actiue. Fratres autē beati Dñici per duas. f. cōtēplatiuam studendo, & per actiuā predicādo. Habete in uobis sal, & pacem habete intra oīa. beati Dominici patris nostri de decem preceptis legis. Sermo. j.

Non ueni soluere legē, sed adimplere. Mat. v. & in euangelio p̄ntiū octauarū btī Dominici. Nunc uolo incipere materiam de decem necessariā. f. de obseruantia xpī, & de decem mandatorū, que est uia plana, reatē xp̄s, Si uis ad uitā ingredi, serua mādata. Mat. xix. Saluetur uirgo Maria. Et sit dicentis, Ego non ueni in hunc mundum soluere legem, sed seruare & implere per opera. Modo noueritis q̄ to-

ta lex dei summarie consistit in decem preceptis, & signanter deus uoluit comprehendere totam legem in decem preceptis, siue in numero denario, ut meli⁹ recordaremur eorum. Quia sicut dedit nobis decem digitos in manu, cum potuisset plures seu pauciores dedisse quibus operamur. ita uoluit dare decē precepta & non plura, quib⁹ operemur meritorie. Et quia manus sunt partes magis uisibiles, habentes decē digitos, ideo dedit decē precepta, ut recordaremur q̄ in decem tenemur. O si esset possibile q̄ in ungula cuiuslibet digiti scriberet unū preceptū de litera indelebili. Ideo ait Iob, Deus in manu omnium hominū signat. i. signum dat, ut nouerint singuli opera sua. i. decem precepta. Iob. xxxvij. Sed licet sint decem, tamen nonum & decimū preceptum coincidunt, quia ambo dicunt, Non concupisces, ideo quasi pro uno reputantur. Et sic sunt nouem, ad signandum q̄ qui seruauit ea, ibit in unum de nouem ordinibus angelorum, & sunt ita ordinata ista precepta, q̄ prima tria precepta ordinant creaturam circa deum, alia tria circa proximum, alia tria circa uitam propriam gubernandam. Et quia Christ⁹ seruauit omnia ista precepta, ideo dicit thema, Non ueni soluere legem, sed adimplere. De primo ternario mandatorum erit sermo hodiern⁹. De secundo crastinus. De tertio post cras. De quolibet precepto declarabitur.

Primo quare fuit datum.

Secundo quomodo a xpō fuit conseruatum.

Tertio quomodo a nobis debet esse predicatum.

De primis tribus preceptis notādum q̄ illa cor hominis ordinant ad deum. Ratio, quia oīa opera nostra bona uel mala procedūt a corde tanq̄ a primo p̄cipio seu fonte. Ideo dicit scriptura, Omni custodia serua cor tuum, q̄ ex ipō uita p̄cedit si bene custodiatur, sin autē, ab ipō procedit mors. Prover. iij. Ideo xp̄s uolēs nos ordinare circa se, p̄rio ordiat cor

nostrū. sicut sumus sibi fideles. Quia sicut miles q̄ habet inimicos capitales, & uult habere scutiferū, primum quod uult de eo est, q̄ promittat sibi fidem cordis. Ita deus q̄ habet multos inimicos mortales, scilicet demones, quos posset annihilare si uellet, sed supportat eos, dāns nobis exēplū supportandi inimicos nostros. Et q̄ aliquis uult stare cū xp̄o, tunc conductio fit in baptismo, & cōductor est sacerdos, quoniam ad portā dom⁹ dñi anteq̄ intres intro dicit, Quid petis? Et tu respondes, Fide xp̄i. Et sacerdos, Et fides xp̄i qd dabit tibi? Rñdes, Vitā eternā. Et sacerdos, Ergo abrenūcia Sathane. Et rñdes, Abrenūcio. Et tunc homo baptizatur. Ecce cōductio & iuramentū fidelitatis quod hō facit dño. Iō dat deus primū pceptū, ne cū inimicis suis hō habeat parlamentum seu cōsiliū dī. Ego sum dominus de⁹ tu⁹, nō habebis deos alienos corā me. Exod. xx. Dīj alieni & falsi sunt demones, uolētes honorē diuinū, ut sacrificia & hmōi, que soli deo debentur, & eis adherentes dicuntur diuini & proditores, quia frēgerūt fidē xp̄o promissam in baptismo. Ista est rō primi precepti in se quare fuit datū. Mō uidendum est experimētaliter quā xp̄o fuit obseruatū cū dicat in the mate, Nō ueni soluere legē, sed adimplere. Dicat q̄ cū xp̄s predicaret per Iudeā, dī, se esse Mesiā & saluatōrē in lege promissum, missum a deo, Iudei nō credebāt sibi. Rō, q̄ ipi expectabāt, & etiā adhuc expectāt q̄ Mesiās est uenturus cū magna potētia &c. & q̄ Christi⁹ ibat ita pauperime, despexerunt eū. Imo quādo. b. Ioan. ostendit eū dī, Ecce agnus dei &c. dixerunt Iudei, Nolumus hunc regnare super nos. Luce. xix. Dicat quō demones in cordibus obfessorē clamādo affirmabant, O Iesu fili dei tu es Mesiās, & saluator mūdi. O dixerūt Iudei, magis credētes diabolis q̄ xp̄o, Mesiās debet esse iste. Et xp̄s nō sinebat ea loq̄. Autoritas. Exibant autem demonia a multis clamātia & dicentia, Quia tu es filius dei. Et in crepans non sinebat ea loq̄, qm̄ sciebāt ipsum esse Christū. Luc. iij. Est hic que-

stio, quare xp̄s nō sinebat ea loq̄, maxime cū diceret yitātē, & forte oēs Iudei fuisse cōuersi. Rñsio, q̄ rō quare nō sinebat ea loq̄ fuit, ut seruaret legē, q̄ p saluationē hōim xp̄s noluit uti auxilio demonū. Mō uidendū est quō & qualiter istud preceptum est a nobis predicandū uel seruandū, quia pro nulla necessitate mūdi per opus diaboli est pcurāda sanitas, nec ad diabolos seu ad diuinis recur rēdū, ut patet exēplo xp̄i predicto. Hic patet stulticia & p̄m̄ illoz q̄ pro sanitatē obtinenda recurrūt ad eos, & dicit, Nō habemus medicos &c. Dicat q̄ recurrūt ad nomē Iesus, si aliquā medicinā corporelem nō poteris hīc ista sufficit. Detur mōdus quō sup̄ morbū cū signo crucis debet dici Iesus. Item dicat quō p̄m̄ illorū qui pro sciēda yitātē, uel ut inuēniāt rē perditā, recurrūt ad eos, cum p̄tione totius mundi, & mortem, q̄ irā eos. Iō dicit scriptura, Ne declinēs a magis, nec ab ariō aliq̄d sciscitemini. polluamini per eos. Ego dñs deus ur̄. I. xix. No. ne polluamini. s. p. proditor nē. Nā militi mala fama est proditor. I. quilibet xp̄ianus dicitur, proditor, recurrit ad diuinis. Iō dicit, Ne polluamini talē famā, sed recurrat ad deū. Rñsio, ip̄e assignat dī. Ego sum dñs deus op̄. Si dicat, O frater, forte nō rñderet nobis aliqua yitātē sciēda, uel de re perditā ueniēda, uel de sanitate obijēda. Dicat q̄ imo, si ueritas sit necessaria, uel res perditā, uel sanitas sit aīe proficua, deus aīe dīet te, dās quod petis, at̄ nisi sint aīe proficua, nō queras. Iō tales diuini &c. nō implerij, q̄ gētes processione uadūt ad eos, extirpent per dños & rectores cōitantes. Ecce preceptū dei Leui. xx. Vir sine muliere in qbus Pythonicus uel diuinationis fuerit spiritus, morte moriātur. Si dicat Domine & qua morte suspēsus an̄ merus &c. Rñdet, Lapidib⁹ obruat eos scilicet oēs populi. Rō, quia oībus de populo nocet. Si dicat, Dñe erit p̄m̄ occidat eos sic? Rñdet, Sanguis eorū sit sup̄ illos. Scdm̄ pceptū ordinat os pro reuerentia

rentia dei. Iā scitis q̄ primus nūcius manifestā illa q̄ sunt in corde est os. Iō dicit scriptura, Ex abundātia cordis os loq̄. Bonus hō de bono thesauro cordis profert bona, & malus hō de malo thesauro profert mala. Mat. xij. Iō ex quo dñs ordinat cor per primū preceptum, ordinat statim os dī. Nō assumes nomē dñi dei tui in uanū, nec em̄ habebit infōntē. i. in nocetē & impunitū dominus eū, qui assumpserit nomen dñi dei sui frustra. Exo. xx. Iā scitis q̄ qñ hō loquit de p̄sona honorabili, nomini suo adiūgit aliquam dictionē honoris, ut domin⁹ Petrus, uel magister Petrus &c. Mō nullus dñs honorabilior deo est. Iō uult ut cū reuerētia & honore sui hō loquat de eo. No. iurare in uanū. In uanum iurat quādo sine necessitate uel utilitate hō iurat. Necessitas iurādi est, qñ hō per superiorē cogitur in iudicio, uel ap̄s utilitas, qñ pro bono pacis aliquoz hōim iurat. Bene illi q̄ scit yitātē. O quot iuramenta fiūt quolibet die in uanū dicendo, Per deū sic uel sic, sine necessitate & utilitate. Dicūt aliqui, Ego dico uerū, iō possum iurare. Nō sufficit dicere uerū, sed aliud requirit. s. ut fiat propter necessitatē uel utilitatē. Mō fiat cōclusio, si iurare in uanū sit tñ p̄m̄ qñ iuratur falsē, ut faciūt emptores & uenditores, dicēdo, Per deū uiuētem iurādo cōstat mihi res ista. Et quāto magis &c. Et q̄to plus iurare ad despectū, uel &c. aut blasphemādo &c. Iō dicit, Nec eū infōntē. Patet ratio precepti huius secundū. Mō uideamus experientia in xp̄o cū iurare. Dico duo. Primo q̄ nūq̄ iurabat si uolebat magis affirmare duplicabat, dī, Ista solus. Tali modo uos mulieres debetis instruere filios uestros ut iurent p ad iurandū melius q̄ reges, ex quo a pueripulo nocet. Si dicat, Dñe erit p̄m̄ occidat eos sic? Rñdet, Sanguis eorū sit sup̄ illos. Scdm̄ pceptū ordinat os pro reuerentia

xxvj. & Lu. xxij. q̄ in nocte passionis quādo Christus a principe sacerdotū interrogabatur an ipse esset Mesiās, & an esset filius dei. Xps sciēs iudiciū calūniantū tacebat, & nihil eis respondebat. Tandem princeps dixit, Adiuro te per deum uiuū ut dicas nobis si tu es xps filius dei. Tunc sciens xps q̄ malū esset sibi de affirmatione, tñ quia adiuratus, propter reuerentiā nominis dei consensit, ueritatem dicēs, Ego sum. Verūtū dico nobis, amodo uidebitis filiū hōis sedentē a dextris uirtutis dei &c. Tunc omnes surrexerūt cōtra eū. Videatis ergo quanta reuerentia xp̄i ad nomen dei. Exemplū habetis hic q̄ si aliquis uestrum sit captus pro aliquo crimine, & iudex cū iuramento petit a te yitātē si fecisti hoc, quid debes facere? Si non dicis ueritatem, forte euadet corpus, sed dānabitur anima. Si dicis, fiet de te iustitia, & morieris, qd facies? Dicatur q̄ ex quo per iuramentū astrictus es, debes dicere iudici, Dñe licet pl⁹ diligam uitā meā q̄ aliquid, tamē plus diligā honorē dei & nominis sui, uerum est q̄ feci. Ex hoc forte deus liberabit te, uel ad minus si fiat iustitia, eris saluus in paradiso. Non tamen debet iudex iuramento quencunq; astringere, sed secundum allegata & probata iuste iudicare. Hic apparet si pro uita propria non debet fieri falsum iuramentum, quod p̄m̄ est illorum qui pro aliqua proximi utilitate, aut dāno preferuādo iurant falsē, eū pro toto mundo preferuādo non debet fieri falsum iuramentū. Ideo Christus in oratiōe quā fecit de Pater noster, prima petitio est, Sanctificetur nomen tuū. Tertium preceptum ordinat opus. Ecce optima ordinatio. Primum ordinat cor, secundum os, tertium opus. Scitis enim q̄ quilibet dñs qui habet seruitores in domo quibus prouidet de omnibus necessarijs, uult de eis aliquod seruitiū. Idē dominus de⁹ dat nobis seruitiū, quod uult est q̄ ex quo laborastis feria secunda & tertia &c. q̄ in die dominica seruatis sibi, de septem diebus hebdomade dabitis sibi unum. Ideo dicit, Memento ut

do xpiani hoc audiēt, discāt seruire parē
tibus. Iō dicit, erat subditus illis. Exēplo
ergo xpi q̄libet uestri seruiat, & hono
ret parentes, & parētibz seruiat. Sed est
hic q̄d, q̄ uidetur cōtra dei p̄cepta de ho
nore parentū. Cū xps predicasset semel,
multi sequebantur eū, & ipse uertens se
ad illos dixit, Quid uultis uos? R̄sponderūt,
Dñe uolumus ire post uos ut audiamus
sermone uestros, & habeamus indulgē
tias. Quibus dixit, Si qs uenit ad me, &
nō odit patrē suū, & matrē, & uxorē, & fi
lios, & fratres, & sorores, adhuc autē &
animā suā, nō pōt esse meus discipulus.
Luc. xliij. Videtur ergo q̄ in ista autori
tate deus uult q̄ homo odiat parentes.
R̄sponso est ista, si parētes solū diligāt car
naliter filios, & parū curēt de aiabz, tūc
nō debēt eos diligere, ut. sc̄os sequant.
Qñ docet ergo odisse patrē, intelligitur
sc̄ilicet in his q̄ sunt cōtra deū. Verbi gra
tia. Si pater dicit filio q̄ uindictē eū de
aliqua iniuriā, uel q̄ furetur &c. Nō de
bet obedire p̄ri, sed odisse eū in hoc qd̄
est cōtra deū. Tali mō etiā odisse matrē,
& fratres, & sorores, etiā animā, uita. f. sen
sualē ad malū inclinantē. Et sic dicta au
toritas intelligitur. Ideo dicit scriptura,
Filij obedite parentibus uestris in dño,
hoc em̄ iustū est. Honora patrē tuum, &
matrē tuā, qd̄ est mādātū primū in pro
missione, ut bñ sit tibi. f. quātū ad abun
dantiā bonorū tpaliū, ut sis longeuus su
per terrā. ad Ephe. vj. Promittit hic deus
duo q̄ hoīes cōiter appetūt. f. abūdantiā
bonorū tpaliū, & longā uitā. Per opposi
tū, q̄ nō honorat parētes, erit paup, & pa
rū uiuet, & malū finē faciet. Sed in prece
ptū ordinat circa inimicos singulariter,
cū dicit, Nō occides. Exo. xx. Solū loqui
tur de principali iniuriā, sc̄ilicet nō occi
des, in qua oēs alie iniurie includuntur.
Istud p̄ceptū nō extenditur ad dños seu
ad iudices terre, qm̄ ipsi debēt occidere
malefactores secūdu formā iuris &c. Si
autē amore, uel fauore, uel pecunia libe
rāt aliquē malefactorem a furca, conde
mnāt seipos ad furcā inferni. Nā p̄ iusti
ciā cōseruantur ciuitates. Ideo Exo. xxi.

Maleficos nō patieris uiuere. Sed ista
p̄ceptū intelligit de sex moribus in
iustis que sunt. Prima, Nō occides, f. p̄
uindictā, sicut fit hodie in mūdo, nō solū
occidēdo iniuriante & nocentē, sed et
ignorantē & innocentē. Ideo dicit scrip
tura, Filius nō portabit iniquitatē filij. Ecce
xviij. Secūda, nō occides. f. per impa
ritia. Nā multi sunt qui habēt malas ui
res &c. nō ergo debēt occidere, nec de
siderare mortē earū. Per oppositū eū
de uxoris, nō occidere nec desiderare
re debēt mortē uiri. Tertio nō debēt oc
cidere per auaritiā, ut latrones in uia p̄
pter pecunias, nec alij p̄pter hereditate
cōsequendā. Quarto nō occidere per
gligētiā, ut oppressores dormiēdo ne
genter, uel lachando, mulieres q̄ habent
grossa ubera suffocant filios. Ideo dicit
bus digitis teneatur gladius. Quinto
occidere per insolentiā, ut mulieres q̄
uide debēt cauere ut nō chorizent, ut
aī grauer laborēt, quia postq̄ uiderit
uile grauidā, si debet esse masculū, p̄
die habet animā, si femina. lxxx. die. Si
xto non occidere p̄pter uerecūdiam
peccatū occultetur, ut si mulier man
tu, puella, uidua, uel monacha graue
statim interficiūt prole, & unum p̄
tū trahunt in aliud, ut in Dauid, qui p̄
pter luxuriā fecit etiā homicidiū. Vnde
Dicatur hic miraculū de quadā grauidā
ex adulterio, q̄ cū esset iuxta cōfessionē
orauit uirginē Mariā, in oratiōe ob
tulit ei uadā quadraginta passus ad domū
uis qui interfecit patrē meum, & parē
mulier euasit cōfessionē. Virgo em̄
inuit, ex quo p̄posuit nō occidere p̄
Maximum peccatū est occidere p̄
citius debet eligere mori, & peccā
oēs qui cōfentiūt, medicus, apothecari
&c. Medicina optima quā dedit, quā
&c. Medicina optima quā dedit, quā
esset bonū ne grauidaretur? R̄spon
ueatis a uiro. Pater ratio p̄ceptū
quare dicit, Nō occides. Modo uidet
est an xps seruauit hoc p̄ceptū. Dicit
xps nō solū nō interfecit aliquē, imo im

nō permisit q̄ alius faceret uindictā de
iniurijs sibi factis. Dicatur historia q̄ ha
betur Luc. ix. Cū una dierum iret uersus
Hierusalē, uenerunt ap̄li eius in ciuitate
Samaritanorū ut pararet illi. Et nō re
ceperūt eū cū suis, nec uoluerūt uende
re panē nec uinū &c. Ecce qualē iniuriā
sibi fecerūt. Quāta iniuriā esset regi de
climanti ad aliquā uillā, si sui nollēt ipm̄
recipere, nec uendere escas, quid mere
retur? Propter quod cū Iacobus & Ioā
nes dixissent xpo, Dñe uis dicamus ut
ignis descēdat de celo, & cōsumat illos,
sicut Helias fecit? Tunc xps increpauit
eos dī. Nescitis cuius spiritus estis? Fili
em̄ hoīes nō uenit aīas hoīm perdere, sed
saluare, & abierūt in aliud castellū. Item
qñ in die passionis sue fuit crucifixus &
deuatus in cruce cū immēsis doloribz,
uidēs patrē cū lācea iustitie paratum ad
recipiēdū uindictā de crucifixoribus, si
xps uoluisset, sed dixit, Pater ignosce il
lis, quia nesciūt quid faciūt. Ex quo mul
ti simplices habuerūt cōtritionē, quia
dicebat Lucas, quia reuertebantur p̄
cunctis peccata sua. Patet ergo quomo
do nos xpi exēplo debemus parcere, &
remittere iniurias nobis. Et dico q̄ ni
hil proprius est ad obtinēdū remissionē
peccatorū a deo quā parcere inimicis.
Dicatur historia de illis duobus, quorū
tempore indulgētie unus uoluit ire. Ro
mā pro indulgētijs lucrands, & inuita
bat alium ut irent pariter. Alter r̄ndit,
Isti uia tam longa sunt magna pericu
lis. Ego uadā quadraginta passus ad domū
uis qui interfecit patrē meum, & parē
& habeo indulgentiā. Nō, dixit al
ter, quia ista indulgentia est data p̄ bul
lam pape Clemētis. R̄spondit iste, Et ista
remissio est data per bullam & papā le
onem. Notarius fuit beatus Mattheus. Di
xit enim bulla, Si dimiseritis hominibus
peccata eorū, dimittet & uobis pater ue
ster celestis delicta uestra. Si autē nō dimi
seritis hominibus, nec pater uester di
go remittatis. Sed sunt aliqui diabolici,
qui nō solū nō uolūt remittere, imo im

pediunt alios ne remittāt dī cōdo, Vah
dicitur q̄ uos estis Iudens &c. De istis
homicidis dicitur Gen. ix. Quicūq; effu
derit humanum sanguinem, fundet san
guis illius. f. in iudicio dei, uel aliter per
penitentiam disciplinarū, que est p̄pria
penitentia homicidarum. Tertium p̄
ceptum est circa omnes proximos gene
raliter, qñ dicit, Nō facies furum. Ratio
huius p̄cepti est. Nā quilibet homo in
domo sua uult habere q̄ quilibet filius
uel seruitor contētur de parte sibi da
ta per eū, nec haberet patiētiā si un⁹ ser
uaret partē alterius. Ita uult deus, nā to
tus mundus est domus dei. O Israel quā
magna est domus dei, & ingēs locus pos
sionis eius. Baruch. iij. Et ipse diuinit
& dedit tibi magnam domum, possessio
nes, redditus, & illi dedit unam domū
lā luteam &c. Illi dedit magnam nauē,
& illi unam barcham, & sic de alijs. Ita dī
uinit ipse, qui scit qd̄ est necessarium cui
libet. Ideo nō debetis t̄gere partē al
terius. Nam antequam ipse diuinit, gli
bet, poterat recipere ad libitum, ut ait,
Qui potest capere capiat. Matt. xix. Ver
bi gratia. Pīces maris adhuc nō sunt diui
si. Ideo qui potest capere capiat. Sed cap
ti per unum non tanguntur per alium.
Ita de mūdo a principio, antequam esset
diuinit, glibet poterat recipere, sed mo
do facta diuisione quilibet sit contentus
de parte sua. Istud p̄ceptū mirabiliter
seruauit xps, q̄ nō solū nō recepit aliqd
ab aliquo, imo pro restitutione cuiusdā
furti uoluit potius mori in cruce quam
aliter, per Herodem decollari uel lapi
dari. Dicatur parabolice quō erant uir
& uxor nobiles, Et uxor respiciens in po
mario cuiusdam horti uicini, uoluit fur
tiue unum habere de pomis. Vir consen
sit, nec post satisfecerūt, & licet fuerūt
sancti, tñ post eorum mortem qñ uo
luerunt intrare paradysum, fuit eis dictū,
Pomum nō est restitutum. Item diceba
tur filiis eorum, licet fuissent sancti &
amici dei, ad portā paradisi dicebatur,
Pomum quod parētes uestri sunt furati
nō est restitutum. Quousq; uenit quidā di
ues. f.

INTRA EASDEM OCTAVAS.

nea. xps q̄ satisfecit. Dicunt historie Gre-
corū q̄ de eodem ligno fuit crux xpi de
quo Eua recepit pomū. Itē q̄ xps fuit su-
spensus in cruce, tūc pomū fuit restitū-
tū pomario. Sicut malus. i. pomū inter li-
gna syluarū, sic dilectus me⁹ inter filios.
Cātiq̄. Sed facta restitutione statim Adā
& filij sui habuerunt gloriam. Patet ergo
quō xps habuit furtū exosum. Dicat hic
cōtra illos q̄ dicunt q̄ furari fructus nō
sit peccatū, cū tamē totū malū generi hu-
mano ex furto fructus euenerit. Si ergo
furtū fructus est tantū p̄m, quāto magis
furari florenos p̄ furta secreta, uel uis-
ras, uel retinēdo solidatas seruorum, uel bo-
na defunctorū, nō complēdo testamēta,
uel nolle reddere quod mutuo accepe-
rūt, imo minantur eis, uel diffamāt eos.
Istis dicit scriptura, Qui furabatur, iam
nō furetur, magis autē laboret operādo
manib⁹ suis q̄ bonū est, ut habeat unde
tribuat necessitatē patienti. ad Ephe. iij.

Intra easdem octauas. Sermo. iij.

Non ueni solvere legem,
sed adimplere. Matt. v.
uerbū istud. Modo opor-
tet dare cōplēmētum ma-
terie preceptorum dei, de
quibus restāt tria declaranda, que ordi-
nāt personas in se ad tenēdū bonā uitā.
Sed ut gratia & benedictio diuina sit no-
biscū, saluetur uirgo Maria, & resumat
thema. Pro declaratione huius uerbi qd̄
habet difficultatē in theologia, sciendū
q̄ inter alias magnas differentias inter
precepta humana & diuina est ista. Quia
precepta humana que dicuntur positiua
nō uocantur proprie iustitia substantiue,
sed possunt uocari iusta adiectiue. Rō,
q̄ oīa p̄cepta iuris positiui sunt mensu-
rata & limitata regula iuris intellectus hu-
mani. Iō dicunt iusta, sicut due res. equa-
les nō se excedēt, sed minime dicunt
iustitie. Ista p̄cepta humana & intellectu-
equalia sunt. Iō dicunt iusta. Iuxta hoc
dicit deus, Per me reges regnāt, & legū
cōdictores iusta decernunt. Prouer. viij.
Sicut sententia dicitur iusta q̄ con-
cordat cum p̄cessu, ita precepta humana di-

cuntur iusta, q̄n concordant cum ratio-
ne & intellectu, sed non possunt uocari
iustitia substantiue, quia non regulāt to-
tam nostram uitam. Sed precepta diui-
na possunt uocari iusta, quia mensuran-
tur intellectu diuino & nō humano, imo
intellectus humanus multoties admittit
tur dicens, Quare hoc &c. Et etiā dicitur
iustitia. Ratio, quia sunt ratio, mensu-
ra, & regula totius uite nostre. Prius
ratio, mensura, & regula intellectus, quo
modo debet se regere ad credendū
uoluntatis, quō debeat se habere ad
derādū. Item memorie, ad nō memori-
dū iniurias, nec uindicanđū. Itē cordis
ad nō cōcupiscendū. Item quinq̄ sen-
suum, ad uitā gubernandū. Ideo dicit
scriptura, Deū time, & mandata eius ob-
serua. Hoc est omnis homo. Ecclesi. i.
Not. Hoc est omnis homo, ablatiuus
se gratie & ueritatis. Patet ergo differe-
tia inter precepta humana & diuina.
humana dicuntur iusta, diuina iustitie.
Ideo dicit apostolus ad Ro. vj. Exhibe
mēbra uestra seruire iustitie. i. preceptis
dei. i. in sanctificationē. Tria mēbra po-
cipalia sunt in nobis, que debemus exhi-
bere ad seruandū iustitie.

Primum corpus, per honestam con-
suetudinem.

Secundum linguam, per ueracem con-
suetudinem.

Tertium cor, per mensuratam con-
suetudinem.

Ideo dicit Paulus, Exhibete mēbra uestra
&c. Dico primo q̄ debem⁹ exhibere cor-
pus seruire iustitie. s. preceptis per hanc
istā cōuersationē. Iō dicit, Nō mechā-
ris. Nā opinio fuit falsa aliquorū q̄
solū preceptū phiberet adulteriū, &
simplicē fornicationē. Imo dicit, Et
le peccatū ē peccare cū muliere soluta
nō feci sibi uolētā, ego bñ solui sibi
cui sibi & mihi, cui feci ego iniuriā.
nota rationē huius precepti, & sunt
a principio mūdi usq̄ ad xpi in carnem
nē mūdi. Iō sunt quinq̄ rōnes. phibet
simplex fornicatio est peccatū mortale

SERMO. iij.

nec unquā aliq̄ sine speciali dei dispensa-
tione poterit facere illū actū sine uxore
absq̄ peccato mortali. Prima rō est quā-
tū ad animā per creationē. Secūda quā-
tū ad corpus per fornicationem. Et iste
due rationes iam a principio mūdi du-
rāt usq̄ ad finē mūdi. Prima ergo rō quā-
tū ad animā. Iam scitis quod anima ho-
minis facta est ad imaginē dei, & precio-
sissima est, plus quā capilli uirginis, uel
lac, seu uera crux, uel aliquod corpora-
le. Modo si tā magnū peccatum esset, pij
ere capillos uirginis, uel lac, uel crucē
xpi in sterquiliniū, eo q̄ saperet in hēli-
tatem & heresim, quāto magis de aīa, q̄
p̄ijetur in latrinā luxurie est maius pec-
catū, & dicit, Cui facio iniuriā? Nunq̄
creatori tuo, q̄ tibi cōmisit animam reli-
quā tam preciosā? Ideo dicit ap̄s, Hec
est uolūtas dei sanctificatio uestra, ut ab-
stineatis uos a fornicatione, nō solū ab
adulterio, ut sciat unusquisq̄ uestrū uas
sūū. i. corpus uas anime, possidere in san-
ctificatione & honore. j. ad Thess. iij.
Secūda rō que tāgit corpus est. Nā si ali-
q̄ deturpat uasā hūili que fecit pulcher-
rima ad comedēdū, & si huiusmodi ad ui-
les usus applicādo dices, Cui sit iniuriā?
Nōne figulo cuius sunt uasā ut supponi
tur? Idē de deo. Nā corpora nostra sunt
uasā lutea a deo facta, ut seruāt in men-
sa dei in celo. Si ergo tu deturpas uas
dei, dices, Cui facio iniuriā? Nunquid
deo? Iō dicit scriptura, Mundamini qui
seritis uasā dñi. Esa. liij. Ultra p̄dictas duas
rationes adduntur tres post incarnatio-
ne Christi. Prima est adoptio spiritualis.
Iam si rex habet filias uirgines seu ui-
das, & nos qui nō habetis uxore pecca-
tis, & nos qui nō habetis uxore pecca-
tis, Cui facio iniuriā? Nūq̄ regi dño tuo
sunt xpi, de sua sponsa. c. ecclesia genite
& baptisimū. Et dices, Cui facio iniuriā?
Ergo dat in uxorem nō uult q̄ aliquis tā-
get filias suas. De ista materia pphetan-
do dicit propheta, Abominatio facta est
in israel. i. laicis, & in Hierusalē. i. cleri-

cis, quia filiam dei habuerūt alieni. s. qui
nō erāt iuri. Disperdet dñs uirū q̄ fecerit
hoc. Malach. ij. Secūda ratio est p̄
cōsecrationē baptismalē. Nā qui sciēter
deturpat calicē uel corporalia cōsecra-
ta, magnā iniuriā facit deo. Modo quid
est plus, cōsecratū corpus xpiani, uel ca-
lix? clarum est quod corpus xpiani, quia
habet recipere intra se corpus & sangui-
nē xpi cōicando. Modo p̄ijcere ipsum
in latrinā luxurie, magnū peccatum est.
Ideo dixit ap̄s, Fugite fornicationem.
Omne peccatū quodcūq̄ fecerit homo,
extra corpus est. i. in anima. Qui autem
fornicatur, in corpus suū peccat. An ne-
scitis qm̄ mēbra uestra templū sunt spi-
rituū sancti qui in uobis est, p̄pter cōse-
crationē? j. ad Cor. vj. Tertia ratio, p̄pter
conformitatem & similitudinē quā cum
xpo habemus, quia ab eadē carne specifi-
ca, quasi de eadē peccia pāni indutus. Iō
magnā iniuriā facimus xpo deturpādo
carnis similitudinē. Ideo dicit Leo pa-
pa, Agnosce xpiane dignitatem tuam, &
diuine consors factus nature noli in ue-
terem utilitatem degenerare cōuersatio-
ne redire. Patet error multorū stultorū
dicentium simplicem fornicationē non
esse peccatum. Nam hoc asserere est he-
resis. Modo uideamus quō xps hoc pre-
ceptum seruauit. Questio fit in theolo-
gia. Vtrum xps potuerit naturā humanā
assumere in utero uidue, sicut i uirgine?
Dicunt q̄ sic. Sed singulariter elegit uir-
ginem, & ipse fuit semper uirgo. Ita pa-
rū ipse scit experimentaliter illum actū,
sicut ego scio qualē sapore habet ferrū,
non propter amorem alieuius, sed ut no-
bis daret exēplum cauendi ab illo pecca-
to. Ideo dicit scriptura, Talis decebat
ut esset nobis pontifex, sanctus, in oēs,
impollutus, segregatus a peccatoribus,
& excelsior celis factus. ad Heb. vij. In
ista autoritate uitat quinq̄ gradus luxu-
rie. Aliqui faciunt luxuriā cōdis. i. cogi-
tando in illa delectatione. Sed timore,
uel confusione, uel alterius rei causa nō
faciunt opere, ex hoc perditur sancti-
tas. Cōtraistum gradum de xpo dicitur

Sanctus, qui nunq̄ habuit talia desideria. Sed si aliqui sunt ita mali in corde p̄ talia desideria, q̄ nesciūt loqui nisi de mulieribus. Contra quos ap̄s, Corrupti bonos mores colloquia praua. j. ad Cor. xv. Hier. ad rusticū monachū, De speciebus mulierū nunq̄ disputet. Et quia xps nunq̄ de tali materia loquebat, dicit innocens. Tercio impollutus, contra illos qui pcurant sibi molliciē. Quarto segre gatus a peccatoribus, cōtra illos qui peccant cū alijs de facto. Quinto excelsior celis factus, cōtra mulieres que sustinēt oscula, amplexus, dicendo, Amic⁹ meus est &c. & sequitur multe impuritates. Iō auferentur illi de matrimonio ut seruent modum, & qui non sunt de m̄fimonio nullo mō debent curare de illo actu, ne faciāt cōtra hoc preceptum quouis modo. Ecce quare dicit apostolus, Exhibete membra uestra &c. Dico secundo quod debemus exhibere linguam ad seruandum iustitiam per ueracem locutionē. Ideo dicit, Non loquaris contra proximum tuum falsum testimonium. Exo. xx. Ratio huius precepti est, quia officium lingue est loqui ueritatem, signare ea que sunt in corde, imaginationes & intentiones cordis. Mat. xij. Ex abundantia cordis os loquit. Et Philosophus, Voces sunt note. i. signa earum que sunt in aīa p̄sionū. Officiū oculi est uidere & ostendere res secundū colores & q̄titates, officii auris audire, tibiari ambulare. Mō sicut officii oculorū impediretur p̄ perlam in oculo, & auris per surditatem, ita officii lingue impedit & inordinat p̄ mendaciū, qd̄ auferit sibi officii, q̄a mentiri est dicere cōtra illud qd̄ tenes in corde de proximo. Iō deus precepit Exo. xx. Nō loquaris cōtra proximum tuū falsum testimonium. Nā omne mendaciū est cōtra proximum, uel cōtra alium, uel cōtra se, dicendo q̄ non est ita in corde tuo. Iō omne mendaciū est peccatū mortale uel ueniale. Xps seruauit hoc preceptū. Nā ait ipse, qui est ueritas prima & eterna, Iōā xiiij. Ego sum uia, ueritas, & uita. non solum nō dixit falsum, imo nō

permitebat corā se dari aliquod falsum testimonium contra uiuos nec mortuos. Cōtra uiuos, dicat historia euangelij q̄ fuit in Bethania, & Magdalena uidēs effusum cū preciosissimo ungueto unctum. Statim Iudas & alij cōtra eam incepterunt dare falsum testimonium dicētes, Vt quid deditio hec &c. O illa fatua. & similia uocabat. Et xps qui absentibus faciebat se ad mulierē Bonū em̄ opus opata est in morte. Matt. xvj. O benedictus est ille qui absentia manutinet diffamatū. Ideo mortuis. Dicūt aliqui q̄n obloquuntur mortuis, Mortuus est, Iō nō pōt lingua mea sibi nocere. Dico q̄ imo potest nocere dupliciter. Nam licet sit mortuus corpore, uiuit tū in cordibus multorum per bonam famā, & q̄n tu diffamas eum auferis sibi illā uitam. Sed m̄ malū, q̄a in iudicio dei lingue obloquentiū cent aīe. Hoc cōfirmatur miraculo de religioso mortuo, qui licet seruaret uocem tū non seruabat ceremonias, & in morte defecerat. Cūq̄ fratres qui dicebant eum, O, dicebat unus, bñ potabat. Inter, Ita, & sine aqua, & sic de talibus. bito frater surrexit, dicens, Parcat deus fratres, quia in magno piculo posuistis in iudicio, ubi acculabar a quibus prius tūderem &c. Ideo xps defendebat mortuos, ut patet Lu. xij. Dicit casus acciderunt tempore xpi dū ipse dicebat. Multi surgebant dicentes se esse Messiam, inter ceteros Iudas Gallileus, q̄a multi sequebant eum, Pilatus iugulauit eos. Cūq̄ hoc referretur xpo, qui dixerunt, O mali hoīes erant. statim fecit se aduocatū, & dixit, Peccatores fuerunt, q̄a talia passi sunt. Iō dico uobis, sed nisi p̄niam egeritis, non simul peribitis. Lu. xij. Itē turris cecidit & oppressit. xviij. hoīes, de quibus loquentes coram xpo dicebant, Ili & magni p̄ctōres erant quia ita eīciderunt. Et xps dixit, Putatis quia

re talia, lucrabor infinitas pecunias. Iō xps qui nō solū uidit os, sed etiā corda, dixit sibi, Vulpes foveas habēt, & uolucres celi nidos. Filii autē hoīs nō habet ubi caput suū reclinet. Mat. viij. Ideo ut diligamur a xpo, & uelit nos hic in suam gratiā recipere, & postea in gloriā, non soluam⁹ legē, sed impleam⁹, ut fecit xps, q̄ est in secula seculorū bñdictus. Amen.

In octa. beati Dominici. Sermo.

Vero uigila, in omnibus labora. Habet uerbum istud originali. ij. ad Ti. iij. Hoc thema dat mihi motiū predicandi de quadam uirtute ad saluationē animarū multū necessaria. s. de uirtute uigilie circa seruitium dei. Sed primo salutes uirgo Maria. Hoc uerbum est ap̄i ad filiū suū spūale Timo. di. Tu yō ui. &c. Rō autē quare sibi dixit hoc uerbum est, quia uidebat Iō hōc mūdo multos negligētes circa seruitiū dei, licet essent ualde diligētes circa seruitiū hūanū ad cōgregandū diuitias, honores &c. sed nō de lucro spūali, & ppter hoc ap̄s dicebat discipulo suo Ti. Tu yō uigila &c. Pro cuius declaratione inuenio q̄ diligenter uigilat homines mūdani ex quatuor rōnib⁹, scilicet

Propter amorem lucri temporalis.
Propter timorē periculi mundialis.
Propter dolorē afflictionis corporalis.

Propter clamorē uocis uir rei sensuā. Et ex quolibet istorū debem⁹ nos uigilare spūalē. Iō dicit thema cuilibet nfm, Tu yō ui &c. Dico p̄mo q̄ uigilant aliqui in hoc mūdo, ppter amorē lucri tpaalis, sicut mechanici. I. fabri ferrarij & sartores &c. & illi qui cum lumine possunt operari nocte, uigilant in sero, & surgunt de mane, cōstātē laborando quousq̄ iam lucrati sint uitā illi diei, & tūc cū gaudio bibūt de pace. De hoc scripture autor. licet sit clare, Oīs faber & architectus noctem tanquam diem transigit &c. & uigilia sua perficit opus. Eccl. xxxviij. Hoc modo tenetur quilibet uigilare spūaliter pro lucro spūali. Singulariter tenentur ad hoc tamen per

sones spirituales, sicut religiosi, clerici, & omnes ecclesiastici. Non enim debent in lecto expectare ortu solis, sed surgere de mane ad matutinas, & dicere eas distincte & attente, ita qd qñ oritur sol, tñ fecerint officium suu. Talis em lectus pot esse, qd iam lucratus est prandiu illi digi. Qui aut nō surgunt, aīa eorū tristis manet, quia nihil est lucrata, propterea dicit ecclesia, Non sit vobis unū mane surgere ante lucem, qd pmissit deus coronā uigilantibus. No. pmissit deus non. xij. denarios, sed coronā glorie que plus ualet qd corona papatus uel imperij. Si ergo artifices cum tanto labore uigilāt ut lucrentur xij. denarios uel duos, quāto magis uigilare nos debemus dulciter, ut coronā padisī possimus lucrari. No. hic miraculū de uitiis patrū. Liber est authenticus ex decreto Gelasij pape confirmatus de illo (Sd) heremita, qui uidit cathedram in celo, & septem coronas discipulo suo parat, quas fuit lucratus una nocte ex uigilia, qd diabolus eū septies tentauerat de somno, & ipse resistit, & uigilans permāsit, & septē coronas acquisiuit. Ecce quare ecclesia dicit psonis spūalibus, Nō sit vobis unum mane surgere aīa lucē &c. Pro uobis aut laicis qui non potestis ita uigilare, surgendo ad matutinas &c. Notate qd presens uita est obscura respectu uite glorie, licet nobis uideatur dies clara, sicut noctue nox uidetur clara, eū tñ nox sit obscura respectu claritatis diei. Ita est de nobis, nō sumus nisi noctue, sed qñ aīa transit de hoc mūdo, & uidet claritatem glorie, tunc dicit, Nox precessit, dies aut appropinquabit. ad Ro. xij. Ideo uos de mūdo surgatis a somno peccati in nocte huius uite, ut la boretis & lucremini merita apud deū, anteq̃ ueniat dies alterius uite. Si dicat, Iam ego laboro fodiēdo, suendo &c. Dico qd totū hoc remanet hic inferius. Si ergo nihil lucrāmini in hoc mundo, de quo uiuētis in alio mundo, qd possessiones & diuitie hic remanēt. Iō laboretis in opibus spūalibus, orādo quolibet die deuote &c. Seruate festa, audiat

missam & sermones, & frequēter debetis confiteri & cōicare, qd de istis oportet uiuere ibidē, aīa remitteret aīa ad hospitale miserorū. Iō dicit script. Sapient cor suū tradet ad uigilā dū disculo de dñm qui fecit illū, & in cōspectu aliorū mī deprecabitur. Eccl. xxxix. No. dicit aīa dñm, nō dicit ad mūdū. Dico sed qd uigilant aliqui nō amore lucris tpalis, sed amore piculi tpalis, ut naute, & maxime ille qui regit gubernaculū, & qui respicit timorē maris. Oēs illi uigilāt timorē piculi maris, uel ueti, uel terre. Vnde scriptura, Qui nauigāt mare, enarrānta picula eius. Eccl. xlij. Vigilant et custodiunt piculo inimicorū, & sic etiam nos debemus uigilare. Nā iste mundus est tāq̃ mare. Vñ ait David ps. cij. Hoc mare magnum & spaciosum manibus, illic repugnū, quorū nō est numerus. Aīa pueri cum magnis, illic naues ptransibunt, dicit David qd iste mundus sit mare, in eo sunt multa picula. Vñ ait Ber. Piculum huius mūdi pbat transiūm ritas, & pereuntiu pluralitas. Sicur enim mari Malsilie uix de quatuor nauibus una reuenit, sic de quatuor aīabus una ad portū salutis puenit. O utinā cima pars gentiliū saluaret. Nā nauis mari maxie timet piculū de uento, & piculū de aqua, & piculū de rupe. Sic & nos timere oportet. Nā uenti sunt diaboli tentationes, & qñ aliquis uadit per mare huius mundi cū deuotione & bona uita, talis uentus ducit nauē ad portū paradisi, sed qñq̃ uenit aiquilo. i. diaboli tētatio, qui pūcit nauē sursum eleuā in supbiā, uanā gloriā, auariciā, & luxuriam &c. & ita nauis. i. conscia & aīa perit. Magnus uentus dicitur, qñ eradicat arbores, qd non legitur qd uentus diruit montes. Sed uentus tentationis diaboli non solū eradicat arbores. i. psonas simplices, sed etiā diruit montes. i. psonas spirituales. Vnde de hoc ait scriptura, Ecce spūs grādis & fortis. i. demones uel uentus tentationis, subuertēs montes, & cōterēs petras. iij. Reg. xix. Nā erāt montes Adā, Sampson, David, Salomon, & tñ diaboli tētatio oēs illos subuertit &c. Iō nos miseri quid faciemus nisi uigilare in periculo huius uenti? Secundū periculū quod timet nauis in aqua est aqua. Nā aliquoties unda maris intrat nauē, sic & nobis quādoq̃ accidit. Nam unde maris sunt tentationes, & inclinationes carnis, ut cū persona est incolumis. i. qñ carolo nō mouetur, nec cogitando, nec loquēdo de quacūq̃ materia carnali, tunc quādoq̃ subito ueniunt motus illiciti, & cōcupiscentie prauit. Et iō tunc oportet caute uigilare. De hoc David ait, Mirabiles elationes maris. i. carnis. Tertiū periculū est maius. i. qñ carnis impingit in rupem. Iō uigilāt nauē diligēter. Sic nos facere debem. Nā & hoc cōtingit qñ psona nō curat de familiaritatib⁹, tūc enim nauigat in profundo pelagi ad portū paradisi. Sed qñ cōtrahit familiaritates, tūc impingit in rupē. Qñ mulier audit de aliquo clerico ut religioso qd est bonus & deuotus, & dicit, Cū isto habeo familiaritatē, caue ne impingas, ex hoc em multe naues. i. psonae onerate. i. preciosis mercibus meritorū & uirtutū impingētes, sic fuerunt perditae. Iō David ait, Ne forte offendas ad lapidem. i. familiaritatis pedē. i. affectus ps. xc. Si ergo tot sunt picula ī mari magno huius mundi, nobis nauigantibus necessaria est uigilātia, ne uento tentationis, uel unda incarnationis, nec rupe affectiōis perdamus uiaticum. Iō uigilemus. Nam hoc consiliū dedit xps discipulis suis di. Vigilate, ne intretis in tentationem. Spūs quidē promptus est, caro aut infirma. Mat. xxvj. Sed aīa fudo quare uigilant aliqui timore piculi tpalis, est qñ hō timet inimicos suos tpe guerre, uel latrones, qñ hō se premunit ad custodiendam uillam uel castra ne capiuntur. Hoc etiā modo oportet nos uigilare, & laborare. Iō xps ait, Illud autem scitote, qñ si sciret pater familias qua hora fur uenturus esset, uigilaret utiq̃, & non siceret perfodi domum suam. Mat. xxij. No. perfodi. i. subitus fodi. Propter hoc etiam nos debemus uigilare ut di-

xi. Pro quo sciendum qd quatuor capitanei latronū sunt modo in breui uenturi certissime, & nescimus utrum hodie ameras, & ergo oportet diligēter uigilare. Primus capitaneus est mors, que totū dicit secū, nihil dimittit, quantūcūq̃ sitis diuites in morte, in uno linteamine remanebitis, qd dicit David, Hō cū interierit, nō sumet oīa, neq̃ descendet cū e gloria eius. ps. xlvij. Sed capitaneus est antichristus, qui totū ducet secū, paucis deuotis de xpianis dēptis. Hō cū uigilare oportet in penitentia, qd cito ueniet, & ducet secū omnes qui dormiūt in peccatis. Ideo dicit ap̃s ad Ephe. v. Surge qui dormis, & exurge a mortuis, & illumina bit te xps. Tertiū capitaneus est post mortem antixpi, quia tunc erit conflagratio mūdi, que nihil dimittet de elemētis. Et iste ignis ueniet anteq̃ dñs ueniat ad iudiciū. Ideo ait David, Ignis ante ipsum precedet, & inflammabit in circuitu inimicos eius. ps. xcvi. Et secundū quod inuenitur in sacra scriptura, tūc ille ignis ueniet, transactis quadragintaquinque diebus post mortem antichristi. Quartus capitaneus & principalis erit dies iudicii. Si ergo pater familias uigilat, quādo scit latrones discurrentes, quanto magis nos miseri? Ideo non dormiatis in peccatis, ne accidat uobis ut fatuis uirginibus. De quibus xps Mat. xxv. dicit qd quidam nobilis dominus fecit matrimoniu cū quadā nobili domicella, & inuitauit decē domicellas, quarum quinq̃ dixerunt, Multū tardabit dñs uenire. i. sponsus. Ideo dormiamus in quiete. Alie quinq̃ dixerunt, Vere spūs nō dedit nobis certum tempus sui aduentus, ideo paremus nos ut simus parate. Et iste ornauerunt se. Media autem nocte clamor factus est, Ecce sponsus uenit, pulsans & di. Estis parate? Tūc dixerunt iste quinq̃, Ita nos quinq̃ sumus parate. Alie autem quinq̃ uoluerunt se parare, sed sponsus cum illis quinq̃ intrauit palatium suū, & clausa est ianuā. Deinde uenerunt alie quinq̃ dicentes, Domine domine aperi nobis.

Quibus ipse rñdit, Amen dico uobis ne
seio uos. Vigilate itaq; &c. Sic nos oēs
sumus inuitati ad nuptias regni celorū,
ergo oportet uigilare, quia dicitur Mat.
xxij. Vigilate, quia nescitis qua hora do-
minus uē uerturus sit. & Lu. xij. dicit, Sint
lūbi uestri pēincti, & lucerne ardētes in
manib⁹ uſis, & uos ſimiles hoībus expe-
ctantib⁹ dñm ſuū qñ reuertat a nuptijs,
ut cū uenerit & pulſauerit, cōfeſtim ape-
riant ei. Beati ſunt ſerui illi quos cū ue-
nerit dñs inuenerit uigilātes. ſp bonorū
operū exercitacionē, quia iſti intrā-
bunt ad nuptias. Sed qñ xps febre uſ alia
infirmirate pulſabit ad ianuās, ſi nō eri-
tis parati, nō intrābitis. Propter hoc pro-
tēpore parare ſe oportet, & cōſūteri, iniu-
rias remittere, & cōicare, & ſatisfacere.
Sic hō ornat ſe cū ſpeculo penitētie, ut
mulier in ſpeculo, in quo uidet macu-
le uel defectus in facie cōſcientie, q de-
fectus lauādi ſunt aqua lachrymarū. Vñ
corona capitis eſt intentio recta. Anuli
ſunt uirtutes. Torques ſunt abſtinētie.
Iō cōcludit xps Mat. xxv. Vigilate ergo,
quia nescitis diē neq; horā. Dico tertio
q uigilāt aliqui nō amore lucri, nec pe-
riculi, ſed per dolorē afflictionis corpo-
ralis, ſicut infirmi de febre, de dolore
&c. quia nō pñt dormire, ſed plangunt.
Si eis dicatur, Dormiatis. Rñdent, Non
poſſum. O ue ne &c. Sic etiā nos uigila-
re debemus ex dolore cōtritionis pētorū
preteritorū, & tribulatione inferna-
lium tormentorum. Si ex dolore aliquo
unius parue ſpine, uel etiā unius pulcis
nō potes dormire, quō aīa cū ſit ita uul-
nerata mortali? In capite uulnere ſuper-
bie. In corde uulnere auaricie. In renib⁹
luxurie. In gutture gula. In facie inuidie
&c. Iō ſuſpirare, dolere, & plāgere nos
debem⁹ ad inſtar infirmi, ut religioſi, cle-
rici, & laici. Et tūc quilibet ſic uigilās ex
pētorū cōtritione pōt dicere cū Dauid,
A uoce gemitus mei adheſit os meum
carni mee. Subditur, Similis factus ſum
Pellicano ſolitudo, & factus ſum ſi-
cut Nictorax in domicilio. Vigilaui, &
factus ſum ſicut paſſer ſolitarious in te-

cto. Tota die exprobant mihi inimici
mei, & qui laudabant me aduerſum me
iurabant. Quia cinerē tanq panē manda-
cabam, & potiū meū cum ſteto miſceba;
ps. c. j. No. A uoce gemitus mei. Nam qñ
hō ridet, caro dilataſ, ſed qñ plorat, ſtrui-
git. No. ſiſtis fact⁹ ſum Pellicano ſolitudo-
nis. Qui qñ uidet filios a ſerpente uene-
natos, naturali cognofcit q non pñt ui-
uere ſine ſanguis ſui effuſione. & tunc
uulnerat ſe in pēctore, & illū calidū ſan-
guinem effundit ſup eos, & ſic renui-
ſcant, ut dicit in glo. ord⁹, ſuper iſtū uen-
ſum &c. Ita de operibus noſtris a ſerpē-
te inferni uenenatis. Fa&⁹ ſum ſicut Ny-
ctorax q nō uidet, ſed ſentit. Iō debet
hō abſcondi in domicilio ſtudij uel oſi-
nis. Iō ait Dauid, Vigilaui, & factus ſum
ſicut paſſer ſolitarious in teſto. Saltat
paſſer de loco ad locū cantando. Ita pec-
cator debet ſaltare de pēto ad peccatū
plangendo & dolendo de quolibet. Mi-
captus ex criminibus nō poſteſt dormire,
ſed uigilat, ſnām expectat dicēs, Mi-
ſer, quid erit de me? Ita etiā nos ex hoc
uigilare debemus. Certeſt eſt q oēs ſum⁹
criminof, & proceſſus eſt iam fact⁹
Ezech. xviij. Aīa q peccauerit, ipa mori-
tur. Filius aut nō portabit iniquitatem pa-
tris, & pater nō portabit iniquitatem filij
iſti ſuper eū erit, & impietatis
pij erit ſuper eum. Si aut impius egerit
pñiam ab oībus peccatis ſuis q operatus
eſt, & cuſtodierit oīa precepta mea, & te-
cerit iudiciū & iuſtitia, uita uiuet & non
morieſ. Hec ibidē. Et ſpūs noſter car-
neſt in fetido carcere corporis, expectat
iudicem. Mirū eſt ergo quō poſſum⁹
dormire in pētis. Sed quia nō proferat
cito cōtra malos ſnā, abſq; ullo timore
filij hoīm ppetrant mala ut dicit Ezech.
viij. Vñ ſemp cogitare debemus quō hō
p pētis dignam poſſum⁹ agere pñiam.
Sed heu quaſi oēs pñiam uiq; ad ſinem
uite differūt, cogitantes tūc agere peni-
tiā, cum hoc tñ uix ſit poſſibile, ut dicit
Aug. in quodā ſermone de pñia. & alle-
gat in. iij. ſen. diſt. xx. c. j. Dicit em ſe
dē Aug. Si quis in ultima neceſſitate po-

ſtus uoluerit accipere penitentiā, & ac-
cipit, & mox recōciliabitur, & hinc ua-
dit, fateor uobis. Non illi negamus qd
petit, ſed nō preſumim⁹ q hinc bñ exit,
ſi ſecurus hinc exierit neſcio, pñiam poſ-
ſumus dare, ſecuritatē ſo nō. Nunquid
dico dānabit, ſed nec dico liberabitur.
Vis ergo a dubio liberari, age pñiam
dū ſanus es. Si ſic agis, dico tibi q ſecur⁹
es, quia pñiam egiſti eo tpe quo peccare
potuiſti. Si uis agere pñiam qñ iam pec-
care nō potes, pētiā te dimiſerūt, nō tū il-
la. Hec Aug. Et habetur etiā idem de pe-
di. vij. ſi quis. j. Patet ergo q fatue faciūt
giam in pētis dormiunt, & nolunt uigi-
lare in pñia, ſed uiq; ad mortē tardāt. Et
iam multa faciunt pro corpe, & nihil fa-
ciunt p aīa, cū tñ xps dicat, Quid pdeſt
homini ſi uniuerſum mundū lucret, ſe-
ipſum autē perdat, & aīe ſue detrimen-
tum patiat⁹. Aut quā dabit homo cōmu-
tationē pro aīa ſua? Filius em hoīs uen-
turus eſt in glia pñis ſui cū angelis ſuis,
& tunc reddet unicuiq; ſecundū opera
ſua. Mat. xvj. Ergo oportet diligēter uigi-
lare, & peccata pērita plangere, & illa
pērita iterū nō cōmittere. Vñ dicit dñs
Luc. xij. Bñ ſerui illi quos cū uenerit dñs
inuenerit uigilātes. Dico quarto q uigi-
lant aliqui nō propter lucrum tpale, nec
propter periculū mūdiale, nec &c. ſed p-
pter clamorē uocis, ſeu alterius rei ſen-
ſibilis &c. Ex hoc etiā nos uigilare debe-
mus. In auribus noſtris enim continue
debet audiri illa uox tube, Surgite mor-
tui uenite ad iudiciū, que nō permittet
nos dormire. Vñ Hieron. audiebat iſtā
tubā di. Siue comedā ſiue bibā, ſemper
uideſt mihi q audia illā uocem, Surgite
mortui uenite ad iudiciū. Sed nos habe-
mus aures oppilatas. Iō nō ſentimus eā.
Itē debemus audire uocem tube diuine
predicationis, q debet nos excitare ne
dormiamus in pētis. Iō pcepit de⁹ pēdica-
tori di. Clama ne ceſſes, quaſi tuba exal-
ta uocem tuam, & annūcia populo meo
ſcelera eorū. Eſa. lviij. Hanc uocē audie-
bat Hieremias, q de ſe dicit, Sensus cor-
dis mei turbati ſunt in me. Non racebo,

quā uocem buccine audiuit anima mea,
clamorē prelij. Hier. iij. No. ſensus cor-
dis, quia ſensus corporis nondū ſentit
clamorē prelij. non dicit ſolatij, que ita
nō excitant hoīem ſicut plij, q mouent
ſanguinē, nō ſolū hoīm, ſed etiā equo-
rū, qñ tube clangunt fortiter. Ita etiā de
tuba plij iudicij gñalis, ubi oīa pētiā erūt
manifeſta oī ppo. ſ. toti mūdo. Et ita bo-
nis ſedent ad gloriam, eo q hic egerint
pñiam. malis autē ad conſuſionē perpe-
tuam, quia perpetua pena puniet pro
pter uolūtātē eorū malā quā hic habue-
rūt, & uſq; ad mortē cōtinuauerunt. Vñ
ait Greg. & hē de pe. di. j. uoluiſſent. Vo-
luiſſent iniqui ſi potuiſſent ſine fine ui-
uere, ut potuiſſent ſine fine peccare. oñ-
duot, quia in pēto ſemp uiuere cupiunt,
qui nunquā deſinunt peccare dñ uiuūt.
Ad magnā ergo iuſtitia iudicantis perti-
net ut nunquā careant ſupplicio qui in
hac uita nunquā uoluerunt carere pēto.
Hec ille ibidē. Iō uigilate in bona uita.
Ecce quare dicit thema, Tu uero uigila,
& in omnib⁹ labora. Et ſic uigilaui ſan-
ctus noſter. Conclude legendam.

De aſſumptione beate Marie uir-
ginis. Sermo. j.

Primam partem elegit
ſibi Maria. Luc. x. Sicut
pñs feſtū & ſolennitas eſt
aſſumptionis uirginis Ma-
rie beatiffime, & hoc fe-
ſtum eſt ſinis & clauſula totius uite uir-
ginis Marie. Ideo de eius uita eſt dicen-
dum. Et habebimus nō ſolū ſpeculatio-
nes intellectuales, ſed etiā inſtructiones
morales. Sed ſi in alijs ſermonibus re-
currimus ad uirginē pro impetratione
grē, multo magis mō recurrendū eſt ad
eam, quia de ea habebimus predicare, ut
ſentiamus denotionē. Salutē uirgo Ma-
ria &c. reſumat thema. Pro breuiori de-
claratione, & introductione materie, eſt
ſciendū q uita humana hominis ſiue
mulieris habet tres partes aſcendendo
gradatim. ſ. prima eſt bona, ſecunda eſt
melior, tertia eſt optima. Prima eſt uita
nature, & iſta eſt tpaſt bona. Secūda eſt

uita gfe, & ista est spūalis melior. Tertia, est uita gfe, & ista est celestialis & optima. Et quia uirgo Maria nō fuit cōtenta ut haberet uitā nature & gfe, sed etiā gfe, iō de ea dicit thema, Optimā partē elegit sibi Maria. Prima pars uite huāne dicit uita nature, quia est quādiu aīa est essentialitē corpori cōiūcta, & ista est bona, quia effect⁹ & creatura dei est, qā oīs creatura dei bona est, & nihil reijciendū ab ea, ut dicit. j. ad Tim. iij. Secūda est uita gfe, & ista est melior, & est per cōiunctionē seu unionē gfe dei cū aīa. Quādiu em̄ gfa dei est cū creatura, illuminat eius intellectū ad credendum ueraciter, inflāmat uoluntatē ad diligēdū synceriter, gubernat oīa mēbra corporis ad operandū utiliter. Et de ista dicit David in ps. Deus deus meus. Quoniam melior est mīa tua sup uitas, labia mea laudabunt te. Labia mea, hic incipit cōstructio, qm̄ melior est misericordia tua, s. gfa pueniens seu iustificā, q̄ dicit hic mīa. Rō est, quia nō datur meritis creature, sed sola dei mīa. Alie autē gfe subsequētes uel cooperātes acquirūtur p̄p̄rijs meritis, sed gratia preueniēs nō. Iō dicit, Melior est mīa tua. i. gratia preueniens seu iustificans. Tertia uita est optima, & ista est uita gfe. Si queratur quare dicat optima. Respondetur, quia prima uita. s. nature perditur per mortem. Itē uita gratie pōt deperdi per peccatū mortale, sed uita glorie nō, quia ex quo aīa intrat paradysum, est ita cōfirmata q̄ est impeccabilis, ergo uita est optima. Ergo Paulus ait, Optimū est eīn gfa stabilire cor. ad Heb. ult. Ecce tres partes uite humane. Virgo autē Maria habuit uitam nature corporalem, quia secūdū aliquos doctores. xl. annis uixit. Epiphanius dixit q̄ uixit. lxxij. Habuit etiā uita gratie spiritualis super omnes creaturas. Sed non fuit contenta de his, sed quotidie peribat uita gfe, & desiderabat esse cū filio in uita glorie, ad quā hodie assumpta est. Et de illa uita dicit thema, Optimā partem & c. Bonā uitam tenuit, meliorē custodiuit, sed optimā

elegit. Modo audire, quia per unam questionem quā uos facitis, uolo cōprehendere materiā predicandam, qm̄ queritis quō est ad propositū thema seu euangelium hodiernū ad uirginē Mariā, cū nō loquat nisi de beata Maria Magdalena & Martha, ergo uidet impertinens & improprie dictum hodie. Sed rēdendo ad istā questionē uidebitis q̄ erit tota materia hodierna in isto euangelio. Dico enim q̄ si uolumus recipere euangelium hodiernū secūdū intellectū naturalem, nō est ad propositū, sed si uolumus ipse recipere iuxta intellectū allegoricū, secūdū quem ipsum recipit ecclesia hodie, nō est euangelium magis propriū uirgini Mariē in tota biblia, quia tota uita uirginis Mariē in eo cōprehenditur. Nam istū euangelium ad literā dicit tria de sctā Martha. i. de uita actiua sua, & dicit alia tria de Maria Magdalena. i. de uita contemplatiua. Sed iuxta intellectū allegoricū tangit sex uirtutes uirginis Mariē gloriosissime. Primum quod euangelium tangit de beata Martha & dicit, et trauit Iesus in quoddā castellum, & mulier quedā Martha nō excepit illum in domū suā. Ecce primū opus uite actiue beate Marthe circa Christū. Sed allegorice. Ecce conceptio filij dei, quādo intrauit Iesus castrū huius mūdi rebellis ad sibi illud subiugandū. Et mulier quedā Martha. i. dñā, & q̄ est maior domina q̄ uirgo Maria? que excepit eū in domum suā. s. in uterū uirginalē. Tria sunt declaranda & notanda.

Primū quare iste modus dicit castrū.

Secundū que mulier recepit Christū.

Tertiū in qua domo ipsum recepit. De primo notandū q̄ mundus iste dicit castrū propter cōditiones & qualitates castrī inexpugnabilis, q̄ sunt septem, oīa ista erant in castrō rebellī huius mundi. Primū oportet q̄ castrū sit in alto situm. Sic iste mūdus alte situs est per superbiam. Iō David loquēs de habitatore eius qui te oderunt ascendit semper. Secundo q̄ sit in circuitu bñ muratum. Sic castrum

huius mundi erat muratū per auariciā muro de terra, quia auari nō appetunt nisi terrena. Tercio q̄ sit bñ uallatum. Sic castrū huius mūdi erat uallatū in circuitu per luxuriā, quia sicut in ualle profunda cōgregant immūdicie, sic de peccato luxurie multe corruptiōes cōgregant & c. ppter qd̄ dicit Aug. Vidēs de tantā labem corruptiōis in humana natura, fere. i. p modicum desijt incarnari. Quarto q̄ de uictualib⁹ sit bñ p̄uisum. Sic castrū mūdi erat bñ p̄uisum per gulam. ad Philip. iij. Quorū deus ueter est & c. Quinto q̄ sit bene situm in colle petroso inexpugnabili. Sic castrū mūdi erat bñ sitū, quia etiā erat inaccessibile p inuidiā, quia si aliquis requirat de pace dicit, Cū quo faciā pacē? p corpus meū ego dabo sibi. s. meo inimico innuere tātum ualet gen⁹ meū, ut suū & c. Ecce castrū altum. Vñ ait sapiēs, Cōtēplat⁹ sum oēs labores hoīm, & idustrias aiaduerti patere iudicē p̄ximi. Eccl̄s. iij. Sexto q̄ sit bñ ordiatū de armaturis ad defendēdū. Sic mūdus de armaturis p̄ irā. Septio q̄ sit p̄uolens a psonis fidelib⁹. Sed erat oppositū, qā nolēbāt moueri ī opib⁹ penitentialib⁹ & meritorijs. Vidēs deus rebellioē hui⁹ castrī dixit, Oportet q̄ ego personā uadā ad faciendū bellum. Et in die incarnationis intrauit Iesus in quoddā castellū. i. mūdū & c. De isto castrō allegorice dixit Ies⁹ discipulis suis, Ite in castellū. s. expugnatē ipm̄ bombardis predicationis, qd̄ cōtra uos est. Mat. xij. Et mulier quedā Martha nomine. Martha interpretatur domina. Nulla est dñā celi & terre, nisi regina angelorum uirgo Maria, que recepit illū in domum suā. s. in uterū uirginalē. De ista domo cantat ecclesia, Domus pudici pectoris templum repente sit dei, intacta nesciens uirum, uerbo concepit filium, qm̄. s. dicit. Ecce ancilla dñi. Luc. j. Tunc recepit illum in domum suā. Patet ergo quomodo prima pars euangelij facit p uirginē Mariā. Moraliter hic nota. Nā magna excellentia fuit uirginis Mariē, qā in domo sua recepit filium dei. In hoc

sibi assimilatur qui hodie cōmunicat, quia sicut ipse uenit in uterum uirginalem, ita proprie uenit in hostiam consecratam, & perfectius recipimus nos ipm̄ quam uirgo Maria, quia ipsa recepit eū mortalem & passibilem, & nos immortalem & impassibilem, ipsa solū semel, nos autem sepe. Dicatur hic pro informatione populi quomodo debet homo eligere decem uel duodecim festa principalia ad cōmunicandū. Vnde cōtra illos qui nō cōicant, & nō recipiūt eum, dicitur, In propria uenit, & sui eum non receperunt. Quotquot autē receperunt eum, dedit eis p̄tatem filios dei fieri, his qui credunt in nomine eius. Io. j. Secūdum opus uite actiue beate Marthe ostēdit eum dicit euangelium, Martha autē satagebat circa frequens ministerium. Nam quando xps fuit in domo Marthe, tunc incontinenti Martha currēdo per domū, ait ancillis & seruitoribus, Date panē, & uinum, & cetera necessaria pro refectiōe, & tantū uolebat domino seruire. Sed diceret aliquis, Hoc nihil facit ad propositū p̄ gine quantum ad incarnationem, ita secūdū opus facit p̄ gine Maria respectu sue cōuersationis ad filiū dei postquā ipm̄ peperit. Dicit quōd p̄go Maria in etate. xv. annorū ipsum peperit, & nō habebat lac. Dicunt enim medici & bene q̄ de eadem radice pcedūt proles & lac. Et mulier q̄ non cognouit hominem non habet lac. O dicit Ioseph ad Mariā, Ego uadā ad aliquam mulierē ut det lac puero & c. Sed uirgo Maria noluit, sed flexis genibus, ut dicunt doctores deuoti, orando dicebat, Pater & domine ops qui hunc filium mihi dedistis, uos qui omnibus rebus ministratis prouisionem, animalibus in terra, piscibus in mari, date mihi lac pro filio uestro, & incōtinētū deus pater de celo misit sibi lac. De hoc est eccl̄e autoritas q̄ cantat, Nesciens mater p̄go uirum peperit sine dolore, saluatore seculorū, ipm̄ regē an-

golorū sola xgo lactabat ubere de celo pleno. Ecce quo ipsa satagebat ut seruiret xpo. Item seruivit sibi etiā in alijs mris. Nā scitis quāta seruitia faciūt mres filijs in uestiēdo & similibus, & qā nō poterat bene calefieri propter frig, posuit in presepio ut ab animalibus calefieret. Itē pētinēdo & lauando qñ fuit exul in Egypto, filādo, suendo, providebat sibi, filio, & Ioseph seniori. Itē qñ xps ibat ad predicandū, xgo Maria sequebat sermōnes suos. Et cū erant in aliquo loco, ipsa parabat filio refectiōē. Ecce ergo Martha. i. dñā satagebat circa frequēs ministrū. Iō cantat hodie ecclesia in persona yginis Marie, In habitatione scā corā ipso ministrari. Eccl. xxiii. Moraliter nota. Nōne uidet uobis magna excellentia recipere Christum in domo, & ministrare sibi? Istā grātiā potestis habere per similitudinē propriā, qā quando amore & honore Christi recipitis pauperes, & personas bone uite, potestis dicere qd recipitis Christū in domo uſa, & qñ datis & ministratis pauperi, potestis dicere, Ego ministravi xpo. De hoc autoritas xpi. Amen dico uobis quod uis mihi mis fecistis, mihi fecistis. i. pauperibus. Mat. xxv. Et in die iudicii qñ Christus laudabit misericordes, dicet, Esuriui eū & dedistis mihi māducare &c. Rñ debūt, Domine quādo uidimuste esuriētē? Et rñdebit, Amen dico uobis quādiu fecistis uni &c. Et dare negatiuā pauperi est dare negatiuā Christo. Patet ibidem quādo Christ⁹ dicet malis in die iudicii, Discedite a me ma. &c. Rñdebūt, Dñe qñ te uidimus esuriētē &c. Rñdebit illis dī. Amē dico uobis quādiu nō fecistis uni de minorib⁹ his, nec mihi fecistis. Et ibūt hi in suppliciu eternū. Mat. xxv. Tertium opus uite actiue btē Marthe ostēdit cum dicitur, Martha Martha sollicita es, & turbata erga plurima. Ad istam. Btā Martha erat multū sollicita de seruitio Christi, uidebat eū sibi qd oēs de domo nō fuissent sufficientes, ergo sollicitabat ancillas, famulos, & famulas &c. Allegorice illud est, pprīe propriū uirgini Marie, qā

sicut primū opus btē Marthe facit yginis Marie pro procuratione, & secūdū p cōuersatione, ita istud tertiū in xpi passionē, in qua Martha. i. dñā fuit sollicita. Quis posset exprimere sollicitudinē eius & turbationē quā habuit in filij passionē? Primo xgo Maria fuit sollicita de uatione hūani generis, sed qā sciebat de alio mō futurā nisi p mortē ignominiosā filij sui, turbabat ex maternali cōpensione, & erat quasi inter duas molas, uidelicet ipsa cogitabat qd null⁹ hō poterat solui a uinculo pētoris, nec a cathedra diaboli, nisi filius suus ligaretur a Iudaeis &c. Ecce turbatio. Itē sciebat nullū hōm nē posse euadere illā durā infamā dātionis eterne, qd dabitur in iudicio. Dicitur ma. &c. nū filius suus Christus fuit set morti sentētiatus. Iō turbabat. Item erat sollicita ne aliquis suspenderet furcā inferni, sed qā nō poterat fieri prius filius suus suspenderet in furcā igni &c. Iō turbabat. Itē erat sollicita qd nullus poterat separari a societate diaboli, sed nō poterat fieri nisi prius filius suus associaretur latrōibus. Et ecce turbatio. Item erat sollicita ut hōies exules a palatio celesti possent intrare, sed ecce turbatio, qā nō poterat fieri nisi prius filius suus exultaret de Hierusalē &c. Itē erat sollicita qd hōies haberent coronā glorie, sed ecce turbatio, qā filius suus pri⁹ erat de ipsi coronāsus. Itē erat sollicita, qā hōies nō poterāt hñe uitā eternā, sed ecce turbatio, ut eā haberēt oportuit filij suum mori. Patet ergo qñ dicit, Martha Martha. i. dñā dñā, iol. &c. Moralr iā auditis sollicitudinē & turbationē uirginis Marie. In hoc ipsā imitari debem⁹, qā fit per pñiam, in qua hō habet sollicitudinē & turbationē. Sollicitudinē, qā p pñiam acqrit glia eterna, sed turbationē, qñ ex ieiunio uel cilicio dōlet ei caput uel stomachus. Itē sollicitudo in disciplinis uel alijs penis, qbus euadit disciplinas & penas inferni, sed turbatio inquit, qñ sentit i corpe plagas &c. Ois autē disciplina in pñti qd uidet nō esse gaudij, sed meroris, postea autē fructū pacis

simū exercitatis p eā reddet iusticie, ad Heb. xij. Disciplina dicit oīs pñia. Patet hic tota uita actiua uirginis Marie. Modo uideamus de uita cōtēplatiua yginis Marie quā habuit perfectissime, & signat per Magdalēnā, de qua dicit euāgelium hodiernū tria. Primū, Maria sedēs secus pedes dñi audiebat ybum illius. Ecce uita cōtēplatiua. Mō uideamus ista utrum facit pro ygine Maria. Dicit hic quō ygo Maria sciebat qd Iesus filius suus ab in filii cōceptiōis habuit tantā sciam quātā habet nunc in celo. Et ista est doctrina generalis oīm doctōr in theologia. Cogitate ergo qñ xps fuit sex uel septē annorū, quō uirgo Maria faciebat ipsum sedere in aliqua cathedra, ut dicit aliq singulares doctores, & maxime deuoti btē uirgini, & ipsa ponebat se ad eius pedes. Creditis qd Christus dicebat sibi qd poneret se iuxta eū, sed ipsa ex humilitate noluit. Finaliter dicebat sibi, Fili mi dicatis mihi aliqua. Rñdebat, Mater placet mihi. Quid uultis quod dicā uobis? Et xgo ait, Fili mi desidero scire gloriā animarum btā, quō stabūt post uestrā ascensionē. Vnde erūt ad dextrā uestrā in celo, uel ad sinistrā. Itē utrū erūt infra angelos an supra. Et Iesus rñdit, Mī mea, nec sic erit, nec sic, sed de oibus fiet una cōgregatio, qā tūc erit unū ouile, & unus pastor. Dicit quō xps dixit ygini qd sunt nouē ordines siue nouē platee secundū Iō. Apo. xij. Prima platea ascēdēdo est angelorū, & in isto ordine collocabūt penitētes, qd pētis suis per opera pñalia &c. Secund⁹ ordo est archāgelorū, quorū princeps est Gabriel, ille mī mea, qui nūciauit uo meā in incarnationē, & in isto habitabunt misericordes, deuote persone. O dicit xgo Maria, quā in bono pūcto sunt nati qui faciunt miam. Tertia platea est principatū. Et sic de alijs respice in sermone oīm sanctorum, qui incipit, Merces uestra &c. Cogitate & rationabiliter uirgo Maria uoluit scire, in quo ordine collocaret. Et rñdit Iesus, Mater mea quia uos super oēs estis dignior, iō super omnes eritis collocata ad latus meū, &

omnes tam anime q̄ angeli uestro obediēt imperio. Ideo cātat ecclesia hodie pluries, Exaltata es scā dei genitrix &c. Alia die petijt a filio scire de pena dānatorū, & societate quā hñt cum demonibus. Et Iesus rñdit, Mī mea, sicut sunt in celo nouē ordines angelorū, ita sunt in inferno. ix. carceres dānatorū. Et qā mai⁹ pētī fuit in ordine Seraphinorū, iō illi qui ceciderunt de illo ordine sunt in profundiori carcere, & hñt mai⁹ tormētū intensum, & in istū carcerē uadūt blasphematores dei. Secūdus carcer ascendendo est illorū angelorū de ordine Cherubin, & in illū uadunt infideles & xpiani in fide dubitātes, presumptuosi intellectus &c. Tertius carcer est thronorū, ibi collocant qui usurpāt ecclesiastica bñficia per simoniā &c. Quartus est dominationū, illuc uadūt mali domini, & iniusti rectores cōitatum &c. Quintus est uirtutum, illo uadūt uindictiui &c. Sext⁹ est pātū, eo uadūt impatientes in infirmitatibus, uel aī, & recipiunt maliciā contra deum. Septimus est principatū, quo uadūt crudeles, usurarij, & latrones, & bona mortuorū retinentes. Octauus est archangelorum, ad quem uadunt inuēti, qui nolūt audire missam nec sermonē. Non⁹ est angelorū, & in eū uadūt impenitētes. Ecce quō Iesus declarauit matri sue ea que sunt in alio mundo, quam uis euāgelium hoc nō dicat, tamen credendū est pie. Maria ergo sedēs secus pedes domini &c. O si aliquis fuisset in illo parlamento, qualis consolatio ei fuisset? Et alia die dixit xgo Maria, Fili mi ex quo mihi declarastis gloriā beatorū, & penā dānatorū, nūc dicatis aliqd de purgatorio. Et Iesus, Imo mī mea ex quo uultis scire, purgatorium habet tres carceres secundum tres conditiones personarū ibi pñiam cōplentiū. Vide in sermone defunctorū. Itē alia die dixit de pueris si ne circumcisione decedētibus, & modo sine baptismo &c. Ecce cōtēplatiua audire uerbum domini. Ego mō predicādo teneo uitā actiua, & dum studebam cōtēplatiua. Et uos qui deuote au-

auris sermonem facitis, uitam contem-
platiua. Ergo beati qui audiunt uerbum dei, &
custodiunt illud. Lu. xj. Scdm opus uite cō-
templatiue bte Magdalene est, qm Mar-
tha erat sollicita de xpi seruitio, dicebat
Martha sorori sue, Inuenis me. & Magda-
lena fecit aure suā surdā. Iō dixit xpo, nō
ex impatiētia, sed dicit glo. q. uidebatur
Marthe q. omnes de domo nō fuissent
sufficientes ad xpi seruitiū. Sed bta Mag-
dalena dimittebat actiua opera ut uaca-
ret contemplationi. Sic uirgo Maria in xpi
affectu, quādo uidit filiū eleuari a ter-
ra, & sentiebat animas sanctorū, rogauit
filiū ut ascēderet cū eo. Et xps sibi dixit,
Mater mea uos per aliquod tps tenebi-
tis locū meū, cōsolabimini fratres meos
apostolos, qui in dubijs ad uos recurrēt.
Ex illa die uita bte Marie fuit contempla-
tiua isto mō. Nā quolibet die uisitabat lo-
ca sc̄ta. Primo Nazareth in camera ubi fi-
liū dē cōcepit, cogitādo quō fuit ab an-
gelo salutata, & cōtemplādo similia fle-
bat &c. Deinde ibat Bethleē, ubi ipm pe-
perit, quō uenerūt reges oriētis. Deinde
ad tēplū, ubi. xl. die obtulit eū. Deinde
ad locū baptisimi. Deinde ad desertū
ubi ieiunauit. Deinde ad locū passionis
& sepulchri. Duodecim annis uixit post
ascensionē, secundū alios. xxij. & quo-
libet die uisitauit ista loca. Questio est
hic cōtra istā uisitationē, quia dicit brūs
Ambr. q. bta Maria nō erat uagabūda, ne-
que ad publicū ueniēs, sed quēta domi,
amās secū habitare. Hoc in lib. de uirgi-
nibus. Quō ergo dicit historia q. uisita-
bat predicta loca? Coördatiā bona est
ista, iustitied utruq; q. ista uisitatio erat
quolibet die, ut dicit historia, sed erat spi-
ritualis & contemplatiua, & nō recede-
bat ā domo, ut dicit. b. Amb. sed ibat spū.
O benedicta peregrinatio, & sine pericu-
lo. De qua dicit ap̄s ad Gal. vi. Si spū ui-
uimus, spū & ambulemus. Dicat cōtra ho-
mines & mulieres, quia pegrinādo fran-
gūt sibi collū, & efficiuntur peiores, q. ali-
quoties uadūt ygenes forte, & caste, sed
redeūt meretrices. Dicat de mulieribus
euntibus Romam tempore indulgēcie,

& dormitibus oibus sibi in straminibus,
multe corrumpūt & uiolātur, & dicit
hospita magis Vincētio. Etia ultra pericu-
la corporalia multa sunt pericula ani-
marū religiosis & clericis euntibus Hie-
rusalē, q. nō pnt dicere officiū nec missā
& quolibet die potestis ire Nazareth ad
cameram ubi filius dei fuit incarnatus, &
sic de alijs locis. Tertium opus uite cō-
templatiue bte Magdalene est illud quod
dicit the. Et optimā partē elegit sibi Ma-
ria. Ecce hic historia hodierna. Dicat
quō post trāserūt. xij. anni, secundū alios
quos. xxij. uirgo semel orabat di. O
tot anni sunt q. sum inter iudeos, & ap̄s
sunt per mūdū dispersi, iō recipiat
uobiscū, & flebat. Hic xps dat exēplū
derādī paradisi in matre sua, quia uirgo
paradisus ardētē desiderēt. Nā statim
apparuit sibi angelus Gabriel salutā
& portās ramū palme, & tanta erat cla-
tas angeli, & uirgo eum subito non co-
gnouit, ideo petijt eius nomen. Ramus
ille signabat uictoriā quam uirgo hūit
mūdo per hūilitatē, de diabolo per pa-
pertatē, de carne per purissimā uirgi-
tatem. Dicat quō petijt duo. Primum
ap̄s essent in sua sepultura. Secundū
nullus diabolus esset in suo obitu. Non
credatis q. eos timeret, sed propter hor-
rorē hoc fecit, quia tāta mala faciunt,
cut de rege q. nō pmittit q. hō crimino-
sus ueniat corā eo, nō q. eum timet, sed
eū abhorret. Et uirgo Maria obtinuit
oēs ap̄s ibi cōgregatētur & tute diuini-
tatis. Dicat quō p̄p̄s admirabat quādo ap̄s
lib ab eorū aspectibus amuebantur po-
nubē, & inuenerūt se oēs ad portam in-
ginis dicentes aduincē. Quare congē-
gauit nos dñs? Nota hic bene legēda.
Ioan. qui primo uenerat dixit eis rōnē
q. propter obitū yginis Marie. Et Paulus
& Dionysius fuerūt ibi, ut dicit Diony-
sius & Hierotheus. Dicat quō processio
naliter bini & bini exhibuerūt yginem
uerentiā. Primo Petrus & Andreas &
Et uirgo Maria cū magna leticia recepit
bat eos, dicēs cuilibet seruitiū quod se

terat Christo filio suo, & penas quas pal-
lerant, specialiter bto Paulo dicebat, O
Paulus in tali loco fuisti captus pro filio
meo &c. Et dum sic loqret ygo, adest xps
salutā matrem di. Ave benedicta q. uitā
cōcepisti, & glām inuenisti. Ad quem y-
go, Paratū cor meū deus, paratum cor
meum. In capite libri. i. predestinationis
scriptū est de me ut facerē uoluntatem
dei mei. Dicat quō salutabatā sanctis an-
gelis & beatis q. cū xpo uenerāt, ut dicit
quidā. Et questio est, utrū istud gaudium
est maius alijs gaudijs. Nā magnum gau-
diū fuit annunciationis, in quo facta fuit
mater dei, & natiuitatis, & apparitionis,
& resurrectionis &c. Rūdeatur per simi-
litudinē de pulchra puella siue domicel-
la, que multū gaudet q. tractat de ea ut
habeat uirū, sed plus gaudet quando de-
sponsat, & plus quādo iā desponsata a suo
desponso uisitat, & plus quando sponsus
mittit sibi iocalia preciosa, magis q. spō-
sō dat magnum officiū in domo regis, su-
per omnia gaudebit plus, & super oia in
die cōiūctiōis. De quo nūq. etiā gauisa
fuit ygo Maria. Nā de desponsatiōe tracta-
uit in die annūciatiōis siue cōceptiōis fi-
lij dei, & in die natiuitatis manifestata
fuit. Spōsalia ygo in die apparitiōis, in p-
sentia triū regū. Spōsus suus uisitauit spō-
sam matrē suā in die resurrectionis. Acce-
pit officiū in curia celi empyrei in die
ascensionis. Misit preciosissima iocalia in die
resurrectionis. Sed hodie est dies nuptiarū,
q. sine dolore & pena tradidit aīam suā
in manibus filij, & ministri. i. angeli p̄s
precedebant, & sic ducta est ad do-
mū spōsā ad glām paradisi, nō solū i aīa,
sed xps post eā suscitauit, & i corpe & in
parē elegit sibi Maria. Dicat hic morali-
ter quō quibet debet desiderare istā glo-
riā, nō sūm ut bestie q. respiciūt solum ter-
red deus facit nos rectos, ut padisum
desideremus. Ideo David ait, Quemad-
modum desiderat ceru⁹ ad fontes aqua-
rum &c.

De assumptione beate uirginis
Marie. Sermo. ij.

In ciuitate sanctificata si-
militer requieui. Ecclesia.
xxij. Pōt hoc uerbū dicere
anima q. intrat padisum,
in ciuitate sanctificata simi-
liter requieui. Et maxime Maria. Pro in-
troductione, & ueniēdo ad materiā pre-
dicandā oportet declarare q. est ista ciui-
tas sanctificata. Et dico q. est gloria paradisi.
Rō aut q. gloria dicatur ciuitas est ista,
quia recte est edificata admodū nobilissi-
me ciuitatis Hierusalē tpe Salomonis,
in qua erant tres clausure ascēdendo. In-
tra primā altiorē morabantur laboratores
&c. Intra secūdā altiorē stabāt nobiles,
milites, ciues, & pphete, & persone que
non laborabāt manibus suis. Intra tertiā
altissimā sacerdotes & leuite, & ibi tem-
plū erat, & domus regis. Recte illa ciui-
tas erat edificata ad modum pilei seu mī-
tre pape, ubi etiā sūt tres corone. Et clau-
sure figurabāt gloriam paradisi, ubi sūt
tres hierarchie angelorū, quasi tres coro-
ne. Intra primā stant penitentes dignē. i.
cū angelis, archangelis, & principatibus, q.
licet peccauerūt, tū pro tēpore redierūt
ad deum, & fecerūt pñiam, & cōparāt la-
boratorib⁹, q. labore pñie gloriā dei ha-
buerunt. Intra secundā altius uadūt &
habitant iusti presidentes, & boni prela-
ti, qui non intrauerunt per simoniam, &
quādo sunt intus, uerbo & exemplo pa-
scent oues. Etia domini tpales, impato-
res, reges &c. & cōitatū rectores, qui pl⁹
curāt de iustitia q. de proprio honore, &
suis redditibus cōtentātur. Tales uadūt
in secundā hierarchiā cum p̄tibus, & tu-
tibus, & dñatiōib⁹. In tertia hierarchia. i.
thronorū, Cherubinorū, & Seraphinorū,
habitant illi q. tenuerūt uitā ap̄icā, & as-
sistunt deo, & non curant de rebus tem-
poralibus. Patet ergo quō glā paradisi est
ordinata ut ciuitas Hierlm. Aut de hoc.
Hierusalē q. edificatū in ciuitas &c. ps.
cxj. No. cuius participatio est in idipm.
In ciuitate Hierlm non oēs uidebant faci-
em regis, sed sic non est in paradiso, q.
oēs siue de prima hierarchia, siue de secū-
da, & de tertia, uidebunt deum facie ad
faciem.

faciē. Iō dicit, Cuius participatio eius in
sūm. i. i. eādē rē. & iō dicit, Sanctifica
ta. i. in sanctitate cōfirmata. In hoc mūdo
null' quātūcūq; sanctus fuit qn pecca
uerit, xpo & uirgine Maria exceptis. Ideo
ista ecclesia mltās nō dicit sanctificata.
i. sanctitate cōfirmata. Sed in paradiso in
illa ecclesia triūphāt oēs sunt sanctifica
ti. i. in sanctitate cōfirmati, qā ipeccabiles
sunt, ut ygo Maria. Autoritas. Oīs q reli
ctus fuerit in Syō, & residu' in Hierlm,
sanctus uocabit, oīs q scriptus est in uita
in Hierlm. Esa. iij. Aīa q cōdigne satisfe
cit de peccatis, qn ingreditur gām pōt
dicere, In ciuitate sanctificata requi. Et
ygo Maria hoc dicere potuit. Pater the.
Notauī qnq; cōditōes i. assumptione y
ginis Marie, ad quarū similitudinem aīa
beata etiam ascendit, propter qd' aīa pōt
dicere thema pāctū. In ciuitate scī. &c.
Non tñ dico q possit aīa ascēdere ad tā
rā gloriā ut uirgo Maria. Prima cōditio
seu similitudo q fuit in uirginis assump
tione fuit cū uirgo ardentissime desi
deraret uidere filiū suū, & esse cū eo,
& fletet, xps misit sibi angelū Gabrielē,
q semp fuit nūcius xpī ad matrē, & reue
renter eam salutauit dī. Suscipe salutes a
deo. Aue bñdīcā, tēplū dñi, āra uite, re
gina paradisi. Ecce filius uī uult cōplere
desiderū uesterū. Ab hīc ad tres dies ascē
detis ad eū, qā iam tota curia paratur ad
recipiēdū uos. Vnde dicit Alb. sup. Mis
sus est. q beata ygo psciuerit mortē suā,
& arguit p locū a minori, qā b. iōā. euā.
b. Petro apo. & pluribus alijs reuelatio
fuit facta de obitu eorū, ergo a fortio
ri. b. uirgini, q mf fuit dñi. Vide in Albe.
multa pulchra de assumptione. Not. hic
quare dabat sibi tres dies ad pparationē,
cū uirgo semp fuisset parata ire ad para
disum. Cāti. iij. Tota pulchra es amica
mea, & macula nō est in te. Verbum est
spūs sancti ad Mariā uirginē. Quare ergo
dedit sibi tres dies &c. Rñdeo q tres
dies fuerint sibi cōcessi nō pro se, sed p
apostolorū & aliorū cōsolatiōe. Sed p
exemplo nostro & instructione. Primus
dies erat pro apostolorū consolatione,

q erant per mundum dispersi in pā
tione euangelica cū magnis tribulatio
bus, quia predicabāt doctrinā tā nouā
altā, & nō amplius audīrā. Secundus dies
erat ad cōsolatiōē mulierū, que iuncte
fuerant uirgini Marie, i. subitō uirgi
ni fuisset assumpta, fuissent nimis desola
&c. Tertius dies fuit p consolationē
quarū uirginū, quas nutruerat ad
seruitiū &c. Ita iuxta hāc similitudinē
sed ex alia ratione, dat deus tres dies p
parationis anime deuote. Tres dies fuit
opera penitentialia siue sacramenta
i. confessio, cōio, & extrema unctio.
dicuntur dies, qā in quolibet opere
tur claritas gratie. Primus dies est
fessio, q maxime in fine est faciendū,
generalis de omnibus peccatis, nō q
necessitatis, sed est utilis. Ratio, quia
fessiones que fiūt in sanitate multo
fiūt sine contritione. Itē quia est
an cōfessor poterat absoluerē, sed in
quolibet cōfessor pōt de oībus absol
re, & qn homo reputat se moriturū
spicit mundū, & habet cōtritiōē. Se
cundus dies est cōio, etiā si illa die cele
uerit, adhuc est cōicandū, hoc tñ nō
ex necessitate faciendū, sed de cō
tate. Ratio, quia naturaliter nullus
celū ascēdere. Io. iij. Nemo a se cō
lum, scilicet naturaliter, uel uirtute po
pria, sed uirtute xpī oportet nos ascē
dere. Ideo dicitur maticū. Miraculū
Hugone de sancto Victore, qn in cō
ne dixit, Alcedat fili' ad p'ēm, & in
deum qui creauit illū, expirauit, & in
stia ascendit. Tertius dies est extrema
unctio, q dicitur dies ppter claritatem
tie, q datur uirtute eius, quia remittit
peccata uenialia, & culpe mortalium
litorum, & aliquatūlū de pena leco
deuotionē recipientis, ut dicunt dñi
res super. iij. sen. Ex ista ratione alleg
rice dicit scriptura, Deus Hebreorū
cauit nos, ut eamus uīā triū dierū
litudinē, & sacrificemur dño deo
ne forte accidat nobis pestis aut gla
Exod. v. No. deus Hebreorū. i. trans
tium, iuxta Hebraicā interpretationē

hac uita migrantium uocauit nos. i.
ad gloriā, ut eamus uīā triū dierū in soli
tudine. i. in morte, q dicitur solitudo, qā
nullus uellet aliiū associare, nec filius pa
trē, nec ecōuerso. Tres sunt, cōfiteri, cōi
care, & ungi, qā in his homo sacrificat se
deo. Ne forte accidat nobis pestis, aut fa
mes ignis. i. inferni, & dānatio, aut gla
dius. i. purgatorij pena. Et tunc aīa beata
q fecit pōt dicere, In ciuitate sanctifi
&c. Secunda similitudo seu cōditio que
fuit in uirginis assumptione, qā oēs apo
stoli, & multi alij sancti & sancte fuerant
in obitu uirginis Marie cōgregati, legē
ter in circuitu psalteriū. Quare hoc, cum
ygo nō indigebat istis: Rñdeo q ad exē
plū nostrū, qā qn psona laborat in extre
mis, debet hīc circa se bonas & sanctas p
sonas q legat psalteriū, & xpī passiōē, ut
cōfortet ipm, reducēdo ad memoriā xpī
passiōē, & tūc necessario multe aīe i. il
lū passū p dñm, maxime ex p'sentia carna
lium amicorū. i. filiorū &c. qā uenit uxor
ploro, & retrahit aīam a deo. Idē de fi
lij di. O miseri qd faciemus &c. Et tātus
est amor p'is seu matris ad filios, q tūc
cognatū infirmus qd erit de ipis. i. filijs.
Iō est bona cōsuetudo ne sint pntes, qā
multi licet fuerint bone uite, tñ sunt ex
tūt male uite, q in fine ex pntia sanctorū
plonarū saluātur. Patet ex hoc moraliter
quare bñ uirgo uoluit p'sentia sanctorū
plonarū ad exēplū nostrū, qā p se nō in
digebat. Iō dicit scriptura, In rege mor
tū regescere fac memoriā eius, & cōso
lū illū in exitu spūs sui. Eccl. xxxvii.
No. regescere fac memoriā ei', sed qua
plus dicit de memoria quā de alijs po
tētijs. Rñsio, qā principalis tēratio dia
boli est tūc inducere ad desparationē, & p
sentat pntā memoriē dicēdo, Qñ tu po
tes credere q tā grauiā pntā tibi remittā
tur, & salueris? Si nos tā nobiles creatu
rē de', qd faciet nobis p multis? Iō
est necessaria passio xpī, siue memoria
passiōis xpī, & cōfortatio spūs, dicēdo,

Recordamini qm de' misericors est &c.
& qn talis aīa intrat paradysum, pōt dicere,
In ciuitate &c. Tertia similitudo seu cō
ditio fuit q, in obitu uirginis Marie xps
personaliter descendit de celo cū omni
multitudine āgelorū & sanctorū, ipm &
matrē uā associantiū. Si dicatur, Et qūo
pōtāt recipi i camera yginis? Dicat quō
angeli & beati uirtute g'ie habēt posse
occupādi & replēdi unā domū, ciuita
tē, seu regnū, intm q nihil aliud poterit
ibi recipi, tanta est eorum uirtus & p'tas,
nō em sunt circūscriptiue i loco. Et quō
fuerūt in camera, xps inuitauit matrē, ut
uos inuitatis filios uestros &c. dicēs ei,
Veni electa mea, & ponā in te thronum
meū, qā cōcupiuit rex speciē tuā. Tunc
ygo sicut sine corruptiōe cōcepit, & si
ne dolore peperit, ita etiam sine dolo
re in manibus filij animam tradidit, qā
dicit Albertus, & in collecta hodierna
cātatur, Nec tamen mortis nexib' de
primi potuit q filiū suū dñm nostrū de
se genuit. Et nexus ibi ponit pro dolore
mortis, ut dicit ad longū Albertus super
Missus est. Et angeli inceperūt cantare,
Hec est filia Hierlm &c. Similiter de aīa
sancta fit, licet nō in tāto honore. Semp
em in obitu sancte & deuote persone de
celo uenit xps, ostēdēs se aīe bone. q. d.
Venite ad me oēs q laboratis, & onerati
estis, & ego reficiā uos Mat. ix. Ita q xps
semp uenit in morte aliquo mō de p'di
ctis. Autoritas. Si abiero, q preparauero
uobis locū, iterū ueniā, & recipiā uos ad
me ipm, ut ubi sum ego, & uos sitis. Ioā.
xiiij. Quanta humilitas est ipius xpī? Nā
terrenus rex p'mittit cognariū ad paran
dū p se, sed rex celi ipemet uoluit pce
dere ad parādū nobis locū. Et post iterū
ueniā, gl. scilicet in morte. Itē ueniūt an
geli etiā parētes & filij pui. Dicatur qn la
porat in extremis aīa, angel' bon' subitō
ad eam uenit, ut eam ad celum du
cat. Vnde tunc magnum est gaudium in
celo, & quilibet desiderat ire & addu
cere animam illam, iuxta illud, Ecce ego
dñe, mitte me. Et dixit, Vade. Esa. vi. Idē
de filijs paruis q sunt in celo, qn p'cipiūt

eorū pater uel mater sunt i extremis, petūt a xpo ut possint associare aīam illā &c. Et uos ploratis in eorū morte, cū eēt magis gaudēdū, qā xps rex recipit filiū uestrū, & regina Maria filiā uestram &c. Dicat de quadā muliere, ad quā descendērūt oēs hlij, & adduxerūt cum alijs angelis aīam mris sue i celū. De ista societate dicit scriptura, Ecce quō cōputati sunt inter filios dei, & inter sc̄tōs sors illorū est. Sap. v. Et sic aīa pōt dicere, In ciuitate sanctificata &c. Quarta cōditio quā notauit in uirginis assumptione, est qd in suo ascēsu demones fuerūt, & eā tēnere nō potuerūt. Nā magna uia est hīc usq; ad celū, & ibi periculosus passus. Dicitur, qd demones ceciderūt de celo, aliquid, & pauci descenderunt ad infernum ad cruciādū aīas. Aliq sunt internos ad tentādū, sed totus cumulus remāsit in aere, ubi stabūt usq; ad diē iudicij, & sunt tot ut atomi. Nā b̄tus Antoni⁹ uidit in reuelatione qd multe aīe uolentes intrare celū siue ascēdere, ibi rapiebātur, & ad infernū ducebantur. Sed qd uiderūt demones tantā societate, & xpm aīam uirginis portātem, fugerūt. Et ad hoc facit pphetia D. Exurgat de⁹, & dissipentur inimici ei⁹, & fugiāt qd oderūt eū a facie eius. ps. lxvij. &c. usq; in leticia. Similiter, nō dico equalē, de aīa deuota, nā dicere demones potuerunt postquā xpo Maria transiuit, isti nō potuimus resistere, sed decetero uidebimus qd transibit. Sed qd aīa beata ascēdit cū societate angelorum, parentū, & amicorū, demones fugiūt, & aīa cognoscit eos qd eā tētauerūt, & dicit forte, O traditor Lemathan tu tētaſti me de superbia, sed gratia dei me iuuat, & feci penitētiā. Et tu p̄ditor Māmōna de usura, & rapina &c. Idē de Amōdeo, qd tētat de luxuria. Et Beelzebub de inuidia. Beelphegor de gula. Balberith de ira. Astaroth de acidia. Et sic aīa trāſit, & portat ab angelis. Autoritas ad hoc. Fadū est ut moreretur medic⁹, & portaretur ab angelis, nō dicit ab angelo in singulari, in sinū Abrae. Luc. xvj. Et pōt dicere aīa, In ciuitate sanctificata

&c. Quinta similitudo seu cōditio est i lēnitas, qd uirgini Marie fuit facta intrādo celū empyreum in qualibet hierarchia, & in quolibet ordine angelorū. Uidetis qd magnū festū sit regibus nouiter uenietibus in regnū suū &c. nihil est respectu honoris in celo, nec posset lingua explicari, sed intelteualiter contemplari. Iō cātat ecclesia, Exaltata es sancta dei genitrix super choros angelorū in celestia regna. Similiter, nō equaliter, eo de aīa beata, qd intrat celū empyreum sancti angeli cū magna leticia recipiunt eā, angeli & sancti respiciūt p fenestris & ibi sunt palatia corporalia de materia celesti, & salutāt animā, & gaudēt qd intrat, quia pace intrat. Et sicut sponsa in die nuptiarum uadit tota uerecundia ad ecclesiam, & sicut bene placet sibi in uerecundia. Ita tunc anima sancta, quālibet hierarchia cantatur una melodia cuiusdam cantilene continens uersiculos, secundum qd anima facit ut saluetur. Primū qd dimittit peccata malas societates. Istud est principū bonae uite. Propter hoc in prima hierarchia tatur anime transeunt, Felix dies hora, felix tēpus, felix mora, in qua peccata dimissi sunt. Et aīa facit omnibus uerentiam dicens, Non nobis dñe agimus opus postquā dimittit peccata, accedendo ad xpm, cōsistendo peccata, cōcedendo audiendo missas, sermones. Propter hoc cātatur sibi in sc̄da hierarchia sc̄ds patriarche, Felix dies, felix hora, felix tempus, felix mora, in qua xpo adheſisti. Tercio opus est p̄seuerare finaliter in bona, quia aīa nihil ualeret incipere &c. Et in tertia hierarchia cātatur, Felix dies hora, felix tēpus, felix mora, in qua xpm cōpleuisti. Et sic uadit usq; ad thēdrā xpi, qui de manu sua coronat. Autoritas. Iusti in perpetuum uiuent apud dñm est merces eorū, & cognitio illorū apud altissimum. Ideo accipietur manu dñi. Sap. v. Cogitate si gaudetis in celo super uno peccatore penitēte

agēte, multo magis pñiam cōplēte. Luc. xv. Et pōt dicere aīa, In ciuitate sanctificata, similiter uirgini Marie, requieui.

De sancto Bartholomeo. Sermo.

Mos amici mei estis. Iō. xv. Sicut totum officiū & solennitas hodierna est beati Bartholomei, ita etiam erit & sermo. Et si placet deo, habebimus multas doctrinas ad instructionem uite nostre, & informationem animarum, Sed prius salutetur in ecclesia, & declaratur qd inter oēs sanctos qui fuerunt a principio mundi, sunt & erunt excellentiores & maiores in sanctitate, & magis illuminati fuerunt ipsi apostoli. Et est bona ratio, qd est ista. Quilibet xpianus indubie credit qd Christus est principū fontale totius sanctitatis & perfectionis. Iō quāto sancti siue precedētes Christū, siue sequentes, fuerunt xpo proximiores, tanto fuerunt sanctiores, digniores, & excellentiores, quia erant iuxta principū fontale totius sanctitatis. Et quia apostoli simul fuerūt cū eo santes, comedentes &c. ideo maiorem sanctitatem habuerunt. Dicatur hic ordinatio mundi secundum digitos manus, quorum medius est longior. Cogitetur qd digitus longior sit plenitudo tē ad Gal. iij. quia tunc creditur mundum fuisse pleniorē hominibus quā unquā fuerit. Et in principio mudi fuerunt patriarche sancti & perfecti, deinde pphete. Et quia erāt iam xpo propinquiores, ideo sanctiores, intantum qd dixit deus, & iacob, in deo omnipotēte, & nomen meum Adonay nō indicaui eis. Patriarche, Exo. vi. Nota, nomē meū Adonay, & sicut & providentie. Et inter pphete, Iō. fuit sanctior, & fuit circa principū fontale. xpm, quem digito ostēdit, & ipm baptizauit, intantū qd de eo dixit Iō. Inter natos mulierū nō surrexit maior Ioanne Baptista. Mat. xj. & Luc. vij. Et loquitur de patriarchis sanctis. Nō cre-

datis qd maior sit apostolis, sed prophetis & sanctis ueteris testamēti, quibus a xpo cōparatur, quando dixit, Inter natos mulierū &c. Propter hoc dicitur Lu. vij. Dico enim uobis, maior inter natos mulierum propheta Ioanne Baptista nemo est. Patet qd cōparabatur primis sanctis. Deinde uenit principū fontale totius sanctitatis Iesus xps. Et illi qd cū eo fuerūt comedētes &c. receperunt maiore dignitatē & illuminationē. Iō apostolus ad Ro. vij. Nos ipsi primitias spiritus habentes. Tempore prius, & ceteris abū dātius. Deinde uenerūt martyres sancti & benedicti, sed nec in tanta sanctitate ut apostoli, deinde confessores. Et ista ratione Ioannes qui antiquis sanctis xpo fuit propinquior, & cōsequēter sanctior, fuit singulariter amicus xpi. Iō. iij. Amicus sponsi. Ioānes, qui stat & audit eū, gaudio gaudet propter uocem spōsi. Et apostoli qui de donis sanctitatis fuerunt primi, & simul cū xpo fuerūt sanctiores, & magis amici xpi. Dicit Philosophus, qd amicus est alter ipse. Ideo dicit xps ad apostolos thema, Vos amici mei estis. Patet thema. Modo restringendo istam materiam uſem de omnibus apostolis ad beatum Bartholomeum, inuenio qd propter tria habuit amicitia dei, que tria i uolimus habere erimus sibi similes, non dico equales. Nam in eo fuit

Primo spiritualis oratio.

Secundo uniuersalis subiectio.

Tertio martyrialis afflictio.

Propter quod dixit xps beato Bartholomeo singulariter, & nobis generaliter. Vos amici mei estis. Dico primo qd beatus Bartholomeus habuit amicitia spirituale cū xpo per spirituale orationē. Rō. Nā respiciēdo, colloquendo, & cōuersando amicitia & amor generat iter duas psonas. Ista tria sunt in deuota & spirituali oratione, in qua primo respicitur & cōtēplatur xps a capite usq; ad pedes. Primo quō caput spinis coronatum fuit, aures qd audierūt uituperia & blasphemias, & sic de alijs. Et sic amor diuinus intrat i cor recogitādo tāta pulchritudī

ordinē nri amoris sic deturparā &c. Se-
cundo colloquēdo, ratio cinādo, & dicen-
do, Dñe parcatis mihi, ego sū in tali pec-
cato seu defectu, iō dñe iuuetis me. Et
sic intrat amor. Tercio cognoscēdo, con-
templādo quō xps sedet in mēsa eternita-
tis, dormit cū eo cōtemplādo requiē xpi.
Istō modo habetur amicitia cum xpo. De
hoc scriptura, Qui diligit cordis mundi-
ciā, ppter gratiā labiorū suorū habebit
amicū regē. Prover. xxij. Mūdicia cordis
est separari a mūdānis negotijs, & ora-
tiōi & cōtemplatiōi uacare. Ita fecit bea-
tus Bartholomeus. Audite singularia de
eo qđ de nullo alio legitur. Nā ita erat
deuotus, qđ dicit historia qđ orabat cēties
flexis genibus p diē, & cēties p noctē. Si
ergo ex ofone consequitur xpi amicitia
quis, igitur btus Bartholomeus. Sed quō
intelligit qđ cēties in die &c. Dico qđ sic
intelligit. Nā decē excellētie legunt de
deo, qui est unus in substātia, & trinus in
personis &c. l. potentia, sapiētia, bonitas,
creatio, gubernatio, redēptio, glorifica-
tio, cōdenatio, purificatio, & iudicatio.
Et quelibet istarū excellētiarū habet de-
cem effectus, & decē decies sunt centū.
Et ppter ista cēties in die flebat ge-
nua. Dicat practica quō prius signabat se
signo crucis, & ostēde quō se signare de-
bent, assignando rōnes. Deinde cōtem-
plabatur primū effectū potētie dei, totū
mundū sustinētis. Et post dicebat oratio-
nem a xpo ordinatam. l. Pater noster, &
surgebat. Deinde iterū flebat genua,
& signabat se, quia crux Christi clauis est
paradisī, ut ait Rabanus. Et sicut qui uult
camerā intrare oportet aperire &c. Ita
de celo, & cogitabat qđ oēs creature sūt
nihil respectu diuine maiestatis. Et post
dicebat Pater noster, & sic de alijs. Ecce
quare historia dicit, Centies flebat ge-
nua in die, & nocte etiam toties. Si ergo
ex ofone spūali creatura pōt assequi xpi
amicitiā, ergo & beatus Bartholomeus
&c. Possumus dicere qđ est amicus dei,
recordās de xpi uerbo Luce. xviij. Opor-
tet. l. qui uult esse amicus dei, semper o-
rare. l. mane & sero, & nō deficere. Opor-

tet nos cēties in die &c. Moraliter. Nō
oportet nos orare centies in die, sed de-
cies quinq; de die, & decies quinq; de
nocte, nō curādo de effectib; illis, sed de
templando illas decē excellēcias. Primo
signādo se, & purificando cor, cogitādo
potentiam dei, qui de nihilo creata crea-
uit, & qñ senties cordis dulcedinē dicit,
Pater noster &c. Secundo cogitādo de-
ius sciam, quō oīa scit & uidet, & nihil
tet eum, nec abscondit ab eo, & sic
catur scđm Pater noster. Tercio de bo-
nitate, qđ quicquid fecit, amore hominū
cit, quia ipse non indigebat celo &c.
ra, & sic de alijs. Quarto creationē
in diuersis generibus, gradibus &c. Qu-
to gubernationē, quō puidet oībus de
uictu & uestitu &c. nec deficit, nec
est in capite anni &c. Sexto redēptionē
spendat in inferno, uoluit suscipere
Septimo glorificationē in aīa & corpore
re beatis in die iudicij. Octauo cōdena-
tionē, cū quāto rigore dānat impi-
nitētes, & ex hoc uenit timor cordis &c.
Nono purificationē animarū in purga-
torio &c. Decimo iudicationem iustorum
generalis, in quo erūt boni ad dēni-
malī ad sinistra &c. Ecce quare de deo
predicantur putes, ut recipiant eum
plum. Iō ait David in ps. lxx. Benedictus
deus qui nō amouit orationē meam.
miam inuā a me. Glosa Augustini. Nō
moueāt a te oratio tua, & nō amoueāt
a tē mīa diuina. Dico secundo qđ beatus
Bartholomeus habuit amicitiam dei, quia
uitem subiectionē, qđ oībus pceptis
fuit obediens. Iō xps ait, Vos amici mei
estis si feceritis que ego precipio uobis
&c. Io. xv. Si dicatur qđ fuit obediens
cem pceptis, nō est magna laus, qđ
tenemur obedire. Rūso. Ipse fuit obedi-
ens pceptis decem, & consilijs, &c.
mandatis apłicis, quia oīa seruauit
pcepit xps apłis dicens, Euntes in
dum uniuersum predicate euangelium
omni creature. Mat. ult. Vbi xps ostē-
dit locum ubi est predicandum. Iō
do uniuerſo, non solum in una ciuitate,

ciuitate, seu puincia. Recte dedit eis mo-
dū quē tenet sol, qui qñ exit, illuminat,
calcificat, & facit fructificare totum mū-
dum, nō quiescit in uno loco &c. Secun-
do ostendit materiā predicandā, cū dicit
Euangelium, nō aut Virgiliū, seu Quidiū,
qđ poete dānati sunt. Iō eorum doctrina
nemine saluat, licet auribus placeat &c.
Si dicat, Et nunquid possumus pđicare
uetus testm, qđ dicit, pđicate euangelium
Rūso, qđ qui pđicat bibliā, nō pđicat nisi
euangelium, qđ uetus testm nihil aliud est
nisi euangelium figuratū, & in nouo testō
expressatū. Et ista sunt uerba dei que cō-
uertit gentes, & tīgūt corda. Iō apłs ad
Roma. j. Nō erubeſco pđicare euangelium.
figuratum uel expressatum. Virtus enī
est, in salutē oī credēti. Tercio ostē-
dit quibus psonis est predicandū, qđ oī
creature, nō solum xpianis ad cōsolandum
aīas, sed etiā conuersis Iudeis, Agarenis,
gaunt? dei est in salutē oī credēti. Istud
pceptum optime seruauit beatus Bar-
tholomeus. Dicat quō post receptionē
sancti in cepit predicare in Hierusa-
lem, ubi multos cōuertit. Deinde p Iude-
am, & sic pđicando iuit, quousq; puenit
ad ultimā Indiā. Secundū pceptū xpi ad
apłstolos fuit de bello. O in quali bello
uēniunt in tēpore pacis predicare inter
xpianos, sed apłstoli inter infideles &
philosophos predicabāt doctrinā altissi-
mā, & nouā. Sicut de trinitate, incarnati-
one, de xpi pāssione, de sacramento al-
taris, disputantes cum philosophis &c.
Militabāt contra naturā, que dat infirmi-
tates, cōtra demones, & cōtra mortē, su-
scitando mortuos, curando infirmos, &
expellēdo demones. Autoritas. Hos duo
Euntes autē predicate dicentes, quia ap-
propinquabit regnū celorum. Infirmos
curate, mortuos suscite, leproſos mun-
date, demones eijcite. Mat. x. Ad practi-
cam de bello beati Bartholomei. Nota
qđ postqđ predicauit de trinitate. l. qđ un-
us est deus in essentia, & trinus in psonis,
statim philosophi contra arguebat. Mul-

tiplicatis suppositis, id est in diuidis, ne-
cessē est ut essentie multiplicentur. Bea-
tus Bartholomeus rñdebat di. Hoc uerū
est in creaturis, sed non in creatore, ad
quem philosophi non pueniunt. Et ad
probandum suscitabat unū mortuū di-
cens, Sicut tres psonē diuine sunt unus
deus, ita aīa, & corpus, & uita sint unū in
te, surgas. & mortuus surgebat. Ita postqđ
predicauerat de incarnatione, philoso-
phi dixerunt cōtra. Finiti ad infinitū nō
est pportio equalitatis uel mensurabili-
tatis. l. per mensuram uel equalitatē, sed
est proportio causalitatis. Et hoc est ne-
cessē, quia primū principij infinitū est
causa finiti &c. Ad pbandū istā ueritatē
curabat leprosum uel furdū &c. Item de
pāssione xpi, ne sibi credentes & obediē-
tes suspenderent in furca inferni, & phi-
losophi contra arguebāt dicentes, Fru-
stra sit p plura qđ pōt fieri per pauciora.
Cum ergo deus solo uerbo pōt saluare,
quid oportuit eū pati &c. Rñdeo qđ re-
gula habet uerum, qđ frustra sit &c. si ita
bene fiat. Et ad probandum hoc curabat
mortuū. Item de sacro altaris quod fuit
magne difficultatis ad credēdum, philo-
sophis dicētib; contra, Locus & locatū
debēt pportionari, ut patet in. iij. Phy-
sico. Rñdeo, ait Bartholomeus, hoc est
uerū naturaliter, sed istud est supnatura-
liter, ad pbandū curabat infirmū &c. Pa-
tent bella que tīgūt xps in dicta autorita-
te Mat. x. Hos. xij. misit Iesus &c. Ter-
tiū pceptū xpi qđ dedit apłis fuit de
paupertate. Mat. x. Nolite possidere au-
rum neq; argētum, neq; pecuniā in zo-
nis uestris. Nō perā in uia, neq; duas tu-
nicas, neq; calciamenta, neq; uirgam,
cum ista paupertate conuertebāt gētes.
Dicebant enī dicentes, Quid uolunt isti a
nobis? Et alij dixerunt, Salutem nostram
querunt, & non pecuniā. Dicatur hic
miraculū quod fecit in India de curati-
one filie regis a demonio, & quō rex mi-
sit sibi tot pecunias, & nihil inde uoluit
recipere. Dicatur quō conuertit regem,
& omnes de illa ciuitate. Ecce bellum
suum. Ita si nos modo essemus boni, &

non diligemus tantum bona tempora
ita non solum xpiani, sed etiam infideles
conuerterent, sed quia sumus male uite,
non solum infideles non conuertuntur, sed
& xpiani perdunt fidem. Dico tertio q
beatus Bartholomeus habuit amicitiam
xpi p martyrialem afflictionem, p marty
rium em homo acquirat amicitiam dei.
Pater noster Abraham tēat^r est, & p mul
tas tribulationes pbat^r, amic^o dei effect^o
est. Iudith. viij. Nota quatuor martyria bti
Bartholomei, q ponit a quatuor autēticis
doctorib⁹. Dicit primo qūo post conuer
sionē Polemij regis Asyages f^t Polemij
miser mille hoīes armorū ad capiendū
btū Bartholomeū. Primū tormentū qd
sibi dedit fuit fustium cēso adeo fortiter,
q miraculū erat q nō moriebatur, & in
quolibet ictu dicebat Iesus, optima me
dicina est ista. Istud tormentū ponit bea
tus Amb. Scdm tormentū ad maiorem
sui penā fuit, q crucifixus uersis pedib⁹
in altū, & istud ponit Dorotheus magi
ster. Tertiū postq fuit a cruce depositus,
fuit exoriat⁹. Cogitate penā. Istud tor
mentū ponit Theodorus, intantū dicūt
aliqui q cum pelle in collo predicabat.
Quartū tormentū est q fuit decapitat⁹.
Istud tormentū ponit historia. Si ergo
ex martyriali afflictione quis efficitur a
micus dei, igitur maxime beatus Bartho
lomeus. Moraliter si uolumus intrare
paradisū, oportet q in his quatuor tor
mentis simus similes beato Bartholo
meo. Primo ut simus fustib⁹ cēsi. Nā q
aliquis in aliquo statu malo diu uixit, &
emendat se, statim p oblocutiones fust
bus ceditur. Dicitur de quolibet, qn ali
quis conuertitur ad deū, & incipit bonā
uitam, statim uenit fustium cesores. De
hoc ait apłs, Oēs qui pie uolunt uiuere
in xpo Iesu, psecutionē patient. ij. ad Ti.
iij. Scd^o oportet ut sim⁹ crucifixi. Crux
significat pñiam quam debemus sustine
re. ad Gal. v. qui xpi sunt, carnem suam
crucifixerunt cum uitijs & concupiscen
tijs. Tercio oportet ut simus exoriat⁹.
Si habetis pellem leoninam superbie &
uauitatis, humiliemini. Idem de auarīs;

Si habent pellem uulpinam, oportet ex
coriari, restituendo uturas, & illis dolor
est, sed oportet restituere uturas & c. Job.
ij. Pellem. s. male uite, infure, luxurie & c.
pro pelle. s. anime, & cūcta que habet ho
dabit p aia sua. & c. Quarto oportet deca
pitari. Caput un uenit oē malum est sup
bia & presumptio, qn homo superbit &
presumit de uauitate sua, scientia, uel in
genio. Ergo oportet decapitari, qn in
tium oīs pēi est superbia. Ecce. x.

De sancto Augustino. Sermo.

Incerne ardentis in ma
nibus uestris. Verbum
istud habetur textuali. Lu
ca. xij. & officialiter i euā
gelio presentis solennit
tis. Sicut scitis, hodie per totum mundū
in ecclesia dei sit festum illius magni &
gloriosissimi doctoris beati Augustini
epi, etiam de eo erit sermo n^r presen
tis maxie. Quia si deo placet, in sua uita ui
ueniemus multas bonas materias specu
latiuas & morales. Sed ut deus det no
bis suam gratiam abundantisime, saluē
tur uirgo Maria & c. Pro breui declara
tione uerbi propositi, & materie predi
cande introductione, sciendum q in
cra scriptura uirtutes infuse, quibus
dator uirtutum sanctificat animas huma
nas, dicuntur lucerne ardētes. Rō, quia
sicut camera obscura & tenebrosa illu
minatur & pulchrificatur lucernis ardē
tibus. Sic camera conscientie humane illu
minatur & pulchrificatur cōtra tenebras
& turpitudines peccatorum uirtutibus
deo infusis. Quando autē hō est in pēi
& in mala uita, domus conscientie est
obscura & tenebrosa, sed qn deus accen
dit in ea lucernas uirtutū, efficitur clara
& pulchra, & tūc deus uult eā inhabitā
re. Vñ ait, Delicie mee esse cum filijs
hoīm. s. i cōsciētis illūminatis, puerbōis
uij. Sicut ybi gra. Cōscia persone nana,
& pōpote, & supbe tenebrosa est, & ha
bitatio demonū. Sed qn placet creatori
q illuminatur lucerna yrtutis cordialis,
dimittendo pompas & uauitates & c. tūc
est pulchra & clara, & est habitatio dei.

Item persona auara camera conscientie
habet obscuram, plenā pulueribus, q nō
curat nisi de terrenis bonis. Sed quādo a
deo accenditur in ea lucerna yrtutis pau
pertatis spūalis, efficitur clara & pulchra,
q licet habeat multas pecunias de bono
iusto, non tū ponit in eis spem nec cor,
sed manus, recipiendo necessaria, alīs di
tribuit egenis. Idē de psona luxuriosa,
camera eius conscientie nō est nisi domus
porcorum, sed qn a deo accēdit lucerna
uirtutis castitatis corporalis, est clara &
pulchra & c. Idem de psona inuidiosa, ut
habeat offm, regimen & c. eius conscien
tia est camera diaboli, q inuidia diabo
li mors inuauit in orbem terrarum, sed
qn accenditur lucerna uirtutis dilectio
nis fraternalis, efficitur pulchra & clara.
Idem de psona gulosa, excessiue come
dendo & bibendo, ieiunia ecclie frangē
do, post prandū missam audiendo. Sed
qn accenditur lucerna yrtutis abstinentie
yrtutis etiam tūc efficitur clara. Idē de
psona tracunda, qn non uult remittere
iniurias, sed tenet in corde cū desiderio
uindictę. Sed qn accenditur lucerna uir
tutis patientie, camera conscientie effi
citur clara & pulchra, quia sicut domin⁹
noster & rex Iesus xps fuit patiens remit
tendo & c. qto magis nos qui sumus uer
mes & c. Idem de persona acidiosa, licet
em laboretis ad cōgregandū bona spūa
lia, s. yrtutes & merita, acidiosi estis. Sed
mō illi qui laborant pro suis terrenis cō
gregandis, diligentes dicuntur, qui autē
in bonis spūalibus, dicuntur negligētes.
Sed in fine apparet quando tales uenit
coram xpo, & nullum lucrū portāt, mit
tuntur per xpm ad hospitale miserō. s.
ad infernum. Sed qn accenditur lucerna
uirtutis diligētie & c. Patet ergo ratione
q uirtutes infuse quibus iustificat aie
dicuntur lucerne ardentes. Autoritas quā
allegorice dixit deus pater filio suo Iesu
xpo, Facies lucernas septem, & pones
eas super candelabrum, ut luceant ex ad
uerso. Exo. xxv. Ad literam fuit dictum
Moysi, allegorice xpo. Septem lucerne
sunt septem uirtutes prediēte. Nota, Fa-

cies lucernas. i. uirtutes septem, q ipse
xps facit eas in aia per infusionem. Ideo
Dauid uocat xpm dñm yrtutem. ps. xxij.
Dñs uirtutum ipse est rex glie. Quia cō
tra peccatū supbie. s. ex opposito illumi
nat lucernā humilitatis. Contra pēiā a
uaricie lucernā spūalis paupertatis. Con
tra pēiā luxurie lucernā castitatis. Cō
tra pēiā inuidie lucernā charitatis. Cō
tra pēiā gule lucernā abstinentie. Con
tra peccatum ire lucernā patientie. Con
tra peccatum acidie lucernā diligen
tie. De hmoi uirtutibus loquor ego in
thematē beato Aug. di. Beate Augusti
ne, lucerne ardentes. s. sunt in manibus
uestris. Non dicit solum in oculis, nec
in auribus, nec in ore, sed etiam in ma
nibus, quia multi habent prediētas yrtu
tes solum in oculis, legendo yrtutes, q
sunt apti & scientes, sed eorum uita est
uitiosa. Alij habent uirtutes solum in la
bijs, prediēdo, legendo, & disputando
de uirtutibus, sed eorū uita est scādalo
sa. De istis dicit, Lucerne ardentes in o
culis uestris, uel in labijs uestris. Alij hnt
uirtutes solum in auribus, ut nos modo,
& illi qui audiunt sermones, sed audito
sermone nihil ponunt in ope. Istud dici
tur, Lucerne ardentes in auribus uestris.
Non sufficit hfe uirtutes in oculis, nec
labijs, seu auribus, sed in manibus, ut. s.
sicut legunt, audiunt, uel prediēat, q ita
seruent & faciant opere. Et quia ita fecit
beatus Aug. hic, iō iterū possum sibi di
cere, Lucerne ardentes. i. uirtutes aiam
pulchrificantes in manibus uestris, non
solum in oculis contemplando, speculā
do, nec in auribus audiendo, nec i labijs
prediēdo, sed in manibus opere seruē
do. Et pōt uerificari de eo una pphētia
Zacharie, quē angelus suscitauit a som
no di. Quid tu uides? Et dixi, Vidi, & ec
ce candelabrum aureum totum, & lāpas
eius sup caput ipsius, & septem lucerne
eius sup illud. Zacha. iij. Nota, candelā
brum aureū totū est btūs Aug. Alij do
ctores dicuntur lucerne. Nemo accen
dit lucernā, & in abscondito ponit, neq;
sub modio. Lu. xj. Et ad lām Christus uo

cat quilibet doctorem in lucernā, sed super candelabrum. beatū Augustinū, quia audeo dicere q̄ omnes doctores qui uenerunt post eum, sustentant super eius doctrinā sanctā, purā, catholicā, auri purissimi, sine errore falsarū opinionū. Et quilibet doctōr est cōtentus ad pbandū dictū suū si pōt hēre unā autoritatē. b. Aug. No. & lampas eius, sapie sup caput eius, & septē lucerne eius. i. septē v̄tutes quas habuit cōtra septem pccā mortalia. De quibus nūc uolo uobis p̄dicare. P̄ia eius uirtus est humilitas, que in eo fuit maxima uirtus, quia dicit ap̄s q̄ scientia inflat. j. Cor. viij. Qū in aliqua uilla uel cōitate est aliquis doctōr famosus, tot⁹ est inflatus uento superbie, sed. b. Aug. in toto orbe famosissimus, & maximus oīm, se iuit se humiliare. Cum autē adhuc esset puer, fuit ita subtilis & ingeniosus, q̄ per se sine magis didicit septē artes liberales. Pro quibus mō unus hō indiget septē annis ad sciendū, tñ cum toto hoc habebat cor humile, neminē despicebat, nec disputādo aliquē confundebat. Ex ista humilitate osonibus matris fuit conuersus, q̄a per. xxx. annos fuit in errore Manicheorū. Post cōuersionem nolebat habitare in ciuitatibus nec uillis, quia erat ita famosus q̄ timebat uanam gloriā. Sed stabat in domo extra ciuitatē in possessionibus suis. Vnde cantat ecclesia. Post mortem matris reuersus est Aug. in agros, p̄prios, ubi cum amicis & c. Valerius autē eps Hippon. audita eius fama, cupiebat ip̄m habere in sua ecclesia. Eodē tpe in ciuitate Hipponen. erat quidā magnus diues, usurarius, & male uite, qui misit ad Aug. q̄ ad eū accederet, & uerbū ex ore tuo audiret, & seculo renūciaret. Propter quod Aug. ille statim iuit. Hoc sciens Valerius eps, retinuit eū, & licet inuitum in presbyterum ordinauit, ad tantū officium se indignum reputabat di. O miser, & nunquid os meū est dignū aperire celū, & manus mee tractare xpm dñm meum, & corpus ut sit xpi sepulchrū? Sed hodie ordinant iuuenes, qui nec habēt etatē, nec sciam,

nec uirtutes, nec cōsciam, nec deuotionem, sed ribaldī, luxuriosi & c. & uolunt ordinari. Nunquā beatus Franciscus uoluit ordinari, ex quo fuit diaconus, sed dixit, Sufficit ex quo sum diaconus, non reputo me dignū ad officiū sacerdotij, cū tñ fuisset sanctissimus. Idē de beato Laurētio & Vincētio. Vnde statim post q̄ fuit clericus, monasteriū clericorū instituit, & cepit uiuere secundū regulam sub sanctis ap̄lis constitutā. Et Valerius eps potestatem Augustino tribuit, ut cōtra morē oriēntalis ecclesie coram se in ecclesia p̄dicaret. Vnde cū multi epi de hoc murmuraret, Valerius de hoc non curabat, dūmō p̄ eū fieret qd' p̄ se fieri nō uolebat. Cepit autē beatus Valerius de hoc formidare, ne sibi Aug. tolleretur, & ab alia ciuitate in ep̄m peteretur, & impetravit ab archiepo ut ip̄e cederet, & Aug. Hipponen. ecclesie in ep̄m promoueret. Sed cū hoc Augustinus oīo recusaret, & ep̄m pulsus tñ & coactus succubuit, & ep̄m curā suscepit. Rō recusatiōis est, q̄a annū sibi sc̄i epi plus curabāt de aīabus q̄ de redditibus. Mō est oppositū, q̄a nō considerāt periculū aīe, sed pōpā mūdī & uanitatem. Nō sic Augustinus, qui optime recordabatur de illa auto. Iudiciū dūm mū in his q̄ p̄sunt fiet. Exiguo conentent. Sap. vi. Ecce p̄ia uirt⁹. Sed a uirt⁹ fuit paupertas sp̄ualis. Licet enim ep̄us esset magnus, parū tñ expendebat, p̄ se non curabat de illa ueridica regula q̄ dicit, q̄ de redditibus ep̄atus dñt fieri tres partes, prima p̄ ecclesijs reparandis, se. cunda p̄ pauperibus sustentandis, tertia p̄ se, imo de centū partibus Augustinus uix retinebat unā p̄ se, quia simpliciter erat indutus. Melius induitur mō unus simplex bñficiatus, q̄ tunc un⁹ eps. Ecce aliqui ciues faciebāt sibi uestē p̄ciosā, recipiebāt eā, & post eā uēdebat, & faciebāt sibi aliā rudē, & illas pecanias dabat pauperibus. Ipse enim dixisse legim⁹, Fa-teor, de preciosa ueste erubescō, & ideo cum datur mihi, uendo eā, ut quia uestis cōis esse nō pōt, precij sit cōc. Item no-

lebat habere uasa aurea nec argentea, nisi cochlearia, ut dicit histo. Quid ergo faciebat de alijs redditibus? Dicit historia q̄ distribuebat pauperib⁹, uiduis, orphānis, captiuis pro debitis & c. Et qū nō sufficiebāt reddit⁹, recipiebat calices super suos. Dicit histo. De uasis dñicis, p̄pter pauperes & captiuis iubeat frāgi & cōfrari, & idigētib⁹ dispēsari. Modo autē pauperes moriunt fame, & captiui abne-gāt fidē Iesu xpi, q̄a tot hūt uanitates & superfluitates q̄ nō sufficiūt. Quātū expēdūt mulieres i ornāmētis, caudis, manicis, & camisijs. Itē qū expēdūt homines in uanis ornāmētis. Itē de superfluitatib⁹ que sūt i ecclesijs, in opib⁹, iocalib⁹. p̄. gaudet deus de sacerdotibus uir-tuosis, q̄ de edificijs sup̄tiosis. Iō Aug. nō p̄mittebat q̄ i sua sede fierēt edificia nimis sumptuosa, nec bñficia de usuris. Querebat an ille hēbat amicos paupes, & si sic, illis dimittebat hereditatem, sed mō sit oppositū. Ecce paupertas sp̄itualis, sc̄iēs regulā xpi dic. Videte & caute ab oī avaricia. Lu. xij. No. ab oī, ergo a rapina, furto secreto, a retētiōe de cimarū & c. Tertia uirtus fuit castitas. Ex quo fuit cōuersus, & p̄sbyter, & eps fact⁹, nō p̄misit q̄ soror sua idā & deuota, nec neptes sue, q̄ deo parit seruiebāt, intraret palatū ei⁹. Dicebat ei q̄ si de sorore ut neptib⁹ nulla posset mala oriri suspicio, tñ q̄a tales p̄sone sine alijs sibi necessarijs eē nō pōisēt, & ad eas alie adueniret, de qb⁹ posset oriri suspicio, nunq̄ cū muliere sol⁹ loq̄ uolebat, diligēs famā suā, & dādo alijs bonū exēplū. Iō ait hic ad rusticū monachū, Mulierē quam bñ cōuersatē uideris, mēre dilige, nō corpali frequētiōe. Ita debet facere gliet ap̄s, Oportet em̄ ip̄m testimoniū hēre bonū ab his q̄ foris sūt, ut nō in opprobriū incidat, & i laqueū diaboli. j. ad Ti. diaboli. q̄a sicut aues capiunt laqueo, ita laici capiunt i mala uita ecclesiasticorū. Quarta uirtus fuit charitas, q̄a ita erat i-

brabat, semp̄ flebat, & sicut cera ad ignē liquefcit, ita eius anima liquefciebat. Itē circa proximū uisitabat diligēter ep̄atū, forte bis uel ter in anno ibat predicādo, & cōuertebat p̄dōres ad penitentiā, infideles, Iudeos, Agarenos, Paganos ad fidem catholicā. Tanta erat in corde ei⁹ charitas, q̄ uolebat oēs saluare, sciens illud uerbum apostoli, Oro ut charitas uestra magis ac magis abundet in omni scientia, & in omni sensu, ut probetis pau-ciora, ut sitis sinceri, & sine offensa in die Christi, repleti fructu iustitie per Iesum xpm, in gloriā & laudem dei. ad Philip. j. Quinta uirtus eius fuit abstinentia, nam uita xpi tenuit, non comedebat carnes, & solum semel in die comedebat, semper fuit sibi tps quadragesime. Dicit historia, Mensa frugali uisus est, & inter olera & legumina, p̄pter infirmos & hospites plerunq̄ carnes habebat. Nō dicit q̄ comedebat in ipsa mensa, magis lectionem & disputatiōem diligens, q̄ epulationē. Tria a b̄to Ambrosio se didicisse ait. Primum quod uxore nunq̄ cui⁹ peteret. Rō, ne illi inter se cōuenirēt, & sibi maledicerēt. Secundū quod militare uolētes ad hec nō cōmēdaret. Rō, ne militatēs calūniā exercerēt, & in eū alij cūl p̄a refunderēt. Tertiū quod ad cōuiuuiat⁹ nō iret. Rō, ne forte tēp̄atic mo-dum pderet. Recte tenebat cōsiliū xpi dicētis, Attendite uobis ne forte grauetur corda uestra crapula & ebrietate. Lu. xxi. Quare hodie sunt tam mali clerici, religiosi, laici? quia non amant uirtutē temperantē, sed comedunt & bibunt, & c. Sexta uirtus fuit patientia in iniurijs, & derisionibus sibi factis, etiam a suis clericis, ip̄m iudicātib⁹ de hypocritis. Et licet potuisset eos incarceratione, tamen noluit, imo patienter sustinuit, quia xps dicit, In patientia uestra possidebitis aīas uestras. Lu. xxi. Septima fuit diligentia. Totum tps extēdebat i bonis operib⁹, de nocte parū dormiebat, sed studendo, orādo, scribendo, & cōtēplando pernoctabat, de die celebrando & predicādo. Et propter hoc deus fecit sibi magnam

poterūt etiā alij facere, nec aliquis aude-
bat hoc redarguere nec corrigere. Pro-
pter quod Ioānes uenit ad Herodem. Et
qui p̄m erat notoriū, publice eū corri-
gēdo redarguit dī. Nō licet tibi hīc ux-
orē fratris tui, nō est bene factum q̄ tu te
neas istā meretricem. Cogitate qualiter
ip̄a fuit indignata cōtra b̄m Ioānē, q̄
se reginā reputabat dicēs intra se, Si iste
Ioānes uiuit, ego sum perdita. Propter q̄
omni die instabat apud Herodē ut occi-
deret Ioānē de mane & de sero. Nā talis
est modus mulierū. Dicebat sibi Hero-
des, O malū esset, quō potero ego occi-
dere istū tā sctū hōiem & prophetam,
quē sequit totus mūdus? Et illa, Bene, di-
ligitis me sic? Finaliter autē, q̄a Herodes
erat ita luxuriosus, & carnali amore ceca-
tus, dixit, Quō fiet ne sit tumultus in po-
pulo? Et illa ait, Capiat primo, & uidebi-
tis quid faciet populus, si hoc poterit su-
stinere, deinde fiat aliud. Tūc Herodes
dū Ioānes predicaret, misit homines ut
caperēt Ioan. De hoc Mat. xxiii. & Mar.
vj. Ecce qualiter captio b̄i Ioānis fuit ex
parte Herodis ex malicia & iniustitia. Mo-
rā habetis hic tres doctrinas. Vna tāgit
homines, Secunda mulieres. Tertia cōi-
tates & rectores. Prima quā Herodes
ad hoc deuenit ut secū duceret cognatā.
Huius mali principiū fuerūt oculi, eius
pulchritudinē respiciēdo. Deinde ex ocu-
lis ueniūt cogitationes in corde. Deinde
locutiones in ore, O si possemus loq̄
truffando &c. Deinde tactus de truffis,
de tactu ad oscula. Iō qui uult uiuere cas-
te, debet custodire portas oculorū, & nō
respicere, q̄a alias cadet. Iō Hieremias
loquens in persona iuuenū, q̄ respiciūt
libenter mulieres dicit, Oculi mei de-
predatus est animā meā, q̄a si haberetis
omnia merita patriarcharū, prophetarū
&c. in puncto q̄ respicitis mulierē con-
cupiscendo eam perduntur omnia, quia
peccatis mortaliter. Mō autem iuuenes
& seruiferi ubi deberent acquirere merita
& remissionē p̄ccatorū, perdunt merita,
& augmentant peccata, eundo ad eccle-
sias, sermones, & ad loca ubi sciūt cōsue-

re mulieres ad uidēdū. Ergo ait Grego-
rius, Non deest intueri quod non licet cō-
pisci. Qui habet pulchram uxorem, nō
intueri eam, & concupiscere, sed ab illa
quam non licet cōcupiscere, auerte ocu-
los tuos ne uideat uanitatem, ait David.
ps. cxviii. Secūda doctrina tāgit mulieres,
quia ille nō dūt sustinere oscula, tācē,
uisitatiōes suspēdas, quod si faciūt, pec-
cāt, Iō errāt. Et q̄a licet ubi est cōmuni-
do, cognata possit cognatū osculari, tā-
mē periculosum est. Nam uterq̄ statim
incalēscūt. Iō mulieres caueatis uobis.
Dicūt mulieres, Si aliqui uir est zelotypus
dicēdo, Vxor mea quare osculata estis
illū hōiem? R̄ndet, O domine ipse est co-
gnatus meus, & a nullo cōputaret paren-
tela. Sed si hō sit senex, quīs sit cognatus
eius, tā nōlūt ipm osculari, etiā si sit ge-
nerus. Iō auertis uos, q̄a ubi est malitia
periculū, ibi maior diaboli tēratio. Iob
apostolus ait, Fugite fornicationē.
ad Cor. vj. & ad Ephe. iiii. Nolite loci
re diabolo. Loc⁹ dā diabolo truffando
tāgendo. Tertia doctrina tāgit rectores
ciuitatis. Nā quandiu peccauit Herodes
secrete, Ioā. nō curauit corrigere eū. q̄
p̄tis oculis nō puniet cōitas. Sed q̄
fuit notoriū, tūc correxit ne corruptio
tā ciuitatē & terrā. Hic hūc exēplū dō
ctrinā rectores cōitatis, q̄ corrigāt p̄ccā-
ta publica & notoria, alīs ira dei est sup̄
lā uel cōitātē. P̄ccā secreta non cadunt in
iudicio hōim, nec ex illis punietur cōi-
tas. Verbi gr̄a. Si aliq̄s secrete peccat cū
aliqua muliere, de⁹ dānabit ipm, sed q̄
est notoriū, q̄a nulla pōt tergiversatione
celari, nisi corrigat, tota ciuitas puniet.
Ecce quare b̄m Ioānes, qui erat tanquā
rector & prelatus, uoluit corrigere illud
peccatū. Fiat ergo ordinatio in consilio
&c. cōtra publica peccata. Et si tenebitis
cōsiliū quod dedit ap̄lus illi magne ciui-
tati Corinthiorū, de quodā cōcubinario,
rōne cuius ciuitas patiebat mortalitatem,
ficcitares, & alia mala, & Paulus q̄ adue-
niuebat, scripsit eis unde habebāt illa ma-
la di. Oīno. i. notorie audī inter uos for-
nicatio, & talis fornicatio qualis nec itet

gentes, ita ut uxore patris sui aliquis ha-
beat, sequitur, Tollat de medio uestrum
qui hoc opus fecit. Nescitis quia modicū
fermentū totā massā corrūpit? Aufer-
te malū ex uobis ip̄is. j. ad Cor. v. Dixi se-
cundo q̄ secūdas p̄ctus est de sua mor-
te martyriali, de qua dicit the. Decolla-
uit Herodes Ioānē in carcere. Nota pra-
cticā. Ex quo beatus Ioānes fuit captus, il-
la iniqua mulier nō quieuit dicēs, Iste fu-
get de captione, uel liberabit a p̄p̄o, &
clamabit cōtra me. Iō non quiescam do-
nec sit mortuus. Et ip̄a cū Herode tracta-
bat mortē suam. Herodes non audebat
eū occidere, q̄a timebat p̄p̄m, sed inter-
fetratauerūt secrete. Dixit Herodes, Ta-
li die est festū mee natiuitatis. Nō q̄ fa-
cere festum natiuitatis nisi de sanctis est
sueletia. Et tūc ego inuitabo barones, &
maiores regni, & tenebimus modum q̄
isti cōsentient in morte Ioannis, ex quo
in fine p̄adij intrabit puella &c. Et quic-
quid petierit sibi daturū, iuramento firma-
bo, & ipsa petet caput Ioānis, & de iura-
mento facto me contristari simulabo.
Quodē hāc uersutiā & simulationem
habuerint, uidet inuui in historijs schola-
sticis, ubi sic dicit, Credibile est q̄ Hero-
des cum uxore de nece iurauit, ut occa-
sione inueniret occidēdi. Ordinato igi-
tū, illa mittebat filiā, q̄ optime scie-
bat tripudiare, q̄a mater sibi ostenderat,
quia matres citi⁹ ostēdūt filiabus modū
ornandi & tripudiandi q̄ Pater noster, uir-
gine Maria. Ministri autē faciebant sibi iā
signū q̄ ueniret ad saltādū, que corā oī-
bus saltauit, & placuit cunctis iam ebrijs.
Iuxta autem ostendens magnum gaudiū,
peccauit eam di. Pete quod uis, & dabo ti-
bi. Et iurauit illi, Quia quicquid petieris
dabo tibi, licet dimidium regni mei. Et il-
la, Domine peto q̄ de hoc pōssim petere
que querere consilium a matre quid pe-
teret, alibi comedebat. Que cum existi-
git, Cepit Ioannis Baptiste. Sed dicas re-
gi corā omnibus, quia uerbū regis iura-
mento roboratū irreuocabile est. Cum

ergo introisset statim cum festinatione
ad regem, petiuit dicēs, Volo ut proti-
nus des mihi in disco caput Ioannis Ba-
ptiste. Audiens hoc Herodes se contrista-
tum simulauit. Tristitiā preferbat in fa-
cie, cum leticiā haberet in mente, & illa
ait, Domine rex attendatis quid mō iura-
mento promissistis. Tunc maiores & ba-
rones iam ebrii dixerunt regi, O domi-
ne detis sibi, & non est magnum quid da-
re sibi caput unius heremite pauperis, fa-
ciatis. Et ait rex, Dicitis uos ita? Et illi, Ita
domine. Tunc rex misit sp̄culatorem cū
disco in quo portaret caput Ioānis. Ioan-
nes autem uidens hominem, credens q̄
sibi portaret p̄adiū, quādo uidit scissu-
rium dixit, Vbi est cibus? Et ille, Nō por-
to tibi cibum, imo caput tuum erit cibus.
Videns Ioannes q̄ mori debebat, alta uo-
ce clamabat dicēs, Domine deus meus,
in manus tuas commēdo sp̄m meū. Tūc
caput Ioānis portaret p̄cellē datur, &
puella matri adultere p̄ntatur. Ecce qua-
liter beatus Ioānes schola uirtutū, magi-
sterium uite, sanctitatis forma, norma iu-
stitie, uirginitatis speculū, pudicitie titu-
lus, castitatis exemplū, p̄uie uia, p̄ccatorū
uenia, fidei disciplina, Ioānes maior ho-
mine, par angelis, legis summa, euāgelij
sanctio, apostolorū uox, silentium pro-
phetarum, lucerna mundi, precursor iu-
dicis, totius medius trinitatis. Et hic tan-
tus datur incestuose, traditur adultere,
addicit saltatrici. Morali ter Ioannes hic
dicitur esse martyr. Vñ de eo cātat eccle-
sia, Prepotens martyr, heremiq̄ cultor.
Tñ non pro fide mortuus est, quia Hero-
des non faciebat sibi quēstionē de fide,
sed quia corripiebat eū de p̄ccō luxurie.
No. ergo q̄ non solum qui pro fide xp̄i,
sed etiam qui moritur pro uirtute aliqua
manutenēda martyr efficitur. Si quis oc-
ciditur a blasphematore quem reprehē-
dit, martyr efficitur cū beato Ioāne, licet
esset magnus, maiorem rationem habet
martyrij qui reprehendit blasphemum q̄
luxuriosum, quia maius p̄ccatū est blasphe-
mia quam luxuria. Incomparabiliter ma-
ius p̄ccatū esset semel dicere malas grates

&c. q̄ interficere cētū homines. O quot martyres possent esse mō, si uellet &c. Iō rectores prouideāt ne iurēt gētes deum enormiter. Si aliq̄s notorie diceret malū de rege, nō sustineretur, & de deo q̄libet pōt loqui ad libitū, imo ponitur in trussā, q̄n scīūt aliq̄s iuratorē, ut rideāt, prouocāt eū ut iuret, & sic de alijs pētis. Iō xps q̄n fuit locutus de merito & premio martyriū, dixit Mat. v. Beati qui persecutionē patiūtur propter iusticiā, non solū dixit propter fidē, q̄a fides est una y tus theologicālis, sed iusticia est generalis, pro omni uirtute tā hūilitatis q̄ abstinentie & castitatis. Vnde si mulier cōtra dicendo ribaldis occidit, martyr efficit. No. de brā Edulia y gine & martyre, de q̄ in Calēdis natiuitatis dñi. Propter hoc dicebat scīus Petrus, Nemo uestri patiatur quasi homicida, aut fur, aut maledicus, aut alienorū appetitor. Si autē ut xpianus nō erubescat, glorificet autē deum in isto nomine. j. Pet. iij. &c. precedenti. Sed si quid patimini propter iusticiā bñ. Tertio restat nūc uidē de sua sepultura corporali. Inuenio q̄. b. Ioānes habuit tres sepulturas proprias. Vna fuit corporis, alia capitis, alia aīe. Prima fuit corporis. Corp⁹ autē eius sine capite habuit honorabilem sepulturā. Dicit euāgelhū q̄ discipuli ei⁹ audita eius morte uenerūt, & tulerūt ei⁹ corpus, & posuerūt in monumēto. Secūda fuit capitis. Et istā fecit ista mala mulier, que pñtato sibi capite a filia, timens ne propheta resurgeret, si cum corpore caput sepultū fuisset, iō caute in pariete palatii fodit, & ibi caput posuit, & sepe caput uolebat uidere, timens ne resurgeret, ergo bene fuit persoluta. Vnde cum semel caput Ioānis in manibus teneret, & eidem gaudens plurimum insultaret. He Ioannes, uos uoluistis me separare ab Herode, sed ego abstuli uobis uitam & caput a corpore. Et diuino nutu caput ipsum in eius faciem insufflauit. Et illa misera protinus expirauit, & demones eius animam ad infernum duxerunt. Filia uero eius cum super glaciem tripudiaret, sub ea glacies resoluit, & ipa in aq̄

continuo submersa fuit, & modo tripudiāt cū demonibus in inferno. Herodes autem in exilium missus ab imperatore ibidē miserabiliter uitā finiuit. Ecce quā liter persoluti fuerunt. Tertia sepultura fuit anime. Et ista fuit in limbo inferni. Nō credatis q̄ anima Ioānis statim ascendit in celū, quia nodū xps per suā mortē & passionē aperuit ianuā celi. Sed descendit ad limbū cū scīs patribus, qui limbus est in corde terre, ibi enī inferus est infernus dānatorū. Deinde limbus purgatorū. Tertio locus purgatorū. Quarto limbus perius erat locus patrū scītorū. Mō conplamini hic, q̄n scīi patres uiderūt animam Ioānis dixerūt, Et q̄s es tu? Et ille, Et nō cognoscitis uos illū de quo dixit Elias. Vox clamantis in deserto? Et gauisus fuit sancti patres. Et narrauit eis quō xps baptizauit, & mūdo ostendit &c. De illa sepultura Dauid dixit, Quis est hō q̄ uult & non uidebit mortē? eruet animam de manu inferi. q. d. nullus. in pō. i. viij. &c. Moraliter habemus hic doctrinā, magne consolationis. Bñs Ioānes cū tanta sanctitate & uite asperitate delectaretur ad infernū, & mō si creatura mortis per baptismum antequā peccet, statim exolat ad celum. Idē est iudicium de quocūque alio infideli, non fiste ueniet ad baptismum. Ecce mō qualē grām habemus. Idē si facimus cōdignam penitentiam. Ideo Christus, Penitentiam agite, appropinquabit enim regnum celorum. Mat. iij.

In festo natiuitatis uirginis Marie.

Sermo. j.

Ego quasi uitis fructificauit. Verbum istud habet textualiter Eccl. xxiij. officiat in epistola diurna. Pro declaratione materie bi propositi, & introductione alias bonarū dicāde, sciēdum q̄ xps inter alias bonas cōparatiōes & proprias quas dedit discipulis suis scīs ap̄s & discipulis fuit ista, Ego sum uitis, & uos palmites. Qui manent in me, & ego in eo, hic fert fructū multū, sine me nihil potestis facere. l. mē.

rie. lo. xv. Ecce q̄ xps i ista autoritate uocat se uitē, & discipulos, & in persona eorum omnes nos uocat palmites. Et ponit duas rōnes. Vnā affirmatiuā, aliā negatiuā. Affirmatiua est, quia sicut palmes manens in uite ab ea recipiēs humorē fructificat, aīe nō ita xps est uitis & radix siue rabaca oīm bonorū, & uirtutū, & infuētiarū. Qui erga manet in hac uite. s. p. uerā fidē, abique errore, dubitatione, & falsa credētia, & per deuotā & prōptam obedientiā faciēdi suā uolūtātē, & seruādi sua precepta, talis recipit ab eo humilitatem grē, & facit eū abundare & fructificare. Primum in intellectu fructu cōtēplatiōis. In memoria fructu bone recordatiōis. In uolūtate fructu amoris & dilectionis. In ore fructu orationis. In oculis fructu lachrymationis. In auribus fructu diuinorū auditionis. In manibus fructu elemosynarū largitionis. In toto corpore fructu afflictiōis. Ecce rō affirmatiua quā liter q̄ diu palmes manet in uite per credētiā & obedientiā fructificat. Iō dicit, Ego sum uitis, & uos palmites, q̄ manet in me, & ego in eo, hic fert fructū multū. Secunda rō est negatiua, quā tāgit cū dicit, Quia sine me nihil potestis facere, quia palmes a uite scissus nullū facit fructū, nihil ualet, nisi ad cōburēdū in igne. Sic xpianus a uite. i. a xpo scissus gladio pñt mortalis, q̄a dubitat in fide si est sic. Et nunquid debet quis dubitare in his q̄ deus dixit? Absit. Adhuc si habeat fidem firmā, & tenet malā uitam, tū scissus est, & nullū facit fructū meritiorum, q̄a sine me. i. grā & infuētia nihil potestis facere. Iō dicit ibidē, Sicut palmes nō pōt facere fructū a semetipso nisi manserit in uite, sic nec uos nisi in me māteritis. Ex p̄rie dicit, Ego sum ui. &c. Ecce excellētia xpi. Virgo autē Maria nō habet equalē excellentiā cū xpo, q̄a ipse est creator, & ipa creatura, & iō ipa nō egparat se xpo, sed tēperādo uerbū sibi aīsimulādo se dicit, Ego quasi uitis, nolo enim equiparari uel equari, sed aīsimilari, fructificauit. Filius fructificat ut principiū primum, &

tāq̄ cā principalis oīm, ego post eū non equaliter ut uitis, sed sicut, quod notat similitudinē. Patet thema. De ista materia inueni quatuor fructus in quibus uirgo Maria fructificauit quasi uitis.

Primus est de prenunciatione angelicali.

Secundus de sanctificatione spiritali.

Tertius de presentatione corporali seu temporalī.

Quartus de magnificentia uirtuali.

In his ergo Maria xpo fructificauit quasi uitis, propter quod dicit. Ego quasi uitis fructificauit. Dico primo &c. Primo xps fructificauit in fructu de pñciatiōe angelicali, q̄a antequā fuisset cōceptus, fuit angelice pñciatus. Iā scitis qualiter angelus Gabriel totus lucidus nūciavit uirgini Marie q̄ esset mater filij dei. Iō dicit Euangelista Lucas, Missus est angelus Gabriel a deo i ciuitatē Gallilee, cui nomen Nazareth, ad uirginē desponsatam uiro cui nomē erat Ioseph, de domo Dauid, & nomē uirginis Maria. Luc. j. Ecce prenunciatio angelica, dulcis fructus est contemplādi. Sicut uirgo Maria quasi uitis, non equaliter ut uitis fructificauit. Antē fuit concepta, fuit pñciata. Ille magnus doctor Hiero. affirmat q̄ Ioachim pater yginis Marie, & brā Anna ei⁹ mī uiginti annis fuerūt i mīmonio, q̄ nō habuerūt mīmonij fructū. Culpa erat ipsi⁹. Anne, q̄ erat cōplexiōis frigide, iō erat sterilis. Sed qd fecerūt? nō recurrerūt ad diuinos uel fortilegos, sed ad deū, q̄a nullus pōt dare nisi de⁹. Iō cū deuotiōe, orationibus, ieiunijs, & elemosynis, uigilijs, & peregrinationibus recurrerūt ad deū, uouentes q̄ si deus daret eis fructū &c. q̄ darent deo. Et cum semel Ioachim fle-ret ex una parte, & Anna ex alia, apparuit eis angelus Gabriel, confortans eos di. quod orationes & alia bona erunt deo accepta, & quod haberent unā filiam, nō filium, sed filiā, que esset sancta anteq̄ nata, que conciperetur mirabiliter, quia deus supnaturaliter inuit opus matrimonij in sua generatione, & Anna cōcepit.

Ecce

Ecce qualiter fuit ab angelo pñunciata ut xps. lō dicit, Ego quasi uitis fructificauit iuauitate odoris, & flores mei fructus honoris & honestatis. Eccl. xliij. Flores notat uerba, q̄ dixit angelus parenti bus suis. Fructus honoris fuit uirgo Maria. Et honestatis, quia non legitur quod unquā loachim cognouerit aliā nisi uxore suā. Ista est honestas m̄fimonij. Nō cōtra illos qui frangunt honestatem & legem matrimonij. Ecce quot peccata cōcurrunt. Primū est luxurie abominabilitas, quia deus non uult q̄ illud op⁹ fiat nisi inter uirū & uxore in matrimonio. Etiam si homo haberet mori, & diceret medicus q̄ faceret illud, aī mortuus est, & citius debet mori, nisi habeat uxore, & medicus est excōicatus dando cōsiliū tali q̄ nō est de matrimonio. Ita est cōde mnatū hoc peccatum q̄ nullo modo est licitum illud nisi in statu matrimonij. lō dicit, Honestatis. Et cōcordat apostolus dicens, Honorabile cōnubium in omni bus, & thorus immaculatus. Fornicatores enim & adulteros iudicabit deus. ad Hebr. ult. Secundū est de rapina, de furto, & iniustitiā, quia si ego do tibi cappā meā, & postquā tu eam possedisti, aufero eam tibi, & do alteri, rapinā facio. Rapina maior est, q̄n hō q̄ dedit corp⁹ suū uxori, deinde ip̄e dat alteri, furtū & iniustitiā facit, q̄a corpus uiri uxoris est: & ecōuerto. lō apostolus, Mulier sui corporis potestatem non habet, sed uir. Similiter autē & uir sui corporis potestatem nō habet, sed mulier. Ergo nolite fraudare inuicē. j. ad Cor. vij. Tertiū peccatum est maius, scilicet proditiōis, quia si unus miles dat fidē alteri militi, q̄ erunt socij in plio, si frangit sibi fidē corporis, pōt ip̄m redarguere de fide siue proditiōe, & dare sibi campum duelli. Ita in matrimonio uir dat fidē corporis uxori, & econuerso. lō qui frangit fidē, p̄ditor est. Et si uxor esset fortis, posset assignare uiro p̄ditori campum corā ip̄o rege. Sed quia sunt debiles, recurrūt ad deū, ad linguā, & ad oculos plorādo. De talibus dicit apostolus, Si quis suorum, &

maxime domesticorum, curā nō habet, fidem negauit, & est infideli deterior. j. ad Tim. v. Nullus est magis domesticus, quā uxor. Quartū peccatū & maius est sacrilegium. Scitis quare deus ordinauit matrimonium, q̄d est unū de septē ecclesie sacramentis, ad signandum q̄ xps duxit ecclesiam in ip̄oniam suam, quam nunquā dimittet propter aliam, cui est fidelis. Q̄n ergo frangis matrimonium, tu es falsator sacramenti. Et sicut falsos esset falsator sacramenti, si q̄n debet eleuare hostiam consecratam, eleuaret hostiam papiri. Sacramentum hoc magnum est. Ego autē dico in xpo, & in ecclesia. ad Ephe. v. Secundus fruct⁹ xpi in sanctificatio spiritualis. Nā in conceptione dñi lesu xpi simul in instāti cōcurrūt quatuor, s. corporis formatio, animae creatio, utriusq̄ sanctificatio, passio, quātū ad humanitatem, quia ut fons totius sanctificationis in summa sanctificatio creata est super oēm purā creaturā, p̄ totā humanitatis & diuinitatis unitate. hoc dixit angelus uirgini Marie, Quod em̄ ex te nāscetur sanctū uocabitur dei. Lu. j. Similiter uirgo fecit fructū sanctificationis, nō dico equaliter, nō sanctū, sed dicit, Ego quasi uitis. s. q̄n instanti eius corp⁹ fuit formatū, q̄n eius corpus fuit formatū, & aīa creata & infusa, quia ista dicitur conceptio germinis, que est p̄fecta, q̄a cōceptio minis imperfecta est, nō expectauit nouē mēses, nec unū, nec etiā hebdomadā unā, imo creditur q̄ eadē die & hora fuit sanctificata super oēs sanctos, & angelos. Autoritas de hoc d̄ in p̄o. xlv. Fluminis ip̄e sanctificatio uitae dei, sanctificauit tabernaculum suū altissimus. Deus in medio ei⁹ mouebit, adiu. cā de⁹ ma. dilu. in q̄ p̄o. mo quatuor ponūt de ei⁹ sanctificatione.

Primo quantitas.

Secundo dignitas.

Tertio firmitas.

Quarto primitas.

Primo ostenditur quāritas sanctitatis, quāritas

quia totū flumē diuinarū gratiarū effusum est sup̄ eā in sanctificatione. In sanctificatione aliorū sanctorū infunditur una gutta gratie diuine, quia unus sanct⁹ habuit unā guttā gratie, ali⁹ aliā &c. Quod in uirgine Maria fluminis impetus. Ber. Ceteris per partes datur gratie spiritus, Marie uero totam se infundit plenitudinē gratiarū, p̄p̄ q̄d dicit, Letificat ciuitatē dei. Q̄n uirgo fuit sanctificata, nullus hō sciuit, sed angeli scierūt. O quā gaudium fecerūt. R. o, quia dixit xps q̄ peccatore penitentiam agēte, ergo quā magis sup̄ uirgine Maria que nunquā peccauit? Ecce quare dicit, Fluminis impetus letificat ciuitatē dei. Secūdo declaratur sua dignitas, cū dicit, Sanctificauit tabernaculum suū altissimus. Si cameremilitum sunt optime ornate, dignum est q̄ camera regis sit magis ornata. lō dignū fuit ut tabernaculū suū, scilicet camera, in qua filius dei debuerat nouē mēses habitare, fuisset sup̄ oēs sanctificatus. Ber. Ego puto q̄ & copiosior sanctificationis benedictio quā in alijs sanctis in utero sanctificatis in eam descēderit, que non solum ipsius ortum, sed & uitā cōseruaret. Tercio declaratur sua firmitas cū dicitur, Deus in medio eius nō cōmouebit, qui scilicet habitat in ea per gratiam. Differentia est inter cadere & cōmoueri. Cadit homo per peccatū mortale. Ideo apostolus, Qui se existimat stare. sin gratia dei, uideat ne cadat. j. ad Cor. x. Et cōmouetur quis per peccatum mortale. Nunquā fuit aliquis sanct⁹ nec sancta quin ceciderit, uel cōmōtus fuerit nisi xps & uirgo Maria, quia Christus iā in hac uita habuit priuilegium sanctorū qui sunt in celo, qui non possunt cadere nec cōmoueri. Dauid in p̄o. cxliij. Non cōmouebit in eternum qui habitat in te. Sic uirgo Maria, q̄a nūquā peccauit mortaliter nec uenialiter, nec corripit cogitando &c. ip̄a fuit illa mulier fortis de qua Salomon quesuit a suis doctoribus dicens, Mulierem fortem quis

inueniet? Prouerb. ul. Nullus doctōrum sciuit rīdere, & spūs sanctus sibi rīdit dicens, Procul, & de ultimis finibus, quia in ultima etate debuit esse. No. q̄ ista q̄stio, Mulierem fortem &c. incipit per aleph, quod interpretatur mille, quia tot anni stuxerunt a Salomone usq̄ ad uirginem Mariam. Quarto declaratur primitia, cum dicitur, Adiuuabit eam deus mane diluculo. Et loquitur de sanctificatione uirginis Marie. Inuenio sex horas in quibus sanctificauit creaturas aliquas, scilicet hora completorij, hora uesperarū, tertia hora meridiei, quarta hora tertiarum, quinta hora prime, sexta in auro ra. Hora completorij ut scitis est in solis occasum. Ista hora significatur etiā illi qui uixerunt in peccatis & malis, plorāt & petunt miam, & deus dat eis contritionem, tales sanctificantur per contritionem cordialē. Sed in tota sacra scriptura non legitur q̄ aliquis fuerit sic sanctificatus nisi de uno, scilicet de latrone, de quo Leo papa dicit q̄ nō legit q̄ unquā fecerit aliquid bonum, semper fuit malus & uitiosus. Et hora completorij quādo fuit iudicatus ad mortē, habuit tantā contritionem de peccatis, q̄ uix potuit formare uerba dicens, Memento mei domine dum ueneris in regnū tuū. Cui xps, Amen dico tibi, hodie mecum eris in paradiso. Lu. xliij. Nullus sit ita stult⁹ q̄ dicat quia deus ita miserabitur mihi sicut latroni, quia maius miraculum esset q̄ male uiuentes facerent bonū finem, quā suscitare mortuos. De ista sanctificatione dicit Hierem. Congrega eos quasi gregē ad uictimā, & sanctifica eos in die occisionis. Hiere. xij. Alij sanctificantur hora uesperarum, ut illi qui non expectant finem, sed ante redeunt ad deū, cōfitentur, faciunt afflictiones. Tales sanctificāt per penitentiam sacramentalem. Talibus dicit apostolus postquā fecerūt penitentiam, Nunc liberati a peccatis. s. per penitentiā, serui autē facti deo, habetis fructū uestrum in sanctificatione. ad Ro. vj. Alij sanctificantur in meridie, q̄n feruet calor, sicut martyres qui seruire

spiritus occidebantur pro honore xpi, ista sanctificabantur per passionem martyrialē. De quibus dicit scriptura, Preparavit dñs hostiā. s. corpus suū, seu martyres, ex feruore spūs sanctificauit uocatos suos. Sopho. j. Alij sanctificātur hora tercia, ut iſantes p ablutionē baptismalem. De ista dicit apostolus nouiter baptizati, Peccatores autē aliqui fuistis, sed abluti estis, sed sanctificati estis, sed iustificati estis in nōre dñi nostri Iesu xpi, & in spū dei nostri. j. ad Cor. vj. Alij hora prima in ortu solis fuerūt sanctificati, qui in utero mris auerū nāscerentur effecti sunt sancti, ut Hierem. & Io. Bap. De Hieremia, Antequā exires de uulua sanctificauit e. Hierem. j. Ista autoritas nō cogit ad credendum, nisi q qñ debuit nasci fuit a deo sanctificatus. Itē de beato Ioā. Bapti. Lu. j. Spū sancto replebitur adhuc ex utero matris sue. Sed uirgo Maria in aurora fuit sanctificata, non expectauit deus nouē mēses, nec unū &c. sed in eodē die, & eadem hora. Ecce quare dicit, Adiunabit eā deus mane diluculo, non hora cōpletorij, nec uesperorij &c. sed mane in aurora. Ecce eius fructus sanctificationis. Iō possumus dicere in laudē xpi & uirginis glorioſe illud Dauid, Dñs dabit benignitatē. s. in incarnationē, & terra nostra. s. uirgo Maria dabit fructū suū. ps. lxxx-iiij. Tertius fructus xpi fuit de pſentatio ne tpali. Nā post sui natiuitatē fuit pſentatus in templo dñi. Luc. ij. Postquā completi sunt dies purgatiōis Marie secūdū legē Moysi, tulerunt illū in Hierem, ut si sterent eum dñō, sicut scriptū est in lege dñi. Quia omne masculinū adaperiens nuluam, sanctum dñō uocabit. Et ut daret hostiam, p eo, dedit par turturū, aut duos pullos colūbarū. Similiter & beata uirgo, nō dīco equaliter, sed post natiuitatē ex utero matris, & post oblationem suam fuit deuotissime in tēplo dñi pſentata. No. historiam breuiter speculari de ascensu uirginis per. xv. gradus in tēplo dei. nam illa ascensio fuit ministerio angelorū facta eā ducentium. Cum dicit Greg. primo dialogorū, In hoc mū

do uisibili nihil per creaturā inuisibilem disponitur. Quod pōt intelligi & declarari, ad modū spōſarū in die nuptiarum, que usq; ad ecclesiā ducuntur per parentes earū, & ex tñc assumūt a cōlinguineis sponſi. Iste ascēsus. xv. graduū signat aliquod mysteriū futurū, & maxime de beata uirgine, ut tangit Hiero. s. q. tra illos q promittūt filios ad seruitium dei in religione, uel sacerdotiū, & post nihil faciūt, nec curant, expectantes hliū gēbōsum, uel siliū ut illam dent &c. Ecce quare dicit, Si qd uouisti &c. Quart⁹ fructus xpi est, uel fuit de magnificatione uirtuali uel spūali, quousq; xps fuit. xxx. annorū, ita uixit q nō reputabatur magnus, imo reputabatur faber lignarius. Sed in baptismo fuit magnificat⁹, qñ loannes ipm baptizauit, celi apti sunt super colūbe super eum, & uox patris intonuit, Hic est fili⁹ meus dilectus. Mat. iij. & Luc. iij. Tunc apud hoīes fuit ita magnificatus, intantū q fugit in desertum. Ecce qñ. Ex quo ygo Maria fuit pſentata in tēplo, in quo stetit decē annis cum alijs pginibus, quasi essent moniales, ita faciebant antiquitus. Nota cōtra cōsuetudinem de puellis nō uenientibus ad ecclesiā. Nota de historia, & de desponsatione, & qualiter spūs sanctus descendit in ipē colūbe super uirgā spōſi sui Ioseph. Itē dicit Salomō in pſona uirginis, Sub umbra illius quē desiderauerā sedī. s. ut mihi in patrē & spōsum, & fruct⁹ eius dulcis gutturi meo. Cā. ij. Moraliter nota hoc q uirgo fuit desponsata per uerba de pñti. Qñ enī sit p yba de pñti, copula carnal, nec possunt separari nisi p ingressum religiōis, si nō fuit secuta copula, siue publice siue clandestine cōtrahunt. Si clādestine, excōicatu sunt, nec possunt separari. Ideo si clādestine contrahūt, & post ppter timorē parentū uel aduū ipa ducit aliū, ipa est putana. Et pri-

secūdo ex indignatiōe, qñ eis sit displicentia aliqua, subito faciūt uotū, uel nō intrādi domū istius, uel nō ludēdi cū eo, & hui⁹ cōtrarietati, & nouēdo frāgūt uotum qd nō debet seruari. Tertio ex tribulationē, scilicet doloris & infirmitatis, uel in partu mulierū, & post nihil faciūt, quasi uelint deū decipere. Itē nō cōtrahunt q promittūt filios ad seruitium dei in religione, uel sacerdotiū, & post nihil faciūt, nec curant, expectantes hliū gēbōsum, uel siliū ut illam dent &c. Ecce quare dicit, Si qd uouisti &c. Quart⁹ fructus xpi est, uel fuit de magnificatione uirtuali uel spūali, quousq; xps fuit. xxx. annorū, ita uixit q nō reputabatur magnus, imo reputabatur faber lignarius. Sed in baptismo fuit magnificat⁹, qñ loannes ipm baptizauit, celi apti sunt super colūbe super eum, & uox patris intonuit, Hic est fili⁹ meus dilectus. Mat. iij. & Luc. iij. Tunc apud hoīes fuit ita magnificatus, intantū q fugit in desertum. Ecce qñ. Ex quo ygo Maria fuit pſentata in tēplo, in quo stetit decē annis cum alijs pginibus, quasi essent moniales, ita faciebant antiquitus. Nota cōtra cōsuetudinem de puellis nō uenientibus ad ecclesiā. Nota de historia, & de desponsatione, & qualiter spūs sanctus descendit in ipē colūbe super uirgā spōſi sui Ioseph. Itē dicit Salomō in pſona uirginis, Sub umbra illius quē desiderauerā sedī. s. ut mihi in patrē & spōsum, & fruct⁹ eius dulcis gutturi meo. Cā. ij. Moraliter nota hoc q uirgo fuit desponsata per uerba de pñti. Qñ enī sit p yba de pñti, copula carnal, nec possunt separari nisi p ingressum religiōis, si nō fuit secuta copula, siue publice siue clandestine cōtrahunt. Si clādestine, excōicatu sunt, nec possunt separari. Ideo si clādestine contrahūt, & post ppter timorē parentū uel aduū ipa ducit aliū, ipa est putana. Et pri-

mus q est uir, & etiā si ipē cōtrahit cum alia, leno est. O quō sunt multi q credūt habere uxore, & nō habēt. Itē sunt alia multa impedimenta. Vos nō creditis aliquid facere in baptismo uel cōfirmatione, qā oēs uultus esse cōpatres & cōmatres, & est ita, q si estis patrinus de aliquo uel aliqua, etiā uxor legitima est patrina eius, & ecōuerso, etiā si nō sit pñs, & nūquā aliq filius uester pōt cōtrahere cū illa, licet papa possit dispensare. Itē si clericus qui baptizat habet filios, non possunt cōtrahere cū illis quos ipse baptizauit. Et quot sunt in hoc casu? Item si cōtraxistis cū aliqua cōlinguinea Isra quartū gradu, nō est matrimoniū. Itē dicēdum, antequā habuissetis istā uxorem, peccastis pri⁹ cū mſe eius, ista ergo nō est uxor uſa. Nec papa posset dispensare, nisi in aliquibus gradibus, nō tñ in oībus, qā nō cū sorore uel uxore fratris, qā est cōtra legē diuinā. Nullus pōt hſe matrē & filiā. Idē si peccastis cum sorore sua, & ecōuerso, si uxor peccauit cum patre uiri &c. Si sint in tertio uel in quarto gradu papa potest dispensare. Iō est optima consuetudo, qñ debēt desponsari q sacerdos proclamet, Si est aliq qui sciat impedimētū q reuelet, & si aliquis sciat impedimētū secretē, id reuelet sacerdoti. Et mō in multis locis nō faciūt istas pclamationes, & male. Itē sunt aliqui q postquā cōtraxerūt, & discōueniunt, pcurāt sibi separationem cū falsis testibus &c. Nō pñt separari, nec papa, nec etiā Petrus apłs posset dispensare, nullo mō pñt separari nisi p ingressum religiōis aū copulā. Iō apłs, His qui in matrimonio sunt, pſcipio nō ego, sed dñs, uxorē a uiro nō discedere, & uir uxore nō dimittat. j. ad Co. vij. Et sicut Ioachim & Anna uita eternā pmerebimini. Qd⁹ uobis pſtat dignet pñs, & fili⁹, & spūs sanct⁹. Amē. De natiuitate beate Marie uir. Ser. iij.

Memoria mea in generatione seculorū Eccl. xx-iiij. & recita. ē statū in epſa hodie. Sed m q scitis hodie ē festū & solēni. bñdi

De natiuitatis yginis Marie qñ nata fuit de utero mris sue bñdicte Anne. Si placeat deo, habebimus bonas doctrinas scientiales, & instructiones morales, sed ut uerba sint ad honorem dei, salutet ygo Maria. Istud uerbu dicit in persona uirginis. Memoria scilicet mee natiuitatis. Sciendū est q in summa generaliter sunt duo secula. Primū est creaturarum spiritualium & incorruptibiliū. Scdm creaturarū corporaliū & corruptibiliū. Primū est celū empyreale. De quo Strabo ait sup Gen. j. Celum empyreū mox ut creatū est, angelis est repletū. Secundum est terra, de quo iā uulgariter dicit hoc seculum, qā licet terra sit pmanens, tñ creature corporales sunt corruptibiles. Iō Salomon ait, Gñatio pterit, & gñatio aduenit, terra aut in eternū stat. Eccl. j. Di eo q creatio istorū duorū seculorū pōt dici gñatio. Ratio, quia generatio alicuius creature est eius principium. Iō Philosophus diffiniens gñationē dixit, Gñatio est pgressio de nō esse ad esse, & qā ista duo secula. scilicet celum & terra habuerunt principii p creationem, quia ante creationē celi & terre nulla erat creatura, nisi solus deus trinitas ipa. Si dicatur ab aliquo simplici, Et deus tūc ubi habitabat? Dicat q in camera sue eternitatis. Autoritas. Dñs excelsus & sublimis inhabitans eternitatē. Esa. lvij. sed creauit celū & terrā pro nobis. Et quia tūc habuerunt principii essendi, ideo pōt dici generatio. Et cōcordat Moyses di. Iste sunt generationes celi & terre, quādo create sunt in die quo fecit de° celū & terrā. Gen. ij. Dicit ergo uirgo Maria, Memoria mea in generatione. scilicet celi & terre figurata fuit, & declarata, & demōstrata. Patet thema. Memoria mea in generatione seculorū. Ex quo uirgo Maria remittit nos ad regenerationē seculorū, uideamus quid dicit de hoc scriptura. Dicit enim, In principio creauit de° celum & terrā. Terra autem erat inanis & uacua, & tenebre erāt super faciē abyssi, & spirit° dñi ferebat super aquas. Dixitq; deus, Fiat lux. Et facta est lux. Et ui-

dit deus lucē q esset bona, & diuisilem a tenebris, appellauitq; lucē diem, & tenebras noctē. Factūq; est uespere & mane dies unus. Gen. j. Hic sunt decem clausule, cōtinentes totā festiuitatē hodiernā, propter qd dixit uirgo Maria, Memoria mea in generatione seculorū. Prima clausula est cum dicit, In principio creauit deus celū & terrā simul. Ista simulitas creationis celi & terre figurabat simulatē cōiunctionis matrimonij loachim & Anne. loachim dicit celum, Ratio, quia tota uita sua fuit celestis, nec esset nobilis, & poterat dicere, Non stra cōuersatio in celis est. ad Phil. iij. Na dicit terra, quia fructifera secundum influentiā quā recepit a celo, & poterat exponi de ea illud ps. lxxiij. Bñ dñi dñe terrā tuam. quia primo erat sterilis. Et sequitur, Dñs dabit benignitatem terra nostra. scilicet Anna, nostra ppter utilitatem quā ex ea habuimus, dabit fructum suū. scilicet uirginem Mariā. Patet ergo quō memoria uirginis quantū ad patetū coniunctionem expressatur & figuratur cum dicit, In principio creauit deus celum & terrā. Si dicatur ab aliquo, Erit contra, quia nō uidetur bona creatura q loachim dicatur celum, & sanctior loachim dicatur terra. Ideo ecclesia festiuit de ea, & non de eo. Ratio huius sanctitatis fuit, quia Anna habuit maiorem participationem cum uirgine Maria q pater, & patres ppter negotia tēporale parū curāt de pueris paruis & matres. Est ergo notandū q sicut ramus uiolarū uel roiarū plus redoler in illo eum diu portat, q in eo qui solū tangit. Sic est in pposito, quia facit pater in generatione filij acsi daret ramū uiolarū matri, & recedit, sed mater portat in uero, & post natiuitatem lactat, & tenet in brachijs, osculatur &c. Ideo loachim p rū fecit. Et tñ Anna terra dicitur, & loachim celum. Rō, quia mulier quantū cūque sit sancta & uirtuosa, debet esse subdita, & uir debet esse dñs, & maior domo. Quia sicut terra nō est nisi p pte & respectu celi a quo recipit influenti-

quia a terra non fructificaret, ita uxor respectu uiri a quo regitur &c. Quia ergo loachim erat uir beate Anne, ideo habebat maioritatem, & primitatem, & influentiā in domo, quia ad nutum uirorum debent esse uxores. Cūctē uxores tam maiorum quam minorum deferant maritis suis honorē. Hester. j. Lex fuit affueri ipatoris. Propter hoc loachim dicit celum, & Anna terra. Morā istruunt hic mulieres, ne intret in caput ea tñ uelint habere dñum dicēdo, Ego ero dñā domus, pro certo gallina cātabit &c. qā natura, & leges diuinales, & pontificales, & impiales, dant uiro q sit dominus. Ideo auertis uos. Et si in priā hebdomada quādo estis noue uir dissimulat aliqua, post nō sustinebit, imo cū baculo uadet per domū, quia uir debet esse celum dominādo, & uxor terra subiacendo. Iō dicit scriptura, Mulieres uiri suis subdite sint, sicut seruus domino, quia uir caput est mulieris, sicut xps caput est ecclesie. Sed sicut ecclesia subiecta est xpo, ita & mulieres uiris suis i oīes uelitis, & honestis. Viri diligite uxores ueltras, sicut & xps dilexit ecclesiā, & seipsum tradidit pro ea ut eā sanctificaret ad Eph. v. Ecce quare dicit ygo Maria, Memoria mea &c. Secūda clausula est cū dicitur, Terra autem erat inanis & uacua. Hic ostenditur cōditio beate Anne, quia licet esset in statu matrimonij cum nobili uiro loachim, tamen erat sterilis, & infecunda, quia ita erat frigide complexionis, q naturaliter non poterat cōcipere. Ideo dicitur quod erat inanis, nō de inanitate & uacuitate pomposa, sed quia non attingebat finem matrimonij inanis & uacua. scilicet in utero ppter infecunditatem. Et dicit beatus Hieronymus q cōtraxit cū Anna nobili de genere Dd' de ciuitate Bethleē, & xx. annis fuerit sine liberis, qā terra erat inanis & uacua. Sed ecce modum quem tenuerūt, qnq; medicinas receperunt, ut deus daret eis prolem. Si uos de matrimonio uultis fi-

lios, faciatis idē. Primo enim faciebāt magnas elemosynas de pane, uino, de fructibus, & omnibus alijs faciebāt tres partes. Primam dabant deo, & seruitoribus suis in templo. Modo ad hoc uenit mundus, quod nolunt nunc decimam dare. Secundam dabant peregrinis & pauperibus. Tertiam retinebant pro se & familia domus sue. Secūdo, quia faciebāt orationes deuotas, & cū lachrymis dicebant, O domine ex quo placuit uobis quod simus in matrimonio, detis nobis prolem, quia aliter modicum ualeret, qā uir & animalib⁹ daret filios, iō &c. Tertio peregrinati sūt d Nazareth usq; Hierusalem sepe, & frequenter discalciauit. Quarto portabant offertoria, & presētabāt ea in templo. Quinto fecerunt uotum dandi ad seruitium dei prolem si deus daret eis. Et sic uiginti annis terra erat inanis & uacua. Et concordat scriptura dicens, Aspexi terrā, & ecce uacua erat. Hier. iij. Moraliter hic nota pro mulierib⁹ de mīmonio q desiderāt ples, & est bonū desiderii, q nō uadāt ad demones, diuinos, sortilegos &c. quia nullus potest dare proles nisi deus, quia requiritur creatio ibi, scilicet anime, & si cum diuinis obtinent ut habeant filios, malum finem faciunt &c. Sed recurritis ad deū cū elemosynis, orationibus &c. Ideo dicit scriptura, Anima. i. creatura rationalis, que declinauerit ad magos, & ariolos, & fornicata fuerit cum eis, ponam faciem meam contra eam, & interficiam illam de medio populi sui. Leuit. xx. Tertia clausula est, Et tenebre erant super faciē abyssi. In principio antequā deus creauit lucē. Abyssus dicit pfunditas, in qua nō uidet claritas solis neq; lune. Ita corda hoīm dicit abyssi, qā non possunt sciri seu uideri nisi a deo. Cor hoīs inscrutabile est, quis cognoscet illud? Ego dñs scrutans corda. Hiere. xvj. Abyssus ergo erat cor loachim & Anne ex tristitia, qā nō habebāt ples, sed ut psonē humiles abscondēbant tristitiā i corde. Sed tenebre uenerūt super faciē abyssi, qñ loachim recepit tam

magna uerecundia in templo a sacerdote nolente recipere sua oblatione, sed repulsum habuit, & expulsus fuit de templo confusibiliter, cum tunc esset de maioribus, sed quia sterilis & infans iuxta legem. Deut. vii. Non erit apud te sterilis utriusque sexus, tam in hominibus quam in gregibus tuis. Dicatur quod beata Anna exiit templum, & inuita domum ut consolaretur uirum suum de tanta tristitia, sed cum non inuenit, quia Ioachim pre uerecundia inuit ad pastores, & ipse flebat ex una parte, & beata Anna ex alia, & timebat de uiro suo, & tenebre erant super faciem abyssi. Moraliter hic instruunt homines & mulieres. Homines habent hic doctrinam patientie. Si sacerdos non expelleret nobilem de ecclesia, & excocicaret, quod diceretis? Certe percuteret sacerdos dicendo, Tace tu clericus, aut lues. Non sic Ioachim, sed patienter recessit, seruans consilium scripture. Non uosmetipsos defendentes charissimi, sed date locum ire, ad Ro. xij. Mulieres etiam instruuntur quando uident uirum triste, quia aliquoties ex negociis magnis tristat, debet uirum consolari, sed sunt aliquae uxores rabide, que augent tristitiam uiris, de omnibus dantes culpam uirito. Ideo autem scitis uos, quia mulier data est in adiutorium uiri. Gen. ii. Non est bonum hominem esse solum, faciamus ei adiutorem similem sibi. Quarta clausula est, Spiritus domini ferebatur super aquas. Ecce hic promissio de uirgine Maria ad Ioachim, cum esset cum pastoribus, & fletet dicens, Domine si ista sterilitas uenit ex peccato meo, indica mihi &c. Idem de Anna. Super istas aquas lachrymarum ferebatur spiritus dei. angelus. Qui facit angelos suos spiritus. ps. cii. & ad Heb. j. qui uenit ad Ioachim, qui timuit, quia caro non potest sustinere uisionem spiritus, sed timet ut agnus qui uidet leonem. Dicat quod reuelauit sibi de filia habenda. Idem dixit Anne. In cuius signum dixit quod inuenirent se ad portam auream in Hierusalem. Moraliter instruuntur hic habere patientiam. Ioachim & Anna uiginti annis fuerunt sine prole, & faciebant elemosynas, orationes &c. & non

obtinnerunt, sed quia habuerunt patientiam in uerecundia sibi facta a sacerdote, ita tim habuerunt promissionem, & obtinuerunt habere prolem. Patet ergo quod qui uult aliquid obtinere a deo, siue sanitatem, siue remissionem peccatorum, siue proles, plus ualeat patientia quam aliud. Ioachim enim poterat se uindicare de sacerdote, sed noluit, ita uos debetis facere. Et quanto maior est iniuria remittendo, tanto facilius obtinebit quod optat. Ideo apostolus ait, Patientia uobis necessaria est. ad obtinendum quod petitur, ut uoluntatem dei facientes reportetis promissionem. ad Heb. Quinta clausula est, Dixit deus, Fiat lux. Ecce conceptio uirginis Marie. Dicatur quod creditur quod Anna & uir eius separauerunt se a thoro, quia aliqui sancti non utebantur matrimonio nisi ratione filiorum, & quando sentiebant uxorem gravidam, separabant se usque post ablutionem filij, qui lactabat tribus matres nutriebant eos, & ipsemet mater tres uolebant eos lactare, quia ideo deus ubera mulieri, non ad ostendendum hominibus, sed sicut uterus uxoris est camera filij, ita ubera sunt cellarum. Et Anna & Ioachim uidentes quod non poterant habere proles, credo quod separauerunt se a thoro, propter quod dicit, Fiat lux. Lux domus illa benedicta generatio uirginis Marie, quia sine tenebra culpe facta est. Maria autem in generatione filiorum sunt multe tenebre, propter intentionem carnalem & corruptam parentum. Sed generatio uirginis Marie fuit ut lux. De ista luce habet iij. Reg. xxij. Sicut lux aurore, oriente sole mane, absque nubibus rutilat, sic ista generatio uirginis Marie, sicut lux aurore, oriente sole, Moraliter instruuntur hic illi de matrimonio, qui in filiis pereandis debent habere intentionem predicatoris, qui per seminum uerbi dei generat filios deo de filiis diaboli, quia illos qui fuerunt filij diaboli per superbiam facit filios dei per humilitatem, & ita de alijs. Talis debet esse intentio facientium matrimonium, ut generarent proles deo ad seruitium, alias uiderentur adulteri coram deo, sicut de predicatoribus

atore qui non curat de fructu, sed de uana gloria laudis seu familiaritatis. adulter uocatur, quia plus curat de salario quam de fructu in populo. Ideo apostolus ait. iij. ad Cor. ij. Non sumus sicut plurimi. Nota, plurimi adulterantes uerbum dei, qui in predicatione non spiritualem fructum querunt, sed fauorem humanum. Ergo in filiis habenda ordinetis intentionem uestram ad deum, quia autem diabolus habet in eis potestatem. Autoritas. Ostendat tibi qui sunt quibus preueniat dominum. Hi namque qui coniungunt ita suscipiunt, ut deum a se & a sua mente excutiant, & sine libidini ita uacent sicut equus & mulus, quibus non est intellectus, in hos habet potestatem demonum. Thob. vi. Sexta clausula est, Et facta est lux. Ecce sanctificatio uirginis Marie. Non credatis quod fuerit sicut in nobis qui in peccatis concipimur, & nascimur, & nutrimur, quia si ante baptismum fuissimus mortui, damnamur, in libo intellige. Sed statim postquam corpus sanctificatum, & anima creata, tunc fuit sanctificata. Ideo fit festum de eius conceptione, quia facta est lux. Sanctificatio uis in ea. Et statim angeli in celo fecerunt festum conceptionis. Ideo Dauid dicit, Lux orta est iusto. Christus, ut sit mater eius, & rectis corde. angelis, qui non possunt inclinari ad peccatum, nec ad dexteram per prosperitatem, nec ad sinistram per aduersitatem, nec ante passionem, nec reuerentiam. Ideo dicit, Rectis corde letitia. Letamini iusti in domino, & c. ps. xcvi. Septima clausula est, Et uirginis Marie. Nota, uidit. uidere fecit, quia ipse eam sciebat, & uidere fecit quod esset bona. Nam bona erat angelis, quia ea reparant eorum cathedra, bona hominibus, quia per ipsam habent redemptionem, bona peccatoribus, quia per eam consequuntur ueniam, bona iustis, quia per eam consequuntur perseverantiam in bonis operibus, & augmentum gratie in meritis, & glorie introductionem, bona sanctis patribus, quia per eam adepti sunt libe-

rationem, bona animabus de purgatorio, quia per eam habent suffragium, bona nauigantibus, quia per eam perueniunt ad portum salutis, bona laborantibus in terra, quia per ipsam consequuntur requiem. Dicat quod festum natiuitatis uirginis uenit in cognitionem hominum per illum sanctum hominem, ut haberet in legenda Lombardica. De hac natiuitate potest exponi allegorice illud Hester. vii. Iudeis autem noua lux oriri uisa est. O claua clausula est, Et diuisit lucem a tenebris. Et hoc quod fuit in templo presentata. Tenebre dicuntur gentes mundane ex mundanis negocijs. Ecce tenebre operient terram, & caligo populos. Esa. lx. Ab istis tenebris deus separauit lucem uirginem Mariam. Dicatur de presentatione uirginis Marie per parentes ad templum, postquam habuit tres annos completos, uotum quod fecerant exoluerunt. Stabant enim puellae in templo, ut in monasterio uirgines. Dicat quod ascendit quindecim gradus, adiuta ab amicis sponsi quod debet ecclesiam intrare, quasi dicendo, Ista iam est nostra. Ita fecerunt angeli de uirgine Maria. Tigit hic Hieronymus. quindecim gradibus quod uirgo debebat esse tante sanctitatis quod ascendere in celum super nouem ordines angelorum, & ipsa etiam ascenderet super sex ordines sanctorum. Hoc figurabant quindecim gradus ante templum Salomonis, & fuit completa prophetia Salomonis dicentis, Multe filie. i. creature angelice & humane congregauerunt diuitias, tu supergressa es uniuersas. Proverb. xlii. Moraliter. Dicatur hic contra illos qui non curant complere uota. Nam multi sunt qui in tribulatione uouent, & post non curant implere, hoc esse uelle deum decipere. O quot sunt mercatores, quot marinarii, quibus ipsa uirgo dat auxilium, & iuuat eos in necessitatibus, & tamen non curant complere uota. Item quot sunt qui non possunt habere proles, promittunt quod dant ad seruitium dei si habeant, & postquam habent, non curant. Si quid uouisti deo, ne moreris reddere. Duplicit enim est infidelis & stulta promissio. Eccl. v. Non

ne moreris reddere. Si intra certū tps
pmissi, cōple illud circa tps. Si nō alsi
grati tps, tunc intelligit statim esse solu-
tū. Nona clausula est, Appellauitq;
lucē diē, & tenebras noctē. Pro isto in-
tellectu sciendū q; antiquit⁹ nobiles p-
sentabant filias suas in templo, & ibi nu-
triebant sub aliqua sctā muliere. Et alie
domicelle respectu uirginis dicebantur
nox. Ratio, quia earū intētio & cor erat
ad mūdāna. Cor autē uirginis Marie ad
spiritualia. Dicat cū uirgo Maria fuisset
decē annis in tēplo, fuit tunc etatis, xiiij.
annorū, qñ sacerdos iuxta mortem dixit
q; oēs puelle, xiiij. annorū irent ad do-
mos parentū ad cōtrahendū &c. Omnes
puelle, uirgine dempta, habentes cor ad
mundana, gauise sunt dicēdo, O gratias
deo, modo ero domina domus, & pote-
ro facere hec & illa, ecce uanitates, &
propter hoc dicuntur tenebre. Virgo au-
tem Maria ut lux clara surrexit, de qua
erat iam maxima fama sanctitatis, & se-
pe uidebat angelos, dicens se fecisse uo-
tum uirginitatis, quia a parētibus ex uo-
to dedicata fuerat pro seruitio dei, non
erat uana ut cetera. Ideo dicit, Appella-
uitq; lucem diē &c. Questio moralis
est hic. In isto tempore non erant mona-
steria monialium, nec uirgo poterat am-
plius in templo remanere. Vbi ergo in-
tendebat habitare seruando uirginita-
tem? Dicatur q; in domo parētū. Et hoc
modo tunc seruabant, licet pauca, uirgi-
nitate. Et hoc consiliū dat apostolus di-
cens, De uirginibus autem preceptum
domini non habeo, consiliū autem do-
tanquā misericordiam consecutus a deo
ut sim fidelis. Existimo enim hoc bonū
esse propter instantem necessitatē, quo-
niam bonum est homini sic esse. Alliga-
tus es uxori, noli querere solutionē. So-
lutus es ab uxore, noli querere uxorem.
Si autem acceperis uxorem, non pecca-
sti. Et si nupserit uirgo, nō peccauit. Tri-
bulationem tñ carnis habebūt huiusmo-
di. Ego autem uobis parco. Hoc itaq; di-
cō fratres. Tempus breue est. Reliquum
est ut qui habent uxores tanquā non ha-

bentes sint, j. ad Cor. vij. Et non recipie-
bant familiaritatem cum aliquo homi-
ne masculino, & sic custodiebat tunc
quā modo in monasteriis ipsa uirginitas.
Ausentur puelle & mulieres deuota-
te cauere a nimia familiaritate, quia in-
clinant hominē ad malum. Decima clau-
sula est. Et factū est uespere & mane dies
unus. Vesper dicitur finis diei. Ecce Ioseph
antiquus, & mane uirgo Maria iu-
uenis, xiiij. annorū, dies unus per despo-
sationem. Ad practicam dicat quōdā
dos respondit uirgini Marie di. Iste ma-
nus est in consuetudine &c. Sed uirgo pro-
prie replicauit dicens, Pater uos alio-
gatis consuetudinē humanalem, & non
quid est maior autoritas diuinalis di-
cens, Vouete, & reddite domino deo.
ait Dauid? Dicatur quomodo faceret
proposuit in consilio in quo fuit con-
siliū ut deus consuleretur in re tam
ua. Qui ostendit de sancta sanctorum
cerdoti q; sua uoluntas erat q; illa uir-
ginitas haberet spōsum de genere Dauid. Ideo
que fieret preconizatio, ut omnes con-
portarent uirgas, & ponerent ad altare.
Nota in legenda Lombardica. Dicebat
iuuenes carnales, De qua uirginitate
la Maria tam pulchra? O benedictio
qui illam tam pulchram & diuitem
cam parentum habebit. Dicatur quomodo
quilibet eorum parabat se &c. Nō opor-
tet sollo suspendere cymbala colla-
seph uero cogitauit, Licet sim de ge-
re Dauid, tamen quia sum senex, & diues
sum paup, & uirgo iuuenis & diues &c.
Hec & similia cogitando nō curauit
tate uirgam, dicendo, Iuuenes diceret
de me, O ille senex, dicebatur q; tu es
deuotus, & iam uenis recipere uxorem.
Dicatur quomodo nullum signum fuisse
stensum. Et sacerdos iterum orauit
ad quem deus dixit qd ille cui debet
uirgo non portauit uirgam. Dicat
iterum uenerunt omnes cum uirgo, &
uirga Ioseph floruit, & fructificauit
gdalas, & spiritus sanctus in specie con-
be descendit super eā. Dicatur quōdā
Maria orauit ut de⁹ daret sibi spōsum
aliquem

aliquem probum ut esset sibi in patrem,
& non iuuenem carnalem. Quando fuit
sibi dictū quod talis senex erat suus spō-
sus, multum gauisa est. Sed modo si uni-
puelle proponitur senex, dicit, O quid
faciem cum illo nolo. Sed non sic fe-
cit uirgo Maria. Ecce quomodo facta est
uespere & mane dies unus. Dauid, Meli-
or est dies una. s. istius matrimonij, in a-
trijs tuis sup milia. Et fuit completa pro-
phetia Esa. xj. Egredietur uirga. s. abicis-
sa per Ioseph de radice Iesse, q; Ioseph
fuit de genere Dauid, & flos de radice
eius ascendet.

De nativitate beate Marie uirginis, uel
de septem gaudijs, & septem tristitijs.
Sermo tertius.

Go mater pulchre di-
lectionis & timoris. Ec-
cl. xxiiij. Ista materia cre-
do quod erit deo & bea-
tissime uirgini Marie gra-
tio. & nobis proficua. Saluetur uir-
go Maria. Notandū q; ista tria, scilicet
Experientia sensualis.
Euidencia naturalis.
Prouidencia diuinalis.

Manifeste ostēdūt q; gaudia & letitie hu-
iūs mundi tristitijs & doloribus sunt ad-
mixta, & nullus pōt hic habere gaudium
pure. Primo hoc docet experientia sensua-
lis. Nā in magnis festiuitatibus, qñ hū-
letitie &c. dolēt ministri in maxillis, ppt
alapas &c. presbyteri attediant in canti-
cis, & dolet eis caput, & guttur &c. Alij
dolent in tibijs ex tripudio. Item in ma-
gnis cōuiujs & nuptijs comedēdo, bi-
bēdo, & ridēdo, statim seqt aliqd de ali-
quid tristitia &c. Sed hoc docet e-
uidencia naturalis. Regula est philosopho-
rū di. q; oēs mediū participat naturā ex-
tremorū cōtrariorū, ut patet de illo qui
est inter ignē & niuē &c. Itē uita pñs
est in medio duorū extremorū cōtrario-
rū. s. paradisi & inferni. In paradiso est pu-
rū gaudiū. Aut. Gaudiū & letitiā obtine-
būt, & fugiet dolor & gemitus. Esa. xxv.

Nota differentia inter gaudiū & letitiā.
Gaudiū cōsistit ī corde, letitia quādoq;
nō solū ī corde, sed extra ostēdit, nec po-
test abscondi. In inferno est totum opposi-
tū, q; ibi est dolor, ploratus, amaritudo,
tristitia, & desolatio, & pura tristitia, nec
gaudet de aliquo. Dic. scrip. in pñsa dā-
natorū plāgentiū, Defecit gaudiū cordis
nostri, uersus est in luctū chorus noster.
Cecidit corona capitis nostri. Ve nobis,
q; peccauim⁹. Thre. v. Nos tūto sumus
hic in medio, inter paradisum & infer-
num. Ideo participamus de utroq; quia
oīa sunt hic mixta. Gaudia & letitias ha-
bemus de celo. Amaritudines & tristiti-
as habemus de inferno, & ascendunt ut
fumus. Consolationes & letitie sunt ut
gutte mellis, & quasi distillatio de fauo
mellis spiritus sancti, ac si de fauo ī arbo-
re posito distillarēt gutte in ore. Sed q;
infernus est propinquior nobis, q; est
in corde terre, ideo plus abundant ama-
ritudines & tristitie quā cōsolationes
&c. Propter hoc dicit Boetius, Omnis
dulcedo felicitatis humane multis ama-
ritudinibus est respersa. i. permixta. Hoc
etiam patet ex diuina prouidentia, quod
si hic gaudia essent pura, essemus nimis
dissoluti, nec timeremus deum &c. Si a-
maritudines, dolores, & tristitie essent
pure, tunc in inferno ueniremus in des-
perationē, quia persona tristis sine spe
consolationis desperat &c. Ideo proui-
dentia diuina temperat gaudia cum tri-
stitijs, & econuerso, quia bon⁹ coquina-
rius est, & in cibo nimis dulci ponit sal,
& in cibo salo ponit mel. Quando tu es
letus, & gaudes de aliquo honore, & di-
gnitate, seu lucro, & cibus est dulcis,
sed cogita, Expecta modicum, q; ī breui
moreris, & ita temperabis gaudium. Iō
quando tristaris de aliqua aduersitate,
perditione bonorum uel amicorū &c. nō
debes desperare, quia in breui ipse po-
net ibi mel uel saccharū consolationis. Iō
dicit scriptura, Ritis merore miserebis,
& extrema gaudij luctus occupat. Pro-
uerb. xiiij. Patet ergo doctrina de experi-
tia sensualis, euidencia naturalis, & proui-

dentia diuinali, quod gaudia huius mundi sunt mixta, in tantum quod ab ista doctrina uirgo Maria mater dei non fuit excepta, imo in quolibet gaudio & letitia christus filius eius sibi miscuit dolor & tristitia. Ideo dicit ipsa uirgo, Ego mater pulchre dilectionis, quia ad gaudia & timoris. scilicet de tristitia. No. pulchre dilectionis. Hoc contra dilectiones mundanas corruptas & turpes. Septem enim fuerunt gaudia principalia virginis Marie, & in quolibet christus miscuit sibi sal tristitie. Primum gaudium quod uirgo habuit fuit in die incarnationis, quando facta fuit mater dei. Vultis sentire istud gaudium? Inuenitur enim ex dictis sanctorum doctorum, quod in illo puncto uirgo Maria legebat in biblia, quam intelligebat plura, prophetere in illo passu. Ecce uirgo concipiet, & pariet filium, & uocabitur nomen eius Emanuel. id est nobiscum deus. Esa. vij. Sic legendo uirgo Maria cum maxima deuotione contemplata est dicens, O domine, & quanta erit sanctitas & dignitas illius virginis? Oro domine ne moriar quousque; uiderim illam uirginem. Conserua mihi aures ut illam audiam, oculos ut uideam, & sic de alijs meritis, ut in his possum sibi seruire. Et cum sic contempleretur, ecce angelus Gabriel totus rutilans intrauit cameram dei. Virgo benedicta, uos estis illa. De quo uirgo fuit non modicum admirata, quia ipsa non se reputabat dignam ut esset famula illius virginis. Ad quam angelus, Vos eritis mater dei incorrupta. Quia sicut granum format intra tunicam auellane seu nucis, ita in utero tuo formabit illud corpus. &c. Quia uirgo sensisse grauidam, cogitare quale gaudium habuit, intra quod si omnia gaudia & delectationes huius mundi essent unita in una persona, non equaretur gaudio, letitie, & concio letitiae, & dulcedini virginis. Et sicut uirgo ante consuevit orare dei. Ad te leuauit oculos meos qui habitas in celis, tunc orabat, Ad te leuauit oculos meos, qui habitas in celis, & in utero meo. Ecce gaudium. Et nota, ex gaudio uirgo, licet non esset assueta, incepit unum canticum dei. Magnificat anima mea dominum. Et exultauit spiritus meus in deo

salutari meo &c. In quo canticum sunt decem uersiculi. Ratio, quia sciebat quod decem menses portaret filium dei in utero, nouem conceptos, & de decimo recepit septem menses octo dies. No. & exultauit. id est extra salutem, secundu[m] etymologiam, sicut ille qui recepit rumores de nouiter papa creato. Ecce gaudium. Sed ecce tristitia. Dicitur quod uterus virginis ingrossabatur. Hoc dicit Ioseph, non modicum admirans intra se. Bernardus quod ex una parte dicebat, Impossibile est quod tam sancta creatura peccauerit. Et ex alia parte dicebat, Hoc naturaliter non potest fieri. Intra quod cogitauit occulte mittere eam, composuit sarcinulas, uoluit recedere &c. Cogitare tristitia uirginis non audebat reuelare secretum, quia non erant ut ille muliercule, que quod somniauissent dicunt &c. Et quia beata Anna petebat, filium quod est hoc &c. Rudebat uirgo Maria, quod deus scit quid est. Et mater flebat ex parte, & Ioseph ex alia. Cogitare tristitia uirginis. Et fletus dicebat, Domine non audeas reuelare uestrum secretum, quia nescio an proderet uobis, sed uos domine reueletis secretum meo, ne dimittat me, ne sum diffamata. Ecce tristitia. 16. di. euang. Cum esset sponsa mater Iesu Maria Ioseph, angelus ueniret, inuenta est in utero habes deus sancto. Ioseph autem uir eius cum esset sanctus, & nollet eam traducere, uoluit occulte dimittere eam. Mat. j. Moraliter intra mur hic, ut illud magnu[m] gaudium dei in partu reparetis more. Cogitare debet uir intra se de ideo, O miserere, sum modo in tanto gaudio de ista uxore, scio ego an erit bona, legalis &c. Ite uxor debet cogitare, O misera quid facio ego an habebo pacem cum isto, an erit meus typus de me, & filia. Ita faciebat ante scriptura, Accesserunt ad conuiuium, sed cum timore domini nuptiarum conuiuium exercebant. Thob. ix. Non erat ibi dissolutio, bene locutiones &c. Secundum gaudium principalibus fuit in natiuitate christi. Dicitur quo in nocte natiuitatis sicut alie mulieres in partu habent dolores, & mul-

tas miseras, uirgo Maria habuit multas, magnas, & inuitatas consolationes, & tota respicebat in facie. O dixit Ioseph, uultis parere benedicta? Ita, dixit uirgo Maria. Et Ioseph uoluit uocare obstetricem, sed uirgo prohibuit eum. Et Ioseph ait, Vos estis iuuenis & inexperta. Et uirgo respondit, Deus prouidebit. Dicitur quod christus exiit uterum uirginalem, ut radeus solis transiens per fenestram uitrea[m] &c. Et ipsamet uirgo recepit eum in manibus, & nox fuit ita clara sicut meridies. Et uirgo gaudebat, quia uidebat se uirginem incorruptam, & habentem filium dei. Et dicebat, O domine, uos uenistis in hunc mundum ad saluandum genus humanum &c. & osculabatur oculos eius dei. O oculi benedicti, contemplantes celestia. & manus, & dicebat, Benedicite manus que celum & terram creauerunt. & sic de alijs membris eius. Et Ioseph etiam adorauit eum, & uoluit uocare nutricem ut daret sibi lac, sed uirgo noluit, licet non haberet lac, quia dicunt medici quod lac & proles procedunt de eadem radice. Et uirgo orauit dicens deo patri, Domine qui pascitis omne animarum, prouideatis filio uestro. Auto. Nesciens mater uirgo uirum, peperit sine dolore saluatorem seculorum, sola uirgo lactabat ubere de celo pleno. Quale gaudium habuit, quia audiuit angelos cantantes &c. quia uidit filium adorari a bestijs in presenpio, & a pastoribus. De isto gaudio ait propheta, Letabitur deserta & inuia, & exultabit solitudo, & florebit quasi lilium. Germinans germinabit, & exultabit letibunda & laudans. Esa. xxxv. Virgo Maria dicitur deserta, propter asperitatem uite, & inuia, quia nullus homo transiuit per eam, & exultabit. scilicet de natiuitate filij, solitudo, quia semper uolebat stare solitaria. Dicitur enim Amb. Fugiebat publicum, amans se laudibus. Germinans in gaudijs & dei. Ecce gaudium de natiuitate filij. Sed dicit Ioseph, Benedicta. Nam octaua die quia cum magna reuerentia &c. iam scitis quod hodie est octaua dies natiuitatis

filij dei, qui uenit adimplere legem, & non soluere, ut liberet sibi credentes & obediens, ideo hodie debet circumcidi. Et uirgo que intelligebat secretum circumcisionis, quia figurabat passionem, & erat signum seu arra, quia ut mercatores dant signum &c. ita christus uenit ad forum huius mundi ad emendum animas precio sanguinis, etiam uoluit in principio dare signum. scilicet decem uel xij. florenos. id est guttas sanguinis. Sed uirgo ideo incepit flere, maxime quia Ioseph recessit ab ea, & iuit ad Iudeos ad rabinum. Hoc significabat quod unus discipulus recedens a christo iret ad Iudeos, ut Iudas. Et hoc intelligens uirgo flebat. Secundo quia Ioseph uenit cum multitudine Iudeorum, quia sicut modo congregantur in baptismo, ita tunc in circumcisione. Hoc significabat quod ueniret passionis tempore turba seu multitudo Iudeorum ad capiendum filium eius, & uirgo Maria flebat. Tercio quando uirgo presentauit eis filium, significabat quod presentaretur iudicibus. Quarto de nomine Iesu tunc sibi imposito, figurabat sententiam datam irreuocabilem de passionis sua. Quinto eleuatio fimbriae, figurabat expoliationem iuxta crucem. Sexto quando circumcidebatur clamauit, & hoc significabat clamorem christi in cruce, & uirgo flebat continue. Septimo in panno, in quo recipiebat sanguinem circumcisionis, uirgo intellexit quod in passione sic colligeret sanguinem filij in uelo suo. Octauo posuerunt unguentum in uulnere, & figurabat unguenta corporis christi in sepulchro. Nono quando post circumcisionem posuit eum iterum in panniculis. Hoc figurabat sepulturam. Ecce falsa tristitia cum gaudio natiuitatis. Et poterat dicere uirgo, Sponsus sanguinum tu mihi es ob circumcisionem. Exo. iij. Moraliter habetis instructionem de gaudio filiorum, quia deus uobis dat filios. De hoc gaudio dicit christus, Iam non meminit pressuram propter gaudium, quia natus est homo in mundum. Et uos igitur nunc quidem tristitia habetis. Iterum autem uidebo uos, & gaudebit cor uestrum &c. Io. xvj. Quando obstetrix dicit, Profaciat uos

his, filius est, & tota domus gaudet, debet
pari salia cogitando. Quid scio ego de
isto filio, an erit sup̄eius uel cōbustus? &
cū magno timore debetis stare, maxime
ne in furca iterni sit sup̄eius propter ma-
lū nutrimentū quod datis eis. Paucis eū
eos cibo corporali, & non sp̄iali, qui est
melior. In quolibet mane & sero osten-
datis filio Pater noster. Dicat mod⁹ quō
m̄ debet dicere filio de mane. Fili mi,
scias q̄ est una regina in celo, & osten-
dat se signare & orare. In sero cū timore
dicat mater filio, Fili mi, mō de nocte ua-
dit demones, & illos qui ponūt se in le-
cto sine oratione, hos molestant &c. sed
nos ostenditis eis uanitates, & uadūt cū
gladio &c. Matres ostēdunt puellis quō
dūt chorizare. Et debetis esse cū magno
timore, quia habetis reddere rōnem deo
de filiis. Iō ait scriptura, Ne iocūderis in
filiis impijs si multiplicētur, nec oblectē-
ris super ipsos, si nō est timor dei i illis.
Melior est enim unus timens deū, q̄ mil-
le filij impij. Et subdit, Vtile est mori sine
filijs, quā relinquere filios impios. Eccl̄.
xvj. Tertiū gaudiū uirginis Marie fuit
in die apparitiōis, q̄ uenerūt reges oriē-
tis. O quale gaudiū fuit illud. Virgo sta-
bat cū filio, ut dicit doctores, adhuc in il-
lo loco ubi peperit, & subito magnus ru-
mor fuit in ciuitate Bethleem. Iam pote-
stis cogitare q̄ equorū hoīes in aduē-
tū regū faciunt magnū rumorē. Et ue-
nerūt ad locū ubi erat. Et Ioseph nō erat
cū uirgine, ut dicit text⁹. Inuenerūt pue-
rū q̄ Maria mater eius, & non aliū. dicit
glosa. Et q̄ uirgo senescit equites, cogito
ego q̄ ipsa abicōdit filiū, & posuit se in
presep̄io, & posuit se ad laborē. Q̄ uirgo
auduit reges mirantes de stella que
stetit. s̄. ubi erat puer, & go gausa est. p-
pter illā prophetiā Num̄. xxiiij. Orietur
stella ex iacob, & cōsurgēt & go de israel,
& percutiet duces Moab. Reges admirā-
tes uel admirandū dicebāt, Et qd est hoc?
q̄ stella nō cōsueuit stare nisi hora prā-
dij & quietis, & mō stat, & dabat mirabi-
les radios. Poterat dī reges, Non est
hic palatiū. Nos rege natū perquirimus

&c. Et uenerūt ad portā ubi erat uirgo,
& eleuata modicū flacciatā dixerūt p̄-
ni, Scitis uos ubi est qui natus est rex
deorū &c. Et r̄ndit uirgo, Dñi, hoc debet
scire magni rabini. Et dum uirgo loque-
ret, corda regum calefiebat, respiciētiū
se mutuo. Deinde interrogauerūt uirgo
nē an haberet filiū. Et uirgo r̄ndit q̄
Itē interrogauerūt de die natiuitatis. R̄-
ndit q̄ erat. xij. dies. Itē quis uocabatur
R̄ndit uirgo Maria, Iesus. Audito hoc
mine, procidētes adorauerūt Iesum, q̄
uirgo eis ostēdit, & adorādo dicebat,
dū creator celi & terre, & tāta est humi-
litas uestra, dimittēdo celū, & uenire
istā miserā pro n̄ra saluatione? Deinde
adorauerūt matrē, & dicebant sibi, O
mera filij dei, templū sanctū dñi, regū
celi, & dñā mūdi. Et apertis thesauris
obtulerūt munerā. Ecce gaudiū. De
gaudio prophetauit Esa. di. Tūc uidit
& afflues, & mirabitur, & dilatabitur
tuum, quādo cōuersa fuerit ad te mō-
tudo maris, s̄. infidelitatis, quia illi reges
infideles erant, & non Iudei, & fortis
gētiū uenerit tibi. Esa. lx. Sed sequit̄
tim salia doloris & tristitie, quia post
cessum regum Herodes uidens se de-
sum a regib⁹, cogitauit occidere
ros Bethleem &c. Propter quod d̄ agē-
domini apparuit i somnis Ioseph dī. Sur-
ge, & accipe puerū & matrem eius, & e-
ge in Egyptum, & esto ibi usq; dū dī-
tibi. Futurum est em̄ ut Herodes querat
puerū ad perdedū. Mat. ij. Statim Ioseph
ibat ad camerā uirginis que orabat, iuxta
illud Dauid, Media nocte surgebāt &c.
seph pulsauit ad ianuā, de quo uirgo
mirata cū aperuisset, uidit Ioseph stē-
tem. Et ait, Domine, de quo ploratis? cum
gaudentium, quia habemus filiū dei
biscū, d̄ quo uosestis nutritor. Et Ioseph
O benedicta cito recedamus, q̄a Herodes
des uult interficere filium uestm. Cogni-
te tristitiam uirginis. Primo timore filij
Secundo ex fuga. Tercio ad Egyptū.
terram infidelīū. Dicatur quādo exibat
ciuitatem, & uirgo sentiebat aliquā
debatur sibi q̄ esset Herodes, & timebat

summe, abscōdens filiū in gremio. Et eg-
rans super asinā fugit in Egyptum, ubi se-
ptem annis fuit tāquā exul &c. Ecce qua
re gloriosissima uirgo Maria dicit, Ego
mater pulchre dilectiōis & timoris. Mo-
raliter instruimur hic. Nā gaudiū uirgi-
nis per reges oriētis uenit, & etiam do-
lor & tristitia per regem Herodem. Hic
ostēditur q̄ si aliquis est in amicitia seu
familiaritate regis, caueat & timeat, quia
uales ut cōiter a regibus interficiuntur uel
heredant. Iō debent timere. Si homo
equitaret in leone, licet timeret ab alijs,
non rōne sui, sed rōne leonis, plus debet
ipse timere, ne leo uno pede interficiat
eum &c. Ita de rege qui est leo, in quo
equitat qui in eo cōfidit &c. Propter hoc
si habetis amorem seu fauorem regis uel
prelatorum, nulli displiceatis, nō facia-
tis omnia que uolueritis. Iō dicit Dauid
in ps̄. Nolite cōfidere in principibus, in
filijs hoīm in quibus nō est salus. Rō. Exi-
bit spūs eius. Regis per mortē corpora-
lem, & reuertetur in terrā suā, quātū ad
corpus, in illa die peribunt omnes cogi-
tationes eorū, scilicet qui in rege cōfi-
debāt, cogitantes multas uanitates. Quar-
tū gaudiū uirginis Marie fuit de glorio-
sa resurrectione filij sui, quando sibi pri-
mo apparuit, ut dicit Ambro. in li. de uir-
ginibus. Vultis intelligere illud gaudiū?
sciendū q̄ post xpī passionē, mortē, & se-
pulturam, uirgo certissima fuit de resur-
rectione filij sui in tertia die, q̄a xps hoc
predixerat, quia nisi certa fuisset, crepuis-
set, sed nesciebat horā resurrectionis, q̄a
non dixerat sibi xps. Propter hoc uirgo
Maria in uigilia pasche cogitās de retur-
rectione, & cogitans in qua hora esset,
quia non legitur q̄ ei dixisset horam, sed
diem. Et intra se uirgo Maria ait, Sine du-
bio pater meus Dauid, qui pre alijs locu-
tus est de passione & resurrectione filij
mei, ponit horam, & sine dubio ipsa le-
git psalterium, & clare inuenit legendo
in ps̄. Exurge gl̄a mea, exurge psalteriū
& cithara. & est uerbum patris ad filium.
R̄ndit filius, Exurgā diluc̄o. ps̄. lvi. No-
ta, exurge gl̄a mea, p̄ uocat filiū gloriā

suā. Sed o mō uocat eū psalteriū. Tercio
citharā, p̄p̄ tria que xps fecit in hac ui-
ta. Prio in omnib⁹ dictis & factis suis di-
ligēter pcurabat honorē & gloriā p̄fis.
Iō dixit ipse, Ego gloriā meā nō quero,
est qui querat & iudicet. Io. viij. Item in
fine q̄ dixit, Pater manifestauit nomen
tuū hominibus, q̄a gētes nesciebāt quid
esset p̄f, neq; filius, nec spūs sanctus, sed
xps reuelauit hoībus. Io. xviij. Ideo dicit
deus p̄f, Exurge gloria mea. Sed o uocat
ipm psalterium, qd̄ est instrumentū can-
toris secretū, & signat legē Moysi datā
foli uni pp̄o. Psalterium habet solū decē
chordas, q̄a xps fuit obediens decē pre-
ceptis. Mat. v. Nō ueni soluere legē, sed
adimplere. Et p̄pter obediētiā suā uoca-
tur a patre psalterium. Tercio uocatur
cithara, que habet sonū acutum, & audi-
bilem, & signat legē nouā, que per totū
mundum fuit audita, iuxta Christi pre-
ceptum. Mar. ulti. Eūtes in mundū uni-
uersum. Q̄n & go sciuit horā resurrectio-
nis, fuit ualde leta, & respexit p fenestrā
utrum erat aurora &c. Et q̄a nō erat
alba, continuauit psalteriū usq; ad psal-
mum. cvij. scilicet, Paratū cor meū deus.
Et iterū inuenit eundem uersum, Exur-
ge gloria mea &c. O dixit & go, iam ha-
beo duplex testimonium. Et uiso q̄ ad-
huc nō erat alba, uoluit uidere an alij p̄-
phete dicerēt aliquid de hora, & finit
inuenit in lib. Ozec. vj. c. ubi sic habet.
Unificabit nos post duos dies, in die
tertia suscitabit nos, & uiuemus. Et sequi-
tur, Quasi diluculū preparatus est egres-
sus eius. Sufficit, dixit uirgo Maria, in o-
re duorū uel triū testium stat oē uerbū.
Dicatur quō parauit cathedram ubi sede-
ret filius suus Iesus, respiciendo sepe q̄
appareret aurora alba. Et q̄n incepit clari-
tas aurore, dixit uirgo Maria, O filius
meus est resuscitatus, & flexis gēibus
orabat dicens, O fili mi uelitis me cōso-
lari di. Exurge in occursum meum & ni-
de. Cogitate quō in xpī resurrectione e-
rant multi angeli dicentes Christo, Ecce
ego domine mitte me. Iad matrem tuā.
Esa. vj. Sed xps misit Gabrielē, q̄ cū ma-

igno splendore intravit camerā, & saluta-
uit virginē, ut fuit reuelatū bto Gregorio
dicēns, Regina celi letare, alleluya. Quia
quē meruisti portare, alleluya. Resurre-
xit sicut dixit, alleluya. Ecclesia addit, Ora
pro nobis deū, alla. O quale gaudiū ha-
buit uirgo Maria auditis his rumoribus.
Et statim post uenit xps cū omnibus san-
ctis, patriarchis, & angelis, clarus & glo-
riosus, dicendo uirgini, Pax uobis. Et uir-
go flexis genib⁹ & pre gaudio lachrymā
de osculabat xpi uulnera resplicētia di-
cēdo, O uulnera mea fides, que feria se-
xta tantū dolorē mihi intulisti. Et Chri-
stus osculatus est eam in ore, quia nunq̃
aliquis filius tantū dilexit matrē suā, di-
cēdo sibi, Mater mea sitis leta, quia de
cetero de me nō habebitis nisi gaudium
& leticiā. & sedētes loquebant. O si quis
fuisset in illo parlamēto. Virgo petebat
quō fuit sibi. Et xps sibi dixit, quid fecit
in inferno. Et ibi secū habuit quos libera-
uit de inferno oēs sanctos & c. q̃ oēs fece-
runt sibi reuerentiā. Cogitate qñ Adam
& Eua uiderūt eam dixerunt, O domina
uos estis illa filia nostra, de qua dixit do-
minus, Inimicitias ponā inter te & mulie-
rē. Gen. iij. Dixit Eua, Ego clausi ostium
paradisi, sed uos dñā aperuistis. Dicebant
prophete quilibet seorsum, Benedicta y-
go prophetaui de uobis, & salutando eā
dixerūt, Tu gloria Hierusalē, tu leticia
Israel, tu honorificētia populi nostri. Iu-
dith. xv. Et uirgo hūiliter resalutans eos
dixit, Vos estis genus electum, regale sa-
cerdotium, gens sancta, populus acquisi-
tionis. j. Pet. j. Deinde angeli salutando
eam dixerūt, Regina celi letare, ut. s. Et
uirgo, Vos estis administratorij spūs, in
ministerium missi propter eos qui heredi-
tatem capiūt salutis. ad Heb. j. Si dicatur
quō sancti & angeli poterant ibi recipi
in illa camera. Dicatur eorū conditio, qā
non circumscribuntur loco. Tunc dixit
uirgo filio, Vique modo fili mi seruaui
sabbatū, sed mō colā diem dominicā in
memoriā uestre resurrectionis. Dixit xps,
Ita mater, bene placet mihi, & ista est in-
tentio mea q̃ de cetero a Christianis ser-

uetur dominica, & non sabbatum. Dice-
tur contra apothecarios, barbitoniferos,
fabros, & alios non seruantes dominicā.
Ecce gaudium uirginis. Et poterat dice-
re uirgo, Gaudens gaudebo in domino.
& exultabit anima mea ī deo meo. Quia
induit me uestimētis salutis. Esa. lxxj. Sed
statim sequitur falsā tristitie & doloris.
Postquā xps recesserat ab ea, ut diceret
sanctos patres ad paradysum terrestrem.
Cogitate quō uirgo ex charitate noluit
couertere aplos, qui perdidierant fidem,
& uocauit eos dicens eis, quō filius fuit
apparuerat sibi & c. & nihil credebāt, quia
nolebant sibi in faciē cōtradice, quia
habebant eā in magna reuerentia, sed
dicebant sibi, Bene dñā. & specialiter
Thomas dicens retro, Bene dicit pro
filio suo. Quādo uirgo uidebat eos in do-
mo & incredulos, tristabatur compassio-
nis & rogabat filiū suum ut eis ap-
paret, ne dñārentur. Iō Mar. ul. Recul-
tib⁹ undecim discipulis apparuit illi
filius, & exprobrauit incredulitatem eorū
& duriciā cordis, quia his qui uiderāt
resurrexisse nō crediderūt. ut yginia Al-
arie, & Magdalene & c. Moraliter nos
instruimur hic, quia ygo licet leta
Christi resurrectione, tristabat tñ de
apostolorū dubitatione. Ita de nobis. Si
quis uesterū est letus, qā credit se bene
te cū deo, non de hoc debet esse totū
letus, & tūc poterit dicere, Neq̃ inquit
mea neq̃ pñū meum. Saluatio proximi
non est despiciēda, sed quilibet debet
laborare pro saluatiōe alterius. Verbi
grā. Si in una domo uir sit bonus & deu-
s & uxor rabida, uir dulciter conuertat
si potest. Et per oppositū. Si uxor sit
bona, & uir malus, peruersus & c. sed dolor
ter bono modo uxor dicat sibi ut audiat
missam, confiteatur & c. ap̃s dabit sibi
pugno. Item pater filiū eius, & frater
fratrem, uicinus uicinum. Opus suum pro-
bet unusquisq̃, & sic in semetipso tan-
tum in altero. ad Gal. vj. Quintum gaudium fuit in die ascen-
sionis, qñ filius eius in celū ascendit. Sed
ut intelligatis istud gaudiū, sciendum q̃

xpi resurrectione usq̃ ad eius ascensionē
transierunt. xl. dies, in quibus xps sepe
apparuit ygini & apostolis, sed ī die ascen-
sionis bis apparuit apostolis. Primo dum
comederet, dicens eis, Vadatis ad matrē
meā, & uos simul uenietis ad montem
Oliueti, quia hodie uolo a uobis recede-
re, & celū ascendere, ex quo cōpleui opus
redemptionis. Quod audiētes ap̃i, cepe-
runt flere. Et xps ait, Si diligeretis me, gau-
deretis utiq̃, quia uado ad patrem. Ioā.
xiiij. Et apostoli, Domine gaudemus de
honore, sed tristamur, qā dimittitis nos
orphanos. Et nō poterāt comedere, pro-
pter quod xps ut ipsi comederent come-
dit cū eis. Statim post prādium apostoli
inuerunt ad domum uirginis, que come-
derat cū Magdalena, & alijs. Que cum ui-
deret ap̃os flēntes, interrogauit de cau-
sa & c. Cū audisset, incepit flere cū eis, &
surxit de mensa, & processionalit̃ iue-
runt ad montē Oliueti. Erant enī, ut di-
cit Lucas, fere centum uiginti. Et xps ap-
paruit eis iterū, & posuit se in medio eo-
rum, salutans matrem & discipulos dicens,
Pax uobis. Et uirgo dixit sibi, Fili mi &
multis recedere? Et Christus, Ita mī mea,
ex quo perfeci opus redemptionis. Iam
predicauī & dedi legem nouam, quā cō-
firmāui miraculis, & sui suspensus in cru-
ce, ne aliquis mihi credens & obediens
suspendetur in furca inferni. Ideo mō
uolo redire ad patrem. Et ygo & omnes
alii flebant ex una parte pre gaudio de
honore suo, & ex alia parte tristabantur.
Et uirgo osculabatur manus & pedes ei⁹
di. O fili mi quare ego nō ascendo uobi-
scum & cū sanctis? quorum presentiam
uirgo sentiebat. Ad quam xps ait, Mater
mea, uos remanebitis ī loco meo, & ap̃i
recurrunt ad uos. Iō cantatur, Gaude Ma-
ria uirgo, cunctas hereses sola interemi-
do ascendit cum magno festo, sicut rex
uictoriosus rediens de prelio, & fuerunt
angeli clamantes, Viuat uiuat filius uirgi
Marie, alijs clagentibus tubis & c.
David ait, Ascendit deus in iubilatione,
& dominus in uoce tube. Cogitate gau-

dium uirginis Marie, intantum ut dicit
Lucas, Recessit ab eis, & ferebatur in ce-
lum. Et ipsi adorantes regressi sunt in Hie-
rusalem cum gaudio magno. Lu. ul. Et sta-
tim sequitur falsā tristitie & doloris. Cū
uirgo fuit in domo, uidebat loca ubi fue-
rat filius eius & steterat, cogitans, Dece-
tero non uidebo ipsum, sed flebat. Duo-
decim annis uixit post xpi ascensionem,
uel. xxiij. secundum alios, & tantum di-
lexit filium suum, q̃ si omnes amores ma-
trum ad filios essent in una muliere, ad-
huc amor uirginis ad Christum esset ma-
ior. Et perquirebat omni die loca natiui-
tatis, apparitionis, baptismi & c. De hoc
prophetauerat Salomon di. Adiuro uos
filie Hierusalē. i. creature angelice, si
inuenistis dilectum meum ut annuncie-
tis ei, quia amore langueo. Cant. v. Mora-
liter instruimur hic, q̃ nos Christiani
gaudentes de Christi honore in celo re-
gnantis etiam tristari debemus de absen-
tia sua, & eum desiderare, sicut marinarij
desiderant portum. Ita de nobis nauigā-
tibus in ista naui perforata, in quam in-
trat aqua peccatorū, & cum magnis peri-
culis transimus. Ideo desiderare debe-
mus portum salutis di. O domine & quā-
do ero uobiscum? De hoc Cyprianus ait
in. vj. epistola de mortalitate, Patriam
nostram paradysum & c. Sextum gaudiū
fuit in die pentecostes, quando uirgo
Maria cum apostolis recepit spiritum
sanctum. Vultis intelligere istud gaudiū?
Christus dixerat multis ap̃olis, Ex-
pedit uobis ut ego uadā, si ego non abiē-
ro, paracletus non ueniet ad uos. Si au-
tem abiero, mittam eum ad uos. Et cum
uenerit ille, arguet mundum & c. Ioan.
xvj. Item Act. j. Ioannes quidem bap-
tizauit aqua, uos autem baptizabimini
spiritu sancto, non post multos hos
dies. Apostoli ergo post ascensionem
Christi recordantes de Christi promif-
sione, nesciebant tamen diem certum
missionis spiritus sancti. Ideo in crastinū
ascensionis expectantes dicebāt, Hodie
& c. idē in sabbato. Quia non uenit siue
miser, ap̃i inceperūt inter se loqui. Dixit

unus apertus, Nō dubitetis, quia cras q̄
erit dies dñica mittet, q̄ tali die forma-
uit lumen, & diuisit a tenebris. Ideo rō-
nabiliter in die dñica debet in nos mit-
tere lumen spūsālī. & nō uenit. Dixit ali⁹,
In die lune mittet, q̄ tali die fecit etiam
firmamentū, & diuisit aquas. Iō tali die
mittet ad nos, ut nos fortificet, & diui-
dat ab aquis p̄cōrū. nec misit. Dixit ali⁹,
Non, in die martis mittet, ut possimus
plantare fidē catholicā ut faciat flores.
Dixit ali⁹, Die mercurij mittet. Rō, quia
tali die deus formauit solē, lunā, & pla-
netas. Dixit ali⁹, Feria quinta mittet, q̄
tali die ascendit &c. Dixit ali⁹, Non, feria
sexta, quia tali die doluimus de sua pas-
sione. Iō in tali die mittet nobis spm cō-
solatiōis. Dixit ali⁹, Sabbato mittet, q̄
in sabbato post passionē fuimus disper-
si, ita q̄ unus nō remansit cū altero, ideo
ut adiueum mittet, sed nō uenit. Fina-
liter die p̄tecostes oēs ap̄lī & discipuli
qui erāt cōgregati in eadē domo, p̄pter
metū Iudeorū uenerunt ad portam uir-
ginis Marie. Dicať quō iplā surgebat in
media nocte ad orandū, iuxta illud Da-
uid, Media nocte surgebā &c. Et q̄ exi-
uit camerā, uidit oēs sc̄tōs & sc̄tās con-
gregatos & flentes. Virgo dixit, De quo
flētis? Nunquid filius meus regnat in ce-
lis? R̄dēdūt ap̄lī, Virgo b̄dicta, fili⁹ ue-
ster, & magister noster, p̄misit nobis spi-
ritum san̄ctū, dicēs q̄ nō dimitteret nos
orphanos, & hodie sunt decem dies q̄
ascendit, & nō misit. R̄dīt uirgo, Non
dubitetis, q̄ fili⁹ meus nō habet cōditio-
nes hominū mundanorū, qui in pauper-
tate cognoscūt amicos, sed q̄ sunt ī ho-
nore & p̄speritate nō curant de eis, non
sic de filio meo, sed nescitis uos q̄ q̄ ex-
traxit populū de Egypto, in quinquage-
sima die descendit ut daret legem? Illud
fuit figuratum. Hodie est quinquagesi-
mus dies a resurrectione filij mei, ideo
hodie mittet spiritū san̄ctū. Ideo ponatis
uos in oratione, quia que a deo sunt, or-
dinata sunt. Et Petrus & alij ap̄lī dicebāt
& quilibet orando, Cor mundū crea in
me deus, & spiritū rectū innoua in uisceribus

meis. ps. l. Lazarus & alij discipuli
septuaginta orādo dicebāt, Senſum tuū
quis sciet nisi tu dederis sapientiā, & mi-
seris spm̄ tuum de altissimis? Sapienter
Maria Magdalena & alie sc̄tē mulieres
orando dicebāt, Redde mihi leticiā salu-
taris tui, & spm̄ principali cōfirma me. Et
dixerunt uirgini Marie, Virgo b̄dicta
oretis uos etiā, q̄ fili⁹ uester statim ex-
audiet uos. Tunc uirgo Maria flexis ge-
nibus orauit di. Emitte spm̄ tuū, & crea-
buntur, scilicet uirtutes & perfectiones,
& renouabis faciē terre. s. p̄ predicatio-
nē. Et subito factus est de celo sonus, &
fuit quasi uox responsus uirgini, & qui
uētus subitus, qui descendit de celo, &
repleuit totam domū igne nō cōbū-
te, sed illuminante ad modum linguarū
&c. Et repleti sunt oēs spūsālī, & cepe-
rūt loqui, quasi dicerēt, O quā bonum
suauis est dñe spūs tuus in oībus. Sapienter
Cogitate hic, q̄ multi sancti de una ge-
nitate magis ap̄lī q̄ tota uirtutē spūsālī rece-
perūt. Sed statim sequitur salū doloris
& tristitie. Dicatur quō ap̄lī inceperunt
p̄dicare, & statim fuerūt persecuti. Na-
tet Act. iij. Et uenit nūcius ad uirginē
Petrus & Ioannes erāt capti. Itē quō
scilicet beatus Stephanus fuerat lapidatus.
Itē alius, q̄ b. Iacobus nepos uirginis
Marie erat interfectus. Ecce tristitia.
ait x̄ps, Amen amen dico uobis quia p̄-
rabitis & flebitis uos &c. Io. xvj. Mor-
tali ter instruimur hic. Nam sicut uirgo Ma-
ria & ap̄lī postquā receperūt spm̄ san̄ctū
statim perlequebantur. Ita etiā hodie
na die contingit. Verbi gratia. Si aliqui
& p̄posuerit seruare regulā, obediētiam
paupertatem, castitatem &c. & non con-
tinuē persequūtur ipm̄ alij cū multis ui-
perijs. Ideo oportet paciētiam habere ut
laribus, ac etiā mulieribus. Iō dixit ap̄-
stolus, Oēs qui pie uolūt uiuere in Chri-
stō Iesu, persecutionē patientur. Cling-
rū, uel infirmitatū, uel cōtentionū disci-
linā.

De exaltatione sancte cru-
cis.

Sermo.

Actus est pro nobis
obediens usq; ad mor-
tem, mortem autē cru-
cis. ad Phil. ij. Sācta mater
ecclesia facit hodie festū
de exaltatione sancte crucis, de qua bis
in anno festiuatur. Primo in mēse Maij
de iuētione. Sed o hodie de exaltatiōe.
Rō, q̄ postq̄ fuit inuēta ab Helena sc̄ā
crux, uenit in possessionē infidelīū, qui
despectiue tenebāt eā. Sed Heraclius im-
perator Romanus xp̄ianissimus extra-
xit eā de possessione infidelīū, & hono-
rifice eā exaltauit, & hodie fit festū illius
exaltationis. Sed ut uerba sint fructuo-
sa, salutetur x̄go Maria. Doctrina est cō-
munis & catholica in sancta theologia,
q̄ licet x̄ps habuisset alios, innumerabi-
les modos redimēdi & saluādi humanū
genus, tñ per crucē ipm̄ saluare elegit,
& redimere sibi credētes & obediētes, ut
dicit sanctus Tho. iij. par. q. xlvj. ar. iij. Et
ibi assignat septē ratiōes quare hoc fuit
cōueniēs, quarū unā, scilicet secundā, p̄
introductione materie uobis dicam. Est
igitur ista ratio, q̄ q̄ aliqua satisfactio
debet fieri de aliquo peccato, rōnabile
est q̄ satisfactio r̄ndeat peccato. Verbi
gratia. Si aliquis peccauit cōtra deū uel p̄-
ximū, corde male cogitādo, uel ore ma-
le loquendo, aut opere male operando,
si talis uult cōdigne satisfacere, debet re-
cipere de isto peccato dolorē in corde.
& penitere cor. Si ore diffamādo uel iu-
rādo, p̄pria satisfactio est nō solum ore cō-
fiteri, sed etiam orare & petere ueniam
a deo & proximo si ipm̄ offendit. Ideo si
per oculos peccasti respiciēdo &c. pro-
pria satisfactio est flere &c. Item si pecca-
sti per aures, audiendo mala proximi,
emēda est audire missam, sermones &c.
Si per gulam, frangendo ieiuna ecclesie
&c. abstinere, & sic satisfactio correspo-
det offense. Si per manus peccasti, exten-
de in oratione. Si effudisti sanguinem,
propria penitentia est effundere p̄priū
sanguinē cū disciplinis. Vnde dicit Gen.
ix. Qui

Timo. iij. Septimū gaudiū & ultimū fuit
in sua b̄dicta assumptione. Non q̄ ani-
ma fuit separata a corpore, quia tunc iam
non fuisset gaudiū huius mūdi, sed alter-
ius, sed q̄ filius suus misit sibi angelum
Gabrielē cum ramo palme dicens, Susci-
pe eum qui mandat salutes Iacob. Nam
abhinc ad tres dies ibis ad filiū tuū, qui
tam parauit cathedram &c. Vide in ser-
mone assumptionis prolixē de isto gau-
dio promissio uirgini. Et dixit uirgo fi-
lio suo, Factū est mihi uerbū tuū in gau-
dium & leticiam cordis mei. Hier. xv.
Sed immediate sequitur doloris & tris-
tie salū ex compassione apostolo-
rum, & sanctorū, & sanctorū in hoc mun-
do remanentiū inter Iudeos, & inter in-
fideles in tantis tribulationibus. Vnde
q̄ apostoli fuerunt ad uirginē congre-
gati, & miratētur, uirgo Maria dixit eis,
Ego obtinui ut essetis hic, quia ego de-
beo ascendere in celū &c. Apostoli ince-
perunt flere dicendo, O b̄dicta si uul-
tis recedere quid faciemus nos? Idē dice-
bant uirgines quas uirgo nutruerat, &
uirgo Maria flebat cum eis dicens, Non
dubitetis, quia non tradam uos obliuio-
ni, quia recordabor de uobis, quia occa-
sione peccatorū facta sum mater dei. Et
poterat dicere uirgo, Flebam quondam
super eū qui afflictus erat, & compatie-
batur aīa mea pauperi. Iob. xxx. Morali-
ter instruimur hic, quia sicut uirgo Ma-
ria gaudebat de honore sibi p̄misso, tri-
stebatur tñ ex compassiōe. Ita debet esse
de sanctis p̄sonis, que licet gaudeant de
sua bona uita, nō tñ debēt despiciere pec-
tatores, sed compati eis dicēdo, Dñe si
dñe iuuētis eos, & sic cōpati, nō indigna-
ri debetis. Itē si estis diuites, uidetis uel
scitis aliquē pauperē, nō despiciatis eū,
sed cōpatimini & iuuētis eū. Itē si estis
sanus, debetis compati infirmis. Si iuue-
nis, compati debetis senibus dicēdo, Ita
possem ego fieri pauper, infirmus, uel se-
nex, & sic tenebimus cōsiliū scripture,
Omnes unanimes in oratione estote cō-
patientes. j. Pet. iij.

Quicūq; effuderit humanum sanguinem, effundetur sanguis illi. Si peccasti corpore per carnalitates, debes recipere cilicium. Ecce quō fit satisfactio propria, quā pena corrūdet offēse. Autoritas de hoc, quā dixerat xps Luc. iij. Facite fructū dignos penitentiae. Digni fructus penitentiae sunt, quā corrūdet offēse. Modo uideamus quō facta fuit offēsa deo, ex qua uenit tota perditio, & totū malū generis humani, ex quo sumus exules in hac ualle lachrymarū. Nōne ex furto cuiusdam pomi contra mādatum expressum? Imo. Ergo restitutio, reparatio. sen' emēda debuit fieri ut fructus restitueretur arbori. Ideo xps redēptor oīm, fructus nostrer, de quo dicitur uirgini Marie, Bene dictus fructus uentris tui, elegit arbore crucis, ut fructus infiniti ualoris restitueretur arbori. Dicūt historie Gregorū antique quod lignū crucis fuit de illa arbore de qua Adā recepit fructus. Iō quā xps fuit i cruce positus, fructus fuit arbori restitutus. De hoc d' in psona xpi di. Cōfortati sunt qui persecuti sunt me inimici mei i iuste, q nō rapuit tūc exoluebā. ps. lxxvij. Nota, hic tangūt duo in illo uersu. Da uid. f. infiniti mala ludeorū inimicorū xpi, qui nō intendebāt ad satisfactionē, sed ad xpi persecutionē. Ideo dicit, Cōfortati sunt qui persecuti sunt me inimici mei iniuste. Secundo tangitur xpi intentio. f. satisfaciēdi. Ideo dicit, Quē nō rapui &c. Patet ergo doctrina, quā licet xps haberet alios modos redimendi, tamen iste per crucē fuit proprius, i quo satisfactio fuit offēse corrūdes. Hoc tāgit sancta mater ecclesia in prefatione dicens, Qui salutem humani generis in ligno crucis constituit, ut unde mors oriebatur, inde uita resurgeret, & qui per lignū uincebat, per lignū quoq; uinceretur, p xpm dominū nostrū. Patet ergo quod proprius modus nostre redemptionis fuit per crucem. Ideo dicit thema, Factus est pro nobis non pro se obediens, non solum patri, sed etiā iudicibus & crucifixo ribus usq; ad mortem &c. Patet thema. Ego sum in materia p'dicanda. Et quā the-

ma dicit, Factus est obediens usq; ad mortem. Et replicatur, Mortē autem crucis, non ad aliā mortē. Inuenio quod quingies fuit xps in periculo mortis, & nullā uoluit acceptare nisi crucis.

Primo enim fuit in periculo mortis, scilicet interfectionis gladij.

Secundo in periculo precipitationis.

Tertio in periculo lapidationis.

Quarto in periculo intoxicationis.

Quinto in periculo crucifixionis.

Ethanc elegit, de quo dicit thema, Factus est pro nobis obediens usq; ad mortē, mortē autē crucis. Dico primo &c. hoc statim quod fuit natus per Herodē regē, qui quā audiuit signa & mirabilia Christi natiuitate, de angelis cantantibus, Gloria in excelsis deo, de claritate noctis, de aduentu pastorum, de adoratione animalium, de stella, & aduentu triū regū &c. & prophetia Anne & meonis sancti quod ille erat uerus Messias. Herodes cogitauit illū occidere, ne perderet regnū, quia erat alienigena, & timebat ne una die Iudei insurgerent contra eum, ideo &c. Propter quod misit minime armorū in ciuitate Bethleem, interficerent oēs pueros, quia nesciebat quis esset Iesus &c. Sed xps uoluit mori in Egyptū &c. De hoc propheta in persona xpi dicit, Pueros percutit gladio, & euasi ego solus. Iob. j. Quis est hic, Quare xps uoluit mori ista morte? quia si uoluisset, etiā alia mors fuisset in saluationē credentiū sibi & obediētiū. Ratio literalis iā dicta est, quā satisfactio debet correspondere offēse, ideo noluit mori sic, sed in cruce. Ratio moralis est, ut instrueret nos ut fugiamus mortē gladij beati Petri. de qua Io. xviij. Symon Petrus habens gladiū eduxit eū, & percussit pontificis seruū, & abscidit auriculam eius dextrā. Iste gladius est sententia excoicationis, quē scindit a corpore ecclesie quod profertur cōtra aliquē. Et sicut membrum abscissum a corpore, nullam recipit influentiam, sic nullus excoicatus in operibus diuinis quē in ecclesia sūt habet aliquā pte. xj. q. iij. Sic

& tribus ca. se. Ecce quō fugiēda est ista mors. Cū uellē mori, quā p horā, nō dico per annum, excommunicari, quia nihil peius membro, quā abscindi a corpore. Dicatur hic miraculū de illa arbore excommunicata & arefacta, ppter breuiarium &c. No. cū dicit, Symon Petrus habens gladiū, innuit quod sententia excommunicationis nō pōt dari nisi a prelato, quia Petrus prelatus fuit. Secundo cū dicit, Eduxit eū, innuit quod sententia nō debet dari nisi a prelato quasi uibrādo gladiū di. Cave caue per trinā monitionē, quia al' nihil ualueret, & nō faceret. Tertio cum dicit, Et percussit pontificis seruū, innuit quod prelati solum in suos subditos potest proferre excommunicationē, quia eps non potest excoicare in alia diocesi. ix. q. ij. epm. & xvj. q. ij. uis &c. Quarto cum dicit, Et abscidit auriculā eius dextrā. Dextra significat spūalia, sinistra temporalia, innuit quod sententia excommunicationis nō debet dari nisi cōtra inobediētiā rerum spūaliū, ut si uir uel uxor nō uult stare cū eo, uel cū ea, nisi legitime habeant rationē, prelati potest eos excommunicare, & sic de alijs. Iste gladius percussit ita fortiter, quod animam interfecit morte eterna. Fugite ergo a facie gladij, quā ultor iniquitatum est gladius. Iob. xix. Dico secundo quod xps fuit in periculo precipitationis, ut h' Lu. iij. Dicitur quomodo xps habitabat in Nazareth, ubi nixit sanctissime, nec cognoscebat. Dicit Nicolaus de Lyra quod utebatur arte p'is putatiui Ioseph, qui erat faber ligna, & post iuit Capharnaū, ubi p'dicauit & fecit multa miracula, & post redijt Nazareth, & rectores & iurati ciuitatis dimiserunt sibi, Quanta audiuimus facta in Capharnaū, fac & hic in patria tua. Lu. x. Rūdit xps, insinuas quā ex eorū incredulitate & derisione, quia trullabant de eo dicendo, ut habetur Mar. vj. Nonne hic est faber filius Marie, frater Iacobi, Ioseph, & Iude, & Symonis? Nōne & laborator eius hic nobiscū sunt? Ecce predicat, & tamen non studuit. Ideo ostendit quod non erant digni, quia miracula requirūt dispositionem, & non uanā gloriam. Propter quod Marc. vj. dicitur, Nō poterat ibi uirtutem ullam facere, nisi paucos infirmos impositis manibus curauit. Dicatur quō illi indignati cum tumultu duxerunt eum ad superciliū montis, & uoluerunt eū precipitare. Iesus autē transiens per mediū illorū ibat. Cogitate hic de uirgine Maria quē erat in ciuitate presens, quādo uidebat filiū suū duci ad precipitiū, quātū dolorē habuit &c. Questio est, Quare noluit sic mori &c. quia si uoluisset &c. Ratio literalis dicta est. Ratio moralis, ut caueamus ne moriamur per precipitiū, ascendendo in montem superbie. Nā diabolus uidens quod uadūt simpliciter & humiliter, recte uadunt ad paradysum. O dicit demon, Ego faciam ascendere in altū oēs. Verbi gratia. Religiosus qui uiuit simpliciter, seruat suam regulam in uotis & ceremonijs, talis uadit uia plana ad paradysum. Sed uenit diabolus loquens imaginationi di. Si tu uelles sic uiuere, nunquā ascenderes, quare tu non laboras ut sis magister, adhuc posses esse confessor regis, uel eps, & quādo est altus, perdit totam deuotionem, & subito cadit & moritur, & precipitatur in infernum. Idem de clerico simplici, quia diabolus instigante ascendit. Idem i laicis, ut ascendant faciunt usuras &c. Idem ut sit iuratus, ligat se cū alijs directe uel indirecte, quia pecunie cōitatis bene faciūt, & quādo sunt in officio, furantur, faciūt hec & illa, ut possint se manu tenere in officio. O quot sunt decepti isto ascēsu? De hoc David dixit diabolo, Propter dolos, scilicet tuos, posuisti eis, scilicet hanc imaginationem ascendēdi, deiecasti eos dum alleuarentur. ps. lxxij. Idē de mulieribus simpliciter uiuentibus, de domo, de filijs, & familia curantibus, tales recte per uiam planam uadunt ad paradysum. Sed dicit demon, Tu tamē portasti uiro tuo ut talis, ergo quare tu non uadis ut illa &c. da sibi malū prandiū & cenā &c. Itē sicut talis est dñs domus, quē tu &c.

Cauete ergo, & uadatis simplici, & plane, quia quanto de altiori loco cadit homo, tanto casus est periculosior. Iohannes in persona peccatoris loquens diabolo dicebat, Eleuasti me, & quasi super uentum ponens elisisti me ualide. Scio quia morti me trades. Iohannes xxx. Dico tertio quod fuit in piculo mortis lapidationis. ut patet Iohannes vii. Dum Christus predicaret Iudeis, & declararet eis suam diuinitatem dicens, Amen amen dico uobis si quis sermonem meum seruauerit, mortem non uidebit in eternum. Dixerunt Iudei, Abraham & prophetae mortui sunt, quem teipsum facis? Christus loquebatur de morte infernali, & Iudei intelligebant de corporali. Et Christus clarius loquens de diuinitate dixit, Amen dico uobis, antequam Abraham fieret ego sum. Scilicet, est nomen diuinitatis. Ego sum qui sum. Exo. iij. Iudei audientes quod ipse dicebat se esse deum, uoluerunt ipsum lapidare. Dicitur textus quod Christus abscondit se. Inuisibile se eis ostendit, & perquirebant eum dicentes, Vbi est? Sed uirgo Maria & apostoli uidentes eum sequebantur. Questio. Quare nec sic uoluit mori? quia et &c. Res moralis est, ut caueamus a morte lapidationis ex peccato auaricie, quia auarus est durus ut lapis, & frigidus. Durus quia nullum dulcorem ostendit debitori bus suis, sed dure, & aspe repetit debitum, & usuras &c. Frigidus, quia sine igne charitatis. Videns pauperes mori fame non curat subuenire eis, & habet florenos, & incarcerati, & captiui, & puelle non possunt aliquid emolumentum habere &c. Ideo Iohannes moraliter loquens de auaro, dicit, Cor eius indurabitur quasi lapis, & stringet quasi malleatoris incus. Iohannes xli. Lapidatus auaricie sunt species auaricie. Vnus lapis est qui dicitur rapina, & isto lapide percutit caput dominorum. Alius lapis dicitur symonia patorum, dabo beneficia, uel sacramenta, &c. pecunijs, iste lapis ferit in corde. Alius dicitur usura, que frangit brachia. scilicet laboratores. Dicitur contra rationem auarorum dicentium, Si illa persona uel coitas tenet recipere aliquid propter carentiam? Ista ratio includit errorem, non solum in consequen-

te, sed etiam in antecedente, quoniam dicit, Meape cunia, falsum dicit, quia dominus non tenet aliter reddere computum, & tu teneris, imo Christus, quia dominus est terra & plenitudo eius &c. Diuites solum sunt administratores. Sic nos existimamus hominem ut ministrum Christi, &c. dispensatores. Iad. Cor. iij. Christus tenet modum regum faciens thesaurarios, ut ministrant primo in suis necessitatibus, & non in uanitatibus. Secundo in pauperibus dando, uel mutando, quia ita uult deum. Aliter si dispensant contra uoluntatem domini, ipse sciet castigare. Item conclusio est erronea, dicendo quod usura non est peccatum mortale. Alia est species, emere pro parua pecunia, pro minori pretio, ut uendere per rationem expectationis, quia usura est. Item est retentio de salarijs seruitorum &c. Item secreta. Dicitur contra illos qui credunt se furtiui secreta fructuum, non sit peccatum mortale. Idem de usura uoluntatis, uel de mortali, non &c. Ne offendas ad lapidem pedem. ps. xc. Item in uia ruine non eas, &c. offendes in lapides. Eccl. xxxij. Dico quod, quod fuit in periculo mortis introitus. Euangeliste non ponit clare hoc, sed est ad hoc ratio & propheta. Res est illa, dum Christus iret predicatum, non predicatum, propter pecunias, sed post predicatum, circumspiciens omnibus, nullus enim mortuus, & reuersus, inuit usque ad Bethaniam, dicitur Mar. xj. Dicitur glo. quod respiciebat aliquis inuitaret eum ad predium dicendo, Domine ex quo dedisti bonum predium nobis spirituale, uenite & dabimus uobis predium &c. Mo homo qui habebat totos micos ut Christus, recipiebat tota comunitate inimicorum. Cogitate quod ponebant potiones, & hoc ratio dicitur. Et de hoc est propheta, Tu domine demonstraisti mihi, &c. quod non uisisti, ostendisti mihi studia eorum, &c. quasi agnus mansuetus, qui portauit iniquitatem. Cogitauerunt super me consiliarios, dantes lignum in panem meum, &c. & eradamus eum de terra uiuentium. nomen eius non memoreretur amplius. Hiere. xj. Et loquitur propheta in perditione Christi, sed Christus noluit sic mori. Dicitur praedice quoniam comedebat, primo dabo

sibi fructus, uel ficus, & potiones ponuntur in cibis dulcibus, uel in bonis uinis, & ipse non comedebat, seruando modum, etiam si comedisset, non nocuisset sibi. Quare noluit sic mori, quia etiam illa mors fuisse sufficiens pro redemptione. Res moralis, ut nos uitemus mortem potationis luxurie. Nam sicut potio ponitur in cibo dulci, ita etiam diabolus facit, quod cibus luxurie nobis uidetur dulcis, & tamen in illo est uenenum peccati mortalis. Nam uir, & mulier in matrimonio coniuncti, non peccant seruando modum &c. sed in omnibus alijs, quocumque fiat luxuria, est peccatum mortale, & sequitur damnatio. Creatura quod maior pars datorum sit ex peccato luxurie. Ideo cauere oportet a tali morte, & refrenare corpus per abstinentias, mortificationes, inclinationes, cauendo ab occasionibus, & orare. Alias dicit beatus Bernardus, quod maius miraculum esset uiuere caste, quam suscitare mortuos. Ideo totus mundus est corruptus. Omnes declinauerunt simul, inutiles facti sunt, non est qui faciat bonum. castitatis, non autem. Ne intuearis uinum, quoniam flauescit, cum splendet in vitro color eius, ingredietur blanda, sed in nouissimo mordebit ut coluber, & sicut regulus uenena diffundit. Prouerb. xxij. Et declarat eum sequi, Oculi tui uidebunt extraneas, quia licet bene uxores, proprias uidere, & cor tuum loquetur peruersa. Nota ergo, quod non intelligit de colore uini, sed mulieris pulchre, in vitro. id est corpore uitro debiliore. Res moralis, quia ingredietur blanda. scilicet cogitatio mala, & in fine. scilicet quoniam homo consentit, mordebit ut coluber, & quasi regulus, qui oculo uinum uenenat &c. Non sic de alijs serpentibus. Ecce peccatum luxurie, quia solo aspectu mulier interfecit. Isto ueneno deus suscitauit eum per penam. Iohannes. Nunquid poterit aliquis gustare, quod gustatum affert mortem? Nullus, quantumcumque famelicus, comederet cibum, quem sciret esse potionatum, imo citius permitteret se mori naturam, quia tunc non interficeret se, nec biberet potum uenenatum quantumcumque sitiret. Ita nec luxuriosus debet gustare, quia nisi sit infidelis, scit quod ille cibus uenenatus est ad mortem. Dico quinto, quod fuit in periculo mortis crucifixionis. Et ista morte elegit. Vnde dixerunt Iudei in consilio, Iste homo Iesus non potuit mori gladio, nec precipitatus, nec &c. Iohannes ui deam? an poterimus eum occidere in cruce. Et cum Christus esset in Gallilea, Iudei parauerunt crucem in Hierusalem. Christus hoc sciens uocatis discipulis, secrete ait illis, Ecce ascendimus Hierosolymam, & filii hominis tradet principibus sacerdotum, & scribis, & condemnabunt eum morte, & tradet eum gentibus ad illudendum, & flagellandum, & crucifigendum. Mat. xx. Alias mortes fugit, sed ad istam sponte uenit, & in hortu iuit Iudeis obuiam, dicens, Quod queritis? quod d. Recipiat me, quia ista mors placet mihi. Item quando fuit data sententia ut crucifigeretur, baiulans sibi crucem, exiuit. Iohannes xix. quasi diceret, Non appello, imo placet ista mors mihi, & recepit crucem. Dicitur quod erat obediens in morte caluarie, quoniam fuit sibi dictum, quod exueret se, & sic de alijs. Ecce amor ad mortem crucis, quasi diceret, Mihi absit gloriari nisi in cruce domini. ad Gal. vi. Res istalis, quare istam mortem elegit, dicta est in introductione. Sed ratio moralis est ista. Aliae mortes quas Christus fugit, significat malas mortes, quas debemus fugere. Sed ista mors crucis significat bonam mortem, quam debemus eligere. Dolor inestimabilis Christi in cruce pendens, significat contritionem, quam debemus habere de peccatis, inclinando caput in confessione, quod debet fieri inclinatio capite, & non facie ad faciem. Dicitur quod discooperatus debet esse confitens, & confessor cooperatus, propter uerecundiam, & periculum confessoris mulierem respicietis iuuenem. Manu dextera pforata significat, quod de bono iusto facias eleemosynas. Sinistra, ad restituendum usuras, furta &c. Duo pedes clauati significant duos pedes, quod ambulamus, & suscitamur, dexter est coitus spiritualis, sinister cibus corporalis, dexter clauatus deuotione, si-

ister abstinentia. Aperitio lateris signat
apertione cordis, ad remittendum iniurias,
& parcendum inimicis, & peccantibus in
te. Ecce rō moras, quare uoluit mori in
cruce. Ideo ait apłs, Qui xpi sunt, carnē
suam crucifixerūt cū uitij, & cōcupiscē
tijs. ad Gal. v. Et qđ sit hoc necessariū, pa
ter qđ dicit xps, Qui non baiulat crucē
suā, qđ dicit a cruciando, ecce pnia. & ue
nit post me, nō pōt meus esse discipulus.
Luc. xiiij. Ecce quare dicit thema, Factus
est p nobis, i. nra redemptione, & mora
li instructiōe, obediens usq; ad mortē,
non gladij, nō precipitijs, nec lapidationi
bus, nec potiois, sed a mortē crucis.

De scto Matheo apo. & euā. Serm.

Non ueni uocare iustos,
sed peccatores. Mat. ix.
Textus in euāgelio sta
tim lecto officialiter habe
tur ybum istud. Festū ho
diernum est magnum, si uultis cogitare
psonā, qđ apłs, & euangelista primus &
martyr glōsus, qđ de apło per se fit fe
stum, & de euangelista p se, & de marty
re p se, ergo iste tres cause simul cōiūcte
magnum festum faciunt, ita etiam de eo
erit sermo nri. Saluetur uirgo Maria &c.
Verbū ppositū est dñi nri Iesu xpi dicē
tis, Nō ueni uocare &c. Mō primā facie
iam potestis dicere, qđ istud uerbū habet
difficultatem, qđ xps qui plus diligit bo
nos, & iustos, qđ malos, & peccatores, di
cit, Nō ueni uocare &c. Ideo indiget de
claratione, & sic intrabimus declarando
materiā predicandā. Mō audite. Talem
differentiā inuenio inter iustū, & pēto
rem, sicut inter eē ppe uel circa deū, &
longe a deo. Iustus, bonus, & timēs deū,
ita est ppe deū, qđ nihil creatum est sibi
ppinquius, nō tunica, nec camisia, nec
pellis, magis ppe deo est. Et qđ ad in
tellectum, qđ sicut aer in meridie est pro
pe lumen, qđ totus est illuminatus a so
le, ita deus est ppe intellectū iusti, & bo
ni, p illustrationē, ipm illūinādō, qđ tot⁹
plenus diuinitate, nec dimittit ibi tene
bram erroris, nec usuram fallārū opini
onū, intm, qđ nō solū iusti dñr luminosi,

sed et lux. Eratis aliqñ tenebre, nūc autē
lux in dño. ad Eph. v. Itē Mat. v. Vos estis
lux mudi. Itē est ppe uolūtate per dile
ctionē charitatiuā, qđ sicut uidetis ignē
circa ferrū ignitū, ita uolūtās iusti est in
flāmata diuinitate ad diligendū deū sup
oīa, & proximū sicut seipm. Deus chari
tas est, & qui manet in charitate, in deo
manet, & deus in eo. j. lo. iij. Itē est deus
ppe iustū, qđ ad uitā p honestatē, & cō
uersationē, qđ sicut pñus coloratus est
ppe tunicā, seu colorē, ita persona iusta
est tincta, seu colorata sanctitate coram
deo oculis humilibus, in auribus audien
do que dei sunt, in manibus extendēdo,
in oratiōe, in gutture, per tēperantiā in
corpe, ipm affligēdo, in memoria pāgē
nis xpi. Patet qđ persona iusta tincta est
&c. Tu in nobis es dñe, & nomen sctū
tuū inuocatū est sup nos. Hier. xiiij. In
ce qđo psona iusta est ppe deum. Iō d.
uid dicit, Prope est dñs oībus inuocātō
eū, oībus inuocātibus eū in ueritate p.
clxiiij. Sed persona peccatrix iniusta est
lōge a deo, nō distātia locali, qđ si scti
tim psona annihilaret, sed dicit distā
tiā pētores differentia formali, qđ sicut dicit
de duobus pñis, etiā cōiūctis, si unus
sit subtilis, & alter sit rudis, illi dicunt
distare, nō localiter, sed formāl.
de deo, & pētores, propter differentiam
ter tantā sctitatē, & tantā iniquitatē. Iō
David. ps. cxviij. Lōge a peccatoribus i
lus. i. Iesus, qđ iustificationes tuas. i. scti
tates tuas, non exquisierunt. Patet ergo
qđo iusti sunt ppe deū, & pētores distā
tes a deo. Mō clarū est, qđ qui est prop
nō uocat, sed ille qui distat uocat, ppe
hoc dicebat xps, Nō ueni uocare iustos
Rō, qđ iā sunt meū, licet uenerit eos li
uare, si pseuerent, sed pētores, ut. l. cōuen
tantur. Patet thema. Istud thema glō
appropiādō beato Matheo apło & cō
uenio qđ bñs Matheus euāgelista ante
suā conuersionem erat lōge a deo, quia
erat iniustus, & magnus pētor. Ideo fuit
uocatus a deo, di. Veni, sequere me. Cit
claranda sunt quatuor.

Primo,

Primo, sua uocatio gratiosa.

Secundo, inuitatio fructuosa.

Tertio, operatio uirtuosa.

Quarto, perfectio gloriosa.

Quantū ad primū, modus sue conuersio
nis & uocationis fuit gratiosus. Quēsiui
quot officia habebat beatus Matheus, &
inueni qđ tria officia habebat mala in
hoc mūdo, scilicet officiū periculosum,
offm criminofum, & offm odiosum. Of
ficiū periculosum est offm feneratoris,
qđ ipe habebat. Nā in ciuitate Capharna
um, qđ est maritima, tenebat tabulā, siue
mēsam cābij. Officiū est aīe periculosū
tractare tantas pecunias, qđ sicut qui tra
hat oleū, carbones, uel picē, inquinat ab
eis, ita qui tractat pecunias. Et, ppter hoc
dicit scriptura, Qui tetigerit picem, in
quinabit ab ea. Eccl. xiiij. Pix dicit mone
ta. Rō, qđ multas nigredines dimittit in
aīa tractantium pecuniā. Primo in cogi
tatiōe, sctō in tpis perditione, & nego
ciorū occupatione. In signū huius, mo
neta siue sit aurea, siue argentea, qđ tra
ctatur, dimittit maculas magnas in ma
nū hōis, qđ ratio est quia feneratores fa
ciunt fraudes &c. Sed in erat criminofus,
qđ erat usurarius. Ita dicit Beda, qđ post
conuersionē distribuit ppria, qui rape
re solebat aliena, scilicet per usuras. Di
catur qđo mutabat decē pro duodecim,
& sic de alijs speciebus usure, secūdū qđ
requirit. Lemere minoris, & uēdere plu
ris ppter expectatiōē. Item mutuando
sup possessiones, recipiēdo fructus. Sic
se, qđ ecclesia permittit &c. Istud est con
tra diuinā ordinationē, que uult qđ oēs
creature libere ministrent, & cōicent il
lo, qui deus cōmunicauit eis, ut patet de
eatum cōtra tenebras, & calorē contra
frigus, & influentiam ad fructificandū.
Idē de igne, qui cōicat suā claritatē, & ca
qua ad lauandū, & pisces capiendū, ter
res plātas &c. Si ergo creature irrationalē
cōicant, quāto magis nos. Iō magnū
pētm est in usurarijs. Ecce officiū crimi

nosum. Sed ille qui libere, & sine usura
accommodat, iustus est, ut dicit prophe
ta, Vir qui ad usurā non accommodaue
rit, iustus est. Ezech. xviij. Tertium offi
cium erat odiosum, & tediosum, qđ erat
thelonarius in ciuitate Capharnaū, colli
gens iura imperatoris. Ideo dicitur the
lonarius, id est publicanus, quia tenebat
officiū publicum thelonarij. Istud offi
cium est tediosum, & odiosum, quia ali
quoties tales faciunt magnas iniurias,
ex potestate quā habent. Ex ista rōne Io
annes Baptista, ad quem uenerunt publi
cani, dicentes, Quid faciemus ut salui fi
mus? Respōdit bñs Ioānes, Nihil ampli
us, qđ qđ constitutum est uobis, faciat.
Luc. iij. Ex histribus officijs, bñs Mathe
us distabat a deo p tres magnas dietas.
Sed audite qđo fuit uocat⁹, & fuit sext⁹,
qđ iā habebat quinq; alios uocatos. Cū
xps transiret iuxta mare Galilee, & bñs
Matheus sederet ad mensā canbij, in
domo sua magna, quam habebat coram
mari, in negocijs occupatus. Dicitur pra
etice de negocijs campforū pecunias
colligentium, & xps stetit, & uidit publi
canum, nomine Leui, inuolutū in nego
cijs &c. qui nec de deo, nec de anima sua
poterat cogitare. Et xps uidit. i. attente
respexit. Et. b. Matheus, dei ordinatio
ne, eleuatis oculis uidit Christum corā
se, quem non cognoscebat, sed tāta erat
reuerentia & maestitas sue sanctitatis, qđ
Matheus admirande respiciebat eum.
Ad quem Christus ait, Veni & sequere
me. Subito uirtute diuina, sicut Christus
protulit ista uerba, radijs claritatis illu
minauit eius mentem, & cognouit Chri
stum uerū Messiam esse, & cor ad con
tritionem peccatorum dicens, Ecce ego
dñe, quia uocasti me. j. Reg. iij. Subito re
liquit omnibus secutus est eum, dimittēs
libros & computum &c. Rō distat qđ di
xit xpo, Domine regrator uobis qđ uul
tis me in discipulum &c. Potestis crede
re qđ xps dixit, Vade fac rationem de te.
Redde rationē & computum dñis, & ha
beas diffinitionem, & recipe quod mu
tuasti sine usuris, nullo modo recipias,

nisi forte principalē. Debetis credere q̄ fecit p̄conizari si tenebat alicui quodcumque p̄ usurā, uel iniustitiā, q̄ satisfaceret omnibus. Iste est modus satis faciēdi uti rariorū publicorū, secus de secetis, q̄ fecerēt debēt restituere, qui uult intrare paradisiū oportet sic facere. Non enim dimittit p̄ctū nisi restituat ablatū. Regula est iustitiarū. xiiij. q. vj. si res. & Theologorū. Non decipiāmini dicēdo, Ego ponā in testō &c. Dicat cōtra illos q̄ dicunt, Si restituerē, oportet me minuire de statu. Itē de quo hereditare filios &c. Iō oportet seruare pecunias, ut poma n̄ malogranata, q̄ respiciētis ne sint maculata & putrida &c. ita debetis uos facere q̄ recipitis florentū, uel alia bona, debetis respicere eū dicēdo, Videamus utrū est hic uermis usure, uel macula de furto, & projiciat restituēdo, & alis corruptpet, alias &c. & non dubitetis, quia nihil deficiet uobis. Ideo dicit David, Junior fui, etem̄ senui, & non uidi iustū derelictū, nec semen eius querēs panē. Sed de usurario dicit ibidē, Vidi īpiū super exaltatum, & eleuātū sicut cedros Libani, & transiit, & ecce nō erat, quesui eum, & nō est inuent⁹ locus ei⁹. ps. xxxvj. Quantū ad secū dū. s. de inuitatione fructuosa. Dicat quō postq̄ oīa restituit, remāsit sibi dom⁹ & aliqua moneta de bono iustitio, & uoluit facere xpo magnum cōuiniū, ut faciunt religiosi quando intrāt ordinē &c. De isto cōuiniō habet Lu. v. Et fecit ei cōuiniū magnū Leui in domo sua. Cognomē bti Matthei erat Leui. Dicat practica ist⁹ cōuiniū. Dicit text⁹ Lu. v. & erat turba multa publicanorū & aliorū, qui cū illis erāt discubētes. Intentio beati Matthei fuit ut illi etiā cōuerterent. Istā rōnē ponit bti Hiero. Cogitabat bti Matthe⁹, Si me cōuertit qui erāt ita inuolut⁹, etiā cōuertet istos. Dicatur quō ordinatum fuit a xpo q̄ ianue essent aperte, & ap̄li sederūt circa portas, & xps inter publicanos dixit ysum, Oculi oīm &c. & posuit se ad mēsam cū eis. Tūc fuit cōpleta illa pphetia Cañ. ij. Sicut malus. i. pomū, inter ligna tyluarū.

Linfructuosa, sic dilect⁹ me⁹ inter filios. Et factū intervallo inter cibū & cibū, ut sit in magnis cōuinijs, xps quasi per modū lectionis dicebat, Mō audite quantū deberem⁹ deū laudare, qui tanta fecit ad seruitiū hoīm. s. oīa aīalia, & oēs fruct⁹. Et illi pētores attēdebāt, & cū primo riderent, incipiebant flere & c. Itē postquā comederūt cibū assatū, dixit xps, Modo cogitate si iste esce corruptibiles dātātū tāporē &c. quid debet esse de cibis corruptibilib⁹ celi, q̄ qū rex dāt suis uitoribus tam sapidas eticas, quales sunt ille esce quas ipse retinet p se? Ita a deo de illis publicanis cōuertebant multi, & flebāt. Idē postq̄ cōederūt cōcū lāq̄, intantū q̄ creditur q̄ omnes illi fuerūt cōuersi. Tāta erat uirtus uerborū Christi. Et cū iam essent quasi in fine p̄dicandū uidētes pharisei quia porte erāt aperte dicebāt discipulis ei⁹, quia comedebāt circa portā, Quare cū publicanis & peccatoribus māducat magister uester? si dicerēt, Hic patet qualis ipse est. Dicit mihi cū quo uadis, & ego dicā tibi quid facis. Hoc audiens xps, uocauit eos a se. Et ipsi inflati fuerūt corā eo dicētes, Quid uultis? Dixit xps, Dicatis mihi in aliqua ciuitate sunt multi infirmi indigēt medico, sani an infirmi? Et illi respondētes noluerūt rīdere. Et xps. Non uultis rīdere? Ego dicā uobis, nō oportet ualentibus medic⁹, sed male habentibus. Ille erat infirm⁹ per superbiam, & sic mō curat⁹ est, & ille p auaritiā, & sic alijs. Iō ait Aug. Magnus de celo ad nos uenit medicus, quia magnus per totū mundū iacebat egrotus. Tunc dixit, Ueni uocare iustos, sed peccatores. Et dei cōfusi recesserūt. Pater ergo inuitio fructuosa, quia ex quo ipse fuit cōuersus, laborauit ut cōuerteret alios. Mōne liter habem⁹ hic doctrinā, quō quilibet nostrū debet curare si est in uia salutis, de familia, de ancillis, uir de uxore, & econuerso. De familia, ut audiant mō, & cōmunicēt in pascha, ut audiant mō, & sermones, ne operentur in diebus festis. Si quis suorum, & maxime domi-

nicorum, curam non habet, fidem negauit, & est infideli deterior. j. Timot. v. Quantū ad tertiū. factū uirtuosum, siue operationem uirtuosam. s. de operibus que fecit postq̄ fuit conuersus. Dicatur quō post xpi resurrectionē, ascensionē, & spūsancti missionem, ap̄li diuiserunt sibi mundū ad predicandū, & cōuertendū hoīes &c. Et beatus Mattheus inuit in Ethiopiā predicandū, & miracula faciendū, illuminandū cecos, & sic de alijs. Et multas gentes cōuertebat ad xpm. Ecce actus uirtuosus, siue operatio uirtuosa. Dicatur quō semel, dum ipse predicaret, fuit factus magnus tumultus, & planctus ī populo, de morte filij regis unigeniti &c. Et dum sepultura pararetur, qui dām xpianus. s. ille Eunuchus quē Philipp⁹ baptizauit, ut habetur Act. viij. inuit ad regē, dicens sibi, q̄ unus sanctus uir erat ī ciuitate, qui posset resuscitare &c. Dicatur miraculū ut habetur in historia. Et fuit cōpleta prophetia, Vnum uocaui eum, & benedixi ei, & multiplicauit eū, Est. s. Si uis dicere moraliter p̄ questionem, que fuit causa q̄ beatus Mattheus solus cōuertit tantā gentē. s. totā Ethiopiam, & Egyptū, & cum mō sint tot predicatorēs, q̄ est cā, q̄ nō cōuertimus paucos Iudeos, qui hic sunt nobiscū &c. Dicatur quō apostoli habuerunt sanctā uirtutē, & bonā doctrinā, & nihil aliud uoluerunt, nisi honorē dei, & salutē animarū. Ideo dicebat ap̄li, Habentes alimēta, & quibus regamur, his cōtenti simus. j. ad Timo. vj. Modo deficiamus in uita, quia nō uolunt quolibet die audire homines miracula sanctorū &c. nec bonā doctrinā, nisi tantum poetarū &c. Nec curamus de salute animarū, nisi de reb⁹, & familiaribus &c. Idem de clericis uidentibus sacramenta. Ideo nō solū infideles non conuertuntur, imo fideles peruertuntur, & perdunt fidem. Ideo a non que Iesu Christi. ad Phil. ij. Quantū ad quartum, scilicet de perfectione gloriosa. Nam martyrizatus fuit, pro defensione cuiusdam monialis. Primum mo-

nafteriū, quod ego legi, fuit istud, quod beatus Mattheus instituit. Dicatur quomodo postquā conuertit illam terram, mortuus fuit rex, quem ipse conuerterrat, cuius filia, nomine Ephigenia, fuerat cum alijs uirginibus, sacro uelamine deo dedicata. Et rex patri succedēs alie nigena, uoluit illam in uxorem habere. Dicatur historia, & quomodo fuit dictū regi, q̄ ipse nunquam haberet eam, nisi per apostolum Mattheum, quia ille erat Prior earum. Propter quod rex uocauit eum, dicens, q̄ induceret eam ad matrimonium. Tunc beatus Mattheus cogitauit, Si ego dico modo sibi &c. interficiet me, & meum martyrium nō erit notorium &c. Ideo dixit regi, q̄ in dominica sequenti esset in officio, & ipse commendaret ibi matrimonium, ita & factū est. In dominica sequenti ap̄li dixit, quō matrimonium erat sanctum, & a deo institutum in paradiso terre restri. Secundo, fuit honoratū per xpm in primordijs miraculorum. Tertio quia ex eo implent cathedre &c. s. celi. Quarto, est conseruariū humane nature. Item xps uoluit, ut mater sua haberet sponsum &c. Sed dixit post &c. quia sicut esset proditor, q̄ sponfam regis uellet in uxorem. Nota hic bene in legenda, ex hoc beatus Mattheus fuit lancea percussus, & martyrizatus. Dicatur quod peccatum est cum monialibus, & clericis, propter sacrilegiū. Dicatur similitudo de sancto sepulchro, si projiceretur in latrinam, esset maius peccatum, quam si omnia sepulchra sanctorum projicerentur.

De sancto Michaelē archāgelo. Sermo. Idete ne contentatis unum ex his. Matt. xviij. textualiter, & in euangelio hodierno officialiter scribitur uerbum istud. Secundum quod festum presens & solennitas est beati Michaelis archangeli, & omnium angelorum, ita erit & sermo. Si placet deo habebimus multas bonas doctrinas speculatiuas pro nostra consolatione, & bonas informationes p̄ no-

tunc conceptum ad manifestadū alteri,
 & ei manifestat, tunc dicitur ei loq sine
 formatione uerborū, ut ibidē ad longū
 declarat. Et iō ait apłs, Si linguis hoīm lo
 quar, & angelorū. j. ad Cor. xiiij. Homines
 loquunt uerbis formatis in aere, non lo
 quuntur sic angeli, nisi aliquoties ex mi
 raculo, & uirgini Marie fuit locutus Ga
 briel, Daniel, & Thobie, sed loquuntur
 cōiter non ad hominē. sed aures, sed in
 tra hominē. sed imaginationē, quia illā
 possunt immutare, ut declarat bñs Tho.
 j. parte. q. cxj. ar. iij. Ecce angelus qui loq
 batur in me, non dicit ad me. Zacha. j. &
 ij. Verbi gratia. Quando angelus malus
 dicit tibi, Tu posses cōgregare magnas
 diuitias si uelles mutare x. florenos. p.
 xij. ista est locutio diaboli. Et si ore cor
 dis attendas, statim angelus bonus dicit,
 O si feceris hoc, esset usura, & dānaberis,
 quia usura nō intrat paradysum. Et malus
 angelus, Pones in testamento. Et bonus,
 Interim tu ibis ad infernū, quia tu non
 habes propositū satisfaciēdi &c. Omnis
 ergo cogitatio bona que refistit pñō, est
 locutio boni angeli intra imaginationē.
 Ans. Ecce ego mittā angelū meū qui pre
 cedat te, ante. s. quā cadas, & custodiat in
 uia, & introducat in locū quē preparauit.
 Obserua eū, & audi uocem eius. s. qd di
 cet tibi, nec contemnendū putes. i. peccā
 do, quia nō dimittet te cū peccaueris, &
 est nomē meū in illo. Exo. xxiij. Cogitare
 qñō angelus malus est ad finistram ut te
 dānet, bonus uero ad dextrā ut te saluet.
 Paret ergo qñō in nostris tentatiōibus p
 angelos sumus cōsolati. Ergo uidete ne
 cōtenatis &c. Dico tertio q per scōs an
 gelos ad uerā pñiam sumus prouocati &
 prouocamur. Ponať q homo magis uelit
 ex tētatione cōsentire diabolo quā ange
 lo, sicut multoties fit. Cogitate qualis ue
 recundia est angelo bono, ac si uxor ha
 bens pulchrū uirū, iuuenē, & bonum, &
 tentaretur corā uiro ab ethiope nigro &
 turpi, & uxor cōsentiret ei dicendo uiro.
 Vadatis, qā magis uolo istū. qualis cō
 fusio esset uiro? Maior despectus fit ange
 lo, qñ hō cōsentit diabolo &c. qā nullus

dñs nec etiā rex est aliqd respectu ent
 Nā xps uolēs laudare iōānē Bapt. dixit
 Inter natos mulierū nō sur. ma. Io. Bapt.
 uerūtū qui minor est in regno celorum
 maior est illo. Mar. xj. & Lu. viij. Ecce qua
 lis excellentia. Cogitate ergo qñ ipso de
 specto hō facit pētū dicit, Qd facit de
 isto ribaldo, & redit ad celū, ueritatem
 ex hoc non deferit, imo est paratus den
 facere &c. & post pētū cōmissum luxu
 ric, uīdīste, uel alia, redit. q. d. Videbo
 potero eū inclinare ad pñiam, & loquū
 imaginationi tuā. Peccatū, ideo cōfite
 laua animā tuā, & fac pñiam. De hoc he
 ra legit iij. Reg. xix. de Helia ambulā
 per uia deserta bestijs plenā, & dormi
 sub umbra iuniperi, & angelus dñi ter
 git eū, & dixit illi, Surge, comede. No
 ne textū ibidē, qā pulchra est historia
 Helias dormiēs in uia periculosa est p
 cator. Presens uita nihil aliud est q
 unus uadit. s. per mortē, & alius uenit
 per natiuitatem, & ibi morit̃ unus fete
 & illic nascitur un⁹ puer. Vbi sunt q
 ante mille ānos &c. Iā cōpleuerūt uia
 uia est periculosa. Et nunquid pericul
 sum esset mare, in quo de quinq; nati
 uix euaderet una &c. Et pctor dormi
 cogitans offensā factā deo, nec pñiam
 in quo esset, sed tidēdo, cantando, &
 do uadit ad infernū. Sed qd facit ang
 lus? excitat eū per cōpunctionē &c. uen
 cēs ad pñiam, cōtritionē, confessionē, &
 satisfactionē, in remissionē inuitiariū. &
 deus ei remittit &c. Nota, primo temp
 angelus Helia. i. pctorē. s. per cōpū
 nē, nō enī exspectat infirmitatē. Secundo
 comedit Helias. i. pctor, edere debet. s.
 eucharistie cōiōnē, quia sicut cibus cor
 poralis cōfortat ad ambulandū in hac u
 ta, ita cibus spūalis &c. Tercio ambulat
 p satisfactionē, & male societatis uitio
 nē. Et in his tribus principaliter cōsist
 pñia, q. p angelū prouocemur ad penit
 tiā. Auto. Zach. iij. Et reuerlus est i
 lus, q. crecesserat ppter pētū, q loq
 me, & suscitauit me quasi uirū q
 de somno suo, ergo uidete ne &c. Dico
 quarto q. p scōs angelos in fide xpian

nes, ieiunia, & alias aspitas pñales, q̄ multū placēt deo. Thob. xij. Quādo ora-
bas cū lachrymis, & sepeliebas mortuos,
& derelinq̄uebas prādiū tuū, & mortuos
abscōdebas p̄ diē in domo tua, & nocte
sepeliebas eos, ego obtuli ōfōnē tuā do-
mio. Itē atr̄ aduocāt p̄ nobis, q̄ a fī ex nris
pētīs meremur p̄nitionem, dicunt dñs
x̄po, O dñe, expectetis adhuc &c. De hoc
nota pabolā x̄pi Luc. xij. de cultore ui-
neae loquēte pro ficulnea. Vineā nel hor-
tus x̄pi est xpianitas, in quā plātāt arbor
sen hō in die baptis̄mi &c. In primo an-
no. s. pueritie dñs q̄rit fructū, ut sciāt se
signare, & dicere Pater noster, Ave Ma-
ria, & Credo, sed nō inuenit, q̄a uos ma-
le nutritis filios. In secundo āno, a. xv. an-
no usq; ad. xl. q̄ dicif ann⁹ iuuetutis, q̄rit
dñs fructū bone uite & pñe, sed nō inue-
nit nisi folia vanitatis in ornāmētis &c.
Nō em̄ inuenit fructū bone uite. In t̄r-
tio anno. s. senectutis nō inuenit nisi fo-
lia, nō pñt facere pñiam ieiunādo &c. Et
x̄ps tūc uocat hortulanū. i. angelū custo-
dē dē. Scinde eā, ut qd̄ terrā occupat?
& mitrat i ignē. At ille rñdēs dicit, Dñe,
dimitte illā & hoc anno, usq; dū fodiam
circa illā, & mittā stercora. Fodit em̄, quā-
do dat cōpūctiōnes. Et mittit stercora,
q̄ reducit pētā ad memoriā. Rigat, quā-
do ex cōtritiōe fundit iur lachryme. Ecce
qualē aduocatum habemus. Iō uidete ne
cōtēnatis &c. Sexta utilitas est, q̄a p̄ eos
sumus in celo festiuati. Ex amore quē ha-
bēt ad nos faciūt festū de nobis, q̄ faci-
mus aliquod bonū opus, gaudēt & tripu-
diāt. Aut. Lu. xv. Dico uobis, gaudium est
angelis dei in celis sup̄ uno p̄ctōre pñiam
agēte. No. gaudiū est in celis. Triplex est
gradus bonorū. Primus gradus est bono-
rū aīe, q̄ p̄ficiūt p̄sone particulari, ut ie-
iunare, orare, &c. De isto fit gaudiū ior-
dine angelorū, q̄a quātūcūq; fiat secrete,
angeli sciūt & uidēt totū, & dicūt admi-
nī cē, Vides illū q̄ ieiunat, uel orat, seu disci-
plinat &c. gaudēt oēs. Secūds grad⁹ est
bonorū, q̄ non solū p̄ficiūt p̄sone par-
ticulari, sed etiā bono totius cōitatis, ut
q̄ rectores erāt magis de bono cōita-

is q̄ de proprio. De hoc fit festū in ordine archangelorū, quādo uidēt q̄ corrigūt p̄tā notoria. Tertius gradus est bonorū, qui nō solū respiciūt bona particularis cōitatis, sed etiā totius regni, q̄n re ges & cōsiliarij faciūt sc̄as & iustas ordinationes &c. De hoc fit festum in ordine principatū. Ecce quare dicit, Gaudium est angelis &c. No. de opposito. Esa. xxx. iij. Ecce uidētes. s. peccata nostra, clamabūt foris, angeli pacis amare flebunt. De testationē illā uocat fletū. Septima utilitas est, q̄ p̄ sanctos angelos ad gloriā sumus portati. Dicat quō q̄n persona que tenuit bonā uirā mori, existēte in articulo mortis angelus diuinitus missus prece dit exitū propter demones aduenientes. & calcēdētē custodit inter aereas potestates, & tādē secure introducit in celū. Exo. xxxij. Ecce ego mittā angelum meū, qui precedat te & custodiat te ī uia, & introducat in locū quē preparauim. No ta exēplū Lu. xvj. Factū est ut moreretur mendicus, & portaret ab angelis in sinū Abrae. Secus si mori impemittens. Patet ergo quō est faciēdū festū de eis. Iō uidete ne cōtēnatis. Iō do uobis unū bonū cōsiliū. Credo q̄ quilibet uesterū habet aliquē sanctū in deuotione cui facit orationē, & aliquoties curat pax de uobis propter p̄tā uestra, sed angelus custos nunquā deserit, iō esset bonum quolibet mane & sero genibus flexis dicere, Angele qui meus es custos pietate superna, me tibi cōmissum serua. Ca malis inclinationibus, defende. Ca cūctis impugnatio nibus, gubernā. Ca in bonis operatiōibus. Et sic eos festinando & orādo ipsi cū adiutorio procurabunt bonū nostrū. Et habebimus hic dei gratiam, & in futuro Amen.

De sancto Francisco. Sermo.
Lucerna fulgoris illuminabit te. Lu. xj. & recitatū est statim in euā. hod. Ser noster erit de uita illi gloriofissimi cōfessoris & amici dei. b. Frāscisci, & habebimus de uita sua bonas doctrinas &c. Salutetur uirgo

Maria &c. Pro breui declaratione huius uerbi, & ueniēdo ad propositū, sciēdū q̄ in scriptura, ita in ueteri testō sicut in nouo, sc̄i dei dicunt lucerne. R. 6. q̄a sicut lucerna sunt tria, cera fragilis que lique scit statim ad ignem, secundo ellychnium albu, tertio lux clara, ita q̄libet persona sancta habet ista tria. s. corpus fragile, q̄ igne deuotionis liquefcit in lachrymis. Secūdo intus habet animā albā, clarā, innocētē, purificatā a malis cogitationibus quas expellūt, non habet odium & malitiā contra proximū. Tertio hñt gratie dei, sine qua nō essent sancti, & clarificat intellectu ad cognoscēdū deū & se esse in miseria huius mundi, ad faciēdū in bonis operibus. Ecce itaq̄ quare persona sancta dicitur lucerna. tot. Deus enī pater loquens filio Ioanne Baptista dixit, Paraui lucernam Ioannem Baptistam xpo meo. Etiam sic uocauit eū. Io. v. Ille erat lucerna dens & lucens. i. illuminans. Patet rōne & autoritate q̄ sc̄a persona dicitur lucerna, & in isto intellectu p̄pōsitū habet lucerna fulgoris illum. nabit te. loquitur cuilibet persone, religioso, laico, uel laico deuoto, dicens, Lucerna fulgoris &c. No. in ipso quinquagesimo claritatis a quibus possumus illuminari, & sunt isti. s.

Paupertas apostolicalis.
Asperitas penitentialis.
Humilitas cordialis.
Charitas diuinalis.
Firmitas perpetualis.

Dico primo q̄ brūs Frāsciscus dedidit mūdo radium paupertatis ap̄ice, quē hoc consistit ut homo omnia relinquat, ut in euangelio discipuli dixerunt, Nos reliquimus omnia, & secuti sumus te. Mat. xix. Sed dices, Si non habemus omnia, quia pauperes erant, quō ergo liquerunt omnia? No. reliquerunt omnia habita & habenda quantum ad desideria habendi. Tu dimittis regnū uel patre nē quā forte nunq̄ habuisses, q̄n dimididisti habendi. Iō religiosus licet habuerit uxore nec filios, tamen reliquit

pro xpo, quia potuit habere. Iō q̄a Petr⁹ & alij apostoli dimiserunt omnia habita & desiderium &c. iō dicit, Ecce nos reliquimus &c. Mō audite quō. b. Frāsciscus reliquit omnia. Dicatur quō q̄n erat iuuenis, erat mercator & subtilis. Et quando fuit quasi. xx. annorū, dum sic negociaret, intrauit quādā ecclesiā, hoc bonū habebat. Iō pro nullo negocio debet persona dimittere aliquā orationem, q̄a de profundo abyssi extrahit p̄ctōrem. Iō ait David, Benedictus deus qui nō amouit orationē meā & miam suā a me. ps. lxxv. Glo. Aug. Nunq̄ amoueas a te oīa tua, & nunq̄ amoueas a te mīa diuina. Ergo ad bonū finē pducit. Propter hoc brūs Frāsciscus orabat. Cui crucifix⁹ corā quo orabat locutus fuit di. Ecclesia mea cadit, repara eā. Cogitate qualem timorē debuit habere, intelligens q̄ loqueret de illa ecclesia, uertit se, & uidit q̄ minabatur ruinā. Et uendidit oīa que habebat, & portauit pecunias curato, ut eam repararet. Et xps loquebat de ecclesia uniuersali q̄ tota calat per negligētā, religiosi per indeuotionē, clerici p̄ inhonestatē, & hoc principio intelligebat xps ut repararet. Sed b. Frāsciscus adhuc non intelligebat, q̄a ista fuit prima reuelatio, qui tamen de cetero fuit ardentissimus amator pauperum, dimittēs omnia, & recepit sacrum. Non indigebat sartore, & chorda cingebat se, nec induebatur alia ueste, & dicit historia q̄ de die erat uestis, & de nocte stratu pediculis plenus, & paupertatē uogios, clericis, & laicis, q̄ deuote se obligarunt ad paupertatem apostolicam, q̄ nihil possideant tanquam proprium, ut possint dicere cum b. Petro & alijs, Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te. Sed nos modo seruamus paupertatē sine defectu, bene pasti, induti, & si aliquid nobis deficiat, murmuramus, iō perdimus promissionem factam nobis a xpo. Amen dico uobis, q̄ uos qui secuti estis me, in regeneratione cū sederit filius hoīs in sede maiestatis sue, sedebitis

& uos super sedes. xij. iudicātes. xij. trib⁹ Israel. Mat. xix. Clerici etiam hñt exēplū, q̄ ex quo hñt suos redditus, non cōgregēt superfluos thesauros, iuxta uerbum Christi, Nolite thesaurizare, cōgregādo in cistas &c. Nō solū hñt cauere ab usuris &c. & simonij, sed ab auaricia. Et quid oportet facere cisternam in domo ubi est fons emanans? Ber. O clerice quicquid preter uictum & uestitū simplicem retinetes, furtū facis, sacrilegiū cōmittis. Hic est quod dicitur. xvj. q. j. c. in canonibus. & c. quoniam quicquid. Clerici q̄tū ad res ecclesie, cū pauperū sint, alienare nō pnt. Laici etiā hñt exēplū. Nō oportet omnia dimittere, ut brūs Frāsciscus, sed recognoscatis domū, taxiam, burfam, & si est ibi aliquid de usura, furto, rapina, dimittatis restituēdo, alias corrumpet omnia alia. Exēplū de pomo corrupto, quod omnia alia corrumpit, ita de florenis. Ideo apostolus, Reddite omnibus debita. Et nemini quicquid debeatis, nisi ut inuicē diligatis. Rom. xij. Ecce primus radius. Iō dicit the. Lucerna &c. Secūdus radius est de asperitate p̄niali. Mirū est q̄ tāta asperitatem faciebat. Dicantur aliqua. Primo non portabat nisi illum sacculū in hyeme, & statim intulit illud euangelium ad litteram, Neq̄ duas tunicas habeatis. Dormiebat super terram. Si aliquando fieret sibi aliqua scutella de bono cibo, imponebat cineres uel aquam frigidam. Dicitur de tentatione ut haberet uxorem, & filios &c. Domum fecit, & proiecit se in niuem, ibat discalciatus. Hic dat nobis exemplum ut faciamus aliquam asperitatem penitentialem. Dicunt aliqui stulti & ignorantes, Vah quid oportet facere asperitatem, & quid prodest deo &c. Respondeo q̄ de asperitate quam nos facimus, deus habet honorem, & nos utilitatem, quia sicut rex quando habet unū castrum rebelle, & miles subijcit castrum, regis est honor, & miles habet inde salarium &c. Sic corpus nostrū rebelle est deo. Sensus enim & cogitatio humani cordis in malum prona sunt ab adolescentia sua. Genesis octauo.

Sed subijcitur deo p asperitatē ieiunando, &c. Ideo si estis bonus miles, subijcia tis ipsum deo, quia honor est dei, utilitas autē uestra. Nam deus seruat istū modū peccatoris, q si in hoc mūdo faciūt iustitiam de se, ipe in alio mūdo non faciet iusticiā de peccatis. Iusticia p peccatis fit per penitētiales asperitates. Et qñ aīa talium uenit ad iudiciū, ubi accusat a diabolo, dicit xps, Quid dicis tu anima? Rñdet, Domine uerū est q feci illa, tamē dñe feci iusticiā, quia si aliqn fui superbus, humiliavi me, & sic dealijs. Feci iudiciū, cōstendo, & iusticiā, nō tradas me calūniātibus me. ps. cxviii. Dicit xps, Ego sum cōtētus. Ecce utilitas. Ideo xps, Dico uobis q nisi penitētiā habueritis, oēs simul peribitis. Luc. xii. Tertius radius est de humilitate cordiali. Erat em ita humilis q reputabatur uiliorem oībus, & magis peccatorē. Dicatur quō so cio orātū fuit uisa in celo pulcherrima cathedra cū corona, & di. O benedict⁹ erit qui in illa collocabitur. Rñdit xps, Cathedra illā perdidit unus princeps de ordine Seraphin ex sua superbia, & reser uabitur humili Frāscico. Vnde cū semel ille socius quereretur a beato Francisco, Pater qualē estimationē habetis de uobismet? Respondit, Non credo esse hominē magis peccatorē in mundo quā ego. Et soci⁹, Quō habere potestis talē imaginationē de uobis, cū tot gratias recipiat a deo? Rspōdit, Tot gratias recipio, q si alius reciperet, humilior me fieret, & maius bonū faceret. Dicatur similitudo. Sint duo homines, & unus habeat paucas possessiones & pecunias, tñ trāsit. Alius uero recipit, mutuo magnū thesaurū, de quo annuatim habet facere certā pēssionē sub pena mortis. Item habet reddere totū illū thesaurū dño certo die sub pena mortis, & obligatur reddere &c. magnū onus tenet supra se. Alius autē licet nō habeat tātum, trāsit lete & sine illa obōne. Ita in pposito deris mihi unū scīm, nihil aliud uult dicere quā recipisse a xpo diuite mutuo magnū thesaurū sub pena &c. q certo tēpe reddat

sibi onē. Et q scītus cogitat, O deus fecit mihi tantā gratiā de sciētia, uel elo quētia, uel faciēdi miracula, cū dolore & tristitia, & in magna humilitate de beo inire. Et istud cogitans uirgo Maria humiliabat, q scīuit se esse marē dei & esse yginē reginā celi. Nā quāto perior sancta est excellētor, tanto esse debet humilior. Eccl. iij. Quāto magnus est in sanctitate, humilia te in oībus. & cito deo inuenies gratiam. s. u. l. r. o. r. e. Quāto magnā potentia dei solius, quāto niam magnā potentia dei honoratur. Pen na autē que a deo nō recipit tot gratias potest uiuere lete, q nō est ita obligat⁹ & cito reddet cōputum suū. Sicut ciuitas habet reddere computum de quolibet floreno, ita sanctus de qualibet gratia. Propter hoc sancti dñ magis honorantur, plus humiliant. Iō xps, Omnes autē cui multū datū est, multū querent ab eo. Et cui cōmodauerūt multū, petēt ab eo. Lu. xij. Ista de cā. b. Frāscico humiliabatur recordās intra se illius uerbū, Quāto magnus es. I. in diuitijs, & in omnibus. Eccl. iij. Quartus gradus de charitate diuinali. Nā intantum inflāmat⁹ in amore dei & proximi, uolebat q omnes saluarentur. Et si minorum, quo fundato fuit sibi dñm q regulā erat multū fortis, nec possit seruari, q temperaret. Rspōdit, Ego scripsi q Christus ore suo ordinauit, & nihil mutabo, quia seruus in litera domi nū nihil potest mutare. Qui illā regulā seruauit, sanctus est, & qñ moritur, postea canonizari, sed uix de mille unus ser uat. Deinde dixi, Et nunquid etiam mulieres debent saluari? Rspōdit, Et quid xps de muliere uoluit nasci? Ideo saluatione mulierum fecit alium ordi nē. Ecce quāta charitas. Deinde ut de tu matrimonij possent facili⁹ saluari, cit tertiā regulā. Et q ita erat ardēte charitate, apparuit quasi Seraph. Et sub to ac si abalīsta emitteret clau⁹ quāda neruo pēussit manū dextrā, deinde sin

strā, ēt in pedib⁹ habuit plagas, intū q poterat dicere, Ego stigmata dñi Iesu in corpe meo porto. Ga. ult. Dicat quō ex humilitate abscondebatur plagas, ut uitaret uanā gloriā. Optime seruabat illud pceptū, Charitas ufa magis ac magis abundet. ad Phil. j. Hic habem⁹ exemplum nos religiosi, q nō possum⁹ tātā habere charitātē, ut. b. Frāsciscus, ad min⁹ habeamus illā formā seruādī regulā. Nō uiuam⁹ si ut alij uiuūt, sed sicut dñs, ut dicit apłs. Quiq; em in lege peccauerūt, p legē indicabunt. Ro. ij. Lex religiosorū est regula. Dicat practica de examine in cap. culparū i iudicio xpi ad portā paradisi, cū miraculo illi⁹ fratris minoris, qd legi i uita beati Frāscisci cōposita a. xij. so cijs. Si uellet se religiosus excusare di cēs, dñe nō seruauit, q alij nō seruabāt. Iō uadas cū eis ad infernū. Dicunt ali qui, Prelatus dispēiat. Nota differētiā inter dispēiationē & dissipationē. Dispē satio est relaxatio iuris cōis p loco & tē pore. Pro loco, qñ cū rege habet come dere &c. Tpe scilicet pestilētie, uel uenit de foris lassus &c. Sed indifferenter comedere carnes non est dispēatio, sed dissipatio. Et qui dispensat isto modo, & bet respicere peccat. Religiosus enim decolum. Charitas uero laicorum, & sacer dotum consistit in duobus. Primo ut di cat officium diuinum distīcte &c. Secū do ut uiuant honeste ppter illud sacra mentum quod trācant &c. Charitas lai corum, ut seruent dominicā ipsi filij, & famuli, & animalia, quia magis proficiūt capi, & uinee, & alia ex missa, q ex ufo la bore. Iō. j. ad Corin. xvj. Oīa opa uestra sūt in charitate. Quintus radi⁹ est firmi tas ppetualis, q in tota uita sua pseue rant in tēritate & bona uita. Multi inci piūt seruire deo seruēt, ut religiosi i &c. dicit unus, Ego sum iubileus, ego sū leu, uel ad magisterium, sed usq; ad mor tem. Idem de clericis deuote incipiēti bus, sed paulatim dimittunt &c. Idem de

clericis, ut aqua calida que paulatim frigescit. Non sic fecit. b. Franciscus, sed fir miter perseuerauit. Propter hoc deus si bi reuelauit diem sui obitus di. Tali die uenies ad paradysum, & reuelauit fratribus suis, & in die obitus fecit portare ci neres & cilicium, & posuit se ibi nudus, petēs habitū sibi accommodari a gardia no quousq; obijisset. In obitu autē aīa ei⁹ sanctissima clara ut luna uisā ē celū ascē dere. Iō continuemus in bona uita. Mo dus est cogitādo & dicēdo itra se. Videam⁹ est ann⁹ ubi ego erā, & quō uadit mo do, si inuenit se meliorē, bñ stat, signū ē q ambulastis. Nō credatis q perfectio scītatis cōsistat solū in additiōe bonorū operū, sed cōsistit i additiōe bonorū ope rū cū augmēto deuotiōis. Ita fecit bea⁹ Franciscus. Ideo dicit thema, Lucerna fulgoris illuminabit te.

De sancto Luca euangelista.

Sermo.

Ignus est operarius mercede sua. Luc. x. Intellectus hui⁹ ybi secūdū intellectu quem uolo p tractare est iste. Beat⁹ Lucas bonus operarius dignus fuit de mercede sua, scilicet de gloria sua. Modo p tractando istud uerbum inuenio in sa cra scriptura quod per quatuor uirtutes singulariter meremur gloriam paradisi, scilicet

Per generalem obedientiam.

Per liberalem misericordiam.

Per diuinalem sapientiam.

Per uirtualem penitentiam.

Ecce hic quatuor uirtutes per quas in sa cra scriptura clare ostenditur quod pos sumus acquirere salarium glorie cele stis. Et quia beatus Lucas habuit ista qua tuor in generali, & quamlibet in parti culari, ideo possum de eo concludere thema, Dignus est operarius mercede sua. Modo dicamus de qualibet. Di co primo &c. Generalis obedientia est obedire omnibus preceptis dei pro nullo honore seu utilitate habenda fa cere cōtra deiprecepta, talis est dignus sala

salario glorie. Sed nolo uos auisare hic. Nō credatis q̄ pro aliqua obediētia uel sanā uita debetis habere gloriam uel ex debito, sed ex diuina ordinatione & promissione, quia ipse ita promissit. Non dicere debetis, Dñe detis mihi gloriam quā mihi debetis, quia seruiui uobis, sed dicere oportet, Domine ego obediui & seruiui uobis, ideo detis mihi gloriā, quā ita promissistis. Declaratur exēplo captiui obediētis preceptis dñi, si ex hoc peteret salariū, diceret sibi dñs, Et tu petis salarium? & nunquid es captiuus me? seruuias mihi bene, & sis mihi obediens, quā promitto tibi q̄ pro quolibet opere dabo tibi salariū & hereditatē meā. Tūc captiuus possent petere salariū, nō ex debito, sed ex promissione dñi. Ita de nobis, nullus reputet sibi ad iniuriā, quia oēs sumus captiui Christi, iusto p̄cio empti. s. sanguine suo. In mensa enim cambij. s. crucis soluit patri, aperiens bursam corporis sui in capite per coronā spineam, & sic de alijs. Ideo omnes sumus captiui sui, & noster honor est. Ideo beata Agatha dicebat, Summa ingenuitas. i. nobilitas est, in qua Christi seruitus cōprobatur, ideo seruile me ostendo personam. Nō enim estis uestri, empti estis precio magno, glorificate & portate deū in corpore uestro. j. ad Cor. vj. Igitur licet bene seruiamus, & obediāmus p̄ceptis dei ex debito, nō possumus petere paradysum. Si anima alicuius sancti ad portā paradisi allegaret, Detis mihi paradysum, quia ego seruiui uobis &c. Nō est bona ratio, quia posset respondere xps, Fecisti quod debuisti, al̄s &c. Autoritas. Cū feceritis omnia que precepta sunt uobis, dicite, serui inutiles sumus, qd̄ debuimus facere fecimus. Luc. xvj. Ergo quo iure potero petere gloriā? Dico q̄ sic, Domine detis mihi gloriam quā promissistis illis qui obediēt uobis. instrumentum recepit, Qui facit uoluntatē patris mei q̄ in celis est, ipse intrabit in regnū celorū. Mat. vij. Cui dicit xps, Veni intra in gaudiū domini tui. Ecce quō intelligitur obediētia generalis. Da mercedē domi-

ni sustinētibus te. i. super se tenētib⁹ mī data tua, ut pphete tui fideles inueniantur. Eccl̄i. xxxvj. c. Dico q̄ isto modo beatus Lucas acquirit mercedē glorie. Fuit enim obediēs non solum preceptis, sed etiā consilijs, quia dicit. b. Hiero. q̄ nunquam peccauit moraliter, quia semper sine crimine fuit. Sequitur ergo q̄ nunquā fecit cōtra precepta diuina, nec per superbiam, licet haberet scientiā q̄ inflat, quia erat medicus ap̄issimus. Dicit q̄ in qualibet facultate, qñ aliquis est ex lentior, tāto est magis superbus, quā scientia inflat in corde. j. Cor. viij. Sed beatus Lucas talis fē gubernauit, q̄ ex superbia non fecit contra dei preceptum. In studio nō despiciēbat aliquē, nec superbia bat legendo seu disputando &c. nec in petitione quā fecit reuerfus de studio. Itē nec per peccatū auaricie. Medicus peritus multa pōt cōgregare, magni tibi recurrit ad eum &c. Sed beatus Lucas a diuitibus recipiebat, a pauperibus nihil, imo aliquoties emebat medicinas eis necessarias. Item nec per luxuriā, ut dicit Hierony. nunquā habuit uxorem filios. Dicitur hic p̄fecte quō amicus tractabāt dare sibi uxorem postquam fuit reuerfus de studio. Nec per inuidiam que cōiter est inter medicos, sed bene Lucas semper cōmendabat alios, nō despiciēbat, imo qñ amici infirmi, uel infirmiorū, dicebāt, Nos sumus cōtēti de uobis, dicebat, Imo teneatis talē, quia beatus Hiero. q̄ uirgo perseuerauit tempore. Modō uirginitas nō potest bene custodiri. De quolibet statu dic, quia persona gloriosa necessario erit luxuriosa. Ratio, q̄ ille ptes uicine sunt, & unus inuitat alius, sicut socius socium. Ideo qui uult uiuere caste in mala societate, & cum plenis uentre, dicit Bern. q̄ esset maior mirabilium quā suscitare mortuos. Nec ex peccato ire. Utinam omnes religiosi essent ita patientes, nunquam ex aliqua iniuria abstulit uerbū alicui. Dicitur contra peccatū mulierum. Item primo ibat ad peccatū. Fratri autē tuo abiq; usura id qd̄ indi-

Nec per acidiam, quia sicut ouum est ple num, ita tempus beati Luce. O quot per mittunt perdere tēpus, & quia non fecit contra mandatum dei, possumus dicere qd̄ habuit obediētiā generalē. Totum hoc dicit beatus Hiero. in prologo sup̄ Lucā. Lucas Antiochenus, natione Syrus, apud Antiochiā medicine artis egregius sine crimine fuit, neque uxore unq̄ habuit, neque filios, in uirginitate pmanens dñō maluit deservire. Ergo possumus dicere, Dignus est operarius mercede sua. Moraliter hic est notandum nobis qd̄ ad minus habeamus obediētiā ad decē mādāta. Ideo dedit deus decem digitos in manū, concludēdo per illud, Si uis ad uitā ingredi, serua mādāta dei. Mat. xix. Dico secundo &c. Liberalis mihi meretur salariū glorie. Quilibet enim cū dū uolūtātē dñi sui meretur salariū. Modō quilibet diues est dispēlator & miser. Iste uos esse dños, nec talis stultitia iniret in corda diuitū, quia qui dñs est, nulli tenetur reddere cōputum, uos autē de oib⁹ oportet reddere rōnē quō acq̄si uistis, expēdistis &c. usque ad ultimum quadrantē habetis dare cōputū Christo. Iste error dicēdo, De meis pecunijs &c. Nunquid potero recipere aliquod interest se, facit multos damnare. Ratio est usurariorū, sed realiter Christus est dominus soli ministri & dispēlatōres. Sic nos eximur hō ut ministros Christi & dispēlatōres. j. Cor. iij. Si ergo dispēlati sēcedē. Voluntas sua est, digni estis mercedē. Voluntas sua est ut dispensetis pribus, nō in domo uestra in uestris necessitatibus &c. Secūdo recepta necessitate de pauperibus, uel mutuetis sine usura. Ecce quid dicit instm̄ cōmissionis, Tu diues nō feneraberis fratri tuo ad usurā pecuniā, nec fruges nec quālibet aliā rē. Fratri autē tuo abiq; usura id qd̄ indi-

get cōmodabis, ut bñdicat tibi dñs deus tuus in omni opere tuo. Deut. xxij. Proditor esset dispensator regis si de pecunia regis diceret, Nunquid de mea moneta potero recipere emolumentū? Quādo autē diuitis liberalis aia uadit ad portā paradisi, & dicit xps, Quid fecisti? Rñdetur, Dñe dispēsaui bona uia secūdam uolūtātē uestrā, recepta necessitate dedi &c. & mutuaui sine usura, mercedem glorie recipit. Aut. Quicūq; potū dederit uni ex minimis istis calicē aq̄ frigide tñ, quātō magis qd̄ dā uinū &c. in nomine discipuli, amē dico uobis nō perdet mercedē suā. Mat. x. Item Luc. vj. Mutuū date, nihil inde sperantes, & erit merces uestra multa. Quia si de usura deberet recipere cētū florenos, & nō facit, deus dabit sibi. cc. hic, & gloriā in padiso. Patet ergo quō ex mīa acq̄rit gloria paradisi. Dicitur hic de mīa beati Luce. Qñ em audiuit famā duodecim ap̄orū, quasi duodecim medicorū, curātū oēs infirmos, surdos, & cecos &c. admirās quia ars medicine nō sufficit ad hoc, uoluit ire & uidere ap̄os, cū adhuc egrēssus fidelis, & uenit ad Hierlm̄ ad b. Petrū di. Audiui famam de curis uestris quas facitis, tū uideo q̄ estis pauperes. Et bñs Petr⁹ dixit sibi quō qdā magnus medic⁹ nenerat de celo, & ostendit eis artē q̄ sine purgatione sanarent &c. Finaliter p̄dicauit sibi fidē xpi, quā firmavit miraculis. Propter qd̄ beatus Lucas baptizabatur, & petijt a beato Petro ut diceret sibi qd̄ habebat facere, & Petrus dixit, Si uis perfectus esse, uade & uende oīa que habes, & da pauperibus, & habebis thesaurū in celo. Dicitur quomodo fuit reuerfus Antiochiā, & nēdidit domum, possessiones, & quicq̄ habebat. Modō, dixit ipse, oportet q̄ istud distribuatur pauperibus. sed quibus? quā aliqui sunt pauperes qui uadunt ad tabernas &c. isti non habent nisi unicam rationē, ut homo det eis, quia sunt ad imaginē dei. Alij sunt pauperes bone uite qui seruiunt xpo, ideo illis dabo. Portauit saccum pecunie, & posuit ad pedes apostolorum ut distribuere pauperibus.

ribus. Hoc extrahit ab illo textu Actū
iij. Nota ibidē textum, quia dicit, Quot
quot em. Nota, uniuersū loquit, posset
fores agros aut domorū erāt uendētes,
afferebant precia eorū que uendebāt &
ponebant ante pedes apostolorū. Diui-
debat autē singulis prout unicuique opus
erat. Ergo si ex liberali mīa homo mere-
tur regnum celorum, quid dicemus de
beato Luca? Dignus est operarius &c. Mo-
ralit hic dico uobis quod tenemini ad hoc,
quod si in domo uel in bursa uestra habetis
aliquid de malo iusto, distribuatis resti-
tuendo, aliter corrumpetis quicquid habe-
tis, ut pomū corruptū corrumpit alia, ita
florenus corruptus. Sicut pīicitur ergo
pomū, pīiciatis restituendo, & sic cōser-
uātū bona. Si habetis aliquid de mor-
tuis, de hospitalibus, uel de ecclesia, & de
seruatoribus, de laboribus, de usuris, &
furtis, reddatis ne corrumpant alia. Red-
dite omnibus debita. Rom. xij. Dico ter-
tio &c. Diuina sapientia est scire guber-
nare personam suam iuxta dei uolunta-
tem in uirtutibus & bonis opibus, & ul-
tra hoc attrahere bonis modis alios ad
deum. Sicut si rex cōmitteret unum ca-
strū uni militi dicens, Scias bene defen-
dere istud castrū ab inimicis. Si iste mi-
les sit strenuus, & ualens, & non solū cu-
stodit illud castrum fidele, sed etiam fa-
ciendo pugnas inimicis regis acquirit
regi. x. ul. xv. aut. xxx. castra, nunquid tūc
meretur regis salarium? Imo. Ita de no-
bis, quilibet nōm habet unum castrum si
bi cōmissum. scilicet semetipsum a rege xpo,
qui plus diligit unum castrum de istis, quā
rex regnū, dicens in instrumento com-
missionis, Custodi temetipsum & animam
tuam sollicite. Deute. iij. In fine quā dicit
regi xpo, Ecce dñe aīam quam cōserua-
ui &c. meretur salarium &c. Sed quā non
solū custodit castrū uīā, sed ultra hoc
lucratur de castris inimicorū p bonā ui-
tam seu doctrinam. Castra inimicorum
sunt psonae male & peccatores. Persona
superba est castrum possessum a diabo-
lo Leviathan, & sic de alijs septem. Et
expugnantur per sanctam uitam, & do-

ctrinam bonā predicādo, quā conuer-
tur supbus, & humiliatur, subiicitur xpo
& sic de alijs. Vñ quot pēiores conuer-
tens, quod filius meus ducebatur ad crucifi-
gendum, exiit domum, & obuiam filio
meo &c. Vidi mulieres flentes post eū,
& filius meus uertens se ad eas dixit, Fi-
lie Hierusalem nolite flere super me, sed su-
per uosmetipsas flete, & super filios ue-
stros. Et uirgo Maria & Lucas ambo fle-
bant. Solus Lucas scripsit hoc uerbū, si-
cut habuit a uirgine Maria. Item alia die
Lucas quesiuit a uirgine, Vtrū quā fuit in
cruce dixit aliquod uerbū. O dixit uir-
go Maria, & tam magnus dolor &c. Pater
dimitte illis &c. Itē quesiuit de ultimo
uerbo &c. In manus tuas &c. Ita quod euan-
gelium Luce est magis cōpletū, intantum
quod beata Martha ex his deuotionibus in
suo obitu solum istud euangelium Luce
noluit ut sibi legere. A principio lege-
batur per oēs ecclesias. Misimus fratrem
nostrū, glossa, Lucā, cuius laus est in euan-
gelio per oēs ecclesias &c. ij. Cor. viij. Fiat
ergo ratio, si ex diuina sapientia aliquis
meret salarium glorie, & beatus Lucas &c.
Dico quarto &c. Pnia uirtualis est ieiun-
nare, disciplinare se, uel portare cilicium
&c. Vt faciebāt sancti, Dñic⁹, Francisc⁹,
Benedict⁹ &c. ex his meretur salarium
glorie. Autoritas. Beati qui nūc esuritis, ec-
ce ieiunia, quia saturabimini. Beati qui
nunc stetit, quia ridebitis. Sequitur, Gau-
dete & exultate, ecce merces uestra mul-
ta est in celo. Luc. vi. Diceret hic aliquis
ignorans, Quid oportet facere aliud? nā
xps quā rñdit querenti, Domine quid bo-
nū faciā ut habeā uitā eternā? Dixit xps,
si uis ad uitam ingredi, serua mandata
dei, & nō dixit, Fac pñiam. igit. Rñdeo,
quod ad seruandū bonā uitā in futurū suffi-
cir seruare mādāta. scilicet decē pcepta, nam p
pētis pteritis est pñia. Et xps hoc prece-
pit d. Pñiam agite, appropinquabit enim
regnū celorū. Mat. iij. Et nisi hoc faciāt,
ecce quid dicit, Dico uobis quod nisi pñiam
habueritis, omnes simul peribitis. Luc.
xviij. Istam fecit beatus Lucas, qui. xxxvij.
annis laborauit cum Paulo inter infide-

les, ut fuisset martyr, sed nullus uoluit
eum occidere, sed ipse seipsum mortifi-
cavit, iuxta consiliū apī, Mortificate mē
bra uestra que sunt super terrā. ad Cor.
ij. Mortificate corpus suum qui peniten-
tiam uirtutalem facit. Ideo ecclesia in col-
lecta sua dicit, Domine, sanctus tuus Lu-
cas euangelista, qui crucis mortificatio-
nem iugiter in suo corpore pro tui no-
minis amore portauit &c. Deo gratias.
De sctis Symeone & Iuda apo. Sermo.

Conformes imaginis fi-
lij dei. Habet uerbū istud
textualr ad Ro. viij. & in
epistola hodierna. Tota
festiuitas, solēnitās, & of-
ficiū hodiernū est duorum sanctorum
apostolorū Symeonis & Iude, non illi⁹
pctoris, quia de illo xpiani nō faciunt
festū, sed demones in inferno. Sed iste
dicitur Iudas Thaddeus, sanctus, bonus,
& apostolus Iesu xpi. De his etiam erit
sermo noster. Si placet deo de eorū ui-
ta & sanctitate recipiemus instructionē
uite. Salutes uirgo Maria. Istud uerbum
dicit in epistola hodierna, loquēs enī de his
duobus apīs dicit, quod isti duo apī fue-
runt conformes. i. similes imaginis filij
dei. Pro cuius intellectu oportet decla-
rare quod est imago filij dei. Pro quo scien-
dum quod imago, ppria filij dei est uita san-
cta, benedicta, & perfecta xpi. Rō, quia
qui stricte uult cogitare uitā sanctissimā
xpi. scilicet eius incarnationē, natiuitatē, con-
uersionē, passionē, resurrectionē, &
eius ascensionē, inueniet quod erat ppria
imago filij dei, & nō filij uirginis. Sicut
enim imago alicuius sancti, ut uirginis,
uel beati Petri &c. representat sanctum
uel sanctam, ita uita xpi deuote cōtem-
plata representat nobis quod est fili⁹ dei e-
terni. Primo in eius incarnatione, quia
sine homine in matre uirgine fuit con-
ceptus. Item quia natus de matre uirgi-
ne sine dolore pariente. Item de noctis
claritate, quia de corpore Christi proce-
debat claritas plusquā a sole. Item de an-
gelis cantantibus, & tripudiantibus, &
cantilenam cantantibus, Gloria in excel-

na deo &c. Itē q̄a boue & asino in pre-
sepio adoratus, & etiā a pastoribus. Itē
de stella orientis & tribus regibus. Item
miracula que fecit in uita. Itē in baptis-
mo celum fuit apertū, & spūs sanctus in
specie columbe uisus est, & uox p̄is in-
tonuit dicens, Hic est filius meus dile-
ctus &c. Item resurrectio & ascētio. Oīa
istā ondebāt Iesum Christum esse filium
dei eternum. Patet ergo q̄ uita Christi
est imago p̄pria filij dei. Ideo dicit apo-
stolus in persona xpianorum bone uite,
Nos oīs reuelata facie, nō cooperta fa-
cie ut Iudei, gloriam dñi speculantes,
in eandem imaginem transformamur.
ij. Cor. iij. Nota, transformamur. Sicut
enī pictores quādo uolunt extrahere a-
liquā imaginē ponunt illam coram se, &
illam cōtemplando depingunt. Ita sancti
coram se ponebant imaginē filij dei, id
est uitā Christi, ad cuius similitudinem
ordinabant suam uitam. Primo respiciē-
do uitam xpī. s. incarnationē, in qua on-
dit infinitam humilitatē, q̄a uoluit de il-
lo palatio descendere ad carcerem hui⁹
mundi, & dicebant, O quantum ego de
beo humiliari qui sum uermis putridus
&c. Item cum esset dñs oīm, noluit fieri
pauper. Ideo uitabant auariciam. Item
potuit eligere aliam m̄sem, sed noluit
nisi uirginem. Ideo uitabant luxuriam.
Item cum nullum haberet peccatum, uo-
luit facere tantam abstinentiā, q̄. xl. die-
bus & noctib⁹ ieiunauit nihil comedēs,
nunq̄ fuit talis quadragesima, tota enim
aliā uita xpī erat quadragesima, non co-
medebat nisi semel in die. Ex isto sancti
depingebant uitam suā, uitando gulam.
Item habuit maximam patientiam. Ideo
sancti non portabant malam uoluntatē,
nec uolebant de iniurijs uindictam. Itē
xp̄s habuit magnam diligentia, quasi per
totam noctem p̄noctabat orando. Cogi-
tate q̄ cū lachrymis & genibus flexis, to-
tum hoc p̄ nobis fecit, q̄a pro se non in-
digeat, ibat cum labore predicādo &c.
Ab ista imagine. s. uita xpī, xpiani debēt
recipere exemplare, eorum uitam depin-
gendo in bonis operibus. Ecce quare di-

cit, Nos reuelata facie speculantes &c.
Patet ergo q̄ imago filij dei est uita xpī.
Modo thema est clarum, cū dicit de
duobus sanctis apostolis. Conformes
similes imaginis filij dei. i. uite xpī. Ma-
uideamus in quibus fuerunt similes
te Christi. Et inuenio quod in sex fuerunt
similes, scilicet

Primo in corpore materiali.
Secundo in anima rationali.
Tertio in opere uirtuali.
Quarto in conuersatione spiritali.
Quinto in predicatione euangelica.
Sexto in passione martyriali.
In his sex fuerunt xpō similes. Ideo dicit
thema, Cōformes imaginis &c. Dico
mo &c. in corpore materiali. Sed quare
magis isti duo q̄ alij? Quia isti fuerunt
Marie Cleophe sororis uirginis secun-
denate. Dicatur quōd beata Anna mater
uirginis Marie nunq̄ habuit filios, sed
buit tres filias. Prima fuit uirgo Maria
genitrix dei. Secunda Maria Cleophe
mater istorum apostolorum, Symonis &
Iude. Tertia Maria fuit Salome, mater
Ioannis euangeliste, & Iacobi minoris.
Propinquiōres erant isti duo, Symon &
Iudas xpō q̄ alij, quia filij secundogeniti
te. O qualis honor est iste, sicut p̄p̄a
staret se de capite optime pecie p̄p̄a
& diceret duobus militibus, Inducite
uos de sine. Magnum honorem & ma-
ter dilectionē onderet illis qui de ma-
dio induerentur pecia panni. Ista p̄p̄a
ola scarlata fuit beata Anna mater uir-
gis. De ista pecia caput fuit uirgo Ma-
ria, de qua xp̄s indutus est ueste huma-
natis. Media enim fuit Maria Cleophe
de qua induti fuerunt isti duo. Finis
cie fuit Maria Salome, de qua induti fu-
erunt Ioannes & Iacobus. Ecce quomodo
fuerunt conformes xpō in corpore
materiali. Ex ista conformitate non solū
scriptura dicit ipsos cōsanguineos xpī
sed fratres propter proximitatem. Nota
mater eius dicitur Maria, & fratres
ius Simon & Iudas. Mat. xij. Cōformes
imaginis filij dei. s. in corpore materiali.
Moraliter istā uel similem cōformitatem
possumus

possumus nos habere cum xpō in corpe
uirtuati, & erit melior q̄ istorū duorum.
Ista enī fuit carnalis, sed nra erit uirtua-
lis, que est melior. Ista est penitentia de
qua xp̄s erat indutus, intm q̄ cū fuisset.
xxx. annorum, uidebatur. xl. uel. l. Io. viij.
Dicit glosa q̄ ex ieiunijs, & laboribus,
& afflictionibus uidebatur. l. annorū. Si
ergo uolumus esse conformes, non cu-
remus q̄ nō sumus filij Marie Cleophe,
sed alterius sororis uirginis Marie, que
prior erat q̄ Maria Cleophe. s. p̄p̄a, quia
q̄ p̄p̄a Maria fuit trium annorū, ince-
pit p̄p̄iam facere. s. in templo &c. Istius
ergo simus filij, q̄a licet Simon & Iudas
fuerunt filij Marie Cleophe, & cōsanguini
nei germani xpī, nisi fuissent filij penitē-
tie p̄ bonam uitam, damnati fuissent. Ma-
gis sunt sancti & saluati, q̄a sunt filij peni-
tentie, q̄a sunt filij Marie Cleophe.
Ita est de nobis si facimus p̄p̄iam, de qui-
bus dicit apostolus. Non cōfunditur fra-
tres eos uocare. Filios qui faciūt p̄p̄iam.
ad Heb. ij. Aliqui ualde fugiunt istam pa-
rentem xpī, elongantes se a p̄p̄a. Pri-
mo a ieiunijs uigiliarum & quadragesi-
me, uolunt audire missam ieiunij. Si enī
aliquis habet loqui regi uel pape, cauet si
bi ne habeat anhelitū fetidū, sic q̄n oīo
fit in ieiunio, est quasi incensum, & pōt
dicere, Dirigatur oīo mea sicut incensum
in conspectu tuo &c. Alij ieiunant p̄ to-
tam diem, & in collatione frangunt ieu-
niū, comedentes panem contra ordi-
nationem ecclesie, & uolendo se excusa-
re dicunt, Maiorem confortationē dant
confectiones quas comedunt prelati &c.
Dicatur similitudo de duobus, quorum
unus in quadragesima comedit bonum
piscem & cum bono salamento, & alter
de pane, & unum modicum fructum cū
calice antiquo, quis istorū fregit ieiuniū
uel quadragesimam? Non qui comedit
piscem, licet daret maiorem confortati-
onem, quia non fecit contra determina-
tionem ecclesie. Dicunt doctores, speci-
aliter Petrus de Palude. in. iij. di. xv. ar.
iij. q̄ nihil debemus comedere in colla-
tione de quo fiat cibis in prandio uel ce-

na, oliue licet sint confecte, non debent
comedi in collatione, quia loco sibi su-
munt in prandio dactyli, pepones, auel-
lane, amygdala, coriandrū, & oīa ista frā-
gunt ieiunia, nisi sint confecta. A simile
mur ergo xpō p̄ p̄p̄iam. Io ap̄s, Semper
mortificationē Iesu xpī in corpore nō
cūferentes, ut & uita Iesu manifestatur
in corporibus nostris. ij. Cor. iij. dico se-
cundo &c. in aīa rationali, hoc est plus.
Modo uideamus. Nā xp̄s habebat corp⁹,
aīam, & diuinitatē. Aīa autē in principio
creationis sue habuit tārā sciam, q̄ sciuit
oīa preterita, presentia, & futura. Io D⁹
loquēs xpō dicit, Ecce dñe tu cognoui-
sti oīa nouissima & antiqua. ps. cxxxvij.
In hoc isti duo apostoli fuerunt similes
xpō, qui fuerunt multū illuminati, scien-
tes non solū preterita, sed ēt futura mul-
ta. Dicatur quomōdō post pentecostē iue-
runt ad predicandū in Persidem, & rex
Persidis, & rex Indie habebant guerram.
Dicatur quōd rex Persidis mittebat unum
ducē capitaneū contra regem Indie ad
bellandum, qui ab idolis suis nullū po-
tuit habere rñsum quid eēt de bello. Di-
catur historia, & quomodo apostoli de-
nunciauerunt duci de pace futura &c.
Moraliter bellum paratur nobis fortius
in hoc mundo, scilicet de anima cū dia-
bolo, & in iudicio, ubi mille demones
eā inuadunt & accēlant, q̄a anima ante-
quam intret paradysum, quantumcūq;
sancta uel mala uenit ad iudicium. Et di-
cunt demones si sit mala, Domine fiat iu-
stitia. Tu domine damnasti nos pro uno
peccato irrenocabiliter, & ista anima fe-
cit hoc per superbiā, auariciā &c. Quid
tunc diceris? Remediū est ergo confite-
ri peccata confessori, qui est medius in-
ter deū & animā. Et tūc aīa sic portat in-
strumentum absolutionis in fronte scri-
ptum, & respondet Christo dicens, Feci
iudicium. s. in confessione, & iustitiā in
penitentia, non tradas me &c. Ideo Moy-
ses ait, Vtinā apererēt, & intelligerēt, ac
nouissima prouiderēt. Deute. xxxij. Di-
co tertio &c. opus Christi patet prima,
Ioannis. iij. In hoc apparuit filius dei,

at dissoluat opera diaboli, que sunt peccata, tentationes, guerre, diuisiones &c. & ista dissoluit Christus. In hoc fuerunt similes xpo isti duo sancti apostoli. Dicitur quod inuenerunt in Perside duos incantatores, Zaroen & Arphaxat, ad quos omnes gentes recurrerant pro sanitate obtinenda, uel pro re perditâ inuenienda, uel pro filiis &c. & quâdo inuocabat demones dicendo, Faciat hoc uel hoc, quicquid; permissione diuina fuit factum. Nam ipsi demones neminem possunt curare nisi a lesione cessando, ac si ego essem inuisibilis, & cum acu uel alias infligerem uobis dolorem in naribus, uel dentibus &c. Ita faciunt demones, quod ex peccato possunt dare dolores peccatori, deo non contradicente, ut recurrant ad eos pro sanitate, & dent fidem in eis, ut tandem damnent. Sed apostoli contra rege infidelium cum istis habuerunt magnam consuetudinem. Dicitur de serpētibus &c. & de conuersione regis ex miraculis. Ergo fuerunt conformes imaginis &c. Morale hodie sunt in mundo opera diaboli, & multi non credunt facere, certum est quod deus fecit nos, & non ipsi nos. Modo opus diaboli est, quod homo uult adaptare illud quod deus bene fecit, ut faciant mulieres pingendo se &c. Scitis qualis iniuria fit deo, ac si melior pictor mundi fecisset unam pulchram imaginem, & tu qui nescis depingere, uel les illam adaptare. Ita de deo. Cogita quod deus sciuit depingere uos? Nam deus dedit uobis mulieribus ubera grossa, quare contra uos ita constringitis eas? Idem de oculis, deus dedit uobis oculos paruos, & uos facitis &c. idem si fecit capillos nigros, & uos uultis rubeos de cauda bouis &c. Idem quod oratis, Christus abscondit faciem suam a uobis, quia habetis faciem diaboli, & non suam. Si dicat, Domine ego sum creatura uestra &c. Respondebit, Mentiris. Dicitur quod mulier maritata potest se lauare, & mundam tenere, ne sit torpis, & uir habeat displicentiam. Item camisiam suam potest tenere mundam, ne uir sentiat malum odorem, ne habeat fastidium. Nec

uiri debent eis consentire ut depingant se, sed debent dicere, Quia uel hoc facitis pro me, uel pro alio, non pro me, quia non in domo, sed quâdo uaditis extra &c. Ideo dicit scriptura uiris & etiam paruitibus, Nolite communicare operibus infructuosis. scilicet picturis uxorum tenebrarum, magis autem redarguite. ad Ephe. v. Dico quarto &c. Christus autem pauperim uoluit conuersari in hoc mundo amore uestri. Scitis gratiam domini nostri Iesu Christi, quoniam propter uos egenus factus est, et esset diues, ut illius inopia uos diues essetis. ij. Cor. viij. In hoc isti duo sancti apostoli fuerunt sibi conformes, quia post conuerterunt regem Persidis & Babyloniam, & tot milia christianorum ibant pauperim induti. O, dixit rex, tales homines non debent sic incedere, obtulit eis magna denaria, seu dona thesauri &c. Apostoli uero ut stercorea despicientes dixerunt, Nil terrenum uel carnale, sed solum uolumus dei honorē, & animarum saluationem, & de illis pecunijs edificauerunt ecclesiam hospitalia &c. Ecce quomodo in conuersione fuerunt christo similes. Morale hoc tangit religiosos, clericos, & ereticos. Religiosi enim debent habere strictam necessitatem uite, nihil amare recipere, etiam si uellent dare, quibus destruxit ordines, qui a principio inuenerunt cum tanta paupertate, quod beatus Bernardus de folijs fagi comedebat &c. Sed post reges & principes philocapti eis, edificauerunt eis magna monasteria dantes eis uillas & castra &c. intantum tota religio perditâ, non sunt nisi portus grossi. Propter hoc beatus Dominicus & Franciscus instituerant suos ordines sine redditibus, ut essemus mendicantes, & inceptit deuotio gentium, & edificauerunt magnas domos eis &c. etiam totum est perditum. Idem de heremitis, qui incepti sunt stricte, sed post edificauerunt pertas apostolicas est ita custodienda, sicut puella suam seruat uirginitatem, quia multi philocapti mittunt sibi iocalia, recipit erit putana. Idem de religiosis. Sed sicut mulier que uult caste uiuere non

non uult recipere dona, si est pauper & mittitur sibi elemosyna, illam potest recipere pro necessitate. Ideo seruamus bene deo, quia nihil deficiet nobis de necessarijs. Idem de clericis, caueant a simonia, & dicant bene & deuote suum officium, quia deus prouidebit eis. Item laici caueant ne recipiant aliquid per uisuram, nec alias qualitercunque iniuste. Si non potestis seruare tantam paupertatem quantum apostoli, ad minus nihil recipiatis iniuste, nec etiam fructus. Qui furabatur, iam non furetur, magis autem labore operando manibus suis quod bonum est, ut habeat &c. ad Ephe. iij. Dico quinto &c. Christus predicabat gentibus penitentiam. Postquam dixerat aliqua secreta theologie de alio mundo, statim reducebat se ad moralitates. Venit Iesus predicans euangelium regni dei dicens, Penitentiam & credite euangelio. Marci. j. In hoc apostoli fuerunt sibi similes. Dicat quomodo postquam conuerterunt multas gentes, quedam puella philocapta fuit de quo dam, qui paulatim uenerunt de uerbis ad tactus &c. Ab illo fuit impregnata, & ipsa cooperuit, sed in partu clamando &c. fuit discooperta, & uolens celare illum iuuenem quem diligebat, diffamauit unum diaconum discipulum istorum apostolorum, uirginem, sanctum, & deuotum. Dicatur quomodo fuit liberatus a sanctis apostolis miraculose per loquelam pueri nouiter nati, & uoluerunt perdere nocentem, ut patet in legenda &c. Patet quod fuerunt similes christo, predicando euangelium, & penitentiam, nolentes perdere illum, ut posset penitentiam facere, quia nolo mortem peccatoris, sed ut magis uiuat & conuertatur. Ezechielis. xviij. Moraliter habemus hic duas doctrinas. Prima pro puellis, ut caueant a carnali amore. Dicatur contra consuetudinem puellarum non euntium ad missam, quia tunc fit totum malum. Secunda doctrina est non diffamare aliquem, ut illa que credo est damnata, quia non reuocant, sicut est necessarium restituere ablatum, magis est necessaria restitu-

tio fame, cum sit maius furtum. Proverbiorum. xxij. Melius est nomen bonum, quam diuitie multe &c. Augusti. Non pigeat ex ipso ore proferre medicamenta unde facta sunt uulnera. Dico sexto &c. Christus mori uoluit, ut homines ad eum traheret. Christus semel pro peccatis nostris mortuus est, iustus pro iniustus, ut nos offerret deo. j. Petri. iij. Ita isti apostoli per predicationes, & trahendo gentes de errore, mortui sunt in ciuitate Samyr, ubi adorabat sol, cui fecerant idolum, dicendo quod nihil pulchrius nec clarius in mundo, quia illuminabat, calefaciebat, & faciebat fructificare, & illud idolum adorabant. Cum autem apostoli predicarent contra illum errorem, clare ostendendo quod nec sol, nec luna, nec stelle sunt adorande. Ratio, quia licet habeamus lumen & calorem a sole seu astris, nec grates eis nec gratias agere debemus, sed christo, quia non cereo ardenti regradandum est, sed ipsum illuminati, ut si rex daret uobis monetam in cypho argenteo, non esset regradandum cypho, sed regi danti. Ideo magnum peccatum facit qui soli uel lune facit reuerentiam seu orationem, quia erroneum est & hereticum. Dicatur contra illos qui quando uident lunam nouam, dicunt lune, O domina luna &c. uel amouent capitulum &c. Et quia apostoli predicabant contra illum errorem, fuerunt capti &c. ducti ad templum solis ut adorarent idolum solis &c. In quo diabolus loquebatur dans responsa &c. Dicatur eorum martyrium. Dicatur moraliter ne adorent solem, nisi illum de quo dicitur etiam uirgini Marie, Ex te ortus est sol iustitie Christus deus noster. &c. nec lunam, nisi uirginem, de qua dicit David, Sicut luna perfecta in eternum. De hoc dixit Moses Deut. iij. Caue ne forte oculis eleuatis ad celum uideas solem & lunam, & omnia astra celi, & errore deceptus adores ea, & colas que creant dominus deus tuus in ministerium cunctis gentibus que sub celo sunt.

De omnibus sanctis. Sermo. j.

Laudate dominū in sanctis eius. Habetur uerbum istud originaliter in libro soliloquiorum. David. ps. cl. Hodie per totū mundum inter xpianos fit festum & solennitas de oibus sanctis in gñali. Intra annū facimus festū in particulari, modo de uno, mō de alio, tñ tot sunt sancti in paradiso, q̄ nō sufficerent dies, imo dicit Hiero. qui ista cōputauit multū bñ, q̄ solum de martyribus, non cōputando patriarchas, nec prophetas, nec ap̄os &c. non sufficeret dies, etiā si quolibet die fieret festū de quinq; milib⁹. Ideo sancta mater ecclesia hodie facit festum de omnibus. Et est magna ratio. Ex quo ipsi faciunt festū de nobis in celis, qñ tenemus bonā uitā & deuotam, ratio est, ut nos faciamus festū in terris de eorum gloria. Ideo sicut totū officiū hodiernū est de oibus sanctis, ita erit & sermo. Sicut uirgo Maria &c. Istud uerbum. f. laudate &c. recte precipit nobis festum hodiernū. q. d. licet in infra annū festinetis modo de uno, modo de alio, mō tñ in simul laudate dñm &c. Ratio huius uerbi est, qñ aliquis magister operis facit aliquod opus multum mirabile in oculis omniū, ex illo opere multū laudat ille magister, de sapientia, subtilitate, & ingenio dicēdo, Ecce quid fecit, & quale opus est illud &c. Sed si ille magister faceret opus nō solū mirabile, sed etiā utile, tunc talis magister laudaretur nō solum de subtilitate, sed etiā de bonitate dicēdo, O benedicatur ipse, q̄ tam utile opus operatus est nobis. Declaret hoc per casum de magistro faciente nauem, q̄ sine periculo nauigasset, in qua non oportet imere uentū, aquā, nec inimicos, & qñ est onerata, per se sine nautis & sine puisione ciborū iret ad portum ultra mare, & rediret, bene opus mirabile esset. O si aliquis magister sciret facere talem nauē, & quomodo laudaret & cōmendaret dicēdo, O qualis magister, qui fecit opus tam mirabile & tam

utile, & sine expensis & sine periculo nauis uadit. Dico q̄ talis magister est xp̄us in suis sanctis. Nauis trium cooperturā rū est quilibet anima cuiuslibet sancti. Anima enī a solo deo creat, in qua sunt tres potētie, quasi tres cooperture. scilicet memoria preteritorū, intelligentia presentium, & uoluntas futurorū. O qualis magister. Et in instanti fit ista nauis animi. Et quando est onerata de mercibus preciosis uirtutū sanctorū operū, & meritorum, mīe, & deuotionis, patientie &c. in morte recedit de parte huius mundi, & sine nautis nauigat usq; ad portū paradisi, & ibi exoneratur, hoc ostēditur per opera que facit. Et licet Christus iam ueniat, tamē interrogat unde uenit &c. & spōdebit, Domine de tali monasterio, uilla, uel ciuitate &c. Deinde honoratur honore glorie, fruitionis, iocunditatis, letitie, & post redibit. In iudicio gñali quando resurgent, ad recipiendū quibet suum corpus propriū clarius solent quatuor dotibus, & post cū xp̄o redibit in celū. Ecce quō Iesus xp̄us est bonus magister. Ideo laudandus est de opere tam mirabili, de sapientia, subtilitate, bonitate, & utilitate nra. Ideo David ps. tangens istā rationē dī. Mirabilis in sanctis suis, hic laudat de bonitate eius. Israel ipse dabit uirtutē, ecce on⁹ & fortitudinē plebi sue, contra pericula maris & inimicorū. Benedict⁹ deus, q̄ fecit tale opus fecit. Ideo sicut David laudat deū, dicit nobis quid de hoc laudamus eum, dicens, Laudate dominū in sanctis eius. Pater noster. Sed diceret aliquis, Ex quo uos deus uid dicitis q̄ laudemus deū, ostendat nobis quō est laudandus in sanctis. Propter hoc David in dicto psalmo ostendit modum, declarādo particulariter dīcēs, Laudate eū in firmamento & c. usq; in finē. ubi ponit decem gradus sanctorum in quibus laudādus est deus. In primo gradu & altiori est uirgo Maria, de qua dicit, Laudate dominum in firmamento uirtutis eius.

Secundus est sanctorum angelorum

secundum ordinem temporis, de isto dicitur, Laudate eum in uirtutibus eius. Tercius est patriarchas, & sic de alijs. Primus ergo gradus est uirginis Marie, de qua dicit, Laudate dñm in firmamento uirtutis eius. Firmamentum uirtutis dei est uirgo Maria, quia ita fuit confirmata a deo in sua sanctificatione, quia antequā nasceretur, iam erat sancta, intantum q̄ nunquā peccauit, nec corde cogitando, nec ore loquēdo, nec opere operando mortaliter nec uenialiter. Nunq̄ fuit sanctus nec sancta quin mortaliter uenialiter peccaret, nisi uirgo Maria, & xp̄s Iesus filius eius. Firmamentū fuit uirtutis. f. sanctificationis. David, Sancti ficiunt tabernaculū suū altissimus. f. uirginē Mariam, quia sicut miles qui uadit ad bellum habet clypeum, sic xp̄s qñ debuit intrare capum huius mundi ad bellandum pro nobis, poluit clypeū suū, scilicet uirginē Mariā, p̄ incarnationē. Deus in medio eius nō cōmouebit, non dicit, p̄sternetur per p̄lū mortale, sed nō cōmouebit per peccatū ueniale. Nunquā sanctus fuit uel sancta qui nō fuit motus per ueniale, uel p̄stratus p̄ mortale, excepta uirgine Maria, ideo cōlūna est, & firmamentū uirtutis. j. Tim. iij. lō laudate dñm singulariter hodie in firmamento uirtutis eius. O quō istud firmamentū fuit forte in xp̄i passione, qñ magna castra, & turre, siue montane. f. ap̄i, ceciderūt fidē perdendo. Ideo laudem⁹ deū nō solū ore dicēdo sed ope faciēdo, q̄ si incepimus bonā uitā & sanctam, in quouis statu firmare quilibet se debet in illo, cum tñ dīcūt aliqui inconstantes, O melius esset sic uel sic. Dicitur q̄ antequā homo eligat statu uiuendi, homo debet petere consiliū a spiritualib⁹ personis, sed post electionē status confirmare se, quasi dicēdo cum David, Hec requies mea. f. iste modus uel status uiuendi in seculū seculi. hic habitabo, qñ elegi eam. Sed aliqui cū uento incipiunt, & cum uento dimittunt. Sed qñ homo stat firmiter, tunc laudatur uirgo Maria, firmamentū uirtutis, nō solū corde cogi-

tando, uel ore laudando, sed etiā opere se firmando. Secundus gradus est sanctorum angelorum, de quibus dicit, Laudate eum in uirtutibus eius. Sancti angeli dicunt uirtutes dei. Ratio est ista philosophie, quia uirtus est media inter substantiam & actū, per quā res producit suam operationē. Verbi gr̄a de sole. Substantia enī solis habet multas operationes in hoc mūdo, & tñ substantia solis non descendit huc, sed ad istas operationes seu actus uenit per lumen ad illuminandū, calefaciendū, & fructificandū, ideo uirtus lucis est caliditas media inter substantiā solis & operationē. Idē de igne qui habet multas operationes, & calor est uirtus media inter substantiam ignis, & operationem. Modo uideamus, deus per quas creaturas operatur in hoc mundo, quia ille dicuntur eius uirtutes, quia mediantibus angelis sanctis dicitur quod deus mouet celū, & uerū est, quia mouetur ab angelo, qui a philosophis uocatur intelligentia. Idem de motu solis, lune, & stellarum. Quilibet enim stella habet suum angelū, & quilibet homo. Alię autem creature non habent angelū. Vnus enim angelus curat de bobus, alius de equis, alius de aīnis &c. alius ut detabundantiā, alius siccitatem, alius pluuiā. Oīa enim opera corporalia que facit deus, facit p̄ angelos. Greg. in j. dia. In hoc mūdo uisibili nihil nisi per creaturā inuisibilem. i. angelum disponit deus. Si ergo uirtus dicitur illud per quod res exit in operationē, & deus per angelos operatur, ergo angeli p̄prie dicuntur uirtutes dei, Autoritas xp̄i loquentis de signis futuris ante diem iudicij dicit, Erunt signa in sole &c. Et sequitur, Virtutes celorū movebuntur. Luc. xxi. Dicit hic Grego. Quid dñs uirtutes celorum nisi angelos & archangelos appellat? ergo laudate deum in uirtutibus eius, nec tradant obliuioni. Moraliter laudandus est de⁹, non solum cogitando, uel loquendo, sed imitando, quia sicut angeli faciunt officium deo &c. ita faciamus nos clerici i officio, & uos laici i audiēdo, & i recessendo

teressendo in dñica & festis, audiēdo missam completam cū silērio. Sic laudatur deus in angelis, & de^o & angelis curabūt de negocijs nostris, de agris, vineis, gregibus, & alijs. Dicatur cōtra consuetudinem puellarū nō ueniētū ad ecclesiam &c. Tertius gradus est sanctorū patriarcharū secūdū ordinē tēporis. Postq̃ Adā peccauit, deus noluit totaliter deletere mūdū, sed misit aliquas sanctas personas. Spatriarchas, a patre, & archos quod est princeps. i. principes patrum. De istis dicit David, Laudate eū secūdum multitudinē magnitudinis eius. Magnitudo dei dicitur eius misericordia tā magna q̃ dicit David, Misericordia dñi ab eterno, & usq; in eternū. Patriarche autem fuerunt ualde misericordes, intātū q̃ exhibāt hora prandij ad uias si uiderēt pauperes, peregrinos, ut ducerēt ad domos suas, sperantes salariū a deo. Idē faciebāt de sero, hora qua gentes ueniūt ad hospitia, & lauebant eorū pedes &c. Creditis q̃ in uanū habuerūt paradīsum? dabāt eis cibū & potū, & in crastinū pro expensis per uiam. Ecce multitudo mīe eius. Laudemus uiros glorioſos, & parētes nostros in generatione sua. Multā gloriā fecit dñs magnificētia sua a seculo. Eccl̃i. xliij. Moraliter laudādi sunt non solū cogitatioe & locutione, ut mō ego laudo, sed etiā operatione seu imitatione in operibus mīe, libere cōmunicādo pauperibus bona uestra, & de^o abūdātē dabit uobis omnia. Patet hic quō est magnū p̃m̃ illorū, qui non solū non dant, imo furātur. Dicatur contra furtū fructū, uel de hortis &c. dicendo. Nō est peccatū &c. Nunq̃ intrabitis paradīsum nisi restituatis, q̃a nunquā dimittit peccatū nisi restituatur ablatū. Regula est iuristarū & Theologorum. xliij. q. vj. Si res. Ideo apostolus, Qui fura bas, iam nō fures, magis autē laboret operatione manibus tuis q̃ bonū est, ut habeat unde tribuat necessitatē patienti. Ephe. iij. Quartus gradus est prophetarū, qui fuerunt filij patriarcharū, quos misit de^o prophetizare, quia propheta. i. procul fans, quia fidē quā modo tenemus ipsi p

phetauerūt, denūciātes xp̃i incarnationē, natiuitatē, predicationē, passionē, & resurrectionē &c. De istis dicit David, Laudate dominum in sono tube. Predicant enim prophetarū dicitur sonus tubę triplici ratione. Primo, quia tuba non est effusa, sed curua, & est una i se, & tū tripliciter. Ita predicatio prophetarū erat de uero deo in essentia, sed trino in personis. De xpo una persona, sed aliquoties de ueritate, aliquoties de eius humanitate predicabāt. Secūda ratio, q̃a tuba est effusa circa sonātē, sed est lata circa aliquid put. Ita predicatio prophetarū arcta erat circa eos per penitentiā, & ita illuminata reuelationibus, alijs autē erat lata & clara. Tertia rō est, quia tuba nō est infusa parua, q̃a oportet quod tuba magnus tangatur sonando. Talis erat predicatio prophetarū, prius tangebāt. i. faciendo ope, quod alijs predicabāt faciendo. Non sic modo, quia predicamus alijs. Nos nihil seruamus. Si enī prophetę dicabant contra superbiam, ipsi erant superbi, & sic de alijs. Ecce quare coram deo dicit tuba. Autoritas. Clamātes, cesses, quasi tuba exalta uocē tuā, & nuncia populo meo scelera eorū. mui iacob peccata eorū. Esa. lvi. Moraliter, Laudate dominū in sono tube, non solum corde & ore, sed etiā opere imitando. Laudando deū cauere debemus a iuramentis, & blasphemijs & malis. Ita est domus & uilla ubi hec sunt. Vis cognoscere quod p̃m̃ est, ac si cōtra regem ense euaginato ires &c. Ex isto peccato uenit totū malū, & si non esset nisi unus blasphemus, tota uilla pateretur. Si dicat Et in quo demeruerunt alij &c. Dicat q̃ sicut cōtra lupum intrantem uilla obclamarent, ita & fortius clamādū est q̃ deus blasphematur, & benedictus est qui potest dicere cum David, Benedicam dominum in omni tempore, semper laudabo eius in ore meo &c. Quintus gradus est apostolorum, qui licet sint maiores, eorū putatur tamen secūdum ordinem, de quibus dicit, Laudate eum in psalterio & cythara.

thara. Apostoli dicūt psalteriū & cythara. Rō est, quia psalteriū est sonus camerę, qui fit cū decē chordis, cythara enim habet uocē arctā & acutā. Apostoli autē ex bona, & sancta uita, & obseruantia de cē preceptis dei, dicūt psalteriū. Dicunt etiā cythara ex eorū predicatione altissima & acutissima, q̃a in omnem terrā exiuit sonus eorū, ratione predicationis. Et psalteriū dicuntur ex uita, cythara ex doctrina. Iō laudate deū in psalterio & cythara. Moraliter nō sufficit solum corde uel ore laudare, sed etiā imitatione, seruantes. x. precepta. Et in doctrina scire Credo &c. Hic dicat cōtra ludū taxillorū, i. quo deus blasphematur, & aīe in terficiuntur. Confitemini domino in cythara, & psalterio decem chordarū psalterio illi. ps. xxxij. Sextus gradus est martyrum, de quibus dicit, Laudate eū in tympano & choro. Tympanū signat in uulgari tabourin. Chorus autē in uulgari signat paruā fistulā, & signat martyres, qui percutiebātur in martyrio uarijs cruciatibus, sicut tympanū, & clamabāt ut fistula paruā dicēdo, Christianus sum, & in q̃ libertu confitebātur Iesum esse filium dei, & redemptorem mundi, nolentes si dem abnegare. Ergo dicit Paulus, Sancti. i. martyres per fidem uicerunt regna. Heb. xi. Et angeli tripudiabant ad istū sonū. Ecce quare dicit, Laudate eū in tympano &c. Dicebat enim, Maledicimur, & benedicimus, persecutionē patimur, & sustinemus, blasphemamur, & obsecramus, tanquā purgamenta mundi huius facti sumus omniū peripissima. j. Cor. iij. Moraliter non solum ore, uel corde, sed opere imitādo, laudādus est deus in martirio per patiētiā in aduersitatibus &c. Iuxta illud apostoli, Patientia uobis necessaria est. Hebr. x. Septimus gradus est illi, Hyllarij, Hieronymi, & etiā aliorū, de organo. Ecce uita doctorū, qui non solū predicanē seu predicabant, sed etiam libros scribebant. Ideo dicuntur instrumentum chordarum, & organum. Instrumen

tum enim chordarū, ut cythara, est de ligno arido cum chordis tractis clauicula. Ita eorum uita erat arida per penitentiā. Chorde sunt autoritates tractę clauicula intellectus, ut facerent melodiam & concordantiam cum articulis fidei, cum determinatione ecclesie, & cum textu anteriori & posteriori. Dicuntur etiam organum propter eorum predicationem. Dicatur de ordinatione organi, & quomodo cum uento pulsatur, & sunt ibi multe, & diuerse uoces. Ita de predicatione doctorum, que cum uento aeris loquendo fiebat, & cum uocibus diuersis. Prelatis charitatem & diligentiam ad animas dabat. Religiosos ad obseruantiam regule & uotorum animabat. Dabat in super clericis honestatem & castitatem. Mercatoribus ueritatem, diuitibus liberalitatem, q̃ sine usura mutuent &c. Mulieribus ad uiros fidelitatem. Ecce quare dicit, Laudate eum in chordis & organo. Moraliter imitemur predicando gētibz penitentiam exemplo eorum. Iō Christus ait, Dico uobis q̃ nisi penitentiam egeritis, omnes simul peribitis. Lu. xij. Octauus gradus est sanctorum confessorum, qui non scriperunt libros, ut beatus Dominicus, Frācisus, Antonius, Paulus primus eremita. Iō non dicuntur doctores. De istis dicit David, Laudate eum in cymbala bene sonantibus. Duo cymbala sunt uetus & nouum testamentum. Inferius est uetus testamentum, promittens solum temporalia terrena, & nō celestia. Superius est nouū testamētū, promittens celestia. Et tāgūtur adinuicem, quādo exponitur & declaratur autoritas ueteris testamēti. Ideo xp̃s, Omnis scriba doctus in regno celorum, scriptura sacra, similis est homini patrifamilias, qui profert de thesauro suo noua & uetera. Mat. xij. Moraliter, quādo nos tan gimus cymbala predicationis, debemus ordinare uitam nostram. Dicatur ordinatio cuiuslibet diei. Forare deuote mane & sero, qualibet hebdomada audire missam cōpletam cum silentio in dominica, quolibet mēse cōfiteri, & quolibet

anno cōmunicare ī pascha, aī dīxit xps, Amen amen dico vobis, nīsi manducaueritis carnem filij hominis, & biberitis eius sanguinem, non habebitis uitam in vobis. Io. vi. Nonus gradus est uirginū, quē nūq̄ in corde desiderādo, nec ore loquēdo, nec opere curant de carnalitate, sed cōseruauerunt se in puritate uirginali. De istis dicit, Laudate eū in cymbalis iubilationis. Nota hic differentiam inter cymbala bene sonātia, & cymbalū iubilationis. Cymbala bene sonātia sunt uetus & nouū testamentum ut dixi. Sed cymbalū iubilationis quod est secretum sunt caro & anima. Qui enim uult serua re uirginitatem, oportet animam castigare & carnē. Et sic tangunt ista cymbala. Dicit apostolus de se, Ego autē sic pugno, nō quasi aerē uerberās, sed castigo corpus meū, & in seruitutē redigo. j. Cor. ix. Ita faciebant uirgines, uirtute, sanctitate, & abstinentia subiugādo carnē anime. Iō laudate eum in cymbalis &c. Moraliter imitetur, si non sumus uirgines, quia nō solum pueri modo sunt uirgines, quia de adultis dicit Dauid, Corrupti sunt, & abominabiles facti sunt, non est qui faciat bonum. I. castitatis, non est usque ad unum. i. de adultis. ps. liij. Ergo, ad minus seruemus castitatem, quilibet in suo statu. Vir & uxor in matrimonio seruantes modum, castitatem seruant, quia non faciunt luxuriam que sit pēcātū, sed quicunque aliter uult habere delectationes per illas partes, luxuria est & damnatio. Honorabile connubium est. i. seruando modum in omnibus, & thorū immaculat⁹. Fornicatores & adulteros iudicabit de⁹. Heb. ul. Decimus gradus est omniū aliorum electorum, ut innocentum, penitentium, continentium, & abstinentium. De quibus dicit Dauid, Omnis spiritus laudet dominum. In hoc mundo sunt multa officia, ī celo solum est unum officium, De quo Dauid in ps. lxxxij. dicit, Beati qui habitant in domo tua domine, in secula seculorum laudabunt te. Diceret aliquis, Ergo tediū debent habere, quia hic clerici quando diu cantant, attedantur.

Responsio. Verum est in hoc mundo, ut cet in paradiso non attedantur, imo facit famelicus quando comedit delectatur &c. magis incomparabiliter delectatur sancti in laude diuina. Moraliter attedantur. In celo non solum magni sancti, sed etiam minores laudant deum. Iō debet esse in hoc mundo, magni & parui debent deum laudare. Maiores debent taliter nutrire pueros, ut quolibet die qn petūt panē, dicant Aue Ma. &c. Item qn sunt quinq; uel sex annorū q; conuerteantur, quia dicit sanctus Greg. q; pueri quinq; annorum fuit damnatus, quia uocantur audiebant iurare iurabat. Nam tota illa etas plena est delictis &c. ut dicitur decretalis de delictis pueroꝝ. Pueri debent anno in pascha debent cōfiteri. Item q; ducatis eos ad missam. Quilibet anno in pascha debent cōfiteri. Erūt. x. uel. xj. annorum, quia illa etas est discretionis. Dicit beatus Tho. in serip. distin. xj. art. v. q. iij. in corpore aliqua signa deuotionis in eis apparent. Licet aliqui clerici ex ignorantia dicant quod non debent communicare, quousq; sunt. xx. annorum. Dicitur quō curatus debet scribere qui conuertitur & communicant. Ideo apł. uocatis ad iracundiam, supple dei, promouet illos uestros, sed educate illos in disciplina & correptione domini. ad Epł. vi. Ergo si hic deum laudauerimus in tantis actis suis, ipse largiet nobis hic gratiam & in futuro gloriam.

De omnibus sanctis.

Idi turbam magnā, quam dinumerare nemo poterat. Verbum istud originale Apo. v. recitatum est statim in ista hora. Presens solēnitatis est omniū sanctorū. Rōne uide in priori sermone, cū dū q; inuenit in scā scriptura, singuliter in li. reuelationū. i. Apo. Ioannes in iudicio gēni, subito sunt pauperes. Cui deus ostendit totam gloriam paradisi, sicut amicus amico domum quam prius non uiderat. Et finita reuelatione, ac si fuisset interrogatus quid uidit in paradiso, respondit, Vidi turbam magnā, quā dinumerare nemo poterat, ex omnibus gentibus, & tribubus, & populis, & linguis, stantes ante thronum in cōspectu agni, a micē stolis albis, & palme in manibus eorū. Et clamabāt uoce magna dicentes, Saluo deo nostro, qui sedet super thronum, & agno. Apo. viij. No. q; tenebāt palmas, in signum uictorie de diabolo per humilitatē, de carne per castitatē, & de mūdo per paupertatē. De tota ista reuelatione epistole hodiernae, ego solum recepi pro themate, Vidi turbam magnā, quā dinumerare nemo poterat. De ista magnitudine seu quantitate sanctorū uolo modo declarare duo puncta.

Primo enim declarabo eorum magnitudinem seu quantitatem, innumerabilem.

Secundo magnitudinem seu quantitatem uirtualem.

Pro primo dicit Io. in the. Vidi turbā &c. Sed statim arguo contra hoc. Nā xps loquens de predestinatis dicit, Multi sunt uocati, pauci uero electi. Mar. xx. Mō est questio. Cū Ioānes dicat eos esse innumerabiles, xps uero dicit, Pauci uero electi. Respondio. Nō, quia uerba sunt xpi reuelata Ioāni, nec xps potest mēiri nec falli. Cōcordat hec difficultas theologica, qm de sanctis possunt esse, seu dupliciter. I. absolute, & respectuē, seu cōparatiue. Primo modo sunt multi & quāsi innumerabiles nobis, & secundum istū modū loquit Ioānes dicēs, Vidi turbam &c. Secundo mō sunt pauci, & secundum istū modū loquit xps. Dicat illa quā teneo in manu. Si enī queratur cū teneo multa grana arene in manu. Rōne absolute, inhnita sunt, sed respectuē cōparādo ad illa que sunt in littore maris, pauca grana sunt in manu, ita est de sanctis. Si loquimur de eis absolute, sunt innumerabiles. Iō Ioannes ait, Vidi turbam magnā. Istud maxime patebit in iudicio gēni, quādo ad dexterā recipiuntur boni, erit magna turba, & quāsi innumerabilis, sed cōparādo eos dānatis

q; erūt ad sinistrā, pauci erūt saluati. Verbi gratia. Ante xpi aduētū trāsierūt quāsi quinq; milia annorū, & illo tēpore nullus saluabatur, dēptis paucis de Abraam, qui in limbo reseruabatur usq; ad xpi aduētū, qui debebat collocare eos in paradiso, omnes autē alij dānabātur. Ex quo autē uenit xps, & lex euāgelica per apostolos fuit per mūdum publicata, nullus potest saluus fieri, nisi xpiani. Iō omnes Iudei, Agareni, Tartari, & Turci, Cavarij, Pigmei, heretici, & malixpiani, schismatici, inobedientes, & qui moriuntur in pēcō mortali, omnes isti dānantur, quia nullus saluus nisi qui tenet legem xpi, & moriuntur sine pēcō mortali, & isti sunt ualde pauci. Iō xps, Multi sūt uocati, pauci uero electi, cōparatiue. Vnde de ista materia dicit Eiaias unā cōparatiōē uel similitudinē. Qñ si pauce oliue que remanserunt excutiantur ex olea, & racemi cum fuerint finita uindemia. Hi leuabunt uocem suam, atq; laudabunt cū glorificatus fuerit dominus. Esa. xxij. Item alia similitudo, quia multi sunt lapides preciosi in mūdo absolute, sed respectuē cōparando ad alios lapides, pauci sunt. Ita de sanctis, absolute multi sunt. Quis posset computare quot fuerūt patriarche, licet tres fuerint principales. i. Abraam, Isaac, & Iacob, tamē oēs sancti qui fuerūt ante pphetas dicūt patriarche. Ite q; fuerūt prophete? quot sancti sacerdotes? quot reges? quot penitētes sunt in nouo testō? quot tenuerunt uitā apostolicā? quis posset computare? Ite quot martyres? qui pro xpo pasci fuerunt, & iam hī festum innumerabiliū martyrum, quot doctores? quot confessoꝝ deuote celebrando, & facta sine simonia ministrando? quot uirgines que cum abstinentijs se cōseruauerūt? quot innocētes? quot penitentes? quot continentes? quot de matrimonio sibi mutuo fidem seruantes? quot deuoti clerici? religiosi? heremite? Patet quod sancti absolute multi sunt. Ideo Ioannes ait, Vidi turbam magnā &c. Patet prima pars &c. Quantum ad secundum punctū, oportet declarare

rare de magnitudine seu quantitate sanctorum virtuali, que in tribus consistit.

In potentia excellenti.

In scientia relucendi.

In clementia diligendi.

Dico q prima cōclusio est theologie, q omnis sanctus, magn^o uel puus, est ops sue uolūtatis. Nā glibet est potēs facere qquid uult. Deus enim simp^r & sine restrictione est ops, sed sancti sunt oipotēs siue uolūtatis sub deo, q in paradiso nulla est tristitia. Ideo si alqs sanctus uel letaliquid nō possit facere, uel habere, tristitiā haberet, & tristaretur. Sed quia ibi nulla est tristitia, nec pōt esse, iō qd uult habet & facit. Erat em potēs Sāpion. Dicantur aliqua de sua potētia, & principaliter de diruptione tēph, tñ potentia ipsius nihil est, respectu potentie sanctorū, q aīa minimi sancti paradisi si uellet diruere uult magnū montē, & pīgere in mare, posset. Itē potēs esset rex cū mille milibus uirorū armorū, tñ potētior est una anima beata, que si nellet, posset regem & alios mille milia hominum armorū occidere. Istā potētiā habent sancti, partim ex gratia, & partim ex merito, q licet in hoc mūdo habuissent liberum arbitriū boni & mali, tamē suam uoluntatem restringebāt cū diuina uolūtate, nihil faciēdo nisi qd de^o uolebat, ideo mō habēt potestatem faciēdi qquid uolūt. Dū em hic uiuerent, habebāt ita liberū arbitriū sicut & nos, faciēdi supbias, pōpas & uanitates &c. sed restringebant, se gubernādo secundū dei uolūtātē, & nos secundū suā inclinationē dicēdo, Dñe nolo facere hoc quod possum, sed uolo facere secundū uestā uolūtātē. Idē de auaricia, luxuria, & sic d' alijs. Iō sunt omnipotēs sue uoluntatis. Sicur em xps omnipotens noluit in hoc mūdo cōuersando uti oipotētia sua, sed humiliavit se ad passionē, habuit tñ oipotentiā sup oēs creaturas. De hoc figura Gen. xlvij. Nota historiam de Iacob, q debuit mori, benedixit filijs Ioseph, scilicet Manasses & Effraim. Isti duo significabant duos populos. Manasses id-

est obliuio, figurabat populum Iudeum qui fuit anteqmā popul^o Christian^o. P^o ista obliuione Hier. ij. Et populus meus oblitus est mei diebus innumeris. P^o fraim. i. augmentum, figurabat populum Christianū, quia fuerunt tot Iudei qui Christiani. Secūdo de scientia sanctorum notandū. Et hec est magna cōsolatio rusticorum bene uiuentiū. Nām p^o in quo aīa sapiētis, uel rustici, siue p^o intrat paradīsum, deus aperit sibi librum, solū habens duas chartas, & habet notitiā oim artū, sciētis, & uirtutes, & proprietates oim rerū. liber est xps. Prima charta est diuinitas. Secūda est humanitas. Plus scit tūc rusticus beatus, quā sciuerint hic apostoli, & uirgo Maria, que pre cunctis fuit illuminata. Hoc tāgit Greg. Quid est aut quod nō uideant qui uident oīa uident. Ideo in paradiso nō sunt gistri, nec predicatorēs docētes alios, tunc completur prophetia Hier. Ecce dies ueniunt, dicit dñs, nō dū ultra uir proximum suū, & uir fratrem suū di. Cognosce dñm. Omnes cognoscēt me a minimo eorum usque ad maximum, ait dñs. Sed in hoc mūdo digemus magistris. Ideo tenet uiam, & studeatis modo in loco dñi. &c. De tertia nota, q quantitas sanctorum notanda. Magnitudo sanctorū virtualis est clementia, quia gloriā quā ipi habent declarāt nos habere, rogādo pro nobis illā gloriā perueniamus, parentes, amici, & filij quos ibi cathedris honorabunt. Dicatur quō in eadem gloria pta nōa existentium in gratia secundū pmiā eis correspōdētia. Gaudeat & tate, qm nomina uestra scripta sunt in celis. Lu. x. Cogitate qm amici nostri ibi nomina scripta, & letantur, & regunt deum ut conseruemur in gratia. Quando homo peccat mortaliter, & tur nomen, & scribitur in inferno. Qui autem peccauerit mihi, delebitur nomen eius. Exo. xxxij. Cogitate modo amici nostri, cum iam non

ibi nōa nostra scripta, si posset ibi esse tristitia quō tristarentur, tūc orāt deū ut cōuertamur de peccatis, & faciamus penitentiā &c. Ecce clementia sanctorum. Auto. Cypria. Patriā nostram paradīsum cōputamus, parentes patriarchas & prophetas iam habere cepimus. Vt qd nō pperamus? ut qd nō curam^o ut patriā nostrā uidere, & parentes nostros uisitare possimus? Magnus illic charorū numerus nos expectat, turba filiorū, parentū, & amicorū, qui iam sunt de sra salute securi, adhuc de nra salute solliciti sunt.

De omnibus sanctis. Sermo. iij.

Merces uestra copiosa est in celis. Mat. v. Voluimus nunc uobis predicare de oibus sanctis dei, de quorum beatitudine hodie per totum mundum fit solennitas. Ideo ut sermo noster dicatur a me, & audiatur a uobis in laudem & reuerentiā dei principaliter, & omnium sanctorū, presentemus uirgini illud iocale qd ipa tāū diligit. scilicet salutationem angelicā &c. Hoc uerbum est Christi in euangelio hodierno dicentis oibus sanctis paradisi, Merces uestra. i. gloria & beatitudo quā habetis, est in celis copiosa. Modo de beatitudine sanctorum secundum motiū thematis, & secundum q festum requirit uolo tria puncta declarare.

Primo de loco & gloria excellenti.

Secundo de numero sanctorum transcendenti.

Tertio de statu sanctorum conuenienti. Istis declaratis credo q intelligetis gloriam paradisi. Quantū ad primū, de loco & de gloria excellenti dicit thema, In celis, nō in terris, quia in hoc mūdo nō habuerūt magnā gloriā, sed labores, tedia, & miseras, sed in celis habent gloriā. Iō apostolus in persona omniū sanctorū dicit, Nostra cōuersatio in celis est, unde Iesum Christum, qui reformabit corpus humilitatis nostre cōfiguraturum corpori claritatis sue. ad Phil. iij. Questio est hic theologialis & physialis. Certū est hoc

q gloria sanctorū est in celo empyreo immobili & impermutabili. Cum ergo celū empyreale nō sit nisi unum, quare Christus dicit in themate, Merces uestra copiosa est in celis pluraliter, maxime quia Lucas recitat hoc uerbum dicit, Ecce merces uestra multa est in celo. Luc. vi. Respondeo q de celo empyreo possemus loqui dupliciter, scilicet cōiter uel distincte. Cōmuniter autem loquendo tota portio que est supra primū mobile, uel celū crystallinū, uel aque, dicitur celum empyreale, & sic nō est nisi unū celum empyreale. Et isto modo loquitur Lucas in pdicta autoritate. Si autem uolumus loqui de celo empyreo distincte secundū q est distinctū & ordinatū in nouē ordinibus angelorū, quorū quilibet est maior tota terra, isto modo sunt multi celi. Primū celū ut sic est sanctorū angelorū, qui simp^r dñr angeli, qui descendunt ad custodiendū nos, & adiudicandum. In isto ordine habitāt persone penitētes, que in hoc mūdo affligūt carnē suā aliquo modo. Ibi enim fit magnū festum de eis. Dico uobis q gaudiū erit in celo coram angelis dei, nō dicit corā archangeis, super uno peccatore penitentiam agente. Lu. xv. Secūdū maius est archangelorum, qui sunt substantie spirituales. In isto scribuntur persone, que cū afflictione penitentiali habent simul de uotionem spiritualem, non solum affligunt & tormētant carnem per afflictionem, sed etiam confortant spiritum per deuotionē, orando, legēdo, contemplādo, & missas & sermones audiēdo. Ideo Daud ait, Mihi autē adherere deo p deuotionē spirituale bonum est, ponere in dño deo spem meam. ps. lxxij. Tertū & excellentius est principatum. In hochabitant anime sanctorum personarū, que ultra afflictionem penitentialem, & de uotionem spiritualem, dederunt se ad miserationem fraternalem, non miserialiter, sed copiose, & abundanter, quo magis delectantur in elemosynas dando, quam auarus in congregando. Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam

302
dram cōsequētur. Mat. v. Quartū maius
est potestati. In hoc stant patietes, q̄ ul-
tra afflictionē, deuotionē, & miseratio-
nem habuerūt patiētiam virtuale, q̄a ex
nulla tribulatione seu aduersitate reci-
piunt amaritudinē cordis cōtra deū, sed
dulciter se conformant diuine uolūtati,
nō murmurant, sed deū laudāt. Ideo ait
ap̄ls, Patientia uobis necessaria est, ut uo-
lūtātē dei faciētes reportetis. p̄missio-
nē. ad Hebr. x. Quintū est uirtutum. In
hoc stant persone, que ultra p̄dicta habēt
cōcordantiā p̄ximalem, ex nulla iniuria
recipiunt desiderium uindictę, nec aue-
rūt uerbū bonū, que sui ex uindicta ne-
minē oderunt. Ideo dicit scriptura, Cū
omnibus hominibus pacē habentes, nō
uosmetipsos defendentes charissimi, id
est uindictātes, sed date locū ire. ad Ro-
manos. xij. Sextū est dominationū, mai-
us & nobilius. Ibi collocātur qui habēt
presidentia humanā. Imperatores, re-
ges, duces, & comites &c. & populorū re-
ctores, qui habēt dñm iustū, & bono ti-
tulo, & seruant iusticiam, nō faciunt rap-
inam, nec alicui faciunt iniuriā, sunt
contenti de suis redditibus, ministrāt iu-
sticiā tam paruis quā magnis secundū
ordinem iuris, & consuetudinem. Idem
de prelati, qui intrant per portam, & qñ
sunt intus, bene gubernāt se. De reddi-
tus faciunt tres partes, unā dāt ecclesijs
& hospitalibus, aliam pauperibus, tertiā
derinēt sibi, magis curant de animabus
quam de redditibus, tales qñ moriūtur,
cū magno honore in isto sexto ordine
collocantur, qñ transeunt per ordines
angelorum, archangelorū &c. In quoli-
bet ordine sit eis magnū festū. Dicit an-
geli, Faciamus magnū festū, quia tot an-
ni sunt q̄ nullus huc uenit de istis. Iō di-
cit, scriptura, Si deleatimini sedibus &
scep̄tris o reges populi, diligite sapiētiā,
ut in perpetuū regnetis. Sap. vj. Septimū
est thronorū, qui quiescūt in cōreplatio-
ne glorie. In hoc uadunt illi qui in hoc
mundo tenuerūt paupertatem apostolica-
lem, dimittētes p̄ xpo oīa habita & ha-
benda, & etiā desideriu habendi, ut ha-

beant cor liberū, sed tamen diuites sunt
uirtutibus. Talibus dicit Christ⁹, Amen
dico uobis q̄ uos qui reliquistis oīa, &
secuti estis me, in regeneratione cum le-
derit filius hominis in sede maiestatis
sue, sedebitis & uos super sedes. xij. iude-
cantes. xij. tribus Israel. Matt. xix. & Luc.
xxij. dicitur, sedebitis sup thronos. Oī-
um est Cherubinorum, id est, plenitudo
sapientie. In isto stabūt illi qui dant
ad scientiam diuinalem, studēdo & docē-
do templādo, habent tantam claritatē in-
lectus q̄ alios etiā illumināt. De istis
cit scriptura, Qui docti fuerunt fulge-
bit quasi splendor firmamenti, & qui ad-
iusticiā erudiūt multos quasi stelle in
petuas eternitates. Dañ. xij. Nonum
Seraphinorum, qui sunt maiores & ex-
cellētiore omnibus alijs. In isto sunt
fons de charitate supernali, quia mai-
orum est charitas. j. Cor. xij. quia
lucerna statim ad ignē liquefit, sic
sunt ita ardentes in amore dei, quod
tim quando cogitant de eo, lique-
lachrymis, sustinent omnes labores
deo. Tales quando moriuntur, collocan-
tur in isto ordine cum magna gloria
te, sicut sponsa ducitur cum honore
collocatur a Christo. Ideo dicitur, q̄
super omnia charitatem habet, q̄
est uinculum perfectionis. ad Col. iij. Ex
ista declaratione patet q̄ licet celum
pyreale non sit nisi unum, loquēdo
muniter, sed tamen distincte in nom-
inibus sunt plures celi. Et secundū
hoc dicit Christus omnibus sanctis, Mer-
ces uestra copiosa est in celis, quia non
omnes sancti sunt in uno ordine, sed
qui cum angelis, aliqui cum archan-
lis &c. Sic ergo patet de eorum gloria
cellenti, quia in celis. Quantum ad
dum, uidendum est de numero san-
rum transcendentium, an sint multi-
de multitudine sanctorum dicitur, q̄
Copiosa est, intātum quod beatus Ioh-
nes euangelista, cui deus ostendit glo-
riam, ut amicus ostendit amico domum
suam, & uidit beatitudinem multorum
de qua dicit in epistola hodierna,

St cogitatio pro defun-
ctis exorare. ij. Macha.
xij. Tota solennitas & of-
ficiū presentis diei est pro
defunctis exorare omniū
fidelium defunctorū. Sicut sancta mater
ecclesia heri fecit festum de sanctis ani-
mabus, que iam sunt in paradiso, que ibi
dem sunt cum certitudine, sic hodie sit
de animabus que sunt in purgatorio, spe-
rantes ad paradysum peruenire, propter
hoc etiam orat ecclesia ut cito ad gloriā
introducantur. Ideo uolens me ordina-
tioni ecclesie conformare, uolo nunc
uobis predicare de animabus purgato-
rij. Sed prius salutetur uirgo Maria. &c.
Pro fundamento sciendum q̄ quia deus
creauit mundum, magnam differētiā
fecit inter creationem creaturarum cor-
poraliū uitam habentium, & hominē.
Quia de creaturis corporalibus uitam
habentibus aliquę habent solum animā
uegetatiuā, ut plante, que possunt au-
gmentari, aliquę autem habent animam
uegetatiuā & sensitiuā, ut animalia
irrationabilia. Sed homo habet animam
uegetatiuā, sensitiuā, & intellectu-
uā. Et est talis differētia inter creatu-
ras corporales & hominem, quia in crea-
turis uitam habentibus anima uegetati-
ua & sensitiua educitur de potentia ma-
terię. Et quando creatura moritur, ani-
ma uegetatiua & sensitiua moritur, &
desinit esse, non sic de anima intellectu-
ua hominis, quia non educitur de po-
tentia materię, nec habet fundamen-
tum, nec aliquod sustentamentum a-
ctiue, imo ipsa sustinet corpus, & to-
tum esse corporis est ab anima, & ipsa a
solo deo creatur in utero matris. Ideo
mortuo homine remanet in suo esse,
quia nihil habet a corpore. Ideo dicit
deus, Omnes anime mee sunt, ut anima
patris, ita & anima filij mea est. Ezechie.
xviij. Anima q̄ peccauerit ipsa morietur,
ibidem. Quādo homo peccat mortali,
morietur aīa, q̄a p̄dit diuinā gratiā, sed non
perdit esse essentialē. Ideo mortuo cor-
pore anima intellectuua remanet in suo
essen-

turbam magnam quam dinumerare ne-
mo poterat. Apoca. vij. Sed est hic que-
stio bona & intricata. Diceret aliquis,
Mirū est quod Ioannes dicat esse turbā
magnam, & quasi innumerabile. Et nun-
quid dicit Christus, Multi sunt uocati,
pauci uero electi. Mat. xx. Hec difficul-
tas theologica cōcordatur sic, q̄a de san-
ctis possumus loqui dupliciter, scilicet
absolute uel respectiue. Primo mō san-
cti multi sunt, quasi innumerabiles a no-
bis, & secundum istum modum loquitur
Ioannes, quando dicit, Vidi turbam
magnam &c. Secundo modo loquendo
sunt pauci electi, & secundum istum mo-
dum loquitur Christus, Multi sunt uoca-
ti &c. Nota similitudinem de pugillo
arene absolute loquendo, in quo sunt
quasi infinita grana, sed comparatiue lo-
quendo respectu montaneę arene, pau-
ca grana sunt. Ita etiam natura humana
est quedam montanea arena. Multipli-
cabo semen tuum sicut stellas celi, & ue-
lut arenam que est in litore maris. Gen.
xij. Hoc fuit dictum Abraę, sed multo
magis potuit dici Ade, de ista montanea
arene, scilicet humane nature recipit
deus manum plenam. Iustorum anime
in manu dei sunt. Sap. iij. De ista mate-
ria uide in illo sermone omnium san-
ctorum, Vidi turbam magnam &c. Quā-
tum ad tertium, de statu sanctorum con-
uenienti. Ex quo uidimus de gloria san-
ctorum excellenti, & de numero san-
ctorum transcendentem, nunc uidendum
est de statu sanctorum conuenienti, de
quo dicit, Merces uestra, Salarium est
quod scilicet habuerunt ex bonis operi-
bus que hic fecerunt. Gloriam istam san-
ctorum possum uobis declarare triplici-
ter, scilicet

Primo per potentiam excellentem.

Secundo per scientiam resplenden-
tem.

Tertio per beneuolentiam diligentē.
De ista materia uide in sermone superio-
ri, scilicet, Vidi turbam magnam &c.

In die animarum.
Sermo. j.

essentiali esse & ppetuali. Iō dixit deus a principio, Faciamus hominem ad imaginē & similitudinē nostrā, & prefit piscibus maris, & uolatilibus celi, & bestiis terre, uniuersq; creature. Gen. j. Not. ad imaginē & similitudinem nostrā, qā sicut unus deus est in toto mūdo, & in qualibet eius pte, & regit & gubernat mūdū, tū nihil recipit, sed dat sibi esse. Et si mundus corrūperet, ex hoc nō corrūperetur deus, qā nihil habet ab eo. Ita de aīa intel lectiua, una in toto corpe, & in qualibet eius parte &c. Iō corrupto corpore non corrūpit aīa. In ista excellentia homo pfi det piscibus maris, uniuersq; creature, qā in illis aīa totum esse habet a corpe, & ipsi corruptis corrūpit anima. No. hic errorē Saduceorū, qui recitat a trib⁹ euā gelistis, Marf. xxij. Marci. xij. & Luce. xx. qui credebāt q̄ sicut ī alijs creaturis cor rumpit simul corpus & aīa, etiā sic in ho mine, quibus dixit xps, Erratis, nesciētes scripturas neq; ytutem dei. De mortuis aut nunquid legistis in libro Moyfi qñ dixit illi deus, Ego sum deus Abraā, de⁹ Isaac, & deus Iacob. Non est deus mor tuorū, sed uiuentiū. Vos ergo multū erratis. No. Erratis, nesciētes scripturas, q̄ dicunt oppositū. Neq; ytutē dei, qui cre at aīam de nihilo. Vos ergo multum erratis. qā error qui maxime & multum nocet homini, est non credere aīe ppetui tatē, quia ex hoc statim pdit spem glorie quā nō desiderat, & pdit timorē penarū inferni quas nō nitat. His amotis omnia pēta ueniūt sibi in prōptu, quia nō timet diuinū iudiciū. Propter hoc diabolus subtilis singulariter tētat gentes de isto errore, quo amissō gentes facili ter peccant. Talibus accidit ut asino, qui oculis clausis circuit tūbā. Sic a diabolo clausi gentiū oculis aīe. s. spei & timoris, circūeunt bona tēporalia, & in fine inueni unt se deceptos. Iō dixit xps, Multū erratis. Contra hunc errorē scā mater eccle sia fecit heri solennitatē de sanctis ani mabus que uiuunt in paradiso, & hodie de illis que uiuunt in purgatorio. Ideo di cit thema, Est cogitatio. Ecclesie uniuers

salis p defunctis, scilicet qui sunt in pur gatorio, exorat. Patet thema. Nota. Pro defunctis, nō dicit pro omnibus uniuersaliter, sed pro defunctis particulariter seu indefinite. Nam defuncti sunt in tri plici gradu seu differētia, secundū Aug. in libro de cura pro mortuis agenda.

Quidā sunt ita boni & perfecti, q̄ no stris orationibus non indigent.

Quidā sunt ita mali & pueri q̄ ora tiones & suffragia nihil eis proficiunt.

Quidā sunt mediocres, qui de nostris orationibus & suffragijs magnum pro fectum sentiunt.

Et de istis tertijs dicit the, Est cogitatio &c. Quātū ad primū, sicut sunt illi iam sunt beati in paradiso, qui non indigent nostro suffragio, imo nos indigent eorū. Ratio, qā in instati in quo innocētis uel condigne penitētis in paradiso, statim recipit salarium suū totum de omnibus bonis que fecerunt corde cogitādo, seu ore loquēdo, uel pere faciēdo. s. dādo aquā frigidā. Si potest dare aliud, pro illo habebit sal in paradiso. Autorit. Quicunq; potuerit derit uni ex minimis istis, calicem uiue frigidē tū in noīe discipuli. Amen. uobis non perdet mercedē suā.

Quāto ergo magis ex magnis meritis. Nam seruat deus modū aliquorū bonorū, qui seruatoribus suis nō soluūt mercedē sed sū. intū q̄ gradus glorie essentialis nunq̄ post augmētantur. Ideo dicit Aug. Constituisti terminos eius, scilicet glorie essentialis, qui preteriri nō poterunt. Dicunt philosophi, & signanter comen tū q̄ augmentū essentialē hominis conu terminatur in tertio septenario, quātū pinguedine dilatari. Ita etiam de aīa, intrat paradiso, statim attingit ad ultimum gradum sue glorie essentialis, tra quem non est ascensus, dilatatur facit, quia gaudet de bonis operibus q̄ faciunt propter dei honorē, & propter utilitatem nostram, & hec uocatur gloriā accidentalis. Sed gloria essentialis que est uisio, dilectio, & fructio, non augmētatur.

mentatur. Ecce quare dicit, Constituisti terminos eius. s. hoīs. s. augmenti cor poralis, & glorie essentialis, qui preteriri nō poterunt. Ideo non oramus pro istis ut eorū glia augmentet, sed oramus eos ut ipsi orēt p nobis di. Orate pro nobis omnes sancti dei, ut digni efficiamur promissionibus xpi. Quātū ad secundū, nota quidā sunt ita mali & pueri s. sic q̄ nostre orationes nō possunt eis ualere, sicut sunt pētores, qui sciūt se stare & uiuere in peccatis & mala uita, & nō cōuertunt. Deus ordinauit uiam humilitatis ad paradiso, & ipsi uolunt ire per uia superbie, & sic de alijs, nec confitent nisi ppter uerecundiā mūdi, & tūc siste. Tales qñ moriunt, statim descen dunt ad infernum. Ducunt in bonis dies suos, & in pūcto ad inferna descendunt. Iob. xxi. Nota, in pūcto. s. non ere pētorū, ut si mola caderet de aere subito in mare. Hoc declarauit Ioannes, qui uidit angelum cū magno lapide molari. Ad quē Ioannes, Quid est hoc? Rñdit angelus, Hoc imperu mittef Babylon. i. cōfessio, sicut sunt illi qui nullum ordinē seruunt in uita sua, mittent in pūctū inferni. Apo. xviij. Istis autē nō pfiunt orationes, nec suffragia. Rō, quia sicut mēbro abscessio & mortuo uitalia cibaria nō pfiunt, nec medicine, sic nec dānatis in inferno, quibus tanq̄ mēbris mortuis a corpore ecclesie totaliter abscessis uitalia cibaria ecclesie. s. corpus & sanguis Iesu xpi, & ofones, & bona opera nihil proficiunt, intū q̄ si oēs misse dicerent, p una aīa dānata, nō proficerent sibi in quocunq; nec etiā medicine ecclesie, nec sacra eis possunt pficere, nec cōfortatio scāru doctrinā. Mortuo hoīe ipio nulla erit ultra spes. Prouer. xj. Nota, mortuo impio, nō dicit hoīe pēto re, quia pēior est homo impi⁹, quia impius est peccator impenitens. Ecce quāle impietatem facit, ac si haberet filiam pulchram & gratam, que caderet in puteo, & nollet eā inde extrahere, uel in ignē, seu in lutū, uel aquā. Sic quilibet peccator habet unā filiā legitimā, pulchrā, &

gratā. s. aīam, & uidens q̄ cadit in lutum superbie, & tu posses eam retinere p humilitatē, & nō curas. Item in ignem auaricie dimittis cadere di. Pro certo ego cōgregabo pecunias, & tu posses eā extrahere per restitutionē, & nō curas. Itē cadit in flumē per decursum luxurie, & posses eam retinere per castitatē, & per abstinentiā, quia uenter & ille partes uicine sunt &c. talis dicitur impius, qā nō curat de sua filia, imo ueri⁹ de filia Christi. Ideo dicitur, Mortuo homine impio nulla erit ultra spes, nec alleuandi, nec deponendi onus penarum inferni, nec exeundi. Ex hoc extirpat error aliquorū dicentium, quod licet suffragia non possent eos extrahere de inferno, tū dāt eis aliquā alleuatiōem & consolatiōnem, hoc est error. Et dant exemplū de famulo, qui portat onus, cui dāt ad comendū & bibendū, licet nō deponat onus penarum, quia licet non possunt onus deponere, tū sentiunt refrigeriū &c. error est, imo augmentat eis pena, qñ hō orat p aliquo qui est dānatus, quā uis hoc nesciat, nō solum tū nō ualet ad exeundū, sed etiā sibi penā auget. Decla rat per similitudinē de milite captiui in Barbaria, cui mittit pēiū, sed perdit i mari, q̄ qñ scit pēiū pditū, nō solū non exie de captiuitate, nec refrigerat, imo cruciat, qñ scit q̄ pēiū est pditū. Sic etiā pēiū de aīa⁹, & suffragiū, misse, & orationes &c. que qñ uident q̄ non possunt eis pficere, cruciant, & maledicunt se & diē natiuitatis. Iō p eis nō oramus, qā licet idigeāt suffragijs, nō tū possunt eis pficere nec ualere. Aug. dicit, Si sci rem animā patris mei in inferno, cōscientiam habere orare p illo. Ideo orat ecclesia di. Quia in inferno nulla est redēptio, miserere mei deus, & salua me. Quantum ad tertiū, quidā sunt medio cres, qui de nostris suffragijs & orationibus habent magnum placitū, sicut sunt anime pētorū, que licet fecerint multa peccata, tū pro tēpore conuertuntur ad deū, & confitent, sed nō cum tanta cōtri tione ut Maria Magdalēna, cui deus re

Omnes

uuu 2 Prima

Prima super primā clausulam thematicā. Omnes qui in monumentis sunt.

Secunda super secundam, cum dixit, Audient uocem filij dei.

In prima clausula xps rñdet tacite q̄stioni, quasi esset sibi dictū, Qui suscitabuntur in iudicio? Rñdet, Oēs qui in monumentis sunt. Est hic igitur questio, Quid erit de illis qui nō sunt, nec unquā fuerunt sepulti in monumentis, sicut sunt illi qui moriunt in desertis, & comeduntur a bestiis? Itē de submersis, qui comedunt a piscibus. Itē de suspensis in aere, qui comedunt ab auibus. Itē de combustis, & sunt cineres, & sic de similibus, qui nunquā habuerunt monumentū, uel sepulchrum, & sic de similibus. Nota pro illo dubio duas rñsiones. Prima est literalis. Secunda moralis. Pro prima literali dico q̄ impossibile est aliquē mori quomodocūq; quin sepeliatur in monumento. Et hoc declarat sic. Nam deus fecit quatuor monumenta generalia, p̄ omnium hominum corporibus, & nullus est quin in aliquo istorū sepeliatur. Et ista monumenta sunt quatuor elementa, terra, aqua, aer, & ignis. Terra est monumentum cōmune, licet aqua nobilius monumentum sit q̄ terra. Sed quia non est consuetum, ideo raro ibidem sepeliuntur homines, nisi pro delictis puniantur, & isti comedunt a piscibus, sed qui sepeliunt in terra, a uermibus & serpentibus. Nobilius autē est comedi a piscibus, q̄ a serpentibus uel uermibus. Tertium monumentum, scilicet aer est nobilius, in quo sepeliunt suspensi, sed & comedunt ab auibus. Alij sepeliuntur in igne. Illi qui cōburuntur. Non enim aliquid est corpus hoīs, nec fuit nec erit quin in aliquo istorū monumentorū sit sepultum, uel in omnibus, quia sicut corpus est mixtum & cōpositū ex quatuor elementis, in illa resoluitur, ergo quocūq; uadat, in monumentis sepelitur. Ideo dicit xps, Oēs qui in monumentis sunt &c. Quod autem elementa dicantur necessario sepulchra uel monumenta, hoc patet ex scriptura David. ps. xlvij. Sepulchra eorū

scilicet hominū, domus illorū. scilicet corporum in eternum. Modo nec monumenta in terrena, nec regnum, nec xpi durabunt in eternum, quia ignis cōflagrationis destruet ea, etiam aurū & argentū, quia purgabit totū mundū, & remouebit oēm imperfectionem ex culpa relictā, & impuritatem cōmixtionis, & erit dispositio ad gloriam perfectionē, ut dicit. f. Tho. ad longum in. iij. di. xlvij. q. ij. arti. j. q. ij. Et etiam totū mundus innouabitur, ut dicit in. iij. di. xlvij. q. ij. arti. j. Ergo necessario autem intelligitur de elementis, quia nihil elementarū remanebit, & de elementis intelligitur cū dicitur thema, Oēs qui in monumentis sunt &c. Secunda rñsio est moralis ad bonā instructionē nostrā. Inuenitur in sacra scriptura q̄ persone nō uite dicuntur sepulchra. Et ad hoc est rñsio autoritas. Rñsio est, quia cōiter monumenta maxime diuinitas de foris sunt ornata & picta, sed intus plena corruptione & dāuerū. Tales sunt persone male uitae, peccatores, q̄ extra sunt ornate, & p̄ se intus sunt plene peccatis. Verbum est, Qñ uidetis regē corā quo portatus, qui representat iustitiam, quā debet cere debet oibis, & tamen foris est ornatus, q̄ ipse erit iniustus, talis seipsum est &c. Idē de malo prelato, papā, diacono, epō &c. Iam uidetis quid sunt ornati &c. sed si sit male uite, per luxuriā, simoniacus &c. pulchrum monumentū est ad extra, sed intus cāuerit, qui ad extra portat habitum nigrum, qui significat honestatē, ut albus purior, sed si sit male uite &c. Idem de clerico, qui iam portat coronam regalem & pulchrū superplicium, sed si intus corruptus, sepulchrū est. Idem de uirgine, & de baliis, qui extra portant baculum, sed si intus sunt repleti criminibus & delictis, sepulchra dicuntur. Idē de sacerdotibus, q̄ cōmuniter incedunt ornati, sed si intus sunt repleti peccatis, & p̄ se, sed intus secreta erit putredine, & odore, & malis uoluntatibus, & deinde sepulchra sunt. Ex ista ratione scriptura uocat malas personas sepulchra.

Talibus dicebat xps, Ve uobis scribe & pharisei hypocrite, qui similes estis sepulchris dealbatis, que a foris apparent hoibus speciosa, intus uero plena sunt ossibus mortuorū, & omni spurcitia. Sic & uos a foris quidē apparetis hoibus iusti, intus autē pleni estis hypocritis & iniquitate. Matt. xxij. Ecce quare male per lone dicunt monumenta. Cum ergo dicit xps in themate, Omnes qui in monumentis sunt &c. q. d. non solum boni de quibus nunquā fuit dubiū, quia ex quo hic nō habebunt remunerationem, alibi habuerunt in celo. Nam ratio dicit ut illic remunerentur. De malis autē fuit dubium ex illo uerbo David, Non resurgent impij in iudicio, neq; peccatores in cōsilio iustorum. Ex hoc opinati sunt aliqui q̄ peccatores non resurgent, sed dicunt, quia oēs qui in monumentis sunt &c. Non solū loquitur de bonis, sed etiam de malis, ut patet ex dictis. Ad autoritatem David dicitur q̄ in iudicio boni non resurgent ut iudicent, sed ut iudicent, maxime illi qui tenuerunt uitā apostolicā, quia dicit. f. Tho. in. iij. di. xlvij. q. ij. arti. j. q. q̄ iudiciaria p̄as paupertati debet propter tria. Prima ratio est, quia p̄pter deum omnia derelinquunt, & soli xpo inherant, & ideo non est eis aliqd quod eorū iudiciū a iusticia defleat. Unde & idonei ad iudicandū reddunt. Secunda rñsio est p̄pter humilitatē, cui respondet exaltatio, sed nihil ita despectum facit hoīem in hoc mūdo ut paupertas, ergo merito exaltant ut alios iudicent. Tertia ratio, quia paupertas est dispositio ad predictam potestatē, ut declarat ibidē. Et ergo nō omnibus pauperibus repromittitur, sed illis qui relinquunt oīa sequuntur xpm secundū perfectionē uite. Hec ille ibidem. In illa ergo die uirgo Maria, & apostoli, & alij sancti de uita apostolica erunt coniudicantes cum xpo, & totus mūdos erit subitus inferius a dextris & a sinistris, & xps dicit uirgini, Mater mea quid uobis uidetur? non q̄ xps indigeat cōsilio, sed p̄pter honorem uirginis & sanctorum. Sed peccato

res non sursurgent ut iudicent, sed ut iudicent. Neq; peccatores in cōsilio. i. cōgregatione iustorū seu sanctorū, sed inferius erunt a sinistris. Ideo xps cōtra dubium illorū dicit, Oēs qui in monumentis sunt. Pater ergo q̄ clara est prima questio. Secunda questio est super clausulam secundā. Audient uocem filij dei. Contra est hic questio, quia certum est q̄ in monumentis, quocūq; modo sumat, in eis nō sunt nisi corpora putrida & resoluta. Talia enim corpora non possunt audire, quia nō est ibi aīa, quare ergo dicit, Oēs qui in monumentis sunt audient uocē filij dei, si nō habēt aures, & animā? Rñsio est, q̄ sicut deus ordinauit quatuor monumenta corporibus, ita etiam quatuor animabus, & nō est aliqua aīa bona siue mala, quin in aliquo istorū quatuor collocetur, & ista monumenta dicuntur receptacula, que conuenienter animabus post mortem assignantur, ut dicit sanctus Tho. in. iij. di. xlv. arti. j. q. j. & in illis anime collocantur ut in monumentis. Monumentum igitur

Primum est infernus damnatorum.

Secundum est limbus puerorum.

Tertium est locus purgandorum.

Quartum est locus beatorum.

Oēs aīe uadūt in aliquē istorū quatuor locorū, sicut corpora in aliquē. Quādo ergo dicit xps, Oēs qui in monumentis sunt, intelligitur de animabus, qñ ad quatuor partes mundi clamabitur, Surgite mortui &c. Ista uox audietur in inferno damnatorū, in limbo puerorū, in purgatorio, & in celo, & statim quelibet anima uirtute dei inueniet suū corpus, qd cognoscet sicut tu de mane surgis de lecto, & cognoscis tunicā, qua expoliatus fuisti in fero. De istis monumentis potest intelligi illud Mat. xxij. Mittet angelos suos cū tuba & uoce magna, & cōgregabunt electos eius a quatuor uentis, a summis celorū usq; ad terminos eorum. Nota, a summis celorū. scilicet nouem ordinibus angelorū, in quibus anime sanctorum sunt collocatæ, & omnes audiet illam uocē usq; ad terminos eorū. Ter-

min^{us} est illud quod plus distat, quia oēs qui sunt ibi, audient etiā illā uocē tube. Non intelligatis qd sit ibi tuba materialis, sed quia illa est uox xpi resurrectionem imperatis & dicentis, Surgite mortui, uenite ad iudiciū. Vel est uox angelī, que ut dicit sanctus Tho. iij. di. xliij. q. i. ar. iij. q. ij. in corpore. erit terribilis, ergo comparat uoci tube, que est uox terroris. In primo monumēto. s. in inferno damnatorū ibi est ignis, quasi flāma de sulphure, quia dicit scūs Tho. iij. di. l. q. ij. ar. iij. q. ij. qd locus inferni talis erit ut cōpetat miserie damnatorū. Vñ secundum hoc sunt ibi lux & tenebre, prout maxime spectat ad miseriā dānatorum. Ipta autē uisio est delectabilis secundū se, ut habetur in principio Metaphysice. Sensus oculorū est maxime diligibilis, eo qd per ipsum plura cognoscimus, sed per accidens cōtingit uisionē esse afflictīuam, inquantū uidemus aliqua nobis nocina uel repugnātia uolūtati. Et ideo in inferno hoc mō debet esse locus dispositus, ad uidendū secundū lucē & tenebras, qd ibi nihil perspicui uideatur, sed solū illa sub quadā umbrositate uideant, que afflictionem cordi ingerere pñt. Vñ simpliciter loquendo locus est tenebrosus, sed tñ etiā diuina dispositio ne est ibi aliquid luminis, quantū sufficit ad uidendū illa q torquere possunt. Et ad hoc satis facit naturalis situs loci, quia in medio terre ubi infernus ponit, ibi nō pōt esse nisi ignis feculentus & turbid^{us}, & quasi fumosus. Hec illi ibidē, nō tñ sunt ibi necessaria ligna, quia durat per diuinā uoluntatē. Ibi sepeliūtur anime illorū qui tenent hic malā uitam, ut religiosi, clerici, & alij, & nolunt corrigi, nec facere pñiam, qñ tales moriuntur, aīe sepeliunt in inferno. Autoritas xpi de quodam luxurioso diuite gulose, pōposito &c. Mortu^{us} est diues, & sepult^{us} est in inferno. Et loquit^{ur} de aīa, qd corp^{us} i terra fuit sepultū. Luc. xvj. Ergo infer^{us} dicitur sepultura siue monumētū. Et p istis nō est intentio ecclesie facere aliquod bonū, quia eis non pdesset, eo qd

sunt dānati. Si oīa bona q hodie sunt in mundo, & unquā fuerunt, facta essent una aīa dānata, non extraherent eam de inferno, quia ibi nulla est redēptio, nec exuendi, nec penarū alleviādi. Quod ostēditur de illo diuite, qui qñ fuit in tormentis, & in illo igne, elenatis oculis in celum dixit, Pater Abrahā. & cōtinue pētiit unā guttā aque, nec unquā obtinuit, nec obtinebit, & hoc signat q nullū refrigeriū pñt hīc. Autoritas de hoc. Mat. xij. Prouer. xj. Iō mō auisem^{us} nos, faciemus penitentia, si una aīa de illis possit exire, & facere penitentia, o qualem penitentiam faceret? & nos miseri nō operamus, sed procrastinamus, ac si essent certi de uita pposito diu uiuendi. Iō dicit scriptura, Aīa obitū tuum operare nō stitiam. i. pñiam, quoniam nō est apud inferos inuenire cibū, id est refrigerium. Eec. xliij. Ergo nō eligamus ibi sepeliunt uel monumētū. In secūdo loco limbo puerorū, ibi sepeliunt pueri baptizati. Iste locus est circa infernū damnatorū, sed non est ibi ignis, nō sunt demones, nec tormenta, nec dolor, sed nō habent lumē glorie, nec claritatem glorie, licet habeāt plus de scia & q habuerint in hoc mūdo philosophi, apī, licet hic nō habuerint scēntia, quā, quia caro impedit, sicut si egrotare crystallū absceditū sub cappa, sed intra cappam ad lucē solis respiceret, ut de aīa illorū puerorū. Ibi sunt filij xpianorū, Iudeorū, Agarenorū, & aliorū infidelīū, in solo originali decedentes, sputant, letant, & gaudent ad diuiciē, nunquā uidebunt deū, & ille locus dicitur eorū monumētū, de quibus dicitur scriptura, Quid tū hic, aut quasi q hīc, quia excidisti tibi hic sepulchrū. Et. xxi. Et loquitur puer in originali decedenti. Ter dicitur, hic, nam de tribus locis fecit mentionem. Primo de utero matris, in quo fuit conceptus di. Quid tū hic, supple contraxisti, q non habes sepulchrū? Et respondere potest, Nihil est, nisi tantū contraxi originale. Secundo de

do de mundo in quo est natus di. Aut quasi quis hic. q. d. Fecisti peccatum? & respondere potest, Nō. Tercio de limbo di. Quia excidisti tibi hic scilicet in limbo sepulchrū, sed quia nunquā fecerunt aliquod peccatum in mundo, ideo non habent tormentum, sed sunt immundi ex illa carnali generatione, a qua non possunt lauari nisi per baptismum, ideo remittuntur ad limbum, de quo dicit Christus, Amen amen dico uobis, nisi quis renatus fuerit ex aqua & spiritu sancto, nō pōt introire in regnū dei. Io. iij. Nec pñtis oramus, quia non possunt inde exire. Terti^{us} locus est purgatorij, & est in corde terre circa locum puerorum, & ibi est ignis, qui durabit usque ad diem iudicij solum, est ibi in magna latitudine & profunditate, ibi enim sunt anime penitentīū, qui hic non perfecterunt penitentiam, nec de peccatis habuerunt tantam contritionē quantam habuit Magdalena, sed tenuerunt penitentiam datam a confessore, nil addendo, cum proposito non redeundi ad peccata. Tales quando moriuntur, non uadunt ad infernum, nec statim ad paradysum, quia oportet cōplere penitentia. Sed ad purgatorium, ubi stant secundū tempus a deo ordinatum, alique p diē, alique per mensam, annum, uel annos, uel circa, iuxta peccata purgāda. &c. Iste locus dicitur etiam sepulchrū animarū. Autoritas allegorice. Emerunt ex illis agrum figuli in sepulturam peregrinorum. Mat. xxvij. Nota, emerunt, scilicet penitentia eis data a confessore. agrum, non carcerem inferni, sed purgatorium, ubi sunt flores, ut in agro gratia dicentes, Domine ponatis in corde filij mei, uel amicorum, & manumissorum, ut impleant uoluntatem tuam &c. qñ uel sunt negligentes, nec curant adimplere, petunt a deo iustitiam contra illos. Ideo auisuntur manumissores & heredes, quia de^{us} faciet illis iustitiam, qui sunt in maiori pena, quam si hic cum corpore & anima combuterentur, quia ille ignis est maioris adiuuitatis, De hoc di-

cit scriptura, Nūquid deus faciet iudiciū electorum suorum clamantium ad se? Luc. xviij. Et quia multi sunt in purgatorio, qui non fecerunt testamentum, uel non habebant unde, uel quia subito mortui sunt, uel si fecerunt, non completur. Ideo ecclesia ordinauit pro oīb^{us} istis hodie orare. Sunt tamen inter oīa tria precipua que defunctis plus pñt, ut dicit sanctus Tho. in. iij. distin. xlv. q. ij. ar. iij. q. j. s. oratio, sacrificium altaris, & elemosyna. Vnde dicit sic in corpore, Suffragia uiuorū profunt defunctis, secundum q uiuunt uiuentibus charitate, & secundū q intētio uiuorū refertur in mortuos, & ideo illa opera precipue nata sunt mortuis suffragari, q maxime ad coniunctionē charitatis pertinet, uel ad directionē intentionis in alterū. Ad charitatē autem sacramētū eucharistie precipue pertinet, cū sit sacm ecclesiastice unionis, cōtinens illū in quo tota ecclesia unitur & cōsolidatur. s. xpm. Vñ eucharistia est quasi charitatis origo siue uinculum. Sed inter charitatis effect^{us} precipuū est elemosynarū opus, & ita ista duo ex parte charitatis pñt mortuis suffragari. s. sacrificiū ecclesie, & elemosyne. Sed ex parte intentionis directē in mortuos precipue ualet ofo, quia oratio secundū rationē non solū dicit respectū ad orantem, sicut & cetera opera, sed directius ad id pro quo oratur, & ideo ista tria ponuntur quasi precipua mortuorū subsidia, quamuis quecunq; alia bona que ex charitate fiant pro defunctis eis ualere credenda sint. Hec ille ibidem. O si haberetis oculos claros, uideretis quō anime hodie exeunt de purgatorio, & processionaliter intrant ad nuptias paradisi. Iam paratur prandiū modo pro eis de illis eis incorruptibilibus, que non possunt declarari, de quibus dixit Christus, Ego dispono uobis. Luc. xxij. O quot mense sunt iam ibi parate pro refectione animarum que ie iunauerunt in purgatorio. Ideo dicuntur tot misse per mundum, tot orationes fiant, & elemosyne. Iō faciatis bñ ut cōsequi uis. Quartus locus est beatorum

Re me contexit, ideo amore sui porto.
Ostendens in hoc quantum placuit sibi pie-
tas beati Martini. O quomodo deberem esse
pij ad pauperes, homo credit dare pau-
peri, & dat xpo. Iō in iudicio dicit xps,
Venite benedicti patris mei, possidete
paratum vobis regnū a constitutione mū-
di. Esuriui enim, & dedistis mihi mādu-
care. Sitiui, & dedistis mihi bibere. Hos-
pes erā, & collegistis me. Nudus, & co-
operuistis me. Infirmus, & uisitastis me
&c. Et dicit, Dñe qñ uidimus te esuriem
tem, & paupim te &c. Dicit, Quod uni
ex minimis meis fecistis, mihi fecistis.
Mat. xxv. Quarta uirtus fuit asperitas cor-
poris. Licet alijs esset pius, sibi erat cru-
delis, in tantū q mīrū erat q poterat ui-
uere. Resignata milita posuit se cum he-
remitis, inter quos faciebat asperitates
magnas. Primo in lecto stricto culcitra,
plume erāt cineres, liteamīa cilicū, cer-
uical lapis, nihil pterquā tunicā & cili-
cū induebat, eius uictus quotidianus erat
panis & aqua, nisi in festiuitatib⁹ pasche
& natalis &c. quia tūc cōdebat caules,
erat ualde macer, & sic cōseruabat uirgi-
nitatem, temp fuit uirgo. Virginitas em
nō cōseruat cō delectamētis, sed &c. Et
intantum placuit deo, q uirgines beata
Catharina & beata Lucia deicendebant
de celo ad loquēdū cū eo in cella. Et qñ
diuina reuelatione fuit factus ep⁹ Turo-
nens. in Frācia, nō mutauit modū uiuēdi
nec statū, imo dicit scriptura, Factus ar-
chiepiscopus Turonēsis, idem constan-
tissime perseuerabat qui prius fuerat. Ea-
dem in corde humilitas, in uestitu uili-
tas, atq; ita implebat episcopi dignita-
tem, ut propositum monachi non dese-
reret. Tripodem quā habuit in cella epi-
scopalem fecit. Credo q pro sua perso-
na de redditibus episcopatus, nō expen-
debat decē florenos in anno, totū dabat
in ecclesijs &c. Dicatur cū senex semel
uistaret epatū, egrās in asino p. necessi-
tate ut xps &c. obuiauit duob⁹ eqstrīb⁹.
Dicatur historia quō eq fugiebāt, & mi-
lites ceciderunt. Et indignati cōtra bea-
tum Martinū quem non cognoscebant,

percutiebant eū bene, ipso nihil dicente
&c. Ex ista patiētia & asperitate corporis
deus fecit sibi gratiā in mortuis suscitā-
dis, ac si a somno eos suscitaret. Mortui
ter notate iuxta illud apostoli, Mortui
te mēbra uestra que sunt sup terram &c.
ad Col. iij. Quinta uirtus fuit firmitas
te, quia perseuerauit in his asperitatib⁹
& uirtutibus usq; in finem. Vixit enim
circa centum annos, & in fine deus mi-
sit sibi angelum, nunciāns ei diem mor-
tus sui, & ipse reuelauit discipulis suis
dixerunt, Cur nos pater deseris, aut
nos desolatos relinquis? Inuadent enim
gregem tuū lopi rapaces. Rogabant
ut rogaret deum ut ampli⁹ uiueret.
cōpatiētijs eis orauit dicens, Dñe si
populo tuo sum necessarius &c. Me
autem qui uisitabant eum dixerunt,
quod mutaret lectum &c. qui noluit
cēs quod ubi uixerat uolebat mori
erat miraculū, quia si aliquis mō
facere, esset stultitia, quia si alius
tus cadit, oportet deponere opus
& iacebat in dorso, ut per quandā
seu fenestram respiceret celum. Et
bi dictum ut uerteret se. Respondit
nite me celum uidere, ut spiritus
ad dominum. Finaliter uenit
ad eum. Auisate uos, quia quādo mor-
mo sit sanctus, in fine uenit demones.
uirgo Maria obtinuit pro gratia ne
ne uideret demones. Martinus autē
prehendens eū dixit, Quid hic stas
ta bestia? Nihil in me funestū repen-
sed sinus Abrae me suscipiet. Dicitur
muniter quod quando Martinus
puer quinque annorum, inuenit
obolū, quem recepit, & non restituit
& diabolus habebat illud peccatum
scriptis. & b. Martinus non recorda-
tur, sed orauit deum, & dominus
uelauit, & statim cōfessus est, & restituit
Hoc dicitur, quāuis tamē peccata omnia
in baptismo remittant. Et ergo hoc
est uerisimile, quod denarium subtra-
rit, tamen possibile est. Modo cogi-
tamus es, quia ultra neq; fides est, ne-
que labores, neq; penitentia. Ideo Salo-

mon dicit, Quodcūq; s. boni potest fa-
cere manus tua, instanter operare. Glo.
Dum dies est, dū tēpus habes. sequitur,
Quia nec opus, nec ratio, nec scientia,
nec sapientia erunt apud inferos. Glo. i.
ualebunt tibi post mortem. Quo tu pro-
peras. Eccl. ix. Est ergo tempus mortuū p-
ciosum. Aug. Nihil preciosius tempore.
Sed heu hodie nihil uilius reputatur. Iō
apostolus, Ecce nūc tempus acceptabi-
le, ecce nūc dies salutis. ij. Cor. vj. Qui
igitur dies suos bene expendit, talis pla-
cet deo, & de quolibet tali dicunt uerba
premissa, In dieb⁹ suis placuit deo. Que
uerba ad laudē & gloriā sancti Martini
applicādo, sciendū q reperio quinque
dies in quibus ipse deo placuit, & nos ex-
plo suo etiā placere debemus.

Primus est innocentie & puritatis.

Sec⁹ est adolescentie & agilitatis.

Tertius est iuuetutis & integritatis.

Quartus est senectutis & antiquitatis,

Quint⁹ est decrepitis & debilitatis.

Isti quinque dies sunt qñq; etates, in qui-
bus iste gloriosus sanctus placuit deo.
Primus est innocentie & puritatis, quia
innocētia & pueritia ualde placent deo.
Quod patet primo ex xpi laudatione.
Nā in euāgelio legit quod postquā xps
intrauit Hierlm in die palmarū, uenit in
templū ubi erāt pueri q clamabāt dicen-
tes, O sanna filio Dauid. Vidētes autem
pripes sacerdotū, & scribe, & pharisei,
indignati sunt, & dixerunt, Audis qd isti
dicūt? Iesus autē dixit eis, Vtiq; nūquā le-
gistis, Quia ex ore infantū & lactētium
perfecisti laudē? Mat. xxj. Secūdo patet
ex familiari cōuersatione. Nā in euāge-
lio legitur q oblatis xpo paruuli, ut
manus eis imponeret & oraret. Discipu-
li autē cōminabantur offerētibus, & in-
crepabant eos, nō q nollēt q benedicere-
rentur a xpo, sed quia nōdum habebant
plenā fidem, putabāt q Christus lassaretur
per importunitatem eorum, & etiā
ppter Christi dignitatem prohibebant.
Quos cū uideret Iesus, indigne tulit, &
ait illis, Sinite paruulos nemire ad me, &
nolite phibere eos. Taliū em est regnū
celo

De sancto Martino. Ser. ij.

IN diebus suis placuit
deo. Eccl. xliij. Inter oīa
preciosa que nobis deus
dedit in hoc mundo, est
tempus & dies quibus ui-
uimus, quia in hoc solo tempore potest
homo penitere & confiteri, & amore
dei, ac gloriā eternam acquirere, in alio
tempore non. Autori. Me oportet
operari opera eius qui misit me,
donec dies est, ueniet nox quando
nemo potest operari. Io. ix. Nox signifi-
cat statum post mortem in inferno, ubi
sunt tenebre exteriores, ubi nemo po-
test operari, sed recipere quod operatus
est. Ideo Chry. Cum uiuis, fac si quid fa-
ciurus es, quia ultra neq; fides est, ne-
que labores, neq; penitentia. Ideo Salo-

celorum. Et complexus eos, & imponens manus super illos, benedicebat. Mat. xix. & Mar. x. Tertio ex conformitate, quia Christus fuit similis eis, quia uoluit nasci puer. Sed uerum est, quod nisi pueri ad Christum ueniant, & ipsum laudent, non placet Christo. Ista duo reguntur. scilicet, quod ad eum ueniant, & quod ipsum laudent. Que perfecte fuerunt in beato Martino, quia uenit ad Christum, & laudauit ipsum, quia iuxta legem suam Martinus fuit Sabarie Pannoniorum oppido oriundus, sed in Italia Papie alius. Et pater, qui erat tribunus militum sub Constantino & Iulio Cesare, & mater sua adorabant idola, & ut moris erat ducebant eum ad templum idolorum, sed cum esset. x. annorum, noluit ire ad templum, nec uolebat adorare idola, uerberabat a patre & matre, nec propter hoc faciebat. Dicebat enim eis per inspirationem spiritus sancti, Vos estis bene fatui quod illas statuas adoratis, & creditis quod sunt dii, & quod fecerunt mundum, non loquuntur nec audiunt. Unde dicunt christiani, Omnes dii gentium demonia, diis autem celos fecit. ps. xcv. Et alibi, Similes illis fiant qui faciunt ea, & omnes qui consistunt in eis. ps. cxlij. & cxxxij. Velletis esse tales? Certe credo quod non. Ergo quomodo sunt dii? non ideo, nec credam in eis. Et ueniebat in ecclesiam christianorum, & uidens ibi crucifixum, & imaginem uirginis Marie tenentem filium in manibus, & sacerdotes hostias eleuantes, interrogabat sacerdotes dicens, Dne, de crucifixi quid est hoc, & quid est hoc de imagine uirginis Marie? sunt isti dii uestri? estis ita fatui sicut alij? Et sacerdos discretus ad plenum ei omnia indicauit. Prius de uirgine Maria, quomodo filius dei uenit in carnari in ea ad redimendum nos, quia oportebat quod esset deus si debebat nos redimere, & homo ut posset pati & portare mortem quam meruimus. & c. Et iste imagines filij non sunt dii, sed per eas memoramur, nec eas adoramus, sed illos quos representant, & hoc fit propter rudes & c. Puer autem factus fuit ualde contentus, & interrogauit de hostia. Respondit quod

erat ibi deus sub illa albedine post passionem aliquorum uerborum, sicut res infra cortinam, & hoc potest deus facere, qui mundum de nihilo creauit. Dicitur puer, Ego sum de parte uestra. Et sic contentus rediit ad domum, & totum narrauit patri & matri, propter quod fuit uerberatus. Tadem inuitis parentibus ad ecclesiam confugit, & catechumenum se fieri postulauit. i. informari. didicit Pater noster, Ave Maria, & angelos fidei. i. Credo, & quotidie deuote dicebat. Sic de eo potest dici illud apertis, Phinees filius Eleazari in bonitate & alacritate anime sue placuit deo. Ex. xlv. Phinees interpretatur, ore requies. Eleazari interpretatur, deus meus amator, & significat beatum Martinum, fuit filius dei per orationes, in quibus inuentute quiescebat, propter quod placuit deo. Moraliter ita debent doceri pueri, ut sciant Pater noster, Ave Maria, & Credo, uadant ad ecclesiam & catechizentur, iam docetis eos cantilenas & choralia. Ideo David, Filij qui nascuntur erunt, & narrabunt filiis suis, ut ponant in semine tuum: & non obliuiscantur praecepta tua. ps. lxxvij. Glo. Christiani, docetis scuntur ex aqua & spiritu sancto, docetis docere filios, ponere spem suam in domino, orationes denotas & fidei, & seruare praecepta dei. Ut non fiant sicut patres eorum, sicut Paganus, & Iudei, per choreas & cantilenas & c. Hier. xliij. An mutare praecepta dei? ut dicitur. q. d. non. Nota de puero dante, de quo Greg. Secunda de hominibus, est adolescentie & agilitatis, quia adolescentia etiam bene placet deo. Inter omnia autem propter que adolescens placet deo est ista, quod ornatur puritate & innocentia, sine humilitate non placet pulchritudo, nec pueritia sine pietate, quia tales in illa etate non esse christi, qualis ipse fuit in illa etate. Ipse enim fuit humilis, discipulis ait, Dicitur me, quia mitis sum, & humilis corde. Mat. xj. Fuit etiam pius & misericors

Vñ Grego. Deus cui proprium est misereri semper, & parcere. Fuit etiam sobrius, quia xl. diebus ieiunauit. Mat. iij. Talis etiam fuit iste gloriosus sanctus Martinus. Nota quod unctus & cathenatus factus est miles, & ex precepto Caesaris pro patre militabat. Sed multis audire humilitatem eius? Ipe contentus erat uno seruo, cui uersa uice adeo seruiebat, ut ei plerumque calciamenta detergeret & abstraheret. No. de eius pietate, quod Ambianus in porta cum nihil preter arma & uestes haberet, mediam uellem algeri pauperi nudo tribuit, & in nocte uidit Christum loquentem angelis & dicentem, Martinus adhuc catechumenus hac ueste me comitatur. Nota etiam quod omnia que erant in mensa dabat, & de crastino non cogitabat. Nota de eius sobrietate, quod tante fuit sobrietatis ut iam non miles sed monachus putaretur, propter quod comilitones eum miro uenerabantur affatu. Mora. Tales deberent esse adolescententes. i. humiles, misericordes, & sobrii, sed hodie totum est contrarium, ut patet in habitu, triffis, & comestationibus & c. Auto. Nemo adolescentiam tuam coheret, sed exemplum esto fidelium in Christo, in castitate, i. Tim. iij. & j. Pe. v. Adolescentes subditi estote senioribus. Omnes autem uiuete humiliter in domino, quia dominus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam. Tales non sunt hodie adolescententes, imo timeo dicentis, Hoc scito, quia in nouissimis diebus instabunt tempora periculosa, & erunt homines seiplos amatores, cupidi, elati, superbi, blasphemii, parentibus non obediētes, ingrati, scelesti, sine affectu, sine pace, inuicem habentes inimicitias, incontinentes, immites, sine benignitate, perditores, proterui, tumidi, & uoluptatui amatores magis quam dei habentes specie quiddam pietatis, uirtutem autem ei abnegantes. i. Tim. iij. Hec omnia hodie in adolescentibus patent ad oculum. Tertius dies est iuuentutis & integritatis, & incipit in uigesimo quinto anno baptizari uoluit, quia in trigésimo anno

audita est vox patris, Hic est filius meus dilectus. Et statim post ductus est in desertum a spiritu sancto, ubi ieiunauit. xl. diebus & noctibus & c. Postea predicauit, & miracula fecit, & multos conuertit & c. Sic etiam iste sanctus Martinus. Nam cum esset annorum. xx. ad baptismum conuolauit. Post hoc fere per biennium, licet solo nomine militauit, ad preces tribunum sui, qui promittebat se renunciaturum seculo, & sic ad heremum conuolauit, induens cilicium & c. Et postea uisitauit sanctum Hilarium Pictaue. episcopum, & ab eo est accolitus ordinatus, ubi mones a domino soporem parentes uisitare, ubi incidit in latrones quos conuertit. Nota quod diabolus ei apparuit, querens quo iret. Respondit, Quo dominus minus eum uocauit. Qui ait, Quocumque ieris, diabolus tibi aduersabit. Respondit, Dominus mihi adiutor, non timebo & c. Itaque matrem conuertit, patre in errore permanente. Cum redisset Pictaui, quidam catechumenus mortuus est, quem per orationem suscitauit, etiam alium qui suspensus fuerat resuscitauit. Postea autem tantum placuit deo & hominibus, quod factus est episcopus Turonensis. ita ut de eo dici posset illud, Dilectus deo & hominibus, cuius memoria in benedictione est, similis illum fecit in gloria sanctorum. Eccli. xlv. No. dilectus, quia suauis & mitis super omnes homines. Quartus dies est senectutis & antiquitatis, in quo placuit deo, quia postquam fuit episcopus, non propter hoc mutauit statum, quia eadem erat in corde humilitas, eadem in uictu parcitas & c. quia sciebat dictum apostoli dicentis, Oportet episcopum irreprehensibilem esse, sobrium, ornatum, prudentem, pudicum, hospitalem, doctorem, non uinolentum, non perculsorē, sed modestum, non litigiosum, non cupidum. i. Tim. iij. Et alibi, Oportet episcopum sine crimine esse, sicut dei dispensatorem, non superbum, non iracundum & c. sed hospitalem, benignum, sobrium, iustum, sanctum, continentem, amplectentem eum quod secundum doctrinam est fidelem sermonem, ut potes sit exhortari in doctrina sana, & eos qui contradicunt arguere. Tim. j. Tunc autem multum se arma

nit de patiētia. Nota de imperatore, qui
soluit eū pmittere intrare domū suam.
No. quō sanauit uaccam a demonio. Vi-
de legendā. Morā ista patiētia est seni-
bus necessaria. Vñ apłs, Patientia uobis
necessaria est, ut uolūtātē dei faciētes re-
portetis pmissionem. Adhuc em̄ modi-
cum aliquulū qui uenturus est ueniet, &
non tardabit. Iustus autē meus ex fide ui-
uit. Quod si subtraxerit se, non placebit
anime mee. Nos autē non sumus subtra-
ctionis filij in pditionem, sed fidei in ac-
quisitionem aie. Heb. x. Et David, Vsq;
ad senectā & seniu deus ne derelinquas
me. ps. lxx. Quintus dies est debilitatis
& decrepitis, in quo hō debet perseue-
rare in bonis operibus, qā hoc facit pla-
cere deo. Autoritas. Qui perseueraue-
rit usq; in finem, hic saluus erit. Matf. x.
& xxiij. Sic sanctus Martinus. Nota quō
dixit fratribus dissolutionem sui corpo-
ris imminere, & quō flebant, tanta ui fe-
brium positus est in loco ubi in cilicio
iacebat. No. quando fratres parabant si-
bi lectum &c. dixit, Non decet xpianum
nisi in cinere & cilicio mori. Ego si ali-
ud uobis ostēdo, ipse peccaui. Nota quō
uidit demonem cui dixit, Quid hic stas
mala bestia &c. No. quō dicebat, Domi-
ne si adhuc populo tuo sum necessarius
&c. Tandem anima portata ab angelis
est in paradysum. Not. quō sctūs Seueri-
nus eps in Colonia audiuit angelos can-
tantes in aere &c. & Ambro. in Mediola-
no &c. Rogemus igitur dām ut possim
ei placere. Amen.

De sancta Cecilia uirgine
& martyre. Sermo.

Liberaſti me domine de
perditione. Eccl. ult. Re-
citatum est in ep̄la hodie
na. Hodie in ecclesia fit so-
lennitas & officium uni-
grosissime uirginis & martyris bñe Ce-
cilie, de qua erit sermo nŕ. Sed primo ſa-
luter uirgo Maria. Verbum istud intel-
ligo in perſona beate Cecilie uirginis,
que reſtatans deo dicit, Domine libe-
raſti me a perditione. Modo ego inue-

nio in ſcriptura quod in hoc mūdo ſon-
tinq; perditiones hominum & mulie-
rum ex peccatis, ex quibus deus libera-
uit beatam Ceciliam.

Prīa pditio eſt aīe ex pēto ſupbie.

Scd̄a eſt corpis ex pēto luxurie.

Tertia eſt tps ex pēto acidie.

Quarta eſt diuitiar ex pēto auaricie.

Quita eſt glorie ex pēto inconfūſie.

Dico q; prima pditio eſt aīe, & iſta uenit
ex pēto ſupbie. Iam ſcitis q; humana
habet iſtam excellentiā ſup aīas ium-
rum, aīaliū, & uolucrū, qā habet rō-
nem, diſcretionem, & intelligentiā, ſed
ſupbie facit pdere aīam, qā aufer-
rōnem, diſcretionē, & intelligentiā.
Ite enim ſupbia eſt ut ſrenēſis, que
ridere & cātare infirmū, cū ſcīat
mortis, uel ſicut ſententiatus ad ſu-
m. Sicut qñ aliquis ducit ad furcam, ſed
cātando, ſtult⁹ indicaretur ab oībus.
recte eſt de ſupbis. Certum eſt q; qñ
uadimus ad mortē ex ſnīa a deo
data, tam diuitibus q; pauperibus,
homines q; mulieres, parui & mag-
nū. Statutū eſt hoībus ſemel
Heb. ix. Ergo qñ ſuperbus uadit ad
pompoſe, ſtultus pōt reputari, q; qñ
do & ridendo uadit ad mortē. Quid
ret ſlere, qā ad mortem tēdit. Quid
ditione phibuit Thobias filiū ſuū
Superbiam nunq; in tuo ſenſu, aut in tuo
uerbo dñari permittas, in ipſa enim
tium ſumpſit omnis perditio. Thobias
iij. Vtinā inſtrueretis uos filios ueſ-
uocando eos, & docendo, diceretis
Fili caue. Nota, oīs perditio, ſcilicet
gelorum & hominum. Angelorum
poſtquam creauit deus angelos in
maior omnium erat Lucifer, & de
Greg. Cui deus dedit maioritatem
omnes creaturas, & non fuit con-
tus, ſed uoluit deo parificari, & reuelari
alijs, & aliqui adulando approbaret
Ecce hic perditio Luciferi, & aliorū
plaudentiū ſibi. Secunda pditio fuit
minum. Nā deus ab initio creauit
& Euam cum tanta ſcīa, q; dicunt de-
res q; uſq; nunc nō fuit philoſophus

doctōr qui tantum ſcīret, ſed non con-
tenti uoluerunt ſcīre ut deus bonum
& malum. Ideo expulſi fuerunt de pa-
radiso, & fuiſſent damnati niſi quia
pñia iunxit eos. Ecce prima perditio. Sed
ab iſta fuit liberata beata Cecilia, quia in
tanta humilitate cōſeruauit ſe, q; nunq;
hauit ſupbiā in tua mente. Tria ſunt
enim que communiter dant ſupbiam
mulieribus & puellis, ſcilicet

Primum eſt pulchritudo corporis.

Secundum diuitie in ornamentis.

Tertium nobilitas generis.

Illa que habet iſta, & quātū uentū ſuper-
bie habet? certe magnū. Iſta tria habuit
beata Cecilia, ſed armauit ſe cōtra uen-
tum ſupbie. Nam cum eſſet pulchrior
oībus domicellis Romanis, ne ſupbi-
ret, recipiebat ieiuiniū & abſtinentiā ut
eſſet diſcolorata. Modo nō ſolum dimi-
nuunt de pulchritudine, imo augmen-
tant ſibi colorem, ut dicatur, Ego ſum
pulchrior. Et beata Cecilia dicebat, O
mīſera ſi ex mea pulchritudine aliquis
caderet per cōcupiſcentiā, quid dicerē
deorū? Ideo aſſigebat ſe biſ uanis aut tri-
duanis ieiuinijs, orans, dñō ſuā pudicitā
cōmendabat, ut cātaret eccleſia. Secundū
quod dat mulieri ſupbiā eſt copia or-
namentorū, ueſtiū, coronarū, annulorū,
& localium, quia licet ſit pulchra, ſi non
ſit ornata, erit humilis, ſed qñ ſimul con-
currunt pulchritudo & ornatus, tūc in-
ſurgit ſupbia. Sed beata Cecilia ne ſu-
perbiret in ueſtimētis ſericis, & deaura-
toſum, & diuitē, nec legiſt aliā habuiſſe
prolem, ornabant eam. Nec ex toto au-
debat parētibus cōtradecere in hoc, ſed
ad carnē induebat cilicio, & ex ei⁹ aſ-
ſiſtione ſtabat humiliter, ideo cantat ec-
cleſia, Cilicio Cecilia carnē ſuā doma-
bat, deſuper deauratis ueſtimētis tege-
bat. Tertiu eſt nobilitas generis, qñ nō
uel mulier cogitat. Ego ſum de genere
regali. Sed cōtra hoc beata Cecilia cum
etiam fuiſſet de maiori nobilitate Ro-
manorum, dicebat intra ſe, Ego habeo
duos patres, pater carnis eſt iſte, ſed poſt

in baptiſmo recepi xp̄m in patrē, & ec-
cleſiam in matrē. Et quia ſcīebat legere,
habuit euāgelii xp̄i, in quo legebat uel
de xp̄i humilitate, uel de paupertate &c.
Et ſic humiliabat. Ideo dicit eccl̄ia, Vir-
go glorioſa euāgelium xp̄i gerebat in
pectore, non diebus neq; noctibus uaca-
bat a colloquijs diuinis & oratione. In
lectione enim recipiebat deuotionem,
& poſt cōtemplabat, & ſic cōſeruabat ſe
in humilitate, ne ſupbiret de pulchri-
tudine, nec ornamentis, nec generis no-
bilitate. Recte uidet q; David ppheta-
uit de eius humilitate dicens, Ego autē
cum mihi moleſti eſſent, ſupple paren-
tes ut ornarent me, induēbar cilicio cō-
tra ornamenta corporis, humiliabā in iei-
unio aīam meā cōtra pulchritudine cor-
poris, & oratio mea in ſinu meo cōuer-
teſ cōtra nobilitatem generis. Ecce quō
fuit liberata a prima perditione. Ideo re-
gratando deo dicit, Liberaſti me a per-
ditione. Secundo perditio quare multi
perduntur in hoc mūdo eſt perditio cor-
poris ex luxuria. Dentur due perſone e-
qualis cōplexionis, quarū una ſit caſta,
& alia luxurioſa, licet ſint eiūdē cōple-
xionis, caſtus uiuet naturaſt uiginti an-
nis plus q; luxurioſus. Nam luxuria eſt
ut ignis, qui totū cōburit. Dicat parabola
de quodā diuite, qui congregauit oīa
bona ſua precioſa in quadam camera, &
ſubtus inferius poſuit ignē in paleis, &
cōbuſit & perdidit quicquid cōgrega-
uerat. Ita eſt de perſona luxurioſa, hoīe
uel muliere. Corpus enim eſt ut domus
inferius, & eſt ſenſualitas q; eſt plena pa-
leis. Eſa. xl. Clama. & quid clamabo? oīs
caro ſenum. Superi⁹ eſt cōſcientia, ubi
ſunt oīa bona meritoria, ſed qñ uult ca-
leſieri per luxuriā, q; non eſt niſi ignis,
tunc oīa merita cōburunt. Et in ſignum
huius qñ caleſcit luxurioſus, erubeſcit in
facie, & tandem cōburuntur & perduntur
oīa bona meritoria, etiam ſi haberet
tot ut uirgo Maria. O & quot ſunt qui
perdunt totum theſaurū meritorū propter
modicum ſolacium, & uiuunt pa-
rum? Dicit Auerrois, q; ideo paſſeres ita

parum uiuunt, quia sunt ualde luxurio-
si. Ioanes euangelista uixit plus q̄ alij a-
postoli, quia semper fuit uirgo. Ideo qui
dam sanctus regitans deo dicebat, Ad
iutor & protector factus es mihi, & libe-
rasti corpus meum a perditione. Sequitur,
A pressura flāme que circūdedit me, &
in medio ignis non sum estuatus. Eccli.
lj. Ignis em luxurie dupl'r accendit. Pri-
mo natura ex carnis inclinatione. Se-
cundo ex diaboli tēratione, sed deus iu-
uat bonos. Iō dicit, Adiutor & protector
factus es mihi, dando uoluntatē ieiunan-
di & abstinenti. Not. a pressura flāme. s.
luxurie, q̄ circūdedit me. s. sensualitatē.
Ab ista p̄ditiōe fuit liberata b̄a Cecilia.
Dicat q̄ cum esset circa etatē sexdecim
annorū, parētes sui uoluerunt ut duce-
ret uirū. Sed ipsa secrete uouerat uirgi-
nitatē, & excusabat se multip̄r, quia e-
rat nimis iuuenis, & nesciret regere do-
mū. Sed ex infestatione parentū habuit
cōsentire ut ipsa haberet sponsum. Et co-
gitauit q̄ sicut ygo Maria habuit spon-
sum, & tñ seruauit yginitatē, ita cogitās
q̄ mediāte dei gratia ipsa induceret spō-
sum ad castitatē, & fuit desponsata cum
quodā nobili milite, uocato Valerian⁹,
qui festinabat ut fierent nuptie, sed bea-
ta Cecilia orabat ut cōseruaret in uirgi-
nitate. In die aut nuptiarū dicit ecclesia,
q̄ cantantibus organis Cecilia uirgō in
torde suo soli dño decantabat dicens,
Fiat dñe cor meū & corpus meū imma-
culatū, ut nō cōfundar. Dicat quō in no-
ste qñ fuerūt i camera nō posuit se i le-
cto, sed qñ fuerūt soli dixit Cecilia spō-
so suo, Vñ secretū uellē nobis dicere,
quod nunq̄ dixi alicui, nec patri nec ma-
tri &c. Qui iurauit secretū tenere. Tunc
dixit sibi, Noueritis q̄ est quidā ange-
lus amator meus, qui si uidet q̄ uos tā
gatis me, interficiet nōs. Et ille qui ut
lupus ueniebat ad ouē dixit, O uos for-
te diligitis aliū, quia uir cum uxore po-
test uti matrimonio. Respondit Cecilia,
Ego dico hoc ad iudicandū, quia ange-
lum dei habeo amatorem, qui nimio ze-
lo custodit corpus meum. Et sponsum in-

cepit timere dicens, Nisi mihi ostēderi-
tis non credam. Tunc beata Cecilia uir-
uit, & ecce subito apparuit angelus cum
duabus coronis de rosīs & lilij coronā-
tens, Ex parte dei portauit istas coronas.
Et sicut hucusq̄ cōseruastis uirginitatē,
etiā decetero cōseruetis. Et posuit corō-
nas in capitib⁹ eorū que nō marcescunt
nec perdent odorē. Tūc ambo simul
cēerunt uotū uirginitatis, q̄ uiuerent
Maria uirgo, & Ioseph. Ecce quomodo
fuit liberata ab ista perditione, non
ipsa, sed & sponsum. Morat' hic habet
exemplum & doctrinam, q̄ beata Ce-
cilia & etiā sponsum erat uirgines quā-
uenerunt ad matrimoniu. Mirum est
sponso, cum esset iuuenis. xxv. annorū
tam nobilis & diues &c. cum mō nō
ueniatur puer. xv. annorū qui sicut
iam cōpleta est p̄pheta David, Con-
pti sunt, & abominabiles facti sunt
est qui faciat bonū, non est usq̄ ad
&c. s. de adultis. Aliqui non con-
de uxore sua, uadunt ad alias. Alij
panar. Quid dicemus deo q̄ tam
gubernamus nos? Volumus enim
autāstinū esse castū, & nos nō sumus
dite. Parum uiuim⁹, & iam morte
regnant in mundo, q̄ antiquitus
audite. Sed ex quo dam⁹ nos cōser-
uamus, & deus mittit corruptionē
seruamus castitatē. O quā pulchra
hil ualet, sed castitas cum amore deu-
est pulchra. Tertia perditio est i-
peccato acidie. Deus dat nobis tempo-
Vñ dat tps. x. annorū. alteri. xx. aut
ad faciendū bona opera, ut in hoc
do acquiramus paradysum. Ipse em
rauit nos a catenis inferni per passi-
suam, & aperuit nobis ianuam celij
baptismū. Restat ergo ut nos uadam⁹
per bona opera, quia ex quo capim⁹
est solutum, restat ut capti⁹ uadam⁹
ait David, Ibiunt de uirtute in uirtute
uidebitur deus deorsū in Syon. Sed q̄
facit acidia? Illa facit hominem stare

ano loco, imo facit redire retro. Quan-
do enim homo incipit habere discretio-
nem, & cognoscit se, tunc homo incipit
ambulare. Modo dicatis mihi quantum
ambulastis &c. Dñe ego sum precise, si-
cut fui ante decem annos, & utinam nō
peior. Si enim nauis staret. xx. annis in
uno loco nō faciendo uiam, omnes mi-
rarentur. Ita omnes nos transfretamus
ad celum, & quot anni sunt q̄ incepim⁹
& stamus in uno loco? imo redimus re-
tro. Quia in uia dei nō progredi retro-
gredi est. ait Ber. Verbi gratia. Si quera-
tur a religioso, quot annos habetis in or-
dine. x. uel. xx. &c. Et nouicius eram de-
uotus, sed modo nihil. Idem de cle-
ricis, qui in primo anno sunt deuoti &c.
Idē de laicis, si queratur, Modo sunt de-
cem anni, eratis deuoti? Ita parū. & nō
nihil. Ecce perditio temporis. Benedi-
ctus est qui pōt dicere, modo sum deuo-
tior quam heri, & si placet deo cras &c.
Contra istam perditionē dicit scriptura,
Nos nō sumus subtractionis filij in per-
ditionem, sed fidei in acquisitionem
animę. Heb. x. Nota quod ociositatem
uocat subtractionē. Subtractio est, quan-
do de bona uita incepta, & de orationi-
bus homo dimittit modo unum, modo
aliud dicens, O nimis esset toties iei-
nare, uel tot orationes dicere, & sic de
similibus. Ideo dicit, Nos nō sumus &c.
Ab ista perditione se custodiuit & libe-
rauit beata Cecilia. Si enim uultis scire
in quo expēdebat tēpus, dicā uobis. Di-
catur quō dormiebat separatā cum do-
lia, & surgebat in media nocte, secundu
illud David, Media nocte surgebam &c.
Et usq̄ ad auroram ipsa expēdebat illud
tps. Primo in deuota oratione. Secundo
in euangelica lectione. Tercio in deuo-
ta contemplatione. In aurora autē audie-
bat missam deuote, & cū silentio, & post
parabat carnes uel legumina pro Chri-
stianis captis a tyrānis &c. & cōfortabat
eos in corpore & in aīa, & circa meri-
diem tota fessa ipsa prandeat, non car-
nes &c. Post dicebat uesperas, & post

hoc ibat ad predicaudū infidelibus ciui-
tatis, intantū q̄ una predicaōe cōuer-
tit. cccc. infideles ad fidem Christi, quali-
bet dñica cōfitebatur, & cōcibat iuxta
antiquā consuetudinē. Ecce quō in ope-
ribus mīe expēdebat tēpus, nō erat ocio-
sa. Moraliter habetis hic exemplū oran-
di quolibet mane & sero, recipiendi cer-
tam orationē, & cōtinuandi, dicēdo de-
uote genibus flexis, ac si uideretis deū,
signando uos primo. Deinde dicendo,
Credo &c. & deus erit uobiscū in oībus
negocijs. Et si in quolibet die nō pote-
stis audire missam in aurora, ut antiqui
tus, ad minus tñ omni die dñica audia-
tis missam cōpletam, & cum silentio &c.
Et si in qualibet dñica non potestis com-
municare, ad minus in pascha cōcietis.
Itaq; fratres mei dilecti stabiles estote,
immobiles, abundantes in omni opere
dñi, semper scientes q̄ labor uester non
est inanis in dño. j. Cor. xv. Quarta per-
ditio est auaritie, credunt em amare pec-
uniam uel pecunias, cōgregando & cu-
stodiendo, & illud facit eos perdere. De
hoc dabo similitudinē ad oculū de duo-
bus hoībus, qui uolunt se ad aliā ciuita-
tem transferre, & oībus uenditis tenēt
pecuniā. Et est sic, q̄ in uia per quā ha-
bent transire sunt latrones qui depredā-
tur eos. Et dicunt, Quid faciemus de pe-
cunia portanda? Dicit unus, Bonū reme-
dium est per cambiū. Dicit alter auarus,
Absit, pecunia mea ibit mecū, non sepa-
rabo me, & finalr depredat, & morif fa-
me. Alter uero recepta in cābio litera ui-
xit lete post, & epulabat. Ita in propo-
sito. Oēs nos oportet trāsferre ad aliā ci-
uitatē. Nō habem⁹ hic ciuitatē manen-
tem. ad Heb. xij. In transitu autē est pas-
sus periculosus, plen⁹ latronib⁹, in quo
oēs depredant, pape, reges, cardinales
&c. s. in passu mortis. Sed quid facit pru-
dēs? ponit certe in mēsa numulariorū, q̄
sunt manus pauperū, ibi ponit pecuniā
suam, affecuratam per regem xpm. Ecce
clausula, Da pauperibus, & habebis the-
saurum in celo. Matth. xix. Ideo persone
misericordes, que hic faciūt largas elec-

mosynas, dando uestes, bladū, uinū &c. dāt & ponit in mensa cābij, & in padiso inuenient securitatē. Atā portat lřam cābij in frōte scriptā. Sed dicit auarus, Nō debet hō se adeo expoliare qđ nō possit statū tenere dicens, Ego dimittā in testa mēto &c. O stulte, & nescis passum periculolum? Videf ergo uobis an auaritia facit pđere pecuniam? Vnde ait scriptura, Perde pecuniā ppter fratrem, & amicum, & nō abscondas illam sub lapide in pditionē. Ecclī. xxix. Nota, Perde pecuniam. Aliqui qđ dāt elemosynā credūt qđ illud pdatur, sed talis pditio bona est. Etiam seminator uidetur perdere grana, sed bona pditio est, & fructuosa. Ideo dicit, Perde &c. Et non abscondas illā sub lapide dure auaricie in pditionē. Ideo beata Cecilia quando incepit persecutio contra Christianos, cogitauit se cito morituram. Iō ante qđ uenisset ad passum periculosum, fecit cambiū, & posuit in mēsa. i. in manibus pauperū pecuniā. Vocatis domicellis suis quas nutruerat ad seruitiū dei, illis que uoluerūt uiuere in uirginitate dimisit aliquid ut possent uiuere etiā cū laboribus earū, ne essent ociose. Aliam uero pecuniā dedit uiduis, orphanis, & captiuis, & solam domum sibi retinuit. Ideo Vrbānus papa dixit de ea, Cecilia famula tua dñe quasi apis argumentosa tibi deseruit, recipiens flores ab exemplis sanctorum patrum, & faciens fructus sanctitatis. Moraliter imitemini eā, qđ p certo quicquid retinetis, in passū erit depredatū, ergo de quo uiuetis in alio mundo? Si em̄ p ista modica & miserabili uita & incerta tñ laboratis, nunquid pro illa uita beata, perpetua? Mittatis ergo illuc aliquid unde uiuatis. Vnde xps, Beati misericordes, qm̄ ipi misiam consequuntur. Mat. v. Quinta pditio est glorie ex incōstantia, & est quando hō incipit bonam & sanctā, uitam, uel in religione, uel in sacerdotio, uel in matrimonio, hō uadit ad paradisum recta uia. Sed si illa bona uita dimittit, perditur gloria. Dicatur similitudo de cursoribus, incipientibus ardentem

currere ad brauium, qui propter spinas dimittunt cursum, & alij precedunt & decedunt. Ita accidit multis. O quot sunt religiosi, qui ardentem incepunt currere ad xpm, qui in capite cursus tenent coronam, & animando clamat dicens, Venite ad me oēs qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam uos. Mat. xi. Sed caueatis de spinis. Spine sunt derisiones & trusse, quas mali faciunt de bonis & deuotis. Si uero ille timens diceret, Miser, & oēs trussantur de me, & dimittit bonam uitam, perdit sic coronam glorie. Alij aut plurimi homines dimittunt ppter modicā infirmitatem capitis, uel stomachi, uel tentationes diaboli, uel occasionē mundi dicentes, O miser, non consueui ista hñe. Iō dimittit bonam uitam &c. Ve his qui perdiderunt salutem, & qui dereliquerunt uias trinitatis, & qui diuerterūt in uias prauas. Et qui faciēt, cū inspicere cepit dñs, i. in iudicio pticulari uel generali? Ecclī. i. beata Cecilia in uita sancta & uirtuosa quam incepit cōtinuauit de bono in finem usq; in finem, & tunc habuit coronam per martirium. Postqđ em̄ preses ostendit sponsum suū, uocauit eā, querens eā in conditione. Que rīdet dicens, quā queris, qđ uel queris de cōditione carnali, de ista dico qđ sum xpiana, uel queris de carnali, de ista dico qđ sum nobilis & dicat, Quare rīdit cū iniuria? quia erat luxuriosus, & timuit. Ideo promouetur ipm ad iram, quia tunc amor comouetur. Et ait iudex, Tu es sortilega, & decepatrix, quia peruertis corda gentium ut patet in uiro tuo, qui mortuus est pro te, adorauit hominem crucifixum. Rīdet, Non sum decepatrix, sed opus est illi sancti. Tunc iudex dedit sñam ut combureret ut decepatrix, sed ut penam habere, fecit eam poni i balneo sicco & ignis, in quo stetit per unam diē & noctem, & orauit dicens qđ parata erat mortem, uellet prius distribuere domum suam, & exaudita fuit a domino, & nō fuit in balneo mortuorum. Eterar magna rō, qđ ignis luxurie illud corpus nō combussit, sed

nec ignis materialis. Ex hoc miraculo multi conuertebantur. Tunc iudex precepit eā decapitari, que ter percussa nō fuit mortua, & erat lex Romanorum qđ in decapitatione nō darentur ultra tres ictus. Tunc amici receperunt eam dicētes, Quid est hoc? Que ait, Triduanas a domino poposci inducias, ut domū meam domino ecclīam consecrarem. Quo facto expirauit, & fuit coronata. Ideo eius exemplo continuatē in bona uita.

De sancto Clemente. Sermo.

Quisputas est fidelis seruus & prudens? Hf uerbum istud textuā. Mat. xxiiij. & officialiter in euāgelio hodierno. Sicut officiū & solennitas presentis diei est unius glōsi & mirabilis martyris beati Clementis, ita etiam erit sermo nř. Et habebimus multas bonas doctrinas speculatiuas ad illuminationem intellectuum, & morales ad correctionem uitiorum, & informationem uirtutum. Sed primo saluetur iurgo Maria &c. Verbum propositum secundū intellectū quē uolo pertrahere indiget declaratione. Pro qua est sciendum qđ regula & doctrina universalis in theologia est, qđ deus dat & distribuit glām celestem paradisi secundum bonam uitam quā hō tenuit in hoc mundo, quia quāto psona fuit melioris uite in hoc mundo, tanto habet maiore glām in alio. Rō huius, non credatis qđ ueniat ex aliqua obligatione necessaria ex parte dei, qđ de nō obligatur creatura, sed ex glōia & uoluntaria pmissione sua, quia ipse ita promisit. De hoc dabo uobis unam similitudinem quam ipse tēgit. Si enim aliquis dñs habet captiuos, qui seruiunt sibi, obligatur dñs dare salariū captiuis pro seruitio, uel dare eis hereditatem suam? Certū est qđ nō, quia dñs suo, sed si dñs pie & gratiose promiserit, tunc tenetur non ex obligatione necessaria, sed ex obligatione uoluntaria. Ita est de nobis. Certū est qđ omnes

sumus serui & captiui xpi. Autoritas. Empti estis precio magno. j. Cor. vi. Preciū fuit sanguis xpi. Autorit. Non corruptibilibus auro uel argento redempti estis de uana uestra cōuersatione paterne traditionis, sed precioso sanguine quasi agni immaculati Iesu xpi. j. Pe. j. Ex quo empti sumus, captiui sumus. Honor est esse captiuum tanti dñi, cui necessaria gratiosa pmissio. Si autē uellet, diceret, Et nunquid estis mei captiui? seruisti mihi, fecistis qđ debuistis, als posuisset uos in carcere inferni. Ecce de hoc autorit. Nunquid gram habet seruo illi, quia fecit que ei imperauerat? non puto. Sic & uos cū feceritis oīa que precepta sunt uobis, dicite, serui inutiles sumus, quod debuimus facere fecimus. Lu. xviij. Hic tangit xps quicquid uobis dixi, sed ex sua pijsima ordinatione, uolūtaria & gratiosa, nō uult qđ sine salario seruiamus sibi, imo p quolibet bono opere qđ tunc quicquid modico, amore sui facti, uult dare salariū. Et quanto sunt meliora & maiora, tanto dat maius salariū. Ecce autoritas, Notarius fuit bñs Mattheus de tota exceptione. Filius hoīs uenturus est in gloria patris sui cū angelis suis, & tunc reddet unicuiq; secundū opa eius. Mat. xvi. Ecce unū uenit retributio. Cū ergo bñs Clemens martyr gloriosus in hoc mundo fecerit multa opa uirtuosa & meritoria, & seruiert in uita aplica, ideo possumus cogitare qđ habuit magnā remunerationē in paradiso. De hoc querit thema, qđ est interrogatio admiratiua de maximo premio gl'e bñ Clementis propter egregia merita uite sue, Quisputas modo est in glā fidelis & prudens ex predicta regula? Bñs Clemēs, qui in hoc mundo fuit xpi fidelis seruus, & prudens. Patet thema. Thema tēgit tres magnas uirtutes & excellentias.

Prima est credulitas diuinalis, quia fidelis.

Secda humilitas cordialis, qđ seruus, Tertia sagacitas ytuālis, qđ prudens, Iō admiratiue dicit thema, Quisputas est fidelis & prudens? Dico primo qđ beatus

Clemens habuit credulitatē diuinalem, quia fidelis. Ille dicitur fidelis deo, qui firmiter credit ueritates fidei per deū incarnatum reuelatas, secundum quod fides christiana tenet & confitetur, ut beatus Clemens. Nota qualiter uenit ad istā credulitatē. Dicit historia, quod tempore apostolorum beatus Clemens erat Rome, que tunc florebat, filius magni dñi, sed nunquid uiderat parentes suos, de quibus audiebat multa a narrantibus, & desiderabat eos uidere, & desiderabat scire si erat alia uita, uel si quando moriebatur corpus & anima, & quā concluderetur pars negatiua, recedebat tristis. quā autem aliquo argumento insolubili concluderetur pars affirmatiua, quod sciret alia uita, in qua aīe uiuebant, erat multum letus dicens, O adhuc uidebo parentes meos. Ad praedicam, tunc temporis Rome erant quinque schole principales, scilicet tres philosophorum, & due theologorum. In scholis legum non curatur de immortalitate anime. De scholis theologorum habetur Actuum. xviij.

Prima schola erat Epicureorum.

Secunda Stoicorum.

Tertia Peripatheticorum.

Quarta erat Iudeorum.

Quinta erat Christianorum.

Prima ergo schola erat Epicureorum, dicta ab eorum magistro uocato Epicurus. Isti tenebant quod felicitas hominis consistit in delectationibus carnis, scilicet comedere, bibere, dormire, luxuriam facere. Isti non credebant aliam uitam. Et sumebant fundamentum ab autoritate illius magni philosophi Salomonis, qui in libro Ecclesiastes dicit, Dixi in corde meo de filiis hominum, ut probaret eos deus, & uideret similes esse bestiis. Idcirco unus interitus est hominis & iumentorum, & utriusque equa conditio. Sicut moritur homo, sic & illa moriuntur. Similiter spirant omnia, & nihil habet homo iumento amplius. Cuncta subiacent uanitati, & omnia pergunt ad unum oculum. De terra facta sunt, & in terrā pariter reuertuntur. Quis nouit si spiritus filiorum Adam ascē-

dat sursum, & si spiritus iumentorum descendat deorsum? Et deprehendit nihil melius quam letari hominem in ope suo, & hanc esse partē illius Ecclesiastes. iij. Foris autoritas est, nisi bene intelligatur, & multi errant. Hoc uerū est quod Salomon dicit istam autoritatem. Sed ipsemet in dicto libro declarat quomodo intelligit, dicens in multis locis dicti libri, Vidi cuncta que sunt sub sole. Anima autem rationalis non fit sub sole uirtute solis, nec influentiā nature, ut anime iumentorum, quia non effectus solis, nec celi & c. sed fit supra solem. uirtute dei qui eam creat & c. Salomon autem solū loquitur de sensualitate, & de his que habent esse sub sole. Et iste est intellectus uerus dicti Salomonis. Beatus autem Clemens audire opinionem illorum, tristis recedebat. Secunda schola erat Stoicorum, qui totā felicitatem humanā ponebant in honestate uirtutis. Isti erant aliqui rationales, & de his que habent esse sub sole. Et iste est intellectus uerus dicti Salomonis. Beatus autem Clemens audire opinionem illorum, tristis recedebat. Tertia schola erat Peripatheticorum, qui ponebant felicitatem humanam in ueritate intellectualem. De ista erat Aristoteles, Plato, Socrates, Anaxagoras & c. qui semper studebant ad cognoscendum ueritatem. Isti tenebant quod erat alia uita, in qua anime uiuebant, faciendo unam rationem quam tangit Philosophus in libro de anima, scilicet quod substantia spiritalis, qualis est anima rationalis, non accipit esse suum, nec uiuere, nec durationem a re corporali, imo ipsa communicat rei corporali esse & uiuere, & cum anima rationalis sit substantia spiritalis, per intellectum eleuatur super omnia corporalia, & nihil recipit a corpore, imo dat etiam corpori. Anime autem iumentorum recipiunt suum esse a corporibus, ideo morientibus corporibus desinunt esse, sed non sic de anima rationali. Ista ratio consolabatur multum beatum Clementem, quia isti erant maiores philosophi, sed non erant Christiani. Quarta schola erat Iudeorum, in qua inuenit duas opiniones, secundum quod due erant secte Iudeorum, scilicet Saduceorum, & Phariseorum. Saducei non credebant aliam uitam, dicentes quod Moyses non fuit locutus de alia uita promittente gloriam bonis, & penam malis. Sed omnes promissiones sunt in hac uita, in signum quod non est alia uita. Sed errabant in hoc, quia lex Moysi solum fuit ordinata ad finem regis Messie, qui fuit finis & terminus illius legis. Ideo nihil pro-

Aristoteles, & multi alij faciendo istam rationem. Certū est quod dominus promittens, & sapiens, & iustus suis bonis seruitoribus dat remunerationem, malis autem seruitoribus dat punitionem. Ideo & c. Cum ergo boni in hoc mundo non remunerentur, imo multi boni habent hic multas misérias, & desolationes, nec mali puniantur, imo habent hic multas consolationes, ergo dicebant ipsi, oportet dicere quod est alia uita in qua boni premiantur, & mali puniuntur. Quando beatus Clemens audiebat ista, consolabatur, sperans uidere parentes. Tertia schola erat Peripatheticorum, qui ponebant felicitatem humanam in ueritate intellectualem. De ista erat Aristoteles, Plato, Socrates, Anaxagoras & c. qui semper studebant ad cognoscendum ueritatem. Isti tenebant quod erat alia uita, in qua anime uiuebant, faciendo unam rationem quam tangit Philosophus in libro de anima, scilicet quod substantia spiritalis, qualis est anima rationalis, non accipit esse suum, nec uiuere, nec durationem a re corporali, imo ipsa communicat rei corporali esse & uiuere, & cum anima rationalis sit substantia spiritalis, per intellectum eleuatur super omnia corporalia, & nihil recipit a corpore, imo dat etiam corpori. Anime autem iumentorum recipiunt suum esse a corporibus, ideo morientibus corporibus desinunt esse, sed non sic de anima rationali. Ista ratio consolabatur multum beatum Clementem, quia isti erant maiores philosophi, sed non erant Christiani. Quarta schola erat Iudeorum, in qua inuenit duas opiniones, secundum quod due erant secte Iudeorum, scilicet Saduceorum, & Phariseorum. Saducei non credebant aliam uitam, dicentes quod Moyses non fuit locutus de alia uita promittente gloriam bonis, & penam malis. Sed omnes promissiones sunt in hac uita, in signum quod non est alia uita. Sed errabant in hoc, quia lex Moysi solum fuit ordinata ad finem regis Messie, qui fuit finis & terminus illius legis. Ideo nihil pro-

mittebat in alio mundo, quia hoc spectabat ad Messiam. Ideo Moyses non fuit locutus de alio mundo. Mirum est quod Moyses fuit locutus de creatione iumentorum, & nihil dixit de creatione angelorum. Ratio, quia loquebatur populo rudi, confidens quod rex Messias declararet ea que sunt alterius mundi. Ecce quare Saducei errabant. Ideo dixit Christus, Erratis, nescientes scripturas, neque uirtutem dei. Marci. xij. Alia secta erat Phariseorum, & isti credebant aliam uitam. Quinta schola erat Christianorum. Primus qui legit theologiam Rome fuit beatus Barnabas, & post legebant ibi Petrus & Paulus, qui clare dicebant, predicabant, & declarabant quod est alia uita, in qua boni a deo premiantur, & mali puniuntur in maximis tormentis. O dicebat beatus Clemens, Isti bene dicunt, sed male probant. Et illi, Nos probabimus, expecta modicum. Postquam predicauerunt de alia uita, in signum probationis fuscitabant aliquem mortuum eis portatum, facientes redire animam de alio mundo. Ecce ratio & argumentum insolubile. Cogitate quomodo beatus Clemens interrogabat fuscitatum unde ueniebat, & que in alio mundo uiderat, & illuminatus ex doctrina huius schole credidit firmiter, & baptizatus est. Ecce quomodo beatus Clemens fidelis fuit ad credulitatem diuinalem, quia fidelis. Et potest dici, Hic, scilicet Rome, iam queritur inter dispensatores ut fidelis quis inueniatur. primo. Corin. iij. Nota, inter dispensatores, scilicet philosophos, qui dispensant scientiam. Moraliter habemus hic doctrinam. Ex quo habemus certitudinem infallibilem, quod est alia uita bonis gloriosa, & malis dolorosa, instrumur ut hanc uitam recipiamus tanquam uiam per quam transeunt. Aliqui intrant per portam uanitatis, & aliqui exeunt per mortis portam. Vbi sunt homines & mulieres qui erant in mundo sunt mille anni & c. bene ergo debemus

nos hic pparare. Iō dicit scriptura, iustorum anime in manu dei sunt, & non tanget illos tormētum malicie sue mortis. Vñ sunt oculis insipientiū mori, illi aut sunt in pace. Sap. iij. ergo stulte noli esse incredul⁹, sed fidelis. Iōā. xx. Dico scd'o q' beatus Clemens habuit humilitatem cordialem, q'a seruus, hoc nomen seruus est nomen humilitatis. Vultis cognoscere suā humilitatē, sciēdū q' postq' Petrus apostolus predicauit circa xxxviij. annos post xpi ascensionem, deus reuelauit sibi mortē. Qui cōgregatis xpianis in Roma dixit, Certus sum q' velox est depositio tabernaculi mei, scdum q' dñs n̄ Iesus xps significauit mihi. ij. Pet. j. Iō vellō tenere modū quē xps tenuit ante suā passionē, q' ordinauit de me successore suo, ita uolo ego facere, notificabo uobis quē reputo ad hoc sufficientē, & nominauit bñm Clementē propter eminentiam sapientie, & potentie ad faciendū miracula. Et beatus Clemens totus humilis cepit se totis uiribus excusare. Mō nota hic magnā sanctitatem bñi Clementis, quia qñ bñs Petrus dixit ista uerba, adhuc uinebant aliqui apłi, ut bñs Iōānes, & Iacobus minor, & multi discipulorū, ut Lucas &c. & nullum nominauit nisi beatum Clementē, in quo concluditur maxima scđtas uite, & excellentia beati Clementis, sed ipse excusauit se humiliter, magis uoluit esse seruus q' dñs, iuxta consiliū xpi, Quicunq; uoluerit inter uos maior fieri, sit uester minister. Et qui uoluerit iter uos primus esse, erit uester seruus. Sicut filius hominis nō uenit ministrari, sed ministrare, & dare animam suam in redemptionē pro multis. Matth. xx. Mortuo igitur bño Petro, Christiani prelati & episcopi cōgregauerunt se ad eligendū. Et licet nondum nominarent hoc nomine cardinales, iam tunc habebant officium. Et unus proposuit quomodo uicarius Christi beatus Petrus obierat, & ecclesia erat sine pastore & capite, & iō eligeret aliū. Dixit alius, Quoniam beatus Petrus iam nobis declarauit & nominauit successorem suum san-

ctum Clementem, ideo per cōmōtionē spirationē eligamus eum. Beatus autem Clemens uolens hoc impedire, surrexit dicens, Dñi, uerū est q' beatus Petrus me nominauit, sed non me fecit papam, nec expedit ecclesie aliquo mō q' ego sim. Rō, quia si ex nominatione beati Petri uos me eligitis, intrabit cōsuetudo in ecclesia dei q' papa anteq' moriatur eligat sibi successorem, & paulatim ueniat corruptio, q' fiet per successorem carnalem quia papa eligeret, & nominaret nepotem suum, uel filium. Iō responderūt omnes. Bene dicit, & fuit determinatū q' nō eligeret, sed q' eligerent Linū, quē bñs Petrus nō nominauerat. Itē mortuo Linū congregati sunt ad eligendū etiam Clementē, qui uicit eadē rōne, & elegerunt Cletū. quo mortuo cōgregati ad eligendū nem elegerūt Clementē dicēdo, Propter hoc expedit satisfacere uoluntati beati Petri, nec ualuit excusatio, quia iā duo tantū fierant, & factus fuit papa. Si modo tantū facerent se rogare, non esset unq' seruus q' pontifex summus, bene tenebatur cōsiliū xpi di. Quanto magnus es in ecclesia, uel potētia, sanctitate &c. humilia te omnibus. Eccl. iij. Moraliter instruitur hic clerici & laici, clerici ne curent exaltatione. Ratio, quare modo ingemiscunt omnes, quia non cōsiderāt periculi nec onus ut antiqui sancti, sed honore & cōfatus. Oppositum de antiquis sanctis, q' dicit scriptura, Iudicium durissimum in his qui presunt fieri. Exiguo enim cecidit misericordia, potentes autem patienter tormenta patientur &c. Sapient. vj. Nota, Iudicium durum fiet eis de corpore, durius de operibus personalibus, durissimum de omnibus sue doctrine. Item laici etiam habent hic doctrinam. Modo quilibet se promouet ad habendum regimen communitatis, & inquit, nesciūt regere suā psonā, nec dñi suā, & tamē uolūt regere cōmunitatē totā, cum tamē esset fugiēdū, sed non cōsiderant onus, nec periculū, sed honorem, quia oēs dicunt ei, Dñe, & uadunt ad in-

ad infernum. Ideo, ut beatus Clemens, humiliamini sub potenti manu dei, ut uos exaltet in tēpore uisitationis &c. j. Pet. v. Dico tertio q' habuit sagacitatem uirtualem, quia prudens. Nam prudentia secundum philosophū. vj. Ethic. stat in ordinando cōuenienter res in debitum finem. Patronus siue nauta dicitur prudens, qui non obstat fortuna maris, & contradictione uentorum, ducit nauem ad portum ad quem tendit. Sic etiā de nobis, finis noster propter quem finaliter sumus creati est habere eternam gloriam. Taliter ergo debemus uitam nostram gubernare, ut ad illam perueniamus, non obstantibus inclinationibus carnis, occasionibus mundi, & tentationibus diaboli. Vnde ordinantibus res ad seipsos ad bursam uel domū dicunt, Ve qui sapientes estis in oculis uestris, & coram uobismetipsis prudentes. Et la. v. Dicis, Cognoscitis talem? quid uobis uidet? Dicunt, Et quomodo est prudens, sciuit cōgregare. Ego uidi patrem suum nihil habentē &c. Nota quomodo beatus Clemens uitam, & doctrinā suā, & mortem etiā ordinauit in gratiā dei. Nota eius exilium & passionē pro Christo. Ecce qualiter sciuit nauigare, tenēs consiliū beati Petri dicētis, Omnium autem finis appropinquabit. Estote itaque prudentes, & uigilate in orationibus, ante omnia autē mutuam in uobismet ipsis charitatē continuā habentes. Quia Petri. iij. Moraliter instrumur hic ut ordinemus uitam nostrā, & opera, quia nescimus diem neq; horam.

De sancta Catharina uirgine & martyre. Sermo.

Robert de thesauro suo noua & uetera. Matth. xij. Secundum quod tota solennitas hodierna & officium est beate Catharine speculationes intellectuales, & bonas instructiones morales. Salutes prius uirgo Maria &c. Pro declaratione uer-

bi, & introductione materie predicande, sciendum q' xps uolens dare modū & doctrinam discipulis suis, quomodo deberent predicare per mundū, & disputare, dedit eis talem regulā. Omnis scriba doctus in regno celorum similis est homini patrifamilias, qui profert de thesauro suo noua & uetera. Mat. xij. Scriba est nomen equiuocum, quia dicitur uel ex officio scribēdi, uel a noticia scripture. Et isto modo sumitur hic. Omnis scriba doctus &c. Regnum celorum dicitur scriptura sancta. Ratio, sicut enim celum empyreum continet secreta fidei, que nos credimus prout deus nobis reuelauit, & ad extra uidemus solem, lunam, & stellas, licet non uideamus secreta interiora. Intellect⁹ allegoricales, & figurales, tropologicales, & morales, anagogicales, & supernaturales, isti non uidentur. Ideo dicitur celum. Autoritas. Simile est regnum celorum thesauro abscondito in agro, quem qui inuenit homo, abscondit &c. Mat. xij. Ager est sancta scriptura. Laboratores istius agri fuerunt sancti apostoli, martyres, cōfessores &c. Intra cuius thesaurum est secretum diuine cognitionis, quem qui inuenit, abscondit. In corde, & emit agrum illum, uendendo omnia que habet, uel dimittendo ut teneat uitam apostolicam, quia aliter iste thesaurus sacre scripture non potest haberi. Ideo uidetur hoc in religiosis, quia quando sunt pauperes, predicant gratisime, quando uero abundant, perdunt gratiam. Ideo oportet uēdere omnia, & nolle aliquid de mundo, ut homo possit emere thesaurū sacre scripture. Ideo dicit, Omnis scriba doctus in regno celorum. i. in sacra scriptura, similis est homini patrifamilias, gentini casus est, numeri singularis secundum grecam declinationem. Quis est iste paterfamilias nisi xps, qui est pater uis. Aliqui dicunt patres particulares, ut genitor, uel confessor, uel etiam patronus, sed pater uis est xps, qui creat animam, & format corpus, baptizat, & audit confessionem generale.

Patres, utem nolite uocare uobis super terram. Vnus est enim pater uester qui in celis est &c. Mat. xxij. Huic patri predicator debet esse filius. f. predicando doctrinas noui & ueteris testamenti. Licet uetus testam. non obligeat nos, tñ oia sunt figura noui testamenti. Oia enim in figura cōtingebāt illis. 1. Cor. x. & Cañ. vij. Loquitur spūsanctus xpo hōi. Oia poma. i. autoritates & doctrinas, noua & uetera, dilecte mi seruaui tibi. Sicut ergo xps in suis predicationibus & disputationibus cū Iudeis seruauit regulā, qā cū doctrinis noui testamenti. Ita oīs scriba doctus. Istā regulā tenuit bta Catharina, que fuit in magnis & subtilibus disputationibus & predicationibus, & cū autoritatibus noui & ueteris testam. Iō de ea dicit thema, Profert de thesauro. Inuenio qd bta Catharina fuit i magnis & stricis tribus disputationibus, & in omnibus deus dedit sibi uictoriam.

Prima fuit domestica secreta.

Secunda fuit philosophica facunde.

Tertia fuit tyrannica terribiliter.

Sed ipsa cū autoritatibus noui & ueteris testamenti habuit uictoriā &c. Ideo dicit, Profert de thesauro suo noua & uetera. Dico primo &c. Primo enim disputauit cū matre sua. Secundo cū quodā scō heremita. Tercio cū ygene Maria. Et bta Catharina habuit quatuor excellentias.

Prima est nobilitas generis, quia filia regis Egyptij.

Secunda est pulchritudo maxima corporis.

Tertia est sapientia intellectus, quā p se uoluit ut addisceret artes liberales, in quibus tñ profecit, quod nullus audebat eum ea disputare, habebat enim intellectum ualde clarum.

Quarta quā erat ditissima, quā cū esset decē & octo annorū, obiit eius pater, & ipsa remansit heres. Et ex istis quatuor fama sua extēdebatur per orbē, intm quod filius imperatoris Rome uoluit eā in uxore, & misit nūcios su per hoc ad matrē. De quibus fuit m f tū gauisa, quā mūdāna erat, quā filia sua ēt imperatrix, & nūciauit filie. Quē rñdit,

Mater mea placet mihi pro bono cōi re gni mei hē uirū ut dicitis. Sed sicut dicitis, fama est de prudētia mea, ideo nullo mō ducā uirū, nisi prius eū uideā, quia societas uiri & uxoris nō ēt unius diei, sed ad semper. Et mater replicauit, Et nū quid est licitū uos ire Romā, uel ipm huc uenire ad uidendū? Absit. Iō rñdit matri, Mater uos scitis quod multi sunt defectus, si, quā sunt fatui, uel infirmi. Iō nūq ducā uirū nisi uideā prius. Et mater, Nunquā fuit quod mulier respiciat uirum. Rñdit, Vbi esset sapiētia mea? Sapiētia daf ut homo sciat se regere & gubernare. Nam nullus emit aliquid in sacco. Et ait mater, Filia, quid ergo rñdebimus imperatori? quales excitationes? Rñdit, Sicut uobis placuerit, quā ego nullo mō cōsentirē. Ecce disputatio domestica. Mater pō anxia cogitauit ut per quēdā sanctū heremitā eā ad mīmoniu induceret, propter quod bta Catharina & heremita locuti sunt. Dicit enim sibi heremita, Audiui quod filius imperatoris uult uos in uxore, hoc erit magnū bonū nō solū uobis, sed et regno uestro. Sicut dixi matri mee, ita et dico uobis, quod placet mihi mīmoniu, sed oportet me uidere uirū quē recipiā, alis nō facia. Tūc scūs heremita a deo inspiratus cogitauit tractare aliud mīmoniu. Nam tunc bta Catharina erat infidelis. Et heremita dixit sibi quō ipse seruebat uni domino nobilissimo, quod dicit xps Iesus, quod est sol & luna mirantur, habet matrē uirginē &c. Velletis istū in sponsum? Rñdit bta Catharina quod primo uellet eū uidere. Tūc ait heremita, Ergo illa nocte dormiatis sola in camera uestra sine camera ria &c. & orabitis genibus flexis dicens, Virgo Maria ex uestra mīa ostēdatis mihi filiū uestrū. Et ego ex alia parte philo capta de lesu recessit ab heremita, expectas noctē cū desiderio, & ornatu camerā suam, sed camera filie regis semper sit ornata, & accendit cereos, & posuit se in oratione &c. rogādo uirginē ut ostēderet sibi filiū, quē tñ heremita sibi laudauerat.

erat. Dicitur quō uirgo sibi cū immenso lumine apparuit, angelis & uirginibus associata. Cogitate delectationē & admirationē bte Catharine, tota erat distracta de tāta pulchritudine. Ad quā ait uirgo Maria, Quare uocastis me? quid uultis? Respondit, Ut ostēdatis mihi filiū uirum. Et ait uirgo, Placet mihi, & eleuato mantello ostēdit sibi filiū etatis quatuordecim annorum, uel. xv. dicēs, Ecce uultis eum? Tūc bta Catharina tota ignita amore, O benedicta nō sum digna ut sim eius sponsa, sed ancilla &c. Et ait ygo ad filium, Et uos fili uultis eā? Rñdit, Nō, quā turpis est. Et subito tota uisio disparuit, & ipsa reuāsit tota desolata de uerbo xpi, cū reputaretur pulcherrima de mūdo. Et in crastinū de mane iuit ad heremitā narrās sibi oia per ordinē. Et heremita cepit quāridere dicens, Veritatem dixit uobis. Vos enim filia in corpore estis pulcherrima de mūdo, sed nō in anima. Sciatis filia quod anima est facta ad imaginē dei, quā est una, habēs tres potētias seu yutes, & declarauit sibi mysterium trinitatis. Sed quā in utero creata est, recepit maculā. Si cōfisi imago immergeret in peluim de uero, deturparet & macularetur tota, ita est anima. Et cū anima uestra sit adhuc maculata, ideo xps qui uidet non solum corpus, sed etiā animā, dixit quod estis turpis. Et Catharina, O pater est aliqua medicina ut possem lauari? Rñdit heremita, Ita, baptisimus qui a xpo propter hoc est ordinatus. Et instruxit eā in fide catholica, & ipsa requirente baptizauit eā. Et dixit sibi quod iterū oraret i nocte sequēte, & faceret sicut in precedenti nocte, & ita fecit, & uirgo sibi apparuit iterum ut prius &c. Et quando dixit uirgo filio, Placet uobis? Respondit, Ita, quia modo est pulchra. Tūc potuit sibi dicere, Tota pulchra es amica mea, tota pulchra es, & macula non est in te. Cant. iij. Tūc uirgo Maria tradidit anulū beate Catharinę, & desponsauit eā cum filio suo. Ecce hūc uictoria prime disputationis, quā fuit sponsa Christi. De nulla alia sancta legitur simile. Licet enim omnes uirgines hone

ste, & omnes anime sancte sint sponse xpi, non tñ cum tali solennitate uidēdo xpm, nec cū anulo. Et poterat tunc dicere. h. Cat. Hanc amauit, & exquisiui eam a iuuentute mea, & quesui sponsam mihi eā assumere, & amator factus sum forme illius. Sap. viij. Moraliter hic pro mulieribus cogitate rationabiliter quod ygo Maria postquā desponsauit eos, dedit sponse filij sui doctrinā, & modū quō se gubernaret uocaliter uel mentaliter, ut sibi placuit, dās sibi quinque doctrinas, ut esset digna uenire ad nuptias glorie celestis, & se conseruaret in amore spōsi sui. Prima quod esset humilis, sicut sponsus semper uoluit esse humilis in hoc mūdo, ideo filia mea foris deponatis ornamenta uana, coronas, & iocalia, monilia, & alia &c. Quanto enim eritis humilior, tanto magis placebitis spōso uestro. Sponsus enim ut habet contrarias cōditiones domino rum & hominū mūdānorū, qui in suis sponsis uolūt pompā &c. Non sic filius meus. Secūda quod sitis misericors, ut sponsus uester, qui semper fuit misericors, dās oia, aurū, & argentum, nihil sibi retinuit, sic placebitis sibi. Tertia quod caueatis a societate mala, di. Noueritis filia mea quod filius meus est ualde zelotypus, quia sicut semper fuit uirgo, & uoluit nasci de me uirgine, diligit singlā uirginitatē, nō curetis ducere specialem, nolite respicere homines, quia de uno aspectu possitis infici, i curia uestra habeatis homines & mulieres senes. Quarta noueritis filia quod filius meus fuit magne abstinentie, tñ semel comedebat in die, non carnes &c. Iō uos filia dimittat capōes, perdices &c. Nam uirginitas sine abstinentia non potest conseruari. Quinta, sponsus uester fuit semper diligens orando & predican do. Ita uos filia orētis & legatis non in libris gentilium philosophorum, sed in euangelij, & sic conseruabit uos in amore sponsi uestri, & in breui faciemus nuptias in celo. Recte poterat dicere uirgo Maria, Desponsor enim uos dei emulatione. Desponsor enim uos uni uiro, secundo ad Cor. xj. Promittō uobis

uobis q. beata Catharina optime serua
uit ista cōsilia ex quo sciuit conditiones
sponsi. Iō de capō intelligi illud, Mu-
lier in nupta & uirgo cogitat q. dei sunt
ut sit sancta corpore & spū. j. Cor. vij. Se-
cūda disputatio fuit philosophica facū-
de. Dicatur quō tunc tēporis erat qui-
dā imperator Maxētius noīe, nō tamē
Roman⁹, sed ultra mare occupauerat si-
bi totū mundū, & morabatur in ciuitate
Alexādrīe, psequēbatur xpianos ut ado-
raret idola, uel q. morerentur, qui in tē-
plo sacrificabat idolis. Beata Catharina
tota ardens in amore pōsi sui accessit
ad eū, & intrepide dixit imperatori, Im-
perator de bona ratione debui tibi exhi-
bere reuerentiam, sed non feci, quia nō
facis reuerentiam creatori tuo qui est in
celo, sed adoras idola in quibus demo-
nes habitant. Quomodo tu potes crede-
re quod illi sint dii, cum nec ibi sit aliqd
diuinitatis: eleua oculos tuos, & cognosce
q. ille qui creauit celū & terram est
deus solus. Vide ordinem solis, lune, &
stellarum in zodiaco. Et ipsa mirabiliter
sciebat istam artem dicens, Cogita, pui-
detiā diuinam que toti mundo puidet,
quō ergo potes adorare idola que arte
humana sunt fctā? De hoc iperator indi-
gnatus cepit eā, incarcerari iussit beatā
Catharinā, & uoluit habere cōsiliū quid
esset de ea agendū. Et fuit sibi dictū quō
erat sapientissima, & si per rōnē posset
uinci, ēet maior uictoria, q. si p. tormēta.
& mītri xpiani seqrent eā. Et placuit ipe-
ratori, & misit p. uniuersas puincias, &
uocauit quinquaginta rhetores in omni
facultate acutissimos, nesciētes causam
eorum uocationis. Cūque imperator
dixisset eis quod erat una nobilis domi-
cella, q. dixerat q. dii nostri sunt demo-
nes, & quod non est nisi unus deus crea-
tor celi & terre. Et licet possem eā supe-
rare tormentis, sed magis uolo ut per ra-
tionem uincatur. Ideo promitto uobis
magna donaria, si eandem ratione supe-
rare potestis. Vnus autem eorum in su-
perbiā elatus dixit, O magnū impera-
toris cōsiliū, ut hac de causa tot sapien-

tissimos inuitaret. Et alter dixit, Veniat
puella, quia q. nos uidebit, cognosceat
quod nunquā uidit nec audiuit sapientes
nisi modo, hic est enim flos scientie to-
tius mundi seu orbis. Angelus autē do-
mini in nocte apparuit beate Catharine
ex parte sponsi sui, cōfortans eā, & reue-
lauit sibi de disputatione in crastinū fa-
ciēda. Tota ciuitas uoluit interesse dis-
putationi. Dicatur quō in crastinū cōue-
nerūt omnes rhetores in aula imperato-
ris. Et imperator fecit uenire beatā Ca-
tharinā in mediū eorū. Cū autē omnes
tacerēt, dixit imperator, Quare non di-
cis aliquid? Et unus rhetorū dixit, Nos
uenimus ad docēdū, ideo ponas cōclu-
siones. Ad quā imperator, illud q. di-
dum dixisti de dijs, dicas hic modo. Re-
spondit. b. Ca. Imperator male ordinasti
bellū tot sapientes cōtra unā puellā, &
eis fecisti magnas pmissiones si me su-
perent, & nihil mihi promittis, sed nolo
aliquid a uobis, sed a dño Iesu Christo.
Et statim unus rhetor superbe dixit, Ec-
ce de quo loquitur, de quodā homine
crucifixo, tradito ab uno discipulo suo.
Nos sperabamus q. diceret altissima de
astrologia. Rñdit beata Catharina, Ego
incepti loqui de illo qui est principium
omniū operū, quia de prioribus prior
est speculatio. Cū ergo Christus sit prin-
cipiū omniū rerū, iō & c. Et philosophus
cū indignatiōe, Et ita uoluit rñdere? Sed
dixit beata Catharina, Nō cum impetu
& ira oportet loqui. Ira enim impedit
anīmū, ne possit discernere uerū. Et phi-
losophus ait imperatori, Ecce dñe q. iā
est in cōtradictione, q. dicit xpiani q.
ille homo Iesus habuit principiū in qua-
dā muliere, quō est principiū oīm rerū?
Rñdit beata Catharina, Dico q. dñs me⁹
Iesus Christus est homo uerus ut alij, na-
tus de Maria uirgine spūssancti opere,
& habuit principiū spūssancti hominē, nō
tñ essendi deū, quia iā erat deus eterna-
liter. Sicut de te philosophie, si rex uel
imperator faceret te militē, mō tu inci-
peres esse miles, licet nō inciperes mō
esse hō. Dixit imperator, Ista est magna
ratio.

10. Et philosophus obmutuit. Alius phi-
losophus arguit dicēs, Probo q. cecidi-
sti in errorē secūdū philosophiā. Regula
est philosophiē, q. finiti ad infinitū nulla
est pportio. Certū est q. hō est finitus,
de⁹ autē est infinit⁹, ergo nō pōt esse pro-
portio, igit attēdatis qd dicitis, & reuo-
cate qd dixistis. Rñdit beata Catharina,
Verū est q. finiti ad infinitū nulla est p-
portio mensuratiua, licet causatiua bene
uel cōtētiua. Ita qd in xpo deo & hōie
nō est ibi pportio humanitatis ad diui-
nitatē mēsuratiua, sed causatiua, q. diui-
nitas est causa humanitatis, & cōtētiua,
q. suppositū diuinū continet humanita-
tē. Iste rationes & argumēta tanguntur
in eius uera historia seu legenda. Et phi-
losophus non potuit replicare, & decli-
nato capite alius philosophus ait, Vos di-
cis, Iesus uoluit incarnari, nasci, & pati
p saluatione hominū. Contra. Frustra fit
per plura qd pōt fieri p pauciora. Certū
est q. si ille Iesus erat de⁹, solo uelle uel
uero poterat saluare, qd ergo oportuit
eū tot pati? Rñdit beata Catharina, Phi-
losophe, q. dicitur frustra fit & c. Verum
est si ita bene fiat, sed aliqua sunt que cū
magno labore fiunt, que subito non ita
bene fierēt. Certū est q. in deo nulla est
essentia. Et in omniū operibus suis ostē-
dit simul suā misericordiā & suā iustitiā,
quia sicut non potest dimittere se, sic nō
potest dimittere suā misericordiā, nec
iustitiā. Si enim solo uerbo saluasset
omnes, maxima misericordia fuisset, sed
ubi esset sua iustitia? Si uero dānasset om-
nes, fuisset maxim⁹ rigor iustitię, sed
ubi fuisset sua mīa? Iō uoluit incarnari,
nasci, & pati, ut semel appareret sua mīa,
ut ipse amore nři pateret, q. in nullo de-
meruit, & sua iustitia solues pēi iustū. f.
sanguinē suū p nra redēptione. Et phi-
losophus nō habuit replicā. Ali⁹ dixit, Vos
dicitis ex una parte q. est unus de⁹, & ex
alia dicitis q. sūt tres psonę. Ecce hic cō-
tradictio manifesta, q. quot sunt suppo-
sita, tot sunt essentie. Rēpōdit beata Ca-
tharina, Quod sit unus deus nō est du-

biū, sed q. sūt tres psonę, pater, filius, &
spūssanctus, ostendo ad oculum in sole,
ubi est pater generās, quia q. generat p-
pōt dici. Ecce substantia solis q. de se gērat
radiū, & radi⁹ pōt dici fili⁹. Et substantia &
radius spirāt calorem, spirātus enim spi-
ritussanctus pōt dici. Idem in deo. Alius
dixit, Ista puella est loquax, & neicit qd
dicit. Nā credo q. stultissima gens mūdi
sunt Christiani, primo q. adorant panē,
& comedunt illū quē dicunt deum esse.
Ecce stultitia, nec debet mūdus sustine-
re hoc. Rñdit beata Catharina, Nos non
adoram⁹ panē, sed Christū intra hostiā,
q. dictis uerbis a Christo ordinatis uir-
tute diuina nō remāet ibi panis, sed cor-
pus Christi cōtinet infra illā cortinā al-
bā, quē admodū imperator in tēplo stat
infra cortinas, & adoratur a militibus,
licet non uideatur, tamē creditur ibi es-
se, ita & nos. Item q. frangitur hostia in
tres partes, quemadmodum in passione
humanitas fuit diuisa in tres partes, scilicet
sanguinis, corporis, & anime, nō frā-
gitur xps, ut si frāgitur speculum nō frā-
gitur imago. Dicebant milites, Magnam
rationē habet ista domicella. Itē xps nō
est ibi cibus, q. in stomacho corporis re-
cipiatur in digestionē, sed in memoriā
ignee charitatis. Alius dixit imperatori,
Dñe ista reprehendit uos, quia adoratis
idola seu imagines. Ideo respondit bea-
ta Catharina, Nos non adoramus imagi-
nes, sicut nec tu adoras literas, sed que-
ro quare tu tenes literas? Respondit, Vt
redcant mihi ad memoriā, & represen-
tent facta preterita. Et beata Catharina
ait, Et ppter hoc etiā nos tenemus ima-
gines ad representandū & reducendum
ad memoriā. Qñ enim uidemus crucē,
representatur nobis passio Christi, & re-
ducimus ad memoriā illud tantum bene-
ficiū. Sicut notabile opus imperatori-
depingitur uel scribitur ut memoretur.
Tunc tuit uerificata in beata Catharina
illa prophetia Christi dicentis, Ego da-
bo uobis os & sapiētiā, cui non pote-
runt resistere & cōtradecere oēs aduer-
sarij uestri. Luc. xxj. Rhetores autē tace-
bant

baat ut muti. Et imperator iratus dixit, Et nūquid dicebatis q̄ unus discipul⁹ uester minimus fuisset sufficiens? quare uocauit uos tot sapiētes? Tūc surrexit unus de principalibus dicēs imperatori, Nunquā aliq̄s ausus fuit se nobis comparare, nec nobiscū disputare, sed ex quo spūs sanctus loquitur in ore istius domicellet, nisi sectam deorum probabiliorem ostenderis, ecce omnes cōuertimur ad xpm, & flexis genibus ad pedes bea. Ca. cōstebant xpm uerū deū & hominē, & mundi saluatōrē. Et fuit cōpleta pphētia Hierē. xv. Si separaueris preciosum, scilicet fidem xpianā, a uili, scilicet a secta Paganica, quasi os meum eris, cōuertentur ipsi ad te, & tu non cōuerteris ad eos. Tūc imperator ut rabidus sicut debuit protulit sniam contra l. rhetores ut cōburerentur statim. Qui dixerunt beate Catharine, Erit periculum si sine baptismo moriamur? Respōdit, Ex quo nō potestis recipere sanctū baptismā, martyrium supplebit, & erit uobis in baptismum. Dicatur miraculum q̄o fuerunt illesi ab igne, qui nec nestes nec capillos capitis coibussit, nec senserūt dolorē in morte, sed sicut sine dolore hō spirat anhelitū, sic tradiderūt animas suas in manibus angelorū. Ecce uictoria disputationis philosophice. Et possumus dicere be. Ca. Diffusa est grātia i labijs tuis &c. Dicit. b. Grego. q̄ bona uita ostēdit qd & q̄o homo debet loq. Tertia disputatio & fortior fuit tyrannica terribiliter. Nā uidens iperator q̄ multi cōuertebant ex miraculo, cū blādis ybis aggredditur ea dicēdo, Tu decēpisti istos philosophos tua eloquentia & scientia, & mereris mortē. Sed si uis adorare idola, remittam tibi mortem, & eris uxor mea, & faciā tibi imaginem. Vidēs q̄ nihil faciebat sic, fecit quatuor argumenta contra ipsam.

Primum fuit per locū a dolore, sed ipsa respondit per patientiam.

Secundū fuit per locum ab horrore, sed ipsa respondit per cōfidentiam.

Tertium fuit per locum a terrore, sed

respondit per constantiam.

Quartum fuit per locum a timore, sed respondit per perseuerantiam. Primum fuit q̄ nuda fuit posita in eculeo, & scorpionibus percussa. Dicat p̄tice q̄o riuī sanguinis decurrebant, & ipsa respondit per patientiam dicēdo, Iesus Iesus. Non sunt condigne passionēs huius temporis ad futuram gloriam. Roma. viij. Secundum fuit quando posita fuit in carcere tenebroso & fetido, ut terreretur, & q̄ non daretur sibi cibis nec potus in .xij. diebus, ut ibi moreretur fame, sed respondit per cōfidentiam. Et uenerunt angeli, & illuminauerunt carcerem, & in nomine Iesu curauerūt uulnera & plagas, & quolibet die portabant sibi cibum. Quod uidēs regina & Porphyrius, conuerterunt se cū ducentis militibus, & poterat dicere beata Catharina cum Dauid, Dñs regit me, & nihil mihi deerit, in loco pascue ibi me collocauit. Tertium fuit per locū a terrore. Imperator credēs quod esset mortua, q̄ uidit eam, dixit, Quis dedit tibi cibum? Et uoluit occidere custodes, sed Christus prouidit sibi. Imperatori autē spumanti & cogitanti quale tormentū sibi daret, dixerūt aliqui q̄ faceret dures rotas uoluentes se una contra aliam, ut terreretur non solum beata Catharina, sed & Christiani &c. Huic argumento respondit per constantiam dī. Ecce enim deus adiuuat me, & dominus susceptor est anime mee. Quartum fuit per locum a timore. Dicit Philosophus q̄ ultimum terribilium terribilissimum est mors. Quando autem imperator uidit quod omnes conuertebantur uisis tot miraculis, & de occisione gentium a rotis, precepit sibi caput amputari. Tūc beata Catharina respondit per perseuerantiam, & flexis genibus orauit, regratians deo de castitate in qua conseruauit eam, & de uictoria, & de perseuerantia finali, & orauit pro sui memoriam agentibus. Et statim uox de celo dixit, Veni electa mea, ecce tibi beatitudinis ianua aperitur. His uero qui passionem tuam cele-

brabūt, opem de celis promitto. Et mox decollata est, fluxitq; lac p sanguine in signū uirginitatis. Accedentes autē angeli uisibiles corpus & caput eius per aera detulerunt in montem Sinai, & ibi fabricato sepulchro angelicis manibus honorifice sepelierunt, ubi inter innumera miracula que sunt ibidem, unū est insigne, quod de sepulchro ipsius oleum dicitur incessanter emanare. Et possum⁹ dicere sibi, Ecce angeli accesserunt, & ministrabant ei. Matthei. iij.

Finium sermones de sanctis
a bto Vincentio editi.

Sequuntur eiusdem diui Vincētij sua etate declamatoris longe prestāssimi, nonnulli solennes sermones castigati ac diligenter recogniti per celeberrimum uirum fratrem Simonem Bertherij, ordinis predicatorum, sacre theologie professorem benemeritum, uide licet super oratione dominica contra septem uitia capitalia &c. qui patet inferius in sequenti tabula.

Sermones super oratione dominica.

	pagi.
De superbia.	335
De auaritia.	341
De luxuria.	346
De gula.	352
De ira.	357
De acidia.	361
De inuidia.	366
De predestinatione.	371
De aqua benedicta.	375
De pane benedicto.	380
De pace.	384
De timore dei.	388
De quinq; coronis.	391
De quatuor mortibus.	395
De perseuerantia.	399
De fide.	400
De resurrectione generali.	408

Sequuntur sermones eiusdem beati Vincentij super oratione dominica cōtra se-

ptem uitia capitalia.

Pater noster qui es in celis &c. Mat. vj. Sciēdū est q̄ in oratione dominica sunt duo. s. oratio & petitio. Oratio est ibi, Pater noster q̄ es in celis. Est enim oratio eleuatio mentis in deum, secundū Damascenum. Eleuatur enim mens in deum cum dicitur, Pater noster qui es in celis. Petitio sequit ibi, Sanctificetur nomen tuum. Et sunt ibi septē petitiones directē & ordinate contra septem peccata mortalia.

Primo petimus glorificationem diuinalem contra peccatum superbie. ibi, Sāctificetur nomen tuum.

Secundo petimus saluationem celestialem contra peccatū auaricie. ibi, Adueniat regnum tuum.

Tertio petimus cōuersationē spūalē cōtra peccatū luxurie. ibi, Fiat uoluntas tua &c.

Quarto petim⁹ puisionē tpālē & corporālē cōtra peccatū gula. ibi, Panē nostrum quotidianum da nobis hodie.

Quinto petimus remissionē indulgentialem contra peccatum ire. ibi, Et dimitte nobis debita nostra &c.

Sexto petimus uitationē criminalem siue casualem cōtra peccatū acidie. ibi, Et ne nos inducas in tentationem.

Septimo petimus protectionē temporalem contra peccatum inuidie. ibi, Sed libera nos a malo. Amen.

Quia igitur ista oratio dominicalis est ordinata contra septem peccata mortalia, ideo uolēdo de ipsis peccatis mortalibus predicare, procedemus secundū ordinē prius notatum, quoniam primus sermo erit de peccato superbie, cum prima petitio sit cōtra peccatum superbie, & sic de alijs. uide diligenter.

De peccato superbie. Sermo. j.

Sanctificetur nomē tuū. Primo ergo agem⁹ de peccato superbie, cum prima petitio sit, Sāctificetur nomē tuū, q̄ sit cōtra peccatū superbie.

perbia. Superbia enim maxime consistit in contemptu suorum superiorum, quibus est humiliandum. Huiusmodi sunt superbia, contemnentes deum, in blasphemando & uituperando nomen dei, ideo prima petitio dicit, Sanctificetur nomen tuum, id est per nos sanctificetur & glorificetur hoc est dicere, Pater noster da nobis sic uiuere, ut nomen tuum per nos sanctificetur, & non uituperetur, nec uilipendatur, sicut fit per superbos, contemtores nominis tui. De superbia igitur erit presens sermo, & uidebuntur tria per ordinem.

Primo quomodo cognoscemus si in nobis est uere.

Secundo quomodo deo displicet maxime.

Tertio quomodo poterimus leuiter remediare.

Primo igitur uidendum est si in nobis sit superbia, & hoc poterimus uidere si attendamus quid sit ipsa superbia & sue circumstantie. Est igitur superbia, ut dicit Isidorus, inordinatus appetitus, proprie excellentie. Habet autem recta ratio uniuersumque hominis ut feratur in id quod sibi proportionatum est. Ideo superbia imperat aliquid quod est contrarium, & aduersatur rationi. Cuius Gregorius assignat quatuor species.

Prima est cum quis bonum quod habet a seipso habere existimat.

Secunda est cum quis bonum quod habet credit sibi datum de superbo, sed propter sua merita.

Tertia est cum quis iactat se habere quod non habet.

Quarta est cum quis despectis ceteris singulariter uideri appetit.

Modo autem ut melius cognoscamus si in nobis est superbia, declarabo aliquas circumstantias coes, que sunt iste octo.

Prima est inobedientia.

Secunda est uana gloria.

Tertia est iactantia.

Quarta est irreuerentia.

Quinta est contemptus.

Sexta est uanus ornatus.

Septima est ambitio.

Octaua est hypocrisis.

Prima circumstantia est inobedientia, que pcedit ex superbia, ut cum quis est inobediens mandatis prelatorum ecclesie, & ordinationes eorum destruere & frangere nititur, uel cum non timer sententiam excommunicationis, dicendo quod excommunicatio non extrahit pellem, & non timer intrare ecclesiam, & audire diuinum officium, peccat de nouo mortali. Hec ratio pcedit ex superbia. Nota quantum uirtus sit inobedientia. patet, quia dicitur oem malum, & priuat omni bono. Exemplum in primis parentibus, quod post inobedientiam uiderunt se nudos, & fuerunt eiecti de paradiso, & expositi omni angustie. Vnde Gregorius. Si obediētes fuerim⁹ ppositis nostris, obediēt de⁹ oibus uolūtari⁹ nris. Aug. in lib. de ope monachorum. Citius exauditur una oratio obediētis, quam decem milia contemnentis. Vnde ps. Volūtate timētū se faciet, & deprecatione eorum exaudiet. Item Iosue. x. quia obediēbat deo per oia, sol & luna obediēbant ei per spaciū diei stantes in uno loco. Nota etiam de inobedientia dei, si dominus uel rex tpalis faciūt ordinationes in sua terra, tenent, timent, & seruantes. Ordinatur autem dominus quod nullus uadat ad sortilegos, & diuinos, hoc non tenet. Item quod nullus assumat nomen dei in uanum. Exo. xx. Not. quod est assumere nomen dei in uanum, quando non sumitur pro aliqua uili uel necessariare &c. non tenetur, nec emendo, nec uendendo, hoc totum procedit ex inobedientia. Item ordinatur quod dies dominica seruetur. Dic ut tibi uidentur &c. Et quia ordinatione domini non timeamus nec seruamus, ideo patimur mala &c. quia obediētes ordinationibus hominum, & non dei, sed dicit apostolus Petrus Actuum. v. Oportet magis obedire deo quam hominibus. Ecce prima circumstantia. Secunda circumstantia est uana gloria, est cum quis bona facit ad ostentationem sui, ut lauderetur per alios & uideatur. Contra istam ipsemet Christus Mat. vj. dicit, Attendite ne iustitiam uestram faciatis coram hominibus ut uideamini ab eis. Sunt enim multi qui faciunt multa bona de genere honorum, & tamen illa intentio non est bona, quia non faciunt in honorem dei

dei & laudem, sed ut uideamur, & inde uane gloriamur. Ideo dicit Christus, Attendite ne iustitiam uestram &c. Iustitia uocat quod libet opus bonum. Humiliari enim est iustitia, quia iustus est quod homo humiliet. Item misereri pauperi est iustitia, quia iustus est quod diuites misereantur pauperibus. Idem est de castitate & pace &c. Ideo dicit Christus, Attendite ne iustitiam uestram. i. bona opera non faciatis coram hominibus. Nota, coram hominibus. Non enim precepit quod bona non faciatis coram hominibus, quia alibi dicit, sic luceat lux uestra coram hominibus, ut uideatur opera uestra bona. Mat. v. Sed dicit, Coram hominibus, ut uideamini ab eis. Non enim dicit Christus, non ieiunetis coram hominibus ut uideamini, coram hominibus non datur elemosynam, sed non faciatis ut uideamini ab eis. Ista erat iustitia scribarum & phariseorum, & faciebant multa opera bona ut uiderentur a populo. Ideo dicit Christus de eis Mat. v. Nisi abundauerit iustitia uestra plusquam scribarum & phariseorum, non intrabitis in regnum celorum, quia non faciebant bona intentione, sed ut uiderentur ab hominibus. Ecce secunda circumstantia. Tertia circumstantia est, quando aliquis iactat se de eo quod in ipso est, uel de eo quod in ipso non est, hec superbia, uel cum iactat se de bono opere quod fecit, puta cum dicit, Ego feci elemosynam, uel ieiunauit &c. uel cum quis iactat se de malo opere perpetrato. Sunt enim aliqui ita ribaldi, ut cum malefecerint iactant se de hoc. De quibus Prover. ij. dicitur, Glorietur cum malefecerint, & exultant in rebus pessimis. Ecce iactantia, que est tertia circumstantia. Quarta circumstantia est irreuerentia, maxime erga deum. Sicut multi sunt mente & corde irreuerentes, tantum quod transeunt ante imaginem crucifixi, uel altare, uel corpus Christi, non dignantur amouere caput suum, qui transirent coram uno domino, illud facerent &c. & hoc multum displicet deo. Nota exemplum de quodam superbo, qui ueniens ad ecclesiam in elevatione corporis Christi, cum esset tantum tractus tantum multis aguilis, nec posset inclina-

re se, nec posset flectere caput uis genua, ecce diabolus eum percussit ense per medium dicens, O ribalde proditor si deus tantum pro nobis fecisset quantum pro te, semper staremus genu flexo. & sic mala morte mortuus est & damnatus. Ideo attendatis ad reuerentiam, quia alias estis superbi, irreuerentia enim ex superbia & contemptu dei procedit, reperitur in blasphemando, & sic de alijs malis. Et hec de quarta circumstantia. Quinta circumstantia est contemptus, & ista est maxime nominis dei. Sunt enim aliqui miseri & maledicti, qui ita uilipendunt deum, quod in quolibet uerbo semper deum inhonorant in blasphemando, imo illud transferunt in consuetudinem, dicunt quod non possunt se continere, nec ausi essent dicere in despectu regis uel coronae regis. Isti non corriguntur per dominum temporales, de quibus conqueritur dominus dicens, Dominatores eius iniuste agunt, & iugiter tota die nomen meum blasphematur. Esa. liij. c. Caveatis igitur ab isto contemptu dei, quia ratione istius patimur tot & tanta mala. Ideo dicit deus, Vos facitis mihi guerram sagittis & balistis, linguis blasphemarum, & ego uindicabo me lapidibus tribulationis. Ideo caveatis. Et hec de quinta circumstantia. Sexta circumstantia est uanus ornatus. Hoc dicit contra mulieres, quando sunt diligentes in ornando se. Heu si essent ita diligentes in seruitio dei, & in oratione. Dic quomodo assumunt habitum bestiarum in cornibus, assimilantur enim capris, portantes cornua. Item assimilantur uulpibus in caudis longis. Dic de alijs ornamentis & uanitatibus tam mulierum quam uirorum, quia uanitas uanitatū, & omnia uanitas. Eccl. j. Vidi cuncta que sub sole sunt, & ecce uniuersa uanitas. ibidem. Vnde mulieres que non possunt capere homines per uerba, capiunt eos per uestimenta & ornata, & capio corpore capitur uerissime anima. Vnde ornatus corporis animas caput. Mulier enim est rete diaboli ad capiendam animas. Eccl. vij. Inueni amari-

orem morte mulierē, que laqueus uenatorum est. Non sustinerent iudices mundani insidiantes in uia que Romam ducit, & sustinent insidiantes in uia paradisi. Prouerb. xxij. Insidiatur in uia quasi latro, & quos incautos uiderit, alias inuenit, interficit. Sed multe mulieres dicunt quod ornando se non intendunt aliquid decipere. Tales similes sunt latroni, qui non audent piscari in piscario domini sui, uel uenari in foresta domini sui. Sed bene commodat rete suum latroni audaciori. Sic & iste mulieres accōmodant corpora sua diabolo ad decipiendū & capiendū aīas, & bene uolunt concupisci, licet nō concupiscant. Aug. Non solū appetere, sed etiā uelle appeti criminofum est. Hiero. Mulier si se decorauerit, & oculos intuentiū ad se traxerit, & si plagā non intulit, uindictā tū soluet extremā, uenenū enī intulit, & si nullus qui biberet inuentus est. Itē interficit, & est balista que omnes loricas saltat & penetrat. Ecclesi. ix. Propter speciem mulieris multi perierunt. Et Prouerb. vij. Et fortissimi quique interfecit sunt ab ea, ut David, Sampson, Salomon &c. Hinc Hiero. Mulierē quam uideris bñ conuersantē mente dilige, non corporali frequentia, quia nec David sanctior, nec Salomone sapientior, nec Sāpione fortior esse potes. Item ornatus signū est luxurie. Faciunt de templo dei meretrices papilionem, quia sicut papilio signum est scorti, sic ornatus exterior, penitus uolunt assimilari fatu- is potius quam matronis. psalmista. Facies peccatorū sumitis. Si equus uenalis non est, quare signa uenalitatis portat? Solent equorum uenditores equis suis imponere ramū, uel aliud signū super capita eorum uel in caudis, in signū quod sūt uendere. Ita mulieres imponunt ornamenta capitibus suis, in signum quod corpora earū uenalia sunt. Siquis equo alicuius domini uel nobilis imponeret signum uenditionis, & per uillam circūduceret illum, quasi uenalem, multū offenderetur dñs ille. Sic deus de spon-

& uirgine natus, de uxore sua offendit. Ideo dicitur Prouerb. vij. Zelus & furor uiri non parcat in die uindictē. Item circulus qui est ante tabernam, signum est quod ibi est uinum uenale. Quare de ouis uult habere signum diaboli, nunquid poterit dicere pastor in die iudicii, Nō no- ui te, quia nō es signata meo signo: & rapitur a lupo infernali, tanquā signata suo signo. Nam ut dicit Grego. Signum euidentissimū reprobōrū est superbia, & electōrū humilitas, quam cum quilibet habeat in se, aperte cognoscitur sub quo rege militat. Item signū est mortis, quando pannus sericus ponitur super feretrum, signū est cadaueris, & quod ibi est mortuus. Sic in corpore ornato signum est quod ibi sit anima mortua. Vnde mulier ornata non est nisi feretrum anime mortue. Hiero. l. Mendax est cōflatio eius, quia non est spiritus in eis. Vnde plus mulier deberet plāgere filiā suā ornata, quā si uideret eam ante se mortuam in corpore. Ecclesi. xxij. Super mortuum. Sin anima plora, defecit enim lux eius, scilicet glorie & gratie. Item signū est peccati quod quod gloriatur in ueste. Ecclesi. j. In uestitu ne gloriaris unquā. Itē si uix relinquit corticem ante tempus, signū est corruptionis interioris. Sic & Christianus si nō habeat habitum exteriorē quem religio Christiana requirit, signū est quod uermis peccati intus lateat, unde in hoc demonstrat malitiam suā. Superbus enim habitus non recte de se facit sentire. Vnde dicit quedā glo. In hoc differt spōsa xpī a spōsa diaboli uel mulieris, quia spona xpī ornata querit interiora, & interiorem pulchritudinem. ps. Omnis gloria eius filie regis abintus &c. Sed alie querunt pulchritudinē exteriorē, & amittunt interiorem. ps. Filie eorum cōposite, circūornate, ut similitudo templi. Item mulieres se ornātes habent se ad modū animalis quod difficile excoiat in capite. Sic mulieres uix uolunt dimittere ornatum capitis. Sed decalauit dñs uerticem filiarū Syon, & crimen earum nudauit. Esa. iij. Item de-

cepit, sicut pelliparius uolens uendere ueterem pellenem, ut decipiat rusticos, dealbat aliquatū aliquid albedine, quā modicū portata apparet uetustas ei. Sic impudice mulieres uolentes decipere uiros, colores ponunt in facie sua, quibus recedentibus apparet ruge & macule, quia nihil absconditū quod non reueletur. Item non sunt nisi humarū opertum nix, & quā recedit nix, apparetur pitudo eius, sic &c. Esa. xlvij. Reuelabit ignominia tua, & uidebitur opprobriū tuū. Item sunt incendiarie diaboli, templa dei cōburentes, ferentes ignem in caudis, ut uulpes Sampsonis. ps. lxxij. Incenderunt igni sanctuariū tuum &c. Hiero. Facies dealbata mulieris gladius ignis penetrat cor hoīs. Item sunt traditores dei, tradentes castrum dñi sui, id est cor suū, aduersario eius, id est diabolo, qui statim ponit ibi signū suum super portam, per hoc ostēdens captū esse castrū. ps. Posuerunt signa sua, & non cognouerunt ad missam in morte mariti sui uel patris &c. ornata floribus. Sic est de illis que ueniunt ornate ad missam, cum oīs missa celebretur in memoriam passionis xpī crucifixi. Corona spinea imposita est xpō, & tu imponis tibi coronam de floribus & rosis. Sap. ij. Coronemus nos rosis antequam marcescant. Et hec de sexta circūstantia. Septima circūstantia est ambitio, scilicet bonorum & dignitatum. Aliqui uolunt fieri iudices, alii qui consules & gubernatores populi. Et multi sunt de istis qui nesciunt regere seipsos nec familiam suā. Et quā sunt in officiis, faciūt iniusticiā & extorsiones, opprimunt pauperes, & orphanos, & uiduas, sustinent magna crimina, & peccata publica, non curant nisi de muneribus, nec attendunt illud Sap. vi. Iudicium durissimum in his qui presunt fiet. Nota, durum si non bene presint, & regant personam propriā, sed durius si non bene regant familiā suā, filios, filias, uxores, seruos, ancillas &c. & bona tempora lia, sed durissimū si nō bene regant po-

pulum in iusticia, pace, & concordia. Sic & prelati ecclesie, qui uolunt esse rectores & gubernatores animarū, & quā sunt intus, plus curant de pecunijs & redditibus quā de animabus, nec intrant per portam, sed aliunde, quia precibus amicorū, uel per simoniā, uel per uolentiā &c. Et hec de septima circūstantia. Octa ua circūstantia est hypocrisis, quia multi ab extra ostendunt se humiles, & ab intra sunt superbi & inflati, & sunt homines male uite. Ecce hypocrisis. De istis dicit xp̄s Matt. xxij. Ve uobis scribe & pharisei hypocrite, quia similes estis sepulchris dealbatis, que a foris apparet hominibus speciosa, intus uero plena sunt ossib⁹ mortuorū, & omni spurcitia. Not. quō sepulchra magnorū domorum sunt depicta & pulchra de foris, & intra plena sunt fetoribus. Tales sunt hypocrite, qui ab extra apparent pulchri, & honesti, & humiles, & intra in corde sunt pleni superbia. Et sic de alijs uitijs declara ut expediens fuerit. Et hec de circūstantijs peccati superbie, & ita de primo principali.

Secundo principaliter uidendum est quomodo superbia displicet deo. Et hoc ostenditur tripliciter. Primo per scripturam diuinam. Hiero. xlvij. Sublimitatem eius, & arrogantiam, & superbiam, & altitudinem eius ego scio. Et Prouerbiorū. viij. Atrogantiam, & superbiam, & uiam prauam, & os bilingue detestor. Nota superbiam, superbia est in corde, ut hypocrite, qui habent superbiam in corde, quia extra sunt humiles, & intus sunt pleni superbia &c. Arrogantia est in ore, ut in loquentibus irreuerenter de deo. Præua uia, id est uita, est in morib⁹, scilicet in superbis. Secundo ostenditur per conditionem humanam. Ostendit enim nobis conditio humana quod non debemus esse superbi, considerando imperfectiōnes nostras, quantum ad animam & corpus. Si enim consideremus imperfectiōnem nostram quantum ad animā, utiq; humiliabimur. Est enī anima de natura

ua quid imperfectū. i. de nihilo creata, q̄a nō de natura Seraphin, nec Cherubim, sed de nihilo, & in principio est tāq̄ tabula, in qua nihil depictū est. ij. de aia. Ecce magna imperfectio. Itē si consideremus imperfectiōē corporis nostri, nō est de materia celi, nec ignis, nec aeris, sed de terra formatū est de uili materia. s. de limo terre. Gen. ij. Not. de miseris corporis nri, imo si cōsideremus imperfectiōes nostras, quātū ad ista nō sup̄biremus. Si em̄ aliquis deberet superbiere, hoc maxime nō esset de corpe, q̄a est imperfectū, & iam uidemus oppositū in xpo. Nunq̄ aliquis ita humilis fuit. No. de humilitate eius in carne, inducēdo uestē ribaldorū. s. nostre humanitatis. Et in natiuitate grā habuit humilitatem, ostendit nascendo in diuersorio. Item in cōuersatione sua &c. & in passione sua, quia humiliant se metip̄m, factus obediēs usq; ad mortem &c. ad Phil. ij. Et elegit matrē humilē. Iō ipse dicebat, Discite a me, q̄a mitis sum, & humilis corde. Mat. xj. Tertio ostenditur per sniam diuinale, quā deus fecit de isto peccato. Primo de Lucifero, & alijs angelis, qui ppter peccatum sup̄bie facti sunt demones. Vnde dicit, Non habitabit in medio domus mee qui facit sup̄biam. ps. c. Nota q̄ qñ pater eiecit filium de domo, signū est q̄ forte fecit aliquo cōtra patrē, & si interroget quare hoc fecit. R̄sdebit, Quia forte fecisti contra me. Ita angeli mali forte fecerūt contra deum, ideo eiecit eos dñs de domo sua. Aliam punitione fecit dñs deus de isto peccato, quia propter istud p̄t̄m Adam & Eua fuerunt expulsi de paradiso terrestri. Ecclesiasti. x. Initium omnis peccati est sup̄bia. Nota q̄ non solum deus habet istud p̄t̄m odio, imo & homines, & angeli, & sancti qui sunt in paradiso. Hic cadit exemplum de heremita, qui exiuit de cella, & dum iret ad uillā, angelus domini iunxit se ei, & dū irent, inuenerunt corpus cuiusdam mortui. Heremita sentiens fetorem cadaveris, obstruxit nares, & deuiauit longe a uia. Angelus autem recta uia uenit ad cada-

uer, & redolebat sibi. Et post iterum uenerunt ambo in uia, & obuiauerūt ei dū pulcherrimo iu ueni & libidinoso. Quē uidēs angelus obturauit nares, & deuiauit de uia. Heremita autem tenens uiam trāsiuit iuxta eum, & complacuit in eo. Et iterum uenerunt ad uiam, & heremita dixit angelo, O angele dei miror de uobis q̄ uidendo istum iuuenē pulcherrimum sic deniaſtis, & qñ reperim cadaver hominis mortui non deuiaſtis, nec obturastis. Cui angelus, Noueris q̄ iste mortuus fuit bone uite, & eius aia iam est in paradiso, ideo corpus suū non abhorret nobis, imo redolet, quia adhuc induetur gr̄ia. Sed ille iuuenis est superbus, & uanus, & plenus alijs uitijs, & tales fetent nobis, ideo non potui sustinere fetorem suum, quia qd̄ deus abominatur, & nos &c. Ecce quō sup̄bia nō solum deo, imo etiam sanctis angelis & hominibus abominabilis est, ideo &c. Et hec de secundo principali.

Tertio uidendū est quō poterim⁹ remediari. Et sūt multa remedia. Primum remedium est cōsiderare mortem. O superbe considera quid tibi iste uanitates ualebunt, quia in morte habes omnia dimittere, & tu calcaberis in fossa per alios. Et ideo dicitur Eccl. vij. Memorare nouissima tua, & in eternum nō peccabis, per superbiam supple. Secundum remedium est cōsiderare nostram conditionem propriam, q̄a non sumus nisi cibus uermium. Vnde Hiero. Facile contēnit omnia qui se semper cogitat moriturum. Nota de pauore quō superbit, quādo eleuat & uidet alas suas & plumas, sed postq̄ respicit pedes turpes, deprimit alas, & humiliatur. Idē de nobis, aliqui superbiunt contēplando alas suas & plumas. Vna pluma est, O tu es de magno genere. Alia, Tu es pulcher, tu es iuuenis, diues &c. Modo respicis plumas, respice pedes, id est finem, scilicet mortem, ad quam habes uenire, quia būsques & uermes te comedent. Tertium remedium est cōsiderare Christum, qui tñ se humiliauit, quod pro nobis mori uoluit.

uoluit. Ideo uide stultitiam mundi, quia propter mortem patris sui dimitunt uanitates, sed propter Christū qui est mortuus pro te non uis dimittere. Ideo qd̄ dices deo quando eris mortuus, quando dicit tibi, Ecce ego humiliatus sum pro te usq; ad mortem, uideamus quid tu fecisti p̄ me, quō te humiliasti? Quartum remedium est cōsiderare uirginē Mariam, & alios sanctos, & sanctas dei, scilicet beatā Catharinam &c. qui erant de magno genere, & tamen erant ualde humiles. O mulier que portas imagines bestiarum, uulpium, & caprarum, si uelis recipere imaginem uirginis Marie, scilicet humilitatem, sic eris placens deo. Quintum remedium est cōsiderare diabolum, qui est rex super omnes filios superbie. Job. xij. Sextum remediū est cōsiderare penas paratas superbis. ps. Retribuet abundanter facientibus superbiis. Ergo pro conclusione dicatur illud. j. Petri. v. c. Humiliamini sub potenti manu dei, ut nos exaltet in tempore uisitationis. Et Iaco. iij. Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam. Cuius gratie participes nos efficiat ipse qui in trinitate &c. Amen.

De peccato auaricie. Ser. ij.

Adueniat regnū tuum. Matth. vi. Ista est secunda petitio orationis domini, in qua petimus saluationem celestialem, dicentes, Adueniat regnū tuum, id est ad nos ueniat regnum tuum. Ista petitio est cōtra p̄t̄m auaricie. Auaricia enim est inordinatus amor habēdi pecunias uel alia bona teralia, que maxime retrahūt hominem ab amore & affectione regni celestis, qd̄ sup̄ oīa & ante oīa est querendum, iuxta uerbum xpi Mat. vi. Primum querite regnum dei, & iusticiā eius &c. Sed non petunt hoc regnum auari, sed regnum terrenum, & bona terrena. Sed dicit ista petitio, non sic uiuamus in auaricia & cupiditate, ut preponamus terrena celestibus, sed oppositum faciamus dicendo, Adueniat regnum tuum. Ecce

quomodo ista petitio est contra peccatū auaricie, igit de auaricia erit presens sermo. In quo uidebimus tria, sicut dictum est supra de peccato superbie.

Primo quomodo cognoscemus si in nobis sit certe.

Secūdo quō deo displicet maxime.

Tertio quomodo poterimus remediare leuiter.

Primo igit hoc poterimus cognoscere si attēderim⁹ qd̄ sit ipsa auaricia, & sue circūstantie. Est em̄ auaricia, secundum Tullium, inordinatus amor habendi. Et iste amor inordinatus siue immoderatus est duplex, qui aliquando est tātū ueniale, & aliquādo mortale. Mortale enim est, quando aliquis ita diligit temporalia, ut ea uellet habere & retinere iniuste per rapinam, uel per usuram, uel per furtum, uel per aliquid huiusmodi. Sed si ista inordinatio amoris in hoc consistit, ut hō superflue istas diuitias amet, nō tamen preferendo eas amori dñi. s. q̄ ex diuitijs non uelit aliquid facere contra deū & p̄ximum, sic est peccatum ueniale, & nō mortale. Ecce quomodo est ueniale, & quomodo mortale. sic poterimus cognoscere in suis circūstantijs, que sunt principaliter octo.

Prima est simonia.

Secunda rapina.

Tertia usura.

Quarta est fraus.

Quinta furtum.

Sexta nimia sollicitudo.

Septima ludus fortune.

Octaua sacrilegium.

Prima circūstantia est simonia, que tāgit prelatos ecclesie in uendendo beneficia, & intrādo in dignitates, & prelaturas, non per portam iustitiam & debite electionis, sed per uim, qui sunt uiri potētes, & manus armatas amantes, uel etiam quādo intrant precibus, promissionibus, uel muneribus precedentibus. De talib⁹ loquitur Christus Ioan. x. Qui non intrat per ostiū in ouile ouium, sed ascendit aliunde, ille fur est & latro. Dic contra prelatos & curatos ecclesie, uen-

942
 dentes sacramenta ecclesie, & committunt simoniam. Secunda circumstantia est rapina, & ista tangit dominos temporales. Sunt enim aliqui domini temporales ut aues rapaces, qui non sunt contenti de redditibus suis, quia non sufficiunt ad eorum excessus, quia tam magnum statum tenent in equitaturis, & sentiteris, indumentis, & alijs ornamentis, ideo oportet ut vexent subditos, capiendi bona ipsorum, vel gratis, vel petendo ab eis, quasi dicendo, Ego custodio nos ab inimicis uestris, ideo debetis mihi dare aliqua, & ideo ostendunt se diligere suos subditos, & est amor caninus, ut ipsi totum comedant. Tales enim sunt multi domini temporales. Custodiunt subditos ne corrodantur ab inimicis, & ipsi finaliter eos destruant, modo habendo gallinas, modo pecunias, & sic de alijs, & pauperes homines habent domos suas plenas pueris, & non possunt eis providere, quia domini temporales habent totum. Item alij reperiuntur esse in ista rapina, ut notarij, advocati, procuratores, & iudices, ut possint recipere bona hominum, prolongant dietas ad octo, ad quindecim &c. Et de modo dico faciunt magnos processus, & implent libros verbis inutilibus, & quod posset expediri intra sex dies, faciunt durare per annum, & sic semper destrunt pauperes homines. Nota quid est dicere court, quia antiquitus in illa court expediabant subito, sed modo curia perdidit nomen suum, & uocatur la longa, quia quod subito posset expedire, faciunt durare per magnum tempus. Ecce aues de rapina domini de curia, ideo tales aues rapine rapiuntur a magna aue scilicet a diabolo in mortis articulo. O dicit demon, tu fuisti avis de rapina, modo rapieris. Esa. xxxij. Ve qui predaris, nonne & ipse predaberis? Tertia circumstantia est usura. Nota quod sunt due species usure. Una est palliata, alia est manifesta. Manifesta est, quando aliquis plus exigit quam accepit, ut puta si accommodasti duodecim florenos,

non debes plus accipere nec petere, aliter committis usuram manifestam. Usura palliata est, quam declarat Hieronymus dicens, Aliqui putant usuram tam esse in pecunijs. Sed etiam committitur in blado, uino, & alijs mercantijs. Et ista usura habet multas species. Prima species huius usure palliata est circa mercatores, quia aliquando rustici ueniunt ad ipsos, Domine commoderis mihi decem florenos &c. Dicit mercator, Libenter, sed des mihi pignus, campum uel uineam, & inde recipiunt fructum. Vel etiam aliquando recipiunt equos ad laborandum, & post recipiunt florenos &c. Vel aliquando recipiunt uxorem rustici, cui commoderunt pecunias, ad standum in uinea, ad faciendum aliquod opus laboris. Secunda species usure palliata est uenditionis & emptionis. Cum enim usurarius emit possessiones minori precio quam ualeant, tali conditione quod debitor possit retrahere quando precium soluere uoluerit, uel quando erit in minori precio quam ualeant ante terminum suum, sicut bladum in campo &c. Ecce secunda species usure. Tertia species usure est, cum usurarius ultra fortem aliquid petit sine pacto expresso propter consuetudinem, uel cum pacto expresso. Ecce tertia species usure. Quarta species usure est, que contingit in societatibus, quando aliquis tradit animalia, sicut boues, oves, iumenta, cum tali conditione quod sint immortalia semper, uel quando sit ad minus taliter, quod si animalia moriantur in casu, facit soluere laboratori mediam partem, etiam si morerentur prima die. Ecce usura. Si autem moriantur propter defectum laboratoris, dico quod oportet soluere non solum medietatem, sed etiam totum. Sed si moriatur a casu fortuito, dico quod si soluat aliquid recipiens, committit usuram. Quinta species istius usure est translatio facta ad rem, ut cum diues non uult accipere a paupere ultra fortem, sed bene uult quod laborer per duos

duos dies, uel tres in campo, uel uinea sua, ibi est usura. Et de omnibus istis speciebus & circumstantijs usure est restitutio facienda, alias talis usurarius nunquam intrabit paradysum. Ecce quot modis committitur usura. Dico amplius quod papa in istis usuris nullo modo potest dispensare. Et ratio est, quia seruus non potest dispensare in precepto domini, sed deus precepit Deut. xxij. c. Non feneraberis fratri tuo ad usuram, pecuniam, nec fruges, nec quamlibet aliam rem. Si dicitis, quod papa & ecclesia sustinet, dico quod sustinet, quia non potest remediare, & ecclesia maxime gubernatur hodierno tempore per dominos temporales. Et dico uobis quod facere uobis ualde displicet deo. Vnde talibus datum est congerium de celo. Vnde David quesuit a domino, O domine quis habitabit in tabernaculo tuo &c. Respondit spiritus sanctus, Qui pecuniam suam non dedit ad usuram &c. Vnde dico uobis quod usurarius est periurus & proditor deo, quia promisit fidelitatem in baptismo deo quam fregit, ideo dico quod usurarius xpianus est peior Iudeo, qui non facit usuram cum alijs Iudeis, sed bene Christianus cum alijs xpianis, ideo usurarius Christianus similis est cani rabido, qui exiens domum mordet quoscunque reperit, ita usurarius xpianus ab omnibus quos reperit exigit usuras, ab ecclesiasticis, a religiosis, a nobilibus, a laicis, a laboratoribus, & ab omnibus, nulli parcat, omnes mordet, ideo finaliter usurarius est peior Iuda, qui restituit triginta argenteos, sed usurarius nunquam uult restituere aliquid, sed dicit, Ea dimittam in testamento meo, & filij mei restituent. Dico quod talis restitutio nihil ualet, si usurarius potest restituere, & non restituit, quia habet pecuniam in capsa, & habebat satis temporis ad restituendum. Ideo si noluit restituere, & moritur, damnatur, nisi forte magna contritio in articulo mortis inuenit ipsum. Si aliter, damnatus est, posito quod filij sui restituent, nihil prodest sibi talis restitutio. Ideo breuiter

concludendo dico quod usurarij similes sunt diabolo, qui semper nocet die ac nocte, ita usurarij dormiendo, uigilando, semper lucrantur si possunt. Ideo de talibus dicit sacra scriptura, Non deficiet de plateis eius usura & dolus. sed sequitur, Veniat mors super illos, & descendant in infernum uiuentes. Vnde nota exemplum de quodam usurario, qui infirmatus querebat confessionem, & faciente conscientiam de usura, dixit sibi confessor quod haberet restituere, qui dixit quod non poterat, & si faceret, exheredaret filios suos. Et tunc confessor noluit eum absolue- re cum esset discretus. Et cum uenisset multi alij confessores, omnes renuerunt sibi absolutionem nisi restitueret. Finaliter misit pro uno simplici sacerdote & idiota, cui confessus est, & statim eum absoluit. Ipse autem confessus misit ad rectorem ecclesie ut apportaret ei corpus Christi, & communicauit eum, & mortuus est, & anima sepulta est in inferno, & corpus in cimiterio. Dic quomodo sequenti nocte uenerunt quatuor demones ad domum rectoris ecclesie, pulsantes ad ianuam. Qui surgens de lecto aperuit eis portam, & timuit ualde, dixerunt sibi quod non timeret, quia deus mittebat eos, sed iret cum eis ad ecclesiam, & acciperet supplicium, stola, & in corticia demones portaret. Et sacerdos iuit cum illis demonibus ad ecclesiam, & assumpto superplicio, stola, & custodia corporis xpi, dedit eis quatuor faces, & sic iuerunt ad sepulchrum illius usurarij, & statim demones effodientes extraxerunt corpus defuncti, & aperuerunt os defuncti, & sacerdotes uidentes intus corpus domini, cum honore & reuerentia accepit illud de ore eius, & posuit in custodia, & precibus demonibus cum facibus accensis deportauit cum honore corpus xpi ad ecclesiam. Quod deportato, & depositis uestimentis, demones associauerunt eum usque ad domum suam, & dixerunt ei quod non timeret si aliquid audiret, quia deus uolebat quod corpus usurarij puniretur

in inferno cū aīa. Et eūtes acceperūt corpus illū, & deportauerūt ad infernū cū ululatu magno & clamore. Et ecce finis talū nūlariorū. Et hoc de tertia circūstātia. Quarta circūstātia est fraus, & ista est mercatorū, qui in suis mercātijs defraudāt populū, & tenent ad restitutionem. Verbi grā de blado, si uendatur pro bono fōlo, & pro bono blado. Idē de uino, qñ misceat aqua & uinū turbatū, sicut accidit in tabernis. Idē de carnibus in macello, qñ uendūt carnes ouinas pro mutonīs, uel qñ falsificātūr pōdera uel mone re. Idē de speciebus & alijs mercantijs in opatorijs mercatorū. Dic ēt qñ pueros suos docēt ut sciāt falsificare pōdera, & decipere proximū. Idē de pānis, quos affectāt & parāt ut appareāt meliores. Ecce fraus mercatorū. De talib⁹ dicit Eccl̃s. xxxij. Qui effundit sanguinē, & q frandē facit mercenarij, fratres sunt, alibi fures. Et iō oēs tales tenent ad restitutionē & satisfactionē &c. Quinta circūstātia est furtū secretū, cum qñ furas secrete gallinas, colubos de colubario, pisces de piscatoria, & sīta, pecunias de alieno. Accipere unū pomū sine scitu illi⁹ cui⁹ est, furtū ē, & tenet ad restituōē. Dicat d A dā, q furat⁹ fuit unū pomū sine uolūtate dei, & ppter hoc fuit eiect⁹ de paradiso, & oportuit p restitutionē faciēda q fili⁹ dei descēderet de celo, & suspēderet in arbore crucis, & ita satisfaceret p furto Ade. Ideo amore dei nihil accipiat de alieno. Iō precepit deus in lege, Exo. xx. Nō furtū facies. Declara bñ cōtra latrones &c. qā de una acu est faciēda cōsciētia. Sexta circūstātia est lud⁹ fortune, & q est magnū pētū, & magnā stulticia, & maxime ludus taxillorū qui prohibitus est. Et rō est, qā nulla cā est quare duo taxilli faciāt amittere pecunias illi & isti, quis tm ordinauit ut illud qd meū est, sic faciāt esse tuū duo taxilli? Dico q nec papa, nec rex pōt facere, de quo faciēda est cōsciētia & restitutio secūdū ordinē iuris, aīa nūq intrabūt padisum. Declara qñ istū ludū reperiit diabolus. Vñ si uelis respicere, semp reperiūt septē puncta, si

taxillus piciat. Si supra sint. vij. sub⁹ est. j. & sic sunt. vij. si supra sunt. v. sub⁹ sunt duo, & sic sūt ēt. vij. & sic de singulis. Sed quare sic ordinatū est? Dico q ad dandū intelligi q septē sunt cōditiones gentiū que danantur per ludū taxillorū. Primo ille q iuitat aliū ad ludēdū. Secūdo ille q in talibus cōsentit. Tertio ille qui super tabulā respicit. Quarto qui in isto ludo tenet lumē. Quinto qui in isto pstat pecuniā. Sexto q pstat domū. Septimo dñs tēporalis uel rectores uille q sustinet tales ludos, & nō corrigūt. Vñ dicit regula iuris, Faciētes & cōsentiētes pari pena puniuntur. Vnde dicit glo. cōsentire dicit qui pōt corrigere, & non corrigūt, sed sustinet totū. Nota qñ iste ludus est fons blasphemie. Dicat qñ est magnum peccatū sustinere ludū taxillorū, sicut et set sustinere latrones publicos i una uilla, qui depredant mō buriam eā, mō tuā, tūc clamarēt oēs alij laici, ēt expellerent de uilla, uel fieret de eis iustitia. Ita est magnū pētū sustinere ludū taxillorū in uillis, qā taxilli sunt latrones, qui depredantur buris hoīm, iō nō debent sustineri, sed facere rectores uillarū debēt bonas ordinationes cū magna pena ludentibus ad taxillos. Et si frangāt ordinationes, puniātur, alias expellantur de societate nra. Dic cōtra ribaldos lufiores, quomodo spūit in celū, & est fons latrociniorū, quia lufiores postq perdiderūt pecuniā, ludunt suas uestes, & post iocalia uxorū, & cōsequēter dū nihil amplius hñt, uadūt ad nemora, & depredātur trā seītes, inde sequūtur homicidia, & quid restat amplius nisi furca? Iō Thob. iij. Nūquā cū ludētibus misui me. Septima circūstātia est inquietudo seu nimia sollicitudo. s. diligētia circa tēporalia acquirēda, qā propter tēporalia dimittūt spūalia & dei seruitiū, ut puta diebus dominicis dimittūt missam maiore, & sermonē, habent frāgere festa ordinata per eccl̃am. Aliqui sunt ita solliciti & diligētes, circa tēporalia, q tota quadagesima nō habent spaciū cōtendi, sed expectāt usq ad festū Pasche, uel diem ueneris scē. O

male

maledicta talis sollicitudo, cōtra istā dicit xps Matt. vj. Nolite solliciti esse dicētes, quid māducabimus, aut qd bibem⁹, aut qd operiemur. Hec enim omnia gētes inquirūt. Scit em pater nū celestis, qā his omnib⁹ indigetis. Querite ergo prius regnū dei & iustitiā eius, & hec oīa adiciētor uobis. Et j. Pet. v. Oēm sollicitudinē nram projicientes in eū, qm ipi cura est de uobis. Dic qñ deus habet curā de oībus creaturis, prouidēdo eis de uita, prouidet animabus in deserto, pisci bus in aqua, auibus in aere. Iō dicit Dauid, Qui dat escā omni carni. Item, Qui dat iumētis escā ipsorū, & pullis coruorū in uocātibus eū. Dic de coruis, quia ut dicunt naturales, pulli coruorū qñ sunt nati, sunt albi, quod uidētes magni corui credūt non esse pullos suos, & nolūt eis dare escā, nec permittūt q femella det eis escā. Tūc pulli ex instinctu naturali eleuant caput & os ad celū. q. d. tu deus qui prouides oībus, prouide nobis de uita, & deus nutrit eos mittēdo forē de celo, & sic uiuūt. Iō & nos seruati⁹ deo, & prouidebit uobis. Dic si uis exēplū de sacer dote illo paupere, qui nihil habebat ad comedendū nec ad induendū. Et cū semel cogitaret, unde prāderet, cogitauit in corde suo dicēs, Istud tibi accidit, qā non seruus deo. Et surrexit in media nocte ad dicendū matutinas, & hora prime dixit primā, & sic de alijs horis, missā etiā deuote celebravit. Et hora prādiū uenit ad domū, & inuenit mēiam positā, & cibaria optima supposita, & comedit & bibit, & postmodū gratias deo egit. Hec em omnia angelus dei detulerat, & pro illo parauerat. Et iterū ueniens portauit secū reliquias. Et istud cōtinuauit seruare deo. Dic quomō īcepit paulū per officiū dimittere, & dicebat tarde. Et angel⁹ portabat cibaria grossa, & modicū amara, & mappas modicū nigras. Finaliter sacerdos dicebat officiū suū taliter, qualiter & tūc angelus portabat panē corrotum a muribus, & uinū acetosum, & map pas fetētes. Quod uidēs sacerdos incepit

flere, cui angelus apparens incepit eum increpare de omisiōe diuini officij, pro mittēs q si seruiret deo sicut prius, haberet sicut prius, & ipsum puocauit ad seruitiū dei & ad pñiam, & sic se emēdauit, & iterū cepit deo seruire, & angelus sibi ut prius ministravit. Ergo nolite solliciti esse &c. sed primū qñte regnū dei. &c. Octaua circūstātia est sacrilegiū, ut cum quis recipit aliquid de eccl̃ia, uel furatur aliquid sacrū de sacro loco, uel retinet bona eccl̃ie, uel iura ecclesiastica &c. est em quodamō pētū auaricie. Nō cōtra laboratores qui nō bene soluūt decimas. Nō etiā de uotis. Iō caueatis. Secūdo pñcipaliter uidēdū est qñ istud peccatum auaricie difficitur deo maxime. Et primo per sacrā scripturā. Esa. lviij. Propter iniquitātē auaricie eius iratus sum, & percussī eū. Abscōdi faciē meā, & indignar⁹ sum. Et abiit uagus in uia cordis sui, uias eius dimisi. Nō irat⁹ sum, cū tamē in deo nō cadat ira. Rō, qā ira est passio compositi, deus aut oīno est simplex, & sibi nō cōueniūt aliqne passiones. Si deus bene dicit hñe irā stitūdinarie ad modū hoīs irati, modus aut hoīs irati est punire qñ pōt. Sic dicit esse ira in deo propter punitiones quas facit, & singit propter pētū auaricie, propter qd deus dat guerras, tēpestates, & mortalitates, que destruant tpalia bona, iō dicit, percussī eū. Nota ēt si uis. xvj. q. j. Reuertimini. Item dicit, abscōdi, alias, Auerti faciē meā ab eo, & hoc est peius. Hoc facit deus qñ nos clamamus in orationibus nris, & pcessionibus, q nos adiuet in tribulationibus nostris, & ipse tūc auertit faciē suā a nobis nō exaudiēdo. Secūdo ostēdit istud pētū esse displicibile p cōditionē naturalem ipsius dei. Deus em naturā est liberalis. Patet, qā dat nobis oīa bōa tpalia libere, ut bladū, uinū &c. Itē dat nobis solē, lunā, celū, & quatuor elemēta. Itē dedit nobis filiū. s. carnē suā in cibū, & sanguinē suū in potū. Itē dat nobis bestias terre, aues celī, & pisces aquarū &c. Iō dicit ap̃s Ro. viij. Quō nō oīa cum illo nobis donauit. s. filio suo. Ecce liberalitas sua.

cretu lupanar publicū sustinet duplici de causa. Primo, ppter conuersationem bonarū mulierū, quia dicit Augu. Tolle meretrices de mudo, & oīa perturbabis libidinibus. Scd̄o ad uitandū maius peccatum & incōmodum, quia natura inclinata est ad malū, q̄ si iuuenes nō haberent meretrices, maiora peccata cōmitterent. Iō eccl̄ia sustinet minus peccatū, ad euitandū maius, licet peccent mortaliter accedentes. Aliud est lupanar secretum, qd̄ est in multis ciuitatibus per carterias & uicos, quod credi non posset ubi sunt multe meretrices secrete. Et tale lupanar nō est sustinendū, imo omnino est extirpandū. Et ratio huius est, ppter scādala que inde oriuntur. Primū est, quia multi de eadē parentela peccabūt cū una tali muliere. Primo pater, cōsequenter filius, q̄ ignorabit de patre suo, & ribalda meretrix ut possit habere pecunias abandonabit se sibi. Tercio ueniet cognatus eius, & cum ea cubabit. Et sic alij multi de eadē parentela. Ecce primū scādalu. Aliud scādalu sequitur ex illo lupanari secreto, quia una meretrix secreta corrūpet multas alias bonas mulieres illi⁹ carterie aut platee. Et ratio est, quia una bona mulier uidebit q̄ illa meretrix erit bene induta, & uidebit intrantes & uisitantes eam, & dicet intra se, O si tu acquireret amicos, p uiderent tibi sicut & illi &c. Et sic attendit facere quod nunquā fecisset. Vnde meretrix secreta cōparatur oui infecte, que omnes alias oues inficit, nisi cito de societate aliarum ouīū projiciatur &c. Comparatur etiā pomo putrido, quod etiam inficit & corrumpit cetera poma. Ecce de meretrice secreta. Ideo expellenda est de carteria, alias sunt in magno periculo oēs alie mulieres. Aliud scandalum sequitur ex meretrice secreta. Nā est sicut puteus secretus, in quo multi, & quasi omnes cadunt & submerguntur. Ac si esset in ista uilla unus hospes, qui in una parte domus sue teneret puteū seu in foueam secretam, in qua omnes intrantes submergerētur. O quale peccatum esset, nec hoc aliquo modo sustine-

retur &c. Ita est de meretrice secreta, q̄ non est nisi puteus inferni. Vnde Prover. xxiij. Fouea profunda est meretrix, & sequitur, Insidiatur in uia quasi latro, & quos incautos inuenit interficiet. Nota quot submerguntur in ista fouea. Primo uiri ecclesiastici sacerdotes. Secūdo religiosi. Tercio nobiles. Quarto uxorati. Quinto iuuenes. Omnia ista in conuenientia eueniunt ex lupanari secreto, ideo extirpandū est, & nullo modo permittendum, ecce quale peccatum est. Et hec de prima specie siue circūstātia. Secunda spēs luxurie est adulterium. Est autem adulterium ad alterius thorsū accessus. Vnde adulterium dicitur, quando maritus uel uxor frangunt sibi fidē matrimonij promissi, & sunt periuiri. Et dicit sanctus Tho. quod periuirum est maius peccatū quā homicidium, & sunt magis puniti in alio mundo quā homicidē, quāuis in isto mundo sit contrariū, & oppositum fiat. Item istud peccatū est contra incarnationem filij dei quam figurat matrimonium. Vnde sicut uir & uxor iam non sunt duo, sed una caro, ut dicitur Mat. xix. Ita diuinitas & humanitas in Christo ita sunt coniuncta, quod nunquam separabuntur, quia iam non sunt due persone, sed unus Christus. Qui ergo frangit fidem matrimonij, uidetur inuere quod diuinitas separatur ab humanitate, quod est hereticū. Et ideo caueatis, quia magnum peccatum est, & talibus adulteris iam datum est conueniētia a paradiso. Apoc. xxi. Timidis & incertis &c. Et sequitur, Pars illorum erit in stagno ardenti igne & sulphure. &c. v. Neq; fornicarij neq; adulteri regnum dei possidebūt. Nota etiam contra multos, qui nō solum frangunt matrimonium secrete, imo publice tenent cōcubinas, & sunt excoīcati. Dic q̄ uolū libus cōcubinarijs finaliter accidit sicut quidā mercatori. Vnde fuit quidā mercator ualde diues, & cum uxor eius esset mortua, uenerunt amici & parētes eius & darent sibi uxorem, dixit eis q̄ nolēbat.

Dixerūt ei, Quare? Rēdit, Quia uel dabitis mihi uxore iuuenē, uel antiquā. Si iuuenē habeā, illa sperneret me cū sim antiquus, & timeo q̄ faceret me de cōfratria sancti Cuculi. Si autē antiquā accipia, ego sum antiquus & caluus, & illa antiqua, & sic unus nō poterit uiuare alium. Dixerunt amici, Cōpater nō curetis, quia nō dabimus uobis uxore antiquā, sed iuuenē. Et si faciat uos de confratria Cuculorum, faciatis eam de confratria sancti Luce. Certe, dixit ipse, ego non curo de mulieribus. Et sic amici recedē. Et dum fuerunt in parte domus sue, reuocauit eos dicens, Audite quid cogitauit. Et quid domine? Ego em̄ proposui accipere duas uxores, unam iuuenem & aliam antiquā. Et si iuuenis despicat me, ibo ad antiquā, & sic adiungit me, & dabit mihi bona cōsilia, & cōtra. Et dixerūt amici, O dñe in bona hora bene debebatis uos facere rogari, & modo uultis duas uxores, & dederunt ei duas uxores sicut conceperat, & post modicum temporis fuit iurgium & dissensio inter illas, quia iuuenis cōtempnit antiquam, dicens, O antiqua uade, & uolebat dominari, dicens q̄ etiam erat uxor eius. Sed antiqua dicebat quod debebat dominari, quia antiquior, & iuuenis debebat sibi seruire. Econtrario alia dicebat &c. & fuit magnus rumor inter eas, & non poterant se uidere, nec poterant uidere quod ipse acciperet placitum cum una. Die quid iuuenis mulier fecit, ipsa semel inuitauit maritum ad prandium, & facto prandio & ipso inebriato, fecit ipsum reclinare in gremio suo, & sic obdormiuit, & ipsa abrahe sibi omnes pilos albos de barba cum pinxerit. Cūq; ille euigilasset, inuit ad uiuandū aliam mulierem, quem illa inueniens dixit, O quid est hoc? marit⁹ me⁹ efficitur iuuenis, quia iam non habet pilos albos in barba, & cogitans dolum, mutauit eum in crastinum ad prandiu, quod acceperat, & ipso inebriato pelsi ma uetula fecit caput suum reclinare in gremio suo, & abstulit sibi omnes pilos

nigros de capite, & quos posuit de barba cū candela, & caput remansit sicut corium depilatum. Et cū euigilasset, respiciens in speculo uidit barbam depilatā, & dixit, Quid est hoc? tu habuisti nonos barbitoniores. Et dum iret ad uillā, amici dixerūt sibi, Dñe quomodo est nobis de mulieribus uestris? Respondit, Male certe, & credebam quod dedissetis mihi uxores, & dedistis mihi barbitoniores, ecce quō meam barbam fecerunt, & sic rādem dimisit eas. Sic accidit finaliter tentibus concubinas, qui non sunt contenti de suis uxoribus, quia uxor iuuenis. i. concubina depilat sibi barbam, scilicet bona temporalia, petendo camisas, tunicas, iocalia, & talia huiusmodi, quia lenonem lena non diligit absq; crumena, & nunquam est contenta. Et sic finaliter destruit eum. Et post uenit antiqua, id est diabolus, & depilat barbam nigrā, id est animam nigram & tenebrosam, ppter peccata, & portat secū ad infernum. Ecce quomodo accidit & accidet talibus. Ideo caueatis, & sitis contenti quilibet de uxore sua. Tercia species est incestus, & committitur inter parentes carnales, ut cum quis cognoscit aliquam mulierem de parentela sua. Aliquando etiā cōmittitur inter parentes spirituales, & cum quis cognoscit commatrem, filiam suam spiritualement, uel filiolam &c. Declara caute ad populū, quia multi sunt defectus circa hāc speciem, & sunt multa mala comparagia maledicta ut habeant occasionem peccandi. Quarta species est stuprum, & est cum uirgo aliqua defloratur ipsa consentiente, & est maximū peccatum ducere uel trahere puellam uirginē ad malū finē, quia forte fuisset bona mulier. Nota quō aliquoties iste defect⁹ est patris & matris propter malum regimen. Non nutriunt eas in amore & timore dei, sed sustinēt eis uanitates, & uisitatioes ribaldorum, & sic efficiūt meretrices. Dic quō matres ipsarū, que quā uadunt ad ecclesiam, dimittunt eas solas in domo, & ribaldus qui hoc obseruat, uidēs matrē iuisse ad ecclesiam, uenit ad domū

domū, & quia mulieres sunt fragiles, & maxime puellae, & prompte ad malū, statim consentiunt. Et uos domina quando iustis ad ecclesiam, filia uestra erat bona & uirgo, sed quando uos reuenistis fuit meretrix & ribalda, & nunquā erit honorata. Vos estis in causa, quia dimisistis eā solam in domo, & estis causa scandali. Iō ducatis filias uestras uobiscum, & detis eis bonas doctrinas, ne loquantur cū ribaldis, ne decipiant eas, quia uulpes humiliat se galline quā uult eam capere. Iuxta illud Eccli. xix. Est qui nequit se humiliat, & interiora eius plena sunt dolo. Quinta species est raptus, & est quā filia uiolenter ducitur de domo parentū, & uiolatur, & est maximum peccatum. Dic quō huiusmodi puellae deberēt citi⁹ mori quā cōmittere & permittere illud, quā sic essent martyres in paradiso, imo etiā meretrix si amplius nollit consentire peccato, & ex hoc interficeretur ab illo qui consueuerat peccare cum illa, par esset martyribus. Dic de illis puellis, quae nō consenserunt peccato, tamen inuite uiolabantur, & si aliqua uiolatur inuite, est ad augmentū meritum & premium. Vide qd dicat beata Lucia, Si inuitam me feceris uiolari, castitas mihi duplicabitur ad coronam &c. Sexta species est peccatū cōtra naturā. Et habet quatuor differentias. Prima est mollicies, quae accidit in actibus immundis uigilando, quia multi sunt qui non audent peccare cū mulieribus propter timorē mundi, uel quia nō habent oportunitatē, sed secrete corrumpūt se, & plus peccant quā si cognoscerēt matrē propriam, quia hoc peccatum est contra naturam, cum matre naturale, licet graue peccatum. Secunda differentia est sodomia, ut homo cum homine, mulier cum muliere. Tertia est bestialitas, uidelicet habere rē cū animalibus brutis. Declara caute ne des occasiōē peccandi. Quarta dicitur abusus, ut quā nō seruatur debitus ordo nature, nec dei nec ecclesiae, sicut quā oīla est super coopertoriū, uel luna sup solē &c.

Intellige & declara bene caute. De istis differentiis tange ad loquendū in cōfessione, & qd cōfessor bñ aduertat, & caute interroget de talib⁹. Septima species est sacrilegium, & cōmittitur per uiros ecclesiasticos ordinatos, uel cum mulieribus moniales deo consecrate & copulate cognoscuntur. Dic quale peccatū est cognoscere uxore Christi. Vide legendam sancti Matthei, qui contradixit regi uolenti habere filiam regis p̄cessoris sui in uxore, quae erat monialis, dicens qd nō decebat eum habere uxore eterni regis. Propter hoc beatus Mattheus mortuus fuit. Ideo caueatis ne tangatis sponsam Christi. Nota qd potest etiam peccatum accidere in matrimonio legitimo. Primo quā sit in festiuitatibus precipuis, ut beate Marie uirginis, apostolorū &c. cūdo quā sit in quadragesima. Tercio quā sit in cōione, tribus diebus ante, & trib⁹ post. Quarta quā sit infra mēstruū. Quinto quā sit post impregnationem, aut post partū. De oībus istis circūstantiis est cōsuetudinem, & de talibus speciebus.

Secundo principaliter uidendum est quō istud peccatum luxurie displicet deo maxime. Et istud cognoscere possumus per multas punitiones quas deus antiquitus fecit de isto peccato. Prima puniō legitur Gen. vi. qd tempore Noe ratione istius peccati deus destruxit totū mundū diluuiū, quia omnis caro corruerat uia suam, & erat totus mundus calefactus per luxuriā. Dixit de⁹ Ego refrigerabo uos, & misit diluuiū. Et sic destruxit totū mundū propter peccatū luxurie. Secunda puniō legitur Gen. xix. de quinq; ciuitatibus. scilicet Sodoma, & Gomorra, & alijs submersis & destructis. Dixit enim deus ad Abraham, Gene. xviii. Clamor Sodomo, & Gomorreorū multiplicatus est, & peccatū eorū aggravatū est nimis. Dic puniōē, quomodo uenerunt duo angeli ad domū Loth in specie humana, & uenerūt homines ciuitatis, & uolebāt peccare cum eis. Sed Loth prohibuit dicens, qd nollent facere tale

tale facinus, sed qd acciperent filias suas, & agerent cum eis &c. Dic quō de⁹ pluit sup illas ciuitates ignem & sulphur, & destruxit eas. Tertia puniō de isto p̄ccato legitur Nume. xxv. de filiis Israel, qui peccauerunt cum mulieribus Moabitibus. Et precepit dñs Moysi, qd suspenderet omnes principes populi in patibulo contra solem. Ideo dicit glossa, quia sustinebant istud peccatum, nec uolebāt ipsum corrigere, ideo fuerunt omnes suspensi. Et deus percussit populum, & occidit uiginti tria milia hominum de populo Israel, exceptis illis qui mortui sunt de Moabitibus. Alia puniō legitur Iudi. xix. &c. xx. ca. de quodam homine qui duxerat uxorem suam de Bethleem, & cum duceret eam ad ciuitatem suam, & transiret per ciuitatem Gabaa, ubi erat tribus Benjamin, & esset hora tarda, habuerūt ibi stare. Et cum intrassent ciuitatē, non inuenerūt qui eos recolligeret, cum ipsi non essent de illa tribu, & sic uenerūt ante plateam, & stabant ibi. Quidam autē probus cōpatiē eis, uenit, & duxit eos in domum suam. Et statim uenerūt iuuenes ciuitatis, uolentes peccare cū eis, & tradidit eis uxorem suam. Et tenuerunt eam tota nocte, & in crastinum summo mane reducerūt eam ante domum illius prohi uiri, & dimiserunt eam ante portam, & extendens brachia cecidit in terram mortua. Cum autem maritus eius surrexisset summo mane, & apperuisset portam, uidit eam mortuam, putans qd dormiret. Sed cum magno dolore eam super iumentum suum portauit in ciuitatem suam, & scidit cadauer eius in frusta, & misit per nuncios illa frusta p totam terrā promissionis. Quod Iudei uidentes, mirati sunt de tanto facinore, & congregati sunt omnes maiores natu ad illū hominē. Et scita causa, consuluerunt de⁹ quid agere debebāt. Et mādauit de⁹ qd facerēt bellum cōtra Gabaa. Quod &c. factum est, & in priō bello mortui sunt. xxiij. milia hoīm, & in scdō. xvij. milia. & in tertio bello ab una pte. xxx. milia. & ex

alia pte. xxv. milia, & cētū. Declara historiam ut habes Iudici. xx. ca. Alia puniō legitur. j. Reg. iij. de Heli, qui sustinebat filios luxuriosos &c. Alia puniō legitur facta fuisse in die natiuitatis domini de omnibus Sodomitis qui erant in mūdo. Nam illa die omnes mortui sunt. Ex istis punitionibus habemus qd deus multum odit istud peccatum. Disperdam, inquit, omnes habitatores uoluptatis & luxurie. Ideo multum debet nos istud retrahere ne peccemus.

Tercio principaliter uidendum est quomodo leuiter poterimus remediare. Et sunt multa remedia. Primū remedium est cōsiderare attēte passionem Christi, & ipsam in cruce passionem, quia dicitur Esaie. j. A planta pedis usque ad uerticem non est in eo sanitas. Et qd homo uelit recipere tales delectationes in suo corpore, cum Christus in suo corpore tot passionē sustinuerit, nō est rationabile. Secundum remedium est ieiunare, scilicet auferre auenam equo ribaldo, quando est nimis letus. Ita corpori amouenda est auena, scilicet comestio & potatio, quia cibaria prouocant hominem ad luxuriā, ideo oportet abstinere & ieiunare. Ideo dicitur in prefatione quadragesimali, Qui corporali ieiunio uitia comprimis. Nota quod multi dicunt quod non possunt abstinere ab isto peccato. Et ratio est, quia faciunt excessus in comestionibus & potationibus. Volunt enim isti, sicut uetula quedam, quae oleo uolebat extinguere ignē, qd est impossibile, ita bene comedendo & bibendo extinguere ignem libidinis, quod est quasi impossibile, ideo oportet ieiunare & abstinere. Tercium remedium est deuotio ad beatam uirginem Mariam. Nota quomodo aspectus beate Marie uirginis extinguebat omnem malam concupiscentiam in hominibus aspicientibus eam. Sic si sitis tentati de luxuria, aspiciatis beatam uirginem per deuotionem & orationē, & refrigerabit concupiscentiam.

triam uestram inordinatam. Quartū remedium est cogitare penas inferni paratas luxuriosis, dicēdo, O quomō poteris sustinere penas illas terribilissimas. Dic exemplum de quodā heremita, ad quem uenit mulier de nocte, nolens eū inclinare ad luxuriam, fletus & gemens ut aperiret. Qui aperiens, & uidens quod esset mulier, stupuit, querēs quomodo tali hora &c. Que dixit se errasse in uia, mentiēdo, & quia esset misericors, quod sibi compateretur propter lupos &c. Et sic bonus homo recipit eam in camerā suam. Et dum calefacerent, insurrexerūt motus luxurię propter uerba attractiua & aspectus. Cumque ille se disponderet ad peccandum cum nullus uideret, subito reuersus in se dixit intra se, O proditor, quid uis facere? Et posuit digitos suos in igne, & cōburebat eos. Mulier autem hoc uidens incepit clamare dicēs, O pater, quid facitis? Respondit heremita, Si non possum sustinere istam penam, que modica est, quō sustinebo penas inferni siue ignem? Et sic euasit & expulit mulierem. Et ideo dicit ps. Conuertant peccatores in infernū, omnes gentes que obliuiscant deū. Quintū remediū est cōsiderare angelū propriū, qui semper est iuxta te. Vñ Ber. Non audeas facere presente angelo, quod me presente nō auderes. Sextū remediū est cogitare pulchritudinē anime tue, que est ad imaginem & similitudinē dei creata, que etiā est pulchrior sole quātum ad naturam, quā tamen sic deturpas peccato luxurie. Ideo lauari, mundi estote, auferre malum cogitationum uestrarū. Esa. j. Declara ad propositū &c. Deo gratias.

De peccato gule.

Sermo. iij.

Anem nostrum quotidianū da nobis hodie. Vbi supra. Ista est quarta petitio orationis domini, in qua petimus prouisionē corporalem necessariam, cuiuslibet quantum ad uitā, que prouisio tota intelligitur per panem. Vnde dixit deus Ade Gen. iij. In sudore uultus tui uesceris pane tuo.

Non tñ intendit deus dicere quod solus panis acquirere cum sudore, imo etiam tota alia prouisio necessaria uite hominis. Quia ad uitam hoīs cōseruandam etiā necessaria sunt multa alia, ut uinū, carnes, fructus, pisces, uestes, ligna &c. Ideo petendo panē petimus totā nostrā prouisionem. Ista petitio est cōtra peccatū gula. Gulosi enim nō sunt contenti de pane, nec de prouisione quā deus dat eis secundum statum eorū, imo semper conqueruntur de deo, & appetunt delicata cibaria &c. Quia igitur ista petitio est contra peccatum gula, sic erit & sermo de peccato gula. De quo uidebuntur tria.

Primo quomodo cognoscemus si est in nobis certe.

Secundo quō displicet deo maxime.

Tertio quomodo poterimus leuiter remediare.

Primo igitur si in nobis sit, poterimus cognoscere, si aspiciamus quid sit peccatū gula, & in quo cōsistat. Vnde gula importat inordinatū appetitū comedendi & bibendi. Vnde potest sic describi, Gula est inordinatus appetitus edendi. Non tamē importat quēlibet, sed solum appetitum inordinatū. Vnde secundum sanctū Tho. sic describit, Gula est inordinatus appetitus cibi & potus. Et querit sanctus Tho. ij. q. cxlvj. ar. ij. utrum gula sit appetitus inordinatus comedendi & bibendi sit peccatū mortale, & dicit declaratiue quod homo est inordinatus ad unum ultimū finem. scilicet deum, ut ea fruatur & delectetur. Vnde deus est ultim⁹ finis hoīs, & quicquid facim⁹, dicimus, aut cogitam⁹, totum debet fieri ut isto fine. Ideo possumus frui. Ideo dicit doctor sanctus, quod si homo appetat huiusmodi delectationem cibi & pot⁹, ita quod in illa delectatione faciat finem suū, paratus agere cōtra precepta dei, ut istū finem cōsequi ualeat, sic isto modo talis appetitus inordinatus est peccatum mortale, & uocatur gula, quia tales gulosi uocantur, quia tales gulosi ueniunt quem nutriunt, & huiusmodi delectationes

tionem deo preponunt. Et ad istum sententiam loquitur apostolus de gulosis ad Phil. iij. Quorum deus uenter est. Et isto modo est peccatum mortale. Alio modo accipitur iste appetitus inordinatus edendi & bibendi, secundū ea que sunt ad finem, utpote quā quis nimis cupit delectationem ciborum, non tñ ita quod propter hoc uellet aliquid facere contra legem dei. Et sic talis appetitus inordinatus est peccatum ueniale, & dicitur gula largo modo, sed de primo modo solum loquimur hic. scilicet prout est peccatum mortale. Et b. Grego. xix. moral. ponit quinque species gula, & ego simul declarabo circūstantias istius peccati, que sunt. vij.

Prima est comedere irreuerenter.

Secunda est comedere excessiue.

Tertia est comedere inordinate.

Quarta est comedere festiue.

Quinta est comedere & bibere frequenter.

Sexta est comedere nimis delicate.

Septima est nimis loqui in menia.

Prima circūstantia est comedere uel bibere irreuerenter, hoc est sine honore, nō premissa benedictione uel signo crucis. Signū enim crucis est tyriaca cōtra uenenū oīm ciborū. Nota secundū naturales, quod sunt quidā serpentes ita ueneni, quod quandoque dimittunt uenenū suū super fructus, uel super aquas & herbas, & ideo comedere de illis fructibus sine tyriaca est periculum mortis. Sic radix ueneni oīm ciborū fuit cibus Ade, quem serpens portionauit, imponens uenenum peccati, ideo ex quo radix est potionata & periculosa, omnes cibi corporales sunt infecti. Ideo xps bonus medicus ordinauit tyriacā, ne cibi possent nos grauare. Tyriaca est signū crucis, uel aliqua oratio, ut Pater noster, uel nomen iesu. Si aliqua persona sit ita gulosa, ad minus dicat iesu, aī ponitis uos in magno periculo. Dic exemplum quod ponit beatus Gregorius in dial. de quadā moniali, que iuit ad hortum suū, & collegit lactucas, & comedit sine signo crucis, demon uero erat super lactu-

cas, & monialis comedit, & demon intravit in eam, & cepit eam uexare. Et adiuratus demon a quodā sancto epō quare intrasset, rēdit, quia nō fecit signum crucis, nec recōmendauit se deo. Aliud exemplū legimus in libro de uitis fratrum predicatorū, de quodā fratre qui iuit sine laia extra cōuentū in uillā ad potandum. Et diabolus intravit in eū, eo quod comederat irreuerenter sine signo crucis, ut cōfessus est diabolus. Cogitare ergo quāto periculo te exponit gulosi, quod comedant & bibant sine benedictione & signo crucis. Ostende eis modū faciendi crucem. Vnde ap̄s. j. Timo. iij. Cibus creauit deus ad percipiendū cum gratiarum actione fidelibus, & his qui cognouerunt ueritatem. Quia omnis creatura dei bona est, & nihil reiiciendū quod cū gratiarū actione percipitur, sanctificatur eū per uerbū dei & orationē. Secunda circūstantia est comedere excessiue. Dic quō sunt aliqui miseri, qui uellent totū deglutire, nec possunt satiari. No. quō faciunt excessum in potationibus, & sunt ebrii hora tertie, & tunc loquuntur liguis omnīū. Alij per totā diē stant in tabernis, in ludis, garrulantes, & amātes, & pauper uxor stat in domo cum tribus aut quatuor pueris, & nō habent nisi uinum acetolum, & nullum, & quando ueniunt ad domū hora tarda, & si non reperiunt eam paratam, faciunt magnū strepitu, & Martin baston aliqui uadit per domū, & interdū uapulāt mulieres ab eis, & dimittūt domum improuisam, & non curant providere sue uxori & pueris. Et mulieres quāque hoc uidētes faciūt sibi amicos speciales, qui eis prouident, & faciunt se meretrices. Et ex hoc multe bone mulieres faciunt se meretrices, & mariti sunt in causa. Ideo caueant sibi &c. Nota quid sequitur, propter excessum talium, quia frequenter reperiunt mortui in lecto aut in alio loco, uel uenit eis botus, uel febris, aut tremor capitis & manuum, & habent oculos rubicundos, foderatos de scarleta. Nota quid dicit regula medicine, quod plures interficit

zzz

gula

gula quam gladius. Contra tales loquitur sapiens Ecclesi. xxxvij. Non audis esto in oi epulatioe, & nō te effundas sup oēm escam. In multis ei scis erit infirmitas, & auditas appropinquabit usq; ad cholera. Propter crapulam multi obierunt, qui autē abstinentes est, adijciēt uitam. Et Hic dñs talibus dicit, Ve qui cōsurgitis mane ad ebrietatē festandā, & potandum usq; ad uesperā. Ideo caueatis ne excessine comedatis & bibatis, sed de excessu faciatis eleemosynam pauperibus. Vnde beatus Paulus docet nos modum uiuendi, comedendi, & bibendi, dicens ad Titum. ij. Sobrie, & iuste, & pie uiuamus in hoc seculo. Hic dicit tria. Primo dicit sobrie. i. cum mēsurā, nō faciendo excessum. consequenter dicit iuste. i. comedere & bibere de bene acquisitis, nō comedere fructū, & gallinas furatas &c. Nota de Thobia. ij. ca. qui audiens clamorem agni in domo, quesuit a quo habuerat &c. Tertio dicit pie. i. dare pauperibus amore dei reliquias & superflua, quia hoc dicit Christus Lu. xj. Quod superest date eleemosynā &c. Et hoc multum pcedit deo, & est op^{us} misericordie, & deus dñs talibus in iudicio Matth. xxv. Venite dñi p^{atres} mei, possidete paratū uobis regnū a cōstitutione mundi. Esuriui, & dedistis mihi manducare. Sitiui, & dedistis mihi bibere &c. Tertia circumstantia est comedere & bibere inordinate, hoc est extra horā, cum certum tps nō obseruatur in comedendo & bibendo, imo aliqui preueniunt horam, ut illi qui de mane statim postq surrexerunt perunt panē, & comedunt, uel uadunt ad tēbernā. Tales aisimilant pueris paruulis, qui statim postq surrexerunt, clamant panem. Tales sic inordinati deberent timere maledictionē dei, de qua loquitur scriptura Ecclesi. x. Ve tibi terra cuius rex est puer, & cuius princeps mane comedūt. Terra est homo, quia de terra facti sumus, & in terrā uadimus. Rex est liberum arbitrium, & dicitur puer, quando nescit se regere, quia est sicut puer, quia non regit hominem,

imo statim ut puer comedit. Princeps sunt quinq; sensus corporis, qui deberent iuare regem. i. liberū arbitrium, ad bene gubernandū hominem, & regendū, ergo ne terre &c. Quarta circumstantia est comedere festine sicut porci. Instantum enim aliqui comedunt festinanter, q; ex nimia festinatione aliquando suffocantur. Non est sic festinandum, sed habemus comedere cum pausa, & bene masticare in ore, quia hoc multū seruit ad digestionem. Sunt enim multe digestionēs. Prima est in olla. Secunda in ore, bene masticare cibos, & non simul sumere oēs cibos, sed post unum cibum sumere aliū. Reliqua sit in stomacho. Et sic conseruabitur uita uestra in sanctitate per magnum tempus, als si comedatis sicut porci festinanter, generabitur uobis infirmitas. Ideo dicit scriptura sancta Ecclesi. xxvij. Noli audis esse in oi epulatioe, sed comedite competenter de esca que est magis utilis. Et ne te effundas super omnem escam, quia una esca habet unam digestionem, & alia aliam. Et sic inde generantur male infirmitates, quia una esca impedit digestionem alterius. Ideo dicit bene in autoritate preallegata. In multis ei scis erit infirmitas. Quinta circumstantia est comedere siue bibere nimis frequenter. Sunt enim aliqui qui non cōtentantur de una refectione, nec de duabus, imo ter, quater, uel quinq; in die comedunt. Dic quomodo antiquitus gentes non comedebant nisi semel in die, & ideo uiuebant multos annos, ut septingentos uel octingentos annos, uel amplius, sicut patet de Adam, Noe, Mathusalem, & multis alijs. Gen. v. Et comedebant solum fructus, & bibebat aquam. Tempore uero Noe post diluuium incepit comedere carnes, & bibere uinum, sed non comedebat nisi semel. Et tunc uita hominis fuit abbreviata, quia non fuit nisi. cxx. annorum. ut patet Genes. ij. Tempore uero David incepit comedere bis, & uita hominis fuit abbreviata, & fuit septuaginta

ginta uel octoginta annorum. Ideo dicit ipse David ps. lxxxix. Dies annorum nostrorum in ipsis. lxx. anni. Si autem in potentibus octoginta anni, amplius eorum labor & dolor. Sed modo non sumus contenti comedere semel uel bis, imo ter, quater, & continue per totam diem. Ideo uita nostra est breuissima, & homines moriuntur iuuenes. ut in. xxv. uel. xxx. anno. Et inde sepe ueniunt febres, botium, & alie infirmitates propter excessus inordinatos. Et dicunt, O hoc fecit pestis &c. Dico quod pestis sunt inordinationes uestre, quia nullum modum seruatis in modo uiuendi. Ideo caute ne nimis frequenter cōdatis nec bibatis, quia dico uobis quod non proficit corpori nec anime. Comedite ordinate, non nimis, in die ieiunij semel, alijs diebus sufficit comedere bis, nisi laboratoribus. Ideo dicit poeta, Escam semel qui iustus est &c. Hic potes dicere conditiones gentium que excusantur a ieiunio. Sexta circumstantia est nimis delicate uelle comedere. Dic quomodo sunt aliqui qui semper appetunt delicata, & aliter non contentantur, & sunt aliqui male nutriti, qui nisi semper habeant delicata, non comedunt. Dic quomodo ille diues epulo fuit damnatus, quia nimis splendide comedebat. de quo xps Luc. xvj. Homo quidam erat diues &c. Quid sequitur? Mortuus est diues, & sepultus est in inferno. Ideo contra istam circumstantiam dicit, Panem nostrum &c. non dicit cibaria delicata, sed panem, qui habet tantū sufficere. i. prouisio quam dedit cui libet secundum suum statum. Septima circumstantia est nimis loqui in mēsa. Vnde in principio mēse nō sunt loquele, neq; sermones, sed omnes tacent, sed quando uenter est plenus, oēs loquuntur simul. Faciunt enim gulosi sicut la cornemula, que nullam ionum facit, donec fuerit plena. Ita gulosi quando sunt in mēsa, nihil dicunt donec sunt pleni, & tunc incipiunt facere diuersos tonos. Vnus rixatur, alter clamat, alius diffamat, alius dicit truffas, alius cantat,

ali^{us} loquit de mulierib^{us}, & yba ihonesta, alius ridet. Iō pro conclusione dicit autoritas. j. Pet. v. Fratres, sobrii estote &c. Secundo principaliter uidendū est quomodo hoc uitium displicet deo maxime. Et hoc uidere poterimus per punitiones quas deus fecit de isto peccato. Prima puniō fuit facta in Adam & Euam, quia comederunt de fructu uerito. Dic totam historiam, quomodo deus in paradiso terrestri plantauerat duas arbores. i. lignum uite, & lignum scientie boni & mali. Et deus uoluit q; comederent fructum ligni uite, qui conseruasset eos in uita & sanitate, sed mandauit q; non comederent de fructu ligni scientie boni & mali. Dic quomodo serpens uenit, & finaliter ad suggestionem illius comederunt. Dic punitiones Ade, quia uenit deus, & dicit Ade; In sudore uultus tui uelceris pane tuo. Gen. iij. Ecce qualem punitionem dedit deus pro isto peccato, & adhuc durat ista puniō, quia propter istud peccatum cum sudore & labore habemus nobis acquirere uitam. Si enim dicas, Quare habemus tot labores? Dico q; propter peccatum gule. Eua etiam fuit punita, quando dixit ei, In dolore paries filios, & sub uiri potestate eris, & ipse dominabit tui. Adhuc durat ista puniō in mulieribus, quia propter peccatū gule ipsius Eue, parit cum dolore, & habent tot miseria. Alia puniō legitur Numeri. xxj. quam fecit deus cōtra Iudeos de peccato gule, qui cum essent in deserto, & non haberent bladū neq; uinū, neq; carnes, neq; olēū, dixerūt Moysi, Da nobis comedere &c. Ita fecit, quia orauit dominum, & statim descendit manna, qui fuit cibus preciosissimus, magnitudinis unius pisi. Et de illo cibo omnes comederunt, & pasti sunt quadraginta annis. Et post quadraginta annos murmurauerunt contra deum, & contra istum cibum dicentes, Anima nostra nauicat super cibo isto leuissimo. Et deus audiens murmur eorū dixit Moysi, Quid habet populus quod murmurat? Respondit Moyses, Domine

non contentat de isto cibo, sed petit carnes. Et dixit deus, fac eos congregare, & cras dabo eis carnes in tanta abundancia, quod exire eis faciam per naves. Et in crastinum deus pluit eis coturnices, & comederunt ex ipsis satis. Nota punitionem quam deus fecit, statim misit in eos serpentes, qui eos interfecerunt. Vnde hoc dicit propheta David. ps. lxxvij. Adhuc escit eorum erant in ore ipsorum, & ira dei ascendit super eos. Et multitudo magna populi mortua est. Alia punizio legitur in nouo testamento, uidelicet Luc. xvj. de damnatione illius mali diuitis, qui epulabatur quotidie splendide, nulla misericordiam faciebat Lazarum pauperem, qui iacebat ad ianuam eius, ulceribus plenus, cupiens saturari de micis que cadebant de mensa diuitis, & nemo illi dabat. Dic condemnationem istius diuitis, quia mortuus est, & sepultus est in inferno cum suis honoribus &c. Et uidens diues Lazarum in sinu Abrahe dixit, Pater Abrahā miserere mei, & mitte Lazarum ut intingat extremum digiti tui in aquam, ut refrigeret linguam meam, quia crucior in hac flamma. Ecce punizio istius miseri gulosi. O miser fuerat ita diues, & quare non reseruauit sibi unum barilletum de uino uel de aqua? Reseruatur enim hoc, dando pauperibus amore dei, sed ille noluit dare, imo totum uoluit pro se, ideo petijt. M. anni sunt & plures, guttam aque, & non potuit obtinere, nec unquam obtinebit. Ideo dicit xps Luc. xxj. Attēdite uobis ne forte grauentur corda uestra in crapula & ebrietate &c. Itē ostenditur hoc peccatum displicere deo propter satisfactionem humanam, quam deus fecit de isto peccato. Quia ipse Adam peccauerat per gulam, ideo xps uoluit satisfacere per ieiunium. ieiunans. xl. diebus, &c. xl. noctibus in eate in qua Adam peccauit. Et in cruce uoluit pati satisfaciendo, quando bibit acetum cum felle mixtum. Vnde ps. Dederunt in escam meam felle, & in siti mea potauerunt me aceto. Ex his ergo apparet quomodo deus habet odio istud peccatum.

Tertio principaliter uidendum est quomodo poterimus remediare leuiter. Et sunt multa remedia. Primum remedium est cogitare qualis fatuitas est sic ut tritare corpus, quod comeditur a uermibus. Eccli. x. Cum enim morietur homo, hereditabit serpentes, & bestias, & uermes. Secundum remedium est cogitare cenam nobis paratam, quam habebimus in alio mundo si uiuamus sobrie & mesurate. No. quod preciosa est illa cena ubi reficiuntur angeli & sancti preciosis cibis qui a nobis non possunt excogitari, quia ut dicit Esa. lxiiij. & j. Cor. ij. Oculum non uidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, que preparauit deus diligentibus se. Et de hac cena etiam dicitur Apoc. xix. Beati qui ad cenam agni uocati sunt. Tertium remedium est cogitare famem christi, quam predicabat per mundum, quia frequenter non habebat ad comedendum, imo discipuli sui ibant ad colligendum spicas de quibus uiuebant. Aliud remedium est considerare famem christi in suis membris. scilicet pauperibus, quia sunt multi pauperes, & boni, qui moriuntur fame & frigore, quia habent domum suam plenam familia. Et si deus dedit uobis ad sufficientiam comedere & bibere, ideo non debetis facere excessum. Et est bene mirum, quare non remordeat conscientia multorum diuitum eos qui sic abundat, & miseri pauperes moriuntur fame, & frigore, & miserijs alijs, cum tamen christus bona quod habent pauperibus repperit sibi facta, dicens Mat. xxv. Amen dico uobis quod unus ex minimis meis fecistis, mihi fecistis. Alias quod dicit christus in die iudicii, quoniam dicit, Esuriui, & non dististis mihi manducare &c. Declara bene, & audacter de hoc peccato contra illos qui nolunt facere aliquam elemosinam pauperibus, cum tamen sint diuites, sed quando audiunt pauperem petentem & clamantem, ipsi dicunt seruis suis quod dicant ei quod recedat. Et ego dico tibi quod quando tu clamabis in fine dierum tuorum, Domine digne aperi mihi, & diceret tibi, Amen dico tibi nescio te. Ideo &c.

De peccato ire. Sermo. v.

Et di-

Et dimitte nobis debita nostra. ubi supra. Ista est quinta petitio orationis dominice. In qua petimus remissionem indulgentiam, scilicet ut deus dimittat nobis debita nostra. id est peccata, que dicuntur debita. Ratio, quia per peccatum obligamur deo ad magnam summam pecuniarum persoluentiam. Vnde dicunt doctores, quod de rigore iusticie obligatur homo pro quolibet peccato mortali deo ad septem annos de penitentia. Et quia sumus fragiles, & non possumus tantum soluere, ideo petimus illa peccata nobis dimitti. Vnde dicit Christus Mat. iij. Omne debitum dimisi tibi, quoniam rogasti me. Sed uult deus quod etiam dimittamus debitoribus nostris. Vnde ista petitio recte est contra peccatum ire. Iracundi enim nolunt dimittere suis debitoribus offensam, sed si uolunt saluari, & quod deus dimittat eis sua debita sine delictis, habent ipsi dimittere. Ideo discipulis magister celestis dicit in oratione dominica in persona nostri, Et dimitte nobis debita nostra &c. quia sic oportet facere. Quia igitur ista petitio est contra peccatum ire, ita erit sermo presens, & uidebimus tria de isto peccato sicut de alijs.

Primo si ira sit in nobis certe.

Secundo quomodo displicet deo maxime.

Tertio quomodo poterimus leuiter remediare.

Primo dico si ira sit in nobis, &c. Et dico quod hoc poterimus cognoscere, si consideremus quid sit ira, & in quo consistit, scilicet in suis circumstantijs. Pro quo sciendum quod secundum sanctum Thome. ij. q. clviij. art. ij. ira est quedam passio appetitus sensitui, a quo uis irascibilis denominatur. Vnde ira est passio coniuncta, denominatur enim quandam passionem. Passio potest esse bona uel mala, bona si ratione regulatur, mala si rationem uel ordinem rationis transcendit. Verbi gratia de ira, si iratus appetit uindictam, ut scilicet secundum ordinem rationis fiat uindicta, talis ira est lauda-

bilis, & dicitur ira per zelum. Si autem aliquis appetit uindictam qualitercumque, contra ordinem rationis, ut puta si appetit puniri eum qui non meruit, uel ultra quam meruerit, & si malefactor non debet perdere nisi unam manum, uellet eum perdere uitam suam, uel si appetit quod fiat uindicta non secundum legitimum ordinem iusticie, hoc est, non uult quod fiat debita iusticia, ut audiatur pars, sed subito fiat punizio, uel appetit uindictam non propter finem debitum, qui est iusticie conseruatio, & culpe correctio, sed solum quod ipse habeat de ipso uindictam, & si ueniat ad consensum, talis appetitus est malus, & dicitur ira per uitium, quod est peccatum mortale. Aliquando etiam ira attenditur secundum motum immoderate sumptum, quod nimis feruescit interius talis appetitus, & sic etiam quando uindicta esset iusta, tamen talis ira non esset absque peccato, quia immoderate sumitur talis. Ideo dicit ps. Ira scimini, & nolite peccare, scilicet quia talis ira non debet esse immoderata. Et de ista ira, quia appetitur qualitercumque, contra ordinem rationis, loquimur hic, que est peccatum mortale. Et talis ira diffinitur a glossatore super Leuiti. xix. ca. Ira est appetitus uindictae. Et de ista uidebimus tria, & sunt illa que sunt superius assignata in principio istius sermonis. Et etiam poterimus cognoscere si est in nobis, si cognoscamus eius filias quas ipsa habet. scilicet quas Greg. assignat. xxx. moralium, que sunt iste sex sequentes.

Prima est contumelia.

Secunda clamor.

Tertia est rixa.

Quarta est indignatio.

Quinta est blasphemia.

Sexta est tumor mentis.

Prima igitur est contumelia. Et nota quod contumelia importat dehonorationem, que fit per aliquem contra alium per aliquod uerbum, propter quod aliquis perdit honorem suum quem prius habebat, tunc dicitur contumelia. Verbi gratia. Forte aliquis fecit tibi iniuriam, & tu di-

cis, O ribaldē bene scio qualis es tu, nō ne uerecundaris esse cū hominibus honoris tui qui es talis ribaldus, proditor &c. Ecce contumelia, quia prius iste reputabatur bonus homo ab alijs, & modo contempnentem qui credidissent. Et isti ampliantur, & dicent, Si ista ita nō eēt, uis nō esset ausus dicere talia. Idem de mulieribus, & tamen nihil erit &c. Ecce quid est contumelia, quando quis in honorat aliquem in presentia aliorum, & est peccatum mortale grauissimum, quando scilicet intendit auferre honorem alicuius, & istud peccatum non est minus quam rapina. Non enim homo minus amat honorem, quā res possessas, scilicet bona temporalia, ideo sicut in furto est facienda restitutio. Vnde quando dicis contra aliquem aliquod uitium, puta quando dicis, O ribaldē, uel ribalda, tunc dicis contumeliam. Nota quod non esses ausus dicere talia filie regis Francie, sed tamen non times dicere de filia regis eterni, & eā inhonorare, ideo peccas mortaliter. Ad istū sensum dicebat xps Mathei. v. Qui dixerit fratri suo, fatue, reus erit gehenne ignis. Ratio, quia peccat mortaliter, & pro quolibet peccato mortali debetur gehēna ignis. Sed hic oritur una questio, utrum temper in ferre iniurias est peccatum mortale, secundum sanctum Thomam. ij. ij. q. lxxij. arti. ij. quod cum uerba ex affectu interiori procedant, considerandū est ex quo affectu proferantur uerba. Si enim intentio ad hoc feratur, ut per illa uerba honorem illi auferat, sic semper est peccatum mortale. Si autem hoc non intendat, sed forte propter correctionem, uel propter alium prorumpit in illa uerba, tunc non est contumelia, nisi per accidens, nec peccatum mortale, sed est necessaria discretio in talibus uerbis, quia posset esse ita graue uerbum, uel grauis iniuria per incautam prolationē, quod auferret honorem illius. Secunda filia est clamor, qui communiter accidit in corrumpendo pacem, & impugnando ueritatem. Nota quod sunt aliqui qui

quando uident quod non possunt habere optatum suum, & quod ueritas eos conuincit, tunc clamant & implent aures audientium suis clamoribus, ita quod ueritatem perturbant, & opprimunt, & hoc maxime accidit in congregationibus siue concilijs, quando uident quod non possunt facere secundum suum optatum, surgit, & facit monopolium cū illo, & cū illo, & uident clare quod directe faciūt contra ueritatem, & tunc clamant & perturbant totum concilium. Iste talis clamor procedit ex ira incidentaliter, & est secunda filia ire. Dic incidentaliter si tibi uideatur quomodo concilium est tenendum seu seruandum, sicut est seruandus modus ludendi ad balistam. Vnde tenere concilium nihil aliud est quam ludere ad balistam. Et nota quod in ludo baliste seruantur quinq; que etiam debent seruari in concilio. Primo quod antequam aliquis ludat, congregent omnes lusores, ita omnes de concilio. Secundo quod omnibus illis de ludo congregatis ponant signū album, ad quod omnes habent tendere, ita debet esse in concilio. Album est utilitas communis, ad quam omnes habent tendere (a tort & a trauers) hinc & inde, scilicet laborando in concilio, non pro re propria, & utilitate propria, sed pro re communis, & pro utilitate communi. Et de talibus dicit prouerbiū commune, A tort & a trauers, fa mal iogare lo balestrir. Hic & inde facit male ludere balistarium. Tales enim qui trahunt aquam ad suum molendinum, quia non curant de utilitate communi, non sunt boni lusores, ideo debetis trahere ad album, scilicet ad utilitatem communem. Tertio ponitur cauilla, id est timor dei. Vnde de omnibus concilijs istud est obseruandum, quod honor dei semper seruetur. Quarto debetis ludere, unus post alium, ita quod in concilio unus loquatur post alium, & non omnes simul. Nota contra aliquos, quando audiunt unum simplicem, dicentem bonam rationem, forte meliorem quam ipsi dederunt, sta-

tim incipiunt clamare, nec dimitunt eū loqui. Nihil ualeat ludus, nisi permittatis omnes ludere, scilicet omnes loqui, omnes audire debetis, & sic quilibet dandū melius consilium quod poterit, aspiciendo honorem dei, & utilitatem communem. Quinto qui melius ludit habet iocalia, ita cum illo qui dedit melius consilium debetis uos tenere, & ille debet habere iocalia, scilicet tenere rationem suam. Ecce quomodo concilium cum pace & non cum clamoribus tenendū est. Vnde sapiens Ecclesiasti. xxxij. Fili sine consilio nihil facias, & post factum non penitebis. Tertia filia ire est rixa. Vnde rixa importat quandam commotionem in factis. Vnde rixa est quoddā bellum priuatum ex inordinata affectione sue uoluntatis inter priuatas personas, & semper importat peccatum. Et in illo qui inuadit aliū semper est peccatum mortale. In eo qui se defendit potest esse sine mortali, & aliquā, sed raro, sine uenialiali, aliquā cum mortali, secundū diuersum motū animi, & secundū diuersum modū defendendi. Nā si bono zelo cū debita moderatione se defendat, nō est peccatum, si uero cum aō uindictę, tū cū excessu debite moderationis se defendat, semper est peccatum ueniale. Ita siquidem aliquis leuis motus uel odij uel uindictę se misceat, uel cū ratio multū excedit moderationē & defensionem. Si uero affirmato aō insurgit contra impugnantem ad eū occidendū, uel eū grauitur inuadendū, sic est peccatum mortale. Nota etiam de illis, qui qñ nō possunt habere uindictā de persona illius quem hñt odio, insurgunt contra bona illius, quia uel ponūt ignem in domo illius, uel in campo qñ est bladū, uel destruunt uineas, uel quocunq; alio modo, & tenentur ad restitutionem. Quarta circūstantia est indignatio. Et fit dupliciter, uel contra deū, uel contra proximum, & ista indignatio ostenditur in facie, uel in oculis, & communiter dicitur talibus, O tu es iratus. Dic ergo de indignatione cōtra deū, & impatiētia, quia propter modicā tribula-

tionem, quam deus dat eis, statim indignētur cōtra deū, uel si tribulat eos in persona propria, dando infirmitatē, uel tribulando in bonis & in filijs p mortē, & in parētib; & amicis, uel etiā in bonis tpalibus per tēpestates uel guerras, oēs em̄ iste tribulationes uel mala a deo ueniunt, que dicuntur mala pene, que omnia sustinēda sunt cū patientia. Iuxta illud ad Heb. x. Patientia uobis necessaria est. uel iuxta illud Luc. xxj. In patientia uestra possidebitis aīas uestras. Dic de impatiētia aliquorum, qui statim insurgunt contra deū dicendo &c. & si possent eum tenere quid dicerent sibi, Dic qūo deus facit magnam gratiam homini, dando sibi tribulationem & afflictionem in isto mundo, quia signū est quod deus eum diligit. Deus dedit tribulationem Abrae, mandando sibi quod occideret filium suum Isaac. Gen. xxij. Sed deus hoc facit ad probandum utrum erimus fideles sibi per patiētiā, & ut recōpenset nostra merita, & premia in celis. Dic qūo sunt aliqui quos deus non uisitat in isto mundo p tribulationē, sed habent suas consolaciones & desideria, & est malum signum. Nā legitur in legenda beati Ambrosij, q cū declinasset cum suis discipulis ad domū cuiusdā diuitis, & uidens multitudinem filiorū & filiarum, & tantam copiā bonorū, admirans dixit dño domus, Dñe cuius sunt tot filij & filie? Qui rñdit, Isti sunt filij mei, & isti sunt filiorum meorum, oēs &c. Item dico uobis quod semper habui bonū, & nihil mali, nec infirmitates &c. Et sanctus Ambrosius hoc audiens, conuocatis seruis suis dixit, Pro certo deus non habitat in domo ista, recedamus cito &c. Et cum fuerunt extra domum, statim ignis de celo descendit, & combussit omnes qui iuxta erant. Et dixit sanctus Ambrosius, Nonne bene dixi uobis quod deus nō erat in domo illa? Ergo bonum signum est quādo deus dat tribulationes, & patienter eas sustinemus. Nō sunt aliqui ut canes qui dicuntur matins, qui quādo uerberant a dño,

Universidade de Coimbra
Biblioteca

uo, frident dentibus, & tunc dñs accipit gladiū, & interficit canē illū. Ita sunt multi, qui quā perberant a deo per tribulationē, & ipsi frident dentibus per vituperia & maledictiones, & tunc aliquādo deus accipit gladium mortis, & occidit eos, & tunc ponit eos in puteo inferni, ideo caueatis, & habeatis patientiā bonam. Alia est indignatio, que fit cōtra proximum, quia sunt aliqui ita furiosi, qd si trāseat palea ante oculos eorum, statim insurgunt indignādo, & dicūt verba iniuriola, imo si musca transeat ante oculos eorū indignātur. Quinta est blasphemia. Et cōmittitur multis modis, & maxime in ludo taxillorum, ubi ludentes insurgunt contra deum vituperando, & blasphemando, & spuendo in celū. Dic exemplum de illo lusore, qui postq̄ lusit pecunias & uestes, volens ire domum, pro portando iocallia uxoris, cum esset in quodam uico, ibi quādam mulierem cum chlamyde supra caput inuenit, & flebat dicens, Cur occidis, cur occidis filiū meum? Ille autem lusor attendens ad uerba mulieris illius dixit ei, Dñs, non occido filiū uestrū, nec unq̄ aliquem occidi. Imo dixit ipsa. Tūc ipse, Que estis uos? Ego sum mater dei, & si tu uis perdere pecunias tuas, saltem non inhonores filiū meum, vituperando & blasphemando. & sic euanuit ab oculis eius. Ille autē egit pñiam. Ita & uos q̄ uultis ludere pecunias uestras, saltem nō vituperetis filiū x̄gini. Dic prolixē de blasphemia. Nota quō deus conqueritur de blasphematoribus & dominis sustinētibz. Etā. li. j. Dñatores eius inique agūt, & ingit nomē meū blasphematur. Dic de sc̄to Ludouico rege Frācie, quō ordinauit cōtra istud peccatum, qd labia blasphemantiū comburerentur, & quomodo fecit illi nobili qd blasphemauit, & cum multi duces & baronēs intercederent, dixit rex, Vellem qd istud vitium esset extirpatum de regno meo, & hoc passus essem in labijs meis. Sed modo nulla fit ordinatio cōtra blasphemantes, & ideo pro nihilo deus blasphematur. Ideo deus insurgit contra nos per tem-

pestates, pestilēcias, guerras. Declara bene, quia mala que patimur, peccata nostra meruerunt, ut dicit Greg. Sexta filia est tumor mentis, quia sunt aliqui ita tumētes & inflati in corde, qd pro nihilo portant odium in corde, & nolunt dicere uerbum, & stabunt per annum uel per duos, qd non loquuntur cum homine, & semper sunt in peccato mortali. Dic quale periculum est portare rancorem uel odium in corde &c. & tales quando sunt ante confessores, uolunt eos decipere dicentes qd parcunt eis corde, sed non loquuntur. Dic quomodo mentiuntur, quia uoces sunt signa earū que sunt in aīa passionum. j. Per heremias. Notetis signa. Vnde si aliquem diligitis, statim cognoscitur in uerbo, etiā si odistis &c. Dic exemplum de mercatore, qui uenit ad sanctum Vincentiū, qui portabat odium fratri suo, quod destruxerat eum, finalr perducendo eū ad paupertatem, propter quod fuerat frequenter confessus de isto peccato, & non poterat obtinere absolutionem, quia nolēbat reddere iniuriam, deinde confessus fuit magistro Vincentio, cui magister Vincentius, Non uultis parcere illi, saltem parcatis uobis ipsi. Qui ait, Magister nō capio uos, declaretis mihi. Et magf, Dicitis, odiū qd habetis in corde cui nocet, uobis uel fratri uestro? nonne uobis, qd uos nō potestis dormire, nec comedere, quia i isto pctō occiditis aīam usam, & deformatis corpus usm. Et mercator illuminatus intelligens dixit, Certe, magister mō cognosco quanta fatuitas est non uelle parcere, & portare odium, & pepercit illi. Caueatis uobis. Ideo, Sic pater meus celestis faciet uobis, si non remiseritis unusquisque fratri suo de cordibus uestris. Mathei. xviij.

Secundo principaliter uidēdū &c. Et hoc probatur primo per autoritatē sacre scripture. Eccl̄s. xvi. j. Ira & furor utraq; execrabilia sunt, & uir peccator cōtinens erit illorū. Nota differentia. Ira cōsistit in opere, scilicet mala uoluntas, sed furor in opere. i. in dānificādo

do populū, siue proximū, uel bona eius. Item autoritas David. Desine ab ira, & derelinque furorem, noli emulari ut maligneris. sequitur, Qui malignantur, exterminabūt, sicut si supra aliquem daret maledictionem, non solum pro uno, sed etiā pro omnibus de propinquitare &c. Ita illi q̄ sunt in peccato ire, incurrūt maledictionē dei, non solum pro se, sed etiā pro illis de gñe. Iō dicit, exterminabunt. i. destruent. Secūdo ostēdit per cōditionē ipsius xpi, qui naturaliter est dulcissimus, quia in eo non cadit ira, iō nullū bonū sibi placet factū in peccato mortali, nec ofo, nec elemosyna, & cetera hmoi. Iō. Eia. j. Cū multiplicaueritis ofones uestras, nō exaudiā, manus em uestre sanguine plene sunt. i. peccato ire. Ideo apostolus ostēdit nobis modū orandi dicēs. j. ad Timo. ij. Volo uos orare i omni loco, leuantes puras manus, sine ira & dissipatione. Declara si uis de oratione. Tertio hoc ostēditur per punitionē factam Matt. xviij. de illo qui debebat decem milia talenta, & dominus dicebat, Redde quod debes. Nota questionem, Sic faciet uobis pater me⁹ celestis, si nō remiseritis unusquisq; fratri suo de cordibus uestris. Ideo aduertatis.

Tertio principaliter uidēdū est de remedio, & sunt multa iuxta duplicem irā. i. irā cordis in seipso, & irā contra aliū. Not. duo bona remedia pro ira quā habet homo in se. Primum est confidere passionem Christi. O peccator ui de Christum quomodo nō tenebat irā in corde existens in cruce, sed dicebat, Dimitte illis &c. Iō Grego. Nihil est qd non equo animo toleretur, si passio xpi ad memoriā reuocet. Dic exemplum de illo qd occidit puerū cuiusdam diuitis, & quō petijt uenā in die ueneris sancta, & mercator ad honorem passionis xpi pepercit sibi. Nota quomodo crux domini assurrexit, osculando eum, & amplexata est, in signum qd deus parcebat sibi, sicut ipse pepercit alteri. Aliud remedium est considerare propriū reatum, quia nemo sine crimine uiuit. Nota remediū

contra iram in aliū. Primum est dulce uerbum loqui iniuriato. Iō dicit apostolus Roma. xij. Non uos defendentes charissimi, sed date locum ire. Ideo &c.

De peccato acidiē. Sermo. vij.

Tne nos inducas in tentationem. Mat. vi. Ista est sexta petitio orationis dominice. In qua petimus uitationem criminalem, scilicet ne per tentationē cadamus in peccatum. Non enim petimus qd non tentemur, quia non potest uitari, cum tota uita hominis usque ad mortem inclusue sit tentatio. Iob. vij. Militia est uita hominis super terram. Ita Iaco. j. Nemo cum tentatur dicat quoniam a deo tentatur. Deus enim intentator malorum est. Sed tentat nos pro utilitate nostra, ut crescamus in meritis & premijs in celo. Isto modo tentauit deus Abrahā, & alios multos sanctos. Vel tentamur a diabolo per maliciā uenenosam. Et iste tentat ad male faciendum, ut perdamus paradysum. Vel tentamur a nostra inclinatione naturali per concupiscentiam, quia inclinatio nostra prompta est ad malum. Gen. viij. Sensus enim & cogitatio humani cordis in malum prona sunt ab adolescentia tua. Ecce quomodo in istis tribus tentationibus consistit tota uita nostra. Ideo non petimus ut non tentemur, sed petimus auxilium dei in tentationibus, ne cadamus, sed uitemus ipsa peccata. Et est ista petitio contra peccatum acidiē, quia acidiosi & ociosi cadunt in tentationem. Est enim ociosus sicut campus male cultus, in quo insurgunt uepres malarum tentationum, & cōmuniter tales cadunt in tentationem, ideo ista petitio petit auxilium dei dicens, Domine deus da nobis auxiliū, ut ita simus diligentes in seruitio tuo, & operibus sanctis ut occupati in illis non cadamus in tentationem, hoc uult dicere, Et ne nos inducas in tentationem. Quia igitur ista petitio est contra peccatum acidiē, ita erit sermo, & uidebimus tria sicut consuetum est.

Primo quomodo cognoscemus si est in nobis certe.

Secundo quomodo displicet deo maxime.

Tertio quomodo poterimus leniter remediare.

Primo dico &c. Hoc poterimus cognoscere, si attendamus quid sit ipsa acidia, & que sint eius circumstantie. Pro quo est sciendum, quod secundum sanctum Thomam. ij. q. v. arti. j. recitando Damascenum. Acidia est quedam tristitia aggrauata, que ita deprimit animum hominis, ut nihil ei libeat agere. scilicet de bonis spiritualibus, imo dico etiam, nec de bonis temporalibus. Vnde acidia nihil aliud uidetur importare quam quoddam tedium operandi. Et ista tristitia semper est mala, quia cum bona spiritualia semper bona sint, tristitia que est de ipsis bonis spiritualibus, est semper mala secundum se, & est mala secundum effectum. Et querit sanctus Thomas. ibidem. arti. iij. utrum acidia est peccatum mortale, & dicit quod sic, secundum suum genus. Declaratur autem sic. Peccatum mortale dicitur, quia tollit uitam, que est per charitatem, secundum quam deus in nobis habitat. Vnde illud peccatum ex genere suo est mortale, quod de sua propria ratione contrariatur charitati & cuiusmodi autem est acidia. Nam proprius effectus charitatis est gaudium de deo, acidia autem est tristitia de bono spirituali, in quantum est bonum diuinum. Vnde acidia secundum Chrysostomum est mortale. Si dicatur an acidia potest esse ueniale. Dico quod sic, imo omnia peccata mortalia secundum genus possunt esse uenialia isto modo. Nam contrarium peccati mortalis consistit in consensu rationis. Vnde inchoatio peccati fit in sola sensualitate, & si non perueniat usque ad consensum rationis, propter imperfectionem actus, est ueniale peccatum, sicut in luxuria, in adulterio. homo enim concupiscit adulterari, & talis concupiscentia est in sola sensualitate, & non peruenit usque ad consensum rationis, sic est ueniale, si autem perueniat usque ad con-

sensum rationis, sic est mortale. Ita etiam acidia, que est tristitia de bonis spiritualibus, cum mortalis acidie. scilicet tristitie fit in sola sensualitate, propter repugnantiam corporis ad spiritum, tunc est ueniale: quando autem attingit usque ad rationem, que consentit usque in detestationem boni, dum caro preualet contra spiritum, sic est mortale, & de tali hic intendimus. Et Gregorius assignat. xxxvij. mortaliu sex illas.

Prima est tepiditas.

Secunda mollicies.

Tertia est pusillanimitas.

Quarta est euagatio mentis circa illicita.

Quinta est torpor circa precepta.

Sexta est desperatio.

Prima ergo est tepiditas. Nota quomodo est triplex aqua. scilicet frigida, calida, & tepida. Aqua autem tepida, que non est calida neque frigida, est sine sapore, & causatur uolutum. Aqua calida est bona uita, calida per deuotionem, & cum charitate in amore dei & proximi. Aqua frigida est mala uita, frigida per in deuotionem. sed aqua tepida dicitur esse mala uita, tepida. scilicet sine charitate, quia non uult exire de peccato, nec recipit aliquam consolationem in operibus dei, ut puta. quando aliquis predicat, tepidus statim attediatur in sermone. Item quando audit missam, uel officium diuinum, uel quando orat, oratio enim est proflixa, statim obdormit. Dic quomodo dicitur Pater noster & Aue Maria sine sapore & deuotione, balbutiendo. Si enim sacerdos dimittit syllabas, uersus, uel dictiones, patet quod est aqua tepida sine deuotione, sine sapore, & sine charitate, & quia sic sunt tepidi, generant deo fastidium. Ideo Apo. ij. Quia tepidus es, incipiam te euomere ex ore meo. Iste uomit etiam in die iudicii, quando dicit deus. Ite male dicti &c. Mat. xxv. Secunda filia est mollicies siue inconstantia, quia multi sunt qui incipiunt bonam uitam, & bona opera, sed statim dimittunt propter inconstantiam, & communiter tales dicuntur molles. Verbi gratia, Qui proposuerunt ieiunare totam

totam quadragesimam, & postea in secunda hebdomada dimittunt totum. Et si dicatur, O uos qui proposueratis ieiunare, & uos contra ieiunatis, modo dimittis. O domine non possum portare, quia in pascha essem totus debilis, uel mortuus, ecce inconstantia uel mollicies. Idem de illis qui incipiunt aliquam penam secretam, ut portare cilicium, uel ire sine camisia, sed statim totum dimittunt. Nota quomodo ad opus mundi sunt fortes, & ad opera dei sunt molles, & si habent recipere uindictam de inimico, portarent lorica per messem, & alias armaturas, & dormirent induti, ut possent habere optatum contra suum inimicum, sed per uilitate anime sue, siue pro honore dei non portarent per hebdomadam cilicium, seu aliquam aliam afflictionem. Taceret. Hoc percedit ex acidia. Ideo Prou. xviij. Qui molles & dissolutus est in opere suo, frater est sua opera dissipantis. scilicet qui inceperat facere. Ideo sitis fortes, perseverando constantissime in bonis inceptis, quod dicit Mat. x. & xxij. Qui perseverauerit usque in finem, hic saluus erit. Nota quod deus uult perseverantiam in bonis operibus usque in finem, id est mortem, quando homo durabit, non uult quod bona durent usque in finem. Tertia circumstantia est pusillanimitas, & dicitur esse secundum Philo sophum in. iij. Ethic. quando quis magnis bonis existit dignus, & tamen his non dignificat seipsum, ut puta cum quis habilis est ad studium, & habet ingenium bonum, & habet memoriam, & habet parentes & amicos qui eum possunt iuvare, & posset subito venire ad magna bona, & ipse non curat studere, talis dicitur pusillanimis. scilicet pusilli animi. Ista pusillanimitas uenit ex proposito. Homo est ordinatus a deo ad habendum & possidendum magna dona, & innumerabilia. reatum gnum celeste. Et deus dedit ipsi illa, cum quibus potest acquirere illa bona celestia. Primo enim deus dedit homini animam cum potentis & uiribus, quam si homo uelit bene regere & gubernare, ex illa gubernatione acquirit sibi bona infinita in paradiso. Si uult bene regere in-

tellectum, captiuando ipsum, ad credendum ea que sunt supra naturam. Item uoluntatem, desiderando celestia, memoriam ad memorandum celestia, & beneficium dei, ex his meretur homo magnam gloriam. Secundo dedit homini membra mista cum corpore, que si uelit bene regere, cum isto regimine habebit thesauros infinitos in celo. No. quomodo corpus est ad laborandum in operibus misericordie, oculi quomodo debent flere propter peccata, debent contemplari celestia, aures audire missas & uerbum dei, os ad loquendum & laudandum deum. Si homo uelit sic gubernare corpus & membra, & cum illis laborare spiritualiter, ex illo labore habebit infinitas diuitias. Tertio deus dedit mundum in quo possumus mereri. No. quomodo in alio mundo non potest homo mereri. Quarto dedit nobis tempus ad faciendum penitentiam, quia in alio mundo non fit penitentia fructuosa. Nota quod si damnati possent habere de tempore, quantum durat mundus, semper facerent penitentiam ut saluarentur. Sic deus dedit nobis tempus in quo possumus confiteri, & alia bona opera facere, & dedit nobis de tempore decem uel uiginti annos, & plus, hoc dedit nobis ut faciamus penitentiam, & bona opera, ex quibus habeamus paradysum, sed sumus pusillanimes, certe hoc procedit ex acidia. Item cum dederit corpus & animam, & bona temporalia, ex quibus possumus habere thesaurum, & finem celestis glorie, certe si nolumus mereri, pusillanimes sumus. Nota similitudinem de agricola, qui non habet campum, nec uineam, nec cetera necessaria, de quibus posset providere uxori & filiis, sed uadit uagabundus per mundum, quem uidens homo diues, & sibi compatiens daret sibi possessionem &c. & si forte iste non curaret laborare, sed staret otiosus, uagando per tabernas, ludos, & lupanaria, male exponendo bona que dominus sibi dedit, quid diceretis de tali homine? nonne merito redarguendus esset de negligentia & pusillanimitate? nam posset effici

efficiat diues, & nō curat, imō cōsumit illa que habet. In illa reprehēsiōe sumus oēs nos. Nā deus dedit nobis agrū corporis nostri de terra. Gene. ij. Formauit de^o hominē &c. Itē dedit uineam, scilicet ecclesiā, in qua possumus colligere uinum saccere scripture uel doctrine, uel uinū sanguinis xpi. Itē dedit nobis prata. scilicet bona temporalia, sed si non curamus illa excolere, sed sumus uagabūdi & ociosi, male exponēdo ista, & nō exercēdo nos in bona uita, merito reprehēsiōe sumus digni, & pusillanimes dici. Not. scriptura dicit Prouer. xij. Qui sectat ocium, stultissimus est. Stultus est perdēdo meritū, magis stultus perdēdo thesaurū glorie celestis, sed est stultissim^o qui uidet penas inferni, & nō curat bene facere. Iō tali accidit sicut illi qui iuit ad capū pro laborando, & nihil lucratus est. In nocte dictū est sibi & uxori sue, O miser nihil lucratus fui isti, uade ad hospitale miserorū. Deus dicit talibus in hora mortis. O miser quid fecisti in mūdo? uade ad hospitale miserorū inferni. Quarta filia est euagatio mētis circa illicita, sunt enim multi qⁱ uidēt se esse in mala uita, & malis peccatis, & qⁱ rūt delectationes, euagādo in illis peccatis illicitis. Et si dicatur eis, Quare nō facitis pñiam? quare nō cōuertimini? Rñdēt, Bene faciam. & sic differūt de die in diē consequētē. O quāto periculo se exponunt qui expectāt, q^a credūt uiuere p multa tpa, & forte nō uiuēt per annū. Iō dicit scriptura talibus Eccl. v. Nō tardes cōuertere ad dominū, & ne differas de die in diē, subito enim ueniet ira illius, & ī tpe uindictē disperdet te. Quinta filia est torpor circa dei precepta. Et multi sunt diligētes ad precepta hominū terrenorū cōplēda, sed ad cōplēda precepta dei nō iunt diligētes, imō non curant. Nota de diligētia mulierum circa ornāmēta sua, quomodo diligenter custodiūt uestimēta sua & iocalia, & quomodo diligenter se ornant ut placeāt hominibus. O si esset ita diligētes ad custodiēdū uestem anime, sicut corporis, siue corpus primum, ne laberentur in pēccatū, & uitam

essentia diligentes ad cōplacēdū deo, & ent sunt ad cōplacēdum hominibus. Nota hic de clericorum corpore, qui sunt ualde diligētes ad nutriēdū corpus propriū, equos, canes, & aues, & ualde negligētes circa diuinum officium. Contra istos dicit scriptura Hies. xlvij. Male dictus qui facit opus dñi negligenter, alia litera habet fraudulenter. Dilata, si uis, amplius cōtra clericorum inhonestates &c. Sexta filia est desperatio, ad q^{uam} demon trahit hominem quantum potest. Vnde demon est istius conditionis, qui postquā hominem occupauerit in peccatis ipso uolēte per magnū tps, finaliter si uidet q^{uod} homo uult conuertere ad dominum, prouocat ad desperationem, facēdo cogitare peccata que fecit cōtra deū, que sunt innumerabilia, ut sic homo cogitando desperet de misericordia dei, diffidendo de ipsa. Nota, sic uidetur demon in articulo mortis, quando homo in agonia, & demon reducit sibi in memoriam peccata sua, de quibus non fecit pñiam, ut faciat ipsum desperare de misericordia dei. Iō ps dicit, Torrétes iniquitatis conturbauerunt me. Iniquitates tōriētes sunt peccata, que diabolus cito reducit ad memoriā. Ideo de bona hora illa debetis confiteri, & facere penitentiam. Et quando homo est in articulo mortis, uos qui estis penitētes, debetis ipm animare ad confidendum in passione Christi, & eius misericordia, cui^{us} memorantibus dat ueniam de omnibus peccatis. Nec debet diffidere de misericordia dei, quantūcūque sit peccator, quia si uult confiteri, & penitere, & recipere medicinas ecclesie contra peccata, per sacramenta ecclesiastica obtinebit ueniam. Sed mō de bona hora reuertamur ad dñm, & dū tps habem^{us} operemur bonū. Gala. vj. & preoccupemus tempus nostrum in bonis operibus. Iuxta illud dictum Hieronimi ad rusticū monachū, & habetur de consec. dist. v. nunquam. Semper aliquid boni facito, ut diabolus te occupatum inueniat. Et hec de primo principali.

Secundo

Secundo principaliter uidēdum est quāto illud peccatū deo displicet. Et hoc pōt declarari per punitionem quam xps cōminatur talibus ociosis, que parabolice habetur Luc. xij. Arborē fici habebat quidā plantatā in uinea sua, & uenit querēs fructū in illa, & non inuenit. Dixit autē ad cultorem uinee, Ecce annis tres sunt, ex quo uenio querens fructū in ficulnea hac, & nō inuenio, succide ergo illam, ut quid etiam terram occupat? Nota q^{uod} uinea est Christianitas. Dominus uinee est Christus, ficus est quilibet Christianus, & anni sunt tres etates. scilicet pueritia, iuuentus, & uiriliter, in quolibet anno. scilicet in quolibet etate deus uult fructum de qualibet ficulnea, scilicet de Christianis. In primo anno, scilicet in pueritia ipse uult fructus teneros, scilicet quod filij discāt Pater noster, & Aue Maria, Credo in deū &c. & discant se signare, & deū orare, & proximū diligere. Et uenit deus in prima etate, & non reperit fructum, sed folia uanitatis, & non corrigunt eos, & multi ex eis faciunt malū finem propter malū regimen, & pereunt in prima etate. Videns deus q^{uod} nō habet fructum in prima etate, expectat secundā, postea tertiam, & tunc deus uult fructus suos maiores. In iuuentute. scilicet ieiunia ordinata per ecclesiam, orationes deuotas, & obseruationes mādatorū dei. Sed nō reperit nisi uanitates, superbiam, auariciam, luxuriam &c. ludos, fraudes, blasphemias. Et deus hoc uidens, expectat tertium annū. scilicet tertiam etatem, & tunc deus querit fructus maturos bone uite, & sanctitatis, sed non reperit nisi uluras & peccata infinita, & sic deus dicit cultori angelis, Ecce āni tres sunt ex quo uenio querens fructum in ficulnea hac. scilicet in isto homine, & nō inuenio, succide ergo eam, scilicet gladio mortis, ut quid etiam terrā occupat? Sed respondet angelus, Dimitte etiā hoc anno. scilicet usque ad quartam etatē. scilicet senectutis. & siquidē fecerit fructum, sinautē, succides illam, ut cū homo cōuertitur ad dominū in senectute. O quāto placet deo, quia de malo

pagatore, uel granū uel palea. Sed qū uō conuertitur, nec agit penitentiam, tunc mandat illā succidi per mortē, & poni in ignem. Bene ergo dicit deus de hominibus infructuosus, qui dicuntur arbores. Succide ergo illam &c. Etiam Christus maledixit ficulneam infructuosam ueniēdo Hierusalem, & statim ficulnea aruit. Mat. xvj. Ita de personis infructuosus, uñ iam securis ad radicē arboris posita est. Ita Mat. vij. Omnis arbor que non facit fructum bonum, excidetur, & in ignē mittetur. Ergo pro conclusione dicitur Prouer. xxvij. Qui sectatur ocium, replebitur egestate. scilicet in alio mūdo. Iō &c.

Tertio principaliter uidēdum est de remedio contra acidia, & sunt multa. Primū est cōsiderare multitudinē bonorū operū, nec tamē semper est operandum unum, ne inducat in fastidium, ut nō est semper orandum, sed certo tēpore, nec semper ieiunādū, sed certo tēpore. & sic de alijs operibus. Nota exemplū de sancto Antonio, qui cum esset in deserto in tua cella, & ignoraret quem modum uiuendi obseruare deberet, uenit angelus, & ostendit ei modū uiuēdi. Dic quid fecit angelus qū fuit in cella, quia hora matutinali posuit se in oratione per magnam paulam, & postea surgens de oratione, cepit laborare manibus, postea hora prime iterum rediit ad orationem, & postea iuit ad laborem, & sic de alijs horis usq^{ue} ad prādium, & usq^{ue} ad uesperā. Que cū didicisset sanctus Antonius, dixit angelo, Quid uult hoc dicere? Cui angelus, Ostendi tibi modum uiuēdi, quia nō semper habes orare, nec semper operari, sed interdum orare, & interdum operari. & sic angelus recessit, & beatus Antonius cōsolatus est, & gratias agens deo, continuauit in seruitio dei. Secundum remedium est cōsideratio premij eterni, sicut homo ppter opera bona facta temporaliter meretur premium eternum & celeste. Tertium remedium est se iungere bone societati, quia cum sancto sanctus eris &c. Quartū remediū est incertitudo uite presentis, quia

quia nullus scit quantum debet uiuere. Iō debet homo de bona hora operari. Ecclesia. Quodcumq; potest facere manus tua, instatere operare, quia nec opus, nec ratio, nec scientia, nec sapiētia erūt apud inferos quo tu properas. Ideo opere ramini bonum dum dies est, quia uenit nō in qua nemo potest operari. Ioan. ix. Et hec sufficiant.

De peccato inuidie. Sermo. vij.

Sed libera nos a malo. Mat. vi. Ista est septima petitio orationis dñice. In qua petimus ptectionē tēporalem. scilicet ut liberet nos deus ab omnibus malis, & tribulationibus huius mundi. Et ista petitio est cōtra peccatū inuidie. Cū enim inuidia proprie dicatur malū, quia nullū colorē boni habet, licet em̄ alia peccata aliquē colorē boni & apparētia habeant, nō tū inuidia, ideo dicitur petitio. Sed libera nos a malo. scilicet a inuidia. Quia igitur ista petitio est cōtra peccatū inuidie, ideo sermo erit de peccato isto, & uidebimus tria.

Primo si est in nobis certe.

Secundo quō displicet deo maxime.

Tertio quomodo poterimus leuiter remediare.

Primo dico quomodo poterim⁹ cognoscere, si est in nobis uere, & poterimus cognoscere si attēdamus quid sit ipsa inuidia, & siue circūstantie. Pro quo est sciendū qd inuidia, ut dicit Aug. nihil aliud est quā tristitia ut dolor aliene felicitatis, sed ista felicitas nult dicere cōmodū alterius. Itē ista tristitia contingit quatuor modis. Primo qñ aliq; dolet de bono alicuius, in quantum ut eo timet ne noceat sibi uel alijs. Ista em̄ tristitia non inuidia proprie est. Vnde Proverb. xxix. Cū impij sumpserint principatū, gemet populus. Secundo, quando aliquis tristatur de bono alterius, non ex eo qd ipse habet bonum illud, sed ex eo qd uidet deesse sibi tale bonum qd ille habet, & talis dicitur proprie zelus, & est laudabilis in bonis spiritualib⁹. prime ad Corin. xiiij. Emulamini spiritualia. Si autē sit de bo-

nis temporalibus, potest esse cū peccato & sine peccato. Tertio qñ aliquis tristatur de bono alterius, in quantum ille cui accidit bonum illud est indignus, & ista tristitia nō pōt oriri ex bonis honestis, ex quibus aliq; iustus efficitur, sed sicut dicit Philosophus secundo Rhetorice, est de diuitijs & de tēporalibus, que possunt aduenire dignis & indignis, & temporalia quidem secundum doctrinā bonae fidei, que indignis proueniunt ex ista ordinatione, disponuntur uel ad eorum correctionē. Ideo talis tristitia prohibetur in scriptura. ps. Noli emulari in malignantibus. Et alibi, Pene effusi sunt gressus mei, quia zelaui sup iniquos pacem peccatorū uidens. Quarto qñ aliq; tristatur de bono alterius, in quantum alter excedit ipsum in bonis. Et hoc, p proprie est inuidia, quia dolet de eo de quo est gaudendum. scilicet de bono proximi, & de tali tristitia loquimur hic. Ista enim inuidia dolet de bonitate dei, qd non est auara alij, quam uellet sibi esse largam. Ideo illud peccatū inuidie est pessimū, quia est contra spiritum sanctū, quod est inuidia fratri terne gratie, & directe est opposita charitati, que est maxima inter uirtutes, & ista inuidia habet quinq; filias in seipia.

Prima est detractio.

Secunda susurratio.

Tertia tristitia de bonis.

Quarta gaudium in aduersis.

Quinta mala uoluntas.

Prima igitur est detractio, que est denigratio aliene fame per occulta uerba, ut qñ aliquis alicui detrahit, ipsam diffamando de aliquo peccato apud aliquos, ut illo ignorante cui detrahit. Verbi gratia. Quando in pſentia multorum de aliquo homine dicitur, Quid dicitis de tali? tunc te fecit sic, & sic de alijs. Ita faciūt mulieres in carrerijs existētes, qñ uenit aliqua mulier, in pſentia sui applaudunt, & post in secreto dicunt inter se, O de illa putana, fuit reperta cū tali homine. ecce detractio. Ista autem detractio fit dupliciter, directe uel in directe. Directe multipliciter. Primo false imponendo. Secundo

Secundo modo peccatum augēdo. Tertio modo ipsorum pſonā occultū reuelando. Quarto modo, qñ illud quod est bonū dicit malum peruersa intentione, puta diues dat pauperi iuueculē unā tunicam amore dei, dicit detractor qd fecit mala intēctione. sicut peccaret cum ea. Indirecte autem aliquis denigrat famam alterius, qñ bonum quod in eo est denegat, uel reijcit maliciose, ecce quid est detractio. Vnde merito tales qui sic detrahūt, cōparantur serpenti. Ecclesia. x. Si mordeat serpens in silentio, nihil eo minus habet qui occulte detrahit. No. quare detractor comparatur serpenti, quia serpens habet tria. Primo est animal proditorie in silentio mordens, sic detractor est proditor, quia illos mordet retro, quos dum presentes sunt amare se simulat. Et sicut serpens uerbis & tumultibus hominum deterretur, & statim tacet, sic detractor timet eū cui detrahit, dum uidet uenire dicēs, Taceatis, quia statim ueniet. Secundo serpens tortuose incedit, sic etiam detractor, dum a laude eius incipit cui uult detrahēre dicēs, Certe talis est bonus si non esset &c. & finit in uituperiū eius. Verbi gratia. Dū aliqui sunt in uinea dicitur, Quid dicitis de tali religioso? dicit detractor, Vere ipse est bonus homo, & bonus predicator & gratus, sed si sciretis qd ego scio, quoniam sic & sic est. ecce tortuositas. Vnde ut fides ei adhibeatur dicit, Non dico malo animo, nec animo in diſſide, imo diligo ipsum, & facere pro ipso plus quā ipse credat, sed certe uidi hoc. & hoc in taberna maxime accidit. Et reperiuntur multe mulieres, que sic detrahunt quando sunt in carrerijs, uel in furno, que diffamant absentes, & tamen in pſentia non auderent dicere, imo faciunt eis magnū festum, inuitando eos ad potum, transeūdo ante domū ipsarum, sed in absentia detrahunt. Ecce tortuositas serpentis, in principio laudare hominem, & in fine uituperare. Tertio serpens terram comedit, ita detractor qd est terrenum & infirmum, in ore suo uersat. Ideo dicit autoritas, Si mordeat ser-

pens &c. Dic quomodo tales detractores tenentur ad restitutionem fame alterius, alij nunquam intrabunt paradysum. Proverb. xxij. Melius est nomen bonum, quam diuitie multe, super argentum eū & aurum gratia bona. Secunda filia est susurratio. Ita dicuntur illi qui uolunt ponere inimicitias, susurrationem, & diuisionem inter amicos. Sunt enim aliqui maledicti inuidentes, qui quando uidēt qd aliqui adinuicem se diligunt, per occulta uerba ponunt malum & diuisionē inter eos dicendo, O iſtē quem sic diligis, dixit hoc de te &c. Nota contra ponentes diuisionem inter uirum & uxorem in matrimonio, quando uident qd uir diligit uxorem, & econuerso, & sunt aliqui adeo maledicti, qui ponunt inter ipsos diuisionem, dicendo uxori, Sic & sic fecit maritus uester cum alijs mulieribus. & marito, Sic & sic fecit uxor uestra, nam heni loquebatur cum tali. & hoc est maximum peccatum. Nota exemplum quod legitur in libro de donis spiritus sancti, quod fuit quidam mercator, habens bonam uxorem & deuotam, & diligebant se inuicem intantum, quod demon fuit in domo illius mercatoris per quadraginta annos, & non potuit ponere diuisionem inter eos, & quadam nocte quedam uetula fortilegiabat intra domum illius mercatoris, cum dixit ille demon quod non poterat ponere diuisionem &c. & modo uolo recedere, quia nihil possum facere. O malestru, dixit illa uetula, dicitur quod nos demones scitis omnia mala mundi, & omnes cantelas, sed modo cognosco quod parum ualeris, quia uis mihi dare, & ego die crastina intra unam horam ponam diuisionem. Et demon dixit sibi, Ollam plenā auro. Et de mane uetula iuit ad domum illius mercatoris, & emit ex illis pecunijs duas uelinas panni, dicens quod uolebat dare cuidam puelle iuueni & pauperi, & dixit quod ueniret & scinderet pannum, & daret illi puelle. Libenter, dixit mercator, & ipsa soluit preciam. Et uetula iuit ad puellam, que erat. xvj.

an om̃i dicēs q̃ i ret ad domū talis mer-
catoris pro panno, quam ipsa sibi dabat.
Et uetula obseruabat q̃ uxor illius mer-
catoris i ret ad ecclesiam, & secuta est, &
posuit se post eā, & cepit gemere & fle-
re. Quam dñs intuens ait, Cur fletis bo-
na dñs? Rēspōdit, O dñs si uos sciretis,
bene deberetis flere, quia dñs uester nō
tenet nobis tantam fidelitatem quantū
creditis. Imo, dixit dñs, tūquid uidistis
fistulā in uiro meo? quare dicitis hoc?
Respondit ipsa, Vidi puellam modo in
domo uestra, & ipse dabat sibi pānū quo
induatur. Quod dñs audiens, tota furi-
bunda uenit ad domum, & uidens puel-
lam cum panno, clamauit contra mari-
tum, dicens, O ribalde, cōfidebam de te
q̃ tu esses mihi fidelis &c. Et uenerunt
parentes & amici, & de uno mense non
potuerunt ponere pacem, quousq̃ ueri-
tas fuit scita. Ecce quantum uetula po-
tuit, plus quam demon, ecce susurratio.
Alij sunt qui ponūt diuisionē ī cōitate,
faciendo monopolium cum illo & cum
alio, qñ cōitatem uident bene regi per
aliquos, & inuidentes eis, cōmouent po-
pulum contra eos, & sic ponunt diuio-
nem inter eos, & est maximū peccatū.
Nota quō accidit talibus sicut accidit
tempore Moyſi tribus susurrionibus. ſ.
Chore, Dathan, & Abyron. Nume. xvj.
qui uidentes populū gubernari p̃ Moy-
sen & Aaron, inuidentes susurrarunt
populo, dicentes q̃ ipsi erant sufficētes
regere populū. Quod audiens Moyſes
ait, Quare cōmouetis populū? creditis
q̃ nisi dñs mihi mandasset accepissē
regimē? Qui dixerunt, Pro certo nos gu-
bernabimus sicut uos. No. quō in cralti-
num fecerunt sacrificiū, & Moyſes ora-
uit dī. Dñe deus accipe sacrificiū illorū.
Dic quō aperta est terra, & deglutit
Dathan &c. Vnde Prouerb. vj. dñs dete-
stat eum qui seminat inter fratres di-
scordias. Dic quō susurratio & detractio
conueniunt in materia & forma loquen-
di, quia ambo in occulto, sed differunt
in fine, detractor enim intendit deni-
grare famam proximi, susurrator autem

intendit ponere diuisionem. Ideo dicit
scriptura Leui. xix. Non eris susurro in
populis. Tertia filia est tristitia de bono
proximi, qñ inuidus uidet p̃perari proxi-
mum in bonis, quecunq̃ sint illa, temp-
tristat, unde inuidus libenter pateretur,
ut ille cui inuidet male haberet. Dic exē-
plum de auaro & inuido, inter quos rex
uoluit ponere guerrā, quib⁹ dixit q̃ uo-
lebat eis dare multa bona, isto modo q̃
ille qui ultimo peteret haberet duplū,
& isti duo habuerunt magnam alterca-
tionem inter se quis primo peteret, di-
cebat auarus inuido q̃ primo peteret,
ut ipse duplum haberet, dicebat inuid⁹,
Non faciam, quia tu haberes duplū. Fina-
liter rex mandauit q̃ inuidus primo pe-
teret, & inuidus totus tristis in se dixit,
Si petis pecunias, isti duplicabunt. Idē
si petis castra uel honores, finaliter me-
lius est q̃ petas ut eruat tibi un⁹ ocu-
lus, ut tandem alius perdat duos, quod
& fecit. Isti tales inuidi aisimulantur
Cain, qui inuidia motus occidit fratrem
suum Abel. Gen. iij. Quarta filia est gau-
dium & exultatio in aduersis proximi,
qñ enim inuidus audit aliquid mali ad-
uenisse proximo, uel in bonis, uel in per-
sona, gaudet & inflammatur, & hoc est
magnum peccatum. Isti duo modi predi-
cti sunt contra charitatem, quia charitas
est gaudere cum gaudentib⁹, & flere cū
flentibus. Roma. xij. Nota, gaudere cum
gaudentibus, scilicet persona que est in
charitate gaudet, & letatur in prosperi-
tate proximorū suorū. Flere cum flenti-
bus. i. tristari cum aduersitatibus aliorū
per compāsiōē. Quinta filia est odiū,
uel mala uoluntas, propter quam homo
inuidet & appetit uindictam de inimi-
co, quia talis mala uoluntas procedit ex
ira, sed ista mala uoluntas dicitur, quan-
do homo habet odium ad proximum,
affectando & appetendo uindictam cit-
ca bona temporalia ne prosperetur. Vi-
de secūda. ij. questio. clviij. de odio art.
vij. quomodo odium oriatur ex ira, ali-
quando ex inuidia. Et tantum de primo
principali.

Secundo

Secundo uidendū est quomodo in-
uidia deo displicet. Et hoc ostendit
si attendatur ad mortem humanā. Nam
dicit magister sententiā in secundo,
q̃ deus creauit hominē primū immor-
talem ex priuilegio, & si non peccasset,
non fuisset mortuus, sed propter pecca-
tū inuidie quod contra ipsum fuit. Pri-
mo comederunt de fructu uetico, & sic
incurrerunt mortē. Dicatur primo quo
modo fuit ibi inuidia, quia Lucifer ui-
dens se eiectionē de paradiso, & uidens
hominem posse possidere paradysum,
inuidit sibi, ideo tentauit eum. Sapien-
ij. Inuidia diaboli mors intravit in orbē
terrarum. Item contempletur. ſ. q̃ pro-
pter peccatum inuidie angeli facti sunt
demonē, quia cum essent sine macula,
& sine peccato, fuit reuelatum q̃ esset
unus homo qui exaltaretur ad equalita-
tem dei, & Lucifer hoc uidens cogita-
uit se digniorem illo dicens, In celum
conscendam &c. Esa. xliij. Item ostendit
hoc peccatum esse displicibile propter
mortē xpi, quia ex parte Iudeorum mor-
tuus est propter inuidiam, unde peccatū
non fecit, propter quod deberet mori.
Vnde Pilatus bene sciebat q̃ per inui-
diam tradidissent eum. Matth. xxvij. De
hoc prophetauit Iob. v. Paruulum occi-
dit inuidia. Nota, paruulum. i. xpm, quē
paulū Herodes occidere uoluit, iō &c.
Tertio principaliter est uidendum
de remedijs, & sunt multa. Primū
est cogitare quō oēs sumus fratres, & si-
militer debemus de bono fratris gaude-
re, & cōpati sibi de malo. Dic quomodo
nos sumus fratres, atinemus nobis ipsi
plus quā angeli sibi ipsis, & tamen sem-
per habent pacem, nec sibi inuidet. Itē
sumus omnes fratres spirituales. Matth.
xxij. Omnes uos fratres estis. Secundū
remedium est cogitare quomodo inui-
dus semper est in anxietate. Tertium est
cogitare fraternitatem paradisi, quam
si hic non habes, nec illic, Ideo pro con-
clusionē. j. Pet. ij. Depponentes omnem
maliciā, & omnem dolum, & simula-
tiones, & inuidias, & detractones, sicut

modo geniti infantes rationabiles, &
sine dolo, lac cōcupiscite. Et sic finis &c.
In istis capitulis, primo ponitur quibus
comparatur peccatum. Secundo quale
damnum facit quodlibet peccatum.

Proprietates, siue comparationes, &
damna superbie. Cap. j.

Superbia multis rebus
comparatur. Primo uen-
to, quia sicut uentus leuat
puluerem de terra, sic su-
perbia humilitatē de cor-
de, quia pulvis es, & in puluerem reuer-
teris. Gen. iij. Secundo comparatur fu-
mo, quia sicut fumus magis aīcendendo
magis deficit, sic superbus magis exalta-
tus pl⁹ euāescit. ps. Mox ut exaltati fue-
rint honorati, deficientes tanquam fu-
mus deficient. Tertio comparatur ara-
nee, quia sicut aranea se euiscerat exten-
dendo relam ut muscas capiat, sic super-
bus perdit animam suam ut capiat laudē
humanā. Esa. lix. Telas aranēe texuerūt.
Quarto cōparatur feretro, quia sicut fe-
retum tunc solum ornatur, cum mor-
tuus in eo ponitur, sic homo & mulier,
precipue cum ornant feretrum corpo-
ris, ostendunt animam suam intus esse
mortuam per superbiam. Quinto com-
paratur galline, quia sicut gallina statim
cum posuerit ouum clamat, sic statim su-
perbus uult uideri ab hominibus cum
fecerit aliquod bonū. Mat. xxij. Omnia
opera sua faciunt ut uideantur ab homi-
nibus. Sexto comparatur lupo, dicitur
q̃ lupo uno mense uiuit uento, ita ho-
mo superbus uno mense in mensura ui-
te sue uiuit uento superbie. Osee. xij.
Efraim pascit uentum, & ideo est sem-
per laudum famelicus. Nota damnum,
hominem facit penitus infelicem, Su-
perbus enim adeo est infelix, q̃ de bo-
no semine malam messem colligit, quia
que sunt bona, in malum conuertit, de
sanitate infirmatur, de uita moritur, de
medicina uulneratur, de uictoria uinci-
tur, & a mortuo occiditur. Hec enim
omnia eueniūt superbo, quia gloriatur,
& superbit de bono, & sic de bono effi-
citur

Aaa citur

cius malus, & de virtuoso vitiosus, & ideo contritio & infelicitas in uis eorum. Et hoc de superbia.

Proprietates, siue comparationes, & damna auaritie. Cap. ij.

Auaritia comparatur primo sterquilino, quod aggregatum corrumpit, & fetet, dispersum uero facit agros fructificare, sic diuitie avari quamdiu sunt congregatae, animam corrumpunt, sed disperse pauperes nutriunt, & peccata redimunt, iuxta illud Luce. xvj. Facite uobis amicos de mammona iniquitatis. De isto sterquilino loquitur Ezech. vij. Aurum eorum in sterquilinum erit. Secundo comparatur porco, qui nihil ualet quando uiuit, sed cum incipit mori, incipit ualere. Sic auarus nihil ualet in uita, quia uiuens non uult restituere, nec eleemosynam dare, sed moriens tunc incipit liberalis esse. Nam diuitie deserunt eum, & relinquit ipsas diuitias, sicut canis sequens duos homines in itinere, sed quando separantur, tunc sequitur dominum proprium, sic diuitie sequuntur mundum, & dimittunt avarum. Nam dicit apostolus prime ad Timo. vj. Nihil intulimus in hunc mundum, haud dubium, quia nec auferre quid possumus. Nota damnum, auaritia facit hominem seruum, nam diuitie non sunt avarorum, imo auari sunt serui diuitiarum, ideo psalmus dicit, Viri diuitiarum, non dicit, diuitie uirorum. Secundo facit hominem stultum, nam stultus non precauet periculum quamuis sit propinquus. Ideo dicitur de avaro Luce. xij. Stulte hac nocte repetent animam tuam a te, scilicet demones, que autem parasti cuius erunt ps. Thesaurizat, & ignorat cui congregabit ea. Item homines insatiabiles facit. Eccl. x. Avarus non implebitur pecunia.

Proprietates, siue comparationes, & damna luxurie. Cap. iij.

Luxuria comparatur primo gehenne ardenti. Nam in gehenna sunt specialiter tria. Signis ardens, uermis rodens, & sulphur fetens. Sic in peccato luxurie est ignis concupiscentie, uermis. i. remorsus conscientie, & sulphur fetentis infamie, & ideo qui est in peccato luxurie, iam est in supplicio gehenne. Vnde dicitur Mat. v. Ex pedis tui. Fluxurioso, ut pereat unum membrorum tuorum. scilicet. uilissimum & innotandum. Secundo comparatur fatuo bellatori in armis, qui nimis timet hostem suum quam uidet eum armatum melius. Arma diaboli sunt mulieres, ipse sunt baliste diaboli, in quibus, scilicet. diabolus ponit uexilla sua. diuersa paramenta, ut in cornibus, cauda, & pilis. Nota quoque diabolus sedet in cauda, quia quedam mulier cundo ad ecclesiam portabat unum demonem super magnam caudam & longam sue tunice, & cum eleuaret caudam propter lutum, demones cecidit, & quidam scilicet homo hoc uidens, risit. Nota damnum, quia interficit animam & corpus, & consumit bona omnia.

Proprietates, siue comparationes, & damna inuidie. Cap. iij.

Ira comparatur primo olla bullienti, quia sicut olla bulliendo emittit aquam, sic iracundus bulliendo per iram emittit stultitiam & uerba inordinata. Prouerb. xv. Os fatuorum ebullit stultitiam. Secundo comparatur apro. Nam sicut aper ex feruore currit contra uenabulum, sic iratus currit ad periculum, sicut ad retentionem, iniuriam, homicidium &c. De talibus dicit Prouerb. j. Pedes illorum ad malum currunt. Non malum quod inducit iram. Reddit hominem stultum, & quasi rabidum. Vnde eo tempore quo homo est iratus, perit ratio & humanitas in homine, & sic per concupiscentiam homo moritur, & bestia efficitur. Nam homo est animal mansuetum, ut dicit Philo sophus. De stultitia iracundia dicit Iob. v. Virum stultum interfecit iracundia. Sed o auster hominis seipsum, sicut communit dicit, homo nimis turbatur non est in seipso, satis autem dampnificat qui perdit seipsum. De tali damno dicit Prouerb. xix. Qui irascitur

tiens est, sustinebit dampnum. sicut patientia econuerso seruat hominem seipsum. Luce. xxj. In patientia uestra possidebitis animas uestras.

Proprietates, siue comparationes, & damna gulae. Cap. v.

Gula comparatur porco. Nam sicut porcus est animal editu gulae, sic gulosus nutrit porcos, & impingat bacones suos. scilicet. gulosos, ut postea ad infernum ponat, & eos in eternum deuoret. Vnde dicit Mat. viij. Si eiicias nos hinc, mitte nos in gregem porcorum. i. gulosos. Vnde Eccl. xxxvij. Propter crapulam multi obierunt. Et Gen. xxv. de Esau. &c. Gulosi gula uendunt premia eterna &c. Mala que facit. Nota primum quod gula inducit, est meritis duricia, quantum ad defectum compassionis, nulla compassione mouetur ad pauperes, ac si essent animalia bruta. & ideo dicit Amos. vj. Bibentes in phialis uinum, & optimo unguento delibuti, nihil compatiebantur super contritione Ioseph.

Proprietates, siue comparationes, & damna inuidie. Cap. vj.

Inuidia siue inuidus sibilis est leproso, lude traditori, & diabolo. Prio leprosus uellet quod nullus esset sanus, diabolus uellet quod nullus esset bonus. Vnde dicit Sapien. ij. Inuidia diaboli mors introiit in orbem terrarum. Iudas contristatus est de effusione unguenti supra Christum. Mat. xxvj. Sic inuidus inficit sicut ipse leprosus. Diabolus dolet de bono proximi, & ad modum lude proditoris tristatur de bona fama, magnam iniuriam faceret deus inuido si poneret eum in paradiso, moreretur ex dolore si uideret aliquos inter tot bona gaudere, quia totum uellet pro se, & ideo non intrabit &c. Nota damnum. Inuidia claudit uiam salutis, aditum paradisi, est enim blasphemia contra ipsum sanctum, que non remittitur in hoc seculo, nec in alio, ut dicitur Matt. xij. Sunt enim sex peccata in ipsum sanctum, quorum inuidia est unum. scilicet. inuidia fraterne gratie, presumptio

de impunitate, impugnatio ueritatis agnita, obstinatio mentis, desperatio, & finalis impenitentia. Hec impugnat spiritum sanctum.

Proprietates, siue comparationes, & damna acicie. Cap. vij.

Acidia comparatur salicibus, que sunt arbores infructuose, & solum faciunt umbram, sic acidiosi solum faciunt fructum, sed solum faciunt umbram diaboli, & refrigerium. Vnde diabolus dicitur Iob. xl. Circumdant eum salices torrentis. Ita acidiosi sunt sicut salices infructuosi. No. mala. Acidia facit hominem pauperem, tam temporaliter quam spiritualiter. Prouerb. x. Egestatem operata est manus remissa. & Mat. xxv. dicitur de uno pigro, Tollite talentum ab eo, quia uere talentum gratie meretur amittere, qui illud negligit multiplicare. Et facit hominem uilem. Eccl. xxij. In lapide luteo lapidatus est piger. Lapis luteus potest dici peccatum immundum, ad quod acidia facit hominem uenire. Et sic est finis sermonum, qui habentur super oratione dominica. Sequuntur eiusdem quidam alij sermones.

De predestinatione secundum doctrinam beatissimi Vincentij. Ser. viij.

Manete in me, & ego in uobis. Ioan. xv. In isto sermone declarabo tres doctrinas siue conclusiones, in quibus consistit fundamentaliter & totaliter materia predestinationis. Ista doctrina erit bona ad illuminandum intellectus nostros, & accendendum effectus. Sed prius saluetur &c. Manete in me &c. Habemus in hoc sermone tres conclusiones.

Prima quod deus ante mundi creationem eternam elegit bonos certitudinaliter.

Secunda quod predestinatio uel prescientia non tollit liberum arbitrium, sed remanet liberaliter.

Tertia quod siue presciti siue predestinati debemus uiuere bene & perseueranter.

Prima ergo conclusio q̄ deus elegit eternam an mundi constitutionē bonos certitudinā. Quia anteq̄ aliquid crearet, celi nel angelos, sciebat quot prelati, quot religiosi essent in mūdo, de quibus tot saluaretur, & sic de quolibet statu. Istud declarabo per parabolam de rege nolente facere nuptias filio suo, qui facit quinq̄.

Primo scribit inuitatos, qui & quot erunt, & iuxta qualitatem, & quantitatem, & conditionem eorum disponit.

Secundo eligit & disponit locū siue aulā ubi comedant.

Tertio ordinat de escis.

Quarto de seruitoribus discretis & bene sensatis.

Quinto ordinat loca ubi preparabuntur iuitati, ut possint mutare uestes &c. Et deinde sequitur executio cōiuij. Mō intelligatis totam dei ordinationē ante creationem mūdi, & postea noluit deus facere cōiuiū nuptiale de filio suo assumente humanā naturā in unitate personali. Quia sicut uir & uxor nō sunt duo, sed una caro, ut dicitur Mat. xix. Sic diuinitas & humanitas in xpo sunt una persona. Hec natura fuit desponsata in aula uteri uirginalis. De istis nuptijs dicitur Mat. xxij. Simile est regnū celorum homini regi, qui fecit nuptias filio suo. Et anteq̄ aliquid expenderet, scilicet crearet, elegit dicens, Tot prelati comedēt in conuiuij, & sic de alijs statibus. & illa electio eterna dicitur predestinatio. i. prius ante creationem destinatio. Presciuit etiam damnatos, sed nō dicitur electio uel predestinatio, quia nō elegit aliquid ad damnationem, sed presciuit q̄ talis esset damnatus &c. De ista autem electione autoritas Ephe. j. Elegit nos deus ante mundi constitutionē, ut essemus sancti & immaculati in cōspectu eius in charitate, qui predestinauit nos in adoptionem filiorum per Iesum xpm. Secundo disposuit de loco, Videns deus in libro predestinationis tot nobiles inuitatos, ex ista ratione creauit celum empyreum, non pro se, quia iam habita-

bat in palatio sue eternitatis. Ela. lvij. Excelsus, sublimis, & habitans eternitate, & sanctum nomē eius in excelso. De cuius domo Baruch. iij. O Israel quam magna est domus dei, & ingēs locus possessionis eius. Magnus, & non habens finē, excelsus & immensus. Et sicut palatium regis facientis nuptias est ornatum opime &c. Sic etiam celum empyreum. De quo uide sanctū Tho. j. parte. q. lxxvj. art. iij. De quo dicit xps in die iudicij, Mat. xxv. Venite benedicti patris mei, possidete paratum uobis regnū a constitutione mūdi. Tertio ordinauit de escis diuersis. C. gradus gñe & fructuonis, ordines & distinctiones angelorum & sanctorum. De quibus xps loā. xiiij. In domo patris mei mansiones multe sunt. Et Luce xxij. dicit, Edatis & bibatis sup mēsam meam in regno meo. Dic quomodo ibi non est potatio &c. sed metaphoricē pro apprehensione glorie &c. Quarto creauit angelos ut seruitores & ministros conuiuij. Si dicatur, Nobiliores sunt seruitores quam recubentes. Rñsio q̄ nos sumus parentes ipse. Naturē humane. Ideo uult rex q̄ sedeamus. Sicut si rex duceret uxorem filiam pastoris, nobiles & milites seruirent suis parentibus. Ita xps accepit naturam humanam, & uult q̄ angeli seruiāt &c. Autoritas Heb. j. Nonne omnes sunt ad ministratorij spūs, in ministerium missi propter eos qui hereditate capiunt salutem? Nota oēs uir &c. Quinto fecit mundū, ut hic paremus nos, & lauemus manus a peccatis per pñiam, & mutemus uestes. Si estis indutus ueste antiqua superbie, mutetis, & capiat uestem nouam humilitatis &c. & sic de alijs, Eccl. iij. Consta fecit dominus bona in tempore suo, & mundum tradidit dispositioni hominū, a se disputatiōi, scilicet actiue & passiue, ut disponant se, & disponantur, dignificando se ad cōiuiuium. Ecce quid est predestinatio. Et patet prima cōclusio. Quia etiam scribitur Ro. viij. Quos presciuit & predestinauit cōformes fieri &c. Quos autem predestinauit, hos & uocauit, &

quos uocauit, hos & iustificauit, quos autem iustificauit, illos & magnificauit &c. Sed esset argumentum in oppositū. Diceret aliquis, De pñiis quinq̄ causis, quinta, scilicet quod iste mundus est factus ad parandū se, repugnat prime, q̄ si sumus predestinati, uel paremus nos, uel non, erimus illic, quia sciētia dei nō potest falli &c. Rñdeo quod istud argumentum continet ignorantiam, uel inaduertentiam. Ac si rex inuitallet tot nobiles ad nuptias filij &c. Et illi dicerent, Quid oportet me parare? Nūquid esset stultitia? Imo deberent dicere, Ex quo rex inuitauit me, iō oportet me bñ parare, quia si male parati ueneritis, non intrabitis, quādo eritis in porta, scilicet mortis. ps. cxvij. Hec porta domini, iusti intrabunt in eam. Sed dicitis, Et nunq̄ potest falli diuina predestinatio? Rñdeo quod nulla mutatio creaturarū arguit uel ponit mutationem in deo. Dic parabolam Mat. xxv. de decem uirginibus inuitatis &c. Not. dicuntur decē, propter obseruantia decē preceptorū, & uirgines propter puritatem quā debent habere, qui habent intrare. Et quinq̄, erant prudentes, quia parauerant se. Et quinq̄, fatue, quia non parauerant se ratione infallibilitatis, dicentes rationē predictam & argumentū. Ex quo sumus inuitati, ibi erimus recepti. Iō uocat eas fatuas. Nota, Et quē parate erant intrauerunt cū eo ad nuptias, & clausa est ianuā. Si non paratis. Poeta Ouidius, Nocuit differre paratis. Nouissime ueniunt relique uirgines &c. Non est ex hoc deus variabilis & mutabilis in sua scientia, sed conuiuiū includit dispositionem intrantis. Patet stultitia multorum dicentium, Quid me oportet parare &c. Rñdeo, quod si deus ore suo tibi dixisset, Saluaberis, & alteri, Damnaberis. Intelligitur cōditionaliter. Nam etiam si esset possibile quod aliquis nō paratus intraret, expelleretur, ut dicit ipsemet xps Mat. xxij. Intrauit autem rex ut uideret discumbētes, & uidit ibi hominem non uestitum ueste nuptiali &c. & dixit, Amice quomō huc in-

trasti &c. Fac ergo consequentiā. Si illi qui sunt intus essent imparati, expelleretur, quomodo tu intrabis non paratus? Ideo Mat. xxij. Estote parati. &c. Si dicatur, O ergo deus & eius predestinatio includit preparationē. Deus em̄ non mutatur, ut dicit Boetius. iij. lib. de consol. metro. ix. sed creature mutantur. Nota exemplum de barcha siue nāui in mari & rupe &c. Ita iste mundus est flumē. Vnde. ij. Reg. xiiij. Ecce oēs morimur, & quasi aquē dilabimur in terrā. Et uidetur nobis q̄ laxum. i. deus mouetur siue mutetur, non est uerū. Iō paremus nos per bonam uitā, quia a se erimus male &c. Ecce autoritas, & est uerbi dei per os prophete Eze. xxxij. Hec dicit dñs deus. Si dixerō in isto q̄ uita uiuat, & confusus in iustitia sua fecerit iniquitatē, oēs iustitie eius obliuioni tradentur, & iniquitate sua quā operatus est in ipsa morietur. Item de prescientia ibi dicitur, Si dixerō impio, morte morieris, & egerit pñiam a peccato suo, feceritq̄ iudiciū & iusticiam &c. uita uiuet, & nō morietur. Sicut ergo predestinatio includit dispositionem, ita prescientia indispotionem. Ideo dicit deus Heremie. xviij. Repente loquar aduersus gentem, & aduersus regnum, ut eradicet, & destruat, & disperdam illud. Si pñiam egerit gens illa a malo suo quo locutus sum aduersus eam, agam & ego pñiam super malo quod cogitauit, ut facerem ei. Si uis, potes uidere totum capitulum, Nabuchodonosor in decretis. xxxij. q. iij. ubi multa de hoc. B

Secunda conclusio q̄ predestinatio diuina & eterna de bonis, & prescientia de malis, nō tollit nec impedit liberū arbitrium, imo remanet in sua libertate, a se sine meritis saluaretur, & sine demeritis damnaretur, quia si quis non haberet liberum arbitrium, non peccaret &c. Ista conclusio ponitur Eccl. v. Deus ab initio constituit hominē, & reliquit eū in manu consilij sui. Glos. interli. In libertate liberi arbitrij. Sequit, Adiecit

illi mandata & precepta sua. Si uolueris mandata seruare, conseruabunt te. Apposuit tibi aqua & ignem, ad quod uolueris porrigere manū tuā. Ante hominem uita & mors, bonū & malū, quod placuerit dabitur illi. Nota, ab initio, scilicet mundi, & uite cuiuslibet. Nota differentiam inter mandata & precepta, quia mandata sunt precepta affirmatiua, que inducunt ad uirtutes. Et precepta sunt negatiua, que retrahunt a peccatis, & obligant ad semper. Secus de mandatis, quia ex aliquibus iustis circumstantiis non debent seruari, imo sine peccato potest fieri oppositū. Sed de negatiuis nullo casu mundi potest fieri oppositū absque peccato, puta, Non assumes in uanū nōmē dei tui. Bene potest iurari per necessitatem, sed non in uanum &c. Nota, apposuit aqua. ecce bona uita & deuota, & ignem, scilicet infernalem. uita scilicet eternam, & mortē scilicet gehennalē. Bonum, scilicet glorie, & malū scilicet pene. Quod placuerit &c. Mō quilibet diceret, Ego uolo bonum glorie &c. uelleitatem habetis, sed non uoluntatem, ut dicit beatus. Tho. iij. par. q. xxj. ar. iij. & in sec'do sniari. dist. xxxij. ubi dicit q. uelleitas est impossibilium. Et probabo. Sicut ille qui dicit q. uult ire ad dexteram, sed recipit sinistra, ergo mentitur, sic multi uolunt ire ad paradysum & uita, sed facto recipiūt uia inferni, scilicet supbie & uanitatē. Quia ergo recipitis istam uiam, non uultis ire ad paradysum, sed uultis ire, scilicet per uiam illam oppositā. Idem de auaro & luxurioso &c. Sed deus non cogit aliquē ire ad infernam, imo reuocat. Nota exemplū de speculatore in turri, uidente duas uias. superā sed securam, & delectabilem ac planā sed piculosam & plenā latronibus. Et clamat dicēs uiatoribus q. dimissa uia periculosa capiant aliā, & uiatores nolunt, imo truffantur de guida. Visio illius guide seu speculatoris non cogit aliquem ire per unam uiam, siue per a-liam, sicut uideat quid erit. Iste speculator est deus alte in turri eternitatis. Esa. liij. Dñs excelsus & sublimis, habitans

eternitatē, & uidet tps preteritū, pñs, & futurū, quia oīa sunt sibi presentia. Due uie sūt uita carnalis & delectabilis, & uita spūalis. sc. pñia aspera & difficilis. Oēs uolunt ire per primam. Mat. vij. Lata porta & spaciōsa uia est que ducit ad perditionem, & multi sunt qui intrant per eā. De secunda dicit ibidē, Quam angusta porta, & arcta uia est que ducit ad uitā, & pauci sunt qui inueniūt eā. Et clamat per predicatorē uel prophetas auferendo. Esa. xxx. Hec est uia, ambulate in ea, & non declinetis, neq. ad dexterā neq. ad sinistram. Dextera, neq. dimittitur bona uita amore creaturarum. Sinistra qñ timore ipsarum dicitis, O uelletis q. ego dimitterem istā iuuenē &c. uel q. restitua. Ego dimittam filio meo ut restituat &c. Scientia dei non aufert liberum arbitrium, nec impedit, imo ipm iuuat preceptis, ordinationibus, predicationibus, monitionibus, & inspirationibus, & uult q. oēs saluemur. Autoritas. j. Tim. ij. Hoc bonū est, & acceptum coram saluatore nostro deo, qui omnes homines uult saluos fieri, & ad agnitionem ueritatis uenire. Vnus enim deus, unus est mediator dei & hominum, homo xps Jesus, qui dedit redemptionē semetipsum pro omnibus. Non ergo tollit liberum arbitrium &c.

Tertia cōclusio. Oēs quales sumus, siue predestinati siue presciti, debemus conari ad bonam uitam pertenerant. Regula est theologie, q. quando deus ordinat aliquem finem, ordinat etiam media ad illum finem, siue quibus non potest uenire ad illum finem. Etiam, si non dicit, intelligitur dixisse, ut patet, quia si rex facit aliquem gubernatorem, intelligit q. faciat iustitiam, etiā si non ponatur in mandamento &c. Nota quō saluandi scribuntur in libro predestinationis, scilicet, Ioannes saluabitur per innocentiam. Petrus per penitentiam &c. Ita quod non solum scribitur finis siue terminus, sed etiam uia siue medium per quod &c. Idē de prescitis &c. Si papa facit ep̄m, intelligitur q. sit sacerdos

adēs, etiam si non dicit. Idē in natura de pluuia per nubes &c. Ita de predestinatione. Ideo ibi est triplex defectus in illis qui dicunt, Quid me oportet operari &c. Primo est ignorantia, quia qñ scribitur in libro predestinationis, Talis saluabitur, ponitur etiam uia & medium per quod, quia per humilitatem, uel misericordiam &c. Ideo respicere finē siue medio est ignorantia, & talis deficit dicendo, Quid me oportet laborare &c. Imo certe oportet operari. Alioquin auferes unam partē predestinationis, scilicet uia & medium per quod &c. Ideo Greg. j. dist. 21. & ponitur. xxij. q. iij. c. obtineri. Ipsa perennis regni predestinatio ita est ab omnipotente deo disposita, ut ad hoc electi ex labore perueniāt, quatenus postulando mereantur accipere quod eis omnipotens deus ante secula disposuit donare. Ideo non uis ire ad infernum, remoue uiam & medium, scilicet peccatum, & nō ibis. Esa. iij. Ve impio in malum. Sed defectus est stultitia, dicere, Quid me oportet facere bonū &c. Nota qualiter deus scit omnia futura. Scit si hodie prandebis, sicut si saluaberis. Si dicis, Quid me oportet parare cibū, p. pradio &c. Nullus facit argumētum de pradio, & arguit de anima. Idem si es infirmus, Quid me oportet uocare medicū? quia iam scit deus si eris curatus &c. Si debes sanari, uia est per medicinas &c. Ideo non sunt dimittēde. Item, Scit deus si hoc anno habebitis bladum, quid ergo oportet arare &c. Responsio, Quia illa est uia. Item scit deus si rex habebit uictoriam de inimicis, quid oportet habere gentes armorum? Responsio, quia illa est uia ad uictoriam &c. Terius defectus est error maximus. Vnde negare trinitatem error est contra unum articulum solum, & sic de alijs, sed dicere q. predestinati non debent facere bona, est error contra omnes articulos quos destruit. Verbi gratia. Quare deus uoluit incarnari? Respondeo, Ut homines ascenderent in celum. Et nunquid sciebat deus an homines saluarentur? Quid

oportebat ipsum incarnari? & sic de alijs. Item de quo seruit fides, baptismus &c. quante istas deus sciebat qui essent saluandi &c. Magnus est error sumere finem sine medio. Modo ergo finalis cōclusio est, ut dicit thema, Manete in me, scilicet per bonam uitam, & ego in uobis per gratiam. Ideo. ij. Petri. j. Fratres satagite ut per bona opera certam uestrā uocationem & electionem faciatis. Hoc enim facientes non peccabitis aliquando. Sic enim abundanter ministrabitur uobis introitus in eternū regnū domini & saluatoris nostri Iesu Christi.

De aqua benedicta secundū beatissimum Vincentium. Sermo iij.

Multum fructum affert. Io. xij. In isto sermone uolo uobis declarare quatuor excellēcias ualde pulchras de aqua bñdicta, ut habeatis reuerentiam & deuotionem, quia multum fructum affert. Et erit materia fructuosa & utilis pro animabus, sed prius salutetur uirgo Maria &c. Multum fructum &c. Thema uult dicere q. aqua benedicta per sacerdotem cum exorcismis affert multum fructum, ut etiam habetur in decreto de consē. dist. iij. c. aquam. In qua quatuor notantur. A

Primo materia conueniens.

Sec'do forma expediens.

Tertio minister sufficiens.

Quarto fructus proueniens.

Et de ultimo loquitur thema dicēs, Multum fructum affert. &c.

Primo ergo requiritur materia conueniens. Nam oportet quod sit aqua naturalis, non rosacea aut artificialis. Ratio, nam ista materia signat incarnationem domini nostri Iesu xpi, & sal de signat unionem nature diuine cum nostra humanitate, que unio, scilicet istarum duarum naturarum significatur per commixtionē salis & aque, ideo materia debet esse naturalis sine aliqua corruptione, & pura sine aliquo artificiali. Per

aqua enim significatur nostra humanitas, & per sal diuinitas. Primo probatur de sale, quod habet duas virtutes seu conditiones. Primo, quia preseruat a corruptione, ut uidemus ad oculum. Secundo sal dat saporem. Sic Christus in quantum deus preseruat creaturas ab annihilatione, quia nisi sustineret celum & terram &c. uenirent ad nihilum, ut dicit Grego. Et sic non solum preseruat a corruptione, sed etiam ab annihilatione, & non solum a naturali corruptione, sed etiam a criminali. Nam homines per peccatum caderent in damnationem, nisi Christus sua misericordia preseruaret & sustineret eos expectando, ad conuersionem & uitam eorum conseruando. Hec ratio probatur Heb. j. Portans omnia uerba uirtutis sue, purgationem peccatorum faciens, sedet ad dexteram maiestatis in excelsis. Et sic Christus habet primam conditionem salis. Secundo dat saporem epulis. Na sicut nullus cibus est saporis sine sale, sic nullum opus est meritum nisi sal miscatur. scilicet nomen domini Iesu. Verbi gratia. Vis ieiunare, non ualeat sine intentione bona propter deum &c. Et sic do consilium, qui uult facere bonum opus, prius misceat sal. scilicet ad honorem dei, & lucret meritum. Puta, uadis ad missam, ad sermonem &c. non ut uideas mulieres &c. sed ad honorem dei. Idem de elemosyna dicendo, Christus fecit mihi magnam elemosynam, quando effudit sanguinem pro me &c. sic posui sal. Unde apostolus Cor. iij. Omne quodcumque facitis in uerbo aut in opere, omnia in nomine domini nostri Iesu Christi facite, gratias agentes deo & patri per ipsum. Item in antiquo testamento, Leui. ij. Quicquid obtuleris sacrificij, sale condies, nec auferes sal federis dei tui de sacrificio tuo. In omni oblatione offeres sal. scilicet discretionis. Ecce quare Christus dicitur sal. B Sed uideamus de aqua, que significat nostram humanitatem. Ratio, quia sicut aqua exit de fonte, & uadit per mundum multiplicando, & non cessat usque ad mare. Sic homo quando exit de uentre matris, semper currit usque ad mortem, ut dicit Seneca. Et propter hoc uita humana dicitur aqua. Autoritas. ij. Reg. xliij. Omnes morimur, & quasi aque dilabimur in terram.

Nota, morimur. Nam donec sit aliquis in morte, non est mortuus &c. sed currit ad mortem. Quia ergo filius dei uniuert suam diuinitatem cum nostra humanitate in incarnatione, ideo in benedictione aque sacerdos benedicit sal, & miscet cum aqua. Quia pro aqua est pura, & sal purum, significatur quod illa benedicta incarnatio fuit munda sine corruptione. De hoc habemus figuram. iij. Reg. ij. ubi legitur quod in ciuitate Hierico que erat multum pulchra, fuit unus defectus de aqua, quia erat male sana, & campi qui ex ea rigabantur, non fructificabant, & multi moriebantur propter infectiones aquarum. Contigit quadam die quod Heliseus, qui erat dei amicus sanctus, uenit illuc. Tunc maiores ciuitatis uenerunt ad eum supplicando, ut daret remedium contra illas infectiones. Et propheta stetit imaginando & expectando reuelationem a deo. Et fuit sibi reuelatum quid faceret. Et dixit, Afferte mihi uas nouum. Et sic fecerunt. Et tunc accepit uas, & posuit aquam, & miscuit sal dicens, Hec dicit dominus, Sanauit aquas has, & non erit ultra in eis mors neque sterilitas. Dicit glossa quod aqua erat morbida. Ideo dicit, non erit mors &c. Ciuitas ista Hierico est mundus. in quo terra non fructificabat, quia homines per bona opera que faciebant non ibant ad paradysum ante passionem Christi, imo omnes descenderant ad inferos. Unde David ps. lxxxvij. Quis est homo qui uiuet, & non uidebit mortem, eruet animam suam de manu inferi? Sed deus adhibuit remedium. Nam fecit afferri unum uas nouum. scilicet uenter uirginis Marie, quod dicitur nouum, quia in ea nullum unquam fuit peccatum, ut dicit Augustinus. quod non fuerat a seculo auditum, sed fuit pura, quam nullus tetigit. De quo uase dicit Hieremias. xxxj. Nouum creauit dominus super terram, femina circundabit uirum. Hec dicit dominus exercituum deus Israel. Hic est argumentum contra Iudeos, qui nolunt credere incarnationem. Nam si que ratas ab eis que est illa femina que circumdedit uirum, non potest intelligi nisi de uir-

uirgine Maria, quia dicit uirum, non puerum, & sic habebunt concedere incarnationem. Ex quo ergo humanitas fuit iuncta diuinitati, tunc iste mundus fructificauit, quia modo quilibet potest ire ad paradysum. Nam liberati sumus a morte, & possumus facere bonum. Ideo dicit de cretum de consue. dist. ij. c. semel. j. Semel Christus mortuus est iustus pro iniustis, ut induceret ad bonum &c. C

Secundum quod habeo declarare de aqua benedicta, est forma expediens que debet seruari in benedictione aque. Et stat in duobus.

Primo in uerbis.

Secundo in figuris.

Primo in uerbis. scilicet septem inuocationibus nominis dei siue orationibus.

Prima inuocatio est cum dicitur, Adiutorium nostrum &c.

Secunda, Exorcizo te creatura salis &c.

Tertia, Immensam clementiam tuam &c.

Quarta, Exorcizo te creatura aque &c.

Quinta, Deus qui ad salutem humani generis &c.

Sexta, Commixtio salis & aque &c.

Septima, Deus inuicte uirtutis &c.

Et ista est forma uerborum, septem inuocationes siue orationes. Na sicut per septem gratias spiritus sancti sanctificat creatura in baptismo, sic aqua sanctificat per istas septem inuocationes suo modo. Et attendat presbyteri ut dicant uerba distincte, alioquin non benediceretur aqua. Na differentia est inter materiam & formam, quia si de forma aliquid remoueatur, recedit, non sic de materia. Nam remota media parte aque adhuc remanet materia, ut dicit Philosophus. Remota aliqua parte materie remanet materia, sed remota parte forme recedit forma. Verbi gratia. In circulo ferreo, materia est ferrum, rotunditas est forma. Tunc si remoueatur aliqua pars rote, materia ferri remanet, sed forma recedit. scilicet rotunditas. Item si capis duo grana tritici, remoto uno grano remanet materia. scilicet triticum, sed numerus

sue forma recedit. Sic de aqua benedicta. Aqua est materia, & uerba sunt forma. Si remouetur pars aque, adhuc manet materia aque, sed amotis aliquibus uerbis de forma, recedit forma. Etiam ut dicunt doctores in. iij. sententiarum dist. viij. In consecratione corporis Christi nihil fit nisi omnia uerba distincte dicantur, quod sunt de essentia forme, quia forma dat esse rei. Sed si de hostia remoueretur aliqua pars, nihilominus fieret consecratio, quia est materia, quamuis sacerdos debet attendere quod sit integra & rotunda hostia, propter remotionem ergo alicuius partis materie non desinit esse materia. Sed quilibet sacerdos debet attendere formam, non solum in septem sacris ecclesie, sed etiam in benedictione aque. scilicet ut dicat uerba distincte, & uideat missale, & corrigat si sit defectus. Ideo Paulus. ij. Timotheo. j. Formam habes sanorum uerborum que a me audisti. Et notanter dicit sanorum. Nam si cut homo cui aliqua membra deficiunt non habet corpus sanum nec integrum, sic datur intelligi quod uerba debent dici distincte. D Secundo forma benedictionis aque consistit in signis & figuris. Nam in baptismo, penitus, abolutione, uel consecratione, & alijs sacris, non tamen requiruntur cruce sicut uerba. Sed in benedictione aque cruce sunt necessarie cum uerbis. Et sunt. xliij. numero. Prima crux debet fieri in prima inuocatione. In secunda sunt tres, in tertia due, in quarta tres, in quinta una, in sexta una, cum miscetur sal cum aqua, in septima tres, & sic sunt. xliij. Et sicut presbyter dicit & format uerba distincte, sic etiam cruce debet bene facere, non circulum &c. Nam diabolus pro suo proprio signo habet circulum, & Christus per passionem recepit signum crucis. Esa. xlix. Ecce leuabo ad gentes manum meam, & ad populos exaltabo signum meum. scilicet crucem, ut dicit glossa. Patet ergo, quia uerba & signa debent fieri distincte & formate. Dicam uobis miraculum. Quidam erat obfessus a diabolo, proieciatur aqua benedicta super eum, & nolebat exire, dicens quod illa aqua non

erat benedicta, quia presbyter fecerat circumcensulum. Deinde habuerunt aquam benedictam per deuotum presbyterum, & sic recessit diabolus, & fuit repertum quod alius sacerdos non faciebat bene cruce, & distincte non proferebat uerba. Ideo multum debent attendere sacerdotes in talibus, & providere, sicut docet apostolus Philip. ij. Obseruare eos qui ita ambulant, sicut habetis formam nostram, scilicet ecclesie, quia ut dicit Augustinus. Ea que ecclesia facit, habet ab apostolis. E

Tertium requisitum ad aquam benedictam est minister sufficiens. Nunquid potest quilibet facere hanc benedictionem? Responsio, quod benedictionem super mensam quilibet potest facere, siue clericus uel laicus, sed illa que fit in ecclesia, soli presbyteri faciunt, & non alij. Sed queritur an habeat uirtutem aqua mali sacerdotis &c. Responsio per distinctionem, quia aut benedicit nomine ecclesie, aut in persona propria. Si primo modo, scilicet curatus, tunc etiam si sit male uite, & peccator, semper est aqua benedicta, & habet suam uirtutem, licet de bono consilio deberet committere benedictionem aque alicui alteri. Si autem benedicat in propria persona, requiritur quod sit bone uite, ut sit aqua benedicta, alias non erit benedicta, nec haberet uirtutem suam. Hoc potes uidere per exemplum. Aliqua mulier iuuenis male induta uenit ad petendum eleemosynam, & dominus domus pietate motus mittit per scutiferum, qui mala intentione dabit illam eleemosynam mulieri, ut trahat ad peccatum &c. Nunquid ista eleemosyna erit meritoria? Responsio quod sic, quo ad dominum, sed quo ad ministrum non, imo dannabilis est, eo quod habuit malam intentionem. Sic si sacerdos sit male uite, & benedicat nomine ecclesie, quia minister curatus &c. tunc aqua est benedicta, & habet suam uirtutem, quia preces ecclesie semper deo placent. Ideo Gregorius dicit ecclesie, Tue preces que tibi semper grates sunt &c. Sed quando est in peccato mortali ille qui benedicit nomine

proprio, nihil proficit. Unde dicitur Malach. ij. Et nunc ad uos mandatum hoc o facientes. Si nolueritis audire, & si nolueritis ponere super cor, & detis gloriam nomini meo, ait dominus exercituum. Mittam in uos egestatem, & maledicam benedictionibus uestris. Non a me principaliter datis, sed que ita sunt uestre quod non dei, ut exponit sanctus Thomas. in iij. distin. xix. in fine expositionis textus. Quod dicit propter sacramenta, quia in sacramento altaris quantumque hereticus, uel excommunicatus sacerdos potest consecrare, nec tenetur. Magister sententiarum in dicta distinctione. Nota dicta autoritatem in summa confessorum li. iij. tit. xxxiij. q. clxxv. Sed quando minister est bone uite, iam habet maiorem uirtutem. Nam legitur de beato Bernardo, quod ex aqua quam benedixit illuminati sunt. xix. ceci, & alij multi infirmi sanati &c. Et cum alia aqua non sanabantur nec illuminabantur. Ideo sacerdotes licet non teneantur confiteri in benedictionibus, tamen tenentur conteri, & de bono consilio confiteri, ut aqua habeat maiorem uirtutem. Ideo dicitur Deuter. xxj. Accedent sacerdotes quos elegerit dominus deus, ut ministrent ei, & benedicant in nomine eius. Nota, accedent quia ille qui est in peccato mortali, longe est a deo. Unde David i po. cxviij. Longe a peccatoribus salus &c. Tamen per confessionem, & propositum non redendi ad peccata, & faciendi penitentiam in iunctam, appropinquant deo, & possunt benedicere aquam in nomine domini. F

Quartum quod habeo uobis declarare de aqua benedicta est fructus proueniens, & de hoc loquitur Thema. Et ego reperio per decretum de consecrat. distin. ij. c. aquam. quod aqua benedicta cum sale quod ponit ecclesia habet duodecim uirtutes. G

Primo quatuor sunt in anima.

Secundo alie quatuor in corpore.

Tertio quatuor in uita.

Primo quod quatuor anime. Prima est

recol

recollectio cordis. Nam persone que tota septimana fuerunt occupate in negocijs temporalibus, habet cor dispersum, & aqua benedicta habet uirtutem recollegendi & reducendi cor ad unum locum, scilicet ad orationem, si tamen deuote accipitur cum cruce in fronte, dicens Iesus. Ideo communiter aqua benedicta est in introitu ecclesie retro ianuam. Secunda uirtus est purificatio mentis. Nam sunt alique persone, que habent mentem dispersam, & demon suggerit malas cogitationes de die & nocte. Ideo remedium est accipere aquam benedictam, & portare ad domum &c. Tertia uirtus est remissio peccatorum uenialium, ut dicit beatus Thomas. in iij. distin. ij. q. j. dum tu recipias cum deuotione, quod est magnum, quia reperitur quod una persona stent per annum in purgatorio propter peccatum ueniale. Et sic magna uirtutem habet, quia liberat a penis purgatorii. Hoc tamen intelligitur quando persona non habet peccatum mortale actuale. Quarta uirtus est, quia expellit demones a corporibus, sicut aqua calida canes de coquina. Sed multoties propter inattentionem illius qui in se habet demonem, uel illius qui coniurat, uel propter secretum dei non uult exire. Item expellit demones a domibus. Nam sunt alique domus, ad quas ueniunt ad terrendum &c. Et si aspergatur aqua benedicta, fugiunt &c. H. Secundo de quatuor uirtutibus a corpore. Prima est fecunditas corporalis. Nam si uxor que nequit habere prolem accipiat die dominico, & bibat, & deuote faciat crucem super uentrem cum nomine Iesu, habebit prolem, nisi aliter deus operetur &c. Secunda est ubertas temporalis, scilicet aspergendo uineam uel campum deuote cum nomine Iesu. Et si dubitas de tepestate, accipe aquam benedictam, proijce cum ramo per campum, uineam &c. hoc patet. iij. Reg. ij. de terra Hierico, que non fructificabat &c. Tertia uirtus est curatio infirmitatum. Nam Hippocrates uel Auienna nunquam orinauerunt medicinam tam generalem contra omnes infirmitates.

Si habetis aliquod malum, accipias deuote cum fide, & reuerentia, & nomine Iesu, & recipietis sanitatem, si curatio non sit contra salutem. Ideo dicit Gregorius. Morboque pellendus diuine gratie lumina effectum. Idem super uulnera animalium. Unde ps. xxxv. Homines & iumenta saluabis &c. Quarta uirtus est exclusio mortalitatum. Nam dicunt medici, quod ueniunt ex corruptione aeris uel terree, & uerum dicunt deo permittente. Natura enim nihil aliud est nisi instrumentum dei. Sicut ille qui uult mittere aliquid amico suo, non uadit ipsemet, sed mittit per famulum. Sic facit deus, per naturam mittit infirmitates &c. Sed per aquam benedictam purificat aer. Et isto modo si deuote accipias, & per domos precipit nature ut cesset. Item fiant processiones per ciuitates, & uillas deuote, & habeatur aqua benedicta in magna abundantia, & hincinde aspergatur cum nomine Iesu, & sic pestilentia recedet. Non dicant Iheu Iheu, quia nihil ualeret, imo prouocaret iram dei. Sicut euenit in Lombardia tempore quo ibi predicabam. Erat quedam mulier nobilis, de qua erat multum philocaptus demon. Et hoc erat ita notum, quod omnes scutiferi trussabantur de ea, nec timebant demonem. Aliquando apparebat in figura speciosi hominis &c. intantum quod si indigebat fructibus, uel uolebat aliquid fieri, ipse erat paratus omni tempore & hora. Et amore illius semel deportauit fructus, & ipsa uolebat comedere, demon dixit, Signa te dicendo, Iheus, non dicebat Iesus &c. Finaliter ueni illuc, & domina misit ad me suum confessorum, qui retulit mihi omnia hec, & docui quomodo facerent crucem, dicendo Iesus, & sic fecit, & amplius non apparuit diabolus. Ideo auisemini &c. I. Tercio de quatuor uirtutibus uite tpalis contra pericula. Prima est contra pericula hominum, inimicorum. Nam sicut illi qui uadunt per montes & desertum portant tyriacum & lorica ferream in defensionem, sic nos debemus portare aquam benedictam, & cum

cū uidetis inimicos capere aquā benedictam deuote, & non timebitis. Secunda uirtus est contra bestias & feras, ut legitur de sancta Martha, que cepit draconē, & ligauit eum cum aqua benedicta. Tertia est contra tempestates maris uel fluctuum. Nā quilibet ingrediens mare debet portare aquam benedictam ad mitigandū fluctus, & sic custodietur a naufragio & periculis &c. Quarta uirtus est contra ignem. Nam cum aqua benedicta extinguitur, ut legitur in historia sancti Andree. Et de istis duodecim fructibus dicitur Apo. xxij. Ostendit mihi fluium aque uiue. R. Sed uolo auisare presbyteros. Nam dicunt doctores, qd si aqua benedicta misceatur cum non benedicta, erit benedicta tota, uerum est, nisi aqua nō benedicta in maiori quantitate sit, quia tunc non esset benedicta, quia sic sequeretur qd mare benedici posset, scilicet ponendo de aqua benedicta, quā tunc una gutta aque benedictę faceret aliam, & illa aliam, & sic in infinitū, & tūc totum mare benediceretur. Quod non est credendū. Idem dicit Iuriste & Theologi de uestimentis ecclesie, quando reparantur, quia si illud quod apponit sit maius, debet iterum benedici. Secus, si non esset maior pars. Et sic est de aqua benedicta, ideo aduertatis bene &c.

Sequitur quare sit institutū ut aqua sale conserpa benedicatur. Alexander papa. v. de conse. di. iij. c. aquam.

Quam sale conserpam in populis benedicimus, ut ea cuncti aspersi sanctificentur, & purificentur. Quod & ab omnibus sacerdotibus faciendum esse mandamus. Nam sicut cinis uirtute aspersus populum sanctificabat atque mundabat, multo magis aqua sale aspersa, diuinis precibus sacrata, populum sanctificat atque mundat. Et si sale asperso per Heliseum prophetam sterilitas aque sanata est, quanto magis diuinis precibus sacratus sal sterilitatem rerum auferat humanarum, & coinquinatos sanctificat & purgat &c. bona multi-

plicat, & insidias diaboli auertit, & a fatalitatibus & uersutis homines defendit. Querit glossa quomodo dicat aqua benedicta populum sanctificare uel mundare. Respondet quod tollit uenialia ex uirtute uerborum.

De pane benedicto. secundum beati Vincentium. Sermo. x.

Profert de thesauro suo noua & uetera. Matthei. xij. Volo uobis predicare nunc de pane benedicto, & habebimus bonas materias morales &c. Profert &c. Pro declaratione thematis, & introductione materie, sciatis bone gētes qd dominus Iesus Christus uolens dare apostolis & alijs modum predicandi dixit, Omnis scriba doctus in regno celorum similis est patri familias, qui profert de thesauro suo noua & uetera. Sunt hic termini qui indigent declaratione. A. Primo cum dicitur in regno celorum. Ibi capitur pro sacra scriptura que predicatur. Ratio, quia sicut in celo sunt secreta diuina collocata, ut mysterium trinitatis, ordines angelorum, gradus sanctorum &c. Ita intra intellectum literalem scripture continentur secreta diuina abscondita, que in celo manifestantur. Ideo dicitur Mat. xij. Simile est regnum celorum thesauro abscondito in agro, s. huius manipi, ubi est triticum bonorum operum, & zizania malorum. Ideo Hiero. ad Paulinum de omnibus diuine historie libris. c. vij. Nonne uidetur tibi iam hic in terris regni celestis habitaculum? B. Secundo scriba sumitur a notitia scripture, & nō ab arte scribendi. Vnde apud Iudeos scriba dicitur doctor &c. Tercio patet similitudo est Christus. Mat. xxij. Omnes uos fratres estis, & patrem nolite uobis uocare super terrā, unus est enim pater noster qui in celis est. Et ipse Christus est magister, qui profert noua documenta noui testamenti, & uetera. s. figuras ueteris testamenti declarando. De hoc propheta Cantico. vij. Omnia poma noua & uetera, dilecte mi, seruauit tibi. Ideo

nunc uolo uobis predicare noua & uetera. Noua. s. de pane benedicto, quia habet fundamentum in nouo testamento. Et uetera. s. de aqua benedicta, de qua iā predicauimus uobis, que habet fundamentum in ueteri testamento, scilicet. iij. Reg. ij. Materia autem panis benedicti fundatur in nouo testamento. Mat. xij. Acceptis panibus Iesus benedixit, fregit, & dedit &c. Et sic uos poteritis dicere de me, Profert de thesauro &c. Notetis ergo qd panis benedictus datur uobis in ecclesia pro tribus documentis. C.

Primum est de memoria intellectuali. Secundum est de credentia spiritali.

Tertium est de medicina uniuersali. Ico primo qd panis benedictus est nobis in documentum de memoria intellectuali. s. de rebus altis & diuinis. Ratio, quia ut dicit Boetius, Memoria hominum est labilis, nisi retineatur per aliquid representatum oculis uel auribus, quia sicut aqua calida frigescit, nisi iuxta ignem conseruetur calor, ita de memoria nostra, cuius natura & conditio est nō habere scientiam nisi per memoriam, cum, ut dicit Philosophus, anima in sua creatione sit sicut tabula rasa, in qua nihil depictum &c. Ideo qd recipit qualitatem sibi non naturalem, ut est scientia, sapientia &c. nisi sibi representetur per aliquod uisibile, labitur. Iō Philosophus libro de sensu & sensato dicit, Memoria nihil admittit, nisi id quod frequenter cogitat, & sic requiritur aliquid ad memorandū. Iō Christus ait, Hec quotiescūq; feceritis, in mei memoriam facietis. D. Nam in missa reducuntur tria ad memoriam. Primo institutio sacramenti, & hoc in cōsecratione &c. quia Christus in cena accipiens panem &c. & deinde calicem, dedit uerba cōsecrationis. Nec uult de quo istud tam magnū bñficiū tradatur obliuioni, ideo dicit, Hec quotiescūq; &c. Nota, in mea cōmemoratione, & nō uestram simulationem, uel hypocrisim, uel symoniā. Scdō in missa reducitur ad memoriā beneficium passionis, & hoc

in elevatione post cōsecrationē. Item in calicis elevatione, offerendo patri sanguinem in precium nostre redēptionis &c. Tercio in missa fit memoria cōmunionis quā Christus fecit in cena, cum dicit euangelista Mat. xxvj. Cenauit illis accepit Iesus panem, & benedixit, ac fregit, deditq; discipulis suis, & ait, Accipite, & comedite, hoc est corpus meum. Ad representandū ergo hoc opus fuit ordinatū ut daretur panis benedictus in ecclesia. Iō qd sacerdos benedixit panem, representatur cōsecratio quā Christus fecit, Deinde sacerdos debet accipere pro se, in qua ostēditur qd Christus primo cōmunicauit seipm, ut dicit beatus Tho. in iij. di. xj. qd. iij. ar. j. & ponit hoc uersus, Rex sedet in cenaturba cinctus duodecim, Sal tenet in manibus, se cibatur ipse cibus. Deinde diuiditur, & datur populo, in quo representatur qd Christus cōmunicauit apostolos suo corpore. Ecce quare dicit, Hec. s. tria, quotiescūq; feceritis, in mei memoriam facietis. E. Scdō rō quare datur panis benedictus, est nō solum memoria illius cōmunionis xpī, sed etiā aliarū cōmunionū, quas reperio in gradu quadruplici. Primo i primitiua ecclesia quotidie cōmunicabant. Act. ij. Erant perseverantes in cōmunionē fractionis panis. gl. cōmunicando. Aliquis apostolorū celebrabat & cōmunicabat oēs, legitur de cōse. di. j. c. Iacobus minor primus celebrauit &c. Iō dicitur in oratione dñica, Panem nostrū. s. substantialem de nobis. Mat. vj. Scdō postquā creuit Christianitas, & deuotio diminuebatur, iō fuit ordinatū ut solū cōmunicarent dñicis diebus. Et retinuerūt signū de cōmunionē cuiuslibet diei, qd scilicet detur pax in qualibet missa, nisi pro defunctis. Et ista ordinatio in dñicis cōmunicandis durauit. Die quo pcessionaliter & deuote accedebāt primo hoies, scdō mulieres, tertio pueri duodecim annorum, & supra. Tercio postq̄ deuotio refringuit, quia iā male te parabat ad cōmunionē, fuit ordinatū qd saltē cōmunicarent in tribus precipuis festis, scilicet natalis dñi, pētecostes, & Pasche, ut habetur de conse. di. ij.

c. Et si non frequenter. Et etiam in festo assumptionis beate virginis. Et in signum quod coicabar in diuicis, ordinavit ecclesia quod fieret panis benedictus. Quarto, papa Innocentius tertius uidens paruam deuotionem Christianorum, fecit decretalem in concilio Lateranensi circa annum domini M. cxxij. qui ponitur extra de pe. & re. c. omnis. In qua statuit quod ad minus semel in anno coicet Christiani. Et ista ordinatio currit modo. Et in memoria illarum quatuor communionum in festis anni in aliquibus locis dantur panes hostiarum. Sed sunt multi miseri qui adhuc nec semel uolunt coicare &c. Quoniam ergo recipitis panem benedictum, debetis flere dicendo, O miser si essem deuotus, debuisssem recipere corpus Christi, & nunc sum contentus isto pane. Ideo est consiliu beati Augustini. de ec. dogmatibus. ut habet de conf. dist. ij. c. Quotidie. & beati Thome. iij. sen. di. xij. q. iij. ar. ij. quod persone deuote coicent omnibus diebus diuicis. Et illi de matrimonio, quod non sunt ita bene parati, quater in anno bene confessi & parati. Patet ergo quod panis benedictus est documentum de memoria intellectuali &c.

Dico secundo quod panis benedictus est documentum de credentia spirituali. Nam in ipso pane ostenditur nobis triplex documentum fidei nostre.

Primum est veritatis.
Secundum est utilitatis.
Tertium est charitatis.

Primum documentum est veritatis, quod Christus est in hostia consecrata, ita uere ut ipse fuit in utero uirginis, & sicut modo est in celo. Ioh. vj. Caro mea uere est cibus, & sanguis meus uere est potus. Contra istam ueritatem fuerunt aliqui heretici, qui dixerunt quod hostia consecrata non erat nisi panis benedictus, & non Christi corpus. Ioh. ecclesia catholica ordinauit panem benedictum, ad ostendendum distinctionem & differentiam inter hostiam consecratam, & panem benedictum. Secundum documentum est utilitatis, quoniam enim sacerdos dicit missam, non proficit solum sibi, sed toti populo presenti, & etiam absenti ex aliqua necessitate.

Etiam non solum proficit utiuis, sed etiam defunctis qui sunt in purgatorio. ut ostendit Gregorius in iij. dialogo. Dic ad hoc similitudinem de corpore humano, in quo nisi unum solum membrum recipit cibum. scilicet, & proficit omnibus alijs membris. R. O. quia omnia alia membra sunt coniuncta in eodem corpore, & uno spiritu. Si autem membrum sit a corpore abscissum, non fortificatur, nec sibi proficit. Sacerdos autem est os & membrum corporis mystici ecclesie, & quoniam ipse coicac sacramentaliter, populus etiam coicac spiritualiter. Vnde apostolus Ro. xij. Sicut in uno corpore multa membra habemus, omnia autem membra non eundem actum habent, ita multi unum corpus sumus in Christo, singuli autem alterius membra. Sed si aliquis sit abscissus a corpore ecclesie gladio beati Petri per excommunicationem, uel peccati mortalis, nihil sibi proficit communio, sed bene alijs proficit. Et in signum huius datur panis benedictus, ad significandum quod spiritualiter coicatis proficit. Ideo debetis, ipsum panem comedere quoniam sacerdos coicac. Et ne peccatum impediat effectum spirituale, ante eius commestionem debetis dicere Pater noster, quod est eius propria oratio. Item de pane benedicto debetis portare illis qui remanserunt in domo pro aliqua necessitate. Autoritas. j. Cor. x. Panis quem frangimus nonne participatio corporis domini est? Tertium documentum est charitatis, quia licet panis benedictus diuidatur per frusta, tamen est unus panis. Ita de populo Christiano, licet multi simus in diuersis locis & officijs diuicis, tamen omnes debemus esse unanimes in charitate & dilectione, aliter periculose recipis panem benedictum, si es in mala uoluntate. Nota de illo qui postquam habuit hunc panem in ore, sensit lapidem, ita quod non poterat contere uel deglutire, imo suffocabatur. O dixerat sacerdos, iste habet aliquam malam uoluntatem &c. Cum autem quasi suffocaretur, remisit iniuriam cuidam de morte patris, & liberatus fuit. Ideo apostolus j. Cor. x. Unus panis, & unum corpus multi sumus omnes, qui de uno pane &

de uno calice participamus. scilicet per dilectionem & charitatem &c.

Dico tertio quod panis benedictus est documentum de medicina uniuersali. Declaratur sic. Serpens inferni uenenauerat omnes escas corporales. Est natura cuiusdam serpentis, qui si mordet radicem arboris, omnes fructus erant uenenati. Radix omnium fructuum fuit uenenata a serpente inferni ex peccato. Ade, quia nunquam nocuissent nisi ex ueneno diaboli. Sed contra hoc uenenum deus ordinauit tyriacum orationis. Ideo nullus debet comedere sine priua aliqua oratione, uel Pater noster, uel Ave Maria, uel signare se, uel dicere Iesus. De hoc autoritas. j. Ti. iij. Cibus deus creatur ad percipiendum cum gratiarum actione fidelibus, & his qui cognouerunt ueritatem, quia omnis creatura dei bona est, & nihil reiciendum quod cum gratiarum actione percipitur. Sanctificatur enim per uerbum dei, & orationem. Dic contra illos, qui comedunt sine preuia oratione, propter quod diabolus intrat in eos, ut patet de moniali, de qua Gregorius in j. dial. que comedit lactucam &c. Idem de fratre tempore beati Dominici, qui in uillabit sine preuia oratione, sed fuit sanatus a beato Dominico. Ideo antiquitus benedicebatur agnus in pascha, quando incipiebant comedere carnes. Et quia non omnes poterant portare carnes suas ad ecclesiam, ordinauerunt ut benediceretur agnus in signum benedictionis aliarum carni, unde adhuc reperitur benedictio illa in antiquis missalibus. Sed quia post hoc addiderunt aliquas ceremonias, quasi iudaizantes, adeo fuit reprobatum ne fieret amplius, quia sufficit ille agnus dei, filius illius benedictus ouis beate uirginis Marie, qui fuit tostus in ueru crucis inter duos ignes. j. Cor. v. Pascha nostrum immolatus est Christus, itaque epulemur non in sermone ueteri &c. H. Et quia panis & aqua sunt necessaria ad uitam humanam, sine quibus homo non posset uiuere. Eccl. xxix. Initium uite hominis a-

qua, & panis, & uestimentum &c. Ideo ecclesia ordinauit benedicere panem & aquam, & habet magnam uirtutem. Nota quod uirtus sacramenti ostenditur in materia sacramenti. Verbi gratia de sacramento baptismi, cuius materia est aqua, que habet uirtutem lauandi. In quo ostenditur quod baptismus lauat animam a maculis peccatorum. Item forma eius est, Ego te baptizo in nomine patris, & filij, & ipsius sancti. Amen. Id est, ego lauo te &c. Panis benedictus non est sacramentum, sed sacramentale, siue sacramento scilicet uerborum annexu. Cuius uirtus cognoscitur in materia que est panis, qui habet uitam nutritiuam, uite sustentatiuam, & cordis confortatiuam. Vnde David ps. ciiij. Panis cor hominis confortat. He sunt uirtutes panis benedicti tanquam medicine. Item nota formam benedictionis panem secundum beatum Vincentium, in qua ponitur lex effectus, nisi peccatis impediatur.

Primus est anime confortatio.
Secundus corporis roboratio.
Tertius a morte conseruatio.
Quartus infirmitatum curatio.
Quintus diaboli metus.

Sextus a malis preseruatio. I

Refert beatus Vincentius in fine sermonis. Quidam episcopus ibat Romam cum multis scutiferis &c. Transiit per quandam ciuitatem, in qua erat episcopus sanctus, qui eum inuitauit ad pradium. Facta fuit altercatio pro benedictione mense. Tandem episcopus sanctus benedixit. In pradio episcopus peregrinus uoluit dare de pane benedicto canibus. Qui dixit episcopus sanctus, O domine & de pane benedicto datis canibus? Qui respondit, Et quare non, cum non habeat maiorem uirtutem quam alius panis. Et dedit eis, sed canes noluerunt comedere. De hoc admirans ille alius episcopus, quesitum panem non benedictum, quem benedixit, & dedit canibus, & comederunt. Nota bene. Ideo Christus ad literam Mathei. vij. Nolite sanctum dare canibus.

De pace secundum bea. Vincentium. Sermo. j. Pacem

membra habemus, omnia autem membra non eundem actum habent, ita mul-
ti unum corpus sumus in Christo &c. Et
sicut corpus membratim diuisum non
uiuificatur, imo spiritus recedit, sic de
corpore mystico, quod uiuificatur spi-
ritu sancto. Secus quādo est diuisum per
peccatum mortale. **D**

Ico tertio q̄ est pax superna cum
deo, quia malum est habere guer-
ram cum tanto domino. Ideo Iob. xxij.
Acquiesce ergo ei, & habeto pacem, &
per hec habebis fructus optimos. No-
ta, acquiesce, scilicet obediēter sibi con-
sentiendo, corde, ore, & opere. Corde,
ne simus proditores, quia miles qui se-
crete uel publice nadit ad inimicos re-
gis, proditor est. Sic Christianus qui uadit
ad diuinos & incantatores &c. De
quibus Decretum dixit. xxvj. q. vij. c. Nō
obseruetis. ubi dicitur, q̄ qui talibus ere-
dunt, aut ad domos eorum uadunt, aut
in suas domos introducunt ut interro-
gent, sciant se fidem Christianam & ba-
ptismū preuicari, ut Paganum, & apo-
statam, & dei inimicum, itam dei graui-
ter in eternum incurrere, nisi ecclesiasti-
ca penitētia emendatus, deo reconcilie-
tur &c. Cauete ergo, sed in omni neces-
sitate recurrite ad deum omnipotentē
&c. Secundo, acquiesce deo ore. Fre-
quenter nomen eius nominando, & ca-
uendo ab omni iuramento, nisi magna
necessitas sit, quia iuratores non habēt
pacem cum deo, sicut nec miles, qui en-
se euaginato iret contra regem suū &c.
Ideo habetis tot mala & tribulationes
&c. Nam quādo illi qui sunt in turri ob-
sidentur, defendunt se lapidibus, ita de-
betis resistere malis consuetudinibus iu-
randi &c. Tertio acquiesce opere ser-
uando deo, ex quo prouidit nobis de
omnibus necessarijs. Seruamus domini
gam, non sabbatum, ne simus precurso-
res antichristi, ut dicitur de colecta. dist.
iij. c. peruenit. ubi multa dicuntur &c.
Dic quomodo deus fecit septem dies,
& dedit nobis lex, ut laboremus fide-
liter. &c. Et retinuit sibi unam diem, ut ad

cum ueniamus, & homagium ei facia-
mus, audiendo missam integre &c. ubi ha-
betur de conse. dist. j. c. missas. Et sic ha-
beamus pacem cum eo, & fructus opti-
mos, ut dicit Iob. Nota, boni fructus sunt
temporales, meliores spirituales, sed opti-
mi sunt celestes, quos dabit nobis deus
quādo hinc recedemus, & ad pacem e-
ternam ibimus. Amen.

De timore dei secundum beatissimū
Vincentium, & occurrit in multis episto-
lis & euangelijs tam de tempore quam
de sanctis. Ser. xij.

Qui timet deū faciet bo-
na. Eccli. xv. Vel, Magnifi-
cauit eum in timore ini-
micorum. Eccli. xlv. The-
ma dat mihi motiū pre-
dicandi de timore dei. Sed primo salu-
tur uirgo Maria &c. Qui timet deum, fa-
ciat bona. Magnificatur a deo, magnifi-
cat eum, s. hominem. A. Sciat ergo bo-
ne gentes xpiane, quomodo persona q̄
timet deum magnificatur a deo septu-
pliciter, ut reperitur in sacra scriptura.
Primo in penitentia, quia timor domi-
ni est stimulus pungens consciam, ut ho-
mo recedat a peccatis, & cōfiteatur, & satisfi-
ciat. Et sic magnificat hō relinquens
peccatū. De hoc scriptura Eccli. j. Timor
dñi expellit peccatū. Nam qui sine timore
est, non poterit iustificari. Secundo in
sanctitate, quia timor dei est fons redun-
dans in uirtutibus, in corde persone, in
orationibus, ieiunijs, elemosynis, hu-
militate, patientia &c. Vnde qui timet
deum, faciet bona. Nota, qui continens
est iustitie. s. in corde cum timore cogi-
tans, nisi modo faciam bona, deus sua iu-
stitia dampnabit me. Tertio in sapientia,
quia timor dei est sicut lucerna ardens,
in intellectu ipsum illuminans ne cadat
in errorem, uel dubium, uel falsam opi-
nionem. Vnde David ps. cx. Initium sa-
pientie timor domini, intellectus boni
omnibus facientibus eum, scilicet timo-
rem &c. Quarto in abundantia tempo-
rali. Nunquam enim fuit aliquis habens
dei timorē, qui ueniret ad paupertatē. Ideo

Ideo si uultis abundare, timete deū. Nam
timor dei est sicut ager fructuosus, qui
facit dominum suum diuitem. Ideo Da-
uid ps. xxxij. Timete dominum omnes
sancti eius, scilicet Christiani sanctificati
per baptismum, quoniam non est inopi-
a timentibus eum. Quinto timor do-
mini magnificat hominem in uita per-
seuerando finaliter, quia timor dei est
sicut fundamentum, sustinens totum e-
dificium, id est personam, sine quo ruit
homo. Vnde Ecclesiastici. xxvij. Si non
in timore domini tenueris te instan-
ter, cito subuertetur domus tua. Sexto
magnificat hominem in morte corpora-
li, quia tunc occurrunt demones pro
habenda anima. Nota similitudinem de
perdice abscondita, & uenatores stant
in circuitu cum canibus, falconibus &c.
Sic est de anima abscondita in corpore,
sed i morte cogitur exire baculis, id est
doloribus, & infirmitatibus &c. & uena-
tores, id est demones circumstant. Nec
aliquis fuit de hoc unq̄ exēptus, nisi bea-
ta uirgo Maria de gratia speciali, imo
ad Christum uenit diabolus in cruce, ut
dicit Beda super Thobiam capi. vi. Quid
faciet ergo misera anima &c. Timor
dei ipsam defendit. Vnde scriptura Ec-
clesiastici. j. Timenti dominum bene e-
rit in extremis, & in die defunctionis
sue benedicetur. Septimo magnificat
hominem in gloria. Nam timor dei est
thesaurus faciens animam diuitem in
celo. Vnde psalmus. xliij. Ad nihilum
deductus est in conspectu eius malignus,
timentes autem dominū glorificat. Pa-
tet ergo qd timor dei magnificat crea-
turā. Autoritas. Dixit illa sancta Iudith.
xvj. Domine qui timēte, magni erunt
apud te per omnia. Patet thema. Ex quo
ergo tot bona facit timor dei, uolo uo-
bis declarare modos & rationes quare ti-
mēdus est deus. Reperi aut in scriptura sa-
cra qd deus triplici ratione est timendus.
Primo timendus est deus sicut domi-
nus rigorosus.

Secundo sicut amicus proficiuosus &
gratiosus.

Tertio sicut pater amorosus & glo-
riosus. **B**

Primo dico quod deus est timen-
dus &c. Quando enim aliquis do-
minus est multum rigorosus ad punien-
dum illos qui faciunt contra suas ordi-
nationes, talis ualde timetur a subditis.
Per oppositum autem quando domi-
nus uel iudex non est rigorosus con-
tra malefacientes, nihil appretiat, &
ideo melius esset non facere ordinatio-
nes, quam facere & non tenere. Talis
dominus est uelut formido siue babo-
ta posita in horto cum balista, que non
timetur ab aibus nisi in principio, imo
ponit se supra &c. Sic de dominis. Quā-
do in aliqua uilla sit ordinatio sub cer-
ta pena, omnes timent, sicut aues la ba-
bota. Sed paulatim quando uident qd or-
dinatio frangitur, modo per illum, mo-
do per alium, & nullus puniunt, talis do-
minus despiciunt ab hominibus, secus
qñ rigorose punit. Auto. Danielis. j. de
Nabuchodonosor rege Babylonis rigo-
roso, qui ualde timebatur a subditis, &
Daniel cum socijs petebat unam rem iu-
stam a quodam uasallo, qui respondit,
Timeo ego dominum meum regem,
qui si uiderit uultus uestros macilentio-
res pre ceteris &c. condemnabit caput
meum regi &c. Modo dico, nun-
quam fuit, aut erit, nec esse potest ita ri-
gorosus dominus sicut deus. Hoc decla-
ratur tripliciter. **C**

Primo per ea in quibus punit.

Secundo per ea in quibus punit.

Tertio per tempus in quo punit.

Primo enim dominus temporalis potest
punire uel in bonis temporalibus, uel
in corpore, & non plus. Sed deus in cor-
pore, in anima, in bonis, in filiis, in ami-
cis, & in oibus. Primo in corpore punit,
quia ideo tot sunt in nobis infirmitates
in capite, in oculis &c. & finalis est mors.
Vnde Greg. Nulla nocebit aduersitas, si
nulla dominetur iniquitas. Secundo pu-
nit in anima. Quot tristitias, dolores,
iras &c. Itē in igne purgatorij uel infer-
ni, hoc non pot facere dñs temporalis.

Nota miraculū de illo, qui post mortem apparuit amico suo, petens auxilium, quia erat in purgatorio pro quodam ueniali, quia bibebat de fero uinū purū ut dormire posset &c. Ecce quomodo est rigorosus. Quid faciet illis qui inebriant &c. Tertio punit in bonis terrenis. Quare creditur in repestates, siccitates, guerre &c. Vide. xvj. q. j. c. reuertemini. Vide etiā Ambrosiū. xliij. q. v. c. reuertuntur. quō & per quos deus punit. Quarto punit in filiis, quia ex peccatis parentum filij sunt fatui, contracti &c. Sed dicit aliquis, Et nunquid Ezechielis. xviij. habetur, Filius non portabit iniquitatem patris &c. Responso. Hoc intelligitur quātum ad animam. Dicit textus, Omnes anime mee sunt, ut anima patris, ita & anima filij mea est. Secus de corpore, quod est res patris. Sed in anima nihil habet pater, quia a solo deo est. Et sicut dominus temporalis punit in uasallis, quia res sua, sic parentes puniuntur in corpore filiorum, quia res sua. Magna est puniatio parentum, quando uident filium cecū uel contractum &c. Quinto punit in amicis, tollendo eos de mundo, & turemanebis solus derelictus. Ecce quomodo deus punit in omnibus. Secundo deus ostenditur rigorosus per ea ex quibus punit. Domini temporales puniunt subditos solum pro magnis, sed deus etiā pro minimis. Item domini puniunt solum propter mala uerba uel opera, sed deus etiā propter malas cogitationes. Dic quomodo aliqui non continentur de malis cogitationibus &c. Mat. v. Dico uobis quoniam omnis qui uiderit mulierem ad concupiscendum eam, iam mechatus est eā in corde suo. Item dñi puniūt ex operibus malis & notorijs, deus autē de secretis & occultis. Sap. j. In cogitationibus impij interrogatio erit. Item nō solum punit de iuramentis & diffamationibus, sed etiam de uerbo ocioso. Ecce qualis rigor. Mat. xij. Dico uobis quod de omni uerbo ocioso, nō dicit malicioso, quod locuti fuerint homines, reddēt rationē de eo in die iudicii. Itē punit de bonis ope-

ribus, si nō fiant cū illa diligentia quae debent fieri. Verbigfa. Dicere missam est bonū opus, sed nisi sacerdos sit bene paratus, & dicat bona intentione, damnabitur. Idē de opere predicationis. Idē de ieiunio, nisi fiat cū patiētia. Multi quī ieiunāt & famescūt, si nō est pradiū paratum per impatientiā, insurgūt cōtra uxorem &c. ut dicit Hiero. ad Eustochium. Idē de cōsione, quia male parati uenitis. Idē de cōfessione facta negligenter. Idē de elemosyna facta ex uana gloria, uel cū tardatione. Idē David ps. lxxiij. Cū accepero ips. i. qd' deus dedit mihi filio suo, & accepit illud in morte, ego iustitias iudicabo, non solū in iustitiis, sed etiam iustitias. Alia aut. Eccl. xij. Cuncta quae sunt adducet deus in iudiciū. p. omni errato, siue bonū malū sit. Deus ergo est timendus, cū sit tam rigorosus plūq; quicunq; alius. Tertio est rigorosus. p. p. tps in quo punit. Nam punitio ita dñō tpali parum durat, puta iugulatio, suspensio, submersio. Sed puniatio dei in inferno est eterna pro minimo peccato mortali. Rō. quia non pōt penitere. Vide Greg. de pe. di. j. c. uolūissent. Ergo iste dominus est timendus. Auto. De predictis dicit xps Luc. xij. Dico uobis amicis meis, nō terreamini ab his qui occidunt corpus, & post hec nō hūt amplius quid faciant. Ostendā autē uobis quem timeatis. Timete eū qui postq; occiderit, habet p̄tatem mittere in gehennā. Itā dicit uobis, hūc time. Tū est totū oppositum, quia magis timeantur ordinationes dñorum, q̄ dei, quia nullus timet facere cōtra dei ordinationes &c. & est magna stultitia hominū. Vnde si hodie ordinaretur & clamaret qd' nullus uadat ad talē domum sub pena p̄dendi pedē, nemo iret. Et deus ordinauit & preconizauit, diu est, qd' nullus uadat ad demones. p. quacūq; necessitate sub pena nō solū p̄dendi pedē, sed caput, corpus, & aīam, & tū nō timeatis, imo statim recurritis ad diuinos &c. Itē qd' nullus audeat dicere malū de tali sub pena p̄dendi linguā, oēs timerēt. Et deus ordinauit qd' nullus audeat dicere malū

malū cōtra deū iurādo, blasphemando, sub pena &c. & nō timeatis facere oppositum. Itē si ordinatur qd' tali die nullus opere, sub pena p̄dendi manum &c. Et deus ordinauit qd' in die festo nō fiat opus seruile, nec aperiant apothecae &c. sub pena p̄dendi oīa, & dānationis eterne, & nō tenet. Idē cōqueritur dñs Mala. j. Filius honorat patre, & seruus dñm suū timebit. Si ergo pater ego sum, ubi est honor meus? Et si dñs ego sum, ubi est timor me? dicit dñs exercituum. Rō quare nō timeat deus, declarat Eccl. viij. Etenim quia nō p̄fertur cito cōtra malos snia, absq; timore ullo filij hominū perpe- trant mala. Nota etenim, p. eterno, quia statim p̄tōr delinquens debet projici in infernum. Sed quare non statim punit? Rō. quia uult seruare modum iustitiae, & iusti iudicis, qui licet sciat p̄tē alicuius, tū non debet ipsum punire nisi ordine iustitiae. s. qd' accusetur, & testes testentur, & fiat p̄cessus, tunc dat sniam, & fit puniatio. Sic deus facit, qui scit p̄tē quicunq; secreta facit, sed non punit statim, sed expectat accusatorem. s. qd' aīa exhibet a corpore, accusatur a demone qui suasisit ei peccare. Tunc deus interrogat testes, s. propriam conscientiam, & angelū custodem. Nor. practicā. Dñs interrogat iustum & impiū, quia seruat modū iudicialē. Et auditis testibus p̄fert sniam dicens diabolo, Tolle quod tuum est, & uade. Mat. ix. Et tunc fit executio. Ideo sup oēs dños est timendus deus. Vñ Hiero. x. Non est filius tui dñe. Magnus es tu, & magnū nomen tuū in fortitudine. Quis nō timebit te o rex gentiū? Certē fatuus reputabitur &c.

Secundo timendus est deus, sicut amicus proficiuus & graciosus. Si habetis amicum, a quo recepistis multa bona, honores &c. timeatis sibi displicere, etiam si non timeatis punitionē. De hoc. ij. Reg. xij. ca. David habebat multos amicos in seruitio suo, quibus fecerat multa bona. habebat autē paruum filium infirmum, de qd' David tristabat, & affligebat se & post mortem pueri timuerunt serui & amici

eius nunciare David. s. ut sibi nō displicerent cogitationes, si tamen tristabatur cū uiueret puer, quanto magis &c. Sic bona maiora recipimus a deo qui est amicus noster. Quia & corpus &c. Si dicat, Pater carnis dedit corpus. Non est uerum, quia modicum & uile fecit pater in filio, etiam mater, sed deus est qui formauit corpus, sicut de cera p̄tel terra p̄tōr formaret imaginem &c. Vnde Iob. x. loquitur deo dicens, Manus tue dñe fecerunt me, & plasmauerunt me totū in cicutū, & sic repente precipitās me. Memeto queso qd' sicut lūtū feceris me &c. O qd' diligeres illum, & timeres offendere illū qui tibi dedisset manus, uel oculum, qd' magis debes diligere & time- re deum, qui dedit tibi totum corpus & mēbra &c. Itē quis dedit tibi animam ad imaginē dei. Quia sicut unū deus regit totum mundū, ita aīa una totum corpus. Et sicut deus est trinus in personis, ita in una aīa sunt tres potentie. Et sicut deus est immortalis, ita & aīa hominis. Secus de aīa bruti, quae educitur de potētia materiae. Gen. j. Producat terra animam uiuentē in genere suo, iumentā, & reptilia, & bestias terre. Sed anima hominis creatura deo, & creando infunditur, & nullā habet depēdentiā a corpore, ideo deficientē corpore nō deficit anima. Vñ Gen. ij. Formauit dñs deus hominem de limo terre, qd' ad corpus, & inspirauit in faciem eius spiraculū uite, & factus est homo in aīam uiuentē, qd' ad aīam quae in format ad uitā. Quātū ergo debemus diligere deum & time- re, qui non fecit nos lapides aut bruta? Itē quis dedit oīa bona tpalia? Quis dat bladum in campis &c. Si dicatur, Natura. Falsum est, quia non attribuitur opus instrumento, sed agenti principali. Natura autem est solū instrumentum, et plūia. Quando tu p̄ijcis semen, terra potest ipsum corrumpere, sed quod fructificet, non pōt facere natura, nec sol, quia instrumēta sunt, sed deus. Idem de uino in uineis, quia nullus potest cōuētere aquā uitis in uinum, nisi deus. Vnde fuit primum mira-

culum xpi. Item quis dat aquam in fontibus, lanam in gregibus, nisi deus? Idem de alijs, & etiam de lucris, totum datur a deo. Et ideo etiam si non punitet nos talis amicus, debet timeri, quia est tam utilis. Vnde scriptura Eccli. vj. Qui timet deum, eque habebit amicitiam bonam, quam secundum illum erit amicus illius. Nota eque. I. equaliter habebit amicitiam &c. Et secundum illum erit amicus &c. scilicet faciendo eius voluntatem. Dic hic de illo magno homine Eleazaro. De quo. ij. Macha. vj. c. qui uiuebat secundum legem dei. Rex Antiochus inuitauit eum ad prandium, & quod comederet contra legem. Qui noluit. Tunc rex indignatus precepit quod comederet sub pena mortis &c. Rndit. Bene timeo uos, sed magis deum. Nota, rex precepit eum torqueri, & quidam amici dederunt sibi consilium ut simularet se comedere &c. Et quando fuit prope mortem, dixit, Domine, tu scis quia cum a morte possem liberari, duos corporis sustineo dolores. Secundum animam uero propter timorem tuum liber hec patior &c. Sed sunt multi qui non sustinent periculum, imo sine magna necessitate frangunt ieiunia ecclesie. Item quis est amicus, qui unquam fecit pro alio sicut xps pro nobis: qui dixit patri, Pater, compatiatur istis &c. Ideo ego solus suspendar, ut nullus mihi credens suspenderetur &c. Ecce filius regis uoluit suspendi pro filiis latronis Ade. Ideo debemus timere eum offendere &c.

Tertio timendus est deus, quia est pater gloriosus & graciosus, quolibet die uidetur. Dic quomodo filij nobilium & diuitum multum timeant offendere patrem. Ro. ut non perdant hereditatem paternam, quia ex ingratitudine pater aufert hereditatem filiis. Vide gl. in decore. de iheriurando. c. Quintauallis. Vñ Leui. xix. Vnusquisque patrem suum & matrem suam timeat. Ista ratione multo magis timendus est deus, qui non solum uillam uel castrum tenet nobis paratum, sed regnum celi, respectu cuius nihil ualent ista regna. Ideo timendus est deus

a nobis, ne perdamus regnum eius tam magnum &c.

Primo, propter excellentiam hereditatis. Secundo, propter magnitudinem felicitatis. Tertio, propter facilitatem perditionis. De primo, tanta est excellentia paradisi, quod non posset dici. De quo. j. Cor. ij. Oculi non uidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, que preparauit deus his qui diligunt illum. Et quasi idem dicitur Esa. lxiii. Nota, oculus. scilicet intellectus philosophorum, non uidit, scilicet per scientiam demonstratiuam, quia philosophi non potuerunt scire illam gloriam, ut dicitur Ro. j. quam preparauit diligentibus se &c. Vñ Aristoteles in morte dixit, Requiescat anima mea cum morte philosophorum. Ecce quantum potuit scire. Nec auris scilicet ludeorum audiuit, scilicet per doctrinam legis Moysi, nec in cor hominis ascendit, scilicet per opinionem hominum. G. Sed possumus cogitare quod illa gloria celi est magnatipliciter. Primo cogitando cuius est habitatio, quia dei. Vnde ps. cxix. Ad te leuauimus oculos meos, qui habitas in celis. Sic debemus facere nocte, contemplando pulchritudinem interioris, cum tanta sit pulchritudo exterior celi. Si habitatio regis mortalis est tam pulchra, quanto magis regis immortalis. Ex tali estimatione possumus cognoscere. Io Baruch. iij. O Israel, quam magna est domus dei, & ingens locus possessionis eius, magnus, & non habens finem, excelsus & imensus. Secundo cogitando festum quod ibi fit. Si palatium regis de se sit pulchrum, quanto magis quando ibi fit festum nuptiale. Idem in celo. Mat. xxij. Simile est regnum celorum homini regi, qui fecit nuptias filio suo &c. Tertio cogitate precium quod constituit. Si castrum quod emitur millibus estimatur preciosum, quanto magis palatium celi, pro quo xps dedit precium infiniti ualoris, scilicet sui sanguinem. Dic quod si illa pulchritudo posset uideri a nobis, etiam si non uideremus deum, nollemus comedere. Secundo debemus timere perdere illam gloriam propter magnitudinem

magnitudinem felicitatis, que est principaliter ex dei uisione perpetua, & secura, & propter angelorum ac sanctorum societatem. Item quia nullus ibi moritur. Nihil deest ibi, ut dicit Boetius lib. iij. de consilio. Nemo ibi irascitur, nullus infirmatur, nullus est pauper &c. Tertio debemus timere propter facilitatem perditionis, quia leuiter potest periri. I. minimo peccato mortali. Si filius regis facit multos defectus contra patrem, non tamen perdit hereditatem, nisi sit proditor. Et tamen hereditas celi perditur una mala cogitatione, aspectu, uel minimo peccato mortali. Io scriptura Iaco. ij. Quique totam legem seruauerit, offendat autem in uno, factus est omni reus. Quantum ergo debemus timere ne offendamus talem patrem? Propterea David dicit ps. xxxij. Venite filij, audite me, timore domini docebo uos. Quis est homo qui uult uitam, diligit dies uidere bonos? prohibe linguam tuam a malo &c. Not. si uis intrare illam hereditatem celestem, prohibe linguam tuam a malo iuramentorum & maledictionum. Et labia tua ne loquantur dolum contra proximum, per inuidiam, detractionem &c. Et sic eritis securi de illa gloria habenda. Vnde xps dicit talibus Lu. xij. Nolite timere puillus grex, quia emolpauit patri uestro dare uobis regnum.

De quinque coronis reportandis ex quinque bellis, bonus & ad omne propositum Ser. xij.

Dedit illi coronam glorie. Eccli. xliij. In isto sermone uolo nobis declarare quomodo coronatur aliquis per uictorias quas habet in hoc mundo. Materia erit pulchra & utilis &c. Dedit illi &c. Pro declaratione huius uerbi, & introductione materie, sciamus bone gentes secundum quod inuenitur in scriptura sacra. Nunquam fuit aliqua creatura a principio mundi usque modo, nec erit, que fuerit lucrata gloriam paradisi, nisi per uictoriam dei. A. Hoc potest

uideri. Primo in angelis, qui fuerunt creati in tanta multitudine, ut dicit beatus Thome. par. q. l. ar. iij. quod sicut quantitas continua corporum supercelestium excedit omnem continuitatem inferiorem, sic quantitas discretarum angelorum omnem quantitatem discretarum inferiorem. Et fuerunt creati in celo, sed non statim habuerunt gloriam. Et secundum doctrinam Gregorij, Lucifer erat maximus inter eos, qui incepit bellum, uolens se deo parificare. Not. practicum, & suam malam intentionem reuelauit alijs angelis. Et multi quasi adulantes, sicut faciunt serui domini, contenterunt &c. Sed Michael opposuit se, & Gabriel, & alij angeli contraxerunt, dicendo quod non erat iustum uelle parificari creatori. Ecce prelium inceptum, Apo. xij. Factum est prelium magnum in celo, Michael & angeli eius preliabantur cum dracone. i. Lucifero. Et draco pugnat, & angeli eius, & non ualuerunt. I. contra Michael & bonos, neque locus eorum amplius inuentus est in celo. Deinde deus fecit hominem in terra, & formauit in gratia, sed non in gloria, sed oportuit eum per uictoriam belli acquirere gloriam. Et Lucifer qui fuerat uidus in celo, preliatus est cum eo, & habuit uictoriam, & Adam & Eua ei sunt de paradiso terrestri. Sed post Adam & Eua bellantes cum diabolo per penitentiam, finaliter habuerunt uictoriam. Idem de filiis eorum, scilicet patriarchis, prophetis, apostolis, martyribus, doctoribus, confessoribus &c. Oportuit etiam eos per uictoriam bellum gloriam acquirere, imo ipse rex Christus habuit uictoriam cum diabolo, ut homo, per uictoriam belli passionis gloriam acquisiuit. Lu. xxiij. Nonne oportuit sic xpm pati &c. Arguitur in oppositum de pueris statim post baptismum decedentibus, quia non habuerunt usum liberi arbitrij, nec habuerunt prelium, nec uictoriam, ideo uidetur predicta doctrina habere exceptionem in ipsis. Rñdeo quod etiam illi intrant, & acquirunt gloriam paradisi per uictoriam belli non propriam, sed regis christi. Dic similitudinem de

rege obfidere ciuitatē, & habente uictoria, quā ipse rex q̄ etiā eoq̄ & uictuarij intrant ciuitatē per uictoriam belli. Sic rex xps in die ueneris sancta intrauit bellum, & habuit uictoriam, & cepit ciuitatem paradisi. Que quinq; armis operum spiritualium capi potest. De quibus apostolus Ephesio. vj. Accipite armaturam dei &c.

Primo lorica iusticie.
Secundo calciamenta pacis.
Tertio scutum fidei.
Quarto galeam salutis.
Quinto gladium spiritus.

Ideo nō solū ipse rex xps, & milites eius sancti, sed etiam pueri per uictoriam belli intrant paradysum. Patet ergo doctrina. Auto. iob. vij. Militia. i. bellum est uita hominis sup̄ terram, & sicut dies mercenarij dies erus, quia si bene seruit, habebit mercedem, al̄s punietur. Sic si nos fortiter, bene, & fidei militamus contra uitia & p̄tā, ex tali uictoria meremur coronam glorie. Si uero sumus uicti, habebimus carcerē & cathenā inferni. Iō ap̄s. ij. Tim. ij. Labora sicut bonus miles lesu xpi &c. De quolibet ergo habente uictoriam in hoc mundo potest uerificari propositum thema. f. Dedit illi coronā glorie. f. de° i alio mūdo. Et sicut sūt qnq; p̄lia in hoc mūdo, sic sunt quinq; corone glorie correspondentes, de quibus uolo nunc predicare. B.

Primū prelium est contra intellectum propriū, de quo habet uictoria per simplicem credentiam.

Secūdū est cōtra propriā uolūtātē humanam, de quo habet uictoria per humilem obedientiam.

Tertium est contra corpus propriū, de quo habetur uictoria per ueram continentiam.

Quartum contra totam mundum, de quo habetur uictoria per firmam patientiam.

Quintum prelium contra diabolum, de quo habet uictoria p̄ diuinā sapiētia.

Ico primo q̄ habemus &c. Sciatis q̄ intellectus noster naturalr̄ est ta-

lis conditionis, q̄ nō statim uult credere res mirabiles, inuisas, & inauditas, quousq; uideat cām, uel rōnē, & querit & inuestigat anteq̄ assentiat firmiter. Nam dicit Philosophus, q̄ propter admirari ceperunt philosophi philosophari. i. rationem inuestigare, ut qū uidebāt eclipsim solis, uel lunē, querebant rationem. Itē alia autoritas theologie, Ioan. iij. quādo xps dixit Nicodemo, Amen, amen dico tibi nisi quis renatus fuerit denuo, uel ex aqua &c. Ille nō cōsentiens, fide admirans dixit, Quomodo potest homo nasci cū sit senex? Qui postquā sciuit rationē, & intellexit nasci de utero matris ecclesie, consensit & credidit. Mō sic est de rebus fidei mirabilibus, que sunt supra rationē naturalē & intellectum. Ex quibus habemus prelium cū intellectu. Verbi gratia. Quādo uos auditis q̄ est un° de°, simplex, & omnino inuisibilis, & q̄ sunt tres persone realiter distincte, quarum una nō est alia, statim intellectus de hoc admirās dicit, Quomodo potest hoc esse? Sed de hoc prelio habemus uictoriā per simplicem credentiam dicentes, Domine credo ex quo uos qui non potestis fallere nec falli dicitis. Nolo aliam rationem philosophicā, aut experientiam. C. Vnde apostolus. ij. Cor. ij. Destruentes omnem altitudinem extollentem se aduersus scientiam dei, & in captiuitate redigentes omnem intellectum in obsequiū xpi. Ex huiusmodi uictoria per simplicem credentiam meremur coronam glorie. Nō sic de presumptuosis propter suū ingeniū. Autoritas Apo. xij. Mulier amicta sole, & luna sub pedibus eius, & in capite eius corona stellarum duodecim. Hec autoritas ad literam intelligit de ecclesia. Allegorice de ymine Maria. Tropologice de persona que triūphat p̄ simplicē credentiā. Nā talis p̄sōa simpliciter credens secreta fidei, est mulier amicta sole. f. xpo sole iusticie ex claritate fidei, quam ipse predicauit. Vnde apostolus isto sole armatus dicebat. ij. Tim. j. Scio cui credidi, & certus sum. Et luna, id est sciētia philosophie, sub pedibus eius, &

non

non super caput, quia in factis fidei nullus debet se regere per philosophiā, cuius principia sunt cōtra diuinā sapientiā. Quia philosophi sunt sicut seruitores, q̄ neiciūt secreta uel cōsilia regis sicut consiliarij q̄ intrant camerā &c. Nec ualet cōsequētia. Ancilla nō posset hoc facere, ergo nec dñā. Iō ap̄s dicit Collo. ij. Videte ne quis uos decipiat per philosophiā & inanē fallaciā. i. logicā secundū rōnem hominū, & secundum elementa huius mūdi, id est artes liberales, & non secundū xpm. Vide quō debent legi. dist. xxxvij. c. turbat. c. legimus. & cū quis. Sequit̄ Apo. Et in capite ei° corona stellarum duodecim. i. duodecim articulis fidei fabricata. Et iō sicut regina anteq̄ coronetur debet tētare coronā. Sic & uos q̄ tidie bis, mane & sero, dicere debetis, Credo, genibus flexis. Nota modū iuxta consilium Hiero. De isto prelio, & similiter de corona, & triūpho, dicit ap̄s. ij. Ti. iij. Bonū certamen certauit. f. contra proprium intellectum, fidem seruauit firmiter credendo. In reliquo reposita est mihi corōna iusticie &c. D.

Ico secundo q̄ ex bello cōtra propriam uoluntātē habet uictoria per humilem obediētiam. Pro cuius declaratione nota q̄ deus fecit creaturas in triplici gradu.

Quasdam que non habent liberum arbitrium.

Quasdam que habent arbitrium, sed nō liberum.

Quasdam que habent arbitrium liberum.

Prime sunt, que habent solū esse, sicut lapides, & metalla, que nō habent arbitriū, sed solū inclinationē ad propriū. Secunde sunt, que habent uiuere & sentire, ut animalia bruta, que habent arbitrium & cognitionem, uel potius instinctum siue estimationem, ut patet in pullo uidente miluū, & in agno uidente lupum &c. sed non habent liberum, quia dicuntur &c. Vide beatum Thom. j. par. q. lxxxij. ar. j. Tertię sunt que habent liberum arbitriū, ut homines, qui possunt facere quod ap-

perūt, uel ad quod inclinantur, uel oppositum. Verbi gratia, de aliquibus actibus &c. Vnde Eccl. xv. Deus ab initio constituit hominem, & reliquit illum in manu consilij. Adiecit mādāta & precepta sua. Si uolueris mandata conseruare, conseruabunt te. Modo ita est, q̄ precepta dei restringunt nostrum liberū arbitrium, ut si uolumus habere coronā glorie, faciamus hoc & hoc. Item q̄ non faciamus hoc & hoc ex preceptis negatiuis, sed uoluntas nostra cōtradicit. Ecce preliū. Verbi gratia. De uilla libera, cui sit aliqua restrictio, que cōtradicit, & nititur ad libertatē &c. Sic est de mala uoluntate. Vnde nisi deus precepisset Ade &c. non comedisset de ligno uetito. Sed pro defensione libertatis mulier nō potuit stare, quousq; Adam comedit. Et sic intelligitur dictum ap̄i Roma. v. Lex autem subintrauit, ut abundaret delictum. Non casualiter, sed cōsecutiuē tenetur ly, ut, quia ex inobedientia & malicia hominis data lege secuta sunt peccata, quia naturaliter uoluntas est prona rei que prohibetur ei. Sed quādo homo uult humiliari propter deum, faciendo contra suam uoluntatem, sic triumphat, & meretur coronā glorie. Verbi gratia dicendo, Domine ego sum inclinatus ad superbiā, pompam, & uanitatē, sed quia uos precepistis oppositum. i. humilitatē, uolo humiliter uiuere, magis faciendo uestram uoluntatem, quam meam, & sic de alijs peccatis & uirtutibus oppositis. De ista uictoria & corona dicitur Thobie. iij. Hoc habet pro certo omnis qui colit te, quia uita eius si in probatione fuerit, coronabitur &c.

Ico tertio q̄ est prelium cōtra proprium corpus, in quo habet uictoria per ueram continentiam. Pro cuius declaratione sciatis q̄ in homine sunt due nature siue substantie. Prima est corpus carnale de terra. Gen. ij. Formauit deus hominem &c. Ideo semper trahit ad terrena. Secunda est anima rationalis spiritalis, a deo creata de nihilo, & corpori infusa ad ipsum regendū. Non educitur

Bbb s anim

anima de potentia materie ut aia bruti. Hec aut anima rationalis naturaliter trahit fursum, ideo ibi est prelium. Gala. v. Caro concupiscit aduersus spiritum, & spiritus aduersus carnem &c. Hoc prelium non est in alijs creaturis, nec in angelis, quia non habent corpora retrahentia, sed sunt spirituales. ps. ciiij. Facit angelos suos spiritus &c. quia ut flamma ignis accendit. Bruta etiam nihil habent de spiritualitate, sed omnia in eis sunt corporalia. Ioh. scriptura Ecclesiastici. iij. Cuncta que sunt sub sole. i. anima bruti, que nihil habet supra solem, subiaceat uanitati. Nos vero homines habemus utrumque. spiritum, per quem sumus similes angelis, & corpus, per quod assimilamur brutis, ideo habemus prelium. Sicut qui est in tortura, chorda trahit sursum, & pondus lapidis deorsum. Sap. ix. Corpus quod corrumpitur, aggravat animam, & terrena inhabitatio depriimit sensum &c. Sed habetur triumphus per ueram continentiam, alleviando onus corporis per penitentiam. Sic anima habet uictoriam de corpore, & homo uiuit caste. Sed multi faciunt oppositum, nutriendes corpus in delictis &c. Ex hoc triumphe meretur coronam glorie. De qua Sapient. iij. O quam pulchra est casta generatio cum charitate, immortalis est enim memoria illius, quoniam apud deum non est, & apud homines, & in perpetuum coronata triumphat. Nota, casta generatio potest capi actiue pro illis de matrimonio qui generant, quia talis est pulchra & casta, quando seruant fidelitatem mutuum, & modum, uel passiuie pro illis qui sunt de statu spirituali, qui generant a Christo in baptismo, uel in uirginitate & castitate, & de illo actu non curant, nec corde cogitando, nec ore loquendo, nec opere quouis modo faciendo. Nota cum charitate, quando amore dei uiuunt caste, & non timore perdendi uitam uel famam. Vnde mulier que seruat castitatem propter timorem, cito cadet si requiratur, secus si ex charitate. Alia translatio habet cum claritate, quia aliqui sunt ca-

sti, sed non cum claritate, propter familiaritates uel mulieres quas tenent in domo, de quibus est mala opinio. Ideo ad hoc uideatur Decretalis de cohabitatione clericorum & mulierum &c. Si dicatis, Non curo. Audite apostolum Roman. xij. Prouidentes bona non tantum coram deo, sed etiam coram omnibus hominibus. Et j. Thessa. v. Ab omni specie mala abstinete uos &c. Oportet ergo laborare pro uictoria & corona &c. F

Dico quarto quod habemus prelium contra mundum istum, & habetur uictoria per firmam patientiam, hoc est contra mundanos, quorum conditio est bellare contra illos qui tenent bonam uitam. Verbi gratia. Si aliquis religiosus sit bene ritualis, nullus dicit sibi aliquid, imo commendatur a mundanis. Sed si conuertatur ad deum, dicitur, Fatuus est. Dic identidem de quolibet statu hominum & mulierum. Et istud est tam forte prelium, quod eius timore multi sunt qui non audent incipere bonam uitam. Vnde apostolus. ij. Tim. iij. Omnes qui pie uolunt uiuere in Christo Iesu, persecutionem patientur. Sed habetur uictoria per firmam patientiam, exemplo christi cogitando quomodo in cruce ridebatur, uel qui destruxit templum dei &c. Item salua te ipsum &c. Et sustinuit patienter usque ad mortem. Ideo debemus considerare eius exemplum, ut dicit Liberius papa in Decreto. vij. q. j. c. suggestum. Imo debemus gaudere de talibus derisionibus propter meritum, quia sic fabricatur corona glorie. Ideo Christus Matt. v. dicit, Beati eritis cum maledixerint uobis homines, & persecuti &c. De ista corona dicitur Iaco. j. Beatus uir qui suffert tentationem. i. mundi, quam cum probatus fuerit, accipiet coronam uite &c. Hinc Grego. Abel esse renuit, quem Cayn malicia non exercebat. Debemus ergo preliari &c. G

Dico quinto de prelio contra diabolum, de quo habetur uictoria per sapientiam diuinam. Iste inimicus pura malicia bellat contra nos, ut perdamus illam

illam gloriam nobis promissam a deo, quam perdidit suo peccato. Facit sicut lupus, qui circuit gregem &c. prima Petri, quinto. Aduersarius uester diabolus, tanquam leo rugiens circuit, querens quem deuoret &c. Sed habemus de eo uictoriam per fidem & sapientiam dei. Ideo cui resistite fortes in fide &c. scilicet scitis bene facere crucem, & armetis uos contra eum. Ostende modum faciendi crucem non in circuitu &c. sed recte, & ex transuerso, integre. Vnde Chrysostomus. Homel. xij. de laude crucis, Si nosse desideras crucis uirtutem &c. Sequitur, Crux est aduersus demones, uictoria &c. Et certe si uolumus bene pugnare, auxilio diuino poterimus triumphare. Quia ut dicit Ambrosius. xv. questio. primo capitulo, Non est. Diabolus non potest habere seruum nisi uolentem. Lucemur ergo coronam. De qua Apocalyp. secundo. Esto fidelis usque ad mortem, & dabo tibi coronam uite. Nota, esto fidelis, scilicet faciendo signum crucis, & non diaboli, ut habeas coronam uite. Amen.

De quadruplici morte secundum beatum Vincentium. Et pluries in anno uenit ad propositum &c. etiam qualibet sexta feria quando fit de cruce.

Sermo. xiiij.

Condemnabunt eum morte, & tradet eum. Mat. xx. Volo uobis modo predicare de quatuor mortibus a quibus nos liberet Christus per meritum sue passionis & mortis. Materia erit bona &c. A Pro declaratione huius uerbi, iuxta intellectum quem uolo tractare, sciendum quod sacra scriptura uolens declarare rationes propter quas mors uenit, dicit Sapient. j. Nolite zelare mortem in errore uite uere, neque acquiratis perditionem in operibus manuum ueststrarum, quoniam deus non fecit mortem, nec letatur in perditione uiuorum. Et Sapient. ij. Inui-

dia autem diaboli mors introiuit in orbem terrarum. Nota, Nolite zelare, id est nolite desiderare. Nota, deus non fecit mortem, scilicet directe, sed bene indirecte. Sicut iudex non uenit ut occidat, sed quia persone sunt male, oportet indirecte ut occidat &c. Sed ista autoritas spiritualiter cogites, ponit tres rationes quare mors uenit.

Prima est inuidia diaboli.

Secunda error mulieris.

Tertia deordinatio hominis.

De prima, quia deus creauit hominem ut possideret gloriam & cathedras, quas mali angeli perdidit, ideo inuiderunt hominibus, & tentauerunt eum, ut dicit August. de peni. dist. ij. c. princeps. ex ista inuidia uenit mors. Et hec tangitur cum dicitur, Inuidia diaboli &c. id est per inuidiam diaboli. De secunda, error mulieris fuit, quia postquam demon fuit sibi locutus in serpente quod es esu fructus haberet scientiam similem deo, ipsa fuit seducta, hoc credes. Dicit magister in j. dist. xxj. quod mulier non horruit serpentem, quia putauit quod officium loqueretur a deo accepit. Ideo apostolus. j. Tim. ij. Mulier in preuicatione seducta fuit. Et hec tangitur cum dicitur, Nolite zelare mortem in errore &c. De tertia causa Adam non fuit seductus, ut dicit ibidem apostolus, sed deordinatus. Nam dicit August. quod noluit contristare delicias suas, & comedit. Ecce inordinatio Ade, quia plus debuit complacere deo, quam mulieri. Ideo dicit, Neque acquiratis perditionem in operibus manuum ueststrarum. Istis tribus causis uenit mors. Et de his dicit thema, Condemnabunt eum morte &c. scilicet hominem. Ista tria condemnant ad mortem quadruplicem, de quibus dicit glossa, ordinaria in prologis super Matt. Genus humanum quadrifida morte peremptum erat. De his mortibus uolo predicare, ut possimus habere uitam &c.

Prima est mors spiritualis, quam debemus totaliter fugere.

Secunda

Secunda est mors corporalis contra quam debemus nobis prouidere.

Tertia est mors infernalis quam debemus precare.

Quarta est mors eternalis, quā debemus timere.

B

Primam mortem spiritualement debemus totaliter fugere, que est quā homo peccat mortaliter, ut dicit Aug. xij. de ciuitate dei. c. ij. Faciendo contra preceptum dei, cogitando, loquendo, operando, omittendo, tunc anima moritur, modo suo perdens uitam spiritualement. i. lumen gratie, quod dat uitā anime, & remanet in corpore. Ideo quandoquē; homo uult delectari in aliquo, debet cogitare an est contra dei preceptum & legē, & si sic, nō facere, aliter facere potest ex quo nō est peccatum. Ideo peccatum dicitur mortale, quia dat mortē anime, ut dicit beatus Tho. in ij. sentent. dist. xliij. arti. ij. Vnde Aug. contra Faustū diffiniendo peccatum dicit, Peccatum est dictum, uel factum, uel concupitū contra legē dei. Item Ambro. lib. de paradiso dicit, Peccatum est transgressio legis diuine, & celestium inobedientia preceptorū. Veniale non est contra preceptū dei, ut ex eo perdat gratia, ut comedere modicū plus, propter bonitatem panis, ueniale est &c. & sic de alijs. Vide in decreto. dist. xxv. c. unū horariū. Per oppositū, si quis ordinat opera sua secundum dei precepta, est ibi uita anime. Ideo Christus Mat. xix. Si uis ad uitā ingredi, serua mandata. Et Ioan. vj. Verba que ego locutus sum uobis, spiritus & uita sunt. De ista morte spirituali autoritas Iacobi. j. Peccatum cum consummatum fuerit, generat mortem. Nota quod est peccatum inchoatum, mediatum, & completum, ut dicit Greg. in Decreto. dist. vj. c. Sed pensandum. & de pen. dist. ij. c. Sicut tribus. Inchoatum est cogitatio, mediatum est delectatio, completum est consensus. Dicit ergo, Peccatum cum consummatum fuerit &c. Non dicit, inchoatum in cogitatione speculatiue, quia illud est aliquando solum ueniale, aliquando nullū. Ideo dicit. Quidius

in primo de remedio amoris, Principiū obstat, sero medicina paratur, Cum mala per longas inualuere moras. mutando cogitationem, cogitando passionē Christi, uel aliquod aliud bonū, quia ut dicit Hier. xxxij. q. v. ca. Si Paulus. Non possumus seruare quod cogitationes nō ueniāt, sed beatus ille predicatur, qui cū cepit uenire alludit paruulos suos ad petram. Petra autem erat Christus. j. Cor. xi. Dico quod debemus fugere istam mortem ex toto. Et de hoc dicā uobis exemplum sacre scripture, quod legitur Dan. xij. de Susanna pulchra corpore, sed pulchriore in anima &c. Ista est grata societas. Nota historiam que respondit, Angustie sunt mihi undique, & quid eligā ignorō. Si enim hoc egero, mors mihi est, si autem non egero, non effugiam manus uestras. Sed melius est mihi absque opere. i. peccati incidere in manus uestras, quā peccare in conspectu domini. Nō. quomodo fuit liberata per Daniele. Breuiter recipiatis exemplum & doctrinam ab ista nobili & sancta muliere, eligendū citius mori corporaliter, quam peccare & mori spiritualiter. Dicit puella uel mulier, Martyrem me potes facere, non meretricem, sicut recitat Ambro. de quadam uirgine que hoc dicebat. Item pro nullo lucro faciatis aliquid contra legē dei, quia parum lucratur qui perdit animam. Vnde Aug. Lucrum in arca, dānu in conscientia. Et Christi Mat. xvj. Quid prodest homini si mundum uniuersum lucratur, anime uero sue detrimentum patiat? Item pro nulla re recurrere ad diuinos, & sic de alijs. Ideo scriptura Eccl. xxj. Quasi a facie colubri fuge peccata, & si accefferis ad illa suscipient te. Dentes leonis dentes eius, interficientes animas hominum.

C

Secundam mortem que est corporalis debemus prouidere, & contra ea prouidere, & nos disponere, que est quā anima separatur a corpore. Corpus moritur, sed non anima, quia immortalis est, que uadit ad suū receptaculū. Ista mors uenit, propter primā, quia nisi fuisset mort

anime

anime ex peccato, nunquam homines fuissent mortui corporaliter, sed fuissent in paradiso per centum annos, uel tot a deo ordinatos, & deus misisset Michaelē, & sine morte, & senectute, & dolore, homines fuissent ducti ab angelis in paradysum celestem. Vide magistrum sententiarum in. ij. di. xx. Et sic fuisset factum, quousque numerus electorum fuisset completus. Gen. ij. Præcepit dominus Ade dicens, Ex omni ligno paradisi comedere, de ligno autem scientie boni & mali ne comedas. In quocumque enim die comederis ex eo, morte morieris, scilicet morte spirituali, & consequenter morte corporali. Non quod mortuus sit illo die, ut dicit Aug. super Gen. sed sententiam mortis incurrit, & mori cepit. Vnde si dicatur, Gen. v. legitur quod Adam uixit nongentis triginta annis. Respondeo dupliciter.

D

Primo quod differentia est inter mori, & esse mortuum, sicut inter descendere & descendisse. Mori est ire ad mortem, sed nondum mortui sunt. Sic Adam in die qua peccauit incepit mori. i. ire ad mortē. Sic & nos ex quo eximus de fonte uteri matris currimus ad mortē. Ideo dicitur. ij. Regum. xiiij. Omnes morimur, & quasi aque dilabimur in terram. Ideo dicit, Morte morieris. non dixit, mortuus eris. Secundare responsio, Morte morieris. i. necessitatem moriendi habebis. Sicut factio processu & data sententia contra furem dicitur, Mortuus est, factum est, & tamē anima adhuc est in corpore, sed dicitur sic ex necessitate moriendi. Sic de Adam & de nobis. Ideo apostolus Ro. viij. Corpus quidem mortuum est propter peccatum, scilicet propter necessitatem irreuocabilem moriendi. Dic exemplum ex historia Barlaam & Iosaphat, de illo qui fugiens cecidit, & tenuit se ad arborem, que a duobus muribus corrodabatur, quorum unus niger, alter albus &c. Talis in hoc periculo reputatur iam mortuus. Sic de Adam, & nobis omnibus. Adam ibat alte in statu innocentie, sed celsipitauit, & cecidit in peccatum, & retinuit se in ramo presentis uitæ, que corroditur a duobus muribus, albus est dies, niger est nox, & inferius est infernus. Ideo factū est, oportet mori. ps. Quis est homo, qui uiuet & non uidebit mortem? E Moraliter contra istā mortem dico quod debemus prouidere secundum scripturam, que dicit Eccl. xvij. Ne demoreris in errore impiorum, ante mortē consistere. A mortuo quasi nihil perit confessio. Confiteberis uiuens, uiuus & sanus confiteberis, & laudabis deum, & glorificaberis in miserationibus eius. Nota, impij siue impenitentes habent in corde aliquos errores, sed nō audent dicere ore propter timorem. Cogitant primo intra se, Et quid scit homo de alia uita, de paradiso, de inferno &c. Cogitant contra ea que Christus dixit & predicauit, & Paulus qui uidit, & mortui qui surrexerunt. Dicit ergo, Ne demoreris in errore impiorum extra fidem. Secundus error ipsorum est nimis confidere de misericordia dei dicentium, Marci ultimo scribitur, Qui crediderit, & baptizatus fuerit, saluus erit &c. Ideo nullus Christianus dampnatus. Error est, utinam decima pars saluetur. Vnde esse Christianum, & esse inobedientem deo, est sicut de uasallis qui dicunt domino, Credimus quod es dominus, sed nihil precipias nobis &c. Sic de multis Christianis. Christus precepit humilitatē, & ipsi sunt superbi, & sic de alijs uirtutibus & uitijs. Non sitis in hoc errore, quia deus nō solum uult credentiam, sed etiam obedientiam. Iaco. ij. Quid proderit frater mei, si fidem dicat quis se habere, opera autē non habeat? Nunquid poterit fides saluare eum? q. d. non. Tertius error est dicentium, Quando ero senex &c. religiosus, tunc seruabo regulam. Idem de clericis & laicis. Idem de mulieribus &c. Et uenit mors, & uadunt ad infernum. Dicit fatui, Quando ero infirmus &c. Nō, dicit demon, ante ego impediam. Et quando debuit confiteri, faciet ipsum dormire, ut impediat confessionem &c. Alia uice faciet eum sudare. Ecce quare dicit,

Ne de

Ne demoreris in errore impiorum, sed ante mortē confitere, utuus & sanus cōfiteberis, quando scilicet es in bono usu rationis. Nota quomodo quolibet men se deberet cōfiteri de bono consilio. **T**ertiam mortem, que est infernalis, debemus precauere. Hec mors est, quando anima impenitens recedit a corpore, que non habuit contritionem, neq; confessionem, nō remisit iniurias, non restituit aliena, & bene potuit, sed noluit, & dimisit in testamento, de quo nihil sit. Tals anima onerata peccatis cadit in infernum, ut dicit Bern. Et illa dicitur mors, quia ut dicit Aug. xij. de ci. vi. dei, sunt elongati a vita celesti, & ruit in puteum mortis inferni ad instar mole grandis, sicut fuit reuelatum Ioan. Apoc. xvij. Hoc impetu mittetur Babylon. i. persona confusa, peccatis plena. De ista morte ps. xxxij. Mors peccatorū pessima. Not. Mors peccatorum dicitur primo mala, quia perdit hanc uitam, parentes, amicos, & bona omnia tempora lia. Secundo peior, quia perdit uitam celestem, & societatem angelorum, & sanctorum. Tertio pessima, quia perdit uisionem dei, & intrat tormenta intollera bilia, & uisiones demonum. Dico autem q; debemus uitare istam mortem, & precauere. Si dicatur. Et quomodo? Nunqd scit iam deus qui sunt predestinati &c. Quid ergo oportet amplius facere? Respondeo. Si facis bonum, es predestina tus, & econuerso. Ideo si tu uis euitare ne sis de illis, caue a peccatis, sic uitatur illa mors infernalis, quia prescientia dei non aufert liberum arbitrium, ut dicit Aug. xxiij. qd. iij. c. Nabuchodonosor. Nec cogit, imo possumus uitare, si uolumus, per liberum arbitrium, recurrēdo ad auxilium gratie dei. Autoritas. Eccli. xv. Ante hominem uita & mors, bonum & malum, quod ei placuerit dabitur illi. Quasi diceret, Deus posuit duas uias, paradisi & inferni. Quilibet nostrum diceret q; uult ire ad paradysum. Et per quam uiam uaditis? Domine per uiam superbie &c. Illa uia est inferni &c. Via paradi

si est humilitas, & sic de alijs. Qui uult ire Romā, non recipit uiam Anglie, qā non sic inueniretur. Ideo dicit, Ante hominē uita & mors, bonum & malū &c. **Q**uarta est mors perpetua siue eternalis, quam debemus timere. Et ista differt ab infernali, que solummodo est in anima separata a corpore, sed nō erit sic eternaliter. Sed in iudicio resurget corpus, & simul anima cum corpore stabit in inferno eternaliter. Ratio, quia semper habebunt uoluntatem peccandi. Ideo semper durabit pena in secula seculorum. Vnde Grego. de penitē. dist. i. j. uoluisse. Voluisse iniqui, si potuissent, sine fine uiuere, ut potuissent sine fine peccare, ostendunt, quia in peccato semper uiuere cupiunt, qui nunquam desinunt peccare dum uiuunt. Ad magnam ergo iustitiam iudicantis pertinet, ut nunquam careant supplicio, qui in hac uita nunquam uoluerunt carere peccato. Et tamen non poterunt mori. Vnde de ista morte dicit Io. Apo. xxi. Timidis autem, & incredulis, & execratis, & homicidis, & fornicatoribus, & ueneficis, & idolatris, & omnibus mendacibus, pars illorum erit in stagno ardenti igne & sulphure, quod est secūda mors. **H** Vbi ponit octo genera peccatorū. Primo timidus. i. faciēdi penitētiā, excusando se cōfessori. Sed tm pōt corp⁹ quātū, uult. Vñ ps. xij. Illic trepidauerunt timore ubi nō erat timor. Scutiferi & alij pro uindicta uel predatione ibunt i estate ardenti &c. Et quātūcūq; delicati, abstinebunt ab his que sibi magis placēt p sanitate corporis, sed pro anima non dimitterent pomum. Vñ Greg. in moralib. ut habetur dist. xlvij. c. oēs. Omnes hui⁹ seculi dilectores in reb⁹ terrenis fortes sunt, in celestibus debiles &c. Pars talis erit in stagno ignis. Nota, mors scdā, scilicet alterius mundi, qā prime due sunt in hoc mūdo. ut dicit Aug. xij. de ci. dei. Scdō incredulis. i. malis xpianis, q dubitant de articulis, qā tales sunt heretici, ut oñdit in decretali ti. de hereticis. ca. ad abolendam. Tertio, dicit execratis. i. enor

enormiter blasphemantibus, & turpiter de deo loquentibus, uel cū execratione se diabolo cōmendantibus. Quarto homicidis, quouis modo, uoluntate, cōsilio, ope, malo exēplo, uel persuasione, de pe. dist. j. ca. noli. dicit Aug. Noli putare te nō esse homicidā, quia nō occidis. Si enim fratri tuo malū persuades, occidis. Animā quantū in te est. Dic de mulieribus que occidunt pueros ad cooperiendū pētm &c. Quinto fornicatoribus. i. mente & corpore, osculis, tactibus, respectibus, & quocūq;. Sexto ueneficis, qui uadūt ad diuinis, uel ad literam q faciunt uenena, & dant &c. Septimo idolatris, qui adorant solē, lunā &c. Itē interpretatiue auari sunt idolatre &c. Non em debetis regratiari soli, nec lune, sed deo q dat oia &c. **I** Octauo oib⁹ mēdacibus. i. oib⁹ p dōrib⁹, qā q̄ries hō peccat, toties menti, faciēdo cōtra pmissionē & abrenunciationē factā in baptismo. Vñ dicit Ambro. ut hñ in decreto. xxi. q. v. c. caute. Nō solū in falsis uerbis, sed etiā in simulatis operib⁹ mēdaciū est. Mendaciū nāq; est xpianum se dicere, & xpī opera nō facere. Mēdaciū est, ep̄m, sacerdotem, uel clericum se profiteri, & contraria huic ordini operari &c. Pars omnium talis est in stagno &c. Ideo dico q; debemus abominari & timere istam mortem & damnationem fugiendo. Vnde ecclesia in persona cuiuslibet Christiani orat & dicit, Liberame domine de morte eterna &c. De p̄uētiā in bonis operib⁹ omniter, & non solum in quadragesima, secundum beatissimum Vincentium, quem sermonem fecit in sancto Gildasio in Britannia, ubi est abbatia monachorum. & fuit die sanctorum Tiburtij & Valeriani, feria quinta dominice primepost octa. Pasche. **Sermo. xv.**

Qui perseverauerit usq; in finē, hic saluus erit. Mart. x. Quia aliqui simplices errant dicentes q; solū in quadragesima est

clarare quō nō solum in quadragesima, sed omni tpe debem⁹ bñ uiuere. Sed primo salutē uirgo Maria. Qui perseverauerit &c. A. Sāctus Gre. doctor excellēs sancte ecclesie uolens declarare uirtutē, & perfectionē bonorū operū, breuiter dicit sic in homelia Pasche, Virtus boni operis perseverantia est. Ratio est. Dicunt Geometri q; figura spherica nunq; est perfecta, quousq; circulus complet in puncto a quo incepit, uel quousq; si nis unitur principio. Da exemplū in manu per modū de cōpassu. Sic xps est principii & finis omniū. Vñ ipse dicit Apo. j. Ego sum alpha & o. Prima litera alpha beti Greorū est alpha, & ultima o. In alphabeto Iudeorū prima litera aleph, ultima thau, uult ergo dicere, Ego sum alpha & o. i. ego sum principii & finis ois boni. Si ergo xps est principium bone uite, ideo in ipso oportet etiam finire, quia omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factū est nihil. to. j. al. modū esset inchoare bonā uitā, nisi contineretur. Ideo dicit Greg. Virtus boni operis perseverantia est. Propterea dicit thema, Qui perseverauerit. i. de die in diē, de septimana i septimanā, de mēse i mēsem, de anno i annū, usq; in finem, id est xp̄m, salu⁹ erit. Ecce thema declaratum. Or bone gentes amore uestri quefui in scriptura sacra quot sunt in summa in quibus debemus perseverare usque in finem, & inueni q; in tribus.

Primo operando bonum diligenter.

Secundo sustinendo mala patienter.

Tertio orando deum reuerenter. Ergo qui perseverauerit usq; in finem in his tribus, hic saluus erit. Or uideam⁹ de singulis. **B**

Primo dico quod debemus perseverare non solū in quadragesima, sed omni tempore operando bonū diligenter, quilibet in suo statu, ut sacerdos, religiosi, laici. Scitis uos sacerdotes quid debetis facere & seruare: diligenter & perseveranter debetis officiare de-

uote, conuersari honeste, celebrare dig-
gne. O qualis gloria est parata tali sacer-
dote. Religiosi seruatis regulā, uota, o-
bedientiā, paupertatē, castitatē, & ceri-
monias claustrales. O qualis gloria para-
ta est tali religioso. Laici decē precepta,
dicātur breuiter, & talib⁹ gloria magna
est parata, perseverando in bonis operi-
bus usq; in finem. Or audiat bene rati-
onem bone gentes. Qñ aliqua aīa ue-
nit ad portā paradisi, deus non dat sibi
gloriam ad certum tps. s. pro uno mēse,
uel anno, uel uiginti &c. sed dat sine fi-
ne. Or uultis autoritatē. Matt. xxv. Ibi
iusti in uitam eternā. i. sine termino &
fine. Ideo secundū bonā rationē serui-
tium debet correspondere salario, quia
secundū salariū debet esse seruitium. Ex
quo ergo deus dat gloriam, quādiu erit
deus in secula seculorum, & tu debes ei
seruire quandiu eris homo. Et ista est bo-
na proportio. Or audiat unā pulchrā
autoritatem xpī de ista materia, & de il-
lis qui faciunt oppositū, ubi sunt duo se-
creta magna. Matt. xxiii. Quoniam abun-
dabit iniquitas, refrigeret charitas mul-
torum. Qui autē perseverauerit usq; in
finem, hic saluus erit. Hic sunt due clau-
sule. Prima, qm̄ abundabit iniquitas &c.
Hec clausula declarat quare multi non
perseuerāt in bona uita. Rñdet, qm̄ abun-
dabit iniquitas, ideo refrigeret chari-
tas multorū. Verbi gratia. In religiosis,
qui anno nouitiatus sunt deuoti & ar-
dentes, seruando regulam, & cerimo-
nias totaliter, sed post professionē, uel
modicū tps refrigeret deuotio, & cha-
ritas, ac amor dei, uidendo iniquitatem
aliorum, qui nō seruant regulam, & deri-
dent eū. Ideo deficit a bona uita dicen-
do, O ego possum ita bene facere istud
sicut talis &c. uel sic faciunt alij. Ecce
quō uidendo mala & iniquitatē aliorū
desistit. Iō dicit xp̄s, Qm̄ abundabit ini-
quitas malorū, refrigeret charitas mul-
torum, qui tenebant bonam uitam, quā
dimittunt uidendo mala aliorū. Item in
sacerdotibus nouis in deuotione arden-
tibus, dicūt deuote officiū, ieiunant, nec

nolunt bibere per tabernas, nec ludere
ad taxillos, sicut eis iherē extra de uita
& hone. cleri. c. cleri. ij. uiuūt honeste,
sed qm̄ abūdat malicia aliorū, & iniqui-
tas sacerdotum tenentiū malā uiam, &
deridentiū bonos, refrigeret charitas
bonorū dicentium qñ uident alios ma-
los, O & quare non tenebo concubinā
sicut talis? uel quare non possum facere
istud &c. Et sic propter abundantiam ini-
quitatū malorū refrigeret charitas bo-
norū. Idem in laicis, hoīb⁹ & mulieri-
bus &c. Recte accidit talibus sicut aque
feruenti in hyeme, que si ponat ad aerē
frigidū, statim refrigeret & congelatur,
sed si sit iuxta ignē, non cōgelatur, nec
refrigeret. Sic de bonis personis, deu-
tis & ardentibus in charitate, & amore
dei, inter malas personas refrigerent
deuotioe &c. Secus si stant iuxta ignē. s.
xp̄m, & cum bonis & perfectis. Et ecce
autoritas que hoc dicit Hier. xxx. Pro-
pter multitudinē iniquitatis tue, & pro-
pter dura pēta tua feci tibi hec. & loquū
xpianitati. Sequitur, Qui autē perseuera-
uerit, nō curādo de derisionib⁹, uel ner-
bis iniuriis, hic saluus erit. Oportet q
perseueret. Vnde si aliquis seruit xpō in
bona uita centū annis, & per horā ante
mortē dimittit bonā uitā, dānat, & per-
dit totū seruitiū cētū annorū. C. Or mō
est unū argumētū in contrariū. Si dicat,
O mirū est ex defectu unius hore pderē
seruitiū centū annorū. Nam certū est, q
nō sic est de seruitio dñorū tpaliū, qā sol-
uūt de tēpore seruitij, & defalcāt de tpe
quo nō seruiuerunt, alī esset crudelitas,
qā si seruiuerit per unū mensem, soluunt
pro uno mēse, s. per unū annū, etiā pro
tanto soluunt &c. Quare ergo xp̄s non
sic facit cum sit summe misericors? Qua-
re dat damnationem ex defectu unius
hore? Videtur crudelis, quia saltē debe-
ret retribuere pro tpe illo quo hō serui-
uit. Rñdeo q est magna rō & iustitia q
dānet & puniat hō, si nō perseueret usq;
in finē, etiā si toto tpe uite sue seruiert
Christo, & deficiat in fine. Rationabi-
le est, & magna iustitia. Sed ad hoc me-
lius

lius intelligendū sciatis bone gentes, q
semel fuit unus diues mercator, qui ha-
bebat plusquā centum milia &c. Iuit ad
nūdinas, ubi emit p̄ciosissimas margari-
tas, & lapides preciosos, & pannos au-
reos, & cetera huiusmodi. Et exposuit in
illis centū milia. Quibus emptis, fecit de
oībus illis unū fardellū bñ ligatū, & no-
cauit unū hoīem cui dixit, Ecce ego fe-
ci istū fardellum, in quo posui oēs diui-
tias meas, & uolo ire ad patriā meā, uis
ipm̄ portare usq; ad domū meā? Rñdet
hō, Libet, quot sunt diete? Dicit mer-
cator, Decē. Or dicit ille hō, Vos dabi-
tis mihi decem frācos, p qualibet dieta
unū. Dicit mercator, Placet mihi. Iste re-
cepit fardellū mercatoris sup collum, &
poderat multū. Dum autē fuit in deci-
ma dieta ppe domū mercatoris ad di-
midia leuca, fardell⁹ excoīabat sibi col-
lū, & nocebat in dorso. O dixit, Iste far-
dellus nocet mihi, dimisit eū ibi in uno
campo, & iuit ad domum mercatoris. Et
mercator uidens eū clamauit, Oylas &
ubi est fardellus meus? Rñdit ille, Ecce
ego portauī eū ppe uillā usq; ad dimi-
diam leucā, & dimisi eū in uno cāpo, sol-
uatis mihi decē frācos. Q traditor ribal-
de, tu perdidisti oīa bona mea q erant in
illo fardello. Oylas quid faciā? Et acce-
pit ensē, & iterfecit illum. Or dicatis,
debebat solui? Certe non, imo meruit
mortē, quia dimisit dum erat prope do-
mum. Sic est de nobis. Mercator est xp̄s,
qui uenit de domo paradisi ad nūdinas
hui⁹ mūdi, ad emendū aīas nostras p̄cio-
sas. Vnde loquit mūdo Gen. xiiij. Da mi-
hi aīas, cetera tolle tibi. Et cōmittit far-
dellū bone uite plenū lapidib⁹ p̄ciosis il-
li quē tēgit in corde ut bñ uiuat. Vñ be-
ne uiuere, & opari sunt opera dei, & de-
fectus sunt nostri. Or uultis autoritatē
de hoc de ueteri & nouo testamēto. Pri-
mo de ueteri, Esa. xxvj. Oīa opera nostra
operat⁹ es nobis dñe. Secūdo de nouo,
ap̄s. j. Cor. xij. Diuisiones operationum
sunt, idē uero de⁹, qui operat⁹ omnia in
omnibus, nos solum sumus instrumēta.
Alia gratia est ieiunare, alia orare, alia

confiteri. Ideo dicit, diuisiones opera-
tionū sunt. Et uult de⁹ q fardellū bone
uite portemus usq; ad portā domus sue
paradisi, que porta dicit mors hominis,
quia nunquā aliq; p aliā portā nisi per
mortē intrauit paradīsum. D. ps. cxvij.
Hec porta dñi, iusti intrabūt in eā. No-
ta, dñi, quia porta mortis est dñi actiue,
& passiue. Actiue, qā ipse sic ordinauit,
ut p mortē intrēm⁹. Autor. Hebr. x. Sta-
tutū est, supple a deo, hoīb⁹ semel mori.
Etiā dicit porta domini passiue quia ipse
habuit mori. Luc. ult. Nonne sic opor-
tuit pati xp̄m, & ita intrare in gl̄iam suā?
Et pmiss⁹ q quicunq; portaret fardellū
bone uite usq; ad istā portā mortis, da-
ret sibi salariū, nō decē francorū, sed u-
nū regnū paradisi, & gloriā eternā. Auto-
ritas Mat. vj. Qui facit uoluntatē patris
mei qui in celis est, ipse intrabit in re-
gnū celorū. Amore huius salarij bona p-
ona portat fardellū bone uite, licet quā-
doq; attēdie laborē. Tamē ut dicit Gre-
go. Cōsideratio premij minuit uim fla-
gelli. Si ergo p horā dimittis aīā mortē,
nō potestis petere salariū, sed meremi-
ni punitionē, & damnationē, sicut seru⁹
qui dānificat dominū suū &c. Ideo xp̄s
cōfortās nos dicit Mat. xj. Venite ad me
oēs qui laboratis & onerati estis, & e-
go reficiā uos. Tollite iugū meū super
uos &c. Et inuenietis requiē animabus
uestris. Grauius est certe onus male ui-
te quam bone &c. Patet ergo quomodo
debemus perseuerare in bono diligen-
ter, quia ut inquit xp̄s Matth. x. & xxiiij.
Qui perseuerauerit usq; ad finē, hic sal-
uus erit. D

Secundo debem⁹ perseuerare por-
tando mala patienter. Greg. super il-
lo uerbo Luc. viij. ca. Fructū afferunt in
patientia. dicit, Nulla sunt bona q aga-
mus, nisi equo aīo mala p̄ximi tolere-
mus. Sunt quidā qui statim indignātur.
Ideo oportet patienter portare &c. Et di-
cā uobis rōnē, & autoritatē. Rō est talis.
Sciatis q dīste mūd⁹ est sicut mare flu-
ctuās, qā unda maris nō ascēdit alte, nō
basse, una contra aliā. Sic in hoc mundo

quidam sunt alti per prosperitatem, ut domini prelati magni, deinde bassi per aduersitatem alicuius infirmitatis, uel perditionis bonorum, uel amicorum. Quia ut ait Boetius lib. ij. de consol. prola quarta. Nemo est tam composite felicitatis, ut non aliqua ex parte cum status sui qualitate rixetur. Oy quales unde. Nunquam in hoc mundo potest homo stare secure & quiete, sicut mare quod semper mouetur. Quia si homo letatur modo, statim tristatur. Si sit in prosperitate, statim in aduersitate. Oy qualis tempestas maris. Ideo David ps. xcij. Mirabiles elationes maris. Cuius mundi. Et iterum ps. cij. Hoc scilicet seculum mare magnum &c. Sicut in mari nullus potest diu nauigare sine tempestare, sic nec possumus esse diu sine aduersitate. Sed sicut boni naute non desistunt propter tempestationem, sed cauente periculis rupis clamando, Gyra nauem quia rupes est ibi. Alter dicit, O leua uela &c. Sic nos in isto magno uiagio uite usque ad portam paradisi habemus fortunam tempestatis. E. Prima ab occasione peccatorum, inclinatione carnis & mundi. O qualis tempestas anime, & carnis, & mundi. Ideo ut naute portate malum patienter, non solum in bono tempore quando non sunt tempestationes, sed etiam quando ueniunt uela a carne, uel mundo, uel diabolo de fide &c. Et tunc oportet abstinere, & se fortiter custodire orando, affligendo se, & ad deum recurrendo, ut det firmitatem in fide, quia deus potest iuuare. Et sic qui perseuerauerit usque in finem, hic saluus erit. Quia uultis auctoritatem de hoc, Paulus ad Hebreros. xij. In disciplina perseuerate. F. Tribulationes huius mundi ab apostolo uocantur discipline. Ratio, quia ad instar discipline facte sunt, que habet sex acus seu puncturas. Et sunt tres discipline, & quelibet habet sex puncturas. Prima disciplina est conuersio uera, que habet sex.

Prima est cordis contritio dolorosa.
Secunda confessio uerecunda.
Tertia emendandi propositum.

Quarta quod multum pigrit est restitutio.
Quinta iniuriarum remissio.
Sexta fame restitutio.

De qua Augu. Non pigeat ex ipso ore proferre medicamenta, unde facta sunt uulnera. De ista disciplina ps. xviij. Disciplina tua correxit me in finem, scilicet de peccatis, & disciplina tua ipsa me docebit. I. bona opera. Secunda disciplina est tribulatio naturaliter necessaria, ut subtrahantur infirmitates, que naturaliter ueniunt, nec possumus eas uitare, & habet sex puncturas acutas. I. dolores capitis.

Prima est febris.
Secunda fames.
Tertia sitis.
Quarta calor.
Quinta frigus.
Sexta est finalis mors.

De ista disciplina dicit scriptura Proverbia. iij. Disciplina domini fili mi ne abicias, nec deficias cum ab eo corripieris, quem enim diligit dominus, corripit. Vbi nota quod infirmitates, dolores, & miserie sunt, dicuntur discipline domini, quia ipse dat ea. Ratio, ad corrigendum, ideo ne abicias per impatientiam uel indignationem. Tertia disciplina est persectutio iniusta & contraria. Punctura sunt nocumenta corporis ab aliquo inflata, bonorum, fame, amicorum &c. De hac disciplina dicit apostolus 1^a Hebr. xij. Omnis disciplina in presenti quidem uidetur non esse gaudij, sed meroris, postea autem fructum pacatissimum exercitatis per eam reddet iustitie. Ideo dicit apostolus ubi supra, In disciplina perseuerate. Sequitur, Tanquam filijs uobis se offert deus. Unde sicut cognoscitur pater quando sunt multi pueri facientes aliquam ribaldariam, pater uidens filium suum inter illos in platea solum castigat filium suum, dando sibi alapas, non curando de alijs. Sic est signum filiationis dei, quando corrigit nos alapis tribulationum in platea huius mundi. Secus de illis quos non corrigit, signum est quod nihil sibi attinent, ut dicit Greg. nec per gratiam nec per gloriam &c. G.

Tertio

Tertio debemus perseuerare orando deum reuerenter, & hoc mane & sero. Dic modum. Unde dicit Tho. in. j. par. q. xxiij. ar. viij. in. j. sententia. di. xij. art. iij. quod etiam per predestinatis debent orationes fieri, & ponit exemplum de oratione beati Stephani pro Paulo. Et de Isaac, qui orauit pro Iacobo adhuc in utero matris existente &c. Ratio huius perseuerantie in oratione est, quia dicitur Iacobi. j. Oportet dari optatum, & omne donum perfectum desursum est descendens &c. Nota, optimum. I. bona corporalia, que bona sunt, in quantum ordinantur ad sustentationem corporis. meliora, quia profunt ad remissionem peccatorum, & gratia obtinenda. optima, quia ad gloriam eternam perducunt per opera misericordie, & alia. Nota, Omne donum perfectum, quantum ad gratiam gratum facientem, & uirtutes infusas, desursum est descendens &c. scilicet per orationem, quia oratio est quasi canale seu uia, per quam dona misericordie dei & corporalia & spiritualia ad nos licet indignos descendunt. Luc. xj. c. Si perseuerauerit pulsans. i. orans, dico uobis, dabit ei quotquot habet necessarios. Dic exemplum de principe latronum, qui quotidie mane & sero reuerenter dicebat salutationem angelicam. Et die qua dimitteret illam diabolus deberet eum portare in infernum propter mala que faciebat. Not. quomodo heremita uenit ad eum, & fecit uocari omnes de domo, & diabolus qui erat in forma hominis seruens coquine per sex annos, expectans quando dimitteret orationem illam angelicam &c. Vide scalam celi. Perseueratis ergo in oratione, sicut David qui dicebat psalmo. lxxv. Benedictus deus, qui non amouit orationem meam, & misericordiam suam a me. Glo. Augu. Non amoveatur a te oratio tua, & non amovebitur a te misericordia diuina. Amen.

De fide secundum beatum Vincetium, ser. factus in uilla Guerrandia in Britannia, feria sexta post Quasimodo. Et potest fieri pluries in anno. Sermo. xvj.

Noli esse incredulus, sed fidelis. Io. xx. Sermo noster erit de fundamento bone uite. I. de fide catholica. Sed prius salutem uirgo Maria &c. A. Pro declaratione & introductione materie predicande sciendum quod est doctrina edis & certa in scientia theologia, quod a principio mundi & citra semper fuit necessarium per saluationem habere aliquam fidem de deo, sine qua nullus potuit unquam habere hic gratiam dei, nec gloriam in alio mundo. Sed diuersimode fides fuit in gentibus. Nam ipse legis nature ab Adam usque ad Moysen sufficit fides explicita, quantum potest haberi intellectum naturali sine libris, & sunt duo articuli. Primus credere unum deum, quia intellectu naturali homo potest cognoscere unum deum, & esse deum. Sicut potentia alicuius domini potest cognosci per magnam domum, per picturas &c. Si deus per domum istius mundi potest cognosci, quia mundus non est factus per seipsum &c. Secundus articulus, quod deus est retributor, quia naturaliter homo potest cognoscere quod dominus domus retribuit bonis, & punit malos, quia deus est iustus. Hi duo articuli semper fuerunt necessarii ad credendum. Et ecce auctoritas Hebr. xj. Sine fide impossibile est quenenquam placere deo. Credere enim oportet accedentem ad deum qui est, & in quinentibus se remuneratum sit. Et hoc ostendit beatus Thomas. ij. ij. q. j. ar. vj. Quia enim deus est iustus, retribuit bonis bona, & malis punitiorem. Tempore autem legis Moysi, quam deus dedit filiis Israel, debuerunt habere maiorem fidem explicitam. I. credere tres articulos. I. duos predictos. I. unum deum, & quod est retributor. & tertio quod deus debebat mittere filium suum saluatorem mundi, quod clare fuit reuelatum in lege scripture. Et hoc dicit David ps. cxlvj. Qui annunciat uerbum suum Iacobi, id est filium. de quo Io. j. Verbum caro factum est. Iacobi, scilicet filius Israel, & iudicia sua, scilicet secreta, non manifestauit eis. Alia secreta non tenebantur scire nisi magni literati,

Gcc 2 rati,

pati, sed rudes soli ista tria. Ex quo autē
tenet lex gratie & xps, oy tenemur oia
credere & plus, scilicet duodecim articu-
los in publicatos & declaratos in ecclesia,
scilicet qd deus est creator oim, & qd incar-
nat' est &c. Et ecce qd dicit ille doct' Athanasius,
Quicūq; uult saluus esse &c. No. uniuersali-
ter, quicūq; uult salu' esse, necesse est ut teneat catholicā fidē. Quā
nisi qsq; fideliter firmiterq; crediderit,
saluus esse nō poterit. Et ante, Quā nisi
quisq; integram inuolatāq; seruauerit
&c. Si ergo fides est ita necessaria ad sal-
uationē, noli esse incredulus, sed fidelis.
Ecce thema qd loquitur cuilibet xpia-
no. Est autē catholica fides credenda a no-
bis, & consistenda tripliciter.

Primo simpliciter sine disputatione.

Secundo integrā sine diminutione.

Tertio firmiter sine dubitatione.

Et pro quolibet dicit thema, Noli esse in-
credulus, sed fidelis &c. B

Dico primo qd debemus credere si-
dem catholicā simp'r sine disputa-
tione uel cōtradictione. Ille credit simplici-
ter, qui solo uerbo credit sine iusto uel te-
stibus. Hūc honorē debemus xpo face-
re, credendo sibi simp'r, & suo simplici
uerbo sine iuramento & demonstratione,
qā non pōt falli nec fallere. Talis credē-
tia est multū necessaria & meritoria aīe.
Or bone gentes audiat' rōnem. Quia
ueritates fidei sunt altissime, que intelle-
ctui cōprehendi nō pnt, ideo oportet cre-
dere simp'r, & nō disputā. Vā stult' esset
cecus uolens nō disputare de coloribus
quos nūq uidit, sed oportet qd credat il-
lud qd dicitur sibi, qd si uellet ponere, in
qōnē, cēt fatuus. Sic nos ceci sumus, qā
nūq uidimus yitates fidei catholice, iō
sine disputatione oportet credere xpo
qui uidit. Vñ dicit Philosophus. ij. Meta-
physice, Sicut se habet oculus nōctue ad lu-
men solis, sic se habet intellectus nō ad
manifestissimā nature. Nō est defectus so-
lis, qā de se manifestat se, sed defectus o-
culi nōctue. Sic ueritates fidei sunt in se
clarissime, sed defectus est intellectus
nōi, qui cōprehendere nō pōt, iō sine dis-

putatione oportet credere xpo dicēdo,
Ex quo dñe dicitis mihi, qui nō potestis
falli, nec fallere, credo uobis. Et ecce qd
dicit sacra scriptura Sap. ij. Qui cōfident
in illo, intelligēt yitatē, & fideles in dile-
ctione acquiescent. Nota, qui cōfident,
scilicet qd deus nō pōt mētiri, i dilectiōe
acquiescent. Nō dicit in disputatione,
qā qñ aliquis uult secū disputare, diabo-
lus facit sibi argumentū qd non poterit
soluere. Iō cadet &c. Iō dicit. xxij. q. j. c.
qā q ille nō pōt cognoscere deū, qui nō
tenet soliditatem fidei. Sunt em̄ quidam
dicentes, O qd pōt eē qd xps sit in tam
parua hostia. Ha, ha, quare cogitas hoc?
iam incipis errare ex quo uis disputare.
O qd pōt fieri qd unus deus sit res pso-
ne. O qd potest fieri qd deus sit incarna-
tus. O, o, ex quo ponis te in disputatione,
statim cades a ueritate fidei. Iam disputa-
tum est p sanctos doctores, iō crede sim-
pliciter, & noli disputare. Credo dñe.
Nolo argumenta. Nolo rōnes, sed credo
ex quo uos dicitis mihi. Iō Paulus. ij.
Cor. xj. Corinthiensi qui disputabant de ti-
de, de qua sufficienter instruxerat eos,
scribit dī. Timeo ne sicut serpēs Euā le-
duxit astutia sua, ita corrumpantur sen-
sus uři, & excidāt a simplicitate fidei que
est in xpo Iesu. Q. Dic practice qd Euā
disputans cum serpente cecidit in dubi-
tationem & in pēn. Gē. ij. Dixit dia-
bolus in forma serpentis, Cur pręcepit
uobis deus ut non comederetis ex oī li-
gno paradisi? Ista sunt pīma questio mū-
di. Rñdit Euā, Ne forte moriamur. Ecce
quia uoluit disputare, cecidit in dubita-
tionem, cum tñ deus dixit, Moriemini,
sine conditione. Et diabolus, Nihil est,
nequaq moriemini &c. Quia debuit rñ-
dere, O proditor ribalde, nade, & facis
mihi questionem de uoluntate dei? Re-
cede, quia nolo disputare de uoluntate
domini mei. Ha, isto mō non fuisset de-
cepta. Sic etiam uos debetis rñdere qñi-
bus quas facit diabolus imaginationi ue-
stre de fide. O qd potest fieri quod per
sacerdotem peccatorem dicitis uerbis ue-
niat xps in hostiam &c. Ecce quid ponit
diabolus

diabolus in imaginatione. Ideo respon-
dete, O pditor nolo tecū disputare &c.
Sed credo firmiter ex quo dñs deus Ie-
sus xps dixit mihi. Ecce quare dicit apłs,
Timeo ne sicut &c. Quia bone gentes,
siue sit bon' siue malus sacerdos, ueraci-
ter consecrat, & est ibi xps, filius dei, &
uirginis Marię. Morā. Sic multi sunt
increduli & in heresi ex disputatione fi-
dei. Verbi gratia. D. Primo usurarij di-
centes, Quare de mea pecunia quam il-
le tenet & lucratur non potero recipe-
re, unū p decem, nel &c. A, ecce error
cōtra fidem, qā recipe etiam obolū pro
mille florenis est manifesta usura. Vnde
qñ dicitis, mea pecunia. O traditor ribal-
de, tu non es dñs, qā oportet te reddere
rationē de omnibus usq; ad unū obolū,
qualiter habuisti, expēdisti &c. illi cuius
sunt pecunie. Et quis est dñs? O ille de
quo ps. xxij. Dñi est terra & plenitudo
eius &c. Diuites enim sunt dispensato-
res solū, & ministri, & non domini. Or
uultis auctoritatem. j. Corinthi. iij. Sic
nos existimet homo ut ministros xpi &
dispensatores. Non dicit dños, sed mini-
stros. Ideo dispensanda est pecunia secū-
dum uoluntatē dñi, & non aliter. Et ipse
dedit regulā secundū suā uoluntatē di-
cens Deuter. xxij. Non feneraberis fra-
tri tuo ad usuram, pecuniā, neq; fruges,
nec quālibet aliā rem. Fratri autem tuo
absq; usura id quo indigebit cōmodabis,
ut benedicat tibi dñs deus tuus in omni
opere tuo. Sed usurarius magis confidit
in instrumēto falsū notarij qd dei, in quo
pmittit dare mille pro decem. Oy qua-
lis usura in omni tpe tuo. Ideo debet di-
cere diues pauperi, Ego cōmodabo uo-
bis decem, & deus dabit mihi usurā, qā
ita dicit in suo instrumēto, In omni tpe
tuo &c. Sed noli considerare in instru-
mento dei. Ecce defectus. Vnde articu-
lus fidei est credere eccliam sanctam ca-
tholicam, que determinat qd usura est
pēn mortale, qā est cōtra preceptū dei,
Nō furaberis. uide. xij. q. v. c. penale. Iō
cauete ne sitis heretici. Alij diffamāt ec-
clesiam dī, qd papa dispēlat. Oy qualis er-

ror. Nec scātus Petrus, nec tota ecclesia
uniuersalis pōt dispēlare in usura, qā est
contra deū. Alij dicūt qd p orphanis, ui-
duis, & hospitalibus pōt fieri ut sustente-
tur. Error est, qā Rom. iij. Nō sunt faciē-
da mala ut eueniant bona. Alij de pecu-
nijs usure edificāt capellas. Oy maledi-
cta capella. Melius esset sacerdoti qui ser-
uit tali capelle qd seruaret coquine. E. 3e-
cundo luxuriosi disputāt. O quale pēn
est simplex fornicatio, qā non est marita-
ta, nec ego &c. Oy heresis est, ut dicit
beatus Tho. in quolibeto tertio. q. v.
arti. ij. Et nūquid tu esles pditor si cum
filia regis dñi tui faceres hoc &c. Sic. Nū-
quid tu es pditor, & facis magnam iniu-
riam contra dñm tuū, cuius oēs mulie-
res sunt filie &c. Ideo scriptura Malach.
ij. Abominatio facta est in Israel. i. xpia-
nitate, quia contaminauit ludas sanctifi-
cationem dñi, & habuerunt filiam dei a-
lieni. Disperdet dominus uirum qui fe-
cerit hoc, magistrum & discipulum de
tabernaculo Iacob, & offerentem mu-
nus domino exercituum. Nota, dei alie-
ni, qui non sunt ueri, qto magis quando
disputant de articulis fidei, est magnum
periculum. F. Tertio quidam presumpta-
osi reprobant imagines dī, quod est ido-
latria. Ecce ignorantia, ex qua cadunt in
heresim. Nam ut dicit sanctus Tho. ij. ij.
q. xcij. arti. ij. imagines non sunt ad ado-
randum, sed ad representandum res, &
sunt libri laicorū. Vnde qñ uenimus co-
ram imagine crucifixi, non adoramus il-
lam imaginem simpliciter, sed illud qd
representat, & sic de alijs. Vnde sicut cēt
error remouere libros clericis, sic ima-
gines laicis. Vñ in ueteri lege deus pre-
cepit ne fierent imagines, scilicet ad a-
dorandum. Exo. xxvj. sed bene ad repre-
sentandum. Vnde Deutero. v. Non fa-
cies tibi sculptile, nec similitudinem o-
mnīū que in celo sunt desuper &c. Non
adorabis ea, & non coles. Nota, nō ado-
rabis, sed representabis. Vnde ex prece-
pto dei erant plures imagines in tem-
plo Salomonis quam unū fuerint in ali-
qua ecclesia Christianorum. Erant enim

ibi imagines leonū, ad representandum potentia & uirtutē dei. Erāt boues, ad representandū prouidentiam dei. Primus autē qui in nouo testamento fecit imagines fuit Christus, qui misit imaginem faciei sue regi Abagaro, ut dicit Eusebius lib. j. c. xviij. ecclesiastice historie. Et sanctus Tho. iij. sententiarum distinctione. ix. q. j. art. ij. q. ij. ad tertium. Nota beatū Tho. quare sunt imagines. scilicet propter tria. in secunda secunde. q. c. iij. Dic quomodo Leo imperator fuit excommunicatus, & hereticus declaratus, quia cōburebat imagines. Vide in Decreto de cōse. distin. iij. c. perlatum. c. uenerabiles. c. Sextam sanctam synodum. G

Dico secundo quod debemus credere fidem catholicā plenarie sine diminutione. Vnde cōclusio est theologie. b. Tho. iij. q. v. arti. iij. quod si aliquis credit omnes articulos fidei preter unū, de nullo articulo habet fidē, sed solum opinionem. Ratio, quia omnes articuli fidei habent unum fundamentum. scilicet deum & ueritatem diuinā, que falli nec fallere potest. Qui ergo non credit unū articulū, non credit fundamentū quod est deus, & ueritas eterna, & sic de nullo habet fidē. Dic similitudinē, quod si super unā rupē essent fundate. xij. camere. Si rupes caderet, omnes camere caderēt, quia destructo fundamento omnia que sunt desuper destruuntur &c. Sic de fundamento fidei de quo apostolus. j. Cor. iij. Fundamentū aliud nemo potest ponere preter id quod positū est, quod est xps Iesus. Ideo oportet credere omnes articulos sine diminutione, quia ut dicitur. j. Cor. xiiij. Caritas omnia. scilicet necessaria credit. Et credendi sunt magni articuli sicut parui, & cōuerso. Vnde Christus Luce. xvj. Qui fidelis est in minimo, & in maiori fidelis est. Id ad seruandū istā fidelitatem fidei est cōsiliū beati Hiero. ad Paulum ab ecclesia seruatum, & ab apostolo commendatū, dicere quolibet die mane & sero Credo, ad instar militis qui facit homagium regi. Ecce quid dicit apostolus Romano. x. Si conuincaris in ore tuo dominū Iesum, & in corde tuo credide-

ris quod deus illum suscitauit a mortuis, saluus eris. Vultis rationē, quare oportet quod dicat & confiteatur ore, quia alias ad instar candelæ extinguitur, nisi possit respirare. Sic fides in corde est sicut lucerna accensa. Or uultis autoritatē? David. ps. xviij. Quoniam tu illuminas lucernam meam. i. credentiam, domine deus meus illumina tenebras meas. scilicet ne cadā in errorem cōtra fidem. Sed nisi respiret ore dicendo &c. paulatim extinguitur in corde. Id apostolus. iij. Cor. xiiij. Vosmetipsos tēte, si estis in fide ipsi uos probate. Probatur autē ore cōfiteōdo, quia tunc cor confirmatur sicut baculus, quā percutitur fortiter in terra, firmatur. Sic David, qui spū prophētico sciebat omnes articulos fidei, etiā humiliter dicebat. ps. cxv. Credidi. scilicet corde, propter quod locutus sum. scilicet ore. Oy David & quomodo dicebat? O ego autem humiliatus sum nimis. Qui hoc cōsiliū diligenter seruabit infallibiliter saluabit uirtute fidei, que non patietur ipsum mori sine contritione. Luc. viij. Fides tua te saluā fecit. Vade in pace. Dic de latrone crucifixō cum xpo. H

Dico tertio quod debemus credere fidē catholicā firmiter sine dubitatione. Vnde certius debemus credere articulos fidei quam illa que uidemus oculis nostris. Ratio, quia sensus possunt decipi ex defectu aliquo obiecti, uel subiecti, uel medij, ut patet de uisu in ebrijs, quibus uidetur quod unus homo sit duo &c. De gustu in infirmis, quibus uidentur dulcia amara, ut dicit Aug. libro confessionum. Ideo apostolus. Iacob. ij. c. Postulet in fide nihil hesitans. Qui enim hesitat, similis est fluctui maris, qui a uento mouetur & circumfertur. Vnde sicut unda agitur uentis, sic persona que dubitat in fide, agitur argumentis & rationibus, & nihil potest obtinere a deo, secus de fidelis. unde Apo. ij. Esto fidelis usque ad mortem, & dabo tibi coronā uitę. Fides enim est tam fortiter tenenda, quod citius debet hō amittere famā bonam, & uitā, quā dimittere fidē. Vnde si dicatur alicui, Tu perdes bonā famā, nisi dimittas fidem,

fidem, debes dicere, Magis uolo perdere famam &c. Tu perdes bona temporalia, ultra, tu perdes diuitias, honores &c. Ego citius uolo omnia illa perdere, quā fidem domini mei Iesu xpi. Tu perdes manus, pedes, uxorem, filios &c. ego malo omnia perdere &c. O tu perdes corpus &c. Ego non curo &c. quia usque ad mortē inclusive debes tenere fidem. O dñe, & quid dabitis nobis? Quid? coronā uitę. De qua Apo. xij. Signum magnum apparuit in celo. Mulier amicta sole, & luna sub pedibus eius, & in capite ei⁹ corona stellarū duodecim. Ad istam intelligit de ecclesia. Allegorice de ymine Maria. Tropologice de aia beatā, secundū quem intellectū mō loquar. Hec mulier est quelibet aia deo fidelis, que dicit iduta sole. i. xpo, de quo ecclesia loquitur beate uirgini, Ex te ortus est sol iusticie xps deus noster. Que induitur per fidem uerā. Et luna. i. philosophia debet esse sub pedibus aie quo ad fidē, quia qui uellet se gubernare in fide secundū principia philosophię, statim caderet. Vñ dicit unū principij philosophię, quod multiplicatis suppositis multiplicatur essentia. Sed ponatur extra sub pede fidei, quia non tenet hoc principium in creatore, sed bene in creaturis solum. Item aliud principij philosophię, Erit ad infinitū nulla est proportio. Sed deus est infinitus, & homo finitus, ergo non potuit fieri incarnatio. Extra projiciatur sub pedibus, quia philosophia in hoc non est uera, quia deus potest fieri. Itē aliud principij, Impossibile est deū mori, ergo de⁹ non est crucifixus. Extra, extra sub pedibus. Itē aliud. Locus debet proportionari locato, ergo in hostia cōsecrata non est deus cū sit immēsus &c. Foras sub pedibus. Item aliud principij. A pura priuatione ad habitum impossibilis est regressus, ergo xps nō reuixit. Foras, foras, Luna sub pedibus &c. Or uultis autoritatē? Apostolus dicit Collo. ij. Videte ne quis uos decipiat per philosophiam & inanē fallaciā secundum traditionē hominū, secundū elementa huius mudi, & nō secundū xpm. Nota fallaciā. i. logicā, que arguit fallaci-

ter. Si ergo creditis sine dubitatione, in alio mudo habebitis coronam stellarum duodecim. Sicut enim sunt duodecim articuli fidei, sic est corona duodecim beatitudinum, que correspondent Corona est gloria perpetua, in qua sunt duodecim beatitudines que non habent finem. Tres stelle ante, ad modum lapidum preciosorum, sunt de beatissima trinitate.

Prima est credere deum patrem &c.

Secunda est credere deū filium patri coequalem.

Tertia spiritū sanctum a patre & filio procedentem.

Tres stelle a sinistris sunt.

Prima xpi incarnatio.

Secunda eius passio.

Tertia patrū ex libo inferni liberatio.

Tres autē stelle a dextris sunt,

Prima quod tertia die resurrexit.

Secunda quod ad celos ascendit.

Tertia quod ecclesiam gubernat uirtute sacramentorum, que diuisit & instituit.

Tres stelle retro sunt.

Prima quod xps uenturus est iudex.

Secunda quod omnes homines & mulieres resurgent.

Tertia quod omnes remunerabit secundū merita uel demerita.

Ex his duodecim articulis correspondent. xij. beatitudines. Prima tentio. Secunda uisio. Tertia fruitio. Quarta agilitas. Quinta impassibilitas. Sexta claritas. Septima subtilitas. Octaua securitas. Nona bona associatio. Decima desiderij adimpletio. Vndecima omnium bonorum adeptio. Duodecima omnis timoris repulsio. Ecce quomodo fideles beatificat. Id apłs. ij. Tim. iij. Bonum certamen certavi, cursum cōsummaui, fidem seruauī, scilicet in tribulationibus, temptationibus &c. Id in religio. i. ppetuo tpe reposita est mihi coronā iustitie &c. Iustitia enim dicitur, ut qui bñ seruauerit dicta iudicis, remuneret &c. Seruem⁹ ergo fidem dei nostri, per quam erimus perpetuo coronati in celis cum angelis & sanctis. Amen.

De resurrectione gñali. s. Vincentij.
Sermo habitus Cadoni in Normā-
nia. Sermo. xvij.

Resuscitabo eum in nouissima die. Istud uerbū scribitur Ioan. vi. Materia nostri sermonis erit de resurrectione generali in die iudicii omnium tam bonorum quā malorum, iustorum & iniustorum. Materia erit utilis ad bene se gubernandum. Sed primo salutetur ygo Maria &c. Resuscitabo eū in nouissima die. Inter articulos fidei est unus de resurrectione generali. Iulius, Carnis resurrectione &c. Et de hoc dicā uobis duo. Primo rōne. A Secundo autoritatem, quia bone gentes, ratio dat scientiam, & autoritas confirmat credentiam. Rō ergo huius resurrectionis est ex diuina iustitia, quā Christus sicut index iustus uult remunerare bonos, uel punire malos, secundum opera bona uel mala. Ita quod non solum respicit equitatem & equalitatem, sed etiam conformitatem. De hoc autoritas. David ps. lxx. Semel locutus est deus, duo hec audiui, quia potestas dei est, & tibi dñe misericordia, quia tu reddis unicuique iuxta opera sua. Dicit David quod semel in consistorio sancte trinitatis audiuit duas cōclusiones. Prima quod deus potens est ad puniendū malos. Secunda quod est misericors ad premiandū bonos, non solum secundum opera, sed etiam iuxta. Nā iuxta, dicit modum & cōformitatem, quia secundum quod opus bonū uel malum est, prius uel posterius, secundum hoc premiabit uel puniet. Or modo uidendū est qualiter fiunt bona opera uel mala. Nā hūc primo ab anima cogitādo, deliberādo, ordinādo, tractādo, & desiderando. Verbi gratia. De bonis operibus. Primo aīa cogitat cōuertere ad deū, cogitat confiteri &c. Sic & sic faciā. Totū hoc fit ab anima anteq̃ ponatur in executione per corpus, uel anteq̃ fiat a corpore. Mat. xxvj. Spūs quidē prōptus est, caro autē infirma. Iō anima prius meretur. Sed in executione operis corpus laborat, ut patet, orando, sedit genua cōfi-

tendo, affligendo se per penitentia &c. Iō anime bonorū prius habet gloriā quā corpora, quā primo faciunt opus bonum. Vbi sunt aīe patriarcharū, prophetarum, apostolorū, cōfessorū, doctorū, martirū, yginū, penitentū, innocentū? In paradiso. Et tū corpora sunt in terra putrefacta, & nōdum habet suū premium, quā posterifecerunt bonū opus per executionem. Ideo requirit diuina iustitia quod etiā associetur animabus in gloria. Et propterea erit resurrectio. Vide. b. Tho. i. ij. parte. q. lxx. ar. v. & in. iij. sen. di. xliij. ar. j. q. j. ut corpus simul cū anima habeat gloriā. Idē dicēdum de malis operibus. Primo sūt ab anima cogitādo, de desiderādo &c. ut patet de uisita. O dicit anima, si ego possem reperire talē &c. Et nōdū fit opus per corpus, sed quā ponit in executione, tūc corpus associat se anime, faciēdo opus uisita. A mort, a mort &c. cōsulēdo pcutiēdo &c. Idē dicit supbia, pōpa, auaritia, luxuria cū aliqua pulchra muliere &c. Iō diuina iustitia requirit ut primo aīa habeat penam, quia primo fecerūt peccātū, ut patet. Vbi est anima Iude, Pylati, & aliorū dānatorū? Iā sunt in inferno, & tamē corpora sunt adhuc in terra putrida. Sed quā corpora fuerunt associata anime in culpa per executionem, ideo resurgent in iudicio, ut simul associentur in pena. Or uultis autoritatem, quod dicit omnia supradicta. Paul. ij. Corin. 5. Omnes nos manifestari oportet ante tribunal xpi, ut referat unusquisque propter corporis, prout gessit siue bonum siue malū. Nota, propria corporis, non dicit anime, quia iam habet gloriā uel penam. Patet ergo ratione & autoritate quare erit resurrectio. Ideo ait Christus in themate, Resuscitabo eum. s. genus humanum in nouissimo die. Or uultis scire practica. Christus declarauit nobis in una autoritate Ioan. v. dicens, Nolite mirari hoc, qui uenit hora in qua omnes qui in monumentis sunt audient uocem filij dei, & procedent qui bona fecerunt in resurrectionem uite, qui uero mala egerunt in resurrectionem iudicii. Vbi sunt

+ Tribunal

tria puncta declaranda pro presenti.

Primo remouet dubitationem de ipsa resurrectione.

Secundo ostendit tempus quod erit ex diuina operatione.

Tertio declarat finē in bonorū & malorum retributione.

Primo ergo dicit xps, Nolite mirari hoc. s. de resurrectione generali, hoc dicit, quā multi simplices & rudes mirantur dicentes, quō poterūt resurgere incinerati, & cōbusti, uel comesti a bestiis & pisib⁹ &c. Iō dicit xps, Nolite mirari hoc, quod creator reducat & reformet i integrū illud quod fuit. Nō est mirū. Nōne argētarius de puluere argētū uel auri reformat cupā uel tasseā, & tamē nō pōt facere sine materia? Quid ergo mirū si deus qui de nihilo cuncta creauit pōt reformare quod fuit? Sed mirādū esset, si talis resurrectio fieret per naturā. Quod ergo de⁹ faciat, nō est mirū. Nō mirabatur Iob, qui clarior de resurrectione locutus est, ut dicit Hiero. ad Paulinū de oībus diuine historie libris. c. vij. Nā ipse Iob. c. xix. dicit, Scio quod redēptor meus uiuit, & in nouissimo die de terra surrecturus sum, & rursum circumdabor pelle mea, & in carne mea uidebo deū saluatōrē meum. Quē uisurus sum ego ipse, & nō alius. Reposta est hec spes mea in sinu meo. Iob fuit ante incarnationē xpi plūquā mille & quingētis annis, & dicebat, Scio quod redēptor meus uiuit. Nota, uiuit, nō in quātū hō, ergo in quātū deus. Argumentū in solubile cōtra iudeos. Et in nouissimo die &c. nō dicit quod erit alius quā fuit &c. sed ego ipse, quā omnia mēbra resurgent &c. Et iā illa sancta mulier Martha nō mirabatur quando xps dixit sibi Io. xj. Resurget frater tuus. Respondeo, Scio quia resurget in resurrectione in nouissimo die. Dic quō omnia corpora hominum, nisi sine priuilegiati, incinerabūtur ante finē mundi per ignis cōflagrationē, ut ostendit beatus Tho. i. in. iij. sententia. distinct. xliij. artic. iij. questio secunda. Omnia autem illa sient diuina uirtute, ergo nolite mirari hoc &c. G

in quantum

Secundo dicit Christus, quā uenit hora. Nō dicit, uenit annus, uenit mensis, uenit septimana, uel dies, sed uenit hora, in qua oēs qui in monumentis sunt, audiet uocē filij dei. Vbi nota primo quod illa resurrectio fiet in hora, imo in momento, quod est. xl. pars hore. Vnde apłs. j. Cor. xv. Ecce mysteriū uobis dico, oēs quidē resurgemus, sed nō oēs immutabimur in momento, in istū oculi. in nouissima tuba. Xps dicit hora, & Paul⁹ momentū. Cōcordatur sic, quā xps loquēs ludis rudib⁹, ideo loquebatur secundū cōmunē modum loquēdi, quā quā aliquid fit subito, cōiter dicitur, Istud fit in hora statim. Paulus uero loquēs philosophis subtilibus loquebatur magis stricte. Vnde in illa resurrectione in momento. i. xl. parte hore fiet cōgregatio corporū & mēbro rum. Sed in istū oculi sicut obiectū ad potentia erit informatio animarū, quā in instanti in momento fiet cōgregatio mēbro rū, & in istū oculi anime informabūt corpora. Nō in nouissima tuba. Nō intelligatis quod sit de aliqua materia, sed illa uox, Surgite mortui, uenite ad iudiciū, propter terribilitatē sui soni dicitur tuba, quā uox dicit filij dei imperatiue & principaliter, & Michaelis executiue & instrumente taliter. Beatus Tho. in. iij. sent. di. xliij. art. iij. q. iij. dicit quod erit uox xpi uel apparitiō eius. Ideo apłs dicit. j. Thessal. iij. Hoc enim uobis dicimus in uerbis domini, quā nos quā uiuimus, quā residiuimus, in aduētū dñi non preueniemus eos qui dormierūt, hoc est, nō erimus citius resuscitati quā illi qui iā sunt defuncti. Quoniam ipse dominus in iussu, & in uoce archangelī, & in tuba dei, descendet de celo, & mortui qui in xpo sunt resurgent primi. i. principales & digniores. Moraliter cogitate quō timēda est illa dies iudicii. Hiero. de se dicit super Matth. Siue comedā, siue bibā, siue aliud faciā, semper uideatur mihi sonare in auribus meis illa terribilis tuba, Surgite mortui, uenite ad iudiciū &c. Dic practice. Ecce iacent homines de quo cogitabāt & timebant, & nos quid cogitatis? de taberna, coquina, lupana

Universitad de
Bibli
In paratib; fraudibus, uindictis &c. Redde
namus ad infernum, sicut capre ad ma-
cellum. Cū tamē Adam diceret Gen. iij.
Vocem tuā domine audiui, & timui, eo
q̄ nudus essem. s. bonis operibus, & ta-
mē non fecerat nisi unum peccatū gula,
quanto magis debes tu timere qui tot
p̄cā fecisti &c. D.

Iertio Christus dicit, Et procedet
qui bona fecerūt &c. Dic quō oēs
resurgemus in erate. xxxij. annorū, sicut
xps. Vnde Adā qui uixit nongentis. xxx.
annis, resurget in erate. xxxij. annorum.
Puer etiam unī^o hore &c. Dic de omni-
bus. Vultis autoritatē? Apostolus ad Eph.
iij. Occurremus omnes in unitatē fidei,
& agnitionis filij dei in uirū perfectū, in
menīuram etatis plenitudinis xpi. Etiam
pueri in utero mortui. Boni autē resurgēt
sine aliqua difformitate, intantum q̄ si
mō posset uideri unum corpus glorio-
sum, nolletis comedere. Oy respicit &c.
Et hoc requirit diuina iustitia. Ex quo sci-
uerūt bene gubernare corpus suum in
castitate &c. rōnabile est ut resurgat glo-
riosum. Dic quō quilibet uult habere e-
quū suū uel asinū castū, sed nō seipsum.
Et isti gloriosi cantabūt unam cantilenā
scriptā Esa. xlv. Gaudens gaudebo in do-
mino, & exultabit aīa mea in deo meo,
quia induit me uestimētis salutis, & in-
dumento iustitie circumdedit me, quasi
spōrum decoratum corona, & quasi spō-

rum ornatam. monilibus suis. Ad instar
nobilis sponse, q̄ recipit preciosam ue-
stem, ornata lapidibus preciosis, & coro-
nā sibi a sponso suo missā, & respicit se
undique. Oy tam pulchra uestis &c. Et
semper stabunt in illa gloria & erate si-
ne dolore &c. Quantum ergo est laborā-
dum pro tanta gloria, quādo pro modi-
ca remuneratione regis milites tantū la-
borāt, & exponūt se morti? Sed ī ista glo-
riosa resurrectione non resurgent impij
in iudicio, ut dicit Dauid, sed nigri, feti-
di, dolorosa capite usque ad pedes, sic
recipient corpora sua. Vnde si hic esset
unum corpus alicuius dānati, esset tātus
fedor, q̄ sentiretur usq; ad Parisios. Oy
quō fetet. Certe ut dicit xps de Iuda, Bo-
nū erat ei si natus non fuisset homo ille.
Mat. xxvj. Tunc dicit aīa dānata elaman-
do, quando oportebit eam ingredi illud
corpus fetidissimum, & ardentissimum,
& horribile, Oy las infelix ego quis me
liberabit de corpore mortis huius? Ro.
viij. Et hoc requirit diuina iustitia, q̄ ma-
le se gubernauerunt in hac uita cū luxu-
ria, ebrietate, blasphemijs &c. Rationabi-
le est ut induant corpus fetidū, deformē
&c. Vnde apostolus Gal. vj. Qui seminat
in carne sua, de carne & metet corruptio-
nem &c. Confiteo ergo ut bene regaris
corpora uestra cum sobrietate, castitate
&c. quia tunc Christus resuscitabit uos
in gloria secum &c. Amen.

F I N I S.

